ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော် သီးခြား၀ိနည်းဓိရာအဖွဲ့

အမှတ် (၂)

ကြောင်ပန်း တောရ၀ါဒ ၀ိနှစ်ယ

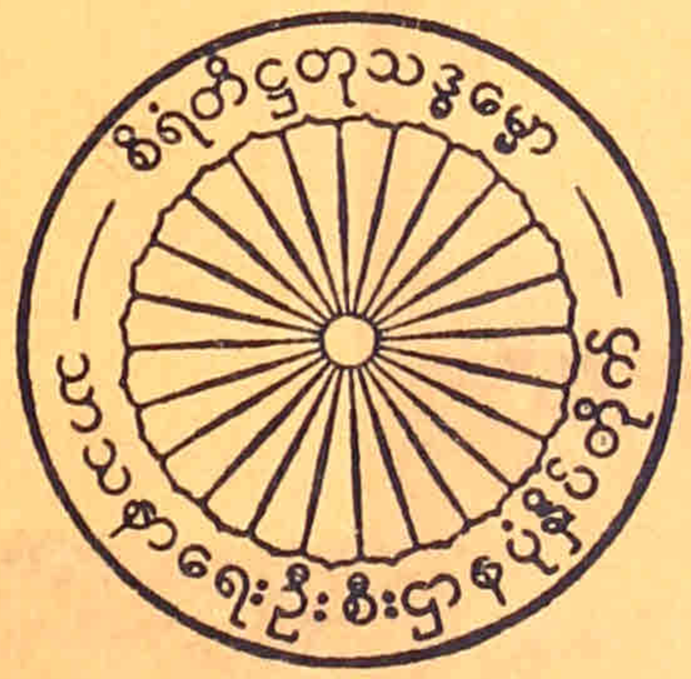

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်

သာသနာ ၂၅၂၆ ကောဇာ ၁၃၇၇ ဇူလိုင်လ ၁၉۷၂

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ်–၀၂၄၀၅/၀၂၅၂) က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

[illegible] ၃၃၄ [illegible]

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၁။	ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုခြင်းအကြောင်း	....	....	က
၂။	ရုံးတော်ဖွင့် အခမ်းအနား အစီအစဉ်	....	....	ဃ
၃။	သာသနာရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၏ လျှောက်ထားလွှာ	....	....	c
၄။	နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃)ဖွဲ့စည်းခြင်း အမိန့်	....	....	၅
၅။	သဘာဝတိဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဖွင့်မိန့်ခွန်း	....		၎
၆။	နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)၏ သဘောထားကြေငြာချက်	....	....	၁
၇။	စောဒနာတင်သွင်းလွှာ	....	....	၁
၈။	ဝိတ္ထာရစောဒနာတင်သွင်းလွှာ	....	....	၃၇
၉။	သောဓနာချေပလွှာ	....	....	၁၇၂
၁၀။	သောဓနာချေပလွှာနိဂုံး	....	....	၂၈၉
၁၁။	ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ	....	....	၂၉၁
၁၂။	အမှတ်(၁) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၀၆
၁၃။	အမှတ် (၂) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၁၆
၁၄။	အမှတ်(၃)စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၂၄
၁၅။	အမှတ် (၄)စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၃၃

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၁၆။	အမှတ် (၅) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၄၄
၁၇။	အမှတ်(၆) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံး .... သပ်ချက်	....	....	၃၄၈
၁၈။	အမှတ် (၇) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် .... သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၆၇
၁၉။	အမှတ် (၈) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် .... သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၇၅
၂၀။	အမှတ် (၉) စောဒနာ သောနောတို့ကိုဝေဖန်စိစစ် .... သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၈၃
၂၁။	အမှတ် (၁၀) စောဒနာသောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်	....	....	၃၈၉
၂၂။	ဓမ္မ,အဓမ္မ စုဒိတက ပယ်ဇယား	....	....	၄၂၀
၂၃။	ဓမ္မ အဓမ္မ ပယ်စာရင်းချုပ်	....	....	၄၂၁
၂၄။	ကြောင်ပန်းကျမ်းစာအဆိုနှင့်ပါဠိစာပေနှိုင်းယှဉ်ချက်	....		၄၂၁
၂၅။	ဆုံးဖြတ်ချက်		....	၄၂၄
၂၆။	နိဂုံးချုပ် မြောက်လင့်တောင့်တချက်	....	....	၄၄၃
၂၇။	အမှတ်(၃)အဖွဲ့ ဝိနည်းဓိုရ်များ၏ အလုပ်ထိုင်ရက်		....	၄၄၄
၂၈။	ကြောင်ပန်းတောရကျောင်းဟူသောအမည်နှင့် ပတ်သက်၍ လျှောက်ထားခြင်း		....	၄၄၆
၂၉။	ကြောင်ပန်းအမည်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်ကြားခြင်း		....	၄၄၇
၃၀။	အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်ပွဲအခမ်းအနား ၄.စီအစဉ်		....	၄၄၈
၃၁။	ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ သဘာဝတိဆရာတော်၏ ရှင်းလင်း လျှောက်ထားလွှာ	....	....	၄၄၉
၃၂။	နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ သြဝါဒကထာ	....	....	၄၅၁
၃၃။	တွဲဖက်အကျိုးတော်ဆောင်ဆရာတော်၏ နှလုံးသွင်းဖွယ်.... သြဝါဒကထာ	....	....	၄၅၃
၃၄။	တွဲဖက်အကျိုးတော်ဆောင်ဆရာတော်၏ မိန့်ကြားချက်			၄၆၇

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းအကြောင်း

၁။ သုံးလောကထွတ်ထား သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားသည် လေးဆယ့်ငါးဝါ ကာလပတ်လုံး လောကသားတို့အကျိုးကို သည်ပိုးခွက်ဆောင်တော်မူပြီးလျှင် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗုတအောင်နန်းသို့ ကြွမြန်းတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ထိုအခါတွင် မြတ်စွာဘုရား ထားတော်မူခဲ့သော သာသနာတော်၌ ခုနစ်သိန်းသော သံဃာ့ထေရ်တို့နှင့် အရေအတွက်မရ အသင်္ချေယျသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့ တည်ရှိတော် မူရစ်ကြသည်ဟု ဆိုပေသည်၊ (သာရတ္ထဒီ ၁၊ ၂၇)၊ ထိုမျှ များပြားသော သံဃာတော်တို့တွင် ပဋိသမ္ภိဒါတို့ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်ကြီးများသည် ထိပ်ဆုံးတန်းက တည်ရှိတော်မူနေကြသကဲ့သို့ မဂ်ဖိုလ်ခမည်းမရောက်ကြသေးသူ ပုထုဇဉ် ရဟန်းဘော်မျှ ၊ လည်း အများအပြား တည်ရှိ၍ နေပေရာ၏။

၂။ ထိုမျှ များပြားသော သံဃာတော်တို့ကို သံဂါယနာအဆင့်ဆင့်ဖြင့် ထောက်ခံချီးမြှောက်၍ ထွန်းတောက်မြင့်မားနေခဲ့သော မေဓိနယ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်တည်တည့်တည်း စုစည်းနိုင်ခဲ့ပေသည်။ သို့သော် သာသနာသက်ရှင်၍ လာသည်နှင့်အမျှ ပုထုဇဉ်သံဃာအင်အား ကလည်း များပြား၍ များပြား၍ လာမည်ဖြစ်ရာ ပုထုဇဉ်သံဃာ များပြား၍လာသည်ဖြင့်လည်း ပုထုဇဉ်ပီပီ ခလောက်ခတ်လေ့ အင်ဌေမင်ကြမ်းသည်နှင့် "ပါပသိ ရေ တိ မနော" ဟူသော စကားအရ ပါပတရားခွဲ မျိုးပ ားသက်ဝင်၍ လာကြမည်သာတည်း၊ ထိုအခါ ဓမ္မဝိနယကိစ္စကမ္မတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အချင်းချင်းသဘောထား မည်မျှမူတို့သည် ပေါ်ပေါက်၍ လာတတ်ကြမည်သည်။

၃။ သာသနာ့သမိုင်း၌ သာသနာတော် နှစ်တရာခန့်တွင် အဓမ္မဝတ္ထု ဆယ်ပါးဖြင့် ကျယ်ပြား ငြင်းခုံခဲ့ရာမှအစ အဓိကရဏ၊ ဝိဝါဒ တရားဆိုးများ တမျိုးပြီးတမျိုး ပေါ်ပေါက်၍ လာခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပေသည်၊ ထိုအခါ ပေါ်ပေါက်၍လာသော အဓိကရဏ၊ ဝိဝါဒတရားများကို ကိစ္စအားလျော်စွာ သာသနာတော်၏ ဥပဒေသ အဓိကရဏသမထ လေးပါးတို့ဖြင့် ကုစားခဲ့သဖြင့် အများအပြားပင် ငြိမ်းအေးသွားခဲ့ကြရပေသည်။

ထိုသာသနာတော်၌ ပေါ်ပေါက်တတ်သော အဓိကရဏခေါ် အဓိကရုဏ်း လေးပါးဟူသည်မှာ—

(က) ဝိဝါဒ၊ အဓိကရဏ–ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း

(ခ) အနုဝါဒါဓိကရဏ–အနုဝါဒါဓိကရုဏ်း

(ဂ) အာပတ္တာဓိကရဏ – အာပတ္တာဓိကရဏ်းနှင့်

(ဃ) ကိစ္စာဓိကရဏ – ကိစ္စာဓိကရဏ်းဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။(ဝိ၃၊၂၁၁)။

၄။ ထိုလေးပါးတို့တွင်–

(က) ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းဟူသည် ရဟန်းတော်အချင်းချင်း ဓမ္မကို အဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း အဓမ္မကို ဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း ဝိနယကို အဝိနယဟူ၍လည်းကောင်း အဝိနယကို ဝိနယဟူ၍လည်းကောင်း ငြင်းခုံကြခြင်းတည်း။

(ခ) အနုဝါဒါဓိကရဏ်းဟူသည် ရဟန်းဘိုက အခြားရဟန်းတပါးကို သင်သည် သီလ,အကျင့်,အယူဝါဒ, အသက်မွေးမှု ပျက်စီးခြင်းလေးမျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးပျက်စီးနေသူ ဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲ ငြင်းခုံကြခြင်းဖြစ်သည်။

(ဂ) အာပတ္တာဓိကရဏ်းဟူသည် ထုလ္လစ္စည်းအာပတ် ပါစိတ်အာပတ်စသော လဟုကအာပတ်ငါးမျိုး ပါရာဇိကသံဃာဒိသိသ်ဟူသောဂရုကအာပတ် နှစ်မျိုးတို့ (ပေါ်ပေါက်ငြင်းခုံကြခြင်း) သည် အာပတ္တာဓိကရဏ်းမည်၏။

(ဃ) ကိစ္စာဓိကရဏ်းဟူသည် သံဃာ့ကိစ္စအဝဝကို ကိုးအားလျော်စွာ ဆိုင်ရာကံတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြရခြင်းကိုပင် ဆိုပေသည် (ဤကိစ္စာဓိကရဏ်းကို ထောက်ဆ၍ အင်ဂဏ္ဍီးဆိုဝ်ုင်း ငြင်းခုံခြင်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်ကြောင်း ဤကိစ္စာဓိကရဏ်းဟူသည်မှာ ပေါ်ပေါက်လာသော သံဃကံများကိုပင် ဆိုလိုကြောင်း ယင်းအပလောကန စသော သံဃကံများမှာ ဆိုင်ရာ သမဃတို့ဖြင့် ငြိမ်းအေးပြီးပြေကြောင်းဖြစ်သဖြင့် အဓိကရဏ်းခေါ်ကြောင်း သိမှတ်ကြရာသည်)။

၅။ ဖေဝ်ပြုပါအဓိကရဏ်းလေးမျိုးတို့တွင်–

ဤကြောင်ပန်းဆောရဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အဓိကရဏ်းမှာ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းပင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဤဝိဝါဒါဓိကရဏ်းသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း ယင်းအဓိကရဏ်း ငြိမ်းရာ ငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော သမ္မုခါဝိနယ သမထစသည်ဘုံဖြင့် မငြိမ်းအေးခဲ့နိုင်၍ ဝုပ်ချည်တခါ ပေါ်ချည်တလှည့်ဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရှည်ကြာခဲ့ရပေသည်။

ယခုကား ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တသိန်းကျော် သံဃာ့တော်တို့၏ ကိုယ်စား သံဃသမ္ဘုတိရသံဃာ့ကိုယ်စားလှယ် ၁၂၁၀-ပါးတို့ တက်ရောက်သော ပထမအကြိမ် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အရည်းအခေါ်ကြီးက အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းထားသော ပိုနည်းဓမ္မဂဏ်မှုခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ ဥပမာဒဒအခန်း (၂)ပုဒ်မ (၃) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပုဒ်မ-၅၇ (က)တို့အရ

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကြီးက နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင်ဆရာတော်(၇) ပါး ပါဝင်သော သီးခြားဝိနည်းဝိုရ်အမှဲ့ အမှတ် (၃) ကို ဖွဲ့စည်းပေးပြီးလျှင် နှစ်ပေါင်းများစွာ မကြိမ်းအေးခဲ့သော အဆိုပါ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို စစ်ဆေး ပြေရှင်းရှု ကြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်စေခဲ့ပေသည်။

၆။ ထူးခြားသည်ကား ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို မစစ်ဆေး မကြိမ်းအေးစေမီက နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဝိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်-၁၊ အမှတ်-၂ တို့ဖြင့် ကျောက်သင်ကျောက်ဝါဒနှင့် လူသေလူပြစ် ဝါဒါနုဝါဒတို့ကို စစ်ဆေး ကြိမ်းအေးစေခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ယင်းဝါဒနှစ်မျိုးလုံးပင် အဓမ္မဝါဒအဖြစ်ဖြင့် ကြိမ်းအေးသွားရပေသည်၊ယခုကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ကြိမ်းအေးစေရာ၌ကား အချို့ဓမ္မ အချို့အဓမ္မဖြစ်၍ ကြိမ်းအေးစေသဖြင့် ထူးခြားသည်ဟု ဆိုရပါ၏၊ တနည်းအားဖြင့်လည်း ဓမ္မ အဓမ္မဆိုင်ရာ အဓိကရုဏ်းတို့သည် နိုင်ငံတော်သံဃ မဟာနာယကတို့၏ ရုံးတော်၌ အဓမ္မချည်း ဖြစ်ရလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်နေကြသူသာ များရာ ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒ၌ ဓမ္မအချို့ အဓမ္မအချို့အားဖြင့် ထိုက်သင့်သလို တရားတော်အားလျော်စွာ အဖြေပေါ်လာသဖြင့် ဓမ္မ အဓမ္မ အဓိကရုဏ်းပျိုးတွင် အဓမ္မချည်း အဆုံးအဖြတ်ပေးသည် မဟုတ်၊ ဓမ္မလမ်းကြောင်းအတိုင်းသာ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်တကားဟု အများသော ရဟန်းရှင်လူတို့အဖို့ သံဃ မဟာနာယကအဖွဲ့ကြီးအား ပိုမိုအားကိုးလာကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

၇။ ထို့ကြောင့် ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယကို တနိုင်ငံလုံးကပင် စိတ်ပါဝင်စားစွာ စောင့်မျှော်လျက် စာအုပ်အဖြစ်ဖြင့် ပေါ်ထွက်လာရေးကို တမေးတည်းမေး၍ နေကြသဖြင့် ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်၍ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးသို့ ဖြန့်ချိရန် ကြိုးစားကြရပေသည်၊ ဤသို့ကြိုးစားရာ၌ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ အဆုံးအဖြတ်ပေးပြီးစ အချိန်မှာ ပထမအကြိမ် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ တတိယအစည်းအဝေးကြီးနှင့် နီးကပ်နေသဖြင့် ယင်းအစည်းအဝေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း ကျမ်းကြီးကျမ်းငယ် အသွယ်သွယ် အစားစားတို့ကို နေ့မအား ညမအား ရိုက်နှိပ်နေဆဲဖြစ်သဖြင့် ဘော်ဒီ စောင့်ဆိုင်းထားခဲ့ ရပေသေးသည်၊ ယခု အစည်းအဝေးပြီးစီးသွားမှ ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယကျမ်းကို ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် သာသနာရေးဦးစီးဌာနမှ အချိန်ယူရိုက်နှိပ်လျက် နိုင်ငံအနှံ့ ဖြန့်ချိ ထုတ်ဝေလိုက်ရပေသည်။

သာသနာရေးဦးစီးဌာန

၁၃၇၃-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁) ရက်၊ (၉၊၂၊၇၂)နေ့ ရန်ကုန် မြို့ ကမ္ဘာအေးကုန်းခြေ၊ အပရဂေါယာန ကျောင်းဆောင်၌ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဓမ္မ အဓမ္မဖြင့် ကြားနာစစ်ဆေးရန် ဖွင့်လှစ်သော နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃) ရုံးတော်ဖွင့် အခမ်းအနားအစီအစဉ်

၁။ နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ ဆရာတော်များက မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်ကို ရွတ်ဖတ်၍ ရုံးတော်ကို ဖွင့်လှစ်ရန်၊

၂။ ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောထားကို **သာသနာ**ရေး ဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က လျှောက်ထားရန်၊

၃။ နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃) ကို ဖွဲ့စည်းကြောင်း နိုင်ငံတော် သံဃ မဟာ နာယက အဖွဲ့၏ အမိန့် (ကြေငြာချက်) ကို ဖတ်ကြားရန်၊

၄။ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည်မှာ မှန်ကန်မှု ရှိ·မရှိ စောဒကနှင့် စုဒိတက တို့အား သဘာပတိဆရာတော်က မေးမြန်းရန်၊

၅။ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)ရုံးတော်၏ သဘောထား ကို ဖတ်ကြားရန်၊

၆။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဖြန့်ဖြူး ရေးသား ဟောပြောနေခြင်းမှာ ဘုရားဟော ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော်နှင့် ဆန့်ကျင်၍ **အ**ဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း စောဒနာတင်သွင်းရန်၊

၇။ စောဒကဆရာတော်များ၏ စောဒနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြန်လည်ချေပ ခြင်းပြု·မပြု စုဒိတကများအား မေးမြန်းရန်၊

၈။ အာခမ်းအနား ပြီးဆုံးကြောင်း ကြေငြာရန်။

သာသနာ့ရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
ဦးကြည်ညွှန့် လျှောက်ထားလွှာ

ကြွရောက်တော်မူလာကြသည့် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒနှင့် ပတ်သက်သည့် ဝိနိစ္ဆယ အဆုံးအဖြတ်ပေးမည့် သဘာပတိဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့်တကွ အဖွဲ့ဝင် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များ စောဒကဆရာတော်များ စုဒိတကဆရာတော်များကို တပည့်တော်ရှိသေစွာ လျှောက်ထားလိုပါတယ်ဘုရား။

တပည့်တော်တို့ ဒီ ဓမ္မ အဓမ္မအငြင်းပွားမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီးတော့ ဆောင်ရွက်ခဲ့တာ ယခုကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒပါဆိုလျှင် ၀.တိယအကြိမ်ရှိလာပါပြီ၊ အခုအချိန်အထိ တပည့်တော်တို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့နေရာမှာ အောင်အောင်မြင်မြင် အားလုံးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်၊ ယခုလို အောင်အောင်မြင်မြင် ဖြစ်ခဲ့တာဟာလဲ ဆရာတော်များနှင့် တပည့်တော်တို့ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဒကာ ဒကာမများအားလုံး ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလို့ အောင်အောင်မြင်မြင် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီကြောင်ပန်းတောရဝါဒနှင့်ပတ်သက်ပြီးတော့ အဖွင့်မှာလည်း တပည့်တော်လျှောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ အရင်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ လူသေလူဖြစ်ဝါဒတို့ ကျောက်သင်္ဘောဝါဒစသည်တို့နှင့် မတူပါဘူး၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒကိစ္စမှာတော့ မူလအစကတဲ့ကိုက အေးချမ်းတဲ့အသွင်ရှိတယ်လို့ တပည့်တော်လျှောက်ထားခဲ့ပါတယ်၊ယခင်ဝါဒများ အဆုံးအဖြတ်ပေးတဲ့ အချိန်ကနှင့်တောင်မတူပဲ အင်မတန် အေးချမ်းတဲ့ အသွင်ရှိပါတယ်။

အထူးသဖြင့် လူသေလူဖြစ်ကိစ္စမှာဆိုယင် တော်တော်ရှုပ်ရှုပ်သဲသဲရှိခဲ့ပါတယ်၊ စိတ်ဝင်စားတဲ့လူကလဲများခဲ့ပါတယ်၊ ဒီမှာ ဥပဒေနဲ့အညီ ဆောင်ရွက်တယ်ဆိုတဲ့ကိစ္စကတော့ အားလုံးဆရာတော်များလဲ သိရှိပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ တပည့်တော်တို့ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကဆရာတော်များ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ကိစ္စကို ပြန်ပြီး လျှောက်ရမယ်ဆိုရင် ၁၉၇၀-ပြည့်နှစ်က ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်း အဝေးကြီးကနေပြီးတော့ တပည့်တော်တို့ ဝိနည်းဓမ္မကံအဓိကရဏ်း မှုခင်းများ ဖြေရှင်းရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီးတော့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရေးဆွဲခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများပေါ် မူတည်ပြီးတော့ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေနဲ့ အာဏာစက်သဘောမျိုး သက်ရောက်အောင် အကူအညီပေးနိုင်အောင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်မှာ

တင်ပြီး ဆရာတော်များရေးဆွဲခဲ့တဲ့ ဝိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရုဏ်းမှုခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရဲ့ အချက်အလက်များအတိုင်း အဲဒီပေါ်မူတည်ပြီး ဥပဒေတရပ်ကို ရေးဆွဲပြီး လွှတ်တော်မှာ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီမှာ ပုဒ်မအားလုံး အရေအတွက် ၁၃-ခုပဲရှိပါတယ်၊ ပုဒ်မ ၁၃-ခုရှိတဲ့ အနက် ပုဒ်မ(၃) ကတော့—

> "ဝိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရုဏ်းမှုခင်းကိုဖြစ်စေ၊ အယူခံစောဒနာမှုခင်းကိုဖြစ်စေ၊လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီဖွဲ့စည်းထားသည့် သံဃဝိနိစ္ဆယအဖွဲ့များနှင့် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့များကသာ ဝိနည်းတရားတော်နှင့် အညီ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရမည်"

လို့ ဆိုထားပါတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ပတ်သက်လို့ ဝိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရုဏ်းမှုခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၁၃) မှာ—

> "ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ထမြောက်အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သည်တို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးအား တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ အပ်နှင်းလိုက်သည်"

ဒီလိုပါရှိပါတယ်၊အဲဒီပုဒ်မ ၂-ခုအရ ဆရာတော်များကပေးမဲ့ အဆုံးအဖြတ်ကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ဘို့ တပည့်တော်တို့ ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနမှာ ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိပါတယ်။

ဒီမှာ့ စောဒကဆရာတော်များရော စုဒိတကဆရာတော်များရော တပည့်တော်တို့ရဲ့ သဘောထားကိုလျှောက်ထားရမယ်ဆိုယင် ဒီကိစ္စတွေမှာ အမှားအမှန် သူနိုင်ကိုယ်နိုင် ပြိုင်ပြီးတော့ အဆုံးအဖြတ်ခံတဲ့သဘောမျိုးမဟုတ်ပဲနဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအမဖြစ်တဲ့ အမှန်တရားကို သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်ဘုရားကြီးများထံ တင်ပြပြီး အမှန်တရားကိုရှာဖွေတဲ့သဘောမျိုးဒီလိုဆောင်ရွက်စေလိုတဲ့ သဘောထား တပည့်တော်တို့မှာရှိပါတယ်၊ အဲဒီသဘောထားအတိုင်း ဆောင်ရွက်တာကိုတွေ့ရတဲ့အတွက် တပည့်တော်များအနေနဲ့ အင်မတန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိရပါတယ်၊ ဆရာတော်များကိုလဲ ကြည်ညိုမဆုံး ရှိရပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဓမ္မအမွေ အငြင်းပွားတဲ့ အမှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဆရာတော်ကြီးများကိုယ်တိုင် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးမှာ အလေးအနက်ထားပြီး စဉ်းစားတဲ့အခါ ရိုးရိုးသာမန် မြို့နယ်ဝိနည်းဝိုရ်များနဲ့ မဆုံးဖြတ်စေပဲ နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင် အပါး၃၀၀-ထဲက ပရိယတ္တိ စာတတ်ပေတတ် ဆရာတော်များ အနည်းဆုံးငါးပါးပါဝင်တဲ့ အဖွဲ့နဲ့ဆုံးဖြတ်ရမယ်ဆိုပြီး ဆရာတော်များကိုယ်တိုင် ဥပဒေ ရေးဆွဲထည့်သွင်းခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါတယ်။

အဲဒီ အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ထဲမှာလဲ ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကို ရေးသားခြင်း ဟောပြောခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး မှန်မှန်ကန်ကန်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်မယ်ဆိုတဲ့ နာယကအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ထဲမှာလဲ ဝ.ချက်အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့အညီ သံဃာ့ကိစ္စ သံဃာတော်များသာ ဆောင်ရွက်ရမယ်ဆိုတဲ့ မူအတိုင်း ဆောင်ရွက်လာခဲ့တာ အောင်မြင်မှုများ ရရှိလာပြီးတော့ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေးအတွက် အလားအလာကောင်းများ ပေါ်ထွက်လျက်ရှိတယ်ဆိုတာ သံဃာတော်များလဲ သိပါတယ်၊ ဒကာ ဒကာမများလဲ သိရှိတဲ့အတွက် အင်မတန်ပဲ နှစ်ထောင်းအားရ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်နေတဲ့အချိန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီနေ့ဆရာတော်များပေးမဲ့ အဆုံးအဖြတ်ကို စုဒိတကဆရာတော်များရော နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များကိုပါ တပည့်တော်တို့က ထပ်မံလျှောက်ထားရမှာကတော့ အရှုံးအနိုင် အဆုံးအဖြတ် သဘောမျိုးမဟုတ်ပဲနဲ့ အမှားအမှန်ကို ဆရာတော်များက ညွှန်ပြင်းဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝိနိစ္ဆယကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ကျေကျေနပ်နပ်နဲ့ လက်ခံကြလိမ့်မယ်လို့ တပည့်တော်များက မျှော်လင့်ပါတယ်၊ အဲဒါလို လက်ခံဖို့အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ရာ တပည့်တော်များမှာ တာဝန်ရှိပါတယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း လျှောက်ထားအပ်ပါတယ် ဘုရား။

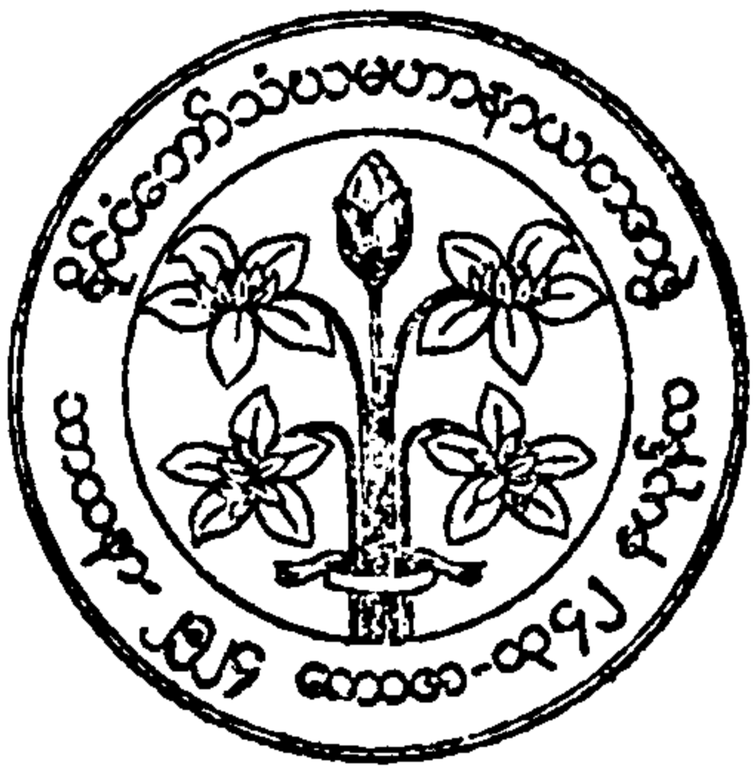

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ
မြန်မာနိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော်
သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့
ဗဟိုဌာနချုပ်

ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ၊ ရန်ကုန်မြို့။

စာအမှတ်၊ ၂၀၈/၁/သာ–မဟာန
နေ့စွဲ၊ ၁၃၇၃-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၃ ရက်
(၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်)

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့က ရွေးချယ်သည့် နိုင်ငံတော် ဗဟို သံဃာ့ဝန်ဆောင် ဆရာတော်များသာပါဝင်သော နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ် အဖွဲ့အမှတ် (၃) ဖွဲ့စည်းခြင်းအမိန့်

(လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပိုဒ်-၅၇)

၁။ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာ နာယကအဖွဲ့သည် စောဒက ဦးသုဇာတ၊ရတနာ မာန်အောင်တိုက်၊ မကျီးဂွရှာ၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း။ ဦးပညာဝံသ၊ တလုက်ထော်ကျောင်.ကြီး၊ တလုတ်ထော်ရှာ၊ ဟသ်ာတမြို့နယ်၊ ရောဝတီတိုင်း။ ဦးဂမ္ဘီရဗုဒ္ဓိ၊ သုခီတာရုံစာသင်တိုက်၊ ဝေါမြို့၊ ပဲခူးတိုင်း၊ ဦးဇောတိက၊ သာစည်ကျောင်းတိုက်၊ မင်းခေါင်ရှာ၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းတို့နှင့် စုဝ်တက ဦးနန္ဒိယ (၁)၊ ဦးယုဝိန္ဒ၊ ဦးနန္ဒိယ (၂) ကြောင်ပန်းတောရတိုက်၊ ဘုဘလင်မြို့၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း။ ဦးပဏ္ဍိတ၊ ကြောင်ပန်းဓမ္မာရုံကျောင်း၊ မုံရွာမြို့၊ စစ်ကိုင်းတိုင်.။ ဦးသုန္ဒရ၊ ကြောင်ပန်းကျောင်း၊ ကျောက်ရေတွင်းရပ်ကွက်၊ မြောက်ဥက္ကလာ မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းတို့၏ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မ အဓမ္မအဖြစ် အငြင်းပွားမှုကို ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပေးရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါ နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင် ဆရာတော်များသာပါဝင်သော နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အဖွဲ့အမှတ်(၃)ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်ပါသည်။

အမှတ်စဉ်	ဘွဲ့တော်	သိက္ခာ	ကျောင်းတိုက်
၁။	ဘဒ္ဒန္တဩဘာသ	၅၁	သရက်တောကျောင်း၊ကျောက်မဲမြို့။
၂။	ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ	၄၉	ရွှေအင်းရိပ်သာ၊ တပ်ကုန်းမြို့။
၃။	ဘဒ္ဒန္တနာရဒါဘိဝံသ	၄၇	မစိုးရိမ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့။
၄။	ဘဒ္ဒန္တနေမိန္ဒ	၄၁	မဟာဝိဇယာရုမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့။
၅။	ဘဒ္ဒန္တကဝိဓဇ	၃၈	မဟာဝိဇယာရုမတိုက်၊ စလင်းမြို့။
၆။	ဘဒ္ဒန္တတိလောကသာရ	၃၇	မြို့သစ်ကျောင်း၊ မလှိုင်မြို့။
၇။	ဘဒ္ဒန္တဝိမလ	၂၄	မဟာလယ်တီတိုက်၊ မုံရွာမြို့။

၂။ အထက်ပါ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အဖွဲ့အမှတ် (၃)တွင် သင့်လျော်ရုတပါးကို သဘာပတိအဖြစ် တင်မြှောက်၍ ကျန်ဆရာတော်များက အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဦးဇဋိတ

(ဘဒ္ဒန္တရေဝတာဘိဝံသ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့

သဘာဝပတိဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဖွင့်ပိ နှုန်ခွန်း

၁။ ဤယခု သာသနာတော်နှစ် ၂၅၂၆-ခု၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၄၄-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း ၄-ရက် (၂၆-၄-၈၂) တနင်းလာနေ့နံနက် (၈) နာရီအချိန်ကစ၍ နိုင်ငံခြားတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ်အဖွဲ့အမှတ် (၃) ဝိနည်းဝိုဏ်ဆရာတော်များ ရုံးတော်က ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယကို ချမှတ်တော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိနိစ္ဆယစာတမ်းကို ဖတ်ကြားချမှတ်ခြင်းမပြုမီ ရှေးဦးစွာ အနည်းငယ် ပြောကြားလိုသည်မှာ လောကဌ် ပည်သူပသို မိမိရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း တသွေမတိမ်း ဖြစ်စေချင်သည့်သူချည်းသာဖြစ်သည်၊ ဒေါ်ပြိုင်အောင်ပြုလုပ်ကြသည့် ကိစ္စများမှာဆိုလျှင် မိမိကသာ သာလိုသည် နိုင်လိုသည်၊ ဤသည်မှာ လောကဓမ္မတာဖြစ်သဖြင့် အပြစ်ဆိုစရာမလိုဟု ဆုံးနိုင်ပေသည်၊ သို့သော် ဤဓမ္မအဓမ္မဝိနိစ္ဆယရေးရာဌာနကား ဧစာဒက စုဒိတက နှစ်ဖက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ သားတော်များချည်း ဖြစ်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ကိုယ်ကျိုးကိုယ်ငီးပွားကို ပြုလုပ်နေကြခြင်းမဟုတ် သာသနာတော်သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေးကို ဦးစားပေး၍ ဤရုံးတော်သို့ရောက်ရှိလာကြသူများချည်းသာဖြစ်ပေသည်။

၂။ စောဒကဘဆရာတော်များက—

"ဤသို့စောဒနာရခြင်းသည် တပည့်တော်များ၏ ကိုယ်ကျိုးမပါ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားစေရန် အတွက်လည်းကောင်း သုခါသံဃာသ သာမဏေ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ညီရင်း အစ်ကိုဖြစ်ကြကုန်သော သံဃာအချင်းချင်း ဝိဝါဒမကွဲမပြား တသားတည်း ညီညွတ်ရေးအတွက်လည်းကောင်း ဏရဝါဒပ်ဌကတ်တော်လာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဒေသနာတော်များ မှန်ကန်စွာတည်ရှိနိုင်ရေး အတွက် လည်းကောင်း ကောင်း မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်သာ စောဒနာရခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း" (သင်္ဃပစောဒနာတင်သွင်းလွှာနိဒါန်း)

ဤသို့ နိဒါန်းသွယ်၍ စင်ကြယ်သောဝိပဿနာဖြင့် စောဒနာခဲ့ကြသကဲ့သို့ ပင် စုဒိတကဆရာတော်များကလည်း—

"တပည့်တော်များ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဝမ္မ အဝမ္မ ဧစစ်ရန် စောဒနာချက်ပေါ် ပေါက်လာခြင်းအတွက် ဂုဏ်ခုံယိပါ်းအမှားမပါဝေရန် အထူးသတိပြု၍ တာဝန်ရှိသောသက်ဆိုင်ရာအချက်ဟိုကိုသာ ဉာဏ်ပိ သလောက် ပြေဆိုသောဝန်ခြင်းဖြင့် ဝိနည်းဒိုရ်ဆရာတော်များ၏

> စီစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ဝိနိစ္ဆယချမှတ်သည်ကို နာယူ၍ သာသနာတော်ကိစ္စအဝဝ အေးငြိမ်းချမ်းသာမှု ရလိမ့်မည်ဟု မမှီတ်မသုံ ယုံကြည်သက်ဝင်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖြေဆိုသောနာပါမည်ဘုရား"(သောဓနာ ဝင်သင်းလ္ဘာနိဒါန်း)

သောဓနာ ဝင်သင်းလ္ဘာနိဒါန်းတွင် ဝန်ခံကတိပြုခဲ့ကြပေသည်။

၃။ ယင်းစောဒကပုဂ္ဂိုလ် စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏နိဒါနကထာ ဧစတနာ စကားသံတို့အရ သူတော်ကောင်းလက္ခဏာ ပြည့်စုံသူများခေါ်ယူသော ဖြစ်ကြသည်နှင့် အညီ အထက်တွင် ပြောဆိုသကဲ့သို့ ပြင်ပဲ့ ဆင်ပဲ့ ဝင်နဲ့ကြရာ မိမိကသာ သာလိုနိုင်လိုသော စိတ်ထားမျိုးကို မထားရှိပဲ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကြီး အတွက် ဤပြစ်ပေါ်လာသော ဝိဝါဒါဓိကရဏ ကိစ္စ တွင် ထေရဝါဒပိဋကတော်ဟု ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့်နှိုင်း ညှိလျက် ဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော်များက ဤကာမမှ ဤကား အဓမ္မဟူ၍ ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်ဆုံးဖြတ်သည့် အတိုင်း ပြတ်ပြတ်သားသား လိုက်နာကြဖို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့လိုက်နာကြရာ၌ ဝိနိစ္ဆယချမှတ်ချက်များတွင် ဓမ္မဟူ၍ ဖြစ်လာသည့် အခါ၌လည်းကောင်း အဓမ္မဟူ၍ ဖြစ်လာသည့်အခါ၌ လည်းကောင်း စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ဤအချက်တွင် ငါတို့စောဒနာလိုက်သည့်အတွက် ဓမ္မ အဓမ္မ ပီသပြတ်သားစွာ အဖြေပေါ်ခဲ့ပေသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ငါတို့အဖို့ အမြဲတစေ လိုက်နာသိရှိနေရန်အတွက် ဓမ္မ အမ္မေဟု ပီပြင်သေချာ သိရပါပေသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း စိတ်ထားနိုင်ကြလျက် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့က စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ အပေါ်၌ လည်းကောင်း စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကလည်း စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်တို့အပေါ်၌ လည်းကောင်း ဒေါသအာဃာတမထား မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာပွားကြရန် မှာကြားလိုပေသည်။

၄။ ဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော်တို့သည် ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယကို ပြုစုကြရာ၌ ပေါ့ပေါ့ဆဆ သဘောမထား လေးစားဂရု အထူးပင်လုံ့လ ပြု၍ ပါဠိ အဋ္ဌကထာဋီကာ ဂန္ထရမြောက်မြားစွာတို့ကို မေ့နှောက်ရှာဖွေကာ အချိန်ကြာကြာယူလျက် ဝိနည်းခိုရ်အခင်းချင်း ဝိုင်းထိုင်ကာဆွေးနွေး၍ ရေးသားဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပေသည်၊ အမှန်အားဖြင့်ဆိုရသော် ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ကိစ္စသည် အခြားအခြားသော ဝိဝါဒါဓိကရဏ ကိစ္စများထက် ခက်ခဲသိမ်မွေ့လှပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိနိစ္ဆယချမှတ်ရေးသားရာ၌လည်း ရှေးဦးစွာ စောဒနာ သောဓနာ နှစ်ဖြာနှစ်ဝတို့ကို တိတိပပလေ့လာ၍ စာပေချိန်ခွင်၌ တင်စက်

သုံးသပ်ခဲ့ပေသည်၊ စောဒနာ သောဓနာ အချက်ပေါင်း ၁၀-ကို အကျယ်တဝင့် သုံးသပ်ပြီးမှသာ ဆုံးဖြတ်ချက်စာတမ်းကို သီးခြားပြုစုခဲ့ကြရပေသည်။

ထို့ကြောင့် ယခုဖတ်ကြားရာ၌ ရှေးဦးစွာ သုံးသပ်ချက်များကို ကြားနာကြရပေမည်၊ သုံးသပ်ချက်များပြီးဆုံးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဆက်လက်ကြားနာကြရပေမည်၊ သုံးသပ်ချက်တို့တွင် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာဂန္ထဆန်ရှာ အယောက်အကိုးတို့ဖြင့် ကြောင်းကျိုးစုံလင်စွာ ဖော်ပြထားပြီး ဆုံးဖြတ်ခ,ုက်တွင်မူ အတိုရုံးရှိ လိုရင်းမျှကိုသာ ထုတ်ပြလျက် မေမ အမေမဆုံးဖြတ်မည် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ငါတို့၏ စောဒနာ သောဓနာချက်တို့အပေါ် မူတည်၍ ထုက်ပေါ်လာသော ယခုဖတ်ကြား၊လတ္တံ့သော ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ငါတို့အတွက် သက်သက်ဖြစ်ပေါ်လာရသော်ဓမ္မ အဓမ္မ သာရအနှစ် အမြုတေရတနာ အစစ်များပါတကားဟု စိတ်ထားစေတနာ ဖြူစင်စွာဖြင့် နာကြားကြပါဟု သြဝါဒစကား ပြောကြားလိုပေသည်။

ဦးသြဘာသ
သဘာဝတိဆရာတော်
အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းခိုရ်အဖွဲ့

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းမိုရ်ဦးစီးဌာန
အဖွဲ့အမှတ်...၃.....
ရက်စွဲ .....
ဌာန .....
ကောလာ၊ ၁၃၇၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၄ ရက်

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာ
နိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းမိုရ်အဖွဲ
အမှတ် (၃)
(အပရဂေါယာန ကျောင်းဆောင်)
[ဘဒ္ဒ-ခုနှစ်၊ တပိုတ္တဲလပြည့်ကျော် ၁-ရက် (၉-၂-၇၂) အင်္ဂါနေ့]

သဘောထားကြေငြာချက်

၁။ ဧပ်ကိုင်းတိုင်း၊ ဘုတလင်မြို့နယ် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို မေမှအစမှ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရန် ဥပဒေနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းအပ်သော ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းမိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃)၏ သဘောထားကို အောက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပြန်ကြေငြာလိုက်သည်။

၂။ ဝိနည်းဓမ္မကံ အဝိကရဏ်း မှုခင်းများ ဖြေရှင်း ဆုံးဖြတ်ရေး ဆိုင်ရာ ဥပဒေအခန်း(၂) ပုဒ်မ (၃)၊ ဝိနည်းဓမ္မကံ အဝိကရဏ်းမှုခင်းများ ဖြေရှင်း ဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အခန်း(၇) အပိုဒ်(၅၇) (ပြင်ဆင်မှုက်-က)နှင့်အညီ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့က အထက်ဖော်ပြပါ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဓမ္မ အဓမ္မ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ရန် နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းမိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃)ကို ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်နှင့်အညီ ယနေ့ (ဘဒ္ဒ-ခုနှစ်၊ တပိုတ္တဲလပြည့်ကျော် ၁-ရက်) (၉-၂-၇၂) အင်္ဂါနေ့ နံနက် ၇-နာရီအချိန်တွင် ဤအပရဂေါယာန ကျောင်းဆောင်၌ နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းမိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃) ရုံးတော်ကို ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်။

၃။ ဤရုံးတော်သို့ ဆင့်ခေါ်ထားချက်အရ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စုဒိ-တကပုဂ္ဂိုလ်များ အားလုံး စုံညီရောက်ရှိနေကြပြီးဖြစ်ရာ စောဒက စုဒိတက နှစ်ဖက်လုံးမှ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သားတော်များ ဖြစ်ကြသည်နှင့် အညီ အခွင်းချင်း ပေတ္တာဝကရဏာတရား ရှေ့ထားမှု စောဒနာခြင်း (အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြန်လည်ချေပသမှု သောဓနာ ပြုလိုကလည်း)

မေတ္တာတရားဖြင့် သိမ်မွေ့စွာ သောဓနာခြင်းပြုကြရန်နှင့် စောဒနာ သောဓနာတို့ကို နှုတ်လျှာမမြှက် စာသက်သက်ဖြင့်သာ ရေးသားတင်သွင်းရမည် ဖြစ်၍ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဝိနည်းဓိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့က နှုတ်မေးခွန်းတို့ကို မေးမှသာ နှုတ်ဖြင့်ဖြေကြားခြင်း ပြုကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြိုတင်သတိပေးစကား ပြောကြားပါသည်။

၄။ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အမှတ် (၃)အဖွဲ့ ဆရာတော်များသည် စောဒနာ–သို့မဟုတ်– စောဒနာ သောဓနာ နှစ်ဖြာနှစ်ဝတို့ကို ထေရဝါဒဗုဒ္ဓ ပိဋကတ်တော်နှင့်အညီ စိစစ်ဝေဖန်၍ ဆုံးဖြတ်ကြမည်ဖြစ်ရာ——

နစ အာမိသံ နိဿာယ၊ နစ နိဿာယ ပုဂ္ဂလံ။
ဥဘော ဧတေ ဝိဝဇ္ဇေတ္မာ၊ ယထာ ဓမ္မော တထာ ကရေ။

ဟူသော ပရိဝါရပါဠိ(၂၇၄)လာ ဂါထာတော်အတိုင်း—

(၁) အာမိသကို အမှီပြု၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်း
(၂) ပုဂ္ဂိုလ်ကို အမှီပြု၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်း

တို့ကို ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်၍တရားနှင့်လျော်ညီစွာသာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ရှေ့မျက်နှာတော်ကိုကြည့်၍ အဂတိမလိုက် တရားဆိုက်ရာ ဖြောင့်မှန်စွာသာ စိစစ်ဆုံးဖြတ်မည်ဖြစ်သည်။

၅။ သို့ဖြစ်၍ ဤရုံးတော်ရှေ့မှောက် စုံညီစွာရောက်ရှိနေကြသော စောဒက စုဒိတက နှစ်ဝသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤရုံးတော်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို လိုက်နာမည်ဖြစ်ကြောင်း ကတိပြုထားကြသည့်အတိုင်း ဤရုံးတော်က ဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း ဃဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်မချမှတ်မီအတွင်း စောဒနာ သောဓနာလွှာတို့ကိုလည်းကောင်း ယင်းတို့ပါ အချက်အလက်တို့ကို လည်းကောင်း ယင်းတို့နှင့်စပ်သော စာရွက်စာတမ်း တိတ်ခွေ ဟောပြောချက်တို့ကို လည်းကောင်း ရုံးတော်၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်မရပဲ ပြင်ပသို့ ပြောကြားပြန့်ဝေခြင်းမပြုကြရန် အထူးသတိပေး ကားမြစ်လိုက်သည်။

၆။ ဤဖော်ပြပါ အမှုခြင်းရာ အဖြာဖြာဘို့ကို နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့နှင့် သာသနာရေးဦးစီးဌာနကိုကသာ လိုအပ်သလို ဖြန့်ဝေသိစေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်၊ ဤတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ပါက ဤရုံးတော်ကို မထေမဲ့မြင်ပြုသည်ဟု ယူဆမည်ဖြစ်ကြောင်း အထူးသတိပေးလိုက်သည်။

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဝိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဝိုဂ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)

၁။ ဘဒ္ဒန္တသြဘာသ (သိက္ခာ–၅၃)
သဘာပတိ
သရက်တောကျောင်း၊ ကျောက်မဲမြို့

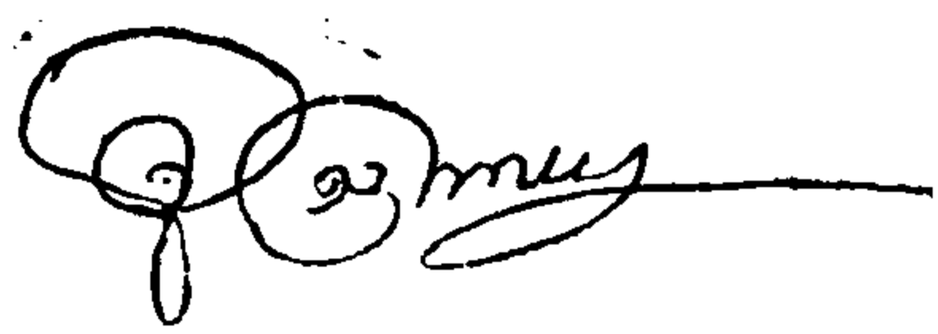

၂။ ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ(သိက္ခာ–၅၁)
အဖွဲ့ဝင်
ရှေအောင်းရိပ်သာ၊ တပ်ကုန်းမြို့

၃။ ဘဒ္ဒန္တ နာရဒါဘိဝံသ (သိက္ခာ–၄၉)
အဖွဲ့ဝင်
မစိုးရိမ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့

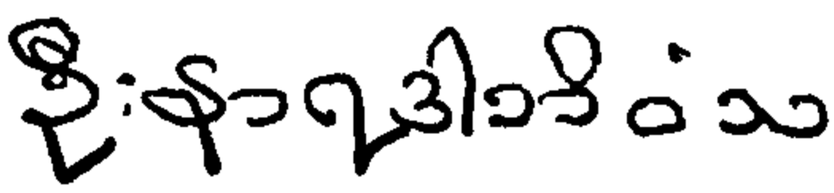

၄။ ဘဒ္ဒန္တကဝိဓ(သိက္ခာ–၄၀)
အဖွဲ့ဝင်
မဟာဝိဇယာရုံမတိုက်၊ ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့

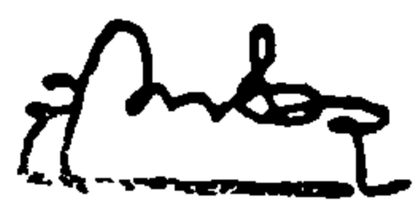

၅။ ဘဒ္ဒန္တနေမိန္ဒ (သိက္ခာ–၄၀)
အဖွဲ့ဝင်
မဟာဝိဇယာရုံမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့

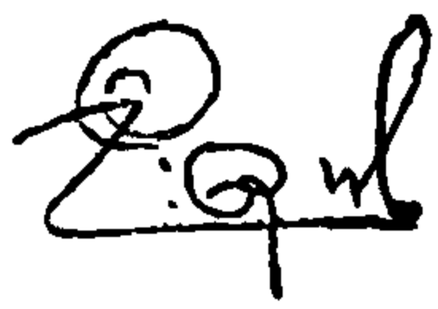

၆။ ဘဒ္ဒန္တတိလောကသာရ(သိက္ခာ–၃၈)
အဖွဲ့ဝင်
မြို့သစ်ကျောင်း၊ မလှိုင်မြို့

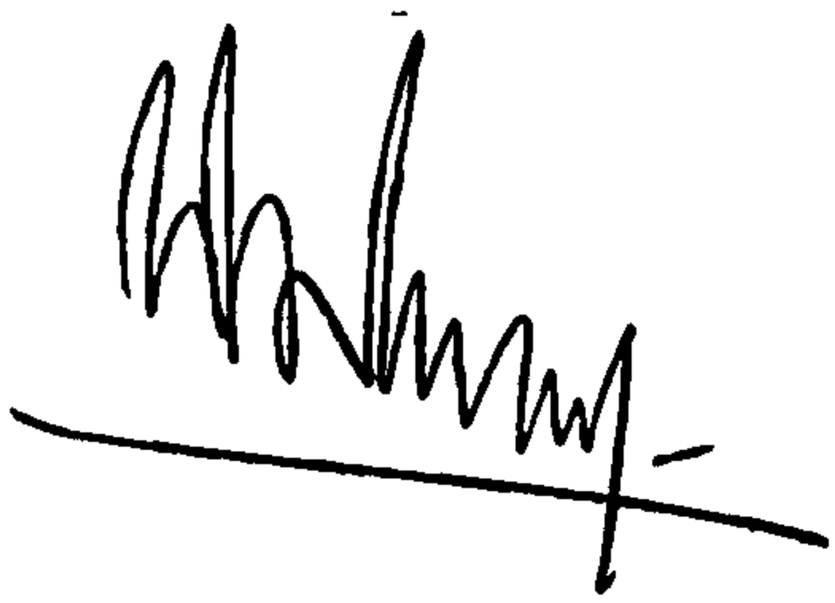

၇။ ဘဒ္ဒန္တဝိမလ(သိက္ခာ–၂၆)
အဖွဲ့ဝင်
မဟာလယ်တီတိုက်၊ မုံရွာမြို့

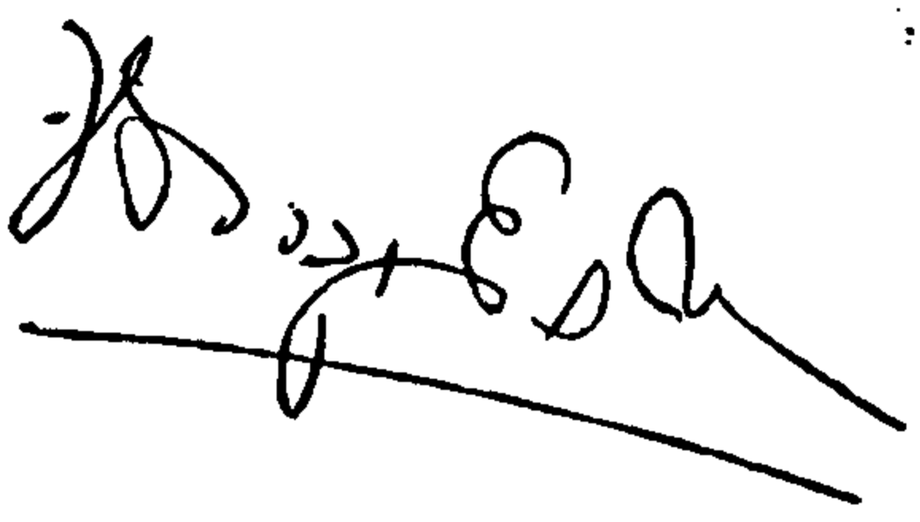

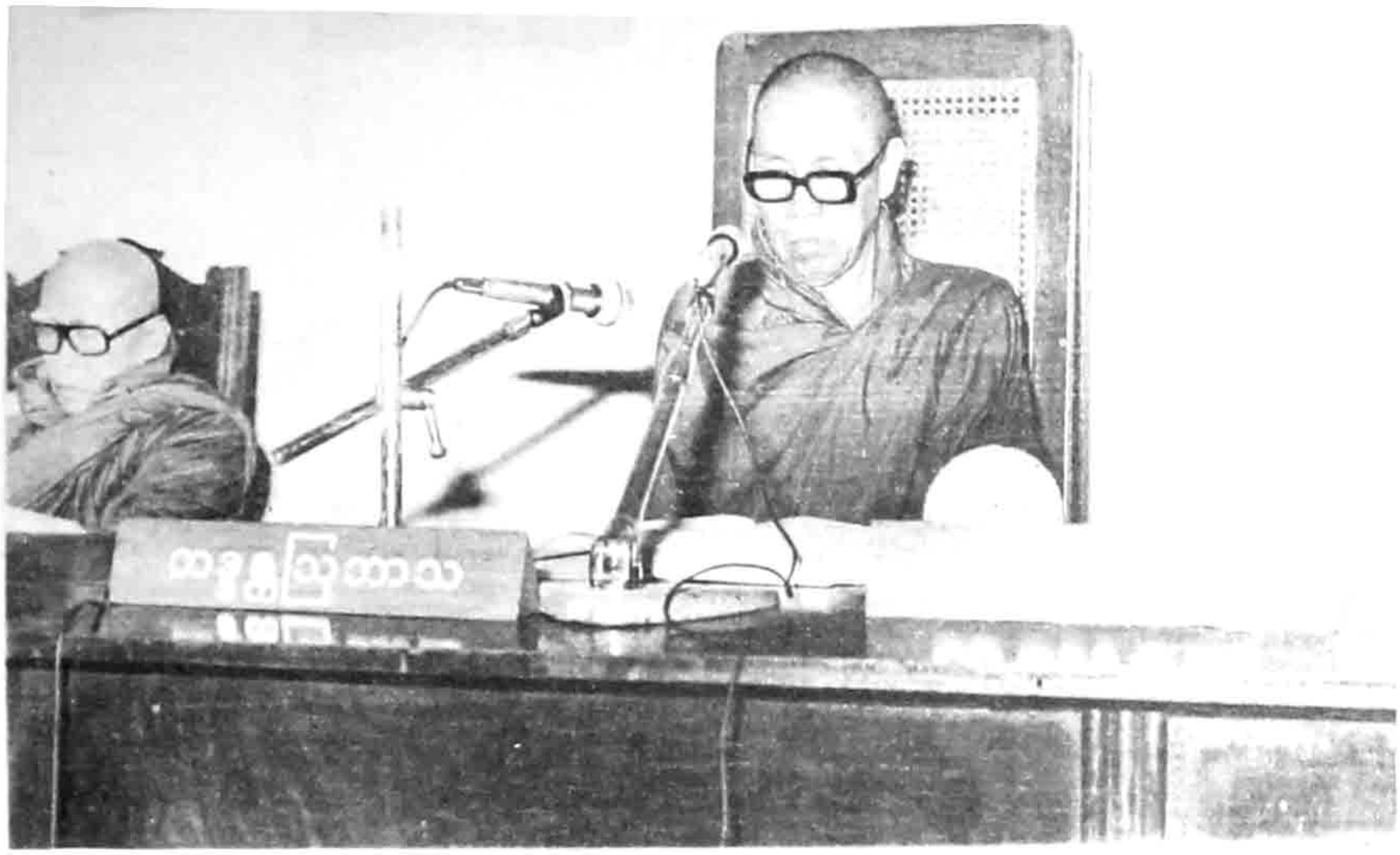

သဘာပတိဆရာတော် ဩဝါဒစကား မိန့်ကြားနေပုံ

ဝိနည်းခိုရ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တ နာရဒါဘိဝံသ ဝိနိစ္ဆယဆုံးဖြတ်ချက် ဖတ်ကြားနေပုံ

ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တတိလောကသာရ ဝိနိစ္ဆယဆုံးဖြတ်ချက်
ဖတ်ကြားနေပုံ

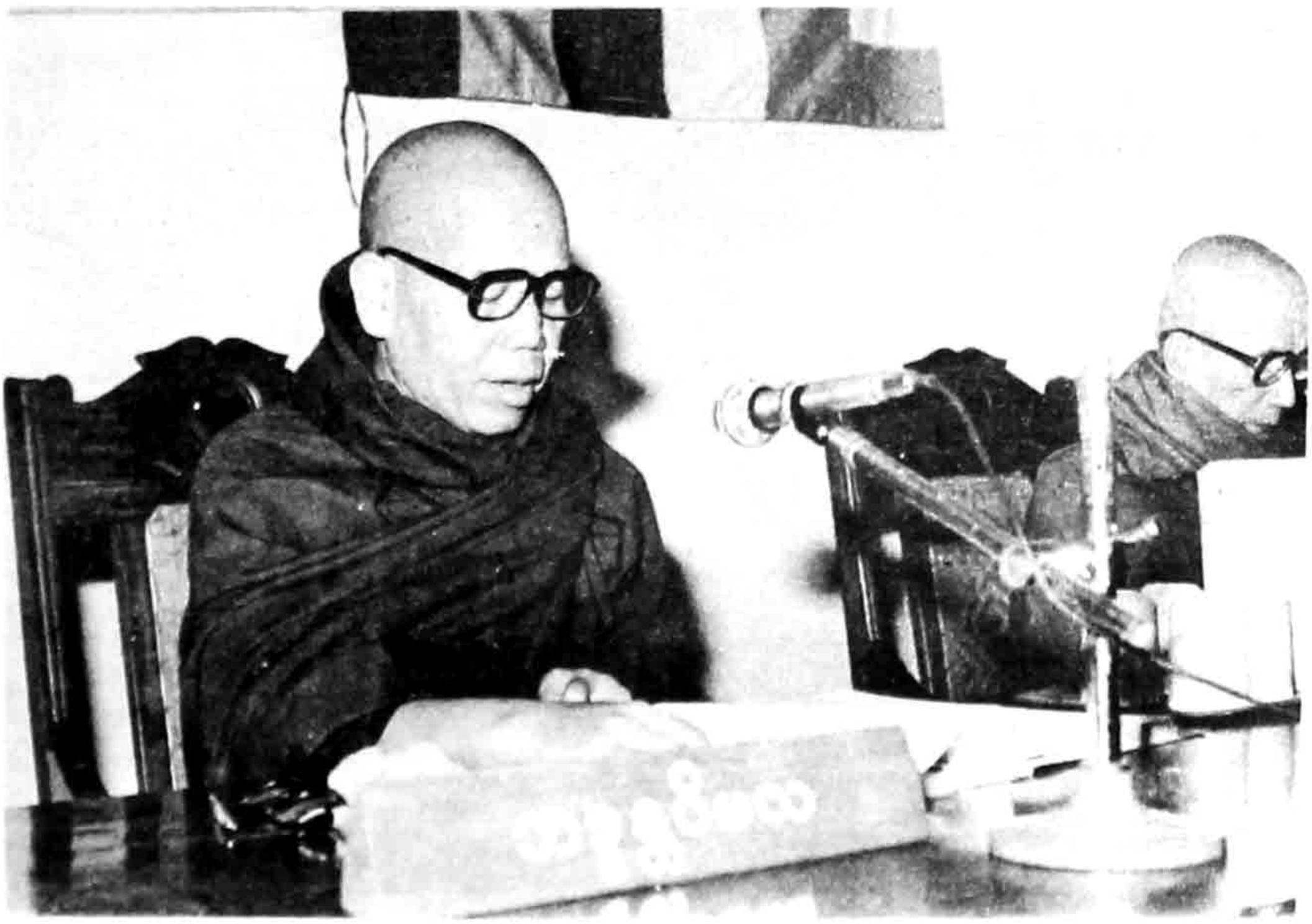

ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဝိမလ ဝိနိစ္ဆယဆုံးဖြတ်ချက်
ဖတ်ကြားနေပုံ

ကြောင်ပန်းဝါဒ ဝိနိစ္ဆယခုံရုံး
ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များနှင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များ

ကြောင်ပန်းဝါဒ ဝိနိစ္ဆယခုံရုံး
ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များနှင့် စုဒီတကပုဂ္ဂိုလ်များ

စောဒကဆရာတော် (၄) ပါး

စုဒီတကဆရာတော် (၅) ပါး

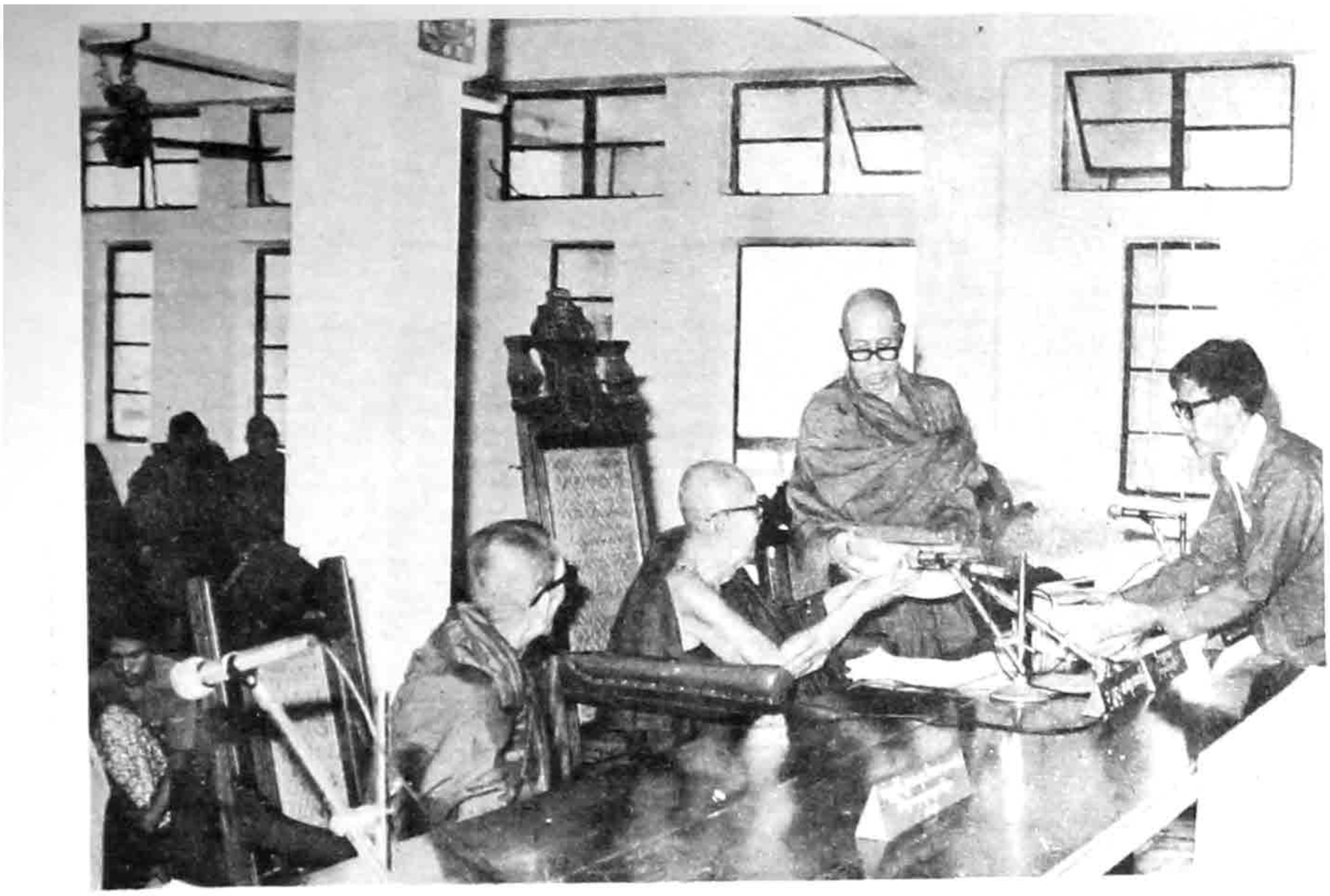

ကြောင်ပန်းဝါဒ ဝိနိစ္ဆယခုံရုံး သဘာပတိဆရာတော်က နိုင်ငံတော်သံဃမဟာ
နာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားထံသို့ ကြောင်ပန်းဝါဒ ဝိနိစ္ဆယနှင့်
စာအုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံနေပုံ

သံဃမဟာနာယက ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်က အခမ္မဝါဒစွန့်လွှတ်ကြမည့် စုဒိတက
ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဩဝါဒစကား မိန့်ကြားတော်မူပုံ

သံဃမဟာနာယက တဲ့ဖက်အကျိုးဆောင်ဆရာတော်က
အခမ္မဝါဒစွန့်လွှတ်ကြသော စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
အမှာစကားမိန့်ကြားနေပုံ

စုဒိဘက ဦးနန္ဒိယ (၁) အခမ္မဝါဒစွန့်လွှတ်ကြောင်း
လက်မှတ်ရေးထိုးနေပုံ

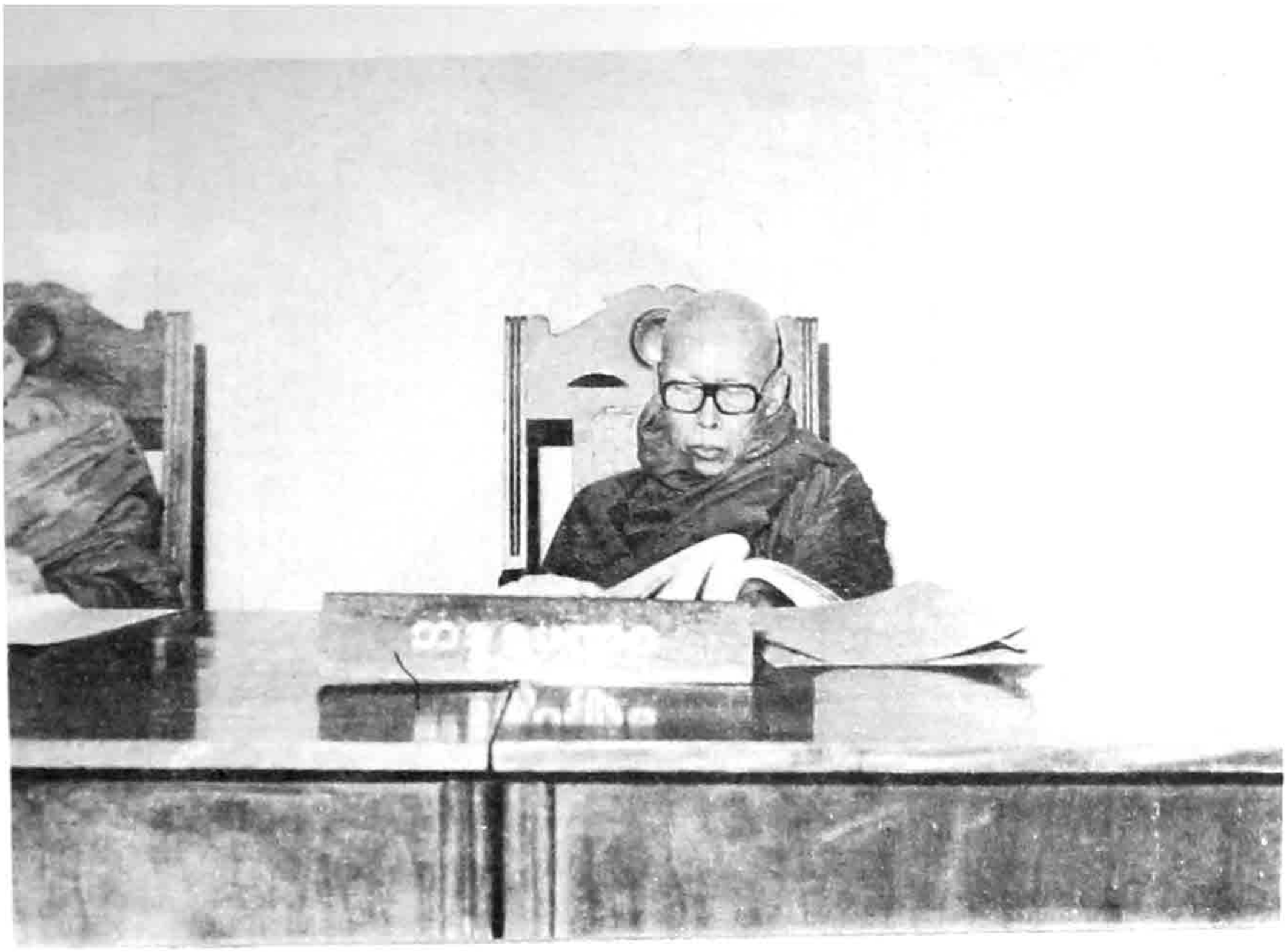

ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပဏ္ဍိတ

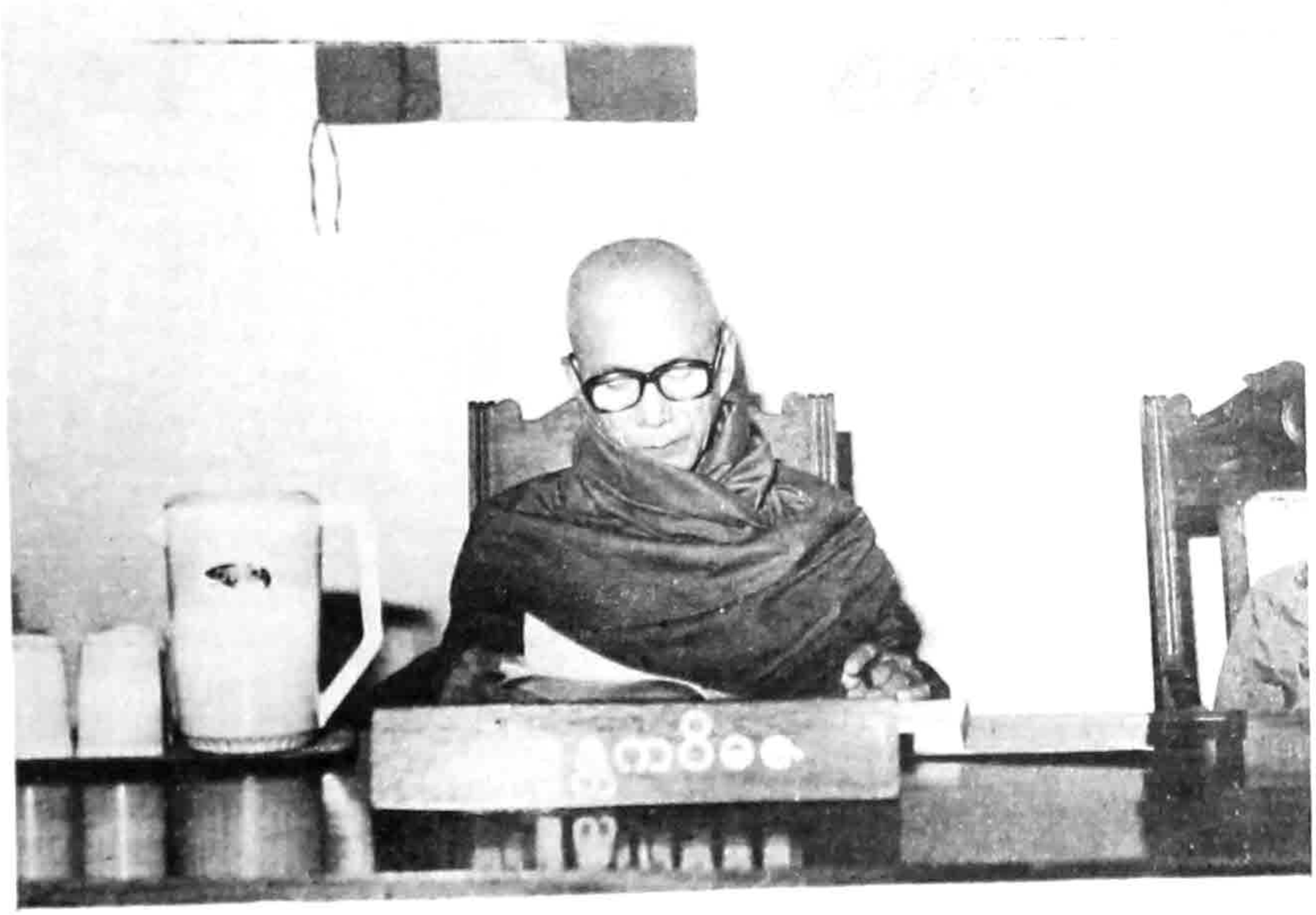

ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကဝိဓ

ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တနေမိန္ဒ

ကြောင်ပန်းဝါဒ ဝိနိစ္ဆယချမှတ်ပြီးနောက် အခမ္ဘဝါဒစွဲလွန်တ်ပ္ပဲအခမ်းအနားကို
အခမ်းအနားမှူးက ဖွင့်လှစ်နေပုံ

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့
အမှတ် (၃)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယအတွက် စောဒနာတင်သွင်းလွှာ
၁၃၄၃-ခုနှစ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁) ရက်
(၉-၂-၈၂)

နိဒါန်း

ရှိသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် အရှင်သူမြတ်များဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ ဓမ္မဝါဒ+အဓမ္မဝါဒအဖြစ် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ချက် ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်ပေးတော်မူနိုင်ပါရန် စောဒနာ တင်သွင်းခွင့် ပြုတော်မူပါမည့်အကြောင်း စောဒကများ အနေဖြင့် ရှိသေလေးမြတ်စွာ တောင်းပန်လျှောက်ကြားပါသည် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား။

၂။ စောဒနာချက်များ မတင်သွင်းမီ တပည့်တော် စောဒကများအနေဖြင့် စောဒနာရခြင်းအကြောင်းများကို အနည်းငယ် လျှောက်ထားခွင့် ပြုပါဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား။

၃။ တပည့်တော်များသည် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဘုတလင်မြို့နယ် ဘုတလင်မြို့အနီး ကြောင်ပန်းတိုက်ရင်းမှစ၍ စစ်ကိုင်းတိုင်း မန္တလေးတိုင်း မကွေးတိုင်းတို့တွင် အချက်အချာပြု အခြေစိုက်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ ထက်အောက်ဒေသအသီးသီးတွင် ပြန့်ပွားနေသော ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို လေ့လာ သုံးသပ်ခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

ယင်းသို့ လေ့လာသုံးသပ်ရာတွင် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ ရေးသားထုတ်ဝေသော စာအုပ်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်း တိုက်ရိုက်နာကြားဖူးသူများထံ တွေ့ဆုံလေ့လာခြင်း ကြောင်ပန်းဝါဒ အဓိကပျံ့နှံ့ရာဒေသရှိ ရဟန်း ရှင် လူများ

ထံ ဆည်းကပ်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း ယင်းဒေသခံ သိက္ခာဝါ ကြီးရင့်တော်မူကြသည့် ပညာရှိ ဆရာတော်ကြီးများထံ ဆည်းကပ်ခြင်းများဖြင့် လေ့လာခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

၄။ ယင်းသို့ လေ့လာသောအခါ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် နှစ်ပေါင်း (၇၀) ကျော် (၈၀) ခန့်မှ စတင်ပေါ်ပေါက်လာကြောင်း သိရှိရပါသည်၊ ဤသို့ နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာညောင်းခဲ့သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး၍ ပြန့်ပွားထွန်းကားနေသည့် အဓမ္မဝါဒများအနက် ယနေ့တိုင် သက်တမ်းအရှည်ဆုံး အဓမ္မဝါဒတခုဖြစ်ပါသည်ဟု ဆိုနိုင်သည့်ပြင် ခိုင်ခိုင်မာမာ ကျောက်စာရေးထွင်း ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်ထားသည့် ဝါဒလည်းဖြစ်ပါသည်၊ ယင်းသို့ သက်တမ်းရှည်သည့်အလျောက် "အမှားကြာလျှင် အမှန်ဖြစ်" ဆုံသကဲ့သို့ အချို့ဒေသ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကြောင်ပန်းဝါဒကို ဓမ္မဝါဒ(ဝါဒမှန်)ဟု ထင်မြင်ယူဆသူများလည်း ရှိမည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ပြင် အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း သေချာစေ့ငုံ မလေ့လာဖူးပါပဲ ဝိပဿနာဟုဆိုလိုက်လျှင်ပင် နိဗ္ဗာန်ကိုအမြန်ဝင်ရောက်ချင်ဇောဖြင့် အယုံအကြည်စောကာ တဆင့်စကား နာကြားယင်း "ဝါဒစဲ့"နေသူများ, အကိုးအကားပြုသူများလည်း ရှိနိုင်ကြပါသည်ဘုရား။

ထို့ကြောင့်ပင် မူလဘုရားတော် မုံရွာဘုဇလင်ဒေသ၌ "အင်း ခန်းတော့ လယ်တီ လယ်တီတော့ ငှက်ကျ ငှက်ကျတော့ ကြောင်ခုတ်"ဟု စံနည်းတဘောင် အသစ်တခုပြု၍ သုံးစဲ့နေကြောင်း သိရှိရပါသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ အင်းခန်းဆရာတော်နောက် လယ်တီဆရာတော် ထိုနောက် ငှက်တွင်းဆရာတော် ထိုနောက် ကြောင်ပန်းဆရာတော် ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်ဘုရား။

သို့သော်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒသည် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ရှည်ကြာပြီး ဝါဒသက်ရင့်သည်နှင့်အမျှ ရောက်လေရာရာ ဒေသခံ ရဟန်း,ရှင်,လူများ၏ ဆန့်ကျင်မှု ဒို-ပက္ခများကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်မှာလည်း အကြိမ်ကြိမ်ပင် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်ဘုရား။

၅။ ဤသို့ဆန့်ကျင်မှု ပဋိပက္ခ အကြိမ်ကြိမ်ပင် ဖြစ်ခဲ့ရသော်လည်း ဓမ္မစက်ကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သော အာဏာစက်အမှီရသည့် "သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းများ" မရှိခဲ့ဖူးသဖြင့် ခိုင်မာတိကျသည့် ဝိနိစ္ဆယကို ရရှိခဲ့သော်လည်း "စက္ကူကျား"ကဲ့သို့ အဆုမရောက်ခဲ့ပါ၍ ဓမ္မဝါဒီသံဃာများနှင့် ကြောင်ပန်းဝါဒီများသည် "ဘတပြန် ကျားတပြန်"ဆိုသကဲ့သို့ တဖက်နှင့်တဖက် အပြန်အလှန် ဆန့်ကျင်ကာ ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းကြီးများ ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

၆။ ယင်းဝိဝါဒါဓိကရဏ်းတို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒကို ဆန့်ကျင်သည့်—

"မဟာဥဿီကတကျမ်း အမေ့ဝါဒနိဂ္ဂဟကျမ်း မလသုသောဓနီကျမ်း နိဂုဏ္ဍိရှုဖွယ်ကျမ်း ယထာဘူတဝိနိစ္ဆယ"စသော ကျမ်းစာ အသီးသီးပေါ်ထွက်သကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းဘက်မှလည်း ဥပဝါဒဝိသောဓနီ သမ္မာဝ်နိစ္ဆယကျမ်းစသည့် ကျမ်းစာအသီးသီးတို့ဖြင့် ဝါဒတိုက်ပွဲ(ဒီဝါဒါဓိကရဏ်း)ကို ဆင်နွှဲကြသော်လည်း ဤအဓိကရဏ်းသည် ယနေ့တိုင် ငြိမ်းအေးရာ မရသေးပါဘုရား။

၇။ ထို့ကြောင့် ဤ နှစ် (၈၀) ခန့်မျှထိ ကြာညောင်းလာသော "ကြောင်ပန်းဝါဒ" ကို တပည့်တော်မျှားသည် "အာဂတော ဘာရော အဝဿံ ဝဟိ-တဗ္ဗော" ဟု သီလက္ခန်ဒီကာ (၂၁၈) ၌ လာသည့်အတိုင်း တပည့်တော်မျှား လက်ထက်ထိ ဤဝါဒ ရှိလာခဲ့သဖြင့် သာသနာတော်၏ ကျရောက်လာသည့် တာဝန်ကို မလွဲမသွေ ဆောင်ရွက်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ "စောဒနာလွှာ" မျှား တင်သွင်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ယင်းသို့ စောဒနာလွှာ တင်သွင်းရာတွင် "ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီ" ဖြစ်ကြကုန်သော စုဒိတကမျှားနှင့်တကွ ရဟန်း,ရှင်,လူ မည်သူတစုံတဦးကိုမျှ ထိခိုက်နှစ်နာစေလိုသော ဆန္ဒမရှိပါပဲ တပည့်တော်မျှား၏ကိုယ်ကျိုးကို မကြည့်ဘုဒ္ဓဝါဒ ဓမ္မဒေသနာတော်သည် ပိဋကတ်တော်နှင့်အညီ သန့်ရှင်းစွာ တည်တံ့ရေးကိုလည်းကောင်း စာလာပေလာ ဒေသနာတော်မျှား ပြန့်ပွားထွန်းကားရေးကိုလည်းကောင်း သံဃာတော်မျှား၏ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပွားနေသော ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းကြီး ငြိမ်းအေးစေရေးကိုလည်းကောင်း သဒ္ဓါဗလဝဖြစ်ကြကုန်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ လမ်းမမှားစေရေးကိုလည်းကောင်း ရည်ရွယ်ကာ ဗုဒ္ဓဝါဒ ဓမ္မဒေသနာတော်ကျိုးကိုသာ ကြည့်၍ စောဒနာလွှာ တင်သွင်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

၈။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို လေ့လာ သုံးသပ် ကြည့်သောအခါ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည်—

(၁) တုံး–တိုင်စသည့် ဝေါဟာရသမူတိ ပညတ်နှင့် ရူပ်အခ္ခါကို နာမ်ဟု ဟောပြောရေးသားသော တုံးနာမ်-တိုင်နာမ် အဓမ္မဝါဒ၊

(၂) သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် သရဏဂုံမတည်ဟု ယူဆသော အဓမ္မဝါဒ၊

(၃) ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယာကို ပြုလုပ်ကြခြင်းသည် ဗာလုဿုက္ကမ-လွမိုက်အလုပ်ဟု ဟောပြောရေးသားသော အဓမ္မဝါဒ၊

(၄) ဥဏာဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ကို ကောင်းသောတရား (ကုသလဓမ္မ) ဟု ပြောဟောပြုကျင့်လျှင် ခွေး, နွားစသော အပါယ်ဘုံသားများနှင့် တူကြောင်း ဟောပြောရေးသားသည့် အဓမ္မဝါဒ၊

(၅) ဝဋ္ဌသုံးပါးကိုဖြစ်စေသော တရားတို့ကို မနာမယူကောင်း ဟော ပြောသူတို့အား မပေး-မလှူကောင်းဟု ဒါနကိုပယ်သည့် အဓမ္မဝါဒ၊

(၆) အနုပုထုဇဉ်မှသည် ရဟန္တာသို့တိုင် အဆင့်ဆင့် ကျင့်ကြံရသည်ဟု ပြောဟောလျှင် မှားသည်ဟု ဆိုသဖြင့် "ကျင့်ကြံစရာမလို-သိလျှင် ပြီးရော" ဆိုကာ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကို ပယ်ရှားသည့် အဓမ္မဝါဒ၊

(၇) နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍—

(က) လဟာပြင်ကောင်းကင်ပညတ်၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ယူဆသော (ကောင်းကင်ဘုံနိဗ္ဗာန်) ဝါဒ

(ခ) စိတ်ဝိညာဏ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟုကောက်ယူသော (ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်) ဝါဒ၊

(ဂ) ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ယူဆသော (အတ္တတ္ထိက နိဗ္ဗာန်) ဝါဒဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒနိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းတို့၏ "တက္ကနိဗ္ဗာန်" အဓမ္မဝါဒ၊

(ဃ) နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သော်လည်း ခန္ဓာငါးပါး မပျက်မစီး အတိုင်းတိုင်းရှိ သည်ဟု ယူဆပြီး ကောင်းကင်ကို သတ္တဝါဟုခေါ်ကြောင်း ဟော ပြောရေးသားသည့် "သဿတဒိဋ္ဌိ" အဓမ္မဝါဒ၊

(ङ) ဘုရားရှင်၌ ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသည်ဟုလည်းကောင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် တော်ကို သညာဟုလည်းကောင်း စွပ်စွဲသော (အဗ္ဘာစိက္ခန) အဓမ္ဓ ဝါဒ၊

(၁၀) စာပေပရိယတ် မတတ်ကျွမ်းသူများအား လှည့်စားသည့် (မာယာ သာဒ္ဒေယျ) အဓမ္မဝါဒ –

စသည်တို့ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်ဘုရား။

၉။ ယင်းသို့ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီ ဘုန်းကြီးများ၏ ရေးသား ဟော ပြောမှုတို့ကြောင့် "ကြောင်ပန်းဝါဒီ" လူပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် အယူအဆလွဲ မှားကာ ဝိပဿနာတရားဆိုသည်ကို နာကြားလိုက်စားယင်း "သမ္မုတိသစ္စာနှင့် ပရမတ္ထသစ္စာ" ကိုမျှ မခွဲခြားနိုင်ကြတော့ပဲ အောက်ပါ ရိုင်းပြ-ဆိုးရွားသည့်

အသုံးအနှုန်းတို့ကို ပြုမူသုံးနှုန်းလာကြောင်း ကြားသိရပါသည်ဘုရား၊ ယင်းစကားများမှာ အလွန်ရိုင်းပြ "ဂါမွဒေါသ" သင့်သော်လည်း ရှေးဆောင် ဆရာတို့၏ ဟောပြောမှုကြောင့် နောက်လိုက်ဒကာတို့၏ တရားလွန် အယူအဆ ဖြစ်ပေါ်ရာမှ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသို့ရောက်ပုံကို တင်ပြလိုပါသောကြောင့် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များအနေဖြင့် "နားနှင့်မနာ ဖဝါးနှင့်နာ"ဆိုသကဲ့သို့ တပည့်တော်များအား တင်ပြခွင့် ပြုတော်မူ၍ ခွင့်လွှတ်တော်မူကာ နားဆင်တော်မူကြပါဘုရား။

၁၀။ ယင်းကဲ့သို့ စကားများအနက် အလွန်ဆိုးရွား မကြားဝံ့မနာသာ စကားအချို့မှာ—

(က) ဘုန်းကြီးမပါ သံဃာဆွမ်းကျွေး၊

(ခ) အသက်ကြီးလို့ရှိသေရလျှင် အိမ်ခေါင်းရင်းမှ မန်ကျည်းပင်ကြီး အသက် ၂၀၀-ကျော်ပြီ၊

(ဂ) ဝါဝါမြင်တိုင်း ကိုးကွယ်ရလျှင် မီးဖိုချောင်မှ နန္တင်းဗူးကို အမြဲရှိခိုး၊

(ဃ) (ကျောက်ရစ်ဒေသ၌ ထင်ရှားသည့်) ရွှေပေါင်းလောင်းဘုရားနဲ့ စီးတဲ့ ဖိုနပ် အတူမမှတ်နိုင်လျှင် ပညတ် ပရမတ် မကွဲ၊

(c) အစိန္တေယျနဲ့.... "ဆဲဆိုသံ"ကိုမျှ အတူမမှတ်နိုင်လျှင် ပညတ် ပရ-မတ် မကွဲ၊

(စ) ရှာကျောင်းရှိ သက်တော် (၇၀)ကျော် ဆရာတော်ကြီး၏ ခေါင်းမှ ဆံပင်နဲ့ ငါ၏ (မဓတော်ရာ)အမွေးနဲ့အတူ မမှတ်နိုင်လျှင် ပညတ် ပရမတ် မကွဲ၊

(ဆ) စေတီဘုရားလည်း အဌကလာပ်ရုပ် ဖိုနပ်လည်း အဌကလာပ်ရုပ် ရှိခိုးရန်မလို – စသည်တို့ဖြင့် ပြောဆို၍ ရတနာ သုံးပါးအား စော်ကား မော်ကား ပြုခဲ့ကာ ဝစီဘေဒကံကြီးများ ထိုက်ကုန်ကြပါသည် ဘုရား။

ဤစကားများကို ကြားရသော ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်ကြီးများ အနေဖြင့် ဒီလောက် ဟုတ်မှုဟုတ်ပါ့မလား – ပြောမှ ပြောပါ့မလား ဟူ၍ သံသယဝင်နိုင်ပါသည်ဘုရား၊ သို့ပါ၍ တပည့်တော်များအနေဖြင့် စာအုပ်ကို တင်ပြရန် ရှာဖွေ၍ မရရှိသော်လည်း ကြောင်ပန်း ဦးဝံသ ရေး "သဉ္ဇပါဒိဿသ – ပြည်သူ့နိဗ္ဗာန်"စာအုပ်တွင် အောက်ပါစကားများ ရေးသားထားကြောင်း ဝက်လက်မြို့နယ် မဟာဗိုလ်ဂိုဏ်း သံဃာများ ထုတ်ပြန်သည့် "မလသုသောဓနီ" ဧေါ

ကြောင်ပန်းဝါဒ စိစစ်ဆုံးဖြတ်သည့် စာအုပ် (နှာ-၁၅၈ မှ ၁၆၁)၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တဆင့် တင်ပြပါရစေ ဘုရား။

(ကြောင်ပန်း ဦးဝံ့သရေး သဉ္ဇပါဒိသေသ ပြည်သူ့နိဗ္ဗာန်စာအုပ်-စာမျက်နှာ ၁၁၁ မှ)—

ကမ္ဘာ့လောကကြီး တခုလုံး ဗုဒ္ဓဝါဒ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်မှ အတိအကျ ဝေဖန်လျှင် ဖောက်ပြန်သောအစု ခံစားသောအစု မှတ်သားသောအစု ပြူပြင်သော အစု ကြံစည်ခဲသော သိခဲသောအစု ဟူ၍ ငါးစု- ငါးပါး ပြင်ပမှ တပါး လူ,နတ်,ဗြဟ္မာ သုံးဆယ့်တဘုံကား အလျှင်းမရှိ၊ဘိတ်မရှိ၊ အိုကေ-မရှိ၊ စမတ်-မရှိ၊ ကက်(စ်) မရှိ၊ အော့(ဖ်) မရှိ ဖြစ်နေရကား ငါဟူသော စမတ် ကျနိုင်စရာ မရှိတော့သဖြင့် အိုကေ-မဖြစ်ပဲ ဝိပဿနာ နိုင်ငံတော် ကက်(စ်) ပြူလိုက်ရာတွင် ဒုစရိတ အော့(ဖ်)ဆိုက် ဖြစ်တော့မည်သာတည်း။

စာမျက်နှာ (၁၂၂)၌လည်း—

သမ္မသနာ၊ ဝေဖန်၏။ ဥဒယဗ္ဗယ၊ ဖြစ်ပျက်မှုသာ တွေ့ရ၏။ ဘင်္ဂ၊ အပျက်သည်သာ ဆုံး၏။ အာဒီနဝ၊ အပြစ်သာ၌၏။ ဘယ၊ ဘေးအစုသာ တည်း။ နိဗ္ဗိဒါ၊ ငြီးငွေ့စရာ တွေ့၏။ မုဉ္စိတုကမ္မတာ၊ ဒီဟာတွေမှ လွတ်ချင်၏။ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ၊ လွတ်အောင် ဝေဖန်၏။ သင်္ခါရုပေက္ခာ၊ ဒါတွေ ဂရုမစိုက်ပါ။ အနုလောမ၊ ဂေါတြဘူကျ ပုထုဇဉ်ဘဝဖြတ် "စာကလေး အမွေးနှုတ် ဖြုတ်"ပြီးရော၊ ဦးဘိုးထော်ကြီး ရောက်လာတယ်။

မယ်ဇလီဆီဆွတ်-ပြွတ်။

ဦးဘိုးထော်။ ။အလို တယ်လွယ်ပါကလား။

"လွယ်ဆို ဝိပဿနာကိုးဗျ၊ ခင်ဗျားတို့ အမေ အဖေ သာ ခက်တာ၊ ကျွန်တော်တို့ ဘုရားက လွယ်တယ်"

"ဒို့အမေ,အဖေ ဘာဖြစ်သလဲ"

"ယောကျ်ားနှင့် မိန်းမလေ" ဘုရားကတော့ "နု ပုရိသော-နု ဣတ္ထိဗျ။ ဟိ-ဟိ-ဟိ"

သောက်ကမြင်းမသားလေး၊ လူ-ပြောင်ချော်ချော်နဲ့။ စိတ်မဆိုးပါနဲ့ ရှင် ဘိုးထော်ရယ်။

မင်းကလား ငါ့မျှား ရှင်ထဲ့ ခေါ်လို့။

ခင်ဗျားလောက် မကဘူး၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ ရှင်အာနန္ဒာ ရှင်ဥပါလိ-ဘာလဲ၊ ခင်ဗျားတို့ရှာ ဘုန်းကြီး ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိလဲ။

ဟဲ့-ဘုန်းကြီး ဘယ်နှစ်ပါး ပြောပါ။

အရိယာတောင် ရှစ်ယောက်ဆို မဟုတ်လား။

ဟုတ်တော့ဟုတ်ကဲ့၊ မင်းပြောမှ သတိရ။ ဒါပေမဲ့ လူကြီး သူကြီး စကား နာယူမယ်ကွဲ့။

အို–ခင်ဗျားကြီး ဘာပြောတာလဲ၊ ဘုရားစကား နားထောင်ရမှာ မဟုတ်လား၊ မှားမယ်နော်၊ဘုရားတောင်မှ သူ့အဖေက တောမထွက်နဲ့ ပြောတာ နားထောင်နေယင် ဘုရားဖြစ်မလား။

အေး—ဒါလဲ ဟုတ်တော့ဟုတ်ကဲ့ဟေ့၊ ဒါဖြင့် မင်းတို့ခေတ်မှာ ဘုရား မကြိုက်တဲ့ ဝက်တွေ တားမြစ်ရေး မလုပ်နိုင်ဖူးလားကွဲ့။

ဒါကတော့ (ပါဏာတိပါတ)ဆိုတဲ့ ဒုစရိုတသာ ထားရလိမ့်မယ်၊ ဝက်ကိုတော့ ဘုရားက သေအောင်ကြိုက်တာပေါ့၊ ဝက်ပျိုသား စားသေ ဆို မဟုတ်လား။

အေး–ဟုတ်သားပဲ၊ ငါ မေ့နေလို့ဟဲ့။

ဟု ရေးသားထားပါသည်။

အဆိုပါ စကားတို့မှာ ကြောင်ပန်း ဦးဝံသ ရေး သဉ္ဇပါဒိသေသပြည်သူ့ နိဗ္ဗာန်စားအုပ်ပါ စကားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသဖြင့် အထက်ပါ တင်ပြခဲ့သော "ဘုန်းကြီးမပါ သံဃာဆွမ်းကျွေး" စသည့် အရပ်စကားများသည်လည်း မပြောနိုင် မဖြစ်နိုင်စရာ မရှိ၊ ပြောရှိုးဆိုစဉ် ဖြစ်နေသည်ကို သံသယဝင်စရာ မလိုတော့ပါဘုရား။

၁၁။ ယင်းသို့ ဟောပြော ယူဆကြသည့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့၏ လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် ရောက်လေရာရာ ဒေသတို့ဘွင် အောက်ပါ ဖြစ်ရပ်များ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပါသည်။

ယင်းဖြစ်ရပ်များမှာ–

(က) ရေစကြိုမြို့ သံဃာတော်များသည် ၁၃၁၂-ခုနှစ်တွင် ကြောင်ပန်း ဝါဒါနုဝတ္တက ရဟန်းတို့ကို ဥက္ကဋ္ဌပနီယပကာသနီယက် ပြုကြ၍ ကြောင်ပန်းဝါဒီ လူပုဂ္ဂိုလ်များအား ပတ္တနိက္ခေပနက်ပြုခဲ့ခြင်း၊
—အဓမ္မဝါဒနိဂ္ဂဟကျမ်းကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း၊

(ခ) ဘုတလင်မြို့ မြို့နယ်ဝိနိစ္ဆယဌာန ရုံးတော်မှ မိစ္ဆာဝါဒ အဓမ္မဝါဒ အဖြစ် ၁၃၂၁-ခုနှစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြခြင်း၊

(ဂ) ဝက်လက်မြို့နယ် မဟာဗိုလ်ဂိုဏ်း သံဃာများကလည်း "မလ-သုသောဓနီ"ကျမ်းကိုရေး၍ အဓမ္မမိစ္ဆာဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြခြင်း၊

(ဃ) ရွှေဘို အနောက်လက် မူးကမ်းကြီးရွာ လက်လှုပ်ရွာ စသော ကျေးရွာများရှိ သံဃာများကလည်း နိဂုဏ္ဌိရှုဖွယ်ကျမ်း မဟာ-ကဲ့ကွဲကစည်တော်ကြီး စသည့်စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေ၍ တားမြစ်နှိမ်နင်းခဲ့ကြခြင်း၊

(c) ချောင်းဦးမြို့နယ်လုံးဆိုင်ရာ မဟာဝိသေသ သံဃာ့အဖွဲ့ကလည်း "ကြောင်ပန်းဝါဒီ ရဟန်းများကို ကံကြီး ကံငယ် မပြုပဲ ကြဉ်ဖယ်၍ လူများကို ပတ္တနိုက္ကဠေနကံ" ပြုခဲ့ကြခြင်း၊

(စ) ရေဦး ဝါဆိုဆရာတော်ကလည်း မိစ္ဆာဝါဒနိဂ္ဂဟကျမ်း စသည်ရေး၍ တားမြစ်နှိမ်နင်းခဲ့ခြင်း၊

(ဆ) မြင်းခြံခရိုင် နွားထိုးကြီးမြို့နယ် ရဟန်းဘွဲ့ (ဦးဇဝန) လူအမည် ပိဋကဆရာကြီး ဦးစံထူး ရေး "မဟာဥသ္ဓိကတကျမ်း"၌ ကြောင်ပန်းဝါဒသည် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို အားပေးသည့် ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ၁၃၁၅-ခုနှစ်တွင် ရေးသားခဲ့ခြင်း၊

(ဇ) ကြောင်ပန်းဝါဒီများ ရောက်ရာဒေသတွင် ဒေသခံ ရဟန်း, ရှင်, လူ, ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ နှလုံးစိတ်ဝမ်း မအေးချမ်းပဲ သံဃာကဲ့ ဆရာကဲ့ ဒကာကဲ့ အကဲ့ကဲ့အပြားပြားဖြစ်ကာ "ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း" ကြီးများ ဖြစ်ခဲ့ကြခြင်း၊

(စျ) စစ်ကိုင်းတိုင်း ညောင်ပင်ဝန်းရွာ စသည်၌ မဏ္ဍပ်ကိုမီးရှို့ခြင်း ဓားခုတ်မှုဖြစ်ခြင်း စသော ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို ထိပါးစေသည့် ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်ခဲ့ခြင်း–

စသည်တို့ဖြင့် သံဃာကွဲပြားခြင်းနှင့် ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းကြီးများ ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည် ဘုရား။

၁၂။ ယင်းသို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ မအေးငြိမ်းနိုင်သည့် အငြိုးအကြောင်းရင်းများကို လေ့လာသုံးသပ်ကြည့်သော အခါ–

(က) ဓမ္မဝါဒီသံဃာတော်များသည် "ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း" ကို အေးချမ်းစွာ တွေ့ဆုံဖြေရှင်းရန် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့အား မေတ္တာရပ်ပါသော်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က မလိုက်လျောသဖြင့် တွေ့ဆုံခွင့် မရခဲ့ကြခြင်း၊

(ခ) ၁၃၂၁-ခု (၁၉၅၉)ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ ဘုတလင်မြို့ မြို့နယ်ဝိနိစ္ဆယရုံးမှ လူလွတ်၍(၃)ကြိမ်တိုင် အကြောင်းကြားခြင်း

အမှုဖွင့်မည့်အကြောင်း သတိပေးစာ ပေးပို့ခြင်း လာရောက်အစစ်ခံရန် (သမ္မန်စာ) ပေးပို့ခြင်းတို့ဖြင့် ခေါ်ယူသော်လည်း ဝိနိစ္ဆယရုံးသို့ပင် လာရောက်တွေ့ဆုံ ရှင်းလင်းမှု မပြုကြသည့်ပြင် တစုံတခု အကြောင်းပြန်ကြားမှု မရှိခဲ့ခြင်း၊

(၈) ထိုသို့ မရှင်းလင်း မတွေ့ဆုံသော်လည်း မြို့နယ်ဝိနိစ္ဆယရုံးတော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ဝိနိစ္ဆယကို ပြန်လှန်တုံ့ပြန်၍ "သမ္မာဝိနိစ္ဆယကျမ်း" ကို ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းတို့ဖြင့် သံဃာတော်များအား ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ရင်မဆိုင်ပဲ ရှောင်ပြေးကာ သံဃာကို ဂရုဂါရဝမရှိ စော်ကားခြင်းဖြင့် အဓိကရုဏ်းကို ကြီးသည်ထက် ကြီးထွားစေရန်သာ ဖန်တီးခဲ့ကြပါသည်။

၁၃။ ထို့ပြင် ကြောင်ပန်းဝါဒ တရားများသည် "မသိ" သူများအား နားမလည်သူများက လှည့်စားသကဲ့သို့ ပါဠိအဋ္ဌကထာများကို လိုရာဆွဲကိုးကား၍ "ပရမတ်နှင့်ပညတ်"ကိုမှ ကဲ့ပြားခြားနားစွာ မသိမမြင်စေရန် လှည့်ပတ်ကာ "ဘုရားဟောဒေသနာ"ဆိုလျက် ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ အဓိကအနှစ်ပိုင်းဖြစ်သော "အဘိ-ဓမ္မာ"ဒေသနာတော်ကို ပျက်ပြား အဝေးလွှဲမှားစေရုံမျှမက "ဗုဒ္ဓ၏နိဗ္ဗာန်" လမ်းစဉ်ကြီးကိုပါ ယျောက်အောင်လုပ်သော ဝါဒသာဖြစ်ပါသည်၊ ယင်း ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒ ဝိပဿနာတရား အမည်ခံ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ အတွင်းဝင်လှိုက်စားသည့် ဓမ္မန္တရာယ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အဓမ္မဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

၁၄။ ယင်းသို့"ဓမ္မန္တရာယ် အဓမ္မဝါဒ" ဖြစ်ကြောင်းကို ၁၃၄၂-ခုနှစ် တပို့တွဲ လဆန်း ၄-ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၁)မှ အဓမ္မဝါဒအဖြစ် ဆုံးဖြတ်တော်မူခဲ့ကြသော "ကျောက်သင်္ဘောဝါဒ"၏ မြစ်ဖျားခံ ပေါက်ပွားလာရာ မူလဘူတသည် ကြောင်ပန်းဝါဒဖြစ်ကြောင်းကို "ကြောင်ပန်းဆရာတော်၏ တုံးနာမ်, တိုင်နာမ်ဝါဒကို အားထုတ်ရာမှ ကျောက်သင်္ဘောဆရာတော် တရားပေါက်ကာ တုံးစိတ်, တိုင်စိတ် အဓမ္မဝါဒတရားကြီး ပေါ်ပေါက်လာကြောင်း"ဖြင့် "ကျောက်သင်္ဘောထေရပ္ပတ္တိနှင့် တရားတော်များ စာအုပ်" စ.ဝ.မျက်နှာ- ၃၅၄၊၃၅၅၊၃၅၆-၌ အတိအလင်း ဖော်ပြသက်သေခံ ထားပါသည်ဘုရား။

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား—

၁၅။ သာသနာတော်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်မသန့်ရှင်းခြင်းသည် မသန့်ရှင်းသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တဦးအတွက်သာ နစ်နာဆုံးရှုံးခြင်း ဖြစ်ရသော်လည်း အယူဝါဒမသန့်ရှင်းလျှင်မူ ဗုဒ္ဓ၏ ယထာဓမ္မ ယထာဝိနယသာသနာတော်နှင့် တကွ ဗုဒ္ဓသာသ

နာတော်၏ အထွတ်ထိပ်ဖျား "နိဗ္ဗာန်" တရားကြီးပါ ကွယ်ပျောက်သွားနိုင်ပါသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ သန္ဓာန်းစွာ တည်ဘုံနိုင်ရေးသည် လွန်စွာ အရေးကြီးပါသည်ဘုရား။

၁၆။ ထို့ကြောင့် ဤကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်နှင့် မညီ "အဓမ္မဝါဒ"သာဖြစ်သည်ဟု တပည့်တော်များ မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်ပါသဖြင့် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များအနေဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ လေ့လာစိစစ်ဝေဖန်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပေးတော်မူနိုင်ပါရန် ဤစောဒနာလွှာများကို တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည်ဘုရား။

၁၇။ ဤသို့စောဒနာရခြင်းသည် တပည့်တော်များ၏ ကိုယ်ကျိုးမပါ သာသနာတော်သန္ဓာန်းစွာ တည်တံ့ပြန့်ပွားစေရေးအတွက်လည်းကောင်း "သုခါ သံဃသ သာမဂ္ဂီ" ဒေသနာတော်နှင့်အညီ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ညီရင်းအကိုဖြစ်ကြကုန်သော သံဃာအချင်းချင်း ဝိဝါဒမကွဲမပြား တသားတည်း ညီညွတ်ရေးအတွက်လည်းကောင်း ထေရဝါဒပိဋကတ်တော်လာ "နိဗ္ဗာန်" ရောက်ကြောင်း ဒေသနာတော်များ မှန်ကန်စွာ တည်ရှိနိုင်ရေးအတွက်လည်းကောင်း ကောင်းမြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်သာ စောဒနာရခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း လျှောက်ကြားယင်း ကြောင်ပန်းဝါဒမှ ဓမ္မဝိနယနှင့်မညီသည့် အချက်များစွာတို့အနက် အရေးကြီးသည့်အချက်များကို ထုတ်နုတ်၍ ဆက်လက် တင်ပြလျှောက်ထားကြပါမည်ဘုရား။

၁။ ဦးပညာဝံသ	တလုဘ်ထော်ရွာကျောင်း ဟသ်ဘတမြို့နယ်၊ ဧရာဝတီတိုင်း
၂။ ဦးသုဇာတ	ရတနာမာန်အောင်တိုက် မကျီးဂွရွာ၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း
၃။ ဦးဂမ္ဘီရဇုဒ္ဓိ	(ဓမ္မာစရိယပါဠိပါရဂူ) သုခ်ိတာရုံစာသင်တိုက် ဝေါမြို့၊ ပဲခူးတိုင်း
၄။ ဦးဇောတိက	(ဓမ္မာစရိယ) သာစည်ကျောင်းတိုက် မင်းခေါင်ရွာ၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း

စောဒနာ အမှတ် (၁)

တုံးတိုင်စသည့် ဝေါဟာရသမ္မုတိပညတ်နှင့်ရုပ်အချို့ကို နာမ်ဟုဟောပြော ရေးသားသောတုံးနာမ်,တိုင်နာမ်ဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဝိပဿနာတရားအမည်ခံ၍ ရုပ်နာမ်တရား တွင်တွင်ဟောကာ မသိနားမလည်သူများအား ဆရာတဆူလုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း သူတို့ကိုယ်တိုင် ရုပ်, နာမ်, ပညတ်,ပရမတ် မကွဲပြားကြောင်းမအာက်ပါ ရှင်းတို့၏ စာအုပ်များပါ အချက်အလက်များက ဖော်ပြပါသည်ဘုရား။

ယင်းအချက်များမှာ-

(က) ယခုအခါ ဥပမာနှင့်တကွ နာမ်ကိုပြမည် များစွာသတိထား—
သမုဒ္ဒရာအိုင်အင်း တွင်းကန်ထွေ,ထွ ရေရှိသမျှ ခွက်ဖလား မျက်ဖျ ;ဌ်ရောက် နှင်းပေါက်ရေမှာ နေလရိပ်ထင် မြင်သည့်ပမာ အိမ်ကျောင်းတုံးဖျာ ဘုံသုံးရှာစသော သတ္တဝါသာမှတ်လေ.....
(ကြောင်ပန်းဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တွဲ နှာ-၂၇၈-မှ)

(ခ) ဝိပဿနာနှင့်ဖြင့်မသင့်, မသင့်ပုံက စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားသည် တုံးဖျာစသည်တို့မှာမရှိ သူ့ဝါစသောသတ္တဝါမှာသာ စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားရှိသည်ဟု ထင်လွဲစွဲမှားခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ဟူ၍သာ မှတ်ပါ၊ အထူးသတိထား-
(ကြောင်ပန်းဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တွဲ နှာ-၃၂၈ မှ)

(ဂ) ရုပ်နာမ်ဆိုတာ ဒီလိုပါ

ဒီနေရာမှာ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခွဲပြရမယ်ဆိုရင်-
အဆင်းကရုပ်- တုံးကနာမ်
အသံကရုပ် - တုံးကနာမ်
အနံ့ကရုပ် - တုံးကနာမ်
အရသာကရုပ်- တုံးကနာမ်
မာတာနူးညံ့တာ ပူကာအေးတာ ထောက်ကန်တာ လှုပ်ရှားတာက
ရုပ် - တုံးကနာမ်

(ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း အရှင်ကောဝိဒ၏နာမ်လောက နှာ-၉၂ မှ)

(ဃ) ဒ္ဌါရခြောက်ပါးအာရုံခြောက်ပါးတို့၌ ခန္ဓာငါးပါး သစ္စာလေးပါး ဖွဲ့နည်း

(စက္ခုဒ္ဌါရ) နေရောင်၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ သစ္စာလေးပါး–အရောင်က ရူပကွန္ဓာ၊ ကောင်း မကောင်းအလတ်အားဖြင့်ခံစားမှုက ဝေဒနာ-ကွန္ဓာ၊အဟောင်းကို မှတ်သိမှုက သညာကွန္ဓာ၊ စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ဆော်မှုက စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ၊ နေက ဝိညာဏကွန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါး။

(သောတဒ္ဌါရ) ကြက်သံ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ သစ္စာလေးပါး—အသံက-ရူပကွန္ဓာ၊ ကောင်း မကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာ-ကွန္ဓာ၊ အဟောင်း မှတ်သိမှုက သညာကွန္ဓာ၊ စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ဆော်မှုက စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ကြက်က ဝိညာဏကွန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါး။

(ဃာနဒ္ဌါရ) ရေနံဆီနံ ၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ သစ္စာလေးပါး—အနံ့က ရူပကွန္ဓာ၊ ကောင်းမကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာ-ကွန္ဓာ၊ အဟောင်းကိုမှတ်သိမှုက သညာကွန္ဓာ၊ စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ဆော်မှုက စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ရေနံဆီက ဝိညာဏကွန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါး။

(ဇိဝှါဒ္ဌါရ)ထန်းလျက်ချိုတယ်၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ သစ္စာလေးပါး–ချိုတဲ့အရသာက ရူပကွန္ဓာ၊ ကောင်း မကောင်း အလယ်အလတ် အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာကွန္ဓာ၊ အဟောင်းကိုသိမှုက သညा-ကွန္ဓာ၊ စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ဆော်မှုက စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ထန်းလျက်က ဝိညာဏကွန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါး။

(ကာယဒ္ဌါရ)ဦးခေါင်းမာတယ်, နှူးညံ့တယ်၊ ပူတယ် အေးတယ်၊ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတယ်၊ ခန္ဓာ ငါးပါး၊ သစ္စာလေးပါး–မာတာ, နှူးညံ့ တာ,ပူတာ,အေးတာ,ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတာက ရူပကွန္ဓာ၊ ကောင်း မကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာကွန္ဓာ၊ အဟောင်းမှတ်သိမှုက သညာကွန္ဓာ၊ စေ့ ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ ဆော်မှုက ၊ စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ၊ ဦးခေါင်းက ဝိညာဏကွန္ဓာ၊ ခန္ဓာ ငါးပါး။

(မနောဒ္ဌါရ) အရှေ့ အနောက်, တောင်မြောက်, အောက်, အထက်၊ အနိမ့်အမြင့် အဝေးအနီး၊ အသေးအကြီး၊ လေးမြောင့်, ရှစ်ထောင့်၊ နက် တိမ်,တိုရှည်၊ ရှိ မရှိ၊ သိ မသိ၊ ငုတ်တုတ်၊ခန္ဓာ

ငါးပါး၊ သစ္စာလေးပါး– ဟဒယဝတ္ထုက ရှုပကွဲနှာ၊ ကောင်း မကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာကွန်နှာ၊အဟောင်း မှတ်သိမှုက သညာကွန်နှာ၊ စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ဆော်မှုက စေတနာ သင်္ခါရကွန်နှာ၊ အရှေ့ အနောက်၊ တောင်-မြောက် အောက်-အထက်၊ အနိမ့်-အမြင့်၊ အဝေး-အနီး၊ အသေး-အကြီး၊ လေးမြှောင့်, ရှစ်ထောင့်၊ နက်-တိမ်၊ တို့ရှည်၊ ရှိ-မရှိ၊ သိ-မသိ၊ ဌတ်တုတ်က ဝိညာဏကွန်နှာ၊ ခန္ဓာငါးပါး။

(c) ဒွါရခြောက်ပါး အာရုံခြောက်ပါးတို့၌ စိတ် စေတသိက် ရုပ် သစ္စာ လေးပါးမှဲနည်း

(စက္ခုဒွါရ) နေရောင်-စိတ် စေတသိက် ရုပ်၊ သစ္စာလေးပါး– နေက-စိတ်၊ ကောင်း မကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေ-ဒနာစေတသိက်၊ အရောင်က ရုပ်၊စိတ်စေတသိက်ရုပ်။

(သောတဒွါရ) ကြက်သံ စိတ်စေတသိက်ရုပ်၊ သစ္စာလေးပါး– ကြက်က-စိတ်၊ ကောင်း-မကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာစေတသိက်၊ အသံကရုပ်၊ စိတ်စေတသိက်ရုပ်။

(ဃာနဒွါရ) ရေနံဆီနံ—စိတ်စေတသိက်ရုပ်၊ သစ္စာလေးပါး—ရေနံ ဆီက—စိတ်၊ ကောင်းမကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာစေတသိက်၊ အနံ့ကရုပ်၊ စိတ်စေတသိက်ရုပ်။

(ဇိဝှါဒွါရ) ;ထန်းလျက်ချိုတယ်—စိတ်ဧတသိက်ရုပ်၊ သစ္စာလေး ပါး–ထန်းလျက်က စိတ်၊ ကောင်း မကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာစေတသိက်၊ ချိုတဲ့အရသာက ရုပ်၊ စိတ်စေတသိက် ရုပ်။

(ကာယဒွါရ) ဥခေါင်းမာတယ်၊ နူးညံ့တယ်၊ ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတယ်—စိတ်စေတသိက်ရုပ်၊ သစ္စာလေးပါး– —ဥခေါင်းကစိတ်၊ ကောင်း မကောင်းအလတ်အားဖြင့် ခံစားမှု က ဝေဒနာစေတသိက်၊ မာတာ, နူးညံ့တာ, ပူတာ, အေးတာ, ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတာက ရုပ်၊ စိတ်စေတသိက်ရုပ်။

(မနောဒွါရ) အရှေ့အနောက်၊ တောင်ဝမြောက်, အောက်အထက်, အနိမ့်အမြင့်၊ အဝေးအနီ.၊ အသေးအကြီး။ လေးမြှောင့်ရှစ် ထောင့်၊ နက်တိမ်၊ တို—ရှည်၊ ရှိ—မရှိ၊ သိ—မသိ၊ ဌတ်တုတ်၊စိတ် စေတသိက်ရုပ်၊ သစ္စာလေးပါး အရှေ့—အနောက်၊ တောင်-

မြောက်၊ အောက် အထက်၊ အနိမ့် အမြင့်၊ အဝေး အနီ ၊ အသေး အကြီး၊ လေးမြောင့်, ရှစ်ဆထောင့်၊ နက်—တိမ်၊ တို—ရှည်၊ ရှိ—မရှိ၊ သိ—မသိ၊ ဌတ်တုတ်က စိတ်၊ ကောင်း မကောင်း အလတ်အား ဖြင့် ခံစားမှုက ဝေဒနာစေတသိက်၊ ဟဒယဝတ္ထုက ရှုပ်၊ စိတ်စေတ သိက်ရှုပ်။

(ဃ) ဒ္ဝါရခြောက်ပါး၊ အာရုံခြောက်ပါးတို့၌ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး သစ္စာလေး ပါးဖွဲ့နည်း

(စက္ခုဒ္ဝါရ) နေရောင်—နာမ်ရှုပ်၊ သစ္စာလေးပါး —နေက နာမ်၊ အရောင်က ရှုပ်၊ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး။

(သောတဒ္ဝါရ) ကြွက်သံ၊ နာမ်ရှုပ်၊ သစ္စာလေးပါး —ကြွက်က နာမ်၊ အသံက ရှုပ်၊ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး။

(ဃာနဒ္ဝါရ) ရေနံဆီနံ—နာမ်ရှုပ်၊ သစ္စာလေးပါး — ရေနံဆီက နာမ်၊ အနံ့က ရှုပ်၊ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး။

(ဇိဝှါဒ္ဝါရ) ထန်းလျက်ချိုတယ်၊ နာမ်ရှုပ်၊ သစ္စာလေးပါး၊ —ထန်းလျက်က နာမ်၊ ချိုရသာက ရှုပ်၊ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး။

(ကာယဒ္ဝါ) ဦးခေါင်းမာတယ်၊ နူးညံ့တယ် ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတယ်—နာမ်ရှုပ်၊ သစ္စာလေးပါး —ဦးခေါင်း က နာမ်၊မာတာ၊ နူးညံ့တာ၊ ပူတာ အေးတာ ထောက်ကန်လှုပ်ရှား တာကရှုပ်၊ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး။

(မနောဒ္ဝါရ) အရှေ့အနောက်၊ တောင် မြောက်၊ အောက် အ ထက်၊ အနိမ့် အမြင့်၊ အဝေး အနီ.၊ အသေးအကြီး၊ လေးမြောင့်, ရှစ်ထောင့်၊ နက်, တိမ်၊ တို-ရှည်၊ ရှိ-မရှိ၊ သိ-မသိ၊ ဌတ်တုတ်၊—နာမ် ရှုပ် သစ္စာလေးပါး–အရှေ့အနောက်၊ တောင်မြောက်၊ အောက်-အထက်၊ အနိမ့်, အမြင့်၊ အဝေး အနီး၊ အသေး-အကြီး၊ လေး မြောင့်-ရှစ်ထောင့်, နက်-တိမ်၊တို-ရှည်၊ ရှိ-မရှိ၊ သိ-မသိ၊ ဌတ်တုတ် က နာမ်၊ ဟဒယဝတ္ထုကရှုပ်၊ နာမ်ရှုပ်နှစ်ပါး။

(ကြောင်ပန်း ဒုတိယ ဆရာတော်ရေး တရားသင်နည်း ဆွေးနွေး နည်းခေါ် စတုသစ္စာဒီပကာသနီကျမ်း၊ ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တွဲ စာမျက်နှာ ၁၇မှ ၂၃ သမ္မတပုံနှိပ်တိုက် ဆိုင်းတန်း၊ မန္တလေး ၁၃၁၈ ခု နယုန်လထုတ်မှ)

(ဆ) ခန္ဓာ ငါးပါးဖွဲ့ပုံ

အမေး။ စက္ခုဒ္ဓါရ နေရောင်၊ ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။

အဖြေ။ အရောင်က —ရူပက္ခန္ဓာ
ခံစားမှုက —ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
မှတ်သားမှုက —သညာက္ခန္ဓာ
စေ့ဆော်မှုက —စေတနာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ
နေက —ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

သောတဒ္ဓါရ ကြက်သံ၊ ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ
အသံက —ရူပက္ခန္ဓာ
ခံစားမှုက —ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
မှတ်သားမှုက —သညာက္ခန္ဓာ
စေ့ဆော်မှုက —စေတနာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ
ကြက်က —ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

ဃာနဒ္ဓါရ ရေနံဆီနံ —ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ
အနံ့က —ရူပက္ခန္ဓာ
ခံစားမှုက —ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
မှတ်သားမှုက —သညာက္ခန္ဓာ
စေ့ဆော်မှုက —စေတနာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ
ရေနံဆီက —ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

ဇိဝှါဒ္ဓါရ ထန်းလျက်ချိုတယ် ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍စမ်းပြပါ
ချိုရသောက —ရူပက္ခန္ဓာ
ခံစားမှုက —ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
မှတ်သားမှုက —သညာက္ခန္ဓာ
စေ့ဆော်မှုက —စေတနာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ
ထန်းလျက်က —ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

ကာယဒ္ဓါရ ဦးခေါင်းမာတယ်, နှုးညံ့တယ်၊ ပူတယ်· အေးတယ်၊ ထောက်ကန်တယ် လှုပ်ရှားတယ်၊ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။

မာတာ, နှုးညံ့တာ ပူတာ, အေးတာ, ထောက်ကန်တာ, လှုပ်ရှားတာက ရူပက္ခန္ဓာ။

ခံစားမှုက — ဝေဒနာကွန္ဓာ
မှတ်သားမှုက — သညာကွန္ဓာ
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ
ဦးခေါင်းက — ဝိညာဏကွန္ဓာ

မနောဒ္ဓါရ အရှေ့, အနောက်, တောင်, မြောက် ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။
နှလုံးအကြည်က — ရူပကွန္ဓာ
ခံစားမှုက — ဝေဒနာကွန္ဓာ
မှတ်သားမှုက — သညာကွန္ဓာ
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာသင်္ခါရကွန္ဓာ
အရှေ့ အနောက် တောင် မြောက်က– ဝိညာဏကွန္ဓာ

(၄) စိတ်စေတသိက် ရုပ်ဖွဲ့ပုံ

အမေး။ စက္ခုဒ္ဓါရ နေရောင်၊ စိတ်, စေတသိက်ရုပ် ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ နေက — စိတ်
ခံစားမှုက — ဝေဒနာ စေတသိက်
မှတ်သားမှုက — သညာစေတသိက်
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာ စေတသိက်
အရောင်က — ရုပ်

သောတဒ္ဓါရ ကြက်သံ၊ စိတ်, စေတသိက် ရုပ်ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။
ကြက်က — စိတ်
ခံစားမှုက — ဝေဒနာ စေတသိက်
မှတ်သားမှုက — သညာစေတသိက်
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာ စေတသိက်
အသံက — ရုပ်

ဃာနဒ္ဓါရ ရေနံဆီနံ့ စိတ် စေတသိက် ရုပ်ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။
ရေနံဆီက — စိတ်
ခံစားမှုက — ဝေဒနာ စေတသိက်
မှတ်သားမှုက — သညာစေတသိက်
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာ စေတသိက်
အနံ့က — ရုပ်

ဇီဝါဒ္ဓါရ ထန်းလျက်ချိုတယ် စိတ် စေတသိက် ရူပ်ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။

ထန်းလျက်က — စိတ်
ခံစားမှုက — ဝေဒနာစေတသိက်
မှတ်သားမှုက — သညာစေတသိက်
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာစေတသိက်
ချိုရသာက — ရူပ်

ကာယဒ္ဓါရ ဦးခေါင်း မာတယ်၊ နှူးညံ့တယ်၊ ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတယ်, စိတ် စေတသိက် ရူပ်ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။

ဦးခေါင်းက — စိတ်
ခံစားမှုက — ဝေဒနာစေတသိက်
မှတ်သားမှုက — သညာစေတသိက်
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာစေတသိက်

မာတာ နှူးညံ့တာ, ပူတာ အေးတာ၊ ထောက်ကန်တာ၊ လှုပ်ရှားတာက ရူပ်။

မနောဒ္ဓါရ အရှေ့,အနောက်,တောင်,မြောက် စိတ်စေတသိက် ရူပ်ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။

အရှေ့,အနောက်,တောင်,မြောက် က — စိတ်
ခံစားမှုက — ဝေဒနာစေတသိက်
မှတ်သားမှုက — သညာစေတသိက်
စေ့ဆော်မှုက — စေတနာစေတသိက်
နှလုံးအကြည်က — ရူပ်

(ဈ) နာမ်—ရူပ် ဖွဲ့ပုံ

အမေး။ ။စက္ခုဒ္ဓါရ၊ ဇနရောင်၊ နာမ်,ရူပ် ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။

အဖြေ။ ။နေက — နာမ်
အရောင်က — ရူပ်

သောတဒ္ဓါရ ကြက်သံ၊ နာမ် ရူပ် ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။
ကြက်က — နာမ်
အသံက — ရူပ်

ဃာနဒ္ဓါရ ရေနံဆီနံ — နာမ်ရူပ် ဖွဲ့၍ ပြစမ်းပါ။
ရေနံဆီက — နာမ်
— အနံ့က — ရူပ်
ဇိဝှါဒ္ဓါရ ထန်းလျက်ချိုတယ်၊ နာမ် ရူပ် ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။
ထန်းလျက်က — နာမ်
ချိုရသာက — ရူပ်
ကာယဒ္ဓါရ ဦးခေါင်းမာတယ်၊ နူးညံ့တယ်၊ ပူတယ်၊ အေးတယ်၊ ထောက်ကန်တယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်၊ နာမ်ရူပ်ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။
ဦးခေါင်းက– နာမ်
မာတာ, နူးညံ့တာ၊ ပူတာ, အေးတာ, ထောက်ကန်တာ, လှုပ်ရှားတာက–ရူပ်
မနောဒ္ဓါရ အရှေ့, အနောက်, တောင်, မြောက်, နာမ်ရူပ်ဖွဲ့၍ပြစမ်းပါ။
အရှေ့, အနောက်, တောင်–မြောက်က–နာမ်
နှလုံးအကြည်က– ရူပ်
(ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း စာမျက်နှာ-၁၉၊ ၂၀၊ ၂၁၊ ၂၂၊ ၂၃၊ ၂၄၊ ၂၅ မှ)

(ည) လေးစိတ်ခွဲနည်း အမေးအဖြေ

အမေး။ လူဆိုတဲ့အမည်က ဘာနာမ်လဲ
ဖြေ။ သမုတိနာမ်ဖြစ်ပါသည်။
မေး။ အဆင်းသဘောရဲ့အမည် ဝဏ္ဏက ဘာနာမ်လဲ
ဖြေ။ ပရမတ်နာမ်ဖြစ်ပါသည်။
(ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တဲ့ စတုသစ္စာဒီပကာသနီကျမ်း တရားသင်နည်း ဆွေးနွေးနည်း နှာ-၁၄၂-၁၄၃ မှ)

၂။ ဤသို့ ပညတ်မျိုးကိုနာမ်ဟုယူဆ ဟောပြောရေးသားခဲ့သော်လည်း နောက်တခါ ရူပ်ကိုနာမ်လုပ်ပြန်ပါသည်၊ ယင်းတို့မှာ—

(ဌ) နက်ဖြူနီဝါ၊ စိမ်းအပြာ၊ ခြောက်ဖြာအဆင်း ဓာတ်
အဆင်းခြောက်ပါး ရူပ်တရားဖြစ်သည်။
နီတာကနာမ် အဆင်းကရူပ်ဟု အယူရှိသော 'နီနာမ်' ဝါဒသည် အခြေအမြစ်မရှိ၊ နီတာနှင့်အဆင်းအတူတူပါပဲ ခွဲမခေါ်ပါနှင့်တော့၊ နီတာပင်လျှင် အဆင်း၊ အဆင်းပင်လျှင် နီတာ၊ ရှစ်ပြားနှင့်တမူးပါပဲ၊ အကြောင်းအကျားကသာ နာမ်ဖြစ်သည်။ (ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း နှာ-၃၁မှ)

(၄) အသေးအကြီး လေးမြောင့် ရှစ်ထောင့်၊တို–ရှည်၊ငုတ်တုတ်က–နာမ် (ကြောင်ပန်းဒုတိယဆရာတော်ရေး တရားသင်နည်းဆွေးနွေးနည်း ခေါ် စတုသစ္စာဒီပကာသနီကျမ်း ကြောင်ပန်း သုံးစောင်တွဲ နှာ-၂၃ မှ)

၃။ ဤဖော်ပြပါအချက်အလက်များသည် ကြောင်ပန်းတောရ မူလဆရာတော်မှစ၍ တပည့်စဉ်ဆက်ရေးသားခဲ့သော် စာအုပ်များမှဖြစ်ပါသည်။

၄။ ယင်းအချက်အလက်များအရ "ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒ" သည် ပညတ်ကိုနာမ်လုပ်လိုက်၊ ရုပ်ကိုနာမ်လုပ်လိုက်ဖြင့် ပညတ်ပရမတ်မကွဲပြားယောင်ဝါးဝါးဖြင့် ဘုရားဟောဒေသနာတော်ဟုပြောပြီး လှည့်စားသူများသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချတော်မူပါရန် စောဒနာ အမှတ်(၁)အဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၂)

ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် သရဏဂုံမတည်ဟု ယူဆဟောပြောရေးသားသော အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းမူလဆရာတော်နှင့် ကြောင်ပန်းဝါဒီရဟန်း ရှင်လူ တို့သည် ၎င်းတို့ ဟောပြောရေးသားသောတရားမှ တရားစစ် တရားမှန်ဟု ထင်မှတ်ကြကာ ကြောင်ပန်းဝါဒီမှသာ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၍ သရဏဂုံတည်သည်၊ ကျန်သူများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်၊ သရဏဂုံမတည်လေဟန်ဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ဓမ္မဒေသနာနှင့် မကိုက်ညီပဲ ဟောပြောရေးသားကြခြင်းဖြင့် " အဓမ္မဝါဒ "ကို ထူထောင်ခဲ့ကြကြောင်း ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များက သက်သေခံပါသည်ဘုရား။

ယင်း အချက်အလက်များမှာ—

(က) သူငါကစ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိသမျှမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်၊ စင်စစ်မှာ မိစ္ဆာအယူ ဘုရားရှင်၏ ရန်သူတွေနှင့်သာ တူကြပေသည်၊ များများကြီး သတိထားကြပါကုန်၊ သတိမူကြပါကုန်။

(ကြောင်ပန်းဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ဝိပဿနာဒီပနီ၊ စာ-မျက်နှာ-၁၁၂-မှ) ရတနာဒီပုံပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့-၂၄၊

၂။ ယင်းသို့ ဆရာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်ဟု ဧရေးသား သကဲ့သို့ တပည့်ကလည်း ဆရာ့တပည့်ပီပီ ဆရာ့အတုလိုက်ကာ ဗုဒ္ဓ၏မမှန်သော သနာကို တော်လှန်လိုက်ပုံမှာ–

(၁) မေး – ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်ကို သရဏဂုံတည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်သလဲ။
ဖြေ – ပရမတ္ထာရှစ်နာမ်နှစ်ပါး အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားရှိ သိသဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြုတ်၊ ကျွတ်လွတ်သောသူကိုသာ သရဏဂုံ တည်သောသူလို့ ဆိုရပါသည် ဟု ရေးသားထားပါသည်။

(ဦးဘိုရေး—ခြောက်စောင်တဲ့ကောက်နုတ်ချက်၊ သစ္စာသုံးလိ လင်းရောင်ခြည်ကျမ်း စာမျက်နှာ-၂၃၅)

၃။ ယင်း ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ အဆိုအရ သောတာပန်ဖြစ်မှ ဗုဒ္ဓဘာ-သာဝင်ဖြစ်၍ သရဏဂုံတည်သည်၊ သောတာပန်မဖြစ်လျှင် သရဏဂုံမတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်ဟုဆိုသဖြင့် ယခုလက်ရှိကြောင်ပန်းဝါဒီများအပါအဝင် ရဟန်း ရှင်လူများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မရှိ၊ သရဏဂုံတည်သူမရှိတော့သဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသ နာ တော်ကြီး ပျက်ပြီဟု ဆိုရမလောက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ထို့ကြောင့် ဒေသနာတော်နှင့် သာသနာတော်ကို ဆန့်ကျင်သော "အဓမ္မဝါဒ" ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ် ချက် ချပေးတော်မူပါရန် စောဒနာအမှတ်(၂) အဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၃)

ကုသလကမ္မပထ-ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ကိုပြုလုပ်ကြခြင်းသည် ဗာလသုဿုက္ကာ= လူမိုက်အလုပ်ဟု ဟောပြောရေးသားသော "အမ္မ" ဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာ ပါဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား–

၁။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယာကိုပြု လုပ်လျှင် မှားသည်၊ ထိုသို့လုပ်လျှင် ဗာလသုဿုက္ကာ=လူမိုက်အလုပ်ဖြစ်ကြောင်း သစ္စာ ၄-ပါးကိုသိ-မက်ဉာဏ်ရပြီးမှသာ ကုသိုလ်လုပ်သင့်ကြောင်းဖြင့် "ကမ္မဿ-ကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ"ကို ပယ်ရှားသည့် အဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်းကို အောက်ပါ ရေးသားချက်များက သက်သေခံလျက် ရှိပါသည်ဘုရား။

ယင်းအချက်အလက်များမှာ—

(က) မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ မဆိုက်မကပ် လူနတ်တို့ချမ်းသာကို သာယာခြင်း ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြည့်သောသဒ္ဓါကို ပသာဒသဒ္ဓါဆိုသည်၊ ယခုကာလ သာသနာတော်သမယ၌ ထိုပသာဒသဒ္ဓါနှင့် ခုရောနောင်ခါ ကောင်းအောင်သာဟု ပြုကြသမျှ ကုသလကမ္မပထသမ်ဓါရကို ဗာလုဿုက္ကဟုဆိုရမည်၊ ဗာလုဿုက္ကဆိုသည်မှာ—

ဗာလာနံ ဥဿုက္ကောတိ ဗာလုဿုက္ကော·ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဗာလာနံ၊ လူအဖျင်း, လူ့အပြုန်း, လူ့အသုဉ်း, လူ့အသွန်, လူ့အခုံ, လူ့အကာ၊ လူ့ချူချချူချာချာ၊ သံသရာမှာ မသိဆုံး, အမိုက်တုံး, အမိုက်ခဲ, အမိုက်မဲမှန်လှ လူ့ဗာလတို့၏။ဥဿုက္ကော၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမများ-အလကားသား ယောင်ဝါး၍ အားထုတ်မှုတည်း။ ဤတိတသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဗလုဿုက္ကော၊ ဗာလု-ဿုက္ကမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်အတိုင်း အဟုတ်အမှန်ကို မသိသောသူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမပြီး အချည်းနှီးအလကားသား ပြုမှုားသမျှသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့သည် ဗာလုဿုက္ကမည်ကုန်၏။

(ဘုတလင်မြို့ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ရေး ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ နှာ-၅ မှ၊ရတနာဒီပံပုံနှိပ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့ ၇၃)

(ခ) ပါရမီဆယ်ပါး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို သတိမထား မသိသောအားဖြင့် လူကောင်း နတ်ကောင်း ဘဝကောင်းကို တောင့်တပြီးလျှင် ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကြိယာဆယ်ပါးကို ပြုမှုားသောသူများသည် မြတ်စွာဘုရား၏ရန်သူ သူပုန်နှင့်တူကုန်၏။

(ဂ) ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းသောသူကောင်းတို့အား ထိုကံ (၂၉) ပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ့်ဘစ်က လွတ်ကြမည်—စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ၊ စာမျက်နှာ ၇-မှ)

၂။ ဖော်ပြပါရေးသားချက်များသည် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို လုံးဝပယ်ရှားပြီး ပုညကြိယာ ကုသိုလ်လုပ်သူတို့ကို နောက်ဆုတ်စေလျက် စေတနာပျက်ပြားစေသော ဟောပြောရေးသားချက်များဖြစ်ပါ၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပ-ဿနာဝါဒသည် "အမေ" ဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓပ္ပဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချပေးတော်မူပါရန် စောဒနာအမှတ် (၃) အဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာအမှတ် (၄)

ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ကို ကောင်းသောတရား (ကုသလဓမ္မ) ဟု ဟော ပြောပြုကျင့်လျှင် ဌေး နှားစသော အပါယ်ဘုံသားများနှင့် တူကြောင်း ဟော ပြောရေးသားသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝန်ကြီး ဆရာတော်များဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်၊ ပါရမီကုသိုလ်ကို မဂ်ကုသိုလ်ဟု ယူချင်သလို ယူထားကြောင်းကို အောက်ပါအချက်အလက်များက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်။

ယင်းအချက်အလက်များမှာ—

(က) ပုညကိရိယာဆယ်ပါးနှင့် ပါရမီဆယ်ပါးအထူးကား— ကုသလဓမ္မပထကုသိုလ်၊ ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်၊ ပုညာဘိသင်္ခါရ ကုသိုလ်၊ ပုညကိရိယာကုသိုလ်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်-စသည်တို့ မှာ အတူတူသာမှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဒါနသီလစသော ကုသိုလ် ကောင်းမှုကိုပြုလျှင် ပုညကိရိယာချည်းပင်ဟု မထင်နှင့် မမှတ်နှင့်။

(ခ) ခုရောနောင်ခါ ကောင်းအောင်သာဟု သမုဒယသစ္စာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာပါသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခု နှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာဆိုပါ၊ ပါရမီ ကုသိုလ် မဂ်ကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ် ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ် စသည် တို့မှာ အတူတူသာမှတ်ပါ။(ဘုတလင်မြို့ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ရေး ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ စာမျက်နှာ ၁၃-မှ၊ ရတနာဒီပံ ပိဋကတ် ပုံနှိပ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့-၇၃)

၂။ ဤသို့ ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်သက်သက်-ဉာဏ သမ္မယုတ်မပါ၊ ပါရမီကုသိုလ်ကို မဂ်ကုသိုလ်ဟု ကောက်ယူ၍ ၎င်းပါရမီကုသိုလ် မဂ်ကုသိုလ်မှသာ ဉာဏသမ္မယုဘ်ကုသိုလ်ဟု "ကုသိုလ်အကြောင်း စာပေမသင် ဖူးသူများအား" အကြောင်ရိုက်ကာ မှိုင်းတိုက်ပြီးလျှင် ဘုရားရှင်နှင့် ရဟန္တာ သာဝကကြီးများ အာစရိယပရမ္ပရ ဆရာအစဉ်အဆက်တို့ကို ရက်ရက်စက်စက် ရိုင်းရိုင်းပြပြ တိရစ္ဆာန်များနှင့် နှိုင်းပြလိုက်ပုံမှာ အောက်ပါအချက်က သက် သေခံလျက်ရှိပါသည်။

(ဂ) မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှ ကုသလဓမ္မ-ပထတရား ပုညကိရိယာဆယ်ပါးကို သာသနာတော်အခါများ၌ ကောင်းသောတရားဟု ပြောမှား ဟောမှား ပြုကျင့်မှားသောသူ

မျှားသည် သာသနာပလူမျှား အပါယ်ဘုံသား ခွေး ဝက် ကျွဲ နွားမျှားနှင့် အလားတူ ဆုယူမှားကြောင်းကို-
ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သခါရာ-
စသည်ဖြင့် သံယုတ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူ၏-
စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(ရင်းရေး ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ စာမျက်နှာ၊ ၁၉-မှ)

၃။ ထို၊ကဲ့သို့ ဘုရားရှင်ဟောသည့် ပါဠိတော်ကို လိုရာဆဲ့ အဓိပ္ပာယ်ယူကာ မသိနားမလည်သူမျှားအား ခြိမ်းခြောက်ခြင်းဖြင့် သူ့ဘက်ပါအောင်ဆဲ့လျက် အာစရိယပရမ္မရ ဆရာစဉ်ဆက်တို့ကို တိရစ္ဆာန်မျှားနှင့် ရက်စက်စွာနှိုင်းယှဉ်သည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချပေးတော်မူပါရန် စောဒနာအမှတ် (၄) အဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၅)

ဝဋ္ဌသုံးပါးကိုဖြစ်စေသော တရားတို့ကို မနာမယူကောင်း၊ ဟောသူတို့အား မပေးကောင်း မလှူကောင်းဟု ဒါနကိုပယ်သည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား-

၁။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင်ဟောတော်မူသော ဒါနကထာကို လိုသလိုဆဲ့ကာ "ဟောရိုး ဟောစဉ် ဒါနကထာ" ဟောသူများအား မလှူကောင်း မပေးကောင်းဟုဆိုသဖြင့် ဒါနကိုပယ်ရာရောက်ကြောင်း အောက်ပါအချက်အလက်များက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်ဘုရား။

ယင်းအချက်များမှာ-

(က) လောကဋ္ဌ ကိလေသဝဋ္ဋ ဖြစ်မှု ကမ္မဝဋ္ဋဖြစ်မှု ဝိပါကဝဋ္ဋဖြစ်မှု တရားတွေကို နာလည်းမနာကောင်း၊ ယူလည်းမယူကောင်း၊ ဤ ကိလေသာဖြစ်မှု တရားတို့ကို ဟောပြောသူတို့ကိုလည်း မဆည်းကပ် မကိုးကွယ်ကောင်း၊ မပေးကောင်း၊ မလှူကောင်းဟု မှတ်ကြ လေကုန် တပည့်တို့၊ သတိရှိကြစေ....
စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(ဦးဝါသဝရေး ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း ပဋ္ဌေဝေဒီပနီ စာမျက်နှာ ၁၅၃-မှ ကမ္ဘာ့အောင်လံပုံနှိပ်တိုက်၊ ၃၂၉-မောင်ထော်လေးလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့)

၂။ ဤသို့ဟောပြောကာ (ကိုယ့်ဘက်ကိုယ်ယက်လျက်) မိုင်းတိုက်လိုက်ကြောင်း အောက်ပါအချက်က သက်သေခံပါသည်။

(၀) ဤသို့ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်သာ အာရုံပြု၍ လှုံ့အပ်သော ဒါနသည်သာလျှင် အမွန်ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့ ဆိုကြကုန်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်မြတ်သနည်း၊ ထမင်းဟူသော အကပ်ပြယပညတ်၊ ဆွမ်းဟူသော ကပ်ပြယပညတ် ဤပညတ်တို့မှ လွတ်မြောက်၍ အဆင်းဟူသောပရမတ်၊ အသံဟူသော ပရမတ် သဘောတရားစုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

(ကြောင်ပန်း စတုတ္ထဆရာတော် ဦးတိဏ္ဏရေး ဝိဝဋ္ဋဒါန ဒီပနီကျမ်း စာမျက်နှာ ၂၂-မှ ကမ္ဘာ့အောင်လံပုံနှိပ်တိုက်၊ ၃၇၉-စစ်ကဲမောင်ထော်လေးလမ်း၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၂၉ ခုနှစ်)

၃။ ဤသို့ ဟောခြင်းဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဒါနကထာကို ပျက်ပြားစေပြီး ဒါနကို ပယ်ရှာရောက်စေနိုင်၍ ဒါနကိုပယ်သည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးခဲ့တော်မူရန် အမှတ် (၅) စောဒနာအဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၆)

အနုပုထုဇဉ်မှသည် ရဟန္တာသို့တိုင် အဆင့်ဆင့် ကျင့်ကြံရသည်ဟု ပြောဟောလျှင် မှားသည်ဟုဆိုသဖြင့် "ကျင့်ကြံစရာမလို သိလျှင်ပြီးရော"ဆိုကာ "အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ"ကို ပယ်ရှားသည့် အမေ့ဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်မျှားဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်ဆင့် မြင့်ရာမြင့်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သောအစဉ်အတိုင်း ကျင့်ရမည့် အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကို ပယ်ရှားကာ ကျင့်စရာမလို သိလျှင်ပြီးရောဆိုသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါအချက်မျှားက သက်သေခံလျက် ရှိပါသည် ဘုရား။

ယင်း အချက်အလက်မျှားမှာ—

(က) လောကဌ် အနုပုထုဇဉ်က ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်က သောတာပန်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ သောတာပန်က သကဒါဂါမ် ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ သကဒါဂါမ်က

အနာဂါမ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ အနာဂါမ်က ရဟန္တာဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ ဒိဋ္ဌိတိတ်က တိဟိတ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည် စသည်ဖြင့် ပြောကြဟောကြကုန်၏၊ ယူလည်းယူကြကုန်၏၊ လွဲလေစ၊ မှားလေစ၊ မှောက်လေစ၊ ပညာမဲ့တို့၏ အသုံးအယူပင်တည်း—

ဟုဖြစ်ပါသည်။

(ဦးဝါသဝရေး ဝိပဿနာ အလင်းရောင်ကျမ်း၊ ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ စာမျက်နှာ ၁၁၃-မှ)

၂။ ဤသို့ကျင့်စဉ် အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကို ပယ်သတ်သို့ ကျင့်စရာမလို သိလျှင်ပြီးရောဟု လွယ်လွယ်နှင့် သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်းကို ရဲရဲကြီးအဆုံးအဖြတ်ပေးကာ "ကြောင်ပန်း သောတာပန်များ" ပေါ်ပေါက်စေခဲ့ကြောင်း အောက်ပါအချက်အလက်များက သက်သေခံပါသည်ဘုရား။

ယင်းအချက်အလက်များမှာ—

(ခ) တက္ခဏပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင် ဘယ်အနိစ္စ ဒုက္ခ ဘယ်အနတ္တဟု ရှုဖွယ်ရာမရှိ တကယ်ပြီးစီးပါ၏၊ လိုရင်းကား ပရမတ်ဆတ်ဆတ် ဓာတ်ကိုပေါက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြားလုပ်ဖွယ်မရှိ အကုန်လုံးပြီးစီးပါ၏၊ ဤအရာတွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသော သဘောကို ဘယ်လိုပင်မြင်မြင် ဘယ်ဟာ မမြဲဟုရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း မမှန်သောနည်း ဒိဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဝေးကြီး ဟုတ်မှန်သောနည်းမှာ ထိုမမြဲတဲ့သဘောရဲ့ကိုသာ ဘယ်ဟာဆိုသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် အဟုတ်မြင် အမှန်မြင် သောတာပန်ပင်ဟုသာ မှတ်ပါ။

(ကြောင်ပန်း ဝိပဿနာခြောက်စောင်တဲ့ နှာ ၇၉-၈၀-မှ)

(ဂ) ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်ရှုလည်းကောင်း သူတပါးဟောသော တရားကို ကြားရှုသော်လည်းကောင်း မိမိစိတ်ဌ ခြိုက်ခနဲသိမြင်လျှင် သောတာပန်ဟုသာ မှတ်ပါ။

(ကြောင်ပန်းဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တဲ့ စာမျက်နှာ ၈၉-မှ)

(ဃ) "အမြင်ရှင်း ထင်လင်းသောတာပန်"

ဤကဲ့သို့ ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ပေါက်အောင်ရှုမြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ပညာရှိတို့ သိမြင်ပုံတည်း။

ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း သူတပါး ဟောသောတရားကို ကြား၍သော်လည်းကောင်း မိမိစိတ်၌တကယ် နှစ်ခြိုက်စွာ သိမြင်လျှင် သောတာပန်ဟုသာ မှတ်ပါ။
(ကြောင်ပန်း ဆရာတော်ကြီး၏ သြဝါဒမိန့်ခွန်းတော် နှာ ၅၉-မှ ဂ္ဂစ္ဆာသယ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၁၃/၂၄-လမ်း၊ ရန်ကုန်)

(c) မသိလျှင်မပြီး၊ သိလျှင်ပြီး၏ဟု မုချမှတ်ကြလေကုန် တပည့်တို့ (ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း ပဋ္ဌေဝေဒီပနီ စာမျက်နှာ ၁၃၃-မှ)—

စသည့် ရေးသားချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

၃။ ဤအချက်အလက်များသည် ကျင့်စရာမလို သိလျှင်ပြီးရောဆိုပြီး လွယ်လွယ်နှင့် နေရင်းထိုင်ရင်း အလိုအလျောက် သောတာပန်ဘဝရောက်ကာ "ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဒေသနာအလိုကျ ကျင့်ရ အားထုတ်ရမည့်"ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး၊ ဝိပဿနာတရား"တို့ကို အပိုအလုပ်ဟု ထင်မြင်ယူဆစေလျက်" ဗုဒ္ဓဝါဒနည်းစနစ်မကျ အချောင်ရမ်းသည့် ကြောင်ပန်း သောတာပန်များ ပေါ်ပေါက်စေ၍ အနုပုဗ္ဗ-သိက္ခာကို ပယ်ရှားသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည့်ပြင် "အကျင့်ပဋိပတ်များကို ပျက်ပြားစေသည့်" အယူဆိုးများကို အားပေးသောကြောင့် "ကျင့်စရာမလို သိလျှင်ပြီးသည့်ဝါဒ"များ၏ မြစ်ဖျားခံ ပေါ်ပေါက်ရာ အဓမ္မ-ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် 'ဓမ္မဝိနိစ္ဆယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချ ပေးတော်မူပါရန် စောဒနာ အမှတ်(၆)အဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၂)

နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ (က) လဟာပြင် ကောင်းကင်ပညတ်၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ယူဆသော (ကောင်းကင်ဘုံ နိဗ္ဗာန်) ဝါဒ၊ (ခ) စိတ်ဝိညာဏ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟု ကောက်ယူသော (ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်) ဝါဒ၊ (ဂ) ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ယူဆသော (အဋ္ဌတ္တိကနိဗ္ဗာန်) ဝါဒသာဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒနိဗ္ဗာန် မဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းတို့၏ တက္ကိအဓမ္မဝါဒ နိဗ္ဗာန်သာဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါ ဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အမျိုးမျိုး ယူဆရေးသား ဟောပြောကြပါသည်၊ ယင်းတို့အနက် လဟာပြင် ကောင်းကင်ပညတ်၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟုယူဆသော (ကောင်းကင်ဘုံ နိဗ္ဗာန်) ဝါဒဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါ အချက်အလက်များက သက်သေခံပါသည် ဘုရား။

ယင်း အချက်အလက်များမှာ—

(က) ဤသို့ ဝဲယာရှေနောက်- ထက်အောက်ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာ အဆုံးမရှိသော လဟာပြင်ကြီးအတိုင်းသာ သြကာသ လောက ဆိုသည်။ (ကြောင်ပန်းဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ဝိဝဋ္ဋ ဒီပနီကျမ်း စာမျက်နှာ ၃၂-မှ)

(ခ) ပရမတ္ထသဘာဝ အတိပါကဋ္ဌ အလွန်ပင် ကြီးကျယ်ထင်ရှားလှသော ရူပ်,နာမ် သန်ဓါရတို့၏ ဖြစ်,ပျက်ရာ အသန်တခမှုဖြစ်သော လဟာပြင် လောကကြီးကိုသာ သြကာသလောကဆိုသည် မှတ်ပါ။

(ဂ) အသန်တ လဟာပြင်ကြီးမှာမှ သြကာသလောက သတ္တုကျသည် ဟူလို။
(ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း စာမျက်နှာ ၃၄-၃၅- မှ)

(ဃ) လိုရင်းက သြကာသလောကထဲမှာ ထာဝစဉ် ထာဝရ အနိစ္စဓာတ်နည်းများ မရှိအပ်သော ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိ၏ဟု သိအပ်သည်မှာ "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ (ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ် ပါဠိတော်)
(ခြောက်စောင်တွဲ၊ သုံးလောကဒီပနီ စာမျက်နှာ ၂၅၂-မှ)

(င) အသန်တဆိုတာ သစ္စာမှလွှတ်သော တရားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အသန်တသဘောကို မြင်အောင်ရှုကြရမည်၊ မြင်အောင် လုပ်ကြရမည်ဟု ငါဆရာတို့ မိန့်ဆိုတိုက်တွန်းသတည်း။ (ဦးဝါသဝ ရေးဝိပဿနာ အလင်းရောင်ကျမ်း ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ စာမျက်နှာ ၁၃၁-မှ)

(စ) ရူပ်, နာမ်နှစ်ပါးခွဲ ဖြစ်ပျက်သဘောမျှ သန်ဓါရလောကကြီးကို အနှစ်အသား ရှာမရပဲ သက်သက်လဟာပြင် ကောင်းကင်ကြီးဟု ထင်မြင်လာ၏၊ ထိုသို့ ထင်မြင်လာသောအခါ ကိလေသာ သုံးချက်သည် တပြိုင်နက် ကင်းချုပ်လေ၏၊ ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ဤကား အနတ္တ ထင်မြင်ပုံတည်း။
(ဦးဝါသဝရေး ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ၊ ဝိပဿနာ အလင်းရောင်ကျမ်း နှာ ၁၂၇-မှ)

၂။ ဤသို့ လဟာပြင် ကောင်းကင်ပညတ်ကြီးကို 'သြကာသလောက အဖြစ် ကြံဖန်တည်ဆောက်ပြကာ ထိုလဟာပြင်၌ နိဗ္ဗာန်ရှိကြောင်း ဆိုပြီးသော်လည်း ဝိညာဏ်ပုဒ်အရ သိမှတ်ကြံဖန် နာမ်ဓာတ်ဟုဆိုပြန်သဖြင့် နိဗ္ဗာန်၏အရမှာ

ဝိညာဏ်ဖြစ်ပြန်သောကြောင့် "ဝိညာဏ်နိုဗ္ဗာန်" ဝါဒဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါ အချက်က ဖော်ပြသက်သေခံပါသည် ဘုရား။

(ဆ) ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ ဟူဒသာ ဗြဟ္မနိမန္တန သုတ် ပါဠိတော်အရကို ပြတော်မူသည်၊ အနက်လွယ်ပြီ။

ဤအရာမှာ သတ္တပုဂ္ဂလ အတ္တဇီဝနှင့် မရောမဖက် အပြော ခက် သက်သက်မျှသော သဘောတရားက ဤကားမြေ၏ ဤကား မမြဲ အနဲနဲစသော သိမှတ်ကြံဖန် နာမ်ခေတ်ဟူသော အမှုအရာ ဤဟာ- ဗျာပါရ ကိရိယာထူးမျှ ပရမတ္ထသဘောကို ဝိညာဏ် ဟူသော ပုဒ်က ဟောသည်။

(ခြောက်စောင်တွဲ၊ သဘာဝဒီပနီ၊ စာမျက်နှာ ၁၆၇-မှ)

၃။ နိုဗ္ဗာန်ကို ဤသို့ ဟောရုံမျှ အားမရသေးပဲ ဆက်လက်ကြံဖန် ဟောပြန်သည်မှာ ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌ နိုဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု "အဇ္ဈတ္တိကနိုဗ္ဗာန်" ဝါဒဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါ အချက်က သက်သေခံပါသည် ဘုရား။

(၈) အဲဒီနိုဗ္ဗာန် နိရောဓသစ္စာကော ဘယ်မှာလဲ၊

(မျက်မြင်ကြောင်တောင် ဤကိုယ်ကောင်မှာပါ ဘုရား)

ကြောင်ပန်း ဦးတိဏ္ဍ၏ ဒိဋ္ဌိပြုတ်လမ်း ဟောပုံကျမ်း၊ ပထမတွဲ စာမျက်နှာ ၁၅၁-မှ၊ မာလာမြိုင်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ကျောက်သွေးတန်း၊ မန္တလေးထုတ်)

၄။ ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များကို ထောက်ရှု၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒပါ နိုဗ္ဗာန်သဘောတရားသည် ထင်မြင်သလို ပရမ်းပတာ ယူဆလျက် ကောင်းကင်ကိုဗဟိုပြုကာ ကောင်းကင်မြင်လျှင် နိုဗ္ဗာန်မြင်၊ ကောင်းကင်မြင်လျှင် ကိလေသာငြိမ်း၊ ကောင်းကင်ထဲမှာ ဝိညာဏ်ကိန်း၊ ငြိမ်းရာနိုဗ္ဗာန် ကိုယ်သန္တာန် အမှန်ရှိသည်ဟု ရေးသား ပြောကာ ဘုရားရှင် ဟောဖော်မိန့်ကြားတော်မူသည့် ဝါဒမဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းတို့ ကြံဖန်ယူဆသည့် တက္ကီအဓမ္မဝါဒ နိုဗ္ဗာန်သာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချပေးတော်မူပါရန် စောဒနာအမှတ် (၇) အဖြစ် တင်သွင်းပါသည် ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၈)

နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သော်လည်း ခန္ဓာငါးပါး မပျက်မစီး အတိုင်းတိုင်းရှိသည်ဟု ယူဆပြီး ကောင်းကင်ကို သတ္တဝါခေါ်ကြောင်း ဟောပြောခရားသားသည့်— "သဿတဒိဋ္ဌိ" အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်မျှားဘုရား –

၁။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်သည့် (ဥဇုဝိပစ္စနိက) သာသနာတော်ကို ဖီလာဝဲ့ုက်သော အဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်းကို အောက်ပါ အချက်အလက်များက သက်သေ ခံပါသည် ဘုရား။

(က) နိဗ္ဗာန်ကို ရသည် မရသည်အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝတရား က လျှော့ခြင်း နည်းခြင်း တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်း မရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိလေသည်။

(သုံးစောင်တဲ့ စတုသစ္စာဒီပကာသနီကျမ်း စာမျက်နှာ-၇၃ မှ)

၂။ ဤသို့ ဒုတိယ ကြောင်ပန်းဆရာတော်က မရေမရာ ရေးခဲ့သည်ကို တတိယဆရာတော်က ဆက်လက်၍ ဘုရားရှင်၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်သောအခါ ဘဝ ပြတ်သည်ဟု ဟောပြောခြင်းကို ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအဖြစ် စွပ်စွဲကာ တိကျပြတ်သားစွာ ဤကဲ့သို့ ရေးသား သက်သေခံခဲ့ပါသည်ဘုရား။

(ခ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သောကာလ သတ္တဝါပြတ်၏၊ နောက်တဖန် ပြန်၍ သတ္တဝါမဖြစ်ပြီဟု သိမြင်ယူမှားမှုသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူမှားတည်း။ (ကြောင်ပန်း တတိယဆရာတော်ရေး ဗုဒ္ဓဘာသာဒီပနီကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၈-မှ ကြောင်ပန်းသြဝါဒ ဖြန့်ချီရေးဌာန၊ တက်နေလင်း ပုံနှိပ်တိုက်၊ ပဲခူန်း မန္တလေးထုတ်)

၃။ ဆက်လက်၍ သခ်ါရတို့သည် အစအဆုံးမရှိ၊ ထာဝရတည်ကြောင်းဖြင့် "သဿတဒိဋ္ဌိ" ချောက်တွင်းသို့ အရောက်ဆင်းသက်သွားပုံကို အောက်ပါ အချက်က သက်သေခံပါသည်ဘုရား။

(ဂ) သတ္တောကာသ သခ်ါရအားဖြင့် လောကသုံးပါးတို့တွင် သဝိညာဏ-က အဝိညာဏက ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ခပ်သိမ်းသော ဥပါဒ် ၌ ဘင် ဖြစ်ပျက်စဉ် သခ်ါရတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝ ဟူသောအကြောင်း

ကြောင့် အဆုံးလည်း မရ အစလည်း မ‌ရှိ၊ နိယာမအားဖြင့် မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်းသော သဘောရှိကုန်၏။
(ခြောက်စောင်တွဲ သဘာဝဒီပနီ နှာ-၁၅၁)

၄။ ဆက်လက်ပြီး ကောင်းကင်ကို "သတ္တဝါ" ကောင်းကင်ကို "ငါ" ကောင်းကင်ကို "ကိုယ်" ခေါ်ဆိုကြောင်း ယောင်ကနုလုပ်ပုံကို အောက်ပါ အချက်က သက်သေခံပါသည် ဘုရား။

(ဃ) ဘယ်ဟာတစ်မျှ မရှိ မမြင်သော ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါ ခေါ်သည် ငါ ခေါ်သည် ကိုယ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူသည်၊ ဤ အဋ္ဌ-ကထာပြု အလိုတော်က—
"ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ"
ဟူသော ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ် ပါဠိတော်အရကို ပြတော်မူသည်။
(ခြောက်စောင်တွဲ သဘာဝဒီပနီကျမ်း၊ နှာ-၁၆၇)

၅။ ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များကို ထောက်၍ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ သည် နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် "ဘဝပြတ်၏"ဟု ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူချက်ကို ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဖိလာလုပ်ကာ ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်းရှိပြီး ကောင်းကင် ပညတ်ကို သတ္တဝါပညတ်နှင့် အတူတူ ယူဆလျက် "ဘယ်တော့မှ မပျက်မစီး အတိုင်းတိုင်းတည်သော ခန္ဓာကိုယ်ကြီး"ဟု "သဿတဒိဋ္ဌိ"အတွင်း သက်ဝင်သည့် ဥဇုဝိပစ္စနိက အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချပေးတော်မူပါရန် စောဒနာ အမှတ် (၇) အဖြစ် တင်သွင်းပါသည် ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ်(၉)

ဘုရားရှင်၌"ဝိညာဏ်လိမ်"ရှိသည်ဟုလည်းကောင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော်ကို သညာဟုလည်းကောင်း ဆိုသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ "ဗောဓိဉာဏ်တော်ကို စွပ်စွဲသော(အဘ္ဘာဝစိကွန)အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် "သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်, ဗောဓိ ဉာဏ်တော်"တို့၌ ကိလေသာကုန်စင်အောင် မပယ်နိုင်သေးပဲ လောက၏ပြောရိုး ဆိုစဉ် အသုံးအနှုန်းဟူသော လောကသမညာ သုံးနှုန်းခြင်းကိုပင် စိတ်ပေါ်

လာလျှင် ခေါ်ချင်သောကြောင့် ခေါ်ဆိုရသည့် "ဝိညာဏ်"၏အလိမ်ခံရကြောင်းကို စုပ်စွဲသားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါအချက်အလက်က သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်ဘုရား။

(က) ဝိညာဏ်လိမ်တော့ လိမ်ချင်လိမ်ပစေ၊ ဘုရားတောင်မှ လိမ်သေးတာပဲ၊အဆင်းဓာတ်သား ပရမတ်တရားကို မြတ်စွာဘုရားရဲ့မျက်လုံးတော်က သေသေချာချာမြင်ရပါလျက် "ရာဟုလာ" လို့စိတ်ပေါ်လာ့တဲ့အတွက် "ချစ်သားရာဟုလာ" လို့ နှုတ်တော်ကခေါ်ရတယ်မဟုတ်လား။
(မှန်ပါ–ဝိညာဏ်လိမ်လက်တွင်းက မကင်းသေးလို့ နှုတ်တော်ကခေါ်ရပါဘုရား)
(အရှင်ကောဝိဒ၏နာမ်လောက ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း စာမျက်နှာ ၂၆-၂၂ မှ)

၂။ ဤသို့ ဘုရားရှင်၌ ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသည်ဟု စွပ်စွဲရုံမျှမဟုတ်၊ ထပ်မံ၍ သညာ,ပညာကိုလည်း မကွဲပြား၊ ဉာဏ်တော်ကို သညာ-ဟု ကောက်ကာ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့ရာမှာ ထင်သလို ဖွဲ့လိုက်ပုံကို အောက်ပါအချက်က သက်သေခံပါသည်ဘုရား။

(ခ) သညာကန္ဓာဆိုသည်ကား– ကုသိုလ်,အကုသိုလ်နှစ်ပါးခွဲပင် ကြားမြင်ကြုံသိသမျှအစစ်ခွဲ ကျွမ်းကျင်မှတ်မိ တတ်သိလိမ္မာခြင်းကို သညာဆိုသည်၊ အယုတ်အားဖြင့် အကုသိုလ်အရာမှာ မုဆိုးတံငါတို့၏ အလိမ္မာ, ကျား၏အသိ, ကြောင်၏အသိ အစရှိသည်တို့၏ အလိမ္မာတို့ကို သညာဆိုသည်၊ သတိထား၊ အလတ်အားဖြင့် ကုသိုလ်အရာမှာ စာပေကျမ်းဂန် စသည်တို့ကို ဆောင်အံ့မှတ်မိ တတ်သိလိမ္မာသည်ကို သညာဆိုသည်၊.အမြတ်အားဖြင့် ဘုရား,ရဟန္တာတို့တွင် ပကတိသာဝက ရဟန္တာတို့၏သညာတော်မှာ ကမ္ဘာ ရာထောင်ကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊ မဟာသာဝကတို့၏သညာတော်မှာ ကမ္ဘာတသိန်းကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊အဂ္ဂသာဝကတို့၏သညာတော်မှာ တသောင်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏သညာတော်မှာ နှစ်သောင်းနှင့်ကမ္ဘာတသိန်းကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားတို့၏သညာတော်မှာ လေးသောင်းနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း၊ ရှစ်သောင်းနှင့်တဆဲ့ခြောက်သောင်း သောင်းနှစ်ဆယ် ကမ္ဘာတသိန်း စသည်ဖြင့် မှတ်မိ သိမြင်တော် မူသမျှကို သညာဆိုသည်၊ သတိမူပါ။
(ခြောက်စောင်တဲ့ သုံးလောကဒီပနီကျမ်း—၂၀၃၊ ၂၀၄)

၃။ ဖေဘုရားပြပါ အချက်များသည် ဘုရားရှင်၏ စိတ္တဝိဝလ္လာသ မဂင်းသေး၍သာ ဝိညာဏ်လိမ်ခံရကာ "ချစ်သား—ရာဟုလာ"ဟု ခေါ်ရကြောင်းနှင့် မိမိ၏ သညာ,ပညာ မကွဲပြားသည်ကို ဘုရားရှင်အပေါ် ပစ်ပုံလျက် ပုဗ္ဗေ-နိဝါသဉာဏ်တော်ကြီးကိုပင် အမှတ်သညာ ကောင်းခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဟောပြော ရေးသားပါသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်ကို ကိလေသာ ကုန်အောင် မသတ်နိုင်ဟု စွပ်စွဲသော (အဗ္ဘာစိက္ခန) အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသောကြောင့် စီစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် စောဒနာ အမှတ် (၉)အဖြစ် တင်သွင်းပါသည်ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ်(၁၀)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် စာပေပရိယတ် မတတ်ကျမ်းသူများအား လှည့်စားသည့်(မာယာသာဌေယျ)အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရား။

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓဝစန ပိဋကတ်စာပေ မတတ်ကျမ်းကြသော ရဟန်းရှင်လူတို့ကို လိုရာပါဠိတို့ကို ထင်သလိုကိုးကားကာ သူတို့လိုရာ ဆွဲ၍ အမျိုးမျိုးလှည့်စားခဲ့ကြကြောင်း အောက်ပါအချက်များက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်ဘုရား။

(က) နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတ္ဝာ ဟူသော အဋ္ဌကထာ၏သဘောကား နိဗ္ဗာန်ကို ရပါလို၏ဘုရားဟု ပါးစပ်ကားဖြင့်ဆိုသည်မဟုတ်၊ ပရမတ်နှင့် ဓာတ်အစစ်ကိုသိမှ ရှိသမျှရုပ်နာမ်စုကို တခုစီခွဲခြမ်း၍စဉ်လမ်းသော ဒိဋ္ဌိဝေတ်ကို ပရမတ်ဉာဏ်ဖြင့်ရှာသော် ဗြဟ္မာနတ်လူမပိုင် မဆီဆိုင် အလေ့ပေါက် သူအလျောက်ဖြစ်မစဲ မမြဲသည့်ဓာတ်အစုကို အတတ်ရှုမြင်လာသော် ငါ၏ကိုယ်မဆိုထားဘီ ငါတကားစွဲဖို့ရန်မျှ ရှာကြံ၍ ဘယ်မတွေ့ သိမ်မွေ့သောဝိပဿနာတရား သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်မှသာ နိဗ္ဗာန်ကို တောင်းရာကျသည်။

(ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း နှာ-၂၇၊ မှ)

၂။ ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဤသို့ နိဗ္ဗာန်ဆုတောင်းခြင်းကို မှားသယောင် ရေးသားရုံမျှဖြင့် မကျေနပ်နိုင်သေးပဲ မဂ်သံဖိုလ်သံပေး၍ "ကာမရူပကံများကို ပုတ်ခတ်ပစ်ပယ်လိုက်ပုံ"ကို အောက်ပါအချက်က သက်သေခံလျက် ရှိပါသည်ဘုရား။

(၁) အကုသိုလ်ဆယ်ပါး ပုညကိရိယာဆယ်ပါး မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကိုးပါး ဤနှစ်ဆဲ့ကိုးပါးသော သာသနာပတရားတို့သည် စကြဝဠာအနန္တ ကမ္ဘာအနန္တ သတ္တဝါတည်ထောင်စကပင် လောကတံတွာ ဓမ္မတာတရား သတ္တဝါ ဖြစ်ပွားသောတရားဖြစ်၍ ဘုရား၏ရန်သူအစစ်ကေန် ဖြစ်၏၊ အကုသလကမ္မ ပထတရားဆယ်ပါးကိုပြုမှားမိလျှင် အပါယ်လေးဘုံ၌ ကေန်စင်စစ်ဖြစ်မည်ဟူ၍မှတ်၊ ထိုအကုသလ ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကိုပြုမှားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့လည်းမသွား၊အခြားသောဘုံတို့၌လည်းမဖြစ်၊ အပါယ်လေးဘုံ၌သာဖြစ်သည်၊ ထို့အတူ ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကိရိယာဆယ်ပါးကိုပြုမှားမိလျှင် လူ့ဘုံ နတ်ဘုံမှာသာဖြစ်သည်၊ ထိုပုညကိရိယာ ဆယ်ပါးကိုပြုမှားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့လည်းမသွား အပါယ်လေးပါး၌လည်းမကျ ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့လည်းမဆိုက် လူ့ဘုံ,နတ်ဘုံ၌သာဖြစ်သည်၊ ထို့အတူ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကိုးပါးကို ပြုမှားခြင်းကြောင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံနှစ်ဆယ်၌သာဖြစ်သည်၊ ထိုမဟဂ္ဂုတ်ကံကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့လည်းမသွား၊ အခြားသောဘုံတို့၌လည်းမဖြစ်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ဥပမာပုံ–သူမောင်းဆုံ နှင့်သူမောင်း ကျောက်အလားကဲ့သို့ သူဘုံနှင့်သူကတရား လောကတံတွာဓမ္မတာအားဖြင့် ဖြစ်ပွား၍သာနေသည်၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထိုကံ နှစ်ဆဲ့ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆဲ့တစ်က လွတ်ကြမည်၊ ထိုဘုံသုံးဆဲ့တစ်၌ မဖြစ်သည်ကို နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်။

(ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲ စာမျက်နှာ-၈၊ ၉)

၃။ ဆက်လက်၍ ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့သည် မဂ်ဉာဏ်ရပြီးလုပ်သောကုသိုလ်မှ ပါရမီကုသိုလ်ဆိုတာ လှည့်စားပုံကို အောက်ပါအချက်က သက်သေခံပါသည်။

(၈) ထို့ကြောင့် ကာမ ရူပ အရူပဟူသော ဘုံသုံးရွာမှာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပျောက်ကင်းမှု ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ခွာမှု သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းမှုကိုဖြစ်စေလျက် တဏှာမဖက် ဝဋ္ဋမှထွက်လိုသော ဆန္ဒ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြွေသမျှသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဆိုသည်ဟူလို။

(ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ နှာ-၁၃-၁၄)

၄။ ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဤသို့ကာမရူပကံကိုပုတ်ခတ်ပယ်ရှားရာ၌ သာမန်မျှ မဟုတ်၊ကံသခ်ါရကို အပေါင်းသရုပ် အရေအတွက်မျှသာ မှန်ကန်၍ အစိတ်သရုပ်ကို လိုသလိုဆွဲပြီးလှည့်စားပုံကို အောက်ပါအချက်က သက်သေခံပါသည်။

(ဃ) ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံတ ဆယ် ပုညကိရိယာဝတ္ထုဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတဆယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံငါးခု အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံလေးခု အားဖြင့် ကံပေါင်းနှစ်ဆဲ့ကိုးခု။

(ခြောက်စောင်တွဲ၊ သုံးလောကဒီပနီကျမ်း နှာ-၂၂၇ မှ)

၅။ ဤသို့ ဗုဒ္ဓဝစနမမှဒေသနာကို အယူအကောက် လွဲရုံမျှဖြင့် မကျေနပ်သေးသ-ဖြင့် ပရမတ်ယောင်ယောင် ပညတ်ယောင်ယောင်နှင့် သမ္မုတိနယ် ပရမတ်နယ်မဂ္ဂဲမပြားပဲ ပရမတ်ရုပ်နာမ်သာ ငရဲသို့သွားသည်ဟု လှည့်စားပုံကို အောက်ပါအချက်က သက်သေခံပါသည်ဘုရား။

(c) ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ဒုစရိုက်ပြုသူခပဲမှာ ငရဲသို့ကျရောက်သည်ဟူသော ဒေသနာတော်ကို ယုံပါ၏လောမေးသောအခါ မိရိုးဖလာ ဆရာအစဉ်လူတိုင်းပင် ယုံပါ၏ဆိုရာတွင် အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်ပြင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဘယ်ဟာတစိမရှိသည်ကိုပင် သိမြင်မှသာ ထိုဒေသနာတော်ကို ယုံရာကျမည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါမှာ အနှစ်အထည်နှင့်တကယ်ရှိက ထိုအဝိစိ စသော ငရဲရှစ်သွယ်ကို အကယ်ရောက်အောင် ဘယ်အပေါက်,ဘယ်တွင်းက ဆင်းကြမည်နည်းမေး၊ ထိုအခါ အနှစ်ဒြပ်နိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဟု ဆိုရာ၏၊ ဆိုဖို့သာရှိသည်၊ ထို့တူပမာ လူ နတ်ဗြဟ္မာ ခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းမှီ၍ သာ သိရာ၏။

(ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ၊ သုံးလောကဒီပနီ နှာ-၂၃၅)

၆။ ဆက်လက်၍ ကြောင်ပန်းတို့ အမြင်မကွဲပဲ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ပယ်ရှားလို၍ "ဝိညာဏ်မြင်ဖြင့်" ခြိမ်းခြောက်လှည့်စားပုံကို အောက်ပါအချက်ကသက်သေခံလျက်ရှိပါသည်။

(စ) အမျှားသူငါ မိစ္ဆာယူလွဲ ငရဲကြီးလှ ကုသိုလ်ရဟု ပြုကြရှောင်ကြဉ် ဝိညာဏ်မြင်တည့် မှားပင်မှားဘိ မှားခေါင်ထိ၏။

(ခြောက်စောင်တွဲ ဝိပဿနာဒီပနီကျမ်း နှာ-၉၅ မှ)

၇။ ထို့ပြင် လောက(၃)ပါးကို ကျမ်းဂန်မရှိ တက္ကိုဝါဒဖြင့် ကြံမိကြံရာ ကောက်ပြုပုံကို အောက်ပါအချက်က သက်သေခံပါသည်။

(ဆ) ဤသို့ဝဲယာရှေနောက် ထက်အောက်ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာအားဖြင့် ဆုံးစပိုင်းခြား ကမ်းကရနားမရှိ လဟာပြင်ကြီး အတိသာဖြစ်သော သြကာသလောကကြီး၏နယ်တခွင် တပြင်လုံးအဆုံးမရှိထဲမှာ သစ်ပင်, မြေ, ရေ,နေ,လ စသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဝိညာဏ်က ရှိသမျှ ကိုပင် သခါရလောကဆိုသည်၊ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ သဝိညာဏ်ကရှိသမျှ ကိုလည်း သတ္တလောကဆိုသည်။

(ခြောက်စောင်တွဲ စာမျက်နှာ-၃၂ မှ)

အမှတ် ၃-နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား-

၈။ ဖော်ပြပါအချက်အလက်များသည် အနည်းငယ်မျှသာရှိပါသေးသည်ဘုရား၊ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များကိုယ်တိုင် ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ, သုံးစောင်တွဲ စသည့်စာအုပ်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြည့်သောအခါ "အဘီ-ဓေယျတ္ထ" ကောက်မရအောင် ဗလနှံ့ ထင်မိထင်ရာ ရေးမိရေးရာ ရေးထားကြောင်းကိုယ်တော်တိုင် တွေ့ကြရပါလိမ့်မည်ဘုရား၊ ထို့ကြောင့် အချက်အလက်ရှာဖွေတင်ပြခြင်းကို ရပ်နားသင့်ပြီဖြစ်ပါ၍ ဖော်ပြခဲ့သောအချက်အလက်များကို ထောက်ရှုကာ ကြောင်ပန်းတောရဝိပဿနာဝါဒသည် ပရိယတ်စာပေ မတတ်ကျွမ်းသူ "သဒ္ဓါ့ဗလ"ဖြစ်ကြသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အား ဘုရားမဟောသည်ကို ဟောသယောင်ဖြင့် "ဝိပဿနာသံ မဂ်သံဖိုလ်သံပေး၍" လှည့်စားသည့် (မာယာ သာဒ္ဓေယျ)အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချပေးတော်မူပါရန် စောဒနာအမှတ်(၁၀)အဖြစ် တင်သွင်းပါထည်ဘုရား။

သက်သေခံ ပစ္စည်းစာရင်း

အမှတ် - ၃-နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား—

ယခု တပည့်တော်များ တင်သွင်းလျှောက်ကြားခဲ့သော အချက်အလက်များကို ကြည့်ရှု စိစစ်သုံးသပ်တော်မူကာ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့၏—

(က) ကံအကြောင်းနှင့် လောကအကြောင်းဆိုင်ရာ အကောက်အယူများ၊

(ခ) သရဏဂုံတည်ခြင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်, မဖြစ် အယူအဆများ၊

(ဂ) ဝိပဿနာနှင့် နိဗ္ဗာန်ဆိုင်ရာ အယူအဆများ၊

(ဃ) ပညတ်, ပရမတ်ဆိုင်ရာ အယူအဆများ–

နှင့်ပတ်သက်၍ ဟောပြောရေးသားချက်များသည် သံဂါယနာ (၆)တန်ဝင် ဗုဒ္ဓဝစနပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် မည်ညွှတ်သည့် အဓမ္မဝါဒသာ ဖြစ်သည်ဟု တပည့်တော်များ ယုံကြည်ကြပါသဖြင့် ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော်လာ ဒေသနာတော်နှင့် ညီညွှတ်, မညီညွှတ် ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပေးတော်မူပါရန်အတွက် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့၏ ရေးသားထားသည့် စာအုပ်(၁၆)အုပ်ကို သက်သေခံအဖြစ် ဤစောဒနာလွှာနှင့်အတူ တင်ပြပါသည်ဘုရား။

သက်သေခံစာအုပ်များ

၁။ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ရေး ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ၊
၂။ ဒုတိယကြောင်ပန်းတောရဆရာတော်ရေး ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တွဲ၊
၃။ တတိယဆရာတော်ရေး ဗုဒ္ဓဘာသာဒီပနီကျမ်း၊
၄။ ဦးဝိရိယရေး စတုသစ္စဒီပနီကျမ်းနှင့် သစ္စတ္ထဒီပနီကျမ်း၊
၅။ ဦးနန္ဒိယရေး ဥပဝါဒဝိသောဓနီကျမ်း၊
၆။ ကြောင်ပန်းဆရာတော်၏ ဩဝါဒမိန့်ခွန်းတော်၊
၇။ ဦးပဏ္ဍိတရေး ကြောင်ပန်းတံခွန်ခေါ် တုံးနာမ် တိုင်နာမ်ဋီကာ၊
၈။ ဦးတိဏ္ဏရေး ဒီဋ္ဌိပြုတ်လမ်း ဟောပုံကျမ်း (ပ၊ ဒု၊ တ) ၃-တွဲ၊
၉။ ″ ဝိဝဋ္ဋဒါနဒီပနီကျမ်း၊
၁၀။ ဦးပဏ္ဍိတရေး သဘာဝတံခွန်ကျမ်း၊
၁၁။ ဦးကောဝိဒ-ဦးဝါသဝရေး ဝိပဿနာ အလင်းရောင်ကျမ်း၊
၁၂။ အရှင်ကောသလ္လရေး ဝိပဿနာအလုပ်စခန်း ကြောင်ပန်းလမ်းစဉ်၊
၁၃။ ဦးဘိုရေး ခြောက်စောင်တွဲကောက်နုတ်ချက် သစ္စာသုံးလီလင်းရောင်ခြည်၊
၁၄။ အရှင်ကောဝိဒရေး ဝိပဿနာသင်တန်း ကန်တော့ပန်း။

ဝိနိစ္ဆယစာအုပ်များ

(က) ဘုတလင်မြို့နယ် ယထာဘူတ ဝိနိစ္ဆယ၊
(ခ) ဝက်လက်မြို့နယ် မလသုသောဓနီ၊
(ဂ) ရေစကြိုမြို့ အဓမ္မဝါဒနိဂ္ဂဟကျမ်း။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့
အမှတ် (၃)

သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်ဘုရားများထံ တင်သွင်းလျှောက်ကြားသော ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယအတွက် ဝိတ္ထာရစောဒနာ တင်သွင်းလွှာပါ ဘုရား—

ဝ၃၄၃-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၅) ရက်။
၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၃) ရက်။

ရှိသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်အရှင်မြတ်များဘုရား—

ယခုအခါ တပည့်တော်များသည် "ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ" အပေါ် သခေါ်ပအားဖြင့် စောဒနာထားသော အချက်များအား စောဒနာလွှာပါ အတိုင်း လိုအပ်သလို သဘောတူရာ ပူးပေါင်း၍ တင်သွင်းပါမည်ဘုရား။

သဘောတူရာဆိုသည်တွင် သခေါ်ပစောဒနာပါ စောဒနာချက် ခေါင်းစဉ်ကြီးအလိုက် စုပေါင်း၍ "ကြောင်ပန်းဝါဒ" စာအုပ်များမှ ကောက်နုတ်ပြီး ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့်မညီပုံကို ရှင်းလင်းချက်များနှင့်အတူ တင်သွင်းမည်ဖြစ်ပါသဖြင့် ဤစောဒနာလွှာကို "ရှင်းလင်းချက်=ဝိတ္ထာရစောဒနာ" ဟု မှတ်တော်မူကြပါဘုရား။

ပြီးခဲ့သည့် ရုံးဖွင့်စဖြစ်သော ၁၉၈၂-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၉) ရက်နေ့က ဆရာတော်များထံ တင်သွင်းလျှောက်ကြားခဲ့ပြီးသော သခေါ်ပစောဒနာပါ အချက်အလက် ခေါင်းစဉ်အလိုက် ယခုအခါ အာဂမယုတ္တိ သဘာဝယုတ္တိတို့ဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြ လျှောက်ထားသွားပါမည်ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာအမှတ်- ၁

ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် တုံးတိုင်စသည့် "ဝေါဟာရသမ္မုတိပညတ်နှင့် ရုပ်အချို့" ကို နာမ်ဟုဟောပြောရေးသားသော တုံးနာမ်, တိုင်နာမ် ဝါဒ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝိတ္ထာရစောဒနာပါ ဘုရား။

ရှိသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား –

၁။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိပဿနာ စာအုပ်များပါ ထေရဝါဒ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့်မညီ မှားယွင်းသည့် အချက်အလက်များအနက်မှ အမှတ် (၁)

စောဒနာဖြစ်သော တုံးတိုင်စသည့် ဝေါဟာရသမ္မုတိပညတ်နှင့် ရူပ်အခ္ခါကို နာမ်ဟုရေးသားဟောပြောသော "ပညတ်+ပရမတ်ရောနှော" သည့် တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဝါဒဖြစ်ကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော အချက်အလက်များကို သခေါ်ပ စောဒနာလွှာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးပါပြီ ဘုရား။

ထိုအချက်အလက်များကို အနှစ်ချုပ် ထုတ်ပြရပါလျှင်—

(က) တုံး+ တိုင်+ ဖျာ+ အိမ်+ ကျောင်း စသည်တို့သည် နာမ်-စိတ်-ဝိညာဏကွန္ဓာ။

(ခ) နေ+ကြက်+ရေနံဆီ+ ထန်းလျက်+ဦးခေါင်း+အရွှေ အနောက်၊ တောင် မြောက်၊ အောက်အထက်၊ အနိမ့်အမြင့်၊ အဝေး အနီး၊ အသေး အကြီး၊ နာမ်- စိတ်- ဝိညာဏကွန္ဓာ စသည်တို့ဖြင့် အာရုံဖြစ်သော လောကဝေါဟာရ သမ္မုတိပညတ်များကို အာရမ္မဏိကဖြစ်သော နာမ် စိတ်- ဝိညာဏကွန္ဓာဟူ ရေးသားဟောပြောခြင်း။

(ဂ) အကြောင်အကျားဟူသော ရူပ်ကို နာမ်ဟူ ရေးသားဟောပြောခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့ ရေးသားဟောပြောချက်များကို သခေါ်ပစောဒနာလွှာတွင် စုံလင်စွာ တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ယင်း တင်ပြချက်များအရ ကြောင်ပန်း ဝါဒီတို့သည် ဝိပဿနာဝါဒ အမည်ခံထားသဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး သစ္စာလေးပါးကို လှိုင်လှိုင်ကြီး ဖွဲ့ဆိုပြပါသည်၊ သို့သော် မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဂန္ထမှ ဒေသနာစဉ်လာ (အဘိဓမ္မာထုံးစံ)မှ လွှတ်၍ ကြောင်ပန်းနည်း ကြောင်ပန်းဟန်ဖြင့် ကြောင်ပန်းပုံစံထွင်ကာ ဖွဲ့ဆိုထားကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

၂။ ကြောင်ပန်းဝါဒ (စာအုပ်ပါ)ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့ရာတွင် (စက္ခုဒ္ဓါရ)အတွက် "နေရောင်" ကို ဖွဲ့ဆိုရာ၌—

နေက– ဝိညာဏကွန္ဓာ
သောတဒ္ဓါရအတွက် ကြက်သံ– ကြက် ဝိညာဏကွန္ဓာ
ဃာနဒ္ဓါရအတွက် ရေနံဆီနံ– ရေနံဆီက ဝိညာဏကွန္ဓာ
ဇိဝှါဒ္ဓါရအတွက် ထန်းလျက်ချိုဏယ်—ထန်းလျက်က ဝိညာဏကွန္ဓာ
ကာယဒ္ဓါရအတွက် ဦးခေါင်းမာတယ်— ဦးခေါင်းက ဝိညာဏကွန္ဓာ
မနောဒ္ဓါရအတွက် အရှေ့ အနောက်၊ တောင်,မြောက် (စသည်) က— ဝိညာဏကွန္ဓာ- ဟုလည်းကောင်း၊ စိတ်စေတသိက် ရူပ်ဖွဲ့ရာ၌ လည်း (အထက်ဖော်ပြခဲ့သော) နေ-ကြက် စသည့် (ဝေါဟာရ သမ္မုတိပညတ်) များကို စိတ်ဟုလည်းကောင်း—

နာမ်၊ ရူပ်ခွဲရာ၌လည်း (နေ+ကြက် စသည့်) ဝေါဟာရသမ္မုတိပညတ်များ ကိုနာမ်ဟု လည်းကောင်း- အတိအလင်း ခွဲပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် တုံး– တိုင်– ဖျာ– ကျောင်း– အိမ် စသော လောကသမ္မုတိပညတ်များကိုလည်း နာမ်ဟု ရေးသားထားပါသည် ဘုရား။

နေ–ကြက် စသည်တို့သည် လောကဝေါဟာရဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ပညတ်သမုတ်အပ်သော အမည်နာမ ပညတ်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ယင်းသို့ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အမည်နာမများသည် "ပညတ်" များ ဖြစ်ကြောင်းကို—

> "ကတမေ ဓမ္မာ ပညတ္တိ၊ ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သခ်ါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓေယ္ယံ နိရုတ္တိ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပေါ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ပညတ္တိ"

(ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ၊ နာ-၂၅၆၊ ပုဒ်-၁၃၁၅) ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အတိအလင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ယင်းသို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်သော အဆုဝတ္ထုများကို ပညတ်များ ဖြစ်ကြောင်း ထပ်ဆင့်ရှင်းလင်းလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်—

> "အဟန္တိ မမန္တိ ပရောတိ ပရဿာတိ သတ္တောတိ ဘာဝေါတိ ပေါသောတိ ပုဂ္ဂလောတိ နရောတိ မာဏဝေါတိ တိဿောတိ ဒတ္တောတိ မဉ္ဇော ပိဋ္ဌဘိသိ ဗိမ္မောဟနံ ဝိဟာရော ပရိဝေဏံ ဒ္ဝါရံ ဝါ-တပါနန္တိ။ ဧဝံ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ သံကတိယတိတိ သခ်ါ" စသည်ဖြင့် (အဋ္ဌသာလိနီ၊ ၌၊ နာ-၄၂၀၊ ပုဒ်-၁၃၁၅) ၌ ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းတော်မူပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ "ငါ–သူတပါး ယောကျ်ား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ကုဋေ (ခုတင်) ညောင်စောင်း ခေါင်းအုံး ကျောင်း ပရိဝုဏ် တံခါးမ ပြူတင်းပေါက် မောင်ဖြူ မောင်နီ" စသည်တို့သည် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်သောကြောင့် "ပညတ်" များဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ဤသို့ အကြောင်းအရာပေါင်းများစွာတို့သည် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရ၍ ရလျှင်ပင် "ပညတ်" ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် နေ ကြက် ရေနံဆီ ထန်းလျက် ဦးခေါင်း အရွှေ အနောက် တောင် မြောက် တုံး တိုင် စသည်တို့သည် ပညတ်ဖြစ်ကြောင်း (အထက်ဖော်ပြခဲ့သော) ဒေသနာအရ ထင်ရှားပါသည်။

ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရမည့် အမည်ပြု "နာမပညတ်" ကိုလည်း အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာဆရာက ဆက်လက်၍—

"နာမန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ နာမံ သာမညဉ္စ နာမံ ဂုဏနာမံ ကိတ္တိမနာမံ ဩပပါတိကနာမန္တိ"ဟု ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းပါသေးသည်။

အမည်ပြု "နာမပညတ်"သည် ၄-မျိုးရှိပါသည်၊ ယင်း ၄-မျိုးတွင် ကမ္ဘာဦးသူတို့ သမုတ်ထားအပ်သော "မဟာသမ္မတ"ဟူသော မင်း၏အမည်သည် သာမညနာမပညတ်၊ ဓမ္မကထိက ဝိနည်းဓိုရ် တိပိဋကဓရ သဒ္ဓါတရားရှိသူ စသည်တို့သည်လည်းကောင်း အမည်ရသူတို့၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းအလိုက် "ဂုဏ်မှ ရောက်လာသမျှ"နာမပညတ်သည် ဂုဏနာမပညတ်။

ဘဂဝါ အရဟံ ဘုရား စသော မြတ်စွာဘုရား၏ မျှားလှစွာသောအမည် နာမတော်တို့သည်လည်း 'ဂုဏနာမပညတ်'တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မွေးစကာလတွင် ခေါ်တွင်အပ်သော မောင်ဖြူ-မောင်နီ စသည်တို့သည် ကိတ္တိမနာမပညတ်၊

လ-နေ-သမုဒ္ဒရာ မြေကြီး တောင် စသည်တို့သည် ရှေးဦး ကမ္ဘာ၌လည်း 'လ နေ'စသည် ခေါ်ခဲ့သည်အတိုင်း ယခုလည်း ရှေးကမ္ဘာအတိုင်း ခေါ်ဝေါ်ရသဖြင့် "ဩပပါတိကနာမပညတ်" ဤလေးမျိုးလုံးသည် ဤနေရာ၌ နာမပညတ်သာ ဖြစ်၏ဟု အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာဆရာက ရှင်းလင်းတော်မူခဲ့ပါသည်၊ အဆုံးစွန်အားဖြင့် သတ္တောပိ သခ်ါရောပိ နာမတော မုတ္တကော နာမ နတ္ထိ သတ္တဝါဖြစ်စေ သခ်ါရဖြစ်စေ အမည်မှ မလွတ်နိုင် ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် ပညတ်ဟူသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော တရားခတော် ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုပြင် ယင်းပညတ်ဟူသည်မှာ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတမျိုး ဖြစ်ကြောင်း-

ပညတ္တိ နာမရူပါနံ၊ ဝသေန တိဝိဓာ ဌိတာ။
ပစ္စယာ နာမ ပဋ္ဌာနေ၊ စတုဝီသတိ သဗ္ဗထာ။

ဟု(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ)၌ ဖော်ပြပါသည်၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ပင် ပညတ်သည် ဓမ္မာရုံတမျိုးဖြစ်ကြောင်း-

ဓမ္မာရမ္မဏံ ပန ပသာဒ သုခုမရူပ စိတ္တ စေတသိက နိဗ္ဗာန ပညတ္တိ-ဝသေန ဆဝေ သင်္ဂဟိတာ။

ဓမ္မာရုံကို ပသာဒရူပ် သုခုမရူပ် စိတ် စေတသိက် နိဗ္ဗာန် ပညတ်တို့၏ အစုမ်းအားဖြင့် ခြောက်ပါး အပြားအားဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်အပ်၏ ဟုလည်း ဖွင့်ဆိုကောက်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် ထိုပညတ်ကို မသိလျှင် ပညတ်ပရမတ် မကွဲမပြား ရောထွေးယှက်တင် အံ့မဝင်ဂုဏ်မကျ "နိဗ္ဗာန်" တရားတော်ပါ လွဲမှားစေနိုင်သဖြင့် ဘုရားရှင်တို့ သိတော်မူအပ်သည့် "ဥ ယျဓမ္မတရား ငါးပါး" တို့တွင် သခ်ၨါရ ဝိကာရ လက္ခဏာ နိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟု သိစရာအာရုံတမျိုး သိစရာတရားတမျိုး အဖြစ် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပညတ်ဟူသည်မှာ ပရမတ်တရား ၄-ပါးတို့မှ တသီးတခြား အာရုံတမျိုးဖြစ်ကြောင်း မနောဝိညာဏ် စိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော ဓမ္မာရုံ(၆)မျိုး တွင် ပါဝင်သော အာရုံပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းပညတ်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် ပစ်ပယ်တော်မမူကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

ပညတ်သည် ပရမတ္ထတရား ၄-ပါး မဟုတ်ပဲ ပညတ်သည် ပညတ်သာဖြစ်လျက် ပရမတ်သည်လည်း ပရမတ်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ပညတ်နှင့် ပရမတ်သည် တွဲစပ်၍ ရကောင်းသော်လည်း "တခုတည်းအဖြစ် ထပ်တူပြု၍ မရကောင်းပါ" သူနယ် နှင့် သူနယ် ၊မကန့်အသတ်ရှိရပါမည်။

ထို့ကြောင့်ပင် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နာမရူပ-ဘဝ၁-ပုဒ်အဖွင့်၌ "မဟာ-သမ္မတ တိသ ဓမ္မကထိက" စသည်တို့ကဲ့သို့ ဝေဒနာစသော နာမ်တရား ရုပ်တရား ပရမတ်တရားတို့၏ အမည်သည် သူတပါး ခေါ်ဝေါ်မှ အမည်နာမရသည် မဟုတ်၊ ဝေဒနာစသည့် (ပရမတ်တရား) တို့သည် မဟာပထဝီမြေကြီး စသည် တို့ကဲ့သို့ မိမိ၏အမည်ကို (မိမိဘာသာ)ပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်ကြသည်၊ ထိုဝေဒနာ စသည့် ပရမတ်တရား ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ထိုဝေဒနာစသည့် အမည်သည် (အလို အလျောက်) ဖြစ်ပေါ်လာသည် ဖြစ်၏၊ တစုံတယောက်က "သင် ဝေဒနာ ဖြစ်ပါ" စသည်ဖြင့် အမည်ပေးစရာမလိုဟု ဖွင့်ပြပါသည်။

ထိုပညတ်တို့ကို ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ နှာ-၂၆ ၌လည်းကောင်း အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း ပညတ် (၆) မျိုး ခွဲပြခဲ့ပါသည်၊ ယင်းသို့ ပညတ်ကိုခွဲရာ၌ အခြေခံသဘောမှာ ပရမတ္ထတရားအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိခြင်းနှင့် ပရမတ္ထတရားအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိခြင်းတို့ကို အခြေခံပါသည်။

ပရမတ္ထတရားအားဖြင့် ရှိသော ပညတ်ဟူသည်မှာ ပရမတ္ထတရားလေးပါး ဖြစ်သော စိတ် (၈၉) စေတသိက် (၅၂) ရူပ် (၂၈) နိဗ္ဗာန် ၅၂ (၄) အုပ်စု၌ တခုခုတွင် ပါဝင်လျှင် ထင်ရှားရှိ (ဝိဇ္ဇမာန) ပညတ်ဖြစ်၍ ယင်း (၄) အုပ်စု တွင် မပါဝင်လျှင် ထင်ရှားမရှိ (အဝိဇ္ဇမာန) ပညတ်ဖြစ်ပါသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ပရမတ်တရားကိုယ် ကောက်ယူ၍ရသော ပညတ်နှင့် ပရမတ်တရားကိုယ် ကောက် ယူ၍ မရသော ပညတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ထိုတွင်–

ပရမတ်တရားကိုယ် ကောက်၍ရလျှင် ပရမတ္ထသစ္စာ=အဟုတ်မှန်။

ပရမတ်တရားကိုယ် ကောက်၍ မရလျှင် သမ္မုတိသစ္စာ=သမုတ်မှန်ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သူ့နယ်နှင့်သူ နယ်ကန့်သတ်၍ ထားတတ်မှသာလျှင် ပညတ်+ပရမတ် ကွဲပြားကာ လွဲမှားမှုမရှိ အမှန်ကို သိနိုင်ပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် ပညတ်ကို ဘုရားရှင်ဟောကြောင်း ထင်ရှားပါပြီဘုရား၊ ထိုမှ တဆင့်တက်၍ "ကြောင်ပန်းတောရဝါဒအဆိုကို စစ်ဆေးကြည့်လျှင် တုံး+တိုင်+ကြက်+ရေနုံဆီ+ထန်းလျက် စသည်တို့သည် "နာမညတ်" ဟုဘုရားရှင်တိုက်ရိုက် ဟောကြားသည်ကို ကြောင်ပန်းဝါဒက "ဝိညာဏကွန္ဓာ–စိတ် နာမ်ထဲတွင် သွင်းယူ၍ နာမ်ပရမတ်" ဟု ဆိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒ ခြောက်စောင်တွဲနှင့် စတုသစ္စာဒီပကာသနီ ကျမ်းတို့၌ တုံး+တိုင်+ကြက် (စသည်)တို့ကို ဝိညာဏကွန္ဓာဟူ၍လည်းကောင်း စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်၊ ဒေသနာအဆိုအရ ဝိညာဏကွန္ဓာ ဖွဲ့နိုင်သော တရားများတွင် တုံး + တိုင် +ကြက် (စသည်)တို့ မပါဝင်ကြောင်းကို—

"သတ္တဝိဓေန ဝိညာဏကွန္ဓော၊ စက္ခုဝိညာဏံ(ပ) မနောဝိညာဏ-ဓာတု၊ ဧဝံ သတ္တဝိဓေန ဝိညာဏကွန္ဓော၊

(ဝိဘင်းပါဠိ—၄၉)

ဝိညာဏံ ဝိညာဏကွန္ဓောတိ—အာမန္တာ
ဝိညာဏကွန္ဓော ဝိညာဏန္တိ—အာမန္တံ (ခန္ဓယမိုက်ပါဠိ – ၂၂)

ပရမတ္ထတော သမ္မုတိ ဌပေတ္ဝာ နိဗ္ဗတ္တိတ-
ပရမတ္ထဝသေန စိတ္တံ ဝိညာဏကွန္ဓော" (ဋီကာကျော်-နှာ-၇၃)

တို့၌ အသီးသီး ဝိညာဏကွန်ဓာ ဖွဲ့ဆိုရာတွင် စိတ်(၁၉)ကိုသာ ကောက်ယူလျက် တုံး+ကြက် စသည့်ပညတ်များ လုံးဝ မပါရှိပါ။

နာမ်တရားကို ကောက်ယူရာတွင်—

တတ္ထ ကတမံ နာမံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊အသင်္ခတာ စ ဓာတု၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမံ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ-ပါဠိ-နှာ၊ ၂၅၆ပဒ-၁၃၁၆)၌ နိဗ္ဗာန်နှင့် နာမက္ခန္ဓာလေးပါးကိုသာ နာမ်ဟု ကောက်ယူပါသည်။

ထို့ပြင် "ရူပ်(၂၈)သည် ရူပကွန္ဓာ စိတ်(၈၉) စေတသိက်(၅၂)ဟု ဆိုအပ်သော နာမကွန္ဓာလေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်=ပေါင်း (၅)ပါးကို အရူပဟု လည်းကောင်း နာမ်ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဆိုသည်။ ထိုမှကြွင်းကျန်သမျှ တရားများကို ပညတ် ဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ အဌကထာ)၌ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပညတ်သည် နာမ်၌လည်းကောင်း စိတ်၌လည်းကောင်း ဝိညာဏကွန္ဓာ၌ လည်းကောင်း လုံးဝ မပါဝင်ပါ၊ ပညတ်ကို နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဝိညာဏကွန္ဓာဟူ၍လည်းကောင်း လုံးဝ ကောက်ယူ၍ မရပဲ နာမ်သည် ပရမတ် သက်သက်သာဖြစ်ပါသည်၊ပညတ်မဟုတ်ပါ၊ ထို့အတူ ပညတ်သည်လည်း ပညတ်သာဖြစ်၍ နာမ် လုံးဝ မဟုတ်ပါ။

ထို့ပြင် ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့ဆိုရာ၌လည်း ရူပ်(၂၈)ခုသည် ရူပကွန္ဓာ ဝေဒနာ စေတသိက်သည် ဝေဒနာကွန္ဓာ သညာစေတသိက်သည် သညာကွန္ဓာ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် (၅၀)သည် သင်္ခါရကွန္ဓာ စိတ်(၈၉)သည် ဝိညာဏကွန္ဓာဟု ပရမတ္ထတရား (၄) ပါးတွင် နိဗ္ဗာန်မှလွဲ၍ စိတ်စေတသိက် ရူပ်ပရမတ်တရားကိုသာ ခန္ဓာဖွဲ့ပါသည် ပညတ်ကို မည်သည့်ခန္ဓာထဲတွင်မှ မဖွဲ့ဆိုပါ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာဖွဲ့၍ရကောင်းသော တရားဟူသည်မှာ ပရမတ္ထ (၄)ပါးသာ ဖြစ်ပါသည်၊ မည်သည့်ပညတ်မျှ ခန္ဓာအာယတနဓာတ်သစ္စာဖွဲ့ရာ၌ မပါဝင်ပါ။

ဓမ္မကွန္ဓာ အဆိုအရ ပညတ်သည် ပရမတ်တွင် မပါဝင်သော်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒ အဆိုအရမူ တုံးကနာမ်-တိုင်ကနာမ်-ဟု

(ကြောင်ပန်းဝါဒီ အရှင်ကောဝိဒရေး နာမ်လောကစာအုပ် စာမျက်နှာ ၉၂-၌)

"ရူပ်နာမ် ဆိုဒါ ဒီလိုပါ

အဆင်းက-ရူပ်၊	တုံးက-နာမ်
အသံက-ရူပ်၊	တုံးက-နာမ်
အနံ့က-ရူပ်၊	တုံးက-နာမ်

စသည်ဖြင့် တိတိကျကျ ဆိုထားပါသည်။

ထိုစာအုပ်(စာမျက်နှာ-၂၈-၂၉)၌လည်း—

သင်္ဘောစုံ ဒီဇိုင်ဖြုတ်ပြမယ်-ဒကာသိန်းရဲ့၊ ရှေ့မှာ ကုံးကလေး တခု ချထားလိုက်စမ်း ချပြီးယင် မျက်စိနဲ့ကြည့်လိုက်ဦး—

စက္ခုဥ္ဆ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ၊စက္ခုဥ္ဆ၊ မျက်စိအကြည်ကိုလည်း ကောင်း (၀) ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဘဲ့ဘားကနဲ ဖြစ်ပေါ်လာ၏လို့ ဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း အဆင်းကိုသာ မြင်ရတယ် မဟုတ်လား၊

အကယ်၍ တုံးကိုမြင်ရပါတယ်ဆိုယင်—

"စက္ခုဥ္ဆ ပဋ္ဌိစ္စ တုံးပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ"လို့ ဟောမှာပေါ့ဟု ကိုးကားထားပြီး နာမ်ဖြစ်ကြောင်း ထပ်ဆိုပြန်ပါသည်။

ကြောင်ပန်းဝါဒီဆိုသကဲ့သို့ သံယုတ်ဒေသနာတော်နည်းအရ တွက်ရပါလျှင် စက္ခုပသာဒ အကြည်ရုပ် အဆင်းရူပါရုံရုပ် စက္ခုဝိညာဏ် မြင်သိစိတ်=ဤ(၃)ခု ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်=ဖဿ·တွေ့ဆုံမှုဖြစ်ကြောင်းကို—

စက္ခုဥ္ဆ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော-ဟု ဒေသနာဂ္ဂမ ရှိပါသည်။ (တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿောတိ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိယာ ဖဿော နိဒါန ၀ဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ-နှာ·၆၉)

ထို့ကြောင့် ဗဟိဒ္ဓပြင်ပမှ ရူပါရုံအဆင်းဓာတ်နှင့် အဇ္ဈတ္တိက စက္ခုပသာဒ မျက်စိအကြည်ဓာတ်တို့ တိုက်ဆုံလျှင် အဇ္ဈတ္တိကစိတ်၌ စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရသည်၊ ၎င်း(၃)ခုတို့ ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်=ဖဿ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ထိုသို့ဖြစ်ပုံကို ပုံသေနည်းတခုဖြင့် တင်ပြပါမည်ဘုရား။

တည်နေရာ =ဗဟိဒ္ဓ>အဇ္ဈတ္တ>အဇ္ဈတ္တ =ဖဿ
ပရမတ်ဖြစ်စဉ် =ရူပါရုံ>စက္ခုဒ္ဓါရ>စက္ခုဝိညာဏ်=တွေ့ဆုံမှု
(ဝေါဟာရ) =တုံး >မျက်စိ >မြင်သိစိတ် =မြင်သည်။

ဤသို့ဖြစ်လာပါသည်၊ ယင်းသို့ဖြစ်ရာတွင် ကြောင်ပန်းဝါဒီက တုံးကို အထည်ကိုယ်ဒြပ် အဖြစ် ရုပ်ဝတ္ထုကောက်ယူ၍ တုံးဟူသော ဝေါဟာရကို မြင်သိစိတ် စက္ခုဝိညာဏ် နာမ်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသဖြင့်—

ရူပါရုံ မျက်စိ တုံး=ဟု ပြောင်းပြန်လန် သွားပါတော့သည်၊ ကြောင်ပန်း အဆိုကို ဒေသနာတော်စဉ်ရလျှင်—

စက္ခုဥ္ဆ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=တုံး ဟု ဟောတော်မူရပါမည်၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကမူ ဟောတော်မမူခဲ့ပါ၊ ထို့ပြင် ဖဿ၏ ပေါင်းဆုံမှုမှာ ပရမတ္ထသက်သက်မျှသာ ရှိရမည် ဖြစ်သော်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒီ အလိုအတိုင်းဆိုလျှင် ပညတ်က ကန့်လန့်ကန့်လန့် ဝင်ရှုပ်သဖြင့် "ဆွမ်းဆန်ထဲ ကြွက်ချေးရော"ဆိုသကဲ့သို့ ပရမတ်ထဲ ပညတ်နှောလာသဖြင့် အဘိဓမ္မာဒေသနာ မဟုတ်တော့ပါ။

ပညတ်နှင့် ပရမတ်ခွဲရန်ပုံသေနည်းမှာ-

ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအရာသည်-ပရမတ်။

ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောအရာသည်- ပညတ် ဟု ပုံသေနည်းမှတ်ရပါမည်။

ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအရာ ဟူသည် စိတ်+စေတသိက်+ရုပ်+နိဗ္ဗာန်(၄) အုပ်စုတွင် ပါဝင်ရပါမည်၊ ထို(၄)အုပ်စုတွင် မပါဝင်လျှင် ပညတ်သာ ဖြစ်ကြောင်း (အထက်တွင်) အကိုးအကားဖြင့် ရှင်းလင်းခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဒေသနာတော်အရ ခေါ်ဝေါ် ပညတ်သုံးနှုန်းပြောဆိုမှု မှန်သမျှ ပညတ်နှင့်မကင်းပါ၊ သို့သော် ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ်ဒြပ် ကောက်ရှိ ရသည်နှင့် မရသည်သာ ခြားနားပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဖော်ပြပါ ပုံသေနည်းတခုဖြင့် ပညတ်+ပရမတ်ကို ခွဲပြပါဦး မည်ဘုရား။

ပုံသေနည်း— ပရမတ္ထဝေါဟာရ၌ ပါလျှင်–ပရမတ်
ပရမတ္ထဝေါဟာရ၌ မပါလျှင်—ပညတ်

ထို့ကြောင့်- တုံး>စက္ခုပသာဒ>စက္ခုဝိညာဏ်

တုံး=ပရမတ္ထအုပ်စု(၄) မျိုးတွင် =တုံးဟူသော ဝေါဟာရ မပါသဖြင့် (အဝိဇ္ဇမာန)ပညတ်

စက္ခုပသာဒ=ရုပ် (၂၈)၌ပါသဖြင့် ပရမတ်
စက္ခုဝိညာဏ်=စိတ် (၈၉)၌ ပါသဖြင့် ပရမတ်

တို့ကြောင့် ဝေါဟာရဗေဒနည်းဖြင့် ရှင်းလျှင်=

=တုံး >စက္ခုပသာဒ> စက္ခုဝိညာဏ်
=ပညတ်> ပရမတ်> ပရမတ်(ပညတ်ပရမတ်အခွဲ)
=ပညတ်> ရုပ် > နာမ် (ပညတ်ရုပ်နာမ်အခွဲ)

ပရမတ္ထသဘာဝအရရှင်းလျှင်-

=အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်>ပသာဒရုပ် > ဝိညာဏ်နာမ်
=ပရမတ် > ပရမတ်> ပရမတ်

ဤသို့ ပရမတ်(၃)ခု ပေါင်းဆုံမှုသာ(အဘိဓမ္မတ္ထ) သဘောသက်ရောက်ပါသည်၊ ထို့အတူ "ကြက်သံ"ဟူသော ဝေါဟာရ၌—

ကြက် + အသံ= ကြက်သံ
ပညတ်+ ရုပ် = ပညတ်ရုပ်

ပညတ် (၆) မျိုးတွင် အဝိဇ္ဇမာန+ဝိဇ္ဇမာန = အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ် သာဖြစ်ပါသည်၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းဝါဒကမူ ကြက်ကနာမ်+အသံကရုပ်ဟု ဆိုသဖြင့် ပညတ်ကို နာမ်လုပ်သည့်(ပညတ် ပရမတ်ရောသည့်)ဝါဒသာဖြစ်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်းဝါဒအတိုင်း "ကြက်သံ"ကို ဒေသနာပုံစံအရ ဖြည့်ကြည့်ပါလျှင်

ဖြစ်စဉ် =ကြက်+အသံ>သောတပသာဒ> သောတဝိညာဏ်
ကြောင်ပန်းဝါဒ =နာမ် + ရုပ် > ရုပ်> နာမ်

ဒေသနာ = ... သောတဥ္စ ပဋ္ဌိစ္စ....

သဒ္ဒေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ.....သောတဝိညာဏံ ဟု ဖြစ်လာပါမည်။

သို့ဖြင့်"သဒ္ဒေ စ"၌ သဒ္ဒါရုံရုပ်ကိုသာ ကောက်ယူရန်ဖြစ်သော်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒအရ "ကြက်နာမ်ကြီး"ပါ ရောနှောကောက်ယူရမည်ဖြစ်၍ ဒေသနာတော် အစဉ်ပျက်သွားပါသည်။

ဤနေရာတွင် "တုံးနှင့် ကြက်သံ" မှာ ပညတ်ချင်းတူသော်လည်း အမျိုးအစားချင်း ကွဲပြားကြောင်း သိရန်လိုပါသည်။

တုံးသည် အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်
ကြက်သံသည် အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ်

ဖြစ်၍ ပရမတ္ထသဘာဝအရဆိုလျှင် "တုံး" သည် အဌကလာပ်ရုပ်သက်သက်ဖြစ်ပြီး ကြက်သံမှာ ကြက်ဟုခေါ်ဝေါ်သော ရုပ် + နာမ်မှ တဆင့်ထွက်ပေါ်လာသောအသံ=သဒ္ဒါရုံဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် တုံးကို "စက္ခုပသာဒ" ဖြင့် တွေ့ဆုံရာတွင် အဌကလာပ်ရုပ်ကို မြင်တွေ့ရသော်လည်း "ကြက်သံ" ကို သောတပသာဒဖြင့် ထိခိုက်ရာတွင် "ကြက်" ကို ကြားရ၍ရသည် မဟုတ်ပါ၊ "အသံ" ကိုသာ ကြားရခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ သောတဝိညာဏ်ပေါ်သောအခါ သောတဝိညာဏ်သည် ကြားသည့်အသံကိုသိရုံမှလွဲ၍ "ကြက်"ဟုသိသည်မဟုတ်ပါ၊ သိနိုင်ရန်စွမ်းအင်လည်း သောတဝိညာဏ်တွင်မရှိပါ၊ အသံကိုသိရုံလေးမျှ သိနိုင်သော စွမ်းအင်သာရှိပါသည်၊ ထိုသို့"ကြားသိစိတ်" သောတဝိညာဏဝီထိနောက် ဆက်လက်ဖြစ်သော (တဒနု-ဝတ္တကမနောဒ္ဓါရိကဝီထိ)မနောဝိညာဏ် စိတ်အစဉ်များ (မရပ်မနား)ဖြစ်ပေါ်မှ သာလျှင် နာမပညတ် အတ္ထပညတ်များကို သိနိုင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် အဘိ-

ဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝိနီဋီကာ ပစ္စည်းပိုင်း ဝစီဃောသာနုသာရေန အဖွင့် (နှာ-၂၅) ၌"ဃဋ္ဋာဒိသဒ္ဒဿ သုဏန္တဿ ဂေ ဝေကံ သဒ္ဒံ အာရဗ္ဘ ပစ္စုပ္ပန္နာတီတာရေမ္မဏဝသေန ဒွေ ဒွေ ဇဝနဝါရာ, ဗုဒ္ဓိယာ ဂဟိတနာမ ပဏ္ဏတ္တိဘူတံ အက္ခရာဝလိ မာရဗ္ဘ ဧကောတိ ဧဝံ သောတဝိညာဏ-ဝိထိယာ အနန္တရာယ အတီတသဒ္ဒါရမ္မဏာယ ဇဝနဝိထိယာ အနန္တရံ နာမပညတ္တိယာ ဂဟဏံ၊ တတော ပရံ အတ္ထာဝဗောဓောတိ အာစရိယာ"

စည်စသော အသံကို ကြားသူအား အသံတခုခုကို အာရုံပြု၍ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ အတိတ်အာရုံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဇောဝါရ နှစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်ဖြစ်သည်၊ အသိဉာဏ်သည် ယူအပ်သော နာမပညတ်ဖြစ်သည့် အက္ခရာအစဉ် (နာမည်)ကို အာရုံပြု၍ ဇောဝါရတကြိမ်ဖြစ်သည်၊ ဤသို့ "သောတဝိညာဏဝီထိနောက် အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော အတိတ်သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြုသော ဇောဝီထိသည် အဆက်မပြတ် နာမပညတ်ကိုယူသည်၊ ထို့နောက်ဖြစ်သော ဝီထိသည် အတ္ထပညတ်ကိုသိ၏ဟု ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏"ဟု ဋီကာဆရာမိန့်တော်မူပါသည်။

ထို "ကြားသိစိတ်" သောတဝိညာဏဝီထိနောက် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်သော (မနောဒ္ဒါရိကဝီထိ) မနောဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံနှင့် ပညတ်သိပုံကို ပုံစံတခုဖြင့် တင်ပြပါမည်။

ဝီထိစဉ်	=သောတဝိညာဏ်	>မနောဝိညာဏ် > မနောဝိညာဏ်
		မနောဝိညာဏ်
အာရုံ	=ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ	>အတိတ်သဒ္ဒါရုံ > ပညတ်ဓမ္မာရုံ>
		ပညတ်ဓမ္မာရုံ
အဓိပ္ပါယ်	=ကြားသိ	>ဆက်ခံသိ >အမည်သိ>ပုံစံသိ
ဝေါဟာရ	=အသံ	>အသံ >အသံ၏အမည်>အသံ၏ပုံစံ
ပညတ်/ပရမတ်ခေါ်ပုံ	=ပရမတ်	>ပရမတ်>နာမပညတ်>အတ္ထပညတ်
ကြက်သံ	=အသံ	>အသံ ကြက်သံ ကြက်ဖို+မ သံ
(အစားထိုး)		(စသည်)
အသိ	=သာမန်သိ	>သာမန်သိ>မှတ်ဉာဏ်သိ>မှတ်ဉာဏ်သိ

ဤပုံစံကိုကြည့်လျှင် သောတဝိညာဏ်စိတ်နောက် မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်သောအခါ တတိယဝီထိဖြစ်သည့် ဒုတိယမနောဝိညာဏဝီထိရောက်မှသာ "ကြက်" ဟူသော "ပညတ်" အာရုံပေါ်လာကြောင်း သိသာပါသည်။

ယင်းသို့ ပညတ်ဓမ္မာရုံပေါ်လာသော်လည်း"စိတ်"ကြောင့်"ကြက်"ဟူသော ပညတ်ပေါ်လာသည်မဟုတ်၊ "ကြက်" ပညတ်အာရုံကြောင့်သာလျှင် "စိတ်" ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ အကယ်၍ "အသံ"ကို ကြားသော်လည်း မကြားဘူး

သော အသံဖြစ်လျှင် ဖြစ်စေ အမှတ်သညာနည်းသော်သူ ဖြစ်လျှင်ဖြစ်စေ "တဒနုဝတ္တကမနောဒ္ဓါရဝိထိ"မနောဝိညာဏ်စိတ် ဆက်မဖြစ်နိုင်ပဲ ဘဝင်ကျသွားရပါသည်၊ ကြားဖူးနေကျ အသားကျသောအသံဖြစ်စေ အမှတ်သညာ၌စွဲနေသောအသံဖြစ်စေ နှလုံးသွင်းအားကောင်းလျှင် ထင်ရှားလျှင်မြန်စွာ မနောဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ဤနေရာတွင် ပုံစံကိုကြည့်လိုက်လျှင်ပင် မူလဝိထိဖြစ်သော "သောတဝိညာဏ်" ကြားသိစိတ်တွင် မည်သည့်ပညတ်မျှမပါသေးပါ၊ ထို့နောက် "ဆက်ခံသိ"မနော-ဝိညာဏ်တွင်လည်း ပညတ်မပါသေးပါ၊ အသံ=သဒ္ဒါရုံကိုသာ အာရုံပြုနေပါသေးသည်၊ တတိယဝိထိ မနောဝိညာဏ်ရောက်မှသာ "မှတ်ဉာဏ်" (ဤနေရာ၌ မြန်မာဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်း မှတ်ဉာဏ်ဟု သုံးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်) သိပေါ်လာပြီးလျှင် 'မှတ်ခဲ့ဖူးသော' အာရုံကို စတင်မှတ်မိပါသည်၊ ထိုအခါတွင် "နာမပညတ်ကို သိသည့်စိတ်" ဖြစ်လာပါသည်၊ ထို့နောက် "အတ္ထပညတ်"ကို သိသည်စိတ် ဆက်လက်ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် မူလ ဝိထိသော့တဝိညာဏ်နှင့် ဆက်ခံသိ–မနောဝိညာဏ်တွင် ထင်လာသော သဒ္ဒါရုံ=အသံပရမတ်ကိုနောက် ဆက် မနောဝိညာဏ်၏အာရုံဖြစ်သော နာမပညတ်က ဖုံးလွှမ်းသွားပါတော့သည်၊ ဆက်လက်၍ အတ္ထပညတ် ပေါ်လာသောအခါ အတုံးအခဲ ဃနပညတ်များ ထင်လာသဖြင့် ပရမတ်၏မူလ သဒ္ဒါရုံ အသံမျှမကတော့ပဲ ဂ္ဂဒ္ဒာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ အလိုက် ကုသိုလ်ဝိထိ အကုသိုလ်ဝိထိမျှ၃ ထိုက်သင့်သလို ဆက်လက်ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌"ပညတ်"ဖုံးသွားသဖြင့် ပညတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုသည့်စိတ်သည် အာရုံနောက်ကို လိုက်သွားကာ ပရမတ်ကို ထင်းဖောက်သိနိုင်စွမ်း မရှိတော့ပါ၊ အဘိဓမ္မာသဘောတွင် စုပေါင်းဖြစ်ပေါ်စဉ်နှင့် ဆင့်ကဲဖြစ်ပေါ်စဉ်တို့ကို သဘောပေါက်ရန်လိုပါသည်၊ "သောတဝိညာဏ်" စိတ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် 'သဒ္ဒါရုံ+သောတပသာဒ+သောတဝိညာဏ်'(၃) ခုစုဆုံ၍ ဖြစ်သောကြောင့် စုပေါင်းဖြစ်ပေါ်စဉ်ဖြစ်ပါသည်။ "သော့တဝိညာဏ်" နောက် တဒနုဝတ္တက မနောဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ရာတွင် ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ဆက်လက်ခံယူ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြစ်၍ "ဆင့်ကဲဖြစ်ပေါ်စဉ်" ဖြစ်ပါသည်။

အာရုံသည် အသိခံရသည့်သဘော စိတ်သည် သိတတ်သည့်သဘောသာ ဖြစ်၍ အာရုံ၏ အထင်ခံ (ဝင်ပေါက်)ဒ္ဒါရကို အကြောင်းပြုပြီးဆိုင်ရာ ဝိညာဏ်စိတ်ဟု အမည်ရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် မနကိုစွဲ၍ မနောဝိညာဏ် သောတကိုစွဲ၍ သောတဝိညာဏ် စသည့်အမည်များ ရလာပါသည်၊ ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာအရ အတွင်းအဇ္ဈတ္တိကဖြစ်သော ဒ္ဒါရနှင့် ဝိညာဏ်စိတ်ကိုသာ အဓိကထားကြောင်း ပြင်ပ အာရုံကို အတွင်းအဇ္ဈတ္တသို့ ဆွဲသွင်းမယူသင့်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ကြောင်ပန်းကမ္ဘာ ပြင်ပ ဗဟိဒ္ဓအာရုံကို အဓိကထားပြီး ကြက်ဂိုစ္ဆဲ၍ ကြက်ဝိညာဏ် တုံးကိုစဲ့၍ တုံးဝိညာဏ်ဟု ဗဟိဒ္ဓ+အဋ္ဌတ္တ, အာရုံ+အာရမ္မဏိက, ပညတ်+ပရမတ် မကွဲပြားပဲ တသားတည်း ထပ်တူပြုကာ 'ပညတ်ခွာ' သည် ဆိုရင်း လုံးလည်လိုက်နေပါသည်။

ယင်းသို့ ပညတ်ကို နာမ်လုပ်ပုံကို ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တွဲ၊ စတုသစ္စာဒီ-ပကာသနီကျမ်း တရားသင်နည်း ဆွေးနွေးနည်း စာမျက်နှာ ၁၄၂/၁၄၃-၌

လေးစိတ်ခွဲနည်း အမေးအဖြေ

မေး။ ။လူဆိုတဲ့အမည်က ဘာနာမ်လဲ၊

ဖြေ။ ။သမုတိနာမ် ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။အဆင်းသဘောရှိအမည် ဝဏ္ဏက ဘာနာမ်လဲ၊

ဖြေ။ ။ပရမတ်နာမ် ဖြစ်ပါသည်–

ဟု အမေး+အဖြေ လုပ်ထားပါသည်။

ဤနေရာ၌လည်း ကြောင်ပန်းသည် 'သူလိုရာဆွဲ၍' မေးသွားပါသည်၊ ဤမေးခွန်းမျိုးမှာ 'နိမိတ်ပြမေးခွန်း'ဟု ခေါ်ရပါမည်၊ အမှန်မှာ လူအမည်က ဘာနာမ်လဲဆိုကတည်းက နာမ်ကိုသာ မေးခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ပညတ်-ပရမတ်ခွဲရန် မေးခြင်းမဟုတ်ပါ၊ သို့မဟုတ် မေးသူက လူအမည်ကို ပညတ်မှန်းသိသဖြင့် နာမ်အမျိုးအစားထဲ သွင်းယူလို၍ လူအမည်က ဘာနာမ်လဲဟု နိမိတ်ပြ မေးဖြေ ပြုလုပ်ပြီး ပညတ်ကို နာမ်လုပ်သွားပါသည်။

ထို့ပြင် အဆင်းသဘောရှိအမည် ဝဏ္ဏက ဘာနာမ်လဲဟု ထပ်မေးပြန်သေးသည်၊ အမှန်မေးရမည်မှာ 'လူအမည်က ဘာပညတ်လဲ၊ ဝဏ္ဏက ဘာပညတ်-လဲ'ဟုသာ ပညတ်အမျိုးအစားခွဲခြားရန် မေးသင့်ပါသည်၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းကမ္ဘာ ပညတ်ကို နာမ်လုပ်လိုသဖြင့် 'အရာရာကို ဘာနာမ်လဲ'ချည်း မေးကာ သူလိုရာဆွဲ၍ ပညတ်ကိုနာမ်လုပ်သည့် ဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က 'ရူပ+နာမ်ဆိုသော ပရမတ္ထစကားမှ နာမ်ကို ပြောသည် မဟုတ်ပါ၊ လောကဝေါဟာရအရ အမည် နာမပညတ် (နာမည်)ကို နာမ်ဟု ဆိုထားခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း' ဆိုခဲ့ပါလျှင်လည်း– မြန်မာဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းတွင် 'မောင်ဖြူ-မောင်နီ'စသော အမည်နာမ ပညတ် (နာမည်)ကို 'နာမ်'ဟု မည်သည့်အခါမျှ မည်သူကမျှ သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ရှိ မရှိပါ၊ ပုံစံပြရပါလျှင်–

မင်းအမည် ဘယ်သူလဲ
မင်းနာမည် ပြောစမ်းပါ
သူ့နာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ

အမည်နာမ ပြောပြပါ—စသည်ဖြင့်သာ သုံးနှုန်းရိုး ရှိကြပါသည်၊ 'မင်းနာမ်ဘယ်သူလဲ မင်းနာမ်ပြောစမ်းပါ၊ သူ့နာမ် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ' စသည်ကို မည်သည့်အခါမှ သုံးနှုန်းရိုး မရှိကြပါ၊ မြန်မာဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းတွင်လည်း 'နှ'ရေးချ မ-သတ် (နာမ်) ဟူသော စကားလုံးကို ရုပ်+နာမ်ဟူသော ပရမတ်ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းဌာနသာ သုံးနှုန်းရိုး ရှိကြပါသည်၊ 'နာမ်'ဟု ကြားလိုက်လျှင် ပြောလိုက်လျှင်ပင် 'စိတ်'ကို ဆိုလိုကြောင်း မြန်မာတိုင်း နားလည်ပါသည်၊ 'နာမ်'ဟု ကြားလျှင် အမည်နာမကို ပြောကြောင်း မေးကြောင်း ဘယ်မြန်မာလူမျိုးမျှ မသိ နားမလည်ကြပါ၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်သော 'အမည်'ကို 'နာမ်'ဟု သုံးနှုန်းခြင်းပါဟု ဆိုခဲ့သော်လူတိုင်းနားလည်ထားကြသော ပရမတ်အသုံးအနှုန်း 'ရုပ်+နာမ်'နှင့် ရောထွေးစေပါသည်၊ ထို့ပြင် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့သည် ရိုးရိုးပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြပဲ ပရမတ်ဖြစ်သော 'ရုပ်+နာမ်' စကားလိုင်လိုင် ပြောနေကြသည့် 'ဝိပဿနာ' အမည်ခံတားသူများဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသို့ဝိပဿနာအမည်ခံထားသဖြင့် 'ရုပ်+နာမ် သုံးရာတွင်လည်း ဤ'နာမ်' အမည်ကို ခေါ်ရာ၌လည်း ဤ'နာမ်'ကိုသာ သုံးပါလျှင် ကြောင်ပန်းတို့၏ ပရမတ်စကားသည် အမည်ပညတ် 'နာမ်'နှင့် ပရမတ် 'နာမ်'တို့ကို ရောမွှေလိုက်သဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ 'ရုပ်+နာမ်' ဟူသော ပရမတ်နှင့် မြန်မာဝေါဟာရ'အမည်'တို့သည် ရောထွေးပြီး ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကိုပါ ပျက်စီးစေပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသို့အမည်ကို 'နာမ်'ဟု သုံးပါသည်ဆိုခဲ့လျှင်လည်း 'ကြောင်ပန်းတို့၏ ယောင်ယမ်းခြင်းသာဖြစ်ပြီး' 'သဘာဝယူတ္တိမတန်' ဆင်ခြေကန်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် (ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း၊ ဝိပဿနာအခြေပြုသင်တန်း နှာ-၃၀)၌—

နက်-နီ-ဖြူ-ဝါ၊ စိမ်း-အပြာ၊ ခြောက်ဖြာအဆင်းဓာတ်၊ 'အဆင်းခြောက်ပါး ရုပ်တရားဖြစ်သည်၊ နီတာကနာမ် အဆင်းကရုပ်ဟု အယူရှိသော 'နီနာမ်'ဝါဒသည် အခြေအမြစ်မရှိ၊နီတာနှင့်အဆင်း အတူတူပါပဲ၊ ခွဲမနေပါနှင့်တော့ နီတာပင်လျှင်အဆင်း၊ အဆင်းပင်လျှင်နီတာ၊ ရှစ်ပြားနှင့်တမူး အတူတူပါပဲ၊ အကြောင်အကျားကသာ နာမ်ဖြစ်သည်'ဟု ဆိုပြန်သေးသည်။

ဤနေရာ၌ အကြောင်အကျားကသာ နာမ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသဖြင့် ရှေစကား နောက်စကား ကွဲလွဲနေပါသည်၊ နီ-ဖြူ-နက် စသည်တို့ကို ရုပ်ဟုယူခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓ

ဝစနပါဠိတော်နှင့် ညီညွတ်ပါသည်၊ 'အကြောင်အကျားသာ နာမ်' ဟု ဆိုသဖြင့် အကြောင်အကျား၏ အခြေခံသည် -နီ-ဖ္ဂူ-နက်ဃသော ၆-ပါးတို့ ရောနှောနေခြင်းကိုပင် 'အကြောင်အကျား' ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်အကျားဟူသည် ရူပ်မှတ္ထက်ပေါ်လာသောအဆင်း (ဝဏ္ဏနီဘာ) ဖြစ်၍ မျက်စိ၌အာရုံအဖြစ် တွေ့ဆုံထိခိုက်ခြင်းဖြင့် မြင်ရသောအမှတ်လက္ခဏာ ရှိသောကြောင့် "စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏံ ရူပံ" အဋ္ဌသာလိနီ (နှာ-၃၅၅)၌ ဖွင့်ပြသော ရူပ၏လက္ခဏာတွင် ပါဝင်သဖြင့် ရူပ်သာဖြစ်သည်၊ နာမ် လုံးဝ မဟုတ်ပါ။

"ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ အတ္ထိ ရူပံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ဝဏ္ဏနိဘာ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ"

(မေမ္ဘသင်္ကီ-နှာ -၁၆၃၊ ပဒ-၆၁၆)စသည်။

မဟာဘုတ် ၄-ပါးကိုမှီ၍ အဆင်းမှတ္ထက်ပေါ်သော (စက္ခုဝိညာဏ်အားထင်မြင်စေသော) မြင်ကောင်းသည့် တစုံတခုသောအရာသည်လည်း ရူပ်ပင်ဖြစ်၏ ဟု ဟောကြားတော်မူသဖြင့် 'အကြောင်အကျား'သည် ရူပ်ဖြစ်သော်လည်း ကြောင်ပန်းကမူ 'အကြောင်အကျား'ကသာ နာမ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော ကြောင့် ရူပ်ကို နာမ်လုပ်ပြန်ပါသည်။

နက် နီ ဖ္ဂူ ဝါ စိမ်း အပြာကို ရူပ်ဟု ကောက်ယူသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ရူပ်ချင်းအတူတူဖြစ်သော (အရောင်ရောနှောသွားသည့်)အကြောင်အကျားကိုမူ အရောင်ရောနှောခြင်း ဟူသော ဃနပညတ်အဖုံး ခံလိုက်ရသည်ကို လုံးဝ မသိရှိတော့ပဲ "နာမ်"ဟု ကောက်ယူလိုက်သဖြင့် ဆရာတဆူ လုပ်ချင်ပြီး ပညတ်+ပရမတ်ကိုသာ ခွဲပြနေသည့် ဆရာကိုယ်တိုင်က ဃနဖုံး ခံနေရကြောင်း မသိရှာပဲ အကန်း လမ်းသွားသကဲ့သို့ စမ်းတဝါးဝါးဖြင့် ပရမတ်လမ်း သလား နေယင်း "အိုးတွင်းထည့်ထားသော လပ်ကဲ့သို့" ထွက်ပေါက်ရှာမရဖြစ်နေပြီး ထင်မိထင်ရာ ပညတ်ကိုနာမ်ဟု ရေးလိုက်၊ရူပ်ကိုနာမ်ဟု ပြောလိုက်ဖြင့် မောဟိုက်နေပါသည်။

ထို့ကြောင့် နက်နီဖ္ဂူဝါ စိမ်းအပြာတို့ကို အဆင်းရူပ် အကြောင်အကျားသာ နာမ်ဟု ဆိုသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ကေစ္စသဿတဝါဒ=အချို့မြေ၏၊ အချို့မမြေဆိုသော ဝါဒကဲ့သို့ ရူပ်တခုတည်းကိုပင် အချို့ရူပ် အချို့နာမ်ဟု ဆိုသဖြင့် လိုရာဆွဲဝါဒသာ ဖြစ်သည့်ပြင် ဘုရားဟော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့နှင့် မညီညွတ် ဘုရားဟော ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့ကို အိုးမဲသုတ်သောဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် တုံး+တိုင်+ဖျာ စသော လောကဝေါဟာရသမူတိ ပညတ်များသည်—

ကြောင်ပန်းဝါဒက နာမ် စိတ် ဝိညာဏကွန္ဓာ
ဗုဒ္ဓဝါဒက ဝေါဟာရပညတ် ခန္ဓာဖွဲ့၍ မရ
ကြောင်ပန်းဝါဒက အာရမ္မဏိက
ဗုဒ္ဓဝါဒက အာရုံ
ကြောင်ပန်းက အစ္စတ္တိက အတွင်းစိတ်ဝိညာဏ်
ဗုဒ္ဓဝါဒက ဗဟိဒ္ဓ ပြင်ပ ပညတ်အာရုံ
အကြောင်အကျား လေးမြောင့် ရှစ်ထောင့် စသည်တို့သည်လည်း–
ကြောင်ပန်းဝါဒက နာမ်
ဗုဒ္ဓဝါဒက ရူပ်

ဟု ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာ အကိုးအကား အာဂမယုတ္တိ သဘောကို ရှင်းလင်းခြင်း သဘာဝယုတ္တိတို့အရ လုံးဝ မတူ ကဲပြားခြားနား သည်မှာ ထင်ရှားပါသောကြောင့် "လောကဝေါဟာရသမ္မုတိပညတ်နှင့် ရူပ်အချုပ်ကိုနာမ်"လုပ်သော ဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒမဟုတ် ကြောင်ပန်း တောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့၏ ဉာဏ်နီဉာဏ်နက်ထုတ်ကာ ကြံဆသော ဝါဒသာဖြင့်ပါ၍ အခမ္ဘဝါဒအဖြစ် စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပေးတော်မူပါမည့်အကြောင်း ဝိတ္ထာရ-စောဒနာအမှတ်-၁ အဖြစ် တင်သွင်းလျှောက်ကြား ပါသည်ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၂)

ကြောင်ပန်း တောရဝါဒသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာပဖြစ် သရဏဂုံမတည်ဟု ယူဆဟောပြော ရေးသားသော အဝမ္ဘဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရစောဒနာပါဘုရား—

ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော် အရှင်မြတ်မျှားဘုရား—

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်မှု သရဏဂုံတည်မှုတို့ကို ဗုဒ္ဓဝစန ပါဠိ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ရှေးရှေး ဆရာစဉ်ဆက်တို့၏ အယူအဆ တို့ကို တော်လှန်၍ ဝါဒသစ်ဝါဒဆန်းအဖြစ် တီထွင်ခဲ့ကြပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ် မဖြစ် သရဏဂုံတည် မတည်ကို ဘုရားအလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ကာ ကြောင်ပန်း အလိုအတိုင်း ယူဆပုံကို အောက်ဖော်ပြပါ စကားရပ်တို့ဖြင့် ထင်ရှားပါသည်ဘုရား—

(က) သူငါကစ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိသမျှမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်၊စင်စစ်မှာ မိစ္ဆာအယူ ဘုရားရှင် ရန်သူနှင့် တူကြပေသည်၊ များများကြီး သတိထားကြပါကုန်၊ သတိမူကြပါကုန်။

(ခြောက်စောင်တွဲ၊ ဝိပဿနာဒီပနီ နှာ-၁၁၂)

ဤစာပါ အဓိပ္ပါယ်မှာ အထူးရှင်းရန် မလိုတော့ပါ၊ ကြောင်ပန်းဝါဒအရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်ပဲ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမရှိ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းပြတ်မှသာလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှား နေပါသည် ဘုရား။

ထိုသို့ ဆရာကဆိုသည်ကို တပည့် ဦးဘိုဆိုသူက သူစာအုပ်၌ ထပ်မံရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရေးသားလိုက်ပုံကို ကြည့်လျှင်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒ၏ သရဏဂုံတည် မတည်ကို ပိုမိုရှု နားလည်သဘောပေါက်စရာ ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

(ခ) မေး — ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်ကို သရဏဂုံတည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်ပါသလဲ။

ဖြေ — ပရမတ္ထရှုပ်,နာမ်နှစ်ပါး၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာကို ပိုင်းခြားရှု သိသဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြုတ် ကျွတ်လွှတ်သောသူကိုသာ သရဏဂုံတည်သောသူလို့ ဆိုရပါသည်။

(ဦးဘိုရေး–ခြောက် စောင်တွဲ ကောက်နုတ်ချက်၊ သစ္စာသုံးလီ လင်းရောင်ခြည်ကျမ်း–နှာ–၂၃)

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျ မကျမှာ အထူးစစ်ဆေးရန်ပင် မလိုတော့ပါ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ခြင်းနှင့် သရဏဂုံတည်ခြင်းကိုပင် လိုသလို ဆဲယူတတ်သည့် (အတ္တနောမတိ)မိမိအလို မိမိအယူအဆကိုသာ ဦးစားပေးသည့် ဝါဒသာဖြစ်ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ် မဖြစ် ပြဿနာနှင့် သရဏဂုံတည် မတည်ပြဿနာကို စာလာပေလာ ဒေသနာ၏ ပုဂ္ဂလဗျာသယ ဝေနေယျ-ဗျာသယကို လိုက်၍ ဟောပြောထားသော တိုင်းထွာရမည့် ဒေသနာဉာဏ်ဝေါ်ဖြင့် မတိုင်းထွာပဲ မိမိတို့၏ စာလွှတ် ပေလွှတ် ကပျာလွှတ် ကြုံမိကြုံရာ အတ္တ-နောမတိ ဖြင့်သာ သူကိုလိုချင် သလို တိုင်းထွာခြင်းဖြင့် ဒေသနာတော်လမ်းစဉ်မှ သွေဖည်သွားပါသည် ဘုရား။

နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား–

ဝေါဟာရဗေဒအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော ဝေါဟာရသည် ပြန်ဟာနိုင်ငံ၏ အသုံးအနှုန်း ဝေါဟာရသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော ဝေါဟာရကို

ပါဠိပိဋကစာပေ၌ မတွေ့ဘူးပါ၊ သို့သော် ဘာသာခြားဖြစ်သော ခရစ်ယာန်+အစ္စလာမ်+ဟိန္ဒူစသည့် အယူဝါဒရှိသူများ ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ အယူအဆ ကိုးကွယ်မှုချင်း မတူသဖြင့် အယူတူသူများကို စုၪ် "သူ့ဘာသာ ကိုယ့်ဘာသာ"ဆိုပြီး ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရပါသည်၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုအလိုက် သူ့အုပ်စု ကိုယ့်အုပ်စု (သို့မဟုတ်)ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်သူအုပ်စု၊ ခရစ်ယာန်ကို ကိုးကွယ်သူအုပ်စု၊ မဟာမဒ်ကို ကိုးကွယ်သူအုပ်စုဟု ခွဲခြားသတ်မှတ် ခေါ်ဝေါ်ရာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော ဝေါဟာရ ပေါ်လာသည်ဟု ယူဆရပါသည်၊ ဘာသာဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့စာပေ ပညာရှင် မြန်မာ့စာပေ ပညာရှင် ပါဠိစာပေပညာရှင်တို့သည် အယူအဆ အမျိုးမျိုးဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာသမိုင်းများ စာပေများကို အထောက်အထား အကိုးပြုကာ ရေးသားပြောဆိုကြပါသော်လည်း တိကျသည့် အဖြေကို မရသေးပါ၊ သို့သော် ဗုဒ္ဓနှင့်ဘာသာကို တဲ့ရ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော "ဝေါဟာရ"သည် မြန်မာပြည်ဖွား ပါဠိစကားသာဖြစ်ကြောင်းမှ ထင်ရှားပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို "ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူ"ဟု လူတိုင်းနားလည်သဘောပေါက်လျက် ရှိကြပါသည်၊ ထိုကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်-မဖြစ်ဆိုသည့် စကားနှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူ၏ လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များကို ပါဠိပိဋကတ်စာပေများ၌ စိစစ်ကြည့်လျှင် ပေါ်လွင်လာပါမည်၊ သို့မှသာ "ဗုဒ္ဓဘာသာ"ဟူသည့် ဝေါဟာရ၏အဓိပ္ပါယ်လည်း ရှင်းလင်းသွားပါမည်တုရား။

ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော ဝေါဟာရနှင့်တူညီသောပိဋကတ်ပါဠိစာပေအသုံးအနှုန်းမှာ ဥပါသက=(ရတနာသုံးပါးဆည်းကပ်သူ) ဟူသော ဝေါဟာရပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ပါဠိစာပေအသုံးအနှုန်းဖြစ်သော ဥပါသက=ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူဟူသော အသုံးအနှုန်းနှင့် မြန်မာပြည်ဖွား ပါဠိစကားဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ=ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူဟူသော ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းတို့မှာ စကားလုံးသာ ခြားနား၍ အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် တူညီပါသည်။

ဥပါသကဟူသော ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းကို ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော် ကာလကပင် -သရဏဂုံတည်ခန်းများ၌ အမြောက်အမြား တွေ့ရပါသည်၊ ထိုတွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့် အထင်ရှားဆုံးမှာ တပုဿဲနှင့် ဘလ္လိက ညီနောင်တို့၏ သရဏဂုံတည်ခန်း ဖြစ်ပါသည်၊ ဥက္ကလာသား တပုဿနှင့် ဘလ္လိက ညီနောင်တို့သည် ဘုရားရှင်နှင့် တွေ့ဆုံကာ ပထမဦးဆုံး သရဏဂုံတည်သူများဖြစ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ လောကတွင် ထင်ရှားခဲ့ပါသည်၊ ထိုဥက္ကလာသား ညီနောင်တို့ ဘုရားရှင်နှင့် တွေ့ဆုံစဉ် အချိန်ကာလသည် ဘုရားရှင်၏ ရှေးဦးတရားဖြစ်သော "ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တန"သုတ်တော်ကိုပင် မဟောရသေးပါ၊ ဘုရားရှင်သည် ဗောဓိပင်

နှင့် ရှေ့ပလွှင်ကို အောင်မြင်တော်မူပြီးနောက် ဗောဓိပင်ခြေ ပလွှင်ဗို့ဌ် ထိုင်နေတော်မူခြင်း (၂)ရက်=ပလွှကံ်သတ္တာဟာ၊ ဗောဓိပင်နှင့် ရှေ့ပလွှင်ကို မမှိတ်မသုံ ကြည့်တော်မူခြင်း (၂) ရက်=အနိမိသ သတ္တာဟာ၊ ရှေ့ပလွှင်နှင့် ရပ်တော်မူရာ နေရာကြား စင်္ကြံသွားတော်မူခြင်း (၂) ရက်=ရတနာဃရကံ်မ သတ္တာဟာ၊ နတ်တို့ဖန်ဆင်းအပ်သော ရွှေစံအိမ်တော်ဌ် အနန္တနယ ပဋ္ဌာန်း ကျမ်းကြီးကို ဆင်ခြင်တော်မူခြင်း (၂)ရက်=ရတနာဃရသတ္တာဟာ၊ ထိုမှ ဆိတ်ကျောင်းသားတို့ ပန်းဖြေရိပ်သာ ဆိတ်ကျောင်း ညောင်ပင်ဌ် (၂)ရက်= ဘဇပါလသတ္တာဟာ၊ ထိုမှ မုစလိန္ဒာအိုင်ရှိ မုစလိန္ဒာ နဂါးမင်း၏ ပါးပျဉ်းအိမ် အတွင်းဌ် (၂)ရက်=မုစလိန္ဒသတ္တာဟာ၊ ထိုမှ လင်းလွန်းပင်ရင်းဌ် (၂)ရက် ရာဇာယတနသတ္တာဟာအားဖြင့် သတ္တာဟ ၇-ရက် ၇-လီ (၄၉) ရက်တာမျှ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ယင်းသို့ (၄၉)ရက် ပြည့်မြောက်တော်မူ၍ ဘုရား ရှင်သည် သမာပတ်မှ ထတော်မူသော နေ့ဌ်ပင်လျှင် ဥက္ကလာသား တပုဿနှင့် ဘလ္လိကတို့ ရောက်လာကြ၍ မုန့်ဆွမ်း ကပ်တော်မူကြပြီးလျှင် – (ဝိနယ-မဟာဝဂ္ဂ-ဌ၊နှ၃-၂၃၀-၂၄၁)။

'ဧတေ မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမ ဓမ္မဉ္စ၊ ဥပါသကေ နော ဘဂဝါ ဓာရေတု၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတေ သရဏံ ဂတေ' (ဝိနယမဟာ-ဝဂ္ဂပါဠိ။နှ၁-၅)

"အရှင်ဘုရား ထိုတပည့်တော်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုလည်းကောင်း၊ တရားတော်ကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ပါ၏။ (ကိုးကွယ်ပါ၏) မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်တို့ကို ယနေ့မှစ၍ အသက်ရှည်သမျှ ကာလ ပတ်လုံး ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ကြ (သရဏဂုံတည်ကြ)သော ဥပါသကာတို့ ဟူ၍ မှတ်တော်မူပါ"ဟု လျှောက်ထားကာ ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ ဆောက်တည် ပြီး ဥပါသကာ=ဘုရား, တရားကို ဆည်းကပ်သူ ဗုဒ္ဓဘာသာအဖြစ်သို့ ရောက် ကြောင်း ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော မြန်မာပြည်ဖွား ပါဠိစကားနှင့် ပိဋကပါဠိစာပေစကား 'ဥပါသကာ'တို့သည် အဓိပ္ပါယ်သဘောတရားချင်း အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ဥပါသကာ=ရတနာသုံးပါးဆည်းကပ်သူဟူသော ဝေါဟာရသည် လည်း ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူမှသာ ပေါ်လာသော ဝေါဟာရ ဖြစ်ပါသည်၊ ဘုရားရှင် မပွင့်လျှင် ပေါ်ပေါ်မရပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပြန်လည် ဟောကြားတော်မူသော ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် ဇာတ် နိပါတ် ဝတ္ထုတို့တွင် သာသနာပ ကာလဖြစ်စဉ်များ၌ သုံးနှုန်းထားကြောင်း မတွေ့ရသောကြောင့် ဘုရားရှင် ပွင့်မှပေါ်သော ဝေါဟာရဟု ဆိုရခြင်း ဖြစ်ပါ

သည်၊ ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူပြီး နောက်ပိုင်း ယခုခေတ် ပေါ်ပေါက်နေကြသော ကိုးကွယ်ခံ ဘာသာအသီးသီးဌာ်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓနှင့် စင်ပြိုင်ပွင့်ကြ၍ ဗုဒ္ဓအမည်ခံ ကိုးကွယ်ခံ ဆရာကြီးများ၏ ဘာသာအသီးသီးဌာ်လည်းကောင်း ဥပါသကဟူသော ဝေါဟာရကို မတွေ့ရှိခဲ့ရသဖြင့် ဥပါသကဟူသောဝေါဟာရသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ မူပိုင်စကားလုံးဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်၊ ဥပါသကဟူသော ဝေါဟာရသည် ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူပြီး (၄၉) ရက်မြောက်မှစ၍ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြပါ ဥက္ကလာသား တပုဿနှင့် ဘလ္လိကဿီနောင် ဝတ္ထုအရ ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဥပါသကာဖြစ်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည် သရဏကို တည်သည်၊ ဥပါသကာ မဖြစ်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် သရဏကိုမတည်ဟု ယူဆရပါမည်။ ဥပါသကာဟူသည်—

> "ယတော ခေါ် မဟာနာမ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ် မဟာနာမ ဥပါသကော ဟောတိ"။
>
> (သံ၊၃၊၃၄၄)

"မဟာနာမ်....အကြင်ကြောင့် ဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်၏၊ တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်၏၊ သံဃာကို ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်၏၊ မဟာနာမ်(ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း)မျှလောက်ဖြင့်ပင် ဥပါသကာ ဖြစ်၏"ဟု ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသောကြောင့် ရတနာသုံးပါး ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူသည် ဥပါသကာအဖြစ် ရောက်ပါသည်။

ထို့ပြင်—

> "ကော ဥပါသကောတိ ယော ကောစိ သရဏံ ဂတော ဂဟဋ္ဌော"
>
> (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၀၉)

"ကော ဥပါသကော (ဥပါသကာဆိုသည် အဘယ်နည်း)ဟူသည်ကား—

အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်သော ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်သော လူပုဂ္ဂိုလ်တည်း"ဟု ဖွင့်ဆိုထားသဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လျှင်ပင် ဥပါသကဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သွားပါသည်၊ ထိုတွင် ဂဟဋ္ဌ-လူပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုသဖြင့် (ရှင်+ရဟန်း)တို့သည် ပဗ္ဗဇိတ ရှင်ရဟန်းဖြစ်၍ ဥပါသက-ဌ် မပါဝင်တော့ပါ၊ ဥပါသကာခေါ် ရကြောင်း အကြောင်းပြချက်ကိုမူ—

"ကသ္မာ ဥပါသကောတိ ရတနတ္တယဿ ဥပါသနတော။
သော ဟိ ဗုဒ္ဓံ ဥပါသတီတိ ဥပါသကော၊ တထာ ဓမ္မံ သံဃံ"

(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၀၉)

ကသ္မာ ဥပါသကောတိ=အဘယ်ကြောင့် ဥပါသကာ ခေါ်သနည်း ဟူသည်ကား ရတနာသုံးပါးအား ဆည်းကပ်တတ်သောကြောင့် ဥပါသကာ ခေါ်ရပါသည်၊ ထို့အတူ တရားကို ဆည်းကပ် သံဃာကို ဆည်းကပ်တတ်သောကြောင့် ဥပါသကာ ခေါ်ရပါသည်ဟု ဥပါသကာဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်-မဖြစ် သရဏဂုံ တည်-မတည်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိ-မရှိ သစ္စာလေးပါး ရှုပ်နာမ်တရား သိ-မသိနှင့် မဆိုင်ကြောင်း ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခြင်းနှင့်သာ ဆိုင်၍ ရတနာသုံးပါး ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူမှန်လျှင် ဥပါသက=ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါပြီဘုရား။

သရဏဂုံနှင့် ပတ်သက်၍—

"တပ္ပသာဒတဂ္ဂရုတာဟိ ဝိဟတဝိဒ္ဓံသိတကိလေသော တပ္ပရာယ-ဏတာကာရပ္ပဝတ္တော အပရပ္ပစ္စယော ဝါ စိတ္တုပ္ပါဒေါ သရဏဂမနံ၊ တံ သမင်္ဂီသတ္တော တံ သရဏံ ဂစ္ဆတိ"။

ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၀၆။ ခုဒ္ဒ၊၆။ အံ ဋ္ဌ-၂-၁၆။

ထို (ရတနာသုံးပါးကို) ကြည်ညိုခြင်း လေးစားခြင်းတို့ဖြင့် ပတ်သက်အပ် (ကင်းပြီး)သော ကိလေသာရှိသော ထို (ရတနာသုံးပါး) တို့လျှင် လည်းလျှောင်းရာ အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သရဏဂုံ မည်၏၊ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ပြည့်စုံသော သတ္တဝါသည် ကိုးကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟု ဖွင့်ပြသဖြင့် သစ္စာလေးပါး ရှုပ်နာမ်နှစ်ပါး ပိုင်းခြားသိ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြုတ်မှ သရဏဂုံတည်သည်ဟူသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဘုရားအလိုတော်နှင့် မကိုက်ညီပါ။

ထပ်မံ၍ အဋ္ဌကထာဆရာက—

"ဝုတ္တပ္ပကာရေန စိတ္တုပ္ပါဒေန ဧတာနိ မေ တိဏိ ရတနာနိ သရဏံ၊ ဧတာနိ ပရာယဏန္တိ ဧဝံ ဥပေတိတိ အတ္ထော။

(ဒီ-ဋ္ဌ-၁၊၂၀၆။ အံ-ဋ္ဌ-၂-၁၇။)

ဆိုခဲ့ပြီးသော(ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုလေးစားခြင်း ဟူသော) စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် ဤရတနာသုံးပါးတို့သည် ငါ၏ ကိုးကွယ်ရာတည်း၊ ဤရတနာသုံးပါး

တို့သည် ငါ၏ လည်းလျှောင်း မှီခိုရာတည်းဟု ဤသို့ ဆည်းကပ်သည်ဟူသော အနက် (သဘောအဓိပ္ပာယ်)ကို သိအပ်၏ဟု ဆက်လက်ဖွင့်ဆိုသဖြင့် ရတနာသုံးပါးတို့ကို ကြည်ညိုလေးစားသော စိတ်သည်သာ အဓိကဖြစ်ပါသည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြုတ်, ရုပ် နာမ် သစ္စာလေးပါးသိမှုနှင့် သရဏကို တည် မတည် ပြဿနာမှာ မပတ်သက်ပါ။

ထိုတွင် တပ္ပသာဒ-ထိုရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုခြင်းဟူသော စကားဖြင့် လောကီသရဏကို၊ တဂ္ဂရှတာ=ထိုရတနာသုံးပါးကို လေးစား (အလေးအနက် တန်ဖိုးထား)ခြင်း ဟူသော စကားဖြင့် လောကုတ္တရာသရဏကို ဆိုလိုကြောင်းကို ပြလိုသဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာသည် သရဏကို နှစ်မျိုးကို ထပ်မံဖွင့်ပြပါသည်။

သရဏကိုသည် (၁) လောကုတ္တရာသရဏကို
(၂) လောကီသရဏကို-ဟု နှစ်မျိုးအပြားရှိပါသည်၊

ထိုနှစ်မျိုးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်အရကောက်ကိုလည်း—

"တတ္ထ လောကုတ္တရံ ဒိဋ္ဌသစ္စာနံ မဂ္ဂက္ခဏေ သရဏဂမနုပက္ကိလေသ-
သမုစ္ဆေဒေန အာရမ္မဏတော နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ဟုတ္ဝာ ဣစ္ဆတော
သကလေပိ ရတနတ္တယေ ဣဗ္ဗတိ"

(ဒီ ဋ္ဌ-၁-၂၀၆။ အံ-ဋ္ဌ-၂-၁၇။)

ထိုသရဏကိုနှစ်မျိုးတွင် လောကုတ္တရာသရဏကိုသည် သစ္စာမြင်သိကြကုန်သော (သောတာပန် စသော အရိယာ)ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မဂ်ခဏ၌ သရဏကိုညစ် နွမ်းခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို သမုစ္ဆေဒ ပဟာန (မဂ်သတ္တိ)ဖြင့် ပယ်ဖြတ်ခြင်း အာရုံအားဖြင့်နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ကိစ္စအားဖြင့်ရတနာသုံးပါးလုံး(လုံးဝအပြည့်အစုံ)၌ သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း ပြည့်စုံ၏ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။

ထို့ပြင် လောကီသရဏကိုအတွက်မူ—

'လောကိယံ ပုထုဇ္ဇနာနံ သရဏဂမနုပက္ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေန
- အာရမ္မဏတော ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏံ ဟုတ္ဝာ ဣစ္ဆတိ။ တံ အတ္ထတော
ဗုဒ္ဓါဒီသု ဝတ္ထူသု သဒ္ဓါပဋိလာဘော သဒ္ဓါမူလိကာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒသ
ပုညကိရိယာဝတ္ထူသု ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဏ္ဍိ ဝုစ္စတိ။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၂၀၆။ အံ-ဋ္ဌ-၂-၁၇။)

လောကီသရဏကိုသည် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သရဏကိုညစ်နွမ်းခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနအားဖြင့် ပယ်ခွာ၍ အာရုံအားဖြင့် ဘုရား, တရား, သံဃာဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ (သရဏကို)ပြည့်စုံ၏၊ ထိုလောကီသရဏကိုသည် အနက်

အဓိပ္ပါယ်သဘောအားဖြင့် ဘုရားစသော ဝတ္ထုတို့၌ ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါတရားကို ရ၏၊ ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါအရင်းခံရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပုဉ္ဇကိရိယာ ဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့၌ အယူဖြောင့်မတ်ခြင်း ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။

ထိုအဌကထာစကားများအရ သစ္စာလေးပါး ရူပ် နာမ်နှစ်ပါး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်မှ သရဏဂုံတည်သည်မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

သစ္စာမြင်သိပြီးသော(အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သရဏဂုံတည်ခြင်းသည်၊ မဂ်ဉာဏ် ရလိုက်သည်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်အာရုံပြုသည်နှင့်တပြိုင်နက် သရဏဂုံ ပျက်ရာပျက်ကြောင်း ညှိုးနွမ်းရာ ညှိုးနွမ်းကြောင်း အညစ်အကြေးတို့ကို သမုစ္ဆေဒအားဖြင့် အမြစ်ပြတ် ရှင်းလင်းလိုက်ပါသည်၊ ထိုသို့ သမုစ္ဆေဒ အားဖြင့် ဥပက္ကိလေသ=သရဏဂုံညစ်နွမ်းကြောင်းတို့ကို ပယ်သတ်သည်နှင့်အမျှ ရတနာသုံးပါးအပေါ်၌ မမှိတ်မသုံ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ခြင်းချက်မရှိ ကြည်ညိုခြင်း, ယုံကြည်ခြင်း=အဝေစွပ်ပြည်ဖြစ်ပြီးလျှင် သရဏဂုံတည်သွားပါသည်၊ ထိုကိစ္စမှာ သောတာပန်စသော အရိယာတို့၏ သရဏဂုံဖြစ်၍ လောကုတ္တရာသရဏဂုံဖြစ် ပါသည်၊ ထိုလောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် ဘယ်သောအခါမျှ မပျက်သော ကြောင့် ဘဝကူးပြီးနောက်လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာမှလွဲ၍ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆရာ အဖြစ် မည္ဇွန်ပြုတော့ပဲ ဗုဒ္ဓမှဗုဒ္ဓဟု နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အသည်းခိုက်ကာ ယုံကြည် ပါသည်။ (ဘဝန္တရေပိ ဟိ အရိယသာဝကော အညံသတ္ထာရံ နဒ္ဒိသတိတိ)

(ဒီ-၃-၁-၂၀၉။ အံ ၃-၂-၂၀။ သာရတ္ထ-ဋီ-၁-၄၂၁။)

ထိုလောကီသရဏဂုံတည်သူသာ သရဏဂုံတည်သူ မဟုတ်သေးပါ၊ လောက တွင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ခုနည်းဖြစ်စေ အရိယာဖြစ်မည့်သူခုနည်းဖြစ်စေ မရှိနိုင်ပါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က (၁၂)မျိုးပင်ရှိကြောင်း ဟောကြား ခဲ့ပါသည်၊ ထိုတွင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်(၈)ယောက်ရှိသကဲ့သို့ အရိယာမဟုတ်သော ပုထုဇဉ်(၄)ယောက် ရှိကြောင်းလည်း ဟောကြားပါသည်၊ပုထုဇဉ်လေးယောက် တွင် အရိယာဖြစ်နိုင်သော ပုထုဇဉ်မှာ တိဟိတ်ပုထုဇဉ် (၁) ယောက်သာရှိ၍ ကျန် (၃) ယောက်မှာ ဤဘဝတွင်မဂ်ဉာဏ်မရနိုင်၍ အရိယာမဖြစ်နိုင်ပါ၊ သို့ဖြင့် ကြောင်ပန်းဝါဒအလိုအရမူ ၎င်းပုထုဇဉ်(၃)ယောက်သည် သာသနာတော်နှင့် ဘွဲ့သော်လည်း သရဏဂုံမတည်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် နိုင်တော့ပြီလောဟု စဉ်းစား စရာဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သာမန်ပုထုဇဉ်တို့လည်း သရဏဂုံတည်နိုင်သည့်အတွက် သရ-ဏဂုံတည်ရာမှစ၍ ကျင့်စဉ်သိက္ခာများ အဆင့်ဆင့်ရကာ ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂ-သမ္ပတ္တိတို့မှစ၍ ဘဝအဆင့်ဆင့်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပုဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း(ရူပ်,နာမ်နှစ်ပါး သစ္စာလေးပါးမသိမမြင်၊ သက္ကာယဒိट्ठိမပြုတ်သေးသော်လည်း)သရဏဂုံတည်နိုင်ပါသည်။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရတနာသုံးပါးတို့၏ဂုဏ်ကိုယုံကြည်မှု ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုဖြစ်လျှင် လောကီသရဏဂုံတည်နိုင်ပါသည်၊ ထိုလောကီ သရဏဂုံအမျိုးအစားများကို အဋ္ဌကထာဆရာက-

၁။ ရတနာသုံးပါးအား မိမိကိုယ်ကိုစွန့်လွှတ်လျှောဒါန်းခြင်းဖြင့် ဆည်းကပ်သော= အတ္တသန္နိယျာတန သရဏဂုံ၊

၂။ ရတနာသုံးပါးသည်သာ လည်းလျောင်းမှီခိုရာဟု အားကိုးယုံကြည်ခြင်းဖြင့်ဆည်းကပ်သော တပွေရယဏ သရဏဂုံ၊

၃။ ရတနာသုံးပါး၏ တပည့်အဖြစ်ခံယူခြင်းဖြင့် ဆည်းကပ်သော သိဿ-ဘာဝူပဂမန သရဏဂုံ၊

၄။ ရတနာသုံးပါးတို့၌ ရှိခိုးမြတ်နိုး ဂိုသေခြင်းဖြင့် ဆည်းကပ်သော ပဏိ-ပါတ သရဏဂုံ (ဒီ-ဋ-၁-၂၀၆။ ခု-ဋ-၁၊၆-၇။ အံ-ဋ-၂-၁၈။ သာရတ္ထဒီ-၁ ၄၁၇)ဟု လေးမျိုးရှိကြောင်းဖွင့်ပြပါသည်။ ဤ(၄)မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးကိုပြုလုပ်ခြင်းဖြင့်(ပြုလုပ်သူသည်)သရဏဂုံကိုယူပြီးဖြစ်သည်ဟု အဋ္ဌကထာဆရာက ဆက်လက်ဖွင့်ပြပါသည်။

"ဣမေသဒ္ဓိ စတုန္နံ အာကာရာနံ အညတရမ္ပိ ကရောန္တေန ဂဟိတံယေव ဟောတိ သရဏံ" (သီ-ဋ-၁-၂၀၆။ အံ-ဋ-၂-၁၈။သာရတ္ထဒီ-၁-၄၁၇၊)

= ရတနာသုံးပါးတို့၌ ရှိခိုးရိုသေခြင်းဖြင့် ဆည်းကပ်သော ပဏိပါတ သရဏဂုံသည်—

(က) ဆွေမျိုးဟူ၍ရိုသေရှိခိုးခြင်း= (သာကိယ ကောလိယတို့ကဲ့သို့ ရှိခိုးခြင်းမျိုး)

(ခ) ကြောက်၍ ရိုသေရှိခိုးခြင်း(ရဟန်းဂေါတမသည်မင်းကိုးကွယ်သဖြင့် ရှိမခိုးလျှင် ငါ့ကိုအရေးယူခံရမည်ဟု ကြောက်၍ရှိခိုးခြင်းမျိုး)

(ဂ) ဆရာဖြစ်ခဲ့ဖူး၍ ရှိခိုးခြင်း

(ဘုရားအလောင်းလက်ထက်က ပညာသင်ပေးဖူးသည်ကို အောက်မေ့သတိရ၍ဖြစ်စေ၊ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်၌လည်း လောကီစီးပွားရေး ကြီးပွားရေးအဆုံးအမကို သင်ယူဖူး၍ဖြစ်စေ "ငါ့ဆရာ" ဟု ရှိခိုးခြင်းမျိုး)

(ဃ) လောကဌ် အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ရှိခိုးခြင်း လေးမျိုးတို့တွင် နောက်ဆုံး လောကဌ် အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ရှိခိုးခြင်း(ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတ) သည်သာ သရဏဂုံတည်ကြောင်းကိုလည်း ဖွင့်ပြပါသည်။

"တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတေန သရဏဂမနံ ဟောတိ၊ နဂ္ဂတရေဟိ"

(ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၂၀၇။ အံ-ဋ္ဌ-၂-၁၈။)

ယော ပန အယံ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယ္ယော ဝန္ဒတိ၊ တေ-နေဝ ဂဟိတံ ဟောတိ သရဏံ (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၂၀၇။ အံ-ဋ္ဌ-၂-၁၉။)

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် "ဤမြတ်စွာဘုရားသည် လောကဌ်မြတ်သောအပူဇော်ကို ခံတော်မူတိုက်၏" ဟူသော(စိတ်ဖြင့်)ရှိခိုး၏၊ထိုရှိခိုးခြင်းသည်ပင်လျှင် သရဏဂုံယူခြင်းဖြစ်၏ ဟုဆိုသဖြင့် ဤသို့နှလုံးသွင်းကာ ရှိခိုးလိုက်လျှင်ပင် သရဏဂုံတည်ပြီးဖြစ်ပါတော့သည်၊ သစ္စာလေးပါး ရှုပ်နာမ်နှစ်ပါးသိရှိကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြုတ်မှ သရဏဂုံတည်သည်မဟုတ်ပါ။

ဤသို့သက္ကာယဒိဋ္ဌိမပြုတ် သစ္စာလေးပါးရှုပ်နာမ်နှစ်ပါးကို မသိသော်လည်း လောကီသရဏဂုံတည်ကာမျှဖြင့် ထူးခြားသော အကျိုးမျှား ရနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-

"လောကိယသာ ပန သရဏဂမနဿ ဘဝသမ္ပတ္တိပိ ဘောဂသမ္ပတ္တိပိ ဖလမေव"(ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၂၀၇။ အံ-ဋ္ဌ-၂-၂၀)။)

လောကီသရဏဂုံတည်သူအား (သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ခြင်း) ဘဝသမ္ပတ္တိ (လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ်တို့ကို ခံစားရခြင်း) ဘောဂသမ္ပတ္တိတို့သည် လောကီသရဏဂုံ၏ အကျိုးပင်ဖြစ်၏။

"နေ ခေါ အဂ္ဂိဒတ္တ ဧတာနိ သရဏံ ဂဧတာ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ၊ ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မံ သံဃံ ပန သရဏံ ဂန္ဒ္ဓာ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ"။

(ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ-၂-၁၅၉။)

အဂ္ဂိဒတ္တပုဏ္ဏားကြီး ဤ(ရေ မြေ ဧတာ တောင်စသည်) ကိုးကွယ်ရာတို့ကို ကိုးကွယ်သူသည် ဆင်းရဲအပေါင်းမှ မလွတ်မြောက်နိုင်၊ ဘုရား တရား သံဃာ (ရတနာသုံးပါး)ကို ကိုးကွယ်ခြင်းကြောင့် အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်၏။

"ယော စ ဂဟဋ္ဌော ဝါ ပဗ္ဗဇိတော ဝါ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါတိ" အာဒိကံ ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ သံဃာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ နိဿာယ သေဋ္ဌဝသေန ဗုဒ္ဓဠု ဓမ္မဠု သံဃဠု သရဏံ ဂတော"(ဓမ္မ-ဋ္ဌ-၂-၁၆၀)

"အကြင်လူဖြစ်စေ ရဟန်းဖြစ်စေ 'ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ' စသော ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ဓမ္မာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း သံဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကိုမှီ၍ မြတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဘုရားကိုလည်းကောင်း တရားကိုလည်းကောင်း သံဃာကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်၏။"

"အတ္ထာနံ နိယျာတေတွာ ဒိန္နတ္တာ သရဏဂမနံ တတော မဟပ္ဖလ-တရံ"။

(အံ-ဋ္ဌ-၃-၂၃၂။)

မိမိကိုယ်ကိုအပ်နှင်း၍ လှူအပ်သောကြောင့် (အတ္ထသန္နိယျာတန)လောကီ သရဏဂုံသည် ထို(ဝေလာမပုဏ္ဏားလှူအပ်သော) အလှူထက် အကျိုးကြီး၏။

"ယသ္မာ စ သရဏဂမနံ နာမ တိဏ္ဏရတနာနံ ဇီဝိတပရိစ္စာဂမယံ ပုညံ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ ဒေတိ၊ တသ္မာ မဟပ္ဖလတရဠု မဟာနိသံသ-တရဠုဝံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ" (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၂၃၂)

သရဏံနာမ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဇီဝိတပရိစ္စာဂမယံ ပုညံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ဒေတိ၊ တသ္မာ မဟပ္ဖလတရန္တိ အဓိပ္ပါယော (အံ-ဋ္ဌ-၃-၂၈၈)

ရတနာသုံးပါးတို့အား အသက်ကိုစွန့်လွှတ်လှူဒါန်းခြင်းဖြင့်ပြီးသောကုသိုလ်ကောင်းမှုကံဟု ဆိုအပ်သော သရဏဂုံတည်ခြင်းမည်သည် နတ်ပြည်စည်းစိမ်ကိုလည်းကောင်း အလုံးစုံသော စည်းစိမ်ကိုလည်းကောင်း ပေး၏၊ ထို့ကြောင့် အကျိုးအာနိသင်ကြီးမြတ်၏။

"တတော စာတုဒ္ဒိသဝံသံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟာရကရဏံ၊ တတော သရဏဂ-မနံ မဟပ္ဖလတရန္တိ၊ (သီ-ဋ္ဌ-သစ်-၂-၁၈၆။ သာရတ္ထ-ဋီ၊ ၁-၄၂၁။)

ဘုရားအလောင်း ဝေလာမပုဏ္ဏား၏အလှူကိုဟောရာ၌ အဆင့်ဆင့်အကျိုးကြီးရာကြီးကြောင်းကိုပြဆိုရာ ၃-နှစ် ၃-လတိုင်တိုင်အလှူရေစက် လက်နှင့်မကွာ လှူဒါန်းသော ဘုရားလောင်း ဝေလာမပုဏ္ဏား၏ အလှူဒါနထက် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တဦးအား လှူဒါန်းခြင်းကမြတ်၏(ထိုမှအဆင့်ဆင့် အရိယာ

(ဂ)ယောက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ- သမ္မာသမ္မုဒ္ဓတို့အား လှူခြင်းက သာ၍မြတ်သည်) ထိုထက် ဘုရားအမှူးပြုသောသံဃာ၊ ထိုထက် စာတုဒ္ဒိသာ သံဃာကို ရည်မှန်း၍ သံဃိကကျောင်းအလှူ၊ ထိုသို့သော အဆင့်ဆင့်အလှူဒါနထက် သရဏဂုံတည်ခြင်းက ပိုမို၍ အကျိုးကြီးမြတ်၏။

"ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊ နု ဇေ ဂမိဿန္တိ အပါယဘူမိ"။
ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တိ။

(သံ-၁-၂၅၅၊ ဒီ-၂၊ ၂၀၄)

ဘုရားကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သောသူသည် သေဆုံးကွယ်လွန်သောအခါ အပါယ်ဘုံသို့မရောက် နတ်ပြည်သို့သာ ရောက်သည်။

သာဓု ခေါ ဒေဝါနမိန္ဒ ဗုဒ္ဓ သရဏဂမနံ ဟောတိ၊ ဗုဒ္ဓ သရဏဂမနဟေတု ခေါ ဒေဝါနမိန္ဒ ဧဝမိဧကစ္စေ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ တေ အညေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဘိဂဏ္ဍန္တိ ဒိဗ္ဗေနအာယုနာ ဒိဗ္ဗေန ဝဏ္ဏေန ဒိဗ္ဗေန သုခေန ဒိဗ္ဗေန ယသေန ဒိဗ္ဗေန အာဓိပတေယ္ယေန ဒိဗ္ဗေ ဟိ ရူပေဟိ ဒိဗ္ဗေဟိ သဒ္ဒေဟိ ဒိဗ္ဗေဟိ ဂန္ဓေဟိ ဒိဗ္ဗေဟိ ရသေဟိ ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။

(သံ၊ ၂၊၄၆၇။)

သိကြားမင်း–ဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းကြောင့် လောကဌ သတ္တဝါ အချို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေသည်မှ နောက်အခါမှာ နတ်ရှာသုဂတိ လောကသို့ ကပ်ရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုနတ်တို့သည် အသက် အဆင်း ချမ်းသာ အခြံအရံ ကျော်စော အစိုးရခြင်းနှင့် အာရုံငါးပါး ဟူသော အရာဌာန (၁၀) မျိုး တို့၌ အခြား နတ်တို့ဘက်သာလွန်၏— စသည်တို့ဖြင့် သရဏဂုံတည်ခြင်း၏ အကျိုးတရားကို မြောက်မြားစွာ ဖွင့်ဆိုဟောကြားဘော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤမျှလောက် သရဏဂုံတည်ခြင်းသည်ပင် ဘုရားရှင်၏ တန်ခိုးတော် အနန္တ အရသာကို ခံစားရခြင်းနှင့် သာသနာတော်နှင့် တွေ့ရခြင်း၏ အကျိုးအမြတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ သရဏဂုံတည်ရံသည် သာမန်မျှမဟုတ်ပါ၊ သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုလိုသူတိုင်းသည် သရဏဂုံကိုတနည်းနည်းဖြင့် ဆောက်တည်ရပါမည်၊ သရဏဂုံကို ဆောက်တည်လိုက်လျှင်ပင် သရဏဂုံ ပျက်ကြောင်းမျှားကို မပြုလုပ်သေးသမျှ သရဏဂုံတည်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်နေပါသည်၊ သရဏဂုံကို တကြိမ် ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ထပ်မံဆောက်တည်ရန် မလိုတော့ပဲ သရဏဂုံ တည်နေသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

သရဏံ ပန ကေဘိက္ခုသ္မိ ဝါ သန္ဓိကေ သံဃသ္မိ ဝါ ဂဏသ္မိ ဝါ သကိံ ဂဟိတံ ဂဟိတ မေဝ ဟောတိ၊ နတ္ထိ တသ္မိ ပုနပ္ပုနံ ကတ္တဗ္ဗတာ။ (ဒီဃ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၇၂။)

ရဟန်းတပါးထံ၌ ဖြစ်စေ သံဃာထံ ဂိုဏ်းထံ၌ ဖြစ်စေ သရဏဂုံကို တကြိမ်သာ ယူလိုက်လျှင် သရဏဂုံ တည်သည်၊ ထိုသရဏဂုံအတွက် ထပ်မံ ပြုလုပ်ဆောက်တည်ဖွယ် မလို၊ ထိုသို့ ကိစ္စနည်းသော်လည်း (အထက်က ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း) အကျိုးအမြတ်များမှာမူ မနှိုင်းယှဉ်သာအောင် ရရှိပါသည်၊ ထိုအကျိုးအမြတ်များ ရစေနိုင်သည့် သရဏဂုံသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ် သစ္စာလေးပါး ရှုပ်နာမ်နှစ်ပါး သိမှသာ တည်သည်မဟုတ်၊ အသိဉာဏ် မရှိသေးသည့် ကလေးသူငယ်ပင် တည်နိုင်ပါသေးသည်။

တတ္ထ ပဌမေန ပဒေန မာတာဒီဟိ ဥဿာဟိတဒါရကာဒီနံ ဝိယ ဥဏ္ဏဝိပ္ပယုတ္တံ သရဏဂမနံ ဂဟိတံ။ (သီ၊ဋီ၊သစ်။၂၊၁၇၉)

သဒ္ဓါ ပဋိလာဘောတိ ဣမိနာ မာတာဒီဟိ ဥဿာဟိတဒါရကာဒီနံ ဝိယ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တသရဏဂမနံ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။(သာရတ္ထဋီ၊၁၊၄၁၇)

သဒ္ဓါပဋိလာဘော (ဘုရား စသည်တို့၌ ကြည်ညိုမှုသဒ္ဓါကို ရ၏) ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် မိခင် စသည်တို့သည် စေခိုင်း တိုက်တွန်းခြင်းဖြင့် (ဘုရားကိုရှိခိုးခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်သော) ကလေးငယ် စသည်တို့အား ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သရဏဂုံကို ယူအပ်ပြီး ဖြစ်၏။

ဤနေရာတွင် ဟတ္ထကအာဠဝက မင်းသားကလေးကိုပင် ဥပမာ ပြပါမည်၊ ဟတ္ထကအာဠဝက မင်းသားကလေးကို ဘီလူးကြီးအာဠဝကသည် ဘုရားရှင်အား လှူခဲ့ရာမှ နောင်အချိန် ကြီးပြင်းသောအခါ မိဘများက "ဘုရားရှင်နှင့် ဘိက္ခု သံဃာ"အား ဆည်းကပ်ပါဟု တိုက်တွန်းစေလွှတ်ရာမှ အနာဂါမ်ဖြစ်ကာ တေဒဂ်ဘွဲ့ကိုပင် ရရှိလေသည်။ (ယက္ခသံယုတ်၊ အာဠဝကသုတ်၊ဋ္ဌ။၃၀၀)

ထိုသို့ ကလေးသူငယ်တို့သည်ပင် မိခင်ဖခင်က တိုက်တွန်းကာမျှဖြင့် သရ-ဏဂုံ တည်သည်ဟု ဆိုသော် မိဘရှိုးရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ရတနာသုံးပါး ကြည်ညိုဆည်းကပ်ခြင်းသည်လည်း သရဏဂုံတည်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်ပါသည်၊ သရဏဂုံတည်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်၏မုခ်ဦးဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်၏တံခါးကို ခေါက်လိုက်ခြင်း ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်—

ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ တိသရဏံ ဂတော ဥပါသကောပိ သောတာပတ္တိ-ဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋ္ဌိပန္နော နာမ။ (မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၃)

အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် သရဏကုံကသော ဥပါသကာမျှသည်ပင်လျှင် သောတာပန္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် (သောဘာပန်ဖြစ်ရန်) အလို့ငှါ ကျင့်သူမည်၏။

သရဏကုံတည်သော ဥပါသကာသည် သောတာပန် ဖြစ်ရန် အားထုတ်သူ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ သက္ကာယဒိट္ဌိ မပြုတ်သေးရ၍ သရဏကုံတည်ခြင်းသည်ပင် သစ္စာလေးပါး ရှုပ်နှာမ်တရားသိ၍ သက္ကာယဒိट္ဌိပြုတ်ရန် အခြေခံ အကြောင်းပင် ဖြစ်ပါသည်၊ သရဏကုံမတည်လျှင်မူ သက္ကာယဒိट္ဌိပြုတ်ရန် အလွန်ဝေးပါသည်။

ထိုကြောင့် ဘုရားရှင်သည် ဥပါသကာဟူသော ဗုဒ္ဓဘာသာနှစ်မျိုးရှိကြောင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ယုတ်နိမ့်သော ဒွန်းစဏ္ဍာန်နှင့် တူသော စဏ္ဍာလ ဥပါသကာနှင့် မြင့်မြတ်၍ ပဒုမ္မာကြာနှင့် တူသော ပဒုမ ဥပါသကာဟု နှစ်မျိုးရှိ၍ ယင်းနှစ်မျိုးတို့ကို အောက်ပါ အရည်အချင်းအလိုက် ခွဲခြားရပါမည်၊

	စဏ္ဍာလဥပါသကာ	ပဒုမဥပါသကာ
၁။	ရတနာသုံးပါးအား အလွန်မကြည်ညို၊	မမှိတ်မသုံ ကြည်ညို၊
၂။	၅-ပါးသီလ မလုံခြုံ (သီလမရှိ)၊	လုံခြုံ (သီလရှိ)၊
၃။	အကြားအမြင်စသော လောကီမဂ်လာ ကို ပြုလုပ်လေ့မရှိခြင်း၊	လောကီမဂ်လာကို မပြုလုပ်ခြင်း၊
၄။	အကြားအမြင်စသော လောကီမဂ်လာ ကို ယုံ၍ ကိုးကွယ်၊	မဂ်လာကိုမယုံ၊ လိုက်ဇိုယုံ၊
၅။	သာသနာပဋ္ဌာန်သာ အလှူခံရှာ၍ အလှူပေး၊	သာသနာဝန်းဋ္ဌာန်သာ အလှူခံရှာ၍ အလှူပေး၊ (အံ၊၂၊၁၈၁။)

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥပါသကာ ကိုယ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာကို အညံ့စားနှင့် အမြတ်စား ခွဲခြားတော်မူသော်လည်း အညံ့စားဖြင့်သော စဏ္ဍာလ ဥပါသကာ အမျိုးအစားကို ဥပါသကာ မဖြစ်ဟူ၍လည်းကောင်း ငါ့ရန်သူဟူ၍လည်းကောင်း ငါ၏သူပုန် ဟူ၍ လည်းကောင်း ဟောကြားတော်မမူပါ၊ မှန်ပါသည်–ဘုရားရှင်သည် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးအသီး တို့၏ အတွင်းဇီဝဓာတုစိတ် စရိုက်ကို သိုးတော်မူသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်ဆင့်ကို ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ထိုက်သင့်သလို တန်ဆုတန်ဆာဖြင့် အပ်ရာသိပ်သည်း နားထွင်းနည်းသို့ တဖြည်းဖြည်းချင်း ကယ်မတော်မူခဲ့ပါသည်၊ သတ္တဝါတိုင်းသည် အားလုံး ရဟန္တာဘုံသို့

မဖြစ်နိုင်သဖြင့် "ဉာဏ်နှင့်ကျင့်ဆြေ အနုအရင့်အလိုက်" အရိယာကိုပင် ဂ-မျိုး ဂ-စား ခွဲခြားတော်မူပါသည်၊ ထို့အတူ ပုထုဇဉ်ကိုလည်း အားလုံး သောတာပန် ဖြစ်နိုင်သည်ဟု မြင်တော်မမူသဖြင့် သရဏဂုံတည်ရုံလောက်ဖြင့် ပြီးရမည့်သူကို သရဏဂုံတည်ရုံလောက် ထိုမှတဆင့် ဘဝအဆင့်ဆင့်ကူးကာ (ဘဝသမ္ပတ္တိရရာမှ) ကျွက်တမ်းဝင်နိုင်သည်ထိ အဆင့်ဆင့် အကျိုးအာနိသံသ နိဿန္ဒဖလတို့ကို မျှော်ကိုး၍ "သရဏဂုံတည်သူသည် သောတာပန်ဖြစ်ရန် ကျင့်သူပင်"ဟု သရဏဂုံ၏ အကျိုးတရား-ကို ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စရိုက်ဆိုသည်မှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတိုင်း (သို့မဟုတ်) လူတိုင်း နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်ရောက်ချင်သူချည်း မဆိုနိုင်ပါ၊ တဖြည်းဖြည်းလိုချင်သူနှင့် မြန်မြန်လိုချင်သူဟု ဆန္ဒအားလျော်စွာ ရှိကြပါသည်၊ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆန္ဒအားလျော်စွာ လိုရာအကျိုးတို့ကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်သည်မှာ သရဏဂုံဟူသော ရတနာသုံးပါး၏ စွမ်းရည်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ရတနာသုံးပါး ကိုးကွယ်သူအား "ရှေလိုချင်ရှေ-ငေ့လိုချင်ငေ့" ဆိုသကဲ့သို့ လူနတ်ဗြဟ္မာဟူသော ဘဝသုခ သက်မျှည် ဆင်းလှစသော သမ္ပတ္တိသုခ ဒုက္ခပြတ်ငြိမ်းဝင့်ဇာတ်သိမ်းရာဖြစ်သော သန္တိသုခ ဤသုခချမ်းသာ(၃)မျိုးကို ပေးနိုင်သဖြင့် လိုရာသိဒ္ဓိကို ပြီးစီးစေနိုင်သော သရဏဂုံသာဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်တွင် ထင်ရှားသော သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည် ဓမ္မဒေသနာတော်ကို နာကြားပြီးနောက် တရားထူးတည်းဟူသော မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရပါ၊ ထိုသို့မရရုံမျှမက ဘုရားရှင်နှင့်တွေ့လျှင် ဦးချရှိခိုးခြင်းကိုပင် မိမိစည်းစိမ် လာဘ်သပ်ပကာ လျှောပါး-လူအမျှား ကဲ့ရဲ့မှာ ကြောက်သောကြောင့် "ရှင်တော်ဂေါတမ ပရိသတ်ကြီး၌ တပည့်တော်၏လက်အုပ်ချီခြင်းကို ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းဟုလည်းကောင်း ခေါင်းပေါင်း ချွတ်လိုက်ခြင်းကို ဦးခေါင်းဖြင့် ရှိခိုးခြင်းဟုလည်းကောင်း တပည့်တော်သည် ယာဉ်ရထားပေါ်မှ သွားသော အခါ ရထားနှင်တံကို ချခြင်းကို ထိုယာဉ်ပေါ်မှဆင်းသက်ခြင်းဟုလည်းကောင်း ယာဉ်ပေါ်မှထီးကို ရုပ်သိမ်းလိုက်လျှင် အရှင်ဘုရားကို ရှိခိုးခြင်းဟုလည်းကောင်း မှတ်တော်မူပါ"ဟု လျှောက်ထားသော သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားကြီးသည်ပင် သရဏဂုံတည်၍ ဥပါသကာဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သွားကြောင်းကို—

> သောဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ။ ဥပါ-သကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရ-ဏံ ဂတံ(ဒီ-၁။၁၁၇-၁၁၈)

"ရှင်ဘော်ဂေါတမကိုလည်းကောင်း တရားသံဃာကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ပါ၏၊ ရှင်တော်ဂေါတမသည် တပည့်တော်ကို ဥပါသကာဟူ၍ မှတ်တော်မူပါ၊ ယနေ့မှစ၍ အသက်ထက်ဆုံး ကိုးကွယ်ပါသည်"ဟု ဟောကြားပါသည်။

ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်က သက္ကာယဒိट्ठိတန်းလန်းရှိကြသော အဇာတသတ်မင်းသောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏားစသော လူမျိုးစုတို့သည်ပင် သရဏဂုံတည်၍ ဥပါသကာဖြစ်ကြသေးကြောင်း အထောက်အထား မျိုးစုံရှိပါသည်.ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှိကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် မွေးသည်မှစ၍ သေသည်တိုင် (အင်္ဂတရဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ) ရတနာသုံးပါးကို ရိုသေသောစိတ် ရှိသေသောအမူအရာ ရှိကြသဖြင့် အမျိုးစုမှာ သရဏဂုံတည်၍ ဥပါသကာဟူသော ပိဋကပါဠိစာပေအသုံးအနှုန်း ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော မြန်မာပြည်ဖွား ပါဠိစကားအသုံးအနှုန်းသို့ သက်ဝင်ကာ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၍ ဘုရားရှင်၏ ရန်သူမဟုတ် သူပုန်မဟုတ် ကိုးကွယ်သူတပည့်သာ ဖြစ်ကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ စရိုက်ဆန္ဒနှင့် လျော်ညီသော အကျိုးကို ပေးနိုင်သဖြင့် သက္ကာယဒိट्ठိမပြုတ်၍ သစ္စာလေးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကိုမသိ၍ သရဏဂုံမတည် ဗုဒ္ဓဘာသာ မဖြစ်ရုံမျှမက ဘုရားရှင်ရန်သူ ဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာ ကြောင်ပန်းဝါဒသာ ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်ဝါဒ မဟုတ်ပါ၊ ဘုရားရှင်၏အလိုမှာ ရတနာ(၃)ပါးကို ယုံကြည်ကာမျှ ရှိခိုးကာမျှသည်ပင် သရဏဂုံတည်ပါသည်၊ သရဏဂုံတည်လျှင် ဥပါသကာဖြစ်ပါသည်၊ ဥပါသကာဖြစ်လျှင် မြန်မာပြည်ဖွား ပါဠိစကား အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ဖြစ်သွားပါသည်ဘုရား၊ ဖော်ပြပါ ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ အကိုးအကား အာဂမယုတ္တိ သဘောတရား ရှင်းလင်းခြင်း သဘာဝယုတ္တိတို့အရ-

သရဏဂုံတည်-မတည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်-မဖြစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍-

ကြောင်ပန်းဝါဒက— သက္ကာယဒိट्ठိ ပြုတ်မှ သရဏဂုံတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၊

ဗုဒ္ဓဝါဒက — သက္ကာယဒိट्ठိ မပြုတ်သေးသော်လည်း သရဏဂုံတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၊

ကြောင်ပန်းဝါဒက— ရုပ်နာမ် သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိမှ သရဏဂုံတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၊

ဗုဒ္ဓဝါဒက — ရုပ်နာမ် သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြား မသိသော်လည်း သရဏဂုံတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၊

ကြောင်ပန်းဝါဒက— သောတာပန်ဖြစ်မှ သရဏဂုံတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၊

ဗုဒ္ဓဝါဒက — သောတာပန် မဖြစ်သေးသည့် ပုထုဇဉ်လည်း သရဏဂုံတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်၊

ကြောင်ပန်းဝါဒက— သရဏဂုံတည်-မတည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်-မဖြစ်ကို (ဒီဋ္ဌိ ပြုတ်၊ သစ္စာပိုင်းခြားသိစဉ်သာ)ကိုယ်လသာ ပယ်သတ် ခြင်းဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်သည်၊ ရတနာသုံးပါးကြည်ညိုခြင်း ဖြင့် မဆုံးဖြတ်၊

ဗုဒ္ဓဝါဒက — ကိုယ်လသာပယ်ခြင်းဖြင့် မဆုံးဖြတ်၊ ရတနာသုံးပါး ကြည်ညိုခြင်းဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်သည်—

စသည်ဖြင့် အလွန်ကွာဝေးကာ ဘုရားဟောဒေသနာတော် ပါဠိအဋ္ဌကထာ တို့နှင့် ဆန့်ကျင်လျက်ရှိကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

ထို့ကြောင့် သင်္ကာယဒိဋ္ဌိမပြုတ် သစ္စာလေးပါးမသိ- ရှုပ်နာမ်နှစ်ပါးမသိ လျှင် သရဏဂုံမတည် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် ဘုရားရှင် ရန်သူနှင့်တူ၏သိုသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝစန ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌ မပါမရှိပါသဖြင့် အဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း ရှိသေစ္ဆာ တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည့် သီးခြားဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား။

ဝိတ္ထာရ စောဒနာ အမှတ် (၃)

ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ပြုလုပ် ကြခြင်းသည် ဗာလုသုက္ကာ=လူမိုက်အလုပ်ဟု ဟောပြောရေးသားသော အဓမ္မ ဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရ စောဒနာပါဘုရား—

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော်အရှင်မြတ်တို့ဘုရား—

၁။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ စာသာပေလာ ဒေသနာ တော်၏ အခြေခံမူလဖြစ်သော ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယာကိုပြုလုပ်လျှင် မှားသည်၊ ထိုသို့လုပ်သူသည် ဗာလုသုက္ကာ=လူမိုက်အလုပ်ကို လုပ်သူဟုစွပ်စွဲကာ သစ္စာ(၄)ပါးကို သင်-မင်ဉာဏ်ရင်ပြီးမှသာ လုပ်သင့်ကြောင်းကို ရေးသားဟော ပြောကြပါသည်၊ ထိုသို့ ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယာကုသိုလ်မျိုး ပြုလုပ်သူကို လူမိုက်ဖြစ်ပြီး ဘုရားရန်သူ သူပုန်နှင့်တူသည်ဟု ဟောပြောသဖြင့် ကုသိုလ် လုပ်သူတို့၏ သဒ္ဓါယုံကြည်မှုအားကို လျော့ပါးအားနည်းစေရာ ရောက်ပါသည်၊ ယင်းသို့ သဒ္ဓါယုံကြည်ချက်ကို အားနည်းစေသဖြင့် သဒ္ဓါပျက်ပြားကာ ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ကို ပစ်ပယ်သည့်ဝါဒသို့ သက်ရောက်သွားစေနိုင်ပါသည် ဘုရား။

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဧိုရ် ဆရာ့တော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

၂။ ယင်းသို့ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရှားသည့်ဝါဒသို့ သက်ရောက်စေနိုင်ပုံကို အောက်ပါ ကြောင်ပန်းတောရ ပါဒီတို့၏ ရေးသားချက်များက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည် ဘုရား။

(က) မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ မဆိုက်မကပ် လူနတ်တို့၏ ချမ်းသာကို သာယာခြင်း ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ပြည့်သောသဒ္ဓါကို ပသာဒသဒ္ဓါဆိုသည်၊ ယခုကာလ သာသနာတော် သမယ၌ ထိုပသာဒသဒ္ဓါနှင့် ခုရောနောင်ပါ ကောင်းအောင်သာဟု ပြုကြသမျှ ကုသလကမ္မပထ သံခါရကို ဗာလုဿုက္ကာ ဟု ဆိုရမည်၊ ဗာလုဿုက္ကာဆိုသည်—

"ဗာလာနံ ဥဿုက္ကောတိ ဗာလုဿုက္ကော"

ဟုဝိုဂ္ဂိုဟ်ပြု– ဗာလာနံ၊ လူအဖျင်း– လူ့အပြုန်း၊ လူ့အသုန်း– လူ့အသွန်– လူ့အခွံ– လူ့အကာ– လူ့ချုပ်ချုပ်ချာချာ၊ သံသရာမှာ မသိဆုံး– အမိုက်တုံး– အမိုက်ခဲ– အမိုက်မဲ့ မှန်လှ လူ့ဗာလတို့၏။ ဥဿုက္ကော၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမများ အလကားသား ယောင်ဝါး၍ အားထုတ်မှုတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဗာလုဿုက္ကော၊ ဗာလုဿုက္ကမည်၏။

ဤဝိုဂ္ဂိုဟ်အတိုင်း အဟုတ်အမှန်ကို မသိသောသူကို့သည် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဟူသော အကျိုးမပြီး အချည်းနှီးအလကားသား ပြုမှားသမျှသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့သည် ဗာလုဿုက္ကမည်၏၊ (ဘုတလင်မြို့၊ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ရေး ဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ-နှာ-၅၊ ရတနာဒီပံ ပုံနှိပ်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့-၂၃)

(ခ) ပါရမီဆယ်ပါး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို သတိမထား မသိသော အားဖြင့် လူကောင်းနတ်ကောင်း ဘဝကောင်းကို တောင့်တပြီးလျှင် ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကိရိယာဆယ်ပါးကို ပြုမှားယောသူများသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူ သူပုန်နှင့် တူကုန်၏။

(ဂ) ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထိုကံ (၂၉) ပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ်တစ်က လွတ်ကြမည်။
(ဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တွဲ၊ စာမျက်နှာ-၇-မှ)

ဖော်ပြပါစကားတို့ကို ထောက်ရှုလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ကုသိုလ်ကို လုပ်ရန် ကုသလစွဆန္ဒများ ယုတ်လျော့စေကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

ဘုရားရှင်သည် ကုသိုလ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သို့ပြုသည်ပင်ဖြစ်စေ ကုသိုလ်သည် ကောင်းမြတ်ချမ်းသာသော သုခကျိုးကို ပေးကြောင်းသာ ဟောတော်မူပါသည်၊ ကုသိုလ်နှင့်စပ်ဘိုင်၍ ကဲ့ရဲ့ကောက်မမူပါ၊ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏

အဆင့်ဆင့် မြင့်ရာမြင့်ကြောင်း လူကောင်း နတ်ကောင်း ဘဝမှသည် လွတ်မြောက်ရာ ချမ်းသာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေလိုသော ဆန္ဒတော်မှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အလွန်ကြီးမားသော ဆန္ဒတော်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အထင်ရှားဆုံးနှင့် အကျဉ်းဆုံးသြဝါဒ အနုသာသနကထာတော်မှာ—

"သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊
ကုသလဿူပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊
ဧတံ ဗုဒ္ဓါနုသာသနံ။
(ဒီ-၂-၄၂။ ဓမ္မပဒ-၄၁)

အကုသိုလ်မှန်သမျှ မပြုလုပ်ရခြင်း၊
ကုသိုလ်မှန်သမျှ ပြုလုပ်ပွားများရခြင်း၊
မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်အောင် ဆုံးမထားရခြင်း—
ဤ သုံးမျိုးတို့သည် ဘုရားရှင်တိုင်း၏ အဆုံးအမတော်တည်း။

ဟူသည်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ဤ အနုသာသနကထာတော်ကို အကျယ်ချဲ့ဖွင့်သောအခါ အကုသိုလ်ကို မပြုလုပ်ရခြင်းဟူသည် သိက္ခာသုံးပါးတို့တွင် သီလသိက္ခာ=ပိဋကသုံးပုံတွင် ဝိနယပိဋကကို ဆိုလိုပါသည်၊ ကုသိုလ်ကို လုပ်ရခြင်းဟူသည် သိက္ခာသုံးပါးတွင် သမာဓိသိက္ခာ= ပိဋကသုံးပုံတွင် သုတ္တန္တပိဋက၊ မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်အောင် ထားရခြင်းဟူသည် သိက္ခာသုံးပါးတွင် ပညာသိက္ခာ= ပိဋကသုံးပုံတွင် အဘိဓမ္မပိဋကကို ဆိုလိုပါသည်၊ ယင်းသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် သြဝါဒ(၃) ချက်၊ အကျယ်အားဖြင့် ပိဋကသုံးပုံ၊ ကျင့်စဉ်အားဖြင့် သိက္ခာ(၃) ပါးတို့သည် မကွဲမပြား တသားတည်း ဖြစ်ကြပါသည်၊ ထို "ကုသလဿူပသမ္ပဒါ" ကို ဖွင့်လျှင် သုတ္တန္တပိဋကတခုလုံး ရအပ်သည်ဖြစ်၍ စတုဘူမက ကုသိုလ်ကိုပြုလုပ်ရန်သာ တိုက်တွန်းတော်မူကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

"ကုသလဿာတိ စတုဘူမိကကုသလဿ" (ဒီ-ဋ္ဌ ၂-၆၉)

ကုသိုလ်ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ မိမိလုပ်ချင်သည့် အရာသာ ကုသိုလ်မဟုတ်၊ လုပ်ချင်သည်ဖြစ်စေ မလုပ်ချင်သည်ဖြစ်စေ အပြစ်ကင်းစင်ခြင်း အကျိုးပေးသောအခါ ဆင်းရဲကင်းဝေး ချမ်းသာကိုပေးခြင်း အမှတ်အသားလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောလုပ်ငန်းသည် ကုသိုလ်၏ သဘာဝပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ယင်းကုသိုလ်၏ကိစ္စမှာ အကုသိုလ်ဟူသော မကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်ဟူသည်ကို မိမိလုပ်ချင်သော အလုပ်မှသာ ကုသိုလ်-မလုပ်ချင်သော အလုပ်ဆိုလျှင် ကုသိုလ်မဟုတ်ဟု ကန့်

ကွက်ရန်မသင့်ပါခေျ၊ ကုသိုလ်မှန်သမျှ လုပ်ရပါမည်၊ ကုသိုလ်နှင့် စပ်လျှဉ်း၍ "မဖြစ်ဘေးသော ကုသိုလ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်ခြင်းငှါ ဖြစ်ပြီးဘေးသော ကုသိုလ်တို့ကို တည်ဘုံစေခြင်းငှါ မမေ့မပျောက်ခြင်း ထပ်မံပွားများခြင်း ပြန့်ပွားခြင်းငှါ ပွားများခြင်းငှါ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြည့်စုံခြင်းငှါ ဆန္ဒကိုဖြစ်စေ၏၊ လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်၏၊ ဝီရိယကိုအားထုတ်၏၊ စိတ်ကိုချီးမြှောက်၏"

(အံ-၁-၅၂၉၊ သမ္မပ္ပဓာနသုတ်)

ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဥပါသကာတို့ ကြိုးစားပြုလုပ်ရမည့် မှန်ကန်သည့် ဝီရိယစွမ်းအား (၄) မျိုးတွင် ကုသိုလ်နှင့် စပ်လျှဉ်း၍ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူသဖြင့် ကုသိုလ်ဟူသည်ကို မည်သည့်ကုသိုလ်ဖြစ်စေ လုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်ကိုလုပ်သူသည် ဘုရားရှင်၏ရန်သူမဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ ထို့ပြင် ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်မှာ အကျိုးပေးခြင်း မတူကြောင်းကို–

ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။
ကလ္လာဏကာရီ ကလ္လာဏံ၊ ပါပကာရီ စ ပါပကံ။

(သံ-၁-၂၂၉၊ သမ္မာ ၆-၄၁၉)

"အကြင်မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုး၏၊ ထိုမျိုးစေ့နှင့်တူသော အသီးကိုသာ စားသုံးရသကဲ့သို့ ကောင်းမှုပြုလုပ်သူသည် ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ခံစားရ၏၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ပြုသူသည် မကောင်းကျိုးဆင်းရဲကိုသာ ခံစားရသည်" ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် ကုသိုလ်ကိုပြုလုပ်သောအခါ မည်သည့်ကုသိုလ်မဆို ခရေးချယ်မနေပဲ ကြုံလာလျှင် "ငါရှေက-ငါရှေက" ဟု မြန်မြန်လုပ်သင့်ကြောင်း ကုသိုလ်ကို လုပ်သူသည် ပျင်းရိဖင့်နွဲ့ အချိန်ဆွဲကာ နေ့ရှေ ညရှေ လုပ်တတ်သဖြင့် မြန်မြန်လုပ်သင့်ကြောင်းကို—

အဘိတ္ထရေထ ကလ္လာဏေ၊ ပါပါ စိတ္တံ နိဝါရယေ။
ဒန္ဓံ ဟိ ကရောတော ပုညံ၊ ပါပသ္မိံ ရမတီ မနော။

(ဓမ္မပဒ-၃၀)

"ကောင်းမှုကို မြန်မြန်လုပ်ကြပါ၊ မကောင်းမှုမှ စိတ်ကိုတားမြစ်ပါ၊ ကောင်းမှုလုပ်သူ၏ စိတ်သည် ပျင်းရိဖင့်နွဲ့ အချိန်ဆွဲတတ်သည်၊ စိတ်သည် မကောင်းမှု၌ ပျော်မွေ့တတ်သည်" ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ကုသိုလ်လုပ်သူကို၏ ကုသိုလ်လုပ်ငန်းအပေါ် ယုံကြည်ချက် (သဒ္ဓါ) သည် ၄-မျိုးရှိပါသည်၊ ယင်း (၄) မျိုးတွင် ပသာဒသဒ္ဓါနှင့် မပြိုကောင်းဟုလည်း ဘုရားရှင်က ဟောတော်မမူပါ။

ကြောင်ပန်းပါဒက ပသာဒသဒ္ဓါကို လိုသလို ကောက်ယူထားပုံမှာ "မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ မဆိုက်မကပ်၊ လူနတ်ချမ်းသာကို သာယာခြင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြိုသော သဒ္ဓါကို ပသာဒ သဒ္ဓါဆိုသည်" ဟု (ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဏ္ဏဒီပနီ၊ နှာ-၅) ၌ ရေးသားထားပါသည်။

စာလာပေလာ ဒေသနာတော်အလိုအရ ပသာဒ သဒ္ဓါဟူသည်– "ဘုရား, တရား, သံဃာဟူသော စကားသံကို ကြားခါမျှ၌ စိတ်ကြည်လင်ခြင်းကို ပသာဒ သဒ္ဓါ" ဟုခေါ်ပါသည်။

"ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော သံဃောတိ ဝုတ္တေ ပန ပသာဒေါ ပသာဒသဒ္ဓါ"

(ဒီ-ဋ္ဌ ၂-၁၁၉)

သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ အာဒိနာ ဗုဒ္ဓါဒီသု ဥပ္ပန္နကပသာဒေါ ပသာဒ-သဒ္ဓါ မဟာကပ္ပိနရာဇာဒိနံ ဝိယ၊ (ဒီ-ဋီ ၂-၁၂၇)

ဤသို့ "ဘုရား-တရား-သံဃာ" ဟူသော အမည်ကို ကြားရုံမျှ ကလေးဖြင့် စိတ်ကြည်လင် ချမ်းမြေ့သွားသော မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ဘုရားရှင်နှင့် တွေ့ဆုံလို၍ ဆက်လက်ထွက်ခွါကာ ရဟန်းဝတ်ခဲ့ပါသည်၊ (ဓမ္မ-ဋ-၁-၃၅၁)

ထို့ပြင် မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဝတ္ထု၌ ဘုရားရှင်ကို မြင်ခါမျှဖြင့် စိတ်ကြည်လင်ချမ်းမြေ့သွားသော မဋ္ဌကုဏ္ဍလီမှာလည်း နတ်ပြည်သို့ ရောက်သွားရပါသည်၊ ပသာဒသဒ္ဓါ၏ စွမ်းအားမှာ ဤမျှ အရှိန်အဟုန်ကောင်းလှပါသည်၊ ဤသို့သော ပသာဒသဒ္ဓါဖြစ်ခိုက် မဋ္ဌကုဏ္ဍလီသည် မည်သည့်ဆုကိုမျှလည်း မတောင်းခဲ့ပါ၊ လူဇာတ်ကောင်း နတ်ကောင်းဖြစ်လိုသော တောင့်တချက်လည်း မပါပါ၊ သို့သော်– ဘုရားရှင်၌ ကြည်ညိုခါမျှဖြစ်သည့် ပသာဒသဒ္ဓါ၏ စွမ်းအားအင်နှင့်ကြောင့်သာ နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်ခဲ့ရပါသည်၊ ဤမဋ္ဌကုဏ္ဍလီသည် ဘုရားရှင်၌ လူကောင်း နတ်ကောင်းကို လိုချင်၍ ရှိခိုးသည်မဟုတ်၊ "မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လျှင် မိုက်ကန်းသည့် ဖခင်ကို အမှီပြု၍ ဤသို့သော ဘုရားရှင်ကို ချဉ်းကပ်ကာ ဝေယျာဝစ္စလည်း မလုပ်နိုင်၊ လှူဖွယ်လည်းမလှူနိုင်၊ တရားလည်း မနာနိုင်ခဲ့၊ ယခုတော့ ငါ့လက်နှစ်ဖက်ကိုတောင်မှ ငါအစိုးတရဖြင့် မမြှောက်ချီနိုင်တော့၊ အခြားလုပ်စရာလည်း မရှိတော့" ဟု စိတ်ကူးပေါ်ကာ စိတ်ဖြင့်သာ ကြည်ညိုရုံမျှ-ကြည်ညိုနိုင်လေသည်၊ ထိုခဏ-သေဆုံးသွားကာ နတ်ပြည်ရောက်သွားရခြင်းသည် ပသာဒသဒ္ဓါ၏ စွမ်းအားပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ဤမဋ္ဌကုဏ္ဍလီ

ဝတ္ထုဒ္ဒ ကံနှင့်ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သည့် ကမ္မသကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပင် အချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ ကြိုတင်စီမံခွင့် မရလိုက်ပဲ ရုတ်တရက် ရှောင်တခင် သေခါနီးမှဖြစ်သော အရေးပေါ် ပသာဒသဒ္ဓါ အညံ့စားလေးမျက ဤမျှထိ အကျိုးပေးနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဝစန ဒေသနာတော်၌ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ ဝတ္ထုကဲ့သို့သော သာဓကပေါင်းများစွာ ရှိပါသည်။

ပသာဒ သဒ္ဓါသည် ထိုကဲ့သို့ ကြည်လင်ချမ်းမြေ့ရာမှ တဆင့်တက်ကာ ဘုရားဂုဏ်စသည်တို့ကို အမှန် သက်ဝင်ယုံကြည်မှု သြကပ္ပနသဒ္ဓါ ဖြစ်လာပါသည်၊ ပသာဒသဒ္ဓါ ဖြစ်ပေါ်လျှင် သူတပါးတို့မသိနိုင်သေးပဲ သြကပ္ပနသဒ္ဓါ ဖြစ်ပေါ်ခါမှ သက်ဝင်ယုံကြည်ကာ စေတိယင်္ဂ-ဗောဓိယင်္ဂစသော ဝတ္ထုရုံး အားလုံးကို ဖြည့်ကျင့်လာပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပသာဒသဒ္ဓါဟူသည် မြင်ကာ ကြားကာမျှ၌ စိတ်ကြည်လင် ချမ်းမြေ့ခြင်းသာဖြစ်၍ သြကပ္ပနသဒ္ဓါသည် ယုံကြည်အပ်သည့်ဝတ္ထုကို သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒက "လူနတ်တို့ ချမ်းသာကို သာယာခြင်းကမ္မသ-ကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ပြည့်သောသဒ္ဓါကို ပသာဒသဒ္ဓါ" ဟု ဆိုသဖြင့် ပသာဒသဒ္ဓါအရ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ကောက်ယူသောကြောင့် ဗုဒ္ဓဝစနပါဠိ အဋ္ဌကထာနှင့် လုံးဝမညီညွတ်၍ မှားယွင်းသည့် "အမမ္မဝါဒ"သာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ပသာဒသဒ္ဓါအရ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ကောက်ယူပြီးလျှင်-ယခုကာလ သာသနာတော် သမယ၌ ထိုပသာဒသဒ္ဓါနှင့် ခုရောနောင်ခါ ကောင်းအောင်သာဟု ပြုကြသမျှ ကုသလကမ္မပထသခါရကို ဗာလုဿုက္ကဟု ဆိုရမည်-

(ခြောက်စောင်တဲ့ ပိဝဋ္ဌနီပနီ နှာ-၅)

ဟု ဆိုထားပြန်ကာ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်မှန်သမျှ ဗာလုဿုက္ကာ=လူမိုက်တို့၏ အလုပ်ဟု နှိမ့်ချ၍ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဗုဒ္ဓဝစန မဟုတ်လေဟန် ရေးသားထားပါသည်၊ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် အဆင့်မြင့်လိုကြသော သတ္တဝါတိုင်း၏ အခြေခံဖြစ်ပါသည်၊ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ မပါလျှင် ဤသာသနာတော်နှင့်လည်း မတွေ့ကြုံနိုင်ပါ၊ ထို့အတူ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိသို့ မရောက်မီ ၎င်းတို့သို့ ရောက်စေနိုင်ရန်အတွက် အခြေခံမှာ ယင်းဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ-မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ကို ယုံကြည်ရန်အမြင်မှန်ဖြင့် မြင်တတ်ရန်သည် အဓိကလိုအပ်ပါသည်၊ ယင်းသို့ယုံကြည်စေရန် အမြင်မှန်စေရန် အဓိကလိုအပ်ချက်ကို ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိက ဖြည့်စွမ်းနိုင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဘုရားရှင်က သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အမြင်မှန်ထဲတွင် ထည့်သွင်းဟောကြားဟော်မူပါသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိရှိမှသာ မဂ္ဂ-

ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်နိုင်သည်၊ မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိက စ ရသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

> တတ္ထ ကတမာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ ကမ္မဿကတာဉာဏံ သစ္စာနုလောမိကဉာဏံ၊ မဂ္ဂသမင်္ဂီဿ ဉာဏံ ဖလသမင်္ဂီဿ ဉာဏံ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ-ပါ-၂၆၄၊ပဒ-၁၃၂၃)

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ(=အယူ၏စင်ကြယ်ခြင်း) ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ကမ္မဿကတာဉာဏ်၊ သစ္စာနုလောမိက(ဝိပဿနာ)ဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်-တို့သည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဘုရားရှင်သည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ (=အယူ၏စင်ကြယ်ခြင်း)တို့တွင် ကမ္မဿကဉာဏ်ကို အခြေခံအဖြစ် ဟောကြားတော် မူခဲ့ပါသည်၊ ထိုကမ္မဿကတာဉာဏ်ဟူသည်မှာ "ကြောင်ပန်းဝါဒဆိုသကဲ့သို့" ပညာဒသဒ္ဓါဖြင့် ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ ကုသိုလ်ကံကို တကယ်နစ်နစ်နောနော နားလည်၍ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်ကာ သက်ဝင်ယုံကြည်မှု သြကပ္ပနသဒ္ဓါသာဖြစ်ပါသည်။

> "ကမ္မဿကတဉာဏန္တိ ဣဒံ ကမ္မံ သကံ၊ ဣဒံ နော သကန္တိ ဇာနနပညာ။ တတ္ထ အတ္တနော ဝါ ကတံ ဟောတု ပရေန ဝါ၊ သင်္ခမ္မ အကုသလ ကမ္မ နော သက"
>
> (အင္ဂုတ္တရလိနီ-၄၃၃)

"ကမ္မဿကတဉာဏ်ဟူသည် ဤကံသည် ငါ့ဥစ္စာဖြစ်၏၊ ဤကံသည် ငါ့ဥစ္စာမဟုတ်"ဟု သိသောပညာတည်း၊ ထိုကံနှစ်ပါးတို့တွင် မိမိပြုသည်ဖြစ်စေ သူတပါးပြုသည်ဖြစ်စေ အကျိုးကိုဖျက်ဆီးခြင်း အကျိုးမဲ့ကိုဖြစ်စေတတ်ခြင်းကြောင့် အလုံ့စုံသော အကုသိုလ်ကံသည် ငါ့ဥစ္စာမဟုတ်၊ ကုသိုလ်ကံသည် အကျိုးမဲ့ကို ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းရှိခြင်း အကျိုးကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်ခြင်းကြောင့် ငါ့ဥစ္စာဖြစ်သည်၊ ကမ္မဿကတာဉာဏ်သည် ကုသိုလ်ကံသာ ငါ့ဥစ္စာဟု နှစ်နှစ်နောနောဉာဏ်နှင့်ယှဉ်ကာ ယုံကြည်သည့် ကုသိုလ်ကံတို့တွင် စျာနသမ္မာဒိဋ္ဌိအသင်းဝင် ရူပ+အရူပ ကုသိုလ်ကံ၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိအသင်းဝင် ကာမာ-ဝစရ(မဟာ) ကုသိုလ်ကံ၊ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိအသင်းဝင် မဂ်ကုသိုလ်ကံတို့လည်း ပါဝင်နေကြောင်း သဘောပေါက်မှပါမည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော အမည်သည် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အသုံးအနှုန်းအမည်ဖြစ်၍ အဘိ-ဓမ္မာအလိုအရ ဆိုင်ရာစိတ်နှင့် ယှဉ်သောပညာကို အရကောက်ယူရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ(၅)မျိုး၏ အဘိဓမ္မာဒေသနာနည်းဖြစ်သော အရကောက်ကို ကောက်ပြရသော်–

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိအရ-			မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု ယှဉ်သော ပညာစေတသိက်	
စျာန	။	-	ရူပကုသိုလ်၊ အရူပကုသိုလ်ခု	။
ဝိပဿနာ	။	-	မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်သမ္ပယုတ် (၄)ခု	။
မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ	။	-	မဂ်ကုသိုလ်စိတ်ခု	။
ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ	။	-	ဖိုလ်စိတ်ခု	။

တို့ကို သက်ဆိုင်သလို ကောက်ယူရပါမည်၊ ထိုသို့ ကောက်ယူလိုက်လျှင် ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ကံကိုယုံရုတွင် ခုဘဝ နောက်ဘဝကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံကိုသာ ဝကွက်၍ ယုံသည်မဟုတ်ပါ၊ မဂ်ဖိုလ်ကိုရစေနိုင်သော ဝိပဿနာဘာဝနာမယကံ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရစေနိုင်သော လောကုတ္တရာမဂ်ကုသိုလ်ကံ တို့ကိုလည်း ယုံကြည်ပါသည်၊ ဝိပဿနာနှင့် မဂ်ဉာဏ် အခေါ်ခံတရားတို့သည် ကုသိုလ်ကံမျှားဖြစ်ကြောင်း ကံတရားမျှားဖြစ်ကြောင်း "ကုသလာ ဓမ္မာ" ပုဒ်အရ (ကုသိုလ်စိတ်-၂၁)ကို ကောက်ယူရကြောင်း သိနားလည်ရန်လိုပါသည်၊ သို့မှသာ ဗုဒ္ဓဝစနနှင့် ညီညွတ်ပါလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၏ စွမ်းအင်သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုရှုရန် အခြေခံ အကြောင်းရင်းကြီး ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလှပါသည်။

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ကြသူတိုင်းသည် သရဏဂုံတည်ကြသဖြင့် ထို သရဏဂုံတည်ခြင်းသည်ပင် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ (ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ)သို့ အလို အလျောက် ရောက်သွားကြောင်းကို-

> "သရဏဂမနမ္မိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဇုကတေနေဝ သင်္ဂဟိတာ" (ဣတိဝုတ္တက ၁၉၅ ပုညကိရိယသုတ်အဖွင့်)

၌ ဖွင့်ဆိုထားပါသေးသည်၊ ထို့ကြောင့် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်သော သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းသည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းမှန်ကြီး၏ ပထမဦး အစ လမ်းဝကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။

> "တတ္ထ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မတ္တိဘဝံ အာကဇုတိ။
> (အံ-၄-၁-၃၆၉)

ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ ငါးမျိုးတို့တွင် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပြည့်စုံသောဘဝကို ယူဆင်၏။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သမ္မတ္တိဘဝကို ရစေနိုင်သောကြောင့် အားသေးသည်ဟု မဆိုနိုင်၊ မပြုလုပ်ကောင်းဟု မဆိုနိုင်ပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သမ္မတ္တိဘဝကိုမျှမရလျှင် ဘယ်သောအခါမျှ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရစေသော ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဣမသို့ ကမ္မဿကတညာဏော ဌတ္ဝာ ဣမေ သတ္တာ ဗဟုံ ဝဋ္ဋဂါမိကမ္မံ အာယူဟိတ္ဝာ သုခေန သုခံ အနုဘဝန္တာ အရဟတ္တံ ပတ္တာ ဂဏန-ပထံ ဝီတိဝတ္တာ။

(အဋ္ဌသာလိနီ-၄၃၄)

ဤကမ္မဿကတညာဏ်ခ်ိတည်၍ (၀၊) တည်သောကြောင့် ဤသတ္တဝါတို့သည် မျှားဖွာသော ဝဋ္ဋဂါမိကံဟူသော ဝဋ်ကို လည်စေတတ်သည့် ကံကို အားထုတ်ကြကုန်၍ ချမ်းသာတခုဖြင့် ချမ်းသာတခုကို အစဉ်ခံစားရကုန်လျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြသူတို့သည် မရေတွက်နိုင်ကြကုန်။

အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာဆရာက ဤစကားကို ဥပမာတခုဖြင့် တင်ပြသည်မှာ–"စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသော ယောကျ်ားသည် ခရီးရှည်ထွက်ခွါသွားရာ မိမိခရီးသွားရာလမ်းရှိ ရွာနီကုန်းတို့၌ နက္ခတ်ပွဲလမ်းသဘင် ကြေငြာသံကြားရသောအခါ 'ငါဟာသည့်သည်ပဲ ဘယ်သူကို မှီခိုအားကိုးပြီး နက္ခတ်ပွဲဆင်နွဲရပါ့'ဟု စဉ်းစားရန်မလိုပဲ မိမိအလိုရှိသလို ငွေကိုထုတ်သုံးပြီး နက္ခတ်ပွဲဆင်နွဲကာ ချမ်းချမ်းသာသာ ခရီးကို လွန်မြောက်သွားကဲ့သို့ ကမ္မဿကတာဉာဏ်ခ်ိ ရပ်တည်ကြသူတို့သည် သမ္ဘတ္တိစည်းစိမ် အမျိုးမျိုးကို ခံစားပြီး အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ကြကာ နိဗ္ဗာန်နန်း မြန်းနိုင်ခဏေးရမှာ ရေတွက်၍ပင်မရအောင် ရှိကြသည်"ဟု ဆိုပါသည်။

ဘုရားရှင်က "အဘိဏှပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗဌာန" သုတ်တွင် အမြဲမပြတ် နေ့စဉ်ရှုမှတ်အပ်သော တရားငါးပါးတို့တွင် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်သော–

ကမ္မဿကောမှိ ကမ္မဒါယာဒေါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိသရဏော ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿာမိတိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ-ဟု အကုသိုလ်ဒုစရိုက်တရားများ ပယ်ရှားနိုင်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အကျိုးကို မြင်တော်မူ၍ နေ့စဉ်မပြတ် နှလုံးသွင်းရမည့် အကြောင်း ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဤရှေးဤမျှ ဂဏန်းချ၍ မရနိုင်လောက်အောင် အကျိုးတရားများ ရရှိသည့် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်လုပ်သော ကုသိုလ်မှန်သမျှ ဗာလုသုက္ကာ=လူမိုက်အလုပ်ဟု ကြောင်ပန်းဝါဒက ရက်စက်စွာဆိုလိုက်ပုံမှာ–

"ဗာလာနံ ဥဿုက္ကာ ဗာလုသုက္ကာ"

ဗာလာနံ=လူ့အဖျင်း လူအဖြုန်း လူ့အသုဉ်း လူ့အသံ လူ့အခုံ လူ့အကာ လူ့ချုချုချာချာ သံသရာမှာမသိဆုံး အမိုက်တုံး အမိုက်ခဲ အမိုက်မဲမှန်လှ

လူ့ဗာလတို့၏။ ဥဿုက္ကော၊ မဂ်ဥာဏ် ဖိုလ်ဥာဏ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမမျှား အလကားသား ယောင်ဝါး၍ အားထုတ်မှုတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဗာလုဿုက္ကော၊ ဗာလုဿုက္ကမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်အတိုင်း အဟုတ်အမှန်ကို မသိသောသူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမပြီး အချည်းနှီး အလားကားသား ပြုမှားသမျှသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့သည် ဗာလုဿုက္ကမည်၏ ဟူသည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစကားအရ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြုလုပ်သည့် ကုသိုလ်မှန်သမျှ မှားချွတ်မှားသည်မဟုတ်သေး၊ လုပ်သူမှန်သမျှ 'လူ့အဖျင်း၊ ယူအပြုန်း၊ လူ့အသုဘ်း၊ လူ့အခွံ၊ လူ့အသုံ၊ လူ့အကာ၊ လူ့ဒုက္ခ၊ ခ၊ ခ၊ ခ၊ သံသရာမှာမသိဆုံး အမိုက်တုံး အမိုက်ခဲ အမိုက်မဲမှန်လို့ လူ့ဗာလခေါ်ပါ ဆိုလိုက်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခြေခံအုတ်မြစ် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၏ အခြေခံအုတ်ပြစ်ကို ရိုက်ချိုးဖျက်ဆီးလိုက်ခြင်းဖြစ်၍ "ဘုရားရှင်ဟောသည့် ဓမ္မဝါဒ" ဟုခုလုံး အဖြစ်ပါတော်ဖေ၏သည့် "အဓမ္မဝါဒ"သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်းဝါဒအရ ဗာလ=လူမိုက်ဟူသည်ကို ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ကုသိုလ်လုပ်သူဟု စွဲဆိုသော်လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကမူ ဗာလ=လူမိုက်၏ လက္ခဏာကို ကြောင်ပန်းဆိုသလို မဟုတ်ပဲ ဤသို့ဟောတော်မူပါသည်။

> တီဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ ဗာလဿ ဗာလလက္ခဏာနိ ဗာလနိမိတ္တာနိ ဗာလာပဒါနာနိ၊ ကတမာနိ တီဏိ၊ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဗာလော ဒုစ္စိန္တိတ-စိန္တီ စ ဧဟာတိ ဒုဘ္ဘာသိတဘာသီ စ၊ ဒုက္ကဋကမ္မကာရီ စ။
>
> (အံ-၁ စိန္တီသုတ်-၁၀၀)

ရဟန်းတို့–ဗာလ=လူမိုက်၏ ဗာလလက္ခဏာ ဗာလနိမိတ် ဗာလဖြစ်ကြောင်းတို့သည် ဤသုံးပါးတို့တည်း၊ ရဟန်းတို့–ဗာလလူမိုက်သည် မကောင်းသော အကြံအစည်ကို ကြံစည်လေ့ရှိ၏၊ မကောင်းသောဃကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိ၏၊ မကောင်းသောအလုပ်ကို လုပ်လေ့ရှိ၏၊ ထိုလက္ခဏာတို့ကိုကြည့်၍ ထိုသူကို "ဤသူသည် ဗာလလူမိုက်"ဟု ပညာရှိတို့ သိကြကုန်၏။

> တီဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန ပဓနာဒုစ္စရိ-တေန။
>
> (အံ-၁-၁၀၀၊ လက္ခဏသုတ်)

ရဟန်းတို့ ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက် (တရား ၃-ပါး) နှင့် ပြည့်စုံသောလူကို လူမိုက်ဟုသိရမည်။

> တီဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ အကုသလေန ကာယကမ္မေန အကုသလေန ဝစီကမ္မေန အကုသဒလေန မနောကမ္မေန။
>
> (အံ-၁-၁၀၂-အကုသလသုတ်)

ရဟန်းတို့ အကုသိုလ်ကာယကံ အကုသိုလ်ဝစီကံ အကုသိုလ်မနောကံ (သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသူကို) ဗာလ လူမိုက်ဟုသိရမည်။

ဤသို့ သုတ္တန်မျှားအရ ဗာလလူမိုက်၏ လက္ခဏာမှာ မကောင်းသည့် အကြံ အစည် အမြော်အဆို အပြုအမူတို့ကို ကြံစည်ပြောဆိုပြုမူခြင်းဖြစ်၍ ၎င်းဗာလ သည် ဒုစရိုက်နှင့် အကုသိုလ်ကိုသာ လုပ်လေ့ရှိကြောင်း ဟောကြားတော်မူ သဖြင့် ကုသိုလ်လုပ်သူသည် ဗာလမဟုတ်၊ ကုသိုလ်လုပ်ခြင်းသည် ဗာလ လက္ခဏာမဟုတ် ပဏ္ဍိတလက္ခဏာသာ ဖြစ်ကြောင်း ဟောတော်မူပါသည်၊ သုတ္တန်နည်းအရ ဗာလကို ဤသို့ ဟောကြားတော်မူသကဲ့သို့ အဘိဓမ္မာနည်း အရလည်း—

> ကတဓမ ဓမ္မာ ဗာလာ အဟိရိကဉ္စ အနောတ္တပ္ပဉ္စ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ဗာလာ၊ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ ဗာလာ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ-၂၅၅-၁၃၀၇)

ရဟန်းတို့ အကုသိုလ်ဒုစရိုက်တို့ကို မရှက်ခြင်း အဟိရိက၊ မကြောက်ခြင်း အနောတ္တပ္ပ (နှစ်ပါး) တို့သည် ဗာလဘို့တည်း၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် ဗာလဖြစ်ကုန်၏ ဟု ဟောတော်မူသဖြင့် အကုသိုလ်သည်သာ ဗာလလူမိုက် အရကောက်ရပါသည်။

> ဗာလာ နာမ ယေ ကေစိ ပါဏာတိပါတာဒီအကုသလကမ္မပထသမန္နာ-ဂတာ သတ္တာ။ (ခု ဋ္ဌ-၁-၁၀၆)

"ဗာလမည်သည် ပါဏာတိပါတစသော အကုသလကမ္မပထတရားနှင့် ပြည့်စုံသော အမှတ်မရှိ သတ္တဝါတို့တည်း"။

> တီဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိ-သော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ၊ သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ၊ ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ (အံ-၁-၂၉၇-ခတသုတ်)

"ရဟန်းဘို- မလိမ်မာ၍ သူတော်ကောင်း မဟုတ်သော လူမိုက်သည် မိမိကိုယ်ကို ဘူးဖို့ခြင်းအမှုကို ဆောင်ရွက်တတ်၏၊ ပညာရှိတို့သည် အပြစ်ရှိ၏ဟု ကဲ့ရဲ့အပ်၏၊ အပြစ်ရှိ၏ဟု အဖန်တလဲလဲ ကဲ့ရဲ့အပ်၏၊ မျှားစွာသော အကုသိုလ်ကို ပွားစေတတ်၏။

ဗာလ လူမိုက်သည် ကုသိုလ်ကို မလုပ်ကြောင်း အကုသိုလ်စရိုက်မျှားကိုသာ လုပ်ကြောင်းနှင့် အကုသလကမ္မပထ တရားနှင့် ပြည့်စုံသူသည်သာ ဗာလလူမိုက်ဖြစ်ကြောင်း (ဖော်ပြပါ) ပါဠိ အဋ္ဌကထာမျှားက ဆိုပါသည်၊ ကြောင်ပန်းကမ္မ "ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကိရိယာဆယ်ပါး ပြုလုပ်သူကို လူမိုက်ဟုဆိုသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝစန ခမ္မဒေသနာကို ဆန့်ကျင်သည့် "အဓမ္မဝါဒ" သာ ဖြစ်ပါသည်။

တဖန် "ကြောင်ပန်းဝါဒ"က ယင်း ကုသိုလ်လုပ်သူကို "မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူ သူပုန်နှင့်တူ၏"ဟု ဆိုပြန်သေးသည်၊ ဘုရားရှင်က ကုသိုလ်ဟူသည် နည်းသည်မျှားသည် မဟူ ကြုံတိုင်း ကြုံဘိုင်း လုပ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းကိုသာ ဟောတော်မူပါသည်၊ ကုသိုလ်၏ လက္ခဏာကို (အထက်ဘုင်) ဖော်ပြပြီးဖြစ်၍ ကုသိုလ်ဟူသည် မည်သည့်အခါမျှ ဆင်းရဲကို မပေးကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

မဘ္ဘာ သုခပရိစ္စာဂါ၊
ပယော စေ ဝိပုလံ သုခံ။
ဧဝေ မဘ္ဘာ သုခံ ဓီရော၊
သမ္မဟ္ဆံ ဝိပုလံ သုခံ။ (ဓမ္မပဒ-၅၅)

ပညာရှိသည် အနည်းငယ်မျှသော ချမ်းသာစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်ခါမျှဖြင့် ကြီးကျယ်မြင့်မားသော ချမ်းသာကို မြင်သိသည်ရှိသော် အနည်းငယ်မျှသော ညည်းစိမ်ချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်ရာ၏။

"မာ ဘိက္ခဝေ ပုညာနံ ဘာယိတ္ထ၊ သုခဿေတံ ဘိက္ခဝေ အဓိဝစနံ ဣဋ္ဌဿ ကန္တဿ ပိယဿ မနာပဿ ယဒိဒံ ပုညာနိ (ဣတိဝုတ်-၂၁၅၊ အံ-၂-၃၆၅)

ရဟန်းတို့ ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ဘို့ကို မကြောက်ကြကုန်လင့်၊ အကြင် ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်တို့သည် ရှိကြကုန်၏၊ ထိုပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ဟူသော အမည်သည် လူနှာ်ဖြဟ္မာ ချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတို့၏ အမည်ပေတည်း။

ဤသို့ ဘုရားရှင်သည် ကုသိုလ်ဟူသည် ရသလိုလုပ်သင့်ကြောင်း ကုသိုလ်ဟူသော အမည်သည် ချမ်းသာ၏ အမည်သာဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားတော်မူကာ ကုသိုလ်မကြောက်ကြရန် အကုသိုလ်ကိုသာကြောက်ရန် အဓိပ္ပာယ် ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ထို့ပြင် လူကောင်း နတ်ကောင်း ဗြဟ္မာကောင်းဖြစ်ရန်

တောင့်တခြင်းကို ဘုရားရှင်က အလွန်တရာ လိုလားတော်မမူသော်လည်း ကဲ့ရဲ့ပစ်ပယ်တော်မမူပဲ (ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက်) တောင့်တသင့်ကြောင်းကို——

> တီဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သုခါနိ ပတ္ထယမာနော သီလံ ရက္ခေယ္ယ ပဏ္ဍိတော၊ ကတမာနိ တီဏိ၊ ပသံသာ မေ အာဂစ္ဆတူတိ သီလံ ရက္ခေယ္ယ ပဏ္ဍိတော ဘောဂါ မေ ဥပပဇ္ဇန္တူတိ သီလံ ရက္ခေယ္ယ ပဏ္ဍိတော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိဿာမီတိ သီလံ ရက္ခေယ္ယ ပဏ္ဍိတော (ဣတိဝုတ်-၂၄၁)

ရဟန်းတို့ ပညာရှိသည် ဤသုံးပါးတို့ကို တောင့်တကုန်လျက် သီလကို စောင့်ရှောက်၏၊ ငါ့အား ချီးမွမ်းဖွယ်ရာ ရောက်လာပါစေဟု တောင့်တလျက် ပညာရှိသည် သီလကို စောင့်ရှောက်၏။

ငါ့အား စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရောက်လာပါစေဟု တောင့်တလျက် ပညာရှိသည် သီလကို စောင့်ရှောက်၏။

ငါသေပြီးနောက် သုဂတိဘဝ ရောက်ပါစေဟု တောင့်တလျက် ပညာရှိသည် သီလကိုစောင့်ရှောက်၏ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဤနေရာ၌ ပသံသာ ဘောဂ သုဂတိလောကတို့သည် ဝဋ္ဋတရားတို့သာ ဖြစ်ပါသည်၊ သို့သော် ဝဋ္ဋချင်းတူသော်လည်း "ဝဋ္ဋမျှင်မပြတ်" နိုင်သူတို့အတွက် သုခဝဋ္ဋနှင့် ဒုက္ခဝဋ္ဋတို့တွင် သုခဝဋ္ဋသည် (အပြီးတိုင် မငြိမ်းအေးနိုင်သေးသော်လည်း) ဒုက္ခဝဋ္ဋနှင့်စာလျှင် အနည်းငယ် သက်သာရာရကာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းတို့ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်သည့် အခွင့်ကောင်းကြီးကို ရစေနိုင်၍ ဘုရားရှင်က ပစ်ပယ်တော်မမူရုံမျှမက ကဲ့ရဲ့တော်မမူပဲ တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်——

> တယောမေ ဥပနိဿယာ ဒါနူပနိဿယော သီလူပနိဿယော ဘာဝနူပ-နိဿယော စာတိ။ တေသု ဒါနသီလူပနိဿယာ ဒုဗ္ဗလာ၊ ဘာဝနူပနိဿယော ဗလဝါ။ ဒါန သီလူပနိဿယာ ဟိ တယော မဂ္ဂေ စ ဖလာနိ စ ပါပေန္တိ၊ ဘာဝနူ-ပနိဿယော အရဟတ္တံ ပါပေတိ။ (ခုဒ္ဒကဝ်ုသံယုတ်-၄-၂၅၁)

"ဒါန-သီလ-ဘာဝနာဟူသော အားကြီးသောအကြောင်းတရား သုံးပါးတို့တွင် ဒါန သီလအကြောင်းတို့သည် အားနည်းကုန်၏၊ ဘာဝနာအကြောင်းသည် အားကြီး၏၊ ဒါန သီလဟူသော အားကြီးသည့် အကြောင်းကြောင့် အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်တို့ကို ရစေကုန်၏၊ ဘာဝနာဟူသော အားကြီးသည့် အကြောင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေနိုင်၏ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ပြ

သဖြင့် ဒါန သီလသည် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဟူသော အကျိုးမပြီး အချည်းနှီး အလကား မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ဒါန သီလသည် သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ် အဆင့်ဖြစ်သော အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ကို ရစေနိုင်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ဥပနိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသဖြင့် "ဒါန သီလသည် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုး မပြီး" ဟုဆိုသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် "ဓမ္မ ဝါဒ" မဟုတ် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းဝါဒက ဆက်၍ ကံကို ပယ်ရှားလိုက်သည်မှာ—

"ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထိုကံ (၂၉)ပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်က လွတ်ကြမည်" ဟု ဆိုပြန်သည်။

ထို(၂၉)ပါးဟူသည် အကုသိုလ်ကံ ၁ ,-ပါး မဟာကုသိုလ် ၈-ပါး မဟာဂျုတ် ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါး ပေါင်း (၂၉)ပါး ဖြစ်ပါသည်၊ ၎င်း (၂၉)ပါးကို ပယ်ရှားမှ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်က လွတ်မည်ဟု ဆိုသဖြင့် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနေဖြင့် ဘယ်ကံကို လုပ်ရပါမည်နည်း—

မဂ်ဉာဏ်မရသေးသူမှန်သမျှ မဂ်ကုသိုလ်ကံလည်း မဖြစ်သေးပါ၊ မဂ်ဉာဏ် ရပြီးသော်လည်း ဖလသမာပတ် မဝင်စားလျှင် (အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်ရပြီးသူ) သေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မဟာကုသိုလ်ကံ ပုညကိရိယာဝတ္ထုကိုသာ လုပ်ရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့က ကံ(၂၉)ပါးလုံး ပယ်လိုက်လျှင် ဘယ်ကံ လုပ်ရပါမည်နည်း၊ လုပ်စရာ ကံမရှိတော့ပါ။

အကုသိုလ်ကံကို ပယ်သည်မှာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က ပဟာတဗ္ဗ ပယ်ရမည့်တရားဟု ဟောခဲ့တော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်၍ အထူးဆိုရန်မလိုပါ၊ သဘာဝကျပါသည်၊ ဒါနကံ သီလကံကို မလုပ်ပဲ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကံကိုသာ လုပ်ရမည် ဆိုသော် ယင်းဝိပဿနာကံသည် မဂ်ကုသိုလ်ကံဖြစ်ပြီလော၊ မဟုတ်သေးပါ၊ လုံးဝ မဟုတ်သေးပါ၊ ခေတ်အခေါ် တရားအားထုတ်ခြင်းဟူသော ဝိပဿနာ ဘာဝနာကံသည် လောကုတ္တရာကုသိုလ်မဟုတ်သေးပဲ ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်ကံ ပုညကိရိယာဝတ္ထုပင် ရှိပါသေးသည်၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းဝါဒကမူ မိမိတို့ လုပ်ခိုင်းနေသော "ဝိပဿနာတရား" ကိုပင် မည်သည့်ကုသိုလ်ထဲ ဝင်ရောက်မှန်း မသိပဲ ငါးလုံးရှည်နှင့် ရောရမ်းလိုက်သဖြင့် ကောင်းကင်ကိုမော့ကာ "လ-ကို တံတွေးနှင့် ထွေးသူသည် ကိုယ့်မျက်နှာပေါ်သာ တံတွေးပြန်ကျသကဲ့သို့" ကိုယ့် အလုပ် ဝိပဿနာတရားပါ အားမထုတ်နှင့်တော့ ကံမှန်သမျှ မလုပ်ကြနှင့် ပြတ်ကြတော့ဟုဆိုရာရောက်ပြီး "ကံကို ပယ်သည်" အကိရိယဝါဒအဖြစ် ရောက်သွားပါသည်။

ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က သိခါမောဂ္ဂလ္လာနပုဏ္ဏားကြီးသည် ဘုရားရှင်ထံ လာရောက်၍ "အရှင်ဂေါတမ သောဏကာယနခေါ်တဲ့ လူငယ်တယောက်က ရဟန်းကြီး ဂေါတမသည် 'ကံအားလုံး မပြုလုပ်ရ'ဟု ဟောပြော ပညတ်နေသည်၊ ကံအားလုံး မပြုလုပ်ရဟု ဟောပြောပညတ်ကာ (ကံမလုပ်မှ) လောကကြီး ပြတ်၏ ဟု ဟောပြောနေသည်၊ 'အို-မိတ်ဆွေကြီး....ဤလောကသည် ကံသည်သာ အမှန်တရား၊ ဤလောကသည် ကံတရားကြောင့် တည်နေသည် မဟုတ်လား'ဟု ကျွန်ုပ်ကို လာရောက်ပြောဆိုကြောင်း" လျှောက်ထား၏၊ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က "ပုဏ္ဏားကြီး ငါဒီစကားပြောဘို့ဝေးစ၊ သောဏကာယနကို မြင်ပင်မမြင်ဖူးပါ၊ ငါကိုယ်တိုင် ထွင်းဖောက်မျက်မှောက်ပြုပြီး ဟောကြားအပ်သော ကံ ၄-မျိုးရှိသည်၊ယင်းတို့မှာ ကဏ္ဍ=မည်းသော အကုသိုလ်ကံ၊ သုက္ကာ=ဖြူစင်သော ကုသိုလ်ကံ၊ ကဏ္ဍ သုက္ကာ=အမည်းအဖြူကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့်ရောနှောသောကံ၊ အကဏ္ဍ အသုက္ကာ=မမည်း မဖြူပဲ ကံကုန်စေတတ်သော ကံတို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။ (အံ—စတုက္ကနိပါတ်-သောဏကာယနသုတ်-၅၅၅)

ဤလေးမျိုးတို့၏ အရကောက်တို့ကို အကုသိုလ်သခ်ါရဖြစ်သော ၅-ပါးသီလ ကျူးလွန်ခြင်းနှင့် ပဉ္စာနန္တရိယကံသည် ကဏ္ဍ-မည်းသောကံ၊ ကုသိုလ်သခ်ါရဖြစ်သော ၅-ပါးသီလ လုံခြုံခြင်းနှင့် သုစရိုက် ၁၀-ပါးသည် သုက္ကာ=ဖြူသောကံ၊ ထိုနှစ်ပါး ရောနှောပြုလုပ်ခြင်းကို ကဏ္ဍသုက္ကာ=အမည်းအဖြူ ရောသောကံ၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါး ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို အကဏ္ဍအသုက္ကာ = ကံကုန်စေတတ်သော ကံ-ဟု ဆက်လက် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

အကယ်၍ ဘုရားရှင်ရှိတော်မူခဲ့ပါလျှင် သိခါမောဂ္ဂလ္လာနပုဏ္ဏားကြီး လျှောက်ထားသကဲ့သို့—

"မြတ်စွာဘုရား မြတ်စွာဘုရားက ကံ(၂၉)ပါးရှောင်မှ (၃၁)ဘုံက လွတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ရောက်မည် ဟောကြားနေကြောင်း ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က တဆင့် ပြောနေပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားခဲ့သော် (သောဏကာယန လုလင်အကြောင်း မိန့်တော်မူသကဲ့သို့) ဒီစကားမျိုး ပြောဘို့ဝေးစ၊ ကြောင်ပန်းကို ကြားတောင် မကြားဖူးဘူး၊ ငါဟောပြောနေတာက ကံ(၄)မျိုး ရှိသည်ဟု ဆက်လက်ဟောကြားတော်မူမည်မှာ မလွဲပါ။

ဘုရားရှင်၏ ရှောင်ကြဉ် ပယ်ရှားသင့်သော ကံဟူသည်မှာ ကံ ၂၉-ပါး မဟုတ်ပါ၊ အကုသိုလ်ကံသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်က ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားအား "ပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းဂေါတမသည် အကိရိယဝါဒရှိသူဟု ပြောဆိုလျှင် "ကာယ+ဝစီ+မနောဒုစရိုက် တရားများကို မပြုလုပ်ရဟု ငါဟော၏၊ များလှစွာသော အကုသိုလ်တရားမှန်သမျှ

မပြုလုပ်ရပါဟု ငါဟော၏ ဟူ၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါသည်။(ဝိ-ပါထိုဇိကပါ-၃)

ဘုရားရှင်က ဒုကုသိုလ်ကံ မှန်သမျှသာ မပြုလုပ်ရ ရှောင်ရှားရန် ဟောကြားတော်မူသော်လည်း ကြောင်ပန်းဝါဒကမူ ကံ(၂၉)ပါးကို ရှောင်မှ ဥဒ-ဘုံမှ လွတ်မြောက်မည်ဟု ကြွေးကြော်လိုက်သဖြင့် ကံကိုပယ်ရှားသည့် အကိရိယဝါဒ လုံးလုံးဖြစ်သွားပါတော့သည်။

ထို့ပြင် သုစရိုက်တရားလုပ်သူ ကုသိုလ်ကံမှန်သမျှလုပ်သူသည် ပညာရှိဖြစ်ကြောင်းကို (ဗာလဆိုင်ရာ ဖော်ပြပြီးသုတ်များ၏) သုက္ကပက္ခများ၌ဟောကြားတော်မူသဖြင့်လည်းကောင်း ခုဒ္ဒကပါဋ-၆-၁၀၇-၌-

ပဏ္ဍိတာ နာမ ယေကေစိ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိအာဒိ ဒသကုသလကမ္မပထသမန္နာဂတာ သတ္တာ-ဟု ဖွင့်ဆိုသဖြင့်လည်းကောင်း ပညာရှိလျှင် ကုသိုလ်လုပ်သည်၊ ကုသိုလ်လုပ်မှ ပညာရှိဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

အထက်ပါစကားများကို အားလုံးခြုံ၍ ကြောင်ပန်းဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒတို့၏ကံနှင့် ပတ်သက်သည့် အယူအဆတို့ကို အကျဉ်းချုပ်လိုက်လျှင်—

ကြောင်ပန်းဝါဒ က– ပုညကိရိယာလုပ်သူ ဗာလ
ဗုဒ္ဓဝါဒ က– ပုညကိရိယာလုပ်သူ ပဏ္ဍိတ
ကြောင်ပန်းဝါဒက– လောကီကုသိုလ်ကံအပါအဝင် ကံမှန်သမျှပယ်
ဗုဒ္ဓဝါဒ က– အကုသိုလ်ကံသာပယ်၊ လောကီကုသိုလ်ကိုမပယ်
ကြောင်ပန်းဝါဒ က– ပုညကိရိယာလုပ်လျှင် ဗာလသူကျ
ဗုဒ္ဓဝါဒ က– ပုညကိရိယာလုပ်လျှင် ပဏ္ဍိတသူကျ
ကြောင်ပန်းဝါဒက– ပုညကိရိယာလုပ်လျှင် ဘုရားရန်သူ
ဗုဒ္ဓဝါဒ က– ပုညကိရိယာလုပ်လျှင် ဘုရားအလိုတူ
ကြောင်ပန်းဝါဒ က– ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ကွဲရ၍ရှုတ်ချ
ဗုဒ္ဓဝါဒက– ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ချီးမွမ်း
ကြောင်ပန်းဝါဒ က–ပုညကိရိယာ မလုပ်ရန် ခြိမ်းခြောက်
ဗုဒ္ဓဝါဒက– ပုညကိရိယာလုပ်ရန် တိုက်တွန်းသည့် ဝါဒများ–

ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြွေမှုန်နှင့် မြင့်မိုရ်တောင်ကဲ့သို့ ကွာခြားပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ကုသိုလ်လုပ်သူများကို လူ.အဖျင်း လူ.အဖြုန်း လူ အသုဉ်း လူ.အဆုံ လူ.အခုံ လူ.အကာ လူ.ချ||ချ||ချာချာ စသည်ဖြင့်

နှိမ့်ချစွပ်စွဲကြသော်လည်း ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ၎င်းတို့ဆိုသောစာနှင့်ညီညွတ်နေကြောင်း "ခေါင်းမှန်း ဖင်မှန်းမသိ" ဆိုသကဲ့သို့ဖြစ်နေကြောင်းကို–

> မက္ခလိ ဘိက္ခဝေ မောဃပုရိသော ဧဝံဝါဒီ ဧဝံဒိဋ္ဌိ "နတ္ထိ ကမ္မံ၊ နတ္ထိ ကိရိယံ၊ နတ္ထိ ဝီရိယန္တိ"။ (အံ-၁၊ ကေသကမ္မလသုတ်-၂၉၀)

ရဟန်းတို့ မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချည်းနှီးသော လူ့အဖြုန်း မက္ခလိဂေါသာလသည် ကုသိုလ်ကံ မရှိ၊ ကုသိုလ်ကံကိုပြုလုပ်စရာမလို၊ ကုသိုလ်ကံကို ကြိုးစားအားထုတ်ရန်မလိုဟု အယူဝါဒရှိ၏၊ထိုမဂ်ဖိုလ်မမှီးအချည်းနှီးသောလူ့အဖြုန်း မက္ခလိသည် ဤအယူဝါဒဖြင့် ပွင့်ပြီး ပွင့်ဆဲ ပွင့်လတ္တံ့ ကုန်သော ဘုရားအဆူဆူတို့ ဟောကြားသည့် "ကမ္မဝါဒ-ကိရိယဝါဒ ဝီရိယဝါဒ"ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်သူ ဖြစ်၏ဟု ဟောတော်မူခဲ့ပါသဖြင့် ကြောင်ပန်းဝါဒသည် (မက္ခလိဝါဒ) နှင့် ထပ်တူညီပါသောကြောင့် အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းလျှောက်ထားပါသည် နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃) ဆရာတော်များဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ်(၄)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ကို ကောင်းသောတရား (ကုသလဓမ္မ)ဟု ဟောပြောပြုကျင့်လျှင် ခွဲနွားစသော အပါယ်ဘေးသုံးမျိုးနှင့်တူကြောင်း ဟောပြောရေးသားသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရစောဒနာပါဘုရား။

ရှိသေစွာလျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော် အမှတ်(၃) သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်ကြီးများဘုရား—

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓဝစန ပရိယတ်စာပေကို မသင်ကြားဖူးသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအား အကြောင်ရိုက်ပြီး မှိုင်းတိုက်ကာ စာလာပေလာ ဒေသနာတော်နှင့်မညီညွတ်ပဲ အကဲ့ကဲ့အပြားပြား လိုချင်သလို ဆွဲယူဟောပြောရေးသားခြင်းဖြင့် အဓမ္မကို ဓမ္မလုပ်ခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် သူတို့ လိုလျှင်လိုသလို ဆွဲယူသကဲ့သို့မလို လျှင်လည်း မလိုသလို ပစ်ပယ်တတ်ကာ ကာလိုက်-တွန်းလိုက် လုပ်တတ်သည့် "ကာတွန်း" ဝါဒသမားများဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါအချက်အလက်များက သက်သေခံပါသည်ဘုရား။

(က) ပုညကိရိယာဆယ်ပါးနှင့် ပါရမီဆယ်ပါးအထူးကား—

ကုသလကမ္မပထကုသိုလ် ဝန္ဒနိဿိတကုသိုလ် ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ် ပုညကိရိယာကုသိုလ် ဥာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ် စသည်တို့မှာ အတူတူသာမှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဒါနသီလစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုလျှင် ပုညကိရိယာချည်းပင် ဟု မထင်နှင့်၊ မမှတ်နှင့်၊ (ခြောက်စောင်တွဲ ၁၃-မှ)

ဤရေးသားချက်တွင် "ဒါနသီလစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုလျှင် ပုညကိရိယာချည်းပင်ဟု မထင်နှင့် မမှတ်နှင့်"ဟု ဆိုသဖြင့် ဒါနသီလပြုလျှင် ပုညကိရိယာမဟုတ်လျှင် ဘာကုသိုလ်မျိုးဖြစ်ရဦးမလဲဟု မေးချင်ပါသည်၊ ဘုရားရှင်က ဒါနသီလကုသိုလ်ကို ပုညကိရိယာကုသိုလ်ပါဟု တိုက်ရိုက်ဟောထားပါလျက် "ကြောင်ပန်းက ပုညကိရိယာချည်းမထင်နဲ့"ဟုဆိုသဖြင့် ဘာထင်ရမလဲဟု မေးရပါမည်၊ ဒါနသီလစသောကုသိုလ်ကောင်းမှုမျိုးသည် ပုညကိရိယာချည်းဖြစ်ကြကြောင်း အောက်ပါသုတ္တန်၌ဟောကြားတော်မူပါသည်။

> တီဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ ပုညကိရိယ ဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ တီဏိ၊ ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု၊ သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု၊ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယ ဝတ္ထု။
>
> (အံ-၃၊ ပုညကိရိယာ-ဝတ္ထုသုတ်-၂၂)

"ရဟန်းတို့ ပုညကိရိယာဝတ္ထု တို့သည် ဒါနမယပုညကိရိယဝတ္ထုသီလမယ ပုညကိရိယဝတ္ထု၊ ဘာဝနာမယပုညကိရိယဝတ္ထု ဟူ၍ (၃)ပါးရှိကုန်၏။

> "ကထံ ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု၊ သီလမယံ၊ ဘာဝနာမယံ၊ အပစိတိသဟဂတံ၊ ဝေယျာဝစ္စသဟဂတံ၊ ပတ္တာနုပ္ပဒါနံ၊အဗ္ဘာနုမောဒနံ၊ ဒေသနာမယံ၊ သဝနမယံ၊ ဒိဋ္ဌုဇုကမ္မံ ပုညကိရိယဝတ္ထု။ တီ ဣမာနိ ဒသ ပုညကိရိယဝတ္ထူနိနာမ။ (အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၁)

ဒါနပြုခြင်း သီလစောင့်ခြင်း ဘာဝနာပွားများခြင်း ရိုသေဆည်းကပ်ခြင်း ဝေယျာဝစ္စ လုပ်ဆောင်ခြင်း အလှူ၏အဖျိုကို အမျှဝေခြင်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓုခေါ်ခြင်း တရားဟောခြင်း တရားနာခြင်း အယူကို ဖြောင့်စွာယူခြင်း အားဖြင့် ဤ (၁၀) ပါးတို့သည် ပုညကိရိယဝတ္ထုမည်ကုန်၏။

ဤ (၁၀)ပါးတို့တွင် သရဏဂုံယူခြင်း အမျှားအကျိုးဆောင်ခြင်း (ပရဟိတ) နှစ်ပါး ထပ်ထည့်သွင်းကာ (၁၂)ပါးရှိကြောင်းလည်း (မူလပဏ္ဏာသ ဋီ၊ ၂-၁၃၄)၌ ဖွင့်ပါသေးသည်၊ ဗုဒ္ဓဝစနပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာအသီးသီး၌ ပုည

ကိရိယာဝတ္ထုကို ဖေါ်ပြပါ (၁၀)လုံး ဟောကြား ဖွင့်ဆိုတော်မူပါသည်၊ ကြောင်ပန်းက ထိုပုညကိရိယာကုသိုလ်ကိုပင် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ဟု လည်းကောင်း ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်ဟုလည်းကောင်း ဆိုထားပြန်ပါသည်။

ထိုပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ဟူသော အမည်သည် သုတ္တန်အမည်ဖြစ်ပါသည်၊ အဘိဓမ္မာတရားကို အရကောက် ပါလျှင် ပုညကိရိယာဝတ္ထုအရ ကာမာဝစရ (မဟာ) ကုသိုလ်စိတ် (၈) ခု ရူပါရဝစရကုသိုလ် (၅)ခုကို ကောက်ယူရပါသည်။

ဒါနမယာတိအာဒီဟိ တာသံယေဝ စေတနာနံ ပုညကိရိယဝတ္ထု-ဝသေန ပဝတ္တိ ဒဿိတာ၊ တတ္ထ အဋ္ဌ ကာမာဝစရာဝ ဒါနသီလမယာ ဟောန္တိ၊ ဘာဝနာမယာ ပန တေရသပိ။ (သမ္မော-နှာ-၁၃၅)

ပုညကိရိယာဝတ္ထုအရ ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ် ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)ခု ရူပကုသိုလ်စိတ် (၅)ခု ပေါင်း (၁၃) ခုတို့ကို ကောက်ယူရသော ကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်ဟု ကြောင်ပန်းဝါဒ ဆိုထားခြင်းသည် စာလာပေလာ ဒေသနာတော်နှင့် လုံးဝ မညီညွတ်ပါ၊ အာဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်-မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈) ခုသည် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ချည်း မဟုတ်၊ ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်လည်း ပါဝင်ပါသည်၊ ထို့ပြင် ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဟူသည် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် လုံးဝမဟုတ် - ဉာဏသမ္ပယုတ် သက်သက်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုညကိရိယာ=ကာမာဝစရ (မဟာ) ကုသိုလ်ကို ဉာဏ်ပညာဦးစီးရှိ လုပ်လျှင် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်၍ ဉာဏ်မပါပဲ ပြုလုပ်လျှင် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်၊ ဉာဏ်ပါခြင်း မပါခြင်း ဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်အားထုတ်သူ၏ နှလုံးသွင်းအသိဉာဏ်တို့နှင့် ဆိုင်ပါသည်။

ပုညကိရိယာဝတ္ထု (၁၀)ခုကို အဓိကလုပ်ငန်းကြီးဖြစ်သော ဒါန သီလ ဘာဝနာ (၃)ခုတွင်း သွတ်သွင်းပေါင်းယူကာ ဒါနမယ (ဒါနအုပ်စု) သုံးခု၊ သီလမယ (သီလအုပ်စု) သုံးခု၊ ဘာဝနာမယ (ဘာဝနာအုပ်စု) သုံးခုဟူ၍ အုပ်စု (၃) ခုခွဲပြီးလျှင် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မကို အုပ်စုသုံးခုလုံးတွင် ယူပါသည် (ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မကို ဘာဝနာအုပ်စု၌လည်း ယူပါသည်၊သို့သော် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မအရ ကမ္မသကတာ ဉာဏ်ကို ကောက်ယူသဖြင့် (၃)ခုလုံး သွင်းယူသောနည်းက အကောင်းဆုံး ဟု ယူဆ၍ (၃)ခုလုံး သွင်းသည့်နည်းကို အသုံးပြုပါသည်။

ယင်းသို့ သုံးအုပ်စု ခွဲလိုက်သောအခါ—

ဒါန =အလှူပေးခြင်း

ပတ္တိဒါန[1] =အမျှဝေခြင်း+ပတ္တာနုမောဒန= သာဓုခေါ်ခြင်းတို့သည် ဒါနမယ=ဒါနအုပ်စု

သီလ =သီလစောင့်ခြင်း+အပစိတိ '= ရှိသေဆည်းကပ်ခြင်း+ ဝေယျာဝစ္စ=ကူညီလုပ်ဆောင်ခြင်း တို့သည် သီလမယ= သီလအုပ်စု

ဘာဝနာ =တရားအားထုတ်ခြင်း + ဒေသနာ= တရားဟောခြင်း ဓမ္မသဝန=တရားနာခြင်းတို့သည် ဘာဝနာမယ=ဘာဝနာ အုပ်စု ဖြစ်၍ ယင်းသုံးအုပ်စုလုံးတွင် ဒိဋ္ဌဇုကမ္မ=အယူကိုဖြောင့် မတ်စွာ ယူခြင်းသည် အားလုံးပါဝင်ပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ–ဒါနသီလ ဘာဝနာတို့ကို+ဒိဋ္ဌဇုကမ္မ–ကမ္မဿကတာဉာဏ်က ထိန်းချုပ်ထားသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အပစိတိဝေယျာဝစ္စာနိ ဟိ သီလမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ပတ္တာနုပ္ပဒါန အဘ္ဘနုမောဒနာနိ ဒါနမယေ၊ ဒေသနာသဝနဒိဋ္ဌဇုကမ္မာနိ ဘာဝနာ မယေ၊ ယေ ပန "ဒိဋ္ဌဇုကမ္မံ သဗ္ဗေသံ နိယမလက္ခဏန္တိ" ဝဒန္တိ၊ တေသံ တံ တိသုပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ (အဋ္ဌသာလိနီ—၂၀၃)

ဒီဃဘာဏကာ ပနာဟု ဒိဋ္ဌဇုကမ္မံ သဗ္ဗေသံ နိယမလက္ခဏံ။ ယံ ကိဉ္စိ ပုညံ ကရောန္တဿ ဟိ ဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုကဘာဝေ နေဝ မဟပ္ဖလံ ဟောတိတိ။

(အဋ္ဌသာလိနီ—၂၀၃)

ဒိဋ္ဌဇုကမ္မဟူသည် ကမ္မဿကတဉာဏ်ဖြစ်၍ ယင်းဒိဋ္ဌဇုကမ္မခေါ် ကမ္မဿ ကတဉာဏ်သည် ဒါန သီလ ဘာဝနာအုပ်စု (၃) ခုလုံး ပါဝင်သဖြင့် မဟာ-ကုသိုလ်စိတ် (၈)ခုတွင် ဉာဏသမ္ပယုတ်နှင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဟု နှစ်ပိုင်းခွဲဟော ကြားတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကာမာဝစရကုသိုလ် ဖြစ်သော ဒါန သီလ ဘာဝနာအုပ်စုမှ တခုခုလုပ်လျှင် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)ခုတွင် တခုခုသာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ချည်းသာဖြစ်သည်ဟု ပြောရ မရပါ။

ဒါနဖြစ်စေ သီလဖြစ်စေ ဘာဝနာဖြစ်စေ ကုသိုလ်တခုခုကို လုပ်မည်ဆိုလျှင် ' လုပ်တော့မည် ' ဟု စိတ်ကူးစဉ်မှစ၍ မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)ခုတွင် တခုခု ဖြစ်ပါသည်။

ဒါနံ ဒဿာမိတိ စိန္တေန္တော အဋ္ဌန္နံ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနံ အညတရေနေဝ စိန္တေတိ။ (အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၄)

ထို့အတူ (ငါသည် အယူကိုဖြောင့်စွာလုပ်ရမည်ဟု) ဒိဋ္ဌဇုကမ္မခေါ် ကမ္ဘ ဿကတာဉာဏ် စတင်ဖြစ်ပေါ်စဉ်မှစ၍ မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)ခုတွင် တခုခု ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုနောက် အယူဖြောင့်မတ်သည်ဟု ဆိုအပ်သောကံနှင့် ကမ္မဖလ ကိုယုံကြည်သည့် အခါတွင် ကမ္ဘဿကတာဉာဏ်ပါဝင်လာပြီးဖြစ်၍ ဉာဏ-သမ္ပယုတ်=ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် (၄) ခုတွင် တခုခုသာဖြစ်ပါ

တေ့ဒ္ဓသည်၊ ကမ္မဿကတဉာဏ် ပါဝင်လာပြီးဖြစ်၍ ပညာစေတသိက်ယှဉ်လာသဖြင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်=ဉာဏ်မပါဒသာ မဟာကုသိုလ်စိတ် (၄)ခု မဖြစ်တော့ပါ။

ဒိဋ္ဌိ ဥဇုကံ ကရိဿာမီတိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ၊ ဥဇုံကရောန္တော ပန စတုန္နံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနံ အညတရေန ကရောတိ။ (အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၄)

ငါ့အယူ ဖြောင့်မတ်ပြီဟု ဆင်ခြင်သောအခါတွင်မူ မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ခုတွင် (ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သမ္ပယုတ် နှစ်မျိုးလုံး) တခုခုဖြင့် ဆင်ခြင်ပါသည်။

ဒိဋ္ဌိ မေ ဥဇုကာကတာတိ ပစ္စဝေက္ခန္တော အဋ္ဌန္နံ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ (အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၄)

ဤအရာသည် ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်အနန္တ (ဗုဒ္ဓဉာဏ် အနန္တံ) ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်မှ လွဲ၍ အခြားမည်သူမှ ကွဲပြားစွာ ခွဲခြား သိနိုင်သည့်အရာ မဟုတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် အစိန္တေယျ=မကြံကောင်း မစဉ်းရာ တရား (၄)ပါးတွင် ဗုဒ္ဓဝိသယ=ဘုရားနှင့်သာ ဆိုင်သော အရာကို ကြံစည်လျှင် ရူးလျှင် ရူး၊မရူးလျှင် စိတ်ပင်ပန်းရုံသာရှိမည်ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ဗုဒ္ဓ၏ ဉာဏ်တော်အနန္တကို ယုံကြည်ကြသော ရဟန်း ရှင် လူ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်စေ ဤကုသိုလ်စိတ်နှင့် ဆိုင်သော အရာကို ပိုမိုလွန်ကဲစွာ မကြံစည်အပ်၊ မကြံစည်သင့်ပဲ ဉာဏ်တော် အနန္တကို ယုံကြည်၍ ကြည်ညိုလေးမြတ်စွာဖြင့် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈) ခုသာရှိသည် (ဉာဏသမ္ပယုတ်+ဉာဏဝိပ္ပယုတ်နှစ်မျိုးလုံး ရောနှောနေသည်)ဟုသာ အယုံကြီး-ယုံကာ အကြည်ကြီး ကြည်သင့်ပါသည်။

သမ္ဘည္ဟတညာဏေန ပရိစ္ဆိန္နိတ္တာ "အဋ္ဌေဝေတာနီ"တိ သရိက္ခဏ္ဍေန အဋ္ဌဝကောဋ္ဌာသေ ကတ္တာ ဒဿေသိ။ (အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၅)

ဤနေရာတွင် ကုသိုလ်ပြုလျှင် မည်သည့်အခွါမျိုး မည်သို့ ပြုလုပ်သော နည်းမျိုးသည် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဖြစ်၍ မည်သို့ ပြုလုပ်လျှင် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်သည်တို့ကို ပုညာယူဟန ၆-မျိုးနှင့် ရှင်းလင်းတင်ပြပါမည်။

ပုညာယူဟန ၆-မျိုးတွင် မိမိသဘောအလျောက် လုပ်ခြင်းသည်=သယံကာရ၊ သူတပါးလုပ်သည်ကို မြင်ရ၍ (အားကျပြီး)လုပ်လျှင်=ပရံကာရ၊ မိမိကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကြွပ်လုပ်လျှင်=သာဟတ္ထိက၊ တဆင့်စေခိုင်း၍ လုပ်လျှင်=အာဏတ္တိက၊ ကံကိုလည်းကောင်း ကံ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်၍

လုပ်လျှင်=သမ္မာနကတ၊ ကံနှင့်အကျိုးကို မသိပဲ လုပ်လျှင်=အသမ္မာနကတ ဟု (၆)မျိုး ရှိပါသည်၊ ယင်း (၆)မျိုးကို ဉာဏသမ္မယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ခွဲလိုက်သော် မိမိသဘောအလျောက်လုပ်ခြင်း=သယံကာရ၊ အားကျ၍ ထလုပ်ခြင်း=ပရံကာရ၊ ကိုယ်တိုင် လုပ်ခြင်း=သာဟတ္ထိက၊ သူတပါးကို လုပ်ခိုင်းခြင်း=အာဏတ္ထိက ၄-မျိုးသည် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၇) ခုတွင် တခုခုသော စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သဖြင့် ဉာဏ်ပါသည့်အခါ ဉာဏသမ္မယုတ်ဖြစ်၍ ဉာဏ်မပါသည့်အခါ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ကံနှင့် ကံအကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး လုပ်သည့်=သမ္မာနကတ ကုသိုလ်သည် ကမ္မဿကတာဉာဏ်ပါဝင်နေသဖြင့် ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ်မျိုးသာ ဧကန် ဖြစ်ပါသည်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်မျိုး မဖြစ်နိုင်တော့ပါ၊ ကံနှင့်အကျိုးကို မသိပဲ ပြုလုပ်သည့် အသမ္မာနကတကုသိုလ်သည် ကံနှင့် အကျိုးကိုမျှ သိသည့်ဉာဏ်မပါတော့သဖြင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်သက်သက်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ် မဖြစ်ပါ၊ကုသိုလ်လုပ်ငန်းကိုလည်း ခွဲခြားရန်မလိုပါ၊ ပုညကိရိယာကိုပင် လုပ်ရပါသည်၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်စေ၊ အရိယာဖြစ်စေ ပုညကိရိယာကိုပင် လုပ်ရပါသည်၊ ဒါန,သီလ,ဘာဝနာဟူသော ပုညကိရိယာပြုလုပ်ရာတွင် ပြုလုပ်သူ ကာရကပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်ဦးစီးသော သဒ္ဓါတရားအနိမ့်အမြင့်ပေါ်တွင် မှီ၍ ဖြစ်လာသော စိတ်၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် တောင့်တသော ဆုတောင်းမှုပတ္ထနာအပေါ်တွင် ဝဋ္ဋကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ် ဖြစ်ပါသည်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်မူ အနိမ့်ဆုံးသောတာဝပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာအနုသယကို အမြစ်ပြတ် ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်၍ ကံနှင့် အကျိုးတရားကို မမှိတ်မသုံ သိရှိယုံကြည်လျက် ပိုင်နိုင်သော အသိဉာဏ်ရပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဝဋ္ဋကုသိုလ်မျိုး မဖြစ်တော့ပါ၊ ထိုကိစ္စသည် မဂ်ဉာဏ်၏ကိစ္စ ဖြစ်၍ အထူးတလည် တိုက်တွန်း ကြိုးစားနေရသော ကိစ္စမျိုး မဟုတ်တော့ပါ။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်မူ အသိဉာဏ်ရှိသူနှင့် မရှိသူအလိုက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဉာဏသမ္မယုတ်ရောနှော ဖြစ်တတ်ပါသည်၊ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာ လောကတွင် ကုသိုလ်ပြုလုပ်တိုင်း ဆရာ,ရဟန်း (ဘုန်းတော်ကြီးမျှား)က ကံနှင့် ကံအကျိုးတရားအကြောင်း အမြဲလိုလို ဟောကြားညွှန်ပြဆုံးမနေကြသဖြင့် ကုသိုလ်လုပ်သူတိုင်းလိုလို ကံနှင့်အကျိုးကို မျှော်ကိုးယုံကြည်သည့် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိမူ အနိမ့်ဆုံး ပါဝင်သဖြင့် ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ် ဖြစ်သည်သာ များကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း သရဏဂုံကို ဆောက်တည်ကြရသဖြင့် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ–ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၌ ပါဝင်ကြောင်း–

သရဏဂမနမ္ပိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂုဂတေနေ၀ သင်္ကယ္ယတိ။

ဣတိဝုတ်–အင္ဂ–၁၉၅ ပုညကိရိယ ၀တ္ထုသုတ်၌ ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့် သရဏဂုံတည်သူတိုင်း ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်မှန်သမျှ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိမူ အနိမ့်ဆုံး ပါ၀င်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာလောကဘုင် ကုသိုလ်ပြုလုပ်တိုင်း"ဣဒံမေ ဒါနံ အာသ၀က္ခယာ၀ဟံ ဟောတု" "ကျွန်ုပ်၏ဤဒါနသည် အာသ၀ေါကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပါစေ" ဟုဆိုကာ ရေစက်သွန်းချ အမျှ၀ေကြမြဲဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာလောကသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ကုသိုလ်တခုလုပ်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရကောင်းမှန်းသိ၍ ဆုတောင်းမြဲ ရှိကြသောကြောင့် ၀ိ၀ဋ္ဋကုသိုလ်သာ အဖြစ်များကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ပြုလုပ်ပွားများရမည့် ဘာ၀ေတဗ္ဗတရားမှာ ကုသိုလ်တရားသာဖြစ်၍ ယင်းကုသိုလ်တရား၏ လုပ်ရမည့်အာကာရ အရမှာ ပုညကိရိယာ (၁၀) ခုသာဖြစ်ပါသည်။

> ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတ္ဘာ ကတံ သမ္မာနကတံ နာမ၊ ကမ္မမ္ပိ ဖလမ္ပိ အဇာနိတ္ဘာ ကတံ အသမ္မာနကတံနာမ။ သမ္မာနကရဏံ ပန စတူဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေဟိ ဟောတိ၊ အသမ္မာနကရဏံ စတူဟိ ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ္တေဟိ။
>
> (အင္ဂုသာလိန်-၂၀၆)

ကံကိုလည်းကောင်း အကျိုးကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်၍ပြုလျှင် သမ္မာနကတ=သို့၍ ပြုသည်မည်၏၊ ကံနှင့် အကျိုးကိုမသိပဲပြုလျှင် အသမ္မာနကတ=မသိပဲ ပြုလုပ်သည်မည်၏၊ သို့၍ပြုလျှင်–ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုဖြစ်၏၊ မသိပဲ ပြုလျှင် ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ် ၄-ခုဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုသဖြင့် ကံကိုယုံလျှင် အကျိုးကိုပါ သိရာရောက်ပြီး ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်သွားပါသည်။

ထို့ကြောင့် "ကုသလကမ္မပထကုသိုလ် ၀ဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ် ပုညကိရိယာကုသိုလ် ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ်ကုသိုလ် စသည်တို့မှာ အတူတူမှတ်ပါ၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြင်သမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာဆိုပါ"ဟုဆိုသော ကြောင်ပန်း၀ါဒသည် ဗုဒ္ဓ၀စနပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ စာလာ ပေလာ ဒေသနာတော်မဟုတ်၍ "အ၀မ္မ၀ါဒ" ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ကြောင်ပန်း၀ါဒက "ပါရမီကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်၊ ၀ိ၀ဋ္ဋကုသိုလ်၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် အတူတူသာမှတ်ပါ"ဟုဆက်လက်ဆိုပြန်ပါသေးသည်၊ကြောင်ပန်း၀ါဒ အဆိုသည် ဉာဏ်ပါလျှင် ၀ိ၀ဋ္ဋ, ဉာဏ်မပါလျှင် ၀ဋ္ဋ, ဉာဏ်ပါလျှင် ပါရမီ

ကုသိုလ်, ဉာဏ်မပါလျှင် ပုညကိရိယာကုသိုလ်, ဉာဏ်ပါလျှင် မဂ်ကုသိုလ်, ဉာဏ်မပါလျှင် ပုညဘာဝိသခ်ါရဟု အလွဲလွဲအမှားမှား စာလာ ပေလာ ဒေသနာတော် မဟုတ်ပဲ ထင်မိထင်ရာ ရေးသားထားခြင်းဖြင့် အဓမ္မကို ဓမ္မလုပ်ပြန်ပါသည်။

ဉာဏ်ပါသည် မပါသည်နှင့်ဝဋ္ဋကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်ဆိုသည်မှာ တခြားစီဖြစ်ပါ့သည်၊ ဝဋ္ဋကုသိုလ်သည် (အထက်တွင် ရှင်းပြပြီးခဲ့သည့်အတိုင်း) ကမ္မဿကတာဉာဏ်ပါပြီးဖြစ်၍ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်နေပါသည်၊ ကမ္မဿကတာဉာဏ်မပါသောအသမ္ဘဝနကတ (မသိပဲလုပ်သည့်) ကုသိုလ်သာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ပါသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ဝဋ္ဋဟူသော–"လူကောင်း-နတ်ကောင်း ဗြဟ္မာကောင်း"ကို တောင့်တပြီး ကုသိုလ်လုပ်ခြင်းသည် "ဒီကုသိုလ်လုပ်လျှင် ဒီအကျိုးရမည်" ဟုကံနှင့် အကျိုးကို ယုံကြည်မျှော်ကိုးကာ ပြုလုပ်သောကြောင့် အနည်းဆုံး ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိသို့ ဝင်ရောက်၍ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဖြစ်ပြီး ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်မဟုတ်ပါ-ဟုဆိုလိုပါသည်။

ဝဋ္ဋကုသိုလ်နှင့် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်ကို ခွဲခြားရန်မှာ ဉာဏ်ပါခြင်း= ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏ်မပါခြင်း = ဉာဏဝိပ္ပယုတ်နှင့် ခွဲခြားရန်မဟုတ်ပါ၊ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆုတောင်းမှု ပတ္ထနာနှင့် ဆိုင်ပါသည်၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဒါန+သီလ+ဘာဝနာ (၃) ခုသာရှိပါသည်၊ ယနေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ လုပ်နေကျဖြစ်သော အလှူ ပေး+အမျှဝေ+သာဓုခေါ် + ဥပုသ်သီတင်းစောင့်+ရတနာသုံးပါး မိဘဆရာ အသက်ကုန်ဝါကြီးသူ ဆည်းကပ်ရိုသေ+မိဘ ဆရာ သံဃာစသည်၌ ပြုအပ်သော ဝတ် သူနာပြုလုပ်ငန်းစသော ဝေယျာဝစ္စ ကူညီလုပ်ဆောင်ခြင်း+ဘုရားရှိခိုး မေတ္တာပို့+ပုတီးစိပ်+ တရားဟော+တရားနာ+ သမထအားထုတ်+ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ခြင်းစသော ထင်ရှားသော ကုသိုလ်များသည် ဒါန သီလ ဘာဝနာတွင် ပါဝင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာတရားဟုဆိုလိုက်သည်နှင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ် မဟုတ်သေးပါ၊ ဝိပဿနာအားထုတ်ခြင်းသည် ကာမာဝစရ(မဟာ) ကုသိုလ်-ကာမာဝစရကံသာ ဖြစ်ပါသေးသည်၊ ဒါန သီလ ဘာဝနာမယကုသိုလ်သာ ဖြစ်ပါသေးသည်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုမှတ်လိုက်ရုံမျှဖြင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ်မဟုတ်ပါ၊ မဂ်ဉာဏ်မကျမချင်း မဂ်အပွနာသို့ မရောက်သေးသမျှ လောကုတ္တရာဟူသော အမည် မရသေးပဲ လောကီကာမာဝစရကုသိုလ် (ဉာဏသမ္ပယုတ်)သာ ဖြစ်ပါ့သည်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုမှတ်ခြင်း, သတိပဋ္ဌာန်(၄)ပါး တပါးပါးကိုရှုမှတ်ခြင်းနှင့် အတူ တရားထိုင်ခြင်းဟူသော ဘာဝနာမယကုသိုလ်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ရှုမှတ်သည်ဖြစ်စေ အကြိမ်များစွာ တရားထိုင်သည်ဖြစ်စေ လပေါင်း နှစ်ပေါင်းများစွာ မွေးသည်မှ သေသည့်တိုင် တရားထိုင်သည်ဖြစ်စေ မဂ်ဉာဏ် မရမချင်း လောကုတ္တရာကုသိုလ် မဖြစ်သေးပဲ လောကီကာမာဝစရ ဘာဝနာမယ ပုညကိရိယာကုသိုလ်သာ ဖြစ်ပါသေးသည်၊ ဂိုလေသာကို သတ်ရာ၌လည်း အပြီး

သတ် အပြတ်အပိုင် နိုင်နိုင်နင်းနင်း ကင်းရှင်းအောင်သတ်နိုင်သည့်=သမုဒ္ဓေဒ ပဟာန်စွမ်းအားသည် မဂ်ပညာအရာသာဖြစ်၍ ဝိပဿနာပညာအရာ မဟုတ်သေးသဖြင့် ဝိပဿနာတရား ရှုမှတ်ပွားများနေစဉ် (ဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်အား) တဒင်္ဂအားဖြင့် ကိလေသာကင်းရုံသာကင်း-ငြိမ်ရုံသာငြိမ်နေ၍ မပြတ် မငြိမ်းသေးပါ။

ဝိပဿနာမဂ္ဂေန စက္ခုံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဘာ-ဝေန္တသ။ပ။ပဝတ္တာ စေတနာ အဌတိ သာယ ဝါ အာရမ္မဏေသု အပ္ပနံ အပ္ပတ္တာ သဗ္ဗာပိ စေတနာ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု နာမ။

(အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၂)

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာတရား အားထုတ်သည်ဟု ဆိုလိုက်သည်နှင့် ဝိပဿနာ အလုပ်မှ ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်ဟု ထင်မှတ်ကာ အခြား ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကုသိုလ်တို့ကို ပစ်ပယ်လိုက်လျှင် "လမ်းပေါ်မှာ လမ်းပျောက်သူ"ကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ လှည့်ပတ်မှုဖြင့် ဗုဒ္ဓမော် ဆရာတော်၏ဥပမာကဲ့သို့ "ရွှေမထွက်ပဲ-နောက်ထွက်"ကာ အတ္တဒိဋ္ဌိ ဖုံးလွှမ်းခံရပါလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့်—

ကုသလကမ္မပထဟူသည်=အဘိဓမ္မာအသုံးအနှုန်း
ပုညကိရိယာဟူသည် = သုတ္တန်အသုံးအနှုန်း
ပါရမီဟူသည်=အလောင်းတော်တို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအသုံးအနှုန်း
ဝဋ္ဋ—ဝိဝဋ္ဋဟူသည်=ရည်ရွယ်ချက် အသုံးအနှုန်း
သမ္မယုတ်၊ဝိပ္ပယုတ်ဟူသည်=ဉာဏဝိဘတ္တိဒေသနာ (ဉာဏ်ပိုင်းဆိုင်ရာ) အသုံးအနှုန်း—

ဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာတရားကိုယ်အရမှာ မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ခုနှင့် ရူပကုသိုလ်(၅)ခုဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းအရမှာ ဒါနခန်း+သီလခန်း+ဘာဝနာခန်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် လုပ်ငန်းချင်းတူကြပါသည်၊ လုပ်ငန်းချင်းတူသော်လည်း အခြေအနေ အကြောင်းအရာနှင့် လုပ်သူ၏ရည်ရွယ်ချက်၊ လုပ်သူ၏ တောင့်တမှု၊ လုပ်သူ၏ အသိဉာဏ်အရ ခွဲခြားထားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထပ်မံ၍ခွဲခြားရပါလျှင် ဒါနမယ သီလမယ ကုသိုလ်၏အရမှာ မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ခုကိုသာကောက်ရ၍ ဘာဝနာမယ ကုသိုလ်၏အရမှာ မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ခုနှင့် ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်(၅)ခုကို ကောက်ယူရပါသည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၅)မျိုးဖြင့် ခွဲခြားလျှင် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိအရ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်(၄)ခုကို ကောက်ရ၍ စျာနသမ္မာဒိဋ္ဌိအရ ရူပါဝစရကုသိုလ်(၅)ခုသာ ကောက်ယူရပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ လုပ်ငန်းသဘောအရ ပြောရပါလျှင် ဒါနအုပ်စု သီလအုပ်စု တခုခုလုပ်လျှင် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိट्ठိ ဖြစ်၍နေသည်မှာ သေချာပါသည်၊ ဘာဝနာမယ အုပ်စုတွင် တရားဟော-တရားနာခြင်းသည်လည်း ဘာဝနာမယ၊ တရားအားထုတ်ခြင်းသည်လည်း ဘာဝနာမယပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုတွင် တရား အားထုတ်ရာ၌ ဘုရားရှိခိုး မေတ္တာပို့ စသည်တို့သည် သမထဘာဝနာ ဖြစ်၍ အနိစ္စ+ဒုက္ခ+အနတ္တ လက္ခဏာရေး(၃)ပါးဖြင့် ရှုမှတ်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ဖြစ်ပါသည်၊ မည်သည့် ဘာဝနာလုပ်ငန်း လုပ်သည်ဖြစ်စေ အပွနာသို့ မရောက်သေးမီ ဘာဝနာမယ ပုညကိရိယကုသိုလ်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ သမထအားထုတ်လျှင် စျာန်မရောက်မချင်း ဝိပဿနာအားထုတ်လျှင် လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ် မရောက်မချင်း ဂေါတြဘူဉာဏ်တိုင်အောင် ဘာဝနာမယပုညကိရိယာ မဟာကုသိုလ်(ဉာဏသမ္မယုတ်)ကုသိုလ်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ စျာန်ရသောအခါ စျာနသမ္မာဒိट्ठိ၊ မဂ်ရလျှင် မဂ္ဂသမ္မာဒိट्ठိဖြစ်သွားပြီး မရမချင်း စျာန+မဂ္ဂသမ္မာဒိट्ठိမဖြစ် သေးပဲ လောကီကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ် (ဘာဝနာမယ) ပုညကိရိယာသာဖြစ်ပါသည်၊ သမထဘာဝနာ အားထုတ်သူအား စျာန်မရသေးသောကြောင့် စျာနသမ္မာဒိट्ठိ ရှုပါဝစရ ကုသိုလ်လည်း မဖြစ်သေး၊ ဝိပဿနာ အားထုတ်သူအားလည်း မဂ်မရသေးသောကြောင့် မဂ္ဂသမ္မာဒိट्ठိ လောကုတ္တရာ မဂ်ကုသိုလ်လည်းမဖြစ်သေးပဲ ကာမာဝစရ ဉာဏသမ္မယုတ် ပုညကိရိယာ ဘာဝနာမယ ကုသိုလ်သာ ဖြစ်ပါသေးသည်။

ထို့ကြောင့် လုပ်ငန်းသဘောနှင့် ကြည့်သော်လည်း "ဝိပဿနာအားထုတ်မှ" သက္ကာယဒိट्ठိပြုတ်မှ သစ္စာလေးပါးသိမှသာ ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါ၊ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိट्ठि=ကံနှင့်ကံအကျိုးကို ယုံကြည်လျှင်ပင် ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်။ ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ် ဖြစ်ကြောင်း မျှားမှာ-

၁။ ကမ္မတော=ပြုလုပ်သောကံရှိခြင်း
၂။ ဥပပတ္တိတော=ဘဝကောင်းကိုရခြင်း
၃။ ဣန္ဒြိယ ပရိပါကတော=ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်း
၄။ ကိလေသဒူရီဘာဝတော=ကိလေသာ ဝေးကွာခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

ထို ၄-မျိုးတွင် အချက်အလက် တခုခုကြောင့် ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ် ဖြစ်ပါသည်။(အဋ္ဌသာလိနီ-၁၁၇)

ထို ၄-မျိုး တမျိုးမျိုးကြောင့် ဉာဏသမ္မယုတ်ဖြစ်ပုံကို တင်ပြပါမည်-

၁။ လူတယောက်သည် အခြားသူကို တရားဟောသည်၊ အပြစ်ကင်းမဲ့သည့် ဆင်စီး မြင်းစီးစသော အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း အတတ်ပညာ

လယ်လုပ်ကုန်သွယ်စသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းပညာ ဆေးပညာ နက္ခတ် ဗေဒင်ပညာ ဟောပြောရေးပညာ သင်ကြားမှု ပညာတို့ကို အခြားသူများအား သင်ပေးသည်၊ ဓမ္မကထိကကို ပူဇော်၍ ဝေဒနာပွဲကျင်းပ သည်၊ "နောင်အခါ ပညာရှိ ဖြစ်ရပါစေ"ဟု ဆုတောင်း၍ အထူးထူး အပြား ပြားသောဒါနကို လှူသည်၊ ဤကံမျိုးကို အမှီရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်သည်။

၂။ ဒေါသကင်းသော ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ဖြစ်သည့် သတ္တဝါအား ထိုဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ သက် သာ လွယ်ကူစွာ တရားတို့ ပေါ်ကုန်၏၊ "ချစ်သားတို့.... သင်တို့ဖြစ်ခြင်းသည် နှေး၏ ထိုသို့တရားပေါ် စဉ်ခဏ၌ လျင်မြန်စွာသာ တရားထူးကို ရ၏"ဟု ဟော သော (အံ-၁-သောတာနုဂတသုတ်-၅၀၅)နည်းမျိုးဖြင့် ဘဝကောင်းကို အမှီပြု၍ ဖြစ်သော ကုသိုလ်သည်လည်း ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်သည်။

၃။ ဂူဇွန်ရောင့်ကျက်၍ ပညာဒသက အသက်အရွယ်ရောက်သူတို့အား ဂူဇွန်ရောင့် ကျက်ခြင်းကို အမှီပြု၍ ကုသိုလ်ဖြစ်သော် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ကိလေသာကို ခွါကုန်သော သူတို့အား ကိလေသာ ဝေးကွာသော ကြောင့် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် မေးမြန်း ဆွေးနွေးခြင်း အိပ်ရာ-နေရာ အသုံး အဆောင် စသော အရာဝတ္ထုများ သန့်ရှင်းစွာ ရှိခြင်း ဂူဇွန်ညီမျှသော အကျင့်ရှိခြင်း ပညာမဲ့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ပညာရှိကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း ဂမ္ဘီရဉာဏ်ရှင်တို့ ကျက်စားရာ သုတ္တန်တို့ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့ခြင်း ထိုသုတ္တန်ကို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းတို့သည်လည်း ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။
(အဋ္ဌသာလိနီ-၁၁၈)။

ထို့ရှစ်မျိုးတို့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာ အစဉ်အလာ လုပ်ငန်းများတွင် ဆရာရဟန်း (ဘုန်းကြီး)တို့၏ ဆိုဆုံးမ ပဲ့ပြင်ခြင်းတို့သည် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဖြစ်စေရန် ရည်သန်၍ ဆုံးမခဲ့ခြင်း၊ ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်ဖြစ်စေရန် ရည်သန်၍ သင်ကြား ပေးခြင်းတို့သာဖြစ်၍ ပညာရှိကို မှီဝဲဆည်းကပ်ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာလောက၌ ဒါနမယ သီလမယ ဘာဝနာမယ တခုခုလုပ် သောအခါ ရေစက်ချ ဆုတောင်းခြင်းသည် မပါလျှင် မပြီးခဲ့ပါ၊ 'ရေစက်ချ' ဆိုသော စာပိုဒ်၏ ပထမပိုင်းတွင် ကုသိုလ်ရှင်၏ ယုံကြည်ရမည့် ယုံကြည်ချက် ဖြစ်သော "ကမ္မဋ္ဌ၊ ကံကိုလည်းကောင်း။ ကမ္မဖလဋ္ဌ၊ ကံ၏အကျိုးကိုလည်း ကောင်း။ ရတနတ္တယဂုဏဋ္ဌ၊ ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုလည်းကောင်း။ သဒ္ဓဟိတ္တာ၊ မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်ပါကုန်သည်ဖြစ်၍"ဟူသော စကားများသည် မပါလျှင် မပြီးခဲ့ပါ၊ ယင်း 'ကမ္မဋ္ဌ'စသည့် စာပိုဒ်သည် ပုညကိရိယာဝတ္ထု (၉)

ခုလုံးကို အုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်း ပွဲကိုင်ပေးသော ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ယင်းသို့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်သဖြင့် ယင်းသို့ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်သည်လည်း ဉာဏသမ္မယုတ်=ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့မှတဆင့်တက်၍ "သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော၊ သံသရုဝဋ္ဋဆင်းရဲမှု။ မောစနတ္ထာ-ယစ၊ လွတ်မြောက်ခြင်း အကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္ဆိကရဏတ္ထာယစ၊ မျက်မှောက်ပြုပါရခြင်းအကျိုးငှါလည်းကောင်း" စသည်တို့သည် ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြရာ ရောက်ပါသည်၊ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်ရန် ကုသိုလ်ပြုသည်ဟု ဆိုသဖြင့်လည်းကောင်း အတိုဆုံးအားဖြင့် 'ဣဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု၊ ဣဒံ မေ ပုညံ နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု' တို့သည် ဝိဝဋ္ဋကို ဆုတောင်းခြင်း ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်၍ ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်ဖြစ်နေပါသည်၊ တို့ကြောင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာလောက၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ ကုသိုလ်ပြုလုပ်နည်းတို့သည် အနည်းဆုံး ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ပါဝင်၍ ဉာဏသမ္မယုတ်ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်ပြုလုပ်သဖြင့် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ် ဖြစ်သော ကြောင့် ဤကုသိုလ်မျိုးသည် နိဗ္ဗာန်မရောက်မချင်း မကုန်ဆုံးသေးပဲ ဘဝမည်မျှကြာသည်ဖြစ်စေ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း မျိုးစေ့ကို ရရှိသွားသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ 'ဣဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယာ ဝဟံ ဟောတု၊ နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု' ဟူ၍ ဆုတောင်းလိုက်လျှင် အရဟတ္တဖိုလ် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ဘုံကို ရနိုင်သည့်ပြင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့မရောက်ပဲ(ကုသိုလ်၏) အကျိုးတရား မကုန်ဆုံးသွားနိုင်ပါ။

'ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု'တိ ဧဝံ ပန ဝိဝဋ္ဋံပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋဝသေန သမ္မာ'ဒ္ဒပိတံ အရဟတ္တမ္မိ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္မိ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္မိ ဒါတုံ သက္ကောတိယေဝ၊ နိ အရဟတ္တံ အပ္ပတ္ဝာ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။ (သံ-ဋ္ဌ-၁၊၁၈)။

ကုသိုလ်နှင့် စပ်ဆိုင်၍ ဘုရားရှင်သည် 'ကောင်းသောတရား'သာ ဖြစ်ကြောင်းကို အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ကာယကံ ဝစီကံမြောက် ကုသိုလ်လုပ်သည်ကို မဆိုထားနှင့် ကုသိုလ်တရားတို့၌ စိတ်ညွှတ်ရုံမျှ ကုသိုလ်လုပ်ချင်စိတ်ကလေး ဖြစ်ရုံမျှကိုပင် အကျိုးကျေးဇူးများကြောင်း ဟောကြားတော်မူပါသည်။

> စိတ္တုပ္ပါဒမ္ပိ ခေါ အဟံ စုန္ဒ ကုသလေသု ဓမ္မေသု ဗဟုကာရံ ဝဒါမိ၊ ကော ပန ဝါဒေါ ကာယေန ဝါစာယ အနုဝိဓိယနာသု
>
> (မ၊၁-၅၂)

စုန္ဒ-ကုသိုလ်တရားတို့၌ စိတ်ဖြစ်ခါမျှကိုပင်လျှင် အကျိုးကျေးဇူး ကြီးမား၏ ဟု ငါဟောသည်၊ ကာယကံ ဝစီကံတို့ဖြင့် ပြုလုပ်လျှင်မူ အဘယ်ပြောစရာ ရှိတော့မည်နည်း။

ယင်းသို့ ကုသိုလ်အပေါ် စိတ်ဖြစ်ရုံမျှကိုပင် အကျိုးကျေးဇူးများကြောင်း ဟောရုံတွင်မျှမက ကုသိုလ်ဆိုသည်ကို 'နည်းသည် များသည်' မရွေးချယ်ပဲ ကုသိုလ်ကို အနည်းငယ်မှစ၍ ရသလိုလုပ်သင့်ကြောင်း ကုသိုလ်ကို နည်းသည်ဟု မကဲ့ရဲ့သင့်ကြောင်းကိုလည်း—

မာဝမညေထ ပုညဿ၊ နမန္ဒံ အာဂမိဿတိ၊
ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။
ဓီရော ပူရတိ ပုညဿ၊ ထောကံ ထောကမ္ပိ အာစိနံ—

(ဓမ္မပဒ-ဂါထာ-၁၂၂)

အနည်းငယ်မျှ ကုသိုလ်ကိုလုပ်မိသဖြင့် အကျိုးပေး နည်းမှာပါဟု မကဲ့ရဲ့နှင့် မထေမဲ့မြင် မလုပ်ပါနှင့် အဖုံးဖွင့်ထားသော ရေအိုးကြီးသည် မိုးရွာသောအခါ မိုးရေစက်ကလေးပေါင်းများစွာ ကျပါများသဖြင့် ပြည့်ရသကဲ့သို့ ပညာရှိသည် ကုသိုလ်ကို နည်းနည်း နည်းနည်းလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည့်စုံ၏ဟု ဟောတော်မူသော ကြောင့် ကုသိုလ်ဟူသည် ဉာဏသမ္ပယုတ်မှ ဝိပ္ပယုတ်မှ ဆိုသည်ထက် 'အစက်ကျ များ ပြည့်သောလားသို့' ရရာကုသိုလ်ကို ရသည့်အချိန်အခါ ရသည့်နေရာတွင် လုပ်ရပါမည်၊ ယင်းသို့လုပ်သော ကုသိုလ်မျိုးကို ဘုရားရှင်က 'မကဲ့ရဲ့ မရှုတ်ချပါ နှင့်'ဟု ဆိုထားသော်လည်း ကြောင်ပန်းကမူ 'ခွေး-ဝက်-ကျွဲ-နွား အပါယ်ဘုံ သားများနှင့် တူသည်'ဟု ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချဝံ့သော သတ္တိကောင်းကြီး ဖြစ်လေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များအရတို့ဖြင့်ပင်—

ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်သည်လည်း ကုသလဓမ္မ=ကောင်းသော တရား ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါပြီ၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်စေ သမ္ပယုတ်ဖြစ်စေ ကုသိုလ်သည် ကောင်းသည်သာဖြစ်၍ ကောင်းသောတရား ဖြစ်ကြောင်း သို့သော် အကောင်းထဲတွင် ပို၍ကောင်းသည်ကိုသာ ဘုရားရှင် ဟောကြား တော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်ကို ကုသလဓမ္မ=ကောင်းသော တရားဟု ဟောတော်မူသည်မှာလည်း မြတ်စွာဘုရား ဉာဏသမ္ပယုတ်ကို ကုသလဓမ္မ=ကောင်းသောတရားဟု ဟောတော်မူသည်မှာလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈) ပါး ရှိကြောင်း ဟောတော်မူသည်မှာလည်း မြတ်စွာ ဘုရားပင်ဖြစ်၍ "ကြောင်ပန်းကသာ" ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကို ပုညကိရိယာဟု ပြော လိုပြော ထိုတရားများကို ကောင်းသောတရား=ကုသလဓမ္မဟု ဟောပြောမူား

သူသည် အပါယ်ဘုံသား ခွေး, ဝက်, ကျွဲ, နွားများနှင့် ဂူသည်ဟုဆိုသဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုပါ ဧော်ကားသော ဝါဒသာဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များအရ ကုသိုလ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍–

ကြောင်ပန်းဝါဒက – ပုညကိရိယာကုသိုလ်သည် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် တခု တည်းသာ
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဉာဏသမ္ပယုတ်+ဝိပ္ပယုတ် နှစ်မျိုးလုံးရှိ
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ဝဋ္ဋနိဿိတ သက်သက်
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဝဋ္ဋ+ဝိဝဋ္ဋနှစ်မျိုးရှိ
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ဒါန သီလကုသိုလ်သည် ပုညကိရိယာချည်းမဟုတ်
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဒါန သီလကုသိုလ်မှန်သမျှ ပုညကိရိယာချည်း
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်အရ မဂ်ကုသိုလ်ကို ကောက်သည်
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်အရ ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ကောက်သည်
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ပါရမီကုသိုလ်အရ မဂ်ကုသိုလ်ကို ကောက်သည်
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ပါရမီကုသိုလ် အရ ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ကို ကောက်သည်
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ပုညကိရိယာကို ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ပုညကိရိယာကို မကဲ့ရဲ့ မရှုတ်ချ
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ပုညကိရိယာသည် ကောင်းသော တရား (ကုသလဓမ္မ) မဟုတ်၊
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ပုညကိရိယာသည် ကောင်းသော တရား (ကုသလဓမ္မ) ဟုတ်သည်၊
ကြောင်ပန်းဝါဒက – ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်သည် လုံးဝ မလုပ်သင့်သော တရား
ဗုဒ္ဓဝါဒက – ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်သည် လုပ်သင့်သေးသော တရား–

စသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ကွာခြားကြောင်း ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် မညီညွတ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်တော်မူ၍ ဝေဿာရဇ္ဇဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ကုသိုလ်စိတ်များကို ကြောင်ပန်းက သူလိုချင်သလို ဆဲယူ၍ "ကာချင်သလိုကာ၊ တွန်းချင်

သလို တွန်းလျက်" အမျိုးမျိုး ဟောပြောရေးသားပြီး (ပိဋကစာပေ မသင်ဖူးသူများအား) ကုသိုလ်အကြောင်းအရာကို ဗုဒ္ဓအလိုကျလိုလိုနှင့် အကြောင်ရိုက်ကာ မှိုင်းတိုက်ပြီးလျှင် "ပုညကိရိယာကုသိုလ်" မပြုဝံ့အောင် ခြောက်လှန့်လျက် ဗုဒ္ဓ၏ သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီးသည့် ဝိပဿနာအမည်ခံ အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း ဝိတ္ထာရစောဒနာအမှတ် (၄)အဖြစ် တင်သွင်းလျှောက်ထားပါသည်ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၅)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဝဋ္ဋသုံးပါးကိုဖြစ်စေသော တရားတို့ကို မနာမယူကောင်း၊ ဟောဆုံးပြောသူတို့အား မပေးကောင်း မလှူဒကောင်းဟု ဒါနကို ပယ်သည့် ဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရစောဒနာပါဘုရား။

ရှိသေစွာ လျှောက်ထားပါသည် နိုင်ငံတော် အမှတ်(၃)သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား–

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသော ဒေသနာတော်ကို လိုသလိုဆွဲယူကာ (ဟောရိုးဟောစဉ် ဒါနကဆာ) ဟောသူများအား မလှူကောင်း မပေးကောင်းဟု ဟောပြောရေးသားထားသည်မှာ–

> လောကဋ္ဌ ကိလေသာဝဋ္ဋဖြစ်မှု ကမ္မဝဋ္ဋဖြစ်မှု ဝိပါကဝဋ္ဋဖြစ်မှု တရားတွေကို နာလည်းမနာကောင်း၊ ယူလည်း မယူကောင်း–
> ဦးဝါသဝရေး ပဋ္ဌိဝေဓီပနီကျမ်း၊ ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း၊ (နှာ-၁၅၃)၌ ရေးသားထားပါသည်။

ဤစာအလိုမှာ ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်သော ကိလေသာဝဋ္ဋ ဖြစ်မှုတရားတို့ကို ပယ်လျှင်မူ မထောင်းတာသေးပါ၊ ဘုရားအလိုတော်လည်းကျ၍ လူပညာရှိ ရဟန်းပညာရှိတို့ သာဓုခေါ်ရပါမည်၊ ယခုမူ ကမ္မဝဋ္ဋ ဝိပါကဝဋ္ဋ ဖြစ်မှုတရားတို့ကိုပါ မနာမယူကောင်းဟု ဆိုသဖြင့် ဘုရားရှင်၏–

> ကမ္မဿကာ မာဏဝ သတ္တာ ကမ္မဒါယာဒါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိသရဏာ၊ ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပဏီတတာယာတိ–
> (ဥပရိပဏ္ဏာသ-ပါ-၂၄၄)

ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့် လုံးဝ ဆန့်ကျင်လျက်ရှိပါသည်။

ဝဋ္ဋသုံးပါးဟူသော စကားသည် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်၌ ခွဲပြဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်ရာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါး၌ ကမ္မဝဋ္ဋအရ သင်္ခါရနှင့် ဘဝ၊

ကိုလေသဝဋ္ဋအရ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်၊ ဝိပါကဝဋ္ဋအရ ဝိညာဏ်, နာမ်, ရူပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာတို့ကို ကောက်ယူရပါသည်၊ ထိုတွင် ကိုလေသဝဋ္ဋအရ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန် ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်း တရားတို့ကို မနာယူကောင်းဆိုလျှင် တော်ပါသေးသည်၊ ယခုမူ–

ကမ္မဝဋ္ဋ ဝိပါကဝဋ္ဋ ဖြစ်မှုတရားတို့ကိုပါ မနာကောင်း မယူကောင်းဟု ဆိုသဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူသော ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးတရားတို့ ပါဝင်သော ဒေသနာတော်မှန်သမျှ မနာကောင်း မယူကောင်းဟု ဆိုရာရောက်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကိုပင် တားမြစ်ရာရောက်ပါသည်။

ဝဋ္ဋမြစ်မပြတ်သူမှန်သမျှ ဝဋ္ဋဖြစ်ရမည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ဝဋ္ဋမြစ်မပြတ်နိုင်သူများအတွက် ကောင်းသောဝဋ္ဋသို့ ရောက်စေနိုင်ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းများကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တိုင်း ဟောရိုးဟောစဉ် အနုပုဗ္ဗိကထာ၌ ဒါနကထာ-သီလကထာ-သဂ္ဂကထာ-ကာမာ-နံအာဒီနဝကထာ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသကထာ-မဂ္ဂကထာ အားဖြင့် အစဉ်အလာအတိုင်း ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ဒါနကထာ-သီလကထာ-သဂ္ဂကထာတို့သည် ဝဋ္ဋမြစ်မပြတ်နိုင်သူတို့အတွက် အထက်သုဂတိရောက်ကြောင်း တရားများဖြစ်၍ ဝိပါကဝဋ္ဋကို ဖြစ်စေကြောင်း တရားများဖြစ်ပါသည်၊ သို့သော် ဘုရားရှင်၏ ရည်ရွယ်တော်မူချက်သည် လောကကြီး၏ ကောင်းကျိုးဆောင်နိုင်ရန် လောကကြီးကို သနားစောင့်ရှောက်တော်မူရန် ရည်ရွယ်တော်မူကြောင်းကို–

> တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ကေ-ပုဂ္ဂလော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇန-သုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝ-မနုဿာနံ—
>
> (အံ၊ ၁၊ ကေပုဂ္ဂလဝဂ်-၂၁-၂၂)

ရဟန်းတို့ လောကဌ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား တည်းဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်တဦးပေါ်ထွန်းလာသည်ရှိသော် သတ္တဝါများ အကျိုးရှိဖို့ရာ သတ္တဝါများ ချမ်းသာဖို့ရာ သတ္တလောကကြီးကို သနားစောင့်ရှောက်ဖို့ရာ နတ်လူတို့၏ အကျိုးစီးပွားရှိဖို့ရာ ကြီးပွားချမ်းသာဖို့ရာ (ပွင့်ထွန်း)ပေါ်ပေါက်တော်မူ၏ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော ဓမ္မကွန္ဒာ ဒေသနာတော်မှန်သမျှသည် သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်သဖြင့် နာကြားသင့် နာကြားထိုက်သော တရားများချည်း ဖြစ်ပါသည်၊ သို့သော်လည်း

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ကမူ ကမ္မဝဋ် ကိလေသာဝဋ်ကို ဖြစ်ပွားစေသော တရားကို မနာကောင်း မယူကောင်းဟု ဆိုသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်တော် ထက်ပင် သာလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျှားဟု "သူတို့ကိုယ်သူဘို့" အထင်ရောက်ကာ ဘုရားဟော မမှန်သနာတော်ထက်ပင် ကျော်လွန် ဟောကြားခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်များသည် "အစ၏ ကောင်းခြင်း အလယ်၏ကောင်းခြင်း အဆုံး၏ကောင်းခြင်း အနက်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း သဒ္ဒါနည်းဖြင့်ပြည့်စုံခြင်း အလုံးစုံပြည့်စုံခြင်း ပယ်ရှားရန်မလို အောင် သန့်စင်ခြင်း သီကွာသုံးပါးကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း"ဟူသော ဂုဏ်တော် တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်များကို တစုံတယောက်သောသူက တစုံတခုကိုမျှ ပယ်နုတ်+ဖြည့်စွက်ခြင်း လိုတိုး+ ပိုလျှော့ခြင်း ပြုလုပ်ရန်မလိုတော့ပဲ အလိုလို လုံးဝပြည့်စုံတော်မူသော တရား တော်မြတ်များသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဘုရားရှင်သည် တရားတော်များကိုလည်း ကြံ့ကြံ့ဖန်ဖန် ဉာဏ်သာမန်ဖြင့် ဖြစ်ကဘတ်ဆန်း ဟောတော်မူသည်မဟုတ်ပဲ "သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္တာ ပဝေဒေတိ" ကိုယ်တော်ဘုံင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင် မျက်မှောက် ပြုပြီးမှသာ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ယခု ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ကမူ ဘုရားရှင်တရားတော်များသည် ပိုနေသယောင် လိုနေသယောင်ဖြင့် မိမိတို့၏ "ကြံမိ ကံရာ တက္ကိဉာဏ်ကိုအစွမ်းကုန်ထုတ်ကာ" ဘုရားရှင်၏ဝိပဿနာတရား အရိပ်ကိုခိုပြီး ထင်သလိုဟောပြောခြင်းဖြင့် လိုနေသယောင်+ပိုနေသယောင် အထင်မှားစေလျက် တရားတော်ကို ဖျက်ဆီးခဲ့ကြပါသည်။

ဘုရားရှင်၏တရားတော်များသည် "လိုအပ်သောအကျိုး"ကို ရရှိစေနိုင်ရန် သတ္တဝါတို့၏အလိုစရိုက်နှင့် လျော်စွာ လောကီဒုက္ခကို လောကီသုခဖြင့် လည်း ကောင်း ဘဝဒုက္ခကို ဘဝသုခဖြင့်လည်းကောင်း ထိုထိုလောကီသုခ+ဘဝ သုခတို့ကို သန္တိသုခဖြင့်လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် ဒုက္ခကို ဖျက်ပယ်ပျောက် စေ၍ သုခကိုလက်ဝယ်ရောက်စေနိုင်သည့် တရားတော်သာဖြစ်ပါသည်။
ထို့ကြောင့် သံသရာမှထွက်ရပ်လမ်းများကို—

ယသ ဒါနေန သီလေန၊ သံယမေန ဒမေန စ။
နိဓိ သုနိဟိတော ဟောတိ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။
(ခုဒ္ဒကပါဋ၊ ၉၊ နိဓိကဏ္ဍသုတ်)

"ဒါန+သီလ+သမာဓိ+ပညာ"တို့ကို ရှေ့အိုးသဖွယ် မြှုပ်နှံကြရန်ဟော ကြားတော်မူပါသည်။

ယင်းသို့ ဒါန+သီလ+သမာဓိ+ပညာတို့ကို ပွားများရာ၌ ကုသိုလ်ပုညကို ပြုလုပ်ခြင်းတည်းဟူသော ရှေအုံးမြှုပ်ခြင်းသည်သာ "အနုဂါမိကဥစ္စာ"ဖြစ်၍ နတ်လူဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့ အားထုတ်ပွားများကြိုးစားစေလိုတော်မူသဖြင့်—

အသာဓာရဏမညေသံ၊ အစေရာဟရဏော နိဓိ။
ကယိရာထ ဓီဓရာ ပုညာနိ၊ ယော နိဓိ အနုဂါမိကော။
(နိဓိကဏ္ဍသုတ် ၁၀)

ဟု ကိုယ်ပိုင်အဆုပ် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ကိုယ့်နောက်ပါပြီး ဘယ်သူမျှမဖျက်ဆီးနိုင်သောကြောင့် "ပညာရှိတို့သည် ကုသိုလ်ပြုလုပ်ကြ"ဟု တိုက်တွန်းတော်မူပါသည်၊ ဤသို့ဒါန သီလတို့ကိုပြုလုပ်ကြသဖြင့် အကျိုးတရားတို့တွင် ဝိပါကဝင်္ဂဟူသော လိုရာကိစ္စများ ပြီးစီးရှိစေနိုင်ကြောင်းကို—

သေ ဒေဝမနုဿာနံ၊ သဗ္ဗကာမဒဒေါ နိဓိ။
ယံ ယဒေဝါဘိပတ္ထေန္တိ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတိ
(နိဓိကဏ္ဍသုတ် -၁၀)

ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ထို့ပြင် ဝိပါကဝင်္ဂဖြစ်သော လှပင်းစိုချောမောပြေပြစ်၍ အသံကောင်း ရုပ်ချော ဥစ္စာပေါ ခြွေရံများ ရာထူးဂုဏ်သိန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို ရရှိစေနိုင်ကြောင်းကိုလည်း

သုဝဏ္ဏတာ သုသရတာ၊ သုသဏ္ဌာနာ သုရူပတာ။
အာဓိပစ္စ ပရိဝါရာ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတိ–ဟုလည်းကောင်း

ပဒေသရာဇ်မင်း ဒေဝရာဇ်မင်း စက္ကဝတ်(စကြာ)မင်းစသော "အစိုးရပိုင်း" ဆိုင်ရာ စည်းစိမ်ချမ်းသာများကိုလည်း ဒါန သီလတို့က ပေးနိုင်ကြောင်းကို—

ပဒေသရဇ္ဇံ ဣဿရိယံ၊ စက္ကဝတ္တိသုခံ ပိယံ။
ဒေဝရဇ္ဇမ္ပိ ဒိဗ္ဗေသု၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတိ–ဟုလည်းကောင်း–

ထိုလောကီသုခမျှနှင့် ဒါန သီလ သမာဓိပညာတို့၏ အကျိုးတရားသည် ကုန်ခန်းသွားသည်မဟုတ်သေး၊ လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ်တို့နှင့် ပျော်မွေ့ပြီးသည်နောက် "နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ"ကိုလည်း ရစေနိုင်ကြောင်းကို–

မာနုဿိကာစ သမ္ပတ္တိ၊ ဒေဝလောကေ စ ယာ ရတိ။
ယာ စ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတိ–ဟုလည်းကောင်း–

နိဓိကဏ္ဍသုတ်၌ ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင်ဟောကြားတော်မူပါသည်ဘုရား၊ထို့ဒါန သီလတရားတို့မှာ ဝိပါကဝင်္ဂကို ဖြစ်စေတတ်သော တရားတို့သာ ဖြစ်ပါသော်လည်း ထိုတရားကို ဟောကြားသူက ဘုရားရှင်၊ နာကြားသူက သောတာပန်

လောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒေးတို့ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှားပါလျက် ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့ကမူ "ကမ္မဝင်္ဂ ကိလေသဝင်္ဂဖြစ်မှုတရားတွေကို နာ၀လည်းမနာကောင်း ယူလည်းမယူကောင်း"ဟု ဆိုသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်သည် မတ်ကျသေးရ၍ ဘုရားကိုဆရာလုပ်ကာ ထပ်ခံဖြည့်စွက်ရာရောက်ခြင်းကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒသည် အဓမ္မဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထို့ပြင် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့က "ကိလေသာဖြစ်မှု တရားများကို ဟောပြောသူတို့ကိုလည်း မဆည်းကပ် မကိုးကွယ်ကောင်း၊ မပေးကောင်း မလှူကောင်း"ဟု ဆိုပြန်ပါသည်၊ ဘုရားရှင်က ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုနှင့် ပေးမှုလှူမှုတို့ကို တရားဟောပြောခြင်းနှင့် မစပ်ယှက် မသက်ဆိုင်၊ သီလ-သမာဓိ-ပညာ-သိက္ခာ (၃) ပါးနှင့်သာ ခွဲခြားသတ်မှတ်ပါသည်၊ သီလ-သမာဓိ-ပညာ ဟူသော ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ကောင်းမွန် မြင့်မြတ်သူများကိုသာ ရှေးချယ်လှူ ဒါန်းစေလိုကြောင်းကိုသာ ရည်ရွယ်တော်မူပါသည်၊ တရားဟောမှုနှင့် မပတ်သက်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ ထို့ကြောင့် နိဓိကဏ္ဍသုတ် ကုသိုလ်ပုညရှေအိုးမြှုပ်နှံ ရာဌာန(၇)နေရာကို ဟောကြားတော်မူရာတွင်–

စေတိယမ္ပိ စ သံဃေ ဝါ၊ ပုဂ္ဂလေ အတိထိသု ဝါ။
မာတရိ ပိတရိ စာပိ၊ အထော ဇေဋ္ဌမ္ပိ ဘာတရိ၊

စေတီ သံဃာ ပုဂ္ဂိုလ် ဦးသည် မိခင် ဖခင် အစ်ကိုကြီး- အစ်မကြီး ဟူ၍ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အမေ-အဖေ-အစ်ကိုကြီး အစ်မကြီးတို့ပါ ပါဝင်ပါသည်၊ လောကသဘာ၀အရ စဉ်းစားပါလျှင် အစ်ကို အစ်မအကြီးဆုံးတို့သည် ချီပိုးသယ်ယူခြင်းစသော ပြုစုမှုကျေးဇူးရှိကြသော်လည်း ကိုလေသဝင်္ဂ-ကမ္မဝင်္ဂ-ဝိပါကဝင်္ဂ တို့ကုန်ခန်းရာ တရားစကားကို ဟောပြောနိုင်သူများ မဟုတ်ပါ၊ အချို့မိခင် ဖခင်တို့သည်လည်း ပြောဟောနိုင်သူများ မဟုတ်ကြပါ၊ ထိုဘို့ မပြော ဟောနိုင်သော်လည်း အလှူခံရာပုဂ္ဂိုလ်၊ လှူဒါန်းရန် အလှူခံဌာနတို့တွင် ထည့်သွင်းဟောကြားတော်မူပါသည်၊ မိဘနှင့်အစ်ကို အစ်မကြီးတို့ကို "မာတာ ပိတု ဥပဋ္ဌာနံ၊ ဥတကာနဉ္စ သင်္ဂဟော" ဒေသနာအရ ပေးကမ်းထောက်ပံ့ခြင်းသည်ပင် "သဗ္ဗကာမဒဒေါ နိဓိ၊ ယံယဒေ၀ါဘိပတ္ထေန္တိ" လိုရာကို ပေးနိုင်စွမ်းသော ရှေအိုးကြီးဖြစ်ကြောင်း၊ လိုချင်ရာကို ပေးနိုင်ကြောင်းတို့ကို ဟောကြားတော်မူသဖြင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တရားဟောပြောသူတို့ မပတ်သက်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ပြင် ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ် (ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ-၂၉၇-၂၉၈)တွင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အဆင့်ဆင့်ဟောကြားတော်မူရာ၌ သီလ-သမာဓိ-ပညာ အဆင့်ကိုသာ သတ်မှတ်တော်မူ၍ "ဘယ်တရားဟောသူအား လှူလျှင် အကျိုးကြီးသည်

ဘယ်တရားဟောသူအား မလျှုကောင်း" ဟု ဟောကြားတော်မမူပါ၊ သီလ-သမာဓိ-ပညာအရ အနိမ့်ဆုံး တိရစ္ဆာန်မှ အမြင့်ဆုံး ဗုဒ္ဓပမုခသံဃာထိ အလျှုခံ(၁၄)မျိုးရှိကြောင်းနှင့် ရနိုင်သော အကျိုးတရားများကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် သံဃာကိုလျှုသော အလျှုပေး ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ကြည်လင်ချမ်းမြေ့၍ ထိုကြည်လင်ချမ်းမြေ့သော စိတ်ကလေးသည်ပင် ကောင်းရာသုဂတိ-နတ်ပြည်လောကဟူသော (ဝိပါကဝဋ်)ကို ရရှိစေနိုင်ကြောင်းကို–

သံဃေ တေ ဒါနံ ဒဒတော စိတ္တံ ပသီဒိဿတိ၊ သော တံ ပသန္နစိတ္တော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိဿတိ"(အံ-၂။၃၄၄-ဒါရုကမ္မိကသုတ်)

ဟု ဝိပါကဝဋ်ဖြစ်ကြောင်း တရားဖြစ်သည့် ဒါနကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော် ဥပါလိသုတ်တွင် ဒကာဥပါလိအား မူလက ဆရာဖြစ်ခဲ့သော နိဂဏ္ဌာတို့အား ပေးလျှုရန် တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ကြောင်းကို–

ဒီဃရတ္တံ ခေါ တေ ဂဟပတိ နိဂဏ္ဌာနံ သြပါနဘူတံ ကုလံ၊ယေန နေသံ ဥပဂတာနံ ပိဏ္ဍကံ ဒါတဗ္ဗံ မညေယျာသိ (မ ၂-ဥပါလိသုတ်-၄၂) ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် အဂုံတ္တရ တိက(၁၆၁–၁၆၂)ဌာ်လည်း—

ယေဟိ တေ စန္ဒနိကာယ ဝါ သြလိဂလ္လေ ဝါ ပါဏာ၊ တတြပိ ယော ထာလိဓောဝနံ ဝါ သရာဝဓောဝနံ ဝါ ဆဍ္ဍေတိ "ယေ တတ္ထ ပါဏာ တေ တေန ယာပေန္တူ"တိ၊ တတောနိဒါနမ္မာဟံ ဝဏ္ဏ ပုညဿ အာဂမံ ဝဒါမိ၊ ကော ပန ဝါဒေါ မနုဿဘူတေ။

အိုင်ငယ်မျှားဌာ နေကြကုန်သောသတ္တဝါများအား (သနားသောစိတ်ဖြင့်) မျှတနိုင်ကြပါစေဟူသော စိတ်နှလုံးပိုက်ကာ လက်ဆေးရေ အိုးခွက်ပန်းကန်ဆေးရေတို့ကိုစွန့်ပစ်လိုက်လျှင်ပင် ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း လူပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးကမ်းခြင်းဌာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိတော့၊ ပိုမို၍ ကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ဝဏ္ဏဂေါတ္တပရိဗိုဇ်အား ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ယခု ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ကမူ "ကိုလေသာဖြစ်မှုတရား ဟောပြောသူတို့ကို မပေးကောင်း မလျှုကောင်း"ဟု ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင်တားမြစ်ခြင်းမှာ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်ပါ၊ "အဘိဓမ္မာနုသ်းအားဖြင့် အာရုံပြု၍ လျှုအပ်သော ဒါနသည်သာလျှင် အမွန်ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟု

ကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့ ဆိုကြကုန်၏"ဟု ဆက်လက်၍ အသံကောင်း ဟစ်ထားခြင်းဖြင့် အခြား ပုဂ္ဂိုလ်မျှားအား ဒါန ဝတ္ထုနည်းပါးစေပြီး ကြောင်ပန်းတို့ကိုသာ လှူဒါန်းစေရန် တွန်းဆွဲလုပ်ထားကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ဤနေရာ၌ "အဘိဓမ္မာဒါနသာ အမြတ်ဆုံး"ဟု ဘယ်ကျမ်းဂန် စာပေမှ မတွေ့မိပါ၊ ဘုရားရှင်က ဒါနခန်း ဒါနကထ တွင် ဝိနည်း ဒေသနာနည်းဖြင့် ပစ္စည်း(၄)ပါး၊ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် အန္န-စားစရာ၊ ပါန-သောက်စရာ၊ ဝတ္ထ-အဝတ်အထည်၊ ယာန-ယာဉ်၊ မာလ-ပန်းမန်၊ ဝိလေပန-လိမ်းကျံစရာ၊ ဂန္ဓ-အမွှေးနံ့သာ၊ သေယျ-အိပ်ရာ၊ အာဝသထ-အဆောက်အအုံ၊ပဒီပ- ဆီမီးဟူသော (၁၀)ပါး။

အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အထိအတွေ့ ဓမ္မာရုံဟူသော အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို နေရာအလိုက် ဒေသနာတော်နည်းအရသာလျှင် ခွဲပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ အဘိဓမ္မာဒါနသာ အမြတ်ဆုံးဟု ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မမူပါ၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့ကသာ ပြောခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို ဟောကြားတော်မူပြီး ဒါနပြုရာ၌ မည်သို့ အာရုံပြုရမည်ကို ဆိုင်ရာ ဒေသနာနည်းကိုသာ ညွှန်ပြတော်မူပါသည်၊ ဝိနယနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ သုတ္တန်နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ အဘိဓမ္မာနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို လှူဒါန်းရာ၌ ဒါနအင်္ဂါမြောက်ရန်သာ အမေးကြီးပါသည်၊ ဒါနအင်္ဂါတွင် အလှူရှင်ဘက်မှ ပြည့်စုံရမည့် အင်္ဂါတွင်—

ပုဗ္ဗေ ဒါနာ သုမနော၊ ဒဒံ စိတ္တံ ပသာဒယေ။
ဒတ္ဝာ အတ္ထမနော ဟောတိ၊ သော ယညဿ သမ္ဘဒါ။

(အံ၊ ၂၊ဆဋ္ဌက်ဒါနသုတ်-၂၉၆)

မလှူမီ လှူဆဲ လှူပြီးအခါမျှား၌ စိတ်ကြည်လင်စွာ သဒ္ဓါအားကောင်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံလျှင် ဒါနမြောက်သည် ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် ဒါနတကာတို့တွင် အမြတ်ဆုံး ဒါနဟူသည်မှာ "သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ=အလုံးစုံသောဒါနကို ဓမ္မဒါနသည် အောင်နိုင်၏"ဟု ဓမ္မပဒ၊ပါ-၆၄-၌ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

အဋ္ဌကထာ ဆရာကလည်း—

တတ္ထ သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနန္တိ သစေပိ ဟိ ဧကော်ဝါဋ္ဌဂဇ္ဇော ယာဝ ဗြဟ္မ-လောကာ နိရန္တရံ ကတ္ဝာ သန္ဓိသိန္ဓဝနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝါနံ ကဒလိဂ္ဂလာဒီသာနိ စီဝရာနိ ဒဒေယျ၊ တသ္မိံ သမာဂမေ စတုပ္ပဒိ-

ကာယ ဂါထာယ ကတာနုမောဒနာဝ သေဌာ။ တံ ဟိ ဒါနံ တဿာ ဂါထာယ သောဌသိ ကလံ နာဂ္ဃတိ။ ဧဝံ ဓမ္မဿ ဒေသနာပိ ဝါစနမ္မိ သဝနမ္မိ မဟန္တံ။ (ဓမ္မပဒ၊ ၂၊ နှာ-၃၅၂)

လှူဖွယ်ဝတ္ထုဒါနတို့ထက် ဂါထာတပုဒ်ဖြင့် တရားဟောခြင်း ဓမ္မဒါနက ထာအမြတ်ဆုံးဟု ဖွင့်ဆိုပါသည်၊ စကြဝဠာတိုက်အတွင်း ဗြဟ္မာ့ဘုံတိုင် ထိစပ်အောင် နေထိုင်တော်မူကြသည့် ဘုရား ပစ္စေကာ ရဟန္တာ တို့အား သက်နှိုးတို့ကို လှူသော ဒါနပွဲကဲ့သို့ တရားဂါထာတပုဒ် ဟောခြင်းကို ထိုသက်နှိုး၊အလှူဒါနက ၁၆-စိတ် ၁-စိတ်ပင် မမီအောင် တရားဟောခြင်း ဓမ္မဒါနကသာ ပြတ်သည်၊ ဓမ္မဒါနဖြစ်သော တရားဟော တရားပို့ချ တရားနာခြင်းသည် သို့ကလောက် ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့ကမူ "ဓမ္မဒါန ဟူသည်တွင် အဘိဓမ္မာဒါန အာရုံ ၆-ပါးတွင် ပါဝင်သော ဓမ္မာရုံ ဒါနနှင့် သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇီနာတိ တွင် ပါဝင်သော "ဓမ္ဓ-ဒါန"တို့ကို တူသည်ဟု ထင်လေသလော မပြောတတ်ပါ၊ အမှန်မှာ "သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇီနာတိ" မှ "ဓမ္မဒါန" အရ တရားဟောပြောခြင်း ဓမ္မဒေသနာကို ကောက်ယူရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒါနတို့တွင် အဘိဓမ္မာဒါနသာ အမြတ်ဆုံး ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မမူ၊ ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့ကသာ ပြောဆိုကြပါသည်၊ ကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့ ဆိုကြကုန်၏-ဟု ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့ ဆိုကြသော်လည်း မည်သည့်ဆရာကဆိုကြောင်း မဖော်ပြသဖြင့် မသိရပါ၊ သို့သော် ဘုရားရှင်နှင့် အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့ကမူ ဆိုတော်မမူခဲ့ကြပါသဖြင့် "အဘိဓမ္မာဒါနသာ အမြတ်ဆုံး"ဟူသော ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့၏အယူသည် ဝိပဿနာအမည်ခံ၍ ဘုရားရှင်၏ "ဝိပဿနာ"ဟူသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ အရိပ်ကိုခိုကာ ဖောသံကောင်းဟစ်ပြီး လှည့်စားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဒါနကထာနှင့် စပ်ဆိုင်၍ ဇေတဝန်ကျောင်း ဒကာကြီး အနာထပိဏ်သဌေး အကြောင်း အနည်းငယ်တင်ပြလိုပါသည်၊ (အမျှားသိပ်ပြီးအတိုင်း) ၅၄-ကုဋေ အသပြာငွေကို အကုန်အကျခံကာ "ဇေတဝန်ကျောင်း"တော်ကြီးကို လှူဒါန်းခဲ့သူ ကျောင်းဒကာကြီး အနာထပိဏ်သည် ၂၄-နှစ်လုံးလုံး ဘုရားရှင်နှင့် ရင်းနှီးစွာ ဆည်းကပ်သော်လည်း ဘုရားရှင်က ဒါနကထာကိုသာ ဟောတော်မူပါသည်၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ စသော ဗုဒ္ဓ၏ မဟာသာဝကကြီးများကလည်း မိမိတို့ထံ လာသောအခါ ဒါနကထာကိုသာ ဟောတော်မူခဲ့ကြပါသည်။

အနာထပိဏ်သဌေးကြီး သေခါနီးကာလ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်အာနန္ဒာတို့ကြွကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာက အတွင်း အာယတန (၆)ပါး၊ အပြင် အာယတန (၆)ပါး မှသည် အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ကြောင်း တရားတော်ကို

ဟောကြားတော်မူရာ ကျောင်းဒကာကြီး မျက်ရည်ကျလျက် "၂၄-နှစ်လုံးလုံး ဤတရားမျိုးကို တကြိမ်တခါမှ မြတ်စွာဘုရားက မဟောဖူးသဖြင့် မနာဖူး၍ မျက်ရည်ကျမိကြောင်း" လျှောက်ထားသည်။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာက "ကျောင်းဒကာကြီး လူဝတ်ကြောင်တို့မည်သည် လယ်ယာမိုးမြေ ရွှေငွေရတနာ အစေအပါး သားမယားစသည်အပေါ် မှာသာ တွယ်တာစွဲလမ်းခြင်းက သာလွန်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် သားမယား ပစ္စည်း စသည်များ ပြတ်ရာပြတ်ကြောင်း တရားစကားမျိုးသည် မထင်မြင်လွယ် မနှစ်လိုကြ"ဟု မိန့်တော်မူရာ ကျောင်းဒကာကြီးက "အရှင်ဘုရား.... လူဝတ်ကြောင်ထဲမှာလည်း ကိုလေသာမှု နည်းပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ထင်မြင်လွယ်ပါလိမ့်မည်"ဟု လျှောက်သော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာက မည်သို့မျှ ပြန်လည်မိန့်တော်မမူပါ၊ (အနာထပိဏ္ဍိကောဝါဒသုတ်၊ ဥပရိ-၃၀၁-၄-၂၃၀)

ဤသုတ်၌ ၂၄-နှစ်လုံးလုံးဆည်းကပ်၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသော ကျောင်းဒကာကြီး အနာထပိဏ်ကိုပင် ဘုရားရှင်က ကမ္မဝဋ် ဝိပါကဝဋ်ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်သော ဒါနကထာကိုပင် ဟောကြားကြောင်းနှင့် သားမယား ရာထူးစည်းစိမ်စသည့် လောကီစည်းစိမ်ကို ရိပ်ငြိမ်ချမ်းသာ သာယာစရာအဖြစ် စွဲလမ်းသော လူဝတ်ကြောင်တို့အား ပရမတ်တရား ဓာတ်တရား အစွဲအလမ်း ဖြတ်ရမည့်တရားများသည် မထင်မြင်လွယ်၍ မဟောကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

ဘုရားလက်ထက် ဟိုတခေတ်ကပင် ဤသို့စွဲလမ်းလွန်း၍ မဟောဆိုသော် ယခုခေတ်တွင် ပြောစရာ မလိုတော့ပါ၊ ဝိပဿနာတရား အနည်းအပါး တကြိမ်နှစ်ကြိမ် အားထုတ်ပြီး၍ ဆိုင်ရာဓမ္မကထိက က မြှောက်လိုက်လျှင် "ဘဝင်မြင့်ရောဂါ စွဲကပ်ကာ" အခြားရဟန်းများအား မရိုသေလို၊ ဘုရားရှိခိုးခြင်းကိုပင် "အစွဲဥပါဒါန်"ဟု ထင်ကာ ကိုယ်သာယာချင်တာကြတော့ ခန္ဓာဝန်ဟု မတန်မရာ ပြောကြားယူဆသော ခေတ်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့သိရပါသည်ဘုရား။

-ထို့သို့ "ဝိပဿနာ အမည်ခံကာ" ကိုလေသာဖြစ်မှု တရားတို့ကို ဟောပြောသူတို့အား မဆည်းကပ်ကောင်း မကိုးကွယ်ကောင်း မပေးကောင်း မလှူကောင်းဟု ကြောင်ပန်းက အသံကောင်းဟစ်ကာ အခြား ရိုးသားစွာ ဟောပြောသည့် သံဃာတို့အား ပုတ်ခတ်ပြီး ဒကာ-ဒကာမများအား မှိုင်းတိုက်လှည့်စားပုံကို ထင်ရှားစေရန်အတွက် ကြောင်းပန်းဦးတိုက္ကရေး ဝိပဿနာ အလုပ် အကျင့်ချုပ် ဒိဋ္ဌိပြုတ်လမ်း ဟောပုံကျမ်းစာအုပ် တတိယတွဲမှ အောက်ပါအရေးအသားကို တင်ပြခွင့်ပြုပါဘုရား။

ဤစာသားကို ကြောင်ပန်းတို့ ဘယ်အသံဖြင့် ဟောသည်ကို ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်ကြီးများ မှန်းဆနိုင်ရန် စာသားအလိုက် အသံလေးခွင့် ပြုတော်မူပါမည့်အကြောင်း အနှုးအညွှတ် တောင်းပန်လျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား။

ကြောင်ပန်းဦးတိဏ္ဏရေး ဝိပဿနာအလုပ် အကျဉ်းချုပ် ဒီဋ္ဌိပြုတ်လမ်းဟောပုံကျမ်း ၂၃-မှ စ၍ ယခုလို ဒီဋ္ဌိဖြုတ်ပြပါသည်ဘုရား။

နှမသက်လယ် သူဇာပယ်ရယ်....မင်း ဘယ်နှယ်အတွက်ကြောင့် စိတ်လက်မအေး ဖြစ်ရပါသလဲ။

ဘုရားနှမကလေးအပေါ်မှာ မေတ္တာတော် တကယ်လားပြီး အဟုတ်ကို ချစ်ရဲ့လား။

အို....ဘယ်နှယ်ပြောပါလိမ့် မောင်မောင့်ကြင်ဖော် အသဲကြော်ရယ်၊မေတ္တာတော်ဆန္ဒဟာ လွှန်မင်းစ္စာ ရှိလှသည်ကို အားလုံးပင် သိကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်၊ ချစ်တာကတသွင်၊ ခင်တာက တပါး၊ သနားတာက တဖုံ၊ ရှေ့နှုတ်တော် ငုံလို့ တောင် ထားချင်ရဲ့၊တကယ့်အချစ်ဓာတ် ပြင်းပြလွန်းလို့မို့ အချစ်ဇာတ်ကြီးတောင် ခင်းပြပြီးပြီ မဟုတ်လား၊ မောင်ဟော်ဘုရားစိတ်ရှုပ်အောင် မလုပ်ပါနှင့်၊ အဟုတ်ချစ်ရေး မချစ်ရေး ယခုအသစ်မေးပြီး မင်းစစ်ဆေးနေစရာ မဟုတ်တော့ပါဘူးကွယ်။

ချစ်မေတ္တာစစ်စစ်နှင့် ကျမကို အဟုတ်ချစ်ထာဖြင့် ညစ်လာတဲ့စိတ်ကလေးကို အေးသွားအောင် လုပ်ပေးရမယ်၊ ငြင်းပယ်တော်မူမှာလား။

မငြင်းမပယ်ပါဘူးကွယ်၊ လွယ်လွယ်နှင့်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးပါ့မယ်၊ အရေးကို ပြောစမ်းပါဦး၊ နေမကောင်းဘူးလား—နေမကောင်းယင် မောင်ဘုရားလက်သုံးတော်ထားတဲ့ သမားတော်ကြီးတွေ ခေါ်ပေးမယ်လေ။

နေမကောင်းတဲ့အရေးလဲ မဟုတ်သေးပါဘုရား....

ဒါမှမဟုတ်သေးယင် ရှေ့နန်းကြမ်းပြင် မြသလွန်ပေါ်မှာ လှန်လိုက် စောင်းလိုက် တပျော့ပျော့တပိုက်ပိုက် တအိုက်အိုက်နေရလို့ ညောင်းကိုက်ပါသလား၊ ညောင်းကိုက်ယင်လဲ သောင်းထိုက်တဲ့အပျိုတော် အနှိပ်သည်တော်တွေ ခန်းဆောင်ဗေဒအသီးအသီးမှာ တပုံတခေါင်းကြီးအရှိသားကပဲ ကဲ ခေါ်ပေးမလေ။

ဩော်....ခေါင်းကိုက်ခြင်း ဆိုတဲ့ ဝေဒနာလဲ ကျမ ဘယ်အခါကမှ မရှိပါဘူး ဧမောင်တော်ဘုရား။

ဩော်....ရန်သူကို ချစ်သူထင်ရှာလို့ ညင်ညင်သာသာနှင့် ချော့မြူကာ ပြောနေလိုက်တာ ကျောချမ်းစရာကောင်းပါဘိ တကာဗိုလ်ရယ် (မှန်ပါ-ကျောချမ်းစရာကြီးပါဘုရား)။

ဒီလိုမှ မဟုတ်ပါက စားသောက်နေရတဲ့ ပွဲတော် အစာအာဟာရအတွက် မနှစ်သက်သေးလို့လား၊ ညာတပါး ဘာသားမျှား စားချင်လို့ စိတ်မရှင်ဖြစ်ရသလဲ၊ အကယ်၍မျှား နှမတော် စားသောက်လိုပါတယ်ဆိုယင် ကောင်းကင်မှာ သွားလာ စိုင်းနှင်း၍နေသော သိန္နောမြင်းကိုပင်ဖြစ်ပစေ ဖမ်းချေကြ၊ သွားမောင်းမင်းမျှားဟု မဆိုင်းမနေ တိုင်းပြေကို ခိုင်းစေပမယ်၊ ထို့ပြင်တသီး ဤမြေကြီးအောက်မှ စားသောက်လိုသော အစာအာဟာရ ရှိပါတယ်ဆိုယင် ထိုမြေကြီးကို အမြန်တူးဖေါက်ပြီး ရွှေတော်ရောက် ယူကျေးစေပမယ်၊ သူတပါး ယူကျေးတာကိုမှ အလိုတော်မကျသေးယင် အဝေးအနီး ခရီးလမ်းကြေ င်း ဆိုးကောင်းနှစ်ပါး ပဓာနမထားပဲ ကိုယ်တော်တိုင်သွား သမုဒ္ဒရာကြီးခြားနေသော်လဲ မောင်ဘုရား လက်ပစ်ကူးပြီး အချစ်ဦးကို ယူကျေးပမယ်၊ စိတ်အေးပါကွယ် အလှရယ်။

ထိုအခါ ဘီလူးမသည် အစားအသောက်အတွက်နှင့် ပတ်သက်လာရာ မိမိ ပကတိစိတ်ထား အရိပ်အရောင် ပေါ်သွားမည်စိုးသဖြင့် မင်းကြီး၏ရင်ခွင်သို့ တိုး၍ တိုး၍ ခေါင်းကလေးနှင့်ဝှေ့ဝှေ့ပြီး ဟင့်အင်း-ဟင့်အင်း-အစားအသောက်ကို မနှစ်သက်၍ ပွဲတော်အတွက်လဲဟုတ်ဖူး-ဟုတ်ဖူးဟု ပြန်ပြောလေသော်-

ဟား ဟား ဟား အခုမှ မောင်ဘုရားရိပ်မိပေါ့ ရိပ်မိပေါ့၊ လက်စသတ်တော့ မင်းတို့ မိန်းမဆိုတာ ဖီးမှ, လိမ်းမှ, ဝတ်ဆင်မှ၌ အလွန် အာရုံပြုလေ့ရှိကြသည့်အတိုင်း ပုတီး, နားတောင်း, လက်ကောက်, လက်ကြပ် လက်စွပ်, ရင်ထိုး, ဆံထိုး, ဆံဘီ, ဆံညီတဘက်, ဘယက်တန်ဆာ ဒုါဒရာတို့ကို မင်းအလိုရှိလို့ မဟုတ်လား၊ စိတ်ကြည်ရှင်ထားပါတော့ ခုတ်ပြီးလုပ်ပြီးက အစားစား ဟိုထား ဒီထားက အထွေထွေ ရှေတိုက် ငွေတိုက်က အခန်းနန်း ဖွင့်လိုက်ဇမ်းကွယ် အကုန်လုံး၊ သုံးလိုက်ဇမ်းကွယ် ထင်သလို ဆင်လိုဆင် ဝတ်လိုတာဝတ် စားလိုတာစား ကြွားလိုတာကြွား၊ မောင်ဘုရားမတားမြစ်၊ သင်ကြားဆံရစ် သုဇီတာနှင့် ပြိုင်ကြ ဆိုင်ကြတောင် မင်းက အနိုင်ရမှ မောင့်စိတ်က ကျေနပ်မှာမို့ ဒါတွေ အရေပ်ရပ် ရှာ ရှည်လို့မထပ်ပရစေနှင့်တော့ ရတနာတွေကိုလဲ အပ်ပါပြီကွယ်။

အင့်ဟင် အင့်ဟင် ဒီရွှေ,ငွေ ကျောက်သံပတ္တမြား အစားအစာတွေကိုလဲ ဘာလုပ်ဖို့တုန်း လိုချင်ဘောင်-လိုချင်ဘောင်၊ ကျွန်မကိုယ်ကောင်ကို တကိုယ်လုံး တကောင်လုံး လိုရာကိုသုံးပါတော့ဟု အစရင်းကိုက အပ်နှင်းလိုက်တာ

ဒီရတနာ ဒီတန်ဆာ ဒီဟာတွေကို လိုချင်လို့ သိမ်းပိုက်ချင်လို့ ဝတ်ဆင်ချင်လို့မှ မဟုတ်ပဲ မောင်တော်လဲ အမြင်သား၊ ဘုရားနှမလို့ ကိုယ်ကောင်မျှား အထူးပြင်ဆင်ဖို့လိုသေးသလား၊ ပကတိသဘောအားဖြင့် ကံတရားအဟုန်ကြောင့် တင့်တယ်ခြင်း ဂုဏ်အလုံးစုံတို့နှင့် အကုန်လုံး ပြည့်စုံပြီးသား ဖြစ်ပါတယ်၊ အနို့ပြီးတော့လဲ အရှင်မင်းမြတ်ချစ်ခင်၍ မိဖုယားအရာ တင်လိုက်ကတည်းက အထက်တန်းအမြင့်သို့ ဆိုက်ပေါ့ပဲ၊ စိန်တွေကတဝဝ၊ မြတွေက တိုးလို့တဲ့လဲနှင့် ဆင်ပေါ်မှာ အလံစိုက်နေဖို့လဲ မလိုတော်ပါဖူး ပျို့ချစ်ဦးရယ်။

အောင်မယ် မာယာစကား အတော်မျှားတတ်တဲ့ ဘီလူးမပါလားဟ တကာ ဗိုလ်ရ (မှန်ပါဘီလူးမတို့ ထုံးစံ သည်အတိုင်း မှန်ပါဘုရား)။

အချစ်ပန်းခက် ပုလဲရွက်ကယ်၊ မောင်ဘယ်နှယ်ကြံရမတုံး၊ ဤလောကတခုလုံး သမ်းကျုံးသည့်ဧကား ယောကျ်ားတို့၏သဘောအရကို ပြောပြရမည်ဆိုလျှင် မိမိချစ်ခင်သူ ငြိုငြင်၍အလိုမရှင် စိတ်ပင်ပန်းပြီး သူ၏မျက်နှာကလေးကို ညှိုးနွမ်းနေကာကို မြင်ရလျှင် ဘဝင်ဟာဒယမှာ မက်လုံးဖမ်းသဖြင့် ထပြီး လက်ရုံးတန်းချင်တဲ့ သဘောမျိုးတွေဟာ ပေါ်လာတတ်ရိုးဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် မင်းစိတ်ခေါတ် ညှိုးနွမ်း၍ မင့်မျက်နှာ မရှင်လန်းဘူးဆိုလျှင် ခင့်မောင်လဲ ထပြီး လက်ရုံးသာ တန်းလိုက်ချင်တော့တာပဲ၊ သို့ကလို မယားအတွက်နှင့် အားတက်ကာ ဆောင်ရွက်မဟ, ကြိုးစားမဟ, လုပ်မက, ကိုင်မကဆိုတဲ့ လက်ရုံးတန်းပြီး အစွမ်းပြလုံတာဟာ ယောကျ်ားတို့ ဓမ္မတာပါပဲနော်။

ကျွန်မပြောပြတာကို သဘောမကျလျှင် ဘုရားနှမကလေး အပြစ်ပေးတော်မူမှာလား–

အို–ဘာတွေဆိုဆို ဘာကိုပြောပြော ဘုရားဟောစကား အမှန်သာထား အမှားမရှိတာလို့ ချစ်ခင်မတ္တာပိုသောကြောင့် ရှေ့နားဝင်ချိုပြီးသားမို့ အပြစ်မထားပါဖူးကွယ်၊ ပြောသာပြောပ ဘယ်နည်းမဆို သဘောကျပါမယ်။

ကျွန်မမှာ အသက်ကငယ် အရွယ်ကနု မင်းမှုမင်းရေး လူမှုရေး နားမလည်သေးသဖြင့် ကလေးမိုက်အလား သဘောတော်ထားပြီး အကယ်၍မျှား ကျွန်မစကား အပြစ်ရှိပြားအုံ၊ အပြစ်ရှိခဲ့သော် ထိုအပြစ်ကို ခွင့်လွှတ်တော်မူပါ မောင်ဘုရား။

စိန်ဆံထိုးပန် ပုလဲပျံရယ်၊ အကဲဟန်အမြင်သားဟာမို့ တင်ပါးကလေးက ခပ်ကားကား၊ ရင်သားကလေးက ခပ်မောက်မောက်၊ ဆံဆံတောက်ကလေးက ပိတုန်းသွေး၊ မျက်ခုံးကလေးက သုံးရက်လ၊ မျက်လုံးနှစ်ဘက်က စက်ရောက်ကြည်၊ ဟာ့ဒီ ပါးကလေးက မို့မို့၊ ဟာဒီ ပခုံးလေးက ကြွကြွ၊ဟာဒီ နှုတ်ခမ်း

ကလေးက နီနီနှင့် မင်းဘယ်လိုပင် အပလီပိုသော်လဲ မောင်ဘုရား ရှေနားဝင် ချိုပမယ် စိတ်ချ၍သာ သံတော်ဦးတင်ပါကွယ်။

အမိန့်အခွင့်ရတာဖြင့် ဘုရားနှမ သံကော်ဦးတင်ပါရစေ ရှေနားတော်ဆင်ပါ တော့ ပြည်ကြီးရှင် ပျို့ထိပ်တင်ဘုရား။

ဟား ဟား ဟား....တင်စေဗျား....တင်စေဗျား။

(ဒိဋ္ဌပြုတ်လမ်း၊ အတွဲ-တ၊ နှာ-၂၃၊ ၂၄၊ ၂၅၊ ၂၆၊ ၂၇၊ ၂၈)

ဤစာသားကို ကြည့်လျှင်ပင် "ဝိပဿနာအလုပ်အကျင့်ချုပ်-ဒိဋ္ဌပြုတ်လမ်း" ဟု အမည်ခံသော်လည်း ကိလေသာဝင်ခြွေဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာကို မည်မျှပွားစေနိုင်ကြောင်း ဒိဋ္ဌပြုတ်ဟု အသံကောင်း ဟစ်သော်လည်း တဏှာနှင့် ဒိဋ္ဌကိုမငြိ-ငြိအောင် ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ပေါ်အောင် ဘယ်လို မိုင်းတိုက်ကြောင်း ထင်ရှားပါပြီဘုရား၊ စာထဲတွင် ဤမျှသာပါသော်လည်း ပြင်ပတရား ပွဲမျှားခ၌ ကြောင်ပန်းမယ်ကလေးမျှားနှင့် တရုံးရုံး အသံတိုက်ကြပြီး ဇာတ်ပွဲ ထွက်သည့်ပမာ တရားဟောဘုန်းကြီးမျှားက မင်းသားသံနှင့်ဟစ်ကာ ကြောင်ပန်းမယ်ကလေးမျှားက သံပြိုင်မေတ္တာပို့ဆုတောင်းကြကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထိုသို့သံပြိုင် မေတ္တာပို့ဆုတောင်းသံကို ထင်ရှားစေရန်အတွက်–

ကြောင်ပန်း သဘာဝအခြေပြခေါ် ဝိပဿနာသင်တန်း စာအုပ် နှာ-၄၅ မှ နမူနာ ဆုတောင်းတပုဒ်မျှ တင်ပြပါရစေဘုရား။

မိုးလေဝသ ညီမျှပါစေ
ဆန်ရေစပါး ပေါမျှားပါစေ
တိုင်းပြည်သာကြောင်း မင်းကောင်းတည်စေ
အရောင်လွှမ်း ကြောင်ပန်းပွင့်ပါစေ
အောင်ပါစေ ချမ်းကြည်အေးမြစေ
ဒိုယခု တောင်းဆုပြည့်ပါစေ။

ဤမျှဆိုလျှင် စာသွားမှသည် လက်တွေ့ဆီသို့ မျှော်ရည်မှန်းလျှင် ဘယ်လိုစခန်း သွားကြကြောင်း ထင်ရှားပါပြီဘုရား။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့သည် အဘိဓမ္မာသံ ဝိပ-ဿနာသံတို့ကို "ခပ်သန်သန်" ကြွေးကြော်၍ "ဝိပဿနာအလုပ်"ကို အသံကောင်းဟစ်ပြကာ သူတို့ဟောချင်ရာ-ပြောချင်ရာများကို မသိမမြင်နိုင်စေရန် အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဝိပဿနာဟူသော စကားလုံးအရိပ်ကို ခိုလျှက် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဂင်များ**အား** ဘုရားဟောလိုလိုဖြင့် ထင်ယောင်မှားစေသည့် အဝိဇ္ဇာ၊

အသံကောင်း အပြောကောင်း အခွဲကောင်း အနွဲ့ကောင်းတို့ကို တဏှာထ ကြွသောင်းကျန်းစရာ စကားလုံးတို့ဖြင့် ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ပေါ်လွင်စေ၍ သွားရေကျလောက်အောင် ဟောပြောကာ စွဲမက်စေသည့် တဏှာ "ကြောင်ပန်းမှ ကြောင်ပန်း" အမျှားနှင့်မတူ တမူထူးခြားပါပေတယ်ဟု စွဲလမ်းစေသော ဥပါဒါနိန်ဟုဆိုအပ်သော ကိလေသာဝဋ္ဋတရားတို့ကို ကြောင်ပန်းဝါဒီမျှားကသာ ဟောဖြောနေကြကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့၏ တရားသည်သာ "မနာကောင်း-မယူကောင်းသည့် တရား၊ ကိလေသာကို ဖြစ်ပွားစေသည့်တရား၊ မပေးကောင်း မလှူကောင်းသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မျှား"ဖြစ်၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် ဒါနကထာ သီလကထာတို့ကို ပယ်ရှားသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပေးတော်မူနိုင်ပါရန် စောဒနာအမှတ်(၅)အဖြစ် တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ်ဆရာတော် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ်(၆)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် အနှပုထုဇဉ်ပှသည် ရဟန္တာသို့တိုင် အဆင့်ဆင့် ကျင့်ကြံရသည်ဟု ပြောဟောလျှင် မှားသည်ဟုဆိုသဖြင့် (ကျင့်ကြံစရာမလို-သိလျှင်ပြီးရော)ဆိုကာ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကိုပယ်ရှားသည့်(အဓမ္မ)ဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရစောဒနာပါဘုရား။

ရှိသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားပါသည် နိုင်ငံတော်အမှတ်(၃) သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ် ဆရာတော်မျှားဘုရား-

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူသောဒေသနာတော်အစဉ်=ဒေသနာကျမကိုလည်းကောင်း သံသရာမှလွတ်ရာလွတ်ကြောင်းကောင်းမြတ်သောကျင့်စဉ်=ပဋိပတ္တိကျမ ကိုလည်းကောင်း အဓိဋ္ဌာန်အတိုင်း အဆင့်ဆင့်ကျင့်ရမည့် အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကိုလည်းကောင်း ပစ်ပယ်ကာ စာလာပေလာ ဓမ္မကွန်ရှာ ဒေသနာတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ပြီးသူတို့ လိုရာကို ဆွဲယူဟောပြောခြင်းဖြင့် "အဓမ္မကိုဓမ္မ"ပါဟု အတင်းအဓမ္မလုပ်ဇာတ်ခင်းသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ ထိုသို့ဟောပြောပုံမျှားမှ အနည်းငယ်တင်ပြရပါလျှစ်-

(ဦးဝါသဝရေး ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း၊ နှာ-၁၁၃)၌

(က) လောကဌ် အနှပုထုဇဉ်က ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်အောင်လုပ်ရသည်၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်က သောတာပန်ဖြစ်အောင်လုပ်ရသည်၊ သော

တာဝပန်က သကဒါဂါမ်ဖြစ်အောင်လုပ်ရသည်၊ သကဒါဂါမ်က အနာဂါမ်ဖြစ်အောင်လုပ်ရသည် အနာဂါမ်က ရဟန္တာဖြစ်အောင်လုပ်ရသည် ဒ္ဒိဟိတ်က တိဟိတ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည် စသည်ဖြင့် ပြောကြားဟောကြကုန်၏ ယူလည်းယူကြကုန်၏၊ လွဲလေစ့၊ မှားလေစ့၊ မှောက်လေစ့၊ ပညာမဲ့တို့၏ အသုံးအယူပင်တည်း။

ဟု ရေးသားထားပါသည်၊ ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က အနှစ်ပုထုဇဉ်မှသည် အဆင့်ဆင့်ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းကို မှားသည် ပညာမဲ့တို့အသုံးအယူပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသဖြင့် ဗုဒ္ဓဓမ္မအားလုံးကို မီးတိုက်ဖျက်ဆီးလိုက်သော ဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သတ္တဝါဟူသည်မှာ ပုထုဇဉ်ဘဝမှ စခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ မည်သည့်သတ္တဝါ မှ "သတ္တဝါအစ" ဖြစ်စဉ်မှစ၍ ရဟန္တာအဖြစ် (ကိလေသာကင်းကုန်ပြီး) မွေးဖွားခဲ့ကြသည် မဟုတ်ပါ၊ သတ္တဝါစဖြစ်စဉ်ကတည်းက ရဟန္တာအဖြစ် မွေးဖွားခဲ့ကြလျှင် လည်း တက်စရာလမ်း သံသရာလည်စရာလမ်း မရှိတော့သဖြင့် "ဘဝစက်ရဟတ်" ပြတ်သုံး၍ ဘဝဂက်စတုံးကာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်လျက် "နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ"သာ ဖြစ်ရပါမည်၊ မိမိတို့ဦးထိပ်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်ပင်လျှင် မွေးဖွားစဉ်က ပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့်သာ စတင်ခဲ့ရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် (၆)နှစ်ဘိုင်တိုင် ဒုက္ခဆင်းရဲအမျိုးမျိုးတို့ကိုခံကာ ကျင့်ကြံရာမှ သဗ္ဗညုတญาณ်တော်ကို ရခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်မူ၍ ဓမ္မဒေသနာ ဟောကြားတော်မူရာ၌လည်း မိမိ၏ ပါရမီစဉ်ဆက်အဆင့်ဆင့် ကျင့်ခဲ့ပုံများကိုပြန်လှန်ဟောကြားတော် မူခဲ့ပါသည်၊ထို့အတူ မိမိ၏သာဝကများအားလည်းကုသိုလ်ကို အနည်းငယ်မှစ၍ ခဏခဏပွားများကြရန်အတွက် ပန်းထိမ်သည်သည် ဖားဖိုဖြင့် ငွေ၏အညစ်အကြေးတို့ကို ဖြည်းဖြည်းချင်း မှုတ်လွှင့်သကဲ့သို့ အကုသိုလ်အညစ်အကြေးတို့ကို ကုသိုလ်ကို ခဏခဏလုပ်ခြင်းဖြင့် မှုတ်လွှင့်ပစ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို–

အနုပုဗ္ဗေန မေဓာဝီ၊ ထောကံ ထောကံ ခဏေ ခဏေ။
ကမ္မာရော ရဇတသေဝ၊နိဒ္ဓမေ မလမတ္တနော။

(ဓမ္မပဒ-၄၈၊ အညတရ ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု)

ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

သာသနာတော်၏ "အဌ္ဌစ္ဆရိယ ဓမ္မ=အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ" သာသနာတော်ကို ဟောကြားရာ၌လည်း သမုဒ္ဒရာကြီးသည် ကမ်းစပ်မှ ချောက်ကမ်းမရှိပဲ အစဉ်အတိုင်း နက်ရှိုင်းသွားသကဲ့သို့ သာသနာတော်သည်လည်း အစဉ်အတိုင်း

ကျင့်ရမည့်= အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ, အစဉ်အဘိုင်း ပြုရမည့်= အနုပုဗ္ဗကိရိယာ, အစဉ်အတိုင်း အားထုတ်ရမည့် =အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါတို့ရှိပြီး စလျှင်စချင်း ရဟန္တာမဖြစ်နိုင် (ဝိ-စူဠ-ဝဂ္ဂ-ပါ-၄၂) ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ယို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အလိုတော်အားဖြင့် အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗ-ကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါဖြင်သော အုံ့ဖယ်ရှစ်ဖြာ သာသနာတော်ကြီးတွင် သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ကြရန် အလွန်အမင်း တိုက်တွန်းတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် မ ၃-၁၂၂၊ အာနာပါနဿတိသုတ်၌—

> အာရဒ္ဓေါသ္မိ ဘိက္ခဝေ ဣမာယ ပဋိပဒါယ၊ အာရဒ္ဓစိတ္တောသ္မိ ဘိက္ခဝေ ဣမာယ ပဋိပဒါယ။ တသ္မာ တိဟ ဘိက္ခဝေ ဘိယ္ယောသေါ မတ္တာယ ဝီရိယံ အာရဘထ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

"ရဟန်းတို့ ဤ အကျင့်တရား၌ အားထုတ်အပ်၏၊ အားထုတ်ချင်သောစိတ် ရှိရ၏၊ ထို့ကြောင့် မရောက်သေးသောတရားကို ရောက်စေခြင်းငှါ မရသေး သောတရားကို ရခြင်းငှါ မျက်မှောက်မပြုရသေးသော တရားကို မျက်မှောက် ပြုခြင်းငှါ အတိုင်းအထက်အလွန် အားထုတ်ရမည်" ဟု ဟောကြားတော်မူပါ သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း နားနေရန်မလိုပဲ မနားမနေ အားထုတ် ရမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမမှ ဒေသနာတော်သည် အားထုတ် ရမည့် (ဝီရိယာရမ္ဘ) ဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

အားထုတ်ရာ၌လည်း ဖားခုန်သကဲ့သို့ တောခုန် တောင်ခုန် ခုန်ပျံကျော် လွှားကာ အားထုတ်၍မရပဲ ကျင့်စဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံ အားထုတ်ရမည့် အကြောင်းကို မ-၂၊ ၁၄၅ ကိဋ္ဌာဂိရိသုတ်၌—

> နာဟံ ဘိက္ခဝေ အာဒိကေနေဝ အညာရာဓနံ ဝဒါမိ။အပိ စ ဘိက္ခဝေ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါ အညာရာဓနာ ဟောတိ-

စသည်ဖြင့် စလျှင်စချင်း (အားထုတ်လျှင် အားထုတ်ချင်း) ရဟန္တာဖြစ်မည်ဟု ဟောတော်မမူ၊ အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံအားထုတ်ရန် ဟောကြားတော် မူပါသည်။

ဤတွင် အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ= အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံခြင်းဟူသည်ကို ပါဠိတော်၌ ဆက်လက် ဟောကြားတော်မူသည်မှာ—

ဤသာသနာတော်၌ သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါဖြစ်မှ (ဆရာ၏အနီးသို့) ဆည်းကပ်မည်၊ အနီးသို့လာမှ အနီး၌ထိုင်မည်၊ ထိုင်သည်ရှိသော် နားထောင်မည်၊ နားထောင်လျှင် တရားကို နာကြားမည်၊ တရားနာရ၍ တရားကိုဆောင်ယူမည်၊ ဆောင်ယူပြီးသော တရားတို့၏ သဘောတရားကို စူးစမ်းလေ့လာမည်၊ အနက်သဘောကို စူးစမ်းခြင်းကြောင့် တရားတို့သည် ရှုခြင်းကိုခံကုန်၏၊ တရားတို့ရှုခြင်းငှါ ခန့်ကြကုန်သော် အားထုတ်လို ပြုလိုသောဆန္ဒ ဖြစ်၏၊ ဆန္ဒဖြစ်သော် အားထုတ်ကျင့်ကြ၏၊ အားထုတ်ပြီး၍ (အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု) နှိုင်းချိန်၏၊ စူးစမ်းသော ဝိပဿနာဖြင့် နှိုင်းချိန်သည်ရှိသော် မဂ်အကျင့်ကို အားထုတ်၏၊ (နိဗ္ဗာန်သို့) စေလွှတ်အပ်သော စိတ် ရှိလျက် နာမကာယဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၏၊ မဂ်ပညာဖြင့် ထိုနိဗ္ဗာန်ကို ထွင်းဖောက်၍ မြင်၏ဟု အဆင့်ဆင့် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဤဒေသနာတော်၌ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ခြင်းဟူသည် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပေါ်ရာမှစ၍ အဆင့်ဆင့် အစဉ်အတိုင်း အရဟတ္တဖိုလ် ရောက်သည့်တိုင် ကျင့်ကြံရသည်၊ ဖားခုန်သလို ခုန်ပျံကျော်လွှား ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းဖြင့် "ငါ့တရားကို မရ" ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါတရားမှစ၍ အဆင့်ဆင့် အားမထုတ်ခဲ့သော် ဝိပွဿနာ=အကျင့်ဖောက်ပြန်သူ၊ မိစ္ဆာပဋိပန္နာ=အကျင့်မှားသူ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထိုသို့အားထုတ်ရာ၌ ဝိရိယ၏အင်္ဂါဖြစ်သော "အရေ+အကြော+အရိုးသာ ကြွင်းပါစေ၊ အသား အသွေးများ ခန်းခြောက်ပါစေ၊ ယောဂျိုးစွမ်းအားလုံ့လဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်မည်" ဟု ပြင်းထန်စွာ ကျင့်ကြံရမည့်အကြောင်း ဟောတော်မူပါသည်။

သောတာပတ္တိယင်္ဂတရား (၄) ပါး တွင်လည်း ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ=လောကုတ္တရာတရား(၉)ပါးအား သင့်လျော်သောအကျင့်ရှိရမည်ဟု ဟောတော်မူကြောင်း သိရှိကြပါသည်၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့ကမူ "ကျင့်စဉ်ကိုပယ်၍ အရှင်မွေး နေ့ချင်းကြီး" ဆိုသကဲ့သို့ တရားအားထုတ်ကာမျှ ဆင်ခြင်ကာမျှ နှလုံးသွင်းကာမျှ ရုပ်နာမ် စကားလေး ပြောကာမျှဖြင့်—

ပရမတ်ဆတ်ဆတ် ဓာတ်ကိုပေါက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာ
တရားဟု တခမ်းတနား အခြား လုပ်ဖွယ်မရှိ၊ အကုန်လုံးပြီးစီးပါ၏—

ဟု ဆိုပြီးလျှင် ချက်ချင်းလက်ငင်း အရေးပေါ်အရိယာများကို ကြောင်ပန်းတက္ကိုအရိယာအဖြစ် မွေးထုတ်ပေးနေကြပါသည်၊ မိမိတို့၏ အဆန်းထွင်မှုကို လူမြင်အောင် ပြချင်သည်နှင့် အမြီးမြောက် ကသော ဥဒေါင်းကဲ့သို့ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ ကုဟန လပန တရား ပွားများစရာသာ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ကြောင်ပန်းဝါဒီက ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရား တခမ်းတနား ရှုဖွယ်မလို၊ ဓာတ်ပေါက်လျှင် ကိစ္စပြီးဟုဆိုကာ ဝိပဿနာတင်ပုံနည်းကို ဆက်လက်ပြဆိုရာတွင်—

"ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသောသဘောကို ဘယ်လိုပင်မြင်မြင် ဘယ်ဟာမမြဲဟု ရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း၊ မမှန်သောနည်း၊ ဒိဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဝေးကြီး၊ ဟုတ်မှန်သောနည်းမှာ ထိုမမြဲတဲ့သဘောရဲ့ကိုသာ ဘယ်ဟာဆိုသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် အဟုတ်မြင် အမှန်မြင်၊ သောတာပန်ပင်"ဟု ကြောင်ပန်းနည်းကို ထွင်ပြပါသည်။

ဤစကားရပ်တွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် ဘယ်ဟာမမြဲဟု ရှုလျှင်နည်းမှား၊ မမြဲတဲ့သဘောသာ ဘယ်ဟာဟု ရှုလျှင်နည်းမှန်ဟု မလိမ့်တပတ် လုပ်ထားပြန်ပါသည်၊ ဘယ်ဟာမမြဲဆိုသည်နှင့် "မမြဲတာဘယ်ဟာ" ဆိုသည်မှာ ကုလားကြီးနှင့် အရုကြီးကဲ့သို့ အထည်ကိုယ်သဘောတရားမှာ အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ဤသို့ရှုရာတွင် အရှုခံတရားမှာ ရူပ်နာမ်,ရှုမြင်ပုံမှာ မမြဲခြင်း, ရူပ်နာမ် မမြဲခြင်းနှင့် မမြဲသော ရူပ်နာမ်သည် ဝိသေသနရှေ့နောက်ထားပုံသာ ခြားပါသည်၊ အရှုခံ အထည်ကိုယ်နှင့် ရှုမြင်ပုံအခြင်းအရာ လက္ခဏာသာ ခြားပါသည်၊ သဘောတရားမှာ ရူပ်နာမ်ဟူသော အရှုခံ အထည်ကိုယ်တရား၏ အခြင်းအရာ လက္ခဏာမှာ မမြဲခြင်းဖြစ်၍ တိုအထည်ကိုယ်အရှုခံ ရူပ်နာမ်၏ မမြဲမှုသဘောကို ရှုမြင်ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓအလိုကျ ဝိပဿနာတရား၏လက္ခဏာမှာ အနိစ္စ မမြဲခြင်း, ဒုက္ခ-ဆင်းရဲခြင်း, အနတ္တ-အနှစ်အသားမရှိခြင်းဖြစ်၍ အရှုခံရူပ်နာမ် ပရမတ်၏ အားကာရများကို ယင်းတို့၏ သဘာဝအတိုင်း မမြဲခြင်းသဘောစသည်ကို ရှုမြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်၊ ယခုမူ ကြောင်ပန်းတောရ တက္ကိုဝိပဿနာကမူ "ဘယ်ဟာမမြဲဟု ရှုလျှင် မဟုတ်မမှန်သောနည်း၊ဒိဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဝေးကြီး" ဟု ဆိုသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒီဝိပဿနာ စာလာပေလာ ဒေသနာတော်လာသည့် ဝိပဿနာမဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းတောရမှ ထုတ်လုပ်သည့် တက္ကိုဝိပဿနာသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်ဘုရား။

ထို့ပြင် "ဤကဲ့သို့ စာပေကိုကြည့်၍သော်လည်းကောင်း သူတပါး ဟောသောတရားကိုကြား၍သော်လည်းကောင်း မိမိစိတ်ဌာနခြိုက်ခနဲသိလျှင် သောတာပန်ပင်ဟုသာမှတ်"ဟု ဆိုပြန်သဖြင့် တရားအားထုတ်မှုကို ခပ်ပျင်းပျင်း ခပ်ပေါ့ပေါ့ ကိလေသာနှင့်နေ့ကာ သေခါနီးမှ အပါယ်လေးရွာကိုမူ ခပ်ကြောက်ကြောက် ကသောက်ကယောက်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို မော့နေသူများအတွက် ဤအကွက်သည် ယောင်ယမ်းသော ကြောင်ပန်း၏ ထောင်ဖမ်းသော ထောင်ချောက်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ဤအခါတွင် ဘိုးသူတော်နှစ်ဦး စာစကားဆွေးနွေး

ရာ တဦးကလည်း စာမတတ်၊ တဦးကလည်း စာမတတ်သဖြင့် ဖိုးသူတော် တယောက်က ကြံရာမရ၍ ဟောင်ဝှေးဖြင့် မြေကြီးမှာ စက်ဝိုင်းတခုရေးပြီး မေးသည်ကို တဦးကလည်း ကြံရာမရသည်နှင့် "မနက်ကစားတဲ့ မုန့်ပျစ်စလက်ကြီး" ဟု ဖြေဆိုလိုက်ရာ မေးခွန်း ထုတ်သူကလည်း ဘာမျှ ဆက်အစည်းမရှိပါသော ကြောင့် ရောယောင်လိုက်ကာ "သဘောချင်း မျှလိုက်လေ ဦးသူတော်ရယ်"ဟု ချီးပသကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းဆရာ ဒကာနှစ်ဦးနှစ်ဘက်တို့ ထောင်မှန်းမသိ ချောက်မှန်းမသိပဲ သဘောချင်းမျှကာ "သိလျှင်ပြီးရော-သောတာပန်ဘဝ"ရောက်ကုန်ကြပါသည်။

ထိုသို့ ကြောင်ပန်းက "ခြုံက်ခနဲသိလျှင် သောတာပန်ပင်"ဟု လူ့အကြိုက်ပေးကာ ရဲရဲဆုံးဖြတ်ခဲ့သဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးတွင် ပဒ ပရမပုဂ္ဂိုလ်=သစ္စာ (၄) ပါးကို နကန်းမျှ မသိနိုင်သူ လူစားများကပင် "သက်နှဲ့ထမီ အတူတူ၊ ဘုရားခန္ဓာ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ ခွေးခန္ဓာအတူတူ" စသည်ဖြင့် ဓာတ်ပေါက်လျက် အထင်လွဲပြီး ငရဲလမ်းနီးသည့် အကုသိုလ်ကြီးများ ပွားများသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် တရားဟောတော်မူရာ၌ ပုဂ္ဂလဗျာသယ=တရားနာသူပုဂ္ဂိုလ်၏ အတွင်းသဘော အလိုဆန္ဒ ဝေနေယျဗျာသယ=ကျင့်ထိုက်သူ၏ အတွင်းသဘော အလိုဆန္ဒအလိုက် ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ ဟောကြားတော်မူကြောင်း ထိုထို ပါဠိအဋ္ဌကထာများ၌ များစွာ ပါရှိပါသည်၊ "မကျင့်ပဲနှင့် သိသူမရှိသလော" ဟု ကြားအံ့၊ အဖြေမှာမူ "ရှိပါသည်" ဟုသာ သာမန်အားဖြင့် ဖြေရပါမည်၊ သို့သော် ဤအမေး၏ အဖြေသည် ဤနားတွင် မရပ်နားသင့်ပါ၊ ဆက်မေးရပါဦးမည်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှာ မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနည်းဟု မေးမှသာ သဘာဝကျပါသည်၊ "ဗုဒ္ဓရှေ့လက်ထက်တော်ကာလက အရှင်သာရိပုတ္တရာ, အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် စသော အဂ္ဂသာဝက-မဟာသာဝက စသည်တို့သည် ပါရမီရင့်ကျက်ပြီး၍ တောက်မည့်မီးခဲ တရဲရဲဖြစ်ကာ အတ္တပြောကလေး အနည်းငယ် ဖုံးနေသူများဖြစ်သော်လည်း ဗီဇကိုက အနတ္တကို မင်ခဲ့သူများ ရှာခဲ့သူများဖြစ်သောကြောင့် ဒေသနာသံဟူသော ပရတောဃောသပစ္စည်း ရခွံ့မျှဖြင့် ဉာဏ်ပွင့်သူများသာ မကျင့်ပဲနှင့် သိသူရှိပါသည်"ဟု ဖြေရပါမည်၊ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်အများစုမှာ ဝိရိယအင်္ဂါ (၄) ပါးနှင့် ကျင့်မှ ရသူသာ များကြပါသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ဘုရားရှင်က ခေတ်အခါနှင့် အဆင့်အတန်းရှိကြောင်း ခွဲပြတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်တို့တွင် ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ်တော်=ကျင့်ထိုက်သော သတ္တဝါတို့၏ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏ အနုအရင့် ပွင့်နိုင် မပွင့်နိုင်ကို သိသောဉာဏ် အာသယာနုသယဉာဏ်တော်=သတ္တဝါတို့၏

အလို အဇ္ဈာသယကို သိသောဉာဏ်တို့သည် သတ္တဝါတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်စရိုက်နှင့် အချိန်အခါကို သိနိုင်စေရန် ရှိတော်မူသော ဉာဏ်တော်များသာဖြစ်၍ ယင်းဉာဏ်တော်တို့ဖြင့် နှိုင်းချင့်ကာ ဟောကြားချေချွတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်ကပင် "မကျင့်ပဲသိသူနှင့် ကျင့်မှသိသူ ဘယ်သူများ သနည်းဆိုသော် ကျင့်မှသိသူကသာ များပြားကြပါသည်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ စသည်တို့သည်လည်း ရှေးရှေးဘဝအဆက်ဆက် အထုံဝါသနာဖြင့် လေ့ကျက်ခဲ့သူများသာဖြစ်ကြောင်း (ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပြန်ပြောင်းဟောပြောချက်ဖြစ်သည့်)ထေရာ+ထေရီပဒါန် ပါဠိ-အဋ္ဌကထာများ၌ များစွာဖော်ပြထားပါသည်။

သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ရောဂါ ကိလေသာ အနာကို ကုသရာ၌ တူသူမရှိ၊ အထူးတလည် စွမ်းစွမ်းတမံ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သတ္တဝါတို့၏ အတွင်း အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ကို သိမြင်စွမ်းတော်မူ၍ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘယ်အလေ့အကျင့်စရိုက်ပြော၍၊ ဘယ်သို့သောကမ္မဋ္ဌာန်းပေးရမည်ကို အနာသိက ဆေးရှိရဆိုသကဲ့သို့ အနာနှင့်ဆေး တည့်အောင်ပေးနိုင်သော စွမ်းရည်ပိုင်ရှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သခင်ဖြစ်ပါသည်။

ယခုကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့ကမူ သူတပါးစိတ်မှာဖြစ်ပေါ်သော ကိလေသာကို သိမြင်ဖို့ဝေးစွ မိမိတို့၏အဇ္ဈတ္တမှာဖြစ်သော ကိလေသာကိုမျှ ကဲ့ပြားစွာမသိမြင်ပါပဲ လာလာသမျှသူကို မန်ကျည်းသီးဆေးတလက်နှင့် ဝမ်းပျက်၍ သေလိုကသေစေ၊ ဘယ်သူသေသေ ငတေမာ ပြီးရော သဘောထားသည့် ဆေးသမားကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခေတ်ကာလကို မည်သို့မျှမကြည့်၊ မသိနားမလည်သူများကို "ဓာတ်ပေါက်လျှင်ပြီးရော ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားကိုမျှ အားထုတ်ရန်မလို၊ ခြိုက်ခနဲသိလျှင်သောတာပန်ပင်"ဟု အဆုံးအဖြတ်ပေးကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိကိုပစ်လွှင့်၍ မကျင့်ပဲနှင့်သိလျှင်ပြီးရော သောတာပန်များကိုမေ့းထုတ်လျက် ဗုဒ္ဓ၏ဝိပဿနာတရားကို ဖျက်ဆီးခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက်တွင် ဝေနေယျဇ္ဈာသယ=ကျွတ်ထိုက်သူ၏အလိုဟူသည်ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်ချင်းတူလျှင်ပင် အခြေခံအကျင့်၊ ပုဗ္ဗ ဘာဝ ပဋိပဒါရှိသူနှင့် မရှိသူကို ခွဲခြား၍ဟောကြားတော်မူးကြောင်း (ဥပရိ·ဌ·ဓာတုဝိဘင်သုတ်-၂၀၇) ၌ "အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ပုဗ္ဗဘာဝပဋိပဒါ= အခြေခံအကျင့်ဖြစ်သော သီလစသည် မပြည့်စုံခဲ့၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သီလသံဝရ= သီလစောင့်ခြင်းမှစ၍ စျာန်တရားထိ၊ ပုဗ္ဗဘာဝပဋိပဒါ= အခြေခံအကျင့်ကိုဟောကြားပြီးမှသာ ဝိပဿနာတရားဟောကြားသည်၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ပုဗ္ဗဘာဝ ပဋိပဒါ= အခြေခံအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံခဲ့လျှင် အရဟတ္တဖိုလ်၏အခြေခံဝိပဿနာတရားကိုသာ ဟောကြားသည်ဟု

ဖွင့်ပြပါသည်၊ အဆိုပါသုတ်အရ "ပုဂ္ဂလသာတိမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဂုဏ်သတင်းစကားကိုကြားရုံမျှဖြင့်ပင် အာနာပါနစတုတ္ထစျာန်ရကာ သာမဏေသီလနှင့်ပြည့်စုံသည်"ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဤဝတ္ထုတွင်ပင် "အရဟတ္တဖိုလ်၏အခြေခံဖြစ်သော ဝိပဿနာတရား"ဟု ဆိုထားပါလျက် ကြောင်ပန်းကမူ "ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင်ဘယ်အနိစ္စ, ဒုက္ခ, ဘယ်အနတ္တ ရှုဖွယ်ရာမရှိ၊ တကယ်ကြီးပြီးစီးပါ၏"ဟုရေးသားသဖြင့် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် ပရမတ်ကို တကယ်မသိသေး၍ ဝိပဿနာတရားကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဟောကြားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်၊ သို့မဟုတ် ကြောင်ပန်း၏တပည့်များသည် အနာဂါမ်ထက် ပိုမိုသောအဆင့်သို့ ရောက်နေသယောင်ဖြစ်နေပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘဝင်မြင့်ရောဂါ စွဲကပ်ကြကာ နတ်ဝတ်ပုဆိုး တိမ်မီးခိုးကို ယုံမိသောဘုရင်ကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ဒေလယ်တွင် ရှက်ဖွယ်ချည်းသာဖြစ်ကြောင်း တိုင်းသိပြည်လှဲ့ ဆူညံသံမစဲ သံဃာ့ကံပြုပွဲများခြိမ့်ခြိမ့်သဲခဲ့ရပါသည်။

ကြောင်ပန်းသည် လယ်တီဆရာတော်၏တပည့်အမည်ခံ၍ တိုင်းသိပြည်သိ ကမ္ဘာကပါသိကြသည့် ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏အရှိန်အဝါကိုယူကာ အရာရာမှာ လယ်တီဦးကာကို ကိုးကားခဲ့သော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ခေတ်ကာလ အရေးရောက်သောအခါလယ်တီဆရာတော်၏ "ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီကျမ်း (ဒီပနီပေါင်းချုပ် စာမျက်နှာ ၂၅၄-ပါ)နေယျ-ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ် ခေတ်ဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်၌-

"ယခုအခါ၌ သာသနာတော်တွင်းမှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးသာ၍ကြတော့သည်" ဟုဆိုထားသည်ကိုမျှ မကြည့်မမြင် မသိချင်တော့ပဲ ထင်မိထင်ရာ ကိုယ်မလိုချင် တာကျတော့ပစ်ပယ် ကိုယ်လိုရာကျတော့ ဆဲယူကာကွယ်ခဲ့သဖြင့် "ဝက်သားကြိုက်သောတောထွက်ကိုရင်ကြီး ဆွမ်းတော်တင်ရာ၌ ဝက်သားနည်းသွားမှာစိုးသည်ကို မြတ်စွာဘုရား ဝမ်းတော်လားမှာစိုး၍"ဟု အကြောင်းပြသကဲ့သို့ လိုတမျိုး မလိုတမျိုး ဝါဒီသာဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါအချက်အလက်များအရ-

ကြောင်ပန်းဝါဒက- အဆင့်ဆင့် မကျင့်ရ၊ ကျင့်လျှင်မှားသည်

ဗုဒ္ဓဝါဒက- အဆင့်ဆင့်ကျင့်ရမည်၊ ကျင့်မှလမ်းမှန်သည်

ကြောင်ပန်းဝါဒက- ထိုသို့ယူဆလျှင် ပညာမဲ့အယူ

ဗုဒ္ဓဝါဒက- ထိုသို့ယူဆလျှင် ပညာရှိအယူ (ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောသည်)

ကြောင်ပန်းဝါဒက– ဓာတ်ပေါက်လျှင် ဝိပဿနာ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ကျင့်စဉ်မလို
ဗုဒ္ဓဝါဒက– ဓာတ်ပေါက်သော်လည်း ကျင့်ရမည်
ကြောင်ပန်းဝါဒက– ဓာတ်ပေါက်လျှင် ကိစ္စပြီး
ဗုဒ္ဓဝါဒက– ရဟန္တာဖြစ်မှ ကိစ္စပြီး
ကြောင်ပန်းဝါဒက– ဘယ်ဟာမမြဲဟုရှုမှတ်လျှင် နည်းမှား
ဗုဒ္ဓဝါဒက– ဘယ်ဟာမမြဲ ဟုရှုမှတ်လျှင် နည်းမှန်
ကြောင်ပန်းဝါဒက– ဘယ်လိုသိသိ သိလျှင်သောတာပန်
ဗုဒ္ဓဝါဒက– ကျင့်ကြံပြီးကိုယ်တိုင်သိမှ သောတာပန်
ကြောင်ပန်းဝါဒက– အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အစဉ်အတိုင်းကျင့်စရာမလို
ဗုဒ္ဓဝါဒက– အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အစဉ်အတိုင်းကျင့်စရာလို

စသည်တို့ဖြင့် ကြောင်ပန်းဝါဒနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒတို့သည် ခြားနားလျက် ရှိကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်း၏ 'အနုပုထုဇဉ်မှ ရဟန္တာသို့တိုင် ကျင့်ရသည့် ဟုဟောပြောလျှင် အယူမှား ပညာမဲ့ အသုံး ဟူသော ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊

ပရမတ် ဆတ်ဆတ် ဓာတ်ပေါက်လျှင် အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ, ရှုစရာမလို ဟူသောဝါဒသည် လည်းကောင်း၊

ဝိသုဒ္ဓိ ခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရား လုပ်ဖွယ်မရှိ၊ အကုန်လုံး ပြီးစီး၏ဟူသော ဝါဒသည် လည်းကောင်း၊

ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်ရှုသော်လည်းကောင်း သူတပါး ဟောသော တရားကို ကြားရှုသော်လည်းကောင်း မိမိစိတ်ဌာ ခြိုက်ခန့်သိလျှင် သောတာပန် ဟူသော ဝါဒသည်လည်းကောင်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ=အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံရခြင်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ=အခြေခံ အကျင့်ရှိရခြင်း ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့် မညီညွတ်ပဲ ဗုဒ္ဓ၏ ဝိပဿနာ ဓမ္မကျင့်စဉ်များကို အမြစ်မှ စ၍ တူးဖြိုဖျက်ဆီး မီးတိုက်ပစ်သော မိစ္ဆာပဋိပန္နာ=အမှားကို ကျင့်သည့်ဝါဒ ဝိပဋိပန္နာ= ဖောက်ပြန်စွာကျင့်သည့် ဝါဒသာ ဖြစ်ပါ၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒဝိပဿနာမဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းတို့၏ တက္ကိုဝ်ပဿနာ ဝါဒသာ ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားယင်း အဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း ဝိတ္ထာရ စောဒနာ အမှတ် (၆)အဖြစ် တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည် နှိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်ကြီးများ ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၂)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်၍—

(က) လဟာပြင် ကောင်းကင်ပညတ်၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ယူဆသော (ခကောင်းကင်ဘုံ နိဗ္ဗာန်) ဝါဒ၊ (ခ) စိတ်ဝိညာဏ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟု ကောက်ယူသော (ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်) ဝါဒ၊ (ဂ) ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ယူဆသော (အဇ္ဈတ္တိကနိဗ္ဗာန်)ဝါဒသာ ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းတို့၏ တက္ကိုဝါဒ နိဗ္ဗာန်သာဖြစ်ကြောင်း ဝိတ္ထာရ စောဒနာပါဘုရား။

ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ကြားပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား—

ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့သည် နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးမျိုး ယူဆကာ ဟောပြောကြပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော စကားလုံးကို မသုံးနှုန်းသော်လည်း နိဗ္ဗာန်၏ သဘော သက်ရောက်သော စကားများဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အမျိုးမျိုး ယူဆထားပါသည်၊ ထိုသို့ ယူဆသားရာတွင် ကောင်းကင်ပညတ်ကို သြကာသလောကအဖြစ် တည်ဆောက်ပြီးကာ ကြောင်ပန်းတို့၏ တက္ကိသြကာသ လောက ခေါ် ထို လဟာပြင်ကောင်းကင် ပညတ်ကြီးထဲ၌ 'ထာဝစဉ်ထာဝရ အနိစ္စဓာတ် နည်းများ မရှိအပ်သော ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိ၏' ဟု ဆိုထားသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရှိကြောင်း ဆိုရာရောက်ပါသည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အရကောက်ရလျှင် ထာဝစဉ် ထာဝရ ပရမတ်တရား အနိစ္စဓာတ် အနည်းအများ မရှိအပ်သော ပရမတ်တရားသည် လဟာပြင် ကောင်းကင် ပညတ် ဟူသော 'သြကာသလောကထဲ၌ ရှိ၏'ဟု အဓိပ္ပာယ် ရပါသည်၊ စကားတခုကို ပီပီပြင်ပြင် တိတိကျကျ မဆိုသည်မှာ ကြောင်ပန်းဝါဒ၏ ဓလေ့ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟု တိုက်ရိုက်စကားလုံး မသုံးနှုန်းသော်လည်း—

ထာဝရ – ပရမတ်

အနိစ္စ မရှိသဖြင့် နိစ္စ – ပရမတ် ကို အရကောက်လျှင် နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ပရမတ်တရား (၄)ပါးတွင် စိတ် – စေတသိက် ရူပ်ပရမတ် ဤသည် ထာဝရ ပရမတ်များ မဟုတ်ကြပါ၊ ထာဝစဉ် ထာဝရပရမတ်ဟူသည် နိဗ္ဗာန်တခုတည်းသာ ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် အနိစ္စဓာတ် နည်းများ မရှိအပ်သော ပရမတ် ဆိုသည်မှာလည်း နိဗ္ဗာန်ပရမတ်သာ ရှိပါသည်၊ အခြား စိတ်–စေတသိက် ရူပ်ပရမတ်သည် အနိစ္စဓာတ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌ လဟာပြင် ကောင်းကင်ပညတ်သည် နိစ္စထာဝရဖြစ်သောကြောင့် 'ကောင်းကင်ပညတ်'ကို ဆိုသည်ဟု ကြောင်ပန်းက ဆိုခဲ့လျှင် 'ပရမတ် တရား ထင်ရှားရှိ၏'ဟု ကြောင်ပန်းက ဆက်ဆိုထားပြန်သဖြင့် သူစကားအတိုင်း ပညတ်ကို မဆို၊ ပရမတ်တရားကိုသာ ကောက်ရပါမည်၊ ဤကြောင့်–

ထာဝစဉ် ထာဝရ – ပရမတ်တရား

အနိစ္စဓာတ် မရှိအပ်သော (နိစ္စဓာတ်) ပရမတ်တရားသည် 'ပညတ်'မဟုတ်ပဲ ပရမတ်ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်ဘုရား။

နိဗ္ဗာန်ဝါဒ ပြဿနာမှာ ခေတ်အဆက်ဆက် အမြဲတမ်း ပေါ်လေ့ရှိသော ပြဿနာဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ နိဗ္ဗာန် အယူဆတွင် သန်ရာ ဟောပြောရာမှ ဗုဒ္ဓ-ဝါဒ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်သွားသော ဝါဒများ ပွတ်ကာသီကာ ဆန့်ကျင်သောဝါဒများ ပေါ်ခဲ့ဖူးပါသည်၊ ယင်းဝါဒများတွင် ပွတ်ကာသီကာ လဲ့လျှင် ဖြစ်စေ သာမန်အယူအဆလဲ့လျှင် ဖြစ်စေ၊ ထူးခြားသောပြဿနာ ပေါ်မည် မဟုတ်ပါ၊ ယခုမူ ကြောင်ပန်း ဝါဒီတို့သည် မိမိတို့အယူဆကိုပင် အမျိုးမျိုးခွဲထွင်ယူဆရုံမျှမက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ထုကိုပါ စည်းရုံးလျက် ၎င်းတို့၏ နိဗ္ဗာန်ဝါဒပြန့်ပွားရန် ထူထောင်ခဲ့ကြပါသည်၊ ယင်းသို့ထူထောင်ရာတွင် နိဗ္ဗာန် အကြောင်းအရာကို အမျိုးမျိုးကြံဆကာ အခြေခံခိုင်ခိုင်နှင့် ထူထောင်နိုင်ရန် စာလာပေလာ ဒေသနာလာသည့် လောက (၃)ပါး အကောက်အယူကို ဖျက်ဆီး၍ ကြောင်ပန်းနည်း ကြောင်ပန်းဟန်ဖြင့် ပုံစံသစ်ထွင်ပြီး ပုံစံသစ် နိဗ္ဗာန်ကို ထူထောင်ခဲ့ကြပါသည် ဘုရား။

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား–

ကြောင်ပန်းသည် ကြောင်ပန်း နိဗ္ဗာန်ကြီး တည်ဆောက်ရန်အတွက် နယ်သစ်ပယ်သစ် ရှာသောအားဖြင့် လောက (၃)ပါးတွင် သြကာသလောက ကောက်ယူပုံမှာ—

ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ (နှာ၊၃၄-၃၅)၌–

ပရမတ္ထသဘာဝ အတိပါကဋ္ဌ အလွန်ပင် ကြီးကျယ် ထင်ရှားလှသော ရူပ်,နာမ် သဒ်ါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်ရာ အသခ်ၢတဓမ္မဖြစ်သော လဟာပြင် လောကကြီးကိုသာ သြကာသလောက ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ ဟုလည်းကောင်း၊

(နှာ- ၃၂) ၌–

ဝဲယာရှေနောက် ထက်အောက်ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာ အဆုံးမရှိသော လဟာပြင်ကြီးအတိကိုသာ သြကာသလောက ဆိုသည် ဟုလည်းကောင်း လဟာပြင်ကြီးကိုသာ သြကာသလောကကောက်ယူ ထားပါသည်။

ထိုသို့ လဟာပြင်ကြီး ကို သြကာသလောကဟု ကောက်ယူခြင်းသည် အဋ္ဌကထာဋီကာ အလိုကျ မဟုတ်ပဲ ကြောင်ပန်း၏ ကြံမိကြံရာ တက္ကိဘာဏ်ဖြင့် အကြံအဖန် သြကာသလောကကြီးသာ ဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားတို့အရ ထင်ရှားပါသည်။

(က) အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော သန္ဌာနော စ သြကာသ-လောကော (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်- မဟာဋီကာ-ပ-၂၃၇)

(ခ) ပထဝီပဗ္ဘတာဒိဘေဒေါ သြကာသလောကော (ဣတိဝုတ် ဋ-၂၄၈)

(ဂ) အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ဥတုဇရူပါနံ သမူဟာသန္ဌာနဘူတော သြကာသ-လောကော၊ (ဝိမတိ-ဋီ-ပ-၅၂)

(ဃ) အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော သန္ဌာနော စ သြကာသ-လောကော (သာရတ္ထ-ဋီ ပ-နှာ-၂၄၁)

(င) လောကိယတိ ဝိစိတ္တာကာရတော ဒိဿတိတိ စက္ကဝါဠသင်္ခါတော လောကော၊ သြကာသလောကော (ဥဒါန-ဋ-၁၇၇)

(စ) အာကာသော မဟာရာဇ အကမ္မဇော အဟေတုဇော အနုတ္တရော။ (မိလိန္ဒပဉ္ဍာ-ပါ-၂၆၀)

ဖော်ပြပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့အလိုအရ—

မြေကြီး၊ တောင် (တော+တောင်+ရေ+မြေ) စသည် ဂူနွေနှင့် မစပ်ကြကုန်သော စကြဝဠာကြီးကို သြကာသလောကဟု ကောက်ယူရပါမည်။

ထိုထိုပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာနည်းအရ—

(က) ဂူနွေနှင့် မစပ်၍ (နာမ်မရှိ) သော ရုပ်များဖြစ်ခြင်း

(ခ) ရုပ်များတွင် ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇရုပ် ဖြစ်ခြင်း

(ဂ) ထိုဥတုဇရုပ်တို့၏ စုပေါင်း ဖွဲ့စည်းမှု သမူဟဖြစ်ခြင်း

(ဃ) အကောင်အထည်ဒြပ် သဏ္ဌာန်ရှိခြင်းတို့သည် သြကာသလောကအရ ကောက်နိုင်ရန် အင်္ဂါများ ဂုဏ်သတ္တိများ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုဂုဏ်သတ္တိ အင်္ဂါအချက်အလက်များနှင့် ပြည့်စုံသော ရုပ်ဝတ္ထုကို သြကာသလောကအရ ကောက်ယူရပါသည်၊ ထိုထိုပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများက ဖော်ပြထားသည်မှာ မြေကြီး+တောင် စသော စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကြီးကို သြကာသ လောကဟု ဆိုပါသည်။

အမှန်မှာ သြကာသလောက ဟူသည် ရူပ်ရှိသော သတ္တဝါ နာမ်ရှိသော သတ္တဝါ ရူပ်,နာမ်ရှိသောသတ္တဝါတို့၏ တည်နေရာ အရပ်များသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဥတုဇရူပ်တို့၏ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းမှု သမ္ဘဝရှိမှသာ အဆိုပါ သတ္တလောကကြီး၏ ရပ်တည်ရာ ရနိုင်ပါသည်၊ လူ့လောကတွင် မြေကြီးနှင့် စပ်ဆိုင်၍ အကြီးဆုံးမြင်းမိုရ်တောင်မှသည် အသေးဆုံး (အဋ္ဌကလာပ်ရူပ် ဂ-ခု စုပေါင်းရာ) မြူမှုန်ကလေးအထိသည် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ ဥတုဇရူပ်တို့၏ ဖွဲ့စည်းမှု သမ္ဘဝဖြစ်၍ လုံးဝိုင်း+လေးထောင့် စသော သန္ဌာန်အသီးသီးသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သြကာသလောကအရ အသေးဆုံး (အဋ္ဌကလာပ် ဂ-ခု) ဖွဲ့စည်းမှု မြူမှုန်မှစ၍ သမ္ဘဝသန္ဌာန် ဖြစ်သည့် ဥတုဇရူပ်များကို ကောက်ယူရပါသည်။

ယခု ကြောင်ပန်းကမူ "လဟာပြင်လောကကြီးကို သြကာသလောက"ဟု အတိအလင်း ကောက်ယူခဲ့သဖြင့် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာလာနည်းများနှင့် မညီညွတ်ဆန့်ကျင်ပါသည်၊ ထိုလဟာပြင်လောကကြီးသည် သြကာသလောကဂုဏ်အင်္ဂါဖြစ်သော ဥတုဇရူပ်တို့၏ စုပေါင်း ဖွဲ့စည်းမှု အကောင်အထည်ဖြစ်သန္ဌာန်ရှိမှုတို့ မရှိပါ၊ လဟာပြင်သည် ဘာသန္ဌာန်မျှမရှိ၊ ဘာအဖွဲ့ အစည်းမျှမရှိ၍သာ " ဟင်းလင်းပြင် "ကြီး ဖြစ်နေသောကြောင့် မည်သည့်ထောက်တည်ရာ သြကာသမျှ မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ကြောင်ပန်း၏ တက္ကိဉာဏ် အကြံအဖန်ဖြင့် သတ္တဝါက မြေကြီး မြေကြီးကရေ ရေကလေ လေက လဟာပြင်ဟု အဆင့်ဆင့် ကြံဖန်ကာ "အသင်္ခ်ာလဟာပြင် ကြီးမှာမှ သြကာသလောက သတ္တုချသည်ဟူလို" ဟု အလွဲလွဲ အမှားမှား ကြံဖန်တည်ဆောက် ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါသည်၊ သဘာဝအားဖြင့် လဟာပြင်ဟူသည်မှာ ဘာမျှမရှိ၍ ဟင်းလင်းကြီးဖြစ်နေရာ ၎င်း လဟာပြင် ဟင်းလင်းကြီး၌ ရူပ်ဝတ္ထုတို့သည် မျောပါနေရသည်မှာ သဘာဝသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထောက်တည်ရာ မရှိသဖြင့် အောက်သို့ကျစရာ ထိစရာ ခိုက်စရာ အခုအခံ မရှိသောကြောင့် ပေါ်လောမျောကာ မျောချင်ရာမျော ပါချင်ရာ ပါနေရသည်မှာ ဓမ္မတာသဘာဝပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်း၏ တက္ကိဉာဏ် အကြံအဖန် လဟာပြင်လောကဟူသည် အာဂမယုတ္တိ သဘာဝယုတ္တိမှ လုံးဝကင်းလွတ်သောဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်းသည် ဤသို့လဟာပြင်ကို သြကာသလောကကောက်ယူနိုင်ရန် သြကာသလောကကြီး၏ နယ်တခွင်လုံး တပြင်လုံး အဆုံးမရှိကြီးထဲမှာ သစ်ပင် ရေ မြေ နေ လ စသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဝိညာဏက ရှိသမျှကိုပင် သင်္ခါရလောကဆိုသည်ဟု (ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ နှာ-၃၂)၌ဆိုထားကာ သူ့လဟာပြင်လောကကြီးကို အထောက်အကူပြုလိုက်ပြန်ပါသည်၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာများအရ သင်္ခါရလောကဟူသည် အဋ္ဌကထာ ဋီကာနည်းအရ ကောက်ယူထားသော

သတ္တလောက ဩကာသလောက နှစ်ဌစပ်ကို သခ်ါရလောကဟု ဆိုပါသော ကြောင့် ကြောင်ပန်း၏ သခ်ါရလောကသည်လည်း ကြောင်ပန်းသခ်ါရလောက သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဝါဒပါ သခ်ါရလောကမဟုတ်ပါ။

ထိုသို့ ဩကာသလောကကြီးအဖြစ် လဟာပြင်ကြီးကို ကောက်ယူခြင်းမှာ အကြောင်းမဲ့မဟုတ်ပါ၊ ကြောင်ပန်း၏ ဉာဏ်တော် စူးရောက်မှုဖြင့် နိဗ္ဗာန ဓာတ်သည် လဟာပြင်၌ ရှိကြောင်း ကြောင်ပန်း၏ နိဗ္ဗာန်ကို တည်ဆောက် စရာ နေရာ ရှာခြင်းဖြစ်၍ အလွန် နက်ရှိုင်းသည့် တက္ကဿုတ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ခြောက်စောင်တဲ့၊ သုံးလောကဒီပနီ (နှာ-၂၅၂)၌-

လိုရင်းက ဩကာသလောကထဲမှာ ထာဝစဉ် ထာဝရ အနိစ္စဓာတ်နည်းမျှား မရှိအပ်သော ပရမတ်တရား ထင်ရှား ရှိ၏ဟု သိအပ်သည်မှာ "ဝိညာဏံ အနိ-ဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ"။(ပြဟ္မနိမန္တနသုတ်ပါဠိတော်)ဟု အကိုးအကား ဖြင့် ထင်ယောင်ဝိုးဝါးဖြစ်အောင် ရေးသားထားပါသည်၊ ဤစကားကိုအစပိုင်း တွင် ရှင်းလင်းပြီးခဲ့ပါပြီဘုရား၊ သို့သော် အကိုးပါဠိအရကို ကြည့်ပါလျှင် "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ" နှစ်ပုဒ်လုံးအရ နိဗ္ဗာန်ကို ကောက်ယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရင်းသုတ်အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းသည် သူ့တက္ကိ ဉာဏ်ဖြင့် အကြံအဖန်လုပ်ထားသော လဟာပြင်လောကကြီးထဲမှာ ထာဝစဉ် ထာဝရဖြစ်သည့် ပရမတ်, အနိစ္စမရှိ·နိစ္စဖြစ်သည့် ပရမတ် ထင်ရှားရှိသည်ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အကိုးပါဠိမှာလည်း နိဗ္ဗာန်ကို အရ ကောက်ရ သော "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ"ကို ကိုးကားထားသောကြောင့်လည်းကောင်း လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီး၌ နိဗ္ဗာန်ရှိကြောင်း ယူဆဟောပြောသော ကောင်း ကင်ဘုံနိဗ္ဗာန်ဝါဒ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ဆရာလုပ်သူက ကောင်းကင်ထဲမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ဆိုခဲ့ရာ တပည့် လုပ်သူကလည်း-

ဦးဝါသဝေရေး ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း (၁၃၁)၌-

"အသင်္ခတဆိုတာ သစ္စာမှလွတ်သော တရားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အသင်္ခတ သဘောကို မြင်အောင် ရှုကြရမည်၊ မြင်အောင် လုပ်ကြရမည်ဟု ငါဆရာတို့ မိန့်ဆို တိုက်တွန်းသတည်း"ဟု ဆရာ့အတုလိုက်ကာ ယောင်ယမ်းလိုက်ပါသေး သည်၊ ထိုစကားရပ်အရ အသင်္ခတဟူသည် ပညတ်နှင့် ပရမတ်ဟု နှစ်မျိုး ရှိပါ သည်၊ ပညတ်မှန်သမျှ အသင်္ခတချည်းသာ ဖြစ်သော်လည်း ပရမတ်တွင်မူ စိတ် စေတသိုက် ရုပ်တို့သည် အသင်္ခတဖြစ်၍ နိဗ္ဗ နာ်သာ အသင်္ခတဖြစ်ပါသည်၊ ထိုတွင် ပညတ်သည် အသင်္ခတဖြစ်ကာ သစ္စာမှ လွတ်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်မှာမူ အသင်္ခတဖြစ်သော်လည်း သစ္စာမှ မလွတ်ပါ၊ "နိရောဓော နာမ နိဗ္ဗာနံ"အရ

နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ သို့သော် ယောင်ယမ်းသော ကြောင်ပန်းတပည့်ကမူ ယောင်ကန်းကန်းဖြင့် "အသခ်ၢတဆိုတာ သစ္စာမှ လွတ်သော တရားပင်တည်း" ဟု ဆိုလိုက်သဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ နိရောဓသစ္စာကြီးကိုပါ လဟာပြင်ထဲမျှောထုတ်လိုက်လေသည်၊ ထိုသို့ သစ္စာမှ လွတ်သော အသခ်ၢတ ပညတ်ကို ပရမတ်ယောင်ယောင်ဖြင့် အသခ်ၢတခွင်း ထပ်တူပြုကာ "မြင်အောင်ရှု မြင်အောင်လုပ်"ဟု တိုက်တွန်းပြန်၍ လဟာပြင် ကောင်းကင်ကြီးကို မြင်အောင်ရှု မြင်အောင် လုပ်ဟု ဆိုရာရောက်သဖြင့် ရှုပ် နာမ်စကားကို ပလွှားပြောကြားလျက် ဝိပဿနာအမည်ခံသော်လည်း "အာကာသံ အနန္တံ"ဟူသော ကသိုဏ်းပညတ်ပွားများစေသောကြောင့် သမထလမ်း ဝိပဿနာလမ်း ရောပြွမ်းစေပြီး ဗုဒ္ဓ၏ သန္တိသုခ နိဗ္ဗာန်ကြီးကို ဖျက်ဆီးလိုက်ပါသည်၊ အာကာသကောင်းကင်ကြီးသည် အဘာဝပညတ်သာဖြစ်၍ ပရမတ်တရားမဟုတ်ပါ၊ ပရမတ်တရားမဟုတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာဘူမိ ဝိပဿနာရှုမှတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှုစရာ မှတ်စရာ အာရုံလည်း မဟုတ်ပါ၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့သည် "ဘာမျှမရှိသော ကောင်းကင်ကို နိဗ္ဗာန်၏ ရုပ်နာမ်သခ်ၢါရမရှိပုံနှင့် ထပ်တူပြုကာ ကောင်းကင်ကို ကြည့်ရ ရှုရမည်"ဟု တဦးက ပြောသလို တဦးက လည်း ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးခွဲ ဖြစ်ပျက်သဘောမျှ သခ်ၢါရလောကကြီးကို အနှစ်အသား ရှာမရပဲ သက်သက် လဟာပြင် ကောင်းကင်ကြီးဟု ထင်မြင်လာ၏၊ ထိုသို့ ထင်မြင်လာသောအခါ ကိုလေသာသုံးချက်သည် တပြိုင်နက် ကင်းချုပ်လေ၏၊ ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်၏။ ဤကား အနတ္တထင်မြင်ပုံတည်း ဟု—

ဦးဝါသဝရေး ပဋ္ဌိဝေဓီပနီ ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း (၁၂၇)၌ ရေးသားဟောပြောပြန်ပါသည်။

ကြောင်ပန်းဝါဒီရေးသော စာ၏အဝိပ္ပာယ်မှာ အနတ္တထင်ပုံကို ရေးပြခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ သို့သော် အနတ္တထင်ရာ၌–

ကြောင်ပန်းဝါဒီသည် ဗုဒ္ဓဝါဒမဟုတ်၊ ကြောင်ပန်းဝါဒကိုသာ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အမှတ်အသား ရုပ်နာမ်၌ အနှစ်အသား ရှာမရသောအခါ ရုပ်နာမ်နိမိတ် ပျောက်သွားပြီး "သက်သက် လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီးဟု ထင်မြင်လာ၏"ဟု ဆိုပြန်ရာ–

ရုပ်နာမ်ပျောက်သွားသည်နှင့် လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီး ထင်လာသော အခါ အနတ္တလက္ခဏာဝိပဿနာဘူမိ ပရမတ်တရားမဟုတ်တော့ပဲ အာကာသပညတ်အာရုံကို မြင်လာသည်ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဤသို့ အာကာသပညတ်လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီးမြင်လာလျှင် ပညတ်အာရုံ ဖြစ်သွားသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ အနတ္တ၏အာရုံမှာ ရုပ်နာမ်ပရမတ်–

ကြောင်ပန်းဝါဒီမြင်သည့် အနုတ္တအာရုံမှာ လဟာပြင်ကောင်းကင်ပညတ် ဖြစ်၍ အနုတ္တလက္ခဏာအစစ် မဟုတ်နိုင်ပါ။

ထို့ပြင် ထိုသို့ ထင်မြင်လာသောအခါ ကိလေသာသုံးချက် တပြိုင်နက် ကင်းချုပ်လေ၏ဟုဆိုပြန်သဖြင့် ကောင်းကင်ကြီးမြင်နေစဉ် ကိလေသာသုံးချက် (အနုသယကိလေသာပါ ပါဝင်၍ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့်) ချုပ်ငြိမ်းသောကြောင့် မဂ်ကိစ္စဖြစ်ကာ မဂ်ဉာဏ်ရ၍ မဂ်ကျပြီဟုဆိုသားပါသည်၊ နောက်တဖန် "ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်၏"ဟု ဆိုပြန်သဖြင့် မဂ်၏သတ္တိဖြစ်သော ကိလေသာ သုံးချက် ချုပ်ပြီးမှ ငြိမ်းရသောကြောင့် "နိဗ္ဗာန်ကို ဖိုလ်စိတ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုသည်" ဟု ဆိုထားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒ၏ နိဗ္ဗာန်မှာ "လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီးသာ ဖြစ်ကြောင်း" ပိုမိုထင်ရှားပါပြီ ဘုရား။

အနုတ္တထင်မြင်ပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရုပ်နာမ်ကို အနှစ်အသား ဘာမျှရှာမရ အောင် ရှုမြင်လာပြီး အနုတ္တထင်မြင်လာသောအခါ အခ္ခါတရား အားထုတ် သူများက အနုတ္တ၏ အတ္တမှကင်းဆိတ်ပုံကို "ဘာမျှမရှိ"ဟူသော မြန်မာ့ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်း၏ သဘာဝနှင့် ထပ်တူပြုကာ ကြောင်ပန်း၏ အယူအဆမှာ မှန်သယောင်ယောင် ထင်တတ်ကြပါသည်။

တရားအားထုတ်သူ ယောဂီတို့၏ သတိထားရန်မှာ ဝိပဿနာ တရား အားထုတ်သောအခါ လက္ခဏာဒုံးတင်လျှင် ဘယ်သောအခါမျှ ရုပ်နာမ်ပရမတ် မပျောက်ဖို့လိုပါသည်၊ ရုပ်နာမ်ပျောက်သည်၏ အဆုံးတွင်လည်း ပရမတ်အာရုံ ရှိရန်လိုပါသည်၊ ပညတ်အာရုံကိုမူ မည်သည့်အခါမျှ မရောက်စေရန်ဖြစ်ပါသည်။

ပညတ်အာရုံထင်လျှင် မည်သည့် ပညတ်အာရုံထင်သည်ဖြစ်စေ "ပညတ် နိမိတ် မပျောက်သဖြင့် "ဝိပဿနာဘူမိ" မဟုတ်ကြောင်း သတိထားရပါမည်။

ထိုသို့ရုပ်နာမ်ကို လက္ခဏာရေး (၃) ပါးတွင်တပါးပါးဖြင့် ရှုမှတ်ပွားများနေ သော ယောဂီအား အထူးထူးသော ဓာတ်တို့ကို ခွဲခြား စိတ်ဖြာ၍ နှလုံး မသွင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ အစိုင်အခဲ ဃနဖုံးခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ အနုတ္တ လက္ခဏာ မထင်စေနိုင်ပါ။

ထို့ကြောင့် ယောဂီ၏ ဉာဏ်အမြင်တွင် ရုပ်ကို ရှုလျှင် ပထဝီဓာတ် အာပေါ ဓာတ် စသည်တို့ကို (သူသဘောတရားနှင့်သူ) တသီးတခြားစီ၊ နာမ်ကို ရှုလျှင် လည်း ဖဿ+ဝေဒနာ စသည်တို့ကို (သူသဘောတရားနှင့်သူ) တသီးတခြားစီ ကွဲကွဲပြားပြားသိရပါမည်၊ ထိုသို့သိပြီး၍ အစိုင်အခဲ (လူ — လက်မောင်း—

ခေါင်း-ဗိုက်-စသော) ဃနကို ရူပ်တို့၏ အစုံအပေါင်း (ပထဝီ+အာပေါတို့၏ စုပေါင်းနေခြင်းသဘော) ဟု သဘောပေါက်ကာ ကိုယ်ပိုင် သိမြင်လာသော် အနတ္တ လက္ခဏာထင်ပုံဖြစ်ပါသည်။

နာနာ ဓာတုယော ဝိနိဗ္ဘုဇိတ္ဝာ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂေ ကတေ အနတ္တ-
လက္ခဏံ ယာထာဝ ဘာရသတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ—၂-၂၂၇။

ယင်းအခါ ဃန ကျေပုံမှာ ဘာမျှမရှိတော့ပဲ လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီး ကို မြင်လာသည် မဟုတ်ပါ။ ရူပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်စဉ် သန္တာန်ရတို့ကို မျက်ဝါး ထင်ထင် (ဒီပဇာလာဝိယ+နဒီသောတောဝိယ)ဆိုသကဲ့သို့ ပြောင်းလဲမှု အစဉ် ကို မြင်နေရပါသေးသည်၊ ဤသို့ပြောင်းလဲမှုအစဉ်ကို မမြင်ရသေးမီ အချင်း အချင်း အထောက်အကူပြုကာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော (ဝါ) စုပေါင်းဖြစ်ပေါ် စဉ်အရ ရူပ်ဆိုလျှင် အနည်းဆုံး အဝိနိဗ္ဘောဂ အဌကလာပ်ရူပ်ရှစ်ခု နာမ်ဆို လျှင်လည်း အနည်းဆုံး စိတ်နှင့် သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခု တို့သည် တခုနှင့် တခု သူသဘာဝနှင့် သူ အမှီသဟဲ အထောက်အကူပြု ဖြစ်ပေါ်ကြသော ရူပ်နာမ်တရား အစုအပေါင်းကြီးကို တခုတည်းအဖြစ် နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် (တကြိမ်တခါမျှတရားအားမထုတ်ဖူးသူသည်) ယူအပ်သော သမူဟဃန=(အစု ပေါင်းအနေဖြင့် အစိုင်အခဲ)အဖြစ် မြင်ခြင်းဖြင့် သမူဟဃန ဖုံးခဲ့ရခြင်း။

ထိုသို့ရူပ်နာမ်တရားတို့၏ သူသဘာဝကိစ္စနှင့် သူသတ်မှတ်ချက် အသီးသီး ရှိပါသော်လည်း (ဉာဏ်အဝါးမဝ အသားမကျသေးသော ယောဂီသည်) ကိစ္စ တခုတည်းအဖြစ် ယူအပ်သောကိစ္စဃန = (ကိစ္စအနေဖြင့် တခုတည်းဟု အစိုင် အခဲ) အဖြစ်မြင်ခြင်းဖြင့် ကိစ္စဃန အဖုံးခံရခြင်း။

အာရုံနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သောတရား၏ သူ့အာရုံနှင့် သူ့အာရုံ ကဲ့ပြားခြင်းရှိပါ သော်လည်း အာရုံတခုတည်းအဖြစ် ယူအပ်သော အာရမ္မဏဃန=(အာရုံအနေ ဖြင့် တခုတည်းဟုအစိုင်အခဲ) အဖြစ်မြင်ခြင်းဖြင့် အာရမ္မဏဃန အဖုံးခံရခြင်း တို့ဖြင့် အနတ္တလက္ခဏာကို သေချာစွာမမြင်ရသေးပါ၊ ထိုဖုံးလွှမ်းခံရသော ဃန မျှားကို တေဘူမက ရူပ်နာမ်သန္တာန်ရတို့၏ သဘောတရားတို့၌ ဉာဏ်ဖြင့် အသီး သီး တခြားစီတသန့်စီ တသန့်စီ သိမြင်လာသည်ရှိသော် ရေမြုပ်ကိုလက်ဖြင့် ချေ သောအခါ ကျေသွားသကဲ့သို့ "အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သော ဃနမှ ကင်းဆိတ်သော သဘောတရားတို့သည် တရားသဘောမျှသာ ဖြစ်သည်" ဟု ထင်မြင်လာသောအခါ (ဃနကျေ၍) အနတ္တ လက္ခဏာ ထင်ရှားစွာပေါ်လာ ပါသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ—မဟာဋီ—၄၃၇)

ထိုအခါ "ရေမြုပ်ကျေသကဲ့သို့" ဟူသော ဥပမာအရ ရေမြုပ်အဖူး အဖောင်းကလေး ကျေသွားလျှင် "ဘာမျှမရှိတော့" ဟု ထင်စရာမေးစရာ ဖြစ်ပါ သည်၊ ရေမြုပ်အဖြစ်မှကျေသွားကာ အဖူးအဖောင်းကလေးမှကင်းပျောက်သွား သော်လည်း "ရေအဖြစ်" လက်တွင်စွဲပ်စိုကျန်နေပြီး ရေအဖြစ်မှ မပျောက်သွား

သက်သို့ ဝိပဿနာရှုသော ယောဂီ၏ဉာဏ်တွင် ရှုမှတ်နေသော တေဘူမကရုပ်နာမ်ပရမတ် တရားတို့၏(သ္ဃသဘာဝ+သ္ဂ,ကိစ္စ+သ္ဂ,အာရုံနှင့်သ္ဂ တသီးတခြားစီထင်မြင်နေကာ) သမ္ဘဟ+ကိစ္စ+အာရမ္မဏ အစိုင်အခဲဃနမျှား ကျေပျောက်သွားသော်လည်း ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့မူ မပျောက်ပဲ (–) ပရမတ်အဖြစ်မြင်လျက် ရှိနေပါသည်၊ အခြားသော မည်သည့် ပညတ်အာရုံကိုမျှ မမြင်ရ- အာရုံမပြုရပါ၊ ပရမတ်အာရုံသက်သက်ဖြစ်နေရပါသည်။

သုညနိဗ္ဗာန—အရ—အတ္တမှကင်းဆိတ်မှုသည် "ဘာမျှမရှိ" ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရဖြင့် "ဘာတခုမျှ မရှိအောင် ဆိတ်သုဉ်းမှု" မဟုတ်၊ အတ္တ(ဒိဋ္ဌိ) ဟူသော အနှစ်သာရ အတ္တနိယ (ငါ့ဟာ—ငါ့ဥစ္စာ) ဟူသော အနှစ်သာရ မရှိခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပါသည်၊ လောကဝေါဟာရ၌ "ဘာမျှမရှိတဲ့အိမ်၊ ဘာမျှမရှိတဲ့အိုး" ဟူသောစကားအသုံးအနှုန်းတွင် အိမ်–အိုးတို့မရှိခြင်းကိုပြောသည်မဟုတ်၊ထိုအိုးထဲအိမ်ထဲမှာ တစုံတရာဝတ္ထုဘာမျှ မရှိခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆိုလိုတော်မူခြင်းမှာလည်း— "အကြင်အတ္တ (ငါဟူသောဒိဋ္ဌိ) သည် တေဘူမကသင်္ခါရနာမ်တရားဌမဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအတ္တမှ ကင်းဆိတ်သော ရုပ်နာမ်ကို ကောင်းမွန်စွာ အဖန်တလဲလဲမြင်၏၊ အကြင်ရုပ်နာမ်သည် ထိုအတ္တ (ငါဟူသော ဒိဋ္ဌိ)၌ ကြွင်းကျန်၏၊ ထင်ရှားရှိသော ထိုရုပ်နာမ်ကို ဤရုပ်နာမ်သာရှိ၏ (အတ္တမရှိ)ဟုသိ၏ဟု အတ္တမှ ကင်းမှု ဆိတ်သုဉ်းမှုကို ဆိုလိုတော်မူပါသည်။(ပဋိ သမ္ဘိဒါ ၆-၂၃၉)

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း –

သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊ မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ ဥဟစ္စ၊ ဧवံ မစ္စုတရော သိယာ။
ဧवံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။

(သုတ္တနိပါတ-၄၄၇)

ချစ်သား မောဃရာဇ အမြဲမပြတ်သတိကင်းကာ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိကိုပယ်နုတ်ပြီး လောကကို ကင်းဆိတ်သောအားဖြင့် ရှုလော့၊ ဤသို့ရှုသော်သေခြင်းကို လွန်မြောက်၏၊ ဤသို့လောကကို-ကင်းဆိတ်သောအားဖြင့် ရှုမြင်သူကို သေမင်းသည် မမြင်နိုင်ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဤသို့ ရုပ်နာမ် တေဘူမက သင်္ခါရတို့၏ အတ္တမှကင်းဆိတ်မှု ဇီဝမှကင်းဆိတ်မှု သတ္တပုဂ္ဂလစသည်တို့မှ ကင်းဆိတ်မှုကိုမြင်ခြင်းသည် အနတ္တလက္ခဏာ မြင်ပုံ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသို့မြင်သော် ရုပ်နာမ်အာရုံပင်ဖြစ်ကာ ရုပ်နာမ်အာရုံမှလွှတ်၍ (ဂေါတြဘူဉာဏ်ရောက်သောအခါ) သန္ဓိသုခ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ်အာရုံထင်

လာပါသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ– ဝိပဿနာရှုစမှတ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အဆုံးဖြစ်သော အနုလောမဉာဏ်အထိ ရုပ်နာမ် ပရမတ်အာရုံ ထိုမှဂေါတြဘူဉာဏ် မဂ်-ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရလျှင် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ်အာရုံသားဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပရ-မတ်အာရုံမှ ပရမတ်အာရုံသို့သာ ဆက်လက်အာရုံပြုရပါမည်၊ တစုံတရာ ပညတ်အာရုံမျှားထင်လာလျှင် နိဗ္ဗာန်လည်းမဟုတ် ပရမတ်လည်းမဟုတ်သဖြင့် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်လည်းမကျပဲ ယုတ်စွအဆုံး-ဝိပဿနာ၏ အာရုံလည်းမဟုတ်သဖြင့် ဝိ-ပဿနာလက္ခဏာပင် ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒီ၏ "လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီးမြင်နေစဉ် ကိ-လေသာသုံးချက် တပြိုင်နက်ချုပ်၏၊ ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်၏၊ ဤကား အနတ္တ ထင်မြင်ပုံတည်း" ဟု ဆိုခြင်းသည် လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီးကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလိုသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရာပြုကြောင်း အခြေအနေပေါ်အောင် (ကိုယ်တွေ့ မဆိုက်ပဲ စာအလိုအရ) မဂ်ဉာဏ်၏သတ္တိကိုထည့်သွင်းကာ "ကိလေသာသုံးချက် တပြိုင်နက်ချုပ်၏"ဟု ဆိုပြီး ဖိုလ်ဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ပုံနှင့် နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိသုခသဘောပေါ်အောင် "ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်၏" ဟုဆိုလိုက်ရာ-ဘုရား ဟောဒေသနာနှင့်လည်းမကိုက်၊ သဘာဝလည်းမဆိုက်ပဲ "သူတို့လိုရာ ကောင်းကင်သို့သာ" ဆိုက်ရှာပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်း၏ လဟာပြင်၌ ထာဝစဉ်ထာဝရ အနိစ္စလုံးဝမရှိ နိစ္စဖြစ်သည့် ပရမတ်တရားဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဆိုသောဝါဒသည် ဗုဒ္ဓ၏ ဝါဒ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ ကြောင်ပန်း၏ တက္ကနိဗ္ဗာန်ဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း တင်ပြ လျှောက်ကြားပါသည်ဘုရား။

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝန်ကြီးဧရိယာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား—

ကြောင်ပန်းသည် နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြပြီးအတိုင်း ကောင်းကင်၌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု ဆိုရုံမျှမကသေးပဲ "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗ-တောပဘံ"ကို တွင်တွင်သုံးကာ နိဗ္ဗာန်အရ ကောက်ရသော ဝိညာဏ်ပုဒ်ကို စိတ်နာမ်ဟု ကောက်ပြပြန်သဖြင့် ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်အဖြစ် တည်ထောင်ပြန်ပါသည်၊ "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ- အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ"၏ အနက်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာနည်းမကျ သူလိုသလို ရေးသားထားပြန်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်း၏ အနက်မှာ —

ဝိညာဏံ၊ အနိစ္စဓာတ်ပရမတ်ဖြင့်သာ သိအပ်စွာ၏။ အနိဒဿနံ၊အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်၏ရှေနောက်ကာလ ရပ်ဌာနနှင့် သဏ္ဌာန်ပမာဏ ညွှန်ပြခြင်းငှါ မထိုက်။ အနန္တံ၊အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်အလုံး ဘယ်တုန်းကစ ဆုံးဘယ်မျှဟု အစအဆုံး

နှစ်ပါးလုံးမရှိအပ်။ သဗ္ဗတောဘဒ्ဒ၊ ဘယ်ခါမပြုတ် ပေ်သိမ်းရပ်ဌ အနိစ္စခေတ် ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိန်ရှိန် ထိန်ထိန်လင်းလင်း ဝင်းဝင်းတောက်ရှိ၏ဟု—

ခြောက်စောင်တဲ့ သုံးလောကဒီပနီ (နှာ-၂၅၂)၌ အနက်ပေးပါသည်။

အဋ္ဌကထာအလိုကျ သမ္မန်ရမည့် အနက်မှန်မှာ—

ဝိညာဏ်၊ ဉာဏ်အပေါင်းတို့တွင် ထူးကဲလွန်မြတ်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပစ္စက္ခသိထိုက်သော။ အနိဒဿနံ၊စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိကောင်းသောအရာလည်း မဟုတ်ပေ။ ဝါ၊ မြဲသော တခုတည်းသောနိဗ္ဗာန်၏ အစွန္ဓသန္ဓ ပဏီတ သဘောရှိရာ၌ ထုတ်ပြစရာ ဥပမာလည်းမရှိသော၊ အနန္တံ၊ ဥပါဒ်စွန်း ဌီစွန်း ဘင်စွန်းလည်းမရှိသော။(အကြင်သင်္ခတတရားသည် ရှေးကမရှိနှင့်ပဲ အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဖြစ်၍တဖန် ချုပ်ပျောက်ပြန်၏၊ ထိုသင်္ခတ တရားသည် ဥပါဒ်စွန်းဘင်စွန်းတို့ဖြင့် အစွန်းရှိနေ၏၊ အသင်္ခတနိစ္စ နိဗ္ဗာန်အား ကား ထိုအစွန်းနှစ်ခုလုံးမရှိ၊ ထို့ကြောင့်ပင် သစ်လွင်ခြင်းမှကင်းသော ဌီစွန်း လည်း မရှိဟုဆိုလိုပါသည်)။ သဗ္ဗတော ပဘံ၊ အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၀.ည်း ဟူသော ဆိပ်ကမ်းလည်းရှိသော—

(မဟာသမုဒ္ဒရာအား အကြင်အကြင်အရပ်မှ သက်ဆင်းလိုကုန်၏၊ ထိုထို သက်ဆင်းရာအရပ်သည်ပင် ဆိပ်ကမ်းဖြစ်၏၊ ဆိပ်ကမ်းမဟုတ်သောနေရာ မည် သည်မရှိ၊ ထို့အတူ နိဗ္ဗာန်အား အကြင်အကြင်ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့သက်ဝင် လိုကုန်၏၊ ထိုထိုကမ္မဋ္ဌာန်းသည်ပင် ဆိပ်ကမ်းဖြစ်၏၊ ဗုဒ္ဓဝါဒလာ နည်းစနစ် မှန်ကန်တိကျသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုလျှင် မည်သည့်ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်စေ နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ဝင်ကြောင်း မဟုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်သည်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗတော ပဘံဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသည်၊ ဤနည်း၌ သဗ္ဗတောပဘံ-ဟုဆိုလိုလျက် သဗ္ဗတောပဘံဟု ပကို ဘပြု၍ဆိုထားပါသည်၊ ပပ သဒ္ဒါဆိပ်ကမ်း ဟောဖြစ် ပါသည်။)

ဝါ-ဇ.စုံတခုသောတဲ့ရားသည် မည်စ်နှမ်းစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စင်းလုံးချောလည်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော (ယံ နိဗ္ဗာနံ၊အကြင်နိဗ္ဗာန်သည်။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။) ဟု အနက်မှန်ကို သမ္မန်ရပါမည်။

ယခုမူ ကြောင်ပန်းသည် နိဗ္ဗာနံဟူသော ဝိသေသျပုဒ်၏ ဝိသေသနဂုဏ် ပုဒ်မျှားကို "စိတ်ဝိညာဏ်" ဟုလည်းကောင်း အနိစ္စခေတ်ဟု လည်းကောင်း လိုရာဆွဲ အနက်ပြန်ပါသည်၊ ထို့ပြင် ဝိညာဏ်ပုဒ်အရ "နိဗ္ဗာန်ကို မကောက်ပဲ" ဂ.သော့က် ကရောက် စိတ်ဝိညာဏ်ကို ကောက်ယူပုံမှာ—

ဤအရာမှာ သတ္တပုဂ္ဂလ အတ္တဇီဝနှင့် မရောမဖက် အပြောခက်သက်သက်မျှ သော တရားက ဤကားမြတ်၏၊ ဤကားမမြတ်၊ အနဲနဲစသော သိမှတ်ကြံဖန် နာမ်ခေါတ်ဟူသော အမူအရာ ဤဟာ ဗျာပါရ ကိရိယာထူးမျှ ပရမတ္ထ သဘောကို ဝိညာဏ်ဟူသော ပုဒ်ကဟောသည် ဟု ခြောက်စောင်တွဲ သဘာဝဒီပနီ (၁၆၇)၌ ဆိုထားပါသည်။

ဤနေရာ၌ သိမှတ်ကြံဖန် နာမ်ခေါတ်ဟူသော အမူအရာကို ဝိညာဏ်ပုဒ်အရ ကောက်ယူသဖြင့် "စိတ်နာမ်" ကို နိဗ္ဗာန်နာမ်နှင့်ရောနှောကာ သဘောမပေါက်ပဲ အတူပူးတွဲလိုက်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သွားကာ ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန် ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ အမှန်မှာ ဝိညာဏ်နှင့် အနိဒဿနံ နှစ်ပုဒ်လုံး နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆိုလိုကြောင်း (မဇ္ဈ ၂-၃၁၀)၌ "ပဒဋ္ဌယေနပိ နိဗ္ဗာန-မေဝ ဝုတ္တံ" ဟု ဖွင့်ပြထားပါသည်၊ ဤကဲ့သို့ အဌကထာအဖွင့်နှင့်အညီ နိဗ္ဗာန်-ပရမတ္ထ ကောက်ယူရမည်ကိုပင် စိတ်နာမ်ပရမတ္ထကို ကောက်ယူပြန်သဖြင့် ကြောင်ပန်းတောရဝိပဿနာဝါဒ နိဗ္ဗာန်သည် ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန် စိတ်နိဗ္ဗာန်ကြီး ဖြစ်ရပြန်ပါသည်။

ထိုအချက်များကို ကြည့်လျှင်ပင် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒ၏ နိဗ္ဗာန်ဝါဒသည် ရေရာတိကျသော လမ်းစဉ်မှန် တရားအားယုတ်မှုဖြစ်ပေါ်သော ဉာဏ်တွေ့မဆန် မရေရာ မတိကျသော ပရိကပ္ပကြံဆ၍ယူသော နိဗ္ဗာန်မျှသာဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒနိဗ္ဗာန်မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် (တရားအားထုတ်သူ အချို့သူတို့က) စာသံပေသံပါသည့် ပရိယတ်၏ သဘောမျှသာဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့သော် သဘာဝယုတ္တိဖြင့် တင်ပြ ပါဦးမည်ဘုရား။

ဗုဒ္ဓ၏ဓမ္မကို သိရမည့်အဆင့် သဘာဝဉာဏ်များမှာ ပုထုဇဉ်တို့သိရမည့် အနု-ဗောဓဉာဏ်နှင့် အရိယာတို့သိရမည့် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟု နှစ်မျိုးရှိပါသည်၊ ထို နှစ်မျိုးတွင် ပုထုဇဉ်တို့ သိနည်းဖြစ်သော အနုဗောဓဉာဏ်သည် သုတမယဉာဏ်= ကြားသိ၊ စိန္တာမယဉာဏ်= ကြံသိ၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်=ရှုမှတ်ပွားများသိ (ဝိသုဒ္ဓိမဟာဋီ ၂-၂၈၈)ဟု သုံးမျိုးရှိပါသည်၊ အနုဗောဓဉာဏ် သိပုံမှာ အကြမ်းကြမ်း အဖန်ဖန် ထပ်ခါထပ်ခါ သိနေခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ပဋိဝေဓဉာဏ် သိပုံမှာ ဓာကြမ်တည်းဖြင့် ကိစ္စပြီးသိခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် အနုဗောဓ ဉာဏ်ဟူသည် ပုထုဇဉ်တို့ သိအပ်သော ဉာဏ်ဖြစ်၍ ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟူသည် အရိယာ (မဂ်) ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိအပ်သောဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်၊ တရားအားထုတ်သူ ပုထုဇဉ်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သုတမယဉာဏ်=ကြားသိ၊ စိန္တာမယဉာဏ်=ကြံသိ၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်=ရှုမှတ်ပွားများသိ သုံးမျိုးတွင်သာ ကျင်လည်၍ ပရမတ္ထ

သဘာဝကို ထပ်ခါထပ်ခါ အဖန်ဖန် သိနေရပါသည်၊ တခါတည်း ကိစ္စပြီးဖြင့် မသိနိုင်သေးပါ၊ ကိလေသာကို ခွာရုံသာခွာနိုင်၍ အပြီးသတ် မပယ်သတ်နိုင်သေးပါ၊ ထို့ကြောင့် အနုဗေဒဉာဏ်မျှဖြင့်သာ သိရပါသည်၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟူသည်မှာ မဂ်ဉာဏ်ကိုဆိုပါသည်၊ မဂ်ဉာဏ်၏သတ္တိမှာ ကိလေသာကို ဖောက်ထွင်း၍ တကြိမ်တည်းဖြင့် ခေါင်းမထောင်နိုင်အောင် ကိစ္စပြီးသတ်နိုင်စွမ်းရှိပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဖြင့် တကြိမ်သိပြီးလျှင် (ဆိုင်ရာကိလေသာ) တို့ မပေါ် ပေါက်အောင် ပယ်သတ်နိုင်သဖြင့် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟူသည် မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သိအပ်သော ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိနှင့် မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိမှာ ဤသို့ ခြားနားပါသည်။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပဓာနအလုပ် ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မည်ဆိုလျှင် ပရတော ဃောသပစ္စည်းဟူသော သုတမယဉာဏ်=ကြားသိမှု စရပါသည်၊ ဗုဒ္ဓနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓမှလွဲ၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်မျှားသည် တပါးသူ၏ ဟောပြောမှုဟူသော ပရတော ဃောသပစ္စယ သုတမယဉာဏ်ကိုရမှသာ အဆင့်ဆင့်ဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ပွင့်လာရပါသည်၊ ဉာဏ်ပညာအရာတွင် ဗုဒ္ဓမှလွဲ၍ နှိုင်းယှဉ်စရာမရှိသော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်ပင် အရှင်အဿဇိထံမှ "ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ"ဟူသော ပရတော ဃောသပစ္စယ=သုတမယဉာဏ်မှ စခဲ့ရပါသည်၊ သို့ဆိုလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒီမျှားက "သူတို့လည်း ဆရာထံမှ သုတမယဉာဏ်ရသည်" ဆိုကြားအုံ၊ ဥဿဒ္ဓိတည်း=ပုဂ္ဂိုလ်၏ပါရမီကို လိုက်တုလျှင် "မဏ္ဍူကေပိ ဥကြေသီဟော ကာ-ကဂ္ဂဟေ ပိယေပိယေ"ဟူသော လောကနီတိ စကားအလာ ဆောင့်ကြောင့် ထိုင်တတ်ကာမျှဖြင့် ခြသေ့ထင်သော ဖားသူငယ်ကို "ကိလေသာ" ကျီးသုတ်သောအခါမှ အကွာကြီးကွာမှန်း သိရပါလိမ့်မည်။

သာမန် သူလိုကိုယ်လို ပုထုဇဉ်မှန်သမျှတို့သည် သုတမယဉာဏ် ဆရာပြောဟောသံကို ကြားရခါမျှဖြင့် ဘာဝနာမယ ရှုမှတ်ပွားများ၍ သိသောဉာဏ်ကို မထိုထားဘိ ကြံစည်စဉ်းစားကာ တရားသဘောကို တွေးတောဆင်ခြင်သည့် စိန္တာမယဉာဏ်ပင် ကြံစည်သူရှားလှပါသည်။

တရားနာနေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားဟောမှုကထိက၏ တရားသံကို ကြားနေရ၍ သုတမယဉာဏ်ကုရသည် ဆုစေး၊ စိန္တာမယဉာဏ်ဖြင့် မည်မျှ လိုက်ကာ ဟောပြောနေသော တရား၏ အတွင်းသဘောကို ကြံစည်စဉ်းစားပါသနည်း၊ သို့ ကြံစည်စဉ်းစားသည် ဆိုစေဦး၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင်း ဉာဏ်နှင့်ဆင်ခြင်၍ ဟောပြောနေသည့် တရားအတိုင်း မည်သို့ရှုမှတ်ပွားများမှု ဘာဝနာမယဉာဏ်ရှိလေသနည်း။

စဉ်းစားကြည့်ခဲသောအခါ တရားသဘောထက် ကြိုက်နှစ်သက်ရာ စကားလုံးကိုသာ လိုက်မှတ်ကာ တရား၏အတွင်းသဘောကို မကြံစည်နိုင်ပဲရှိတတ်ပါသည်၊

မကြုံစည်နိုင်သော် မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင် ဉာဏ်ယှဉ်ကာ ပွားများရှုမှတ်နိုင်ဖို့မှာ ပိုမို ဝေးကွာသွားပါသည်၊ သို့ဖြင့် ဟောပြောသည့် တရားသဘောဌာ ပါသော ဉာဏ်ချင်း မကူးစက် စကားလုံးချင်းသာ ကူးယှက်ကာ နှစ်သက်မှုဖြင့် နေသူ သာ မျှားပြားပါသည်။

ဤသို့ ဘာဝနာမယ ကိုယ်တွေ့ရှုမှတ်ပွားများခြင်းဖြင့် ရရှိသောအသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်စေဦး၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်သည်ပင် အနုပေါဝဉာဏ်သာ ဖြစ်သေး၍ ပုထုဇဉ်တို့၏ ဉာဏ်အရာသာဖြစ်ပါသေးသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ဘာဝနာမယ ဉာဏ် ရင့်သန်လာသူများပင် ပုထုဇဉ်အဆင့်သာ ဖြစ်ပါသေးသည်ဟု ဆိုလိုပါ သည်၊ ထိုဘာဝနာမယဉာဏ်ကိုပင် ထပ်ခါထပ်ခါ (ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ) ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများနိုင်ပါမှ "အသားအသွေး ခန်းခြောက်၍ အရိုးပေါ် အရေတင်ချင်တင်ပါစေ မဂ်ဉာဏ်မရသမျှ ငါမထ" ဟူသော ဇဲ့သတ္တိနှင့် ဝီရိယ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတရားတို့ကို စောင့်ထိန်းပြီး မည်ည်းမည်ူအားထုတ်ပါမှ ပဋ္ဌိ-ဝေဓဉာဏ်သို့တိုင် ထွင်းဖောက်သိမြင်နိုင်ပါမည်၊ သို့မဟုတ်ပဲ အချိန်စေ့ ၍ ကမ္မ ဋ္ဌာန်းအာရုံဖြုတ်၊ ရက်စေ့ ၍ အမျှားနည်းတူ တရားထွက်၊ ရောဂါဖြစ်မှာ ကြောက်၍ ခပ်ရှုံ့ရှုံ့တရားထိုင်ရုံမျှဖြင့် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဝေး၍ ဘာဝနာမယ ဉာဏ်မျှပင် ရဖို့ခက်ခဲပါသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ယနေ့ဖြစ်ပေါ်နေသော ပြဿနာ များမှာ ဤကဲ့သို့ ဒေသနာဉာဏ်ကို မှန်ကန်စွာအဆင့်ဆင့်မသိ အတ္တနော မတိ ပရိကပ္ပ = ကိုယ့်အတွေး– ကိုယ့်အကြံမျှသာ ဖြစ်ကြ၍ မရှင်းနိုင်+မလင်းနိုင် သူနိုင်+ငါနိုင်ဖြင့် ကိုယ့်နည်း ကိုယ့်ဟန် ကိုယ့်ပုံစံ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ပြိုင်ပွဲကြီး ဖွင့်ကြကာ ဝိပဿနာလမ်းသွယ်များ ရှုပ်ထွေးနေရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ကြောင်ပန်းတောရဝိပဿနာဝါဒီတို့သည် ကောင်းကင်နိဗ္ဗာန် ဝိညာဏ် နိဗ္ဗာန်ကို ယူဆရုံမျှသာမကသေးပဲ ဒိဋ္ဌိပြုတ်လမ်း ဟောပုံကျမ်း၊ ပထမတွဲ (နှာ ၁၅၁)၌–

အဲဒီ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကော ဘယ်မှာလဲ–

မျက်မြင်ကြောင်တောင် ဤကိုယ်ကောင်မှာပါဘုရားဟု အမေးအဖြေ လုပ် ကာ နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာကိုယ်တွင်းမှာရှိကြောင်း (အဗ္ဗတ္တိကနိဗ္ဗာန်) ဝါဒကို ဟော ပြောပြန်ပါသည်၊ ဤ (အဗ္ဗတ္တိက) ကိုယ်တွင်း နိဗ္ဗာန်ဝါဒသည် ကြောင်ပန်း တပည့်များ၏ လက်သုံးဖြစ်ပုံရပါသည်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကြောင်ပန်း နည်းဖြင့် တရားပေါက်သည်ဟု သူကိုယ်တိုင်ဝန်ခံထားသော ကျောက်သင်္ဘော ဝါဒကလည်း အဗ္ဗတ္တိက=ကိုယ်တွင်းနိဗ္ဗာန်ကိုပင် ဟောပြောခဲ့၍ အဓမ္မဝါဒ အဖြစ် နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းခိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၁) မှ ဝိနိစ္ဆယ ချုပ်မှတ်ခဲ့ရ ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် မူလပထမကြောင်ပန်းဆရာတော်က နိဗ္ဗာန်ကို မရဲတရဲ မပွင့်

တပ္ပင့် မလိမ့်တပတ်လုပ်ကာ "ရောဟိတဿသုတ်၊ ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ်"လာ ပါဠိတပိုင်းတစမျှားကို ကိုးကားဟောပြောခဲ့သော်လည်း ကျောက်သင်ပုန်းကမ္ဘာ ဆရာ့အလို ပါဠိကိုယူကာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပင် "ခန္ဓာကိုယ်မှာ နိဗ္ဗာန်" ဟု တိုက်ရိုက်ညွှန်းခဲ့ပါသည်၊ ထို့အတူ ကြောင်ပန်း ဦးတိုက္ကကလည်း (ဖော်ပြပါ အတိုင်း) နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာကိုယ်တည်းမှာဟု ရဲရဲတင်းတင်း ညွှန်ပြပြန်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်ဟူသည် အစ္စတ္တမဟုတ်၊ ဗဟိဒ္ဓတရားသာဖြစ်ကြောင်း မြွှသင်္ကေတ ပါဠိ(၂၇၃)ဌ—

အနိန္ဒြယ ဗဒ္ဓရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဌပေတ္ဝာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သိယာ အစ္စတ္တာ သိယာ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သိယာ အစ္စတ္တဗဟိဒ္ဓါ။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ။

ဤနေ့နှင့်မစပ်ကုန်သော ရူပ်ကိုလည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း ဖယ်ထား၍ အလုံးစုံသော တရားမှန်သမျှ ရုံခါအတွင်းဌ ရုံခါ အပြင်ဌ ရုံခါ အတွင်း အပြင်ဌ ဖြစ်ကုန်၏၊ အနိန္ဒြိယ ဗဒ္ဓရူပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်တို့သည် ဗဟိဒ္ဓတရားသက်သက်သာ ဖြစ်ကုန်၏ဟု—ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော ကြောင့် "နိဗ္ဗာန်သည် အစ္စတ္တိက ကိုယ်အတွင်းမှာမရှိကြောင်း" ထင်ရှားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒလား—

(က) ကောင်းကင်ဌ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟူသော (ကောင်းကင်ဘုံနိဗ္ဗာန်) ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊

(ခ) ဝိညာဏ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟုယူသော (ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်) ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊

(ဂ) ကိုယ်တွင်းမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟူသော (အစ္စတ္တိက နိဗ္ဗာန်)ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊

ဗုဒ္ဓဝါဒ နိဗ္ဗာန်မျှားမဟုတ်ကြပဲ ယောင်ယမ်းသော ကြောင်ပန်းတို့၏ ယောင်ကန်းကန်းယူဆသော (တက္ကီဝါဒ နိဗ္ဗာန်) သာဖြစ်ပါ၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒ၏ နိဗ္ဗာန်ဝါဒကို အမှေ့ဝါဒအဖြစ် စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ပေးတော်မူပါရန် ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ်(၇)အဖြစ် တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည် နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၈)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သော်လည်း ခန္ဓာငါးပါး မပျက်စီး အတိုင်းတိုင်းရှိသည်ဟု ယူဆပြီး ကောင်းကင်ကို သတ္တဝါခေါ် ကြောင်း ဟောပြောရေးသားသည့် "သဿတဒိဋ္ဌိ" အစမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရစောဒနာပါဘုရား။

ရှိသေစွာ လျှောက်ကြားတင်သွင်းပါသည် အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသော ဗာရာဏသီတော်များကို လူနားမလည်စေရန် ရေးသားဟောပြောခြင်းဖြင့် အထင်ကြီးခံကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဒေသနာတော် အမှန်များကို ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေရန် ဟောပြောရေးသားသည့် ဝါဒဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဒေသနာတော်အပေါ် တွေ့ဝေယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာပွားများစေရန် ရေးသားခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သည့် (ဥဇုဝိပစ္စနိုကဝါဒ)ဖြစ်ကြောင်းကို အောက်ပါအရေးအသားက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်ဘုရား။

(ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တဲ့ စတုသစ္စာဒီပကာသနီကျမ်း နှာ-၈၃) ၌

> "နိဗ္ဗာန်ကိုရသည် မရသည်အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝတရား က လျှော့ခြင်း နည်းခြင်း ၊ တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်းမရှိ ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိလေသည်"

ဟု ရေးသားထားပါသည် ယင်းစကား၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ နိဗ္ဗာန်ကို ရသည့်အတွက်ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးက လျှော့နည်းမသွားပဲ နိဗ္ဗာန်ကို မရသည့်အတွက်ကြောင့်လည်း ခန္ဓာငါးပါး တိုးမလာဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ထိုသို့ဆိုလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့ကို မေးရမည်မှာ– "နိဗ္ဗာန်မရလို့ ခန္ဓာငါးပါး တိုးချင်တိုးပါစေဦး နိဗ္ဗာန်ရလို့မှ ခန္ဓာငါးပါးမလျှော့လျှင် ဘယ်တော့ ဒီခန္ဓာငါးပါး လျှော့သွား ကုန်သွားမလဲ" ဟု မေးလိုပါသည်၊ ထိုသို့ဆိုခြင်းသည် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် နှစ်နှစ်ကာကာ ကိုယ်တွေ့မပေါက်ရောက်ကြောင်း ကိုယ်တွေ့မပေါက်ရောက်သော်လည်း ဒေသနာနှင့်မညီ–ကြံမိကြံရာ အကြံအဖန် တက္ကိဝါဒဖြင့် သူများထက်ထူးစေလိုမှု ဖြန်းကာသန်းကာ ဟောသောတရားဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်စေပါသည်ဘုရား။

ထို့ပြင် "ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်းရှိ၏"ဟု ဆိုပြန်သဖြင့် ဤခန္ဓာငါးပါးသည် ခိုင်မြဲမဆွံ့ခိုင် ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ ကူဋဋ္ဌော သေကဋ္ဌာယီ အဖြစ် ယူဆထားကြောင်း ဖော်ပြပြန်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဤသို့

ခန္ဓာငါးပါး အတိုင်းတိုင်းရှိသည်ဟု ယုံကြည်ခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဒေသနာတော်ကို "သဿတဒိဋ္ဌိ" အနှယ်ဖြစ်စေလျက် သဿတဒိဋ္ဌိဘက်သို့ ယိမ်းစေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ သဒ္ဓါတရားကို ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ဖျက်ဆီးခဲ့ကြပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်သောကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး လျော့နည်းမသွားဟု ရှေ့ဆရာကဆိုသည်ကို နောက်ဆရာက ထပ်မံ၍-

"နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သောကာလ သတ္တဝါပြတ်၏၊ နောင်တဖန်ပြန်၍ သတ္တဝါမဖြစ်ပြီဟု သိမြင်ယူမှားမှုသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူမှားတည်း"ဟု

တတိယဆရာတော်ရေး ဗုဒ္ဓဘာသာဒီပနီကျမ်း (နှာ-၁၈) ၌ ရေးသားပြန်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့သည် ဤသို့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်းကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးမလျော့ နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် သတ္တဝါမပြတ်၊ ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်းတိုင်းရှိသည်ဟု ယူဆခြင်းဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မကွဲပြားကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် နိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်ဆိုင်၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်ရန် ဂုဏ်သတ္တိဖြစ်သော "တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓ" လိုချင်တပ်မက်စဲ့လမ်းခြင်း တဏှာ၏ အကြွင်းမဲ့အမြစ်ပြတ် ကင်းကုန်ချုပ်ငြိမ်းပြီးသော ပဋိဂ္ဂါလ်တို့၏ဘဝနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အထင်ရှားဆုံးနှင့် အထိမိဆုံး အတိုဆုံး တရားတော်မှာ "အယမန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ" ပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ဘုရားရှင်သည် ဤဒေသနာတော်ကို ပထမဦးဆုံး တရားပွဲဖြစ်သည့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးအား ဟောကြားတော်မူရာ၌ "သစ္စာလေးပါး တရားများကို မသိသေးမီ ဘုရားဟုဝန်မခံခဲ့၊ ယခု သိပြီး ဖြစ်၍ ဘုရားဟုဝန်ခံပြီ"ဟု ဟောကြားတော်မူပြီး မိမိဘုရားဖြစ်ရခြင်း၏ ဂုဏ်သတ္တိကို ထင်ထင်ရှားရှား အတိုဆုံးဖြင့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးအား နားလည်စေရန် ဖော်ပြတော်မူလို၍ "အယမန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ—ဤဇာတိသည် နောက်ဆုံးဇာတိဖြစ်သည်၊ နောက်တဖန် ဘဝသစ်မဖြစ်တော့" ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဘုရားရှင်က(မိမိ၏)သန္တာန်၌တဏှာကင်းကုန်တော်မူခြင်းကြောင့် "ဤဇာတိ (ဖြစ်ခြင်း) သည် နောက်ဆုံးဇာတိ (ဖြစ်ခြင်း) ပါ၊ နောက်ထပ် ဘဝသစ်မဖြစ်နိုင်တော့"ဟု ဟောတော်မူပါလျက် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့ကမူ "နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်သည့်အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါးမလျော့၊ ခန္ဓာငါးပါးကခန္ဓာငါးပါးအတိုင်းရှိသည်" ဟုဆိုခြင်း နိဗ္ဗာန်ရောက်သောကာလ သတ္တဝါပြတ်၏ဟုယူလျှင် "ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ" ဟုဆိုခြင်းတို့သည့် ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော် အလိုမကျရုံမျှမက ဘုရားရှင်ကိုပါ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သမားဟု စွဲချက်တင်ရာ ရောက်ပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် ဘဝပြတ်ရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ ဘဝပြတ်ယူဆပုံ နိဗ္ဗာန်ရောက်သူ၏ ဘဝပြတ်ပုံတို့ကို ဒေသနာတော်တွင် အထင်အရှား ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ ဘဝပြတ်ပုံမှာ "နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်း မရောက်ခြင်း"နှင့် လုံးဝမစပ်ဆိုင်ပါ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ ဘဝပြတ်မှု ယုံကြည်ယူဆချက်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိကိုအရင်းခံကာ လောကီစျာန်ရမှုနှင့် စိတ်ကူးကြံဆမှုတို့ကြောင့်ဖြစ်သော ယုံကြည်ယူဆချက်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ အချို့ လက်တွေ့ မျက်တွေ့ယုံ သဘောမျိုးဖြင့်ယုံကြည်ယူဆခြင်းမျိုးကြောင့်လည်း ဖြစ်တတ်ပါသည်၊ မည်သို့ဖြစ်စေ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသည်မှာ ဤဘဝ ဤခန္ဓာ သေလျှင်ပြတ်၏၊ နောက်ဘဝမရှိဟု ယုံကြည်ခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ဤနေရာ၌ "ဤဘဝဤခန္ဓာ သေလျှင်ပြတ်၏"ဟူသည် မှန်ကန်သောအကျင့် မှန်ကန်သောအမြင် မှန်ကန်စွာပယ်ရှားအပ်ပြီးသော ကိလေသာတရား ကစုံတခုမျှမရှိပဲ တဏှာဒိဋ္ဌိတန်းလန်းဖြင့် မိမိနှစ်သက်၍ မခွာချင်အောင် စွဲယူခြင်းတို့ကြောင့်ယူထားသည့် အယူအဆသာဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ပြင် "ခန္ဓာကိုယ်ကို အတ္တဟု စွဲယူကာ ဤအတ္တ သေလျှင်ပြတ်၏၊ နောက်ထပ်အတ္တ အသစ်မဖြစ်တော့"ဟု ယူဆခြင်းကို ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟုဆိုလိုပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ လက်ရှိဘဝသေလျှင် ပြတ်၏၊ နောက်ထပ်ဘဝသစ်မဖြစ်၊ (နောက်ဘဝမရှိ)ဟု ယူခြင်းသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် ပြတ်၏ ဟူသောစကားနှင့် "သေလျှင်ပြတ်၏"ဟူသော စကားတို့သည် အလွန်ခြားနားပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်သူ၏ နောက်ဘဝမရှိခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်မည့်သူ၏စိတ်၌ မရှိချင်ကာမျှဖြင့် နောက်ဘဝမရှိခြင်း မဟုတ်ပါ။

ဘဝဖြစ်ကြောင်း တရားများကို မှန်ကန်စွာ ကျင့်ကြံပယ်ရှားခြင်း"ပဋိပတ္တိ-ဂ္ဂမ" ကျင့်စဉ်တို့ဖြင့် ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပေါက်မြောက်ပြီး၍သာ"နောက်ဘဝ မရှိခြင်း" ဖြစ်ပါသည်၊ ဘဝရှိချင်ခြင်း (ဘဝတဏှာ) ဘဝမရှိချင်ခြင်း (ဝိဘဝ-တဏှာ)တို့သည် ဇာတဏှာ၏ဂုဏ်သတ္တိများဖြစ်၍ "ဘဝမရှိချင်ခြင်း"သည်ပင်လျှင် ဘဝဖြစ်ခြင်း အကြောင်း၏ အရင်း အမြစ်ကြီး ဖြစ်နေပါသည်။

အကယ်၍ တစုံတယောက်က နောက်ဘဝ မရှိချင်တော့ဟု စိတ်ဖြစ်ကာမျှ တောင့်တကာမျှဖြင့် နောက်ဘဝကမရှိခြင်း ပြတ်သွားခြင်းမဟုတ်ပါ၊ "ပြတ်ရာ ပြတ်ကြောင်း"အကျင့်ကောင်းဖြစ်သည့်လမ်းမှန်ကိုဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ကျင့်ကြံပြီးစီးမှသာလျှင် "ခန္ဓာသစ်ဟူသော ဘဝသစ်" မဖြစ်နိုင်တော့ခြင်းသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဒေသနာတော်အလိုကျဖြစ်ပါသည်၊ ဤသို့ကျင့်ကြံရန်နည်းလမ်းသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ စနစ်ကျတည်ရှိနေသော နည်းလမ်းမှလွဲ၍ အခြားသော"ကိုယ်ပိုင်နည်း" ဘာသာခြားနည်းတို့ဖြင့် ဘယ်လောက်ကျင့်ကျင့် မရနိုင်

ပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓ၏ နိဗ္ဗာန်တရားသည် ဗုဒ္ဓမှလွဲ၍ အခြားသူများ မဖော်ထုတ် မဟောပြောနိုင်သည့် "ဗုဒ္ဓသာသနာ တခုတည်းနှင့်သာ ဆိုင်သော နိဗ္ဗာန်" ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ "နိဗ္ဗာန်ရောက်သူသည် ဘဝသစ်မဖြစ်"ဟူသော တရားတော်သည် ခန္ဓာငါးပါးယုတ်လျော့ခြင်း ကုန်ပျောက်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်တွင် သဉ္ဇပါဒိသေသ=ရဟန္တာတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုမီ (ကိလေသာငြိမ်ပြီး)ရရှိသောနိဗ္ဗာန်အနုပါဒိသေသ=ကိလေသာပြတ်ငြိမ်းပြီးသောရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခန္ဓာဝန်ငြိမ်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးရရှိသော နိဗ္ဗာန်ဟု ခွဲခြားဟောထားပါသည်၊ မည်သို့ဟောစေ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီအဆိုအရ "နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် သတ္တဝါပြတ်၏"ဟု ယူလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်၏ဟု ဆိုသောကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကြီးသည် ခရီးမရောက် ကိစ္စမပြီးမြောက်ပဲ သာမန်ပုထုဇဉ်တို့အတွက် ဒေဝဒတ်လွဲမှားကာ ဗုဒ္ဓသာသနာအပေါ် သဒ္ဓါတရား ဖျက်ပြားစေပါသည်၊ ထိုသို့ဆိုလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က "သတ္တဝါ ဆိုတာ ပညတ်၊ ခန္ဓာငါးပါးက ပရမတ်၊ ပညတ်ဆိုတာ ပျောက်လို့မရဘူး"ဟု ငြင်းချက်ထုတ်ခဲ့လျှင်—

သတ္တောတိ ခန္ဓသန္တာနော၊တတ္ထ ဟိ သတ္တပညတ္တိ(သီ-ဋီ-ဟောင်း-၁၁၁)

သတ္တဝါဟူသည် ခန္ဓာအစဉ်ပင်ဖြစ်သည်၊ မှန်ပါသည်၊ ထိုခန္ဓာအစဉ်၌ သတ္တဝါဟု ပညတ်မှုဖြစ်ရပါသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ခန္ဓာမရှိလျှင် သတ္တဝါမရှိ၊ ခန္ဓာရှိလို့ သတ္တဝါရှိရပါသည်ဟု ဋီကာဆရာက ဘုရားရှင်အလိုကျအောင် ဖြေပြပါသည်၊ ဆက်၍ "ခန္ဓာငါးပါးကနိဗ္ဗာန်ရောက်သော်လည်းမပျက်မစီးအတိုင်းတိုင်းကြီးရှိနေတဲ့အတွက် သတ္တဝါဆိုတဲ့ ပညတ်လည်းမပျောက်ဘူးဟု ဆက်ငြင်းလျှင် ဘုရားရှင်သည် ဘုရားဖြစ်ခါစ ဝမ်းမြောက်လွန်း၍ ဥဒါန်းကျူးစဉ်ကပင်လျှင်—

အနေကဇာတိသံသာရံ(ပ)တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ (ဓမ္မပဒ-၃၆)

ဘဝများစွာ ငါ့ခန္ဓာကိုပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်လုပ်လာသောတဏှာခေါ်ခြား လက်သမားအင်ဂျင်နီယာ ယခုအခါ သင့်ကို ငါတွေ့ပြီ သင်ဆောက်လုပ်သော ခန္ဓာအိမ်၏ အမိုးအခြင်ရနယ်ဟူသော ကိလေသာများ စုလစ်မှန်ချွန်အချက်အခြာဟူသော အဝိဇ္ဇာဟရားတို့ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးပြီးပြီဖြစ်၍ နောက်ထပ် သင်မဆောက်နိုင်တော့ပါဘူး၊ (ဆောက်နိုင်လျှင် ဆောက်စမ်းပါ)ဟု ကြွေးကြော်တော်မူခဲ့ပါသည်၊ထို့ပြင် ပထမဆုံး ဒေသနာဓမ္မစကြာ (ဓမ္မစက္ကပ္ပ-ဝတ္တန)သုတ်၌လည်း—

အယမန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ—

ဟူ၍လည်းကောင်း ထိုထိုသုတ္တန်အသီးသီး၌ ရဟန္တာဖြစ်ရပ်မျှား ဟောကြားတော်မူရာ—

ခီဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယ-

ဟူ၍လည်းကောင်း ကိလေသာကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်သူတို့သည် ဇာတိဟူသော ဘဝကုန်ပြီ ပြတ်ပြီ၊ ယင်းသို့ဘဝကုန်ရာအကျင့်ကောင်းကိုကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ (ဘဝကုန်စေရန်အတွက် သတ်စရာတဏှာကိုသတ်ဖို့ လုပ်စရာမရှိအောင်) လုပ်စရာမှန်သမျှ လုပ်ပြီးပြီ၊ (တဏှာကိုသတ်ရန် မဂ်ကိစ္စ ၁၆-ချက်အတွက်) တခြားလုပ်စရာမရှိတော့ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင်—

ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ တထာဂတသ္သ ကာယော တိဋ္ဌတိ၊ ယာဝဿ ကာယော ဌဿတိ၊ တာဝ နံ ဒက္ခန္တိ ဒေဝမနုဿာ၊ ကာယဿ ဘေဒါ ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒါနာ နနံ ဒက္ခန္တိ ဒေဝမနုဿာ (ဒီ ၁၊၄၂)

ရဟန်းတို့ ငါဘုရားရှင်၏ အတ္တဘောဟုဆိုအပ်သော ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည် ဘဝကို ဖြစ်စေတတ်သော တဏှာကင်းပြတ် ငြိမ်းပြီးဖြစ်၍ တည်နေ၏၊ (ထို့ကြောင့်) ငါဘုရား၏ ခန္ဓာကိုယ် တည်နေသရွေ့ (မပျက်မစီးမီ) သာလျှင် နတ်လူဗြဟ္မာတို့သည် ဖူးမြင်ကြရမည်၊ ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီးပြီးသည်မှ နောက်၌ ငါဘုရားကို ဖူးမြင်ရတော့မည်မဟုတ် ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသည့် နိဗ္ဗာန်ရောက်သူ "ခီဏာ ဇာတိ" ဘဝကုန်ပြီးဟူသော "ဘဝကင်းပြတ်ခြင်းသည်" အကြောင်းမဲ့ သဘ္ဘမန်စျာန်ရရုံမျှဖြင့် လည်းကောင်း အထင်အမြင် ကြံဆချက်ဖြင့် လည်းကောင်း ကာမဂုဏ် ချမ်းသာမျှား တရားလွန်ခံစားပြီး "ဒုစရိုက်တုံးကြီး" ဖြစ်သူမျှား၏ နောက်ဘဝကို မတွေးခေါ်ရဲ မမြော်မြင်ရဲသောကြောင့် ဘဝမရှိရဲသော ယူဆချက်ဖြင့် လည်းကောင်း ဟောတော်မူခြင်းမဟုတ်ပဲ အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်၏ စွမ်းရည်ကို နည်းမှန်လမ်းမှန်ဖြင့် စနစ်တကျ ရရှိတော်မူပြီး ဟောတော်မူခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ" မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ပြီးပြီဟု ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို မပွားရသေးသောကြောင့် ဧကဝေါကာရ စတုဝေါကာရ ပဉ္စဝေါကာရဘဝတို့၌ ဧကခန္ဓာ စတုခန္ဓာ ပဉ္စကခန္ဓာ (ရုပ်နာမ်) အပြားရှိသော ဇာတိဖြစ်ရာပါသည်၊ ထိုဇာတိသည် အရဟတ္တမဂ်ကို ပွားများပြီးနောက် မဖြစ်ပေါ်နိုင်သော သဘောရောက်သွားသောကြောင့် (ဇာတိ) ကုန်သွားပါသည်၊ ဇာတိကို ထိုရဟန္တာ ဖြစ်သွား

သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တမဂ်ဘဝနှာ၏ ပယ်သတ်ပြီးသည့် ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်ကာ "ကိလေသာ မဖြစ်သည်ရှိသော် ထင်ရှားရှိသောကံသည်လည်း နောင် ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးခြင်း (ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော သတ္တိစွမ်းအား) မရှိ" ဟု သိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (မဋ္ဌ ၁-၁၃၁)

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ ဘဝပြတ်မှု=ဘဝနိရောဓ ယူဆပုံမှာ—

ထိုထိုရောက်ရာဘဝ၌ အကွာပြတ်၏ဟုယူဆကာ သေပြီးသည်နောက် ဘဝသစ်မဖြစ်ဟု ဘဝနိရောဓ ဘဝချုပ်ခြင်းကို ယူဆခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ရဟန္တာတို့၏ ဘဝနိရောဓ ဘဝချုပ်မှုမှာ ဤသို့ ရောက်ရာဘဝမှာ ဘဝပြတ်ပြီး နောက်ထပ်မဖြစ်ဟု ယူဆခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ၊ ကိလေသာကုန်ဆုံး ချုပ်ငြိမ်းသည်ရှိသော် ကံအကျိုးမပေးနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ဈရာ အကြောင်းမရှိတော့သဖြင့် (အလိုအလျောက်) ဘဝသစ်မဖြစ်တော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်၊ ထိုသို့ ကိလေသာချုပ်မှုကြောင့် ကံအကျိုးမပေးနိုင်ခြင်းဟု မယူဆပဲ ထိုထိုရောက်ရာ ဘဝထူးကိုအကြောင်းပြုပြီး အတ္တပြတ်၏ဟု ယူဆပြီး ဘဝနိရောဓ ဘဝပြတ်၏ဟု ယူဆလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်သွားပါသည်။

ယခုမူ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့က နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် ဘဝနိရောဓ သတ္တဝါပြတ်၏ဟု ယူဆလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟု ရေးသားသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်သည့်တိုင် ဘဝမပြတ်နိုင်ပဲ ချာလည်လည် နေရဦးတော့မလို ဖြစ်နေပါသည်။

ဤနေရာတွင် ကြောင်ပန်းတို့က ယော်ဘယမ်းကာ ဘဝနှင့် သတ္တဝါ မတူပါ၊ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် သတ္တဝါ ပရမတ်နှင့် ပညတ် မတူပါဟု ငြင်းခုံပါလျှင် ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်မျှားမှတဆင့် မေးပါရစေဘုရား၊ "ခန္ဓာငါးပါးမရှိလျှင် သတ္တဝါ ဟူသော သတ္တပညတ် ဘယ်ကလာဖြစ်ပါသလဲ- ယခုအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့် ရဟန္တာမျှားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး၍ ၎င်းတို့၏ ခန္ဓာငါးပါး မရှိတော့ပါ။ ကြောင်ပန်းအလိုအရ အကယ်၍ ခန္ဓာငါးပါး အတိုင်းတိုင်း ရှိသည်ဆိုလျှင် ဘုရားရှင်နှင့် ရဟန္တာတို့၏ ခန္ဓာငါးပါး ဘယ်မှာရှိသလဲ ရှာပြပေးစမ်းပါ"ဟု မေးလိုပါသည်။

ထိုသို့မေးလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က ၎င်းတို့၏ ခြောက်စောင်တွဲ-သဘာဝဒီပနီ ကျမ်းကို ကိုင်ကာ စာမျက်နှာ-၁၅၁ ကို လှန်လျက်—

"သတ္တောကာသ သခ်ါရအားဖြင့် လောကသုံးပါးတို့တွင် သဝိညာဏက အဝိညာဏက ရူပ်နာမ်ဟူသမျှ ခပ်သိမ်းသော ဥပါဒ် ၅ ဘင် ဖြစ်ပျက်စဉ် သခ်ါရ

တရားတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝဟူသော အကြောင်းကြောင့် အဆုံးလည်းမရ၊ အစလည်း မရှိ နိယာမအားဖြင့် မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်းသော သဘောတည်ရှိကုန်၏" ဟု ငြင်းဆိုခဲ့သည်ရှိသော် ယင်းသို့ ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ မသုဉ်းမဆိတ်တည်ရှိသည့် အယူအဆသည်—

သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ ဝဇ္ဇော ကူဋဋ္ဌော သေလိကဋ္ဌာယ-ဋ္ဌိတော။ (ဒီ ၁-ပြဟ္မဇာလ-၁၅)

အတ္တသည် လည်းကောင်း လောကသည် လည်းကောင်း မြဲ၏၊ (နွားမမြုံ၊ ထန်းပင်ဖိုကဲ့သို့) မြုံ၏၊ တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ တည်၏၊ မလှုပ်မယိုင် တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ တည်၏၊ "အတ္တတွေဝသဿတိသမံ" လနေ မြင့်မိုရ်တောင်တို့ကဲ့သို့ အမြဲတမ်း တည်၏" ဟူသော သဿတဝါဒသို့ ရောက်သွားပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် ခန္ဓာငါးပါး အတိုင်းတိုင်း ရှိသည်၊ မပျက်မစီး မဆိတ်မသုဉ်း" ဟု ယူဆသဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

အကယ်၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့က "ခန္ဓာငါးပါးကို မဆို၊ သတ္တဝါဟူသည် ပညတ်ဖြစ်သည်၊ ပညတ်သည် နိစ္စထာဝရ အသင်္ခတမမြဲဖြစ်၍ "သတ္တဝါဟူသော ပညတ်"မပျောက်ကွယ်ခြင်းကိုသာ ဆိုပါသည် ဟု ဆိုပါလျှင် ထပ်မံ၍ မေးခွန်းထုတ်ရပါဦးမည် ဘုရား။

"အို- ကြောင်ပန်းဝါဒီ သတ္တဝါဆိုတာ ဘာကိုခေါ်ပါသလဲ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်၍မှ သတ္တဝါမပြတ်သေးလျှင် ဘုရားရှင်နှင့် ရဟန္တာတို့သည် မည်သည့် သတ္တဝါဖြစ်နေကြပါသလဲ ဦးကြောင်ပန်းတို့" ဟု မေးလိုပါသည်၊ ထိုသို့မေးလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့က ၎င်းတို့၏ ခြောက်စောင်တွဲ သဘာဝဒီပနီကြီး ကိုင်ပြီး (စာမျက်နှာ-၁၆၇) ကို လှန်ကာ—

ဘယ်ဟာတစ်မှု မရှိ မမြင်သော ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါ ခေါ်သည်၊ ငါခေါ်သည်၊ ကိုယ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူသည်၊ ဤအဋ္ဌကထာ ပြဖော် အလိုတော်က "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ" ဟူသော ပြဟ္မနိမန္တနသုတ် ပါဠိတော်အရကို ပြတော်မူသည်—

ဟု ငြင်းချက်ထုတ်လျှင် ကောင်းကင်ဟာ သတ္တဝါပေါ့၊ ကောင်းကင်ဟာ ငါပေါ့၊ ကောင်းကင်ဟာ ကိုယ်ပေါ့ဟု ဖြေဆိုခဲ့သော် "ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒ" ၏ အနှစ်သာရမှာ ပေါ်လွင်သွားပါပြီ ဘုရား။

"အတ္ထိတ္ထေ၀ သသာတိသမ့" လနေ မြင်းမိုရ်တောင် စသည်တို့ကဲ့သို့ အမြဲတည်သော အတ္တဟု ဆိုသော သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာ ဝါဒီတို့၏ ဒိဋ္ဌိတို့သည် "မြေကြီးသည် မြဲသကဲ့သို့ ငါဟူသော အတ္တ မြဲ၏" ဟု ယူဆသည်နှင့် "ကောင်းကင်ကြီးဟာ နိစ္စထာ၀ရ အသခ်တ ဖြစ်သကဲ့သို့ ငါဟူသော ကိုယ်ဟူသော သတ္တ၀ါကြီးသည်လည်း မြဲ၏"ဟု ယူဆခြင်းသာ ဖြစ်၍ ဗြဟ္မဇာလသုတ်ပါ သဿတဒိဋ္ဌိက မြေကြီး, ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာ၀ါဒီတို့က ကောင်းကင်ညွှန်ပြမှု ဥပမာသာ ကွာခြားပြီး မြဲပုံချင်းမှာ အတူတူသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ပါဠိ ပိဋကတ်စာပေ မတတ်ကျွမ်းသူများက "ပြောမဲ့သာ ပြောတာ ကြောင်ပန်းကလဲ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ စတဲ့ ပါဠိအကိုးကြီးနဲ့" ဟု ထင်မြင်စရာ ဖြစ်ပါသည်၊ သို့သော် "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ"သည် ဗုဒ္ဓ၀ါဒအရ နိဗ္ဗာန်ကိုပြရာ ပါဠိ၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာ ၀ါဒီတို့က ကောင်းကင်ကို သတ္တ၀ါ ခေါ်ကြောင်း ငါခေါ်ကြောင်း ကိုယ်ခေါ်ကြောင်း ကိုးတဲ့နေရာဖြစ်၍ 'ဓာတ်ပြားပြက်လုံးထဲက လူရှင်တော် ပြောသကဲ့သို့ ပိဏ္ဍပါတံ သေမျိုးကိုးဗျ" ထဲက ဖြစ်သွားပါသည်၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာ၀ါဒီတို့သည် "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ"ကို အလွန်ခံတွင်းတွေ့ကာ မြန်မာသမားတော်ကြီး၏ လက်သုံး လျှာပတ်ဆေးကဲ့သို့ ရေလဲနှင့် အမျိုးမျိုး လှည့်သုံးခဲ့ပါသည်၊ ထိုပါဠိကို ကြောင်ပန်းစာအုပ်များ၌ အကြိမ်ပေါင်း (၅)ကြိမ် ၅-နေရာမှာထက်မနဲ သုံးထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာ ၀ါဒီတို့၏ "နိဗ္ဗာန်ရောက်သောကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး မလျှော့၊ ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိသည်" ဟူသော အယူအဆ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်သော ကာလ သတ္တ၀ါပြတ်၏ဟုယူလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဟူသော အယူအဆ၊ လောကသုံးပါးတွင် ရူပ် နာမ် မှန်သမျှ မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်း ဟူသော အယူအဆ၊ ကောင်းကင်ကို သတ္တ၀ါ ကိုယ် ငါခေါ်သည် ဟူသော အယူအဆတို့ကို အနှစ်ချုပ်လျှင် သတ္တ၀ါ မြဲသည်၊ သတ္တ၀ါသည် ဘယ်တော့မှ မပျက်စီး၊ ကမ္ဘာပျက်သည် ဖြစ်စေ နိဗ္ဗာန်ရောက်သည် ဖြစ်စေ ဖြစ်ချင်ရာဖြစ် သတ္တ၀ါခေါ် ငါနှင့် ခန္ဓာကြီးကတော့ မြဲကိုမြဲသည်ဟု ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် ရပါသည်။

ဘုရားရှင် ဒေသနာတော်အရ–

အရဟာတော အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနခေတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိသ စရိမက-ဝိညာဏသ နိရောဓေန ပညာ စ သတိ စ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ ဧတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမ္မန္တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ၊ (စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ-၃၄)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသည်ရှိသော် နောက်ဆုံး ပရိနိဗ္ဗာန် စုတိ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ပရိနိဗ္ဗာနစုတိနှင့် တပြိုင်နက်) နာမ် ရူပ် ဟူသော်တို့သည် ကင်းပြတ်ချုပ်ငြိမ်းလေကုန်သည် ဟုလည်းကောင်း—

သဗ္ဗာ ဓာတုယော မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကေ ရာသိဘူတော သုဝဏ္ဏက္ခန္ဓော ဝိယ ဧကဋ္ဌာ ဟုတ္ဝာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော ဝိသဋေ ဇာလေ ဘိန္နာ၊ တာ ဒသသဟဿိ လောကဓာတုံ ဖရိသန္တိ။ ဓာတူသု တေဇောဓာတု ဥဋ္ဌဟိတ္ဝာ ယာဝ ब्रह्म-လောကာ ဥဂ္ဂန္ဓိသတိ၊ သာသပမတ္တာယပိ ဓာတုယာ သတိ ဧက-ဇာလာဝ ဘဝိသတိ၊ ဓာတူသု ပရိယာဒါနံ ဂတာသု ပစ္ဆိဇ္ဇိသတိ။

(အဘိ ၄ ၂-၄၁၄)

ထိုထိုအရပ်ဒေသရှိ ဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော်တို့သည် မဟာဗောဓိပင် အပဆုံးတရှေ့ပလ္လင်တော်၌ တစုတဝေးတည်း ရှေ့တုံးရှေ့ခဲကြီးကဲ့သို့ ဖြစ်ကာ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် ကွန့်မြူးကုန်လျက် လောကဓာတ်တသောင်းသို့ ပျံ့နှံ့လေကုန်သည်၊ ဓာတ်တော်တို့မှာ မီးတောက်လောင်၍ ब्रह्मာ့ဘုံတိုင် မီးလျှံတက်သည်၊ အသေးငယ်ဆုံး မုန်ညင်းစေ့ခန့် ဓာတ်တော်မျှသည်ပင် မီးလျှံ ဖြစ်ကာ နောက်ဆုံးဓာတ်တော်တို့ ကုန်ဆုံးသောအခါမှ မီးငြိမ်း၏ ဟု လည်းကောင်း ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများ၌ ဟောကြားဖွင့်ဆိုတော်မူသဖြင့် နိဗ္ဗာန် ရောက်သူအတွက် ခန္ဓာငါးပါး ကုန်ပျောက် ပျက်စီးသွားကြောင်း ထင်ရှား ပါသည်။

ကမ္ဘာဖျက် မီးလောင်သောအခါ (အာဘဿရာဘုံသို့တိုင် လောင်သွား ရာ၌) ပရမာဏု မြူခန့်မျှသော သင်္ခါရတရားပါမကျန် လောင်မြိုက်သွားကာ သင်္ခါရတရားကုန်မှ ထောပတ်ဆီမီးငြိမ်းသလို ပြာမျှမကျန် ငြိမ်းလေသည်၊ ထိုအခါ အထက်ကောင်းကင်နှင့် အောက်ကောင်းကင်တို့သည် (ကမ္ဘာကြီး မရှိတော့သဖြင့်) တစပ်ဘည်းဖြစ်ကာ ဆက်စပ်သွားပြီး လုံးဝ မှောင်ကျသွား ပါတော့သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ ၄-၂-၄၆)

ထိုအခါ၌ အကယ်၍ အခြားရဟန္တာတို့၏ ဓာတ်တော်တို့ ကြွင်းကျန်သေး သော် ကမ္ဘာဖျက်မီး၏ အရှိန်ကြောင့် လုံးဝပျောက်ငြိမ်း၍ စခန်း သိမ်း သွားရသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များအရ နှိုင်းယှဉ်ပြရပါလျှင်—

ကြောင်ပန်း ဝါဒက – နိဗ္ဗာန်ကို ရသော့ကြောင့် ခန္ဓာမလျော့

ဗုဒ္ဓဝါဒက — နိဗ္ဗာန်ကို ရသောကြောင့် ခန္ဓာလျော့

ကြောင်ပန်း ဝါဒက — နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်သော်လည်း ခန္ဓာမြဲ-
အာတိုင်းတိုင်းရှိ
ဗုဒ္ဓဝါဒက – နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်သော် ခန္ဓာချုပ်
ကြောင်ပန်း ဝါဒက – နိဗ္ဗာန်ရောက်သော်လည်း သတ္တဝါဖြစ်
ဗုဒ္ဓဝါဒက – နိဗ္ဗာန်ရောက်သော် သတ္တဝါမဖြစ်
ကြောင်ပန်း ဝါဒက — သတ္တဝါဟူသည် ကောင်းကင်
ဗုဒ္ဓဝါဒက – သတ္တဝါဟူသည် ရူပ်+နာမ်-

စသည်တို့ဖြင့် အလွန်တရာ ကွာခြားလှကြောင်း ဖော်ပြပါ ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့ အရ သိသာ ထင်ရှားပါသည်။

ထိုသို့ ဘုရားရှင်က ဘုရားရှင်နှင့်တကွ နိဗ္ဗာန်ရောက်သူ ရဟန္တာတို့၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်လျှင် "ခဏာ ဇာတိ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ"ဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ ဟောဘော်မူသည်ကို လည်းကောင်း၊ နောက်ဆုံးအမျိုးကြည်ညိုကာ ကုသိုလ်ပွားစေရန် ချန်ထားခဲ့သော ဓာတ်ကြွင်းဓာတ်တော် ဥတုဇရူပ်တို့သည် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း အခြားရဟန္တာတို့၏ ဓာတ်တော်များသည် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်မပြုသေးပဲ ကြွင်းကျန်သေးလျှင်ပင် ကမ္ဘာဖျက်မီးဖြင့် လောင်ကျွမ်းစေနိုင်ခြင်းတို့ဖြင့် မကြွင်းမကျန်ကုန်ပျောက်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုတော်မူသည်ကို လည်းကောင်း (မသိကျိုးကျွန်ပြုကာ) ကောင်းကင်ထဲကို လက်ညှိုးထိုးပြလျက် သတ္တဝါပြောလိုပြော ငါပြောလိုပြော ခန္ဓာမြဲသည်ဟုဆိုလိုဆို ပရမတ္ထသဘောကြောင့် ရူပ်နာမ် မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်းဟု ရေးလိုရေးဖြင့် ရမ်းချင်ရာ ရမ်းနေသော ကြောင်ပန်းတောရဝိပဿနာဝါဒသည် သဿတဒိဋ္ဌိဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် အဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ပါကြောင်း ဝိတ္ထာရ စောဒနာအမှတ် (၈) အဖြစ် တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည် အမှတ် ၃၊ နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၉)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဘုရားရှင်၌ "ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသည်"ဟု လည်းကောင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏ်တော်ကို သညာဟုလည်းကောင်း ရေးသားဟောပြောခြင်းဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်ကို စွပ်စွဲသော အဗ္ဘာစိက္ခနဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရ စောဒနာပါဘုရား။

ရှိသေစွာ လျှောက်ကြားတင်သွင်းပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်အရှင်မြတ်များဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင်၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်သည် ကိုလေသာကို ကုန်စင်အောင် မပယ်နိုင်သေးကြောင်းကို ရည်ရွယ်ကာ ဘုရားရှင်၌ ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသေးသည်ဟု ရေးသားဟောပြောခဲ့ ကြပါသည် ဘုရား၊ ယင်းသို့ ဝိညာဏ်လိမ် ရှိကြောင်းကို အရှင်ကောဝိဒ၏ နာမ်းလောက ဝိပဿနာအလင်း ရောင်ကျမ်း (၇၆/၇၇) ၌—

ဝိညာဏ်လိမ်ကတော့ လိမ်ပါစေ၊ ဘုရားတောင်မှ လိမ်သေးတာပဲ၊ အဆင်းခေတ်သား ပရမတ်တရားကို မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်လုံးတော်က သေသေချာချာ မြင်ရပါလျက် ရာဟုလာလို့ စိတ်ပေါ်လာတဲ့အတွက် ချစ်သားရာဟုလာလို့ နှုတ်တော်က ခေါ်ရတယ်မဟုတ်လား—

မှန်ပါ ဝိညာဏ်လိမ်လက်တွင်းက မကင်းသေးလို့ နှုတ်တော်က ခေါ်ရပါဘုရား—

ဟု တရားဟောနှင့် တရားထောက်တို့နှစ်ဦး "အပေးအယူမျှ" ကာ ဘုရားရှင်၌ ဝိညာဏ်လိမ်ရှိကြောင်း ရေးသားထားပါသည်။

ဤသို့ရေးသား ဟောပြောခြင်းဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်သည် ဝိညာဏ်လိမ်ဟူသော စိတ္တဝိပလ္လာသကို မပယ်ရှားနိုင်သေးကြောင်း လောကခံ အာရုံနှင့်တွေ့ကြုံလျှင် "ဘုရားရှင်ပင် တုန်ခါရသေးကြောင်း" ကို ဖော်ပြစွပ်စွဲထားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်လက်နက်ဖြင့် ကိုလေသာကို ပယ်ဖျက်သုတ်သင်ခဲ့ရာ၌ မည်သူထံကမှ နည်းမခံ ဆရာမကူ သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့်သာ ပယ်ရှားတော်မူခဲ့ရာ ဤသို့သော ကိုလေသာကိုမျှ မပယ်သတ်နိုင်သေးလျှင် ဝါသနာနှင့်တကွ ပယ်သတ်တော်မူပြီးသော ဂုဏ်သည် "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ" ဂုဏ်တော်နှင့် မတန်မရာ သာမန်ပုထုဇဉ်တို့ ဉာဏ်အမြင်၌ အထင်အမြင်သေး ရှုပ်ထွေးစရာကို ဖြစ်စေပါသည်။

ဘုရားရှင်လို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ပိုင်ရှင် မဆိုထားဘိ သာမန်ရဟန္တာဖြစ်ကြသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ပိုင်ရှင်တို့သည်ပင် မဂ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်ဖြင့် ဆိုင်ရာဝိပလ္လာသများကို ပယ်ရှားခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဝိညာဏ်လိမ်ခေါ် စိတ္တဝိပလ္လာသကို ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်ပါသည်၊ မဂ်ဉာဏ်၏သတ္တိသည် ဒုတ္တနှင့်ကပ်၍ လိမ်နေကြသော ဒိဋ္ဌိ=အယူ၊ ဘဆ, သညာ=အမှတ်အထင်, စိတ္တ=အသိစိတ်တို့၏ ဖောက်ပြန်လိမ်လည်မှု ဝိပလ္လာသ တို့ကို "သူ့အဆင့်နှင့်သူ" ပယ်ရှားခဲ့ကြောင်း ဘုရားရှင် ဟောကြားတော် မူခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ မဂ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်ဖြင့် ပယ်သတ်တော်မူခဲ့ကြောင်းကို-

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု စွဲယူထင်မှတ်ထားသော သညာ-ဝိပလ္လာသ=အမှတ်မှား, စိတ္တဝိပလ္လာသ=အသိမှား, ဒိट्ठိဝိပလ္လာသ=အယူမှား (၃) ခုစလုံး အနတ္တ၌ အတ္တဟု စွဲယူထင်မှတ်ထားသော သညာဝိပလ္လာသ=အမှတ်မှား, စိတ္တဝိပလ္လာသ=အသိမှား, ဒိट्ठိဝိပလ္လာသ=အယူမှား(၃)ခုလုံး-

ဒုက္ခ၌ သုခဟု စွဲယူထင်မှတ်ရာ၌မူ ဒိट्ठိဝိပလ္လာသ=အယူမှား, အသုဘ၌သုဘဟု စွဲယူထင်မှတ်ရာ၌ ဒိट्ठိဝိပလ္လာသ=အယူမှား, ဤ ဝိပလ္လာသ ဖောက်ပြန်မှု (၈)ပါးတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်စွမ်းဖြင့် ပယ်ရှားခဲ့ပါသည်။

သကဒါဂါမ်သည် အသုဘ၌ သုဘဟု စွဲယူထင်မှတ်သော သညာ+စိတ္တ+ဝိပလ္လာသ(၂)ခုကို ခေါင်းပါးရုံသာလုပ်နိုင်ပါသည်၊ အပြီးသတ်မပယ်နိုင်ပါ။

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမရာဂကို ပယ်သောကြောင့် အသုဘ၌ သုဘဟု စွဲယူထင်မှတ်သော (သောတာပန်၏ လက်ကျန်)ဝိပလ္လာသ (၄)ခုထဲမှ သညာဝိပလ္လာသ=အမှတ်မှားနှင့် စိတ္တဝိပလ္လာသ=အသိမှား (၂)ခုကို အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်စွမ်းအားဖြင့် ပယ်ရှားခဲ့ပါသည်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာကင်းပြတ်သောကြောင့်(အနာဂါမ်၏ လက်ကျန်ဖြစ်သော) ဒုက္ခ၌ သုခဟု စွဲယူ ထင်မှတ်သော သညာဝိပလ္လာသ=အမှတ်မှားနှင့် စိတ္တဝိပလ္လာသ=အသိမှား (၂)ပါးကို ထပ်မံပယ်ရှားလိုက်သောအခါ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ ဝိပလ္လာသ(၁၂)ပါး ကင်းကုန်သွားပါတော့သည်။

(ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ ၂၇၄။ဋီ-၂-၁၂၉။အံ၊ဋီ၊ ၂-၃၀၄။)

ဤသို့ ကိလေသာတရား ဝိပလ္လာသ(၁၂)ပါးတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်ရှားပြီး၍ ကိလေသာလက်ကျန် လုံးဝမရှိ အမြစ် အငုတ်ပါ မကျန်တော့ပဲ ကိလေသာမှ ကင်းစင်သည့် သာမန်ရဟန္တာမျှသည်ပင် ဝိပလ္လာသခေါ် အထင်မှား အယူမှား အသိမှားတို့ကို ပယ်သတ်နိုင်ပြီးဖြစ်ပါလျက် သဗ္ဗညုတ ဓမ္မဉာဏ်တော်ပိုင်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကိုပင် ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသည်ဟု ဆိုသောကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဗောဓိဉာဏ်တော်ကိုစွပ်စွဲသော အဗ္ဘာစိက္ခနဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်သည်"ရာဟုလာ" "အာနန္ဒာ"စသည်ဖြင့်လောကသမ္မုတိပညတ်ကို လည်း ပယ်ရှားတော်မမူခဲ့ပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပယ်ရှား၍လည်း မဖြစ်သဖြင့် မပယ်ရှားခြင်းသာဖြစ်ပါသည်၊ တဏှာဒိट्ठိမာနတို့ဖြင့် သုံးသပ်စွဲလမ်း၍လည်းကောင်း တစုံတခုသော ကိလေသာ၏ အလိမ်အလှည့်ခံရကာ ထုံမှိုင်းသွားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမဟုတ်ပါ၊ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်

သည် သမ္မုတိသစ္စာနှင့် ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါးလုံးကို "သူနယ်နှင့်သူ" ကန့်သတ်၍ အသုံးချနိုင်စေရန် ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ဤသို့ သမ္မုတိသစ္စာခေါ် သမ္မုတိဒေသနာကို ဟောကြားခေါ် ဝေါ်အသုံးပြုပါသော်လည်း ဘုရားရှင်သည် တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်စဉ်လမ်းမှ လုံးဝမရှိခဲ့ပါ၊ သာမန်ပုထုဇဉ် လောကီလူအများဘို့သည် တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ကို မပယ်ရသေးသောကြောင့် 'ငါ-ငါ့ဟာ' စသည်ဖြင့် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်ကာ ခေါ် ဝေါ် သုံးနှုန်းကြပါသည်၊ ဘုရားရှင်သည် လောကအသုံးအနှုန်းနှင့် ကင်းလျှင် လောကအနက်သဘောကို နားမလည်နိုင်မသိနိုင်ခဲ့သော် အခက်အခဲရှိနိုင်သောကြောင့်သာ(တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် လုံးဝမသုံးသပ်ပဲ) သုံးနှုန်းတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၌ ဝိညာဏ်လိမ်ရှိ၍ (ဝါ ဝိညာဏ်၏ အလိမ်ကို ခံရ၍ မဟုတ်ပဲ ဒေသနာဝိလာသ လောကသမညာအဖြစ်ဖြင့်သာ သုံးနှုန်းဟော်မူ၍ သမ္မုတိဒေသနာကို ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ သမ္မုတိဒေသနာ ပုဂ္ဂလကထာကို ဟောတော်မူရခြင်း၏ အကြောင်းမှာ (၈)မျိုးရှိပါသည်၊ ထို(၈)မျိုးတို့မှာ အရှက်အကြောက်ကို ပြလိုခြင်း ကံအကျိုးတရားကိုပြလိုခြင်း ပုဂ္ဂိုလ်တဦး၏ ပြုလုပ်ပုံကိုပြလိုခြင်း ပဋ္ဌာနနှစ်ရပ်ယက်ကြီး ထိုက်ပုံကို ပြလိုခြင်း မေတ္တာစသည့် ဗြဟ္မစိုရ်တရားကို ပြလိုခြင်း ပုဗ္ဗေနိ-ဝါသ (ရှေးဘဝဟောင်းအကြောင်းအရာကို)ပြလိုခြင်း အလှူ၏ စင်ကြယ်မှုကို ပြလိုခြင်း လောကသမ္မုတိကို မပယ်လိုခြင်းတို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါနှင့် စပ်ဆိုင်သော "ရာဟုလာ"စသော အမည်နာမ ပညတ်များကို ခေါ် ဝေါ် သုံးစွဲတော်မူပါသည်။

ထိုအကြောင်းအရာ (၈)မျိုး တို့တွင် တမျိုးမျိုးကြောင့်သာ လောက-ဝေါဟာရကို သုံးစွဲတော်မူရခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်းဝါဒီဆိုသလို "ဝိညာဏ်လိမ် လက်တွင်းက မလွတ်ကင်းသေး"လို့ မဟုတ်ပါ။

အကယ်၍ ဝိညာဏ်လိမ် မရှိလျှင် "ရာဟုလာ"စသည်ဖြင့် မခေါ် ရပါဟုဆိုခဲ့သော် "လောကဌ် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသာ ပရမတ်အားဖြင့် အရှိတရားဖြစ်၍ လူ လောကရှိ သတ္တဝါအားလုံးသည် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားချည်းသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုအခါ သုံးနှုန်းရာ၌ 'ခန္ဓာငါးပါး'အရှိတရားကိုသာ စွဲခေါ် ရလျှင် သမ္မုတိအားဖြင့် ခွေးကုလားက ရိုက်သည်ဟုပြောရာ၌ခွေးနှင့်လူ ဟူသည် ပရမတ်အားဖြင့် မရှိ၍ ပရမတ်အရှိတရားဖြစ်သော "ခန္ဓာငါးပါး"ချင်း ရောနှောသွားကာ "ခန္ဓာငါးပါးကို ခန္ဓာငါးပါးက ရိုက်သည်"ဟုပြောရပါမည်၊ ထိုအခါ လောကဌ် မရှင်းနိုင်သော ပြဿနာပေါင်းများစွာ ရှိလာပါမည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်သည် အရှက်အကြောက်ကို ထိန်းသိမ်းစေလိုရာမျိုးတွင် "ခန္ဓာငါးပါးက

အကုသိုလ်ကို ရှက်ကြောက်တယ်”ဟု ဟောခဲ့သော် လူနားမလည်နိုင်ပဲ တွေ့ဝေ မိန်းမောကာ ရန်သူဖြစ်သွားစေပါသည်၊ “မိန်းမ, ယောကျ်ား, မောင်ဖြူ၊ဟာ အရှက်အကြောက်ရှိတယ်”ဟုပြောမှသာ လူနားလည်ပြီး တွေ့ဝေမှု ကင်းသွား နိုင်ပါသည်။

ထို့အတူကံအကျိုးတရားဟောလိုရာမျိုးတွင်လည်း‘ခန္ဓာသည်ကံသာလျှင်ဥစ္စာ ရှိ၏’ဟုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာသည် ကျောင်းဆောက်သည်, ဓာတ်တရားကအမေ သတ်သည်,ရူပ်နာမ်က မေတ္တာပို့သည်,ရူပ်နာမ်က ရှေးဘဝကို အောက်မေ့သည်, ရူပ်နာမ်က အလှူခံသည်စသည်တို့ဖြင့် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ရူပ်နာမ် ဆိုသည့် အသုံးအနှုန်းဖြင့်သာ ပြောဆိုသုံးနှုန်းခဲ့ပါမူ လူအများ နားမလည်နိုင်ပဲ တွေ့ဝေ မိန်းမောပြီး ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ် ရန်မူလာကြမည်မှာ သဘာဝဓမ္မတာပင်ဖြစ် ပါသည်၊ သူနားမလည်သောစကားကို ပြောဆိုလာသဖြင့် စိတ်ရှုပ် တွေ့ဝေ ကာ ရူပ်နာ့မ်က ဘယ်လိုအလှူခံနိုင်မလဲ စသည်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ကာ ရန်မူလာ ခြင်းဖြင့် ပြဿနာများ ရှုပ်ထွေးကုန်ပါမည်။

ထို့ပြင် ဘုရားရှင်တိုင်းသည် လောကသမ္မုတိကို ပယ်စွန့်ရိုးမရှိကြပါ၊ လောက၏ ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားများအပေါ် တည်ပြီးသာလျှင် တရားဓမ္မ ဟောပြတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ‘ချစ်သားရာဟုလာ’ စသည်ဖြင့် သမ္မုတိ ကထာကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဝိညာဏ်၏ အလိမ်ခံရသောကြောင့် မဟုတ်ပါ။

ဘုရားရှင်၌ ဟဏ္ဍာမာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် - မသုံးသပ်ပဲ လောက၏ ပြောရိုးဆိုစဉ် လောကပညတ်များကို ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းတော်မူကြောင်းကို–

> ဣမာ ခေါ စိတ္တ လောကသမညာ လောကနိရုတ္တိယော လောက-ဝေါဟာရာ လောကပညတ္တိယော၊ ယာဟိ တထာဂတော ဝေါဟရတိ အပရာမသန္တိ။ (ဒီ-၁-၁၈၆)

‘စိတ္တ–အမည်ပညတ်တို့ကို ငါဘုရားသည် တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှား ယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော်မမူပဲ လောကဌ် ညီညီညွတ်ညွတ် အသိအမှတ်ပြုအပ် သော အမည်ပညတ် လောကဌ်ထုတ်ဖော် ပြောဆိုကြသောစကား လောကဌ် ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းနေကြသော အမည်ပညတ် လောကဌ် ကွဲပြားစွာ သိစေတတ် သော အမည်ပညတ်စကားများကို ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းသည်’ဟု ဘုရားရှင်ကိုယ် တိုင် ဟောကြားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် ကိလေသာကင်းစင်သော ရဟန္တာများသည်လည်း လောကီပုထုဇဉ် လူအများကဲ့သို့ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ မာနတို့ဖြင့် မသုံးသပ် မစဉ်းစား လောကဝေါဟာရ ပြောရိုးပြောစဉ် ခေါ်ရိုးခေါ်စဉ်စကားများဖြစ်၍သာ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း—

ပဟီနမာနဿ န သန္တိ ဂန္ဌာ၊
ဝိမုပ္ပိတာ မာနဂန္ဌဿ သဗ္ဗေ။
သ ဝီတိဝတ္တော မညတံ သုမေဓော၊
အဟံ ဝဒါမီတိ ပိ သော ဝဒေယ္ယ။
မမံ ဝဒန္တီတိ ပိ သော ဝဒေယ္ယ၊
လောကေ သမညံ ကုသလော ဝိဒိတ္ဝာ။
ဝေါဟာရမတ္တေန သော ဝေါဟရေယ္ယာတိ။ (သံ-၁၊၁၄)

မာနကုန်ပြီး၍ ဂန္ဌတရားပါမကျန်တော့အောင် မာနနှင့်ဂန္ဌတရားတို့ကိုဆုံးမ ပယ်ရှားပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် အောက်မေ့ မှတ်ထင်ခြင်းကို လွန်မြောက်ပြီးသောကြောင့် 'ငါပြောဆိုသည်၊ ငါ့ကိုပြောတာပဲ' ဟု ပြောဆိုသုံးနှုန်းခြင်းမျိုးသည် လောကအသုံးအနှုန်းကို ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် သိပြီး၍ 'ပြောဆိုရုံမျှ' ပြောဆိုခြင်းသာဖြစ်ပါသည်ဟု ဟောကြားတော်မူသဖြင့် သူလိုကိုယ်လို တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ် မစဉ်းဟု ဆိုလို ပါသည်။

ဘုရားရှင်၏ 'ချစ်သား....ရာဟုလာ'ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို ဝိညာဏ်၏အလိမ် ခံရသည်ဆိုသော ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့၏ စကားသည် ဘုရားရှင်၏ အဌာရသဗုဒ္ဓဓမ္မဂုဏ် (၁၈) ပါးတွင်—

ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ (ဝိဘင်္ဂမူလဋ္ဌီကာ နှာ-၂)

ဘုရားရှင်၏ ကာယက် ဝစီက် မနောက်တို့သည် ဉာဏ်ပညာရှေသွား ရှိ၏၊ ဉာဏ်နောက်သို့သာ အစဉ်လိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူပါသည်၊ ဘုရားရှင်၏ ကိုယ် နှုတ် နှလုံး သုံးပါးလုံးသည် ဉာဏ်ဦးမစီးသောအခါ မရှိ၊ ဉာဏ်ပါတော်မူသည် ချည်းသာဖြစ်ပါသည်၊ ဉာဏ်နောက်သို့သာ ကိုယ် နှုတ် နှလုံး (သုံးပါးလုံး) လိုက် တော်မူကြပါသည်၊ သတိချုတ်ယွင်းမှုကင်းရန်မှာ စဉ်းစားရန်မလိုပါ၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ 'ချစ်သားရာဟုလာ' ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို 'ဝိညာဏ်လိမ်' ဟု ဆိုခြင်း သည် 'သတိကင်းလွတ်ကာ ဉာဏ်မပါ ဉာဏ်နှင့် စိတ်ကင်းကွာသောကြောင့်

ဝိညာဏ်၏ အလိမ်ခံရသည်'ဟု ဘုရားရှင်၏ ဗေ:ဓိဉာဏ်တော်အား စွပ်စွဲသော ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါ၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် ဘုရားရှင်အား စွပ်စွဲသော အဗ္ဘာစိုက္ခနဝါဒဖြစ်ကြောင်းပါဘုရား။

နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းစိုရ်ဆရာတော်မျှားဘုရား....

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့သည် ဘုရားရှင်အား ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသည်ဟု စွပ်စွဲရုံမျှမကသေးပဲ ဘုရားရှင်၏ လေးသခ္ခေါ်ကမ္ဘာတသိန်း သံသရာတော်မူခြင်းကိုလည်း အဘိညာဏ် (ဉာဏ်ထူး)ဟု မယူဆပဲ စာလာ်ပေလာ ဒေသနာတော်နှင့် ဆန့်ကျင်စွာ 'သညာကွန္ဒာ' သညာအဖြစ်ကော်က်ယူ၍ ခြောက်စောင်တွဲ သုံးလော်ကဒီပနီကျမ်း (၂၀၃-၂၀၄)၌-

> အမြတ်အာ်းဖြင့် ဘုရားရဟန္တာတို့တွင် ပကတိသာ၀ကရဟန္တာ်တို့၏ သညာ်တော်မှာ ကမ္ဘာရာထောင်ကိုလည်း မှတ်မိသိမြင် တော်မူရာ၏၊ မဟာသာ၀ကရဟန္တာတို့၏ သညာတော်မှာ ကမ္ဘာတသိန်း ကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏သ:ညာတော်မှာ နှစ်သခ္ခေါ်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကိုလ:ည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊ သမ္မာ်သမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားတို့၏သညာတော်မှာ လေးသခ္ခေါ်နှင့်ကမ္ဘာ :တသိန်း၊ ရှစ်သခ္ခေါ်၊တဆယ့်ခြောက်သခ္ခေါ်၊ သခ္ခေါ်နှစ်ဆယ်၊ ကမ္ဘာတသိန်းစသည်ဖြင့် မှတ်မိ သိမြင်တော်မူရာ၏ဟု ရေးသားထားပြန်ပါသည်။

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဒေသနာတော်ကို အခြေခံကျကျ လေ့လာသင်ကြားဖူးပုံမရကြောင်း "ပုဗ္ဗေနိ၀ါသဉာဏ်ကို သညာ"ဟု ကောက်ယူခြင်းက သက်သေခံလျက်ရှိပါသည်ဘုရား၊ အခြေခံ စနစ်တကျဖြင့် သင်ယူခဲ့ဖူးလျှင် "ပုဗ္ဗေနိ၀ါသဉာဏ်၏အ:ရ" အဘိညာဏ်ဒွေခေါ် ရှုပါ၀စရ ပဌမစျာန်ကုသိုလ်ကြိုယာစိတ် ၂-ခုကို ကောက်ယူရကြောင်း သိရမည်သာဖြစ်ပါသည်၊ ယခုမူ "ကြောင်ပန်းတို့၏ သိဟန်ဆောင်သော" တက္ကိဉာဏ်ယောင်ဖြင့် ထင်မိထင်ရာ ဉာဏ်ပညာကို "သညာ" ဟု လဲမှားစွာ ကောက်ယူခြင်းသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ လေးသခ္ခေါ်နှင့် ကမ္ဘာ:တသိန်း ရှစ်သခ္ခေါ်၊ ဆယ့်ခြောက်သခ္ခေါ်၊ သခ္ခေါ်နှစ်ဆယ်တိုင် ပြန်ပြောင်းအောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်း "ဉာဏ်ပညာ" တော်ကိုပင် သညာကွန္ဒာဖွဲ့လိုက်သဖြင့် စာပေမသင်ဖူးသော ဗုဒ္ဓဘာသာ၀င် လူထု၏စိတ်ဝယ် အော်.... အခြား စာတတ်ပေတတ်ဘုန်းကြီးများ ဟောတာက ဉာဏ်ပညာတဲ့-တို့ကြောင်ပန်းဟောမှပဲ သညာဆိုပဲ တယ်ရှင်းကိုး-အင်း-ဒါကြောင့် အဟောင်းကိုမှတ်မိတာ သ:ညာဆိုတဲ့ တို့:ကြောင်ပန်းရဲ့ခန္ဓာဖွဲ့နည်းက တယ်ဟုတ်ပါလား၊ ကျားတွေ ခွေးတွေ မှတ်မိတာကလဲ သညာ၊ တို့မှတ်မိတာ:ကလဲ-သညာ၊ ဘုရား

မှတ်မိတာကလဲသည်ပေါ့၊ သိပ်မှုမကွာပါပဲလား၊ ကိုယ်တော့ဉာဏ်မြင်ပဲကိုး....ဟု အံ့သြငေးမောစေပြီး ဘုရားရှင်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်အပေါ် ဝိစိကိစ္ဆာဝင်ကာ ယုံမှားတွေးတောမှု ဖြစ်စေပါသည်။

အဘိညာဏ်ဒွေဟူသော ရူပါဝစရကုသိုလ် ပဉ္စမစျာန်နှင့် ကြိယာပဉ္စမစျာန် စိတ် ၂-ပါးကို "အဘိညာဏ်" အရကောက်ယူပြီး ရှေးဘဝနေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ပြန်လည်အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်း၊ (ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိ) အဘိ-ညာဏ်ကို ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဘုရားရှင်မျှမက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝကနှင့် ကမ္မဝါဒီတိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း ဝင်စားနိုင်ကြပါသည်၊ ထိုသို့ ဝင်စားနိုင်သော်လည်း ကမ္မဝါဒီတိတ္ထိ ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရူပါဝစရ ပဉ္စမစျာန်ကုသိုလ် အဘိညာဏ်ကိုသာ ရနိုင်၍ ရဟန္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတို့သည် ရူပါဝစရ ပဉ္စမစျာန်ကြိယာ အဘိညာဏ်ကို ရတော်မူကြပါသည်၊ ထိုတွင် မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ရသည့် အဘိညာဏ်ဖြစ်စေ ရူပါဝစရစိတ်ဖြစ်၍ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်ဖြစ်ကာ ပညာစေတသိက်နှင့် ယှဉ်သည်သာဖြစ်ပါသည်၊ ရူပါဝစရစိတ်မှန်လျှင် ပညာစေတသိက် မယှဉ်သောစိတ်ဟူ၍မရှိပါ၊ ထို့ကြောင့် "အဘိညာဏ်" ဆိုလျှင် "ဉာဏ်ပညာအရာ" ဟု နားလည်သဘောပေါက်ကြပါသည်၊ ကြောင်ပန်းကသာ "သညာ" ဟု တက္ကိဉာဏ်ယောင်ဖြင့် ကြံဖန်ကောက်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဏ်ဖြင့် ရှေးရှေးဘဝအစဉ်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာတွင် နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်၌ အောက်မေ့ခြင်း သတိဖြင့် အောက်မေ့ပြီးလျှင် ထိုသတိဉာဏ်ပညာယှဉ်သော စိတ်ပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုဗ္ဗေနိဝါ-သာနုဿတိ အဘိညာဏ်ဝင်စားရာတွင် "သတိနှင့်ပညာ" ကို ဦးစားပေး အရကောက်ရပါသည်၊ အောက်မေ့ခြင်း သတိဖြစ်သော်လည်း ဉာဏ်ပညာနှင့် ကင်းကွာ၍မဖြစ်ပါ၊ ဉာဏ်ပညာယှဉ်မှုသာလျှင် အောက်မေ့နိုင်စွမ်း ပိုမိုအားကောင်းပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကမ္မဝါဒီ တိတ္ထိတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဏ်သည် ကမ္ဘာ ၄၀-တို့ကိုသာ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်း ရှိပါသည်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် "နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ" နာမ်ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍သိသော ဉာဏ်ကိုမျှ မရသောကြောင့် "ဉာဏ်ပညာအရာ" အားနည်းသောကြောင့် ကမ္ဘာ ၄၀-ကိုသာ အောက်မေ့နိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ထို့အတူ ဗုဒ္ဓသာဝက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သမ္မာ-သမ္ဗုဒ္ဓတို့၏ ရှေးဘဝခန္ဓာ အစဉ်ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရာ၌ အနည်းအများကွာခြားခြင်းသည်လည်း ဉာဏ်ပညာကွာခြားသောကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့သို့ ဉာဏ်ပညာကွာခြား၍ ကွာခြားခြင်းကို ကြောင်ပန်းဝါဒီအလိုအရဆိုမူ "သညာကွာ၍ ကွာခြားခြင်းဖြစ်သည်" ဘုရားက ပိုမှတ်နိုင်သည်၊ ပကတိသာဝက–က ဘုရားလောက် မမှတ်မိနိုင်ဟု သညာကိုသာ အဓိက ကောက်ယူလျက် အဟောင်းသိမှုက သညာကွန်ရာ" ဟု ဖွဲ့ဆိုကာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိသုဉာဏ်ကိုလည်း

သညာသဲဆွဲသွင်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော် အလိုမကျ–ဒေသနာနည်း နှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ထိုသို့ ရှေးရှေးဘဝကို ပြန်ပြောင်း အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏ်ကို ဗုဒ္ဓဝါဒအရ "ဉာဏ်ပညာ"ဖြစ်၍ သခ်ါရကွန္ဒာ။

ကြောင်ပန်းဝါဒအရ "သညာ" ဖြစ်၍ သညာကွန္ဒာဟု ကောက်ယူခြင်း ဖြင့် အလွန်တရာ ကွာခြားလှပါသည်ဘုရား။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ဘုရားရှင်၏ "ဝစီကံ" ၊ တော်၌ ဉာဏ်မယှဉ်နိုင်သေးသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ဉာဏ်တော်သည် နေရာတကာ မပျံ့မနှံ့၊ ဉာဏ်နှင့်သတိ ကင်းလွတ်ကာ "ချစ်သား–ရာဟုလာ" ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၍ ဘုရားရှင်၌ ဝိညာဏ်လိမ်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း–

ဉာဏ်တော်ကို သညာဟုကောက်ယူခြင်းဖြင့် ဘုရားရှင်၏ဉာဏ်တော်ကို သေး သိမ်စေကာ "ဗောဓိဉာဏ်တော်" ကို စွပ်စွဲသော အဘိဓာန်ကွန် အမှားဝါဒဖြစ်ပါ သောကြောင့် ဓမ္မပိနယနှင့်အညီ စိစစ်သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူနိုင်ပါရန် ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၉) အဖြစ်တင်သွင်းလျှောက်ကြားပါသည်– အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော်များဘုရား။

ဝိတ္ထာရစောဒနာ အမှတ် (၁၀)

ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် စာပေပရိယတ် မတတ်ကျမ်းသူများအား လှည့်စားသည့် (မာယာသာဒေယျ) ဝါဒဖြစ်ကြောင်း တင်သွင်းသည့် ဝိတ္ထာရ စောဒနာပါ ဘုရား။

ရိုသေစွာ လျှောက်ကြားပါသည် အမှတ်-၃ နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရ ဟါဒီတို့သည် ဗုဒ္ဓဝစန ပိဋကတ်စာပေ မတတ်ကျမ်းကြ သော ရဟန်းရှင်လူတို့အား နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လှည့်ပတ်ကာ ဟိုအကြောင်း ရောက် ဒီအကြောင်းရောက်ဖြင့် အမျိုးမျိုး လှည့်စားခဲ့ကြပါသည်၊ ယင်းသို့ လှည့်စားသည့် -စကားများကိုစုပေါင်း၍ ဤစောဒနာအဖြစ် တင်ရခြင်းမှာ တခုစီတင်ရပါလျှင် စောဒနာချက် များပြားကာ အချက်အလက်များမှာ တူသည်ကဲ့ မျှားနေသောကြောင့် စုပေါင်းကာ တင်သွင်းရခြင်းပါ ဘုရား။

ထို့ကြောင့် ဤစောဒနာချက်၏ အဓိက အနှစ်ပိုင်းမှာ လှည့်စား၍ ဟောပြောရေးသားသည့် အချက်များ စုပေါင်းထားသဖြင့် တခုနှင့်တခု ဆက်စပ်မှုမရှိသော်လည်း နီးစပ်ရာများကို စုပေါင်းတင်ပြထားပါသည် ဘုရား။

ဤစောဒနာ၏ ဆိုလိုချက်များတွင်—

(က) နိဗ္ဗာန်ကို ပါးစပ်က ဆုတောင်းရန်မလို၊ သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိမှ နိဗ္ဗာန်ကိုဆုတောင်းရာ ရောက်သည်ဟု ဆိုခြင်း။

(ခ) အကုသိုလ်တံ (၁၀)ပါး၊ ပုညကိရိယာ (၁၀) ပါး၊ မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် (၉) ပါး၊ ဤကံ (၂၉) ပါး ရှောင်မှ နိဗ္ဗာန်ရောက်မည်ဟု ဆိုခြင်း၊ ထို့ပြင် မဂ်ရပြီးကုသိုလ်လုပ်မှု ပါရမီကုသိုလ်ဟုဆိုခြင်း။

(ဂ) ကံ (၂၉)ပါး ကောက်ယူရာတွင် ပါဠိအဋ္ဌကထာလာ နည်းအတိုင်း မကောက်ယူပဲ "သူထင်သလို" ကောက်ယူထားခြင်း။

(ဃ) ဒုစရိုက်လုပ်သူ ငရဲမသွား၊ ပရမတ်တရား ရှုပ်နှာမ်သာ ငရဲသွားသည်ဟု ဆိုခြင်း။

(c) ငရဲကြီးသည် ကုသိုလ်ရသည်ဟု ယူဆခြင်းသည် မိစ္ဆာအယူဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့၏ ဖော်ပြပါ ဆိုလိုချက်များ၏ "မူရင်း" စောဒနာများကို ၉–၂–၇၂ နေ့က တင်သွင်းသော စောဒနာလွှာများတွင် ဖော်ပြလျှောက်ကြားပြီး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဖော်ပြပါ ဆိုလိုချက်များအနက်မှ အမှတ် (က) ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ပါးစပ်က ဆုတောင်းရန်မလို၊ သစ္စာလေးပါးသိမြင်မှသာ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရာ ရောက်သည်ဟူသော စောဒနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒ ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် ရှိပါသည်။

သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်သူ ဟူသည်မှာ မဂ်ဉာဏ်ရသူ ဖြစ်ပါသည်၊ မဂ်ဉာဏ်မရသေးသမျှ သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိနိုင်သေးပါ၊ ပိုင်းခြားသိဟူသော မြန်မာစကားမှာ- ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်ရသူသာ သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိကာ မဂ်ဉာဏ်ရပြီး သောတာပန်အဖြစ် ရောက်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် "သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်မှသာ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရာကျသည်"ဟူသော ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် "သောတာပန်ဖြစ်မှ" နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရာ ရောက်သည်ဟုဆိုရာ ရောက်ပါသည်၊ အမှန်မှာ သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိမြင်၍ မဂ်ဉာဏ်ရသူများ

အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုဆုတောင်းရန်ပင်မလိုတော့ပါ၊ ဆုတောင်းခြင်းသည် မိမိလိုရာကို မရသေး မရောက်သေးချိန်သာ ရစေရောက်စေလိုသောဆန္ဒဖြင့် ဆုတောင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ရပြီး ရောက်ပြီးသူ အတွက်မူ တောင်းစရာမလိုတော့ပါ၊ ပြည့်စုံပြီးသား လက်ဝယ်ရောက်ပြီးသားကို ထပ်မံတောင်းစရာမလို၊ အသုံးပြုရန်သာ ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းခြင်းသည် အကြောင်းမဲ့ အလုပ်မဲ့ ဘာမျှမလုပ်ပဲ ဆုတောင်းရုံသက်သက် တောင်းနေခြင်း မဟုတ်ပါ၊ ဒါနမယ သီလမယ ဘာဝနာမယဟူသောပုညကိရိယာ ကုသိုလ် တခုခုကို ပြုလုပ်သောအခါမှ တောင်းခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ကုသိုလ်မပြုပဲ အလကားသက်သက် ဆုတောင်းသူ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ အနည်းဆုံး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း လုပ်လေ့လုပ်ထဖြစ်သော ဘုရားရှိခိုးသောအခါမျိုး "ရဟန်းသံဃာ ရှိခိုးသောအခါမျိုး" သောက်တော်ရေချမ်း ဆီမီး ပန်း ဆက်ကပ်သော အခါမျိုးတွင် ဆုတောင်းကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ဤဘုရားရှိခိုးခြင်း စသော လုပ်ငန်းများသည် သေးငယ်သည်ဟုထင်ရသော်လည်း ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ဝစီကံမြောက် ရွတ်ဆိုသရဇ္ဈာယ်ခြင်းဖြင့် မနောကံဟူသော စိတ်ကိုပါ (အသံအာရုံက) ဇွန်းမိုးသွားကာ မနောကံ၌ ပီတိသောမနဿကိုပါ ဖြစ်စေလျက် ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာကို ပီပီပြင်ပြင် ပွါးများခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှိခိုးခြင်း ဟူသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုသည်—

ကာယကံက ရှိခိုးအလေးပြုသောကြောင့် အပစာယနကုသိုလ်
ဝစီကံက ရွတ်ဆိုပွါးများသောကြောင့်- ဘာဝနာကုသိုလ်
မနောကံက ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် ဘာဝနာကုသိုလ်

ဟူသော ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာ တရား ပွါးများခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်သောအခါ မိမိ၏ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော ဆုတောင်းခြင်း ပတ္ထနာကို ပြုလုပ်သင့်ကြောင်း ဆုတောင်းခြင်းပတ္ထနာ မပြုလုပ်ခဲ့သော်ကောင်းကင်ကိုပစ်သောတုတ်သည် အရင်း အဖျား အလယ် ဘယ်ဘက်က ပြန်ကျမှန်းမသိသကဲ့သို့ ဂတိမမြဲကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာက ဖွင့်ပြပါသည်။

မိမိလိုရာ ဆုတောင်းသူသည် ဆုတောင်းရုံသက်သက်မျှဖြင့်လည်း ပြည့်စုံသည် မဟုတ်ပါ၊ ဆုတောင်းပြည့်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့်အချက်များမှာ 'သဒ္ဓါ-သီလ-သုတ-စာဂ-ပညာ' ဤငါးဖြာနှင့် ပြည့်စုံလျှင် ဆုတောင်းပြည့်ပါသည်၊ ယင်း ငါးပါး ပြည့်စုံသော်လည်း ဆုတောင်းခြင်း မရှိလျှင် ဂတိမမြဲပါ၊ ဆုသာ

တောင်းရှိ ယင်း ၅-ပါး မပြည့်စုံလျှင်လည်း ဂတိမမြဲပါ၊ သဒ္ဓါ-သီလ-သုတ-စာဂ-ပညာနှင့် ဆုတောင်းခြင်း ပတ္ထနာ ရှိမှသာ ဂတိမြဲ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်တိုင်း (မိမိလိုရာ) ဌာနတခုခုတွင် ဆုတောင်းခြင်း ပြုသင့်ပါသည်။

'အယံ မဂ္ဂေါ အယံ ပဋိပဒါတိ သဟ ပတ္ထနာယ ပဋ္ဌမေ္မာဝ။ ယသ္မာ ဟိ ပဋ္ဌမေ္မာ အတ္ထိ၊ နု ပတ္ထနာ၊ တသ္မာ ဂတိ အနိဗဒ္ဓါ။ ယသ္မာ ပတ္ထနာ အတ္ထိ၊ နု ပဋ္ဌမေ္မာ၊ တသ္မာပိ အနိဗဒ္ဓါ။ယေသံ ဥဘယံ အတ္ထိ၊ တေသံ ဂတိ နိဗဒ္ဓါ။ ယထာ ဟိ အာကာသေ ခိတ္တဒဏ္ဍော အဂ္ဂေန ဝါ မဇ္ဇေန ဝါ မူလေန ဝါ နိပတိသ္မတိတိ နိယမော နတ္ထိ၊ ဧवံ သတ္တာနံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ အနိယတံ။ တသ္မာ ကုသလံ ကမ္မံ ကတ္ဝာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ပတ္ထနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ (မ-ဋ္ဌ-၄၊၁၀၄)

ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်ပြုတိုင်း ဆုတောင်းသင့်ပါသည်၊ ဆုတောင်းရာတွင် ဘုရားရှင်က—

သဒ္ဓါ-သီလ-သုတ-စာဂ-ပညာ ဤငါးဖြာနှင့် ပြည့်စုံသူသည် လူချမ်းသာ ဖြစ်သော ခတ္တိယမဟာသာလ ဂဟပတိမဟာသာလ နတ်ပြည် ၆-ထပ် ရူပ-ဗြဟ္မာ အရူပဗြဟ္မာ တို့အပြင် အာသဝက္ခယ အာဒိသေဝါကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုပါစိတ် ဆောက်တည်လျှင် စိတ်ကိုပွားလျှင် (တောင့်တလျှင်) ထို (တောင့်တရာ၌) ဖြစ်ပါသည်ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။

သော တं စိတ္တံ ဒဟတိ၊တं စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ၊တं စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ တသ္မာ တေ သခ်ါရာ စ ဝိဟာရာ စ ဧဝံ ဘာဝိတာ ဧဝံ ဗဟုလီကတာ တတြုပပတ္တိယာ သံဝတ္တန္တိ။ (မ၊၃ -၁၄၅-သခ်ါရုပပတ္တိသုတ်)

ထို့ကြောင့် 'ဆုတောင်းခြင်း ပတ္ထနာ'အလုပ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏'အဓိက' လုပ်ငန်းတရပ် ဖြစ်ကြ ၏ ထင်ရှားပါသည်၊ ယင်းသို့ ဆုတောင်းရာ၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ အလိုတော်ကျ ဖြစ်စေရန် ဝိဝဋ=နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဘုရားရှိခိုး ကန်တော့ချိုး နောက်ဆုံးတွင် 'နိဗ္ဗာန်'ကို ဆုတောင်းခြင်း ပါခဲ့ကြပါသည်၊ ကုသိုလ်တခုခု ပြုရာတွင်လည်း ဆရာရဟန်းတို့က ညွှန်ပြ ဆုံးမကြသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းမြဲ ဖြစ်ပါသည်၊ ယင်းသို့ ဆုတောင်းခြင်းသည် စိတ်၏ရည်ရွယ်တောင့်တချက်ကို နှုတ်က ဖော်ထုတ်ခြင်း ဝစီကံ=ပါးစပ်အလုပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ပါးစပ်က အသံဖြင့် ထုတ်ဖော်ဆုတောင်းမှသာ ဆုပေးရမည့် ဒကွိဏေယျပုဂ္ဂိုလ်က သိရှိကာ'ဤစွဲတံ ပတ္ထိတံ' စသည်ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားတိုင်း ဆုပေးတော်မူကြကြောင်းကို ပါဠိ အဋ္ဌ-

ကထာမျှားခ္ဍ မျှားစ့ာရှိပါသည်၊ နှုတ်ဖြင့် မထုတ်ဖော်ခဲ့သော် ဆုတောင်းမှုလိုရာ ဆန္ဒကို မသိရသဖြင့် ရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ 'ဣစ္ဆိတं ပတ္ထိတं' စသော ''ဆုပေးမှု သည်လည်း ဖြစ်ပေါ် မလာနိုင်ပါ။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏'ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာ ဝဟံ ဟောတု' ဟု အာသဝက္ခယ=ဝိဝဋ္ဋနိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်း၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်လျှင် ဝိဝဋ္ဋ ဟူသော နိဗ္ဗာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ကောင်းစ့ာထားအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရနိုင်ပါသည်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုမရပဲ အကျိုးကုန်ခြင်းသို့ မရောက်နိုင်ပါ။

'ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတူ'တိ ဧဝံ ပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋဝသေန သမ္မာ ဌပိတံ အရဟတ္တမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိ-ဉာဏမ္ပိ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္ပိ ဒါတုံ သက္ကောတိယေဝ၊ နှ အရဟတ္တံ အပ္ပတ္တာ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။ (သံ-ဋ-၂-၁၈၊ပဋ္ဌိပဒါသုတ် အဖွင့်)

ထို့ကြောင့် သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိမှု နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရခြင်း မဟုတ်ပါ၊ သစ္စာလေးပါး သိစေရန်သာ ဆုတောင်းရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်လာ သာဓကဝတ္ထု မြောက်မြားစ့ာ ရှိပါသည်၊ ဥပမာ– ရှင်အညာ့သိကောဏ္ဍညလောင်း စသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရှေးဘုရားရှင်များ လက်ထက်၌ သစ္စာလေးပါး မသိရသေး၍ သစ္စာလေးပါး ဦးဦးဖျားဖျား သိစေရန် ဆုတောင်းခဲ့သောကြောင့်သာ ယခု ဂေါတမမြတ်စ့ာဘုရား လက်ထက်၌ သစ္စာလေးပါး ဦးဦးဖျားဖျား ပထမဆုံး သိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းချုပ် ပြောရပါလျှင်—

ဆုတောင်းခြင်းသည် – ရှေ
သစ္စာသိခြင်းသည် – နောက်
ဆုတောင်းခြင်းသည် – အကြောင်း
သစ္စာသိခြင်းသည် – အကျိုး ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒဖြစ်သော 'သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိမှ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရုံရောက်သည်' ဟူသော စကားသည် ဘုရားရှင် ပါဠိတော် ဒေသနာတော်နှင့် အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အလိုမဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓဝစန ပါဠိအဋ္ဌကထာနှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် အစဲမှ ဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(၁)အမှတ် လိုရင်းမှာ အကုသိုလ်ဆယ်ပါး၊ ပုညကိရိယာ ၁၀-ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါး၊ ဤကံ (၂၉) ပါးကိုရှောင်ကြဉ်မှ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်ဌ မဖြစ်ပဲ နိဗ္ဗာန်ရောက်မည်ဆိုဟုထားပါသည်၊ အကုသိုလ် ၁၀-ပါး ရှောင်မှ နိဗ္ဗာန် ရောက်မည်ဆိုသည်ကို လက်ခံရပါမည်၊ အကုသိုလ်ဟူသည် ပဟာတဗ္ဗတရားဟု ဘုရားရှင် ဟောထားတော်မူသဖြင့် ပယ်သင့်ပယ်ထိုက် ပယ်ရမည့် တရားဖြစ်၍ ပယ်ရှား ရှောင်ကြဉ်ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော်၊ ဤသို့သော်အတွက်မူ သာသနာတော်ပါ ပျက်ရမည့် 'သို့သော်' ဖြစ်ပါသည်၊ ပုညကိုရိယာ ၁၀-ပါး မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ ၉-ပါးကိုမူဘုရားရှင်က ဘာဝဝေဒဗ္ဗ- ပွားများအပ်သည့်တရားဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်၊ ဘုရားရှင်က ပွားရမည့်တရားဟု အထင်အရှား ပါဠိတော်အသီးသီး၌ ဟောကြားတော်မူပါလျက် ကြောင်ပန်းလက်ထက်ရောက်မှ ပယ်ရမည့် ပဟာတဗ္ဗတရားဟု ဆိုကာ 'ပုညကိရိယာကိုရှောင်မှ နိဗ္ဗာန်ရောက်မည်'ဟု ဟစ်ကြွေးလျက် 'ရှေးဘုရားတို့ မဟောသည်ကို ငါကဟောဦးမှ'ဆိုပြီး စိတ်အကြုံပေါက်၍'ကသောက် ကရောက်ဒေသနာ' ဟောကြားတတ်သည့် 'ဘုရားလက်သစ်တဆူ' ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။

ထိုသို့ ပုညကိရိယာ (ဒါန သီလ ဘာဝနာ) ကုသိုလ်ကိုရှောင်မှနိဗ္ဗာန်ရောက်မည်ဆိုသော ကြောင်ပန်းဝါဒီတို့အား မေးလိုပါသည်–

> 'ပုညကိရိယာကို ရှောင်ကြဉ်မှ နိဗ္ဗာန်ရောက်မည်ဆိုတဲ့ဦးကြောင်ပန်း ပုညကိုရိယာကို မလုပ်ရလျှင် ဘာမျှားလုပ်ရဦးမှာလဲ၊ လုပ်စရာကော ရှိသေးရဲ့လား၊ ရှိသေးလျှင် ပြောစမ်းပါ ဦးကြောင်ပန်း၊ ဦးကြောင်ပန်းတို့လုပ်တဲ့ ဝိပဿနာတရားဆိုတာ ဘာကုသိုလ်ပါလဲ၊ဘယ်ကုသိုလ်ထဲ ပါပါသလဲ'လို့ မေးလိုပါသည်။

ကိုယ်လုပ်တဲ့အလုပ်မှ ဘယ်ကုသိုလ်ထဲပါမှန်း မသိပဲ ကြောင်ပန်း၏မူအတိုင်း ယောင်ကန်းကန်းနှင့် ယောင်ယမ်းပြီး ပယ်လိုက်သဖြင့် ကိုယ်လုပ်သော ဝိပဿနာ ကိုပါ ပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွားကာ'အကိုရိယ'=ဘာမျှမလုပ်ရဝါဒကြီးကိုထူထောင် လာခဲ့ပြန်ပါသည်။

ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ခြင်းသည် ဘာဝနာမယ ပုညကိရိယာထဲတွင်ပါဝင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့်ပုညကိရိယာကိုပယ်လျှင် ဝိပဿနာပါ ပယ်ပြီးသား ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ပြင် ကြောင်ပန်းက ခြိမ်းခြောက်လိုက်သည်မှာ 'ထိုပုညကိရိယာ ဆယ်ပါးကို ပြုမှားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့လည်း မသွား၊ အပါယ်လေးပါး၌

လည်း မကျ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့လည်း မဆိုက်၊ လူ့ဘုံ, နတ်ဘုံ၌သာ ဖြစ်သည်' ဟု ၁-နှင့် ၁-ပေါင်း=၂-ဆိုသော သိပ္ပံနည်းကျ သင်္ချာတွက်နည်းဖြင့် တွက်ပြထားပါသေးသည်။

ဥပမာပေးပုံလည်း 'သူမောင်းဆုံနှင့် သူမောင်း ကျောက် အလားကဲ့သို့' သူ့ဘုန်းနှင့် သူ့ကံတရား လောကတံတွာ ဓမ္မတာအားဖြင့် ဖြစ်ပွားရှိသာနေသည် ဟု တိတိကျကျ ဆိုထားပြန်သေးသည်။

ထိုသို့ဆိုလျှင် မေးရပါဦးမည် 'အနာထပိဏ်-ဝိသာခါတို့ဟာ နတ်ပြည် ရောက်ဖာ ဘာကြောင့်ပါလဲ၊ ဗိမ္မိသာရမင်းကြီး ဇနဝသဘအမည်ရတဲ့ ဝေဿဝဏ် နတ်မင်းကြီးရဲ့ အခိုင်းခံ နတ်မျိုးဌ ဖြစ်ရတာ ဘာကြောင့်ပါလဲ၊ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဂ်ဉာဏ်မရ သောတာပန်မဖြစ်သေးလို့လား ဦးကြောင်ပန်း'ဟု မေးလိုပါသည်။

ဇနေတိ သဒိသံ ပါဏံ-ဟူသော ပါဠိကို ထင်သလိုဆွဲကာ ပုညကိရိယာထဲပါ ဆွဲသွင်းလိုက်သဖြင့်အလွဲလွဲအချော်ချော်ဖြစ်ကုန်ပါသည်၊'ဇနေတိ သဒိသံ ပါဏံ' ဟူသောအကျိုးကို ပေးသည့် ကုသိုလ်မှာ စျာန်မကြွသော မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ကံ အဘွက် ပထမစျာန်ရလျှင် ပထမစျာန်ဗြဟ္မာ့ဘုံ ဒုတိယစျာန်ရလျှင် ဒုတိယစျာန် ဗြဟ္မာ့ဘုံ စသည်ဖြင့်ရသော စျာန်ဆိုင်ရာ ဘုံသို့ရောက်ရကြောင်းကို ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ပုညကိရိယာအတွက် မပါပါ၊ ပုညကိရိယာကုသိုလ်သည် အလွန်တရာ ကျယ်ပါသည်၊ စျာန်ရလို့လျှင်လည်း ပုညကိရိယာက စရပါသည်၊ မဂ်ဖိုလ်ရချင်လည်း ပုညကိရိယာ၊နိဗ္ဗာန်ရောက်ချင်လည်းပုညကိရိယာကသာစရပါသည်၊ ထို့ကြောင့်'ပုညကိရိယာကို ပြုမှားခြင်းကြောင့်လူ့ဘုံ,နတ်ဘုံ၌သာဖြစ်ရသည်' ဆိုသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒမဟုတ်ပါ၊ ကြောင်ပန်း ဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသာခါ-အနာထပိဏ်တို့သည် သောတာပန်စစ်စစ်ဖြစ်ကြပါလျက် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်မရောက်နိုင်ကြသေးသဖြင့် နတ်ဘုံ၌ ရောက်ရသည်ကို ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ကံကြောင့်ဟုဆိုလျှင် ဝိသာခါ,အနာထပိဏ်တို့ ပုညကိရိယာကံ မပါသော် ဘယ်ဘုံ ဘယ်နေရာ ဘယ်နှားမှာသွားကာ ဘာသတ္တဝါမျိုး ဖြစ်ရဦးမည်နည်း၊ မဂ်ဉာဏ်ဆိုတိုင်း ဘဝကုန်ပြတ်သေးသည် မဟုတ်ပါ၊ အရဟတ္တမဂ်မှလွဲ၍ အခြားမဂ်များသည် တဏှာကို အကုန်အစင် မပယ်သတ်နိုင်သေး၍ ဘဝရှိရပါဦးမည်၊ ထိုဘဝတို့ကို အလွန်တရာ အရာကျယ်ပြောသော ပုညကိရိယာက ပေးပါသည်၊ ထို့အတူ အပါယ်တံခါးပိတ်သော မဂ်ဉာဏ်ကိုလည်း ပုညကိရိယာကပင် ပေးပါသည်၊ထို့ကြောင့် ပုညကိရိယာ မဟာဂ္ဂုတ်ကံတို့သည် ဘာဝေတဗ္ဗ- ပွားများအပ်

သော ဆောင်ရမည့် တရားသာဖြစ်၍ ပဟာတမ္ဘ- ရှောင်ရမည့်တရား မဟုတ်ပါ၊ ကုသိုလ်မှန်သမျှ နေကွမ်းချည်းဖြစ်ကြပါသည်။

သမ္ဘေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ နေက္ခမ္မံ နာမ (ဣတိဝုတ်-၄-၃၃၀)

ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း ကိလေသာမှ ထွက်မြောက်ခြင်း နေက္ခမ္မ ငါးပါးတို့တွင်—

၁။ ရဟန်းပြုခြင်း၊ ၂။ ပဌမစျာန်ရခြင်း၊ ၃။ နိဗ္ဗာန်၊ ၄။ ဝိပဿနာ၊ ၅။ အလုံးစုံသောကုသိုလ်တရားဟု ကုသိုလ်တရား စျာန်တရားပါ ပါဝင်ပါသည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဌမံ စျာနံ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဝိပဿနာ။
သမ္ဘေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ နေက္ခမ္မန္တိ ပဝုစ္စရေ။ (ဣတိဝုတ် ၄-၃၃၁)

ကုသိုလ်မှန်သရွေ့ စျာန်အပွနာ မဂ်အပွနာသို့မရောက်သေးသမျှ ဒါန ဖြစ်စေ သီလဖြစ်စေ ဘာဝနာဖြစ်စေ ပုညကိရိယာချည်းသာ အမည်ရ၍ ပြုလုပ်သင့် ပြုလုပ်ထိုက်ကာ ပြုလုပ်လျှင် နေက္ခမ္မဓာတ်ကိန်းအောင်းလျက် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ပါ ရောက်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် 'သဒ္ဓါ,သီလ,သုတ,စာဂ,ပညာဤငါးဖြာ၌ ရပ်တည်၍ ကသိုဏ်း ပရိကမ်ကိုပြုပြီး ထိုထိုသမာပတ်တို့ကို ပွားများကာ ရူပဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်သည်၊ အရူပစျာန်ကိုရ၍ အရူပဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ဖြစ်သည်၊ သမာပတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော ဝိပဿနာကို ပွားများ၍ အနာဂါမိဖိုလ်ရကာ သုဒ္ဓါဝါသ-၅-ဘုံ၌ဖြစ်သည်၊ အထက်မဂ်ကိုပွား၍ အာသဝေါကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်၏။

ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ သီလံ၊ သော ဣမသ္မိံ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ ကသိဏပရိ ကမ္မံ ကတ္တာ တာ တာ သမာပတ္တိယော ဘာဝေတ္တာ ရူပီဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ အရူပဇ္ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတ္တာ အရူပီဗြဟ္မလောကေ၊ သမာပတ္တိ-ပဒဋ္ဌာနံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတ္တာ အနာဂါမိဖလံ သစ္ဆိကတ္တာ ပဉ္စသု သုဒ္ဓါဝါ-သေသု နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဥပရိမဂ္ဂံ ဘာဝေတ္တာ အာသဝက္ခယံ ပါပုဏာတိ။
(မ ၂ ၄၊၁၀၅-၁၀၆)

ပုညကိရိယာကုသိုလ်သည် အကျိုးပေး အရာကျယ်သလောက် နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ် သို့တိုင် ခရီးပေါက်မြောက်သောကြောင့် ပရိယာယမမ္မဖြစ်သည်၊ ပရိယာယမမ္မ ဖြစ်သော ပုညကိရိယာကို ပြုလုပ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရာမှ အစဉ်အတိုင်း နိပ္ပရိယာယမမ္မ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ကြောင်းကို—

"ဣဓေကစ္စော ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တော ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ဝတ္ထုပူဇံ ကရောတိ၊ ဓမ္မံ

သုဏာတိ ဒေသေတိ စျာနသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတိ၊ ဝေ၀ံ ကရောန္တော အနုပုဗ္ဗေန နိပ္ပရိယာယမဓမ္မံ အမတံ နိဗ္ဗာနံ ပဋ္ဌိလဘတိ၊ အယံ ပရိယာ-ယဓမ္မော" ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ (မ ဋ္ဌ ၁၊၉၃။)

ထိုကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာ၀ါဒဖြစ်သော "သူမောင်းဆုံနှင့် သူမောင်းကျောက်အလား" သူကံနှင့်သူဘုံဆိုသည်မှာ နေရာတကာမဟုတ်၊ကမ္မ-နိယာမ၏ သဘောတရားကို ၁-နဲ့ ၁-ပေါင်း=၂ ဟူသော ပုံသေ သင်္ချာနည်းကဲ့သို့ မတွက်သင့်ကြောင်း အလောတော်သော မောင်းဆုံနှင့် မောင်းကျောက်တို့သည် တူရာချင်း လဲပြောင်းထောင်းလျှင်လည်း ရကောင်းပါသေးကြောင်း ထင်ရှားပါ၍ ကြောင်ပန်း၀ါဒီဟိုအား သိစေလိုသည်မှာ—

အကုသိုလ်ကံကိုသာပယ်ပါ၊ ကုသိုလ်ကံမျှားကို ချန်ထားပါ၊ မပယ်လိုက်ပါနှင့်ဦး၊ အလွန်တရာ အရာကျယ်ပြောပြီး နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန်အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်တဲ့ ပုညကိရိယာကိုလဲမရှောင်ရှားလိုက်ပါနှင့်ဦး၊ ပုညကိရိယာကိုရှောင်တာဟာနိဗ္ဗာန်ကိုရှောင်တာနဲ့ အတူတူ ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း သိစေလိုပါသည် ဘုရား။

ကံ (၂၉) ပါး ရှောင်မှ နိဗ္ဗာန်ရောက်မည်ဟုဆိုပြီးမှ ဆက်လက်၍ သူသာ၀က မျှားကို နိဗ္ဗာန်မြန်မြန်ရောက်စေရန် လောဘတဏှာကို ပဟာန် (၃) ပါးဖြင့် ပယ်သတ်ကာ တဏှာအမြစ်ဖြတ်ပြီးမှ လုပ်သောကုသိုလ်မှသာ ပါရမီကုသိုလ်ဟု ရေးသားပြန်ပါသည်။

တဏှာကုန်ပြီးမှ ပါရမီကုသိုလ်လုပ်ရန်မလိုတော့ပါ၊ ပါရမီဆိုသည်မှာ နိဗ္ဗာန်ကမ်းတဘက်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သောကြောင့် ပါရမီဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ယခုမူ "တဏှာကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းပြီး၍ တဏှာကုန်ပြီးလျှင်" "တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓ" နိဗ္ဗာန်ကိုပြီးဖြစ်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် တဏှာ၏ ကင်းကုန်ရာဖြစ်၍ တဏှာကင်းကုန်ပြီးလျှင် နိဗ္ဗာန်ပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ကြောင်ပန်း၀ါဒအရ တဏှာကို သမုစ္ဆေဒအားဖြင့်ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းစေပြီးမှ လုပ်သောကုသိုလ်ကို ပါရမီ ကုသိုလ်ဟုဆိုခြင်းသည် လိုရာတဘက်ကမ်း ရောက်ပြီးမှ ကူးစရာ ဖောင်ပြန်ရှာသည်နှင့် တူပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မရသေး မရောက်သေး၍ သံသရာဒီဘက်ကမ်းမှ နိဗ္ဗာန်တဘက်ကမ်း ကူးလို၍သာ ပါရမီကုသိုလ်ဟူသော လှေဖောင် သင်္ဘောကူးစရာကို ရှာရပါသည်၊ ယခုမူကြောင်ပန်း၀ါဒက နိဗ္ဗာန်ဘက်ကမ်းရောက်ပြီးမှ "လှေဖောင် သင်္ဘောပြန်ရှာရမည်ဆိုသဖြင့် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ပြူသော ကုသိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်မှ သံသရာကိုပြန်ကူး၍ ဗဟုလည်တခေါက်ပြန်လာသလို ဖြစ်ပါတော့သည်၊ ထို့ကြောင့် တဏှာကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းစေပြီးမှ ပါရမီကုသိုလ် အထူးတလည် လုပ်စရာမလိုတော့ပါ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရပြီး၍ ပါရမီ ပြည့်စုံပြီးသားသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ရှောင်ခိုင်းပြီးမှ ကြံရာမရသည်နှင့် တဏှာကုန်မှ မဟာကုသိုလ်ပါရမီကို ဖြည့်ပါဦးဆိုသော ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် "တဖက်ကမ်းရောက်ပြီးမှ လှေပြန်ရှာသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ပါရမီမပြည့်ခင်ကမူ ပုညကိရိယာကို မလုပ်နဲ့ရှောင်ပါဟုဆိုပြီး နိဗ္ဗာန်ရောက်ပြီးမှ ပါရမီကုသိုလ်လုပ်ပါဟုလည်းကောင်း" ရောက်တတ်ရာရာဖြင့် လှည့်စားသည့် မာယာသာဌေယျ ဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

အမှတ်(၈) အရ ကံ(၂၉)ပါး ကောက်ယူရာတွင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဋီကာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ဆရာစဉ်ဆက် နည်းမျှားကိုမယူပဲ ကြောင်ပန်းနည်း ကြောင်ပန်းဟန်ဖြင့် ကြောင်ပန်းပုံစံသစ်ထွင်ကာ စာလွှတ်ပေလွှတ် ကောက်ပြထားပုံမှာ—

ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံတဆယ် ပုညကိရိယာဝတ္ထုဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတဆယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံငါးခု အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံလေးခုအားဖြင့် ကံပေါင်း နှစ်ဆယ့်ကိုးခုဟု ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစကားတွင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနည်းမှာ အကုသိုလ်ကံဆယ်နှစ်ခု မဟာကုသိုလ်ကံရှစ်ခုသာ ဖြစ်သော်လည်း ကြောင်ပန်းက အကုသိုလ်ကံကို နှစ်ခုလျှော့၍ မဟာကုသိုလ်ကံကို ၂-ခုတိုးကာ (လိုတိုးပိုလျှော့လုပ်ပြီး) ရူပအရူပကုသိုလ်ကိုးပါးနှင့် ပေါင်းသော် နှစ်ဆယ့်ကိုးချင်းကိုက်အောင်နည်းသစ်ထွင်ကာ စာရင်းညှိလိုက်ပါသည် "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ" အရ သင်္ခါရ(၂၉) ပါးကို ကောက်ပြခြင်းဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ သို့သော် မည်သည့်နေရာတွင် ကောက်ကောက် လိုတိုးပိုလျှော့လုပ်၍တော့ မရပါ၊ ဒေသနာလာ နည်းစနစ်အတိုင်း ကောက်ယူရပါမည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သင်္ခါရ ၂၉ ပါး ဟူသည်မှာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသော တရားသာ ဖြစ်ပြီး ကြောင်ပန်းဟောသော တရားမဟုတ်သောကြောင့် ကြောင်ပန်းယူချင်သလို ယူ၍မရပဲ နည်းစနစ်မှန်မှ သဘာဝဆိုက်မည်ဖြစ်ပါသည်၊ သို့မဟုတ် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒီတို့က 'ရရစ်နဲ့ကြောင်းကြောင်း ယပင့်နဲ့ကျောင်းကျောင်း ဘယ်သူကအိမ်လို့ဖတ်မှာလဲ' ဆိုသော စာမတတ်သည့် တောထွက်ကြီးလို "ငါတို့ဟာငါတို့ ငါတို့ဆရာအတိုင်း ဘယ်ကလိုလို ဘယ်ကပိုပို အားလုံးပေါင်း ၂၉-ခုဖြစ် ပြီးရော" ဆိုကာ ကျားကျားမီးယပ်ခဲ့ပါလျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်၏ မူပိုင်ဝါဒဖြစ်သော ဝိပဿနာဝါဒဟူသော အမည်ကိုလည်း မခံယူပဲ သာသနာပြင်ပထွက်သွားခြင်းဖြင့် သာသနာတော်အား ချိုးမြောက်စေလိုပါသည်။

ကြောင်ပန်း ၅၅—ပ-မ-သ-စ

အကယ်၍"စာတတ်တဲ့သူတွေ ကောက်**တာ**ကစာသဘော လက်တွေ့က လက်တွေ့၊ ဒိုကြောင်ပန်းက လက်တွေ့နဲ့ကိုယ်တွေ့နဲ့ ညီကောက်တာ စာနဲ့ကောက်ယူတာမဟုတ်ဘူး"ဟု လူ့အကြိုက်နှောပြီး ကိုယ်တွေ့ဟုပြောဆိုကာငြင်းဆိုခဲ့လျှင်–

ဒုစရိုက်တရား ဆယ်ပါးကြောင့် အကုသိုလ်ကံတဆယ်

ပုညကိရိယာဝတ္ထုဆယ်ပါးကြောင့် ကုသိုလ်ကံတဆယ်ကတော့ တဆယ်ချင်းတူလို့ရှိပါစေဦး–

ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံငါးပါး အရူပါ-ဝစရကုသိုလ်ကံလေးပါးက ဘာကြောင့်ဖြစ်ရပါသလဲ။

ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းဆိုလျှင် ဘာကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း စီးဖြန်း စီးဖြန်းတာချင်း သဘောချင်းတူလို့ တစ်ခုပဲဆိုလျှင် ရူပကုသိုလ်ကံလည်း ငါးခုမဖြစ်ပါပဲ တစ်ခုသာဖြစ်ရပြီး အရူပကုသိုလ်ကံကလည်း တစ်ခုထဲသာဖြစ်ရပါမည်၊ အကယ်၍ ဗုဒ္ဓသာဝကသနာ နည်းစနစ်အရ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းက လေးဆယ်တောင်ရှိတာကိုးဆိုလျှင် "သူမောင်းဆုံနဲ့သူမောင်းကျောက်" ဆိုသော်ကြောင်ပန်းပုံသေနည်းအရ ရူပ+အရူပကုသိုလ်ကံလေးဆယ်ပင် ဖြစ်ရပါမည်၊ သို့မဟုတ် (အထက်ကဖော်ပြခဲ့သလို) သဘောတရားချင်းတူ၍ ကောက်ယူပါသည်ဆိုလျှင်လည်း တစ်ခုသာဖြစ်ရပါမည်၊ ယခုမူ တစ်ခုလည်းမဟုတ်၊ လေးဆယ်လည်းမဟုတ်၊ အပေါ်က အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံ ကောက်စဉ်ကပြုလုပ်မှု အခြင်းအရာ ကမ္မပထအလိုက် (၁၀)စီကော်ကခဲ့ပြီး အော်ကမဟာဂျုတ်ကံကျတော့မှ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ–ကံ–ငါးပါး၊ အရူပ–ကံလေးပါးဟုဆိုသော ကြောင်ပန်းဝါဒသည် စာပေနည်းအရလည်း မမှန်၊ သဘာဝဟန်လည်းမဟုတ်၊ ကိုယ်ကြိုက်ရာ ကောက်ကာစာပေပရိယတ်မတတ်ကျမ်းသူများအား လှည့်စားသည့်မာယာသာဌေယျ ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်ဘုရား။

(ဃ) အမှတ်ဆိုလိုရင်းမှာ "ပါဏာတိပါတစသော်ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမသွား ပရမတ်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်သာ ငရဲသွားသည်"ဟုဆိုထားပါသည်၊ယင်းသို့"ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမသွား ရုပ်နာမ်သာ ငရဲသွားသည်"ကို ကြောင်ပန်းက ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဘယ်ဟာတစ်မရှိသော်ကြောင့် အနိစ္စဓာတ်ပရမတ်သာ ရောက်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငရဲသွားသည်ဆိုလျှင် ငရဲရောက်အော်င် ဘယ်တွင်း ဘယ်အပေါက်ကဆင်းကြမည်နည်းဟုပင် အမေးထုတ်ထားပါသေးသည်။

သမုတိသစ္စာနှင့် ပရမတ္ထသစ္စာကိုလည်းကောင်း သမုတိဒေသနာနှင့် ပရမတ္ထဒေသနာကိုလည်းကောင်း သူ့စည်းနှင့်သူ သူ့နေရာနှင့်သူ့နေရာ အသုံးမပြုပဲ ရောထွေးယှက်တင် အံမဝင်ဂွင်မကျ အသုံးချထားသဖြင့် "လှချင်လွန်း၍

သွားခဲ့ချောင်တိုက် ရေစီးကမ်းပြိုလိုက်"ဆိုသကဲ့သို့ ပညတ် ပရမတ်ရှုပ်ထွေးလျက် ဒုစရိုက်လုပ်သည်မှာလည်း ပရမတ်တရားသာဖြစ်၍ သူ့သဘောသူ့ဆောင်တာ ဟုအထင်အမှတ်လွဲပုံကို ဤနိဒါန်း၌ တင်ပြခဲ့ပြီးသော ကြောင်ပန်းဦးသံဝရရေး သဉ္ဇပါဒိသေသ ပြည့်သူ့ နိဗ္ဗာန်စာအုပ်တနေရာ၌ "မင်းတို့ခေတ်မှာဘုရားမကြုံက် တဲ့ဝက်တွေ တားမြစ်ရေးမလုပ်နိုင်ဘူးလားကဲ့ ၊ ဒါကတော့ (ပါဏာဝ်တိပါတ)ဆိုတဲ့ ဒုစရိုတသာ ထားရလိမ့်မယ်၊ဝက်ကိုတော့ဘုရားကသေအောင်ကြုံက်တာပေါ့၊ ဝက်ပျိုသားစား သေဆို မဟုတ်လား" ဟု ရေးခဲ့ကြောင်း မလသုသော်ဓနီမှ တဆင့်သိခဲ့ရပါသည်။

ထိုသို့ သမုတိသစ္စာ ပရမတ္ထသစ္စာမကဲ့ပဲ ဒုစရိုက်ကိုပြုသူမှာ သတ္တဝါပြုလုပ်သည်မဟုတ်၊ ဒုစရိုက်တရားသဘောကသာ ပြုလုပ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "အကျိုးတရားကိုခံစားသည်မှာလည်း အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်+ဒုစရိုက်ကိုပြုလုပ်သူကလည်း အနိစ္စဓာတ်ပရမတ်ဖြစ်၍ အားလုံး ပရမတ် သဘောသာဆိုကာ လုပ်ချင်ရာ လုပ်၍ ဒုစရိုက်သော သုစရိုက်သော ရှောင်ရန်မလိုပဲ ကံကိုပယ်သောဝါဒကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ ဝိပဿနာတရားအရိပ်ကိုခိုကာ ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော်ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးသည့် "မာယာသာဒေယျ အမေ့ဝါဒသာ" ဖြစ်ပါသည်။

အမှတ် (စ)၏ လိုရင်းမှာ ထိုသို့အကုသိုလ်ကို ရှောင်ခြင်း ကုသိုလ်ကိုပြုလုပ်ခြင်းတို့သည် ဝိညာဏ်လှည့်စားကာ "ဝိညာဏ်လိမ်"ခံရခြင်းသာဖြစ်၍ "မှားပင်မှားဘီ မှားခေါင်ထိ"၏ဟု ဆိုထားပါသည်၊ ထိုစကားအရ အကုသိုလ်လုပ်တာလည်း ဝိညာဏ်လိမ်တာ၊ ကုသိုလ်လုပ်တာလည်း ဝိညာဏ် လိမ်တာ၊ ဝိညာဏ် လိမ်တာကိုပင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ပြုလုပ်ခြင်း လုပ်နေကြခြင်းကြောင့် အမှားသံသရာ့ထိပ်ခေါင် ရောက်နေသည် ဆိုခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ကိုလုပ်ချင်စိတ် (ကုသလစ္ဆန္ဒ)များ အကုသိုလ်ကိုရှောင်ချင်စိတ်များ မရှိတော့ပဲ "လုပ်ချင်ရာလုပ် အရေးမကြီး သတ္တဝါက ငရဲမသွား အနိစ္စတရားကြီးက သွားလိမ့်မည်"ဟု ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကံနှင့် ကံ၏အကျိုးတရားကို ပယ်ရှားသော အဟေတုကဒိဋ္ဌိဆိုသို့ ဦးတည်စေပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် မသိနားမလည်သူများအား သဘောမပေါက်စေပဲ ပညတ် ပရမတ် ရှုပ်ထွေးစေလျက် အဟေတုကဒိဋ္ဌိဖြစ်စေရန် လှည့်စားသည့် မာယာ-သာဒေယျ အဓမ္မဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

အမှတ် (ဆ)၏ ဆိုလိုရင်းမှာ လောကသုံးပါး အကောက်တွင် သင်္ခါရလောကအရ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဝိညာဏကရုပ်သက်သက်ဖြစ်သော သစ်ပင်,မြေ, ရေ, နေ, လ စသည်တို့ကိုသာ သင်္ခါရလောကအရ ကောက်ခြင်းဖြင့် သတ္တလောကဖြစ်သော ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ သဝိညာဏကဖြစ်သော သတ္တဝါများမှာ ဖြစ်ပျက်မှုသင်္ခါရမရှိတော့ပဲ သင်္ခါရလောကမှ ကင်းလွတ်သွားပြန်ပါသည်။

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော သန္တာနော စ သတ္တလောကော၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော သန္တာနော စ သြကာသလောကော၊ ဥဘယေပိ ခန္ဓာ သခ်ါရလောကော ပစ္စယေဟိ သခ်ါရိယန္တိ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ စာတိ (ဝိသုဒ္ဓိမဟာဋီ-၁-၂၃၇။ သာရတ္ထ–ဋီ-၁-၂၄၁၊ ဝိမတိ–ဋီ-၁-၅၂။)

ဣန္ဒြေနှင့်စပ်ကြသော ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ် ခန္ဓာအပေါင်းသည် လည်းကောင်း အစဉ်သည်လည်းကောင်း သတ္တလောက၊ ဣန္ဒြေနှင့်မစပ်ကြသော အနိန္ဒြိယ ဗဒ္ဓရုပ် ခန္ဓာအပေါင်းသည်လည်းကောင်း အစဉ်သည်လည်းကောင်း သြကာသလောက ထိုခန္ဓာနှစ်မျိုးအပေါင်းသည် အကြောင်းတရားသည် ပေါင်းဆုံပြုပြင်အပ်သော်ကြောင့်လည်းကောင်း ခဏိကအားဖြင့် ပျက်ကြသောကြောင့်လည်းကောင်း သန္တတိအားဖြင့် အပြားအားဖြင့် ပျက်ကြသောကြောင့် လည်းကောင်း သခ်ါရလောက ဟုဆိုသဖြင့် ကျမ်းဂန်နည်းအရ လောကသုံးပါးမှာ–

သတ္တဝါမှန်သမျှ သတ္တလောက၊

သစ်ပင် နေ လ ရေမြေ တောတောင် စသောနာမ်မရှိသည့် ဥတုဇရုပ်မှန်သမျှ သြကာသလောက။

ထို (သတ္တဝါနှင့် ဥတုဇရုပ် ဟူသော သတ္တလောက–သြကာသလောက) နှစ်မျိုးလုံးသည် ဖြစ်ပျက်သောကြောင့် သခ်ါရလောကဟု ကောက်ယူရပါမည်။

ကြောင်ပန်းအဆိုအရမူ သတ္တဝါများမှာ သခ်ါရလောကထဲတွင် မပါဝင်၍ ဖြစ်ပျက်မှုကင်းလွတ်ကာ ခိုင်မြဲသောသဘောသို့ သက်ရောက်စေပါသည်၊ ကြောင်ပန်းကဆိုသည်မှာ စောဒနာအမှတ် (၇) တွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သော "ကောင်းကင်ကို ကိုယ်ခေါ်သည် ငါခေါ်သည် သတ္တဝါခေါ်သည်" ဟုဆိုထားသဖြင့် သတ္တဝါကို သခ်ါရလောကထဲ ထည့်သွင်းလိုက်လျှင် ကောင်းကင်နှင့် တခြားစီ ဖြစ်သွားပါမည်၊ ထို့ကြောင့် ကောင်းကင်ကို လက်ညှိုးထိုးပြီး သတ္တဝါ-ငါ-ကိုယ်ဟုလုပ်ပြကာ သခ်ါရလောကထဲမှာ သတ္တဝါချန်ထားပြီး မဖြစ်မပျက်–အမြဲတည်သော "ကောင်းကင်ဆိုသည့် ခန္ဓာကိုယ်"ဟူသော အယူအဆကို လက်စွဲထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် သြကာသလောကအရ ကောင်းကင်ကို ကောက်သက္ခဲသို့ သခ်ါ-ရလောကအရလည်း သတ္တလောကကိုချန်ကာ ကျမ်းဂန်အရ သြကာသလောကဖြစ်သော သစ်ပင် နေ လ ရေ မြေ တောတောင်ကိုသာ ကုက်ကောက်ခြင်းဖြင့် စာပေကျမ်းဂန် မသင်ဖူးသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူ ရှင်ရဟန်းတို့အား လှည့်စားသည့် မာယာသာဒေယျ အဓမ္မဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

အမှတ်–၃ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များဘုရား—

ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များဖြင့်ပင် ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒ သည် ဗုဒ္ဓဝစနပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် မည်ညွှတ်ရုံမျှမက စာပေ ကျမ်းဂန်လာနည်းများကို ပျက်ပြားစေကာ ကိုယ်တွေ့ကိုအခြေခံပြီး ထင်ရှားကို မှန်း၍ အကန်းလမ်းသွားသလို စမ်းတဝါးဝါးဖြင့် ဟိုရောက် ဒီရောက်-ပညတ်ကို ပေါက် ပရမတ်ရောက်–ပရမတ်ကိုပေါက် ပညတ်ရောက် ပညတ်ကိုလဲမပိုင်–ပရ မတ်လဲမနိုင်ပါပဲ ဆရာတဆူလုပ်ချင်သည်နှင့် ခပ်ငိုင်ငိုင်နေရာမှထ အော်သူကဲ့သို့ ယောင်ယမ်းသည့် ကြောင်ပန်း၏ အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်ပါသည်။

ကြောင်ပန်းတောရ ဝိပဿနာဝါဒသည် ဝိပဿနာဟူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဒေသနာတော် အမည်ယူထားကာ အချို့နေရာများ၌ ဗုဒ္ဓဝစနပါဠိ အဋ္ဌကထာ များကို လိုသလိုဆွဲယူကိုးထားပြီး "သာသနာတော်၏စကားလုံး အသုံးအနှုန်း များအယူအဆများကိုသုံးနှုန်းယူဆထားသောကြောင့်ဓမ္မဝါဒပါ"ဟုထင်မြင်စေ ရန် ခုခံကာကွယ် ဖုံးဖိထားပါသည်၊ သို့သော် နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ (ဂျိန်း)ဆရာကြီး ၏ အယူဝါဒသည် သာသနာတော်နှင့် အနည်းငယ်သင့်လျော် အကျုံးဝင်သော် လည်း အယူဝါဒ မစင်ကြယ်သောကြောင့် နိဂဏ္ဌ၏ အယူဝါဒမှန်သမျှ ဒိဋ္ဌချည်း သာ ဖြစ်ပါသည်ဟု–

> "ဧတသ ဝါဒေ ကိဉ္စိ သာသနာနုလောမမ္မိ အတ္ထိ၊အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ ပန သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဇာတာ" (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၁၅၁)

၌ အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုတော်မူသကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ၏–

(က) ကံအကြောင်းနှင့် လောကအကြောင်းဆိုင်ရာ အကောက်အယူများ

(ခ) သရဏဂုံတည်ခြင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ် မဖြစ် အယူအဆများ

(ဂ) ဝိပဿနာနှင့် နိဗ္ဗာန်ဆိုင်ရာ အကောက်အယူများ

(ဃ) ပညတ်+ပရမတ်ဆိုင်ရာ အကောက်အယူများနှင့် အခြားသော အကောက်အယူ ဟောပြောရေးသားမှုတို့သည် ပါဠိ အဋ္ဌကထာကို ကိုးကား၍ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် ညီညွှတ်လေဟန် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ သံဂါယနာ ၆-တန်ဝင် ထေရဝါဒ ပိဋကတော်မှယူ၍ ရေးသားဟောပြောလေဟန် ထင်မြင်ရ သော်လည်း အမှန်မှာ–ကြောင်ပန်းတို့၏ ကြံမိကြံရာ တက္ကဿုတ်များကို အား ကိုးရာ "ကျားကန်" ရုံမျှလောက် အသုံးပြုထားပြီး အယူဝါဒ၀ါခြား–အကိုး

ထည့်သာဓက တခြားသာဖြစ်ပါသောကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဒေသနာတော်တခုလုံး၏ အနှစ်သာရဖြစ်သော "နိဗ္ဗာန်" နှင့် "ကျင့်စဉ်" တို့ကို ထိခိုက်စော်ကားပျက်ပြားစေသော အဓမ္မပါဒသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ ပိဋကတ်တော်လာ စာလာပေလာ ဒေသနာ့တော်နှင့် လားလားမှ မဆိုင် မဆီဆိုင်အလေ့ပေါက် သူ့အလျောက်သူ့ဘာသာ–သူ့ဝါသနာအရ သူ့တရားဓမ္မသာဖြစ်ပါ၍ ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ဓမ္မမဟုတ်၊ အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသဖြင့် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်သည်ဟု တပည့်တော်များ မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်ကြပါသည်ဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား–

အထက်ပါ အချက်အလက်များကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို သာသနာတော်နှင့်မလျော်ကန်သော အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း စိစစ်သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချတော်မူပါရန် ဝိတ္ထာရစောဒနာများကို တင်သွင်းလျောက်ကြားပါသည်ဘုရား။

စောဒနာနိုဂုံး

ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျောက်ကြားပါသည်—

နိုင်ငံတော်အမှတ်-၃ သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

၁။ တပည့်တော်များသည် ကြောင်ပန်းတော်ရဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်း၍ "ဓမ္မ+အဓမ္မ" ဆုံးဖြတ်ချက် ဝိနိစ္ဆယခံယူရန်အတွက် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ စာအုပ်များပါ ရေးသားဟောပြောချက်များမှ ကောက်နုတ်၍ စောဒနာ (၁၀)ချက်ကို ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာအကိုးသာဓက အာဂမယုတ္တိ သဘာဝယုတ္တိတို့ဖြင့် တင်သွင်းလျောက်ကြား စောဒနာပြီးပါပြီဘုရား၊ ယခုအခါ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒအပေါ် ခြုံငုံလေ့လာချက်အဖြစ် နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် တင်ပြလျောက်ထားခွင့်ပြုတော်မူပါဘုရား။

နိုင်ငံတော်အမှတ်-၃ သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

၂။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်တွင် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကဲ့သို့ဓမ္မန္တရာယ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသောဝါဒများ ပေါ်ပေါက်စဖူး ပေါ်ပေါက်နေကြသဖြင့် ဆရာတော်တို့ကဲ့သို့ သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များ သာသနာတော်၏ဝါဒသန့်ရှင်းရေးအတွက် အလုပ်ရှုပ်ခဲ့ကြရပါသည်ဘုရား၊ ယင်းဓမ္မန္တရာယ်ဝါဒများ ပေါ်ပေါက်ရာတွင် အခြေခံယုံကြည်ချက်နှစ်မျိုးကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာကြောင်း တွေ့ရပါသည်၊ တမျိုးမှာ သံဂါယနာ ၆-တန်ဝင် ထေရဝါဒပိဋကပါဠိ

အဋ္ဌကထာများကို မယုံကြည်ပဲ ပစ်ပယ်ကာ လက်တွေ့မျက်တွေ့ အမြင်များ ဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာမှ လွတ်ကင်းသည့်ခေတ်အခေါ် "သိပ္ပံ"စသော ခေတ်ပေါ် အတွေးအခေါ်ပညာအသီးသီးနှင့် တိုင်းထွာသော ဝါဒများဖြစ်ပြီး တမျိုးမှာ ပိဋကပါဠိ အဋ္ဌကထာကို ယုံကြည်သယောင်ဖြင့် ယင်း ပါဠိအဋ္ဌကထာများထဲမှ လိုရာကောက်နုတ်ကာ ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ အဆင့်အမြင့်ဆုံး အနှစ်ပိုင်းဖြစ်သည့် ဝိပဿနာဟူသော "ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ"ကိုမှီပြီး 'နိဗ္ဗာန်'ဟူသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ပန်းတိုင်ကြီးကို "မိမိတို့၏တက္ကိဘာဏ်"ဖြင့် တိုင်းထွာသောဝါဒမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ထိုနှစ်မျိုးထဲတွင်တပည့်တော်များယခုစောဒနာတင်သွင်းသော ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် "ဝိပဿနာ"ဟူသော အမည်ကိုခံယူ၍ ဝိပဿနာအရိပ်ကို ခိုကာ သူလိုရာပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့ကို ကိုးကားလျက် 'သရဏဂုံ' ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်စသည့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ အခြေခံအကျင့်ဟူသော အခက်အလက်များကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးသည့် ဒုတိယအမျိုးအစားထဲတွင် ပါဝင်သောဝါဒသာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

၄။ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် သူ၏"ကောင်းကင်နိဗ္ဗာန်ဘုံ" ကြီး ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ထေရဝါဒပိဋကတ်တော်ကို "ကျားထောက်ကျားကန်" အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူထု၏အမြင်ဝယ် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်ဟု ထင်မြင်စေကာ နှစ်ပေါင်း(၇၀)ခန့် ကြာမြင့်သည် ထိ ခိုင်မာစွာ ရပ်တည်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည်"ဝိပဿနာ"အမည်ခံသော်လည်း ဗုဒ္ဓမြတ် စွာ၏ဝိပဿနာ လမ်းစဉ် သတိပဋ္ဌာန်လေးမျိုးတွင် ဘယ်အမျိုးဘွင် ပါဝင်သည် ဟုတိတိကျကျ မိမိရရမရှိပဲ"ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်"ယောင်ယောင်ဖြင့်ပညတ် +ပရမတ်ကို ရောထွေးစေကြောင်း စောဒနာချက်များအရ ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

၆။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် သူ၏"ကောင်းကင်နိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး"ကိုတည် ဆောက်ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သော သရဏဂုံတည်ခြင်းကို ပါ ဘုရားအလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ကာ ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့ပါသည်၊ ယင်းသို့ ပါဠိ အဋ္ဌကထာအလိုကျမဟုတ်ပဲ "သူ့တက္ကိဘာဏ်"ဖြင့် ကြံဖန်ထားသောသက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်မှ သရဏဂုံတည်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည် ဟူသော အခြေခံအုတ်မြစ် ပေါ်တွင်—

> ကျင့်စရာမလို သိလျှင်ပြီးရော ဆိုသည့်တိုင်ကိုထူပြီး ပုညကိရိယာ ကုသိုလ်ကံများ ရှောင်ကြဉ်ရမည်ဟူသော ထုတ် လျှောက် ယက်မ ဒိုင်းမြားတို့ကို တပ်ဆင်လျက် တုံးတိုင်စသောပညတ်များကို'နာမ်' လုပ်

သည့် အမိုးအခြင်းကို မိုးစေ၍ ဝိညာဏ်လိမ်ဟူသော ကြောင်လိမ်လှေ ကားကြီးဖြင့် ကောင်းကင်လဟာပြင်ကြီးကို ထုပိကာတင်ကာ သူ၏ ကောင်းကင်နိဗ္ဗာန်ဘုံကြီးကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဝိပဿနာဟူသော ဆေး ရောင်တင်ပေးလိုက်သောအခါ 'ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ထု၏' မျက်စိအမြင်တွင် အမြင်လှပ ပသာဒဖြစ်စေခဲ့ပါသည်ဘုရား။

၂။ ယင်းသို့ တည်ဆောက်ရာတွင် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ အဓိကအသုံး ပြုသော်လက်နက်မှာ "အရာရာကိုနာမ်" ဟုယူဆသောဝိညာဏ်လိမ် နာမ်လက်နက် ပင် ဖြစ်ပါသည်။

"အရာရာသည်နာမ်ကြောင့်ဖြစ်သည်" ဟုဆိုကာ နောက်ဆုံး 'နိဗ္ဗာန်' ကိုလည်း စိတ်နာမ်ယောင်ယောင် 'စိတ်ထင်မြင်ရာ ကောင်းကင်ယောင်ယောင်' ဖြင့် နာမ် ဝိညာဏ်ကို ဦးစားပေးသည့်ဝါဒဖြစ်ပါသည်။

၃။ ထိုသို့ 'ဝိညာဏ်နာမ်' ကို ဦးစားပေးကာ ဝိညာဏ်လှည့်စားရာ ခံရသည် ဟုဆိုပြီး ကုသိုလ်လုပ်လျှင် ချမ်းသာရာရောက်ခြင်း အကုသိုလ်လုပ်လျှင် ငရဲ ရောက်ခြင်း ဆင်းရဲခြင်းဆိုသည့် အယူအဆမျှားမှာလည်း ဝိညာဏ်၏ အလှည့် ခံရခြင်း ဖြစ်ကြောင်းတို့ကို ဟောပြောရေးသားခဲ့သည့် "ဝိညာဏဝါဒ" ဖြစ် ပါသည်။

၄။ ထိုသို့ ရေးသားဟောပြောခဲ့ခြင်းကြောင့် (နိဒါန်းတွင် တင်ပြခဲ့သော) ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းများနှင့်တကွ "စိတ်-စိတ်အတိုင်းထား လုပ်သမျှ ဒုက္ခ" ဆိုသည့် ကျောက်သင်္ဘောအဓမ္မဝါဒကိုလည်း ပေါက်ပွားစေခဲ့ခြင်းဖြင့် ကျောက်သင်္ဘော ကဲ့သို့ 'ကြောင်ပန်း' အမည်မခံပဲ ကိုယ့်အမည် ကိုယ်ယူထားသည့် အဓမ္မဝါဒများ မည်မျှရှိသည်ကိုမသိနိုင်ပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒပါ ရေးသားချက်များတွင် မရေရာ မတိကျသည့် စကားအဆို အသုံးအနှုန်းများ ဖြင့် တင်းကြမ်းပြည့်နေ၍ ပါဠိတခုကိုပင် သူလိုသလို အနက်ပေးကာ လိုရာဆွဲ၍ ရစေနိုင်သည့် အချက်အလက်များ ပါရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ ကြောင်ပန်းဝါဒပါ အချက်အလက်များထဲမှာ–

ပညတ်ကို နာမ်လုပ်ချင်သလား
ကောင်းကင်ကို နိဗ္ဗာန်လုပ်ချင်သလား
ဝိညာဏ်ကို နိဗ္ဗာန်လုပ်ချင်သလား
ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို နိဗ္ဗာန်လုပ်ချင်သလား
ပုညကိရိယာများကို ပယ်ချင်သလား
ငရဲဆိုတာမရှိ နတ်ပြဟ္မာဆိုတာ မရှိလို့ ဆိုချင်သလား

ကျင့်စဉ်မလို သိလျှင်ပြီးရော သောတာပန် ဖြစ်ချင်သလား
ပုထုဇဉ်က ရဟန္တာဖြစ်အောင် ကျင့်တာ မှားတယ်ဟု ဆိုချင်သလား
ခန္ဓာကိုယ်ကြီး မပျက်မစီး အတိုင်းတိုင်းကြီးရှိတယ်ဟု ယူချင်သလား

စသည့် မဟုတ်မမှန် ဗုဒ္ဓဝစန မေမ့ကိုတော်လှန်လိုလျှင် ကြောင်ပန်းဝါဒတွင် ပြည့်စုံသောသဲလွန်စ မြောက်မြားစွာရှိသဖြင့် ယူလိုသူကသာ ကိုယ် ကြိုက်နှစ်သက်ရာရွေးကာ တော်လှန်ရုံရှိပါသည်။

ထိုအချက်အလက် သဲလွန်စများအရ ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ပင်မအဓမ္မဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

၁၁။ ဝိပဿနာ အားထုတ်သော "ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီ" တို့သည် မိမိတို့၏ကိုယ်တွေ့ ဉာဏ်မြင်ကို "ပိဋကမှတ်ကျောက်" ဖြင့် တင်ကြည့်သော်လည်း "ပကတ်ဇမ္ဗူရောင်" ရွှေအစစ်ကို မမြင်ဖူးပဲ "အကဲဖြတ်သူ" ကဲ့သို့ ကိုယ်လိုရာ ဆွဲကာ "ဗုဒ္ဓဝါဒ၏" နောက်ဆုံးပန်းတိုင်ဖြစ်သည့် "နိဗ္ဗာန်"ကို တင်တင်ဟောပြောယူဆပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ထုကို တွေးတောဝေးမောစေခဲ့ပါသည်။

၁၂။ အမှန်မှာ ပိဋကတော်သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့် အဂ္ဂမဟာသာဝကထေရ်ရဟန္တာအသီးသီးတို့၏ "ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်မြင် မှတ်တမ်းကြီး" ပင် ဖြစ်ပါ၍ မိမိတို့ အားထုတ်ထားသည့်တရားများကို ဗုဒ္ဓကိုယ်တွေ့ ပိဋကတော်နှင့်ညှိကြည့်ပြီးလျှင် မညီလျှင် မိမိကိုယ်တွေ့ကိုသာ ပယ်ရပါမည်၊ ဗုဒ္ဓကိုယ်တွေ့ကိုမူ မပယ်ရပါ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခါနီးဌာပင် "ငါ့ကိုယ်စား- ဘုရားပေါင်းများစွာအဖြစ် ဓမ္မဝိနယကို ဟောပြောခဲ့ပြီ အာနန္ဒာ" ဟု ကိုယ်စားတော် ထားခဲ့သော ပိဋကတ်အဆုံးအဖြတ်သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအဖြတ်ပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓကိုယ်တွေ့ကို မပယ်သင့်သည်မှာ ဗုဒ္ဓကို ကြည်ညိုသည့် သစ္စာရှိတပည့်ကောင်း ဖြစ်ကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းတို့၏ ထားရှိရမည့် ခံယူချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁၃။ ဝိပဿနာကို အားထုတ် ဟောပြောကြသူများ သတိထားစရာမှာ "နိဗ္ဗာန်"ကိုအလွန်အမင်းပြောဟောနေခြင်းထက် "နိဗ္ဗာန်" ရောက်ရန် လမ်းမှန်အတိုင်း ကျင့်ကြံကြဖို့ အရေးကြီးပါသည်၊ ယခုမူ "အကျင့်ထက် အပြော"ကို ပိုမိုဦးစားပေးသဖြင့် သာသနာတော်အား ဒုက္ခပေးသူများအဖြစ်သို့ ရောက်ရပါသည်။

၁၄။ နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်၍ "ဘယ်ဟာ နိဗ္ဗာန်" ဟု အမျိုးမျိုး ကြံဖန်ယူဆကြမည့်အချိန်များကို စာလာပေလာ ဒေသနာတော်နှင့် ညီညွတ်သည့် ပဋိပတ္တိ-ဂ္ဂမများကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြခြင်းသာ သဘာဝကျပါသည်၊

သို့မဟုတ်ပါက ကျေးဇူးတော်ရှင် ကမ္ဘာကျော် လယ်တီဆရာတော် ရေးသားဆုံးမတော်မူခဲ့သော—

ဆိုပိမ့်ဟုတ်ရာ၊ စေ့စေ့နှာလော၊ သဒ္ဒါပရမတ်၊ မနူးနှပ်ပဲ၊ လူတတ်တဆူ၊ ငါကောဟူ၍၊ အယူထေ့ဆန်း၊ မရဲလွန်းနှင့်၊ ကျမ်းတဲ့ဂန်တဲ့၊ မ ရ ့ စသော၊ လေးမြတ်ပါမှ၊ ပညာတိုးပွါး၊ အကျိုးမျှားလိမ့်၊ လေးပါးပင်လယ်၊ နက်ဝှမ်းကျယ်ကို၊ ယုန်ငယ်သေးကွေး၊ မလောက်လေးမူ၊ သေဘေးမနှောင်း၊ မြဲစတောင်းတည်း၊ ခါကောင်းသမယ၊ နဝမတဲ့၊ ဘဝအခိုက်၊ မကြိုက်စသော၊ ကြိုက်ခဲ့ပါလည်း၊ သမ္မာမဝင်၊ မိစ္ဆာယှဉ်က၊ လူတွင်လုံးလုံး၊ အဖြစ်ရှုံး၏၊ ထုံးဟောင်းတန်ဖို၊ ကျမ်းအညီနှင့်၊ ဂမ္ဘီရဝေတ်၊ ပရမတ်ကို၊ အတတ်တွေးတော၊ မဟောပြောနှင့်၊ သဘောသကန်၊ မိမိဉာဏ်နှင့်၊ မတန်မရာ၊ နက်နဲစ္ဌာကို၊ အရာမသိ၊ မရိပ်မိပဲ၊ ဟုတ်လိနိုးနိုး၊ ဆင်ကန်းတိုးသို့၊ ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း၊ အကြံဆန်းမူ၊ ပရမ်းပတာ၊ စိတ်သညာဖြင့်၊ ထင်ရာထင်မိ၊ မှားခေါင်ထိ၍၊ ဒိဋ္ဌိဒိမြစ်၊ စုံးစုံးနစ်သည်။ ။လူဖြစ်ဤတွင် အဆုံးတည်း။

ဟူသော လက်ဘပါအတိုင်း မဖြစ်စေလိုသောဆန္ဒဖြင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီဖြစ်ကြကုန်သော စုဒိတကမျှားနှင့် အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အချိန်မီပြန်လည် ပြင်ဆင်ကြပါမည့်အကြောင်း ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များမှတဆင့် သာသနာ့ဝန်ထမ်း ညီရင်းအစ်ကိုမေတ္တာဖြင့် မေတ္တာရပ်ခံပါသည် ဘုရား။

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များဘုရား—

၁၅။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒနှင့် စပ်ဆိုင်သမျှ စောဒနာခြင်းကိစ္စ ပြီးပါပြီဘုရား၊ စုဒိတကမျှား တင်သွင်းမည့် သောဓနာချက်တို့နှင့် တပည့်တော်တို့၏ စောဒနာချက်များကို စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်တော်မူရန်မှာ ဆရာတော်များ၏ ဘာဝန်သာ ဖြစ်ပါ၍ တပည့်တော်များ မျက်နှာကို မကြည့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ပိဋကကျမ်းစာ ရှေ့မျက်နှာတော်ကိုသာ ကြည့်တော်မူ၍ သဘောသက်ရာ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြပါဘုရား၊ ဓမ္မဝါဒဟူ၍ဖြစ်စေ အဓမ္မဝါဒဟူ၍ဖြစ်စေ ဆုံးဖြတ်သည်ကို နာခံရန်အဆင်သင့် ရှိကြပါကြောင်း လျှောက်ကြားပါသည်ဘုရား။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် တောင်းပန်လျှောက်ကြားလိုသည်မှာ ဤစောဒနာလွှာ တင်သွင်းစဉ် တပည့်တော်များ၏ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ တို့သည် မရှိမဒေသ မထေမဲ့မြင် ပြုလိုသောဆန္ဒ တစိုးတစိမျှ မရှိပါသော်လည်း ချွတ်ချော်တိမ်းပါး မှားခဲ့မိပါသော် သနားကြင်နာ ခွင့်လွှတ်တော်မူကြပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ကြားယင်း နိဂုံးချုပ်ပါသည် အမှတ်-၃ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား။

ရှိသေမြတ်နိုးစွာဖြင့်

ဒေါဒကမျှား

၁။ ဦးပညာဝံသ	တလုတ်ဆောင်ရွာကျောင်း ဟသ်ဘတမြို့နယ်၊ ရောဝတီတိုင်း
၂။ ဦးသုဇောက	ရတနာမာန်အောင်တိုက် မကျည်းခွရွာ၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း
၃။ ဦးဂမ္ဘီရဗုဒ္ဓိ (ဓမ္မာစရိယပါဠိပါရဂူ)	သုခီတာရုံစာသင်တိုက် ဝေါမြို့၊ ပဲခူးတိုင်း
၄။ ဦးဇောတိက (ဓမ္မာစရိယ)	သာစည်ကျောင်းတိုက် မင်းခေါင်ရွာ၊ ချောင်းဦးမြို့နယ် စစ်ကိုင်းတိုင်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ ပြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ်အဖွဲ့
အပုဒ် (၃)

၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁၂)ရက်
(၂၀-၂-၈၂)

နိဒါန်း

ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထား အသနားတော်မြတ် ခံဝံ့ပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ်အဖွဲ့ သဘာပတိဆရာတော် အမှူး ရှိသော ဝိနည်းဝိုဏ်ဆရာဘော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

တပည့်တော်မျှား စုဒိတကတို့၏ သောဓနာရန်အတွက်-

၁။ ရည်ရွယ်ချက်၊

၂။ ကိုးကားချက်၊

၃။ ထောက်ထားချက်—

အချက်သုံးချက်ဖြင့် အကျဉ်းနိဒါန်း လျှောက်ထားခွင့် ပေးသနားတော်မူပါရန် ရိုသေစွာ လျှောက်ထား အသနားတော်မြတ် ခံဝံ့ပါသည် ဆရာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ ဘုရား။

၁။ ရည်ရွယ်ချက်ပါ ဘုရား။

တပည့်တော်မျှား ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဓမ္မ အဓမ္မ စိစစ်ရန် စောဒနာချက် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းအတွက် ငြင်းခုံထိပါး အမှားမပါစေရန် အထူး သတိပြု၍ တာဝန်ရှိသော သက်ဆိုင်ရာအချက်တို့ကိုသာ ဉာဏ်မီသလောက် ဖြေဆိုသောဓနာခြင်းဖြင့် ဝိနည်းဝိုဏ်ဆရာတော်မျှား၏ စိစစ်ဆုံးဖြတ် ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်သည်ကို နာယူ၍ သာသနာတော် ကိစ္စအဝဝ အေးငြိမ်းချမ်းသာမှု ရရှိလိမ့်မည်ဟု မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်သက်ဝင်သော(ရည်ရွယ်ချက်)ဖြင့် ဖြေဆို သောဓနာပါ၏။ မည်ဘုရား။

၂။ ကိုးကားချက်ပါဘုရား။

ထေရဝါဒ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကို မူရင်းထား၍ စဉ်လာဆင်းသက် အနွယ်တော်ဆက် ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော နိုင်ငံကျော်ကြား ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးများတို့၏ ကျမ်းအစောင်စောင်တို့ကို ကိုးကားဖြေဆိုသောခနာပါမည်ဘုရား။

၃။ ထောက်ထားချက်ပါဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရ ပထမဆရာတော်သည် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ကိုယ်တိုင် ရှင်အဖြစ် ရဟန်းအဖြစ် ရောက်အောင် ချီးမြှောက်ခြင်းခံရသော တပည့်ရင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

(က) ၁၂၅၇-ခုနှစ်၊ ဘုတလင်မြို့နယ် အနောက်မြောက်ပိုင်း ဝက်ရဲတောကြီး၌ ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ယာတဲကလေးများ၌ ဆွမ်းခံ၍ တပါးတည်း တရားအားထုတ်ပါသည်ဘုရား၊ ထိုကာလအတွင်း လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး တဝါကြွရောက် သီတင်းသုံးပြီး နှစ်ပါးအတူ တရားအားထုတ်ကြောင်း သိရှိသူ ရှေနောက်မီ သက်ရှယ်ကြီးသူများ ယခုတိုင် ရှိကြပါသည်ဘုရား။

(ခ) ၁၂၆၅-ခုနှစ် မောင်းထောင်ရွာ မြောက်ဘက် ကတိုးကူတော် ကြောင်ပန်းတောကြီးတွင် သီတင်းသုံး၍ ကြောင်ပန်းပင်တောမှ နေ့စဉ်ဆွမ်းခံ ထွက်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဖူးတွေ့ရသော ရဟန်းရှင်လူတို့က ကြောင်ပန်းကိုယ်တော်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းက အစ ကြောင်ပန်းဆရာတော် တွင်လာပါသည် ဘုရား။

(ဂ) ၁၂၇၄-ခုနှစ်၊ ဘုတလင်မြို့နှင့် တမိုင်ခန့်ကွာဝေးသော ကျပ်ကုန်းအမည်တွင်သည့် မန်ကျည်းပင်ကြီးအောက်မှာ သီတင်းသုံးဋိုက် ရက်လ အတန်ကြာမှ ၎င်းနေရာ ပတ်ဝန်းကျင်သတ်မှတ်၍ ကျောင်းဆောက်ကာလှူဒါန်းသဖြင့် ယခုတိုင် ကြောင်ပန်းတောရ အမည်တွင်ပါသည်ဘုရား။

(ဃ) ကြောင်ပန်းတောရ သီတင်းသုံးစဉ် တပည့် ရှင် ရဟန်း တိုးပွားလာ၍ အမိန့်ရှိသည်မှာ မြို့ရွာအတွင်း ဒုမင်္ဂလ, သုမင်္ဂလကိစ္စများကို ရွာကျောင်းနေ ပုဂ္ဂိုလ်များက ဆောင်ရွက်ချီးမြှောက်တော်မူကြလိမ့်မည်၊ ငါတို့ တောရကျောင်းနေ ပုဂ္ဂိုလ်များက ဆွမ်းခံစားရုံမှအပ မည်သည့် ဒုမင်္ဂလ, သုမင်္ဂလကိုမှ လိုက်ပါအလှူခံခြင်း မပြုရဟု မိန့်ကြားသဖြင့် ယခုတိုင် စောင့်စည်းကြလျက် ရှိပါသည်ဘုရား။

(c) အာဂန္တု ကြွလာလျှင် ဘာကိစ္စကြွလာပါသလဲ မေးပါသည်၊ တရား အားထုတ်ရန် ကြွလာကြောင်းလျှောက်လျှင် ရှင်ဖြစ်က လိုင်ဒဏ် သေခံယ ရဟန်းဖြစ်က ပါတိမောက် ၇ မရ မေးမြန်းပြီး မရလျှင်သင်ရပါသည်၊ ရလျှင် တရားအားထုတ် နေထိုင်ခွင့် ပေးပါသည်။

လူဒါယကာများ ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေလာလျှင် ရှစ်ပါးသီလ စောင့်ထိန်းစေ၍ ကြီးယယ်မဟူ ညစာထမင်း မစားကြရပါဘုရား။

(စ) ကြောင်ပန်းတောရမှ တခြားသွားလို၍ လျှောက်သော အခါ မနေချင်သွားရုံပေါ့ကွယ်၊ ဘယ်သွားမှာလဲ ဘယ်နေမှာလဲ မေးမြန်းချုပ်ချယ် ခြင်း မပြုလုပ်ပါဘုရား။

(ဆ) ကြောင်ပန်းတောရသည် ဂိုဏ်းသီးခြားမရှိပါ၊ ရှေးအစဉ်အလာအရ သုမေဓာဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြပါသည်ဘုရား။

(ဇ) ရဟန်း ရှင်လူအပေါင်းတို့အား ဒါနဝတ် မချုတ်စေရန် ရေသောက် တိုင်း လဘက်ရည်သောက်တိုင်း ထမင်း ဆွမ်းစားတိုင်း ရေဦး ဆွမ်းဦးများ အခါပေါ်သိမ်း လှူဒါန်းရမည်၊ ဘတ်စ်မ်းသမျှ လှူဒါန်းရာ၌လည်း မို့မောက် ပြည့်ဝစ္စာ လှူဒါန်းကြရမည် မိန်းကြားသဖြင့် မုံရှာ၊ ဘုတလင်မြို့နယ်တို့၌ အသက်(၆၀)မှ(၇၀)လောက်အတွင်း ရေ 'လဘက်ရည် စသည့် သောက်တိုင်း ရေဦးငှဲ့၍ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိဟု စိတ်ထဲကရွတ်ဆို လှူဒါန်းသည်ကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် ကြောင်ပန်းဆရာတော်တပည့်ဟု မမေးပဲ ဆိုနိုင်ပါသည်ဘုရား။

(စျ) ရင်းချာသော တပည့်ဒါယကာ ဒါယိကာမများကို တလလေးသီတင်း သီလဆောက်တည်စေပါသည်၊ တတ်နိုင်လျှင် ဥပုသ်ကြို ဥပုသ်အထက် ဆောက် တည်ရေ၍ ဆရာတော်ကြီး လက်ထက်က ယခုတိုင်အောင် ဝတ်မပျက်သော သီတင်းသည်များ ရှိကြပါသေးသည်ဘုရား။

(ည) သီတင်းသည်များ နမော တဿ ဂုဏ်တော်ဖွင့် ရှပ်နာမ်အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ပုတီးစိပ်ခိုင်းပါသည်ဘုရား။

(ဋ) ရက် လ ကြာ နေထိုင်သော ရဟန်း ရှင် လူများအား ခန္ဓာငါးပါး အာယတန တဆယ့်နှစ်ပါး ဓာတ်တဆယ့်ရှစ်ပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလုံ ပဋိလုံ သစ္စာလေးပါး ကျက်မှတ်ခိုင်းပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရ ဒုတိယဆရာတော်
ထောက်ထားချက်ပါဘုရား

၁၂၇၈-ခုနှစ်၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဒုတိယဆရာတော် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ပါသည်ဘုရား။

ပထမကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မူလစည်းမျဉ်း အခြေခံထား၍ ဒုတိယဆရာတော် ဖြည့်စွက်သော စည်းမျဉ်းပါဘုရား။

(က) ကြောင်ပန်းတောရ၌ ရောက်လာသော ရဟန်းရှင်လူတို့ကို(ပရဝဏ္ဍာ-နုပသိုဿ) အစချီသော ဂါထာပါဠိအနက် နှုတ်ရက်ကျက်စေပြီး အဘိသမေါ ကင်းပြတ်၍ နိဗ္ဗာန်အမြတ် ရလိုသူတို့သည် အခါခပ်သိမ်း သူတပါးအပြစ် မပြောဆို မိအောင် စောင့်ထိန်းကြရမည်ဟု မိန့်ကြားပြီး ရဟန်းတပါး တရားဟောစဉ် (တချို့က)ဟု သုံးနှုန်းမိသဖြင့် ပလွင်ပေါ်က အဆင်းခိုင်းခဲ့ဖူးပါသည်ဘုရား။
(ဆဋ္ဌမ ဒုဋ္ဌက နိကာယ ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်၊ နှာ-၅၀၊ ဂါထာအမှတ် ၂၅၃)

(ခ) သူတပါးအသိခက် ကျွေ့ကောက် လှည့်ပတ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်မျိုး မဟောပြောရ၊ ဘုရားဟော ပါဠိတော် ကိုးကားဟောပြောကြရမည်ဟု မိန့်ကြားပါသည်ဘုရား။

(ဂ) ဝတ်တက် ဝတ်ကပ် ပျက်ကွက်သူအား သဲဒဏ် ရေဒဏ်ထား၍ သုံးမပါသည်ဘုရား။

အထက်ပါ အကွာရာစဉ် (က)(ခ)(ဂ)တို့ကို စည်းမျဉ်းအဖြစ်ဖြည့်စွက်ထားရှိပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရ တတိယဆရာတော်
ထောက်ထားချက်ပါဘုရား

၁၂၉၈-ခုနှစ် ကြောင်ပန်းတောရ တတိယဆရာတော် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ပါသည်ဘုရား။

ပထမဆရာတော် ဒုတိယဆရာတော်တို့၏ စည်းမျဉ်းမှ အခြေခံထား၍ တတိယဆရာတော် ဖြည့်စွက်သော စည်းမျဉ်းပါဘုရား။

(က) အစဉ်အလာစည်းမျဉ်းဟောင်းများ မူတည်ထား၍ (နိဗ္ဗာန်အစ နမောက)ဟု ရှေးပညာရှိစကား အလေးထား၍ တရားမဟောမီ နမော တဿ ရှုတ်ဆိုကြရမည်၊ လောကီလောကုတ္တရာ အရာရာ၌ နမော တဿ ရှုတ်ဆိုကြရမည်ဟု မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်ဘုရား။

(ခ) တရားဟောတိုင်း (မဟာခင် မေတ္တာ, ဟောစဉ် သစ္စာ, ဟောပြီး ဥပေက္ခာ)ဟု နှုလုံးသွင်းကြရမည်၊ ဟောပြီး ဥပေက္ခာဆိုရာ၌ ငါဟောခဲ့တဲ့ တရား ပရိသတ်နှစ်ခြိုက်ပါမည်လောဟုတွေးတောပူပန်ခြင်းမပြုစ်အောင်ဥပေက္ခာ ထားနိုင်ရမည်ဟု မိန့်ကြားတော်မူပါသည်ဘုရား။

အထက်ပါ အကျဉ်းချုပ်စဉ် (က)(ခ)တို့ကို စည်းမျဉ်းအဖြစ် ဖြည့်စွက်ထားရှိ ပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းတောရ စတုတ္ထဆရာတော် ထောက်ထားချက်ပါဘုရား

၁၃၀၀-ပြည့်နှစ်၊ တတိယဆရာတော်က စတုတ္ထဆရာတော်အား ကြောင်ပန်း တောရ တာဝန်ခံ နာယကအဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပါသည်ဘုရား၊ မူလအစဉ် အလာ စည်းမျဉ်းများကို မူထား၍ စတုတ္ထဆရာတော် ဖြည့်စွက်သောစည်းမျဉ်း ပါဘုရား။

စတုတ္ထဆရာတော်လက်ထက်မှာ အမြို့မြို့အနယ်နယ်မှ ကြောင်ပန်း အမည်ခံ ရဟန်းရှင်လူတို့သည် ကြောင်ပန်းတောရ အသိမပေးပဲ မိမိတို့သဘောနှင့် ရိုက် နှိပ်ဖြန့်ဝေကြသော စာအုပ်စာတမ်း စာစောင်များ ပေါ်ထွက်နေကြောင်း ကြားသိရပါသည်ဘုရား။

(က) ၁၃၁၀-ပြည့်နှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် စတုတ္ထဆရာတော်က ကြောင် ပန်းတောရ သံဃာစုဝေးစေ၍ သံဃာစုံညီမျက်မှောက်၌ အောက်ပါစည်းမျဉ်း ထုတ်ပါသည်ဘုရား။

၁၃၁၀-ပြည့်နှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့ စတုတ္ထနာယကဆရာတော် ထုတ်ပြန်မိန့်ကြားထားသော ဥပဒေစည်းမျဉ်း

ပထမဆရာတော် ဒုတိယဆရာတော် တတိယဆရာတော် ရေးသားသော စာအုပ် စာတမ်းများ ငါရေးသားသော စာအုပ်စာတမ်းများနှင့် ပဏ္ဍာဝ ရေး သားသော စာအုပ် စာတမ်းများမှ တပါး အခြားကျမ်း ကြောင်ပန်းအမည်ခံ ရဟန်းနှင့် လူ ရေးသားကြသော စာအုပ်စာတမ်း များကို ငါတို့ကြောင်ပန်း တောရတို့က လုံးဝတာဝန်မယူ၊ ရေးသားသော ဟောပြောကြသောပုဂ္ဂိုလ် များ၏ တာဝန်သာဖြစ်သည်ဟု စည်းမျဉ်းထုတ်ခဲ့ပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းပဌမဆရာတော် လျှောက်ထားချက်ပါဘုရား

၁၃၄၀-ပြည့်နှစ်၊ ကြောင်ပန်းတောရ ပဌမဆရာတော် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ပါသည်ဘုရား။

၁၃၄၀-ပြည့်နှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း (၃)ရက်နေ့ ပဌမဆရာတော်သည် သံဃာစုံဝေးစေ၍ အတိုင်ပင်ခံ နာယက (၇)ပါး ရွေးချယ်ပြီး အစဉ်အလာစည်းမျဉ်းဟောင်း မူထား၍ "ဒါနအစ သီလရှေးဦးစွာ ဘာဝနာ ပထမ" ဤသုံးချက် မူထားပြီး နေထိုင်ဟောပြော ကျင့်ကြံမှု စည်းမျဉ်း ဖြည့်စွက်ကြပါဟု မိန့်ကြားသဖြင့် ဖြည့်စွက်ကြပါသည်ဘုရား။

နာယက(၇)ပါး ဖြည့်စွက်ချက် စည်းမျဉ်းပါဘုရား

၁။ ပဌမ နာယက ဆရာတော်၊ ဆရာတော်ဦးနန္ဒမာလာ၊ ဆရာတော်ဦးသုန္ဒရ၊ ဦးယုဝိန္ဒ၊ ဦးပညာဝံသ၊ ဦးပဏ္ဍိတ၊ ဦးနန္ဒိယ၊ ၎င်းဆရာတော် (၇)ပါးတို့ကို တာဝန်ခံ နာယကအဖြစ် တင်မြှောက်ကြပါသည်။

၂။ နာယကဆရာတော် (၇)ပါးသည် ကိစ္စ အရပ်ရပ်ကို လုပ်ဆောင်ရာ၌ ဩဝါဒခံ သံဃာတော်အပေါင်း၏ လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်စေရပါမည်ဘုရား။

၃။ ဩဝါဒခံ သံဃာတော်များသည် ရှေးယခင်က ရှိခဲ့သော စည်းကမ်းအရ ပါဠိတော်,အဋ္ဌကထာ,ဋီကာ, လယ်တီဆရာတော်, ပထမကြောင်ပန်း ဆရာတော်မှစ၍ ပဌမဆရာတော်အထိ ရေးသားခဲ့သော စာပေတို့နှင့်ညီစွာ ဟောပြောကြရပါမည်ဘုရား။

၄။ ဩဝါဒခံ ဆရာတော် သံဃာတော်များသည် တရားဟောပြောရာ၌ လည်းကောင်း ဆွေးနွေးရာ၌လည်းကောင်း စရဏတရားကို မိမိလည်းအချိုးကျ သူတပါးကိုလည်း အချိုးကျအောင် ဟောပြောရမည်၊ ဝိဇ္ဇာတရားကိုလည်း ယဉ်ကျေးသောစကား ဉပမာများနှင့် ရုပ်နာမ်နှစ်ရပ် ပရမတ်ကို ဉာဏ်မြင်သာအောင် ဟောပြောပေးရပါမည်ဘုရား။

၅။ (က) မိမိ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ လက်ခံနေထိုင်သော ကျောင်းကန်အတွက်နှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စကြီးငယ်ပြဿနာများသည် မိမိတာဝန်သာဖြင့်စေရမည်၊ နာယကဆရာတော်များနှင့် မပတ်သက်ပါဘုရား။

(ခ) တရားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်ပါစည်းကမ်းအတိုင်း ဟောပြောသော်လည်းကောင်း စည်းကမ်းနှင့်မညီညွတ်ပဲ ဟောပြောသော်လည်းကောင်း ပြဿနာဖြစ်ခဲ့လျှင် နာယကဆရာတော်များထံ ကိုယ်တိုင်လာရောက် ပြောကြားရပါမည်ဘုရား။

၆။ သြဝါဒခံဆရာတော်များသည် ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, လယ်တီဆရာတော်, ပထမကြောင်ပန်းဆရာတော်မှ စ၍ ပဠုမဆရာတော်ထိ ရေးသားခဲ့သော စာပေကျမ်းဂန်များနှင့် မညီညွတ်ပဲ၊ ဟောပြောသဖြင့် ပြဿနာဖြစ်ခဲ့ပါက ဟောပြောသူ၏ တာဝန်သာဖြစ်စေရပါမည် ဘုရား။

အထူးလျှောက်ထားချက်ပါ ဘုရား

အထက်ဖော်ပြပါ စတုတ္ထဆရာတော် ဖြည့်စွက်စည်းမျဉ်းအရ တပည့်တော်များ ကြောင်ပန်းတောရနှင့် မသက်ဆိုင်သောစာအုပ်များ ထောက်ပြစောဒနာချက်တို့ကို ဖြေဆိုသောဓနာခြင်း မပြုလုပ်ပါဘုရား။

တပည့်တော်များ သက်ဆိုင်သောစာအုပ်များမှ ထောက်ပြစောဒနာချက်များကိုသာ ဖြေဆိုသောဓနာ ပြုကြပါမည် ဘုရား–

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အမှတ်(၃)သဘာပတိ ဆရာတော်အမှူးရှိသော ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်တို့ ဘုရား–

နိဒါန်းအစဖော်ပြပါ (၁) ရည်ရွယ်ချက် (၂) ကိုးကားချက် (၃) ထောက်ထားချက်တို့ဖြင့် စောဒနာ (၁၀) ချက်ကို ဆက်လက်ဖြေဆို သောဓနာခွင့်ပေးသနားတော်မူပါရန် ရိုသေစွာ လျှောက်ထား အာသနားတော်မြတ် ခံတ္ပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာအမှတ် (၁)

တုံးနာမ် တိုင်နာမ် နေနာမ် ကြက်နာမ် စသော ဝါဒသည် ဝိပဿနာ နာမပရိညာ ရူပပရိညာ ဝါဒဖြစ်ကြောင်း (သောဓနာ)ပါ ဘုရား။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များ ဘုရား၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် ဝိပဿနာ, နာမပရိညာ, ရူပပရိညာ ဝါဒဖြစ်ကြောင်း တပည့်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ လျှောက်ထားအပ်ပါသည် ဘုရား။

ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တဲ့ ရတနာဒီပနီကျမ်း(ကမ္ဘာလုံးမူ နှာ-၃၃၃)၌–

(က) ယခုအခါ ဥပမာနှင့်တကွ နာမ်ကိုပြမည် များစွာသတိထား၊ သမုဒ္ဒရာအင်းအိုင် တွင်းကန်ထွေထွေ ရေရှိသမျှ ခွက်ဖလား မြက်ဖျားဌ်ရောက်နှင်းပေါက်ရေမှာ နေလရိပ်ထင် မြင်သည့်ပမာ အိမ်, ကျောင်း, တုံး, ဖျာ ဘုံသုံးရွာ စသော သတ္တဝါသာ မှတ်လေ။

ဥပမာ, ဥပမေယျ, ဟပ်ရှိပြဿောက်ကား ဂေဟာ နာနတ္တ အဗျာပါရ ဝေါတ်ထွာ ဓမ္မတာဓာတ် သမ္ပပ္ပါဒ်နည်း ပဋ္ဌာန်းနည်း ပစ္စည်းပြုမျှ သခ်ံတ ပရမတ်က နေလနှင့်တူ၏၊ နေ လ ရောင်နှင့် ရုပ် နာမ် သခ်ါရ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်တူ၏၊ ထိုအနိစ္စမှာမှလည်း ဇ္ဇန္ဒြိယဗဒ္ဓ အနိစ္စမှ စကၠု သောတ စသော ဝတ္ထုရုပ် ခြောက်ပါးက မြက်ဖျားဌ်ရောက် နှင်းပေါက် ရေတွေနှင့် တူ၏။

ထိုနှင်းပေါက်ရေတွင် နေအသွင် လအသွင် အရိပ်ထင်သည်နှင့်ကား ဝတ္ထုရုပ်တွင် လူ,ဒေဝသွင် ရှင်အာသွင် သစ်ပင်စသော သဏ္ဌာန်အရိပ် နိမိတ် အထင် မြင်ကြံသမျှ အစစနှင့် တူလှ၏၊ ဤဥပမာကို အခါခါကြံကြည့်၍သာ သိပါ မြင်ပါ သိကောင်းပါ၏။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူရာ၌–

သမုဒ္ဒရာ အိုင်အင်းတွေထဲမှာ လည်းကောင်း တွင်း ကန် ရေတွေထဲမှာ လည်းကောင်း ခွက်ဖလားထဲ ထည့်ထားသော ရေတွေထဲမှာ လည်းကောင်း ကောင်းကင်က နေရောင် လရောင်တွေ ကျမေ့ကျ်ရှိလာကြပါသည်၊ နေရောင် ကျရောက်ခြင်းကြောင့် ခွက်ဖလား ရေထဲမှ နေရိပ်ထင်ပါသည်၊ လရောင် ကျရောက်ခြင်းကြောင့် ခွက်ဖလားထဲမှာ လရိပ်ထင်ပါသည်၊ ကောင်းကင် နေကား (တနေ)ပင် ဖြစ်သော်လည်း ခွက်ဖလားတရာရှိလျှင် နေ(၁၀၀)ရှိ၍ နေပါသည်၊ ကောင်းကင် လမှာ တလပင် ရှိသော်လည်း ခွက်ဖလား (၁၀၀) ရှိလျှင် လ(၁၀၀) ရှိ၍ နေပါသည်။

ထို့အတူ သခ်ံတပရမတ်သည် နေလနှင့် တူပါသည်၊ သခ်ါရပရမတ်သည် နေရောင် လရောင်နှင့် တူပါသည်၊ တုံး တိုင် နေ စသော ပညတ် အိမ် ကျောင်း တုံး ဖျာ ဘုံသုံးရွာ သတ္တဝါ စသော ပညတ် အမျိုးမျိုးတို့ကား နေ၏အရိပ် လ၏အရိပ်နှင့် တူကြပါသည်။

ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲ၊ ကြောင်ပန်းဟောစဉ်ကျမ်း ကမ္ဘာလုံး မှု၊ နှာ-၃၉၆-မှာ–

(ခ) ဤစကားမှာ ဂန္ဓခုရ အလိုအားဖြင့် ဟုတ်မှန် ပြောဆိုသင့်၏၊ ဝိပဿနာနှင့်ဖြင့် မသင့်၊ မသင့်ပုံက စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရားသည် တုံး ဖျာ စသည်တို့မှာ မရှိ၊ သူ ငါ စသော သတ္တဝါမှာသာ စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရား ရှိသည်ဟု ထင်လွဲစွဲမှားခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိ စေတသိက် ဟူ၍သာ မှတ်ပါ။ (အထူး သတိထား)။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူရာ၌—

သာသနာ့ဝန်ဆောင် ရဟန်းသံဃာတော်များမှာ ဂန္ဓဓုရ ဝိပဿနာဓုရ ဟူ၍ ဓုရနှစ်ပါး ရှိကြရာတွင် ဂန္ဓဓုရမှာ ပိဋကတ်သုံးပုံ နိကာယ်ငါးရပ် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာစသည်များဖြင့် အကျယ်များစွာ ဆောင်ရ ပို့ချရ သင်ကြားရပါသည်၊ (အကျယ်ဆောင်) ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်များ ဖြစ်ကြပါသည်၊ ဝိပဿနာဓုရမှာ ထို ပိဋကတ် နိကာယ်ထဲမှ အကျဉ်းမျှ ဖြစ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ကိုသာ ဆောင်ထား၍ ဝိပဿနာ အားထုတ်ကြရသော အကျဉ်းဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်များ ဖြစ်ကြပါသည်၊ ဒကာ ဒကာမတို့ကို ဟောပြောကြရာမှာမူကား ထို့ထက်ပင် ကျဉ်းအောင် ဟောပြောကြရပါမည်၊ သစ်ပင် တုံး ဖျာ စသည်တို့မှာ တရားကိုယ်အားဖြင့် အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ဓာတ် (၈)ပါးသာ ရှိကြပါသည်၊ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ် ဓာတ် အပေါ်မှာ သစ်ပင် တုံး ဖျာ စသည်ဖြင့် ပညတ်ရပါသည်၊ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ပညတ်ပါသနည်း၊ လူက ပညတ်သည်ဟု သမ္မုတိသစ္စာအားဖြင့် ပြောရပါမည်၊ လူဆိုတာကလည်း ပညတ်ဖြစ်၍ နေပြန်ပါသည်၊ ပညတ်ဆိုတာ သိတဲ့တရားမျိုး မဟုတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် အရင်းစစ် အမြစ်မြေက ဆိုသည့်အတိုင်း မနောဒ္ဓါရ မနော-ဝိညာဏ် စိတ်ကသာလျှင် အဋ္ဌကလာပ် ရုပ် ဓာတ်အပေါ်မှာ သစ်ပင် တုံး ဖျာ နေ စသည်ဖြင့် မထင်မရှားသော အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ကို ထင်ရှား၍လာအောင် ပညတ်ပါသည်၊ သမုတ်ပါသည်၊ ဟိုမှာသစ်ပင် ဟိုမှာတုံး ဟိုမှာဖျာ ဟိုမှာနေ ဟူ၍ ထင်ရှားလာပါသည်၊ မနောဒ္ဓါရ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သမ္မုတိသစ္စာကို ဟောသော ဂန္ဓဓုရ အလိုအားဖြင့် သစ်ပင် တုံး ဖျာ စသည်တို့မှာ အဝိညာဏက ဆိုသင့်ပါ၏၊ လူ နတ် စသည်တို့မှာလည်း သဝိညာဏက ဆိုသင့်ပါ၏၊ သို့သော် ပရမတ္ထသစ္စာကိုဟောသော ဝိပဿနာ-ဓုရ အလိုအားဖြင့်မူကား သစ်ပင်လို့ ခေါ်လိုက်လျှင် စိတ်-စေတသိက်-ရူပ် ဖြစ်ပါသည်၊ သစ်ပင်လို့ ပညတ်ထောက အာရုံ ပြုတာက မနောဝိညာဏ်စိတ် စိတ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်တာက စေတသိက် သစ်ပင်အခေါ်ခံတာက အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့အတူ— တုံး ဖျာ နေစသည်တို့ကို ခေါ်လိုက်လျှင် စိတ်-စေတသိက်-ရူပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့အတူ လူ နတ်လို့ ပြောလိုက်လျှင် စိတ်-စေတသိက်-ရူပ် ဖြစ်ပါသည်၊ လူနတ်လို့ ပညတ်တာက အာရုံ ပြုတာက မနောဝိညာဏ်စိတ် စိတ်ကိုမှီ၍ဖြစ်တာက စေတသိက် ရူပ်အပေါင်းအစုက ရူပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ဤကား ပရမတ္ထ သစ္စာ ဝိပဿနာ ဓုရအလိုဖြစ်ပါသည်။

ဂေရဝါဒ၌အကျုံးဝင်သော လယ်တီပရမတ္ထဒီပနီ သင်္ဂြိုဟ် မဟာ-ဋီကာ ဣစ္ဆာသယပုံနှိပ်တိုက်မူ -နှာ (၁၇)မှာ–

"ဒေ့ ဟိ သစ္စာနိ သမ္မုတိသစ္စံ ပရမတ္ထသစ္စန္တိ တတ္ထ သတ္တ ပုဂ္ဂလ-အတ္တဇီဝါဒိကာ ပညတ္တိ အတ္ထာ သဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနာယေဝ ဟောန္တိ။ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏရဟိတာနံ ပန မဟာဇနာနံ စိတ္တေ မဟန္တမဟန္တာပိ ဟုတ္ဝာ ဝိဇ္ဇမာနာ ဝိယ ပညာယန္တိ တေ စ မဟာဇနာ သမဂ္ဂါ ဟုတ္ဝာ တေသံ ဇေကန္တေန အတ္ထိဘာဝံ ဂဟေတ္ဝာ တထာ တထာ ဝေါဟာရန္တိ စေဝ သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ စ။"

ပြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ။ ။သမ္မုတိသစ္စာ ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့်(၂)မျိုးရှိရာတွင် သတ္တဝါရှိသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသည် အတ္တရှိသည် ဇီဝရှိသည် ဆိုရာမှာ ပညတ်အနက်ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုပညတ်အနက်သည် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် အထင်အရှား မရှိပါ၊ ဓမ္မဝဝတ္ထာန နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်အမြင် အယူအဆကင်း၍ နေကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့၏ စိတ်ထဲမှာ ထိုသတ္တဝါစသော ပညတ်တို့သည် ကြီးကျယ် အလွန်ကြီးကျယ်နေကြကုန်၏၊ ထိုသတ္တဝါစသော ပညတ်အမျိုးမျိုးတို့သည် စိတ်ထဲမှာ အထင်အရှားကြီးလို ထင်ရှား၍နေကြကုန်၏၊ ထိုလူအပေါင်းတို့သည် ညီညီညွတ်ညွတ် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသည်အဖြစ်ကို စွဲယူကြကုန်၍ ပြောဆို၍နေကြကုန်၏၊ ဝန်ခံ၍ နေကြကုန်၏။

ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့်–

"တုံး တိုင် ဖျာ အိမ် ကျောင်း ဘုံသုံးရှာ လူ နတ် စသော ထင်ရှားမရှိသော အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်အမျိုးမျိုးတို့မှာ မနောဝိညာဏ်စိတ်ထဲမှာသာ ထင်ထင်ရှားရှား ရှိနေကြပါသည်၊ ပညတ်သက်သက်မှာ အဝိဇ္ဇမာနဖြစ်၍ ထင်ထင်ရှားရှား မရှိပါ။

ထို့ကြောင့် အကျဉ်းဆောင်ဖြစ်ကြသော ဝိပဿနာဓုရပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဂန္ဓဓုရ အကျယ်ကို မလိုက်ကြသည်ဖြစ်၍–

တုံး ပညတ် မြှောရုံ, တိုင် ပညတ်ဓမ္မာရုံတို့နှင့် တွဲ၍ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ် ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း စိတ်ကိုဖမ်း၍ ရှုသည့်အခါမှာ အာရုံ အာရမ္မဏိက တွဲ၍ တုံးနာမ်, တိုင်နာမ်ဟု နာမပရိညာ ဝိပဿနာ ရှုပွားကြပါသည်၊ အကျဉ်းဆောင် ဝိပဿနာဓုရကို ဟောပြောကြပါသည်။

ထေရဝါဒ ယမိုက်ပါဠိတော် ပ-ဆဋ္ဌမှု-နှာ (၂၂-၂၃)၌–

"ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ အာမန္တာ။ ။ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဝိညာ-ဏန္တိ အာမန္တာ။"

"ခန္ဓာ ဝိညာဏကွန္ဓောတိ ဝိညာဏကွန္ဓော ခန္ဓော စေဝ ဝိညာ-
ဏကွန္ဓော စ အဝသေသာ ခန္ဓာ နု ဝိညာဏကွန္ဓော။"

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ။ ။ဝိညာဏ်(၆)ပါးသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်သလော။ ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်ပါ၏။ ။ဝိညာဏကွန္ဓာသည် ဝိညာဏ် မည်သလော။ ဝိညာဏ်မည်ပါ၏။

ခန္ဓာတို့သည် ဝိညာဏကွန္ဓာမည်သလော။ ။ဝိညာဏကွန္ဓာသည် ခန္ဓာလည်း မည်ပါ၏။ ဝိညာဏကွန္ဓာလည်း မည်ပါ၏။ အကြွင်းလေးပါးတို့သည် ခန္ဓာသာ မည်ပါ၏။ ဝိညာဏကွန္ဓာ မမည်ပါ။

ဤသို့ ဟောတော်မူရာ၌ ဝိညာဏ်(၆)ပါး ပေါ်ရပုံမှာ-

ဒွါရ(၆)ပါး အာရုံ(၆)ပါး တိုက်တွဲအခါမှာ ဝိညာဏ်(၆-ပါး ပေါ်ပါသည်။ ပေါ်တဲ့ ဝိညာဏ် (၆)ပါးသည်သာလျှင် ဝိညာဏကွန္ဓာ ဖွဲ့ရပါသည်။

ရူပ်ဒွါရနှင့် ရူပ်အာရုံ ပညတ်အာရုံတို့ကို ဝိညာဏကွန္ဓာ မဖွဲ့ရပါ။

အထူးအားဖြင့် မနောဒွါရ တိုင် ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာဖြစ်ပေါ်ရာမှာ—

အာရုံဖြစ်သော တုံး ပညတ် ဓမ္မာရုံကို ဝိညာဏကွန္ဓာ မဖွဲ့ရပါ။

အာရမ္မဏိကဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်ကိုသာလျှင် ဝိညာဏကွန္ဓာ ဖွဲ့ရပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ တုံး ပညတ်ဓမ္မာရုံ၊ နာမ် မနောဝိညာဏ် စိတ်ဖြစ်ပါသည်။

နာမပရိညာ ဝိပဿနာရှုရာမှာ တုံး ပညတ်ဓမ္မာရုံကို မရှုမပွားရပါ၊ အာရမ္မဏိကဖြစ်သောနာမ် မနောဝိညာဏ်စိတ်ကိုသာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုပွားရပါသည်။

ဆဋ္ဌမ ထေရဝါဒ ခုဒ္ဒကနိကာယ် ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊ နှာ(၅၃)

"သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။"

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ—အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့သည်မမြဲကုန်၊ ဤသို့ အကြွင်အခါမှာ ဝိပဿနာဖြင့် မြင်၏ ရှုပွား၏။ ထို အခါမှာ သင်္ခါရ ဒုက္ခတရား၌ ငြီးငွေ့၏၊ ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းမက်တည်း။

ဤသို့ဟောကြားတော်မူခြင်းကြောင့်—

အဋ္ဌကလာပ်ရွပ်ခေတ်အပေါ်မှာ တုံးလို့ တိုင်လို့ နေလို့ သိသော မနော-ဝိညာဏ်စိတ်သည် ဓမ္မာရုံ (၆) မျိုးတို့တွင် စိတ်ဓမ္မာရုံသခင်ရ အနိစ္စဖြစ်နေ၍ (ဝါ)အရှုခံ အာရုံ အပြုခံ စိတ် ဓမ္မာရုံဖြစ်နေ၍ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်ဌာယီသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အာရမ္မဏိကဖြစ်ပါသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ စိတ်ဓမ္မာရုံဉာဏ် အာရမ္မဏိကဖြစ်ပါသည်။

ထို တုံးနာမ် တိုင်နာမ် နေနာမ် စသော ဝါဒသည် ဝိပဿနာ နာမပရိညာ ရူပပရိညာ ဝါဒဖြစ်ကြောင်းကို— ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တွဲ (တက်နေလင်း ပုံနှိပ်တိုက် မန္တလေးမူ) စာမျက်နှာ (၃)မှ (၁၅)အထိ ဤသို့ ရေးသား ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

သတ္တဝါတို့၏ သံသရာ၌ အဖန်ဖန်ဖြစ်ပေါ်ပုံ သတ္တဝါတို့၏ သံသရာ၌ ဖြစ်ပေါ်မှု၏ ချုပ်ငြိမ်း ရုပ်သိမ်းပုံကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ် သော နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်ကြီး၌—

လောကသမုဒယဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ လောကနိရောဓဉ္စ၊ ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ လောကသမုဒယော စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာ-ပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာဘဝေါ၊ ဘဝ-ပစ္စယာဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမန-သုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဧवमेတဿ ကेवलस्स ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ပ။ ဃာနဉ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာနဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ပ။ ဇိဝှဉ္စ ပဋိစ္စ ရသေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှါဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ပ။ ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောट္ဌဗ္ဗေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ပ။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ ပ။ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ ဧवं ဘိက္ခဝေ လောက-သမုဒယော။

ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ လောကနိရောဓော စက္ခုဉ္စ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ ဖဿနိရောဓော ဝေဒနာ နိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊ ပ။ ဥပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။ ဧဝဉ္စ ဘိက္ခဝေ လောကနိရောဓော။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ လောကသမုဒယဉ္စ၊ လူသတ္တဝါအဖန်ဖန်ဖြင့်ပွားရှိနေပုံကိုလည်းကောင်း။လောကနိရောဓဉ္စ၊ လူသတ္တဝါဖြစ်ပွားမှု ချုပ်ငြိမ်းရုပ်သိမ်းပုံကိုလည်းကောင်။ ဒေသေဿာမိ၊ ငါဘုရားဟောတော်မူအံ့။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ကဿဉ္စ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ လောကသမုဒယော၊ လူသတ္တဝါ အဖန်ဖန်ဖြစ်ပွားရှိ နေမှုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်းဟူမူကား— စက္ခုဉ္စ၊ စက္ခုအကြည်ကိုလည်းကောင်း။ ရူပေ စ၊ အဆင်းအမျိုးမျိုးဟူသော ရူပဓာတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋ္ဌိစ္စ၊ အစဲပြု၍။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ တိဏ္ဏံ၊ စက္ခုအကြည်, ရူပါရုံ စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော ဓာတ်သုံးပါးတို့၏။ သင်္ဂတိ၊ ပေါင်းဆုံစည်းဝေးလုံးထေးထိခိုက်မှုသည်။ ဖဿော၊ ဖဿတရား မည်၏။ ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿတရား ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ ခံစားမှုဟူသော ဝေဒနာတရားသည်။သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဝေဒနာ-ပစ္စယာ၊ ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ တဏှာ၊ တဏှာတရားသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ တဏှာပစ္စယာ၊ တဏှာဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ ဥပါဒါနံ၊ အပြင်းအထန် စွဲတတ်သော ဥပါဒါန်တရားသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဥပါဒါန-ပစ္စယာ၊ ဥပါဒါန်တရား ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ ဘဝေါ၊ ဘဝအသစ်သည်။ သမ္ဘ-ဝတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဘဝပစ္စယာ၊ ဘဝဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ ဇာတိ၊ သခါရတရားတို့၏ မပြတ်ဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဇာတိတရားသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဇာတိပစ္စယာ၊ ဇာတိဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်။ ဇရာ၊ ရင့်ရော်အိုမင်းခြင်းလည်းကောင်း။ မရဏ၊ ချုပ်ဆုံးပျက်စီးခြင်းလည်းကောင်း။ သောက၊ စိုးရိမ်ပူပန်ရခြင်းမှလည်းကောင်း။ ပရိဒေဝ၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်းလည်းကောင်း။ ဒုက္ခ၊ ဆင်းရဲခြင်းလည်းကောင်း။ ဒေါမနဿ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းလည်းကောင်း။ ဥပါယာသာ၊ သက်ကြီးဖိုလ်ကို ငင်ရှိုက်ပင်ပန်းရခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ သုခမဖက် သက်သက် ဒုက္ခစု ဒုက္ခခဲကြီး ဖြစ်နေသော။ ဧတဿ၊ ထိုဝဋ္ဋ တရား၏။ သမုဒယော၊ ပွားစည်းဖြစ်ထွန်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ မနကို အရင်းတည်၍ ဟောသော ပါဠိတော်စုမှာလည်း ဤအတိုင်းပင် သိလေ။

မှတ်ချက်။ ။တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ဘဝအဆက်ဆက် ဖြစ်ပေါ်၍ နေမှု၌ တခု တခုသော ဖြစ်ပေါ်ရန်အစကို ဓာတ် သုံးပါး သုံးပါး တွဲဖက်၍ ပြတော်မူပေသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းပေတည်း။

(က) ဗကၠုဠ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ ဓာတ်သုံးပါးတွဲ။

(ခ) သောတဠ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ ဓာတ်သုံးပါးတွဲ။

(ဂ) ဃာနဠ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာနဝိညာဏံ ဓာတ်သုံးပါတွဲ။

(ဃ) ဇိဝှဠ ပဋိစ္စ ရသေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှါဝိညာဏံ ဓာတ်သုံးပါးတွဲ။

(င) ကာယဠ ပဋိစ္စ ဖောट္ဌဗ္ဗေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ ဓာတ် သုံးပါးတွဲ။

(စ) မနဠ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ ဓာတ်သုံးပါးတွဲ။ သုံးပါးခြောက်လံ (၁၈)ပါး ဖြစ်၏။

ဧကော ဓမ္မော အရ ဓာတ်တပါးပါးကို နှလုံးသွင်းရန် စတုက္ကအဂုံတွင် ပါဠိတော် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော ရာဟုလောဝါဒသုတ် ပါဠိတော် နှာ (၄၇၃-၄)၌

အထ ခေါ အာယသ္မာ ရာဟုလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပ-သင်္ကမိ၊ဥပသင်္ကမိတ္မာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္မာ ဧကမန္တံ နိသိဒိ၊ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အာယသ္မန္တံ ရာဟုလံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ—

ယာ စ ရာဟုလ အဗ္ဗတ္တိကာ ပထဝီဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ ပထဝီဓာတု၊ ပထဝီဓာတု ရေဝေသာ၊ တံ "နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ"တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသ္မာ ပထဝီဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ပထဝီဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

ယာ စ ရာဟုလ အဗ္ဗတ္တိကာ အာပေါဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ အာပေါဓာတု၊အာပေါဓာတု ရေဝေသာ၊တံ"နေတံ မမ၊နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ"တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဧဝမေတံ ·ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသ္မာ အာပေါဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ အာပေါ-ဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

ယာ စ ရာဟုလ အဗ္ဗတ္တိကာ တေဇောဓာတု ယာ စ ဗာဟိရာ တေဇောဓာတု၊ တေဇောဓာတု ရေဝေသာ၊ တံ "နေတံ မမ၊ နေသော-

ဟမသ္မိ၊ နာ မေသော အတ္တာ" တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသ္မာ တေဇောခေါတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ တေဇောခေါတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

ယာ စ ရာဟုလ အဗ္ဗတ္တိကာ ဝါယောခေါတု ယာ စ ဗာဟိရာ ဝါယောခေါတု၊ ဝါယောခေါတုရေဝေသာ၊ တံ "နေတံမမ နေသော-ဟမသ္မိ နာ မေသော အတ္တာ" တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသ္မာ ဝါယောခေါတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ဝါယောခေါတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။

ယတော ခေါ ရာဟုလ ဘိက္ခု ဣမာသု စတူသု ဓာတူသု နေဝတ္တာနံ နာ အတ္တနိယံ သမနုပဿတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ရာဟုလ ဘိက္ခု အဇ္ဇေဒ္ဓိ တဏှံ၊ ဝိဝတ္တယိ သံယောဇနံ၊ သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿာတိ။

အနက်ကား။ ။အထ ခေါ၊ ထိုအခါ၌။ အာယသ္မာရာဟုလော၊အရှင်ရာဟုလ-သည်။ ယေန၊ အကြင်အရပ်၌။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိတော်မူ၏။ တေန၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူရာအရပ်သို့။ ဥပသင်္ကမိ၊ ကပ်လေ၏။ ဥပသင်္ကမိတ္မာ၊ ကပ်လေပြီး၍။ ဘဂဝန္တံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ အဘိ-ဝါဒေတ္မာ၊ အလွန်ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီး၍၊ ဧကမန္တံ၊ သင့်တင့်သောအရပ်၌။ နိသီဒိ၊ နေ၏။ ဧကမန္တံ၊ သင့်တင့်သောအရပ်၌။ နိသိန္နံခေါ၊ နေပြီးသော။ အာယသ္မန္တံ ရာဟုလံ၊ အရှင်ရာဟုလာကို။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဧတံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သော စကားတော်ကို။ အဝေါစ၊ မိန့်တော်မူ၏။

ရာဟုလ၊ ရာဟုလာ။ အဗ္ဗတ္တိကာ၊ အဗ္ဗတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ယာ စ ပထဝီခေါတု၊ အကြင် ပထဝီခေါတဲ့သည်လည်း။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဗာဟိရာ၊အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ယာ စ ပထဝီခေါတု၊ အကြင်ပထဝီခေါတ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဧသာ၊ ဤ ပထဝီခေါတ်နှစ်ပါးသည်။ ပထဝီခေါတုရေဝ၊ မြေသဘောသက်သက်သာတည်း။ ဧတံ၊ ဤပထဝီခေါတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နာ မမ၊ ငါပိုင်ဥစ္စာမဟုတ်။ ဧသော၊ ပထဝီခေါတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နာ အဟမသ္မိ၊ ငါမဟုတ်။ ဧသော၊ ဤ ပထဝီ နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နာ မေ အတ္တာ၊ ငါ၏အတ္တမဟုတ်။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတံ၊ ဤပထဝီနှစ်မျိုးလုံးကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ်၏။ ဧवं၊ ဤသို့။ ဧတံ၊ ဤ ပထဝီခေါတ်ကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာ ပညာဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ပထဝီခေါတုယာ၊ ပထဝီခေါတ်၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ငြီးငွေ့၏။ ပထဝီခေါတုယာ၊ ပထဝီခေါတ်၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ဝိရာဇေတိ၊ တပ်ခြင်းကင်း၏။

ရာဟုလ၊ ရာဟုလာ။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ဖြစ်သော။ ယာ စ အာပေါဓာတု၊ အကြင်အာပေါဓာတ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဗာဟိရာ၊ အပသန္တာန်ဖြစ်သော။ ယာ စ အာပေါဓာတု၊ အကြင်အာပေါဓာတ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ဤအာပေါဓာတ်နှစ်ပါးသည်။ အာပေါဓာတုရေဝ၊ ရေသဘောသက်သက်သာတည်း။ တေ၊ ဤအာပေါဓာတ်နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နမမ၊ ငါပိုင်ဥစ္စာမဟုတ်။ ဧသော၊ ဤအာပေါဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နအဟမသ္မိ၊ ငါမဟုတ်။ ဧသော၊ဤအာပေါဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နမေ အတ္တာ၊ငါ၏အတ္တမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တေ၊ ဤအာပေါဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တေ၊ ဤအာပေါဓာတ်ကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ အာပေါဓာတုယာ၊ အာပေါဓာတ်၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ငြီးငွေ့၏။ အာပေါဓာတုယာ၊ အာပေါဓာတ်၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိရာဇေတိ၊ တပ်ခြင်းကင်း၏။

ရာဟုလ၊ ရာဟုလာ။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ဖြစ်သော။ ယာ စ တေဇောဓာတု၊ အကြင်တေဇောဓာတ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဗာဟိရာ၊ အပသန္တာန်ဖြစ်သော။ ယာ စ တေဇောဓာတု၊ အကြင်တေဇောဓာတ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ဤတေဇောဓာတ်နှစ်ပါးသည်။ တေဇောဓာတုရေဝ၊ မီးသဘောသက်သက်သာတည်း။ တေ၊ ဤတေဇောဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နမမ၊ ငါပိုင်ဥစ္စာမဟုတ်။ ဧသော၊ သည်။ နအဟမသ္မိ၊ ငါမဟုတ်။ ဧသော၊ ဤတေဇောဓာတ်နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နမေ အတ္တာ၊ ငါ၏အတ္တမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တေ၊ ဤတေဇောဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တေ၊ ဤတေဇောဓာတ်ကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ တေဇောဓာတုယာ၊ တေဇောဓာတ်၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ငြီးငွေ့၏။ တေဇောဓာတုယာ၊ တေဇောဓာတ်၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိရာဇေတိ၊ တပ်ခြင်းကင်း၏။

ရာဟုလ၊ ရာဟုလာ။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ဖြစ်သော။ယာ စ ဝါယောဓာတု၊ အကြင်ဝါယောဓာတ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဗာဟိရာ၊ အပသန္တာန်ဖြစ်သော။ယာ စ ဝါယောဓာတု၊ လည်း။ အတ္ထိ၊ရှိ၏။ သော၊ ဤဝါယောဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ ဝါယောဓာတုရေဝ၊ လေသဘောသက်သက်သာတည်း။တေ၊ ဤ ဝါယောဓာတ် နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နမမ၊ ငါပိုင်ဥစ္စာမဟုတ်။ ဧသော၊ ဤ ဝါယောဓာတ်နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နအဟ မသ္မိ၊ ငါမဟုတ်။ ဧသော၊ ဤဝါယော

ဓာတ်နှစ်မျိုးလုံးသည်။ နှ မေ အတ္တာ၊ ငါ၏အတ္တမဟုတ်။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတံ၊ ဤဝါယောဓာတ်နှစ်မျိုးလုံးကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတံ၊ ဤဝါယောဓာတ်ကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ၊ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဝါယောဓာတုယာ၊ ဝါယောမာတ်၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ငြီးငွေ့၏။ ဝါယောဓာတု-ယာ၊ ဝါယောဓာတ်၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိရာဇေတိ၊ တပ်ခြင်းကင်း၏။

ရာဟုလ၊ရာဟုလာ။ခေါ၊စင်စစ်။ယတော၊အကြင်အခါ၌။ဘိက္ခု၊ရဟန်းသည်။ စတ္တာသု၊လေးပါးကုန်သော။ဣမာသု ဓာတူသု၊ ဤဓာတ်တို့၌။ နေဝတ္တာနံ၊ အနှစ်သာရ အတ္တမဟုတ်သည်ကို။ နှ အတ္တနိယံ၊ကိုယ်နှင့်မစပ်သည်ကို။ သမနုပဿတိ၊ ကောင်းစွာမြင်၏။ ရာဟုလ၊ ရာဟုလာ။ အယံ ဘိက္ခု၊ ဤသို့မြင်သောရဟန်းကို။ သမ္မာဒသော၊ ကောင်းစွာမြင်သော ရဟန်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တဏှံ၊ တဏှာကို။ အစ္ဆေစ္ဆိ၊ ဖြတ်ပြီ။ သံယောဇနံ၊ သံယောဇဉ်ကို။ ဝိဝတ္တယိ၊ မဖြစ်စေပြီ။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ မာနာဘိသမယာ၊ မာနကို ပယ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဒုက္ခဿ၊ အမျိုးမျိုးသောဝဋ္ဋဆင်းရဲ၏။ အန္တံ၊ အဆုံးကို။ အကာသိ၊ ပြုနိုင်ပြီ။

ပထဝီရေဝေသာ ပါဠိ၌ အဓိပ္ပာယ်ကား—

မြေကြီး, တော, တောင် စသည်တို့၌ရှိသော ဗာဟိရ ပထဝီသည်လည်း ငါပိုင်ဥစ္စာမဟုတ်၊ ငါလည်းမဟုတ်၊ ငါ၏အတ္တလည်းမဟုတ်ဟု ထင်ရှား၏၊ ထို့အတူ မိမိ၏ အဗျတ္တသန္တာန်၌ရှိသော ခက်မာမှု ကိရိယာကိုလည်း ငါပိုင်ဥစ္စာမဟုတ်၊ ငါလည်းမဟုတ်၊ ငါ၏အတ္တလည်းမဟုတ်ဟု ဉာဏ်အမြင်၌ ထင်ရှားစေရမည်၊ ပထဝီနှစ်မျိုးထပ်တူကျစေရမည်၊ အဗျတ္တပထဝီကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငါဖြစ်၍ မနေစေနှင့် ငါ၏ဥစ္စာဖြစ်၍ မနေစေနှင့် ငါ၏အတ္တဖြစ်၍မနေစေနှင့်ဟု ဧဝ ကျောက်ကန် လျှံထိပ်သံပြင်းပြင်းနှင့် ခပ်တင်းတင်းဟောတော်မူပေသတည်း။

ရာဟုလောဝါဒသုတ်ပါဠိအနက်ပြီး၏။

ခန္ဓာငါးပါး

ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။

ရူပက္ခန္ဓာ၏ သဘောလက္ခဏာကား—

ရူပက္ခန္ဓာ၊ ပထဝီ မာမှု နှီးညှံ့မှု မြေဝေတ်။ အာပေါ၊ ဖွဲ့စည်းမှု ယိုစီးမှု ရေဓာတ်။တေဇော၊ ပူမှု အေးမှု မီးဓာတ်၊ ဝါယော၊ ထောက်ကန်မှု လှုပ်ရှားမှု

လေခေတ်။ ဝဏ္ဏ၊ အဆင်းခေတ်။ ဂန္ဓ၊ အနံ့ ခေတ်။ ရသ၊ ချို ချဉ်,စပ်,ငန်,ဖန်, ခါး ရသခေတ်။ သြဇာ၊ ရူပ်ကို ကြီးပွားစေတတ်သော ခေတ်ဆီ ခေတ်စေး သြဇာခေါ်တ်။ သဒ္ဒ၊ အသံခေတ်။

ရူပကွဲနှာပြီး၏။

ရှင်းလင်းဖော်ပြသောအခန်း

ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော ဤလေးပါးကို မဟာဘုတ်လေးပါးဟု ခေါ်သည်၊ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ သြဇာ ဤလေးပါးကို ဥပါဒါရူပ် လေးပါးဟုခေါ်သည်၊ ဤမဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် ဥပါဒါရူပ်လေးပါးကို အဌကလာပ်ရူပ် ခေတ်ရှစ်ပါးဟုခေါ်သည်၊ ၎င်းအဌကလာပ်ရူပ် ခေတ်ရှစ်ပါးတို့သည် အတူတကွဖြစ်၍ အတူတကွပျက်တတ်သော တရားမျိုးဖြစ်၍ အဝိနိဗ္ဘောဂ ရူပ်မည်၏။

ထိုအဝိနိဗ္ဘောဂရူပ်တို့၌ နိသတ္တ နိဇီဝ မြင်ငုံကား တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသမုတ်ကြတဲ့ အဌကလာပ်ရူပ်တွင် အဖြူ အနီ အဝါ အစိမ်း အမည်း အစရှိသော ဝဏ္ဏ အဆင်းက မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော ရူပ်ခေတ်တမျိုးမည်၏၊ တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသမုတ်ကြတဲ့ အဌကလာပ်ရူပ်တွင် အမွှေးနံ့ အပုပ်နံ့ဟု ဆိုအပ်သော အနံ့ခေတ်ဟူသမျှသည် နှာခေါင်းနှင့် နမ်းမိမှ သိရသော ရူပ်ခေတ်တမျိုးမည်၏၊ တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသမုတ်ကြတဲ့ အဌကလာပ်ရူပ်တွင် ချို ချဉ် စပ် ငန် ဖန် ခါး ရသခေတ်အမျိုးမျိုးသည် လျှာပြင်ပေါ်သို့ရောက်မှ သိကြရသော ရူပ်ခေတ်တမျိုးမည်၏၊ တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသမုတ်ကြတဲ့ အဌကလာပ်ရူပ်တွင် သြဇာရူပ်ကို ကြီးပွါးစေတတ်သော ခေတ်ဆီ ခေတ်စေး သြဇာခေတ်ဆိုတာ သုခုမရူပ်ဖြစ်၍ မနောဒ္ဒါရဒ္ဒ စိတ်နှင့်ဉာဏ်နှင့်သာ သိအပ်သိထိုက်သော ရူပ်ကို ကြီးပွါးစေတတ်သော သြဇာရူပ်တမျိုးမည်၏၊ တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသမုတ်ကြတဲ့ အဌကလာပ်ရူပ်တွင် မာမှု နူးညံ့မှု ရူပ်တမျိုး၊ ပူမှု အေးမှု ရှင်တမျိုး၊ ထောက်ကန်မှု လှုပ်ရှားမှုရူပ်တမျိုး၊ ဤသုံးမျိုးသော ရူပ်ကတော့ ကိုယ်အင်္ဂါတို့နှင့် နင်းမိ ကိုင်မိ တိုက်ခိုက် ထိပါးသော အခါတို့၌သာ သိရသောကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗရူပ်ခေတ် တမျိုးမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။အဌကလာပ်ရူပ်ခေတ်အချင်းချင်း ထိခိုက်မှုဒဏ်ကြောင့် အသံဖြစ်ပေါ်သည်၊ ၎င်းအသံခေတ်ကို ထည့်သွင်းရေတွက်သော် နဝက ကလာပ်ရူပ် ကိုးပါးဟုခေါ်သည်။

ဒုါရခြောက်ပါး၌ အစီအစဉ်အတိုင်း အာရုံခြောက်ပါးကို ဝေဖန်တွဲဖက်၍ ပြသောအခန်း

ဝဏ္ဏ–အဆင်းဓာတ်မှာ စက္ခုဒ္ဒါရနှင့်ဆိုင်သည်။

သဒ္ဒ–အသံဓာတ်မှာ သောတဒ္ဒါရနှင့်ဆိုင်သည်။

ဂန္ဓ –အနံ့ဓာတ်မှာ ဃာနဒ္ဒါရနှင့်ဆိုင်သည်။

ရသ –ချို,ချဉ်,စပ်,ငန်,ဖန်,ခါး ရသဓာတ်မှာ ဇိဝှါဒ္ဒါရနှင့် ဆိုင်သည်။

ပထဝီ –မာမှု နူးညံ့မှု မြေဓာတ်။

တေဇော–ပူမှုအေးမှု မီးဓာတ်။

ဝါယော–ထောက်ကန်မှု၊ လှုပ်ရှားမှု၊ လေဓာတ်။ ဤသုံးပါးသောဓာတ်သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မည်သည်။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မျိုးမှာ ကာယဒ္ဒါရနှင့်ဆိုင်သည်။

အာပေါဓာတ် –ညြစ်ဓာတ်မျိုးမှာ မနောဒ္ဒါရနှင့် ဆိုင်သည်။

ဂင်းပြင် မနောဒ္ဒါရနှင့်ဆိုင်သော ဓမ္မဓာတ်ဆိုသည်ကား ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရား အဗျာကတ တရားအလုံးစုံကို ဓမ္မဓာတ်ဆိုသည်။

ဒုါရခြောက်ပါး၌ အာရုံခြောက်ပါး တွဲဖက်၍ပြသော အခက်းပြီး၏။

နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၏ သဘောလက္ခဏာကိုကား –

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ကောင်းမကောင်း အလတ်အားဖြင့် ခံစားမှု ဝေဒနာစေတသိက်၊ သညာက္ခန္ဓာ အဟောင်းမှတ်သိမှု သညာစေတသိက်၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှု လှုံ့ဆော်မှု စေတနာစေတသိက်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ထွေထွေလာလာကြဲသိမှုစိတ်။

နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးသဘောလက္ခဏာကို ပြသောအခက်းပြီး၏။

ထို နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ထွေထွေလာလာကြ၍ သိပုံကို အနည်းငယ်မျှ ဖော်ပြလိုက်ပါမည်။

တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုမှုတခုသည် စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီးထင်၍ အဆင်းရှုပါရုံတွေကို စိတ်က ရှည်ရှည်လုံးလုံး တိုင်ဟု ကြံစည်ပြီးမှ တိုင်ဟုခေါ်ဆိုမှုတခုနှုတ်ဖျားပါးစပ်ဝတွင် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

ဒါ့ကြောင့် တိုင်ဟု ကြံစည်တိုင်း ကြံစည်တိုင်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုမှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း သူတပါးပြောဆိုသော အသံကို ကြားရ၍ တိုင်တိုင်ဟု ကြံသိမှု ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း ဝိညာဏကွန္ဓာ နာမ်တရားဟု ဆင်ခြင်ရမည်၊ နှလုံးသွင်း ရမည်၊ ဤကဲ့သို့ ဝိညာဏခေတ် နာမ်တရားတခုကို နှလုံးသွင်းရုံနှင့် နိဗ္ဗာန် ရ၏ဟု ယုံကြည်အားထားရန် ဘုရားဟောတော်မူသော–

နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ပုတ္တမံသူပမသုတ်-နှာ-၃၂၄ ၌—

ဝိညာဏော ဘိက္ခဝေ အာဟာရေ ပရိညာတေ နာမရူပံ ပရိညာတံ ဟောတိ၊ နာမရူပေ ပရိညာတေ အရိယသာဝကဿ နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဥတ္တရိ-ကရဏီယန္တိ ဝဒါမိ။

အနက်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဝိညာဏော အာဟာရေ၊ ဝိညာဏာ-ဟာရကို။ ပရိညာတေ၊ ပရိညာသုံးပါးဖြင့် အဆုံးတိုင် ပိုင်နိုင်သည်ရှိသော်။ နာမရူပံ၊ နာမ်ဟူသမျှ ရူပ်ဟူသမျှသည်။ ပရိညာတံ၊ ပိုင်နိုင်မှု အလိုလို ပြီးစီးလေတော့သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နာမရူပေ၊ နာမ်ဟူသမျှ ရူပ်ဟူသမျှသည်။ ပရိညာတေ၊ ပိုင်နိုင်မှု အလိုလိုပြီးစီးသည်ရှိသော်။ အရိယ သာဝကဿ၊ ငါဘုရား တပည့်သားအား။ ဥတ္တရိ၊ ထိုထက်အလွန်။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုကိုမျှ။ ကရဏီယံ၊ ပြုဖွယ်လုပ်ဖွယ် အားထုတ်ဖွယ် ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒါမိ၊ ငါဘုရားဟောတော်မူ၏။

စောဒနာ အမှတ် (၁) (ဂ) မှာ ပါရှိသော အရှင်ကောဝိဒ၏ နာမ်လောကမှာ ကြောင်ပန်းတောရမှ အသိအမှတ်မပြုသော စာအုပ် ဖြစ်ပါ၍ သောဓနာ လျှောက်ဆိုဖွယ် မရှိပါဘုရား။

အမှတ် (၁) (ဃ) (င) (စ) တို့ကို ဆက်လက်၍ (သောဓနာ) လျှောက်ထားပါမည်ဘုရား။

ထို (ဃ) (င) (စ) တို့တွင်လည်း (စ) ကို (သောဓနာ) လျှောက်ထားလိုက်ပါလျှင် (ဃ) (င) တို့မှာ အကျုံးဝင်ပြီး သောဓနာလျှောက်ထားပြီး ဖြစ်ပါ၍ (စ) ကိုသာ (သောဓနာ) လျှောက်ထားရန် ခွင့်ပြုတော်မူကြပါ ဘုရား။

ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တွဲ စတုသစ္စာဒီပကာသနီကျမ်း တရားသင်နည်း ဆွေးနွေးနည်း၊ တက်နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်၊ စာမျက်နှာ (၂၀)မှ အစပြု၍—

(စ) ဒွါရခြောက်ပါး၊ အာရုံခြောက်ပါးတို့၌ နာမ် ရူပ် နှစ်ပါး၊ သစ္စာ လေးပါး ဖွဲ့နည်း။

(စ) စက္ခုဒ္ဒါရ နေရောင် နာမ်ရုပ် သစ္စာလေးပါး၊ နေက နာမ်၊ အရောင်က ရုပ်။

သောတဒ္ဒါရ ကြက်သံ နာမ်ရုပ် သစ္စာလေးပါး၊ ကြက်က နာမ်၊ အသံက ရုပ်။

ဃာနဒ္ဒါရ ရေနံဆီနံ့ နာမ်ရုပ် သစ္စာလေးပါး၊ ရေနံဆီက နာမ်၊ အနံ့က ရုပ်။

ဇိဝှါဒ္ဒါရ ထန်းလျက် ချိုတယ် နာမ်ရုပ် သစ္စာလေးပါး၊ ထန်းလျက်က နာမ်၊ ချိုတဲ့ရသာက ရုပ်။

ကာယဒ္ဒါရ ဦးခေါင်းမာတယ် နူးညံ့တယ် ပူတယ် အေးတယ် ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတယ် နာမ်ရုပ် သစ္စာလေးပါး၊ ဦးခေါင်းက နာမ်၊ မာတာ, နူးညံ့တာ, ပူတာ, အေးတာ, ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတာ က ရုပ်။

မနောဒ္ဒါရ-အရှေ့ အနောက် (၀)ဌုတ်တုတ် နာမ်ရုပ် သစ္စာ လေးပါး၊ အရှေ့ အနောက် (၀) ဌုတ်တုတ်က နာမ်၊ ဟဒယဝတ္ထုက ရုပ်။

ဤသို့ ရေးသားတော်မူရာမှာ–

စက္ခုဒ္ဒါရမှာ တိုက်သောအရောင်က ရူပါရုံ ရုပ်တရား ဖြစ်ပါသည်၊ စက္ခုဒ္ဒါရမှာ နေတည်းဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံ မတိုက်ပါ၊ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မတိုက်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်က နေကိုမြင်သည် မဟုတ်ပါ၊ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်က အရောင်ရူပါရုံကိုသာ မြင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒပိဋကတော် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ-နှာ ၃၀၂- "စက္ခုံ စ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

နေဆိုသည်မှာ ပညတ်ဓမ္မာရုံ ဖြစ်ပါသည်၊ ပညတ်ဓမ္မာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်နှင့်သာ ဆိုင်ပါသည်၊ နေ ဆိုသော ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် မဆိုင်ပါ၊ နေ ဆိုသော ပညတ်ဓမ္မာရုံကို စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်က မမြင်ပါ။

ထိုပညတ်ဓမ္မာရုံသည် "နိဗ္ဗာန် ပညတ္တိ စ ကာလဝိမုတ္တံနာမ" ဟူသော ထေရဝါဒအဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝိနီဋီကာ ပကိဏ္ဏကပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ–နှာ (၁၃၀) ကျမ်းမှာပါရှိခြင်းကြောင့် နေ-ဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် အတိတ်ကာလမှ လွှတ်၍နေသော ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှ လွှတ်၍နေသော အနာဂတ်ကာလမှ လွှတ်၍နေသော ကာလဝိမုတ် ပညတ်ဓမ္မာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

ထို နေ-ဟူသော ကာလဝိမုတ်ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် မနောဒ္ဒါရမှာတိုက်၍မနော ဝိညာဏ်စိတ်ကသာ ထင်ထင်ရှားရှား အာရုံပြုပါသည်၊ နေ လို့ ထင်ရှားအ

အာရုံပြုပါသည်၊ ဟိုမှာ (ဓန)လို့ အရောင်ရှုပါရုံအပေါ်မှာ ထင်ရှားအောင် ပြနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒပိဋကတ်တော် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ဆဋ္ဌမူ-နှာ(၃၂၀)၊

(မနာ့ဠ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ) ဟု ဟောတော်မူပါသည်၊ ထို နေဟူသော ကာလဝိမုတ် ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် (စိတ္တပရိကပ္ပ) စိတ်ကြံစည်လို့သာ ထင်ရှားခြင်း (စိတ္တမယ) စိတ်ဖြင့်ပြီးခြင်း (စိတ္တနိမ္မိတ) စိတ်ဖန်ဆင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒပိဋကတ်တော်၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ ကဝိမျက်မှန်မူ-နှာ(၁၅)မှာ-

ယာ ပန အတ္တနော လက္ခဏေန ဝိဇ္ဇမာနောယေव နု ဟောတိ။ ဝိဇ္ဇမာ-နသ ပန အတ္ထသ နာနာပဝတ္တိ အာကာရေ ဥပါဒါယ (စိတ္တေန ပရိကပ္ပေ-တ္ဝာ) သဝိဂ္ဂဟံ ကတ္ဝာ ဂဟိတော (စိတ္တမယော) (စိတ္တနိမ္မိတော) ဟုတ္ဝာ စိတ္တေ ဧဝ ဥပလဗ္ဘမာနော ဟောတိ၊ ဧသော သတ္တပုဂ္ဂလောဒိကော အတ္ထော ပရိကပ္ပသိဒ္ဓေါ နာမ။

ပြန်မာပြန် လိုရင်းမှာ—သဘာဝသိဒ္ဓတရားမှ တပါး ပရိကပ္ပသိဒ္ဓသဘော တရားကို ပြဆိုပါဦးမည်၊ သတ္တဝါ ပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသော အကြင်ပညတ်သဘော တရားသည် မိမိ၏ လက္ခဏာအားဖြင့် (ပရမတ်) ကဲ့သို့ အဟုတ်အမှန် အထင်အရှား ရှိနိုင်သည်၊ မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်နိုင်သည်သာလျှင် ကတည်း၊ စင်စစ်ကေန်အမှန်သော်ကား အဟုတ်အမှန်ရှိပေသော (ပရမတ်) သဘောတရား၏ အထူးထူးသော ဖြစ်ခြင်း အမူအရာတို့ကို ထောက်ဆစ်မှု အကြောင်းပြု၍ (မနောဝိညာဏ်) စိတ်ဖြင့် မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံဖန်၍ ကိုယ်ထည်ဒြပ်မဟုတ် မရှိပါပဲလျက် ကိုယ်ဒြပ်ဟုတ်သလို ရှိသလိုလို မမှန်မဟုတ်ကြံဖန်လုပ်၍ ယူအပ်သည့်စိတ်ဖြင့်ပြီးသည့်စိတ်သည် လှည့်ပတ်လိမ်ပြ ဖန်ဆင်းအပ်သည်ဖြစ်၍ စိတ်ထဲသာလျှင် ရအပ်သည်ဖြစ်၏၊ သတ္တဝါ ပုဂ္ဂိုလ်အစရှိသော ထိုပညတ်သဘော တရားသည် (လုပ်ကြံ)ဆသဖြင့် ပြီးစီးသော (ပရိကပ္ပသိဒ္ဓ)တရားမည်၏။

ဤသို့ မိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့်-

စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်သာ သိအပ်, မြင်အပ်သော (အရောင်)ရှုပါရုံ အပေါ်မှာ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်ကသာ (နေ)ပညတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍ ပစ္စုပ္ပန်မှာ (နေ)တကယ်ရှိ ဘိသကဲ့သို့ (နေ)ဟု ကြံဆ၍ သိခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိပရိကပ္ပ(နေ)ဖြစ်ပါသည်၊ စိတ္တနိမ္မိတ(နေ)ဖြစ်ပါသည်၊ စိတ္တေ ဧဝ ဥပလဗ္ဘ-နှ(နေ)ဖြစ်ပါသည်။

ထိုပရမတ္ထဒီပနီဋီကာကြီးအဖွင့် ထေရဝါဒဋ္ဌ အကျုံးဝင်သော (အနုဒီပနီ) ကျမ်း၊ ဣစ္ဆာသယမူ-နှာ(၃၆)မှာလည်း-

စိတ္တေန ပရိကပ္ပေတွာတိ မနောဝိညာဏစိတ္တေန(အဝိဇ္ဇမာနံ) သဏ္ဌာနံ (ဝိဇ္ဇမာနံ)ကတ္ဝာ-သဝိဂ္ဂဟံ ကတ္ဝာတိ သရီရံ ကတ္ဝာ ဝတ္ထုဒဗ္ဗ-သဟိတံ ကတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ စိတ္တမယော စိတ္တနိမ္မိတောတိ သုပိ-နန္တေ ဒိဋ္ဌရူပါနိ ဝိယ စိတ္တေန ပကတော စိတ္တေန နိမ္မိတော။

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ-စိတ္တေန ပရိကပ္ပေတွာဟူသည်ကား မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အဟုတ်အမှန် ထင်ရှားမရှိသော ပုံဟန်သဏ္ဌာန်ကို ထင်ရှားရှိသကဲ့သို့ ကြံဖန်ပြုလုပ်၍ အထည်ဝတ္ထုဒြပ်နှင့် တကွ ဖြစ်ဟန်လိုလိုကို ကြံဖန်ပြုလုပ်၍ ဤသို့ဆိုလိုသည်ဖြစ်၏။ စိတ္တမယော- စိတ္တနိမ္မိတောဟူသည်ကား အိပ်မက်ထဲ၌ မြင်မက်အပ်သော အိပ်မက်ရုပ်ပုံတို့ကဲ့သို့ (မနောဝိညာဏ်)စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ပြီးစီးအပ်ပြီး (မနောဝိညာဏ်)စိတ်ဖြင့် လှည့်ပတ် လိမ်ပြ ဖန်ဆင်းအပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် (မနောဝိညာဏ်)စိတ်၌ သာလျှင် ရအပ်သည်ဖြစ်၏။

ဆိုလိုရင်းအချုပ်မှာ (နေ)ဟူသည် ထင်ရှားမရှိသော အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ဓမ္မာရုံဖြစ်ပါသည်၊ (နေဝန်း)ဟူသည် ထင်ရှားမရှိသော သဏ္ဌာနပညတ်ဓမ္မာရုံဖြစ်ပါသည်၊ (နေ)ပညတ် (နေဝန်း) သဏ္ဌာနပညတ်ထင်ရှားရှိ၍ လာအောင် (မနောဝိညာဏ်)စိတ်က သာလျှင် ကြံဖန်ပြုလုပ်ပေးသဖြင့် (နေ) ပညတ်ထင်ရှားရှိဖြစ်လာပါသည်။ စိတ္တမယ (နေ)ဖြစ်လာပါသည်၊စိတ္တနိမ္မိတ(နေ) ဖြစ်၍ လာပါသည်။

ထို့ပြင် ထေရဝါဒဋ္ဌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီကမ္မဋ္ဌာန ဒီပနီ သုဓမ္မဝတီမူ၊ နှာ-(၉၀၊ ၉၁) မှာ-

ယခုအခါ မျက်လှည့်သည်အသွင်ကဲ့သို့ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးအမှောက် အမှားလှည့်စား၍ နေပုံကို ပြဆိုပေအုံ့၊ မျက်စိဥပစာဋ္ဌ ရှိသမျှသော ဝတ္ထုဒြပ်တို့ကို မျက်စိဖြင့်မြင်ကြရာ၌ အဟုတ်ရှိ တကယ်ရှိဖြစ်သော ဓာတ်သဘာဝကို မြင်ကြသည်မဟုတ်၊ ဝိညာဏ်သည် မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံဖန်ဆင်း ခင်းကျင်းဖော်ပြသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မိန်းမ ယောကျ်ား ဝတ်စားတန်ဆာ အိမ် ယာ ကျေးငှား ကန် ဝင်းခြံ တုံး တိုင် ဖျာယိုင် အိုင် အင်း သစ်ပင် ချုံနွယ် အစရှိသော အထည်ဒြပ် ပညတ်နိုင်ငံ၏ အဆောက်အအုံ တွေ့ကိုသာ မြင်ကြရကုန်၏။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ် သတ္တဝါမဟုတ် တစုံတခုသော ဝတ္ထုအထည်မဟုတ်၊ တုစ္ဆသုညသဘာဝမျိုးဖြစ်သော ရူပဓာတ်ကို ငါမြင်သည်

ဟု မဖြစ်ကြကုန်၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမြင်သည် မည်သည့်သတ္တဝါကိုမြင်သည် မည်သည့်အထည်ဝတ္ထုကို ငါမြင်သည်ဟု ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ဤသို့သောမြင်မှုကို စတုသစ္စအရာ ဝိပဿနာအရာတို့၌ မဟုတ်မမှန်ကို မြင်ကြကုန်၏ဟု ဆိုသတည်း။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူသောကြောင့် အရောင်တည်းဟူသော ရူပါရုံ ရုပ်ဓာတ်အပေါ်မှာ မျက်လှည့်သည် အသင်ကဲ့သို့ ဝိညာဏ် (၆) ပါးထဲက မနောဝိညာဏ် စိတ်နာမ်တရားသည် (နေ)ကိုမြင်သည်၊ (နေဝန်း) ကိုမြင်သည် ဟူ၍ မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံ၍ ပြုပါသည်။

ထိုမှတပါး—သာသနာရေးဦးစီးမှူ ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆရာတော်၏ဘာဝနာဒီပနီ နှာ—၂၄—မှာ—

သစ်ပင်၌ ကေန်ရှိရင်း အမှန်ရှိရင်း အဟုတ်ရှိရင်းဖြစ်ကြကုန်သော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း ထိုရုပ်တို့၌ရှိသောအနိစ္စအချက် ကြီးကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် သစ်ပင် သစ်ကိုင်း သစ်ခက် သစ်ညွှန့် သစ်ပွင့် သစ်သီး အစရှိကုန်သော ပထမအရိပ်အသွင်တို့သည် ဉာဏ်၌ကွယ်ပျောက်ကုန်၏၊ အမှန်ရှိရင်းမျိုးမဟုတ် အဟုတ်ရှိရင်းမျိုး မဟုတ်ကုန်၊ (စိတ်အာရုံထဲမှာသာ) မျက်လှည့်အသွင်ကဲ့သို့ ထင်မြင်ရသော အရိပ်မျိုး နိမိတ်မျိုး အသွင်သဏ္ဌာန်မျိုးတို့သာတည်းဟု ဉာဏ်၌ရှင်းလင်းစွာ ထင်မြင်၏။

ဤသို့ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် (နေ) ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော အဋ္ဌ-ကလာပ် ရုပ်ဓာတ်ရှစ်ပါးထဲမှ (အရောင်) ဟုဆိုအပ်သော ရူပါရုံရုပ်ဓာတ်အပေါ်မှာ (နေ)ဟု မျက်လှည့်အသွင် အမှားမြင်ခြင်းသည် အာရမ္မဏိက မနောဝိညာဏ်စိတ်၏ အာရုံထဲမှာသာ ထင်ရမြင်ရသော နာမ်၏အရိပ်မျိုး နာမ်၏နိမိတ်မျိုး နာမ်၏အသွင်သဏ္ဌာန်မျိုးသာတည်းဟု ဉာဏ်၌ရှင်းလင်းစွာ ထင်မြင်ရပါသည်။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော သာသနာရေးဦးစီးမှူ လယ်တီဆရာတော်၏ ဘာဝနာဒီပနီ နှာ ၄၈၊ ၄၉-မှာ ဓာတ်အမြင်မပေါက်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ စိတ်သည် အရှေးစိတ်နှင့် ထပ်တူပင်တည်း၊ အရှေး၏စိတ်မှာ ဘာမျှမဟုတ် ဘာမျှမရှိသော ကောင်းကင်ကို ရေပြင်ကြီး ပင်လယ်ပြင်ကြီး အဟုတ်အမှန် ထင်မြင်၍ နေမှုနှင့် ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏စိတ်မှာ နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါးထင်မြင်၍နေမှု တူလှ၏။

ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့သည်သာ အဟုတ်ရှိအမှန်ရှိ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုအဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိစွဲကား မျက်တောင်တခတ် လျှပ်တပြက်မျှ ခိုင်မြဲသော နိစ္စမျိုးမဟုတ်ကုန်၊ အလိုသို့လိုက်တတ်သော အတ္တမျိုးမဟုတ်ကုန်၊ အနိစ္စမျိုး အနတ္တမျိုးတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။

နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့ကား အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိမဟုတ်၊ (စိတ်ဝိညာဏ်) ထင်ချင်တတ်တိုင်း ထင်မြင်၍နေသော အထည်ဒြပ်ကြီးဖြစ်၍ နိစ္စအနေ, အတ္တအနေ ထင်မြင်၍နေကြကုန်၏။

(နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါး)ဆိုသည်လည်း အထည်ဒြပ်မဟုတ်သော ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်ကိုပင် အထည်ဒြပ်ပြူလုပ်၍ ထင်မြင်သောအမှုတည်း၊ ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် မြင်အပ်သော (အရောင်)တည်းဟူသော ရူပါရုံရုပ်တရားအပေါ်မှာ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိအပ်သော (နေ) ဟူသော (နေဝန်း)ဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံကို နိစ္စအနေ, အတ္တအနေထင်မြင်၍ နေကြကုန်သည်။

ထေရဝါဒ၌အကျုံးဝင်သော သာသနာရေးဦးစီးမှူ လယ်တီဘာဝနာဒီပနီ နှာ ၂၄-မှာ–

ပညာမျက်စိအမြင် ရှိကြကုန်သော လူတို့သည်ကား အနှစ်ပုထုဇဉ်တို့ကဲ့သို့ပင် ပကတိမျက်စိဖြင့် သန္တတိနိမိတ်ကြီးကို မြင်ကြကုန်သော်လည်း ပကတိမျက်စိအမြင်မည်သည် ဟုတ်မှန်သောဓမ္မသို့ ဘယ်အခါမျှ ဆိုက်ရိုးမရှိ၊မဟုတ်တရုတ်တွေ့ အနန္တ အမြဲပါရှိ၏ဟုသိကြလျက် ရှိသဖြင့် ပကတိမျက်စိအမြင်ကို ဝိညာဏ်၏ လိမ်မှုကြီးဟု ပယ်ရှားရ၍ ပညာမျက်စိအမြင်ကို ပေါ်အောင်ဖော်၍ ကြည့်ကြကုန်၏၊ ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် (အရောင်) တည်းဟူသော ရူပါရုံပရမတ်ကို မြင်ပါသော်လည်း နောက်လိုက် မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် (နေ) တည်းဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုလျက် မဟုတ်တရုတ်တွေ့ အနန္တ လိမ်ပြပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပကတိမျက်စိအမြင်ဟု ဆိုအပ်သော စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော (အရောင်)၏ အပေါ်မှာ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော (နေ) သည် မနောဝိညာဏ်၏ လိမ်မှုတည်းဟု ပညာမျက်စိအမြင်ကို ပေါ်အောင်သာ ရှုပွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

လယ်တီဆရာတော်၏ ဘာဝနာဒီပနီ နှာ-၆၃ သာသနာရေးဦးစီးမှူမှာ—

ပညာမျက်စိ ရှိကြကုန်သော ကလျာဏ ပဏ္ဍိတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား ပကတိမျက်စိအမြင်နှင့် မြင်ရသော နိမိတ်သဏ္ဌာန် မဟုတ်မမှန်ကြီးကို အတတ်သိကြကုန်သဖြင့် ပကတိမျက်စိအမြင်ကို စိတ်ဝိညာဏ်၏ လိမ်လည်မှုတည်းဟု ပယ်ရှားရ၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမရှိ၊ သူ ငါဟူ၍မရှိ၊ ခြေတလှမ်းမှ ခြေတလှမ်းသို့ ကူး၍ သွားသောသူ လာသောသူ ဟူ၍ တစုံတယောက်မျှမရှိ၊ လှမ်းသောခြေ ဟူ၍ပင် မရှိ၊ ခြေလှမ်းဟူ၍ပင်မရှိ၊ ပကတိမျက်မြင် ဝိညာဏ်မျက်လှည့်၏ အမှုသာတည်း။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူသောကြောင့် ပညာမျက်စိ ရှိကြသော ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့သည်ကား စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် (အရောင်) တည်းဟူသော ရူပါရုံ ရုပ်တရားကိုသာ မြင်ရသည်၊ (နေ)ဟူသော နာမပညတ် (နေဝန်း)ဟူသော အတ္ထပညတ် တို့ကို မြင်ရသည်မဟုတ်၊ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်သာ ရူပါရုံအပေါ်မှာ (နေ)လို့ သိသည်၊ နေဝန်းလို့သာ သိသည်ဟု မြင်ကြကုန်၏၊ ပကတိမျက်စိဖြင့် (နေ)ကို မြင်သည် (နေဝန်း) ကို မြင်သည် ဆိုသည်ကား ဝိညာဏ်မျက်လှည့်၏ အမှုသာတည်း။

ဟံသာဝတီမူ ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆရာတော်၏ သာသနာ့ဝိသေသနီ ပထမတွဲ နှာ-၆ မှာ–

အဖြေကား— ပညတ်တရားမည်သည် ပထဝီ ဖဿ အစရှိသော ပရမတ်တရားများ ကဲ့သို့ ဓာတ်သားနှင့်တကွ အဟုတ်အမှန်ရှိသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ စိတ်မနောထဲတွင် သဏ္ဌာန်ကြီးငယ် အထည်ဒြပ်ပေါ် အောင် လုပ်ကြံ၍ယူရသော တရားမျိုးသာဖြစ်၍ လုပ်ကြံ၍ယူမှုမည်သည်လည်း အစွမ်းသတ္တိ ထက်သန်စွာရှိကြသော မနောဝိညာဏဓာတ် စိတ်တို့၌သာ ရှိ၏။ စသည် မြင်ကြရာ၌ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် (အရောင်) အဆင်းရူပါရုံကိုသာ မြင်နိုင်၏၊ (နေ)ဟူ၍ မသိတတ်၊ စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိနောက် အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့သည်သာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်မြင်သော (အရောင်) သည်ကား (နေရောင်) ဖြစ်သည်ဟု ပညတ်ပေါ် အောင် လုပ်ကြံ၍ ယူကြကုန်၏။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် (နေ) (နေဝန်း) ဟူသော နာမပညတ် အတ္ထပညတ် တရားမည်သည် (အရောင်) အစရှိသော ရုပ်ဓာတ် ရုပ်ပရမတ်တရားများကဲ့သို့ ဓာတ်သားနှင့်တကွ အဟုတ်အမှန်ရှိသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ စိတ်မနောထဲတွင် (နေဝန်း)ဟူသော သဏ္ဌာန်ကြီးငယ် အထည် ဒြပ်ပေါ် အောင် လုပ်ကြံ၍ ယူရသော တရားမျိုးသာဖြစ်၍ လုပ်ကြံ၍ယူမှု မည်သည်လည်း အစွမ်းသတ္တိ ထက်သန်စွာရှိကြသော မနောဝိညာဏဓာတ် စိတ်တို့၌သာ ရှိ၏။ (နေရောင်) စသည် မြင်ကြရာ၌ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် (အရောင်) အဆင်းရူပါရုံကိုသာ မြင်နိုင်၏၊ (နေ)ဟူ၍ မသိတတ်၊ စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိနောက် အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့သည်သာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်မြင်သော (အရောင်) သည်ကား (နေရောင်) ဖြစ်သည်ဟု ပညတ်ပေါ် အောင် လုပ်ကြံ၍ ယူကြကုန်သည်။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ် ပထမတွဲ နှာ-၃ ဝိပဿနာဒီပနီ သာသနာရေးဦးစီးမှ—

စိတ္တဝိပလ္လာသ၌ မျက်လှည့်ကြီး ဥပမာဆိုသည်ကား မျက်လှည့်ကြီး ပညာမျိုးသည် ရှိ၏၊ ထိုပညာဖြင့် ပြုလုပ်၍ ပြသည်ရှိသော် ကြည့်မြင်သူ လူအများ၊ တို့သည် မြေစိုင်ခဲ စသည်ကို ရွှေခဲ ငွေခဲ စသည် ထင်မြင်ကြကုန်၏၊ မျက်လှည့်ပညာ၏ အစွမ်းသည် လူတို့၏ ပကတိသော မျက်စိမြင်မှုကို ဖျက်၍ မျက်စိမြင်မှုတမျိုး ပြောင်းလဲစေနိုင်၏၊ တခဏအားဖြင့် စိတ်ကို ဖောက်ပြန်စေနိုင်၏၊ ပကတိအချိန်အခါ၌ မြေစိုင်ခဲကို မြေစိုင်ခဲအတိုင်း မြင်ကြကုန်၏၊ ထိုအခါ မြေစိုင်ခဲကို ဝါဝါဝင်းဝင်း ရွှေအဆင်း, ပြူပြူလင်းလင်း ငွေအဆင်း အနေဖြင့် မြင်ကြကုန်၏၊ ရွှေဟူ၍ ငွေဟူ၍ ယုံကြည်ခြင်း မှားယွင်းကြကုန်၏။

ဤဥပမာနှင့်တူစွာ စိတ်သည် မဟုတ်သည်ကို အဟုတ် လုပ်ကြံ၍ လှည့်စားတတ်၏၊ ညဉ့်အခါ သစ်ငုတ်ကို မြင်လေရာ လူဟူ၍ လှည့်စား၏၊ တောခြုံကို မြင်လေရာ တောဆင်ဟူ၍ လှည့်စား၏၊ တောဆင်ကိုမြင်လေရာ တောခြုံဟူ၍ လှည့်စား၏၊ လောကဌ် ဒိဋ္ဌမျက်မြင်မျိုးထဲတွင် အထင်မှားသမျှသည် စိတ်၏ လှည့်စားမှုကြီးမှတ်။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် မြင်အပ်သော (အရောင်)တည်းဟူသော ရူပါရုံ၊ ရုပ်ဓာတ်အပေါ်မှာ (နေ) (နေဝန်းကြီး) ;ဟူ၍ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်က အထင်မှားမှုလှည့်စားမှု ဖြစ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော မန္တလေး အောင်ဇေယျပုံနှိပ်တိုက်မှ၊လယ်တီ ဗုဒ္ဓဘာသာအလင်းပြ၊ နှာ(၁၀၅)မှာ–

ယောကျ်ား၊သည် မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်၏ ဟူသောစကား၌ မြင်ခြင်းမည်သည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ပင်လျှင်တည်း၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် အဆင်းကို အာရုံပြု၏၊ အဆင်းမည်သည်လည်း ဝဏ္ဏာယတနခေါ်သော ရူပါရုံ ဓာတ်တရားဖြစ်၏၊ ပဋိဂ္ဂိုလ်မဟုတ် သတ္တဝါမဟုတ် ပဋိဂ္ဂိုလ်ကမြင်သည် မဟုတ်၊ အဆင်းကို မြင်ပြီးသောအခါ တဖန် မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့ဖြင့် သတ္တဝါဟူ၍ မှတ်ထင်၏၊ ယောကျ်ားဟူ၍ မိန်းမဟူ၍ ဦးခေါင်းဟူ၍ မျက်နှာဟူ၍ ခြေလက် အင်္ဂါဟူ၍ မှတ်ထင်၏၊ သစ်ပင်ဟူ၍ ရထားဟူ၍ အိမ်ဟူ၍ ကျောင်းဟူ၍ မှတ်ထင်၏၊ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းကား မြင်ခြင်းဒဿနလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော စိတ္တဝိပလ္လာသမျိုးပေတည်း၊ ကြားခြင်းသဝန နံခြင်း ဃာယန လျက်ခြင်းသာယနတွေ့ထိခြင်း ဖုသနလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသောစိတ္တဝိပလ္လာသ တို့၌လည်း ထိုနည်းအတူပင်တည်း၊ (စိတ်လျှင် အရင်းရှိသောစိတ္တဝိပလ္လာသသည်ကား လွန်စွာ အရာကျယ်၏၊)ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် စက္ခု-ဒ္ဒါရ မျက်စိဖြင့် (အရောင်) တည်းဟူသော အဆင်းရူပါရုံကို မြင်၏ဟု ဆိုရာ၌

မြင်ခြင်းမည်သည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ပင်တည်း၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် (အရောင်) ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏၊ (အရောင်)အဆင်းမည်သည်လည်း ဝဏ္ဏာ-ယတနခေါ်သော ရူပါရုံဓာတ်တရားဖြစ်၏၊ (နေ) မဟုတ် (နေဝန်း) မဟုတ်(အရောင်) အဆင်းကို မြင်ပြီးသောအခါ တဖန် မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့ဖြင့် (နေ) ဟူ၍(နေဝန်း)ဟူ၍ မှတ်ထင်၏၊ ဤသို့ မှတ်ထင်ခြင်းကား မြင်ခြင်းဒဿနလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော (နေ) (နေဝန်း) ပညတ်ဓမ္မာရုံသည်ကား စိတ္တဝိပလ္လာသမျိုးဖြစ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော ဗုဒ္ဓသာသနာပုံနှိပ်တိုက်မှ- လယ်တီပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း၊ နှာ (၅၄)မှာ-

(၁) ပထဝီ ဖဿ အစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာတရားမျိုးသည် အပိုင်သိမှု၏ ဆိုင်ရာတည်း၊ ပရိညာဉာဏ် ထက်သန်လေလေ ထိုတရားမျိုး၏ ထင်ရှားရှိမှုပေါ်လေလေ ဖြစ်၏၊ သဘာဝမရှိသော ပညတ်တရားသည် ထက်သန်သောဉာဏ်နှင့် စေ့စေ့ကြည့်မခံ ထိုဉာဏ်နှင့် စေ့စေ့ကြည့်လေလေ သဘာဝမရှိမှု ထင်ရှားလေလေ ဖြစ်၏၊ ဒုက္ခသစ္စာတရားမျိုးမှာ မသိလျှင် သံသရာ၌ နစ်၏၊ သိလျှင် သံသရာမှ ထမြောက်၏၊ သဘာဝမရှိသော ပညတ်မျိုးမှာ သိ မသိ အတွက် ထိုကဲ့သို့ အပြစ်မရှိ။

(၂) ကိလေသာတရားမျိုးသည် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်မှု၏ ဆိုင်ရာတည်း၊ မပယ်သတ်လျှင် သံသရာ၌ နစ်၏၊ ပယ်သတ်လျှင် သံသရာမှ ထမြောက်၏၊ သဘာဝမရှိသော ပညတ်မျိုး၌ ပယ်မပယ်အတွက် ထိုကဲ့သို့သောအပြစ်မရှိ။

(၃) ကိလေသာမီးတို့၏ အကြွင်းမဲ့ငြိမ်းခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သည် ကိုယ်သန္တာန်၌ ဆိုက်ရောက်မှု၏ ဆိုင်ရာတည်း၊ မဆိုက်လျှင် သံသရာ၌နစ်၏၊ ဆိုက်လျှင် သံသရာဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်၏၊ သဘာဝမရှိသော ပညတ်မျိုး၌ ဆိုက်မဆိုက်အတွက် ထိုကဲ့သို့သော အကျိုးအပြစ်မရှိ။

(၄) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မဂ္ဂသစ္စာ ဝတရားမျိုးသည် ပွားများမှု၏ ဆိုင်ရာတည်း၊ မပွားများလျှင် သံသရာ၌ နစ်၏၊ ပွားများ၍ တနေ့တခြား ကြီးပွားသွားလျှင် သံသရာမှ ထမြောက်၏၊ သဘာဝမရှိသော ပညတ်မျိုး၌ ကြီးပွားဖွယ် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။

ဤပရမတ်ပညတ် ခွဲနည်းကို ဉာဏ်ပိုင်မှ ပရမတ်စကား နိဗ္ဗာန်စကား ပြောဆိုမှု၌ အသိဉာဏ် ရှင်းလင်းနိုင်မည်။

ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဘိုတော်မူခြင်းကြောင့် စက္ခုဒ္ဒါရ (အရောင်)စက္ခုဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်ခန္ဓာတပါးနှင့် နာမ်

ခန္ဓာ လေးပါး ဤခန္ဓာငါးပါးတို့သည်လည်းကောင်း မနောဒ္ဓါရ (နေ) မနောဝိညာဏ်ဝေဒနာ သညာ စေတနာဟု ဆိုအပ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ဟဒယဝတ္ထုဟု ဆိုအပ်သော ရူပ်ခန္ဓာတပါး ဤခန္ဓာငါးပါးတို့သည်လည်း ကောင်း ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာသည်သာလျှင် ပရိညာကိစ္စ(သိ) ကိစ္စဖြစ်ပါသည်၊ (နေ)တည်းဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံမှာ ပရိညာကိစ္စမထိုက်ပါ၊ (သိ) ကိစ္စမထိုက်ပါ။ ထို ဒုက္ခသစ္စာကို ဖြစ်စေတတ်သော ထို ဒုက္ခသစ္စာကို သာယာတတ်သော လောဘတဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို သမုဒယသစ္စာသည်သာလျှင် ပဟာနကိစ္စ ထိုက်ပါသည်၊ (နေ)တည်းဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံ စသည်တို့မှာ ပဟာနကိစ္စ မထိုက်ပါ၊ (ပယ်)ကိစ္စ မထိုက်ပါ၊ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်သည်သာ (သစ္ဆိကရဏကိစ္စ) (ဆိုက်ကိစ္စ) မထိုက်ပါ၊ ပညတ်ဓမ္မာရုံမှာ သစ္ဆိကရဏကိစ္စ ဆိုက်ကိစ္စမထိုက်ပါ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မဂ္ဂသစ္စာ သည်သာ (ဘာဝနာကိစ္စ) (ပွားကိစ္စ) ထိုက်ပါသည်၊ ပညတ်ဓမ္မာရုံမှာ (ဘာဝနာကိစ္စ) (ပွားကိစ္စ)မထိုက်ပါ။

ထို့ကြောင့် ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် သစ္စာလေးပါးနှင့် ချ၍ ကြည့်က ကိစ္စကြီးလေးပါးနှင့် ချ၍ကြည့်က ဘယ်သစ္စာထဲမှမပါပါ၊ ဘယ်ကိစ္စထဲမှမပါ ပါ။

ထေရဝါဒဌာ်အကျုံးဝင်သော မြန်မာပြည်ပုံနှိပ်မှု ဒုရှကျင်တတိယ သာသ နာပိုင် ဒီပဲယင်းဆရာတော်ကြီး၏ ပရမတ္ထစက္ခုကျမ်း၊ နှာ(၃၃)၊

နာမ်ရူပ်ကိုအပိုင်အနိုင် အဟုတ်သိ တကယ်သိနိုင်မှ ပညတ်ကွယ်ပျောက်မည်၊ ပညတ် ကွယ်ပျောက်မှလည်း တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ကင်းပြတ်မည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ၎င်းကျမ်း နှာ(၄၇)၌လည်း ပညတ်ကိုဖယ်ထား၊ ခွာလှန်၍ အပြောင့်အမှန်ကေန်ရှိ အဟုတ်ရှိ ရေတွက်သော် ရူပ်တရား နာမ်တရားနှစ်ပါး သာရှိသည်၊ယင်းနှစ်ပါးကို နုတ်လိုက်သော် တလောကလုံးမှာ ဘာမျှမရှိမှတ်လေ ဟူ၍လည်းကောင်း။

၎င်းကျမ်း နှာ (၂၇၉)၌ ပညတ်ကား လောကီဘက်၌ အသုံးကျသည်၊ လောကုတ္တရာဘက်သို့ တက်လိုလျှင် ပညတ်ဖျက်ရမည်၊ ဤအရာ၌ ပရမတ္ထဉာဏ် ကိုသာ ပြလိုရင်းတည်း၊ ယင်းပရမတ္ထဉာဏ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးမှတ်၊ ယင်းနှစ်မျိုးတို့တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဆိုသည်မှာ အထူးသိတတ်သော ဉာဏ်ကိုဆိုသည်၊ အထူးသိဆိုသည်မှာလည်းသိနေကျ ပညတ္တိ ဉာဏ်ထက်ထူး၍ တခုတည်း တရှိတည်း မိန်းမကောင် ယောကျ်ားကောင် သူကောင် ငါကောင်ဟူသော အမြွေးအကာ ပညတ်လွှာကို ဖယ်ထားခွာလှစ်၍ အကြောင်း အကျိုးဖြစ်သောရူပ်အစစ် နာမ်အစစ်ကိုသိသည်ကို ဆိုသည်။

ပညတ္တိ ဌပေတွာ ဝိသေသေန ပဿတိတိ ဝိပဿနာ။

ပညတ္တိ၊ အပေါ်ယံ အမြေး အကာ ပညတ်လ္ဘာကို။ ဌပေတွာ၊ ခွာလှစ်ဖယ်သား၍။ ဝိသေသေန၊ သိနေကျပညတ်ဉာဏ်ထက် ထူးသော အားဖြင့်။ ပဿတိ၊ အကြောင်းအကျိုးဖြစ်သော ရုပ်စစ်နာမ်စစ်ကို မြင်တတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာမည်၏ ဟူ၍လည်းကောင်း ဤသို့ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့်—

(နေ)အစရှိသော ပညတ်သည် သမ္မုတိသစ္စာအရာမှာ အသုံးကျ အသုံးဝင်ဖြစ်သော်လည်း ပရမတ္ထသစ္စာ ဝိပဿနာအရာမှာမူ အသုံးမကျ အသုံးမဝင်ပါ၊ ထို(နေ)အစရှိသော ပညတ်ကွယ်ပျောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှါ (အရောင်)ကို ရုပ်တရားဟုပိုင်းခြားလိုက် (နေ)ကို မနောဝိညာဏ်စိတ်ကိစ္စ နာမ်ကိစ္စဟု သိစေခြင်းငှါ(နေ)က နာမ် ဟုဆိုပါသည်၊ (နေ)ပညတ်ကို နာမ်မဖွဲ့ပါ။

ဗေထရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သောလယ်တီဆရာတော် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒီပနီကျမ်း၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်မူ နှာ(၁၃)၌—

ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့သည် ငါဟူသောစကား၊ ကိုယ်ဟူသောစကားကို တစေ့လောကလုံး တအုန်းအုန်းပြောလည်း ပြောကြကုန်၏၊ ပြောတိုင်းပြောတိုင်းလည်း စိတ်အထင်ပါကြကုန်၏၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား အပြောမှာ အမျှားနည်းတူပင် ပြောကြကုန်၏၊ စိတ်အထင်မှာမူကား မရှိပြီ၊ ငါဟူ၍ ပြောကြသော်လည်း စိတ်မှာတကယ်ငါဟုတ်သည်ဟု မထင်ကြကုန်ပြီ၊ ဤသို့ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့်—

လောကလူအပေါင်းသည် (နေ)ဟူသောစကားကို ပြောကြကုန်၏၊ ပြောတိုင်းလည်း စိတ်အထင်ပါကြကုန်၏၊ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရရှိကြကုန်သော ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား အပြောမှာ အမျှားနည်းတူပင် ပြောကြပါ၏၊ ဉာဏ်အမြင်မှာမူကား (နေ)က မနောဝိညာဏ် စိတ်အထင်မျှသာဟု မြင်ကြကုန်၏၊ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော (မနောဝိညာဏ်စိတ်ကသာလျှင်) ဝိပဿနာအရာမှာ လိုရင်းဖြစ်ပါသည်၊ ရှုလုံးရှုကွက်ဖြစ်ပါသည်၊ စိတ္တာနုပဿနာ ဖြစ်ပါသည်။

ယေရဝါဒ၌အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆဋ္ဌမူ အလင်းကျမ်း၊ နှာ(၃၉၇)

ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့၌ ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံးကို ခြောက်ဌာနပြု၍ သူ့ဌာန သူ့ဌာနတို့မှာ သူ့အာရုံ သူ့အာရုံ ကွေ့ဆုံဆဲအခါ သူ့ဝတ္ထု သူ့အာရုံကို စွဲ၍ သူ့ဝိညာဏ်ရုံခါရုံခါဖြစ်ပေါ်မှုကို မသိခြင်း မျက်စိမြင်မှု နားကြားမှု နှာခေါင်းနံ့မှု လျှာအရသာသိမှု ကိုယ်အင်္ဂါတို့မှာ အတွေ့ဏထိသိမှု စိတ်မနောမှာ

ထေ့ထေ့လာလာကြုံမှု သိမ္မဟူသောဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ကို ခဝတ်အသီးအခြား ဓမ္မအသီးအခြားမသိခြင်းသည်ဝိညာဏ်၌ ဓမ္မသမ္မောဟ ပထမမျှောင်ကြီးမည်၏။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ် (၀)အုပ် အလင်းကျမ်း သာသနာရေးဦးစီးမှူ နှာ(၄၁၇)–

ဝိပဿနာယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်မျှားမှာမူကား-ဤသို့ဖြစ်၍ နေကြရာမှာ အလုံးစုံခြုံမိ ငုံမိလောက်သောအချက်ကိုရှာ၍ ဝိညာဏ်ထိပေါင်း တသိန်းတသန်းမက ကုဋေမကကိုပင် တဝိညာဏ်တည်း တချက်တည်းပြု၍ ဥဒယမှု ဝယမှုကို ရှုရသည်၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကိုရှုသောဉာဏ်မှာ အကုန်ပါစေနိုင်သည်သာ ပမာဏတည်း၊ ငါမြင်သည် ငါကြားသည် ငါနံ့သည် ငါအရသာကိုသိသည် ကိုယ်အင်္ဂါမှာ ထိသည်ကို ငါသိသည် ငါထေ့ထေ့လာလာကြုံဖန်သည် ဟု ဖြစ်သော ငရဲမီးခြောက်မျိုး ငါပြောသည် ငါဆိုသည်ကိုယ်အင်္ဂါကို ငါလှုပ်ရှားသည် ငါသွားသည် ငါလာသည် စသည်ဖြင့်ဖြစ်သော ငရဲမီးမျိုးအကုန်ကွယ်ပျောက်စေနိုင်သည်သာ ပမာဏတည်း၊ ငါမြင်သည် ငါကြားသည်စသည်ဖြင့် ငါလုံး ဖုံးအုပ်၍နေသော လက္ခဏာတွယ သမ္မောဟအမိုက်မှု အလင်းဉာဏ်ပေါက်သည်သာ ပမာဏတည်း။

ထေရဝါဒ၌အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ၊ နှာ (၉၀) ဟံသာ၀တီမူ။

ဥပမာ ဘုံသုံးပါးသည် ရှားစောင်းတောကြီးနှင့် တူ၏၊ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးသည် မျက်လှည့်ဆရာနှင့် တူ၏၊ အဗ္ဗတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါးသည် ရှားစောင်းပင်ပကတိနှင့် တူ၏၊ (ခဝတ်နိုင်ငံကြီးသည် ရှာ့စောင်းပင် ပကတိနှင့်တူ၏) သော်လည်းဆိုလေ၊ ပညတ်နိုင်ငံကြီးသည် မျက်လှည့်အတတ်နှင့် ထင်မြင်စေအပ်သောရှေ့ပဒေသာပင်ကြီးနှင့်တူ၏။ ဤသို့ ရေးသားမိန့်တော်မူရာ၌—

စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ မြင်မှုဖြစ်သော (အရောင်) ရူပါရုံအဆင်းခဝတ် မနောဝိညာဏ်စိတ်၏ ထေ့ထေ့လာလာ သိမ္မဖြစ်သော (နေ) ပညတ်ဓမ္မာရုံ ဤသို့ (ဒ္ဒါရ) (အာရုံ) (ဝိညာဏ်) ဖြစ်ပုံတို့ကို ခဝတ်အသီးအခြားဟူ၍ ဓမ္မအသီးအခြားဟူ၍ မသိခြင်းသည် စက္ခုဝိညာဏ် (မနောဝိညာဏ်)တို့၌ ဓမ္မသမ္မောဟ ပထမမျှောင်ကြီး ဖြစ်ပါသည်၊ စက္ခုဒ္ဒါရ (အရောင်) ရူပါရုံစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၌ (ငါမြင်သည်) ဟူ၍လည်းကောင်း မနောဒ္ဒါရ (နေ) ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ်စိတ်၌ ငါသိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ငါလုံး ဖုံးအုပ်၍နေသော လက္ခဏာတွယသမ္မောဟအမိုက်မှု အလင်းဉာဏ် ပေါက်ပါသည်၊ (နေ)အစရှိသော ပညတ်နိုင်ငံကြီးသည် မျက်လှည့်အတတ်ဖြင့် ထင်မြင်စေအပ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ ပိဋကတ် ဆဋ္ဌမူ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်္ဂ၊ နှာ (၂၀၇)။

ယံ ပဿတိ နု တံ ဒိဋ္ဌံ၊ ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ နု ပဿတိ။
အပဿံ ဗဇ္ဈတေ မူဠှော၊ ဗဇ္ဈမာနော နု မုစ္စတိ။

လောကော၊ လူအပေါင်းသည်။ ယံ၊ အကြင်မိန်းမ ယောကျ်ားကို။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ တံ၊ ထိုမြင်အပ်သော မိန်းမ ယောကျ်ားသည်။ ဒိဋ္ဌံ၊ တကယ်မြင်ထိုက်သော ရူပါရုံသည်။ နု၊ မဟုတ်။ တနည်း—ဒိဋ္ဌံ၊ တကယ်မြင်ထိုက်သော ရူပါရုံသည်။ တံ၊ ထိုမြင်အပ်သော ယောကျ်ား မိန်းမသည်။ နု၊ မဟုတ်။ ယံ၊ အကြင် ရူပါရုံကို။ ဒိဋ္ဌံ၊ တကယ်မြင်အပ်၏။ တံ၊ ထိုတကယ်မြင်အပ်သော ရူပါရုံကို။ လောကော၊ လူအပေါင်းသည်။ ပညာစက္ခုနှာ၊ ပညာမျက်စိဖြင့်။ ဘူတတော၊ အဟုတ်အမှန်အားဖြင့်။ နု ပဿတိ၊ မမြင်။ အပဿံ၊ ပညာစက္ခုဖြင့် ဟုတ်မှန်စွာ မမြင်လတ်သော် (ဝါ) မမြင်သော။ မူဠှော၊ တွေဝေသူကို။ ဗဇ္ဈတေ၊ ရာဂဖြင့် နှောင်ဖွဲ့အပ်၏။ ဗဇ္ဈမာနော၊ ရာဂဖြင့် နှောင်ဖွဲ့အပ်သူသည်။ နု မုစ္စတိ၊ မလွတ်နိုင်။ (သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ ဘာသာဋီကာ အနက် ၂၇၆။ ဝိဘင် မူလဋီကာ နိဿယ၊ နှာ-၇၆၇။)

ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူရာ၌ မိန်းမယောကျ်ားစသော ပညတ်ကို မြင်၏ ဟုဆိုဆုံး၌ မိန်းမ ယောကျ်ားစသော ပညတ်ကို စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် စက္ခုဒ္ဒါရ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်ပါ၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် စက္ခုဒ္ဒါရမျက်စိဖြင့် တကယ်မြင်နိုင်သည်ကား အဆင်းရူပါရုံကိုသာ မြင်ရပါသည်၊ အဆင်းရူပါရုံသည် မိန်းမ ယောကျ်ား မဟုတ်ပါ၊ မိန်းမယောကျ်ားသည် ပညတ်ဓမ္မာရုံမျှသာ ဖြစ်ပါသည်၊ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်သာ သိအပ်သော မိန်းမယောကျ်ားသည် ပညတ်ဓမ္မာရုံသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဤကဲ့သို့ ဒ္ဒါရချင်းလည်းမတူ အာရုံချင်းလည်းမတူ ဝိညာဏ်ချင်းလည်း မတူပါပဲလျက် အတူထားပါမူကား သမုဒယ သစ္စာ ရာဂဖြင့် မြင်တိုင်းမြင်တိုင်း နှောင်ဖွဲ့နေပါသည်။

ထို့အတူ စက္ခုဝိညာဏ် စက္ခုဒ္ဒါရ မျက်စိဖြင့် (အရောင်)ရူပါရုံကိုသာ မြင်ပါသည်၊ (နေ)ကို မမြင်ရပါ၊ (နေ)ကို မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်သာ သိရပါသည်။ (ထေရဝါဒနှင့်အညီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၌-ဒု-နှာ (၇၂)၊ ကြောင်းရေ-၆။

သခ်ါရာ၀ သခ်ါရေ ဝိပဿန္တိ သမ္မသန္တိ ၀ဝတ္ထပေန္တိ ပရိဂ္ဂဏ္ဍန္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ။

ထေရဝါဒ ဇမ္ဗူ။ မိတ်ဆွေ သီလကွန်ဋီကာဟောင်း ဇာလိယသုတ်အဖွင့်၊ နှာ (၃၁၈)၊ ကြောင်းရေ (၂၆)။

ဝဠ္ဗ၂ သုတသ ဒီဃ ရဿတာ ပရိကပ္ပန သဒ်ိသံ။

ဆိုလိုရင်းမှာ သခ်ါရတရားတို့သည်သာလျှင် သခ်ါရတရားတို့ကို ရှုကုန်၏ သုံးသပ်ကုန်၏ ပိုင်းခြားကုန်၏ သိမ်းဆည်းကုန်၏ဟု မိန့်ဆိုခြင်းကြောင့် သခ်ါရဖြစ်သော ဝိပဿနာညာဏ်သည် ပညတ်ပျောက်ကွယ်သော နာမ်ရူပ်နှစ်ပါးကို သာလျှင် ရှုပွားပါသည်၊ လောကဌ် မိန်းမမြုံ၏သားသည် စကားဖြစ်ရုံမျှသာ ထားရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ပညတ်အာရုံ (နေ)ကို စကားအနေနှင့်သာ ထားရှိ၍ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ထေ့ထေ့လာလာ ကြုံသိတတ်သော (မနောဝိညာဏ်စိတ်) ကိုသာလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်က ရှုပွားရပါသည်။

ထေရဝါဒ အပါအဝင် အာဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ အာရမ္မဏ၊ သင်္ဂဟ၊(နှာ-၂၀)

စက္ခုဒ္ဒါရိကစိတ္တာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ရူပမေဝ အာရမ္မဏံ၊ တဉ္စ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ တထာ သောတဒ္ဒါရိကစိတ္တာဒီနမ္ပိ သဒ္ဒါဒီနိ တာနိ စ ပစ္စုပ္ပန္နာနိယေဝ။

သဗ္ဗေသမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခုဒ္ဒါရိကစိတ္တာနံ၊ စက္ခုဒ္ဒါရဌ် ဖြစ်ကုန်သော စိတ်တို့၏။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံသည်။ ရူပမေဝ၊ ရူပါရုံသာတည်း။ တဉ္စ၊ ထိုရူပါရုံသည်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်သာတည်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ သောတဒ္ဒါရိကစိတ္တာဒီနံ၊ သောတဒ္ဒါရဌ်ဖြစ်သော စိတ် စသည်တို့၏။ ဝါ၊ သောတဒ္ဒါရဌ်ဖြစ်သောစိတ် (၁) ကာယဒ္ဒါရဌ်ဖြစ်သော စိတ်တို့၏။ အာရမ္မဏာနိပိ၊ အာရုံတို့သည်လည်း။ သဒ္ဒါဒီနိ၊ သဒ္ဒါရုံစသည်တို့တည်း။ (ဝါ) သဒ္ဒါရုံ ။၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့တည်း။ တာနိ၊ ထိုအာရုံတို့သည်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာနိယေဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့သာလျှင်တည်း။

လိုရင်းမှာ—စက္ခုဒ္ဒါရမှ ဖြစ်ကြသော စက္ခုဝိညာဏ်စသော (၄၆)ပါးသော စိတ်တို့သည် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုကြကုန်၏၊ သောတဝိညာဏ် ဃာနဝိညာဏ် ဇိဝှါဝိညာဏ် ကာယဝိညာဏ်စသော (၄၆) ပါးစီသော စိတ်တို့ကလည်း ပစ္စုပ္ပန်အာရုံတို့ကိုသာ အာရုံပြုကြကုန်၏၊ ကာလသုံးပါးမှ လွတ်သော ကာလဝိမုတ် ပညတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံမပြုကြပါ၊ ထို့ကြောင့် မျက်စိ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်စသော စိတ်တို့သည်(အရောင်)အဆင်း ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုကြကုန်၏၊ ကာလဝိမုတ် (နေ)ပညတ် ဓမ္မာရုံကို အာရုံမပြုကြကုန်၊ (နေ)ကို မမြင်ပါကုန်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထေရဝါဒ ပိဋကတ်ဝင် ဓမ္မသင်္ဂဏီ အနုဋ္ဌိကာ ဆဋ္ဌ၊ (နှာ-၂၅)

မနောဝိညာဏံ အနေကဂ္ဂတ္တာ ဥပဓိမာနံ ပုရိမသိဒ္ဓကပ္ပနာဝသေန သမူဟာကာရေန သဏ္ဌာနာဒိအာကာရေန စ ပဝတ္တတိ။

လိုရင်းမှာ မနောဝိညာဏ်လိမ်သည် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ရှိသော် ရှေးမနောဝိညာဏ်လိမ်တို့ လုပ်ကြံဖူးသော အတိုင်းဖြင့် ပြီးသော လုပ်ကြံခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် အပေါင်းအခြင်းအရာသဏ္ဌာန်ခြင်း ဃန အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မျက်စိ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သော (အရောင်) အဆင်း ရူပါရုံအပေါ်မှာ မနောဒ္ဒါရ မနောဝိညာဏ်စိတ်ကို အကြိမ်များစွာ ဖြစ်၍ (နေ) ဟူသော သမ္ဘဝာကာရပညတ် (နေဝန်း)ဟူသော သဏ္ဌာနာကာရပညတ်တွေ့ မနောဝိညာဏ်စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်၊ (ဝါ) ပညတ်ကို အာရုံပြုလျက် မနောဝိညာဏ်စိတ်တွေ့ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်၊

ထေရဝါဒအဝင် ဋီကာကျော် ဆဋ္ဌ၊ နှာ- (၃၄)

ဝိစိတ္တကာရဏံ စိတ္တံ အတ္တနော စိတ္တတာယ ဝါ၊ ဝိစိတ္တာရမ္မဏန္တိ စ။

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည် အာရုံအပေါ်မှာ ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် ပြုလုပ်တတ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏၊ တနည်းကား-မိမိတည်းဟူသော စိတ်တရား၏ ဆန်းကြယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စိတ်မည်၏၊တနည်းကား ဆန်းကြယ်သော အာရုံရှိသောကြောင့် စိတ်မည်၏။

ထို့ကြောင့် (အရောင်) တည်းဟူသော ရူပါရုံအပေါ်မှာ (နေ) စသည်ဖြင့် ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် အာရုံပြုတတ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏၊ စိတ်ကိုက ဆန်းကြယ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏၊ (နေ) စသည်ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော အာရုံရှိခြင်းကြောင့် စိတ်မည်၏။

ဆဋ္ဌမ္ဘ အာဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စည်းပိုင်း၊ နှာ (၅၇)

တထာ တထာ ပရိကပ္ပိယမာနာ သခ်ါယတိ သမညာယတိ ဝေါဟရီယတိ ပညာပီယတိတိ ပညတ္တိတိ ပဝုစ္စတိ။

ထိုထိုထင်ရှားရှိသော ရှုပ်နာမ်တရားအစုံမျှသာဖြစ်သော ပရမတ်သဘောတရားတို့၏ အခြင်းအရာကို စိတ်ဖြင့်ကြံဆ၍ ပုဂ္ဂိုလ်ဆုတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ကမ္ဘာ ရေ မြေ နေ လ နက္ခတ် အရပ်ရပ်ဟု ရေတွက်အပ် သမုတ်အပ် ခေါ်ဝေါ်အပ်၊ပညတ်အပ်သောကြောင့်၊ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် (အရောင်)အဆင်းစသော၏ အချင်းအရာအပေါ်မှာ မနောဝိညာဏ်စိတ်က(နေ) ဟုကြံဆ၏၊ ကြံဆသည့်အတိုင်း (နံနက်နေ) (မွန်းတည့်နေ) (ညနေနေ)ဟု ရေတွက်၏၊ (နေ)ဟု သမုတ်၏၊ (နေ)ဟု ပြောဆို၏၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်ကကြံဆရင်း(နေ)ပညတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုပါသည်၊ အာရုံပြုယင်း ကြံဆပါသည်။

ထေရဝါဒ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ၊ နှာ (၂၅၀)

ရူပံ အတ္တာတော သမနုပဿတိ၊ ရူပ်အပေါ်မှာ (အတ္တ)ဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိက စွဲပါသည်၊ (အရောင်)ရဲ့ အပေါ်မှာ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် မနောဝိညာဏ်စိတ်က (တက္ခဲနေကြီး)ဟု အလွဲသိမ်း နေပါသည်။

ထေရဝါဒ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌမ နှာ(၁၁၄)

ဧကော် အာရမ္မဏံ ဒ္ဒိသု ဒ္ဒိသု ဒ္ဒါရေသု အာပါထ မာဂစ္ဆတိ။

တခုတခုသောအာရုံသည် နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော ဒ္ဒါရတို့၌ ထင်ခြင်းသို့ရောက်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် (အရောင်) တည်းတူသော ရူပါရုံတခုသည် မျက်စိ စက္ခုဒ္ဒါရမှာ ဧကန်ထိုက်ပါသည်၊ ဘဝင်မနောဒ္ဒါရမှာ အနေကန်ထိုက်ပါသည်။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆရာတော်၏ သာသနာ ဝိသေသနီ ဒု-နှာ (၁၈၆)၊

စိတ္တဝိပလ္လာသကို (မာယူပမဉ္ဇ ဝိညာဏ်)ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဝိညာဏ်သည် မျက်လှည့်နှင့်တူ၏ဟူလို၊ မျက်လှည့်ဥပမာသည် နက်နဲ၏၊ ဤသို့လျှင် မိစ္ဆာ၊ ပဂ္ဂ၌ ဝိညာဏ်၏သိမှုသည် ကြီးမား၏၊ ထေ့ထေ့လာလာ မှောက်မှားစွာ ကြုံဖန်တတ်၏၊ ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သော စိတ္တဝိပလ္လာသ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည် (အရောင်) အဆင်းဓာတ်ရဲ့ အပေါ်မှာ (နေကြီး) (နေဝန်းကြီး)ဟု ထေ့ထေ့လာလာ မှောက်မှားစွာ ကြုံဖန်တတ်ပါသည်၊ (နေ)က နာမပညတ် ဓမ္မာရုံ စိတ္တဝိပလ္လာသ မနောဝိညာဏ်စိတ်က အာရမ္မဏိကဖြစ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ ဒု-ဆဋ္ဌမ၊ နှာ (၂၉၆)၌—

ဝိညာဏမ္မိ အသာရကဌေန မာယာသဒိသံ၊ တထာ အဂယ္ဗူ-ပဂဌေန။

ယထာ စ မာယာ ဣတ္တရာ လဟုပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဧवं ဝိညာဏံ၊ တဉ္စ တတောပိ၊ ဣတ္တရတရဋ္ဌေဝ လဟုပစ္စုပဋ္ဌာနတရဋ္ဌေ။ တေနေဝ ဟိ စိတ္တေန ပုရိသော အာဂတော ဝိယ ဂတော ဝိယ ဌိတော ဝိယ နိသိ-နွော ဝိယ ဟောတိ။ အညဒေव စ အာဂမနကာလေ စိတ္တံ, အညံ ဂမနကာလေ ဒ္ဒိသု။ ဧवမ္မိ ဝိညာဏံ၊ မာယာသဒိသံ။ မာယာ စ မဟာဇနံ ဝဉ္ဇေတိ၊ ယံ ကိဉ္စိ ဒေဝ "ဣဒံ သုဝဏ္ဏံ ရဇတံ မုတ္တာ"တိ ဂါဟာပေတိ၊

ဝိညာဏမ္ပိ မဟာဇနံ ဝဠေတိ။ တေနေဝ ဟိ စိတ္တေန အာဂန္ဆန္တံ ဝိယ ဌိတံ ဝိယ နိသိန္နံ ဝိယ ကတ္တာ ဂါဟာပေတိ၊ အညဒေဝ စ အာဂမနေ စိတ္တံ, အညံ ဂမနာဒီသု။ ဧဝမ္ပိ ဝိညာဏံ မာယာသဒိသံ။

အကျဉ်းချုပ်ဆိုလိုရင်းမှာ မျက်လှည့်ဆရာသည် ရွှေမဟုတ်သော ကျောက်ခဲကို ရွှေဟုထင်မြင်ရအောင် လူအပေါင်းကို လိမ်ပြတတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ စိတ်သည် တခုချုပ် တခုပေါ်သောအားဖြင့် စိတ်အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်နေသည် မှန်သော်လည်းတခုတည်းမဟုတ်သောစိတ်ကို တခုတည်းဟုထင်အောင် နိစ္စထာဝရဟုထင်အောင် စိတ်သည် လိမ်ပြတတ်သောကြောင့် မျက်လှည့်ဆရာနှင့် တူပြန်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မျက်စိ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်က (အရောင်) အသင်းရှုပါရုံကိုသာ မြင်ရပါသော်လည်း မနောဒ္ဒါရမနောဝိညာဏ်စိတ်သည် အဟောင်းချုပ်အသစ်ပေါ်လျက် (နေ) ဟူ၍ လိမ်ပြပါသည်၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်ပေါင်းများစွာဖြစ်လျက် တခုတည်းစိတ်က (နေ) လို့ သ်သည်ဟု နိစ္စထာဝရ ထင်ရအောင် လိမ်ပြနေပါသည်၊ ထိုသို့လိမ်ပြရာ၌ မနောဒ္ဒါရ(နေ) ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ်စိတ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ ပိဋကတ် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ပုဗ္ဗဝဂ် ဒုတိယ ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဓသုတ် ဆဋ္ဌမ၊ နှာ (၁၂၃) ကြောင်းရေ (၁၆)၌-

ဒိဋ္ဌံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ စရဏံ နာမ စိတ္တန္တိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ တမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ စရဏံ နာမ စိတ္တံ စိတ္တေနေဝ စိတ္တိတံ၊ တေနာပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ စရဏေန စိတ္တေန စိတ္တညေဝ စိတ္တတရံ။

နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကနိကာယမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧवံ စိတ္တံ ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ၊ တေပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ စိတ္တေနေဝ စိတ္တိတာ၊ တေဟိပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတေဟိ ပါဏေဟိ စိတ္တညေဝ စိတ္တတရံ။

အကျဉ်းချုပ်ဆိုလိုရင်းမှာ-ပုဂ္ဂိုလ်စသည်မဟုတ်သောရုပ်နာမ်နှစ်ပါးအပေါ်၌ စိတ်မနောတည်းမှာ ပုဂ္ဂိုလ်စသည်ဟု ကြောင်ကြောင်ကြီး ထင်မြင်နေခြင်းသည် စိတ်ဆန်းကြယ်မှုဖြစ်ပါသည်၊ စိတ်ထက် ဆန်းကြယ်သောတရား တခြား တပါးသော တရားအပေါင်းကိုမျှ ငါဘုရားမြင်တော်မမူဟု မိန့်တော်မူပါသည်။

ဤကဲ့သို့ပင် (အရောင်) ရှုပါရုံအပေါ်၌ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည် (နေ) ဟူ၍လည်းကောင်း (နေမှန်းတည့်)ဟူ၍လည်းကောင်း (နေဝင်ပြီ) ဟူ၍လည်းကောင်း (နေထွက်ပြီ)ဟူ၍လည်းကောင်း ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ်သိတတ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ ဆဋ္ဌမ္ဘူ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဆဋ္ဌ (၀)အုပ်၊ နှာ(၃၆၁)၌-

ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ၊ စတသော စာပိ ဓာတုယော။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ ဟောတိ ကေသာဒိ သမ္ဘုတိ။
တေသံယေဝ ဝိနိဗ္ဘောဂါ၊ နတ္ထိ ကေသာတိ သမ္ဘုတိ။

လိုရင်းမှာ ဤဓာတ်ရှစ်ပါး သဘောတရားတို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့် ဆံပင်စသော အမည်နာမပညတ်မျှသည် မရှိသော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ဖြစ်လာ၏၊ ထိုရှစ်ပါးကုန်သော သဘောတရားတို့ကိုသာလျှင် အသီးအသီး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်လာခြင်းကြောင့် ဆံပင်စသော အမည်နာမပညတ်မျှသည် အရိပ်အရောင်မျှ မရ မရှိတော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကလာပ် ရှုပ် ဓာတ်ရှစ်ပါး ပေါင်းဆုံမိလျှင် (နေ) ဟူသော အမည်နာမပညတ်ဟူသမျှသည် မနောဝိညာဏ်စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ အဋ္ဌကလာပ် ရှုပ် ဓာတ်ရှစ်ပါးကို လက္ခဏာအသီးအသီး ခွဲခြားလိုက်လျှင် (နေ) စသော နာမပညတ် ကွယ်ပျောက်သွားရ၏၊ ဝေါဟာရပညတ်စကား ကြိယာမျှသာ ပြောရပါသည်။

ထေရဝါဒဆဋ္ဌမ္ဘူ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီဋီကာ နှာ-၇၄ ၌-

ယထာပစ္စယံ ဟိ ပဝတ္တိမတ္တမေဝ ယဒိဒံ သဘာဝဓမ္မော နာမ။

ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ယဒိဒံ-ယော အယံ သဘာဝဓမ္မော နာမ၊ အကြင်သဘာဝ-ဓမ္မ ပရမတ္ထတရားမည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။သော၊ ထိုဆတ်ဆတ်သဘောမျှ ပရမတ္ထတရားမည်သည်။ ယထာပစ္စယံ၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ။ ပဝတ္တိမတ္ထ-မေဝ၊ ဖြစ်သဏ္ဌာန် ပြုရန်မရှိ အနိမိတ္တ သဘာဝအမှုအရာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ကြိယာမျှသာလျှင်တည်း။

ဤသို့ ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူရာမှာ ခန္ဓာရုပ် နာမ် ပရမတ္ထ သစ္စာမှာ-အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လာမှသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏၊ ဖြစ်ပေါ်လာရာမှာလည်း ဖြစ်သဏ္ဌာန်မရှိ၊ အနိမိတ္တ သဘောကိရိယာမျှသာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်(နေ)ဟု ခေါ်ဆိုရသော အဋ္ဌကလာပ်ရှုပ် ဓာတ်ရှစ်ပါးမှာ ဖြစ်သဏ္ဌာန်ပြုစရာမရှိ၊အနိ-မိတ္တသဘော ကိရိယာမျှသာ ရှိပါသည်။

ထေရဝါဒဆဋ္ဌမ္ဘူ မဏိသာရ မဇ္ဈိသာဋီကာ ဒု-ပစ္စယ ပရိစ္ဆေဒ၊ နှာ-၄၃၂ ၌

သဒ္ဒံ ပဌမ စိတ္တေန၊ တိတံ ဒုတိယ စေတသာ။
နာမံ တတိယ စိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထ စေတသာ။

ဤဋီကာကြီး၏ ဆိုလိုရင်းမှာ သောတဒ္ဒါရ ပထမ သောတဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် ပြောလိုက်သော အသံကိုသာ ကြားသိပါသည်၊ ထိုသောတဒ္ဒါရ သောတဝိညာဏ်

စိတ်ဖြင့် နေ နာမပညတ်ကို မသိပါ၊ မနောဒ္ဓါရ ဒုတိယမနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အတိတ်အသံ သဒ္ဒါရုံကိုသာ သိပါသည်။ နေ နာမပညတ်ကို မသိပါ။ မနောဒ္ဓါရ တတိယ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်သာ အသံဓာတ်၏ အပေါ်မှာ နေ ဟူသော နာမပညတ်ကို သိပါသည်၊ နေ က နာမပညတ်ဓမ္မာရုံ၊ တတိယမနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားက အာရမ္မဏိကဖြစ်ပါသည်၊ (ဝါ) နေ နာမ်ဖြစ်လာပါသည်။

မနောဒ္ဓါရ စတုတ္ထ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် နေဝန်း သဏ္ဌာန်ဟူသော အတ္ထပညတ်ကိုသိပါသည်၊ နေ ပုံဟန်က အတ္ထပညတ်ဓမ္မာရုံ စတုတ္ထ မနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားက အာရမ္မဏိကဖြစ်ပါသည်၊ (ဝါ) နေ နာမ်ဖြစ်လာပါသည်၊ထို့ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အသံသည်သာလျှင် သောတဝိညာဏ် သောတဒ္ဓါရနှင့်သာ ဆိုင်ပါသည်၊ နေ သည် သောတဝိညာဏ် သောတဒ္ဓါရနှင့်သာ မဆိုင်ပါ၊ အတိတ်အသံသည်သာလျှင် ဒုတိယမနောဝိညာဏ်၊ မနောဒ္ဓါရနှင့်သာ ဆိုင်ပါသည်၊ ကာလသုံးပါးထဲမှာ မရှိသော နေ ကာလဝိမုတ် နာမပညတ် ဓမ္မာရုံသည် မနောဒ္ဓါရ၊ တတိယမနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားနှင့်သာ ဆိုင်ပါသည်။ (ဝါ) နေ နာမ်ဖြစ်ပါသည်၊ ကာလသုံးပါးထဲမှာ မရှိသော နေ ကာလဝိမုတ် အတ္ထပညတ် ဓမ္မာရုံသည် မနောဒ္ဓါရ စတုတ္ထမနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားနှင့် သာဆိုင်ပါသည်၊ (ဝါ) နေ နာမ်ဖြစ်ပါသည်။

ဤလေးဝိထီကိုချ၍ ကြည့်ပါလျှင် နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် အာရမ္မဏိက ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားနှင့်သာ သက်ဆိုင်သဖြင့် နေ နာမ်ဖြစ်သင့်ပါသည်။

ထိုသောတဒ္ဓါရ သောတဝိညာဏ်စိတ်နှင့်တကွ လေးဝိထီဖြစ်ပုံကို နည်းမှီ နယဂ္ဂါဟ ပြု၍ ရှုပါရုံ–ဂန္ဓာရုံ–ရသာရုံ–ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့မှာလည်း–

ပဌမံ သဒ္ဒံ သောတေန၊ တိတံ ဒုတိယ စေတသာ။
နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္ထံ စတုတ္ထ စေတသာ။ ။

ဆဌမူ သီလကွန်ဂ္ဂိုကာသမ်၊ ဒုတိယ၊ နှာ ၃၉၇ ၌လည်း ဤကဲ့သို့ မိန့်ပါသည်ဘုရား။

လေးဝိထီဖြစ်ပုံကို ဇမ္ဗူ့မိတ်ဆွေမူ–သခေါ်ပဝဏ္ဏနာဋီကာပါ၌ ပစ္စယပရိစ္ဆေဒ နှာ-၂၉၃။

ဣမိနာ နယေန ရူပဂန္ဓာဒိအာရမ္မဏေသုပိ ဇော ဝိညာဏဝီထိ၊ ဇော တဒနုဂတ္တာကဝီထိ၊ တတော နာမ ပညာပကဝီထိ၊ တတော အတ္ထ

ဗောဓကဝိထိတိ စတသော ဝိထိယော လဗ္ဘန္တိ-ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။

ဤဌီကာကို နယဂ္ဂါဟ ပြု၍ ကျန် (၄) ဝိထိဖြစ်ပုံ အကျဉ်း။

စက္ခုဒ္ဒါရ ပထမစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အဆင်း အရောင် ရှုပါရုံကို သာ ဒဿနကိစ္စဖြင့် မြင်ပါသည်။ နေ ပညတ်ကို မျက်စိဖြင့်မမြင်ရပါ။ ဒဿနကိစ္စမတပ်ပါ။

မနောဒ္ဒါရ ဒုတိယမနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် အတိတ်အဆင်းကိုသာ အာရုံပြုပါသည်၊ နေ ပညတ်ကိုအာရုံမပြုပါ။

မနောဒ္ဒါရ တတိယမနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် ကာလသုံးပါးထဲမှာ မရှိသော ကာလဝိမုတ် နေ နာမပညတ် ဓမ္မာရုံကို ကာလသုံးပါးထဲမှာ အရှိကဲ့သို့ အာရုံပြုပါသည်၊ (ဝါ) နေ နာမ်ဖြစ်ပါသည်။

မနောဒ္ဒါရ စတုတ္ထမနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် ကာလသုံးပါးထဲမှာ မရှိသော ကာလဝိမုတ် နေဝန်းပုံဟန် အတ္ထပညတ်ဓမ္မာရုံကို ကာလသုံးပါးထဲမှာ အရှိကဲ့သို့ အာရုံပြုပါသည်၊ (ဝါ) နေ နာမ်ဖြစ်ပါသည်။

ဤလေးဝိထိကိုချ၍ ကြည့်ပါလျှင်လည်း နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် အာရမ္ဘ-ဏိကဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသဖြင့် နေ နာမ်ဖြစ်သင့်ပါသည်၊ ထို့အတူ ဃာနဒ္ဒါရ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်နှင့်တကွ လေးဝိထိဖြစ်ပုံ၊ ထို့အတူ ဇိဝှါဒ္ဒါရ ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်နှင့်တကွ လေးဝိထိဖြစ်ပုံ ထို့အတူ ကာယဒ္ဒါရ ကာယဝိညာဏ်စိတ်နှင့်တကွ လေးဝိထိဖြစ်ပုံတို့ကို သိမြင်ပါလျှင် နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံကို မျက်စိနှင့်မမြင်ရ၊ နားနှင့်မကြားရ၊ နှာခေါင်းမှာ မနံရ၊ လျှာနှင့်မလျက်မိ၊ ကာယလက်နှင့်လည်း မကိုင်မိသော နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံဖြစ်ပါသည်။

တတိယမနောဝိညာဏ် စတုတ္ထ မနောဝိညာဏ် စိတ်ထဲမှာသာ အာရုံ အာရမ္ဘဏိက အဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရသော (ဝါ) စိတ်ထဲမှာသာ ထင်ရှားရှိသော နေ နာမ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

နာမပရိညာ–နာမ်ဝိပဿနာကို ရှုပွားဆဲအခါမှာ နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံနှင့်တွဲ၍ အာရမ္ဘဏိကဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်ကို ဉာဏ်နှင့်မီအောင် ဉာဏ်ထဲဝင်လာအောင် ဖမ်း၍ရှုခြင်း ပွားခြင်း အားထုတ်ခြင်း အလုပ်လုပ်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ရိုးရိုး ပကတိအခါမှာ နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ်စိတ်က အာရမ္ဘဏိက နာမ်တရားဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာရှုသော အခါမှာ ထိုမနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်က စိတ်ဓမ္မာရုံ ဝိပဿနာဉာဏ်က အာရုံမှတ်ကဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ သံဃာတော်များသည် နေထဲနာမ်ဖြစ်သည်ဟု နာမ်ရှိသည်ဟု ဘယ်အခါမှ မပြောဟောခဲ့ကြပါ၊ နေ ပညတ်ကိုလည်း ဘယ်အခါမှ နာမ်ဖွဲ့၍ မပြောဟော ခဲ့ကြပါ။

ဝိပဿနာရှုပွားအားထုတ် အလုပ်လုပ်သောအခါမှာသာ ပညတ်နှင့် အာရုံ အာရုံမှတ်ကတွဲ၍ နေသော မနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားကိုသာလျှင် မိအောင်ဖမ်း၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားကြရပါသည်၊ အလုပ်လုပ်ကြရပါသည် အားထုတ်ကြရပါသည်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မနောဝိညာဏ်စိတ် နာမ်တရားကို ဖမ်းမိသောအခါမှာ နေ ဟူသော ပညတ် ပျောက်ကွယ်သွား၍ နေဟု စကား ကိုရိယာ ပါရုံမျှသာ ပါပါတော့သည်။

ထေရဝါဒ ဆဋ္ဌမူ–သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် အရဟန္တသုတ် နှာ(၁၄)၌

အဟံ ဝဒါမိတိပိ သော ဝေဒယျ၊
မမံ ဝဒန္တီတိပိ သော ဝေဒယျ။
လောကေ သမညံ ကုသလော ဝိဒိတ္ဝာ၊
ဝေါဟာရမတ္တေန သော ဝေါဟရေယျာတိ။

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ –ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့မှာ ငါစကားပြောဆို၏။ ငါ့ကို သူတပါးတို့က ပြောဆိုရာ၏၊ ငါ့ကို ပြောဆိုကုန်၏ဟု ပြောဆိုရာ၏၊ လောက ပြောဆိုကြသော နာမပညတ်ကိုသိ၍ ဝေါဟာရမတ္တအားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန် ၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မုတိသစ္စာ အားဖြင့် တုံးကိုမြင်သည် တိုင်ကိုမြင်သည်၊ နေ ကိုမြင်သည် စသည်အားဖြင့် ဝေါဟာရ အားဖြင့်ပြောရပါသည်၊ ပရမတ္ထသစ္စာ ဉာဏ်ပြင်မှာမူကား မြင်ရာ နာမ်ရှုပ်၊ ကြားရာ နာမ်ရှုပ်စသည်ဖြစ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ ဆဋ္ဌမူ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ဋ္ဌ–နှာ(၇၂) ၌–

ပရမတ္ထံ ကထေန္တာပိ သမ္မုတိ ံ အမုဉ္စိတ္ဝာ ကထေန္တိ။

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ – ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ပရမတ္ထသစ္စာ ခန္ဓာဝါးပါး ရှုပ် နာမ်နှစ်ပါးကို ဟောပြောတော်မူကြပါကုန်သော်လည်း သမ္မုတိသစ္စာ ဝေါဟာရ-ပညတ်ကို မလွှတ်မူ၍ ဟောကြားတော်မူကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် မြင်ရာနာမ်ရှုပ် ကြားရာနာမ်ရှုပ် စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထသစ္စာကို ဟောပြောကြပါကုန်သော်လည်း သမ္မုတိသစ္စာ ဝေါဟာရပညတ် တုံး--တိုင်– နေ စသည်တို့ကို ပြောဆိုကြပါသည်။ ယခု သောဓနာလျှောက်ထားချက်တို့ကို ပြန်၍ ဝေဖန်ရပါလျှင် စက္ခုဒ္ဒါရသည် ရှုပ်တရားဖြစ်ပါသည်၊ စက္ခုဒ္ဒါရမှာ

အရောင် ရူပါရုံတိုက်ပါသည်၊ စက္ခုဒ္ဓါရမှာ စက္ခုဝိညာဏ်ဝေဒနာသညာ စေတနာ နာမ်တရားပေါ်ပါသည်၊ အရောင် သည် ရူပါရုံရုပ်တရားဖြစ်ပါသည်၊ ကေန်အားဖြင့် စက္ခုဒ္ဓါရမှာတိုက်ပါသည်။ အရောင်ကို ကေန်အားဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ နာမ်တရားတို့က အာရုံပြုပါသည်၊ ဒဿနကိစ္စအားဖြင့် မြင်ပါသည်။

စက္ခုဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာသည် စက္ခုဒ္ဓါရမှာ ဖြစ်ပါသည်။ အရောင်ကိုသာ ကေန်အားဖြင့် အာရုံပြုပါသည်။

မနောဒ္ဓါရသည် ဘဝင်စိတ် ဖြစ်ပါသည်။

မနောဒ္ဓါရမှာ နေ စသော ပညတ်ဓမ္မာရုံ ထိုက်ပါသည်၊ မနောဒ္ဓါရမှာ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပေါ်ပါသည်၊ နေ မှာ ပညတ်ဓမ္မာရုံ ဖြစ်ပါသည်၊ နေ ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် ကေန်အားဖြင့် မနောဒ္ဓါရမှာ ထိုက်ပါသည်၊ နေ ပညတ်မှောရုံသည် မနောဝိညာဏ်စိတ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ နာမ်တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် အရောင် သည် စက္ခုဒ္ဓါရ စက္ခုဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာတို့နှင့် ဆိုင်ပါသည်၊ နေ ပညတ် မှောရုံသည် မနောဒ္ဓါရ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာတို့နှင့် ဆိုင်ပါသည်။

ထို့အတူ အလားတူသာလျှင်—

အသံ သောတဒ္ဓါရ သဒ္ဒါရုံ သောတဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ကြက် မနောဒ္ဓါရ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ အနံ့ ဃာနဒ္ဓါရ ဂန္ဓာရုံ ဃာန-ဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ရေနံဆီ မနောဒ္ဓါရ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ချိုတယ် ဇိဝှါဒ္ဓါရ ရသာရုံ ဇိဝှါဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ၊ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထန်းလျက် မနောဒ္ဓါရ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ မာတယ် ကာယဒ္ဓါရ၊ ဖောင်ဘဝ်ရုံ၊ ကာယ-ဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဦးခေါင်း မနောဒ္ဓါရ၊ ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာဖြစ်ပါသည်၊ မနောဒ္ဓါရ အရှေ့ အနောက် စသော ပညတ်ဓမ္မာရုံ မနောဝိညာဏ် ဝေဒနာ သညာ စေတနာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ဟဒယဝတ္ထု ရုပ်တရားဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာရှုသော်အခါ ပညတ်ပျောက်ကွယ်ရမည် ဖြစ်ပါ၍ ပညတ်အာရုံနှင့် တွဲ၍နေသော အာရုံမှတိုက မနောဝိညာဏ်စိတ် တရားကို ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်

ဖမ်းမိပါလျှင် နေ ပညတ် ဓမ္မာရုံ ကွယ်ပျောက်သွားရ၍ ပရမတ် မနော-ဝိညာဏ်စိတ်သာ ဝိပဿနာဉာဏ်ထဲမှာ ဖမ်းမိ၍ နေပါသည်။

ထေရဝါဒ၌ အကျုံးဝင်သော လယ်တီဆရာတော် ပရမတ္ထဒီပနီ ဋီကာ ဂ္ဂစ္ဆာသယမူ-နှာ (၁၇)။

ပရမတ္ထသစ္စာ ပန ပတ္ဝါ တ သစ္စမေဝ နု ဟောတိ။

လိုရင်းမှာ ထိုသမ္မုတိသစ္စာသည် ပရမတ္ထသစ္စာသို့ ရောက်သောအခါ သစ္စာ မမည်တော့ပါ။

ထိုဝိပဿနာရှုဆဲ ခဏမှာ မနောဝိညာဏ်စိတ် က စိတ်ဓမ္မာရုံ သခ်ါရ အနိစ္စအာရုံဖြစ်နေ၍ ဝိပဿနာဉာဏ် က အာရမ္မဏိက ဖြစ်၍ နေပါသည်၊ ရှုပ်ပွားရှိနေပါသည်၊ အလုပ်လုပ်၍ နေပါသည်၊ အားထုတ်၍ နေပါသည်၊ တုံး ပညတ် တိုင် ပညတ် နေ ပညတ်တို့ နာမ်ဖွဲ့သည်မဟုတ်ပါ၊ တုံး တိုင် နေ ပညတ်တို့နှင့် တွဲ၍ မနောဝိညာဏ်စိတ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဖမ်း၍ ရှုပ်ပွား အားထုတ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်ကို ဖမ်းမိသောအခါ မနောဝိညာဏ်က စိတ် ဓမ္မာရုံ ဝိပဿနာဉာဏ်က အာရမ္မဏိက ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့လျှင် ဝိပဿနာဓုရ အကျဉ်းဆောင် နည်းအားဖြင့် စက္ခုဒ္ဒါရ နေရောင် နာမ်ရုပ် သစ္စာလေးပါး နေက နာမ်, အရောင်က ရုပ်, နာမ်ရုပ်နှစ်ပါး ဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းချုပ်မှာ—

ကြက်သံ၊ ကြက်က နာမ် အသံက ရုပ် ကြက်သံ နာမ်ရုပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ရေနံဆီနဲ့ ရေနံဆီက နာမ် အနံ့က ရုပ်၊ ရေနံဆီနဲ့ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပါသည်၊ ထန်းလျက်ချိုတယ် ထန်းလျက်က နာမ်, ချိုရသာကရုပ်။

ထန်းလျက်ချိုတယ်၊ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပါသည်၊ ဦးခေါင်းမှာလည်း ဦးခေါင်း က နာမ် မာတာက ရုပ်၊ ဦးခေါင်းမာတယ် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပါသည်၊ အရှေ့ အနောက်(လ) ဌုတ်တုတ်က နာမ်၊ ဟဒယဝတ္ထုက ရုပ်အရှေ့ အနောက်(လ) ဌုတ်တုတ် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ထက် အကျဉ်းချုပ်ရပါမူကား—

ကောင်းကင်မှာ တနေ တလ သာ ရှိသကဲ့သို့-

တဘက် တဖလားမှာလဲ တနေ တလ သာရှိသကဲ့သို့-

ခန္ဓာမှာလည်း တရုပ် တနာမ် သာ ရှိပါသည်။

ထေရဝါဒ ဆင္ဒမူ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၌-ဒု-နှာ (၂၂၈) ၌-

နာမည္ရူပည္ဟာတိ ဒွေဓာ ဝေါတ္ထပေတိ။ နာမရူပ မတ္တတော ဥဒ္ဓံ အညော သတ္တော ဝါ ပုဂ္ဂလော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ နတ္ထိတိ နိဋ္ဌံ ဂစ္ဆတိ။

လိုရင်းမှာ ဝိပဿနာရှုဆဲခဏ၌ နာမ်တပုံ ရုပ်တပုံ ဤသို့ နှစ်ပုံထား၍ နာမ်ရုပ် နှစ်ပါးမျှမှ အပိုအလွန် တပါးတခြားသော သတ္တဝါ ပုဂ္ဂိုလ် နတ် ဗြဟ္မာ ဟူ၍ အလျှဉ်း မရှိပါ၊ ထို့ကြောင့် တရုပ် တနာမ် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတပါး (ဆ) (ဇ) (စျ) မှာ ပါရှိသော ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း၌ ပါရှိသော အမေးအဖြေများမှာ ကြောင်ပန်းတောရမှ အသိအမှတ်မပြုသော စာအုပ်များဖြစ်၍ သောဓနာ လျှောက်ထားရန် မလိုတော့ပါဘုရား ထိုမှတပါး (ည)မှာ ပါရှိသော လေးစိတ်ခွဲနည်း ဆိုတာလဲ ကြောင်ပန်း သုံးစောင်တွဲမှာ မပါရှိပါ၊ တွဲ၍ရိုက်ထားသော စာအုပ်ဖြစ်၍ သောဓနာ လျှောက်ထားရန် မလိုတော့ပါဘုရား။

ထိုမှတပါး (၂)မှာ ပါရှိသော ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်းမှာလည်း အသိအမှတ်မပြုသော စာအုပ်ဖြစ်၍ သောဓနာ လျှောက်ထားဖွယ် မရှိပါဘုရား၊ ထိုမှတပါး (ဌ)မှာ ပါရှိသော အသေး အကြီး လေးမြောင့် ရှစ်ထောင့် တို ရှည် ဝုတ်တုတ်က နာမ် ဆိုရာမှာ မနောဒ္ဓါရ အခန်းမှာ အကျဉ်းဖြေဆိုပြီး ဖြစ်ပါသည်၊ ပညတ်ခမ္မာရုံမျိုးတွေ ဖြစ်၍ တုံးနာမ် တိုင်နာမ် နေနာမ်တို့နှင့် အတူတူသာ ဖြစ်ပါ၍ အထူး(သောဓနာ)ရန် မလိုတော့ပါဘုရား။

ထိုမှတပါး (၃) စောဒကလွှာမှာ ပါရှိသော ကျမ်းစာများအနက် ခြောက်စောင်တွဲ သုံးစောင်တွဲ ဤနှစ်ကျမ်း သည်သာလျှင် အသိအမှတ်ပြု ကျမ်းများ ဖြစ်ပါသည်၊ ကျန်စာအုပ်များမှာ အသိအမှတ်ပြု စာအုပ်များ မဟုတ်ပါ၊ ထိုမှတပါး (၄)အရ တုံး, တိုင်, နေ, ကြက် စသော ပညတ်တို့ကို နာမ် မမှဲ့ကြပါ နာမ် မလုပ်ကြပါ၊ **ပညတ်ခမ္မာရုံနှင့် အာရုမ္မဏိက မနောဝိညာဏ်ကို အာရုံ အာရုမ္မဏိက** တွဲ၍ ပြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ပညတ်ကို နာမ်မလုပ်သလို ရှုပ်ကိုလည်း နာမ်လုပ်၍ မရှုကြပါ၊ တုံး,တိုင်, နေ,ကြက် စသည်တို့က ပညတ်ခမ္မာရုံ အာရုမ္မဏိက မနောဝိညာဏ်စိတ်က ပရမတ် ဤသို့ ပညတ်ကို အာရုံသီးသန့်ထား၍ မနောဝိညာဏ်ကို ပရမတ်သီးသန့်ထား၍ ကွဲကွဲပြားပြား ဟောပြောကြပါသည်။

ဤသို့ သောဓနာလျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ်(၁) သောဓနာကို တင်သွင်း လျှောက်ထားပါသည် အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဝိုဏ် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာ အမှတ်(၂)

ရှိသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားအပ်ပါသည် အမှတ်(၃) နှိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

တပည့်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ အမှတ် ၂ (က) စာဒနာ၏ သောဓနာချက်ပါ ဘုရား။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိအပြစ်သည် ပေါ့ပေါ့ နှေးနှေး သေးသေး မွမ္ဘ မထင်ရ၊ ရင်ဝလုံစူး ထိပ်ဦးမီးလောင် ပမာဆောင်၍ မြတ်ဘုန်းခေါင်ရှင်စောသည် သတ္တိယာဝိယ သြမဒ္ဒေါ–ဟု သနားသော မဟာကရုဏာဖြင့် အရေးကြီးစွာ သံယုတ်ပါဠိတော်မှာ ဟောကြားတော်မူပါသည်ဘုရား။

ထို့ကြောင့် သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ နှာ ၉၈-၌—

ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒဿနံ နာမ နိဗ္ဗိဒါ၊ ထုသရာသိမ္ပိ နိခါတခါဏု ဝိယ စဋ္ဌလံ၊ ဥမ္မတ္တကပစ္ဆိယံ ပူဝခဏ္ဍဂူထဂေါမယာဒီနိ ဝိယ စေတ္ထ သုန္ဒရမ္ပိ အသုန္ဒရမ္ပိ ဟောတိယေဝ။

အဓိပ္ပာယ်မှာ—ခန္ဓာငါးပါး ရုပ် နာမ် နှစ်ပါးကို ပိုင်းခြားမသိ မရိုပ်မိ၍ ဒိဋ္ဌိအယူရှိသူမှာ ဖွဲ့ပုံ တုတ်စိုက်သကဲ့သို့ အမြဲမဟုတ် တုန်လှုပ်၍ နေပါသည်ဘုရား၊ သူရှုးတို့၏ ခြင်းတောင်းထဲ၌ မုန့်ပဲ မုန့်ကျိုး မုန့်သိုးမုန့်ခူဉ် လူမစင် ခွေး နွားချေးတလီ ဖုံအမှိုက်စသည်ကဲ့သို့ ကောင်း, မကောင်း ထွေလာဖြစ်၍ နေပါသည် ဘုရား။

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ် ပ-တွဲ၊ နှာ ၃၂၂ ၌–

ယခုအခါ သာသနာတော်အတွင်း၌ ကြုံကြိုက်ကြကုန်သော ပညာရှိတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကြီး ပွင့်တော်မူလာရာ ရည်ရွယ်တော်မူရင်း အလင်းမဟုတ်သော ကြောင့် ဤ ကမ္မဿကတာ ဉာဏ်ပညာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အလင်းဘက်သို့ သက်ရောက်ကာမျှနှင့် အားရတင်းတိမ်၍ မနေကြကုန်ရာ၊ ပညာရှိတို့ သတိရှိကြရန် အလွန်ကောင်းသော အနက် အချက်ကြီး တခုပေတည်း။

ဌာန်း ဒီပနီပေါင်းချုပ် ပ-တွဲ နှာ(၄) ဝိပဿနာဒီပနီ ဝိဝဋ္ဋပက္ခ၌ မူကား ဗောဓိပက္ခိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကြီးနှင့် တူ၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် လူကောင်း သူကောင်းတို့၏ မြို့ ရွာနှင့် တူ၏။

မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ငါ၏အတ္တဟု စွဲလမ်းသော အတ္တဒိဋ္ဌိ, သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့် တူ၏၊ လူ့ပြည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်နှင့်ဝေးကွာသော သံသရာလောကကြီးသည် နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏ဟု ထုတ်ဆိုထားပါသည် ဘုရား။

အလွန်ဆိုးဝါးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိယုတ်ကို ပယ်ဖြုတ်နိုင်သော တရားမှာ ဒိဋ္ဌိယော နာမ ဝိပဿနာယ ဧဝ ပဟီနာ (သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈)နှင့်အညီ ဝိပဿနာ တရားဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထို့ကြောင့်—

သဒ္ဓါဒယော ဟိ ပဌ မမ္မာ ဗာဟိရသမယသ္မိံ ဟောန္တိ၊ဝိပဿနာ-ဉာဏံ သာသနသ္မိံ ယေဝ—

ဟု (မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆)နှင့်အညီ ရခဲလှစ္စာ သာသနာနှင့် လျော်ကန်လျောက်ပတ် ရရှိအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ကလျာဏပုဒ္ဓဘာသာ ပရမတ္ထ-ပုဒ္ဓဘာသာကို ရည်ရွယ်ငံ့စောင်း အကြောင်းပြုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိက ပုဒ္ဓ ဘာသာမဖြစ်ဟု ဆိုထားပါသည်ဘုရား။

ထို့ပြင်လယ်တီဆရာတော်ကြီး ရေးသားတော်မူသော ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ သာသနာရေးဦးစီးမှူ နှာ—၁၅၅—၌။

ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, ပဋ္ဌိစ္စသမุပ္ပါဒ်, သတိပဋ္ဌာန်စသော တရားစုသည် ပုဒ္ဓဘာသာမှာမှ ရှိသောတရားစု ဖြစ်၍ ပုဒ္ဓဘာသာ၀င်ဆိုလျှင် ထိုတရားတို့ကို သိက္ခာမ်းလိမ္မာပါမှ ပုဒ္ဓဘာသာ၀င်ဆိုစလောက်သည်ဟု ရေးသားထားပါသည် ဘုရား။

(မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊နှာ—၂၂၊၂၃)တို့၌—

မံသစက္ခုနာ ဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဝါ အရိယာ ဒိဋ္ဌာပိ အဒိဋ္ဌာ၀ ဟောန္တိ၊ တေသံ စက္ခုုနံ ဝဏ္ဏမတ္တဂ္ဂဟဏတော။ နာ အရိယဘာ၀-ဂေါစရတော။ သောဏသိင်္ဂါလာဒယောပိ စ စက္ခုနာ အရိယေ ပဿန္တိ၊ နာ စ တေ အရိယာနံ ဒဿ၀ိနော။

တတြိဒံ ဝတ္ထု— စိတ္တလပဗ္ဗတ၀ါသိနော ကိရ ခီဏာသ၀ေတ္ထေရဿ ဥပဋ္ဌာကော ဝုဏ်ပဗ္ဗဒိတော ဧကဒိ၀သံ ထေရေန သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာ တေရသ ပတ္တစီ၀ရံ ဂဟေတ္ဝာ ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆန္တော ထေရံ ပုစ္ဆိ "အရိယာ နာမ ဘန္တေ ကိဒိသာ"တိ။ ထေရော အာဟ "ဣဓေ-ကစ္စော မဟလ္လကော အရိယာနံ ပတ္တစီ၀ရံ ဂဟေတ္ဝာ ၀တ္တပဋ္ဌိပတ္တိံ ကတ္ဝာ သဟာစရန္တောပိ နေ၀ အရိယေ ဇာနာတိ၊ ဧ၀ံ ဒုဋ္ဌနာ အာ၀ုသော အရိယာ"တိ။ ဧ၀ံ ၀ုတ္တေပိ သော နေ၀ အညာသိ။ တသ္မာ နု စက္ခုနာ ဒဿနံ ဒဿနံ၊ ဉာဏေန ဒဿနမေ၀ ဒဿနံ။ ယထာဟ "ကိံ တေ ၀ဏ္ဏလိ ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန၊ ယော ခေါ ဝဏ္ဏလိ ဓမ္မံ ပဿတိ၊ သော မံ ပဿတိ"။

အဓိပ္ပါယ်မှာ—လူတို့၏ ပကတိ မံသမျက်စိဖြင့်လည်းကောင်း၊ စျာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုခေါ်သော ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်လည်းကောင်း ဘုရားအစရှိသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတော့ကို မြင်ကြကုန်သော်လည်း ဉာဏ်မျက်စိ မရှိက မြင်ရသည်မဟုတ်ကုန်၊ ပညာမျက်စိရှိမှသာ ဘုရားဆိုတာ ဘယ်လို သံဃာဆိုတာ ဘယ်လိုဟု သိမြင်ပိုင်းခြား နိုင်သောကြောင့် မြင်သည်မည်ပါသည်။

ပကတိ မံသမျက်စိဖြင့် မြင်ခြင်းသည် ဧမ္ဗေး ဝက် ကဲ့ နွား တိရစ္ဆာန်များ နှင့် မြင်ခြင်းတူကြောင်း ဖွင့်ဆိုပြီးလျှင် ထိုစကားရပ်၌ သက်သေသာဓက ဝတ္ထုပြသည်မှာ စိတ္တလပဗ္ဗတတောင်၌နေသော အာသဝေါကင်းကွာ ရဟန္တာ၏ အလုပ်အကျွေး ဝုဠုပဗ္ဗဇိတ ရဟန်းကြီးသည် တနေ့သောအခါ ဆွမ်းကိစ္စ အလို့ငှါ လှည့်လည်၍ မထေရ်၏သပိတ်ကို ယူပြီးလျှင် မထေရ်၏ နောက်မှ လိုက်၍ အရှင်ဘုရား ရဟန္တာဆိုတာ ဘယ်လိုလဲဟု မေးမြန်းပါသည်ဘုရား၊ ငါ့ရှင်–ဤလောကဌ် အခ္ဆိုသော အရွယ်ကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အရိယာတို့၏ သပိတ်သင်္ကန်းကိုယူ၍ ထက်ချပ်မကွာ အတူပါသော်လည်း အရိယာမှန်းမသိ ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင် ဉာဏ်မျက်စိရှိမှသာ မြင်ရ၏ဟု ဖြေကြားတော်မူပါသည်ဘုရား။

ဆက်လက်၍ ဝက္ကလိသုတ်ဖြင့် ချစ်သားဝက္ကလိ ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို မြင်သဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း တရားမမြင်လျှင် ငါ့ဘုရားကိုမမြင် တရား မြင်မှသာလျှင် ငါ့ဘုရားကို မြင်သည်ဟု ကမ္ဘာ့လက်ရိုး မြင်နေကျမျိုး အဖိုး မတန်သဖြင့် တဆင့်တိုးကာ မဟာကရုဏာဖြင့် ဉာဏ်မျက်စိ တပ်ဆင်ပေးတော်မူခဲ့ပါသည် ဘုရား။

ထို့ပြင် ဘောင်လေးလုံးဆရာတော်ကြီး စီရင်အပ်သော "စတုဂိရိရှုဖွယ် ကျမ်း" ပထမ(၇)စောင်တွဲ၊ သုဓမ္မဝတီမူ၊ နှာ(၂၆၂)၌—

လူ့ပြည် နတ်ပြည်သို့ ဝင္ဆနိသိတဖြစ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် ဇရာက်ရာ၏၊ ပဋိသန္ဓေအစ စုတိအဆုံးတိုင်အောင် ဖြစ်လေသမျှမေမွတ်သည် သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတို့သာ ဖြစ်ကုန်သည်၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမุဒယသစ္စာတို့သာ ဖြစ်ကုန်သည်။

သို့ကိုလျက် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ့ရှာ နတ်ပြည်၌ စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုစံပျော်ရသည်ဟု စွဲယူမှတ်သောသူသည် အကွာဝါဒ ဒိဋ္ဌိမည်၏ ယထာဘူတဉာဏ်ဟူသော လောကီသစ္စာကိုတောင်မျှ မခံယူလျှင် အစိန္တေယျ ဘုရားသခင်၏ရန်သူ အစစ်ဖြစ်တော့သည်။

သာသနိက သမ္မာဒိဋ္ဌိအဖြစ်သို့ မရောက်သူ ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဟုတ်ဟူလိုဟု ရေးသားထားပါသည်ဘုရား။

သရဏာဂုံမတည် ဟူသော အမှတ် ၂-(ခ) စောဒနာချက်သည် တပည့်တော် မျှားနှင့် လုံးဝ မပတ်သက်ပါဘုရား။

ထို့ကြောင့်–ဘုရားရှင်၏ ပါဝစန သာဝကတို့ကိုယူကာ သူငါကစ ဒီဋ္ဌိ ရှိသမျှမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်၊ စင်စစ် မိစ္ဆာအယူ ဘုရားရှင် ရန်သူနှင့် တူကြ ပေသည်။ မျှားမျှားကြီး သတိထားကြပါကုန်၊သတိမူကြပါကုန်ဟုကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တဲ့ ဝိပဿနာဒီပနီ နှာ-၁၁၂-၌ ဗုဒ္ဓဘာသိတ ထေရဝါဒ ပိဋကတ် တို့နှင့်အညီ ရေးသားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် သခင် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာ အမှတ်(၃)

အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား၊ အမှတ် (၃) စောဒနာချက်ကို တပည့်တော်တို့ ဥာဏ်မီသမျှ သောဓနာချက်ပါဘုရား။

(က) ဗာလုဿုက္ကဟု ရေးသားရာ၌ လောကဒုစရိုက် ပြုနေကြသော လူမိုက် မျိုးကို ဆိုသည်မဟုတ်ပါဘုရား၊ တဏှာဖြင့် တောင့်တ၍ ပြုလုပ်အပ်သော ဝဋ္ဋ-နိဿိတကုသလကမ္မပထကုသိုလ်၊ ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကုသိုလ်မျှားသည် ဝဋ္ဋ ဆင်းရဲသို့သာ ပို့ဆောင်သည်ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မပို့မဆောင်နိုင်သည့် အတွက် ပဗာလုဿုက္ကဟု ဆိုပါသည်ဘုရား။

ဤကျမ်းနာမည်က ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်းဟု အမည်တပ်ထားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန် သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်သော ဒါန သီလ ဘာဝနာမျှားကို သာလျှင် အမြတ်ထား၍ ဗုဒ္ဓဘာသိတဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်းပါ။ ကုသိုလ် အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်သည့်အခါမှာ ဆုတောင်းမမှားရန် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမ ခေတ်ကြီး၌ ဤလူ့ဘဝဟာ အမြတ်ဆုံးသာဖြစ်ကြောင်းကို အဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မြတ် အဌက နိပါတ်ဘို၌ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရပါသည်ဘုရား။

ဧကောဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဆဋ္ဌမ-နှာ-၆၁၊ ပဌမပဏ္ဏာသ ဂဟပတိဝဂ် အက္ခဏ သုတ် ကြောင်းရေ ၁၄။

အဓိပ္ပာယ်မှာ – ရဟန်းတို့ စင်စစ် တခုတည်းဖြစ်သော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမခေတ်သည် သာလျှင် မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းငှါ အားထုတ် နိုင်ကြောင်း အခွင့်ကောင်းကြီးလည်း ဟုတ်ပါပေ၏၊ ရယူနိုင်ကြောင်း အခါ ကောင်းကြီးလည်း မှန်ပါပေ၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ဒုတိယတဲ့ ဆဋ္ဌမ နှာ-၁၆၂၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌမ နှာ-၁၃၇-၌ စုဏ္ဏိယအကျယ်လာသည်ကို ဂါထာသီကုံးထား သော မဟာဝိသုဒ္ဓိရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပရမတ္ထသရုပဘေဒနီကျမ်း ပစ္စည်း ပိုင်း -နှာ-၂၆၃-၌လည်းကောင်း ဆိုဒါပိဓာနနီကျမ်း-နှာ-(၁၄) ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင် ၌လည်းကောင်း-

(၁) ဒုက္ခာဒီသု အညာဏေန၊ အာရဘော ဒုက္ခဟေတဝေါ။
နိရောဓာဒီ အညာဏေန၊ ယညာမရ တပါဒိကေ။

အဝိစ-

(၂) မရူပပါတံ ဒီပစ္ဆိ ံ၊ မခုလိတ္ထာသ လေဟနံ။
ဂူထကီဋ္ဌံ ဝိသံ ခါဒံ၊ ပိသာ စ နဂရံယထာ။

(၃) ဗာလော ကရောတိ သခ်ါရေ၊ တိဝိဓေ ဒုက္ခဟေတဝေါ။
တသ္မာ သတိ အဝိဇ္ဇာယ၊ ဘာဝတော ပစ္စယော မတော။

အဝိပ္ပါယ်မှာ—သစ္စာလေးပါကို မသိခြင်းကြောင့် သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲကြီးတဲ့ ရောက်အောင် ရအောင် ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာ ဒါနသီလဘာဝနာကို အား ထုတ်ရာ၌ ဥပမာမျှားမှာ ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညာဘိသင်္ခါရကို နတ်သမီးကိုလိုချင်၍ ချောက်ထဲခုန်ဆင်းသောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ဆိမ်းကို ရှေ့ထင်သော ပိုးဖလံ ကဲ့သို့လည်းကောင်း ပျားရည်လူးထား သန်လျက်သွားကို လျှာဖြင့် လျက်သော သူကဲ့သို့လည်းကောင်း အပုညာဘိသင်္ခါရကို မစင်ကာစားသော ကလေးကဲ့သို့ လည်းကောင်း အဆိပ်မျိုသောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း

ဝဋ္ဋနိဿိတအာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကို ကြပ်ပြိတ္တာဌာနကို နတ်မြို့ထင်သောသူ ကဲ့သို့လည်းကောင်း။

ဗာလော၊ မိုက်မည်းသည်းထန် ပုဿုဇဉ်သည် ဤဥပမာမျှားနှင့် အနက်ကို ထောက်၍ ဗာလုဿုက္ကာ ဟု ရေးသားပါသည် ဘုရား။

လယ်တီအာဟာရဒီပနီ သုမင်္ဂလတီ ပုံနှိပ်တိုက်—နှာ—၄၇—၌ ဗာလုဿုက္ကာဟူ သော စကားခွဲ ဗာလာနံ ဥဿုက္ကော ဗာလုဿုက္ကော—ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။ ဗာလာ-နံ သစ္စာလေးပါးတရားကို မသိကြကုန်သေးသော သူတို့၏။ ဥဿုက္ကော၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရစိုက်မှုတည်း။ ဤတို့၊ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်။ ဗာလု-ဿုက္ကော ၊ ဗာလုဿုက္ကမည်၏။

ရင်းကျမ်းနှာ—(၇၂) ကြောင်းရေ (၁၉) မှ ၂၀-ဘယိပါ ဘုရား၊ ဗာလ ပုထုဇဉ်တို့သည် အပါယ်ကို ကြောက်လှ၍ ဒါန သီလ ဘာဝနာကို အားထုတ်

ကြသည်ရှိသော် လူ့ဝိညာဉ် လူ့ဘဝ နတ်ဝိညာဉ် နတ်ဘဝ ဗြဟ္မာဝိညာဉ် ဗြဟ္မာဘဝကို ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်ကြကုန်၏၊ အားထားရာ ဝိညာဏ်ကို ရသည့်အတွက် မိမိကိုယ်ပြုလုပ်ရန် အားထား၍အပါယ်ငရဲသို့ဝင်လဲ ပြန်၍ပြန်၍ ကျကာကျကာနေကြကုန်၏၊ ဝိညာဏ်ကိုမလွတ်သမျှ သည်ဘဝဂ်ကပင်သော် လည်း အပါယ်သို့သာလားကြကုန်၏၊ အပါယ်ကျမှုလည်း ဆုံးခန်းမရှိ ကုသိုလ်မှု သခ်ါရဒုက္ခလည်း ဆုံးခန်းမရှိလေ။ ဤသို့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်တော်မူပါသည်။

လယ်တီဆရာတော်၏ သာသနာရေးဦးစီးမှူ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ နှာ—၂၀၆-၌ ဗာလုဿုက္ကမည်၏၊ အဝိဇ္ဇာ— သခ်ါရ— ၂-ပါးတွင် သခ်ါရကိုဆိုသတည်း၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဘဝ သုံးပါးတွင် ကမ္မဘဝမှကို ဗာလုဿုက္ကဆိုသည်။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသော ဆိုဒ္ဓပိဓာနနီ ကျမ်း နှာ—၄၀၂—၄၀၃ ၌ (ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင် ပုံနှိပ်တိုက်တွင်) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခ်ါရဟူသော ပဋိစ္စသမุป္ပါဒ်စက်တွင်း သံသရာနယ်ပယ်တွင်းသို့ သတ်သတ်ဝင် သော ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညအပုည အာနေဉ္ဇာဘိသခ်ါရ သုံးပါးကိုစေတနာကံရောစေ-တနာသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရော အကုန်ကြောက်အင်၏၊ ဘယ်လောက်ပင် ချမ်းသာ သက်ရှည်သော လူ့ပြည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ အကျိုးပေးသော်လည်း မငေးခင် ခဏမျှ ချမ်းသာသကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊လက်စသတ်လျှင် သေပြတ်ပျက်စီး ခြင်းစသော ဘေးထဲတွင် တဝဲလည်လည် အဆုံးမရှိအောင် ဆင်းရဲရသည်၊ အဆိပ်ခပ်သော အမဲဘုံးကို ကျွေးမြှ စားရသော ခွေးနှင့်တူ၏ ဟု ဤသို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော် မိန့်တော်မူပါသည်။

မုနိန္ဒာဘိလင်္ကာရ သဒ္ဓမ္မ ဓဇ သာမိ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု တံဆိပ်တော်ရ ဝေါဟာ လေးလုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး စီရင်တော်မူအပ်သော စတုဂီရိ ရှုဖွယ်ကျမ်း တတိယ (ဂ)စောင်တွဲ သုဓမ္မဝတီရိုက် နှာ (၃၇၃) ကြောင်းရေ(၁)၌ ဝဋ္ဋနိဿိ-တဖြစ်ကုန်သောသီလစိတ္တ ပညာတရား တိုးပွားများစေခြင်းငှါ လုံ့လအားထုတ် ခြင်းသည် ရောဂါဝေဒနာ တိုးပွားများစေတတ်သော အစာအာဟာရကို ဗာလသူနာ မလိမ္မာ၍ စားသည်နှင့် သဒိသ တူလှသည်၊ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဖြစ်ကုန် သော အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာတရားတို့ကို ပွားများစေခြင်းငှါ လုံ့လ အားထုတ်ရခြင်းသည်မူကား ကြီးစွာသော ရောဂါဝေဒနာတို့ကို လျင်မြန်ဆော စွာလွတ်ကင်းပျောက်စေတတ်သော သတ္တိအာနုဘော်ရှိသော သြသဓ မည်သော ဆေးကို ပညာရှိ သူနာ လိမ္မာ၍ စားသည်နှင့် တူလှသည်၊ ဤသို့တောင်လေးလုံး ဆရာတော် မိန့်တော်မူပါသည် ဘုရား။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ရေးသားသော – ဆဋ္ဌမု — ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ ကျမ်း (၄) နှာ—၃၄၄။ ဆဋ္ဌမု–သမ္မောဟဝိနောဒနီကျမ်းဌ နှာ၊၁၄၃- ၌—

သံသာရေ သံသရံ ဗာလော၊ တထာ အပရိဏာယကော။
ကရောတိ ကေဒါ ပုညံ၊ အပုညမပိ ကေဒါ။

ဝမ်းတွင်းကန်းဥပမာ။

တထာ၊ ထို့အတူ။ သံသာရေ၊ သံသရာ၌။ သံသရံ၊ ကျင်လည်ရသော။ အပရိဏာယကော၊ အရဟတ္တမဂ်ကို ပြီးစေနိုင်သော အဆွေခင်ပွန်းကောင်း ကင်းသော (ဝါ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင် ရှေ့ဆောင်ဉာဏ်ကင်းသော။ ဗာလော၊ ပုထုဇဉ် သေက္ခ လူ့ဗာလသည်။ ကေဒါ၊ ရံခါ။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ကရောတိ။ ပြုမိ၏။ ကေဒါ၊ ရံခါ။ အပုညံအပိ၊ မကောင်းမှုကိုလည်း။ ကရောတိ၊ ပြုမိ၏။ ဤသို့မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် မိန့်တော်မူပါသည်။

အထက်ပါစကားရပ်တို့ကို အထောက်ပြု၍ ဗာလုဿုက္ကအရကို ဉာဏ်မီသမျှ ဖြေဆိုခြင်းတရပ် အပြီးသတ်ပါသည်ဘုရား။

(ခ) (ဂ) နှစ်ချက်ကို သဘောတူ၍ တပေါင်းတည်း ဖြေဆိုပါရစေဘုရား။ ဝိဝဋ္ဋ ဒီပနီကျမ်း နေရောင်ခြည်မှု၊ စာမျက်နှာ(၇)၌ ဥပမာပုံ သစ်စေ့ကြောင့် သစ်ပင် သစ်ပင်ကြောင့် သစ်စေ့ စသည်ကဲ့သို့ ထိုကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါးကြောင့် သတ္တဝါ သတ္တဝါကြောင့် ထိုကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါး ဤသို့အားဖြင့် စကြဝဠာ အနန္တကမ္ဘာအနန္တ သတ္တဝါတည်ထောင်စကပင် လောကတံထွာ ဓမ္မတာတရား သတ္တဝါဖြစ်ပွားသော တရားဖြစ်၍ ဘုရား၏ရန်သူအစစ် ကေန်ဖြစ်၏ ဟု ဆိုပေသည်။

ရန်သူဟူသောစကား၌ ဥပမာအားဖြင့် မြေစိုက်ဘုရား တည်ထားသော အခါ ရှေးဦးစွာငြမ်းသစ်သားကို ကောင်းမွန်စွာ ချည်နှောင်ရစ်တုပ် ပြုလုပ်ရာ၏၊ ဤသို့ပြုလုပ်ပြီး နောက် အုတ်ကျောက် အင်္ဂတေ ထွေထွေကိစ္စ ရှေ့ချီထီးတင်ပြီးသောကာလ ထိုငြမ်းကို အသုံးမကျ အကုန်လုံး စွန့်ပစ်လိုက်ရလေကုန်၏။

ဤသို့ ထီးတင် ရှေ့ချီ ဘုရားကိစ္စ ပြီးသည့်ကာလ ထိုငြမ်းကိုမှ မပစ်မပယ်ကြမူ ထိုဘုရား၏ ရန်သူအစစ် ထိုငြမ်းဖြစ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ထိုငြမ်းသစ်သားသည် ဘုရားကို ကွယ်ကာ၍ ထားသဖြင့် ဘုရားကိုမှ ကြည်ညိုခင်းကို မရရှိမျှမကလေသေး၊ တုပ်ချည်သော လျှော်မျှင် ဆွဲ၍မျှား

ကျခဲ့လျှင် ထိုဘုရားကိုပင် ပျက်စီးကဲ့အင်္ဂါအောင် ချိုးဖျက်သော ရန်သူကြီး သက်သက် ဖြစ်လေကုန်၏။

ထိုတူပမာဏ သာသနာပ အခါကာလ နိဗ္ဗာန်ရ တရား သစ္စာလေးပါးကို ဟောကြားနိုင်သူ ဘယ်တဆူမျှ မပြုမပေါက်ကြ၍ အပါယ်လေးပါးသို့ မလားမရောက်ရစေခြင်း လူ့ဘောင် လူ့ရွာ သာသနာ၌ ကြုံကြိုက်ရစေခြင်း အကျိုးငှါသာ ပုညကိရိယာ ဆယ်ဖြာကို လွန်စွာသော ဥဿာဟဖြင့် ပြုလုပ်ကြရပေသည်။

ဤသို့သာသနာပ အခါကာလက ပြုကျင့်ခဲ့ကြ၍ ယခုအခါ လူ့ဘောင် လူ့ရွာသာသနာ၌ ကြုံကြိုက်ကြပေကုန်သော ရဟန်းရှင်လူ သူခပ်သိမ်းတို့မှာ ပုညကိရိယာ ဆယ်ဖြာကို လွန်စွာကြောက်ကြ၍ နိဗ္ဗာန်ရောက် တရား ပါရမီ ဆယ်ပါး ဝိပဿနာတရားကို အာထုတ်ကြကုန်ရာ၏။

ဤစကားရပ်၌ မြေစိုက်ဘုရား တည်ထားသောအခါ ငြမ်းသစ်သား ကြောင့်သာ ဘုရားကိစ္စ ပြီးစီးထမြောက်ရပေသည်၊ ထိုသို့ ဘုရားကိစ္စ ပြီးစီးသော ကာလ၌ကား ထိုငြမ်းသစ်သားသည် ဘုရား၏ရန်သူ ဖြစ်သလို အတူ ယခုအခါ လူ့ဘောင် လူ့ရွာ သာသနာ၌ ကြုံကြိုက်ရခြင်းသည်ကား ပုညာဘိသင်္ခါရ သာသနာပတရား ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယာဆယ်ပါး၏ ကျေးဇူးကြီးပါပေတည်း။

ယခုအခါ သာသနာတော်တရား မဂ္ဂင် (၈)ပါးနှင့် ကြုံကြိုက်ကြသောအခါ၌ ကား သစ္စာလေးတန်၊ မဂ်ဖိုလ်ဥာဏ်ကို ရရန်အစစ် ပုညကိရိယာဖြစ်၏ ဟူလို။

ဤသို့ ရေးသားတော်မူရာ၌ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူ ဆိုသည်မှာ ဝဋ္ဋနိဿိတ ဝဋ္ဋဂါမိမြစ်သော ကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါး ဖြစ်ပါသည်၊ (၀၊) ဝဋ္ဋနိဿိတ ဝဋ္ဋဂါမိဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံ(၁၇)ပါး ဖြစ်ပါသည်။

မြေစိုက်ဘုရား၏ ရန်သူဆိုသည်မှာ ဘုရားပြီးစီးသော အခါမှာ ငြမ်းသစ်သား ဖြစ်ပါသည်၊ သစ္စာလေးပါး မဂ်ဥာဏ်ဖိုလ်ဥာဏ် ရန်သူမှာ ဝဋ္ဋနိဿိတ ဝဋ္ဋဂါမိဖြစ်သော ပုညကိရိယာဆယ်ပါး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထင်ရှားစေဦးအံ့—

(သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်၊ ဆဋ္ဌမ၊ နှာ(၃၄၂)၌—

အနုမတ္တောပိ ပုညေန၊ အတ္ထော မယှံ နဝိဇ္ဇတိ။
ယေသဉ္စ အတ္ထော ပုညေန၊ တေ မာရော ဝတ္ထုမရဟတိ။

လယ်တီဆရာတော် သောမနဿုံပေကွာဒီပနီကျမ်းဌ်ပါသော ပဓာနသုတ် ပါဠိတော်နိဿယ၊ နှာ-(၁၃၉)ဌ်–

> မယုံ၊ ငါ့အား။ ပုညေန၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြင့်။ အကုမတ္တောပိ၊ အကုမ္ဘကိုမျှလည်း။ အတ္ထော၊ အလိုဆန္ဒသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယေသဉ္စ၊ အကြင်ပညာသေးငယ် လူမမယ်တို့အား။ ပုညေန၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြင့်။ အတ္ထော၊ အလိုဆန္ဒသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ၊ ထိုပညာနှင့် ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို အလိုဆန္ဒ ရှိရှာကြကုန်သော ဗာ့လပုထုဇဉ် လူသာမန်တို့ကိုသာ။ မာရော၊ မာရ်နတ်သည်။ ဝတ္တုံ၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှုဟူသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းငှါ။ အရဟတိ၊ ထိုက်တန်လေသတည်း။

ဟူသော ပဓာနသုတ် ပါဠိတော်ကို ထောက်သောအားဖြင့်လည်း နိဿိတ လောကီကုသိုလ်ကံ(၁၇)ပါးသည် ဘုရားရန်သူ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်၏ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ၊သာသနာရေးဦးစီးမှု၊နှာ-(၁၃၉)ဌ်–

အဘိသခ်ါရမာရ်ဆိုသည်ကား သုစရိုက်ဆယ်ပါး ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကို ဆိုသတည်း၊ ဒါနကုသိုလ် သီလကုသိုလ် ဘာဝနာကုသိုလ် အပစာယနကုသိုလ် ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ် ပတ္တိဒါနကုသိုလ် ပတ္တာနုမောဒနကုသိုလ် စသည်လည်း အဘိသခ်ါရမာရ်ပင်တည်း။

ဝဋ္ဋနိဿိတဖြစ်သော ဒါန သီလ အစရှိသည်တို့ကို ယူလေ။

လယ်တီဆရာတော်၏ ဘာဝနာဒီပနီ၊ သာသနာရေးဦးစီးမှု နှာ-၂၇၃ ကြောင်းရေ(၁၇)ဌ်

သတ္တော မာရေန္တိတိ မာရော၊ မာရာနံ အာမိသာတိ မာရာမိသာ။

သတ္တော၊ သတ္တဝါတို့ကို။ မာရေန္တိ၊ သတ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မာရာ၊ မာရ်မည်ကုန်၏။ ကိလေသ ခန္ဓ အဘိသခ်ါရ မစ္စုဟူသော မာရ်လေးပါးတို့ကိုရကုန်၏။

ကြောင်းရေ(၂၇)ဌ် အဘိသခ်ါရမာရ်ဆိုသည်ကား လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ဆိုသတည်း၊ ဤသို့လယ်တီဆရာတော်မိန့်တော်မူပါသည်ဘုရား။

အဂ်ုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ ဆဋ္ဌမှု-နှာ ၃၆။ ကေနိပါတ် ကေဓမ္မတတိယဝဂ်ဌ်–

> သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တကောပိ ဂူထော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတိ။ ဧဝမေव ခေါ အဟံ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဘဂံ နာ ဝဏ္ဏေမိ အန္ဓမသော အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တမ္ပိ။

ဤပါဠိတော်ကြီး၏ အဝိပွာယ်လိုရင်းမှာ ရဟန်းတို့ အနည်းငယ်သော မစင်ကျင်ကြီးဟာ မကောင်းသောအနံ့ တွေ့ရှိသလို မျက်စိတမှိတ် လျှပ်တပြက် ခန့်မျှ ဘဝ၌ ဖြစ်ရခြင်းကို ငါဘုရားမချီးမွမ်း။

ထို့ကြောင့် ဇစတီတော် ဘုရား၏ ရန်သူ ငြမ်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဝဇ္ဇနိယိတ ပုဏ္ဏ-ကိရိယာ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကံ (၁၇)ပါးသည် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် လိုလားသူ တို့၏ ရန်သူဖြစ်ပါသည်၊ ဘုရား၏ရန်သူဖြစ်ပါသည်။

ဝိဝဋ္ဋနိယိတ ပုဏ္ဏကိရိယာ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ကံ (၁၇)ပါးသည် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် လိုလားသူတို့၏ မိတ်ရင်းအစစ် ဖြစ်ကြောင်းကို တပည့်တော်များ ဟောကြားလျက်ရှိကြပါသည်၊ မိမိတို့လည်း ပြုလုပ် အားထုတ်ကြပါသည် ဘုရား၊ ဝိဝဋ္ဋ ဒါန, သီလ, မပယ်ကြပါဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ-သုဓမ္မဝတီမူ နှာ-(၁၃၇) နှင့် ဟံသာဝတီမူ နှာ-(၁၄၁)၌-

သဒ္ဓါ သီလ အစရှိသောလောကီကုသိုလ်တို့သည် အလိမ္မာမစေ့စုံသူတို့ အား ရှုဂ ဒေါသစသော မီးကြီး (၆)မျိုးတို့ကို ဇတောက်လောင်စည်ကား ပွားစည်း စေတတ်ကုန်သည်ဟူ၍ ဟောတော်မူသဖြင့် ထိုကုသိုလ်ဓာတ်တို့၏ သတ္တဝါတို့ကိုနှစ်သက်မှုသည် အဘယ်မျှ ကြီးကျယ်ရာသည်ဟု မျှော်နိုင်လေရာ၏။

ထို့ကြောင့် လောကီဝဋ္ဋကုသိုလ်တို့ကို သူသတ်ယောကျ်ား မာရ်ငါးပါးတို့တွင် အဘိသင်္ခါရ မာန်ဟူ၍ သူသတ်ယောကျ်ား မာရ်မျိုးတပါးအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော် မူပေသည်။

ဤသို့ လယ်တီဆရာတော်မိန့်တော် မူပါသည်ဘုရား။

ပဋ္ဌိပဒါသုတ်အဖွင့် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ နှာ(၁၈)ဆဋ္ဌမ္ဌ၌—

နနု စ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ပုညာဘိသင်္ခါရောပိ အတ္ထိ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါ-ရောပိ၊ သော ကထံ မိစ္ဆာပဋိပဒါ ဟောတိတိ။ ဝဋ္ဋသိသတ္တာ။ ယံ ဟိ ကိဉ္စိ ဘဝဂ္ဂယသင်္ခါတံ ဝဋ္ဋံ ပတ္ထေတ္တာ ပဝတ္တိတံ၊ အန္ဓမသော ပဋ္ဌာဘိညာ အဋ္ဌ ဝါ ပန သမာပတ္တိယော၊ သဗ္ဗံ တံ ဝဋ္ဋပက္ခိယံ ဝဋ္ဋသိသဋ္ဌိ ဝဋ္ဋသိ-သတ္တာ မိစ္ဆာပဋိပဒါဝ ဟောတိ။ ယံ ပန ကိဉ္စိ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတ္တာ ပဝတ္တိတံ၊ အန္ဓမသော ဥဒ္ဒုက္ခံယာဂုမတ္တဒါနမ္ပိ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိဒါနမတ္တမ္ပိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဝိဝဋ္ဋပက္ခိယံ ဝိဝဋ္ဋနိသိတံ၊ ဝိဝဋ္ဋပက္ခိကတ္တာ သမ္မာပဋိပဒါဝ ဟော-တိ။အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဟိ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိမတ္တဒါနကုသလံ ဝါ ဟောတု မဟန္တံ ဝေလာ-မဒါနာဒိကုသလံ ဝါ၊ သစေ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေတ္တာ ဝဋ္ဋနိသိတဝသေန မိစ္ဆာ ဌပိတံ ဟောတိ၊ ဝဋ္ဋမေဝ အာဟရိတုံ သက္ကောတိ၊ နောဝိဝဋ္ဋံ။

"ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတူ"တိ ဧဝံ ပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိပဿဝသေန သမ္မာ ဌိတံ အရဟတ္တမ္ပိ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဏမ္ပိ သမ္ဘည္ဟိတညာဏမ္ပိ ဒါတုံ သက္ကောတိယေဝ၊ နအရဟတ္တံ အပ္ပတ္ဝါ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။

၈ စောဒေမိ၊ စောဒနာဘိုးအုံ့။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်း-ကြောင့်။ ပုညာဘိသင်္ခါရောပိ၊ သည်လည်းကောင်း။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရောပိ၊ သည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သေ၊ ထိုသင်္ခါရနှစ်ပါးသည်။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ မိစ္ဆာပဋိပဒါ၊ မှားသောအကျင့်သည်။ ဟောတိနုံ၊ ဖြစ်နိုင်ပါအုံ့နည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဝဋ္ဋသီသတ္တာ၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ဝဋ်ဦးခေါင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မိစ္ဆာပဋိပဒါ၊ မှားသောအကျင့် ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ၊ အဖြေတည်း။ ဟိသစ္စံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဘဝတ္ထယသင်္ခါတံ၊ ဘဝသုံးပါးဟုဆိုအပ်သော။ ဝဋ္ဋံ၊ ဘေဘုမ္မိကဝဋ်ဒုက္ခကို။ ပတ္ထေတ္ဝာ၊ သာယာခင်မင်နှစ်သက်တောင့်တ၍။ ပဝတ္တိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ အန္တမသော၊ မြတ်ထွတ်လွန်ဖုံး အထက်ဆုံးအားဖြင့်။ ပဠာ-ဘိညာ၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ငါးပါးတို့သော်လည်းဖြစ်သော။ အဋ္ဌ ဝါ ပန သမာ-ပတ္တိယော၊ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့သည်မူလည်း ဖြစ်သော။ ယံ ကိဉ္စိ၊ အကြင်အမှုတ်မသို့ တစုံတခုသောကံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောကံသည်။ ဝဋ္ဋပက္ခိယံ၊ ဝဋ်၏အသင်းအပင်း ဝဋ်ဆင်းရဲဘက်သာတည်း။ ဝဋ္ဋသီသံ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲအကြောင်း ဝဋ်ဦးခေါင်းနှင့်အလားတူ၏။ ဣတိတသ္မာ ဝဋ္ဋသီသတ္တာ၊ ထိုဝဋ်၏အကြောင်း ဝဋ်ဦးခေါင်းဖြစ်သောကြောင့်။ မိစ္ဆာပဋိပဒါဝ၊ လမ်းမှား လမ်းလွဲသော ပြောခြင်းဟောခြင်း ပြုကျင့်ခြင်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ်ကင်းရာ ဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ ပတ္ထေတ္ဝာ၊ တောင့်တ၍။ ပဝတ္တိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ အန္တမသော၊ ယုတ်ညံ့ဖျင်းသုဉ်းအောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဥဋ္ဌက်ယာဂုမတ္တဒါနမ္ပိ၊ တမှုတ်မပို တဟင်းချိုမျှသော ယာဂုအလှူသည်မူလည်း ဖြစ်သော။ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိဒါနမတ္တမ္ပိ၊ ဟင်းရွက်တဆုပ် အလှူမျှသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ယံ ပန ကိဉ္စိ၊ အကြင်အမှုတ်မရှိ တစုံတခုသော ကံသည်ကား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသော ကံသည်။ ဝိဝဋ္ဋပက္ခိယံ၊ နိဗ္ဗာန်အဖို့ဖြစ်၏။ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတံ၊ ဝဋ်ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမှီ၏။ ဣတိတသ္မာ ဝိဝဋ္ဋပက္ခိကတ္တာ၊ ထိုသို့နိဗ္ဗာန်အဖို့ဖြစ်သောကြောင့်။ သမ္မာပဋိပဒါဝ၊ လမ်းမှန်လမ်းကောင်း နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းမတိမ်းမစောင်းသော ပြောဟောပြုကျင့် ကောင်းချည်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဟိသစ္စံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ၊ အနည်းငယ်မျှ သော်လည်းဖြစ်သော။ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိမတ္တဒါန ကုသလံ ဝါ၊ ဟင်းရွက်တဆုပ်မျှ လှူရ

သော ကုသိုလ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ မဟန္တံ၊ ကြီးကျယ်မြင့်နှား မျှားပြားစွာသော။ ဝေလာမဒါနာဒိ ကုသလံ ဝါ၊ အလောင်းတော် ဝေလာမ ပုဏ္ဏား အလားတူ အလှူအစရှိသော ကုသိုလ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ဝဋ္ဌသမ္ပတ္တိံ၊ တေဘူမိကဝဋ္ဌအတွင်း၌ လူမင်း နတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ကို။ ပတ္ထေတွာ၊ တောင့်တ၍။ ဝါ၊ သာယာခင်မက် နှစ်သက်စွဲမိ အထင်ကြီး၍။ ဝဋ္ဌနိဿိတဝသေန၊ ဝဋ္ဌဒုက္ခကို မှီသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ မိစ္ဆာ၊ မှားယွင်းချွတ်ချော်။ ဌပိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်အုံ့။ ဝဋ္ဌမေဝ၊ ဝဋ္ဌဆင်းရဲ သို့သာလျှင်။ အာဟာရိတုံ၊ ဆောင်ခြင်းငှါ။ သင္ကြောတိ၊ စွမ်းနိုင်၏။ ဝိဝဋ္ဌံ၊ ဝဋ္ဌကင်းရာနိဗ္ဗာန်သို့။ အာဟာရိတုံ၊ ရောက်အောင်ပို့ဆောင်ခြင်းငှါ။ နော သင္ကြောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။

မေ၊ ငါ၏။ ဣဒံ ဒါနံ၊ ဤအလှူဒါန ပုညစေတနာသည်။ အာသဝက္ခယာ-ဝဟံ၊ အာသဝေါလေးတန် ကုန်ရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်သည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဣတိ ဧဝံ ပန၊ ဤသို့ကား။ ဝိဝဋ္ဌံ၊ ဝဋ္ဌကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို။ ပတ္ထေန္တေန၊ တောင့်တလျက်။ ဝိဝဋ္ဌဝသေန၊ ဝဋ္ဌကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်သန်သော ဆန္ဒ၏ အစွမ်းဖြင့်။ သမ္ဘာ၊ ကောင်းစွာ။ ဌပိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်သည်။ အရဟတ္တမ္ပိ၊ ပကတိသာဝက, မဟာ-သာဝက အဂ္ဂသာဝက ရဟန္တာအဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း။ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္ပိ၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း။ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္ပိ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို လည်းကောင်း။ ဒါတုံ၊ ပေးခြင်းငှါ။ သင္ကြောတိယေဝ၊ စွမ်းနိုင်တော့သည်သာ လျှင်တည်း။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ အပ္ပတ္တာ၊ မရောက်စေမူ၍။ ပရိ-ယောသာနံ၊ ဘဝစက်ရဟတ် လမ်းခုလတ်တွင် စ သတ်ကုန်ခန်း အကျိုးဆုံးခန်း ခြင်းသို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

ဆိုလိုရင်းမှာ–အဝိဇ္ဇာဦးစီးသော အဝိဇ္ဇာအလိုအတိုင်း ဖြစ်ကြရသော ဝဋ္ဌ-နိဿိတပုညကိရိယာ ဒါန သီလ ဘာဝနာနှင့်တကွ လောကီကုသိုလ် ကံ(၁၇)ပါး သည်–ဝဋ္ဌပက္ခ ဝဋ္ဌသီသ မိစ္ဆာပဋိပဒါ မိစ္ဆာဌပိတ ဖြစ်ပါသည်၊ (ဝါ)ဘုရား ရန်သူဖြစ်ပါသည်။ (ဝါ) မြေစိုက်ဘုရား၏ ရန်သူဖြစ်သော ငြမ်းသစ်သားနှင့် တူပါသည်၊ (ဝါ) သစ္စာလေးတန် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်၏ ရန်သူအစစ် ဝဋ္ဌနိဿိတ-ပုညကိရိယာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ သံဃာများသည် မြတ်စွာဘုရားကြီး၏ အလိုကျဖြစ်သော လောကုတ္တရာ လောကီချမ်းသာ နှစ်ပါး ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ရောက်အောင်ပို့ဆောင်နိုင်သော သတ္တိရှိသော ဝိဝဋ္ဌနိဿိတ ဒါန သီလ လောကီကုသိုလ်ကံများကိုသာ ဟောပြော ပြုလုပ် အားထုတ် ပွားများလျက် ရှိကြပါသည်၊ (ဝါ) ဝိဝဋ္ဌပက္ခ ဝိဝဋ္ဌနိဿိတ သမ္မာပဋိပဒါ

သမ္မာဌပိတဖြစ်သော ပုညကိရိယာ ဒါန သီလ ဘာဝနာ လောကီကုသိုလ် စေတနာများကိုသာ ဟောပြော ပြုလုပ် အားထုတ်ပွားများလျက် ရှိကြပါသည် ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ (ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာ အလင်းပြကျမ်း) (မြန်မာ့အလင်း ပုံနှိပ်တိုက်မှ) စာမျက်နှာ ၂၅၈-မှ ၂၆၁-အထိ—

မာ ဘိက္ခဝေ ပုညာနိ ဘာယိတ္ထ သုခဿေတံ အဓိဝစနံ ယဒိဒံ ပုညာနိတိ အစရှိသော ဒေသနာတော်များသည် ပါရမီပက္ခိယ ကုသိုလ်ကိုရည်စူး၍ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်များ ဖြစ်လေလည်။

အနက်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ပုညာနိ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို။ မာ ဘာယိတ္ထ၊မကြောက်ကြကုန်လင့်။ ယဒိဒံ ပုညာနိတိ၊ အကြင် ကုသိုလ်ကောင်းမှုဟူသော စကားသည်။ သုခဿ၊ ချမ်းသာအပေါင်း၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်စကားရင်းပေတည်း။

သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော အညတိတ္ထိယဝါဒီတို့ လုပ်အပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏၊ ထိုသူတို့လုပ်အပ်သော ကုသိုလ် ပုညများသည်ကား ဝဋ္ဋနိဿိတသက်သက်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုစကားမှန်၏– သာသနာတော်မှ အပဖြစ်ကုန်သော ထိုဗာဟိရက တိတ္ထိတို့သည် ဝိဝဋ္ဋဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုပင် မသိရှာကြလေကုန်၊ ထိုသူတို့၏ ကုသိုလ်ကို သခ်ါရပုဒ် ကမ္မဘဝပုဒ်ကို ထည့်သွင်းအပ်၏။

သခ်ါရပုဒ် ဘဝပုဒ်တွင် ပါဝင်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်မျိုးကို ရည်၍ပင်လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့အား ဤသို့ ဟောကြားတော်မူ၏။

(ထေရဝါဒ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်၊ ပုဋ္ဌမံသူပမသုတ်၊ ဆဋ္ဌမု၊ နှာ၊ ၃၂၄-၌)

ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ မနောသညောတနာဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂါရကာသု သာဓိကပေါ၊သာ ပုဏ္ဏာ အင်္ဂါရာနံ ဝီသတိ စတ္တာရော ဝီတင်္ဂုမာနံ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယ္ယ ဇီဝိတုကာမော အမရိတုကာမော သုခကာမော ဒုက္ခပ္ပဋိကူလော၊ တမေနံ ဒွေ ဗလဝန္တော ပုရိသာ နာနာဗာဟာသု ဂဟေတ္ဝာ တံ အင်္ဂါရကာသုံ ဥပကဏ္ဍေယ္ယုံ အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ တဿ ပုရိသဿ အာရကာဝဿ စေတနာ အာရကာ ပတ္ထနာ အာရကာ ပဏိဓိ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ဧवं ဟိ ဘိက္ခဝေ တဿ ပုရိသဿ ဟောတိ။

"ဣမံ စာဟံ အဂ်ါရကာသုံ ပပတိသောမိ၊ တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆာမိ မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခ"န္တိ။ ဝေမေဝ ခ္ဍိဟံ ဘိက္ခဝေ "မနော-သဥ္ဇေတနာဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"တိ ဝဒါမိ။ ဤသို့မိန့်ဆိုဟောကြားတော်မူပါသည်ဘုရား။

ချစ်သားရဟန်းတို့ အလွန်တရာ ပူပန်ဆင်းရဲ၍ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှသော ရေမည်သည်ရှိ၏၊ ထိုင်ရဲတို့၌ ရှိရှိသမျှတို့သည် အနိုင်္ဂတို့သာဖြစ်ကုန်၏။

မျက်စိဖြင့် ရှုမြင်လျှင်လည်း ကြောက်လန့်ဖွယ်ရာ အနိုင်္ဂာရုံတို့ကိုသာလျှင် တွေ့မြင်ရ၏။ နားဖြင့်လည်း ကြောက်လန့်ဖွယ်ရာ အနိုင်္ဂာရုံတို့ကိုသာ ကြားရ၏၊ (ပ)စိတ်ဖြင့်တွေးဆလျှင်လည်း ကြောက်လန့်ဖွယ်ရာ အနိုင်္ဂာရုံတို့ကိုသာ သိရ၏၊ ဤသို့ဟောတော်မူသည်ရှိသော် အမှတ်မထင်သော ရဟန်းတပါးက ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို ဤသို့ လျှောက်ကြားလေ၏။

အရှင်ဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ထိုင်ရဲအပူအပန်သည် လွန်စွာ ကြီးစွတကား၊ ထိုင်ရဲအပူအပန်သည် လွန်စွာကြောက်ဖွယ်ကောင်းစွတကား၊ အရှင်ဘုရား လျှောက်ထားပါဦးအုံ၊ ထိုင်ရဲအပူအပန်ထက် ကြီးသော အပူမျိုးရှိသေးသလော၊ ထိုင်ရဲကြောက်မက်ဖွယ်ထက် ကြီးသော ကြောက်မက်ဖွယ်မျိုးသည် ရှိပါသေးသလောဟူ၍ လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ချစ်သားရဟန်း ထို့ထက်ပူပန်မှု ထို့ထက်ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသောအရာသည် ရှိသေးသည်ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းက အပူအပန်နှင့် ကြောက်ဖွယ်ဟူသည် အဘယ်ဖြစ်ပါသနည်းဟူ၍ လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ ဟောကြားတော်မူ၏။

အို ချစ်သား အကြင် ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့သည် သစ္စာလေးပါး တရားအမှန်ဟူကို မသိကြလေကုန်၊ ထိုရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့သည် ပဋ္ဌိသန္ဓေ နေခြင်း ဇာတိကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့၌ မွေ့လျော်ကြလေကုန်၏၊ အိုခြင်း သေခြင်း စိုးရိမ်ပူဆွေးရခြင်း ပင်ပန်းခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့၌ မွေ့လျော်ကြကုန်၏၊ ထိုသင်္ခါရတို့၌ မွေ့လျော်ကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဇာတိစသည်တို့ကိုဖြစ်ဖစေတတ်ကုန်သော သင်္ခါရမျိုးတို့ကို ပြုလုပ်အားထုတ်ကြလေကုန်၏၊ ထိုသင်္ခါရတို့ကို ပြုလုပ်အားထုတ်ကြကုန်သော် ပဋ္ဌိသန္ဓေနေခြင်းတည်းဟူသော အပူမျိုးတို့ဖြင့် ပူပန်ကြရကုန်၏၊ အိုမှု အပူမျိုးဖြင့်လည်း ပူပန်ကြရကုန်၏၊ သေမှု အပူမျိုးဖြင့်လည်း ပူပန်ကြရကုန်၏၊ စိုးရိမ်မှု ငိုကြွေးမှု ဆင်းရဲမှု နှလုံး

မသာမှ လွန်စွာပင်ပန်းမှုဟု ဆိုအပ်သော အပူမျိုးဖြင့်လည်း ပူပန်ကြရကုန်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာခြင်း လွန်စွာပင်ပန်းခြင်း တည်းဟူသော ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးမျိုးမျှ မလွတ်နိုင်ကြကုန်၊ အမျိုးမျိုးသော ဆင်းရဲအပေါင်းတို့မှ မလွတ်နိုင်ကြကုန်ဟူ၍ ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏ဟူ၍ မိန့်တော်မူသည်။

လယ်တီဆရာတော်(အာဟာရဒီပနီ၊ သုဓမ္မမူ၊ နှာ-၉၈)၌

ပရိညာပုံစံဥပမာကား— **လူအများတို့ သွားလာရာ လမ်းခရီးဆုံကြီး၏ နံပါး၌ နက်လှ ကျယ်လှစွာသော ရှားမီးကျီးတွင်းကြီး နှစ်ခုသည် ရှိသတတ်၊ အားခွန်ဗလ ကြီးလှသော ယောကျ်ားနှစ်ယောက်သည်လည်း ထိုတွင်းကြီး အနီး၌ နေ၍ လာလာသမျှသော လူအပေါင်းတို့ကို အမိုးမမ်းဆီးဆွဲငင်၍ ထိုမီးကျီးတွင်းကြီး (၂)ခုထဲသို့ ပစ်ချသတတ်၊ ဤကား ဥပမာတည်း။**

ဒုက္ခဝေဒနာ အိုးကြီးဖြစ်သော ဒုဂ္ဂတိဘုံ ကိလေသာမီး တဟုံးဟုံးတောက်လောင်၍ နေကြရာဖြစ်သော သုဂတိဘုံ နှစ်ပါးသည် မီးကျီးတွင်းကြီးနှစ်ခုနှင့် တူသည်၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာ နှစ်ပါးသည် ယောကျ်ားအားကောင်းနှစ်ယောက်နှင့် တူသည်၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်း ဘဝတပါး ဆက်လက်မိအောင် နာမ်တရားတို့ကို အတွင်ခိုင်းနှင်မှုသည် မီးကျီးတွင်းကြီး နှစ်ခုသို့ ပစ်ချသည်နှင့် တူသည်။

လာလာသမျှ လူအပေါင်းတို့ကို ဖမ်းမှု မိမှု ဆွဲငင်မှုဆိုရာ၌ မိမိသန္တာန်၌ ရှရှ ရှရှ ခဏမစဲ ဖြစ်၍ နေသော စိတ်စေတနာကို တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဖြင့် ငါဟူ၍လည်းကောင်း ငါ၏စိတ် ငါ၏အကြံ ငါ၏စေတနာ ငါ၏ဒါန ငါ၏သီလတို့၏ ကောင်းမှု ငါ၏ကုသိုလ် ဟူ၍လည်းကောင်း သာယာတွယ်တာမှုတို့ကို ဆိုသတည်း။

ထိုသို့သာယာတွယ်တာသောသူသည် မီးကျီးတွင်းသို့ ပစ်ချသောယောကျ်ားကိုသွား၍ ကိုင်ဖက်သော ခရီးသည်ဗာလကဲ့သို့ ထိုဒါန ထိုသီလ ထိုကောင်းမှု ထိုကုသိုလ်စေတနာတို့ကို ဖက်တွယ်သောသူသည် ထိုသို့ ဖက်တွယ်သောသူတို့ ဖက်တွယ်မြဲတိုင်း မရဏာသန္နတိုင်အောင် အတင်းဆွဲငင်လေ၍ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝကပါးသို့ ပစ်ချလေ၏၊ အတင်းဆွဲငင်မှုဆိုသည်ကား ထိုစိတ်စေတနာတို့ကို ငါဟူ၍ ငါ၏ ကောင်းမှုကုသိုလ်ဟူ၍ ငါ၏ ကိုယ်ဟူ၍ စွဲလမ်းမှု ရှိနေသည့်အတွက် ထိုကောင်းမှုကုသိုလ်တို့၌ တွယ်တာသော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်သတ်ဖြတ်တောက်ရန် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့ကို အားမထုတ်မူ၍ လောကအရေး လောကအရာတို့၌ စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ လိုက်စား၍နေမှု ဝိပဿနာ

ဘဝနှာ မနုသိကာရမှတပါး လောကခမ္မပသာဒ ကောင်းရာ ဗာဟိရ ကုသိုလ်မျိုးတို့ကို ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်မှုတို့ကိုပြု၍ နေကြကုန်သော သူတို့သည် အတင်းဆွဲငင်ရာ ပါကြလေကုန်သောသူတို့တည်း။

ထိုသို့သောအမှုကို၌ လိုက်စား၍နေချင်သော မိမိ စိတ် စေတနာ ဗရပ္ပါတေ့ကို နာနာနှိပ်ကွပ် အတင်းသတ်၍ ဝိပဿနာ မဂ်ပညာမျှားကို ကောင်းစွာစဉ်မြဲ အရခဲ့၍ နေသောသူသည်မှကား ထိုစေတနာ ဆွဲငင်ရာသို့ မပါမလိုက်သူပေတည်း။

ဤတွင်ရှေ့ကား မနောသဇ္ဇေတနာဟာရကမ္မဋ္ဌာန်း အစီအရင်ပြီး၏။

ဤသို့ လယ်တီဆရာတော် ရေးသားမိန့်ဆိုတော် မူပါသည်ဘုရား။

မဟာဝိသု ါရုံဆရာတော် ရေးသားသော ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း ဒု-တွဲ ဆဋ္ဌမ နှာ ၆၈၆ ၆၈၇ ၌—

အင်္ဂါရကာသူပမာ၊ (အင်္ဂါရ=မီးကျီး။ ကာသု=တွင်းအစု) အသက်ရှည်၍ ချမ်းသာလိုသည့် ယောကျ်ားဘဦးကို အားခွန်ဗလနှင့် ပြည့်စုံသော ယောကျ်ားနှစ်ဦးက လက်မောင်းကို ကိုင်၍ လက်ခုပ်တဖောင်ကျော်မျှ နက်သော မီးကျီးတွင်းထဲသို့ အတင်းအဓမ္မ ဆွဲငင် တွန်းချကြသည်။

ထိုအခါ မီးကျီးတွင်းထဲသို့ ဆွဲချခံရသည့် ယောကျ်ားအား မီးကျီးတွင်းထဲ ကျရောက်လျှင် သေမည်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း သေလောက်နီးပါး ဆင်းရဲဝေဒနာကို ခံစားရမည် ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း မီးကျီးတွင်းမှ လွတ်လို ဝေးလိုသည့်စေတနာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ ထို့အတူ မနောသဇ္ဇေတနာ-ဟာရကို ရှုမှတ်အပ်၏။

စေတနာဟူသော မနောသဇ္ဇေတနာဟာရသည် ဘုံသုံးပါး၌ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ ပဋိသန္ဓေနှင့် သေခြင်းဆင်းရဲ မရဏဒုက္ခသည် အမြဲယှဉ်၍ ပါလေတည်း။

ယင်းစေတနာ၌ ထိုဆိုဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရအောင် ပစ်ချခြင်းဘေး ရှိ၏၊ ထိုဘေးမှလွတ်အောင် မီးကျီးတွင်းပမာ သက်ဆင်းဝံ့စရာ မကောင်းသော ဘဝသို့ ရောက်စေတတ်သည့် စေတနာ တည်းဟူသော မနောသဇ္ဇေတနာဟာရကို ရှုမှတ်အပ်၏။

မနောသဇ္ဇေတနာဟာရကို ပိုင်းခြားသိသော် ယင်းစေတနာမှာ တဏှာသာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသောကြောင့် တဏှာကို ပိုင်းခြား၍ သိလာသည်။

ယင်း တဏှာကို ပိုင်းခြားချိသော် အထက်၌ ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိပြီ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ဆိုက်လေတော့သည်။

ဤ၌ မီးကျီးတွင်းသည် တောဘုမက ဝဋ္ဌဆင်းရဲ ပြောထူသည့် ဘဝသံသရာနှင့် တူ၏၊ မီးကျီးတွင်းသို့ ဆင်ချခံရသူသည် ဝဋ္ဌကိုမှီသော ဗာလပုထုဇဉ်နှင့် တူ၏၊ ခွန်အားဗလနှင့် ပြည့်စုံသူနှစ်ဦးသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကံနှင့် တူသည် အားခွန်ဗလ ပြည့်စုံသူနှစ်ဦးက မီးကျီးတွင်းထဲ ဆင်ချခြင်းသည် ကုသိုလ်အကုသိုလ် ကံများကို ပုထုဇဉ်တို့က အားထုတ် ပြုလုပ်နေခြင်းနှင့် တူသည်။

မီးကျီးတွင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော ဆင်းရဲသည် ကံလျှင် အကြောင်းရှိသော ဝဋ္ဌဆင်းရဲနှင့် တူသည်။

ဤသို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် ရေးသား မိန့်ဆိုတော် မူပါသည်ဘုရား။

တောင်တွင်းအကျော် အရှင်မဟာသီလဝံသဆရာတော်၏(ပါရမီကဗျာ)၌-

သူမိုက်အလှူ၊ ပေးပါမူလည်း၊
ရွယ်ချ၊ဖိုလ်မဂ်၊ မပန်နက်တည့်၊
မှာဘက်ဝယ်သာ၊ ကျင်လည်ရှာ၏။

ဤသို့ မိန့်တော်မူပါသည် ဘုရား။

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့ခံ ခရမ်းမြို့ ရစ်ကန်ကြီး ဆရာတော်ဘုရား၏ မိစ္ဆာဝါဒ ပဟာနဒီပနီကျမ်း ၌—

ထိုနှစ်ပါးတို့ဘုင် ဝဋ္ဌနိဿိတပုည အနရိယပရိယေသနကို တရံတဆစ် ဘယ်တော့မျှ မပြစ်စေရာ။

ဤသို့ မိန့်တော်မူပါသည်ဘုရား။

အရှင်ဝရသမ္မောခိမထေရ်မြတ်၏ ရေစက်ကိုတရားစာကျမ်း၌လည်း-

ဝဋ္ဌနိဿိတကုသိုလ်ကို တရံတဆစ်မျှ မပြစ်စေရန် နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တ၍ ဒါနစသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို အားထုတ်ကုန်ရာသည်။

ဤသို့ မိန့်တော်မူပါသည် ဘုရား။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ပ)ဆဋ္ဌ-နှာ-(၁၃)၊လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ နှာ-(၁၁)၌—

ယသကာမတာယ ဝါ သမာဒိန္နံ ဟိနံ၊ ပုညဖလကာမတာယ မဇ္ဈိမံ၊ ကတ္တာဗ္ဗမေဝ ဒိန္နံ အရိယဘာဝံ နိဿာယ သမာဒိန္နံ ပဏီတံ။

ဤပါဠိမိန့်ချက်အဓိပ္ပာယ်မှာ – အကျော်အစောကို အလိုရှိ၍ ဖြစ်စေအပ်သော ကုသိုလ်သည် ဟိနကုသိုလ် အကျိုးကိုအလိုရှိ၍ဖြစ်စေအပ်သော ကုသိုလ်သည်မဇ္ဈိမကုသိုလ် ပြုသင့်ပြုထိုက်သော အရိယာနှယ် စင်ကြယ်သော သူတော်ကောင်း အလေ့ကို မှီ၍ ဖြစ်စေအပ်သော ကုသိုလ်သည် ပဏီတကုသိုလ် ဤသို့ မိန့်ပါသည်ဘုရား။

ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ! ၃ ဌဋ္ဌမူ၊ နှာ-(၁၁၀)၌—

ဝဋ္ဋနိဿိတေနေဝ ဒါနာဒိဝသေန ပဝတ္တိတာ၊ တေ ဟီနာတိ ကာ-တဗ္ဗာ ယေ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတေန ဒါနာဒိဝသေန ပဝတ္တိကာ၊ တေ ပဏီ-တာတိ ကာတဗ္ဗာ။

မြန်မာပြန်လိုရင်းမှာ—အကျိုးပေးခြင်း ရှိကုန်သော အကြင်ကုသိုလ်တရားတို့သည် (ဝဋ္ဋနိဿိတ)သာလျှင် ဖြစ်သော ဒါနအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ ပြုအပ်ကုန်သော ထိုဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်တရားတို့ကို (ဟိန) ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။

အကြင်ကုသိုလ်တရားတို့သည် ဝိဝဋ္ဋနိဿိတသာလျှင်ဖြစ်သော ဒါနအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ ပြုအပ်ကုန်သော ထို ဝိဝဋ္ဋဿိတ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပဏီတဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဤထေရဝါဒ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့ကို အားကိုးပြု၍ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီဟူသော အမည်နှင့် အညီ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ကုသိုလ်တို့ကို အနုလေးအမြတ်ထား၍ ဗလဝစေတနာဖြင့် ပြုလုပ်ပါသည်၊ ပြုလုပ်ရမည်ဟု ဆိုတာကို အောက်ပါ ခြောက်စောင်တဲ့ စကားရပ်တို့က သက်သေခံပါသည်ဘုရား၊ သက်သေခံ အထောက်အထားများ ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

ကမ္ဘာလုံးမှ သုံးလောကဒီပနီ စာမျက်နှာ ၂၂၅-၌ "မြင်ကြပုံမှာ ဒါနမှ ပြုကြသောအခါ မိမိအကျိုးမျှကို သိကြ၍ ပြုရသည်ထက် သတ္တဝါအများတို့၏ ဟိတရှယ်ကိုး အကျိုးစီးပွား ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွား အများရှိကြသည်ကို ပီတိပါမောဇ္ဇ တရား ပွဲဝဲးများမှုနှင့် ပြုရလျှင် အတ္တ ပရ ဒိဋ္ဌသမ္ပတ္တိ နှစ်ဖြာနှစ်ဦး ကျေးဇူးမဆုံး တာလောကလုံး၏ ကုသလမှ ပေါတုပစ္စယ အာနိ-သံသ အမျိုးမျိုး ကျိုးရင်း ကျိုးဖျား အလွန်ပင် ပွားများမှု အာသီသနှင့် ပြုကြရမည်" ဟူလိုသည်။

ဂင်းနှာ-၂၄၇၊ ၂၄၈– "သမ္မုတိသစ္စာ၌ ကောင်းစွာတည်ကြ၍ ဒါန သီလ ဘာဝနာကိစ္စ လူ့ကိစ္စ ရှင်ကိစ္စ ကျင့်ကိစ္စ ကြဉ်ကိစ္စ ဤဟာဗျာပါရစု အစစ

ဟူသမျှ စရဏအမှုကို ကောင်းစွာပြုကြကုန်သော သူတို့က လူနတ်တို့သုခ သမ္မတိချမ်းသာမျှ စည်းစိမ်နှင့်တကွ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ သာဝကဖြစ်ကြကုန်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရကြ ရောက်ကြလေကုန်၏၊ ဖောက်ပြန်စွာ ကျင့်ကြကုန်သော သူတို့က အပါယ်သို့ကျ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏ ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ မလွတ်ရ မထွက်မြောက်ရ။

ဂင်းနှာ ၂၅၄-၌ ထင်ရှားစေအံ့—ပရမတ်သစ္စာ ပညာမပါသော ဉာဏ-ဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်က သမုဒယဇြိုရ် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသော သံသရာညွှတ် ခန္ဓာဝဋ္ဋက မလွတ်သောဝဏရား ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကလောင်းတို့ လမ်းကြောင်းအညီ ပါရမီအလုပ် မဟုတ်သောကြောင့်တည်း၊ တခ္ခိုကလည်း လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မတိသစ္စာကြီးကိုပင် မထိမဲ့မြင် ကာလ ဒါန သီလ ပယ်ရမလို ဒိဋ္ဌိတဏှာ မာန ပိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်ရွေးမှတ် ပရမတ် တဖက်သတ်မျှားမှာလည်း အမှားချည်းသာ မှတ်လေ။

အာဘယ်ကြောင့်နည်း—နတ္ထိ ဒိန္နံ၊ နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ စသော ကံ ကံ၏အကျိုးကို ပယ်ခွါသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိငြမ်းဖြစ်၍ သုဂတိစခန်း ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝက လောင်းတို့ လမ်းကြောင်းညီမျှ ဒါနပါရမီ အစချိသော ပုညစာဂီ ပါရမီလမ်း ပိတ်ပိတ်ကန်း၍ အပါယ်တလမ်းသာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

လိုရင်းကြီးကား—ဤလောကမှာ ဓမ္မတို့တံထွာ မနေသာသော ဤဟာ ဗျာပါရမှု ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရစု ဒါန သီလ စရဏမှုကို ပြုကြသောအခါ မနောကံအရာ ဝိပဿနာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဝိဇ္ဇာမှုနှင့် ပြုကြမှသာ သံသရာညွှတ် ခန္ဓာဝဋ္ဋက လွတ်ကြမည်။

ဂင်း နှာ-၂၆၃-၌—သိသာစေအံ့၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဌ ခုဘဝအကျိုး သမ္ပရာယိကဌ ဟူသော တမလွန်ဘဝမှာ အကျိုးရှိရာ စိတ်သညာသိ သမ္မတိသစ္စာမှာ ဒါန သီလ စရဏကို ဝစီကာယနှင့် ဖြောင့်မှန်စွာ ကျင့်ကြ၍ ပရမတ္ထဟူသော လောကုတ္တရာအကျိုးငှါ မနောကံအရာ ဝိပဿနာ ဝိဇ္ဇာမှုနှင့် ထိုဒါန သီလ စရဏစုကိုပင် တွင်တွင်လိုက်စား ရင်ခွင်ပိုက်ထား၍၊

ဂင်း နှာ-၂၇၉-၌—သမ္မတိသစ္စာအရ ကျင့်ကိစ္စ ကြဉ်ကိစ္စမှု ဝစီကာယ ဒါန သီလ စရဏစုကို သမ္မတိသစ္စာနှင့်ချည်းသာ အရာရာမှာ ဖြောင့်မှန်စွာ ပြုကျင့်ပြောဆိုရမည်။

ရတနာ ဒီပနီ၊ နှာ-၃၂၃၊ ၃၂၄။ မျှားဌ—

ကျောက် ကြေး အင်္ဂတေ ရွှေ ငွေ သစ်သား အစရှိသော ရွက်ဟားတော် မြတ်ကို လှူကပ်ပူဇော် ဖူးမြော်ကြသောအခါ ဘုရားစစ်ကိုသာ လှူဒါန်းပူဇော်

ဖူးမြော်ကြသည်၊ ကျောက် ကြေး အင်္ဂတေ ရွှေ ငွေ သစ်သားကို မမြင်ကြ မဖူးကြ။

ဥပမာ ဥပဒေယျ ဟပ်၍ ပြသော်ကား—မှန်ပြင်မှန်သားနှင့် ကျောက် ကြေး အင်္ဂတေ ရွှေ ငွေ သစ်သား ကိုယ်တော်စား၊ ကိုယ်တော်ပွား ကိုယ်တော် နှင့် မခြား ရှုပ်ရှင်တော်ဘုရား ရှုပ်ပွားတူလျှ၏၊ မှန်ရိုပ်နှင့်ကား ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရားစစ်ဆဲ ဘုရားနှစ်ကြိုးနှင့် တူလျှ၏၊ မုနကြည့်သောသူနှင့်ကား ဆွမ်းတော် ပန်းတော် ရေချမ်းတော် မီးပူဇော်ကြ ဖူးမြော်ကြသော ရဟန်း ရှင် လူ ခပ်သိမ်းသူတို့နှင့် တူလျှ၏။

ဌင်း နှာ-၃၃၅-၌—ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွားဆိုသည်ကား ဒါန သီလ ဘာ-ဝနာ တရားပင်တည်း၊ ထိုတရားကို အားထုတ်ခွင့် အားထုတ်ထိုက်နှင့် ဆုံက် ရောက် ရရှိကြပြီး ဟူလိုသည်။

ဌင်း နှာ-၃၃၇၊ ၃၃၈-၌—ဤတူပမာ သူငါကစ ရဟန်း ရှင် လူ ဟူသမျှမှာ ကာမဘဝစရ ကုသလရိုန်စော် အာနုဘော်အခွင့်ပေး အရေ·ရ၍ အကြင်မျှ လောက် ကာလပတ်လုံး အရှုအထောင် စသည်ဖြင့် ရေတတ်၏၊ ထိုမျှလောက် ကာလပတ်လုံး လျှုချင်တိုင်းလျှု ပေးချင်တိုင်းပေးသော်လည်း မမ္ဇဲနှင် မခန်း နိုင်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း ကုသိုလ်က အကျိုးပေးသောအခါ ဖြစ်ရ သော ကြောင့်တည်း၊ အကြင်အခါ ကုသိုလ်ကံ မှိန်မှေး သိမ်သေးကုန်ခန်း၏၊ ထိုအခါ မလျှုမတန်းသော်လည်းမဲ့ မပေးမကမ်းသော်လည်းမဲ့ ဤကဲ့သို့သော ကမ္မဿ-ကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုပင် နဖူးလက်တင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားမျှားမျှားကြီး သတိထား ကြပါကုန်။

ဥပမာ–ဥပမေယျ ဟပ်၍ ပြသော်ကား–ရှေးကံဟောင်းသည် ရေ ကြောင်းက ထွက်လေသော ရေနှင့်တူ၏၊ လျှု-မလျှုသည် ရေ ခပ်-မခပ် စသည်နှင့်တူ၏ဟု သိလေ မှတ်လေ။

ဌင်း နှာ-၃၃၉-၌ ထို့အတူ ဤလောက၌ မှန်ရိုပ်နှင့်တူသော ရဟန်း ရှင် လူ ခပ်သိမ်းသူတို့ကို မြင်ရာမှာ သံဃာတော်မြတ် မြင်သောအခါ သံဃာတော် မြတ်နှင့် ထိုက်တန်သော ဆွမ်း သက်နှံ ကျောင်း ဆေး လေးပါးသော ပစ္စည်း တို့တွင် ထိုသံဃာတော်မြတ် လိုအပ်သော ပစ္စည်းကို ဝန်နှင့်အား မြှားနှင့် လေးကဲ့သို့ မနှေးမြန်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်ရ၏။

ဌင်း နှာ-၃၄၆-၌ တောင်သူ လူလိမ္မာနှင့်ကား မိမိ မိမိတို့၏ အဝတ် အစားကို မျှတရုံထား၍ ဒါန သီလ ဘာဝနာတရားကို မျှားစွာပြုသော မိန်းမ ယောကျ်ား ရဟန်း ရှင် လူ ခပ်သိမ်းသူတို့နှင့်ကား တောင်သူ လူလိမ္မာ မခြား အလားတူ၏။

ရင်း နှာ-၃၅၀-၌ ထိုဒါန သီလ စရဏကိုပင် တွင်တွင်လိုက်စား ရင်ခွင်ပိုက်ထားကြ၍—

ကြောင်ပန်းဟောစဉ်ကျမ်း နှာ-၃၈၁-၌ ထိုသာသနာတွင်းမှာမှ ဒါနတရားက မျှားစွာ သာ၍ အရေးကြီးကြသည်၊ အရေးကြီးပုံမှာ သာသနာပဒါန သာသနာတော်တွင်းဒါန နှစ်ပါးတို့တွင် သာသနာပဒါန မျှားစွာ ပြုခဲ့ကြလှလေပြီ၊ သာသနာတော်တွင်း ဒါနက အနုတ္တရသံဃာတော် အလှူခံတော်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်နှင့် ဆည်းကပ်လှူဒါန်းခြင်းငှါ လွန်မင်းစွာ ခဲယဉ်းလှလေသည်။

အဘယ်ကြောင့်နည်း — အကုံ်ရနတ်သား ဣန္ဒကနတ်သား မျှား၏ ဝတ္ထုထောက်ရှု၍သိလေ။

ရင်း နှာ-၃၈၂-၌—ယခုအခါ သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းတော် ခုဋ္ဌိတဲ့ သမ္မုတိထေရ် သံဃာတို့ကို ကြည်လင်စွာ အမြတ်ဆု၍ အရဟတ္တမဂ် အနှယ်လာသမ့ို ပရမတ္ထ အကယ်သာဟု ဖွယ်ရာစွာသဘောကျပြီးလျှင် အလောဘ ဟိတ်အခြေခံ၍ စိတ်နေပရမ် သောမနသ်ပွားကြ၍ ဇောတိရသ် ပတ္တမြားပမာဆောင်သော် သဒ္ဓါရောင်ဖြူကဲ့ဆွနှင့် လှူဒါန ဒါတဇေတို့ကို သာဟတ္ထေ ကံ်ကာယဖြင့် ပရုံ်ပရာဘဝ အခြေပြုဧဖို့ မြေအထု ဘူပထဗျာကို သူအပါ သက်သေညွှန်းပြီးလျှင် ရေသွန်း၍ လှူဒါန်းရမည်ဟူလိုသည်။

ရင်း နှာ-၃၈၃-၌ ယခုအခါ အလွန်တရာ မြင့်မြတ်လှစွာသော အနုတ္တရ အလှူခံနှင့် တွေ့ကြုံကြ၍ ဒါနတရားက မျှားစွာအရေးကြီးကြသည်။

(ခ)၊ (ဂ) အရ ဉာဏ်မီသမျှ ဖြေဆိုခြင်းတရပ် အပြီးသတ်ပါဘုရား။

ဤသို့ သောဓနာ လျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ် (၃) သောဓနာကို တင်သွင်း လျှောက်ထားပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် ဝိနည်းဧိုရ် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာ အမှတ် (၄)

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဧိုရ် ဆရာတော် သံဃာတော်အရှင် သူမြတ်တို့ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ အမှတ် (၄) စောဒနာချက်ကို သောဓနာချက်ပါဘုရား။

၁။ (က) ကုသလကမ္မပထကုသိုလ် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် ပုညာဘိသင်္ခါရ ကုသိုလ် ပုညကိရိယကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဟူ၍ ဤသို့

ရေးသားရာ၌ တောင့်တခြင်း တဏှာပါသော ကုသိုလ်မျှားကို အတူတူသာ မှတ်ပါဟု ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုကုသိုလ် အားလုံးသည် လောကီချမ်းသာကိုသာ ပေးစွမ်းနိုင်၍ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာကို မပေးနိုင်တာချင်းတူပုံကို ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ တူပုံကို အောက်ပါ ထေရဂါဒ နိဒါနသံယုတ် အဌကထာ ဆဋ္ဌမု၊ နှာ (၁၈)၌—

အပ္ပမတ္တကမ္မိ ဟိ ပဏ္ဍမုဋ္ဌိမတ္တဒါနကုသလं ဝါ ဟောတု မဟန္တံ ဝေလာမဒါနာဒိကုသလံ ဝါ၊ သစေ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိं ပတ္ထေတွာ ဝဋ္ဋ-နိဿိတဝသေန မိစ္ဆာ ဌပိတံ ဟောတိ၊ ဝဋ္ဋမေव အာဟရိတုံ သက္ကောတိ၊ နော ဝိဝဋ္ဋံ-ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်ဘုရား။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်းချုပ်မှာ နည်းနည်းမျှားမျှားလောကီစည်းစိမ် ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ ပြုသမျှ ကုသိုလ်မျှားသည် လောကီ ချမ်းသာကိုသာ ပေးစွမ်းနိုင်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မပေးနိုင် ရောက် အောင်မဆောင်နိုင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်ဘုရား။

(၁) ပါရမီကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်, ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်, ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ် ဤကုသိုလ်မျှားသည် နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်ခြင်း ပေးနိုင်ခြင်းတူသောကြောင့် အတူတူသာ မှတ်ပါဟု ရေးသား ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာကို ပါရမီ ကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်၌ သဘာဝယုတ္တိအားဖြင့် ပါဝင်သွားပြီ ဖြစ်၍ ဂန္ထဂရုအပြစ်မှ လွတ်စေရန် ရေးသားခြင်း မပြုခဲ့ပါ ဘုရား။

ဌင်း ခြောက်စောင်တွဲ အဖွင့်ဖြစ်သော စတုတ္ထဆရာတော် ဦးတိဏ္ဍရေးသားသော ဝိဝဋ္ဋဒါနဒီပနီကျမ်း၊ နှာ(၁၀၀)၌ ထိုဒါန သီလ ဘာဝနာစသော ပုညကိရိယာဝတ္ထု (၁၀)ပါးတို့သည်—

(၁) ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာကုသိုလ်၊ (၂) ဝိဝဋ္ဋနိဿိတပုည ကိရိယာကုသိုလ် ဤသို့ မိမိတို့ ညွှတ်ကိုင်းသောစေတနာ၏ အစွမ်းအား ဖြင့် (၂) ပါးအပြားရှိ၏။

ခြောက်စောင်တွဲအဖွင့် ဦးပဏ္ဍဝရေးသားသော သဘာဝတံခွန် ကျမ်း၊ နှာ-၂၄၇ ၌—

ပုညကိရိယာဝတ္ထု (၁၀) ပါးတွင် အမြွက်မျှပြရပါလျှင် သက်ကြီး ဝါကြီးပုဂ္ဂိုလ်မျှားကို အရိုအသေပြုမှုတည်းဟူသော အပစာယနကုသိုလ်

အရာဝယ် သက်ကြီးဝါကြီး ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် အဟုတ်အမှန်ရှိ၏၊ ထိုသူတို့ကို အရိုအသေပြုခြင်း အပစာယနကုသိုလ်သည် လူနတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာကျိုးကို ပေး၏ဟု ဤမျှသာ ယုံကြည်သိမြင်၍ ပြုသောသူသည် ဝဋ္ဋနိဿိတအပစာယန ကုသိုလ်မျှ (စရဏ တဖက်သတ်) ပြုတတ်သူဖြစ်၍ ဝိဇ္ဇာမပါရကား ဝဋ္ဋဒုက္ခသာလည်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့မရောက်ပေ၊ ရှိသေထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သင်္ဘာဝါဟူသည် မြို့မျှမရှိ ရွာပ်နာမ်သာရှိ၏၊ ရွာပ်နာမ် အချင်းချင်းရှိသေဖွယ်မရှိဟု မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းလျက် အပစာယနတည်းဟူသော စရဏမျိုးသမျှတိအချိုးကို ဖျက်၍ သက်ကြီးဝါကြီး ပုဂ္ဂိုလ်မျှားကို ကိုးယိုးကားယား ခန့်ညားမရှိ မထီမဲ့မြင် ပြောဆိုနေထိုင်ခြင်းကို ပြုနေသောသူသည်လည်း စရဏမပါ၊ ဝိဇ္ဇာတဖက်သတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရကား နိဗ္ဗာန်သို့မသွားနိုင်၊ သက်ကြီးဝါကြီး ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော သမျှတိသစ္စာကို ချိုးဖျက်၍ မထီမဲ့မြင် ပြုချင်သော ကျော်နင်းပြစ်မှားမှုအကုသိုလ် အဂါရဝစိတ်ကြောင့် အပါယ်၌ မြုပ်ရလေသည်၊ ရွာပ်နာမ်သာ အဟုတ်အမှန်ရှိ၏၊ သက်ကြီး ဝါကြီး ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသည်ကား အဟုတ်မရှိ သမုတ်ရှိသမုတိမျှတည်း၊ ထိုသမျှတိမျှဖြစ်သော သက်ကြီးဝါကြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကို သမျှတိမျှ အနေအတိုင်းထား၍ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ယှဉ်တဲ့လျက် ရှိသေခြင်းပြုမှုကား ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ အပစာယနကုသိုလ်ဖြစ်သဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ် စွယ်စုံပညာရှိဟု ဆိုလောက်ရကား နိဗ္ဗာန်ရှေ့ဘုံသို့ ခိုလှုံရတော့သည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်အောင် စရဏမှုပြုတိုင်း ဝိဇ္ဇာနှင့်တွဲပါဟူလို—

ထို့ကြောင့် လယ်တီဆရာတော်၏ သာသနသမ္ဘတ္တိဒီပနီကျမ်း၌—

စရဏံ ပါဒပက္ခံဝ၊ ဝိဇ္ဇာတဏ္ဍာသမံ သမံ။
ပူရယိတ္ဝာန ပက္ခေယျုံ၊ ဘုဠ္ဠိတုံ အမတံ ရသံ။

ဤပါဠိတော်၏ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ အရိယာတို့ လက်သုံးဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါန သီလမျှားကို တွင်တွင်လိုက်စား၍ ဘာဝနာကို ထင်မြင်အောင်ရှုပွားလျက် ဝိဇ္ဇာစရဏ ချိန်ခွင်လျှာ ပမာဏ ညီမျှစွာ အားထုတ်ရမည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်ဘုရား။

မဂ်ကုသိုလ်ဟုပါရှိရာ၌ လောကုတ္တရာမဂ်ကို ရေးသားခြင်း မဟုတ်ပါဘုရား၊ ပုဗ္ဗဘာဂ လောကိမဂ်ကို ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း နှာ-၁၂ ၌—

ကာမ ရူပ အရူပဟူသော ဘုံသုံးရွာ့မှာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပျောက်ကင်းမှု ဝိကွမ္ဘန

ပဟာန်အားဖြင့် ခွာရှဲမှု သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းမှုကို (ဖြစ်စေလျက်) တဏှာမဖက် (ဝဋ္ဋမှုထွက်လိုသောဆန္ဒ) (မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော) ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ် ဆိုသည်ဟူလို-

ဤသို့ရေးသားရာ၌-

မှတ်ချက်။ (၁) ဖြစ်စေလျက် (၂) ဝဋ္ဋမှ ထွက်လိုသောဆန္ဒ (၃) မဟာ-ကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ဤသုံးချက်ကို ထောက်သဖြင့်လည်းကောင်း၊

ထေရဝါဒ ဒီဃနိကာယ မဟာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ မဟာသတိပဋ္ဌာန ဥဒ္ဒေသဝါရကထာဝဏ္ဏနာ ဆဋ္ဌမ နှာ-၃၃၆ ကြောင်းရေ ၂၂ ၌-

ကာယာဒိစတုအာရမ္မဏပ္ပဝတ္တော ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေါ ဣဓာဓိပ္ပေတော နု လောကုတ္တရော။

ဤအဋ္ဌကထာကို ထောက်သဖြင့်လည်းကောင်း-

မြန်မာပြန် လိုရင်းမှာ ကာယာနုပဿနာအစရှိသော လေးပါးသောအာရုံသို့ ရောက်သော ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာန်ဟုဆိုအပ်သော ဝိပဿနာမဂ်ကို ဤနေရာမှာ အလိုရှိ၏။ လောကုတ္တရာမဂ်ကို ဤနေရာမှာ အလိုမရှိအပ်။

သုက္ခဝိပဿက နည်းလမ်း။ ။သုက္ခဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နည်းလမ်းအား ဖြင့်ကား အာနာပါန အစရှိသော သမထအလုပ်ကို တသီးတခြား မလုပ်ပြီ၊ သီလကွန္ဒမဂ္ဂင်သုံးပါးကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ပညာကွန္ဒ မဂ္ဂင်အလုပ်ကို ထူထောင်၍ အားထုတ်၏၊ သမာဓိကွန္ဒ မဂ္ဂင်သုံးပါးသည် ပညာကွန္ဒ မဂ္ဂင်နှစ်ပါးနှင့် တွဲဖက်၍ ပါလေ၏၊ ပဋ္ဌာ်ဂိကမဂ်ဟူ၍ခေါ်၏၊ မဂ္ဂင်ငါးပါး တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပွား.၍သွား၏၊ ရှေးသီလကွန္ဒမဂ္ဂင်သုံးပါးနှင့်ပေါင်းသော် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်၏။

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ် (ပ)တွဲ မဂ္ဂင်ဒီပနီ၊ နှာ(၂၁၀)၌လည်း-

ထေရဝါဒအပါအဝင်ဖြစ်သော ဤလယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ရေးသားပုံကို ထောက်သဖြင့်လည်းကောင်း မဂ်ကုသိုလ်အရ ပုဗ္ဗဘာဂလောကီ မဂ်ကုသိုလ်သာ ယူရပါမည်ဘုရား။

ပုညကိရိယာချည်း မထင်နှင့်ဟု ရေးသားရာ၌ ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာကို သာ ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကို ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ကုသိုလ်၌ ပါဝင်သွားပြီး ဖြစ်သော ကြောင့် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သီလောက်သဖြင့် ရေးသားခြင်းမပြုပါ။

ထို့ကြောင့် လယ်ဦးဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာအလင်းပြ ကျမ်း နှာ(၂၁၈)၌—

ထိုဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကိုမူကား သင်္ခါရပုဒ်၌လည်း မထည့်သွင်းအပ်၊ ကာမဘဝ၌လည်း မထည့်သွင်းအပ်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော—

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာသည် ဝဋ်လည်ပုံကို ရည်၍ဟောအပ်သော ဝဋ္ဋကထာ ဒေသနာဖြစ်လေသောကြောင့်တည်း၊ ဤသို့မိန့်တော်မူပါသည်ဘုရား။

(ဂ) မဟာကုသိုလ်ဉာဏ်ဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှကုသိုလ် ကုသလ-ကမ္ဘဏ်ထတခုး(၁၀)ပါး ပုညကိရိယာ(၁၀)ပါးဟု ဤသို့ ဖြည့်စွက် ယူရပါမည် ဘုရား။

အဝိဇ္ဇာဦးစီးသော ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်များကို ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

အပါယ်ဘုံသား ခွေး, ဝက်, ကျွဲ, နွားများမှာ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်သော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ကုသိုလ်များ ပါရမီကုသိုလ်များကို ပြုလုပ်ခွင့်မရသော ဘုံများ ဖြစ်၍ ပြုလုပ်ခွင့်ရသော သုဂတိဘုံကို ရအောင် ဆုတောင်းရမည်ဟု ရေးသား ခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

လယ်ဦးဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသော ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ ဟံသာဝတီမူ၊ နှာ(၁၀)၌ ဆုတောင်းမှားပုံကို ဤသို့ ရေးသားထားပါသည် ဘုရား။

မေဏ္ဍကသဌေး၏ ကျွန်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို တွေ့၍ ဆွမ်းလှူ သောအခါ ဆုတောင်းနေရာမကျသည့် အတွက် ဘဝအဆက်ဆက် ကျွန်ချည်းဖြစ် ရလေ၏၊ စူဠသုဘဒ္ဒါဆင်မသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို သစ်သီးဆွမ်းလှူရာ ဆုတောင်း ချော်၍ အလောင်းတော် ဆင်မင်းကို သတ်သဖြင့် ငရဲသို့ကျရလေ၏၊ ရှေးဘဝ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို တွေ့ကြသော ကုသမင်းကြီးနှင့် ပဘာဝတီတို့လည်း ဆုတောင်း မတော် အဟန်သင့်ရှိ၊ ကြ၍ ကသီလင်တ ဒုက္ခအထွေထွေ ဖြစ်ကြလေ၏။

ဤသို့လျှင် ကုသိုလ်ပြုရာ ဆုတောင်းချော်ကြ၍ မတော်မလှ ဖြစ်ကြကုန် သော ဝတ္ထုနိပါတ် ဇာတ်ရာဇဝင်တို့သည် အလွန်ပင် များလှကုန်၏၊ ဆုံးမသင် ကြားသော ဆရာလည်း နေရာ ကျလိုလှ၏၊ ဝိဒုရဇာတ်တော်မှာ စျာန်ရ ရသော့ လေးဦးကို ဆွမ်းကျွေးသော သဌေးကြီး လေးဦးတွင် နှစ်ဦးသော သဌေး တို့သည် မိမိတို့ ဆရာရသော့ စကားကို နာခံ၍ တိရစ္ဆာန် နဂါး ဂဠုန်ဖြစ်ကြကုန်

၏၊ ဤသို့ ဆရာပြုလုပ်သူအတွက်ကြောင့် လက်အောက်တပည့်သား အမှားခြေမြစ် မနစ်တန် နစ်ရသော အရာများကိုလည်း သတိထားကြကုန်ရာ၏ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။

ထို့ကြောင့် သုဂတိဘုံ၌ သာသနာတော်တွင်းကာလ ရှိနေကြဖြစ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ဒါန, သီလ, ဘာဝနာများကို ပြုလုပ်ဆောက်တည်၌ ပွားများအားထုတ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်း၍ ပြုလုပ်ပါဟု ဗုဒ္ဓဘာသိတကို ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထေရဝါဒ နိဒါနသံယုတ် အဌကထာ ပဋ္ဌိပဒါသုတ် အဖွင့် ဆဌမ၊ နှာ (၁၈)၌-

> ယံ ပန ကိဉ္စိ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတွာ ပဝတ္တိတံ၊ အနန္တရသော ဥဒ္ဒုက်-ယာဂုမတ္တဒါနမ္ပိ ပဏ္ဏာမုဋ္ဌိဒါနမတ္တမ္ပိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဝိဝဋ္ဋူပကၠိယံ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတံ၊ ဝိဝဋ္ဋ ပကၠိကတ္တာ သမ္မာပဋ္ဌိပဒါဝ ဟောတိ။

အကျဉ်းအဓိပ္ပာယ်မှာ— အနည်းဆုံး အုန်းတမှုတ်မပို တဟင်းချိုမျှသော ယာဂုအလှူ ဟင်းရွက်တဆုပ် အလှူမှစ၍ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်းပြုလုပ်ပါ၊ ဒါမှ ဘုရားအလိုတော်ကျ ကောင်းသောအကျင့် ဖြစ်ပါမည်ဟု သဘောရပါသည် ဘုရား။

ၛင်းကျမ်း နှာ (၁၈) ၌ ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတူတိ ဧဝံ ပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋူပသေန သမ္မာ ဌပိတံ အရဟတ္တမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိ-ဉာဏမ္ပိ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏမ္ပိ ဒါတုံ သက္ကောတိယေဝ၊ နာ အရဟတ္တံ အပ္ပတ္တာ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။

အဓိပ္ပာယ်လိုရင်းမှာ— ဒါနကုသိုလ် ပြုလုပ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်း၍ ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်မှသာ ပကတိသာဝက မဟာသာဝက အဂ္ဂသာဝက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကို လည်းကောင်း သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကို လည်းကောင်း ရနိုင်ပါမည် ဘုရား။

ဤသို့ သောဓနာလျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ် (၄) သောဓနာကို တင်သွင်းလျှောက်ထားပါသည်၊ အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ ဘုရား။

သောဓနာ အမှတ် (၅)

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းမိုရ် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင် သူမြတ်တို့ဘုရား—

အမှတ် (၅) စောဒနာချက်ကို ဉာဏ်မီသမျှ သောဓနာချက်ပါဘုရား။

(က) စောဒနာချက်မှာ– ဘုရားတပည့်တော်တို့နှင့် လုံးဝ မပတ်သက်ပါဘုရား။

(ခ) ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့သည် ဒါန သီလ ပြုရာမှာ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တန်းတူသတ္တိရှိပုံ မြတ်ပုံကို အောက်ပါ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် ပဋ္ဌာဝါရ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဆဋ္ဌမ (၆) နှာ-၁၃၂၊ ၁၃၃-၌

ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော ဒါနံ ဒတ္ဝာ သီလံ သမာဒိယိတ္ဝာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္ဝာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ဆေက္ခာ ဝါ၊ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ၊ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။

ဤ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီး၏ လိုရင်းမှာ—ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ် တရားအား အာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ပြုပုံကား။ ။ဒါနကို လှူ၊ဒါန်း၍ သီလကို ဆောက်တည်၍ ဥပုသ်ကို ကျင့်သုံး၍ ထိုဒါန သီလ ဥပုသ်ကိုဆင်ခြင်၏။

ဆင်ခြင်ပုံကား။ ။သေက္ခအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒါနကုသိုလ် သီလကုသိုလ် ဥပုသ်ကုသိုလ်ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ-ဟူ၍ ဝိပဿနာ ရှုကြပါကုန်သည်ဘုရား။

ထေရဝါဒ ဝိနည်းပါဠိတော် ဒေသနာနည်းအားဖြင့် ရဟန်းတို့အား မအပ်သော အခေါ်အဝေါ် ထမင်းဟူသော ပညတ်အပ်သော အခေါ်အဝေါ် ဆွမ်းဟူသော ပညတ်တို့မှ လွတ်မြောက်၍ အဆင်း အသံ အစရှိသော ပရမတ် သဘောတရားစုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် သုတ္တန်ဒါနထက် ဝိနည်းဒါန မြတ်ပုံ ဝိနည်းဒါနထက် အဘိဓမ္မာဒါနမြတ်ပုံကို—

အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ ဋီကာ (၂) ဘူကဏ္ဍ-၄၊ စတုဗ္ဗဏ္ဏဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ ဆဋ္ဌမ၊ နှာ (၂၉၃) ၌—

တတ္ထောဝမာစရိယာ ဝဒန္တိ သုတ္တန္တနယဒါနတော ဝိနယဒါနမေव မဟာပွလံ၊ တတောပိ အဘိဓမ္မဒါနမေဝ မဟာပွလံ၊ ကသ္မာ ရူပါဒီသု ပရမတ္ထဝေသေနေဝ အဘိနိဝိသိတ္တာ ဒါနဝေသေန တတောပိ အတိသယ ဒါနတ္တာတိ။

အနက်။ ။တတ္ထော၊ ထို ဗာဟိယဒါနအရာ၌ပင်လျှင်။ **အာစရိယာ၊** ကျမ်း တတ်အကျော် ဆရာတော်တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဉာဏ်ရောင်စုံလျက် မိန်မြတ်တော် မူကြကုန်၏။ သုတ္တန္တနယဒါနတော၊ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် လှူ သော ဒါနထက်။ ဝိနယဒါနမေဝ၊ ဝိနည်းဒေသနာတော်အားဖြင့် လှူသော ဒါန သည်ပင်လျှင်။ မဟာပွလံ၊ အကျိုးကြီးပါ၏။ တတောပိ၊ ထို ဝိနည်းဒေသနာ တော် နည်းအားဖြင့် လှူသောဒါနထက်။ အဘိဓမ္မနယဒါနမေဝ၊ အဘိဓမ္မာ နည်းအားဖြင့် လှူသောဒါနသည်သာလျှင်။ မဟာပွလံ၊ အကျိုးကြီးပေ၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား။ ရူပါဒီသု၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌။ ပရမတ္ထဝေသေနေဝ၊ ပရမတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ **အဘိနိဝိသိတ္တာ၊** နှလုံး သွင်း၍။ ဒါနဝေသေန၊ **လှူအပ်သော ဒါန၏အစွမ်းဖြင့်။** တတောပိ၊ ထို သုတ္တန် ဝိနည်း ဒါနတို့ထက်လည်း။ အတိသယဒါနတ္တာ၊ လွန်ကဲသော ဒါန၏ **အဖြစ်** ကြောင့်။ အဘိဓမ္မနယဒါနမေဝ၊ **အဘိဓမ္မာ**ဒါနသည်**သာ**လျှင်။**မဟာပွလံ**၊ **အကျိုး ကြီးသည်။** ဟောတိ၊ **ဖြစ်၏။** ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

စတုတ္ထနာယကဆရာတော် ဦးတိဏ္ဏရေး ဒီဋ္ဌပြုတ်လမ်း ဟောပုံကျမ်း တတိယ **တွဲ** နှာ (၅၄)၌–

ဥပမာ ဥပမေယျဟပ်သော် သဂ္ဂါယဒီဋ္ဌိ လွှမ်းမိုးအုပ်စိုးလျက်ရှိသော ဤ ခန္ဓာကိုယ်ယုတ် အကောင်ပုပ်ကြီးကား ဘီလူးမနှင့် တူစေ၊ ယခင် ပြဆိုခဲ့ ပြီးသော တဂ္ဂသိုလ်ဝတ္ထုကြီးအတိုင်းပါပဲ၊ ဘီလူးမကြီးကို ထိပ်ခေါင်တင်မကြီး ထားလိုက်တော့ တခြားလူ အပူမတိုက်ပဲ မင်းဘုရားတဆူ ဒုံရင်းလူကို အပူ တိုက်တာလို ဤ ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော ဘီလူးမကို အလိုလိုက်မိလို့ အလို လိုက်နေကြတဲ့ ပုထုဇဉ် သူငါအမိုက် ဒုံရင်းလူတွေကို လိုက်လိုက်ပြီး အမြဲတမ်း အပူတိုက်နေတော့တာပဲ မဟုတ်လား ဒကာဗိုလ်ရ—

ဤရေးသားပုံကို ထောက်သဖြင့် မိမိခန္ဓာကိုယ်ကြီး၏ အပြင်းအထန် နှိပ်စက်နေပုံကို သိစေလို၍ ရေးခွင့်ဆိုက်သော နေရာဖြစ်သောကြောင့် ရေး သားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဗန်းမော်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မျှားလည်း ရေးခွင့်ဆိုက်က ရေးတော်မူကြောင်းကို ရဟန်း ရှင် လူမျှား အသိဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

ဤသို့ သောဓနာ လျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ်(၅) သောဓနာကိုတင်သွင်း လျှောက်ထားပါသည် အမှတ်(၃) ဝိနည်းဓိုရ်အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာ အမှတ်(၆)

ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားအပ်ပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ ဘုရား—

စောဒနာ အမှတ်(၆)ကို ဉာဏ်မီသမျှ တပည့်တော်များ၏ သောဓနာချက်ပါဘုရား။

အမှတ်(က)အချက်မှာ တပည့်တော်များ တာဝန်ယူထားသော ကျမ်းစာများမဟုတ်သဖြင့် တပည့်တော်များ ဖြေဆိုရန် တာဝန်မရှိပါဘုရား၊ (ခ) အမှတ်ပြု စောဒနာကိုသာ ဖြေဆိုပါမည်ဘုရား။

(ခ) တကယ် ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ်ထိထိမိမိနှင့်တကယ်သိမြင်လျှင် ဘယ်အနိစ္စ,ဒုက္ခ, ဘယ်အနတ္တ ဟု ရှုဖွယ်ရာမရှိ၊ တကယ်ကြီး ပြီးစီးပါ၏၊ လိုရင်းကား – ပရမတ်ဆတ်ဆတ် ဓာတ်ကိုပေါက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြားလုပ်ဖွယ်မရှိ၊ အကုန်လုံးပြီးစီးပါ၏၊ ဤအရာတွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသော သဘောကို ဘယ်လိုပင်မြင်မြင် ဘယ်ဟာမမြဲဟု ရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း မမှန်သောနည်း၊ ဒိဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဝေးကြီး၊ ဟုတ်မှန်သောနည်းမှာ ထိုမမြဲတဲ့သဘောရဲ့ကိုသာ ဘယ်ဟာဆိုသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် အဟုတ်မြင် အမှန်မြင် သေးတာပန်ဟုသာ မှတ်ပါ။

(ကမ္ဘာလုံးမှ၊ခြောက်စောင်တဲ—နှာ—၉၂)

ထိုစကားပိုဒ်များကို ၎င်းခြောက်စောင်တဲမှနှင့်ပင် ပြန်လည်နှိုင်းယှဉ် ထုတ်နုတ်၍ လျှောက်ထားပါမည်ဘုရား။

(၁) ၎င်းမူ (၁၀၇)၌ မိမိဉာဏ်မျက်စိအား ဝတ်ထား၍ ပွားများသည် လည်းတချက် ဟူ၍လည်းကောင်း—

(၂) ၎င်းမူ (၁၄၂)၌ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလား၍ ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်ကြသောဆူ ရှင်ရှင် လူလူ ဟူသမျှတို့သည် မြင်းမိုရ်တောင်သွား ယောကျ်ားနှင့်တူ၏ ဟူ၍လည်းကောင်း—

(၃) ၎င်းမူ(၂၇၂) ၌ သူငါတို့အား သတ္တဝါများမှာ သံသရာနှင့်အမျှ ခဲယဉ်းကြသည် ဟူ၍လည်းကောင်း—

(၄) ၎င်းမူ(၃၅၁)၌ ယခုအခါ သူသူငါငါပင် ပရမတ်သစ္စာ ပညာမြင်ကို အသိလို ခဏ်ရိပ်ရိပ်က တဆိပ်မျှရှိကြ၍ ထိုပရမတ္ထသစ္စာ သဘာဝကိုပင် မမြင်မနေဘူးတဲ့၊ အံကြိတ်ခဲ၍ လွန်ကဲအားသစ်ကြပါကုန် ဟူ၍လည်းကောင်း-

(၅) ၃၄၉-၃၉၂ တို့၌ ဖြစ်ပြီးသောအကုသိုလ်ကို ပယ်ခွာရအောင် ဝိရိယ လုံ့လ ဥဿာဟဖြင့် အားထုတ်ကြရမည်၊ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကို မဖြစ်ကြရအောင် အားထုတ်ကြရမည် စသည်တို့လည်းကောင်း-

(၆) ထိုကြောင့် သာသနာခဏ ဝိပဿနာဓမ္မ အနိစ္စ,ဒုက္ခ,အနတ္တ တရားကို မျှားစွာအားထုတ်ကြရမည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသည်တို့မှာ အချို့မျှသာ ဖြစ်ပါသေးသည်။

ဤစကားအပိုဒ် ဝါကျမျှားကို ထောက်ဆ၍ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကို ပယ်သောဝါဒ ကျင့်ကြံ ရှုပွားအားထုတ်စရာမလို သိလျှင်ပြီးရောဝါဒ ဟူတ် မဟုတ်ကို အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်ကြီးမျှော သိနိုင်လောက်ပါပြီဘုရား။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ခြောက်စောင်တဲ့ စကားပုဒ်မျှားကို အာစရိယ ဝါဒ ရသမျှ ဉာဏ်မီသမျှ အဝယဝတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြရလျှင်-

(၁) တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင်—ဟူသောစကားအရ ဆိုလို သည်မှာ-

> သမ္မသနဉာဏတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ဒဿနမေဝ အဓိပ္ပေတံ၊ နသဘာဝ ဇာနနမတ္တံ။ ယတော စက္ခုနာ ပဿန္တသေဝ သုဠု ပစ္စက္ခတော ဒဿနတ္ထာယ ပုနပ္ပုနံ ဘာဝနာကမ္မံနာမ တတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ ဟောတိ။

မန္တလေး ဟံသာဝတီ ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက် လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ကြီး၏ အနုဒီပနီပါဠိ-နှာ-၂၇၇-

ဟူသည်နှင့်အညီ သညာမြင် ဝိညာဏ်မြင်တို့ဖြင့် သဘာဝကို သိရုံကလေးမျှ မဟုတ်ပဲ၊ ဝါ-အနုဗေဒ သိရုံကလေးမျှ မဟုတ်ပဲ ပဋိဝေဓသိ ထိုးထိုးထွင်း ထွင်းသိ ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ္ထတရားတို့ကို မျက်စိနှင့်တဲ့တဲ့မြင်သကဲ့သို့ သိသော ကာယသစ္စိကရဏ-သိ ဉာဏသစ္စိကရဏ-သိ သိသော အသိမျိုး အမြင်မျိုး ကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။ ထို့ကြောင့်—

> ကေသော ဂဟိတောတိ အနုဿဝေန ဝါ၊ အာစရိယပရမ္ပရာယ ဝါ ဣတိ ကိရာယ ဝါ ပိဋကသမ္ပဒါနေန ဝါ အာကာရပရိဝိတက္ကေန ဝါ

ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနကွန်တိယာ ဝါ တက္ကဟေတု ဝါ နယဟေတု ဝါ အကထေတ္မာ ပစ္စက္ခတော ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတ္မာ ဝိယ ဧကံသေ ဂဟိတော သန္နိဋ္ဌာနကတာဝ ကထိကောတိ အတ္ထော။[1]

ဤအဋ္ဌကထာပြသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အနီးအပါး၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ကပ်၍ ဖျက်ဆီးတတ်သော အသိ(ဂ)မျိုးမှ တပါးသော အသိမျိုး အမြင်မျိုးကိုသာ တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်သော အသိအမြင်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၂) တကယ်ကြီး ပြီးစီးပါ၏ ဆိုသည်မှာ အထက်ဖော်ပြသကဲ့သို့ သိမြင်လျှင် ဉာတပရိညာ တီရဏပရိညာ (၂)ပါး တပါတည်း တကယ်ကြီး ပြီးစီးပါ၏။ ထို့ကြောင့်–

တတ္ထ ရူပံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာတိ တံတံ ရူပံ ဉာဏေန ဒဋ္ဌံ ဂဟေတ္မာ အယံ ပထဝီဓာတု အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန အယံ အာပေါဓာတု အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာတိ အာဒိနာ သမ္မသနံ ကာတဗ္ဗံ။

(ဣစ္ဆာသယ ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက် လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ ပရမတ္ထ ဒီပနီဋီကာ နှာ-၄၃၇)

ဉာဏေန ဒဋ္ဌံ ဂဟေတ္မာတိ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏေန သုဋ္ဌု ဝိဘူတံ ကတ္မာတိ အဓိပ္ပါယော။

(မန္တလေး ဟံသာဝတီပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက်၊ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ အနုဒီပနီပါဋ္ဌ နှာ-၂၉၉)

ဤဋီကာ ဒီပနီတို့နှင့်အညီ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ်အလင်းဖြင့် ဉာတ တီရဏ ပရိ-ညာ(၂)ပါးတို့ တကယ် ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင် ဝါ- တကယ်တန်း ဉာဏ ဒဋ္ဌ ဂဟဏဖြစ်လျှင် တကယ်ကြီး ပြီးစီးပါ၏၊ ဤသို့ဆိုပါသည် ဘုရား။

(၃) ပရမတ်ဆတ် ဓာတ်ကိုပေါက်လျှင် ဆိုသည်မှာ (ပေါက်) ဟူသော မြန်မာစကားအရ အထက်တွင် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဒီပနီတို့ဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သော အသိမျိုးကို ဤနေရာ၌ သိမြင် ပေါက်ရောက်ခြင်း အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် (ပေါက်) ဟု ဆိုပါသည်ဘုရား။

(၄) ဘယ်အနိစ္စ ဒုက္ခ ဘယ်အနတ္တဟု ရှုဖွယ်ရာမရှိ ဟူသော စကားနှင့် ဝိသုဒ္ဓိ ခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြား လုပ်ဖွယ်မရှိ အကုန်လုံး ပြီးစီးပါ၏ ဆိုသည်တို့မှာ—

၁။ ပါထိကဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၊ ဆဋ္ဌမ-နှာ-၆၂။

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သလို တကယ် ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ် ထိထိမိမိ နှင့် တကယ်သိမြင် ပေါက်ရောက်လျှင် ပရိညာ ၃-ပါးတို့တွင် တီရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၂-မျိုးတို့ဘုင် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပြောလျှင် ဝိသုဒ္ဓိ ခုနစ်ပါး ဖြစ်ပါတော့သည်ဘုရား၊ ဝိပဿနာအလုပ်သည် အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းဖြင့် အတွင်းဝင်ပြီး ပြုလုပ်အားထုတ်ပြီး ဖြစ်ပါတော့သည်ဘုရား။

(၅) ဤအရာတွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသော သဘောကို ဘယ်လိုပင် မြင်မြင် (ဘယ်ဟာမမြဲ)ဟု ရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း မမှန်ဆောနည်း ဒိဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဝေးကြီး။

ဟုတ်မှန်သောနည်းမှာ ထိုမမြဲတဲ့သဘောရဲ့ကိုသာ ဘယ်ဟာဆိုသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် အဟုတ်မြင် အမှန်မြင် ဆိုသည်မှာ—

ဤစကားဝါကျများ၌ ဘယ်ဟာမမြဲနှင့် ဘယ်ဟာဆိုသည် ဤနှစ်ချက်သာ လိုရင်းဖြစ်ပါသည်၊ ထို ၂-ချက်အရကို ၎င်းခြောက်စောင် ဆရာတော်ကြီး၏ စကားပါကျမျှားဖြင့်ပင် လျှောက်ထားပါမည်ဘုရား။

ပရမတ်မှန်က ပရမာဏုပြုတခြမ်းကို အစိတ်တသန်းစိတ်၌ တစိတ်စာမျှ သဏ္ဌာန်ပညတ် ဒြပ်အသွင် ထင်စရာ မြင်စရာမရှိ လစ်လစ်သုတ်သုတ် သိမ့်သိမ့် လှုပ်သော သဘောမြိုမြိုမျှမှသာ ပရမတ်ဟု မှတ်ပါ၊ သဏ္ဌာန်နိမိတ် အရိပ်အသွင်နှင့် ပြောစရာ ပြုစရာ ရောတည့် မ-တည့် သည်ဟာဟု ဟိုဟာဟု တခုခု နိမိတ်နှင့် အရိပ်သွင်ဟန် ထင်ခဲ့ပြန်လျှင် ပညတ်ခံလာပြီဟူ၍သာမှတ်ပါ။

ဤကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ပညတ် ဒြပ်အသွင်နှင့် ထင်မြင်ခဲ့လျှင် တကဲ့အနိစ္စပင် မဟုတ်သေး၊ တကဲ့ဒုက္ခမှာဝေးစွ၊ တကဲ့အနတ္တမှာ ပဝေဝ။

(ကမ္ဘာလုံးမူ-ခြောက်စောင်တွဲ နှာ-၉၁)

ဤသခ်ာတာ ဓမ္မာ၏အရ အနိစ္စဖြစ်သော မမြဲသဘောမှာ ပြောစရာ ပြုစရာ ဘယ်ဟာတစိ ရှိသည်ဟု ထင်လျှင် မဟုတ်သောနည်း မမှန်သောနည်း၊ဒိဋ္ဌိပြုတ်ရန်အကြောင်းနှင့် အဝေးကြီး၊ ဒိဋ္ဌိပြုတ်ရန် ဟုတ်မှန်သောနည်းက ထိုမမြဲသော သဘောမျှ ဓမ္မပုဒ္ဓ သဘာဝကိုသာ ဘယ်ဟာ ဟူသော ဝေါဟာရ ပါးစပ်ဝန်းတော်ဖျားမျှဖြင့် ပြောရသည်ဟု ရှုမြင်မှသာ ယခင်ပြအပ်သော ပရမတ္ထဒီပနီ ဋီကာဆိုသော အလိုကျမည်။

(ကမ္ဘာလုံးမူ ခြောက်စောင်တွဲ နှာ-၁၅၂)

ဤသို့ ခြောက်စောင်ဆရာတော်ကြီး ရေးသားချက်အရ ဘယ်ဟာ ဆိုသည်မှာ ပညတ်ကို ဆိုလိုကြောင်း သိသာထင်ရှားပါပြီဘုရား။

မှန်၏—ဝိပဿနာအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပညတ်နိမိတ်များ အာရုံ အယူနည်းနိုင်သမျှ နည်းစေပြီးလျှင် သခ်ါရ နိမိတ်ဟုဆိုအပ်သော ပရမတ်အာရုံများ အယူများနိုင်သမျှ များစေရပါမည်။ ထို့ကြောင့်—

ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတော ပနဿ သတ္တသညာ အန္တရဓာယတိ၊ ဓာတုဝသေနေव စိတ္တံ သန္ဌာတိ။

(သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊ ဆဋ္ဌမ-နှာ-၃၆၁)

ခီဏာသဝေါ ယသ္မိं အာရမ္မဏေ သတတဝိဟာရေန ဝိဟရတိ၊ တံ သတ္တော ဝါ ပုဂ္ဂလော ဝါ နဟောတိ၊ ဓာတု အာဒိမတ္တမေव ပန ဟောတိ။

(သံယုတ္တ အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ နှာ—၂၅၅)

ဤသို့သောအဋ္ဌကထာကြီးများနှင့်အညီ ဘယ်ဟာ အရပညတ်ကိုဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ယူတော်မူပါသည် ဘုရား၊ မရှုရ မပွားရ အားမထုတ်ရဟု မဆိုပါ။

(၆) သောတာပန်ပင် ဟုသာ မှတ်ပါ ဟူသောစကားအရ—

အထ ခေါ ဓမ္မဒိန္နာ ဗုဒ္ဓေ၊ ပစ္ဆာ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ။

(နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ နိဒါနသံယုတ္တ၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ သုသိမသုတ္တ ဆဋ္ဌမ-နှာ-၃၆၆)

ဓမ္မဒိန္နာ ဗုဒ္ဓေ ဝိပဿနာဉာဏံ တံ ပဌမတရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏန္တိ ဝိပဿနာယ စိဏ္ဏေ ပဝတ္တမဂ္ဂဉာဏံ၊ တံ ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(သံ-ဋ-၂။၁၁၇။)

ဝိပဿနာမဂ္ဂမူလကော ဟိ အရိယမဂ္ဂေါ။

(သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊ ဆဋ္ဌမ၊ နှာ—၅၂)

ဥဂ္ဂဏ္ဍတိ ယထာဒီဗ္ဗော၊ ပုရက္ခတ္ဝာ ဂုဏံ ဘထာ။
ဝိပဿနံ ပုရက္ခတ္ဝာ၊ မဂ္ဂဓမ္မော ပဝတ္တတိ။

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒကျမ်း၊ ဒုဗိဒသမပရိစ္ဆေဒ၊ ဒသာဝတ္ထာ ဝိဘာဂ။ ဆဋ္ဌမ-နှာ-၁၅၃။ ဂါထာနံပါတ်-၁၂၂၉)

အယဉ္စိ ပုဗ္ဗဘာဂေ လောကိယော သတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေါ ဘာဝိတော လောကုတ္တရမဂ္ဂဿ အဓိဂမာယ သံဝတ္တတိ။

(သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌမ-နှာ—၃၄၂)

ဤသို့ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကြီးများနှင့်အညီ အထက်တွင်ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တကယ် ထိထိ မိမိနှင့် တကယ်သိမြင် တကယ်ပေါက်ရောက်လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မဂ်ဉာဏ် ထုံးစံအတိုင်း မဟာသောတာပန် စသည်ဖြင့် တကယ်ကြီးဖြစ်ပါသည်၊ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာမပါသော သောတာပန် မကျင့်မကြံ မရှုမပွား အားမထုတ်သော သောတာပန်စသည်မဟုတ်ကြောင်း လျှောက်ထားအပ်ပါသည်ဘုရား။

(ဂ—ဃ) အမှတ်များကိုပေါင်း၍ ဖြေဆိုပါမည် ဘုရား။

(ဂ—ဃ) သောဓနဝ၍ချက်ပါ ဘုရား။

ဤ (ဂ—ဃ) စောဒနာချက်၌ ခြိုက်ကန့်သိမြင်လျှင် သောတာပန်ပင်ဟု သာမှတ်ပါ၊ ဤအချက်ပင် ဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာသုံးသပ်သင့်သည်မှာ=

ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သဟ ဥဒါဟရ္ဒေဝေလာယ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဥဋ္ဌဒ္ဓိတည်။။

ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထေ ဝိဘဇိယမာနေ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဝိပဉ္စိတည်။။

ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဒ္ဒေသတော ပရိပုစ္ဆတော ယောနိသော မနသိကရောတော ကလ္ယာဏမိတ္တေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော အနုပုဗ္ဗေန ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော နေယျော။

ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုမ္ပိ သုဏတော ဗဟုမ္ပိ ဘဏတော ဗဟုမ္ပိ ဓာရယတော ဗဟုမ္ပိ ဝါစယတော နေ ဟာယ ဇာတိယာ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ပဒပရမော။

(သံယုတ္တ အဋ္ဌကထာ၊ ပထမတွဲ–ဆဋ္ဌမ္ပူ၊ နှာ—၁၈၄-၁၈၅)
(ဂင်းဒုတိယတွဲ၊ နှာ-၄။ အဘိ၊၃။၁၄၇-ပိုဋ္ဌေ)

ယဿ သဒ္ဓါစ ဗလဝတိ ဝိပဿနာ စ အာရဒ္ဓါ၊ တဿ ဂစ္ဆန္တဿ တိဋ္ဌန္တဿ နိသီဒန္တဿ နိပ္ပဇ္ဇန္တဿ ခါဒန္တဿ ဘုဉ္ဇန္တဿ မဂ္ဂဖလပဋ္ဌိဝေဝေါ နာမ နေ ဟောတိ နတ္ထိ။

(ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဆဋ္ဌမ္ပူ နှာ-၂၉)

ဤကျမ်းဂန်တို့၌ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိကိုလုပ်ရမည်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံမှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို လုပ်ရမည်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိကို

လုပ်ရမည်၊ ကခ်ါဝိတရဏပြည့်စုံမှ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဘာဝနာအလုပ်ကို လုပ်ရမည်ဟု ပဋ္ဌိပတ်ကျင့်စဉ် ထင်ရှား ရှိနေသည်မှာ ယခုဘဝ၌ပင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို အလျင်အမြန်ရဖို့ အားထုတ်သောသူတို့၏ ကျင့်စဉ်ပေတည်း။

ထိုကဲ့သို့ မတက်နိုင်ကြကုန်မူ၍ ပါရမီမျိုးမျှကို အရယူကြကုန်သော သူတို့မှာ ရဏာကိုသာ အမိဖမ်း၍ ယူကြရကုန်သောသူတို့ ဖြစ်သောကြောင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ မပြည့်စုံသေးလျှင် သမထ မနသိကာရ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအမှုမျိုးကို မလုပ်နှင့်ဟု မဆိုအပ်၊ မုဆိုးတံငါ အလုပ်နှင့်နေသောသူကိုပင် ထိုအလုပ်မှ မကျွတ်နိုင်လျှင် သမထဝိပဿနာ မနသိကာရအမှုကို မလုပ်ထိုက်ဟု မပြောဆိုအပ်၊ ပြောဆိုလျှင် ဓမ္မဋ္ဌရုယ် ငြိရာ၏။

ဘုရားဂုဏ် တရားဂုဏ် သံဃာဂုဏ်များကို တတ်အားသမျှ နှုလုံးသွင်းရမည် မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၏ အသုဘ အချင်းအရာများကို တတ်အားသမျှ နှုလုံးသွင်းရမည် သေခြင်းတရားများကို တတ်အားသမျှ နှုလုံးသွင်းရမည် ဟု သမထ မနသိကာရ အမှုများကို မုဆိုးတံငါတို့အားပင် တိုက်တွန်းခြင်းကိုသာ ပြုအပ်သည်။

(လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်၊ ပထမတွဲ၊ ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီကျမ်း၊ သာသနာရေး ဦးစီးမှူး၊ နှာ-၂၆၃-၂၆၄)

ကျမ်းဂန်တို့၌ တိုက်ရိုက်ရှိနေသော ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ရပ် ပဋ္ဌိပတ်ကျင့်စဉ်များကိုသာ တွေ့ရှိ၍ ခေတ်သမယကို မမျှော်မိကြကုန်သော ဆရာတို့သည်ကား ယခုအခါ၌ သမထမှု ဝိပဿနာမှုများကို အားထုတ်ပါသည်ဆိုလျှင် သီလ ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံပြီလား သီလဝိသုဒ္ဓိမရှိလျှင် အာပေါက်အောင်စီးဖြန်းသော်လည်း မဖြစ်ဟုပြောဆိုလေ့ရှိကြကုန်၏၊ အချို့သောလူပြိန်းတို့ကလည်း ထိုစကားကို နားယောင်ကြကုန်၏၊ ဓမ္မဋ္ဌရုယ်ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် အခါသမယကို မသိကြသည့်အတွက် ဘုရားသာသနာနှင့် တွေ့ကြုံမှု ရနိုင်သော ယူနိုင်သော ဝိဇ္ဇာမျိုးမှ အပဖြစ်ကြကုန်လတ္တံ့။

(လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်၊ ပ-တွဲ ဗောဓိပက္ခိယ ဒီပနီကျမ်း၊ သာသနာရေး ဦးစီးမှူ၊ နှာ ၂၆၄-၂၆၅)

ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်မှကား ဉာဏ်အလုပ်ဖြစ်၍ လယ်လုပ်ယင်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ယာလုပ်ယင်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ လှေသွားယင်း လှည်းသွားယင်း ဝန်ထမ်းယင်း ဇရောင်းယင်း ဝယ်ယင်း အစရှိသဖြင့် အိမ်အလုပ် အိမ်စီးပွါးနှင့် ဖက်တွဲနိုင်သတည်း၊ ဘုရားလက်ထက်တော်၌ လူကမှု မဇ္ဈိမတိုက်နှင့် အပြည့်ရှိ၏၊ လူ သောတာပန်လည်း ပြည့်မတတ်ပင် မျှားလှ၏၊ ထိုသို့ မျှားလှခြင်းသည်ကား အိမ်စီးပွားနှင့် ဝိပဿနာ တွဲချင်တိုင်းတွဲသာလှသောကြောင့်တည်း။

(လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အာဟာရဒီပနီ သုဓမ္မဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ နှာ-၁၂၆-၁၂၇)

အယုတ်အားဖြင့် အစေခံ အိမ်ကျွန်မ အခစား ကူလီပင်ဖြစ်သော်လည်း သံဝေဂသတိ ကောင်းကောင်းရှိပါလျှင် ဝိပဿနာ ဖက်တွဲနိုင်တော့သည် သာတည်း။

(လယ်တီဆရာတော်၏ အာဟာရဒီပနီ၊ သုဓမ္မဝတီပုံနှိပ်တိုက်ရိုက် နှာ-၁၂၇)

ဤကဲ့သို့သော အဌကထာများနှင့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဒီပနီများကို ထောက်ထား၍လည်းကောင်း အဌသာလိနီအဌကထာ၊ ဆဌမူ၊နှာ-၂၂၉ စသော ပါဠိတော် အဌကထာများကို ထောက်ထား၍လည်းကောင်း "ခြိုက်ရာနဲ့ မြင်လျှင် သောတာပန်ပင် ဟုသာမှတ်ပါ"ဟူသော ရေးသားချက်သည် ရေးသားသင့်ပါတော့သည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အာရဒ္ဓဝိပဿက နေယျ ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညပုဂ္ဂိုလ်တို့ အလို ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သို့ဖြစ်လျှင် ယခုခေတ်မှာ ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ် သုခပွဋိပဒါခိပ္ပါဘိညပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရှိသေးပါသလားဟုဆိုခြားအံ့၊ မရှိတော့ပေ၊ ကြင်းသောပုဂ္ဂိုလ်(၃)မျိုးတို့သာ များသောအားဖြင့် ရှိနေကြပါသည်။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်လည်း ဝေဖန်ရေးသားထားပါသည်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက်ကိုလည်း ခြောက်စောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အမှတ်(ခ)တွင် ထုတ်ပြခဲ့သော (၁-၂-၃-၄-၅-၆)အမှတ်ပြ စာပိုဒ်များဖြင့် ဆုံးမရေးသားခဲ့ပါသည်၊ ဝိပဿနာအလုပ်ဟူသည် အပွရဇဏ္ဍမဟာရဇဏ္ဍ တိက္ခိန္ဒြိယ မုဒိန္ဒြိယ စသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်စွာ အားထုတ်ကြရပါသည်၊ ခြောက်စောင်ဆရာတော်ကြီးသည် ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်စေရန် အထူးသတိထား၍ ရေးသားထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

အမှတ်(ဂ)အချက်မှာ တပည့်တော်များ တာဝန်ယူထားသော ကျမ်းစာများ မဟုတ်သဖြင့် တပည့်တော်များ ဖြေဆိုရန် တာဝန်မရှိပါဘုရား။

ဤမျှသောစကားရပ်တို့ဖြင့် သောဓနာအမှတ်(၆)ကို တင်ပြလျှောက်ထား၍ ပြီးစီးပါကြောင်း၊ အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာအမှတ် (၇)

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် အသခ်ၢ်တဟုဆိုအပ်သော သြကာသလောကထဲ၌ သခ်ၢ်တ အနိစ္စရှိပုံ ဝါဒနှင့် နိဗ္ဗာန်ကို နည်း(၂)နည်းဖြင့် ပြသော ဝါဒဖြစ်ကြောင်း လျှောက်လွှာပါဘုရား။

ရှိသေလေးမြတ်စွာလျှောက်ထားအပ်ပါသည် အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းမိုရ် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား၊ စောဒနာအမှတ် (၇)ကို ဉာဏ်မီသမျှ တပည့်တော်များ၏ သောဓနာချက်ပါဘုရား။

(က)အမှတ်ဖြင့် ခြောက်စောင်ဆရာတော်က သြကာသလောကကို ပြဆိုပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ပြဆိုသည်မဟုတ်ပါ၊ မပြဆိုပုံ စကားဝါကျအစုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထိုလေ၏အောက်၌ မြေလည်းမရှိ၊ ရေလည်းမရှိ၊ သစ်ပင်သတ္တဝါလည်းမရှိ၊ ဘယ်ဟာတစိမ့ လုံးလုံးမရှိသော အဇဋာကာသ ဟူသော အဆုံးမရှိသော လဟာပြင်ကြီးအတိသာ ဖြစ်၍နေ၏၊ ရှေ့ နောက် ဝဲ ယာ ရှေ့မျက်နှာ ဖီလာမှာလည်း အဆုံးမရှိ၊ ဤသို့ ဝဲ ယာ ရှေ့ နောက် ထက် အောက် ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာ အဆုံးမရှိသော လဟာပြင်ကြီးအတိကိုသာ သြကာသလောကဆိုသည်။

ကမ္ဘာလုံးမူ ခြောက်စောင်တွဲ နှာ(၃၄)

ဤစကားဝါကျများ၌ အဇဋာကာသ ဟူသော အဆုံးမရှိသော လဟာပြင်ကြီးအတိသာဟု ကြောင်ပန်းဆရာတော်ကြီး ရေးထားသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မဆိုလိုကြောင်း ကောင်းကင်ဘုံ နိဗ္ဗာန်ဝါဒမဟုတ်ကြောင်း တိကျသေချာ ထင်ရှားလှပါသည်ဘုရား။

ဤစကားများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော်များမှ ပြဆိုတော်မူကြသော လောက(၃)ပါးကို ဉာဏ်မီသမျှတင်ပြ လျှောက်ထားပါမည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်း ဝိပဿနာ ခြောက်စောင်တွဲ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း နှာ(၃၂)မှ။

၁။ ဤကဲ့သို့ ဝဲ ယာ ရှေ့ နောက် ထက် အောက် ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာအဆုံးမရှိလော လဟာပြင်ကြီးအတိကိုသာ သြကာသလောကဆိုသည်။

၂။ ပရမတ္ထသဘာဝ အတိပါကဋ္ဌ အလွန်ပင် ကြီးကျယ်ထင်ရှားလှသော ရူပ်,နာမ် သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်ရာ အသင်္ခတဓမ္မဖြစ်သော လဟာပြင်လောကကြီးကိုသာ သြကာသလောက ဆိုသည်မှတ်ပါ။

၃။ အသင်္ခတ လဟာပြင်ကြီးမှာမှ သြကာသလောက သတ္တုကျသည်ဟူလို။ ခြောက်စောင်တွဲသုံးလောကဒီပနီ၊ နှာ (၂၅၂)မှ။

၄။ လိုရင်းက သြကာသလောကထဲမှထာဝစဉ် ထာဝရ အနိစ္စဝေတ် နည်းများမရှိအပ်သော ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိ၏ဟု သိအပ်သည်မှာ–

ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ၊ ဗြဟ္မနိမ္ဗာနသုတ်ပါဠိတော်၊ ဤသို့ရေးသားမိန့်ဆိုတော်မူရာ၌–

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ (၁)ဆဋ္ဌမူ-နှာ(၁၉၇)မှာ

အဝိစ တယော လောကာ သခါရလောကော သတ္တလောကော သြကာသလောကောတိ ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူရာမှာ–

(၁) သခါရလောကဟူသည်မှာ–

သခါရက ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ်တရားနှင့် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ် ရူပ်ဓာတ်ရှစ်ပါး ပရမတ်တရားတို့သည် သခါရတရားတို့သာ ဖြစ်ပါသည်။

လောက-က အနိစ္စဘူတေန လုဇ္ဇတိတိလောကောဟူသည်နှင့်အညီ(အနိစ္စ) ကိုလောကဆိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် သခါရလောကဆိုသည်မှာ ရူပ်နာမ်သဘာဝ သစ္စာပရမတ်နှင့် အနိစ္စဓာတ်ဟု ဆိုအပ်သော အရိယသစ္စာ ပရမတ်တို့ကိုတွဲ၍ ထားပါသည်၊(၀ါ) ပရမတ် ပရမတ်ချင်းတွဲ၍ ထားသည်ကို သခါရလောက ဆိုပါသည်။

(၂) သတ္တလောက ဆိုသည်မှာ–

သတ္တက အနန္တသတ္တဝါဟူသမျှပညတ်သမ္မုတိတရားဖြစ်ပါသည်၊ လောက-က ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့၏အကျိုးဖြစ်သော ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝ သစ္စာ ပရမတ်တရားဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သတ္တလောကဆိုသည်မှာ သတ္တဝါ ပညတ်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ်တရားတို့ကို တွဲ၍ထားပါသည်၊ (၀ါ)ပညတ် ပရမတ်တွဲ၍ ထားပါသည်။

(၃) **သြကာသလောကဆိုသည်မှာ သြကာသ - ကသတ္တဝါတို့၏ တည်ရာ (၃၁)ဘုံ ပညတ် သမ္မုတိသစ္စာတရားဖြစ်ပါသည်။**

လောကက အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ် ရူပ်ဓာတ်ရှစ်ပါး သဘာဝသစ္စာ ပရမတ်တရား ဖြစ်ပါသည်၊ (၀ါ) ပညတ် ပရမတ်တွဲ၍ ထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ဆဋ္ဌမူ(၁) နှာ (၂၃၇)မှာ—

- **တတ္ထ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော သန္တာနော စ သတ္တလောကော။ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တော၊ လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ကုသလာ ကုသလံ တဗ္ဗိပါကေ စာတိ လောကောတိ။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော သန္တာနော စ သြကာသလောကော လောကီယန္တိ ဧတ္ထ တသာဌာဝရာ စ၊ တေသဉ္စ သြကာသဘူတောတိ။ပ။ ဥဘယေပိ ခန္ဓာ သခါရလောကော ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တိ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိစာတိ။**

ဤသို့ ရေးသားတော်မူသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပါသည်။

လောကသုံးပါးကို ဝိပဿနာရှုသောအခါမှာ—

(၁) သတ္တဝါလောကကို ဝိပဿနာရှုလျှင် လောကအရ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး ရှုပ္ပဒုးလိုက်ပါက ရှုပ္ပဒုးဆဲမှာ သတ္တဝါပညတ် ပျောက်ကွယ်၍ ထိုခန္ဓာငါးပါး သည်လည်း သင်္ခါရလောက အနိစ္စထဲသို့ ရောက်သွားပါသည်။

(၂) ဩကာသလောကကို ဝိပဿနာရှုလျှင် လောကအရ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ခဝတ်ရှစ်ပါးကို ဝိပဿနာ ရှုပ္ပဒုးလိုက်ပါက ရှုပ္ပဒုးဆဲမှာ(၃၁)ဘုံ ဩကာသလောက ပျောက်ကွယ်၍ ထိုအဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ခဝတ်သည်လည်း သင်္ခါရ လောက အနိစ္စထဲသို့ ရောက်သွားပါသည်။

(၃) သင်္ခါရလောကကို ဝိပဿနာရှုလျှင် သင်္ခါရအရ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး နှင့် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ခဝတ်ရှစ်ပါးကို ရှုပ္ပဒုးလိုက်ပါက ရှုပ္ပဒုးဆဲမှာ သတ္တဝါပညတ်နှင့် ဩကာသဘုံ ပညတ်မျှားပျောက်ကွယ်၍ လောကအရ အနိစ္စ ဝိပဿနာ ဖြစ်သွားပါသည်၊ (၀၊) လောကသုံးပါးမှာ သင်္ခါရလောက တပါးသာ ဖြစ်သွားပါသည်၊ ရှုပ္ပဒုးရပါသည်၊ ဝိပဿနာအရာ ဖြစ်ပါသည်။

လောကသုံးပါး တုစ္ဆသုညဖြစ်ပုံမှာ—

လယ်တီမဏ္ဍိုင်မူ အနတ္တဝိဘာဝနာပါဠိ၊ နှာ (၁၁၄)။

(၁) တ္တေဝတာ သဗ္ဗော သတ္တလောကော ရိတ္တော တုစ္ဆော သုညောတိ ပညာယတိ။

(၂) လောကိယ မဟာဇနေဟိ သမ္မတော သဗ္ဗော ဩကာသ-လောကော ရိတ္တော တုစ္ဆော သုညောတိ ပညာယတိ။

(၃) တိဏ ရုက္ခ ဝိမာန ဝိဟာရ ဂေဟ ရဏ သကဋ္ဌာဒိကောစ သဗ္ဗော သင်္ခါရလောကော ရိတ္တော တုစ္ဆော သုညောတိ ပညာယတိ သုဒ္ဓသင်္ခါရ ရာသိမတ္တမေဝ အဝသိဋ္ဌတ္တာ။ ဆိုလိုရင်းမှာ—

(၁) သတ္တလောကသည် ပညတ်တုစ္ဆ သုည၊ ပရမတ်တုစ္ဆသုည ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ဩကာသလောကသည် ပညတ်တုစ္ဆသုည၊ ပရမတ်တုစ္ဆ သုည ဖြစ်ပါသည်။

(၃) သင်္ခါရလောကသည် ရုပ်ပရမတ် တုစ္ဆ သုညနှင့် ရုပ်နာမ် ပရမတ်တုစ္ဆ သုည ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။သကဋ္ဌာဒိကောစ-၌ (စ) သဒ္ဒါဖြင့် ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ရုပ်နာမ်တို့ကို **လည်း ယူပါ။**

သခ်ၸိရလောကနှင့် ပရမတ် သြကာသလောက စပ်၍နေပုံ-ဇမ္ဗူ။
မိတ်ဆွေမူ သုတ်မဟာဝါ ပါဠိတော် ပရိနိဗ္ဗာနသုတ် နှာ (၇၉)။

အယံ အာနန္ဒ မဟာပထဝီ ဥဒကေ ပတိဋ္ဌိတာ ဥဒကံ ဝါတေ ပတိဋ္ဌိတံ ဝါတော အာကာသဋ္ဌော ဟောတိ။

ဆိုလိုရင်းမှာ–ပညတ်သြကာသလောကတွင် ပါဝင်သော မဟာပထဝီမြေထု ကြီးသည် ရေထုကြီးမှာ တည်ပါသည်၊ အပေါ်ကမြေထုကြီး အောက်ကရေထု ကြီး ဖြစ်ပါသည်၊ တဖန် ရေထုကြီးသည် လေထုကြီးမှာ တည်ပါသည်၊ အပေါ် ကရေထုကြီး အောက်ကလေထုကြီး ဖြစ်ပါသည်၊ တဖန် လေထုကြီးသည် အဆုံးမရှိသော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ်မျှ မရှိသော အောက်ကောင်းကင်ကြီးမှာ တည်ပါသည်၊ အပေါ်ကလေထုကြီး အောက်ကကောင်းကင်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းပြပါဦးအုံ–မြေထုကြီး ရေထုကြီး လေထုကြီးတို့သည် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ် သခ်ၸိရလောကကြီးသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသခ်ၸိရလောက ကြီးသည် ပရမတ်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသခ်ၸိရလောက ပရမတ်တို့၏ တည်ရာမှာ အောက်ကောင်းကင်ကြီးသာဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝါတော အာကာသဋ္ဌော ဟောတိ ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

ကြောင်ပန်း ဆရာတော်ကြီးက ရုပ်နာမ်သခ်ၸိရတို့၏ ဖြစ်ပျက်ရာ အသခ်တဓမ္မ ဖြစ်သော လဟာပြင်လောကကြီးကိုသာ သြကာသဆိုသည်ဟုမှတ်ပါဟု ရေးသားတော်မူခြင်းသည် သုတ်ဟောဝါပါဠိတော်နှင့် ကြောင်ပန်းဆရာတော်၏ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီအညီပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုလဟာပြင် အာကာသ အောက်ကောင်းကင်ကြီးသည် ပညတ်အသခ်တ ဖြစ်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန် အသခ်တ မဟုတ်ပါ။

မိလိန္ဒပဉ္ဍာပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ၊ နှာ(၂၆၀)မှာ–

အာကာသော မဟာရာဇ အကမ္မဇော အဟေတုဇော အနုတုဇော၊ နိဗ္ဗာနံ မဟာရာဇ အကမ္မဇံ အဟေတုဇံ အနုတုဇံ၊ ဣမေ ခေါ် မဟာ-ရာဇ ဒွေ အကမ္မဇာ အဟေတုဇာ အနုတုဇာတိ။

ဤသို့ မိန့်ဆို၊ ရေးသားသဖြင့် အောက်ကောင်းကင်ပညတ် အသခ်တဖြစ်ပုံ ထင်ရှားပါသည်။

ထိုအာကာသဋ္ဌဖြစ်သော အောက်ကောင်းကင်ကြီးသည် သခ်ၸိရပရမတ် အများတို့၏ အဖြစ်အပျက် တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် လောကဆိုပါသည်။

ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ၌ ရေးသားသော သြကာသလောကကြီး၏ နယ်ဘခွင်လုံး တပြင်လုံး အဆုံးမရှိကြီးထဲမှာ ဆိုသည်ကား သခ်ါရပရမတ်တို့၏တည်ရာ အာကာသဌာ အောက်ကောင်းကင်ကြီးသည် အောက်ကို ဘယ်မှာဆုံးသည်ဟု ယူဇနာ အပိုင်းအခြား မရှိပါ၊ သစ်ပင် ရေ မြေ နေလ စသော အနိန္ဒြိယဗဟု အဝိညာဏကရှိသမျှကိုပင် သခ်ါရလောကဆိုသည်၊ ဤသို့ရေးသားရာ၌ အနိန္ဒြိယဗဟု အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ် ရှိရှိသမျှကို သခ်ါရလောကထဲသို့သွင်း၍ ကောက်ရပုံကို ပြပါသည်၊ အတိပါကဋ္ဌ အလွန်ပင် ကြီးကျယ် ဝင်ရှားလှသော ဆိုသည်ကား အာကာသဌာဖြစ်သော အောက်ခံလဟာပြင် ကောင်းကင်ကြီးသည် အလွန်ထင်ရှားပါသည်။

ရုပ်နာမ်သခ်ါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်ရာ အသခ်ံတဓမ္မဖြစ်သော ဆိုသည်ကား ထိုအာကာသဌာဖြစ်သော အောက်ခံ ကောင်းကင်ကြီးအပေါ်မှာ သတ္တလောကတွင်ပါဝင်သော ရုပ်နာမ်သခ်ါရ ပရမတ်တို့၏ သမ္မုတိသြကာသလောကတွင်ပါဝင်သော ရုပ်သခ်ါရပရမတ်တို့၏ ဖြစ်ရာ ပျက်ရာ တည်ရာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် အောက်ခံ ကောင်းကင် ပညတ်ကြီးသည် အသခ်ံတဓမ္မဖြစ်ပါသည်၊ လဟာပြင် လောကကြီးကိုသာ သြကာသလောကဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ရေးသားရာမှာ သခ်ါရလောကသည် လေထုကြီးမှာ အဆုံးရှိသည်၊ လေထုကြီးမှာလဲ အောက်ခံလဟာပြင် ကောင်းကင်ကြီးမှာဆုံးသည်၊ အောက်ကောင်းကင် လဟာပြင်ကြီးမှာ တည်သည်၊ တည်ပုံမှာ–

အထက်ကရေးသားခဲ့သော "ပစ္စယေဟိ သခ်ါရိယန္တိ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ စာတိ"ဟူသော မဟာဋီကာအရ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ဘာည် အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြု၍ (ဝါ)ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး၍ အောက်ခံ ကောင်းကင်ကြီးပေါ်မှာ သခ်ါရပရမတ် တရားတို့သည် တည်ကြည်ခြင်းကြောင့် ပရမတ်သြကာသလောက ဆိုပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းဆရာတော်၏ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီရေးသားချက်သည် "ဝါတော အာကာသဌော ဟောတိ"ဟူသောသုတ် မဟာဝါ ပါဠိတော်ကြီးနှင့် အထူးကိုက်ညီပါသည်၊ ထို့ပြင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ မိလိန္ဒပညာ ပါဠိတော် လယ်တီဆရာတော်ရေး အနတ္တဝိဘာဝနာပါဠိတို့နှင့်လည်း ကိုက်ညီခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မြေထု-ရေထု-လေထု-ဟုဆိုအပ်သော သခ်ါရလောက၏ တည်ရာ လဟာပြင်ကြီးကိုသာ ပရမတ္ထစရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်၍ သြကာသလောကဆိုပါသည်၊ ထိုသြကာသလောကမှာ အောက်ကောင်းကင် အသခ်ံတပညတ် တရား ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(ခ-ဂ)အမှတ်တို့၌ အသခ်ၴာ သဒ္ဒါသည် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ဟောပါသည်၊ ပညတ်ကိုလည်းဟောပါသည်၊ ထိုသို့ဟောရာတွင် နိဗ္ဗာန်ဟောပုံမှာ ထင်ရှားပါသည်၊ ပညတ်ဟောပုံမှာ—

အနေကဘေဒါပိ ပညတ္တိပစ္စယေဟိ အကတတ္တာ အသခ်ၴတပက္ခံ ဘဇတိ။

(ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ ဒုတိယ ဆဋ္ဌမ္ဘူ နှာ-၃၆)။

နိဗ္ဗာနံ ပန ပညတ္တိ စ၊ အသခ်ၴတမမှာ ဟောန္တိ၊ အဇာတိ ဓမ္မာ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ၊ နိစ္စဓမ္မာ ဓုဝဓမ္မာ။

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်၊ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီပါဋ္ဌ နှာ(၄၇၉)။

ဤသည်တို့ကိုထောက်ဆ၍ အသခ်ၴတ သဒ္ဒါသည် ပညတ်ကိုလည်းဟောပါသေးသည်၊ ထိုသို့ပညတ်ဟာ အသခ်ၴတသဒ္ဒါဖြင့် ခြောက်စောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သြကာသလောကကို အသခ်ၴတမေ့ဖြစ်သော လဟာပြင် လောကကြီးကိုသာ သြကာသလောကဆိုသည်ဟုမှတ်ပါ ဟူ၍လည်းကောင်း အသခ်ၴတ လဟာပြင်ကြီးမှာမှ သြကာသလောက သဏ္ဌာန်ကျသည်ဟူလို ဟူ၍လည်းကောင်း သုံးနှုန်းထားပါသည် အသခ်ၴတ ပုဒ်အရဤနေရာ၌ နိဗ္ဗာန်ကိုမဆိုလိုပါ၊ သြကာသလောကကိုသာ ဆိုလိုပါသည်ဘုရား။

(ဃ) အမှတ်၌ သြကာသလောကထဲမှာ ဝိညာဏ်ပုဒ်အရ နိဗ္ဗာန်ရှိ၏ဟု မဆိုလိုပါ၊ ဆိုလိုသည်မှာ အထက်ကောင်းကင်နှင့် အောက်ကောင်းကင်နှစ်ခု တို့၏ အကြားဟု ဆိုအပ်သော ပညတ်သြကာသလောကထဲမှာ နည်းများမရသော ထာဝရ အနိစ္စ သခ်ၴတတရား ထင်ရှားရှိသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်ဘုရား။

မှတ်ချက်။ ။(င–စ)အမှတ်ပြ စောဒနာချက်နှင့် ကျမ်းစာအုပ်များမှာ တပည့်တော်များ ကြောင်ပန်းဆရာတော်တို့ ဟောကြားရေးသားသော ကျမ်းစာအုပ်များ မဟုတ်သဖြင့် ဖြေဆိုခြင်း မပြုပါဘုရား။

(ဆ)အမှတ်၌ စာသွား စာလာ ကျမ်းဆရာ၏ ဆိုလိုသည်မှာ–"သိ မှတ် ကြံ ဖန် နာမ်ဓာတ်"ဟူသော စကားအရ သခ်ၴတနာမ် ခန္ဓာနာမ် ဓာတ်ကို ဆိုလိုပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်သည် သိ မှတ် ကြံ ဖန် တတ်သော သဘော လုံးဝမရှိပါ၊ နိဗ္ဗာန်သည် အားထုတ်တတ်သော ဤဟာ သဘာဝမရှိပါ၊ နိရိဟာ သဘာဝဖြစ်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်သည် ကြောင့်ကြစိုက်တတ်သော ဗျာပါရသတ္တိ မရှိပါ၊ အဗျာပါရ သဘောဖြစ်ပါသည်၊ ဤသို့ သိ မှတ် ကြံ ဖန် တတ်သော သဘောမရှိသော ဤဟာ သဘော ဗျာပါရသဘော မရှိသော နိဗ္ဗာန်ကို ဤနေရာ၌ မဆိုလိုပါ၊ မယူရပါ၊

နာမ်ခန္ဓာ နာမ်ဓာတ်ကိုသာ ယူရပါသည်၊ ဤကား ကျွမ်းဆရာ၏ ဝတ္ထိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိက သဘောဖြစ်ပါသည်၊ ဤသဘောတရား စကားဝါကျများအရ ဤစာပိုဒ်များသည် ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပါ၊ ဝိညာဏ်ခန္ဓာကိုသာ ဆိုလိုပါသည်ဘုရား။

(၈) နိဗ္ဗာန်သည်—

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဌပေတ္ဝာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သိယာ အစ္စတ္တာ သိယာ ဗဟိဒ္ဓါ၊သိယာ အစ္စတ္တဗဟိဒ္ဓါ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ။

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ နှာ (၂၇၃) အရလည်းကောင်း ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် မြန်မာပြန် ဆဋ္ဌမ နှာ (၅၅၄) အရလည်းကောင်း အဘိဓမ္မာနည်းမုချနည်းအားဖြင့် ဗဟိဒ္ဓတရား ကေန်စင်စစ် ဖြစ်ပါသည်၊ သုတ္တန်နည်း ဥပစာနည်းအားဖြင့်မူကား–နိဗ္ဗာန်သည် အစ္စတ္တတရားဟု ဆိုထိုက်ပါ၏၊ ဆိုသင့်ပုံမှာ–

အပိ စ ခွိဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိံ ယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒန္တိ။

သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ရောဟိတဿသုတ်၊ နှာ-(၆၁)၊

ကဠေဝရေတိ အတ္တဘာဝေ သသညိမှိ သမနကေတိ သသညေ သစိတ္တေ၊ ဣတိ"နှာဟံ အာဝုသော ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ တိဏကဋ္ဌာဒီသု ပညပေမိ ဣမသ္မိံ ပန စာတုမဟာဘူတိကေ ကာယသ္မိံ ယေဝ ပညပေမိ"တိ ဒဿေတိ။

သံယုတ္တ အဋ္ဌကထာ ပဋ္ဌမတွဲ၊ နှာ(၁၀၉)၊

ဤပါဠိအလိုမှာ–နိဗ္ဗာန်သည် ဗဟိဒ္ဓ တိဏ ကဋ္ဌ စသည်တို့မှာ မရှိ၊ အတ္တဘာဝ မဟာဘူတ ကာယဟု ဆိုအပ်သော အစ္စတ္တခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှိသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစကားများကို အကျဉ်းချုပ်၍ ဆိုလိုသည်မှာ နိဗ္ဗာန်သည်—

(က) သံယုတ္တပါဠိ အဋ္ဌကထာအလို (၀၊) နေယျတ္ထနည်း သုတ္တန်နည်းအလို အစ္စတ္တတရား။

(ခ) ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်အလို၊ ၀၊ နီတတ္ထနည်း အဘိဓမ္မာနည်းအလို ဗဟိဒ္ဓတရား ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဤ (၂)နည်းတို့တွင် ဟောပုံကျမ်းဆရာတော်သည် ရောဟိတသ နတ်သား ဝတ္ထုကိုပြု၍ သုတ္တန်နည်းဖြင့် ရေးသားတော်မူပါသည်ဘုရား၊ ဤစကားများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆိုရသော်—

(၁) ဗဟိဒ္ဓနိဗ္ဗာန်သည် အဇ္ဈတ္တ ဒုက္ခသစ္စာချုပ်ခြင်းနှင့် စပ်၍နေပါသည်။

(၂) ဗဟိဒ္ဓနိဗ္ဗာန်သည် အဇ္ဈတ္တ သမุဒယသစ္စာပယ်ခြင်းနှင့် စပ်၍နေပါသည်၊

(၃) ဗဟိဒ္ဓနိဗ္ဗာန်သည် အဇ္ဈတ္တ မဂ္ဂသစ္စာပွားများခြင်းနှင့် စပ်၍နေပါသည်။ အာရုံအာရမ္မဏိကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၍နေပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋ္ဌိကာ ဆဋ္ဌမ-နှာ (၄၇)၌—

အဇ္ဈတ္တရတောတိ ဂေါစရဇ္ဈတ္တေ နိဗ္ဗာနေ ရတောဟု ဖွင့်ပြတော်မူပါသည်။ ဤသည်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ ကြောင်ပန်း စတုတ္ထဆရာတော် ဦးတိဏ္ဏရေးသော ဒီဃနိကာယ်လမ်းဟောပုံကျမ်း ပထမတွဲ၊ နှာ-(၁၅၄)၌—

"ဒါကြောင့် သန္ဓိလက္ခဏာရှိသော အကြိုက်ပရမတ် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ကြီးဟာ မျက်မြင်ကြောင်းတောင် ဤကိုယ်ကောင်းကြီးကို အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် အမှီသဟဲ အစွဲပြုပြီး ဖြစ်ရသောကြောင့် ဂေါစရဇ္ဈတ္တ အမည်ရကြောင်းကို ကောင်းကောင်းကြီး ဖွင့်ဆိုတော်မူထားတာ မူလဋ္ဌိကာကြီးမှာလည်း အထင်အရှားပဲရှိတယ် ဒကာညွှန်ရ"ဟု ရေးသားထားပါသည်ဘုရား။

ဤမျှသောစကားရပ်တို့ဖြင့် သောဓနာအမှတ် (၂)ကို တင်ပြလျှောက်ထား၍ ပြီးစီးပါကြောင်း အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာ အမှတ် (၈)

စောဒနာ အမှတ် (၈) (က) စောဒနာပြုချက်ကို တပည့်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ သောဓနာပြုခြင်းပါဘုရား။

စောဒနာအမှတ် (၈) (က)တွင် နိဗ္ဗာန်ကိုရသည် မရသည် အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝတရားက လျော့ခြင်း နည်းခြင်း တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်း မရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိလေသည် ဟု သက်သေခံ ဖော်ပြပြီးလျှင် မရေမရာ ရေးခဲ့သည် ဟူ၍လည်းကောင်း နိဂုံးတွင် သဿတဒိဋ္ဌိအယူ မိစ္ဆာဝါဒ ဟူ၍လည်းကောင်း စောဒနာထားပါသည်ဘုရား။

ဤကျမ်းဌကျမ်းပြုဆရာတော်သည် ရှေးစာမျက်နှာ ၄-မျက်နှာမှစ၍ သမ္မုတိ သစ္စာ သဘာဝသစ္စာ အရိယသစ္စာ ဟု သစ္စာ (၃)ပါးကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးလျှင် သမ္မုတိသစ္စာနယ်မှ ကျင့်ပုံ ကြံပုံ အားထုတ်ပုံတို့ကို ဖော်ပြပြီး၍ သဘာဝသစ္စာ သဘောမှန်ပုံက ဟု အစချီပြီးလျှင် သမ္မုတိသစ္စာ သတ္တဝါဇာတိနှင့် ပရမတ္ထ သစ္စာ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ကွဲပြားခြားနားအောင် ခွဲခြားပြပြီး၍ သမ္မုတိသစ္စာ သတ္တဝါမှာ သမုတ်ရုံသာ မှန်ကြောင်း အမှန်ကေန်ရှိတာက ပရမတ္ထသစ္စာ ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝတရားသာ အမှန်ရှိကြောင်း ပြတော်မူပြီး၍ သဿတအယူ ဥစ္ဆေဒအယူမှ လွတ်စေခြင်းငှာ ဖော်ပြထားသော စကားဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူဖြစ်ပုံမှာ ပရိနိဗ္ဗုတပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသည့်နောက် နိဗ္ဗာန်ထဲမှာ အမြဲတည်ရှိ၍ နေပါသည်ဟု ယူခဲ့သော် သဿတဒိဋ္ဌိ သက်ဝင်ပါသည်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်အစံတွင် ပြတ်တောက်၍ သွားပါသည်ဟု ယူခဲ့သော် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သက်ဝင်သည်ဟု သိအပ်ပါသည်။

ထို့အတူ လောကဌ္ဌလည်း သေသောအခါ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် ထိုထိုဘဝ သစ်ဘက်သို့ ဆက်လက်ကူးပြောင်းသွားသည်ဟု ယူခဲ့သော် သဿတဒိဋ္ဌိ သက်ဝင်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် ဘဝသစ်ဘက်သို့ မဆက်လက် မကူးပြောင်းပဲ သေလွန်ရာ ဘဝဟောင်းတွင်ပင် ပြတ်တောက် ကွယ်ပျောက်သွားသည်ဟု ယူခဲ့သော် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သက်ဝင်၏ဟု သိအပ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်—

သတ္တသည် ဂဟောတ္ဝာန၊ သဿတုစ္ဆေဒ ဒဿီနော-ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ (၃-နှာ-၂၃ဂ)တွင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ဆိုတော်မူထားပါသည်။

အချုပ်စကားမှာ ပကတိကပင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အဟုတ်အမှန်ရှိ၏ဟု အယူရှိကြသော မိစ္ဆာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာသာ နိဗ္ဗာန် စံဝင်ရာတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ် ပြတ်၍ သွားသည်ဟု ယူခဲ့လျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်၊ ပြတ်၍မသွားပဲ နိဗ္ဗာန်ထဲမှာ အမြဲတည်ရှိ၍ နေသည်ဟု ယူခဲ့ပြန်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်။

ထို့အတူ လောကမှာ သေဆုံးသွားသောအခါ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ပြတ်သွားသည်ဟု ယူခဲ့လျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ ပြတ်၍မသွားပဲ ဘဝသစ်ဖက်၌ အမြဲဆက်လက်၍ တည်နေသည်ဟု ယူခဲ့ပြန်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်ဟု မှတ်ရပါမည်၊ အတ္တအယူ သတ္တအယူ ရှိသူတို့သာ သတိမူရန်အချက်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

ပကတိ ပင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူ၍ အလျဉ်းမရှိ၊ရုပ်နာ မ်နှစ်ပါးမျှ အနတ္တ သက်သက်သာလျှင် အဟုတ်အမှန်ရှိ၏ဟု မှန်ကန်သောအယူရှိကြသော သမ္မာဝါဒီ

ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာကား ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာသည် ပင်ကိုယ်ကပင် အလျှဉ်းမရှိသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ပြတ်သွားသည် ဟူ၍လည်းကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်မြဲနေသည် ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုဖွယ်ရာ လုံးဝ မရှိတော့ပေ၊ စင်စစ်မှာမူကား အကြောင်းတရားတို့ ချုပ်ပြတ်ကုန်၍ အကျိုး ရုပ် နာမ် အဆက်ဆက်တို့သည်သာလျှင် အကြွင်းမဲ့ငြိမ်းအေး ချုပ်ပြတ်ကုန်၏၊ပုဂ္ဂိုလ်ပြတ်သွားတာ မဟုတ်ဟု ယူခြင်းသည် သမ္မာ-ဒိဋ္ဌိ သာ ဖြစ်၏၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မဟုတ်ပေ။

လောကတွင် သေဆုံးသွားကြရာ၌လည်း ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတို့သည်သာလျှင် သေဆုံးချုပ်ပြတ်သွားကုန်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ပြတ်သွားတာ မဟုတ်ဟု ယူခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိသာ ဖြစ်၏၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မဟုတ်ပေ၊ အကြောင်းတရားတို့က ပြုပြင်စီရင်ပေးသဖြင့် အကျိုး ရုပ် နာမ် နှစ်ပါးတို့သည်သာလျှင် အစဉ်မစဲ အမြဲဆက်လက်၍ ဖြစ်ပေါ်နေကုန်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြဲနေတာ မဟုတ်ဟု ယူခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိသာ ဖြစ်၏၊ သဿတဒိဋ္ဌိ မဟုတ်ပေ၊ ဤကား သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒ-ဒိဋ္ဌိ အစွန်းနှစ်ပါးမှ လွတ်အောင် ဖြောင့်မှန်စွာ ယူကြသော သမ္မာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းသုံးစောင်တဲ့ စာမျက်နှာ (၈၁-၈၂) ၌ ဂင်္ဂါသဲလုံးနှင့် အမျှမက ပွင့်တော်မူကြကုန်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ တဆူသော ဘုရားရှင်အတွက် ကျွတ်တော်မူကြကုန်သော သာဝက အရှင်မြတ်တို့သည် နှစ်ဆယ့်လေးအသခ်ေနှင့် ကုဋေခြောက်ဆယ် ဗိုလ်ခြေတသိန်း ကျွတ်တန်း ဝင်ကြကုန်သည်ဟု စာအဆိုရှိပေသည် ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ကျွတ်တာကလဲ ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝသစ္စာတရား၊ ကျန်ရှိနေတာ့ကလဲ ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝသစ္စာတရားသာ ရှိလေသည်ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဤသို့ရေးသားရာ၌ (၁)ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် သမ္မုတိသစ္စာ (၂)မ္မေဓိဋ္ဌာန် ပရမတ္ထသစ္စာဟူ၍ အဓိဋ္ဌာန် ၂-ပါး၊ သစ္စာ ၂-ပါးကိုသာ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် သမ္မုတိသစ္စာဆိုသည်မှာ ဒုက္ခနိရောဓ သစ္စာတရားကြီးဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြကုန်သော ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားရဲ့အပေါ်မှာ နှစ်ဆယ့်လေးအသခ်ေနှင့် ကုဋေခြောက်ဆယ် ဗိုလ်ခြေတသိန်းဟု ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် သမ္မုတိသစ္စာဖြင့် ရေတွက်ပြောဆိုရပါသည်၊ ဤကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် သမ္မုတိသစ္စာကို မသိမမြင်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်တကယ်အရှိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကထာဝတ္ထုပြုပါဠိတော် နှာ ၅၄။

သကဝါဒီမေး။ ။ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော အတ္ထတ္ထမို့ နတ္ထတ္ထမို့တိ။

ပရဝါဒီအဖြေ။ ။အတ္ထတ္ထမို့တိ၊

ဆိုလိုသည်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်၌ တည်ရှိ၍နေသလော၊ မရှိသလောဟု သကဝါဒီကမေးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်၌တည်ရှိနေသည် မှန်ပါ၏ဟု ပရဝါဒီက ဖြေဆို၏။

သကဝါဒီမေး။ ။ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော သဿတောတိ။

ပရဝါဒီအဖြေ။ ။နဟေတုံ ဝတ္တေဗ္ဗော။

ဆိုလိုသည်မှာ–ပရိနိဗ္ဗာန်ပင်စံသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မြဲ၍နေသလောဟု သကဝါဒီကမေးလျှင် ဤသို့မြဲနေသည်ဟူ၍ကား မဆိုထိုက်ပါဟု ပရဝါဒီကဖြေ၏။

ပရဝါဒီအမေး။ ။ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော အတ္ထတ္ထမို့၊ နတ္ထတ္ထမို့တိ၊

သကဝါဒီအဖြေ။ ။နတ္ထတ္ထမို့တိ၊

ဆိုလိုသည်မှာ–ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံသောပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်၌ရှိသလော၊ မရှိသလောဟု ပရဝါဒီကမေးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာသည် နိဗ္ဗာန်ထဲမှာမရှိပေဟု သကဝါဒီကဖြေ၏။

ပရဝါဒီမေး။ ။ပရိနိဗ္ဗုတောပုဂ္ဂလော ဥစ္ဆိဇ္ဇနော့တိ။

သကဝါဒီဖြေ။ ။နဟေတုံ ဝတ္တေဗ္ဗော၊

ဆိုလိုသည်မှာ—ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြတ်တောက် ကွယ်ပျောက်သွားသလောဟုပရဝါဒီကမေးလျှင်ပြတ်တောက်ကွယ်ပျောက်သွားသည်ဟူ၍ကား မဆိုထိုက်ပါဟု သကဝါဒီကဖြေ၏။

ထို့ကြောင့် ကျွတ်တန်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဟုတ်တကယ်ရှိသည်ဟုယူဆလျှင် သက္ကာယဒိट္ဌိ သဿတဒိट္ဌိဖြစ်၍ ကျွတ်တန်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် သမ္မုတိ သစ္စာမျှသာရှိသည်ဟု ယူဆလျှင် သမ္မာဒိट္ဌိဖြစ်ပါသည်။

(၂) ထိုမှတပါး မြေဓိဋ္ဌာန် ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် ကျွတ်တာကလဲ ခန္ဓာငါးပါး ကျန်ရှိတာကလဲ ခန္ဓာငါးပါးဟုဆိုရာမှာ—

သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌမ စာမျက်နှာ (၇၄)လာ ဂါထာမျှားကို အကျဉ်းရုံးကာ တမျိုးပြင်၍ စီထား သည့် (ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း) စာမျက်နှာ (၃၁၉)၌–

ဒုက္ခမေဝေတ္ထ နော ဒုက္ခံ၊ ကိရိယာဝ နု ကာရကော။
နိဗ္ဗုတိဝ နိဗ္ဗုတော နု၊ မဂ္ဂေါ ဂမကောနိဓ–
ဟု မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားက မိန့်တော်မူပါသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ ဟုတ်မှန်သော သာသနာတော် အလို အားဖြင့် သမ္မာဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်များ မှန်ကန်စွာ သိမြင်ကြပုံမှာ– အကြောင်းအား လျော်စွာ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေသော ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာ တရားသည် သာလျှင် အမှန်ရှိ၏။

ဆင်းရဲတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ ဘိတ်ဘိတ်မရှိပေဟု သိမြင်ကြကုန်၏။

ဤစကားဖြင့် မကျွတ်လွတ် မငြိမ်းအေးသေးပဲ ယခုထင်ရှားရှိနေတာကလဲ ဒုက္ခသစ္စာ ခန္ဓာငါးပါးမျှသာပင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်ဟု ဆိုလိုသည်။

အကျိုးခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားကို တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေအောင် ပြုပြင်စီရင်သော သမုဒယသစ္စာတရားသည်သာလျှင် ဧကန်ရှိ၏၊ ခန္ဓာငါးပါး တည်းဟူသော လောကကို တည်ထောင်ပြုလုပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ အလျှဉ်း မရှိပေဟု သိမြင်ကြကုန်၏။

ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းရာ သန္တိသဘောမျှ နိရောဓသစ္စာ တရားသည်သာလျှင် တကယ်ရှိ၏၊ ငြိမ်းအေးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူ၍ လုံးဝမရှိပေဟု သိမြင်ကြကုန်၏။

ဤစကားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ကျွတ်လွတ်သွားတာ ငြိမ်းအေးသွားတာလဲ ဒုက္ခ-သစ္စာ ခန္ဓာငါးပါး ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ကျွတ်တာ ငြိမ်းတာ မဟုတ်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုနိရောဓသစ္စာသို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်းသဘောမျှ မဂ္ဂသစ္စာတရားသည်သာ လျှင် အဟုတ်ရှိ၏၊ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ အလျှဉ်း မရှိပေဟု သိမြင်ကြကုန်၏၊ ဤကား သမ္မာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မှန်ကန်စွာ သိမြင် ကြပုံတည်း။

ခန္ဓာငါးပါး လျှော့နည်း တိုး ဆုတ်မရှိ

သာသနာတော်အခါတွင်းဌ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြ၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့ သည် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားကြရာတွင် သင်္ခါရနယ်ထဲမှာ ခန္ဓာငါးပါးသည် လျှော့၍လျှော့၍ သွားလေသလော မလျှော့ပဲရှိလေသလော။

သာသနာပဒေါမှာ ခန္ဓာငါးပါးသည် တိုးပွား များပြား၍ လာလေသလော မတိုးပဲ ရှိလေသလောဟု စသည်ဖြင့် ကြံစည်ကြကုန်သော သူတို့၏ ယုံမှားသံသ-ယကို ပယ်ဖျောက်တော်မူလိုပြန်၍ "နိဗ္ဗာန်ကိုရသည် မရသည်အတွက်နှင့် ခန္ဓာ

ငါးပါး သဘာဝတရားက လျှော့မြင်း နည်းခြင်း တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်းမရှိ၊ ခန္ဓာ ငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိလေသည်”ဟု ကြောင်ပန်း ဒုတိယဆရာတော်က ရေးသားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လိုရင်းမှာ အကြောင်းတရား ချုပ်ငြိမ်းသဖြင့် အကျိုးခန္ဓာငါးပါးသည် အကြွင်းမဲ့ ရုပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးသောအားဖြင့် နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ ကိန်းသွားသည့် အတွက်နှင့် သခ်ၢတနယ်ထဲမှာ ခန္ဓာငါးပါးသည် မလျှော့ရစ်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် လောကခေါတ်တခွင်လုံး၌ အကြောင်းသမုဒယသစ္စာ ပရမတ်က ဘယ် အခါမှ မတုံးကောင်း မသုဉ်းကောင်း မကုန်ကောင်း မဆိတ်ကောင်းသော ကြောင့်တည်း။

ထိုအကြောင်း မသုဉ်းသမျှ မကုန်သမျှကာလပတ်လုံး အကျိုးခန္ဓာငါးပါး သည်လည်း မကုန်တမ်း မခန်းတမ်း မဆုံးတမ်း ငါးပါးအတိုင်းသာ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဖြစ်ရကား နိဗ္ဗာန်ကို ရ-မရအတွက်နှင့် သခ်ၢတနယ်ထဲမှာ ခန္ဓာငါးပါး လျှော့နည်းတိုးဆုတ် မရှိဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထို့ကြောင့်—

ဥပ္ပာဒါ ဝါ ဘိက္ခဝေ တထာဂတာနံ ,အနုပ္ပာဒါ ဝါ တထာဂတာနံ ဌိတာဝ သာ ဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာ။ သဗ္ဗे သခၢါရာ အနိစ္စာ။
တိကဂုတ္တရပါဠိတော် စာမျက်နှာ-၂၇၉။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ တထာဂတာနံ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့၏။ ဥပ္ပာဒါ-ဥပ္ပာဒေ၊ ပွင့်တော်မူခြင်းသည်။ သတိ ဝါ၊ ရှိသော်လည်းကောင်း။တထာဂတာနံ၊ မြတ်စွာ ဘုရားတို့၏။ အနုပ္ပာဒါ-အနုပ္ပာဒေ၊ ပွင့်တော်မမူခြင်းသည်။ သတိ ဝါ၊ ရှိသော် လည်းကောင်း။ သာ ဓာတု၊ ထိုခန္ဓာငါးဝ အနိစ္စဓာတ်သည်။ ဌိတာဝ၊ တည်ရှိ သည်သာလျှင်တည်း။ ဓမ္မဋ္ဌိတတာဝ၊ ဝိပဿနာဉာဏ် မြင်အပ်သောသဘောဌာန် တည်သည်သာလျှင်တည်း။ ဓမ္မနိယာမတာဝ၊ ခန္ဓာငါးဝ အနိစ္စဓမ္မအားဖြင့် နိယာမတုံး မဆုံး မတုံးပဲ တအုန်းအုန်း အမြဲဖြစ်ပေါ်နေသည်သာလျှင်သာ တည်း။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သခၢါရာ၊ သခၢါရတရားတို့သည်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စမည်ကုန်၏။

အကျဉ်းချုပ်အဓိပ္ပာယ်ကား-ကမ္ဘာလောကဓာတ်ကြီးထဲ၌ဘုရားရှင်တို့ပွင့်သည် ဖြစ်စေ မပွင့်သည်ဖြစ်စေ၊ ဝါ၊ သတ္တဝါတို့ နိဗ္ဗာန်ရသည်ဖြစ်စေ မရသည်ဖြစ်စေ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောမျှဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝသစ္စာတရားသည် လျှော့နည်းတိုးဆုတ်မရ၊ ဓမ္မနိယာမတုံးအားဖြင့် မကုန်တမ်း မခန်းတမ်း မဆုံး တမ်း မဘုံးတမ်း တအုန်းအုန်းဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေလေသည်။

သို့အတွက် ဘယ်ကမ္ဘာ ဘယ်ဘုရား လက်ထက်ကျသောအခါ ခန္ဓာငါးပါး သခ်ၤတရား အားလုံးသည် ယုတ်လျော့နည်းပါး၍ ကုန်ဆုံးသွားပြီးလျှင် အသခ်ၤတပရမတ်တပါးတည်းသာလျှင် ကျန်ရှိတော့မည်ဟု ဤသို့ မဖြစ်ကောင်းပေ။

ထိုသို့ ခန္ဓာငါးပါးလျော့နည်း တိုးဆုတ်မရှိ ဖြစ်ခဲ့သော် ခန္ဓာချုပ်ငြိမ်းရအောင် နိဗ္ဗာန်ရောက်ရအောင် ဝိပဿနာအကျင့် မဂ်အကျင့်များကို ကျင့်နေခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိတော့မည်နည်းဟူ၍ပြား၏။ ဝိပဿနာ အကျင့် မဂ်အကျင့်များသည် အကျိုးမရှိ ခန္ဓာမချုပ်ငြိမ်းနိုင် နိဗ္ဗာန်မရောက်နိုင်ဟု ဆိုသည်မဟုတ်ပေ။

ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းများကို ပွားများအားထုတ်ပါလျှင် ခန္ဓာချုပ်ငြိမ်းနိုင်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်သည်၊ မဒ္ဓတ်အမှန်သာတည်း၊ ထိုခန္ဓာများ ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့်အတွက်၊ဝါ-နိဗ္ဗာန်ရသွားသည့်အတွက်နှင့် သခ်ၤတနယ်ထဲမှာ ခန္ဓာငါးပါး လျော့နည်း တိုးဆုတ်မဖြစ်ရစ်တာကိုသာ ဆိုလိုသည်။

ပရမတ္ထတရားတို့၏ ချိန်ခွင် ပိသာတင်းချင့် တောင်းချင့်အားဖြင့် မရကောင်းသော ရူပကွန္ဓာ၏ ဖောက်ပြန်သဘော ဝေဒနာကွန္ဓာ၏ ခံစားသဘော သညာကွန္ဓာ၏ မှတ်သားသဘော သခ်ၤါရကွန္ဓာ၏ ပြုပြင်သဘော ဝိညာဏကွန္ဓာ၏ သိသဘောများသည် သဘာဝသစ္စာနယ်က သဘောမျှ အမှန်ဖြစ်ပေရကား အတိုးအဆုတ် မရကောင်းနိုင်ပါ။

သို့အတွက် ဘုရားပွင့်သည်ဖြစ်စေ မပွင့်သည်ဖြစ်စေ လောကဓာတ်ကြီးထဲမှာ အလွန်တရာ နက်နဲဆန်းကြယ်ကုန်သော ပဋ္ဌာန်းအကြောင်းအကျိုး ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုးတို့သည် သူသဘာဝ ထုံးစံအတိုင်း ဘယ်တော့မျှ အတိုးအဆုတ် မရှိကြသောကြောင့် ကုန်ဆုံးသွားခြင်းလည်း မရှိကြကုန်၊ သူ့အကြောင်းနှင့် သူ့အကျိုးတံထွာ ဝေ၀ံမမှတာအားဖြင့် ပဋ္ဌာန်းတရား ၂၄-ပါးအတိုင်း ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် တဆယ့်နှစ်ပါးအတိုင်းသာလျှင် အတိုးအဆုတ်မရှိ၊ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေကြကုန်၏၊ နိဗ္ဗာန်ရ မရ အတွက်နှင့် သခ်ၤတနယ် အသခ်ၤတနယ် နှစ်နယ်လုံးမှာ အတိုးအဆုတ် မရှိကြပါကုန်။

ခန္ဓာငါးပါးသည် သဘာဝအားဖြင့် အတိုးအဆုတ်မရှိနိုင်တာကို ထားပါဦး၊ သခ်ၤာအားဖြင့်ပင် အတိုးအဆုတ်မရှိကောင်း ဘုရားပွင့်၍ နိဗ္ဗာန်ရကြသည့်အတွက်ကြောင့် သခ်ၤတနယ်ထဲမှာ ခန္ဓာသည် ၄-ပါးသာ ကျန်ရှိတော့၏၊ ၃-ပါးသာကျန်ရှိတော့၏ စသည်ဖြင့် သခ်ၤာ ယုတ်လျော့သွားခြင်းသည်လည်းကောင်း ဘုရားမပွင့်၍ နိဗ္ဗာန်မရကြသည့်အတွက်ကြောင့် သခ်ၤတနယ်ထဲမှာ ခန္ဓာသည် ခြောက်ပါးဖြစ်လာ၏၊ ခုနစ်ပါး ဖြစ်လာ၏ဟု စသည်ဖြင့် သခ်ၤာတိုးပွားလာခြင်းသည်လည်းကောင်း လုံးဝမဖြစ်ကောင်း ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်းသာ အခါခပ်သိမ်း ရှိလေသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဤသို့ သောဓနာ လျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ်(၈) (က)သောဓနာကို ဝင်သွင်း လျှောက်ထားပါသည် အမှတ်(၃)ဝိနည်းဓိုရ် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

စောဒနာ-အမှတ် (၈)(ခ)စောဒနာကို-သောဓနာ ပြုခြင်းပါဘုရား။

ဤစောဒနာချက်တွင် စောဒနာထားပုံမှာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သောကာလ သတ္တဝါပြတ်၏၊ နောင်ဝေဖန်ပြန်၍ သတ္တဝါမဖြစ်ပြီဟု သိမြင် ယူမှားမှုသည် ဥစ္ဆေဒဒိट्ठိ အယူမှားတည်းဟု စောဒနာချက်တွင် သက်သေထုတ်ပြပြီးလျှင် သဿတဒိट्ठိအတွင်း သက်ဝင်သည့် ဥဇုဝိပစ္စနိက အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်ကြောင်း စောဒနာထားပါသည်။

ထိုစောဒနာချက်တွင် အထောက်အထား ပြထားသည်မှာ "ဘုရားရှင်၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်သောအခါ ဘဝပြတ်သည်ဟု ဟောပြောခြင်းကို"ဟု အထောက်အထားလည်း ပြထားပါသည်၊ ထိုအထောက်အထားပြ ၎ကားနှင့် စောဒနာတင်ထားသော စကားနှစ်ရပ်ကို ပေါင်းစပ်၍ အဓိပ္ပါယတွေ့ ကောက်ပြရလျှင် ဘဝနှင့်သတ္တဝါ၊ သတ္တဝါနှင့်ဘဝ မကွဲမပြား တသားတည်း ယူထားကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားလှပါသည်။

ဘဝ၏အရကို တရားကိုယ်ကောက်လျှင် –

တတ္ထ ကတမော ဥပါဒါနုပစ္စယာ ဘဝေါ။ဘဝေါ ဒုဝိဓေန အတ္ထိ ကမ္မ-ဘဝေါ အတ္ထိ ဥပပတ္တိဘဝေါ။တတ္ထ ကတမော ကမ္မဘဝေါ ပုညာภิသင်္ခါ-ရော အပုညာภิသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာภิသင်္ခါရော၊ အယं ဝုစ္စတိ ကမ္မ-ဘဝေါ သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝဂါမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ။

တတ္ထ ကတမော ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ကာမဘဝေါ ရူပဘဝေါ အရူပ ဘဝေါ၊ သညာဘဝေါ၊ အသညာဘဝေါ၊ နေဝသညာ နာသညာဘဝေါ၊ ဧကဝေါကာရဘဝေါ စတုဝေါကာရဘဝေါ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ၊ အယံ-ဝုစ္စတိ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ ဣတိအယဉ္စ ကမ္မဘဝေါ၊ အယဉ္စ ဥပပတ္တိဘဝေါ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါဒါနုပစ္စယာဘဝေါ—

ဟူသော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ နိဒ္ဒေသ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်အရ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ စာမျက်နှာ-၂၂-၂၃-တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဘဝ၏သရုပ်ကို အကျဉ်းချုပ်၍ ပြရလျှင် ခန္ဓာငါးပါး နာမ်ရုပ်တရားသာလျှင် တရား ကိုယ်ရပါသည်။

သတ္တဝါသည်ကား သရုပ်တရားကိုယ်အားဖြင့် လည်းကောင်း အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလအားဖြင့်လည်းကောင်း ရကောင်းသော တရားမျိုးမဟုတ်၊ စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရုံမျှ အသုံးကျသော သမ္မုတိသစ္စာ အဘာဝပညတ်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ပညတ်မျှသာဖြစ်သော သတ္တဝါကို အဟုတ်ရှိ တကယ်ရှိ ထင်မြင်စွဲယူထားခြင်းကြောင့် ယုတ်မာသော အယူရှိပုံကို–

> သစ္စံ ကိရ တေ အာဝုသော ယမက ဝေရ္ဃပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပန္နံ၊ ကထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ ယထာ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ နု ဟောတိ ပရံ-မရဏာတိ—

စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ယမကသုတ်-နှာ-၉၀

ဘာသာပြန်။ ။အာဝုသော ယမက၊ ငါ့ရှင် ယမက။ တေ၊ သင့်အား။ ယထာ၊ အကြောင်းအခြင်းဖြင့်။ ခီဏာသဝေါ၊ ရဟန္တာဖြစ်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ကာယဿ၊ ဥပါဒိဏ္ဏ ခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘေဒါ၊ ပျက်စီးသည်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ (တနည်းကား) ဘေဒါ၊ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ပြတ်၏။ ဝိနဿတိ၊ ပျောက်၏။ မရဏာ၊ သေသည်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ နု ဟောတိ။ မဖြစ်။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာဖြင့်။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ အဟံ၊ ငါသည်၊ အာဇာနာမိ၊ သိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပါပကံ၊ ယုတ်မာသော။ ဒိဋ္ဌိဂတံ၊ မိစ္ဆာအယူသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သည်။ သစ္စံ ကိရ၊ မှန်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဝေါစ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဆို၏။

ပဏ္ဍိတဓဇ သီရိပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇဂုရု တံဆိပ်တော်ရ မိုင်းခိုင်းဆရာတော်ကြီးကလည်း တိပေဋကဝိနိစ္ဆယကျမ်း ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ-၂၇၀-တွင် အထက်ပါအတိုင်း ရေးသားတော်မူပါသည် ဘုရား။

ဤသို့ သောဓနာ လျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ် (၁) (ခ) သောဓနာကို တင်သွင်း လျှောက်ထားအပ်ပါသည်၊ အမှတ် (၃) ဝိနည်းဓိုရ် အရှင်သူမြတ်တို့ ဘုရား။

စောဒနာ အမှတ် (၁) (၁) စောဒနာကို- သောဓနာခြင်းပါ ဘုရား။

သတ္တလောက သင်္ခါရလောက ဩကာသလောက တည်းဟူသော ဘုံသုံးပါးဌ ဖြစ်ကုန်သော သဝိညာဏက အဝိညာဏက အလုံးစုံကို နာမရူပ-

ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဓမ္မဝဝတ္ထာန ဉာဏ်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ကြည့်လျှင် ဥပါဒ်ဌိ ဘင် အစဉ် ဖြစ်ပျက်၍ နေကြကုန်သော ရူပ် နာမ် ဓမ္မ သခ်ါရတရားတို့သည် သာ ရှိကုန်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာဟူ၍ လုံးလုံးမရှိ သက်သက်မရှိ အလျှဉ်းမရှိကြကုန်ပြီဟု ဉာဏ်၌ ဆုံးဖြတ်ပိုင်နိုင် သိမြင်နိုင်ကြောင်းကို-ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ-၂၂၇-လာ စကားဖြင့် သိအပ်နိုင်ပါသည်။

> သဗ္ဗေပိ တေဘူမက ဓမ္မေ၊ ခဏေန သမုဋ္ဌံ ဝိဝရမာနောဝိယ ယမကတာလကန္ဒံ ဖာလယမာနော ဝိယ စ၊ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဒ္ဒေဝ ဝဝတ္ထပေတိ၊ နာမရူပမတ္တတော ဥဒ္ဓံ အညော သတ္တော ဝါ၊ ပုဂ္ဂလော ဝါ၊ ဒေဝေါ ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ နတ္ထိတိ နိဋ္ဌံ ဂစ္ဆတိ။

သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေဘူမကေ၊ ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ ခဏေန၊သန်လျက်ဦးအဖျားဖြင့်။ သမုဋ္ဌံ၊ ပူတာတံတင်းနှင့်တူသော ကြီးစွာသော ပန်းကြုတ်ဖုံး ပန်းကလာပ်ဖုံးကို။ ဝိဝရမာနောဝိယစ၊ ဖွင့်လိုက်ဘိသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ယမကတာလကန္ဒံ၊ အလုံးစုံသော ထန်းဖူးညောင့်ကို။ ဖာလယမာနော ဝိယ စ၊ ခွဲလိုက်ဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ နာမဉ္စ၊ နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း။ ရူပဉ္စ၊ ရုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒ္ဒေဝ၊ နှစ်စု နှစ်ဖုံ နှစ်ပါးအားဖြင့်။ ဝဝတ္ထပေတိ၊ သိမ်းဆည်း ပိုင်းခြား မှတ်သားနိုင်ပေ၏။

နာမရူပ မတ္တတော၊ နာမ် ရုပ်နှစ်ပါးမျှမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ ဝါ၊ အပိုအလွန်။ အညော၊ တပါးတခြားဖြစ်သော။ သတ္တော ဝါ၊ သတ္တဝါဟူသည် လည်းကောင်း။ ပုဂ္ဂလော ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် လည်းကောင်း။ ဒေဝေါ ဝါ၊ နတ်ဟူသည်လည်းကောင်း။ ဗြဟ္မာ ဝါ၊ ဗြဟ္မာဟူသည် လည်းကောင်း။ နတ္ထိ၊ ဘိတ်ဘိတ်မရှိ အလျှဉ်းမရှိပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နိဋ္ဌံ၊ ပြီးဆုံးအောင်မြင် ဉာဏ်တွင်ရှင်းလင်း ပိုင်နိုင်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်လေ၏။

ဤသို့ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ပညတ်တို့နှင့် မရောမယှက် သက်သက်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ပရမတ္ထ သဘာဝဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုး နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းဟူသော အကြောင်းအကျိုးတို့သည် နိယာမသဘောအတိုင်း တဦးတယောက်မျှ ပြုပြင်ဖန်ဆင်းမှုမရှိပဲ အမြဲဖြစ်ပျက်၍နေကြပါကုန်သည်။

နိယာမတရားဆိုသည်ကား တစုံတယောက်သောလူ တစုံတယောက်သော နတ် တစုံတယောက်သော သိကြား တစုံတယောက်သော ဗြဟ္မာ တစုံတယောက်သော ထာဝရဘုရား တို့၏ ပြုလုပ်မှု ဖန်ဆင်းမှုတို့ဖြင့် မစပ်

မဆိုင်ပဲ ဓာတ်သဘာဝအလျောက် မဖောက်မပြန် အမှန် အမြဲ မလွှဲမပြောင်း သူ့အကြောင်းနှင့် သူ့အကျိုး သူ့အနှယ်နှင့်သူ့အမျိုး အရိုးမပျက် အစဉ်မပျက် အဆက်ဆက် ဖြစ်ပွားရ၍ နေမှုကို နိယာမတရားဆိုသည်ဟူ၍—

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်၊ ပဌမတွဲ–နှာ (၄၂၂) ကြောင်းရေ(၇) နိယာမ ဒီပနီကျမ်းဌ၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ဆိုတော်မူထားပါသည်။

ဤသို့ နိယာမတရားအားဖြင့် အနိစ္စသဘာဝ- ရူပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရား တို့သည် ဘယ်ကမ္ဘာကျလျှင် ကုန်ဆုံးမည်၊ ဘယ်ကမ္ဘာတုန်းက စခဲ့သည်ဟု အစနှင့်အဆုံး အဆုံးနှင့်အစ အဘိညာဏ်ရမဟာသာဝကကြီးတို့ပင် ဆင်ခြင်၍ မရနိုင်ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ မပျက်မစီးပဲ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကြီးကဲ့သို့ ထာဝရတည်မြဲ နေသည်ဟု မဆိုလိုပါ၊ ထိုသို့ စဆုံးမရ ဖြစ်ပေါ်၍ နေကြပါကုန်သော်လည်း အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်ပေါ်နေသည် မဟုတ်ပါ၊ အကြောင်းရှိမှ ဖြစ်ပေါ်ကြရပါသည်၊ သို့သော်လည်း မမြဲသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသောအကျိုးတရားတို့သည် တည်မြဲခြင်း မရှိနိုင်ကြောင်းကို–

ရူပံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယောပိ ဟေတု၊ ယောပိ ပစ္စယော၊ ရူပဿ ဥပ္ပါဒါယ သောပိ အနိစ္စော၊ အနိစ္စသမ္ဘူတံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ ကုတောနိစ္စံ ဘဝိဿတိ–

အစရှိသော (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်) အနိစ္စဝဂ်၊ သဟေတုကအနိစ္စသုတ်၊ နှာ–၂၀–ဖြင့် သိအပ်ပါသည်။

ရဟန်းတို့ ရူပ်သည်မမြဲ၊ ရူပ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်း အထောက်အပံ့ သည်လည်း မမြဲ၊ ရဟန်းတို့ မမြဲသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရူပ်သည်ကား အဘယ်မှာ မြဲလိမ့်မည်နည်း။

ထို့ကြောင့် "သတ္တောကာသ သင်္ခါရအားဖြင့် လောကသုံးပါးတို့တွင် သဝိညာဏက အဝိညာဏက ရူပ်နာမ်ဟူသမျှ ပေါ်သိမ်းသော ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင် ဖြစ်ပျက်စဉ် သင်္ခါရတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အဆုံးလည်းမရ အစလည်းမရှိ နိယာမအားဖြင့် မသုဉ်းကောင်း မဆုတ်ကောင်းသော သဘောရှိကုန်၏"ဟု ခြောက်စောင်တဲ့ကျမ်းတွင် ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရား ရေးသားတော်မူခြင်းသည် ဘုရားရှင်အလိုတော်ကျအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ကြောင်းနှင့်ကျိုးမျှ ရူပ် နာမ် ဓမ္မ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်ကို မသိမမြင် မဆင်ခြင်သော ဗာလပုထုဇဉ် အနှပုထုဇဉ်တို့မှာသာ အတ္တ အစဲမြဲကြီး မြဲ၍ အလွဲလွဲ အမှားမှား သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူမျှားဖြစ်တတ်သည်မျှားကို

အောက်ပါ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားသော နိယာမ ဒီပနီကျမ်းလာ စကားဖြင့် သိအပ်ပါသည်။

မှောင်တွင်းသားတို့မှာ ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို သတ္တဝါ၏ အတ္တ ငါ၏ အတ္တ ဟု ယူကြလျက်ရှိသောကြောင့် ဤဘဝ ရုပ်နာမ်စုသည် စုတိတွင်ချုပ်ဆုံးသည်ဟု ယူကြလျှင် ဤပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း စုတိတွင် ပျက်ဆုံးသည်ဟု ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်လေ၏၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် စုတိတွင်မဆုံး နောက်ဘဝတွင် ကူးပြောင်းသည်ဟု ယူဆကြလျှင် အတ္တဖြစ်သော နာမ်ရုပ်စုသည် အချို့အချို့ နောက်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းသည်ဟု သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်၏၊ ရုပ်နာမ်မှ အလွတ်ကြံဆ၍ ယူကြသော အတ္တဧီဝ အယူမျိုးလည်းရှိ၏။ သေရာမှာ ပြတ်သည်ဟု ယူလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်၏၊ သေရာမှာမပြတ် ခန္ဓာအိမ်တခုပျက်လျှင် ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံပို့ချရာ၌ ခန္ဓာအိမ် အသစ်နှင့် နေပြန်သည်ဟု ယူလျှင် သဿတ-ဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အတ္တဧီဝ အယူကင်းပျောက်၍ အဘိဓမ္မာအလင်းပေါက်ခဲ့လျှင် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဘဝဆက်တိုင်း အပါယ်ငရဲမှ အမြဲကင်းငြိမ်းခြင်း ဟူသော ပထမနိဗ္ဗာန်ကြီး ပေါက်လေ၏ ဟု လယ်တီဒီပနီ ပေါင်းချုပ်–ပ–နှာ–၄၂၂ နိယာမဒီပနီကျမ်းတွင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ရေးသားတော်မူပါသည်။

ဤသို့ လျှောက်ထားအပ်သော သောဓနာ အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချတော်မူပါရန် အမှတ်(၈)–(၈) သောဓနာကို တင်သွင်း လျှောက်ထားပါသည် နိုင်ငံတော် အမှတ် (၃)ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် အရှင်မြတ်တို့ ဘုရား။

(ဃ) သောဓနာချက်ကို လျှောက်ထားပါသည်ဘုရား။

ကမ္ဘာလုံးမူ ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲ သဘာဝဒီပနီကျမ်း–နှာ–(၁၉၅)မှာ–

ဘယ်ဟာတစိမ့ မရှိမမြင်သော ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည် ငါခေါ်သည် ကိုယ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူသည်၊ ဤအဋ္ဌကထာ ဋီကာပြဖော် အလိုတော်က "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ" ဟူသော ဗြဟ္မ-နိမန္တန သုတ်ပါဠိတော်ကို ပြတော်မူသည်။

ဤသို့ ရေးသားတော်မူဆုံ၌—

ဥပမာအားဖြင့် လက်ကိုဆုပ်၍ ထားပါလျှင် ကြည့်မြင်သောသူတို့က လက်ဆုပ်ထဲမှာ တခုခုရှိနေလိမ့်မည်ဟု ထင်ရပါလိမ့်မည်၊ သို့သော် လက်ဆုပ်ထဲမှာ

ဘာမျှ ဘာပစ္စည်းမျှ မရှိပါ၊ ကြည့်သောသူတို့ကသာ ရှိလိမ့်မည်ဟုထင်မြင်နေကြပါသည်။

လက်ဆုပ်ကိုဖြန့်၍ ပြလိုက်သောအခါမှ လက်ဆုပ်ထဲမှာ ဘာပစ္စည်းမျှမရှိပါ လားလို့ကြည့်သူတို့ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သံသယကင်းရှင်းမြင်ကြပါတော့သည်။

ထိုဥပမာအတူ လူ နတ် ဗြဟ္မာဘုံ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ခန္ဓာတို့မှာ ဆုပ်ရှိထားသော လက်နှင့်တူပါသည်၊ အရိယသစ္စာ ဒေသနာနည်းအားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာသာ ရှိပါသည်၊ သုခဆိုတာ မရှိပါ။

သို့သော် ပုထုဇဉ်တို့အ မြင်အားဖြင့် ကြည့်ရှုပါမူ သုခရှိလိမ့်မည်ဟု ထင်နေကြ မြင်နေကြပါသည်။

ဆုပ်ရှိထားသော လက်ကို ဖြန့်ရှုပြလိုက်ပါလျှင် ကြည့်သောသူတို့က ဘာမျှ ဘာပစ္စည်းမျှ မရှိပါ!တကားဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်ရှိ သွားကြသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကလျာဏပုထုဇဉ် အရိယာတို့မှာ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ကြည့်လိုက်မူ လူ နတ် ဗြဟ္မာဘုံ လူ နတ်ခန္ဓာတို့မှာ ဘယ်သုခမျှ မရှိပါတကားဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်သွားကြပါသည်၊ အရိယသစ္စာ ဒေသနာနည်းအားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာပါတကားဟု မြင်သွားကြပါသည်။

လက်ဆုပ်ဖြန့် ထားတာလို ကောင်းကင်ကြီးမှာလဲ ဘယ်ဟာတစိမ့် မရှိပါ၊ ပရမတ္ထသစ္စာ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အရိပ်အရောင်မျှဖြစ်သော သတ္တဝါ ပညတ် ငါပညတ် ငါ့ကိုယ် ပညတ် တရားတို့သည်လည်း ဘယ်ဟာတစိမ့် မရှိသော ကောင်းကင်ကြီးနှင့်သာ တူကြပါကုန်၏၊ကောင်းကင်လိုသာ သတ္တဝါလို့ ခေါ်ရသည်၊ ကောင်းကင်လိုသာ ငါခေါ်ရသည်၊ ကောင်းကင်လိုသာ ငါ့ကိုယ်ခေါ်ရသည်၊ခြောက်စောင်တွဲမှ ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်လို့ ရေးသားရာမှာ စာပုံနှိပ်တိုက် စာပြင်ဆရာတို့၏ ချုတ်ယွင်းမှု ဖြစ်ပါသည်၊ ကောင်းကင်လိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်လို့ ပါမှ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။

ဆုပ်ရှိကြည့်မြင် ပုထုဇဉ်များ။
ဖြန့်ရှုကြည့်ကာ အရိယာများ။

ဤစာမျက်နှာအထက်နားမှာ ရေးသားထားသည်ကို ထောက်ပါ။

ထေရဝါဒ–မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ-စူဠယမကဝဂ္ဂ-ဗြဟ္မာနိမန္တနသုတ်၊ နှာ-(၄၀၅)။

ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ—

ရင်းပြဟွနိမန္တနသုတ်ကို အဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် အသခ်ိတနိဗ္ဗာန်ကို ဖွင့်ဆည်းကား မှန်ပါ၏၊ပထမ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်ကား အရိယပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်သာ အသခ်ိတနိဗ္ဗာန် အဖွင့်နှင့်ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်၍ဝိပဿနာအားထုတ်ရှုပွားကြသော ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့မှာအသခ်ိတနိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်အာရုံမပြုနိုင်ကြပါ၊ သခ်ိတရုပ်နာမ်ကိုသာ ရှုပွားအားထုတ် အလုပ်လုပ်နိုင်ကြသည်ဖြစ်ပါ၍ ထိုဟွနိမန္တနသုတ်ကို ဓမ္မယောဂီများအတွက် သခ်ိတ ရုပ် နာမ်ကိုသာ ဖွင့်ပြရေးသားတော်မူပါသည်။

ထို ဝိညာဏ် စသောပုဒ်၏ နောက်ဆက်တွဲမှာလည်း တံ ပထဝိယာ ပထ-ဝတ္တေန အနုဘူတံ စသည်ဖြင့် သခ်ိတ ရုပ် နာမ်တို့ကိုလည်း ဆက်၍ဟောထားခြင်းကြောင့် ထို ဝိညာဏ် စသောပုဒ်သည် အသခ်ိတနိဗ္ဗာန် သခ်ိတ ရုပ်နာမ်နှစ်ချက်လုံးနှင့် ကောင်းမြတ်သင့်လျော်သော ဟွနိမန္တနသုတ် ဖြစ်ပါသည်။

ထို ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ-ဟူသော ဟွနိမန္တနသုတ်ကို အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲနှင့် အညီ နယဂ္ဂါဟ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ သောဓနာလျှောက်ထားပါမည်ဘုရား။

ဝိညာဏံနှင့် အသခ်ိတနိဗ္ဗာန် တွဲ၍ ဝိသေသဉာဏေဟိ ဇာနိ တဗ္ဗန္တိ ဝိညာဏံ။

ယံ၊ အကြင်အသခ်ိတ နိဗ္ဗာန်ကို။ ဝိသေသ ဉာဏေဟိ၊ ထူးသောမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့်။ ဇာနိတဗ္ဗံ၊ မျက်မှောက် သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအသခ်ိတနိဗ္ဗာန်သည်။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်မည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား အရိယာတို့၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် အသခ်ိတနိဗ္ဗာန်ကို ရပါသည်။

ဝိညာဏံနှင့် သခ်ိတရုပ်နာမ်တွဲ၍ ဝိသေသဉာဏေဟိ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ ဝိညာဏံ။

ယံ၊ အကြင်သခ်ိတ ရုပ်နာမ်ကို။ ဝိသေသဉာဏေဟိ၊ ထူးသောဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်တန်တို့ဖြင့်။ ဇာနိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသခ်ိတ ရုပ်နာမ်သည်။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်မည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား ဝိပဿနာရှုပွား ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့၏ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် သခ်ိတရုပ်နာမ်ကို ရပါသည်။

အနိဒဿနံနှင့် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်တွဲ၍ နိဒဿိတမဗ္ဗန္တိ အနိဒဿနံ။

ယံ၊ အကြင် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို။ နနိဒဿိတဗ္ဗံ၊စက္ခု ဝိညာဏ်ဖြင့် မမြင်အပ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအသင်္ခတနိဗ္ဗာန်သည်။ အနိဒဿနံ၊ အနိဒဿနမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား အရိယာတို့၏ မျက်မှောက် အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကို ရပါသည်၊

အနိဒဿနံနှင့် အသင်္ခတ ရူပ်နာမ်တွဲ၍ နိဒဿိတမဗ္ဗန္တိ အနိဒဿနံ။

ယံ၊ အကြင်သင်္ခတ ရူပ်နာမ်ကို။ နနိဒဿိတဗ္ဗံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မသိမမြင်အပ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသင်္ခတရူပ်နာမ်သည်။ အနိဒဿနံ၊ အနိဒဿနမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား ဝိပဿနာရှုပွား ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့သည် ရှုပွားအပ်သော သင်္ခတရူပ်နာမ်ကိုရပါသည်။

အနန္တံနှင့် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်တွဲ၍— နတ္ထိ အန္တော ဧတဿာတိ အနန္တံ။

ဧတဿ၊ ထိုအသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်အား။ အန္တော၊ ဥပါဒ်အစ ဘင်အဆုံးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအသင်္ခတနိဗ္ဗာန်သည်။ အနန္တံ၊ အနန္တမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား အရိယာတို့၏ မျက်မှောက် အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကိုရပါသည်။

အနန္တနှင့် သင်္ခတ ရူပ်နာမ်တွဲ၍—နတ္ထိ အန္တော ဧတဿာတိ အနန္တံ။

ဧတဿ၊ ထိုသင်္ခတ ရူပ်နာမ်အား။ အန္တော၊ အဖြစ်အပျက်တို့၏ အပိုင်းအခြားအဆုံးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသင်္ခတရူပ်နာမ်သည်။ အနန္တံ၊ အနန္တမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား တရားရှုပွား ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့၏ သင်္ခတရူပ်နာမ်ကိုရပါသည်။

သဗ္ဗတော ပဘံ နှင့် အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်—သဗ္ဗတ္ထ ပဘဝတိ သံဝိဇ္ဇတိတိ သဗ္ဗတောပဘံ။

ယံ၊ အကြင်အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခပ်သိမ်းသောအရပ်၌။ ပဘဝ-တိ သံဝိဇ္ဇတိ၊ အထင်အရှားရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။တံ၊ ထိုအသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်သည်။ သဗ္ဗတော ပဘံ၊သဗ္ဗတောပဘ မည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား အရိယာတို့၏ မျက်မှောက် အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကို ရပါသည်။

သဗ္ဗတော ပဘံ နှင့် အသင်္ခတရူပ်နာမ်တွဲ၍—သဗ္ဗတ္ထ ပဘဝတိ သံဝိဇ္ဇတိတိ သဗ္ဗတောပဘံ။

ယံ၊ အကြင်သင်္ခတ ရူပ်နာမ်သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခပ်သိမ်းသောအရပ်၌။ ပဘဝ-တိ သံဝိဇ္ဇတိ၊အထင်အရှားရှိ၏။ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသင်္ခတရူပ်နာမ်သည်။ သဗ္ဗတောပဘံ၊ သဗ္ဗတောပဘမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်ကား တရားရှုပွား ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့၏ သခ်ာတရပ်နာမ်ဖြစ်ပါသည်။

တိပိဋကဓရခမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဆရာတော်ကြီးရေး မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ နှာ (၄၆၄) ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ် အခန်းမှာ ဤသို့ရေးသားထားပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က (သက္ကာယသဗ္ဗ) သက္ကာယ တရားအားလုံးကိုရည်ညွှန်းတော်မူ၍ ဗကဗြဟ္မာ ငါဘုရားသည် အလုံးစုံသက္ကာယ လောကီတရားများကို အလုံးစုံသဘောအားဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်လည်း သိသည်။

ယင်းကို သိပြီးနောက် ထိုဝိပဿနာဉာဏ်အထူး၏ ကျေးဇူးပြုပေးခြင်းကြောင့် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် အလုံးစုံ သက္ကာယတရားစု၏ အလုံးစုံသဘောအားဖြင့် မရောက်ရာ နိဗ္ဗာန်တရားကိုလည်း သိသည်ဟု မိန့်တော်မူခဲ့သည်။

ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ငါသည် အလုံးစုံကို အလုံးစုံသဘောအားဖြင့် အထူးသိပြီးလျှင် အလုံးစုံ၏ အလုံးစုံသဘောအားဖြင့် မရောက်ရာတရားကိုလည်း သိ၍ ဟု အသိဓက် လျှို့ဝှက်သော စကားဖြင့်မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ဤသို့ ရေးသား မိန့်ဆိုတော်မူခြင်းကြောင့် အသိဓက် လျှို့ ဝှက် အသခ်တ သခ်တ နှစ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။

ထူးသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သခ်တရပ်နာမ်ကို ရှေးဦးစွာ ရှုရပွားရ အားထုတ်ရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏ် စသော ပုဒ်တို့ကို တရားအားထုတ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့အတွက် သခ်တရပ်နာမ် ကို အနက်ပေးရပါသည်၊ တရားရှုပွား အားထုတ်ကြသော ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့သည် ဝိပဿနာ(၁၀)တန်ဖြင့်ရှုပွားသော် အဆုံးမှာ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ပေါ်၍ လာပါသည်၊ အသခ်တ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်အာရုံပြုပါသည်၊ ထိုအရိယာတို့အတွက် ဝိညာဏ်စသော ပုဒ်တို့ကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အသခ်တနိဗ္ဗာန်ကို အနက်ပေးရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏ် စသော ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ်သည် သခ်တ အသခ်တ နှစ်ချက်ရသင့်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် စောဒနာအမှတ် (ဂ) အပိုဒ် (ဃ)အရ-

အရပ်ခန္ဓာငါးပါးအပေါ်မှာ အရိပ်ပညတ်ထင်၍ နေသော သတ္တဝါဆိုတာ ငါဆိုတာ ငါ့ကိုယ်ဆိုတာသည် ဘယ်ဟာတစ်မျှ မရှိသော ကောင်းကင် လိုသာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဝိညာဏ် စသော ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ်သည်လည်း အသခ်တနိဗ္ဗာန် အချက်နှင့် သခ်တရပ်နာမ်အချက်ပါ နှစ်ချက်ရသင့်ပါသည်၊ (ဝါ) တရားရှုပွားကြသော ကလျာဏ ပုထုဇဉ်များအတွက်နှင့် အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် နှစ်ဖက်ရသင့်ပါသည်။

ဤကား အမှတ် (၈) သောဓနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချပေးတော်မူပါရန် ရှိသေစွာ လျှောက်ထားအပ်ပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်တို့ ဘုရား။

သောဓနာအမှတ် (၉)

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား၊ အမှတ် (၉) စောဒနာချက်ကို တပည့်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ သောဓနာချက်ပါဘုရား။

(က) စောဒနာချက်မှာ တပည့်တော်တို့နှင့် လုံးဝမပတ်သက်ပါဘုရား။

(ခ) ထေရဝါဒ အာဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ စေတသိက်ပိုင်း နှာ(၇)၌- ကထံ ဖဿော ဝေဒနာ သညာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ မနသိ-ကာရော စေတိ သတ္တိမေ စေတသိကာ သဗ္ဗစိတ္တသာဓारณာနာမ။

အဓိပ္ပါယ်မှာ—သညာဧကသိက်ဟု ဆိုအပ်သော သညာကွန္ဓာသည် အလုံးစုံသော စိတ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သဗ္ဗစိတ္တသာဓာ-ရณ စေတသိက်မည်၏။

ကထံ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရณာ ဝေါ သတ္တိမေ စေတသိကာ သဗ္ဗေသုပိ ဧကုနနဝုတိ စိတ္တုပ္ပါဒေသု လဗ္ဘန္တိ။

အဓိပ္ပါယ်မှာ—ဤ သညာဧကသိက်ဟု ဆိုအပ်သော သညာကွန္ဓာကို အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော တခုယုတ်ကိုးဆယ် စိတ်တို့၌ ရအပ်ကုန်၏။

ဤအဋ္ဌကထာသွားကို ထောက်သဖြင့်လည်းကောင်း—

လယ်တီပရမတ္ထသံခိပ်၌

၄၃။ ဖဿ,ဝေ,သဉ်,စေ,ဇီ,မန၊ ဤသတ္တ၊ သဗ္ဗစိတ်တိုင်းဖြစ်။

၄၆။ ကောင်းဆိုးနှစ်တန်၊ ခပ်တိုင်းနေ၊ သမာန်အည ဝေရသ။

၅၉။ သဗ္ဗစိတ္တေ၊ ခုနစ်ထွေ၊ ယှဉ်လေစိတ်အာဝေါ်။

ဤသံခိပ်မျှားကို ဝေထောက်သဖြင့်လည်းကောင်း—

ခြောက်စောင်တွဲ သုံးလောကဒီပနီ ကမ္ဘာလုံးမူ နှာ (၂၃၄-မှ ၂၄၁)အတွင်း ခန္ဓာငါးပါးသဘော ပရမတ်တို့ကို ခန္ဓာတပါးစီ အသီးသီးပြခြင်းကို ဉာဏ်ဖြင့်

ထောက်၍လည်းကောင်း ဗောဓိဉာဏ်တော် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော်တို့သည် သခ်ါရကွန္ဒာဖြစ်ပါသည်၊ သညာစေတသိက်သည် သညာကွန္ဒာဖြစ်ပါသည်၊ ၎င်း ဗောဓိဉာဏ်တော် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော်တို့နှင့် သညာစေတသိက်သည် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သည်ကို ထောက်သဖြင့်လည်းကောင်း မဟာကိရိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုနှင့်ယှဉ်သော သညာစေတသိက် ရူပါဝစရ ကိရိယာ ပဉ္စမစျာန်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောသညာစေတသိက်တော်ကိုသာ ဆိုပါသည်ဘုရား။

ဤသို့သောဓနာ လျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို မြေဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချတော်မူပါရန် အမှတ်(၉)သောဓနာကို တင်သွင်းလျှောက်ထားပါသည် အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းမိုရ် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

သောဓနာအမှတ်(၁၀)

အမှတ်(၃)နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းမိုရ် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား၊ အမှတ်(၁၀) စောဒနာချက်ကို တပည့်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ သောဓနာချက်ပါဘုရား။

(က) နိဗ္ဗာန်ကိုဆုတောင်းခြင်းကို မှားသည်ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပါဘုရား၊ ကြောင်ပန်းဆရာတော်၏ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း နှာ(၂၇)၊ နိဒါနသံယုတ်ပါဠိတော်ဆဋ္ဌမ နှာ(၂၄၆)၌—

> ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာပဋိပဒါ အဝိဇ္ဇာယတ္ထဝ အသေသ-
> ဝိရာဂနိရောဓာ သခ်ါရနိရောဓော။
>
> ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း၊ နှာ(၂၉)။ ၎င်းပါဠိတော်အဖွင့် နိဒါနသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ပဋိပဒါသုတ် ဆဋ္ဌ နှာ(၁၇)၌—
>
> ယံ ပန ကိဉ္စိ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတွာ ပဝတ္တိတံ၊ အနုမသော ဥဒ္ဒုက်-
> ယာဂုမတ္တဒါနမ္ပိ ပဏ္ဍာမုဋ္ဌိ ဒါနမတ္တမ္ပိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဝိဝဋ္ဋူပကၠိယံ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတံ၊ ဝိဝဋ္ဋူပကၠိကတ္တာ သမ္မာပဋိပဒါဝ ဟောတိ။ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဟိ ပဏ္ဍာမုဋ္ဌိ-
> မတ္တဒါနကုသလံ ဝါ ဟောတု မဟန္တံ ဝေလာမဒါနာဒိကုသလံ ဝါ သစေ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေတွာ ဝဋ္ဋနိဿိတဝသေန ပိစ္ဆာ ဌပိတံ ဟောတိ၊ ဝဋ္ဋမေဝ အာဟရိတုံ သက္ကောတိ၊ နော ဝိဝဋ္ဋံ။ "ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသ-
> ဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု"တိ ဝေဝံပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋဝသေန သမ္မာ ဌပိတံ အရဟတ္တမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္ပိ သဗ္ဗညုတညာဏမ္ပိ ဒါတုံ သက္ကောတိယေဝ၊ နု အရဟတ္တံ အပ္ပတ္တာ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။

ဤပါဠိတော်အဋ္ဌကထာပုဒ်တို့တွင် သမ္မာပဋိပဒါ ပုဒ်ကိုထောက်ဆ၍ ဗုဒ္ဓဘာသိတ အဋ္ဌကထာဘာသိတ ပဓာနအဓိပ္ပာယ်မှာ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ဒါန သီလ သမထနှင့် ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်မှ နိဗ္ဗာန်ရမည်ဟု မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရားကြီးအလိုက အားထုတ်မှု ပဓာနဆုတောင်းမှု အပဓာနကို ရည်ရွယ်၍ ထေရဝါဒပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကို အားကိုးပြု၍ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

သုတ်မဟာဝါပါဠိ၊ ထေရဝါဒမဟာ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ဆဋ္ဌမှု နှာ(၁၁၉)

ကတပုညောသိ တုံ အာနန္ဒ ပဓာနမနုယုဉ္ဇ ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ။ အဓိပ္ပာယ်—ချစ်သားအာနန္ဒာ သင်သည် ရှေးရှေးသောဘဝတို့က ပြည့်စုံလုံလောက်စွာပြုခဲ့ဖူးသော ပုညကိရိယာပါရမီကုသိုလ်မျိုး ရှိပြီးသူသည်ဖြစ်၏၊ ဘာဝနာကိစ္စ ပဓာနကိုသာလျှင် အားထုတ်လော့၊ လျင်စွာ အာသဝေါကင်းသော ရဟန္တာသည် ဖြစ်လတ္တံ့။

ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်၍ အဟုတ်သိမြင်မှ နိဗ္ဗာန်ရမည်မှာ ဤပါဠိတော်ထောက်သဖြင့် သိအပ်ပါသည်ဘုရား။

(ခ) ကာမကုသိုလ်ကံ (၈)ပါး ရူပကုသိုလ်ကံ (၅) ပါး အရူပကုသိုလ်ကံ (၄) ပါး ပေါင်း ကုသိုလ်ကံ (၁၇)ပါးရှိရာတွင် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ကုသိုလ်အားဖြင့် (၂)မျိုးရှိပါသည်ဘုရား၊ ဘုရားမပွင့်သောကာလ၌လည်း ရှိနေသော ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မျိုးဖြင့် တင်းတိမ်မနေကြပဲ လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ (၂)ပါးကို ရောက်အောင်ပို့ဆောင်နိုင်သော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကံ (၁၇)ပါး ပါရမီ (၁၀)ပါး မဂ္ဂင် (၈)ပါး ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာ (၁၀) ပါး ဤကုသိုလ်များဘက်သို့ ရောက်အောင် ဗလဝစေတနာ သဒ္ဓါတို့ဖြင့် ကြောင်ပန်းဆရာတော်ကြီးက ထေရဝါဒ အထောက်ပြ၍ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထေရဝါဒ နိဒါနသံယုတ် ပဋိပဒါသုတ် ပါဠိတော် ဆဋ္ဌမှု၊ နှာ-၂၄၆-၌—

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဘိက္ခဝေ သင်္ခါရာ။

အဓိပ္ပာယ်မှာ—ရဟန်းတို့ အဘယ်သို့ပြောဟော ပြုကျင့်ခြင်းသည်လျှင် မှားသောပြော ဟောပြုကျင့်ခြင်းမည်သနည်း၊ သစ္စာလေးပါးကို မသိခြင်းကြောင့် ပြုလိုရာ ပြုမိ ပါရမီမျိုးစေ့အဖြစ်သို့ မဆိုက် မထိသော ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့တည်း။

ထေရဝါဒနိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ပဋ္ဌိပဒါပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ-နှာ ၂၄၆-၌။

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာ ပဋ္ဌိပဒါ အဝိဇ္ဇာယတ္တေ၀ အသေသ-
ဝိရာဂနိရောဓာ–

အဓိပ္ပာယ်မှာ—ရဟန်းတို့ အဘယ်သို့ ပြောဟောပြုကျင့်ခြင်းသည် သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အပြုကောင်း အကျင့်ကောင်းမည်သနည်း၊ အဝိဇ္ဇာသာ လျှင် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ကံ (၂၉)ပါး သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း ခြင်းတည်း။

နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် အဌကထာ ပဋ္ဌိပဒါ သုတ်အဖွင့် နှာ (၁၈)၌–

နနု စ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ပုညာဘိသင်္ခါရောပိ အတ္ထိ အာနေ၎ာဘိ-သင်္ခါရောပိ၊ သော ကထံ မိစ္ဆာ ပဋ္ဌိပဒါ ဟောတီတိ။ ဝဋ္ဋသိသတ္တာ။ ယံ ဟိ ကိဉ္စိ ဘ၀တ္တယသင်္ခါတံ ဝဋ္ဋံ ပတ္ထေတ္ဝာ ပ၀တ္တိတံ၊ အန္ဓမသော ပဠာဘိညာ အဌ ၀ါ ပန သမာပတ္တိယော သဗ္ဗံ တံ ဝဋ္ဋဝက္ခိယံ ဝဋ္ဋသိသဒ္ဒေ ဝဋ္ဋသိသတ္တာ မိစ္ဆာပဋ္ဌိပဒါ၀ ဟောတိ။ ယံ ပန ကိဉ္စိ စိ၀ဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေ-တ္ဝာ ပ၀တ္တိတံ၊ အန္ဓမသော ဥဒ္ဓုက်ယာဂုမတ္တဒါနမ္ပိ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိဒါနမတ္တမ္ပိ၊ သဗ္ဗံ တံ စိ၀ဋ္ဋပက္ခိယံ စိ၀ဋ္ဋသိတံ၊ စိ၀ဋ္ဋပက္ခိကတ္တာ သမ္မာ ပဋ္ဌိပဒါ၀ ဟော-တိ။ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဟိ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိမတ္တဒါနကုသလံ ၀ါ ဟောတု မဟန္တံ ဝေလာ-မဒါနာဒိကုသလံ ၀ါ၊ သစေ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေတ္ဝာ ဝဋ္ဋနိဿိတ၀သေန မိစ္ဆာ ဌပိတံ ဟောတိ၊ ဝဋ္ဋမေ၀ အာဟရိတုံ သက္ကောတိ၊ နော ၀ိ၀ဋ္ဋံ။ "ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသ၀က္ခယာ၀ဟံ ဟောတု"တိ ဧ၀ံ ပန ၀ိ၀ဋ္ဋံ ပတ္ထေ-ဏေန ၀ိ၀ဋ္ဋ၀သေန သမ္မာ ဌပိတံ အရဟတ္တမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္ပိ သမ္ဗဇ္ဇုတ္တဉာဏမ္ပိ ဒါတုံ သက္ကောတိယေ၀၊ နနု အရဟတ္တံ အပ္ပတ္ဝာ ပရိ-ဝယာသာနံ ဂစ္ဆတိ။

အနက်။ ။စ-စောဒေမိ၊ စောဒနာဦးအုံ့။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာ ဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ပုညာဘိသင်္ခါရောပိ၊သည်လည်းကောင်း။ အာနေ၎ာဘိသင်္ခါရောပိ၊ သည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ထို သင်္ခါရနှစ်ပါးသည်။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ မိစ္ဆာပဋ္ဌိပဒါ၊ မှားသော အကျင့်သည်။ ဟောတီနနု၊ ဖြစ်နိုင်ပါအုံ့နည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤသည် ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဝဋ္ဋသိသတ္တာ၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ဝဋ် ဦးခေါင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မိစ္ဆာပဋ္ဌိပဒါ၊ မှားသောအကျင့်ရှိ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ၊ အဖြေတည်း။

ဟိသစ္ခံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဘဝတ္တယသခ်ါတံ၊ ဘဝသုံးပါးဟုဆိုအပ်သော။ ဝဠဲ၊ တေဘူမကဝဋ္ဋဒုက္ခကို။ ပတ္ထေတ္ဝာ၊ သာယာခင်မင်နှစ်သက် တောင့်တ၍။ ပဝတ္တိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ အန္ဓမသော၊ မြတ်ထုတ်လွန်ဖုံး အထက်ဆုံးအား ဖြင့်။ ပဠာဘိညာ၊ ကုသိုလ်အဘိညာ ငါးပါးတို့သော်လည်းဖြစ်သော။ အဋ္ဌ ဝါ ပန သမာပတ္တိယော၊ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့သည်မူလည်းဖြစ်သော။ ယံ ကိဉ္စိ၊ အကြင်အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောကံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောကံသည်။ ဝဠဲပကွိယံ၊ ဝဋ္ဋ၏အသင်းအပင်းဝဋ္ဋဆင်းရဲဘက်သာတည်း။ ဝဠဲသိသံ၊ ဝဋ္ဋဆင်းရဲအကြောင်း ဝဋ္ဋဦးခေါင်းနှင့် အလားတူ၏။ ဣတိတသ္မာ ဝဠဲသိသတ္တာ၊ ထိုဝဋ္ဋ၏အကြောင်း ဝဋ္ဋဦးခေါင်းဖြစ်သောကြောင့်။ မိစ္ဆာပဋိပဒါဝ၊ လမ်းမှားလွဲသော ပြောခြင်း ဟောခြင်း ပြုကျင့်ခြင်းသည် သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိဝဠံ၊ ဝဋ္ဋကင်းရာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ ပတ္ထေတ္ဝာ၊ တောင့်တ၍။ ပဝတ္တိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ အန္ဓမသော။ ယုတ်ညံ့ဖျင်းသုဉ်း အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ ဥဒ္ဓုက်ယာဂုမတ္တာဒါနမ္ပိ၊ တမှုတ်မပို တဟင်းချိုမျှသော ယာဂုအလှူသည်လည်းဖြစ်သော။ ပဏ္ဏာမုဋ္ဌိဒါနမတ္တမ္ပိ၊ ဟင်းရွက်တဆုပ် အလှူမျှသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ယံ ပန ကိဉ္စိ၊ အကြင်အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောကံသည်ကား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံသဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောကံသည်။ ဝိဝဠူပကွိယံ၊ နိဗ္ဗာန်အဖို့ဖြစ်၏။ ဝိဝဠူနိသိတံ၊ ဝဋ္ဋကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကိုမှီ၏။ ဣတိတသ္မာ ဝိဝဠူပကွိကတ္တာ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်အဖို့ဖြစ်သောကြောင့်။ သမ္မာပဋိပဒါဝ၊ လမ်းမှန်လမ်းကောင်းနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း မတိမ်းစောင်းသော ပြောဟောပြုကျင့်ကောင်းချည်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဟိသစ္ခံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ **အ**ပ္ပမတ္တကမ္ပိ၊ အနည်းငယ်မျှသော်လည်းဖြစ်သော။ ပဏ္ဏာမုဋ္ဌိမတ္တဒါနကုသလံ ဝါ၊ ဟင်းရွက်တဆုပ်မျှလှူရသောကုသိုလ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ မဟန္တံ၊ ကြီးကျယ်ခမ်းနားမျှားပြားစွာသော။ ဝေလာမဒါနာဒိကုသလံ ဝါ၊ အလောင်းတော်ဝေလာမပုဏ္ဏား အလားတူ အလှူအစရှိသော ကုသိုလ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိ၊ တေဘူမ်ိကဝဋ္ဋတွင်းဌ်လူမင်း,နတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ကို။ ပတ္ထေတ္ဝာ၊ တောင့်တ၍။ ဝါ၊ သာယာခင်မင်-နှစ်သက်စဲ့မိ အထဲ(ဋ)၍။ ဝဋ္ဋနိဿိတဝသေန၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခကိုမှီသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ မိစ္ဆာ၊ ' မှားယွင်းချတ်ချော်။ ဌပိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်အုံ့။ ဝဋ္ဋမေဝ၊ ဝဋ္ဋဆင်းရဲသို့သာလျှင်။ အာဟရိတုံ၊ ဆောင်ခြင်းငှါ။ သက္ကောတိ၊ စွမ်းနိုင်၏။ ဝိဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ္ဋကင်းရာနိဗ္ဗာန်သို့။ အာဟရိတုံ၊ ရောက်အောင်ပို့ဆောင်ခြင်းငှါ။နော သက္ကောတိ၊မစွမ်းနိုင်။

မေ၊ ငါ၏။ ဣဒံ ဒါနံ၊ ဤအလှူဒါနပုညစေတနာသည်။ အာသဝက္ခယာဝဟံ၊ အာသဝေါလေးတန် ကုန်ရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်သည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဣတိဝေ ပန၊ ဤသို့ကား။ ဝိဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ္ဋကင်းရာ

နိဗ္ဗာန်ကို။ ပတ္ထေန္တေန၊ ကောင့်တလျက်။ ဝိဝဋ္ဋဝသေန၊ ဝဋ္ဋကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်သန်သောဆန္ဒ၏အစွမ်းဖြင့်။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဌပိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်သည်။ အရဟတ္တမ္ပိ၊ ပကတိသာဝက, မဟာသာဝက အဂ္ဂသာဝ-ကရဟန္တာအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္ပိ၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း။သဗ္ဗညုတညာဏမ္ပိ၊သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း။ဒါတုံ၊ပေး ခြင်းငှါ။ သင်္ကောတိယေ ဝ၊ စွမ်းနိုင်တော့သည်သားလျှင်တည်း။ အရဟတ္တံ၊ အရ-ဟတ္တဖိုလ်ကို။ အပ္ပတ္တော၊ မရောက်စေမူ၍။ ပရိယောသာနံ၊ ဘဝစက်ရဟတ် လမ်းခုလပ်တွင် စသတ်ကုန်ခန်း အကျိုးဆုံးခန်းခြင်းသို့။ နဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

ဆိုလိုရင်းမှာ–အဝိဇ္ဇာဦးစီးသော အဝိဇ္ဇာအလိုအတိုင်း ဖြစ်ကြရသော ဝဋ္ဋ-နိဿိတပုညကိရိယာ ဒါန သီလ ဘာဝနာနှင့်တကွ လောကီကုသိုလ်က (၁၇)ပါး သည် ဝဋ္ဋပက္ခ ဝဋ္ဋသီသ မိစ္ဆာပဋိပဒါ မိစ္ဆာဌပိဘဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်တပည့်တော်တို့သည်မြတ်စွာဘုရားကြီး၏အလိုတော်ကျဖြစ်သော လောကုတ္တရာ လောကီချမ်းသာနှစ်ပါးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ရောက်အောင်ပို့ ဆောင်နိုင်သော သတ္တိရှိသော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ လောကီကုသိုလ်ကံများကိုသာ ဟောပြောပြုလုပ် အားထုတ်ပွားများလျက်ရှိကြပါသည်၊ (၀၊) ဝိဝဋ္ဋပက္ခ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတသမ္မာပဋိပဒါ သမ္မာဌပိတဖြစ်သော ပုညကိရိယာ ဒါန သီလ ဘာဝ နာ လောကီကုသိုလ်စေတနာများကိုသာ ဟောပြောပြုလုပ် အားထုတ်ပွားများ လျက်ရှိကြပါသည်ဘုရား။

ကမ္ဘာလုံးမှ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း စာမျက်နှာ-၁၂ ၌–

ထို့ကြောင့်-ကာမ ရူပ အရူပ ဟူသော လောကသုံးဖြာ ဘုံသုံးရွာမှာ သာ ယာခြင်း လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပျောက်ကင်း မှု ဝိကွမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ခွါမ\ မှု သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း မှုကို ဖြစ်စေလျက် တဏှာမဖက် ဝဋ္ဋမှထွက်လိုသောဆန္ဒ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ် ဆိုသည်ဟူလို။

ဤသို့ ရေးသားရာ၌ ပါရမီပက္ခိယ, ဗောဓိပက္ခိယ နှစ်ပါးတို့တွင် ဆုတောင်း ၍ပြုသော ပါရမီပက္ခိယ ပါရမီကုသိုလ်ကိုသာ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(၁) ဘုံသုံးပါးကို သာယာသော-သမုဒယတဏှာကို-မဟာကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် (၄) ခု ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်း အကျိုးငှါလည်းကောင်း။

(၂) ထိုသမုဒယတဏှာကို-မဟာဂျုတ်စျာန်စိတ် သမထဘာဝနာဖြင့် ဝိကွမ္ဘန ပဟာန်အားဖြင့် ပယ်နိုင်ပါစေခြင်း အကျိုးငှါလည်းကောင်း။

(၃) ထိုသမုဒယတဏှာကို လောကုတ္တရာမဂ်စိတ် မဂ္ဂသစ္စာဖြင့် သမုစ္ဆေဒ ပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်း အကျိုးငှါ လည်းကောင်း ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် ပါရမီကုသိုလ်ကိုသာ ပြုရမည် ဟုဆိုလိုပါသည်၊ ဤကား ပါရမီပကွီယဖြစ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

တနည်း-ဗောဓိပကွီယတရားဖြစ်ပုံကို ပြဆိုပါမည်–

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄) ခုဖြင့် ပြုရသော-ပါရမီကုသိုလ်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်—

(၁) ဘုံသုံးပါးကို သာယာသော သမုဒယတဏှာကို တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်း အကျိုးငှါ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄) ခုဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာ ဗောဓိပကွီယတရားကို အားထုတ်ခြင်း။

(၂) ထိုသမုဒယတဏှာကိုဝိကွမ္ဘနပဟာန်ဖြင့်ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်းအကျိုးငှါမဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄) ခုဖြင့် သမထ ဥပစာရဘာဝနာ-ဗောဓိပကွီယတရားကို အားထုတ်ခြင်း၊ ထိုမဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ဥပစာရ ဘာဝနာ၏ ကျေးဇူးကြောင့် သမထ အပ္ပနာဘာဝနာ ဗောဓိပကွီယစျာန်တရားကို ရခြင်း။

(၃) ထိုသမုဒယတဏှာကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် အကြွင်းမရှိ ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်း အကျိုးငှါ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄)ခု ပရိကံ ဝိပဿနာ ဥပစာဝိပဿနာ အနုလုံဝိပဿနာ ဂေါတြဘု ကျေးဇူးတို့ကြောင့် လောကုတ္တရာမဂ်တည်းဟူသော ဗောဓိတရားတို့ကိုရခြင်း။

ဤကား–ဉာဏသမ္ပယုတ်မဟာကုသိုလ် ပါရမီပကွီယကုသိုလ် တို့ကြောင့် ဗောဓိပကွီယတရားတို့ ဖြစ်ပုံဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ၏ ပဟာန်(၃)ပါး-အကိုးအကားသာဓကမှာ ထေရဝါဒ ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာကြီး-ဆဋ္ဌမ-နှာ(၂၉)၌

အကုသလ တဒင်္ဂဝိကွမ္ဘနသမုစ္ဆေဒဝေသေန ပဟာန္တိ။

လိုရင်းမှာ

(၁) မဟာကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်တို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်အာ ဖြင့် ပယ်ပါသည်။

(၂) မဟာဂျုတ်ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်တို့ကို ဝိကွမ္ဘနပဟာန် အားဖြင့် ပယ်ပါသည်။

(၃) လောကုတ္တရာကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်တို့ကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပယ်ပါသည်။

ထေရဝါဒ ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော် ဆဋ္ဌမ နှာ (၂၆)မှာ လာသော ပဟာန်(၅)ပါးမှာ

ပဋ္ဌပဟာနာနိ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ တဒင်္ဂပဟာနံ သမုစ္ဆေဒပဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာနံ နိဿရဏပဟာနံ။

(၁) ဆီမီးဖြင့် အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ခြင်းကဲ့သို့ ထိုထိုကာမကုသိုလ် အင်္ဂါဖြင့် ထိုထိုကိလေသာအစိတ်မျှကို ပယ်ခြင်းသည် တဒင်္ဂပဟာန် မည်၏။
(၂) အိုးဖြင့် မှော်ကိုပယ်ခြင်းကဲ့သို့ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် အပွနာသမာဓိဖြင့် ကိလေသာကို ရုတ်တရက် မလာနိုင်အောင် ဝေးစွာခွာပစ်ခြင်းသည် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် မည်၏။
(၃) မိုးကြိုးစက်ကျသကဲ့သို့ မဂ်လေးပါးဖြင့် ကိလေသာကို အမြစ်အရင်းနှင့်တကွ အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ပယ်ဖြတ်ခြင်းသည် သမုစ္ဆေဒပဟာန် မည်၏။
(၄) ဖိုလ်လေးပါးဖြင့် အရှိန်အဝေ့မျှ မကျန်ရအောင် တဖန် ငြိမ်းစေခြင်းသည် ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာန်မည်၏။
(၅) နိဗ္ဗာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် နိဿရဏပဟာန်မည်၏။

ဤသို့ ကြောင်ပန်းဝိဝဋ္ဋဒီပနီမှာ အကျဉ်းချုံးသားခြင်းဖြင့် ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၄)ခုက တိုက်ရိုက် ပါရမီပက္ခိယ ကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ၊ ဆောင်ဆင့်ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် ဗောဓိပက္ခိယကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ။

မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄)ခုက တိုက်ရိုက် ဝိပဿနာဉာဏ် တဒင်္ဂပဟာန်ဖြစ်ပုံ၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် (၄)ခုက အဆင့်ဆင့်ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် မဟဂ္ဂုတ်စျာန်- ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြစ်ပုံ၊ အဆင့်ဆင့်ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ် သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြစ်ပုံ တို့ကိုလည်းကောင်း ပဟာန် ငါးပါးဖြစ်ပုံတို့ကိုလည်းကောင်း အကွယ်မြင်ရသဖြင့် [illegible]နိုင်ရေး သားချက်သည် ထေရဝါဒနှင့်အညီ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(ဃ)အဘိမ္မာသင်္ဂဟသရူပ်အရကောက်မှ—

အကုသိုလ်စေတနာ(၁၂)ပါးသည် အပုညာဘိသင်္ခါရမည်ပါသည်၊ မဟာ-ကုသိုလ်စေတနာ (၈)ပါး ရူပကုသိုလ်စေတနာ (၅)ပါး ပေါင်း (၁၃)ပါးသည် ပုညာဘိသင်္ခါရမည်ပါသည်။

အရူပကုသိုလ်စေတနာ (၄)ပါးသည် အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရမည်ပါသည်။ ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲကျမ်း ကောက်နည်းမှာ ကမ္မပထနည်းအားဖြင့် ကောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ အကုသိုလ်စေတနာ (၁၂)ပါးသည် ကမ္မပထနည်း အားဖြင့် အကုသိုလ်ကံ(၁၀)ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ပုညကိရိယာဝတ္ထု (၁၀)ပါးကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ (၁၀)ဟု ဆိုရာ၌ မဟာကုသိုလ်စေတနာကံ (၈)ပါးကို ယူရပါမည်။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုမ ဆရာတော် ရေးသားစီရင်သော ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ ကျမ်း ပဌမတွဲ၊ နှာ-၃၃၆၌ သင်္ခါရအပြားနှင့် သင်္ခါရမည်ပုံ။

ဒါန သီလ ဘာဝနာမယ ကာယ ဝစီ မနော သင်္ခါရ ကာမာဝစရကုသိုလ် စေတနာ (၈)ခုဟု ကောက်ယူထားမှုကို နည်းယူ၍ မဟာကုသိုလ်စေတနာကံ (၈)ပါးသည် ကမ္မပထနည်းအားဖြင့် ကုသိုလ်ကံ(၁၀)ဖြစ်ပါသည်။

ရူပ အရူပကုသိုလ်စေတနာ(၉)ပါးသည် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ (၉)ပါးဖြစ်ပါ သည်၊ ဤသို့လျှင် ပေါင်းကံ (၂၉)ပါး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(၄) ပရမတ္ထသစ္စာ သမ္မုတိသစ္စာ (၂) ပါးတို့တွင် ပရမတ္ထသစ္စာကိုသာ သိစေလိုရှု ရေးသားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် သစ္စာ (၂) ပါး ရောထွေးခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါဘုရား၊ အောက်ပါ ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ စကား (၂) ရပ်ကို ထုတ်ဖော်ပြပါမည် ဘုရား။

ကမ္ဘာလုံးမူ သုံးလောကဒီပနီ- နှာ-၂၇၈-၂၇၉ ၌-

အဘယ်ကြောင့် ဆိုတော်မူသနည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် တိတ်နာဂတံ မဆက်ဆံ သော ဝေါဟာရမတ္တ သတ္တလောက ပညတ်မျှမှာ ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကရဏ ဘာဝနာဟူသော ပရမတ်ကိစ္စ လေးဌာနနှင့် ခွဲ၍ကြည့်က မရှိမရ၊ သက်သက်မျှ မဆိုင်မစပ်သော ထိုထိုလူနတ် ပညတ်မျှမှာ ရှာကြံပါလျှင် အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာ မာန ဂါဟပြင်းထန် သဏ္ဌာန်အရိပ် နိမိတ်အမြင် ထင်လွဲစွဲမှား ဥမ္မတ္တက-အလား ဒုက္ခတရား အလွန်ပွါး၍ မျှားသောကြောင့်တည်း၊ ရုပ်ဓာတ် နာမ် ဓာတ် ပရမတ်ကိုသာ ရှာကြံပါလျှင် ကောင်းကင်ကြီးကို မီးမငြိသို့ ထို့တူ ပမာဏ "အနိမိတ္တဥ္စ ဘာဝေဟိ" ပါဠိတော်အရ ပရမတ္ထ သဘာဝက ပရ ရိတ္တ တုစ္ဆခဲမို့ တဏှာမစ္စဲ အထဲမငြိ သမုဒယ မရှိမျှကို အပဏိဟိတဆိုသည် အတ္တ အတ္တနိယမြုံ ကင်းကုန်မျှကို သုညတဆိုသည် ဤရုပ်နာမ်သင်္ခါရ အနိစ္စ ဓာတ် ပရမတ်၏ အမှုအရာကိုသာလျှင် သတ္တဝါထင် သူငါမြင်မှာ သညာ မှတ်သိ ပညတ်ရှိဟု ဤသို့သိရာ၏ ဟူသော စကားတရပ်၊

ရင်းသုံးလောက ဒီပနီကျမ်း၊ နှာ-၂၇၀-၌ပင်–

ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ် သင်္ခါရ သုံးဆယ့်တမြုံမှာ စေတနာပင် ကံဟုန်နှင်ကာ ပဲ့တင်ခၵ် ကျရောက်ပုံကိုပြမည် သတိထား၊ ပရမတ်မှန်က အနိမိတ္တတရားချည်းဖြစ်၍ အခြားအဆီး ဝေးနီးသော ခရီးကာလ မရအပ် မရှိအပ်၊ ထိုပရမတ်တရား သွားရောက်သည်မှာ သမားခေါ်လာသော တမန်ကို ရေမန်းတိုက်လျှင် တိုရောသည် သူနာ၏ ဝမ်းဗိုက်သို့ မဆိုက်မရောက်သော်လည်း ထို သူနာမှာ ရောဂါပျောက်သကဲ့သို့ ထို့တူပမာ သတ္တဝါခေါ်ရ ဤဘဝက ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာသည် ထိုထိုဘဝသို့ မကျမဆိုက် မလိုက်မရောက်သော်လည်း သမုပ္ပါဒ်နည်း ပဋ္ဌာန်းနည်း ပစ္စည်းသကတ် မျှင်မပြတ်သော သင်္ခါတ ပရမတ် ပဲ့တင်ခတ်၍ ခတ်ရောက်သည်ဟူလို။

သိသာစေအံ့—ရှေးရှေးသောအခါ ကမ္ဘာဘာက ပြုခဲ့ကြသော ပရမတ် စစ် ခတ်နှစ်စေတနာသည် ထိုပြုစဉ်အခါကပင် စိတ္တကွဏ တချက်မျှနှင့် ချုပ်ပျက်ကွယ်သုဉ်း ပျောက်ဆုံးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါလျက်နှင့်လည်း ထိုစေတနာသည် ကမ္ဘာဘာတွေ့ လွန်ဆုံးလေလည်း မကြေမပျက်ကြ၊ ဤဘဝ၌ ဓမ္မပုဋ္ဌသဏ္ဌာ-မှာ မိုးပေါ်ကျပမာ ဘာသာအလျောက် အလေ့ပေါက်လာတဲ့၍ ရှတ်တရက်ကျ အမျိုးမျိုး အသီးသီး အကျိုးကြီးရ ကမ္မပစ္စည်း နည်းအသွယ်သွယ် လွန်ဆန်းကြယ်သော သဘောအဟုန် အဖုံဖုံသည် မကုန်နိုင်နည်း လက်ခုပ်တီး၍ အံ့သြမပြီး ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးမှာ ပညာနှင့်သာ ယူကြပါလေ ဥဏ္ဏကဝေတို့ ဟူသော စကားတရပ်။

ဤသို့ ရှေနောက် ထေရဝါဒ သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်တို့ကို အတို အကျဉ်း လိုရင်းထည့်၍ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်တော်နှင့်အညီ ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

ဤသို့ ပရမတ္ထသစ္စာကို ရေးသားရာ၌ သမ္မုတိသစ္စာကို ထည့်သွင်း၍ ရေးသားခြင်းမှာ မြတ်စွာဘုရားကြီးတို့ သော်မှလည်း သမ္မုတိသစ္စာ ထည့်သွင်း၍ ဟောပြောတော်မူကြောင်းကို အောက်ပါထေရဝါဒ နိဒါနသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌ-နှာ ၂၂-၌

ပရမတ္ထံ ကထေန္တောပိ သမ္မုတိ အမုစ္စိတ္ဘာ ကထေန္တိ။

လိုရင်းမှာ ပရမတ္ထသစ္စာကို မှတ်လွယ် ယူလွယ် နားလည်လွယ်စေခြင်းငှါ အချို့အချို့သော အရာမှာ မြတ်စွာဘုရားကြီးတို့သည်ပင် သမ္မုတိသစ္စာကို ယှဉ်၍ အမည်တင်ကာ မြင်သာအောင် ဟောတော်မူကြကုန်၏၊ ဤသို့ မိန့်တော်မူပါသည်။

ဤသို့သော ဒေသနာယုတ္တိ သဘာဝယုတ္တိတို့ကြောင့် သစ္စာမရောနှောကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ဘုရား။

(စ) ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ ဝိပဿနာ ဒီပနီ၊ နှာ-၈၄-၌—

လက်ဝ။ ။အမျှားသူငါ၊ မိစ္ဆာယူလွဲ၊ ငရဲကြီးလှ၊ ကုသိုလ်ရဟု၊ ပြုကြရှောင်ကြဉ်၊ ဝိညာဏ်မြင်တည်း၊ မှားပင်မှားဘိ၊ မှားခေါင်ထိ၏။

ထိုလက်ဝ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ– အမျှားသူငါ ဆိုသည်ကား ပညတ်သမ္မုတိ-သစ္စာမျှသာ သုံးစွဲရပါသည်။

မိစ္ဆာယူလွဲ ဆိုသည်ကား—

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ–

အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ (၀) အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ ဟု- နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ ဆဋ္ဌမ္ပု၊ နှာ-၂၄၆ မှာ ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း အဝိဇ္ဇာသည် မိစ္ဆာပဋိပဒါ-မိစ္ဆာအယူ မိစ္ဆာအလွဲတရားသာ ဖြစ်ပါသည်။

ငရဲကြီးလှ၊ ကုသိုလ်ရဟု၊ ပြုကြရှောင်ကြဉ် ဆိုသည်ကား–

ငရဲကြီးလှတာကို ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဝဋ္ဋကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါသည်။ ကုသိုလ်ကိုပြုရမည့် ဝဋ္ဋကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါသည်။

အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဟု ဟောတော်မူသော ကုသိုလ်ကံသင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ်ကံ သင်္ခါရမျှားသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိညာဏ်မြင်တည်း ဆိုသည်ကား ငရဲကြီးတွဲ အကုသိုလ်ကို မရှောင်ကြဉ်လျှင် ငရဲဘုံ အပါယ်လေးဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ပဝတ္တိဝိညာဏ် အမှန် ဖြစ်မည်တည်း၊ ငရဲကြီးတွဲအကုသိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်လျှင် လူ့ဘုံ နတ်ဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ပဝတ္တိဝိညာဏ် အမှန်ဖြစ်မည်တည်း၊ လူ့ဘုံ,နတ်ဘုံ, ရူပ, အရူပဗြဟ္မာဘုံတို့ကို လိုချင်တပ်မက်၍ ပုညာဘိသင်္ခါရ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ကုသိုလ်တို့ကို ပြုလျှင်လည်း လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ပဝတ္တိဝိညာဏ် အမှန်ဖြစ်မည်တည်း။

ထို့ကြောင့် သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏံ ဟု ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ ဝိညာဏ်မြင်ပုံတို့ကို ရေးဖွဲ့ပါသည်၊ ထို မိစ္ဆာယူလွဲသော အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကုသိုလ်သင်္ခါရနှင့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ် ပဝတ္တိဝိညာဏ်တို့သည် "ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ" ဟု ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း သုခဟူသည် မြူမျှမဖက် ဒုက္ခသက်သက် ဒုက္ခအစု ဒုက္ခမှုတို့သာ အမှန်ဖြစ်ပါကုန်၏။

မှားပင် မှားဘိ၊ မှားခေါင်ထိ၏ ဆိုသည်ကား အောက်ခြေ အပါယ် (၄) ဘုံ၌ဖြစ်ရခြင်းသည်လည်း "ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ" ဟု အမှားပင် ဖြစ်ပါသည်။

အလယ် လူ့ဘုံ, နတ်ဘုံ, ရူပပြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည်လည်း "ဝေမေ-တဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ" အရ မှားဘိလေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ထိပ်ခေါင် အရူပ (၄)ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည်လည်း ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အရ အမှား ခေါင်ထိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတပါးလည်း—

ဥက္ခိတ္တာ ပုညတေဇေန၊ ကာမရူပဂတိ ဂတာ။
ဘဝဂ္ဂန္တ္မိ သမ္ပတ္တာ၊ ပုန အာယန္တိ ဒုဂ္ဂတိ—

ဟူသော ထေရဝါဒ အာဘိဓမ္မာဝိတင်း ပါဠိတော် ဥပ္ပါဒကထာယဲ့ပွမာဏဝါရ၊ ဆဋ္ဌ၊ နှာ ၄၄၁-အရ အကုသိုလ်ရှောင်ကြဉ်သော ကုသိုလ်ပြုကြသော ဝဋ္ဌနိဿိတ ကုသိုလ်တို့ကြောင့် ကာမဘုံ ရူပဘုံ အရူပဘုံထိပ်တန်းသို့ ရောက်ကြရကုန်သော်လည်း ထိုဝဋ္ဌနိဿိတ ကုသိုလ် အရှိန်ကုန်က မိဂပဒဝဋ္ဌဇုန နည်းအားဖြင့် ငရဲဘုံ အပါယ်လေးဘုံသို့ ရောက်ကြရခြင်းကြောင့် မှားပင်မှားဘိ၊ မှားခေါင်ထိ၏၊ မှားခေါင်ထိက ငရဲကျ၏။ ဤသို့လည်း ယူဆရန် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတပါးလည်း—

သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တကောပိ ဂူထော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတိ။ ဝေမေ၀ ခေါ အဟံ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဘ၀ံ နဝဏ္ဏေမိ အန္တ-မသော အစ္ဆရာသङ်္ဃာတမတ္တမ္ပိ။

ထေရဝါဒ အဂုံတ္တိရ်ပါဠိတော် ကေနိပါတ် ကေဓမ္မတတိယ၀ဂ် ဆဋ္ဌ၊ နှာ ၃၆-အရ ကာမဘုံ ရူပဘုံ ထိပ်ခေါင် အရူပဘုံတို့မှာ လက်ဖျစ်တတ္ခက်မျှ ဖြစ်ရခြင်းကိုလည်း မစင်ကျင်ကြီးတွင်းလို ဘုရား ချီးမွမ်းတော် မမူပါ၊ ထို့ကြောင့် မှားပင် မှားဘိ မှားခေါင်ထိ၏ ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါတို့ကို အားလုံးခြုံ၍ ကြည့်လိုက်ပါလျှင်—

ဝိပဿနာဒီပနီမှာ လက်ဝဲအကျဉ်းကလေးမျှ အတိုကလေးမျှကို ရေးလိုက်ရုံနှင့် အကျယ်မြင်သွားရပါသည်၊ အကျယ်မြင်ပုံမှာ—

အမျှား သူငါ ဟု ရေးလိုက်ခြင်းကြောင့် သမ္မုတိသစ္စာ အကျယ်ကို မြင်ရပါသည်၊ မိစ္ဆာယူလွဲ ဟု ရေးလိုက်ခြင်းကြောင့် မိစ္ဆာပဋိပဒါသုတ်အကျယ်ကို မြင်ရပါသည်၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အကျယ်ကို မြင်ရပါသည်။

ငရဲကြီးလှ ဟု ရေးသားလိုက်ခြင်းကြောင့် အကုသိုလ်ကံ သခ်ါရနှင့်တကွ ငရဲဘုံ အပါယ် (၄)ဘုံကို အကျယ်မြင်ရပါသည်၊ ကုသိုလ်ရ ဟု ရေးသားလိုက်ခြင်းကြောင့် ဝဋ္ဌနိဿိတ ကုသိုလ်ကံ သခ်ါရနှင့်တကွ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့ကို အကျယ်မြင်ရပါသည်။

ပြုကြ ရှောင်ကြဉ် ဟု ရေးသားခြင်းကြောင့် ကမ္မဝဋ်ထဲမှာ တချို့က အကုသိုလ် ပြု၍ နေကြသည်၊ တချို့က အကုသိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်၍ နေကြသည်၊ တချို့က ကုသိုလ်ပြု၍ နေကြသည်၊တချို့က ကုသိုလ်ကိုမပြုပဲ ရှောင်ကြဉ်၍ နေကြသည် စသည်တို့ကို ကမ္မဝဋ်ထဲမှာ တွေ့မြင်၍ နေကြရပါသည်။

ဝိညာဏ်မြင်တည်း ဟု ရေးသားခြင်းကြောင့် ဆိုထိုဘုံမှာ ပဋ္ဌိသန္ဓေ ဝိညာဏ် ပဝတ္တိဝိညာဏ် သန်ဒါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ ကို အကျယ်မြင်ရပါသည်။

မှားပင်မှားဘိ၊ မှားခေါင်ထိ၏ ဟု ရေးသားခြင်းကြောင့် ဘုံသုံးပါး ဒုက္ခ-သစ္စာကို အကျယ်မြင်ရပါသည်။

ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့် ဝိဝဋ္ဋကမ္မသဃဏတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, ဝိပဿနာသမ္မာ-ဒိဋ္ဌိ, မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ အကျယ်တို့ကို မြင်စွမ်းနိုင်ပါသည်၊ အလွန်ကောင်းမြတ် သင့်လျော်လှပါသည်၊ နိုင်ငံတော် အမှတ် (၃) ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော် အရှင် သူမြတ်တို့ ဘုရား။

(ဆ) ထေရဝါဒ၊ သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်၊ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ဆဋ္ဌမ္ဘု၊နှာ-(၉၀)၌—

အယံ အာနန္ဒ မဟာပထဝီ ဥဒကေ ပတိဋ္ဌိတာ ဥဒကံ ဝါတေ ပတိဋ္ဌိတံ ဝါတော အာကာသဋ္ဌော ဟောတိ။

ဆိုလိုရင်းမှာ ပညတ်သြကာသတွင် ပါဝင်သော မဟာပထဝီမြေထုကြီး သည် ရေထုကြီးမှာ တည်ပါသည်၊ အပေါ်ကမြေထုကြီး အောက်ကရေထုကြီး ဖြစ်ပါသည်၊ တဖန် ရေထုကြီးသည် လေထုကြီးမှာ တည်ပါသည်၊ အပေါ်က ရေထုကြီး အောက်က လေထုကြီးဖြစ်ပါသည်၊ တဖန် လေထုကြီးသည် အဆုံး မရှိသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ပါဝင်မှုမရှိသော အောက်ကောင်းကင်ကြီးမှာ တည် ပါသည်၊ အပေါ်က လေထုကြီး အောက်ဟ ကောင်းကင်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ရှင်းလင်းပါရစေဘုရား။

မြေထုကြီး ရေထုကြီး လေထုကြီးတို့သည် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓအဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ခေတ် သန်ဒါရလောကကြီးသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသန်ဒါရလောကကြီးသည် ပရမတ်သာ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသန်ဒါရလောက ပရမတ်တို့၏ တည်ရာမှာ အောက်ကောင်းကင် ကြီးသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် "ဝါတော အာကာသဋ္ဌော ဟောတိ" ဟု ဟောတော်မူပါသည်၊ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ကြီးက လဟာပြင် လောကကြီးကိုသာ သြကာသ လောကဆိုပါသည်။

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်းသည် သတ္တလောကကြီးဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်၏ ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာ အလင်းပြကျမ်း အောင်ဇေယျစာပေ နှာ–၁၁၀၌–

၂-သင်္ခါရလောက=သင်္ခါရလောက ဆိုသည်မှာ သြကာသလောကပေါ်တွင် ပြူပြင် ဖြစ်ပျက်၍ နေကြကုန်သော သစ်ပင်ချုံနွယ်စသော ဗီဇဂါမ် ဘူတဂါမ် အပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း အိမ် ကျောင်း လှည်း ရထား ရွှေ ငွေရတနာ အဝတ် ပုဆိုးစသော အတွင်းအသုံးအဆောင် အပအသုံးအဆောင်တို့သည် လည်းကောင်း သင်္ခါရလောက မည်ကုန်၏။

အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုသည်ရှိသော် ခန္ဓာငါးပါး အာယတနတဆယ့်နှစ်ပါး ဓာတ်တဆယ့်ရှစ်ပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့သည် သင်္ခါရလောက မည်ကုန်၏။

သင်္ခါရလောကပြီး၏။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သင်္ခါရလောက ကောက်ပုံကို နည်းမှီ၍ သင်္ခါရလောကကို ကောက်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(ဆ) ထေရဝါဒ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ (ပ) ဆဋ္ဌမူ စာမျက်နှာ (၁၉၇)၌–

အပိစ တယော လောကာ သင်္ခါရလောကော သတ္တလောကော သြကာသလောကောတိ ဟူသည်နှင့်အညီ—

(၁) သင်္ခါရလောက ဟူသည်မှာ သင်္ခါရက ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓအဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ဓာတ်(၇)ပါး သင်္ခါရတရား ရပါသည်။

လောက က "အနိစ္စဘူတေန လုဇ္ဇတီတိ လောကော"အရ အနိစ္စကို လောက ဟု ဆိုပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရလောကဆိုသည်မှာ ရူပ်, နာမ်, သဘာဝ သစ္စာပရမတ်နှင့် အနိစ္စဓာတ် အရိယသစ္စာ ပရမတ်တို့ကို တွဲ၍ ထားပါသည်၊ (ဝါ)ပရမတ် ပရမတ်ချင်းတွဲ၍ ထားပါသည်။

(၂) သတ္တလောက ဟူသည်မှာ သတ္တ-က သတ္တဝါ!ဟူသမျှ ပညတ်သမူတိ သစ္စာတရား ရပါသည်။ လောက-က ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်သော ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး သဘာ့ဝသစ္စာပရမတ် တရားရပါသည်။

ထို့ကြောင့် သတ္တလောကဆိုသည်မှာ သတ္တဝါပညတ်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ် တရားတို့ကို တွဲ၍ထားပါသည်၊ (ဝါ) ပညတ် ပရမတ် တွဲ၍ထားပါသည်။

(၃) သြကာသလောကဟူသည်မှာ သြကာသက သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာ (၃၁)ဘုံ ပညတ်သမျှတိသဠာတရား ရပါသည်။

လောက-က အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ခေတ်(၈)ပါး၊ သဘာဝသစ္စာ ပရမတ်တရား ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် သြကာသလောကဆိုသည်မှာ (၃၁) ဘုံ ပညတ်နှင့် အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ခေတ် (၈)ပါးတို့ တဲ့၍ထားပါသည်၊ (၀၊) ပညတ် ပရမတ်တဲ့၍ထားပါ သည်။

ထေရ၀ါဒ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ဆဋ္ဌမ-(ပ)-နှာ-၂၄၇-မှာလဲ–

> တတ္ထ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော, သန္တာနော စ သတ္တ-လောကော။ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တော။ လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ကုသလာကုသလံ တဗ္ဘိပါကော စာတိ လောကောတိ။ အနိန္ဒြိယ-ဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော, သန္တာနော စ သြကာသလောကော လောကီယန္တိ ဧတ္ထ တသာ ထာ၀ရာ စ၊ တေသဉ္စ သြကာသဘူ-တောတိ။ပ။ဥဘယေပိ ခန္ဓာ သခ်ါရလောကော ပစ္စယေဟိ သ်ခ်ရိ-ယန္တိ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ စာတိ။

ဤသို့ရေးသားတော်မူသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ကြောင်ပန်း ဝိ၀ဋ္ဋဒီပနီ-နှာ ၃၉-၌ ဤအရာမှာ ကိုဗာဟုလ္လေနဟူသည်နှင့် လျော်ညီစွာ ဂန္ဌဂရုသာ မျှားစွာဆိုသဖြင့် အကျိုးမဒ္ဒုရာ၊ကြ်ုက်ဆုကိုသာ ယူလို ရာ ယူပါဟု ညွှန်ကြားထားပါသည်ဘုရား။

ဤသို့ သောဓနာလျှောက်ထားသော အချက်အလက်တို့ကို ဓမ္မဝိနယနှင့် အညီ စိစစ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူပါရန် အမှတ် (၁၀)သောဓနာကို တင်သွင်း လျှောက်ထားပါသည်၊ အမှတ်(၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

နိဂုံး

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အမှတ်(၃) အဖွဲ့မှ သဘာပတိ ဆရာတော်နှင့် တကွ အဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်မျှ ၁၁ဦးရှိပါ။

စုဒိတက ဖြစ်သော တပည့်တော်များ လျှောက်ထား အသနားခံလိုသည်မှာ ယခု စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မည်ဖြစ်သော ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဓမ္မ- အဓမ္မနှင့် ပတ်သက်၍ လုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ တပ္ပိတ္ဝ လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ အတိအကျ သိရှိရပါသဖြင့် ဖြေဆိုသည့်သောဝနာ များ၌ ကျမ်းအညွှန်းများ ကျမ်းညွှန်းနံပါတ်များ အကွာရာစာလုံးများ ပါဠိ စာလုံးများ အကယ်၍ ချုတ်ချော် လွှမ်းခဲ့သော် အပြစ်မှ ခွင့်လွှတ်သည်းခံကြ ပါရန် ရိုသေစွာ တင်ပြအပ်ပါသည်ဘုရား။

ဂင်းပြင် ဆရာတော်များ ဆုံးဖြတ် သုတ်သင် စီစဉ်ဆောင်ရွက်စဉ် မခက်ခဲပဲ လွယ်လင့်တကူ စဉ်းစားနိုင်ရန်အတွက် အောက်ပါ သာဓကနှင့် သက်သေခံ ပစ္စည်းများကို တင်ပြလိုပါတယ် ဘုရား။

ယင်းတို့မှာ—

၁။ တဖက်မှ တင်ပြသော ဘုတလင် ဝိနိစ္ဆယနှင့် ပတ်သက်၍ ပြေရှင်း လိုသည်မှာ (လျှောက်ထားလိုသည်မှာ)ဆုံးဖြတ်ချက်ချသော စာအုပ် ၁၃၂၁-ခုနှစ်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၅၉-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ဖြစ်ပြီး ကြောင်ပန်းဆရာတော်များ မြန်မာပြည်၌ မရှိစဉ် ဆုံးဖြတ်ချက် ချကြောင်း သိရှိရန်အတွက် ခု-နှစ်-သက္ကရာဇ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ရန် လေယာဉ်လက်မှတ် နှစ်စောင် (မိတ္တူ)။

၂။ ဝိနည်းဓိုရ်များနှင့် သမဂ္ဂ သမောဝန ဖြစ်သော ရင်းနှီးမှုဖြင့် ကံကြီး ကံငယ် အတူတကွ ပြုကြသည်ဆိုသော ဓမ္မာရုံကြီး ရေစက်ချပွဲ၌ ရိုက် ကူးထားသော"၁၂-လက်မ"ဓာတ်ပုံတပုံ (မိတ္တူ)။

၃။ ညောင်ပင်ဝန်းရှာ၌ ပြဿနာဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ယူဆသော စွပ်စွဲချက် အတွက် ထောက်ခံထားသော မန္တလေး/စစ်ကိုင်းရှိ သာသနာ့သန့်ရှင်း ရေး သံဃာ့အဖွဲ့မှ ပေးပို့ထားသော စာမူတစောင်(မိတ္တူ)—

တင်ပြယင်း တပည့်တော်များ၏ သောဓနာလွှာကိုနိဂုံးကမ္မတ် အဆုံးသတ် အပ်ပါသည် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော် သံဃာ တော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

ကြောင်ပန်း ၁၉-၈-၈-သ-၈

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်မျှား

၁။ ဦးနန္ဒိယ

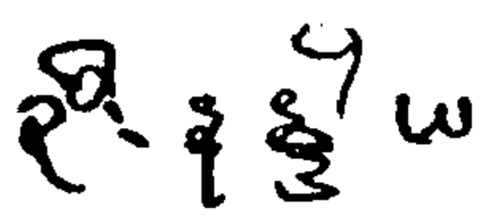

.....

၂။ ဦးနန္ဒိယ (၂)

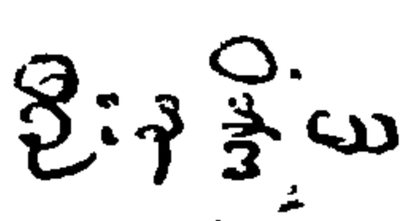

.....

၃။ ဦးယုဝိန္ဒ
ကြောင်ပန်းတောရတိုက်
ဘုတလင်မြို့၊
စစ်ကိုင်းတိုင်း။

.....

၄။ ဦးပဏ္ဍိတ
ကြောင်ပန်းဓမ္မာရုံကျောင်း၊
အောင်မင်္ဂလာရပ်ကွက်။
မုံရွာမြို့ စစ်ကိုင်းတိုင်း

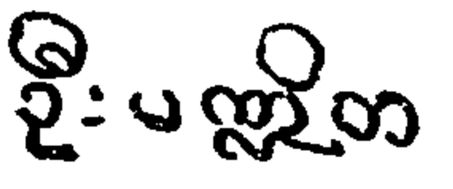

.....

၅။ ဦးသုန္ဒရ
ကြောင်ပန်းကျောင်း၊
ကျောက်ရေတွင်းရပ်ကွက်၊
မြောက်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်တိုင်း။

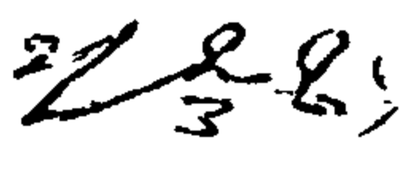

.....

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ

ဂန္ထာရမ္ภကထာ

၁။ ယေဟိ သေဌရတနေဟိ၊ သမ်ံတ်ခ နဝ ဝိဇ္ဇတ်။
တာနိ နတ္ဘာ ပသန္နေန၊ ဝဇ္ဇံ ဝိဝါဒနိစ္ဆယံ။
၂။ ကြောင်ပန်းတိနာမကာ ဂန္ထာ၊ ဂဟနံ ဝိယ ဗျာကုလာ။
အပေတာ ပိဏ္ဍတ္ထာ ပဒ- သမ္ဗန္ဓာပိ ဒုရန္နယာ။
၃။ ယေဘုယ္ယေန ဟိ တေထေရာ၊ သတ္တပညတ္တိဝါစယာ။
သဟ ဥပ္ပန္နခဘဋ္ဌာဒီ၊ မုခေနေဝ ပကာသယုံ။
၄။ ကဥ္စိ ပါဠိံ မူလံ ကတ္ဘာ၊ ရစိတာ ပန ယာ ကထာ။
ပရမတ္ထေန မိသ္သေတ္ဘာ၊ အနိစ္စိတတ္ထ မာဂမုံ။
၅။ ပါယသော သဗ္ဗဇနာနံ၊ ဝါဒေန ဝိသမံ ဂတာ။
ယာနိ ဝါကျာနိ ကထေန္တိ၊ တာနမ္ပေဟိ ဝိပဿိယ။
၆။ အနေကပါဋိဂန္ဌေသု၊ မရမ္ပေါတ္ထကေသု စ။
အာဂတံ သုခုမံ အတ္ထံ၊ ဝိစာရေတ္ဘာ တဟံ တဟံ။
၇။ စောဒကသော ခကာနံ တု၊ ပရဟရဏရောပန။
ဥဘိန္နံ ဝစနံ ဒဋ္ဌုံ၊ နိစ္ဆယော ဧသ ဟေဟိတ်။
၈။ အဂဏေတ္ဘာန တံ ခေဒံ၊ ကာယစိတ္တသမာယုတံ။
အဝဿံ ဝဟိတော ဘာရော၊ မဟုဿာဟေန သာဓိတော။
၉။ စာသ္မာ တုမ္ဘေ နိသာမေထ၊ တုလမ်ိဝ ဝိနိစ္ဆယံ။
ဂဏ္ဘထ သာသနံ သာရံ၊ ပဿထ သုဒ္ဓစေတသာ။

မြန်မာပြန်

၁။ ဤလောကဌ် ချီးမှမ်းထိုက်၍ လွန်ကဲထူးမြတ်ကုန်သော ရွှေ, ငွေ, စိန်, ကျောက် စသော ရတနာတို့ထက် ထူးကဲသာလွန် မွန်မြတ်ကုန်သော ဘုရား, တရား, သံဃာဟူသော အကြင်ရတနာတို့နှင့်တူသော ရတနာသည် မရှိ၊ ထိုရတနာသုံးပါးတို့ကို လွန်ကဲသော သဒ္ဓါဖြင့် ရှိခိုးပြီး၍ ကြောင်ပန်း ဝိဝါဒါမိကရဏ်း အဆုံးအဖြတ်ကို ဆိုပေအုံ(ရေးပေအုံ)။
၂။ ကြောင်ပန်းကျမ်းစာတို့သည် ဝါးရုံ ချုံပုတ်ကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးလှကုန်၏၊ တချို့နေရာ၌ လိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထအနက်မှ ကင်းကုန်၏၊ ဝါ-ဘာဆိုလိုသည်ကို မသိနိုင်၊ စာစပ်ခေါ် ပဒသမ္ဗန္ဓတို့ကိုပင် ခဲခဲယဉ်းယဉ်းသိအပ်ကုန်၏။
၃။ မျှားသောဆားဖြင့် ထိုကြောင်ပန်းဆရာတော်တို့သည် သတ္တပညတ်နှင့် ရောသောအနိစ္စခတ် ပရမတ်စသော စကားကို ဦးတည်သဖြင့်သာ ပြဆို ဟောပြောတော်မူကြကုန်၏။

၄။ အခ္ခါသော ပါဠိတော်ကို မူတည်၍ ပရမတ္ထနှင့် ရောနှောလျက် အကြင်စကားကို ရေးသား ဟောပြောအပ်ပါကုန်သော်လည်း ထိုစကားတို့သည် မလိုလားအပ်သောအနက် အဓိပ္ပါယ်သို့ ရောက်ရှိသွားကြလေကုန်ပြီ။

၅။ ထို့ကြောင့် မျှားသောအားဖြင့် အမျှားစုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အယူအဆနှင့် မတူမျှကြကုန်သော အကြင်စကားဝါကျတို့ကို ပြောဟောကြကုန်၏၊ ထိုစကားဝါကျတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့သည် စစ်ဆေးကြည့်ရှုကြကုန်သည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း–

၆။ မြားမြောင်လှစ္စာသော ပါဠိကျမ်းဂန်တို့နှင့် မြားမြောင်လှစ္စာသော မြန်မာစကားပြေကျမ်းစာအုပ်တို့ဝယ် ထိုထို၌ဗာနဒ္ဓလာသော သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို စိစစ်၍လည်းကောင်း–

၇။ ထိုမှတပါး နှစ်ဘက်ကုန်သော စောဒကဆရာတော် သောဓကဆရာတော်တို့၏ ချေလွှာ,တင်လွှာစကားတို့ကို ကြည့်ရှု၍လည်းကောင်း ဤကြောင်ပန်းဝိဝါဒါဓိကရဏ်းအဆုံးအဖြတ်သည် ဖြစ်ပေလတ္တံ့။

၈။ ကိုယ်နှင့်စပ်ယှဉ်သော အကြင် ပင်ပန်းနှမ်းနယ်ခြင်းသည်ရှိ၏၊ထိုပင်ပန်းနှမ်းနယ်ခြင်းကို မရေတွက်မူ၍၊ဝါ၊ ပင်ပန်းသည်ဟု သဘောမထားပဲ အမှန်စင်စစ် ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်ကို ကြီးမားစွာသောဇဲ့ လုံ့လသတိ ပညာဖြင့် ပြီးစေအပ်ပေပြီ။

၉။ ထို့ကြောင့် သူတော်ကောင်း ဖြစ်ကြကုန်သော သင်တို့သည် မယုတ်မသာ ချိန်ခွင်လျှာကဲ့သို့သောကြောင်ပန်းဝိဝါဒါဓိကရဏ်းအဆုံးအဖြတ်ကို နှစ်သက်လိုလားကြပါကုန်လော့၊သာသနာတော်၏ အနှစ်အသားကို ယူကြပါကုန်လော့၊ စင်ကြယ်သော စိတ်ထားဖြင့် ကြည့်ရှုကြပါကုန်လော့။ ။

နိဒါန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သာသနာတော်ဟူသည်

၁။ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသခင် အစိန္တေယျ အာနုဘာဝ မကြုံစည်နိုင်သော တန်ခိုးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ၄၅-ဝါကာလပတ်လုံး လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါဝေနေယျတို့အား ဓမ္မဥာဏ် အလုံးစုံကို ကုံလုံပြည့်ဝစွာ ဟောပြည့်နှန်ကြား နိဗ္ဗာန်တံခါးကို ဖွင့်လှစ်တော်မူခဲ့ပြီးနောက် မီးဆယ်တန် ငြိမ်းရာမှန်သော နိဗ္ဗာနဓာတ် အမြတ်ပြည့်ခွင်သို့ ကြွဝင်တော်မူခါနီးတွင်–

"ယော ဝေါ အာနန္ဒ မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော၊ သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ"[၁]

ဟူသော စကားတော်ဖြင့် မိမိကိုယ်တော်စား တရားတည်းဟူသော ဆရာဖြင့် သာသနာတော်ကို ထားတော်မူခဲ့လေသည်။

ဤ၌ တရားတည်းဟူသော ဆရာ သာသနာတော်ဟူသည်မှာ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် အကြင်းမဲ့ဟောတော်မူထားခဲ့သော ဓမ္မကွန်ရက်သောင်း လေးထောင်ပင်ဖြစ်ပေသည်၊ ဓမ္မကွန်ရက်သောင်း လေးထောင်ဟုဆိုသဖြင့် ပြန့်ကျယ်များပြားရှိ အသိဉာဏ်အား ရှုပ်ထွေးစေသည်ဟုဆိုလျှင် ဓမ္မကွန်ရက်သောင်းလေးထောင်ကို ခြုံးလိုက်လျှင် နိကာယ်ငါးရပ်ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာ လေသည်၊ ယင်းကို တူရာတူရာပေါင်းလိုက်လျှင် ပိဋကသုံးပုံဟူ၍ ဖြစ်လာလေ သည်၊ ထိုမှတဆင့် အနှစ်ထုတ်၍ ချုပ်လိုက်ပြန်လျှင် ဗောဓိပက္ခိယတရားသုံးဆယ့် ခုနစ်ပါးဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။

ဗောဓိပက္ခိယတရားသုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးမှာ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး, သမ္မပ္ပဓာန် လေးပါး, ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး, ဣန္ဒြေငါးပါး, ဗိုလ်ငါးပါး, ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး, မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး-ဟူ၍ဖြစ်ရာ ယင်း ဗောဓိပက္ခိယ သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးကိုပင် ရနိုင်သမျှ စုရုံး၍ အကျဉ်းခြုံးလိုက်ပါမူ သီလ,သမာဓိ,ပညာ-သိက္ခာသုံးပါးဖြစ်၍ လာပေ သည်၊ ဤသည်လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သုံးရပ် ဖြစ်ပေသည်။

၁။ ဒီ၂။၁၂၆။

၂။ တနည်းအားဖြင့် သာသနာတော်သုံးရပ်ကို ပရိယတ္တိသာသနာ, ပဋိပတ္တိသာသနာ, ပဋိဝေဓသာသနာဟူ၍ အမည်သညာတမျိုးဖြင့် ခေါ်ဆိုရပြန်သည်၊ ဤ၌ ပရိယတ္တိသာသနာဟူသည်မှာ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ဓမ္မကွန္ဒာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် ဟူသော နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်တော်များကို သင်ယူခြင်း လေ့လာနာကြားခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်၊ ယင်းသည်ပင် သာသနာတော်အတွက်အရေးအကြီးဆုံးအချက်ပင်ဖြစ်ကြောင်း အဆိုရှိပေသည်။

"သာသနဋ္ဌိတိယာ ပန ပရိယတ္တိပမာဏံ၊
ပဏ္ဍိတော ဟိ တေပိဋကံ သုတ္တာ ဒေ့ဝိ ပူရေတိ"[1]

ပရိယတ္တိကို ကျနစ္စာ ဆရာသမားထံမှ သင်ယူ၍သာ သာသနာတော်၏ လုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို ဆောင်ရွက်တတ် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် သာသနာတော်တည်တံ့ရေး, ပြန့်ပွားရေး, တိုးတက်ရေးသည် ပရိယတ္တိသာ ပမာဏဖြစ်ကြောင်း ပရိယတ္တိဟူသော နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးဖြာကို ကောင်းစွာသင်ကြား နာယူပြီးသူမှသာလျှင် ကျန်သောပဋိပတ္တိ သာသနာနှင့် ပဋိဝေဓသာသနာတို့ကို ဖြည့်ကျင့်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုလိုပေသည်။

ပရိယတ်နှင့်ပဋိပတ်

၃။ အချို့ပညာနည်းသူတို့က ပဋိပတ်ကိုအားထုတ်ရာ၌ပရိယတ်မလိုကြောင်း ပရိယတ်တတ်ကျွမ်းသူသည် "စာခံ"နေသဖြင့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာနိုင်ကြောင်းဖြင့် ရမ်းကားစွာ ပြောကြားတတ်ကြသည် ယင်းသို့ပြောကြားသူများသည် သာသနာကို ဖျက်ဆီးသူများသာဖြစ်ကြောင်း ဤသို့ပြောကြားတတ်သူနှင့် တူသော သာသနာဖျက်သူပုန်သူကန်မျိုးအခြားတွင်မရှိ၊ အမှန်အားဖြင့် ပရိယတ်တည်းဟူသော ပိဋကသုံးပုံကို ဆောင်စွမ်းနိုင်သူသည် ဒုက္ခခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ကြောင်းကို အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာကြီးများကဖွင့်ဆိုလမ်းညွှန်၍ ထားပေသည်။

"ဝေံ ဝဒန္တော ပနဿ သာသနေ ပဟာရံ ဒေတိ၊ ဣမိနာ သဒ္ဒေ-သော မဟာစောရော နာမ နတ္ထိ၊ နဟိ ပရိယတ္တိရော ဒုက္ခတော နမုစ္စတိတိ"[2]

၄။ ထို့ကြောင့် ရှေးပညာရှိတို့သည် ပရိယတ္တိကို တိတိပပအခြေခံရအောင် ကျကျနန သင်ကြားကြသည်သာ မျှားပေသည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်

---

[1] ဒီ ၊ ၃။ ၂၊ ၇၂။ [2] အဘိ ၊ ၄။ ၅၊ ၅၅။

ပရိယတ္တိသာသနာကွယ်ပျောက်၍သွားပါက ပဋိပတ္တိသာသနာတည်းဟူသော ကျင့်မှု ကြံမှု အားထုတ်မှု အားလုံးဆိတ်သုဉ်း၍ သွားနိုင်ပြီးလျှင် ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု ဆိတ်သုဉ်းသွားပါကလည်း ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုဖြင့် ရအပ် သိအပ် ခံစားအပ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရား အဓိဂမအကျိုးစီးပွားတို့ ပျက်ပြုံးကွယ်ပျောက်၍ သွားနိုင်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် သာသနာသုံးရပ်တွင် ပရိယတ္တိသာသနာသာလျှင် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်ကြောင်း ဆရာတို့ထပ်ကာထပ်ကာ မိန့်ဆိုတော်မူကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ပရိယတ္ထိယာ ဟိ အန္တရဟိတာယ ပဋိပတ္တိ အန္တရဓာယတိ။
။ပ။ဣတိ ပဋိပတ္တိတောပိ ပရိယတ္တိမေဝ ပမာဏံ။[1]

၅။ ဤသို့ပရိယတ္တိကို ဦးစားပေး၍မိန့်ဆိုတော်မူကြခြင်းမှာ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သုံးရပ်ကို ထမ်းဆောင်ရာ၌ ပဓာနဖြစ်၍သာ ဆိုခြင်းဖြစ်ပေရာ ပဋိပတ်ကို အားမထုတ်ရန်ပိတ်ပင်တားမြစ်လို၍ ဆိုခြင်းကားမဟုတ်ပေ၊ ပဋိပတ်ကိစ္စကို ပစ်ပယ်ထားရမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း မဆောင်ပေ၊ အမှန်ကား ပရိယတ်ကို ဇကြည်ကင်စေ၍သာ ပဋိပတ်လမ်းကို ဆက်လှမ်းစေလိုသော အလိုဆန္ဒမျှသာဖြစ်ပေသည်၊သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ သာသနာတော်တွင်ပရိယတ္တိ သဒ္ဓမ္မကို အခြေတည်၍ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မကို ကျင့်ဆောင်မှုသာလျှင် ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မဟူသော မဂ်ဖိုလ်အကျိုးတရားတို့ကို သုံးစားနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင် အထက်၌ ဆိုခဲ့သမျှစကားတို့ကို ပြန်လည်စုစည်းရန် လိုအပ်ပေသည်၊မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်သည် ဓမ္မကွန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုခဲ့၏၊ ထိုဓမ္မကွန္ဓာပေါင်းမှ တဖြည်းဖြည်းအကျဉ်းခြုံးခဲ့လျှင် နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံနှင့် ဗောဓိပက္ခိယတရား သုံးဆဲ့ခုနစ်ပါးအထိဖြစ်လာပြီး ထိုဗောဓိပက္ခိယတရားများကို ခြုံးလိုက်လျှင် သီလ သမာဓိ ပညာဟူ၍လည်းကောင်း တနည်းအားဖြင့် ပရိယတ္တိသာသနာ ပဋိပတ္တိသာသနာ ပဋိဝေဓသာသနာဟူ၍လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်အထိ ဖော်ပြခဲ့ပြီးပေပြီ၊ ယခု ယင်းသုံးပါးမှ ဖြစ်နိုင်သမျှခြုံး၍ပြုရသော် ဝိမုတ္တိရသဟူသော တခုတည်းဟူသော အကျိုးတရား၌သာ အဆုံးသတ်ရမည်ဖြစ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်ကပင်—

"ဝေမေဝံ ခေါ် ဘိက္ခဝေ အယံ ဓမ္မဝိနယော ဧကရသော ဝိမုတ္တိရသော[2]"

ဟူ၍ဟောတော်မူထားပေသည်။

---

[1] သံ ၅ ၂ ၁၀၇။ [2] ခု ၁ ၁ ၁၄၃။

၆။ ဝိမုတ္တိဟူသည် လောကီလောကုတ္တရာအားဖြင့်နှစ်မျိုးရှိသည်၊ နိဝရဏတရားတို့မှ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါး တရားတို့သည်လည်း ဝိမုတ္တိပင်ဖြစ်၏၊ ယင်းကား လောကီဝိမုတ္တိဖြစ်ပေသည်၊ အမှန်အားဖြင့် အလုံးစုံသော သခ်ၦတတရားများမှ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ဝိမုတ္တိကိုသာ ဤခွဲဆိုလိုပေသည်။[1]

အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ လွတ်စေတတ်သောကိစ္စရှိသော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဝိမုတ္တိရသခေါ်ကြောင်း ဋီကာဆရာ[2]က မိန့်ဆို၏။

ဤဆိုခဲ့သည့် ဝိမုတ္တိသို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းစဉ်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအားထုတ်ရခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်၊ လောကီဝိမုတ္တိဖြစ်သည့် သမာပတ်ရှစ်ပါးစျာန်တရားကို ရရာရကြောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားမှာ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်၍ လောကုတ္တရာ ဝိမုတ္တိဖြစ်သည့် သခ်ၦတတရားအားလုံးမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကိုရရန်အတွက်ကား ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းသာ ဖြစ်လေသည်။

အသေကင်းရာ ရှာဖွေပါ

၇။ မှန်ပေ၏၊ သတ္တဝါမှန်သမျှ အိုမှု နာမှု သေမှု ဒုက္ခတို့မှလွတ်ကင်း၍ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံလိုကြသည်ချည်းပင်ဖြစ်၏၊ သို့သော် ယင်းဒုက္ခတို့နှင့် အမြဲပင် တွေ့ကြုံနေရပေသည်၊ အိုမြဲအို နာမြဲနာ သေမြဲသေကြရပြီး နောက်ဘဝအသစ်ဖြစ်ရပြန်၏၊ ထိုဘဝသစ်၌လည်း အိုဒုက္ခ နာဒုက္ခ သေဒုက္ခတို့က ဆက်၍လာပေဦးမည်၊ တဘဝနှင့်လည်းမပြီး နှစ်ဘဝနှင့်လည်းမဆုံး သုံးဘဝ လေးဘဝမှစ၍ ဘဝပေါင်း ရာထောင်သိန်းသန်း ဂဏန်းမပြနိုင်အောင် ဆက်ကာဆက်ကာ အိုနေရဦးမည် နာနေရဦးမည် သေနေရဦးမည်သာ။

ၔင်းအအို အနာ အသေဒုက္ခတို့ထပ်၍ မလာရအောင် မည်သို့လုပ်ရမည်နည်းဟုမေးလျှင် ၔင်းတို့၏တည်ရာ မှီရာ ဘဝဟူ၍မရှိမှသာ မလာပဲ နေပေတော့မည်၊ ဘဝအသစ်ဟူ၍ မဖြစ်မှသာ အို နာ သေ ဒုက္ခတို့ လမ်းပြတ်သွားကြရပေမည်။

ဤသို့ဆိုသော် ဘဝအသစ် ဖြစ်ပေါ်မလာအောင် လုပ်နိုင်မှ အိုနာသေတို့ကို တားဆီးနိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် ဘဝအသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသောအကြောင်းကို ရှာဖွေဖျောက်ဖျက်ပစ်ဖို့ လိုလာပေသည်၊ ဘဝအသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသော လက်သည်အကြောင်းရင်းကား ဘဝကိုခင်တွယ်စွဲမက်နေသော တဏှာသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘဝသစ်မဖြစ်ပေါ်စေလိုက ထိုတဏှာကို လက်စ

---

[1] ဒီ ၊ ၂၊ ၁၂၆။ [2] ဒီ ဋီ ၁၊ ၂၄။

သတ် ချုပ်ငြိမ်းအောင် အားထုတ်ရပေလိမ့်မည်၊ ဤသို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား လမ်းညွှန်တော်မူခဲ့ရာ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်များသည် ဘဝသစ်ဖြစ်ရေး တဏှာ ဘေးမှ ကင်းဝေးစေသော ဆေးတော်ကြီးအဖြစ် လူ့လောကဌ် ထင်ရှားရှိနေ ပေသည်။

ဤဌ် ဝိပဿနာဟူသည်မှာ–

"ဝိသေသေန ခန္ဓာဒီနံ အနိစ္စာဒီဟိ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ"

ဟူသော(ကတ္တုသာဓန ဝိပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ် ယုပစ္စည်း) ဝိဂြိုဟ်အရ ခန္ဓာအစရှိသည် တို့ကို အနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် အထူးမြင်တတ် ရှုတတ်သောဉာဏ်ကို ဆိုသည်။

ဝိပဿနာလမ်းစဉ်

၈။ ဖော်ပြပြီးခဲ့သည့် အစဉ်အတိုင်းပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံကြရသော သူတော်စင်တို့သည် အိုနာသေရေးဘေးကြီးများနှင့်ဝေးရှိ အေးမြရာမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ကောန်ပေါက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုလိုကြသဖြင့် ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူကြကုန်၏၊ အချို့က လောကီစည်း စိမ်တို့ကို စွန့်ပစ်၍ နှစ်နှစ်ကာကာ အားထုတ်နိုင်ရန် ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် အား ထုတ်ကြကုန်၏၊ အချို့ကား အချိန်ပိုင်းအားဖြင့် ကြိုးစားအားသစ်လျက် လူ ဝတ်လူစားဖြင့် အားထုတ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့အားထုတ်ကြရာ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောကြား နည်းပြကြသည့် ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တော်ကို မူတည်၍ လွယ်ကူသည်ထက် လွယ်ကူအောင် ဆန်းသစ်တည်ထွင်လျက် ပရိယတ္တိလမ်းစဉ်ဝယ် ဉာဏ်ယာဉ်ကိုမောင်းကာ နည်း ကောင်းလမ်းကောင်းတို့ကို ဟောကြားလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အားထုတ် စေကြသည်။

အမှန်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဝိပဿနာတရားများ ဖြစ်ကြသော်လည်း လွယ်ကူအောင် တီထွင်ဟောကြား သော ပုဂ္ဂိုလ်၏အမည်ဖြင့်ထင်ပေါ်ကျော်ကြား၍ လာတတ်သည့်အားလျော်စွာ မည်သူ့နည်း မည်ဝါနည်းဟူသောအသံသည်သာကျယ်လောင်စွာ ထွက်ပေါ်၍ နေကြပေသည်၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပရိယတ်လမ်းစဉ်ပေါ်တွင် ဖြောင့်ဖြောင့် မတ်မတ် တည်ရှိနေသဖြင့် ကောင်းသည်ဟူ၍သာ ဆိုနိုင်ပေသည်။

ကြောင်ပန်းတောရ ဆရာတော်ကြီး

၉။ မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်သက်ရှည်ကြာခဲ့သည်နှင့်အမျှဒါန, သီလ, ဘာဝနာဟူသော လမ်းစဉ်အတိုင်းလူတိုင်းလိုလိုပင် တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစားလျက်ရှိရာ ဘာဝနာစခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ ပွားထုံခဲ့ဖူးသူများ မနည်းလှပေ၊ သို့နှင့်အမျှ ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းပေးသည့် ရှေးရှေး ဆရာ့ဆရာများမှ ယခုခေတ်အထိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာပေါင်း များစွာပေါ်ပေါက်ထင်ရှားလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားများလည်း နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထွန်းကားကျယ်ပြန့်၍နေပေသည်။

ဤတွင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၀-ပြည့်နှစ်လောက်၌ နာမည်ကျော်ကြား လူသိများလာသော ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်လည်း ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယတပါးအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်ကြား၍လာခဲ့ပေသည်၊ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံသာမက ကမ္ဘာသို့တိုင် ပျံ့လွှင်ကျော်ကြားတော်မူခဲ့သော လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တပည့်ရင်းဖြစ်ကာ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌ နည်းခံသင်ကြား၍ သက်တော် ၃၇-နှစ်အရွယ်တွင် လယ်တီဆရာတော်ထံမှ ခွင့်ပန်၍ တောထွက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုပေသည်၊ ၄၃-နှစ်အရွယ်တွင် တရားဟော တရားပြကောင်းသဖြင့် နာမည်ကျော်ကြား လူသိများလာသည်ဟု ဆိုပေသည်၊ သက်တော် ၅၂-နှစ်အရွယ်တွင် ဘုတလင်မြို့အနီး ကြောင်ပန်းတောရတိုက်ကို တည်ထောင်သောအခါမှစ၍ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဟူသောအမည်ဖြင့် ကျော်ကြားထင်ရှားခဲ့ကြောင်း သိရပေသည်။

အထူးအားဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဒီပနီကျမ်း, ဝိပဿနာဒီပနီကျမ်း, သဘာဝဒီပနီကျမ်း, သုံးလောကဒီပနီကျမ်း, ရတနာဒီပနီကျမ်း ဟူသော ဒီပနီကျမ်း ၅-ကျမ်းနှင့် ကြောင်ပန်းဟောစဉ်ကျမ်းဟူသောကျမ်းစာများကို ရေးသား၍ ယင်းကျမ်းစာ ၆-ကျမ်းကိုတတ်ဝတည်းထုတ်သဖြင့်ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တဲ့ဟု ဖြစ်လာသည့် ကျမ်းပြုဂန္ထကာရက ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဆူအဖြစ်ဖြင့်လည်း ပိုမိုကျော်ကြားခဲ့ပေသည်။

ကြောင်ပန်းမှန်မှား ဝိဝါဒဖြစ်ပွား

၁၀။ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ဟု ထင်ရှားကျော်ကြားသည်နှင့်အမျှ တုံးနာမ်တိုင်နာမ်စသော ဟောပြောပြသမှုများသည်လည်း သူ၎ါကစ သိရှိကြလျက် တစတစ မြန်မာတနိုင်ငံလုံး လွှမ်းဖုံးလုမတတ် ပေါ်လွင်၍နေပေရာ ထိုအခါမှစ၍ပင် မှန်လေသလော မှားလေသလောဟူသော ဒိဋ္ဌိဟစကား သံသယပွားမှုတို့သည်လည်း ဝိဝါဒတပါးအနေဖြင့် ကျယ်ပြန့်၍လာခဲ့ပေသည်၊ မှန်သည်ဟုထောက်ခံယူဆသူများရှိသကဲ့သို့ မှားသည်ဟု ကန့်ကွက်ဟောကြား ရေးသားသူများလည်း မနည်းလှပေ၊ အဟောအကြား ဝိဝါဒပွားသကဲ့သို့ပင် အရေးအသား စာအုပ်စာတမ်းများလည်း များပြားလှကြောင်း သိရပေသည်။

စောဒကဆရာတော်များ၏ အဆိုအရ "ကြောင်ပန်းဝါဒကို ဆန့်ကျင်သည့် မဟာဥသျှိကတကျမ်း၊ အဓမ္မဝါဒနိဂ္ဂဟကျမ်း၊ မလသုသောဓနီကျမ်း၊ နိဂုဏ္ဍီ, ရှဖုယ်ကျမ်း၊ ယဿာဘူတဝိနိစ္ဆယ စသောကျမ်းစာအသီးသီး ပေါ်ထွက်သကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းဘက်မှလည်း ဥပဝါဒဝိသောဓနီ၊ သမ္မာဝိနိစ္ဆယကျမ်းစသည့်ကျမ်း စာအသီးသီးတို့ဖြင့် အပြန်အလှန်စုပ်စဲ့ဖြေရှင်း နှစ်ပေါင်းများစွာစာပေစစ်ခင်းခဲ့ ကြကြောင်းကိုလည်းသိရပေသည်၊ သို့သော် လေ့နှစ်စင်းပြိုင်ရာတွင် ဒိုင်ပမာစစ်ဆေး၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးမည့် အရေးအရာ နှစ်ဖြာယုံမှတ် ခုံသမတ်ဟူ၍ မရှိသဖြင့် ယခုခေတ်အထိ ရှည်ကြာခဲ့ရသည်၊ ဓမ္မ အဓမ္မအမှန်အမှား ပြတ်သားရှင်းလင်းနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

အမှတ်-၃ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ်ရုံးဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

၁၁။ ယခုအခါတွင်မူ ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်တရပ်လုံးရှိ တသိန်းကျော်သံဃာတော်တို့၏ ဂုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးက အတည်ပြုခဲ့သည့် ဝိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရဏ်းမှုခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အခန်း (၇) အပိုဒ် (၅၇)(ပြင်ဆင်ချက်-က)နှင့် အညီ ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကြီးက အထက်ဖော်ပြပါ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဓမ္မအဓမ္မစိစစ်ဆုံးဖြတ်ရန် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ စောဒကနှင့် စုဒိတကဆိုင်ရာ နှစ်ဖြာနှစ်ဖက်တို့ကို မျက်နှာစုံညီ ပီပီသသ မိမိတို့စိတ်တိုင်းကျ အကြောင်းပြချက် အဖြာဖြာတို့နှင့် စောဒနာသောဓနာတို့ကို စာပေအထောက်အထားတို့ဖြင့် အားရပါးရ ရေးသားတင်ပြစေခဲ့ကြပေသည်။

အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဝိုဏ် ဆရာတော်များသည် နှစ်ဖက်သော စောဒက စုဒိတကတို့၏ စောဒနာ သောဓနာတို့ကို သေချာစွာ အချိန်ယူ လေ့လာလျက် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာ ထေရဝါဒ ပိဋကတော်တို့နှင့် နှိုင်းဆ၍ ဤကားဓမ္မ ဤကားအဓမ္မဟု ဝိနိစ္ဆယမှတ် ဆုံးဖြတ်ကြရမည်ဖြစ်ရာ–

"ယော ဟိ ဘိက္ခု စတုဗ္ဗိဓဝိနယကောဝိဒေါ တိလက္ခဏသမ္ပန္နော ဣမာနိ ဆ ဌာနာနိ သြလောကေတွာ အဓိကရဏံ ဥပသမေယျတိ: တသ္မာ ဝိနိစ္ဆယော အပ္ပဋိဝတ္တိယော၊ ဗုဒ္ဓေန သယံ နိသိဒိတ္တာ ဝိနိစ္ဆိတသဒိသော ဟောတိ"[၁]

ဟူသော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ စကားအတိုင်း–

၁။ ဝိ ဋ္ဌ ၁၊ ၂၀၂။

(က) လေးပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းဌီ လိမ္မာခြင်း
(ခ) သုံးပါးသောလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း
(ဂ) ခြောက်ပါးသောအရာတို့ကို ကြည့်ရှုခြင်း

ဤအင်္ဂါ (၃) ရပ်တို့နှင့် အတတ်နိုင်ဆုံးညီညွတ်အောင် ရက်ပေါင်းများစွာ (၂) လတာမျှ အချိန်ယူကာ ကိစ္စတပါး စွန့်ပစ်ထား၍ ကြိုးစားကြရပေကုန်၏။

၁၂။ ဤ၌ အထက်ပါအချက်များကို ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြလိုပေသေး၏။ အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်တို့သည် "သုတ္တံ, သုတ္တာ-နုလောမံ, အာစရိယဝါဒံ, အတ္တနောမတိန္တိ" ဟူသော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ ၁ လာ စကားအရ–

(၁) သုတ္တခေါ် ပါဠိတော်ကို လေ့လာခြင်း၊

(၂) သုတ္တာနုလောမခေါ် ပါဠိတော်နှင့် အဓိပ္ပာယ်တူစကားများကို လေ့လာခြင်း၊

(၃) အာစရိယဝါဒခေါ် ဗုဒ္ဓမတညူ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများ၏ အယူအဆကို လေ့လာခြင်း၊

(၄) အတ္တနောမတိခေါ် (အထက်ဖော်ပြပါသုံးရပ်ကို မျက်ခြည်မပြတ် ကြည့်ရှု၍ ဆင်ခြင်သက်ဝင်နှိုင်းညှိ၍) မိမိ၏ အယူအဆကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊

ဤသို့ဖြင့် စတုဗိဓ ဝိနယကောဝိဒခေါ်သော (က) အမှတ်ပြ ပထမ-လက္ခဏာနှင့် ကောင်းစွာညီညွတ်စေလျက်။

"တီဏိ ဟိ ဝိနယဓရသ လက္ခဏာနိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ" ဟူသော ယင်းဝိနည်း ၂ အဋ္ဌကထာ ၂ လာအရ–

(၁) သုတ္တခေါ် ပါဠိတော်စကားကို နှစ်ပါးသော အာဂမ သဘာဝဝိနိစ္ဆယ ဉာဏ် ရင့်သန်အောင် ကြိုးစားခြင်း ပထမလက္ခဏာ၊

(၂) ပါဠိတော်၌ရေပ်တည်လျက် မဆုတ်ယုတ်ရအောင် ကြိုးစားခြင်း ဒုတိယ လက္ခဏာ၊

(၃) အာစရိယပရမ္ပရ နယမုဒ္ဓိ ရမိကျမ်းကျင်မှုရှိအောင် ကြိုးစားခြင်း တတိယလက္ခဏာ၊

ဤလက္ခဏာ ၃-ပါးတည်းဟူသော (ခ) အမှတ်ပြ ဒုတိယလက္ခဏာနှင့်ကောင်း စွာပြည့်စုံစေကာ–

၁။ ဝိ ဋ္ဌ ၁၊ ၁၇၅။ ၂။ ဝိ ဋ္ဌ ၁၊ ၁၉၉။

"ဆ ဌာနာနိ သြလောကေတဗ္ဗာနိ"[1] အရ

(၁) ဝတ္ထုခေါ် အမှု၏ အခြေခံကို မှန်ကန်အောင် ကြည့်ရှုခြင်း၊
(၂) မာတိကာခေါ် အစဉ်အဆက်အဖြစ်အပျက်ကို သုံးသပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊
(၃) ပဒဘာဇနီခေါ် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ရှုမြင်ကြည့်ရှုခြင်း၊
(၄) တိကပရိစ္ဆေဒခေါ် စ လယ် အဆုံးကို သိမ်းကျုံးကြည့်ရှုခြင်း၊
(၅) အန္တရာပတ်ခေါ် အတွင်းဌာသင့်နိုင်သည့်အပြစ်ကို ကြည့်ရှုခြင်း၊
(၆) အနာပတ္တိခေါ် အပြစ်လွတ်နိုင်ခွင့်ကို ကြည့်ရှုခြင်း၊

ဤကြည့်ရှုခြင်း (၆) ရပ်ဟူသော (၈) အမှတ်ပြု တတိယ လက္ခဏာနှင့် ကောင်းစွာကုံလုံ ပြည့်စုံနိုင်သရွေ့ ပြည့်စုံစေပြီးလျှင် နေ့စဉ်နေ့စဉ် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလျက် တွေးတွေးဆဆ ဝိနိစ္ဆယစာတမ်းကို ကြိုးပမ်းပြုစုကြပေသည်။

ကြောင်ပန်းဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ

၁၃။ အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များသည် ဤကြောင်ပန်း တောရဝါဒကိုဝိနိစ္ဆယပြုကြရာ၌ စောဒနာခေါင်းစဉ် ၁၀-ချက်ပါ စောဒနာတို့ကို ဝိနည်းဓိုရ် တပါးတပါးလျှင် ၂-ချက်စီ ၃-ချက်စီ ခွဲဝေဆုံးဖြတ်စေသောနည်းကို အသုံးမပြုခဲ့ကြပါ၊ စုပေါင်းပိုင်းထိုင်၍ စောဒနာတခုစီ တခုစီကို ညီညီညွတ်ညွတ် ဆွေးနွေးနှိုင်းညှိ၍ ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ အဓိပ္ပာယ်တို့နှင့် နှီးနှယ်ဝေဖန်ကြရပါသည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စောဒကဆရာတော်တို့၏ ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသော ဌပနာစကားများမှာ ကြောင်းပန်းဝါဒ၏ ပင်မအခြေခံဖြစ်သည့်ပြင် ယင်းတို့မှာလည်း ဝိပဿနာရေးရာနှင့် ပရမတ်ပညတ် ခဲကပ်သော အယူအဆများ ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။

ထိုထက်လည်း ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲဟု ခေါ်သော ပထမကြောင်ပန်း ဆရာတော်ကြီး၏ ရေးသားချက်များမှာ—

(က) အဓိပ္ပာယ်ခက်ခဲခြင်း
(ခ) ဝါကျရှုပ်ထွေးခြင်း
(ဂ) အစပ်ဝေး၍ အယူအဆ မလွယ်ခြင်း
(ဃ) ဆိုလိုရင်းမရောက် အဓိပ္ပာယ်တမျိုးပေါက်ခြင်း—

စသော ကျမ်းစာအတွင်း မရှင်းကွယ်ဝှက် သိခက်လီနန် အတန်တန်သော အခက်အဆစ် အထစ်အဖု အစုစုတို့ကြောင့် ကြည့်ရှုစဉ်းစား ရှေးဦးစွာ အထပ်ထပ်

---

[1] ဝိဒ္ဓေ၁၂၀၁။

ဖတ်ကြားကာ ရွှေစကား နောက်စကား အသွားအလာတို့နှင့် မျှားစွာချိန်ဆ လျက် အဓိပ္ပာယ်အဖြောင့်ရအောင် ဖော်ဆောင်ယူငင် ကြရပေသည်၊ထို့နောက် မူ ဝိနိစ္ဆယအတွက် စောဒနာသောခနာချက် နှစ်ဖက်စဉ်းစားကာ ဘုရားဟော ကျမ်းဂန်တို့နှင့် အဖန်ဖန်လေ့လာကြရသဖြင့် မျှားစွာ အချိန်ယူရပေသည်။

၁၄။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို စောဒနာတင်ရာ၌ စောဒကဆရာတော် တို့သည် မူလပိုဒ်မကြီး(၁၀)ပိုဒ်မျှသာ ခေါင်းတပ်ထားသော်လည်း အတွင်းစာ သားတွင် ပိုဒ်ခွဲမျှားစွာ ပါရှိပေသေးသည်၊ (က)(ခ)စသည်ဖြင့် ပိုဒ်ခွဲစောဒနာ ဌပနာစကားပေါင်း (၅၃)ပိုဒ်မျှ ပေါ်ထွက်၍ လာပေသည်။

ယင်း ဌပနာစကားတို့၌လည်း ပထမ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ကြီး၏ ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဒုတိယကြောင်ပန်းဆရာတော်၏ကြောင်ပန်း သုံးစောင်တွဲကျမ်း စသည်တို့မှပါဝင်သလို နောက်ကြောင်ပန်းဆရာတော် အဆက်ဆက် တပည့်အဆက်ဆက်တို့ ရေးသားထုတ်ဝေသည့် ကြောင်ပန်းကျမ်း စာမျှားမှ စကားမျှားလည်း ပါရှိပေသည်။

ဤတွင် စုဒိတကဆရာတော်မျှားက ကြောင်ပန်းစတုတ္ထဆရာတော် ထုတ်ပြန် သည့် စည်းမျဉ်းဥပဒေသကို တင်ပြလျက် အချို့ကျမ်းစာမျှားကို ကြောင်ပန်း တောရက တာဝန်မယူဟုဆိုကာ စောဒနာဌပနာပါ အချို့စကားရပ်မျှားကို သောဓနာမသွင်း ဖြေဆိုရှင်းလင်းခြင်းမပြုပဲ ရှောင်လွှဲ၍ သွားခဲ့ပေသည်၊ သို့သော် နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်မျှားသည် စောဒနာချက် ရှိနေသည့် အားလျော်စွာ လေ့လာသုံးသပ်ရမည့်တာဝန်ကို မလစ်ဟင်းစေပဲ ယင်းတို့ကိုလည်း ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ အမှားအမှန်ပေါ်လွင် အောင် လေ့လာသုံးသပ်၍ ထားပေသည်၊ အဆုံးအဖြတ် ပေးရာ၌ကား အဓိကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်စေရပေလိမ့်မည်။

ဓမ္မနှင့် အဓမ္မ

၁၅။ ဖော်ပြပါ ပုဒ်မ ပုဒ်ခွဲ အနဲနဲသော စောဒနာပါ ဌပနာစကားတို့မှာ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ မှတ်ကျောက်တို့နှင့် ကောက်ယူမှတ်တင်၍ ဆင်ခြင်သုံး သပ်ကြသောအခါ ပုဒ်မပုဒ်ခွဲ မျှားစွာပင် အမှားဖက်၌ ပါဝင်လာသလို အချို့ သော ပုဒ်မပုဒ်ခွဲမျှားစွာမှာ အမှန်ဖက်၌ ပါဝင်၍လာနေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဤသို့ လေ့လာသုံးသပ်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာ၌ အမှားဟူသော အဓမ္မရှိ သကဲ့သို့ပင် အမှန်ဟူသောဓမ္မလည်း ရှိနေပေလိမ့်မည်၊ဤ၌အမှား(အဓမ္မ)ဟူ၍ သုံးသပ်ရသလိုပင် အမှန် (ဓမ္မ)ဟူ၍လည်း သုံးသပ်ကြရမည်မှာ ဂတိတရား မလိုက်စားပဲ အမှန်တရားကို ပိုက်ထားရမည့် ဝိနည်းဓိုရ်တို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားပင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဤတွင် ဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း အဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရာ၌–

"နဟိ ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိနော။"
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂ္ဂတိ ။[1]

ဟူသော ဂါထာလာ စကားကဲ့သို့ အဓမ္မဟူသည်မှာ ငရဲသို့ပို့ဆောင်ကြောင်းတရား ဓမ္မဟူသည် သုဂတိသို့ပို့ဆောင်ကြောင်းတရား ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို မဆိုလိုချေ။

ယင်းအယောဃရဇာတ်လာ ဓမ္မ အဓမ္မမှာ သုစရိတဓမ္မနှင့် ဒုစ္စရိတပါပ ဒိဋ္ဌိတရားများကို ဆိုပေရာ ဤဝိနိစ္ဆယဆိုင်ရာ ဓမ္မ အဓမ္မနှင့် မသက်ဆိုင်ပေ၊ ဤဒဿဆိုလိုသော ဓမ္မ အဓမ္မမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော ပါဠိတော်နှင့် ယင်း၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် ညီညွတ်မှု မညီညွတ်မှုများ ပေါ်ခဲ့သာ တည်ပေသည်၊ ရှင်းရှင်းဆိုရလျှင် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် ညီညွတ်လျှင် ဓမ္မဟုဆိုလို၍ မညီညွတ်လျှင် အဓမ္မဟု ဆိုလိုပေသည်။

၁၆။ ဤသို့ဆိုသော် ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် အမှတ် (၃)နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့၏ သုံးသပ်ချက်အရ အဓမ္မဝါဒဟုလည်းလုံးလုံးဖြစ်မလာသလို ဓမ္မဝါဒဟုလည်း ပီပီပြင်ပြင်ဖြစ်မလာချေ၊ အဓမ္မနှင့် ဓမ္မ၊ ရောနှောပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ဓမ္မ အဓမ္မရောနှောနေသဖြင့် ဤကြောင်ပန်းဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့ ကျင့်သုံးရပါမည်နည်းဟူသောပြဿနာတရပ်လည်း ပေါ်ထွက်၍လာနိုင်ပေသည်၊ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍—

"ယထာ ပန သတသဟဿဿ ဥဒကဿ ဥတ္တိတဿ သုဘောဇနဿ မတ္ထကေ အာမလကမတ္တေပိ ဂုဏပိဏ္ဍေ ဌပိတေ သဗ္ဗံ ဘောဇနံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ ဟောတိ ဆဒ္ဒေတဗ္ဗံ"[2]

နိဒါနသံယုတ် အဝိဇ္ဇာပစ္စယသုတ်အဖွင့်စကားအရ တသိန်းတန်ရှေခွက်၌ ထည့်ထားသော သုဓာဘောဇဉ်ထက်၌ သျှိသျှားသီးပမာဏမျှလောက်သော မစင်တုံးငယ်ကျရောက်သွားလျှင် ရှေခွက်ရှိ သုဓာဘောဇဉ်အားလုံးကို မသုံးမဆောင် ဖယ်ရှောင်စွန့်ပစ်ရသော ဥပမာကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းဝါဒတခုလုံးကို စွန့်ပစ်လိုက်ရမည်လားဟု စဉ်းစားရပေမည်။

ဖော်ပြပါ သံယုတ်အဋ္ဌကထာလာ ဥပမာစကားမှာ ဒိဋ္ဌိတရားဆိုင်ရာ အတ္တဝါဒကို အရင်းခံသော နေရာ၌ သုံးသော ဥပမာဖြစ်ပေသည်၊ နိဂဏ္ဌဝါဒကဲ့သို့သော ဝါဒ၌ ကောင်းသော အချက်အလက်များ ပါဝင်သော်လည်း အရင်းခံမှာ အတ္တဒိဋ္ဌိဝါဒ ဖြစ်သဖြင့် အထက်ဥပမာကဲ့သို့ လုံးလုံးစွန့်ပစ်ရမည်သာ ဖြစ်

---

[1] ဓမ္မပဒ၊ ၃၁၇။ ဓမ္မပဒ ၂၇၂။ [2] သံ-ဋီ-၂-၆၆။

ပေသည်၊ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် ထိုနိဂဏ္ဌတို့ ဝါဒတို့ကဲ့သို့သော ဝါဒ မျိုးလော။

ကျင့်သုံးဖွယ်ရာ လမ်းညွှန်စာ

၁၇။ ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် ရှေ့ပိုင်းတွင် သုံးသပ်တင်ပြခဲ့သကဲ့သို့ ဆရာကောင်း သမားကောင်းများနှင့် အခြေခံလျက် ကိုယ်တိုင်လည်း နိုက္ခမ-ဓာတ်ခံဖြင့် ထက်သန်ပြင်းပြ လုံ့လကြီးစွာ ကောင်းမွန်စွာ အားထုတ်ခဲ့ပြီးလျှင် နှစ်ပေါင်းများစွာ အရည်ဝါသီ လင့်ဒီသူမှန် ပုဂ္ဂိုလ်ချန်တပါး ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားလှသည်။

ဟောပြောရေးသား တရားနည်းပြ၍ ဝါဒကို ထူထောင်ရာ၌ကား ဖော်ပြခဲ့သလိုပင် အရေးမရှင်း လိုရင်းမရောက် အကောက်အယူ ရှုပ်ထွေးလျက် အယူဝါဒရေး လွဲမှားချက်များ ရောယှက်ပါဝင်၍ လာပေသည်။

ဤသည်မှာလည်း ဗုဒ္ဓ၏အနတ္တလမ်းမှန်ကို အရင်းခံခဲ့ရာမှ အမြင်ဉာဏ်တမျိုး ပေါက်၍ အကောက်အယူ လွဲမှားမှု၌ တည်သည်ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်၊ ဝိနည်းတော်၌ အယူအဆ မတူကြသဖြင့် မဟာသုမ မထေရ်ဝါဒနှင့် မဟာပဒုမ မထေရ် ဝါဒတို့ စဉ်းငယ်မတူကြသကဲ့သို့ လည်းကောင်း သာသနာဝင်တွင် အမြင်အယူ မတူညီကာ ဌီဂဟာကျော်နှင့် လယ်တီဆရာတော်၏ ပရမတ္ထဒီပနီ မည်မမျှ ဖြစ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း အဌကထာဆရာ တဦးတည်းပင် ဖြစ်လင့်ကစား–

> "ဝေမေတ္ထ ပန္နရသ ဘဝဒိဋ္ဌိယော ပဠ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိယော ဟောန္တိ။ တာ သဗ္ဗာပိ မဂ္ဂါဝရဏာ၊ နိ သဂ္ဂါဝရဏာ"[1]

ဟူသော အဘိဓမ္မာအဌကထာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မဂ္ဂါဝရဏ မဂ်ဖိုလ်ကိုသာ တားမြစ်သည်၊ သဂ္ဂါဝရဏ- နတ်ရွာသုဂတိကို မတားမြစ်ဟူသော ဝါဒနှင့် —

> ဣဒံ ပန ဝိဓာနံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဘိက္ခဝေ သမန္နာဂတာ" တိ ဝစနတော။ပ။ ကေန္တံ အပါယေသု ယေဝ နိမုဇ္ဇာ-ပေတိတိ"[2]

ဟူသော အဂ်ုတ္တိရ် အဌကထာ၌ ဒိဋ္ဌိဟူသမျှ အပါယ်ကျရသည်ဟူသော ဝါဒမှာ အဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ တဦးတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ဘာဏကဆောင် ကွဲလွဲ၍ တနဲစီ ဖွင့်ဆိုထားရသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ဆိုနိုင်ပေသည်။

---

[1] အဘိ ဋ္ဌ၊ ၃၇၈။ [2] အံ ဋ္ဌ၊ ၁၂၃ဖ။

သို့သော် ဗုဒ္ဓစာပေအလာ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် မညီညွတ်သဖြင့် အမှားသည် အမှားသာဖြစ်၍ ထုံးစံအတိုင်းပင် အခမ္မဟူ၍သာ အမည်တပ်ရမည် ဖြစ်သည်မှာ မလွဲမရှောင်သာသော တာဝန်ပင်ဖြစ်သည်၊ ယင်းတာဝန်အရ ဤကြောင်ပန်းဝါဒ၌လည်း ဗုဒ္ဓစာပေချိန်ခွင်၌ တင်စက်ချိန်ဆ၍ ဓမ္မ အခမ္မဟူ၍ ပြတ်ပြတ်သားသား ဆုံးဖြတ်ရပေမည်။

ဤ၌ အတ္တဒိဋ္ဌိအခြေမခံ အနတ္တလမ်းမှန် ဖြစ်ခဲ့သဖြင့် အထက် နိဒါနသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ဥပမာအတိုင်းမယူပဲ ဆန်ဖြူဆန်ကောင်းကို အလိုရှိသူသည် တောင်းအတွင်း၌ စပါးလုံးများနှင့် ရောထွေးနေသည်ကို မြင်လျှင် စပါးလုံးများကို ရွေး၍ ပစ်လိုက်ရသကဲ့သို့ လည်းကောင်း သားငါး ဟင်းလျှာဖြင့် အရသာခံယူလိုသူသည် အရိုးအရင်းတို့ကို ထုတ်ပစ်ပယ်ရှားသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ဤတွင် လည်း အဓမ္မ အမှားအချက်တို့ကို ပယ်ဖျက်စွန့်ပစ်၍ စင်စစ် သန့်စင်သော မြတ်ရှင်ဗုဒ္ဓ၏ ဩဝါဒလမ်းကြောင်းကို မစောင်းမကောက် လျှောက်သွားကျင့်သုံးလျက် အမြင့်ဆုံး အမြတ်ဆုံးသော ဝိမုတ္တိချမ်းသာကိုသာ ကောင်းစွာသုံးဆောင် နိုင်ပါစေသတည်း။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော်သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့
အမှတ် (၃)
အမှတ် (၁) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို
ဝေဖန်စိစစ်သုံးသပ်ချက်

၁။ တုံး တိုင် စသည့် ဝေါဟာရ သမ္မုတိပညတ်နှင့် ရူပ်အချို့ကို နာမ်ဟု ဟောပြောရေးသားသော တုံးနာမ် တိုင်နာမ်ဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာပါဘုရားဟု စောဒကဆရာတော်များက ကြောင်ပန်းတောရဝါဒအပေါ် စောဒနာလွှာ တင်သွင်းရာ၌-

(က) "ယခုအခါ ဥပမာနှင့်တကွ နာမ်ကိုပြမည် မျှားစွာသတိထား။ သမုဒ္ဒရာ အိုင်,အင်း, တွင်း, ကန်ထွေထွေ ရေရှိသမျှ ခွက်ဖလား မြက်ဖျားဌ်ရောက် နှင်းပေါက်ရေမှာ နေ လ ရိပ်ထင်မြင်သည့်ပမာ အိမ်ကျောင်း တုံး ဖျာ ဘုံသုံးရွာစသော သတ္တဝါသာမှတ်လေ"ဟူသော (ခြောက်စောင်တွဲနှာ-၂၇၈)စကားကို သာဓကဆောင်၍ ပြကြသည်။

ထိုစကားအရ စောဒကဆရာတော်တို့ ယူဆချက်မှာ သမုဒ္ဒရာ,အိုင် အင်း စသည်၌ ကျရောက်သော နေ, လ,ရိပ်နှင့်ပမာတူသည့် စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တွင် ကျရောက် ထင်ပေါ်လာသည့် တုံး, တိုင်, ဖျာ, အိမ်, ကျောင်း စသည် တို့သည် သမ္မုတိပညတ်သာဖြစ်ပါလျက် ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒီတို့က စိတ်နာမ်ဟု ဟောပြောကြကုန်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

၂။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီတို့ကမူ ၎င်းတို့၏ သောဓနာ၌-

"တုံးပညတ်ဓမ္မာရုံ တိုင်ပညတ်ဓမ္မာရုံတို့နှင့်တွဲ၍ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ် ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း စိတ်ကိုဖမ်း၍ ရှိသည့် အခါမှာ အာရုံအာရမ္မဏိကတွဲ၍ တုံးနာမ်တိုင်နာမ်ဟု နာမပရိညာ ဝိပဿနာ ရှုပွားကြပါသည်"ဟု ဖြေဆို သောဓနာကြပေသည်။

ယင်းတို့၏ဧကာဝေါဟာရပ်၌ စောဒကဆရာတော်တို့ ဆိုလိုသကဲ့သို့ စိတ်နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း ပညတ်နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြဆိုလိုခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ဤအမှတ် ၁ (က) စောဒနာအရ စုဒိတကတို့အပေါ်၌ အပြစ်ရောက်သည်ဟု မယူဆနိုင်သေးပေ၊ သို့သော် ခြောက်စောင်တွဲစကားသည်

ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို တိကျပြတ်သားစွာ ရေးသားဖော်ပြထားခြင်းမရှိ၊ စာဖတ်သူ၏ အသိဉာဏ်တွင် စိတ်နာမ်လော ပညတ်နာမ်လောဟု တွေးတောယုံမှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် သင်္ခယ ဒေါသသင့်သော ရေးသားမှု ဖြစ်နေပေသည်၊ ထို့ပြင် ဝါကျတခုလုံး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကောက်ယူမရသောကြောင့် အပေတတ္ထဒေါသ သင့်သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပေသည်။

အမှန်မှာ ထို (၁) (က)စကားနှင့် တဆက်တည်းပြဆိုထားသော ခြောက်စောင်တွဲ နှာ(၂၇၉)ပါ "သတ္တဝါအစရှိသော အမည်နာမပညတ်နှင့်" ဟူသော စကားကို ဖတ်ရှုမိပါက ပညတ်နာမ်ကို ရေးထားသည်ဟု ကျမ်းဆရာတို့၏အလိုကို သိရပေလိမ့်မည်။

၃။ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စောဒနာ (ခ)၌–

"ဝိပဿနာနှင့်ဖြင့် မသင့်၊ မသင့်ပုံက စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားသည် တုံးဖျာစသည်တို့မှာမရှိ၊ သူဝါစသော သတ္တဝါမှာသာ စိတ်စေတသိက်စသော နာမ်တရား ရှိသည်ဟု ထင်လွဲ စွဲမှားခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ဟူ၍သာမှတ်ပါ၊ အထူးသတိထား"–

ဟူသော ကြောင်ပန်းဝိပဿနာခြောက်စောင်တွဲ နှာ-၃၂၇-စကားကို တင်ပြ၍ ထိုစကားရပ်တို့အရ တုံးဖျာစသည်တို့မှာ နာမ်တရားမရှိဟု ယူဆလျှင် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ဖြစ်သည်၊ ဝါ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် တုံးဖျာတို့၌ နာမ်တရားရှိသည်ဟု ယူဆဟောပြောကြသည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။

ခြောက်စောင်တွဲလာ စကားရပ်ကို နက်နဲစွာစဉ်းစားလျှင် စိတ် စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားသည် တုံးဖျာစသည်တို့မှာသာ မရှိသည်မဟုတ်၊ သူဝါစသော သတ္တဝါပညတ်မှာလည်း စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရား မရှိဟု အဓိပ္ပာယ်ရောက်၍ အကယ်၍သာ တုံးဖျာစသောပညတ် သတ္တဝါဟူသောပညတ်မှာ စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားရှိသည်ဟု စွဲယူခဲ့ပါလျှင် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤကဲ့သို့သာ ပြဿဒ္ဓကောက်ယူရန်ရှိသည်။

ထိုပြဿဒ္ဓစကားကို စဉ်းစားသော် ပညတ်တရားဟူသမျှတို့တွင် တဇာပညတ်ခေါ်သော ပထဝီ တေဇောစသည် ကြမ်းတမ်းသည့်အဖြစ် ပူသည်၏ အဖြစ်စသည် ပရမတ္ထသဘာဝအားလျော်သည့် ပညတ်မျိုးမှတပါး မည်သည့်ပညတ်တရားမျှ ထင်ရှား မရှိသဖြင့် ဤစောဒနာ (ခ)၌လည်း စုဒိတကတို့အပေါ် ဤအပြစ်ကျရောက်သည်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။

၄။ စောဒနာ(ဂ)၌-

"ဒီနေရာမှာ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခွဲပြရမယ်ဆိုယင် အဆင်းကရုပ် တုံးကနာမ်၊ အသံကရုပ် တုံးကနာမ်" စသည်နှင့်-

စောဒနာ(ဃ)၌-

နေ, ကြက်, ရေနံဆီ, ထန်းလျက်,ဦးခေါင်း, အရွှေ့အနောက်စသည်တို့ကို နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြချက်များကို ကြောင်ပန်း ၃-စောင်တွဲကျမ်း ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်းတို့မှ အကျယ်တဝင့် ကောက်နုတ်တင်ပြ စောဒနာထားပေသည်၊ ထိုသခ်ေပစောဒနာကိုပင် ဝိတ္ထာရဖွင့်ဆို စောဒနာရာ၌ တုံး တိုင် နေ ကြက် စသည်တို့သည် လောကဝေါဟာရအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်သမုတ်အပ်သော အမည်နာမ ပညတ်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်၊ နာမ်တရား မဟုတ် ဟူ၍ ပါဠိတော် အကိုးအကား ပြု၍ စောဒနာကြသည်။

ယင်း စောဒနာချက်ကိုပင် စုဒိတကတို့က ပြန်လည်ချေပ သောဓနာကြရာ၌ "တုံး တိုင် ဖျာ အိမ် ကျောင်း ဘုံသုံးရှာ လူနတ်စသော ထင်ရှားမရှိသော အဝိဇ္ဇမာနပညတ်အမျိုးမျိုးတို့မှာ မနောဝိညာဏ်စိတ်ထဲမှာသာ ထင်ထင်ရှားရှား ရှိနေကြပါသည် ပညတ်သက်သက်မှာ အဝိဇ္ဇမာနဖြစ်၍ ထင်ထင်ရှားရှား မရှိပါ" ဟု ပညတ်များသာဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြကုန်၏၊

၅။ ဆိုခဲ့ပြီးသော တုံးစသော နာမပညတ်များကို နာမ်စိတ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူ၍ ဆိုခြင်းသည် အဘိဓမ္မာပါဠိတော်ကြီးများနှင့် မညီညွတ်ကြောင်း စောဒကဆရာတော်များ သိရှိသကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီ စုဒိတကဆရာတော်များကလည်း သိရှိကြသည်ဟု ဆိုရပေမည်၊ သို့သော် ကြောင်ပန်းဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တုံးစသော နာမပညတ်များကို နာမ် စိတ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူ၍ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ သုံးနှုန်းရေးသား ဟောကြားနေသည်ကား အထင်အရှားပင်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုအချက်ကို ထင်ထင်ရှားရှား သိသာနိုင်ရန် တုံးနာမ် တိုင်နာမ်ဟူသော စကားကို အမျှားသိရှိစေရန်အတွက် ဖွင့်ဆိုရေးသားသည့် ကြောင်ပန်းတံခွန် ခေါ် တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဋီကာကျမ်း၏ ရေးသားချက်တို့ကို ကြည့်ရှုသင့်ပေသည်။

၆။ "အဲဒါကြောင့် အခုပရိသတ်များ ကြောင်ကြောင်ကြီး ထင်မြင်နေရတဲ့ လူတွေ့ လူတွေ့ ခေါင်းတွေ့ လက်ခြေတွေ့ တုံးတိုင်တွေ့ဆိုတာမျှားဟာ တံလှပ်ကို

ရေထင်မှားနေကြသော သမင်များနဲ့တူတဲ့ ဝိညာဏ်နာမ်မှား သညာနာမ်မှား တရားများပါပဲ၊ ဟိုမှာဒီမှာ လူ ခေါင်း လက် ခြေ တုံး တိုင်တွေ့ဆိုတာ ဘိတ်ဘိတ် မရှိပါဘူး၊ ကဲ ကဲ မျက်စိမှိတ်ပြီး စဉ်းစားကြည့်ကြစမ်း၊ မျက်စိမှိတ် စဉ်းစား ကြည့်တော့ ခင်ဗျားတို့ရဲ့ စိတ်မနောထဲမှာ လူလူ ခေါင်းခေါင်း စသည် ပေါ်နေ တယ် မဟုတ်လား၊ အဲဒီစိတ် မြင်မြင်နေရတဲ့လူဟာ ဟိုမှာတခြားရှိတာလား စိတ်ထဲတွင်သာ ထင်ကာမျှ မြင်ကာမျှဘဲလားလို့ စဉ်းစားပါလျှင် အဲဒီလူဆို တာဟာ ပရိသတ်များရဲ့ စိတ်မနော့ထဲမှသာ စိတ်တွင် စိတ်ထင် စိတ်မြင် စိတ် ကူး စိတ်ရူးဆိုတဲ့ နာမ်တရားမျှပါပဲ၊ ဒီတော့ လူလူ နာမ်ပရမတ်ပေါ်နေတာ ခေါင်းခေါင်း နာမ်ပရမတ်ပေါ်နေတာ လက်လက် နာမ်ပရမတ် ပေါ်နေတာ ခြေခြေ နာမ်ပရမတ်ပေါ်နေတာ တုံးတုံး နာမ်ပရမတ်ပေါ်နေတာ တိုင်တိုင် နာမ် ပရမတ်ပေါ်နေတာမျှပါ၊ ဒါကြောင့် လူနိမိတ် လက်နိမိတ်စသော အရိပ်နိမိတ် တို့ သုဉ်းဆိတ်သွားအောင် နာမ်ကြောင်ကြောင်မျှ နာမ်အသားကျကို ကြည့်ပြီး လူနာမ် ခေါင်းနာမ် လက်နာမ် ခြေနာမ် တုံးနာမ် တိုင်နာမ်လို့ ဟောတာလို့ နာမပရိညာဉာဏ်နှင့် နာမ်ပိုင်အောင် ပွားရှုရမယ်”[1]

ဤသို့ လူဦးခေါင်း လက်ခြေ တုံးတိုင်တို့ကို နာမ်ဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရဲရဲ ဝံ့ဝံ့ပင် ဟောပြောရေးသားနေကြသည်၊ နာမ်ဟုဆိုသဖြင့် စိတ်ဝိညာဏ် ဝိညာ ဏကွန္ဓာ ဟုဆိုနေကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်၊ အကြောင်းပြု ရှင်းလင်းချက်တို့ဖြင့် မည် သို့ပင် ဆိုစေကာမူ လူဦးခေါင်း လက်ခြေစသည် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သမျှ ပညတ်တရားမျှသာဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူလေသည်။

၇။ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ သမ်ါ-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သောအမည်၊ သမ-ညာ-ကောင်းစွာသိအပ်သောအမည်၊ ပညတ္တိ-သိစေအပ်သောအမည်၊ဝေါဟာရ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သောအမည်၊ နာမ-မောင်ဖြူ မည့် စသည် နာမည် နာမဟူသော အမည်၊နာမကမ္မ-မှည့်ခေါ်အပ်သမျှသော အမည်၊ နာမဓေယျ-ထားရှိအပ်သော အမည်၊ နိရုတ္တိ-ထုတ်၍ဆိုအပ်သောအမည်၊ ဗျဥ္ဇန-ပြတတ်သောအမည်၊ အဘိ-လာပ-ပြောပြအပ်သောအမည် ဤအားလုံးသည် ပညတ်များဖြစ်ကြောင်း—

“ကတမေ ဓမ္မာ ပညတ္တိ။ ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သမ်ါသမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓေယ္ယံ နိရုတ္တိ ဗျဥ္ဇနံ အဘိလာပေါ။ ဣမေ ဓမ္မာ ပညတ္တိ”[2]

ဟူ၍ ဟောတော်မူထားပေသည်။ အဌသာလိနီ အဌကထာ၌လည်း အထက် ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုခဲ့ပေသည်။

၁။ ကြောင်ပန်း တံခွန်ခေါ် တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဋီကာ နှာ ၁၅၄။
၂။ အဘိ ၁၊၂၅၆။

၈။ မူလဋ္ဌီကာဌ္ဌလည်း–

ယသ္မာ ပန ယေသု ရူပါဒီသု စက္ခာဒီသု စ တထာ တထာ ပဝတ္တ-မာနေသု "သတ္တော ဣတ္ထိ ရထော ဃဋော"တိအာဒိကာ ဝိစိတ္တသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သညာနုလောမာနိ စ အဝိဝစနာနိ၊ တေဟိ ရူပစက္ခာဒီဟိ အညော သတ္တရထာဒိသညာဝလမ္မိတော ဝစနတ္ထော ဝိဇ္ဇမာနော နဟောတိ၊ တသ္မာ သတ္တရထာဒိအာဘိလာပါ "အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိ" တိ ဝုစ္စန္တိ ဟု ဖွင့်ဆိုပေသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ရူပါရုံစသည်တို့နှင့် စက္ခုပသာဒစသည်တို့ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်မိသောအားဖြင့် သတ္တဝါ မိန်းမ ရထား အိုးစသည့် ဆန်းကြယ်သော အမှတ်သညာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ယင်းအမှတ်သညာ အားလျော်သော အမည်နာမသဒ္ဒါတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြရကုန်၏၊ သို့သော် ရူပါရုံစသည် စက္ခုပသာဒ စသည်တို့မှတပါး သတ္တဝါ မိန်းမ ရထား အိုးစသည်တို့ ဆဲကိုင်မှီတွယ်စရာ သဒ္ဒါ၏အနက်ဒြဗ်မှာ ထင်ရှားရှိသည်မဟုတ်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သတ္တဝါ မိန်းမ ရထား အိုးစသည်တို့မှာ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်-ထင်ရှားမရှိသော ပညတ်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။

သို့သော်–

နစ တေ "မုသာတိ" ဝုစ္စန္တိ လောကသမညာဝသေန ပဝတ္တတ္တာ။ တတော ဧဝ တေ အဘိလာပါ "သမ္မုတိသစ္စ"န္တိ ဝုစ္စန္တိ။

ဟူသော မူလဋ္ဌီကာစကားအရပင် ထိုသတ္တဝါစသော သဒ္ဒါတို့ကို လွဲမှားသည် ဟူ၍ကား မဆိုရပေ၊ အကြောင်းမှာ လောကအမှတ်အသား၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သဖြင့် သမ္မုတိသစ္စာဟု ခေါ်ဆိုရသည်၊ လောကဝေါဟာရအနေဖြင့် မှန်ကန်သည်ဟုပင် ဆိုကြရပေသည်။

ထိုမှတပါးလည်း—

တေဟိ ရူပစက္ခာဒီဟိ အညော သတ္တရထာဒိသညာဝလမ္မိတော ဝစနတ္ထော ဝိဇ္ဇမာနော နဟောတိ။

ဟူသော မူလဋ္ဌီကာစကားဖြင့် ရူပါရုံ စက္ခုပသာဒစသည်ကိုစွဲ၍ သတ္တဝါ ရထားစသော ဥပါဒါပညတ်များ ပေါ်လာသည်၊ ထိုပညတ်ကို သညာ,စိတ်,ဒိဋ္ဌိတို့က အာရုံပြုသည် ထိုဥပါဒါပညတ်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အဝိဇ္ဇ-

---

၁။ မူလဋ္ဌီ ၁၊၁၈၀။

မာနပညတ် ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းတို့ကို ဟောနိုင်သည့် သတ္တ ရထ စသော ပါဠိစကားသံ သတ္တဝါ ရထားစသော မြန်မာစကားသံမျှားသည်လည်း အဝိဇ္ဇ-မာနပညတ်ပင် မည်လေတော့သည်။

ဘာမျှမရှိသော ထိုသတ္တပညတ်ကို သတ္တဝါသည်နာမ် နာမ်သည် သတ္တဝါဟု တခုတည်းပြု၍ မဆိုနိုင် မဆိုရ မဆိုသင့်ပေ၊ သတ္တဝါကို ဝိညာဏကွန္ဓာလည်း မဖွဲ့ရ နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း မဆို၊ အာရုံတခြား အာရမ္မဏိကတခြား အနေဖြင့် ခွဲခြား၍ မှတ်သားထားရမည်သာ ဖြစ်သည်။

ဖော်ပြပါ မူလဋီကာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏ အနှစ်သဘောတို့ကို မှုတည်ဖွင့်ဆိုထားသည်ဖြစ်၍ ခိုင်ခံ့လှပေသည်၊ ဤနေရာ၌ စုဒိတကတို့က တုံးနာမ် တိုင်နာမ်သဘောကို ရှင်းလင်းရန်အတွက် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်ကြီးမျှားကို ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ကိုးကားဖော်ပြ ထားသော်လည်း အထောက်အကူအဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့ပေ။

ထို့ပြင်လည်း စုဒိတကတို့က ရာဟုလောဝါဒသုတ်စသည်တို့ကို ကိုးကား၍–

> "တိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုမှုတခုသည် စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီးထင်၍ အဆင်းရှုပါရုံတွေ့ကို စိတ်ကရှည်ရှည်လုံးလုံး တိုင်ဟုကြံစည်ပြီးမှ တိုင်ဟု ခေါ်ဆိုမှုတခု နှုတ်ဖျားပါးစပ်ဝတွင် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ဒါကြောင့် တိုင်ဟု ကြံစည်တိုင်းကြံစည်တိုင်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုမှု ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း သူတပါးပြောဆိုသော အသံကိုကြားရ၍ တိုင်တိုင်ဟု ကြံသိမှ ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း ဝိညာဏကွန္ဓာ နာမ်တရားဟု ဆင်ခြင်ရမည် နှလုံးသွင်းရမည်"–

ဟု သောခနာလ္ဟာတွင် ရေးသားတင်သွင်းကြကုန်၏၊ ရာဟုလောဝါဒသုတ်လာ ဓာတ်လေးပါးကို အနတ္တရှုရမည်ဟူသော အနှစ်သာရနှင့် မသက်ဆိုင်သဖြင့် ကိုးကားရာလည်း မရောက်ပေ၊ အထက်ပါ အဘိဓမ္မာ သဘောတရားနှင့်လည်း ကွာဝေးလျက်သာ ရှိချေသည်။

၉။ အမှန်အားဖြင့် သတ္တဝါ ယောကျ်ား မိန်းမ တုံးတိုင်စသည်တို့မှာ ပရမတ္ထ အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အဝိဇ္ဇမာနပညတ်မျှားသာ ဖြစ်ကြ၏၊ ယင်းတို့ကို ပင် ရှိသကဲ့သို့ ကြံဆ၍ စိတ်ကအာရုံပြုရလေသည်။

ထို့ကြောင့် လယ်တီဋီကာခေါ် ပရမတ္ထဒီပနီတွင်—

> "ယော ပန အတ္တာနော လက္ခဏော ဝိဇ္ဇမာနော ယေဝ နု ဟောတိ' ဝိဇ္ဇမာနဿ ပန အတ္ထဿ နာနာပဝတ္တိအာကာရေ ဥပါဒါယ စိတ္တေန

ပရိကပ္ပေတ္တာ သဝိဂ္ဂဟံကတ္တာ ဂဟိတော စိတ္တမယော စိတ္တနိမ္မိတော ဟုတ္တာ စိတ္တေဝေ ဥပလဗ္ဘမာနော ဟောတိ၊ သော သတ္တပုဂ္ဂလာဒိကော အတ္ထော ပရိကပ္ပသိဒ္ဓေါနာမ"။

ပန၊ သဘာဝသိဒ္ဓိတရားမှတပါး ပရိကပ္ပသိဒ္ဓသဘောတရားကို ဆိုဦးအုံ့။ သတ္တပုဂ္ဂလာဒိကော၊ သတ္တဝါ ပုဂ္ဂိုလ်အစရှိသော။ ယော အတ္ထော၊ အကြင် ပညတ်သဘောတရားသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ လက္ခဏေန၊ လက္ခဏာအားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနော၊ ပရမတ်ကဲ့သို့ အဟုတ်အမှန် ထင်ရှားရှိနိုင်သည်။ နဟောတိယေဝ၊ မဖြစ်သည်သာတည်း။ ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ အဟုတ်အမှန် ထင်ရှားရှိသော။ အတ္ထဿ၊ ပရမတ်သဘောတရား၏။ နာနာပဝတ္တိအာကာရေ၊ အထူးထူးသောဖြစ်ခြင်း အမူအရာတို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ထောက်ဆစ့ဆ်မှ အကြောင်းပြု၍။ စိတ္တေန၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်။ ပရိကပ္ပေတ္တာ၊ မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံဖန်၍။ သဝိဂ္ဂဟံ၊ ကိုယ်ထည်ဒြပ်မဟုတ် မရှိပါပဲလျက် ကိုယ်ထည်ဒြပ်ဟုတ်သလို ရှိသလို။ ကတ္တာ၊ မမှန်မဟုတ်ကြံဖန်လုပ်၍။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည်။စိတ္တမယော၊ စိတ်ဖြင့်ပြီးသည်။ စိတ္တနိမ္မိတော၊ စိတ်လည်လှည့်ပတ်လိမ်ပြ ဖန်ဆင်းအပ်သည်။ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။ စိတ္တေဝေ၊ စိတ်၌သာလျှင်။ ဥပလဗ္ဘမာနော၊ ရအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သတ္တပုဂ္ဂလာဒိကော၊ သတ္တဝါပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသော။ သော-အတ္ထော၊ ထိုပညတ်သဘောတရားသည်။ ပရိကပ္ပသိဒ္ဓေါနာမ၊ လုပ်ကြံဖန်တီး၍ ပြီးစီးရသော ပရိကပ္ပသိဒ္ဓတရားမည်၏။

ဤလယ်တီဦးကာ၌ "စိတ္တေဝေ ဥပလဗ္ဘမာနော ဟောတိ" ဟူသောစကား၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ စိတ္တသညာဒိဋ္ဌိတို့က အာရမ္မဏိကတရား တုံးပညတ် တိုင်ပညတ်–စသည်တို့က အာရုံတရားဟုဆိုလိုသည်။

၁၀။ တုံးပညတ်သည် အာရုံ နာမ်တရားသည် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော သဘောမှာ စာလာပေလာ ဒေသနာနည်းအရပင် ဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာရှုရာ ဘာဝနာနည်းအရပင် ဖြစ်စေ အာရုံ အာရမ္မဏိက ကွဲပြားရမည်သာ ဖြင့်ပေသည်၊ သို့သော် တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဦးကာကမူ "နမနလက္ခဏာဖြစ်သော တုံးသည်ပင် နာမ်တရားတည်း၊ နမနလက္ခဏာဖြစ်သော တိုင်သည်ပင် နာမ်တရားတည်း" ဟု တုံးနှင့် နာမ် တိုင်နှင့်နာမ်ကို တခုတည်းပြု၍ ရေးသား ထားလေသည်။

"ဝိပဿနာဉာဏ် အလုပ် ပဓာန အချုပ်ကြီးဖြစ်သော ပရိညာရှုနည်းမှာ တုံးသည် နမနလက္ခဏာ တိုင်သည် နမနလက္ခဏာ၊ ထိုနမနလက္ခ-ဏာဖြစ်သော တုံးသည်ပင် နာမ်တရားတည်း၊ နမနလက္ခဏာဖြစ်သော

၁။ ပရမတ္ထဒီပနီ၊ နှာ-၁၈-၄ စ္ဆာသယ။

> တိုင်သည်ပင် နာမ်တရားတည်း၊ တုံးနာမ် တိုင်နာမ် တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဟူ၍သာ နာမ်သက်သက်မျှကို ပြောင်ပြောင်စင်စင် ကြောင်ကြောင် ကြီးမြင်အောင် ပွားရှုရာသည်''[1]။

စာလာပေလာ ဒေသနာနည်းအရပင် ဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာရှုရာ ဘာဝနာနည်းအရပင် ဖြစ်စေ စိတ်သည် အာရုံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အာရုံကိုပင်ဖြစ်စေ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အာရုံကိုပင် ဖြစ်စေ စိတ်နာမ်ကသာ အာရုံပြုရမည် ဖြစ်ကြောင်းကို ကျမ်းဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်။

> "ယဒိ ပုဂ္ဂလော နု ဝိဇ္ဇတိ၊ ကထံ ပုဂ္ဂလဂုဟဏသ သာရမ္မဏတာ သိယာတိ?၊ အဝိဇ္ဇမာနသ္မိံ အာရမ္မဏသ္မိ ဂဟဏတော။ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဟိ ပရိကပ္ပိတံ လောကသညာတံ ဝါ၊ ဝိဇ္ဇမာနံ ဝါ သဘာဝဘူတံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတ္ဝာဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ သာရမ္မဏာတိ ဟိ ဝစနံ စိတ္တ စေတသိကာနံ အာရမ္မဏေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တိညေဝ ဒီပေတိ၊ နု တေဟိ ဂဟိတသ္မိံ အာရမ္မဏသ္မိံ ဝိဇ္ဇမာနတံ အဝိဇ္ဇမာနတံ ဝါတိ။[2]

ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယဒိ နု ဝိဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ မရှိသည်ဖြစ်အုံ။ ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်ရှိသော်။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ပုဂ္ဂလဂုဟဏသ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ယူကြောင်း စိတ်၏။ သာရမ္မဏတာ၊ အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်နိုင်ပါအုံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာခြင်းတည်း။ အဝိဇ္ဇ-မာနသ္မိံ၊ ထင်ရှားမရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ အာရမ္မဏသ္မိ၊ အာရုံကို။ ဂဟဏ-တော၊ ယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။ သာရမ္မဏတာ၊ အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်နိုင်ရာ၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ၊ ထင်ရှားမရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ ပရိကပ္ပိတံ၊ ကြံဆအပ်သော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံကိုသော် လည်းကောင်း။ လောကသညာတံ၊ လောကသည် အသိအမှတ်ပြုအပ်သော။ အာ-ရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံကိုသော် လည်းကောင်း။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှားရှိသော။ သဘာဝ-ဘူတံ၊ သဘောဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံကိုသော်လည်းကောင်း။ ဂဟေတ္ဝာ၊ ယူ၍သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇနတော၊ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ သာရမ္မဏတာ၊ အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်၏။ သာရမ္မဏာတိ-ဝစနံ၊ သာရမ္မဏဟူသော သဒ္ဒါသည်။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏။ အာရမ္မဏေန၊ အာရုံနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ အပ္ပဝတ္တိညေဝ၊ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကို

---

[1] တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဋီကာ ၃၄၈။ [2] မူလဋီ ၁၊၁၈၁။

သာလျှင်။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ တေဟိ၊ ထိုစိတ်စေတသိက်တို့သည်။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်သော။ အာရမ္မဏာ၊ အာရုံ၏။ ဝိဇ္ဇမာနတံ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း။ အဝိဇ္ဇမာနတံ ဝါ၊ ထင်ရှားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း။ နဒီပေဘိ၊ မပြ။ ဣတိ၊ ဤကားအပြီးတည်း။

ဤစကားရပ်တို့ဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ပရမတ္ထ အာရုံကိုပင်ဖြစ်စေ ထင်ရှားမရှိသော ပညတ်အာရုံကိုပင် ဖြစ်စေ စိတ်က အာရုံပြုသည်မှာ ထင်ရှားလှ၏၊ အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိကကို တခုတည်းအဖြစ် မယူရသည်မှာလည်း အလွန်ပင် သိသာလှပေသည်။

၁၁။ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတခုခုကို အားထုတ်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ ပရိကမ္မနိမိတ် ခေါ် ကသိုဏ်းဝန်းကို တစိမ့်စိမ့်ကြည့်ရှု၍ အားထုတ်ရ၏၊ အားထုတ်ဖန် များလာလျှင် ပရိကမ္မနိမိတ် ကသိုဏ်းဝန်းကြီးသည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဖြစ်၍ ထင်လာ၏၊ ထိုအခါ မူလပရိကမ္မနိမိတ် ကသိုဏ်းဝန်းကို မရှုမကြည့်တော့ပဲ စိတ်ထဲ၌ စွဲမြဲ ထင်မြင်နေသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုဆင်ခြင်သောအခါ မူလ-ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆပေါင်းများစွာ သိမ်မွေ့သော ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ထင်မြင်၍ လာလေ၏ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်သည် အမှန်အားဖြင့် အဆင်းသဏ္ဌာန် အလုံးအခဲဟူ၍ ရှိသည်မဟုတ်၊ ဥပစာရသမာဓိရသည့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ ထင်သောအခြင်းအရာမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ကေဝလဋ္ဌိ သမာဓိလာဘိနော ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တံ သညေဇမေတံ[1]။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ ဧတံ၊ ဤပဋိဘာဂနိမိတ်သည်။ သမာဓိလာဘိနော၊ ဥပစာရ သမာဓိကိုရသော ယောဂီ၏ သန္တာန်၌။ ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တံ၊ ထင်သောအခြင်းအရာမျှဖြစ်၍။ သညေဇံ၊ ဘာဝနာသညာသည် ဖြစ်စေအပ်၏။

ယဒိ နု ပနေတံ တာဒိသံ ဝဏ္ဏာဒိဝန္တံ၊ ကထံ စျာနသာ အာရမ္မဏာ ဘာဝေါတိ အာဟ "ကေဝလဋ္ဌိ" တိအာဒိ။ သညေဇန္တိ ဘာဝနာ သညာဇနိတံ၊ ဘာဝနာသညာယ သဇ္ဇာတမတ္တံ။ နဟိ အသ-ဘာဝသ ကုတောစိ သမုဋ္ဌာနံ အတ္ထိ။ တေနာဟ "ဥပဋ္ဌာနာ ကာရမတ္တ"န္တိ။[2]

ဧတံ၊ ဤပဋိဘာဂနိမိတ်သည်။ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သောသဘောရှိ သော။ ဝဏ္ဏာဒိဝန္တံ၊ အဆင်းစသည်ရှိသည်။ ယဒိ ပန နု ဘဝေယျ၊ အကယ်၍

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၁၀၂၂၊ ဝိ ဋ ၂၊၂၉။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ ၁၀၄၇။ သာ၀ရတ္ထ ၂၊၂၁၉။

မဖြစ်ငြားအုံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့မဖြစ်သည်ရှိသော်။ စျာနသ၊ စျာန်၏။ အာရမ္မဏဘာဝေါ၊ အာရုံ၏အဖြစ်သည်။ ကထံ ဟောတိ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်နိုင်အုံ့နည်း။ဣတိ၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်။ ကေဝလဋ္ဌိတိအာဒိ၊ ကေဝလဋ္ဌိ ဤသို့အစရှိသော။ ယံ ဝစနံ၊ အကြင်စကားသည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ တံ ဝစနံ၊ ထိုစကားကို။ အာဟ၊ မိန့်ဆို၏။ သညဇန္တိ၊ သညဇံဟူသည်ကား။ ဘာဝနာသညာဇနိတံ၊ ဘာဝနာသညာသည် ဖြစ်စေအပ်သော အာရုံတည်း။ ဘာဝနာသညာယ၊ ဘာဝနာသညာကြောင့်။ သဠာတမဏ္ဍံ၊ ဖြစ်သောအာရုံမျှသာတည်း။ ဟိ၊ မှန်၏။ အသဘာဝဿ၊ ပရမတ္ထသဘောမဟုတ်သောတရား၏။ ကုတောစိ၊ တစုံတခုသောအကြောင်းကြောင့်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တန္တိ၊ ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တံဟူ၍။ အာဟ၊ မိန့်ဆို၏။

ဤ၌ ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်ဟူသောသညဇပညတ်ကို စျာန်စိတ်က အာရုံပြုသည်၊ ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ် သညဇပညတ်ကအာရုံ၊ စျာန်စိတ်က အာရမ္မဏိက၊ သညဇပဋ္ဌိ-ဘာဂ နိမိတ်သည်ပင် စျာန် (နာမ်)မဟုတ်၊ စျာန် (နာမ်)သည်ပင် သညာဇ-ပဋ္ဌိဘာဂ နိမိတ်ပညတ်မဟုတ်၊ စျာန်ကပညတ်ကို အာရုံပြုသည်ဟု ခွဲခြားပြဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်၊ ဤအဌကထာ ဋီကာစကားမျှားအရ နာမ်ကသာတုံးဝသောပညတ်ကို အာရုံပြုကြောင်း ထင်ရှားသည်၊တနည်းအားဖြင့် နာမ်ကတခြား တုံးက တခြားသာဖြစ်သည်၊ တုံးနာမ် တိုင်နာမ်ဟူ၍ မရှိနိုင်။

၁၂။ ဤအကြောင်းကိုလည်းကြောင်ပန်းတံခွန်ခေါ် တုံးနာမ်တိုင်နာမ်ဋီကာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဝန်ခံထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

> ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့သော် ထိုတုံးနာမ် တိုင်နာမ်သည် အာရုံနှင့်ကင်း၍ပေါ်လာသလော၊ သို့တည်းမဟုတ် မိမိကိုပင် မိမိပြန်၍ အာရုံပြုသလော၊ တုံးနာမ် တိုင်နာမ်တို့၏အာရုံသည် အဘယ်နည်းဟု မေးပြန်ငြားအုံ့၊ထို တုံးနာမ် တိုင်နာမ်တရားသည် အာရုံနှင့်ကင်း၍လည်း ပေါ်လာသည်မဟုတ် တုံးဟူသော နမနလက္ခဏာ တိုင်ဟူသော နမနလက္ခဏာတည်းဟူသော မိမိကိုလည်း မိမိပြန်အာရုံပြုသည် မဟုတ်ပါ။[1]

စင်စစ်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရူပံ ဥပါဒါယ၊ ရူပံအတ္တာတော စသော ပါဠိတော်ကြီးမျှား၊ တံတံဘူတဝိပရိဏာမာကာရမုပါဒါယ စသောအဌကထာကြီးငယ်မျှားအတိုင်းပင် အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိသော ပရမတ်အာရုံမျှားကို အစွဲပြု၍တုံးနာမ်တိုင်နာမ်မျှား ပေါ်လာသည်၊ ထိုပရမတ်အာရုံမျှား အပေါ်ကိုပင် ပရမတ်သဘောသို့ ဆိုက်ထိအောင် အာရုံမယူ အာရုံမပြုပဲ တုံးဟု တိုင်ဟု အာရုံပြုမှားနေကာမျှ အမြင်မှားနေကာမျှ ဖြစ်သည်။[2]

၁။ တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဋီကာ၊ ၄၄၀၊၄၄၉။

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာလာ အကြောင်းအချက်အလက်တို့ကို ခြုံငုံသုံးသပ်၍ တုံးစသောပညတ်များကို နာမ် ဝိညာ-ဏကွန္ဓာ စိတ်ဟု သုံးနှုန်းရေးသား ဟောကြားထားသောကြောင်ပန်းဆရာတော်များ၏ ဝါဒသည် ဘုရားဟောပါဠိတော် ဗုဒ္ဓဝါဒအဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် ညီညွတ်သောဝါဒမဟုတ်ဟု အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆတော်မူကြသည်။

အမှတ်(၂)စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်

၁။ စောဒကဆရာတော်တို့က အမှတ် ၂-စောဒနာတွင် "ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် သရဏဂုံမတည်"ဟု ယူဆဟောပြော ရေးသားသော အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်းနှင့် "သူငါကစ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိသမျှမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် စင်စစ်မှာ မိစ္ဆာအယူ ဘုရားရှင်၏ ရန်သူတွေနှင့်သာ တူကြပေသည် များများကြီး သတိထားကြပါကုန်၊ သတိမူကြပါကုန်"ဟူသောစကားကို သာဓက ဆောင်၍ တင်ပြကြကုန်၏၊ ဤ၌ စောဒကဆရာတော်များက ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသော စကားကို ဥပါသကာဟူသော စကားနှင့် အတူထား၍ အကျယ်တဝင့် ကိုးကား တင်ပြကြကုန်၏။

"ဘာသန္တိ ဘောယာတိဘာသာ"ဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒ ရ၏။

"ဗုဒ္ဓဿ ဘာသာ ဗုဒ္ဓဘာသာ"ဤသို့ ဝတ္ထိစ္ဆေဒပြုပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ အရ အယူဝါဒကို ကောက်ယူနိုင်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုသောစကားနှင့် ဥပါ-သကဟူသော စကားသည် တူညီပါသည်ဟု ကင်ပြထားသော စောဒကဆရာတော်တို့၏အယူအဆ အတိုင်းပင် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များကလည်း ယူဆတော်မူကြသည်။

ထို့ကြောင့် "သူငါကစ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိသမျှမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်"ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲ[1]ဆရာ၏ ရေးသားချက်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိပြုတ်လျက် နိယတသရဏဂုံ တည်စေလိုသော ဥက္ကဋ္ဌစကားမျိုးဖြစ်၍ တစိတ်တဒေသအားဖြင့် မှန်သည်ဟု ဆိုရသော်လည်း ပါဠိစာပေအဆို အားလုံးအတွက် နှုံစပ်သက်ရောက်သောစကားဟု မဆိုနိုင်ပေ။

အာဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မဏ္ဍိမနိကာယ မဏ္ဍိမပဏ္ဏာသ ဇောဓိရာဇကုမာရသုတ်လာ ဗောဓိမင်းသားသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိမပြုတ်ပဲ မိခင်ဝမ်း၌ တည်စဉ်ကပင် သရဏဂုံတည်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်နှင့်နေသည်ဟူသော စကားကို ထောက်ဆနိုင်

၁။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ဝိပဿနာဒီပနီ၊ ၁၁၂၊ ရတနာဒီပံ မန္တလေး။

သောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏၊ ထိုအကြောင်းကို လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် "သရဏာဂုံဝိနိစ္ဆယကျမ်းသစ်" (၄၈)၌ ပါဠိတော်လာအတိုင်း ဤသို့ ရေးသားတော်မူခဲ့ပေသည်။

ထိုစကားမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်—

တရံရောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် သံသုမာဂိရမြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူ၏၊ ဗောဓိမင်းသားသည် လုလင်တယောက် (သဠိုကာပုတ္တ)နှင့် မြတ်စွာဘုရားထံသို့လာ၍ ချမ်းသာသုခမည်သည်ကို ဒုက္ခနှင့်ရင်းမှရနိုင်သည်ဟု လျှောက်ထား၏၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟုတ်လှ၏ မင်းသားဟု မိန့်တော်မူ၍ ဘုရားအဖြစ်ဟူသော သုခကို ရခြင်းငှါ ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ကျင့်ခဲ့သော ဒုက္ခရစရိယာဒုက္ခကို အကျယ်အားဖြင့် ဟောတော်မူ၏၊ ဒေသနာအဆုံး၌ ဗောဓိမင်းသားသည် "အဘိက္ခန္တိ ဘန္တေ အဟော ဇုဒ္ဓေါ" အစရှိသော စကားဖြင့် ဒေသနာတော်ကို ချီးမွမ်း၏၊ သရဏာဂုံမဆောက်တည်။

ထိုအခါ လုလင်က အရှင်မင်းသားသည် ဒီလိုချည်းလုပ်သည် ဒေသနာတော်ကိုသာ ချီးမွမ်းသည် သရဏာဂုံကိုကား ဆောက်တည်သည်ဟူ၍ မရှိဟုဆိုလေ၏၊ ထိုအခါ "လုလင် ငါကား သရဏာဂုံဆောက်တည်ဖွယ်ကိစ္စမရှိ မယ်တော်၏ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်စဉ်အခါ ငါ၏မယ်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော် သွားရောက်၍ သရဏာဂုံဆောက်တည်သော အခါ မိမိအတွက်တကြိမ် ငါ၏အတွက်ဝကြိမ် နှစ်ကြိမ်ထပ်မံ၍ ဆောက်တည်သည်၊ ထို့ကြောင့် ငါသည် မဖွားမီကပင် သရဏာဂုံတည်ပြီးဖြစ်သည်"ဟု မြတ်စွာဘုရားရှေတော်၌ လုလင်အား ဗောဓိမင်းသား ပြောကြားပေ၏။

ဤ၌ အစိတ္တကသရဏာဂုံမည်သည်မရှိ၊ ထိုသို့ပင် မရှိသော်လည်း အမှီ၌ တည်သောသရဏာဂုံသည် သား၌ထင်ဟပ်သည် ဖြစ်ရကား ဌာနူပစာအားဖြင့် ဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း မဇ္ဈိမဋီကာသအဋ္ဌကထာ၌—

အစိတ္တကသရဏဂမနံ နာမ နတ္ထိ၊ အာရက္ခော ပနဿ ပစ္စုပဋ္ဌိ-တောဝ ဟောတိ။ အထ နံ ယဒါ မဟာလ္လကကာလေ မာတာပိတရော "တာတ ကုစ္ဆိဂတမေဝ တံ သရဏံ ဂဏှာပယိမှာ"တိ သာရေန္တိ၊ သော စ သလ္လက္ခေတ္တာ "အဟံ သရဏံဂတောဝ ဥပါသကော"တိ သတိံ ဥပ္ပါ-ဒေတိ၊ တာဒါ သရဏံ ဂဟိတံ နာမ ဟောတိ၂" ဟု ဖွင့်ဆို၏။

၁။ မ ၂။၃၀၀။ ၂။ မ။ ၆၃။၂၂၆။

ဗေဒဂိမင်းသားသည် မိဘတို့စကားကို နားလည်လောက်အောင် ကြိုးပြင်းလာသောအရွယ်၌ အမိအဘတို့က ငါ့သား သင်သည် အမိဝမ်း၌တည်စဉ်ကပင် သရဏဂုံတည်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု ပြောကြသောအခါ ငါသည် သရဏဂုံတည်ပြီးသားတည်းဟု သတိကိုဖြစ်စေခြင်းသည်ပင် သရဏဂုံယူပြီးဖြစ်သည်ဟု ထိုရသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ဤဝတ္ထုကို ထောက်ဆ၍ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက သရဏဂုံဝိနိစ္ဆယပင် ဤသို့ ကက်လက်ပြသလားတော်မူခဲ့သည်။

'ယခုအခါ၌ သဒ္ဓါပညာရှိကြသောမာတုဂါမတို့လည်းမိမိဝမ်း၌ကိန်းဝပ်သောသူငယ်၏ ဘုန်းကြီးသက်ရှည်စေခြင်းငှါ အတုခိုးဖို့ကောင်းလှ၏၊ ဤဝတ္ထုကိုထောက်၍ လူတို့သရဏဂုံမည်သည် ရတနာသုံးပါးကို အထွတ်အမြတ်ဟု ယုံကြည်၍ သိ၍ ငါ၏ကိုးကွယ်ရာတည်းဟု စိတ်ဖြစ်၍နေလျှင် ထိုသူ၌သရဏဂုံ တည်တော့သည်၊ ထိုစိတ်ကို မစ္စန္ဒသမ္ဘကာလပက်လုံး ဘယ်သူကိုပင် ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သော်လည်း သရဏဂုံပျက်သည်ဟု မရှိပြီမှတ်လေ။''[1]

၂။ သရဏဂုံသည်-

"တယိဒံ စတုဝေ ဝတ္ထုတိ အတ္တသန္နိယျာတဝေနန, တဝုရုယဟေတဝေ, ဘိသဘာဝုပဂမနေန, ပဏိပါတေနာတိ။"[2]

အဋ္ဌကထာစကားအတိုင်း လောကီသရဏဂုံ လေးမျိုးရှိရာတွင် လောကဝယ် အမြင့်ဆုံး အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း, ရှိခိုးခြင်း ပါဏိပါတသရဏဂုံ တည်သည်ဟု ဆိုလောက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဥပါသကာ တိရစ္ဆာန်ဝတ္ထုအချို့ကို ဖော်ပြရန်လိုပေသည်၊ ဤ၌ ပါလိလေယျကဆင်နှင့် မျောက်တို့အကြောင်းကို ဖော်ပြလို၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ပါလိလေယျက တောအုပ်၌ ပါလိလေယျကဆင်၏ အလုပ်အကျွေးကိုခံလျက် ဝါဆိုတော်မူစဉ် ပါလိလေယျက (ပလလည်း)ဆင်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ချဉ်းကပ် ရှိခိုး၍ ထိုထို့ဤကြည့်ရှုလျက် အဖော်ကို မမြင်၍ အင်းကြင်ပင်ရင်းကို ခြေဖြင့် တိုက်ညှိုလျက် နှာမောင်းဖြင့်သစ်ခက်ကို ချိုးယူ၍ တံမြက်လှည်း၏၊ ထိုအခါမှစ၍ နှာမောင်းဖြင့် အိုးကို ယူ၍ သောက်တော်ရေ,

---

၁၊ သရဏဂုံဝိနိစ္ဆယကျမ်း။၄၉။ ၂။ ဒီဃ၊၁၊၂၀၆။

သုံးဆောင်ရေကို တည်ထား၏၊ ရေနွေးလိုလျှင် ရေနွေးကို စီရင်၏၊ စီရင်ပုံမှာ လက်ဖြင့် ထင်းတို့ကို ပွတ်၍ မီးမှေး၏၊ ထိုမီးခဲ့ ထင်းတို့ကို ထည့်လျက် မီးဖို၍ မီးဖိုခဲ့ ကျောက်တုံးတို့ကိုထည့်၍ ဖုတ်ပြီးသော် တုတ်ချောင်းဖြင့် ကော်ပြီးလျှင် ကန့်ထားသော ရေအိုင်ငယ်ခဲ့ ချ၏၊ ထို့နောက် နှာမောင်းဖြင့် စမ်း၍ ရေပူလာသည်ကို သိလျှင်မြတ်စွာဘုရားကို သွား၍ ရှိခိုး၏၊ မြတ်စွာဘုရားက ချစ်သား ပါလိလေယျက ရေနွေးလုပ်ပြီးပြီလောဟု မိန့်တော်မူကာ ထိုနေရာသို့ ကြွ၍ ရေသပွာယ်တော်မူ၏၊ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားအား သစ်သီးအမျိုးမျိုးတို့ကို ဆောင်၍ ဆက်ကပ်၏၊ မြတ်စွာဘုရား ရှာသို့ ဆွမ်းခံဝင်လျှင် သပိတ် သင်္ကန်းတို့ကို ယူ၍ ဦးကင်းခဲ့ တင်ကာ မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူသာလျှင်လိုက်၏၊ ရှာ၏ ဥပစာသို့ ရောက်လျှင် မြတ်စွာဘုရားက ချစ်သား ပါလိလေယျက ဤနေရာမှ စ၍ သင်လိုက်ရန် မသင့်တော့ ငါ၏ သပိတ်သင်္ကန်းတို့ကို ပေးလော့ဟု သပိတ်သင်္ကန်း တို့ကို တောင်းယူ၍ ရှာသို့ ဆွမ်းခံဝင်တော်မူ၏၊ ဆင်မင်းလည်း မြတ်စွာဘုရား ရှာမှ ထွက်တော်မူမလာမချင်း ထိုနေရာ၌ ရပ်လျက်သာလျှင် ငုံ့လင့်၍ ကြွတော်မူလာလျှင် ခရီးဦးကြိုလျက် ရှေ့နည်းအတိုင်းပင် သင်္ကန်းသပိတ်ကိုယူ၍ နေတော်မူရာ အင်ကြင်းပင်ရင်းခဲ့ ချထားပြီးနောက် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုလျက် သစ်ခက်ဖြင့် ယပ်လေခတ်၏၊ ညဉ့်အခါ၌ သားရဲဘေးရန်ကို တားမြစ်ရန် တုတ်ချောင်းကြီးတခုကို နှာမောင်းဖြင့် ဆဲကိုင်၍ မြတ်စွာဘုရားကို စောင့်ရှောက်အုံ့ဟု အရဏ်မတက်မချင်း တောအုပ်အတွင်းခဲ့ လှည့်လည်၏၊ ထိုအခါမှစ၍သာလျှင် ထိုတောအုပ်သည် ပလလည်းဆင်မင်း စောင့်သော တောအုပ်မည်သည် ဖြစ်သတတ်၊ အရဏ်တက်လျှင် မျက်နှာသစ်ရေတော်ဆက်ကပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့သောအတိုင်း ဝတ်အားလုံးကို ပြုလေ၏။

ထိုအခါ၌ မျောက်တကောင်သည် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း မြတ်စွာဘုရားအား ထထကြွကြ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုလုပ်နေသော ထိုပလလည်းဆင်ကိုမြင်၍ ငါသည်လည်း တစုံတခုကို ပြုပေအုံ့ဟု ကြံစည်လှည့်လည်သော် တနေ့တွင် ပျားကောင်များ စုန့်သွားသော ပျားလဘို့ကို တွေ့၍ ကိုင်းတံကို ချိုးခဲ့ပြီးလျှင် ကိုင်းတံနှင့် တကွသော ပျားလဘို့ကို မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ယူလာပြီးလျှင် ဌက်ပျောရွက်ကို ဖြတ်ယူ၍ ထိုဌက်ပျောရွက်၌ ထည့်လျက် လှူဒါန်း၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အလှူခံတော်မူ၏၊ မျောက်သည် သုံးဆောင်ခြင်းကို ပြုအုံ့လော မပြုအုံ့လောဟု ကြည့်သော် ခံယူ၍ ထိုင်နေသည်ကို မြင်လျှင် ဘယ့်ကြောင့်နည်းဟု ကြံစည်၍ ပျားလဘို့တံကို ကိုင်၍ လှန်ပြန်ကြည့်ရှုသော် ပျားဥတို့ကို မြင်သဖြင့် ထို ပျားဥတို့ကို ဖြည်းညှင်းစွာ ဖယ်ရှားပြီးမှ တဖန် ယပ်လှူ၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သုံးဆောင်တော်မူ၏၊ထိုမျောက်သည် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်လျက် ထိုထိုသစ်ကိုင်းတို့ကို ကိုင်၍ ကခုန်လေ၏၊ ထိုအခါ ကိုင်သော သစ်ခက်နှင့် နင်းသော သစ်ကိုင်းတို့သည် ကျိုးလေကုန်၏၊ ထိုမျောက်သည် ထိုအခါ၌ သစ်ငုတ်ပေါ်သို့ ကျသဖြင့်

ကိုယ်ပေါက်၍ မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုသော စိတ်ဖြင့်သာ ကွယ်လွန်လျက် တာဝတိံသာနတ်ဘုံ၌ ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသော ဗိမာန်၌ ဖြစ်လေ၏၊ နတ်သမီး တထောင်ခြံရုံလျက် မျှောက်နတ်သားဟု အမည်တွင်လေ၏။

ပလလည်း ဆင်ပြောင်ကြီး အလုပ်အကျွေးကို ခံယူလျက် မြတ်စွာဘုရား ထိုပလလည်း ကောင်၌ သီတင်းသုံးသည့်အဖြစ်သည် ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံး၌ ထင်ရှားလေ၏၊ သာဝတ္ထိပြည်မှ အနာထပိဏ် ဝိသာခါ စသော ထင်ရှားသော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့သည် အာနန္ဒာမထေရ်အား အရှင်ဘုရား တပည့်တော်တို့အား မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့်ပေးကြပါကုန်ဟု သတင်းစကားကို လျှောက်ထားပေးပို့ကုန်၏၊ ထိုထိုအရပ်တို့၌ နေကုန်သော ရဟန်းငါးရာတို့ကလည်း အရှင်အာနန္ဒာထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားမျက်မှောက်တော်မှ တရားတော်ကို နာကြားရပါမူ ကောင်းလေစဟု တောင်းပန်ကြကုန်၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ထိုရဟန်းတို့ကို ပင့်ခေါ်ပြီးလျှင် ထိုပလလည်း တောသို့ သွား၍ သုံးလပတ်လုံး တပါးတည်း သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအထံသို့ ဤမျှလောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့နှင့်အတူ သွားရောက်ချဉ်းကပ်ရန်မသင့်လျော်ပေဟု ကြံစည်၍ ထိုရဟန်းတို့ကို အပြင်၌ ထားခဲ့ပြီး တပါးတည်း သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားအထံဘို့ ချဉ်းကပ်၏၊ ပလလည်းဆင်လည်း အရှင်အာနန္ဒာကို မြင်သော် တုတ်ချောင်းကို ယူ၍ ပြေးသွား၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကြည့်ရှု၍ ပါလိလေယျက ဖယ်လော့ ဖယ်လော့ မတားမြစ်လင့် ဤသူသည် ငါ၏ဘုရား၏အလုပ်အကျွေးတည်းဟု မိန့်တော်မူ၏၊ ပလလည်းဆင်သည် ထိုနေရာ၌သာ တုတ်ချောင်းကို စွန့်ခဲ့၍သပိတ်သက်နှိုးကြို့ဆိုယူငင်မှုကို ပန်ကြား၏၊ မထေရ်က မပေး၊ ဆင်သည် သင်ယူအပ်သောကျင့်ဝတ်ရှိသူဖြစ်မူ မြတ်စွာဘုရားထိုင်တော်မူသော ကျောက်ဖျာထက်၌ မိမိပရိက္ခရာကို မထားလတ္တံ့ဟု ကြံစည်၏၊ မထေရ်သည် သပိတ်သက်နှိုးကို မြေပေါ်၌ ထား၏၊ ကျင့်ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံကုန်သူတို့သည် ဆရာသမားတို့၏ နေရာ အိပ်ရာတို့၌ မိမိပရိက္ခရာများကို မထားကုန်။

အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားကို ချည်းကပ်ရှိခိုး၍ သင့်ရာ၌ ထိုင်နေ၏၊ မြတ်စွာဘုရားက အာနန္ဒာ တယောက်တည်းသာ လာသလောဟု မေးတော်မူမှ ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် လာသည့်အဖြစ်ကို ကြားလျှောက်သဖြင့် သူတို့ကို အဘယ်မှာထားခဲ့သနည်းဟု မေးတော်မူလျှင် အရှင်ဘုရားတို့၏ စိတ်တော်ကို မသိ၍ အပြင်၌ ထားခဲ့လျက် လာခဲ့ပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်သောအခါ သူတို့ကို ခေါ်ခေါ်ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ မထေရ်လည်း သွားရောက်ခေါ်ငင်လေ၏၊ ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် လာကုန်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက် သင့်ရာ၌ထိုင်ကြကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့နှင့် နှုတ်ဆက်ပြောဆိုတော်မူပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့က မြတ်စွာဘုရား မြတ်စွာဘုရားမည်သည် ဘုရား၏သိမ်မွေ့တော်မူခြင်း မင်း၏

သိမ်မွေ့တော်မူခြင်းရှိပါ၏၊ သုံးလပတ်လုံး အရှင်ဘုရားတို့သည် တပါးတည်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်းတို့ဖြင့် ပင်ပင်ပန်းပန်း ပြုမူနေထိုင်ရ၏၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုသူ မျက်နှာသစ်ရေဆက်ကပ်သူ မရှိဟု ထင်ပါ၏ဟု လျှောက်လေသော် ရဟန်းတို့ ပလလည်း ဆင်သည် ငါ၏ကိစ္စ အားလုံးကို ဆောင်ရွက်၏၊ ဤသို့သော အဖော်ကိုရသော် တကွနေခြင်းငှါသင့်၏၊ မရသော် တဦးတည်းနေသည့်အဖြစ် သည်သာ မြတ်၏ဟု မိန့်တော်မူပြီးသော် နာဂဝဂ်လာ "သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ" စသော ၃-ဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူ၏၊ ဤ ၃-ဂါထာ ဘာဆုံးဌ် ရဟန်းငါးရာတို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်ဌ် တည်လေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည်လည်း အနာထပိဏ်သဌေးကြီး စသည်ဘို့၏ လျှောက်ထားအပ်သော သတင်းစကားကို လျှောက်ကြား၍ မြတ်စွာဘုရား အနာထပိဏ်သဌေးအမှူးရှိကုန်သော ထိုအရှိယာသာဝက ငါးကုဋေမျှတို့သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ ကြွလာတော်မူခြင်းကို တောင့်ပါကြကုန်၏ဟု လျှောက်ထား၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သို့ဖြစ်လျှင် သပိတ်သင်္ကန်းတို့ကို ယူကြကုန်ဟု မိန့်တော်မူကာ သပိတ်သင်္ကန်းတို့ကို ယူစေပြီးသော် ထွက်တော်မူ၏၊ ပလလည်းဆင်သည် သွား၍ မြတ်စွာဘုရား ကြွသွားသောလမ်းဌ် ကန့်လန့်ရပ်နေ၏၊ မြတ်စွာ ဘုရား ဆင်သည် အဘယ်ကို ပြုပါသနည်းဟု ရဟန်းတို့ကမေး၏၊ ရဟန်းတို့ သင်တို့အား ဆုမ်းလှူလို၏၊ ဤဆင်သည် နေ့ညဉ့်မျှားစွာ ငါဘုရားအား ကျေးဇူးပြုပေ၏၊ ထိုဆင်၏ ကြည်ညိုစိတ်ကို မပျက်စေသင့်၊ ရဟန်းတို့ ပြန်၍ နေကြကုန်ဦးလော့ဟု မိန့်တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ကာ ပြန်၍သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ ဆင်သည် တောအုပ်သို့ လှည့်သည်၍ ပိန္နဲသီး ဌက်ပျော်သီး အစရှိကုန်သော သစ်သီးအမျိုးမျိုးတို့ကို ဆောင်ယူကုပ်၍ နောက်နေ့ မိုးသောက်ချိန်ဌ် ရဟန်းတို့အား လှူဒါန်း၏၊ ရဟန်းငါးရာတို့သည် သစ်သီးအား လုံးကို ကုန်အောင် မသုံးဆောင်နိုင်ပေ၊ ဆုမ်းကိစ္စပြီးသောအခါ မြတ်စွာဘုရား သည် သပိတ်သင်္ကန်းကိုယူ၍ ထွက်တော်မူ၏၊ ပလလည်းဆင်သည် ရဟန်းတို့၏ အကြားအကြားဌ် သွား၍ မြတ်စွာဘုရားရှေတော်မှ ကန့်လန့်ရပ်ပြန်၏၊ မြတ်စွာ ဘုရား ဆင်သည် မည်သည်ကို ပြုပါသနည်းဟု လျှောက်သော် ရဟန်းတို့ ဤဆင် သည် သင်တို့ကိုလွှတ်လိုက်၍ ငါဘုရားကို ပြန်လည်၍နေစေလို၏ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ ထို့နောက် ထိုပလလည်း ဆင်ကို မြတ်စွာဘုရားက ပါလိလေယျက ယခုအခါကား ငါဘုရား၏ မပြန်လည်သော သွားခြင်းဟည်း၊ သင့်ဘား ဤဆင်ဘဝဖြင့်စျာန် သည်လည်းကောင်း ဝိပဿနာသည် လည်းကောင်း မဂ်ဖိုလ်သည်လည်းကောင်း မရှိနိုင်၊ သင်သည် နေရစ်လေ၊လော့ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ ထိုစကားကို ကြားလျှင် ပလလည်းဆင်သည် ခံတွင်းဌ် နှာခေါင်းကိုထည့်၍ ငိုကြွေးလျက် ငနှာက်ပှ

၁။ ခု၊၁၆၀-၂၀၆။ ဝိ၊၃၊၄၉၆။ မဟာ၁၉၂။

နောက်မှလိုက်၏၊ ထိုဆင်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပြန်လည်စေခွင့်သာ ရပါမူ ထိုအတိုင်းသာ တသက်လုံး လုပ်ကျွေးနေမည်ဖြစ်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှာ ဥပစာသို့ ရောက်လျှင် ထိုဆင်ကို ပါလိလေယျက ဤအရပ်မှစ၍ သင်၏နေရာ မဟုတ်တော့၊ လူဘို့နေရာသည် ဘေးအန္တရာယ်များ၏၊ သင်နေရစ်ပေလော့ဟု မိန့်တော်မူလေ၏၊ ထိုပလလည်း ဆင်သည် ငိုကြွေးလျက် ထိုနေရာ၌သာလျှင် ရပ်၍ မြတ်စွာဘုရား မျက်စိဘဆုံးကို လွန်သောအခါ နှလုံးကွဲ၍ သေဆုံး ကွယ်လွန်လျက် မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုစိတ်ကြောင့် တာဝတိံသာနတ်ဘုံ၌ ယူဇနာ သုံးဆယ်ရှိသော ရွှေဗိမာန်ဝယ် နတ်သမီးတထောင် အလယ်၌ ဖြစ် လေ၏၊ ပါလိလေယျက နတ်သားဟူ၍သာလျှင် အမည်တွင်လေသတည်း။[1]

၃။ ဤဖော်ပြအပ်သော တိရစ္ဆာန် မျောက်ဝတ္ထု ဆင်ဝတ္ထုများ၌—

"သတ္ထရိ ပသန္နေနေ၀ စိတ္တေန ကာလं ကတ္တာ"ဟူ၍ လည်းကောင်း

" သတ္ထရိ ပသာဒေန ။ပ။ နိဗ္ဗတ္တိ" ဟူ၍လည်းကောင်း ပသန္နသဒ္ဓါ ပသာဒသဒ္ဓါစကားတို့ကို အဌကထာ ပြတော်မူ၏။

ထိုပသာဒ , ပသန္နစကားတို့ဖြင့် အနေ၀ေစ္ဆပသာဒ လောကိသရဏကို, အ၀ေစ္ဆ-ပသာဒ လောကုတ္တရာ သရဏကိုဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏၊ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ပထမအမျိုး အစားသည် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပြန်၏၊ ထိုနှစ်မျိုးအနက် ဤနေရာတွင် တိရစ္ဆာန်များ ဖြစ်သောကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သရဏကိုကိုသာ ယူရမည်။

၄။ (က) အဝိသေသေန ၀ါ ပသာဒဂရုတာ ဇောတိတာတိ ပသာဒဂ္ဂဟ-ဏေန အနေ၀ေစ္ဆပ္ပသာဒဿ, လောကိယဿ၊ အ၀ေစ္ဆပ္ပသာဒဿ စ လောကုတ္တရဿ ဂဟဏံ[2]။

(၁) " သဒ္ဓါပဋိလာဘော " တိ ဣမိနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၀ိရဟိတာပိ၊ သဒ္ဓါ လောကိယသရဏဂမနန္တိ ဒဿေတိ၊ လောကိယမ္မိ ဟိ သရဏဂမနံ ဒုဝိဓံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တဉ္စ။ တတ္ထ ပဌမေန ပဒေန မာတာဒီဟိ ဉဿာဟိတဒါရကာဒီနံ ၀ိယ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ သရဏဂမနံ ဂဟိတံ၊[3]

ဤ၌ ပြလိုရင်းကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မကွာသေးသည့် မျောက် ဆင် စသည် တို့သည်ပင် သရဏကိုတည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သေးသည်၊ ကြင်းသောပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်နှင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာမူကား သရဏကိုတည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည် ကို အထူးဆိုဖွယ် မလိုတော့ပြီ။

၁။ ဓမ္မပဒ ၆ဝ၊ ၃၃-၄၁။ ၂။ သီဟိုဠိသစ်၊ ၂၊ ၁၇၇။ ၃။ သီဟိုဠိသစ်၊ ၂။ ၁၇၆။

၅။ သို့သော် အယုတ်အလတ်အမြတ်အားဖြင့် သုံးမျိုးသုံးစားတွင် အမြတ်စား အနေအားဖြင့် အရိယာဖြစ်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုခွင့်ရှိနိုင်သေး၏။

"အလံ ဝက္ကလိ၊ ကိं တေ ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန၊ ယော ခေါ ဝက္ကလိ ဓမ္မं ပဿတိ။ သော မံ ပဿတိ။ ယော မံ ပဿတိ၊ သော ဓမ္မံ ပဿတိ။ ဓမ္မံ ဟိ ဝက္ကလိ ပဿန္တော မံ ပဿတိ၊ မံ ပဿန္တော ဓမ္မံ ပဿတိ။"[1]

ဝက္ကလိ သင်သည် ဤအကောင်ပုပ်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိဘုံနည်း၊ ဝက္ကလိ အကြင်သူသည် တရားကိုရှုမြင်၏၊ ထိုသူသည် ငါဘုရားကို ရှုမြင်သူမည်၏၊ အကြင်သူသည် ငါဘုရားကို ရှုမြင်၏၊ ထိုသူသည် တရားကို ရှုမြင်သူမည်၏။ (ဤ၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်သိသောသူမှသာ သရဏဂုံတည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်)။

၆။ မျက်စိဖြင့် အရိယာများကို ဖူးမြင်ရပါသော်လည်း အရိယာမျှားသိမြင်အပ်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ စသည်တို့၏ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို မသိမြင်ရသောသူ အရိယာတို့ ရအပ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားကို ပရမသော သူတို့ကို အရိယာနှံ အဒဿာဝီ(သရဏဂုံတည် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်သူ)ဟု ဆိုထိုက်၏။

အကြောင်းကား အရိယာဖြစ်အောင် ပြုနိုင်သော ခန္ဓာစသော တရားနှင့် အရိယာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို မသိမြင်သောကြောင့်ဟု ဆိုလို၏။[2]

ဤ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမကွာသေးသရွေ့ ခန္ဓာစသောတရားတို့၏ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို တကယ်မသိမြင်၊ ထိုလက္ခဏာတို့ကို မသိမြင်လျှင် အရိယာလည်းမဖြစ်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို သရဏဂုံတည် ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်ဟု ဆိုလို၏။

ဤဖော်ပြပြီး ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာစကားများမှာ အကောင်းဆုံး သရဏဂုံတည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည်ကိုသာ ရည်ရွယ်၍ဆိုခြင်းဖြစ်၏၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိသူတိုင်း သရဏဂုံတည် ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်ဟု ဆိုလိုသော စကား မဟုတ်ပေ။

၇။ စင်စစ်သော်ကား—

"ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ တိသရဏံ ဂဒေတာ ဥပါသကောပိ သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော နာမ။"[3]

၁။ သံ ၂။၉၇။ ၂။ မ ၁ ၁။၂၃။ ၃။ မ ၁ ၄.၂၂၃။

အဋ္ဌကထာစကားအတိုင်း သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်သို့ မရောက်သေးမီ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမပြုတ်သေးသည့်တိုင်အောင် သရဏဂုံသုံးပါးကိုခံယူဆောက်တည်သူသည် ဥပါသကာ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်နိုင်သဖြင့် စောဒကဆရာတော်ဘို ဆိုသည့်အတိုင်းသာ မှတ်ယူသင့်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက သုံးသပ်တော်မူကြသည်။

[အမှတ်(၂)စောဒနာ(ခ)မှာ ကြောင်ပန်းဆရာတော်များ တာဝန်မယူ ပယ်ချထားသော ဦးဗိုလ်ရေး သစ္စာသုံးလီ လင်းရောင်ခြည်ကျမ်းမှ စကားဖြစ်သော်လည်း (က)နှင့် သဘောချင်းတူသောကြောင့် ပေါင်း၍ သုံးသပ်ထားသည်။]

အပှတ် (၃) စောဒနာ သောဝနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်

၁။ "ကြောင်ပန်းတောရဝါဒသည် ကုသလကမ္မပထ ပုညကိရိယ ကုသိုလ်ပြုလုပ်ကြခြင်းသည် ဗာလုဿုက္ကာ-လူမိုက်အလုပ်ဟု ဟောပြော ရေးသားသော အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်း" ဖြင့် စောဒက ဆရာတော်များက စောဒနာလွှာ တင်သွင်းခဲ့လေသည်။

ယင်းစောဒနာစကားရပ်၌—

(က) မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ မဆိုက်မကပ် လူနတ်တို့၏ချမ်းသာကို သာယာခြင်း ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ပြုသော သဒ္ဓါကို ပသာဒသဒ္ဓါဆိုသည်၊ ယခုကာလ သာသနာတော်သမယ၌ ထိုပသာဒသဒ္ဓါနှင့် ခုရောနောင်ပါ ကောင်းအောင်သာဟု ပြုကြသမျှ ကုသလကမ္မပထသင်္ခါရကို ဗာလုဿုက္ကာဟုဆိုရမည်။ ဗာလာနံ ဥဿုက္ကော ဗာလုဿုက္ကောဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။ ဗာလာနံ၊ လူ့အဖျင်း လူ့အဖြုန်း လူ့အသုံး လူ့အသွဲ့ လူ့အခွ၊ လူ့အကာ လူ့ချုံချုံချာချာ သသရာမှာ မသဆုံး ဒုမိုက်တုံး အမိုက်ခဲ အမိုက်မဲ့မှန်လှ လူ့ဗာလတို့၏။ ဥဿုက္ကော၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမမျှား အလကားသား ယောင်ဝါး၍ အားထုတ်မှုတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဗာ့လုဿုက္ကော၊ ဗာလုဿုက္ကမည်၏။

ဤဝိဂြိုဟ်အတိုင်း အဟုတ်အမှန်ကို မသိသောသူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကျိုးမပြီး အချည်းနှီး အလကားသား ပြုမှားသမျှသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့သည် ဗာလုဿုက္ကမည်ကုန်၏။

စသည်ဖြင့် စောဒကဆရာတော်များက ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ ရေးသားချက်ကိုတင်ပြ၍ အကျယ်သုံးသပ်တင်ပြကြသည်မှာ အလွန်ပြည့်စုံလှပါပေသည်၊ စောဒကဆရာတော်များ၏ စောဒနာဆိုလိုရင်းကို အကျဉ်းချုံး၍ ယူရသော် 'ကုသိုလ်မှန်သမျှ ပြုရမည်'ဟု ဆိုလိုပေသည်။

၂။ ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ—

"ဣမသ္မိံ ကမ္မဿကတဘာဝေ ဌတ္ဝာ ဣမေ သတ္တာ ဗဟုံ ဝဋ္ဋဂါမိကမ္မံ အာယူဟိတ္ဝာ"[၁]—

စသော စကားအရ ကမ္မဿကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဝဋ်သုံးပါးသို့ ရောက်စေတတ်သောကံကိုသာ ပြုတတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ တိုက်ရိုက်မပို့ဆောင်နိုင်၊ သစ္စာနုလောမိက ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်မျိုးကိုသာ လုပ်ရမည်၊ တကယ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်လိုလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်နှင့် အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်သည့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာအလုပ်ကိုသာ လုပ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

စောဒကဆရာတော်များက—

"တယော မေ ဥပနိဿယာ ဒါနူပနိဿယော သီလူပနိဿယော ဘာဝနူပနိဿယောစာ"တိ[၂]—

စသော စကားအရ ဒါန,သီလ, ဘာဝနာတို့ကို အဆင့်ဆင့်အားထုတ်၍ ပါရမီအဖြစ်သို့ ရောက်သွားသောအခါ နိဗ္ဗာန်ပန်းတိုင်သို့ ဝင်သွားနိုင်ကြသည်ဟု ဆိုလိုကြပေသည်။

ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာက ကုသိုလ်ရှိ၍သာ ဗုဒ္ဓပြုဒေနဝမကွဏ္ဍ လူ့ဘဝရလာကြသည်၊ ဗုဒ္ဓပြုဒေနဝမကွဏ္ဍသာ ရုပ်နာမ်မှ သခါရတို့၏ အနိစ္စစသော လက္ခဏာတို့ကို သိရသည်၊ ထို့ကြောင့် ယခုအချိန်၌ အခြားကုသိုလ်များကို ပြုမနေနှင့် ဝိပဿနာကုသိုလ်ကိုသာ ပြုကြရမည်ဟု ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ပျိုးဟု ဝိနည်းမိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

မှန်ပေသည်–

အဒ္ဓါ ဟိ ဒါနံ ဗဟုဝေ ပသတ္ထံ၊
ဒါနာ စ ခေါ် မေ့ပဒံ သေယ္ယော။
ပုဗ္ဗေ ဟိ ပုဗ္ဗတရေ သနေ္တာ၊
နိဗ္ဗာနမေဝ'ဗ္ဗဂမုံ သပညာတိ[၃]။

၁။ အာဘိဓ ၁။၄၃၄။ ၂။ သံ၊ နိ၂။ ၂၅၅။ ၃။ ဇာတက ၁၊ ၁၀၄။

မင်းကြီး ဒါနသည် မျှားစွာချီးမွမ်းအပ်သော တရားဖြစ်သော်လည်း ဒါနထက် သမထဝိပဿနာနိဗ္ဗာန်တရားစုကသာ လွန်မြတ်သည်၊ ဝေဿဘူ ကဿပစသော ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် သမထဝိပဿနာတရားအစုကို ပွားများတော်မူကြ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူကြကုန်ပြီ–

ဟူသော စကားအရ ခြောက်စောင်တဲ့ ဆရာ၏ အဆိုကိုလည်း မှားသည်ဟု မဆိုသာချေ၊ သို့သော် ဗာလုဿုက္ကဟူသောစကား, ရန်သူနှင့်တူသည်ဟူသော စကား, နှစ်ဆယ့်ကိုးပါးသောကံကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်က လွတ်ကြမည် ဟူသော စကားတို့ကိုမူ အများက လက်သင့်ခံနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက မယူဆကြပေ။

၃။ ဤ၌ ဗာလုဿုက္ကဟူသော စကားကို စိစစ်ရန်လိုပေသည်။ ဗာလသဒ္ဒါသည်—

(၁) "ဗာလာ မေဓာ"၌ အကုသိုလ်ဒုစရိုက်ကိုဟောသည်။
(၂) "တိဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော" (အံ၊၁၊၁၀၀)၌ ဒုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံသော သူဟူသော အနက်ကို ဟော သည်။
(၃) "ကုမာရော ဗာလပေါတကော"(ဓာန်၊ပိုဒ် ၂၅၀)၌ ကလေးသူငယ် ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။
(၄) "ဗာလော ဝတ ဘေ ဥပဇ္ဈာယော" (မိလိန္ဒပဉှာ-၁၃)၌ ရဟန်းဖြစ်စ ရှင်နာဂသေနက သူ၏ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော အရှင်ရောဟဏမထေရ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုရာတွင် ပညာရှိရဟန္တာမထေရ်ကြီးကို ဟောသည်။

ထိုအနက်တို့တွင် စောဒကဆရာတော်များက အမှတ်-၂ အနက်ကို ဟော သောအဓိပ္ပာယ်ဟု ယူဆ၍ စောဒနာတင်ကြလျက် ကြောင်ပန်းခြောက် စောင်တဲ့ ဆရာကမူ ရှေးစကား နောက်စကားတို့ကို ထောက်ဆ၍ ကမ္မဿကတာ-သမ္မာဒိट्ठိဖြင့် ဝဋ္ဋကိုတောင့်တ၍ ကုသိုလ်ပြုသူများကို အထက်ပါအမှတ်-၄ ဗာလ အတွင်းသို့ သွင်း၍ ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

၄။ ထို ဗာလုဿုက္ကဟူသောစကားကို ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာသည် လယ်တီ ဆရာတော်သုံးသော အသုံးအနှုန်းကို အတုယူ၍ အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို လယ်တီဆရာတော်၏ အာဟာရဒီပနီလာ အောက်ပါစကားတို့ဖြင့် ထင်ရှား လည်း။

၁။ ဝေ-တက၊ဌ၊၃။၄၅၀။

"နောက်ဘဝဖို့ ဒါနကုသိုလ်ပြုလုပ်ရန် အခွင့်မျှားနှင့် လောကီစီးပွားကို အားထုတ်လုပ်ဆောင် ရှာကြံဆည်းပူးခြင်း အစရှိသော ဗျာပါဒဒုက္ခမှုစုသည့် ဝိညာဏာဟာရပေါက်မှထွက်သော ဗာလုဿုက္ကဒုက္ခစုသာတည်း၊ ဤဝိညာဏာဟာရအရာမှာ ဖဿာဟာရ မနောသဉ္စေတနာဟာရတို့ကိုလည်း အတွင်းဝင်ပြု၍ သိရမည်၊ ဤကား ဗာလုဿုက္ကဗျာပါဒဒုက္ခ ပထမစက်ကြီးတည်း။

ဗာလုဿုက္ကဟူသောစကား၌ ဗာလာနံ ဥဿုက္ကော ဗာလုဿုက္ကောဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု ဗာလာနံ၊ သစ္စာလေးပါးတရားကို မသိကြကုန်သေးသော သူတို့၏။ ဥဿုက္ကော၊ ကြောင့်ကြဗျာပါဒစိုက်မှုတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်။ ဗာလုဿုက္ကော၊ ဗာလုဿုက္ကမည်၏။[1]

လယ်တီဆရာတော်၏ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီတွင်လည်း—

ဗာလုဿုက္က သခ်ၢိရဟူရာ၌ ဗာလာနံ ဥဿုက္ကော ဗာလုဿုက္ကော၊ ဗာလာနံ၊ အဝိဇ္ဇာမြှောင်ခတ်အကျပ်အတည်း ဖုံးပိတ်၍ နေကြကုန်သော အနွဓပုထုဇဉ်တို့၏။ ဥဿုက္ကော၊ ကြောင့်ကြစိုက်မှုတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့်။ ဗာလုဿုက္ကော၊ ဗာလုဿုက္ကမည်၏။ ဗာလုဿုက္ကသခ်ၢိရအရ အဝိဇ္ဇာသခ်ၢိရနှစ်ပါးတွင် သခ်ၢိရကိုဆိုသတည်း၊ တဏှာဥပါဒါနိန်ဘဝ သုံးပါးတွင် ကမ္မဘဝမှကို ဗာလုဿုက္ကဆိုသည်။[2]

ထို့ပြင်—

သံသာရေ သံသရံ ဗာလော၊
တထာ အပရိဏာယကော။
ကရောတိ ကေဒါ ပုညံ၊
အပုညမပိ ကေဒါ။ (အဘိဓ ၂၊၁၄၂) —

ဤလည်း ဗာလောကို ပုထုဇဉ် သေက္ခ လူ့ဗာလသည်ဟူ၍(ပရမတ္ထသဒ္ဒါပေါ်ဒီ ၁၊၃၄၄) ၌ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဆိုပေသည်။

ဆိုခဲ့သော လယ်တီဆရာတော် ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်တို့၏ အဆိုအမိန့်အရ ဟို့ဆရာတို့၏ တပည့်နောက်လိုက်ဖြစ်သော ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာသည် အပုတ်-၂ ဗာလမျိုးကို မရည်ရွယ်ပဲ အမှတ်-၄ ဗာလမျိုးကိုသာ ရည်ရွယ်သည်ဟု ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်မျှားက ယူဆကြသည်။

၁။ အာဟာရဒီပနီ၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ၊ ၄၇။ ၂။ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ၊ ဟံသာဝတီ၊ ၃ရ၊ ၁၈၀။

၅။ စောဒကဆရာတော်တို့၏ (ခ) အမှတ်စောဒနာချက်၌ "ပါရမီဆယ်ပါး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို သတိပထား မသိသောအားဖြင့် လူကောင်း နတ်ကောင်း ဘဝကောင်းကို တောင့်တပြီးလျှင် ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကိရိယဆယ်ပါးကို ပြုမှုးသောသူများသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူ သူပုန်နှင့် တူကုန်၏" ဟူသော ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာ၏စကားသည် ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကိုသာ ပြုစေလိုသောစိတ်အားကြီးသဖြင့် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကိုနှိပ်၍ ဆိုသောစကား ဖြစ်သော်လည်း အမျှားဏနှင့် ရင့်သီးသောစကား ကုသိုလ်သာမည်ကို လုံးဝ မပြုရဟူသော စကားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်ဟု ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆတော်မူကြသည်။

ဤနေရာ၌ စကားလုံးရင့်သီးလျက် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မျိုးကို လုံးဝမပြုရဟူသော အမိပ္ပာယ်သို့ ရောက်ရှိသွားအောင် မဆိုသင့်ကြောင်းနှင့် ခြောက်စောင်တဲ့ ဆရာ၏ ဆရာရင်းဖြစ်သည့် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်ပင် သာသနာ့ဝိသေသနေကျမ်း၌ ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကို ဤသို့ လမ်းဖွင့် ရေးသားခဲ့ကြောင်း ထုတ်ပြလိုပေသည်။

"အထူးဘုံဖွယ်ရှိသေး၏၊ ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကိုပြု၍ လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝ, ဗြဟ္မာ့ဘဝသို့ ရောက်ခဲ့သည်ရှိသော် သူတော်ကောင်းတရားများနှင့် တွေ့ကြုံနိုင်ရန် အခွင့်ရှိပြန်၏၊ ဘုရားသာသနာနှင့်သော်လည်း တွေ့ကြုံနိုင်ရန် အခွင့်ရှိ၏၊ သူတော်ကောင်းတရားများနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့သည်ရှိသော် ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်သို့ အလျင်အမြန် ရောက်တတ်နိုင်ရန် အဖွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မျိုးပွန်လျှင် သံသရာရှည်ဖို့ချည်း ဖြစ်သည်ဟု အမြဲမယူသာချေ။

လောက၌ အချို့သော မနုဿဒွိတို့သည်ကား ပုညကိရိယ၌ ပုညဟူသောအသံသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရာတွင် ပုညာဘိသင်္ခါရဟူသော စကား၌ ပုညဟူသောအသံနှင့် ထပ်မိသည်ဖြင့်၍ ပုညဆိုလျှင် သံသရာရှည်ဖို့ချည်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူပြောဆိုကြကုန်၏၊ ထိုသို့ကားမဟုတ် ပုညကိရိ-ယဝတ္ထု ဆယ်ပါးဆိုသည်ကား ခပ်လိမ်းသောကုသိုလ်မျိုးတို့၏ သက်ဝင်ရာဖြင့်၏၊ ကုသိုလ်ဟူသမျှတို့သည် ဤဆယ်ပါးတို့မှ ပေါက်ဖွားကြရကုန်၏၊ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာချမ်းသာကို ရနိုင်ကြရန် သံသရာရှည်ရန် ကုသိုလ်မျိုးတို့သည်လည်း ဤဆယ်ပါးမှ ပေါက်ဖွားကြရကုန်၏၊ ဘုရားဖြစ်နိုင်ရန် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်နိုင်ရန် အရိယာသာဝက ဖြစ်နိုင်ရန် ပါရမီကုသိုလ်မျိုးတို့သည်လည်း ဤ ဆယ်ပါးမှ ပေါက်ဖွားကြရကုန်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်ကြီး၌-

"မာ တုမှေ ဘိက္ခဝေ ပုညာနံ ဘာယိတ္ထ၊ သုခသော်တံ အဝိဝစနံ၊ ယဒိဒံ ပုညာနိ"-

ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ တုမှေ၊ သင်တို့သည်။ ပုညာနံ၊ ပုညကိရိယမှုတို့ကို။ မာ ဘာယိတ္ထ၊ မကြောက်ကြကုန်လင့်။ ယဒိဒံ ယာနိ ဣမာနိ ပုညာနိ၊ အကြင် ပုညကိရိယမှုတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေ၊ ဤပုညကိရိယ ဟူသောအမည်သည်။ သုခဿ၊ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာချမ်းသာ မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာမျှား၏။ အဝိဝစနံ၊ အမည်ပေတည်း။

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌လည်း—

"ကတပုညောသိ တွံ အာနန္ဒ၊ ဝိရိယံ အာရဗ္ဘ၊ ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ"—

ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ တွံ၊ သင်သည်။ ကတပုညော၊ ရှေးရှေးဘဝတို့က ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ ပြုခဲ့သော ပုညကိရိယ ပါရမီကုသိုလ်မျိုး ရှိပြီးသော သူသည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိရိယံ၊ ဘာဝနာကိစ္စ ဝိရိယကိုသာလျှင်။ အာရဗ္ဘ၊ အားထုတ်လော့။ ခိပ္ပံ၊ လျင်စွာ။ အနာသဝေါ၊ အာသဝေါကင်းသော ရဟန္တာသည်။ ဟောဟိသိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။

ဤပါဠိတော်ကြီး၌ ပုညကိရိယကုသိုလ်မျိုးတို့ကိုပင်လျှင် အလျင်အမြန် ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်ရန် ပါရမီမှုကြီးမျှားဖြစ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။[1]

ဤ ဖော်ပြသော အထောက်အထားမျှားအရ ပုညကိရိယကုသိုလ်ကို ပြုသူမျှားသည် ဘုရား၏ရန်သူ သူပုန်မျှားဖြစ်သည်ဟု မဆိုသာချေ၊ ဘုံသော်အယုတ်နှင့်အမြင့် ဤနှစ်ရပ်တွင် အမြတ်ကိုသာ ပြဆိုလိုသဖြင့် ဤသို့ ဆိုရပါသည်ဟု ဆိုလျှင်ကား အပြစ်ဟု မယူဆသာချေ။

၆။ စောဒကဆရာတော်မျှား၏ (၇)အမှတ် စောဒနာချက်၌ "ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထို၊ ကံ နှစ်ဆယ်ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ်တစ်က လွတ်ကြမည်"ဟု ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာ၏ စကားကို တုတ်ပြု၍ ကျယ်ဝန်းစွာ ရှင်းလင်းတင်ပြ ထားပေသည်၊ ဟိုစကားနှင့် ပတ်သက်၍ ဤသို့ အကျယ်စိစစ် သုံးသပ်ကြသည်။

၁။ ဒီ ၂၊၁၃၉။ သာသနဝိသောဓနီ ၁၊ ဟံသာဝတီ ၃၄၊၃၅၊၃၆။

"အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ကဏ္ဍံ ကဏ္ဍဝိပါကံ၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ကဏ္ဍသုက္ကံ ကဏ္ဍသုက္ကဝိပါကံ၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ အကဏ္ဍအသုက္ကံ အကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ"[၁]။

ဖော်ပြပါ ပါဠိတော်အရ ကံသည်–

(၁) ကဏ္ဍ ကဏ္ဍဝိပါက = မည်းညစ်၍ မည်းညစ်သော အကျိုးရှိသည့် ကံ၊ (အကုသိုလ်ကံ)

(၂) သုက္က သုက္ကဝိပါက = ဖြူစင်၍ ဖြူစင်သော အကျိုးရှိသည့် ကံ၊ (အခ္ခေါသော ကာမရူပ ကုသိုလ် ကံ)

(၃) ကဏ္ဍသုက္က ကဏ္ဍသုက္ကဝိပါက = မည်းညစ်ဖြူစင်၍ မည်းညစ်ဖြူစင်သော အကျိုးရှိသည့် ကံ။ (ရောနှောသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကံ)

(၄) အကဏ္ဍအသုက္က အကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါက = မမည်းညစ် မဖြူစင်၍ မမည်းညစ် မဖြူစင်သော အကျိုးရှိသည့် ကံကုန်ဆုံးရာဖြစ်သော ကံ၊ (က၊ မဂ်ဉာဏ်။ ခ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သောဝိဝဋ္ဋဂါမိပဋိပဒါဘာဝ မဂ္ဂစေတနာ။ ဂ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး)။

ဤကံလေးပါးတွင် စတုတ္ထ (အမှတ်-၄) အကဏ္ဍအသုက္က အကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါကကံနှင့် ပတ်သက်၍ ယင်း၏အဖွင့်တို့မှာ—

က—"အကဏ္ဍံ အသုက္ကန္တိ ကမ္မက္ခယကရံ စတုမဂ္ဂဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ[၂]"

ခ—"ပဟာနာယ ယာ စေတနာတိ ဇ္ဈာ ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီ မဂ္ဂစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ဟိ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတီတိ"[၃]

ဂ—"မဂ္ဂင်္ဂေသု ပန ယသ္မာ သတိယာ ဥပဋ္ဌပေတ္တာ ပညာယ ပရိစ္ဆိန္နတိ၊ တသ္မာ ဥဘယမေဝ ကမ္မံ။ သေသာ အင်္ဂါနေဝ ဟောန္တိ၊ နော ကမ္မန္တိ ဝုတ္တံ။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အဘိဓမ္မေ ပန သမ္ဘမ္ဘေတံ အဝိသေသေန စေတနာသမ္ပယုတ္တကမ္မန္တေဝ ဝုတ္တံ[၄]"

ဤ ဂ-အမှတ်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ဆိုလိုသောအဓိပ္ပါယ်မှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် သတိနှင့် ပညာသာ ကမ္မ မည်သည်၊ ကြွင်းမဂ္ဂင်ခြောက်ပါးသည် ကမ္မမဟုတ်၊

၁။ အံ ၁။ ၅၅၃။ ၂။ အံ ဋ္ဌ၊ ၂၃၉။ သံခိတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ။
၃။ အံ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၁။ ဝိတ္ထာရသုတ္တာဝဏ္ဏနာ။ ၄။ အံ ဋ္ဌ ၂။ ၃၉၂။

ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးခ္ဍလည်း ဤအတိုင်းပင် မှတ်ပါ၊ အဘိဓမ္မာခ္ဍမူ သာမညအားဖြင့် ဧတနာသမ္မယုတ္တဓမ္မကို ကမ္မဟု ဆိုသည်ဟူ၏။

၇။ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ကံလေးမျိုးတို့တွင် အမှတ် ၁-ကံအရ အကုသိုလ်စေတနာ အပုညာဘိသင်္ခါရ ဟူသော ကံ၊ အမှတ် ၂-ကံအရ ကုသိုလ်စေတနာ ပုညာဘိသင်္ခါရနှင့် အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဟူသောကံ၊ အမှတ် ၃-ကံအရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ရောနှောသော မိဿကစေတနာ ဤကံသုံးမျိုးကား စေတနာ စေလေ-သိက်ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်၊ အမှတ် ၄-ကံအရ မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါး၊ ဝိပဿနာမိန်မဂ်စေတနာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ ဗောဇ္ဈင်ခုနှစ်ပါးတို့ ဖြစ်၍ ဆိုခဲ့သော ရှေးစေတနာ ကံသုံးမျိုးကို ကုန်စေတတ်သောကံမျှား ဖြစ်ကြသည်။

အနည်းငယ် ခွဲ၍ဆိုရသော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာနည်းဘရ အကုသိုလ်ကံကိုပြုလျှင်လည်း အပါယ်ဘုံ၌ဖြစ်မည်၊ ကုသိုလ်ကံပြုလျှင်လည်း သုဂတိဘုံ၌ ဖြစ်မည်၊ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်ကလုတ်အောင် မည်သို့ပြုရမည်နည်းဟု ဆင်ခြင်လျှင် ဖော်ပြပြီးအတိုင်း လေးခုမြောက်သောကံဖြင့် ရှေးကံမျှားကို သတ်၍ ထွက်ရပေလိမ့်မည်။

၈။ စေတနာနှင့် ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ ဥပမာဆောင်၍ ဟောတော်မူသည်၊ "ရဟန်းတို့ မနောသဉ္စေတနာကို မည်သို့မှတ်ထိုက်သနည်း၊ ရဟန်းတို့ မီးလျှံမီးခိုးကင်းသည့် ငါးတောင်ခန့် နက်သော မီးကျီးတွင်းမည်အနီးသို့ အသက်ရှင်သန် နေလိုသည့် ယောကျ်ားတဦး ရောက်ရှိလာရာ အားကောင်းသန်မာသော ယောကျ်ားနှစ်ဦးတို့က ထိုသူ၏ လက်မောင်းတို့၌ အသီးသီးဆွဲကိုင်၍ မီးကျီးတွင်းရှိရာသို့ ဆွဲငင်ခေါ်ဆောင်ကြသည်ဆိုပါလျှင် အသက်ရှင်သန်လိုသော ထိုယောကျ်ားအဖို့ မီးကျီးတွင်းသို့ မကျရောက်ရန် ရှုန်းကန်ထွက်ပြေးပေလိမ့်မည်၊ ဤကဲ့သို့ အသက်ရှင်သန်လိုသော ယောကျ်ားအဖို့ မီးကျီးတွင်းသို့ ဆင်းလိုသော စေတနာမရှိသည်မှာ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း၊ မီးကျီးတွင်းသို့ကျရောက်လျှင် သေသော်လည်း သေမည်၊ သေလောက်သော ဒုက္ခဝေဒနာကိုသော်လည်း ခံစားရမည်ကို သိသောကြောင့်ပင်တည်း။ ဤသို့ မနောသဉ္စေတနာဟာရကို မှတ်ရမည်"။

"ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ မနောသဉ္စေတနာဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [illegible] ထာဝိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂါရကာသု သာမိကပေါ်ရိသော [illegible] အင်္ဂါရာ ဝိတစ္ဆိကာနံ ဝိတစ္ဆိမာနံ။ပ။ ဧဝမေव ခွာဟံ ဘိက္ခဝေ မနောသဉ္စေ-တနာဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"တိ ဝဒါမိ။[1]

---

[1] သံ ၂။၄၂၇။

ဤ၌ မီးကျီးတွင်းနှင့် တောဘူမကဝဋ္ဋတူသည်၊ အသက်ရှင်သန်နေလိုသော ယောကျ်ားနှင့် ဝဋ္ဋနိဿိတဗာလပုထုဇဉ်တူသည်၊ အားကောင်းမောင်းသန်သော ယောကျ်ားနှစ်ဦးနှင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတူသည်။ အားကောင်းမောင်းသန်သော ယောကျ်ားနှစ်ဦးတို့က အသက်ရှင်နေလိုသော ယောကျ်း၏ လက်မောင်းတို့ကို ဆွဲကိုင်၍ မီးကျီးတွင်းသို့ ဆွဲငင်ခေါ်ဆောင်သောအခါနှင့် ဗာလ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့ကို အားထုတ်ပြုလုပ်သော အခါတူ၏၊ မီးကျီးတွင်းလျှင် အကြောင်းခံသော ဆင်းရဲနှင့် ကံလျှင်အကြောင်းခံသောဝဋ္ဋဆင်းရဲ တူ၏။

"အင်္ဂါရကာသု ဝိယ ဟိ တောဘူမကဝဋ္ဋံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ပ။ အင်္ဂါရကာသု နိဒါနံ ဒုက္ခံ ဝိယ ကမ္မနိဒါနံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။"

၉။ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကဏ္ဍကဏ္ဍဝိပါက စသော ကံသုံးမျိုးသည် အားကောင်း မောင်းသန်သော ယောကျ်ားနှစ်ဦးနှင့် တူသည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကံသုံးမျိုးကို ကုန်စေနိုင်သောကံမှာ လေးခုမြောက် အကဏ္ဍ အသုက္ကအကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါက ကံဖြစ်သည်။ ထိုလေးခုမြောက် ကံ၏ အရကောက်မှာ သုံးမျိုးရှိသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ထိုတွင် လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်သတ်သည် ဆိုခဲ့သော် အရိယာဖြစ်မှ ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ ပုထုဇဉ်များ ထိုဉာဏ်မျိုးမရှိ၍ ပပယ်သတ်နိုင်၊ မဂ္ဂင် ဗောဇ္ဈင်ဟူသော အကဏ္ဍအသုက္ကကံမှာမူ လောကီ လောကုတ္တရာနှစ်မျိုးရှိ၍ လောကီ သတိပညာ မဂ္ဂင်ဗောဇ္ဈင်သည်လည်းကောင်း ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီ မဂ္ဂစေတနာဟူသော လောကီဝိပဿနာသည်လည်းကောင်း လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကို ပယ်သတ်နိုင်ပေသည်၊ ပယ်သတ်ဆိုသည်မှာ တဒင်္ဂ-ပဟာန်မျိုးကိုဆိုသည်။

ဩဝျုပ်ဘိုလိုရင်းမှာ ကဏ္ဍကဏ္ဍဝိပါက စသော အစဉ်၌ ရှေးကံ သုံးမျိုးသည် စေတနာခေါ် ကံသုံးမျိုးဖြစ်၍ ထိုကံများကို အကဏ္ဍအသုက္ကအကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါကကံဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ အများနားလည်အောင် ဆိုရသော်—

"ဣဒံ ပေ ပုညံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု" ဟု ဝိဝဋ္ဋခေါ် နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှန်းမျှော်ခေါ်၍ ဘဝကိုမတောင့်တပဲ ပြုသောကုသိုလ်စေတနာသည်လည်းကောင်း ဝိပဿနာကုသိုလ်ကံသည်လည်းကောင်း ရှေးကံသုံးမျိုးကို ကုန်စေ

၁။ သံ ၂ ။၁၀၄။

နိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာယကရကံမည်၏။ ဤကံမျိုးရှိသေးသည်ကို အများအားဖြင့် သတိမထားမိကြပေ၊ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဟုဆိုမှ နားလည်ကြမြဲဖြစ်ပေသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းအချက်တို့ကို ခြုံငုံသုံးသပ်၍ "ထိုကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ သုံးဆယ့်တဘုံက လွတ်ကြမည်" ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲ ဆရာ၏ စကားမှာ သင့်မြတ်သည်ဟု ပိုနည်းရိုရိ ဆရာဘော်များက ယူဆတော်မူကြသည်။

အပုတ် (၄) ဗဟုဒနာ သောဝနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ်သုံးသပ်ချက်

၁။ (က) "ပုညကိရိယာဆယ်ပါးနှင့် ပါရမီဆယ်ပါး အထူးကား ကုသလ ကမ္မပထကုသိုလ်, ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်, ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ်, ပုညကိရိယာကုသိုလ်, ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ် စသည်တို့မှာ အတူတူသာ မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဒါန သီလ စသောကုသိုလ် ကောင်းမှု ပြုလျှင် ပုညကိရိယာချည်းပင်ဟု မထင်နှင့်၊ မမှတ်နှင့် ။"

(ခ) ခုရော နောင်ခါ ကောင်းအောင်သာဟု သမုဒယသစ္စာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာပါသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသောကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာ ဆိုပါ၊ ပါရမီကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်, ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်, ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်စသည်တို့မှာ အတူတူသာမှတ်ပါ။[1]

စောဒကဆရာတော်များက အထက်ဖော်ပြပါ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီလာ စကားရပ်တို့ကို ထုတ်ပြ၍ ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလျှင် ပုညကိရိယာ ကုသိုလ် မဟုတ်လျှင် ဘာကုသိုလ်ပါလဲဟု မေးချင်ပါသည် စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ပုညကိရိယာကုသိုလ်ဟူသော အမည်သည် သုတ္တန်အမည်ဖြစ်ပါသည်၊ အဘိဓမ္မာ တရားကိုယ်အရ ကောက်ရပါလျှင် ပုညကိရိယာဝတ္ထုအရ ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ် ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု၊ ရူပကုသိုလ် ငါးခု၊ ပေါင်း ၁၃-ခုတို့ကို ကောက်ယူ ရသောကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဟု ကြောင်ပန်းက ဆိုထားခြင်းသည် စာလာ ပေလာနှင့် မညီညွတ်ပါဟူ၍လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မဟူသည် ကမ္မသ-ကတဉာဏ်ဖြစ်၍ ယင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မခေါ် ကမ္မဿကတဉာဏ်သည် ဒါန သီလ

၁။ ခြောက်စောင်တွဲ နာ-၁၃

ဘာဝနာအုပ်စု သုံးခုလုံးဌ် ပါဝင်သဖြင့် မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခုတွင် ဉာဏသမ္ပယုတ်နှင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်နှစ်ပိုင်းခွဲခြား ဟောတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ချည်းသာ ပြော၍ မရပါ ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ပုညာယူဟန ခြောက်မျိုးတွင် သယံကာရ, ပရံကာရ, သာဟတ္ထိက, အာဏတ္ထိက လေးမျိုးသည် မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခုတွင် တခုခုသောစိတ်ဖြင့်ပြုလုပ်သဖြင့် ဉာဏ်ပါသည့်အခါ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်၍ ဉာဏ်မပါသည့်အခါ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်မျိုးဖြစ်ပါသည်၊ ကံနှင့်ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး ပြုလုပ်သည့် သမ္ဘာနကတ ကုသိုလ်တွင် ကမ္မဿကတဉာဏ်ပါဝင်နေသဖြင့် ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်မျိုးသာ ကောင်းဖြစ်ပါသည်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်မျိုး မဖြစ်နိုင်တော့ပါ၊ ကံနှင့် အကျိုးကို မသိပဲ ပြုလုပ်သည့် အသမ္ဘာနကတ ကုသိုလ်သည် ကံနှင့် အကျိုးကိုမျှ သိသည့်ဉာဏ် မပါတော့သဖြင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်သက်သက်သာ ဖြစ်ပါသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဉာဏ်ပါသည် မပါသည်နှင့် ဝဋ္ဋကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်ဆိုသည်မှာ တခြားစီဖြစ်ပါသည်၊ ဝဋ္ဋကုသိုလ်သည် ကမ္မဿကတဉာဏ်ပါသည့်အတွက် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်နေပါသည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ လူကောင်း နတ်ကောင်း ဗြဟ္မာကောင်းကို တောင့်တပြီး ကုသိုလ်လုပ်ခြင်းသည် ဒီကုသိုလ်လုပ်ရင် ဒီအကျိုးရမည်ဟု ကံနှင့် အကျိုးကို ယုံကြည်မျှော်ကိုးကာ ပြုလုပ်သောကြောင့် အနည်းဆုံး ကမ္မဿကတ သမ္ဘာဒီဋ္ဌိသို့ဝင်ရောက်၍ ဒီဋ္ဌိဇုကမ္မဖြစ်ပြီး ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဖြစ်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

ထိုဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်သည်လည်း ကုသလဓမ္မ- ကောင်းသောတရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်စေ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်စေ ကုသိုလ်သည် ကောင်းသည်သာဖြစ်၍ ကောင်းသောတရား ဖြစ်ကြောင်း သို့သော် အဓိကောင်းထဲတွင် ပို၍ကောင်းသည်ကိုသာ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

ကြောင်ပန်းဝါဒက ပုညကိရိယာကုသိုလ်သည် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် တခုတည်းသာ ဗုဒ္ဓဝါဒက ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် နှစ်ပါးလုံးရှိသည် စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း အဓမ္မဝါဒအဖြစ် စောဒနာတင်ကြသည်။

စုဒိဘက ဆရာတော်များကလည်း ကုသလကမ္မပထကုသိုလ်, ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်၊ ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ်, ပုညကိရိယာကုသိုလ်, ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ် ဟူ၍ ထိုသို့ရေးသားရာ၌ တဏှာပါသော ကုသိုလ်များကို လောဘီချမ်းသာများကိုသာ ပေးစွမ်းနိုင်၍ လောကုတ္တရာချမ်းသာကို မပေးစွမ်းနိုင်ခြင်း တူပုံကို "အပ္ပမတ္တကမ္မံ ဟိ ပဏ္ဍမုဋ္ဌမတ္တဒါနကုသလံ ဝါ ဟောတု" စသော နိဒါနဝဂ္ဂ

သံယုတ် အဌကထာ (နှာ-၁၈)ကို ကိုးကား၍လည်းကောင်း၊ ပုညကိရိယာချည်း မထင်နှင့်ဟု ရေးသားရာ၌ ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကိုသာ ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကို ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်၌ ပါဝင်သွားပြီးဖြစ်သောကြောင့် အရာတော်ဘုရားကြီးက သိလောက်သဖြင့် ရေးသားခြင်းမပြုပါ၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာ အလင်းပြကျမ်း နှာ-၂၁၈-၌ လည်း ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကိုမူကား သခ်ါရပုဒ်၌လည်း မထည့်သွင်းအပ်၊ ကမ္မဘဝ၌လည်း မထည့်သွင်းအပ်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်သည် ဝဋ္ဋလည်ပုံကိုသာ ဟောသော ဝဋ္ဋကထာ ဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်းဟူ၍လည်းကောင်း ပါရမီကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်, ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်, ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် ဤကုသိုလ်မျှားသည် နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်ခြင်း ပေးနိုင်ခြင်းတူသောကြောင့် အတူတူသာ မှတ်ပါဟု ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာကို ပါရမီကုသိုလ် ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်၌ သဘာဝယုတ္တိအားဖြင့် ပါဝင်သွားပြီဖြစ်၍ ဂန္ဓဂရုအပြစ်မှ လွတ်စေရန် ရေးသားခြင်း မပြုခဲ့ပါ၊ ၎င်းခြောက်စောင်တဲ့အဖွင့်ဖြစ်သော စတုတ္ထဆရာတော် ဦးတိဏ္ဍရေးသားသော ဝိဝဋ္ဋဒါနဒီပနီကျမ်း၊ နှာ-၁၀၀-၌ ထိုဒါန သီလ ဘာဝနာစသော ပုညကိရိယာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့သည် (၁) ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကုသိုလ် (၂) ဝိဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကုသိုလ် ဤသို့ မိမိတို့ညွှတ်ကိုင်းသော စေတနာအစွမ်းဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏ ဟူသောအကြောင်းကိုပြ၍လည်းကောင်း–

မဂ်ကုသိုလ်ဆိုရာ၌–

ကာယာဒိစတုအာရမ္မဏပ္ပဝတ္တော ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေါ ဣဓ ဝိပ္ပေတော နိ လောကုတ္တရော၊

အရ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာန်ဟုဆိုအပ်သော ဝိပဿနာမဂ်ကို ဤနေရာ၌ အလို၊ ရှိအပ်၏၊ လောကုတ္တရာမဂ်ကို အလိုမရှိအပ်ဟူ၍လည်းကောင်း ချေပ သောဇနာ ခြင်းပြုကြပေသည်။

၂။ ဖော်ပြပါ အဆိုအချေ စကားနှစ်ရပ်တို့ကို ခြုံငုံသုံးသပ်သည်ရှိသော် စောဒကဆရာတော်တို့က ဒါန သီလစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုလျှင် ပုညကိရိယာချည်းပင်မထင်နှင့် မမှတ်နှင့်ဟူသော ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာ၏ စကားကို ဆုပ်ကိုင်ကာ ပုညကိရိယာကုသိုလ်ကို ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ဟုလည်းကောင်း ဉာဏ-ဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ဟုလည်းကောင်း ကြောင်ပန်းကဆိုသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်

၁။ ဒီဃ၊ ၂၊ ၃၇၃။

ယူ၍ ပုညကိုရိယာဝတ္ထုမှာ အရကောက်အားဖြင့် မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု ပါဝင်နေသဖြင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ချည်းမဟုတ်၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ်လည်း ပါဝင်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်မျှားက "ပုညကိရိယာချည်းမထင်နှင့်"ဟူသော ခြောက်စောင်တဲ့စကားမှာ ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကိုရည်ရွယ်၍ ရေးသားပါသည်ဟု အဆိုပြုကြပေသည်၊ ထိုအဆိုဟာတိုင်း ဝဋ္ဋနိဿိတဟူသောစကားကို ထည့်သွင်းလျှင်–

"ထို့ကြောင့် ဒါန,သီလစသောကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလျှင် ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိ-ယာချည်းပင်ဟု မထင်နှင့်မမှတ်နှင့်"ဟူသော စကားဖြစ်လာသည်၊ ထိုစကားအရ ပုညကိရိယာဝတ္ထုမှာ–

(က) ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာ
(ခ) ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာ-

ဟူ၍နှစ်မျိုးရှိကြောင်း ကျမ်းဆရာ၏ဒီးလို ပေါ်လာသည်။

ထိုသို့ ပေါ်လာသော်လည်း "ခုရောနောင်ပါ ကောင်းအောင်သာဟု သမုဒယသစ္စာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာပါသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာဆိုပါ"ဟူသော(ခ) အမှတ်စကား၏အဓိပ္ပာယ်မှာ ပြောင်းလဲ၍မသွားနိုင်ပေ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း ပုညကိရိယာမှာ မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုသာ ရှိသည်ဟု ဆိုသလို ဖြစ်နေသောကြောင့်ပေတည်း။

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ အဆိုပြုထားသည့်အတိုင်း ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာ ဟူသော စကားကို ပါဠိအဋ္ဌကထာအဆိုမျှားနှင့် ညှိနှိုင်းစိစစ်၍ ပြလိုပေသည်။

> ၃။ တတ္ထ ကတမံ ကမ္မဿကတဉာဏံ၊ အတ္ထိ ဒိန္နံ၊ အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ။ပ။ ယေ ဣမဿ လောကံ ပရဿ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္မာ ပဝေဒေန္တိ"တိ၊ ယာ ဇေဋ္ဌပါ ပညာ ပဇာနနာ။ ပ။ ဌပေတ္မာ သစ္စာ-နုလောမိကံ ဉာဏံ သမ္ဘာပိ သာသဝါ ကုသလာ ပညာ ကမ္မဿကတ-ဉာဏံ[1]။

ဆိုလိုသည်ပမာ– ကမ္မဿကတဉာဏ်ဟူသည်မှာ "ပေးလှူခြင်းအကျိုးသည်ရှိ၏၊ ယဇ်ပူဇော်ခြင်း (အလှူကြီးပေးခြင်း)၏ အကျိုးသည်ရှိ၏၊ ဟုန်းပူဇော်

၁။ အင်္ဂုတ္တရ ၂။၃၄၄။

ခြင်း (ဥည့်ခံခြင်း လက်ဆောင်ပေးခြင်းစသော အသေးအဖွဲ ပေးလှူပူဇော်ခြင်း)၏အကျိုးသည်ရှိ၏၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှု၏အကျိုး ဝိပါက်သည်ရှိ၏၊ ဤလောကသည်ရှိ၏၊ တပါးသော လောကသည်ရှိ၏၊ အမိဦးကောင်းနှာပြုခြင်း မပြုခြင်း၏ အကျိုးသည်ရှိ၏၊ အဖဦးကောင်းစွာပြုခြင်း မပြုခြင်း၏အကျိုးသည်ရှိ၏၊ သေ၍ တဖန်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည်ရှိကုန်၏၊ ဝါ-ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေနေကုန်သော နတ်စသောသတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏၊ဤလောကကဲ့သည်းကောင်း တပါးသော လောကကို လည်းကောင်း ကိုယ်တိုင်ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ဟောကြားနိုင်ကုန်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် လောကဦးရှိကုန်၏၊ ဤသို့ဘဝရှိသောပညာ အပြားအား ဖြင့် သိဟတ်သောပညာ မတွေ့မဝေသိတတ်သောပညာ ဖြောင့်မှန်စွာသိတတ်သောပညာသည် ကမ္မဿကတဘဉာဏ်မည်၏၊ မဂ္ဂသစ္စာ နိဗ္ဗာန်အာဝံးလျှော်သော ပိပဿနာဉာဏ်ကို ဝံးရှိ ကြင်းသောအလုံးစုံသောအာသဝေါတရားတို့၏အာရုံဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသဒ္ဓါရှိသော ပညာသည် ကမ္မဿကတဉာဏ်မည်၏ဟု ဆိုလိုပေသည်။ အဋ္ဌကထာကလည်း—

> "ဌပေတ္ဝာ သစ္စာနုလောမိကံ ဉာဏန္တိ မဂ္ဂသစ္စဿ ပရမတ္ထသစ္စဿ စ အနုလောမနတော သစ္စာနုလောမိကန္တိ လဒ္ဓနာမံ ဝိပဿနာဉာဏံ ဌပေတ္ဝာ အဝသေသာ သဗ္ဗာပိ သာသဝါ ကုသလာပညာ ကမ္မဿကတ-ဉာဏမေဝါတိ အတ္ထော"။

"မဂ္ဂသစ္စာအားလည်းကောင်း ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အားလည်းကောင်း လျှော်စွာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်ဟူ၍ အမည်ရသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုထား၍ ဝိပဿနာဉာဏ်မှကြင်းသည့် အလုံးစုံလည်းဖြင်သော အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံဖြစ်သည့် ကုသိုလ်ပညာဟူသမျှသည် ကမ္မဿကတဉာဏ်ချည်းသာတည်း"ဟုဆိုလို၏။

ဤပါဠိအဋ္ဌကထာမျှားအရ သစ္စာနုလောမိကအမည်ရသော ဝိပဿနာဉာဏ်မှတပါးသော အာသဝေါတရား၏အာရုံဖြစ်သည့် အလုံးစုံသောလောကီကုသိုလ်သတ္တရသ(မဟာကုသိုလ် ၈၊ ရူပကုသိုလ် ၅၊ အရူပကုသိုလ် ၄)ဌာနရှိသော ပညာသည် ကမ္မဿကတဉာဏ်မည်သည်သာတည်းဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရပေသည်။

အထူးအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ သာသဝါ (အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံ) ဟူသောစကားဖြင့် ကမ္မဿကတဉာဏ်သည် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနေ၏၊ ထိုသို့ဖော်ပြနေကြောင်းကိုလည်း—

၁။ အဘိ ဋ္ဌ၊ ၂။ခ၉၈။

"တတ္ထ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မတ္တိဘဝံ အာကင်္ခတိ၊
စျာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရူပါရူပဘဝေ ပဋ္ဌိသန္ဓိံ ဒေတိ"[1]

ဤအဂုံတို့ရ်အဌကထာစကားဖြင့် ပိုမိုသိသာ ထင်ရှား၏။

ဆိုလိုရင်းကား ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသလကမ္မပထပုညကိရိယာကုသိုလ်မျိုးဖြစ်သည်၊ ထိုကုသိုလ်မျိုးဌ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် "ခုရောနောင်ပါ ကောင်းအောင်သာဟု သမုဒယသစ္စာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာပါသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယဆိုပါ" ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားသည် ပါဠိတော် အဌကထာလာ အဓိပ္ပါယ်တို့နှင့် မညီညွတ်သဖြင့် ပညာရှိတို့ ကျေနပ်လောက်သော စကားမဟုတ်ဟု ဝိနည်းရိုရ်များက ယူဆကြသည်။

၄။ (၀) "မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှ ကုသလကမ္မပထတရားဆယ်ပါးကို သာသနာတော်အခါမျှားဌ ကောင်းသော တရားဟု ပြောမှား ဟောမှား ပြုကျင့်မှားသော သူမျှားသည် သာသနာပ လူမျှား အပါယ်ဘုံသား ခွေး ဝက် ကျဲ နွားမျှားနှင့်အလားတူ ဆုယူမှားကြောင်းကို – "ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခ်ါရာ" စသည်ဖြင့် သံယုတ်ပါဠိတော်ဌ ဟောတော်မူ၏။[2]

ဖော်ပြပါစကားရပ်ကို ထုတ်နုတ်၍ စောဒနာ အမှတ်-၄ (ဂ) အဖြစ် တင်ပြကြသည်၊ ထိုသို့ တင်ပြရာဌ ကုသိုလ်နှင့်စပ်ဆိုင်၍ ဘုရားရှင်က ကောင်းသော တရားသာဖြစ်ကြောင်းကို အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန်နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ကာယကံ ဝစီကံမြောက်ကုသိုလ်လုပ်သည်ကို မဆိုထားနှင့် ကုသိုလ်တရားဟူဌ စိတ်ညွတ်ရုံမျှ ကုသိုလ်လုပ်ချင်စိတ်ကလေးဖြစ်ရုံမျှကိုပင် အကျိုးကျေးဇူးများကြောင်း ဟောတော်မူပါသည် - ဟူ၍လည်းကောင်း။

"အနည်းငယ်မျှ ကုသိုလ်ကို လုပ်မိသဖြင့် အကျိုးပေးနည်းမှာပါ"ဟု မကဲ့ရဲ့ပါနှင့် မထေမဲ့မြင်မလုပ်ပါနှင့်၊အဖုံးဖွင့်ထားသောအိုးကြီးသည် မိုးရွာသောအခါ မိုးရေစက်ကလေးပေါင်းများစွာ ကျပါမျှားသဖြင့် ပြည့်ရသကဲ့သို့ ပညာရှိသည် ကုသိုလ်ကို နည်းနည်းလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည့်စုံ၏ဟု ဟောကြားတော်မူသောကြောင့် ကုသိုလ်ဟူသည်မှာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်မှ ဆိုသည်ထက် အစက်ကျ

၁။ အံ ၆ ၁၂၃၆။ ၂။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ ၁၉။

များ ပြည့်သောလားသို့ ရရာကုသိုလ်ကို ရသည့်အချိန်အခါ ရသည့်နေရာတွင် လုပ်ရပါသည်၊ ယင်းသို့ လုပ်သော ကုသိုလ်မျိုးကို ဘုရားရှင်က မကဲ့ရဲ့ မရှုတ်ချပါလင့် ဟုဆိုထားပါသော်လည်း ကြောင်ပန်းကမ္ဘာ ခွေး ဝက် ကျွဲ နွား အပါယ်ဘုံသားများနှင့်တူသည်'ဟု ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချဝံ့သော သတ္တိကောင်းကြီးဖြစ်လေသည်" ဟူ၍လည်းကောင်း

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်တို့အရဖြင့်ပင် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်သည်လည်း ကုသလဓမ္မ ကောင်းသောတရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်စေ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်စေ ကုသိုလ်သည် ကောင်းသည်သာဖြစ်၍ ကောင်းသောတရားဖြစ်ကြောင်း သို့သော် အကောင်းထဲတွင် ပို၍ကောင်းသည်ကိုသာ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟူ၍လည်းကောင်း အကြောင်းပြကာ စောဒနာတင်ကြပေသည်။

စုဒိတက ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း သုဂတိဘုံ၌ သာသနာတော်တွင်းကာလ ရနေကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဒါန,သီလ,ဘာဝနာများကို ပြုလုပ်ဆောက်တည်ပွားများအားလုတ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်း၍ ပြုလုပ်ပါ၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတကို ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

"ယံ ပန ကိဉ္စိ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတွာ ပဝတ္တိတံ၊ အန္ဓမသော ဥဋ္ဌုက်ယာဂုမတ္တဒါနမ္ပိ-"

စသော နိဒါနသံယုတ်အဋ္ဌကထာ ပဋ္ဌိပဒါသုတ်အဖွင့် (၁၈) ကို ကိုးကား၍ အကျဉ်းအဓိပ္ပာယ်မှာ အနည်းဆုံး အုန်းတမ္ပက်မပို ဟင်းချိုမျှသော ယာဂုအလှူ ဟင်းရွက်တဆုပ်အလှူမှစ၍ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်း ပြုလုပ်ပါ၊ ဒါမှ ဘုရားအလိုတော်ကျ ကောင်းသောအကျင့်ဖြစ်ပါမည်ဟု သဘောရပါသည်ဟူ၍ ချေပရေးသားကာ သောမနာလ္ဘာ တင်သွင်းကြသည်။

၅။ ဤအချေအတင်နှစ်ရပ်ကို ခြုံငုံစဉ်းစားလိုက်သည်ရှိသော်

"မာ ဘိက္ခဝေ ပုညာနံ ဘာယိတ္ထ သုခဿေတံ ဘိက္ခဝေ အဓိဝစနံ ယဒိဒံ ပုညာနံ"[1]

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ပုညာနံ၊ တေဘူမကကုသိုလ်တို့မှ။ မာ ဘာယိတ္ထ၊ မကြောက်ကြကုန်လင့်။ယဒိဒံ-ယာနိ,ပုညာနိ၊အကြင်တေဘူမကကုသိုလ်တို့သည်။ သန္တိ၊ရှိကုန်၏။ တေ၊ ဤတေဘူမကကုသိုလ်ဟူသောအမည်သည်။ သုခဿ၊အလိုရှိအပ်သောအကျိုး၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။ (ဋီကာဖွင့်နှင့် အညီပေးသည်)

---

[1] အံ၊ ၂။၄၆၅။

ဤဖော်ပြခဲ့သော ပါဠိတော်အရ တောဘူမကကုသိုလ်တရားကို မြတ်စွာဘုရားကဲ့ရဲ့တော်မမူဟူသော စောဒကဆရာတော်တို့၏ စကားသည် မှန်ပေသည်၊ သို့သော် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်ကို နှိမ်၍ ရေးသောခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာ၏ စကားသည်လည်း မှားသည်ဟု မဆိုသာချေ။

စဉ်းငယ်ခွဲထုတ်၍ စိစစ်ဦးအုံ–

"အဝိဇ္ဇာတဏှုပါဒါနာ စ ကိလေသဝဋ္ဋံ ကမ္မဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသော သင်္ခါရာ စ ကမ္မဝဋ္ဋံ၊ ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသော အဝသေသာ စ ဝိပါကဝဋ္ဋန္တိ တိဏိ ဝဋ္ဋာနိ"[1]

"ကမ္မဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသောတိ ဇော အာယတိ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယစေတနာ ဘဝေါ နာမ၊ ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ ဣဓ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယစေတနာ သင်္ခါရာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဝသေသာစာတိ ဝိညာဏာဒိပဋ္ဌာနဘူတိဇရာမရဏဘဝသေန သတ္တဝိဓာ ပစ္စုပ္ပန္နဖလဘဝသေန ဝုတ္တာဓမ္မာ။ ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသောတိ ပန အနာဂတပရိယာပန္နာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဘဝသဒ္ဒေန ကမ္မဘဝဿာပိ ဝုစ္စမာနတ္တာ ဘဝေကဒေသသဒ္ဒေါ ဝုတ္တော"[2]

အဓိပ္ပါယ်မှာ– အဝိဇ္ဇာတဏှာ ဥပါဒါန်သည် ကိလေသဝဋ်မည်၏၊ လာလတ္တံ့ အနာဂတ်ကာလ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယခု ပစ္စုပ္ပန်စေဘနာဟူသော ဘဝတစိတ် ရှေးဘဝကံကြောင့် ဤပစ္စုန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အတိတ်စေတနာဟူသော သင်္ခါရတို့သည် ကမ္မဝဋ်မည်၏၊ အနာဂတ်ဘဝ၌ အကြုံးဝင်သော လောကီဝိပါက် ကမ္မဇရူပ်ဟု ဆိုအပ်သော ဥပပတ္တိဘဝသည်လည်းကောင်း ထိုမှကြွင်းသော ဝိညာဏ် နာမ်ရူပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာ ဇာတိ ဇရာ မရဏသည်လည်းကောင်း ဝိပါကဝဋ်မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ယင်း ဝဋ်သုံးပါးလည်ပုံမှာ—

(က) ရှေးဘဝက မြင်မှု ကြားမှုစသည်ကို အမှန်အတိုင်းမသိပဲ ချမ်းသာသည် ကောင်းသည်ဟု သိမှုသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏၊ ထိုအဝိဇ္ဇာသိထားသည့် မြင်မှု ကြားမှုစသည်ကို သာယာနှစ်သက်ခဲ့ခြင်းသည် တဏှာမည်၏၊ ယင်းကိုစွဲလမ်းခြင်းသည် ဥပါဒါန်မည်၏၊ ဤသုံးပါးသည် ကိလေသဝဋ်မည်၏။

---

[1] အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပစ္စည်းပိုင်း ပုဒ် ၁၁။ [2] ဝိဘာဝိနီဋီကာ-၂၇၀။

(ခ) ထိုကိလေသဝဋ္ဋဖြင့် အသိမှားပြီး သာယာ စွဲလမ်းသည့်အတွက် ချမ်းသာ ကောင်းစားရအောင် ရည်ရွယ်ပြီး အားထုတ်ခဲ့မှုသည် သခ်ၸိရမည်၏၊ အမှုကိုပြီးမြောက်ခဲ့မှုသည် ကမ္မဘဝမည်၏၊ ထိုနှစ်မျိုးသည် ကမ္မဝဋ္ဋမည်၏။

(ဂ) ကံ သခ်ၸိရဟူသော ကမ္မဝဋ္ဋကြောင့် ပဋိသန္ဓေခဏမှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ခဏစဉ်တဖြစ်ပြီးတဖြစ် ဖြစ်ချုပ်နေသော ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ-တရားငါးပါးသည် ဝိပါကဝဋ္ဋမည်၏။

ထိုဝိပါကဝဋ္ဋတရားတွေကိုပင် ငါမြင်တယ် ငါကြားတယ် ငါတွေ့တယ် ငါသိတယ် ငါခံစားတယ်စသည်ဖြင့် အလွဲအမှားသိမှု အဝိဇ္ဇာ သာယာနှစ်သက်မှုတဏှာ စွဲလမ်းမှုဥပါဒါန် ကိလေသဝဋ္ဋသည် ယခုဘဝ ဝိပါကဝဋ္ဋကိုမှီပြီး ဖြစ်လာပြန်သည်၊ ထိုအဝိဇ္ဇာအစရှိသော ကိလေသဝဋ္ဋကြောင့် အားထုတ်မှုသခ်ၸိရ အမှုကိုပြီးမြောက်မှု ကမ္မခေါ် ကမ္မဝဋ္ဋဖြစ်လာပြန်သည်၊ ထိုကမ္မဝဋ္ဋကြောင့် နောက်ဘဝ၌ ဇာတိပေါ်လာ၍ ဇရာမရဏစသည်မျိုး ဖြစ်ကြရသည်၊ ထိုဇာတိ ဇရာ မရဏ၏ တရားကိုယ်မှာ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာဟူသော ဝိပါကဝဋ္ဋတရားတွေပင်ဖြစ်သည်၊ ထိုဝိပါက ဝဋ္ဋတရားကိုမှီ၍ ကိလေသဝဋ္ဋ ရှေးနည်းအတိုင်း ဖြစ်ပြန်သည်။

ဤသို့အားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို မရသေး မရောက်သေးသမျှ သံသရာဝဋ္ဋ၌ တလည်လည် တပတ်ပတ်ဖြစ်၍ နေပေလိမ့်မည်၊ ဤသည်မှာ ဝဋ္ဋသုံးပါးလည်ပတ်ပုံပင်တည်း။[1]

၆။ ထိုသံသရာဝဋ္ဋမှလွတ်အောင်သော်လည်းကောင်း သံသရာဝဋ္ဋ၌ လည်နေအောင်သော်လည်းကောင်း မည်ကဲ့သို့ကျင့်ရမည်ကို ဤသို့ ဟောတော်မူသည်။

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဘိက္ခဝေ သခ်ၸိရာ၊ သခ်ၸိရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ ပ။ ဝေမေတသ ကေဝလသ ဒုက္ခက္ခန္ဓသ သမုဒယော ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ။"

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာပဋိပဒါ။ အဝိဇ္ဇာယ တ္ဝေव အသေသ-ဝိရာဂ နိရောဓာ သခ်ၸိရနိရောဓော၊ သခ်ၸိရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော ။ပ။ ဝေမေတသ ကေဝလသ ဒုက္ခက္ခန္ဓသ နိရောဓော ဟောတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာပဋိပဒါတိ။[2]

၁။ ပဋိသံ၊၅၁-၂။ အဘိဓ ၂၊၁၀၂။ ။ သံ၊ ၁၊၂၄၆။

တတိယေ မိစ္ဆာပဋိပဒန္တိ အယံ တာဝ အနိယျာနိက ပဋိပဒါ။ ပ။ ဝဋ္ဋသီသန္တိ ဝဋ္ဋသီသတ္တာ မိစ္ဆာပဋိပဒါဝ ဟောတိ။ ယံ ပန ကိဉ္စိ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတ္ဝာ ပဝတ္တိတံ။ ပ။ ဝဋ္ဋမေव အာဟရိတုံ သက္ကောတိ၊ နော ဝိဝဋ္ဋံ"။

ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတူတိ ဧဝံ ပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋဝသေန သမ္မာ ဌပိတံ။ ပ။ ပဋိလောမဝသေန သမ္မာပဋိပဒါ ဒေသိတာတိ ဧဝဒီတဗ္ဗာ။[1]

ဤပါဠိ အဋ္ဌကထာများအရ သမ္မာပဋိပဒါဖြစ်အောင် လုပ်ရမည်၊ သမ္မာ-ပဋိပဒါဆိုသည်မှာ ဝဋ္ဋကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တ၍ ဝါ-ဣဒံ မေ ပုညံ အာ-သဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု ဟု ဆုတောင်း၍ စိတ်ဖြင့်ရည်စူးလျက် အလှူပေး ခြင်း သီလဆောက်တည်ခြင်း ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခြင်း စသည်များသည် သမ္မာပဋိပဒါများဖြစ်သည်၊ ထိုသမ္မာပဋိပဒါအတိုင်း ကုသိုလ်ပြုသည်ရှိသော် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်များအထိ ရနိုင်သည်၊ သမ္မာပဋိပဒါဖြင့်မှ သံသရာဝဋ္ဋကလွတ်မည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ထိုသို့မဟုတ်ပဲ ဘဝသုံးပါးဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ္ဋတရားကို တောင့်တ၍ အလှူ-ပေးခြင်း သီလဆောက်တည်ခြင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာစီးဖြန်းခြင်း စသည်များ-သည် မိစ္ဆာပဋိပဒါဖြစ်သည်၊ ထိုကုသိုလ်မျိုးသည် သံသရာဝဋ္ဋသာလျှင် တရစ်ပတ်ပတ်လည်၍ နေစေလိမ့်မည်၊ ဤစကားများဖြင့် လောကီဝဋ္ဋနိဿိတ ကုသိုလ်ကို မိစ္ဆာပဋိပဒါ-မှားသောအကျင့်ဟု ကဲ့ရဲ့တော်မူထားခြင်း။

၇။ ထိုမှတပါး—

"ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ယသ္မိं သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဟိနံ ။ပ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ယသ္မိं သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ။ပ။ အရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ။ပ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ[2]။

ဟိနတ္တိကေ မစ္ဆိမရာသိမှိ ယေ သဝိပါကာ ဝဋ္ဋနိဿိတေနေဝ ဒါနာဒိ-ဝသေန ပဝတ္တိတာ၊ တေ ဟီနာတိ ကာတဗ္ဗာ။ ယေ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတေန ဒါနာဒိဝသေန ပဝတ္တိတာ၊ တေ ပဏီတာတိ ကာတဗ္ဗာ။ အဝိပါကာ မစ္ဆိမာတိ ကာတဗ္ဗာ[3]။

---

၁ သံ ၆ ၂ ၁၇။ ၂။ အဘိ၊ ၁၊၆၉-၇၁။ ၃။ မူလဋ္ဌ၊ ၁၊၁၁၀။

ဘဝသမ္ဘဝတို့လောဇဝန ဝါ ပဝတ္တိတံ ဟိနံ၊ အလောဘဇ္ဈာသယေန ပဝတ္တိတံ မဇ္ဈိမံ၊ ပရဟိတာယ ပဝတ္တိတံ ပဏီတံ[1]။

ဤ၌ ပါဠိတော်ဖြင့် ကာမ ရူပ အရူပကုသိုလ်တို့ကိုထုတ်ပြ၍ ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတ ခွဲပြတော်မူသည်။ အဖဋ်သံဝဏ္ဏနာတို့ဖြင့် ဝဋ္ဋကိုမှီသော ဒါနစသည်တို့ကို ဟီန, ဝဋ္ဋကိုမမှီ နိဗ္ဗာန်ကိုမှီ၍ပြုသော ဒါနစသည်တို့ကို ပဏီတဟုခွဲပြသည်၊ ထို့ပြင် ဘာသမ္ဘတ္တိကို အလိုရှိ၍ပြုသော ကုသိုလ်သည် ဟီန၊အလောဘဓာတ်ဖြင့်ပြုသော ကုသိုလ်သည် မဇ္ဈိမ၊ သူတပါး၏အစီးအပွားကို တောင့်တ၍ပြုသော ကုသိုလ်သည် ပဏီတဟု ခွဲပြသည်။

ဤစကားရပ်ဘို့ဖြင့် ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသကို အယုတ်အလတ်အမြတ်ခွဲ၍ ပြတော်မူလျက် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်ကို ဟီနဟုကဲ့ရဲ့တော်မူခြင်း။

၈။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တကောပိ ဂူထော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတိ။ ဧवमेवं ခေါ အဟံ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဘဝं နေ့ဝဏ္ဏေမိ အန္တမသော အစ္ဆရာသङ်္ဃာတမတ္တမ္ပိ[2]။

ရဟန်းတို့ အနည်းငယ်မျှသော မစင်သည်လည်း မကောင်းသောအနံ့ရှိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ငါသည် အနည်းငယ်မျှသောဘဝကိုလည်း ချီးမွမ်းကော်မမူ၊ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် လက်ဖျစ်တဘွက်ကာလမျှသော ဘဝကိုလည်း ချီးမွမ်းတော်မမူဟု မိန့်တော်မူ၏[3]။

အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဘဝं နေ့ ဝဏ္ဏေမိတိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကာလं ဘဝေ ပဋိသန္ဓိं နေ့ ဝဏ္ဏယာမိ[4]။

ဤအဂုံတ္တရဋ္ဌကထာ၌ ဘဝံအရ ဥပပတ္တိဘဝခေါ် ပဋိသန္ဓေဟု ဖွင့်ဆိုထားသော်လည်း အာကျိုးဥပပတ္တိဘဝကို မချီးမွမ်းဟုဆိုအပ်သဖြင့် အခကြောင်းကံသခ်ါရဘို့ကိုလည်း မချီးမွမ်းဟု ဆိုရာရောက်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူရာ၏။

ဤပါဠိအဋ္ဌကထာ အဆိုအမိန့်တို့ဖြင့်လည်း တေဘူမကလောကီကုသိုလ်မျှားကို မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ကဲ့ရဲ့တော်မူခြင်း။

"အကောင်းထဲတွင် ပို၍ကောင်းသည်ကိုသာ ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်"ဟူသော စောဒကဆရာတော်တို့၏ အရေးအသားကိုလည်း စောဒနာစကားရပ်၌ တွေ့မြင်ရခြင်းတို့နှင့် ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာသည် ဝဋ္ဋကထာအရာ၌ ဝိဝဋ္ဋအဖြစ်သို့ ရောက်အောင်ရေးသားသော အရာဌာနဖြစ်

၁။ အနုဋီ ၁၊၁၁၇။ ၂။ အံ၁၊၃၆။ ၃။ အင်မြန် ၁၊၄၆။ ၄။ အံဋ္ဌ၁၊၃၇၆။

ခြင်းစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် "မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခု နှင့် ပြုပြုသမျှ" စသောစကားသည် မှားသည်ဟု မဆိုသာပေ။

အချုပ်အားဖြင့် "ကုသိုလ်ဟူသမျှပြုရသည်"ဟူသော စောဒက ဆရာတော်တို့၏စကားသည် ပါဠိစာပေမျှားနှင့် လျော်ကန်သင့်မြတ်သော်ငြားလည်း ဤဂ်ဝဋ္ဋကထာကို ရေးသားရာ ဌာနဋ္ဌကား ခြောက်ဖောင်ဘွဲ့ဆရာ၏ စကားသည်သာလျှင် ပါဠိစာပေမျှားနှင့် ပိုမိုလျော်ကန် သင့်မြတ်ပေသည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်မျှားက ယူဆကြသည်။

အမှတ်(၅) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ်သုံးသပ်ချက်

၁။ စောဒကဆရာတော်တို့၏ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒဆိုင်ရာ အမှတ်(၅) စောဒနာဌ—

(က) လောကဌ် ကိလေသဝင်္ဂဖြစ်မှု, ကမ္မဝင်္ဂဖြစ်မှု, ဝိပါကဝင်္ဂဖြစ်မှု တရားတွေကို နာလည်းမနာကောင်း ယူလည်းမယူကောင်း ဤ ကိလေသာဖြစ်မှုတရားတွေကို ဟောပြောသူတို့ကိုလည်း မဆည်းကပ် မကိုးကွယ်ကောင်း မပေးကောင်း မလှူကောင်းဟု မှတ်ကြလေကုန်တပည့်တို့ သတိရှိကြစေ[1]။

ဤသို့ ထုတ်နုတ်ဘင်ပြု၍ အကျယ်ရှင်းလင်းချက်များဖြင့် ရှင်းလင်းပြဆိုထားသည်ကို တွေ့ရခဲ့ပေသည်၊ စုဒ်ဘကဆရာဘော်ဘို့ကမူ ဤ(ဃ) စောဒနာချက်မှာ ရင်းတို့ တာဝန်မယူသော ကျမ်းစာများပါ စကားရပ်တို့ဖြစ်၍ မဖြေကြားပဲ ရှောင်လွှဲ၍သွားကြ၏၊ သို့သော် အမှားအမှန်ကို သိရှိနိုင်မှန်အတွက် ဤ၌ရှင်းလင်းစိစစ်ပေအုံ့။

၂။ အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သဂါထာဂဏ်သံယုတ်ပါဠိတော် အယျိကာသုတ်လာ အောက်ပါဂါထာကို ရှုမှတ်ရာ၏—

တသ္မာ ကရေယ္ယ ကလ္ယာဏံ၊ နိစယံ သမ္မရာယိကံ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိနံ[2]။

အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုသည်မှာ "ထို့ကြောင့် တမလွန်ဌဖြစ်သော အစီးအပွားကို ဆည်းပူးလိုသူသည် ကောင်းမှုကိုပြုရာ၏ ကောင်းမှုတို့သည် ပရလောကခေါ် တမလွန်ဘဝ၌ သာ၀ါတို့၏ ပေါ်ရာဖြစ်ကုန်၏"ဟု ဆိုလို၏။

၁။ ပဋ္ဌိဝေဒေါပနီ၊ နှာ-၁၅၃။ ၂။ သံ၊၁၊၉၇။

ဤဂါထာသည် ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူသောဂါထာဖြင့်၊ သမ္မာ-ရှယိက် ဟူသောစကား ပရလောကသို့ ဟူသောစကားများသည် ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်ဘို့ကို ဖော်ပြသောဒကားများဖြစ်သည်၊ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်ပင် ထိုစကားများကို သုံးနှုန်းဟောကြားထားသည် ဖြစ်သောကြောင့်—

"ကိလေသဝဋ်ဖြစ်မှု၊ ကမ္မဝဋ်ဖြစ်မှု၊ ဝိပါကဝဋ်ဖြစ်မှု၊ တရားတို့ကို နာလည်းမနာကောင်း၊ ယူလည်းမယူကောင်း"–

ဟူသော ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီကျမ်းဆရာ၏ စကားသည် ပိဋကတ်ပါဠိစာပေကျမ်းဂန်များနှင့်မညီဟူ၍ ဝိနည်းဗိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၃။ ထို့ပြင်—

"ဝဋ်သုံးပါးကိုဟောပြောသူတို့ကိုလည်း မဆည်းကပ် မကိုးကွယ်ကောင်း၊ မပေးကောင်း မလှူကောင်း"–

ဟူ၍ဆိုထားပြန်၏။

ထိုစကားမှာလည်း–

"ကတ္ထ နုခေါ ဘဂ္ဂေ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗ"န္တိ၊ ယတ္ထ ခေါ မဟာရာဇ စိတ္တံ ပသီဒတိ–

ဟူသော ကောသလမင်းကြီးအား မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသော သံယုတ်ပါဠိတော်(သံ၊၁၊၉၉)စကားနှင့်မညီညွတ်ချေ။

အဓိပ္ပာယ်မှာ ကောသလမင်းကြီးက မြတ်စွာဘုရားအား "မြတ်စွာဘုရား အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အလှူပေ.ထိုက်ပါသနည်း"ဟု မေးလျှောက်ရာ မြတ်စွာဘုရားက "မင်းကြီး အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အားကြည်ညိုဏ်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အာ.အလှူပေးထိုက်၏"ဟုဟောတော်မူလေသည်၊ မည်သည့်တရားကိုဟောသူအား မလှူထိုက်ဟုမလာရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီစကားသည် ပိဋကတ်ပါဠိကျမ်းဂန်များနှင့်မညီညွတ်ဟု ဝိနည်းဗိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၄။ (ခ)"ဤသို့ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်သာ အာရုံပြု၍လှူအပ်သော ဒါနသည်သာလျှင် အမွန်ဆုံးအမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့ဆိုကြကုန်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်မြတ်သနည်း၊ ထမင်းဟူသော အကပ်ပြယပညတ်, ဆွမ်းဟူသော ကပ်ပြယပညတ်၊ ဤပညတ်တို့မှလွဲတော်မြောက်၍အဆင်းဟူသော ပရမတ်အသံဟူသောပရမတ် သဘောတရားစုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း[1]။

---

[1] ဝိဇဋ္ဌဒါနဒီပနီ နှာ-၂၂။

ဤဝိဝဋ္ဋဒါနဒီပနီလာစကားကို သာဓကထုတ်ဆောင်လျက် စောဒကဆရာတော်များက ကိုယ့်ဘက်ကိုယက်လျက် မှိုင်းတိုက်သည့်စကားဖြစ်ကြောင်းပြဆိုကာ စောဒနာတင်ကြသည်။

ဒါနနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်သားစရာ အချက်အလက်များစွာတို့နှင့် သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ ဂါထာအဖွင့်တို့ဖြင့် ဒါနအားလုံးတွင် ဓမ္မဒါနက သာလွန်ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြကြလေသည်။

၅။ သောနောလ္ဘာတင် ဆရာတော်တို့ကမူ–

"ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿေန္တိ" စသောပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍လည်းကောင်း—

"သုတ္တန္တနယဒါနတော ဝိနယဒါနမေဝ မဟပ္ဖလံ၊ တတောပိ အဘိဓမ္မဒါနမေဝ မဟပ္ဖလံ" .

ဟူသော အဘိဓာန်ဋီကာစာပိုဒ်-၄۷၂၊ နှာ-၂၉၃ လာ ဒါနဝတ္ထုအဖွင့်စကား ဝဒန္တိ ဝါဒကို ကိုးကား၍လည်းကောင်း အဘိဓမ္မာဒါနကသာ မြတ်ကြောင်း ဖြေရှင်းတင်ပြကြသည်။

၆။ ဒါနသည် သုတ္တန်ဒါန ဝိနည်းဒါန အဘိဓမ္မာဒါနဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသကဲ့သို့ ဒါနမယ သီလမယ ဘာဝနာမယဟူ၍လည်း သုံးမျိုးရှိသည်၊ ယင်းသို့ ဒါနသုံးမျိုး အကြောင်းကို–

"တယိဒံ ရဇနီယဝတ္ထာဝရမ္မဏံ ဟုတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ တိဝိဓေန နိယမေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒါနမယံ ဝါ ဟောတိ သီလမယံ ဝါ ဘာဝနာမယံ ဝါ။

ကထံ ယဒါ ဟိ နိလပိတလောဟိတောဒါတေသု ပုပ္ဖာဒီသု အညတရံ လဘိတ္တာ ဝတ္ထုဝသေန အာဘုဇိတ္တာ "ဝတ္ထုဒါနံ မယှ" န္တိ ဗုဒ္ဓရတနာဒီနိ ပူဇေတိ၊ တဒါ ဒါနမယံ ဟောတိ။ပ။

ယဒါ ပန တထာဝိဓမေဝ ဒေယျဓမ္မံ လဘိတ္တာ "မယှံ ကုလဝံသော ကုလတန္တိ ကုလပဝေဏီ သော, ကုလဝတ္တံ ဧတ" န္တိ ဗုဒ္ဓရတနာဒီနိ ပူဇေတိ၊ တဒါ သီလမယံ ဟောတိ။

ယဒါ ပန တာဒိသေနေဝ ဝတ္ထုနာ ရာဘနတ္ထယဿ ပူဇံ ကတ္တာ "ဒါယံ ဝဏ္ဏော ခယံ ဂစ္ဆိဿတိ၊ ဝယံ ဂစ္ဆိဿတိ" တိ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတိ၊ တဒါ ဘာဝနာမယံ ဟောတိ။

၁။ အဘိဋ္ဌ ၁။၁၁၈-၁၁၉။

ဤသို့ အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာတွင်ဒါနသုံးမျိုးကို အကျယ်ဖွင့်ဆိုထားပေသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ "ပန်းအစဉ်သည်တို့တွင် အမှတ်မထင်သော အရာဝတ္ထုကိုရ၍ အဆင်းကို နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ငါ၏ဒါနသည် အဆင်းဒါနတည်းဟု ရတနာသုံးပါးကို ပူဇော်လျှင် ဒါနမယကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ ဘုရားကိုပန်းလှူခြင်းသည် ငါတို့အမျိုး၏ ဝတ်အကျင့်ထုံးတမ်း စဉ်လာဖြစ်သည်ဟု နှလုံးသွင်း၍ ပူဇော်လျှင် သီလမယကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ ထိုလှူထားသော ပန်း၏အဆင်းကိုပင်လျှင် ဤအဆင်းသည် ကုန်ခြင်းပျက်ခြင်းသို့ ရောက်လတ္တံ့ဟု ဤသို့ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှုမှတ်ခဲ့လျှင် ဘာဝနာမယကုသိုလ်ဖြစ်သည်။

၇။ တနည်းအားဖြင့် ဒါနကုသိုလ်တွင် စိတ္တာလက်ာရ ဒါနကုသိုလ်ဟူ၍ ရှိသည်၊ ယင်းမှာ—

> စိတ္တာလက်ာရ စိတ္တပရိကၠာရတ္ထံ ဒါနံ ဒေတိတိ သမထဝိပဿနာ စိတ္တဿ အလက်ာရတ္ထဉ္စေဝ ပရိကၠာရတ္ထဉ္စ ဒေတိ။ ဒါနဥ္စိ စိတ္တံ မုဒုံ ကရောတိ။ ယေန လဒ္ဓေါ၊ သော လဒ္ဓံ မေ"တိ မုဒုစိတ္တော ဟောတိ။ ယေန ဒိန္နံ၊ သော"ပ ဒိန္နံ မယာ"တိ မုဒုစိတ္တော ဟောတိ။ ဣတိ ဥဘိန္နံ စိတ္တံ မုဒုံ ကရောတိ။ပ။ ဣမေသု ပန အဋ္ဌသု ဒါနေသု စိတ္တလက်ာရဒါနမေဝ ဥတ္တမံ"။

ဤအဋ္ဌကထာတို့အဆိုအရ သမထဝိပဿနာစိတ်၏ အဆင်တန်ဆာအကျိုးငှါလည်းကောင်း အခြံရံအကျိုးငှါလည်းကောင်း ပေးလှူသောအလှူသည် စိတ္တာလက်ာရ စိတ္တပရိကၠာရဒါနမည်၏၊ မှန်၏- ယင်းဒါနသည် အလှူပေးသူ၏ စိတ်ကိုလည်းကောင်း အလှူခံသူ၏ စိတ်ကိုလည်းကောင်း နှုးညံ့အောင်ပြုလုပ်တတ်လေသည်၊ အဆိုပါဒါနသည် ဥတ္တမဒါနဟုဆိုသော်လည်း အာသဇ္ဇဒါနစသော(၇)မျိုးတို့တွင်သာ အမြတ်ဆုံးဟု အကန့်အသတ်ထား၍ ဆိုထားပေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟူသော လက္ခဏာယဉ်သုံးပါးကို ရှုမှတ်လျှဒါန်းရသော အဘိဓမ္မာဒါန ဒယ ဝယ ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှုရန်ပြုလုပ်ရသော ဘာဝနာဒါနတို့မှာ သဘောအားဖြင့် ကျေးဇူးသက်ရောက်သို့ဖြစ်လေသည်။

၁။ ဒီဃ၊ဋီ။၂၂၇။အံ၊ဋီ၊၂၂၇။

"သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ"၌ ဓမ္မဒါနအလှူသည် ဒါနအကျိုးဖွံ့ဖြိုးဝေဆာ အကျိုးပေးရာ၌ အကြီးကျယ်ဆုံး အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ သံသရာကျိုး တမလွန်ကျိုး၌ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သဖြင့် ဇိနာတိ ဟု ဆိုရသည်၊ အဘိဓမ္မာဒါန, ဘာဝနာမယဒါနကိုမူ မျက်မှောက်မှာပင်လက္ခဏာမြင် ဝိပဿနာထင်သဖြင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရသည်၊ သို့ဖြစ်၍ စုဒိတကတို့ ကိုးကားပြဆိုသော အဘိဓာန်ဋီကာလာစကားသည် ကုံးကားထိုက်သော စကားပင်ဖြစ်သည်။

၈။ ဤဖော်ပြပါအချက်အလက်တို့ကို ထောက်ထား၍ စောဒနာအမှတ်၅၊ပိုဒ်ခွဲ(ခ)လာ"အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်သာ အာရုံပြု၍ လှူအပ်သော ဒါနသည်သာလျှင် အမှန်ဆုံးအမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့ ဆိုကြကုန်၏"ဟူသော ဝ်ဝဋ္ဋဒါနဒီပနီစကားကို မှားသည်ဟုမဆိုနိုင်သဖြင့် စောဒကဆရာတော်တို့၏ စောဒနာချက်သည် ဝိဝဋ္ဋဒါနဒီပနီကျမ်း ဆရာအပေါ်၌ ထိရောက်သောအပြစ် ကျရောက်သည်ဟု ဝိနည်းဓုရ် ဆရာတော်များက မယူဆကြပေ။

အမှတ် (၆) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဖေနန်စိစစ်သုံးသပ်ချက်

၁။ (က) လောကဌ် အနှစ်ပုထုဇဉ်က ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်က သောတာပန်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ သောတာပန်က သကဒါဂါမ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ သကဒါဂါမ်က အနာဂါမ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်၊ အနာဂါမ်က ရဟန္တာဖြစ်အောင် လုပ်ရသည် ဒ္ဒိဟိတ်က တိဟိတ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည် စသည်ဖြင့်ပြောကြဟောကြကုန်၏၊ ယူလည်းယူကြကုန်၏၊ လဲ့လေစ့၊ မှားလေစ့၊ မှောက်လေစ့၊ ပညာမဲ့တို့၏ အသုံးအယူပင်တည်း[1]။

ဤစကားရပ်ကို ထုတ်ပြ၍ စောဒကဆရာတော်များက အနုပုဗ္ဗသိက္ခာကို ပယ်ရှားသည့် အဓမ္မဝါဒဖြစ်ကြောင်းဖြင့် စောဒနာကြသည်။

ဤစကားရပ်၌ ကျမ်းဆရာသည်"လဲ့လေစ့ မှားလေစ့ မှောက်လေစ့၊ ပညာမဲ့တို့၏ အသုံးအယူပင်တည်း"ဟု နင့်နင့်သီးသီးဆို၏၊ တောင်ကိုဆို၍ မြောက်ကို မြင်စေလိုသော ပဟောင့်ကဲ့သို့သော စကားကိုထုတ်ပြ၍ အယူအဆ လဲ့မှားထင်မြင်မိသူတို့အားပြက်ရယ်ပြုသကဲ့သို့သော အသုံးကို သုံးထားပေသည်၊ သူထင်

---

[1] ဦးဝါသဝရေး ဝိပဿနာအလင်းရောင်ကျမ်း ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ နှာ ၃၅၁။

သက့ဲသို့ပင် စောဒကဆရာတော်များကလည်း ယူဆထင်မြင် စောဒနာဝင်ကြကုန်၏၊ ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာလည်း အကြောင်းပြချက်နှင့် ကွာဝေး၍ မှုန်ဝေသည် ဖြတ်သက့ဲသို့ လုပ်ထားသော ကျမ်းဆရာ၏ အပြစ်ပင် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါစကား၏ အကြောင်းပြစကားကို ယင်းကျမ်း၏ ရှေ့ဝိုင်းဌ ဤသို့ ပါရှိ၏။

"အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တရားသဘောက တနိုစ္ဆနှင့် တနိုစ္ဆရောလို့ မရသော သဘောပင်တည်း၊ အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဟု သမုတ်ခြင်းသည် ပုဂ္ဂလ-သတ္တ အတ္တဇီဝ ငါသူတပါး ယောကျ်ား မိန်းမ အကောင်အထည် ဒြဗ်သဏ္ဌာန်နှင့် စဲ့ယူသောတရားအစု တရားသဘောကို အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဟု သမုတ်ရသည်၊ ဤတရားသဘောအစုက အနိစ္စဖြစ်၏၊ ကလျာဏနှင့် မရောမယှက် သက်သက်သူသဘောနှင့် သူဖြစ်သော တရားပင်တည်း။ ကလျာဏပုထုဇဉ်ဟု သမုတ်ရခြင်းသည် ပုဂ္ဂလသတ္တအတ္တဇီဝ ငါသူတပါး ယောကျ်ားမိန်းမ အကောင်အထည်သဏ္ဌာန်ဒြဗ်နှင့် စဲ့ယူသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူဆိုး အယူမှား မရှိမပါသော ရုပ်နာမ်အယူသက်သက်သာယူသော တရားအစုအပုံကိုပင် ကလျာဏပုထုဇဉ်ဟု သမုတ်ရသည်၊ ဤတရားသဘောအစုက တနိုစ္ဆဖြစ်၏၊ အနွဲ့ပုထုဇဉ်နှင့် မရောမယှက် သက်သက်သူသဘောနှင့် သူဖြစ်သော တရားပင်တည်း"[၁]။

ဤစကားအားလုံး၏ ရေးလိုရင်းမှာ အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဟူသော အမည်ဝေါဟာရ၏ စဲ့မှီရာ တရားမှာ ရုပ်နာမ်ဖြစ်သည်၊ အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဖြစ်ခိုက်၌ ကလျာဏပုထုဇဉ်ဟူသော အမည်ဝေါဟာရ၏ စဲ့မှီရာရုပ်နာမ်များ မရှိသေး၊ အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဟူသော အမည်ဝေါဟာရ၏ စဲ့မှီရာရုပ်နာမ်များသာ ရှိနေသည့်အတွက် အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဟူ၍သာ ခေါ်ရသည်၊ အနွဲ့ပုထုဇဉ်ဟူသော အမည်ရခိုက်၌ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့သည် သူ့အလိုလို ချုပ်ဆုံးကုန်ကြ၍ အနွဲ့ပုထုဇဉ်မှ ကလျာဏပုထုဇဉ် မဖြစ်နိုင်ပါပဲလျက် အနွဲ့ပုထုဇဉ်က ကလျာဏပုထုဇဉ် ကလျာဏပုထုဇဉ်က သောတာပန်စသည်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသည်ဟု ဆိုနေကြသည်မှာ လဲ့, မှား, မှောက်သော အယူသာတည်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။

၂။ ဤသို့ဖြင့် ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီဆရာသည်—

"ယထာ ဂဝါ ခီရံ ခီရာဒီဟိ စ ဒဓိအာဒီနိ ဘဝန္တိ၊ တတ္ထ ယသ္မိံ သမယေ ခီရံ ဟောတိ၊ နေ တသ္မိံ သမယေ ဒဓိတိ ဝါ နဝနီတာဒီသု ဝါ အညတရန္တိ သင်္ခ်ံ နိရုတ္တိံ နာမံ ပေါဟာရံ ဂစ္ဆတိ"[၂]

၁။ ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ နာ ၁၁၃၊၁၁၄။ ၂။ ဒီဃ၁၊၁၃၅။

ဟူသော အဌကထာစကားအတိုင်း "နွားမမှ နို့ရည်ဖြစ်သည်၊ နို့ရည်မှ နို့ဓမ်းစသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်ဆိုရာ၌ နို့ရည်အခိုက်ဝယ် နို့ဓမ်းဟူသောအမည် ဝေါဟာရ၏ စဲမှီရာ ရုပ်တရားများ မရှိကြသေး၊ နို့ရည်ဟူသော အမည်ဝေါဟာရ၏ စဲမှီရာ ရုပ်တရားများသာ ရှိနေသည့်အတွက် နို့ရည်ဟူသော အမည်ဝေါဟာရသာဖြစ်ရသည်"။ဤဥပမာကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုလိုသော်လည်း ဆိုလိုရာသို့မရောက် အနှစ်ပုထုဇဉ်မှ ကလျာဏပုထုဇဉ်ပဖြစ်နိုင် စသော အဓိပ္ပာယ်သာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသွားလေတော့သည်။

အမှန်အားဖြင့် အနှစ်ပုထုဇဉ်စသည်မှ ကလျာဏပုထုဇဉ် စသည်သို့ ရောက်နိုင်သည်သာဖြစ်သည်၊ ထိုသဘောကို—

"အပိ စ ခေါ် ယတာ နာ အာစရိယမုခတော သဒ္ဓါယော အနွေဝါသိ-ကဿ မုခံ ပဝိသတိ၊ နာ စ တပ္ပစ္စယာ တဿ မုခေ သဒ္ဓါယော နာ ဝတ္တတိ"[1]

ဆရာ၏ခံတွင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော ရွတ်အံ့သရဇ္ဈာယ်မှုသည် တပည့်၏ခံတွင်းသို့ဝင်သည်ကားမဟုတ်၊ ထိုသို့မဝင်သော်လည်း ဆရာ၏ရွတ်အံ့သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် တပည့်၏ခံတွင်း၌ ရွတ်အံ့သရဇ္ဈာယ်မှု မဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာတည်းဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စကားနှင့် အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့် နို့ရည်ဟူသော ဝေါဟာရအခိုက်ဝယ် နို့ဓမ်းဟု မခေါ်နိုင်သော်လည်း နို့ဓမ်းသည် နို့ရည်ကြောင့်ဖြစ်သော အရာဝတ္ထုဖြစ်သည်၊ နို့ရည်နှင့်မကင်းဟူ၍အဓိပ္ပာယ်ထွက်နိုင်သော စကားများအရ အနှစ်ပုထုဇဉ်အခိုက် ရုပ်နာမ်စုက သူ့အလိုလို ချုပ်ဆုံးသွားသည်မှန်သော်လည်း ကလျာဏပိတ္တစသော ပကတူပနိဿယအကြောင်းကြောင့် အဆိုပါ ရုပ်နာမ်ကပင် ကလျာဏပုထုဇဉ် အဖြစ်သို့ ရောက်စေနိုင်သည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်၍ ပဋ္ဌိဝေဓကျမ်းဆရာ၏ စကားသည် "မပြည့်စုံသောစကား မရှင်းလင်းသောစကား"ဟု ဝိနည်းဓိုရ်များက ယူဆပေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤစောဒနာအမှတ် (၆) ပိုဒ်ခွဲ (က) မှာ ကြောင်ပန်းဆရာတော်များက တာဝန်မယူဟု ဆိုထားသော ကျမ်းစာမှ စကားဖြစ်သော်လည်း အမှားအမှန် ဝေဖန်နိုင်ရန် စိစစ်သုံးသပ်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ (ခ) တကယ့် ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင် ဘယ်အနိစ္စ ဒုက္ခ ဘယ် အနတ္တဟု ရှုဖွယ်ရာမရှိ၊ တကယ်ကြီးပြီးစီးပါ၏။ လိုရင်းကား ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ခေါတ်ကို ပေါက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး-ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြားလုပ်ဖွယ်မရှိ၊ အကုန်

---

[1] ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဂ ၂၂၃

လုံး ပြီးစီးပါ၏၊ ဤအရာတွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသောသဘောကို ဘယ်လိုပင်မြင်မြင် ဘယ်ဟာ မမြဲဟုရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း မမှန်သောနည်း ဒိဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဝေးကြီး၊ ဟုတ်မှန်သောနည်းမှာ ထိုမမြဲတဲ့သဘောရှိကိုသာ ဘယ်ဟာဆိုသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် အဟုတ်မြင် အမှန်မြင် သောတာပန်ဟုသာ မှတ်ပါ[1]။

စောဒနာအမှတ် (၆-ခ) အဖြစ် အထက်ပါစကားရပ်ကိုထုတ်ပြ၍ အနုပုဗ္ဗ-သိက္ခာကိုပယ်သက့ဲသို့ ကျင့်စရာမလို သိလျှင်ပြီးရော၊ လွယ်လွယ်နှင့် သောတာပန်ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ရေးသောစကားဖြစ်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ကိုပယ်၍ "အရှင်မှေးနှေခြင်းကြီး" ဆိုသက့ဲသို့ တရားအားထုတ်ကာမျှ ဆင်ခြင်ကာမျှ နှလုံးသွင်းကာမျှ ရုပ်နာမ် စကားလေး ပြောကာမျှဖြင့် "ပရမတ်ဆတ်ဆတ် ဓာတ်ကို ပေါက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြားလုပ်ဖွယ် မရှိ၊ အကုန်လုံးပြီးစီးပါ၏" ဟု ဆိုပြီးလျှင် အရိယာအဖြစ် မှေးထုတ်ပေးနေ ကြကြောင်း မမြဲတဲ့သဘောသာ ဘယ်ဟာဟုရှုလျှင် နည်းမှန် ဟု မလိမ့်တပတ် လုပ်ထားကြောင်း ဘယ်ဟာ မမြဲဆိုသည်နှင့် မမြဲဟာ ဘယ်ဟာ့ဆိုသည်မှာ ကုလားကြီးနှင့် အရာကြီးကဲ့သို့ အထည်ကိုယ် သဘောတရားမှာ အတူတူပင် ဖြစ်ကြောင်း စသည်ဖြင့် အပြစ်ထုတ်ဖော်ကာ စောဒနာလွှာ တင်သွင်းခဲ့ ကြသည်။

သောဓနာလွှာတင် ဆရာတော်များကလည်း ပရမတ္ထဒီပနီ အဖွင့် အနုဒီပနီ ကို ကိုးကား၍ သညာမြင် ဝိညာဏ်မြင်တို့ဖြင့် သဘာဝကို သိရုံကလေးမျှ မဟုတ်ပဲ ဝါ-အနုဗေဒ သိရုံကလေးမျှမဟုတ်ပဲ ပဋိဝေဓသိ ထိုးထိုးထွင်းထွင်း သိ၊ ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ္ထတရားတို့ကို မျက်စိဖြင့် တဲ့တဲ့မြင်သက့ဲသို့သိသော ကာယ-သစ္ဆိကရဏ သိ၊ ဉာဏသစ္ဆိကရဏ သိ၊ သိသော အသိမျိုး အမြင်မျိုးကိုသာ တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင် ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်ပါ ကြောင်း, "ဘယ်ဟာမမြဲဟု ရှုလျှင်" ဟူသော စကား၏အရမှာလည်း "သဏ္ဌာန်ခြုံမှုနှင့်မြင်လျှင် တကယ့်အနိစ္စ မဟုတ်သေး တကယ့်ဒုက္ခမှာဝေး" ဟူသော ခြောက်စောင်တဲ့ နှာ-၉၁ စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် စကားလုံး အသီး သီးကို အစိတ်စိတ် ရှင်းလင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သောဓနာလွှာတင်ပြလျက် ချေပဖြေဆိုကြကုန်၏။

၄။ ယင်း စောဒနာ (၆-ခ) ကို လေ့လာဝေဖန်လျက် စိစစ်သုံးသပ်ပြဆို ပါမည်။

၁။ ခြောက်စောင်တဲ့ နှာ ၇၉-၈၀။

"တဏှယ် ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တဏှယ်သိမြင်လျှင်" ဟူသော စကားဌ် တဏှယ်သိမြင်ရပုံကို စဉ်းစားဝေဖန်ရသော်– ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ လက္ခဏာ, ဒုက္ခလက္ခဏာ, အနတ္တလက္ခဏာတို့ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်ရမည်၊ ထိုလက္ခဏာသုံးမျိုးတို့အနက် အနတ္တလက္ခဏာနှင့် ထိုလက္ခဏာ ထင်ရှားပေါ်လာအောင် အနိစ္စ ဒုက္ခ လက္ခဏာတို့ကို ဟောပြနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်များသာ ဖြစ်ကြပေသည်၊ အနတ္တလက္ခဏာကို ဟောတော်မူသောအခါ၌ ယင်း လက္ခဏာသက်သက်ကိုသာ ဟောတော်မူသည် မဟုတ်၊ အနိစ္စဖြင့်ဖြစ်စေ ဒုက္ခဖြင့်ဖြစ်စေ နှစ်မျိုးလုံးဖြင့်ဖြစ်စေ ဟောတော်မူ၏။

"မဟိဒ္ဓိကာ ဟိ မဟာနုဘာဝါ တာဝတိံသပရိဿာဇကာ သရဘင်-သတ္ထာရာဒယောပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခန္တိ ဝတ္တုံ သက္ကောန္တိ၊ အနတ္တာတိ ဝတ္တုံ နေ သက္ကောန္တိ"

သရဘင်စသော အလွန်တန်ခိုး ဣဒ္ဓိပါဒ်ကြီးလှသည့် သာသနာပ ဆရာကြီးများသော်မှလည်း အိုသည်ကိုပြ၍ အနိစ္စလက္ခဏာ, သေသည်ကိုပြ၍ ဒုက္ခလက္ခဏာဟူ၍သာ ဟောပြနိုင်ပေသည်၊ အနတ္တလက္ခဏာပေါ် အောင်မဟောနိုင်ကြဟု အဋ္ဌကထာဠီကာများ၌ ပြဆိုကြ၏။

မှန်လု၏ အိုးကွဲခြင်း၊ ဆူးစူးခြင်းစသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အနိစ္စမျိုး ဒုက္ခမျိုးတို့သည် သတ္တဝါများအဖို့ အနတ္တလက္ခဏာကို သိမြင်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းများမဟုတ်ကုန်၊ အကြောင်းနှင့်စပ်ခြင်း မပြတ်နိုပ်စက်ခံရခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် သိအပ် ရအပ်ကုန်သော အနိစ္စမျိုး ဒုက္ခမျိုးတို့သာ အနတ္တလက္ခဏာကိုသိမြင်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်ကြကုန်၏။

ချုပ်ပါဦးမည်—

စက္ခုအစရှိသော တရားတို့သည် ကံစသောအကြောင်း မဟာဘုတ်စသော အကြောင်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသော တရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ယင်းတို့လည်း ပင်ကိုယ်က ထင်ရှားရှိနေသော် တရားများမဟုတ်ကြပါပဲ အကြောင်းညီညွတ်မှသာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကသော တရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ဖြစ်ပြီးနောက် ပျက်စီးပျောက်ကွယ်၍ သွားကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ယင်းတရားတို့သည် အနိစ္စ= မမြဲသောတရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏။

မပြတ်နှိပ်စက် ခံနေရသော တရားများ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် ယင်းတရားတို့သည် ဒုက္ခ= ဆင်းရဲသောတရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏။

၁။ အဘိ၊ ၂-၄၆။

ဤသို့ မမြဲ ဆင်းရဲဖြစ်နေကြသောတရားတို့ သည် မိမိအလိုဌာ်ဖြစ်စေကတ်သော အတ္တမရှိ၊ သူသဘောအတိုင်း ဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တမဟုတ်၊ အသက်ကောင် မဟုတ်၊ ဝိညာဏ်ကောင် မဟုတ်၊ လိပ်ပြောကောင်မဟုတ်ကြဟုသိမ်းဆည်းခြင်းဌာ် ကပ်ရှိတည်ကုန်သူတို့သည် ကောင်းစွာ ဆည်းပူးအပ်သော ဉာဏ်တို့ဖြင့်သာ သိနိုင်ကြကုန်၏။[1]

ဤဌီကာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ အိုးကဲ့သည်ကို အနိစ္စ, ဆူး စူးသည်ကို ဒုက္ခဟု ရှုသိမှုသည် အနတ္တလက္ခဏာကို အထောက်အကူပြုသော အနိစ္စမျိုး ဒုက္ခမျိုး မဟုတ်၊ ပညတ်မှ အသီးအခြားထုတ်ယူအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား တို့ကို အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာဟု ရှုနိုင်မှ အနတ္တလက္ခဏာကို အထောက် အကူပြုသည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤဌီကာအဆိုအတိုင်း ရှုနိုင်မှ တကယ့် ပရမတ် ဆတ်ဆတ်ကို သိသည်ဟု မှတ်ရမည်။

၅။ "တကယ့် ပရမတ်ဆတ်ဆတ်မှတ်ကို ပေါက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြားလုပ်ဖွယ်မရှိ၊ အကုန်လုံး ပြီးစီးပါ၏" ဟူသော စကားဌာ် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား အခြား လုပ် ဖွယ် မရှိ ဟူသောစကားကို ဝေဖန်စိစစ်ပါဦးမည်–

ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးနှင့် ရထားခုနစ်စင်း တူကြောင်း မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်ဌာ် ဤသို့ ဟောတော်မူထားပေသည်—

"သာဝတ္ထိမြို့တော်၌ သာကေတမြို့သို့သွားသော ကောသလဘုရင်သည် ပထမရထားကို တက်စီးပြီးနောက် ဒုတိယရထားရှိရာသို့ ရောက်သောအခါ ယင်းကို တက်စီး၍ ပထမရထားကို စွန့်လွှတ်ခဲ့သည်။ပ။ ဆဋ္ဌရထားကို တက်စီးပြီးနောက် သတ္တမရထားရှိရာသို့ ရောက်သောအခါ ဆဋ္ဌရထားကို စွန့်လွှတ်ခဲ့၍ သတ္တမရထားဖြင့် သာကေတရှိ နန်းတော်တံခါးဝသို့ ရောက်ရှိ သကဲ့သို့ ထို့အတူ သီလဝိသုဒ္ဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအကျိုးရှိရုံသာ (အကျိုးဖြစ်သော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတိုင်ရုံသာ) အလိုရှိအပ်၏။ ပ။ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန် အကျိုးရှိရုံသာ (အကျိုးဖြစ်သော အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်ရုံသာ) အလို ရှိအပ်၏။"[2]

ဥပမာပြု၍ ဟောတော်မူသော ဤသုတ်ကိုပင် အမှီပြု၍ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီတွင် ဤသို့ ဆိုထားပေသည်။

၁။ အနုဋ္ဌ ၂၊၄၃။

၂။ မ ၁၊၂၀၃၊၂၀၄။

"ကျမ်းဂန်တို့၌ သီလဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိကိုလုပ်ရမည်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကိုလုပ်ရမည်၊ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိကို လုပ်ရမည်၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဘာဝနာ အလုပ်ကို လုပ်ရမည်ဟု ပဋ္ဌိပတ်ကျင့်စဉ် အဃထင်အရှား ရှိနေသည်မှာ ယခုဘဝ၌ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို အလျင်အမြန်ရဖို့ အားထုတ်သော သူတို့၏ ကျင့်စဉ်ပေတည်း။"[1]

ဤစကားများ၌ 'လုပ်ရမည်'ဟု ဆိုသည်မှာ ဖော်ပြပါ သီလဝိသုဒ္ဓိများကို ဘယ်မျှကြာအောင် လုပ်ရမည်၊ ဘယ်ရက်, ဘယ်လ,ဘယ်နှစ်အထိ လုပ်ရမည်ဟု မဆိုသည်ကို သတိပြုရမည်၊ ကျင့်စဉ် ပဋ္ဌိပတ်တိုက်မှုကိုသာ ပြသည်ဟု သိထားသင့်ပေသည်။

"စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာတိ နိဿက္ကဝစနမေတံ၊ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော ယာဝဒေဝ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိသင်္ခါတာ အတ္ထာ၊ တာဝ အယံ သီလဝိသုဒ္ဓိ နာမ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ၊ ယာ ပန အယံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ သော သီလဝိသုဒ္ဓိယာ အတ္ထော၊ အယံ ကောဋ္ဌိ၊ ဣဒံ ပရိယောသာနံ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယံ ဌိတဿ ဟိ သီလဝိသုဒ္ဓိကိစ္စံ ကတံ နာမ ဟောတိ၊ ဧသ နယော သဗ္ဗပဒေသု"[2]။

၆။ ဤအဋ္ဌကထာဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအကျိုးငှာ (စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတိုင်ရုံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိရောက်အောင်)ဟု ဟောတော်မူထားသော စကားမှာ ပဠာမိအနက်ရှိသော သဒ္ဒါဖြစ်၍ သီလဝိသုဒ္ဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ အကျိုးတိုင်ရုံသော အချိန်အခါအထိသာ အလိုရှိအပ်သည်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဟူသည် သီလဝိသုဒ္ဓိ၏ အကျိုးတရား ဖြစ်သည်၊ သီလဝိသုဒ္ဓိ၏ အစွန်း၊ ဝါ— သီလဝိသုဒ္ဓိပြီးလျှင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်လာရသည်၊ ထို့အတူ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြီးလျှင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ စသည် ဆက်ဖြစ်လာရသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့အတူ—

"နိဿက္ကဝစနမေတံ "ယာဝ ဟေဋ္ဌိမသောပါနကဋ္ဌေဝရာ"တိ— အာဒီသု ဝိယ။ အတ္ထောတိ ပယောဇနံ။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဟေတ္ထ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပယောဇေတိ တဿ တဒတ္ထတ္တာ။ သီလဝိသုဒ္ဓိကိစ္စံ ကတံ နာမ ဟောတိ သမာဓိသံဝတ္တနတော။ သမာဓိသံဝတ္တနိကာ ဟိ သီလဝိသုဒ္ဓိ နာမ။ သဗ္ဗပဒေသူတိ "စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ယာဝဒေဝ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓတ္ထာ"တိအာဒီသု သဗ္ဗပဒေသု၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယံ ဌိတဿ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိကိစ္စံ ကတံ နာမ ဟောတိတိ-အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။[3]

ဟု ဋီကာဆရာကလည်း ထိုအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် ထပ်ဆင့်ဖွင့်ဆိုထား၏။

၁။ ဒီဃနိကာယ်ပါဠိတော် ဒုတိယတွဲ ၊ ၂ဝ၅၊ ၂ဝ၆။ ၂။ မ ဋ္ဌ ၂။ ၂ဝ၅။ ၃။ မ ဋီ ၂။ ၁ဝ၉။

ဤအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ "စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာတိ နိဿက္ကဝစနမေတံ" ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားကို နိဿက္ကဝစနမေတံ 'ယာဝ ဟေဋ္ဌိမသောပါနကဋ္ဌေဝ' တိ-အာဒီသု ဝိယ ဟု ဋီကာက ဖွင့်၏။

ပါဠိတော်၌ "သီလဝိသုဒ္ဓိ ယာဝဒေव စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာ" ဝယ် စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာ ဟူသော ပုဒ်သည် ပဠမိဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်ဖြစ်သည်၊ ထို ပဠမိဝိဘတ် အဆုံးရှိသော ပုဒ်သည် မရိယာဒါဝဓိပုဒ် ဖြစ်၏ဟု ဆိုသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်အောင် ဘယ်ရက်ဘယ်လဘယ်နှစ်အထိ ကျင့်ရမည်ဟု ရက် လ နှစ် အချိန်အကန့်အသတ် မပါသော်လည်း စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာ ဟူသော မရိယာဒါဝဓိပုဒ်ကို ကြည့်၍ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည့်တိုင်အောင်သော ကာလ အထိကျင့်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ခဲ့ညီးအုံ—တနာဝရီလောက်ဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နေလျှင် ထိုအချိန်ကစ၍ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိသမာဓိစခန်းသို့ တက်လှမ်းရောက်ရှိသွားသည်၊ ထိုသက် တလ,နှစ်လ ကြာမှ တနှစ်, နှစ်နှစ်ကြာမှ သီလဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံလျှင် ထိုအချိန်ကစ၍ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ သမာဓိစခန်းသို့ တက်လှမ်းရောက်ရှိသွားသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်မျိုးဖြစ်သည်။

၇။ ဤသီလဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပတ်သက်၍ ဝါဒထူးကို ဖော်ပြပါဦးမည်၊ ရဟန်းတော်များနှင့် လူများအဖို့ ဤသီလဝိသုဒ္ဓိအရာ၌ မတူညီကြဟု ဆရာများအယူရှိကြသည်၊ ရဟန်းတော်များမှာ ပါတိမောက္ခသံဝရ ဖြူစင်ရမည်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရမဖြူစင်လျှင် အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်ရှိ၍ သဂ္ဂန္တရာယ် မဂ္ဂန္တရာယ်ကင်းဖြစ်နိုင်သည်၊ လူများအဖို့မူ သီလဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်သော်လည်း သဂ္ဂန္တရာယ် မဂ္ဂန္တရာယ် မဖြစ်နိုင်၊ တရားအားထုတ်၍ တရားထူးရနိုင်သည်ဟု အဆိုရှိကြသည်၊ အသောက်အထား အနေဖြင့် သန္တာဝ်အမတ်ကြီးနှင့် ဂုက္ကုဋ္ဌမိတ္တမုဆိုးဝတ္ထုတို့ကို ထုတ်ပြကြသည်။

သန္တတိအမတ်ကြီးဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်မှာ—

> **သန္တတိ အမတ်ကြီးသည် ပစ္စန္တရစ်သူပုန်ကို နှိမ်နင်းနိုင်သဖြင့် ကောသလမင်းကြီးက ၇-ရက် ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို အပ်နှင်းချီးမြှောက်ထားရာ ခုနစ်ရက်မြောက် နောက်ဆုံးနေ့၌ အရက်ကို မူးယစ်အောင်သောက်စား၍ မြစ်ဆိပ်သို့ ဆင်စီးလျက် ထွက်လာရာ ဆွမ်းခံကြွလာသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် လမ်းတွင်တွေ့သဖြင့် မျှမခိုးသာမျှ သင်ပေါ်မှဦးခေါင်းကိုလှုပ်၍သွား၏၊ မြတ်စွာဘုရားက ရှင်ပေါ်နန္ဒာအား အာနန္ဒာ သန္တတိအမတ်ကြီးကိုရှလော့၊ ယနေ့ပင် ဘုရားအထံတော်သို့ တန်ဆာဆင်ယင်လျက်ပင် ရောက်ရှိလာပြီး လေးပါးရှိသော ဂါထာအဆုံး၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်၍ ထန်းခုနစ်ဆင့်မျှလောက်သော ကောင်းကင်၌ နေ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလိမ့်မည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။**

၁။ မ ၁၂၂၀၄။

မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို ကြား၍ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့က ရဟန်းဂေါတမစကား မဖြစ်နိုင်၊ ဤမျှမူးယစ်နေသူသည် တန်းဆာဆင်ယင်းတရားနာ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုနိုင်မည်မဟုတ်၊ ရှင်ဂေါတမကို မုသာဝါဒဖြင့် နှိပ်ကုန်အံ့ဟု ကြံကြလျက် သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူရှိသူများကမူ မြတ်စွာဘုရားစကားသည် မမှားနိုင်၊ ယနေ့ ဘုရားရှင်၏ တင့်တယ်စံပယ်ခြင်း သန္ဓတိအမတ်ကြီး၏ တင့်တယ်စံပယ်ခြင်းတို့ကို မြင်ကြရတော့မည်ဟု ကြံစည်ကြကုန်၏။

သန္ဓတိအမတ်ကြီးသည် ရေဆိပ်၌ တနေ့လုံးရေကစား၍ဥယျာဉ်သို့ သွားကာ ကချေသည်မတဦးကို ကစေလျက် စည်းစိမ်ခံနေစဉ် ကချေသည်မမှာ ကိုယ်ခန္ဓာလှုပ ပြေပြစ်စေရန် ခုနစ်ရက်လုံး အစာကိုလျှော့ပေါ်၍ စားထားသဖြင့် ကခုန်နေစဉ်မှာပင် လေဖြတ်၍ လဲကျသေဆုံးသွားလေ၏၊ ထိုအခါ အမတ်ကြီးသည် ပြင်းစွာသော သောကဖြင့် အနှိုက်စက်ခံရသည်ဖြစ်၍ သောက်ထားသော အရက်ကြောင့် မူးယစ်နေသမျှတို့သည် ပူသောခွက်၌ ကျရောက်သော ရေပေါက်ပမာ ခန်းခြောက်လျက် ကျရောက်ဖိစီးနေသော သောကကို ငြိမ်းစေရန် မြတ်စွာဘုရားရှိရာသို့ ရောက်လာလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားက "ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ" စသော ဂါထာကို ဟောတော်မူရာ ဂါထာ၏အဆုံး၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားအထံ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရန် အခွင့်တောင်းပြီးလျှင် ထန်းခုနစ်ဆင့်မြင့်သော ကောင်းကင်၌ တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်လျက် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသွားလေသည်။[1]

ဤဝတ္ထု၌ သန္ဓတိအမတ်ကြီးသည် သီလဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်ခြားသော်လည်း ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်ကို ထောက်၍ သီလမစင်ကြယ်သော်လည်း လူဝတ်ကြောင်များအဖို့ မဂ္ဂဇ္ဈာယ်မဖြစ်ဟု ဆိုကြကုန်၏။

၇။ တဖန် ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တ (မုဆိုးကြီး)သည် သားခုနစ်ယောက်နှင့် အတူ မြတ်စွာဘုရားအား မြားဖြင့်ပစ်ရန်ပြုကြစဉ် မြတ်စွာဘုရားတန်ခိုးတော်ကြောင့် မြားလွှတ်၍မရ ဖြစ်နေစဉ် ဇနီးနှင့် ချွေးမများရောက်လာကာ လေးမြားစသော ကိရိယာတို့ကို စွန့်ပစ်စေ၍ မြတ်စွာဘုရားအား တောင်းပန်ကန်တော့ခိုင်းသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ဒါနကထာစသော အနုပုဗ္ဗိကထာကို ဟောတော်မူရာ သားခုနစ်ယောက် ချွေးမခုနစ်ယောက်နှင့်အတူ မုဆိုးကြီးပါ တဆယ့်ငါးဦးသားတို့ တပြိုင်နက်သောတာပန်တည်လေ၏။[2]

---

[1] ဓမ္မပဒ ၂။၅၁-၅၂။ [2] ဓမ္မပဒ ၂။၁၇။

ဤဝတ္ထုဒ္ဒ မုဆိုးအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးနေကြသည့် ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တမုဆိုး အမှုးရှိသော မိသားစု တဆယ့်ငါးယောက်တို့သည် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ကြသည်ကို ထောက်ရှုရ၍လည်း လူဝတ်ကြောင်မျှားအဖို့ သီလဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်သော်လည်း တရားထူးရနိုင်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုကြကုန်၏။

၉။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပါဠိအဋ္ဌကထာ စကားတို့ဖြင့်သုံးသပ်ကြရကုန်မူ-

ပညာပရိဓောတံ သီလံ[1]။

ယသ ပန အဘ္ဘန္တရေ သီလသံဝရော နတ္ထိ၊ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညုတာယ ပန စတုပ္ပဒိကဂါထာပရိယောသာနေ ပညာယ သီလံ ဓောဝိတ္ဘာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ၊ အယံ ပညာယ သီလံ ဓောဝတိ နာ၁မ သေယျထာပိ သန္တတိမဟာမတ္တော။[2]

သီလံ၊ သီလကို။ ပညာပရိဓောတံ၊ ပညာဖြင့်ဆေးလျှော်အပ်၏၊(ပါဠိတော်အနက်)။

ပန၊ အဖို့တပါးကား။ ယသ၊ အကြင်သူ၏။ အဘ္ဘန္တရေ၊ ကိုယ်တွင်း၌။ သီလသံဝရော၊ သီလစောင့်စည်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်မရှိသော်လည်း။ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညုတာယ၊ ဥဋ္ဌဋ္ဌိတညုပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စတုပ္ပဒိကဂါထာ-ပရိယောသာနေ၊ လေးပါဒရှိသော ဂါထာ၏အဆုံး၌။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ သီလံ၊ သီလကို။ ဓောဝိတ္ဘာ၊ ဆေးလျှော်၍။ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးတို့နှင့်တကွ။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ သီလံ၊ သီလကို။ဓောဝတိ နာ၁မ၊ ဆေးလျှော်သည်မည်၏။ သေယျထာပိ သန္တတိမဟာမတ္တော၊ သန္တတိအမတ်ကြီးကဲ့သို့တည်း။ (အဋ္ဌကထာအနက်)။

ဤပါဠိတော် အဋ္ဌကထာအဆိုအရ သန္တတိအမတ်ကြီးနှင့် ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တမုဆိုးစသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်ရှိသွားရခြင်းမျှားမှာ ဘာဝနာပညာဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိကိစ္စပြီးစီးသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ကြောင်းမှတ်သားနိုင်ပေ၏၊ ဤကား ပညာဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံပေတည်း။

၁၀။ သီလဖြင့် ဘာဝနာပညာပြီးစီးပုံကိုလည်း သိရန်လိုပေသေး၏၊ ပုထုဇဉ်အဖြစ်ဖြင့်အနှစ်ခြောက်ဆယ် အနှစ်ရှစ်ဆယ်ပတ်လုံး သီလကိုမကျိုးမပေါက်မပြောက်မကျားရအောင်စောင့်ရှောက်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏စုတေခါနီးမှ ကိလေသာအားလုံးကို ပယ်သတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရယူခြင်းသည် သီလဖြင့် ဘာဝနာပညာကို ဆေးလျှော်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

၁။ ဒီ ၁။၁၁၆။ ၂။ ဒီ ဋ္ဌ ၁။၂၆၀။

သီဟိုဠ်ကျွန်း ကန္ဒရသာလပရိဝုဏ်၌ ဝါတော်ခြောက်ဆယ်ရပြီးသော မဟာထေရ်ကြီးသည် စုတေရာညောင်စောင်း၌လျှောင်းလျက်ပြင်းပြသောဝေဒနာကြောင့် ညည်းညူနေစဉ် သဒ္ဓါတိဿမင်းကြီးသည် မဟာထေရ်ကိုဖူးမြင်အံ့ဟုလာခိုက် ထိုမထေရ်၏ညည်းညူသံကိုကြားရ၍ ရဟန်းအဖြစ်၌ ဝါတော်ခြောက်ဆယ်ရပြီးဖြစ်ပါလျက် ဝေဒနာကိုသိမ်းဆည်းခြင်းမျှကိုပင်မပြုနိုင်၊ ထိုမထေရ်ကိုငါရှိမခိုးတော့အံ့ဟု ဆုတ်နစ်၍ မဟာဗောဓိကိုရှိခိုးရန်ထွက်သွားလေ၏၊ ထိုအခါ အနီးတွင်လုပ်ကျွေးသောပဉ္စင်းငယ်က အရှင်ဘုရားကြောင့် တပည့်တော်တို့အရှက်ကွဲရ၏၊ သဒ္ဓါတိဿမင်းကြီးသည် အရှင်ဘုရားတို့ညည်းညူသံကိုကြားရ၍ ရှိမခိုးပဲထွက်သွားပါသည်ဟုလျှောက်လျှင် ငါ့ကိုဝိပဿနာရှုခွင့်ပြုလော့ဟုဆိုလျက် ဝေဒနာကိုခွာလျက် ဝိပဿနာရှုသောအခါ ခဏနှင့်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လေ၏၊ ပဉ္စင်းငယ်အား ငါ့ကိုရှိခိုးရန် မင်းကြီးကိုခေါ်ခေါ်လော့ဟုစေခိုင်း၍ မင်းကြီးရောက်လာသောအခါ မင်းကြီးသည် မိကျွောင်းတို့၏ဝပ်ခြင်းဖြင့် ဝပ်၍ရှိခိုးလျက် အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားယခုရသောအရဟတ္တဖိုလ်ကို ရှိခိုးခြင်းမဟုတ်ပါ၊ ပုထုဇဉ်အဖြစ်၌တည်၍ အနှစ်ခြောက်ဆယ်တိုင်တိုင်စောင့်ရှောက်ထားသောသီလကိုရှိခိုးပါ၏ဟု လျှောက်ထားလေ၏[၁]။

ဤကားသီလဖြင့် ပညာကိုဆေးလျှော်ပုံတည်း။

ပညာဖြင့်သီလကို ဆေးလျှော်ပုံကိုပြရာအင္ဂကဆာ၌ "ဥဿဒ္ဓိတညုတာယ"ဟုဆိုသဖြင့် ဤနေရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးကို ပြခွင့်ရောက်လာ၏၊ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးကို အမြန်ဆုံးမျှ ပြဆိုဦးမည်။

၁၁။ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးမှာ—

(က) ဥဿဒ္ဓိတညု ပုဂ္ဂိုလ်
(ခ) ဝိပဿိတညုပုဂ္ဂိုလ်
(ဂ) နေယျပုဂ္ဂိုလ်
(ဃ) ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်ဟု လေးမျိုးရှိ၏။

ထိုတွင်—

(က) ဥဿဒ္ဓိတညုပုဂ္ဂိုလ် ဟူသည် (၁) တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်က အကျဉ်းအားဖြင့် တရားဟောခြင်း။ (၂) အကျဉ်းအားဖြင့်ဟော အပ်သောတရားဆုံးသည်နှင့်တပြိုင်နက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ခြင်း ဤဒေါ်ါ ၂-ပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။

၁။ ဒီဃ ၂၊၂၆၀။

(ခ) ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် (၁) ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးက အကျဉ်းမာတိကာ ထားရှိအကျယ်ချဲ့ဟောခြင်း၊ (၂)ထိုတရားကိုနာကြားရှိ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ရောက်ခြင်း ဤသို့အင်္ဂါ ၂-ပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။

(ဂ) နေယျပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်— ပါဠိသင်ခြင်း အဖန်ဖန်မေးမြန်းခြင်း လမ်းမှန်ကမ်းမှန် နှလုံးသွင်းခြင်း ကလျာဏမိတ္တတို့ကို ဆည်းကပ်ခြင်းတို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း သစ္စာလေးပါးတရားကို သိသူဖြစ်၏။

(ဃ) ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် တရားတော်ကိုအကြိမ်များစွာကြားနာရှုတ်ဆို ဆောင်ထားမှတ်သားပါသော်လည်း ထိုအတ္တဘောဖြင့် စျာန်မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏[1]။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့တွင် သန္တိတိအမတ်ကြီးသည် ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါ ၂-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏၊ အဋ္ဌကထာကလည်း ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သည်ဟုဆိုပေသည်။

ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တမုဆိုးစသော မိသားစုတို့သည် ဥဂ္ဃဋိတညူအင်္ဂါနှစ်ပါးတို့တွင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် တရားဟောခြင်းဟူသော ပထမအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့မရောက် သောတာပန်မျှသာဖြစ်ကြသည့်အတွက် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်၌ ပါဝင်သည်ဟု ဆိုရ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်း ကန္ဒရသာလပရိဝုဏ်၌နေသည့် ဖော်ပြပါမထေရ်ကြီးသည် ဥဂ္ဃ-ဋိတညူအင်္ဂါနှစ်ပါးတွင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ခြင်းဟူသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော်လည်း တစုံတယောက်သောသူက တရားဟောခြင်းဟူသောပထမအင်္ဂါနှင့် မပြည့်စုံသောကြောင့် နေယျပုဂ္ဂိုလ်၌ပင် ပါဝင်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးပြရခြင်းမှာ သန္တိတိအမတ်ကြီးသည် သီလဝိသုဒ္ဓိမရှိသော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရခြင်းမှာ ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့်အတွက် ဂါထာတပုဒ်အဆုံး၌ ပညာဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိကိုဖြစ်စေသည်ဟူသော ပါဠိအဋ္ဌ-ကထာစကားများ၏အဆိုအမိန့်နှင့် ပစ္ဆိမဘဝိကဥဂ္ဃဋိတညူ ဝိပဋ္ဌိတညူဖြစ်သော ကြောင့်အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရသည်မဟုတ် လူများအဖို့ သီလဝိသုဒ္ဓိမရှိခြင်းမှာ မဂ္ဂန္တရာယ်မဟုတ်သောကြောင့်သာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရသည်ဟူသောအဆို အမိန့်တို့ကို နှိုင်းယှဉ်စဉ်းစားနိုင်ရန် ထည့်သွင်းဖော်ပြရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ထို့ပြင် ဤနေရာတွင် ဤပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးဖြင့်ပင် နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

၁။ အဘိ ၊ ၃၊၇၃-၇၄။

၁၂။ သန္တတိအမတ်ကြီးသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့တွင် ထိပ်တန်းအကျဆုံးသော ဥဿဒ္ဓိတည်းပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဖြစ်သည်၊ ထိုကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည်ပင် တရားနာရုံမျှဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားသည်ဟု မမှတ်သင့်ပေ၊ ဝိပဿနာ၏အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရတရားတို့တွင် တစုံတခုသော သင်္ခါရကို အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာဖြင့် ဝိပဿနာရှုမှတ်၍သာ တရားထူးကို ရသည်ဟုဆိုပေသည်။

"ယသ္မာ ပန ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု ကိဉ္စိ ဓမ္မံ အနာမသိတ္ဝာ ဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ တေပိ ဣမိနာဝ မဂ္ဂေန သောတာပရိဒေဝ သမတိက္ကန္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ"[၁]

ဆိုလိုသည်မှာ သန္တတိအမတ်ကြီး အစရှိသောသူတို့သည် ဂါထာ၏အဆုံး၌ မင်္ဂလာဖိုလ်ကို ရောက်ကြကုန်သည်မှန်သော်လည်း ကာယဝေဒနာ စိတ္တဓမ္မတို့အနက် တစုံတခုသောတရားကို မသုံးသပ်ပဲ ဘာဝနာကံမည်သည် မဖြစ်သည့်အတွက်ယင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဟူသော လမ်းခရီးဖြင့်သာ စိုးရိမ်ငိုကြွေးပူဆွေးခြင်းတို့ကို လွန်မြောက်ကြရကုန်သည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ပင်ဖြစ်သည်။

အချုပ်မှာ ဖော်ပြသော အဌကထာစကားအရ သန္တတိအမတ်ကြီး စသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့အဖို့ အလွန်တိုတောင်းလှသော အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် ဝိပဿနာဘာဝနာပွားကြသည်ဟု ဆိုသဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ စသော ဝိသုဒ္ဓိအဆင့်ဆင့်ကို လည်း ပွားများကြသည်ဟုဆိုမှာ ရောက်ပေသည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သီလဝိသုဒ္ဓိ, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ, ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ, မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, ပဋိပဒါ-ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို အကျဉ်းခြုံးလိုက်သည်ရှိသော် သီလ, သမာဓိ, ဝိပဿနာပညာမဂ်ပညာဟုသုံးပါးသာရှိသောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်၊ ထိပ်တန်းအကျဆုံးဖြစ်သော သန္တတိအမတ်ကြီးသည်ပင် တိုတောင်းလှသော အချိန်ကာလအတွင်း ဝိသုဒ္ဓိအဆင့်ဆင့်ကို ပွားများနေရသေးလျှင် ဝိပဋ္ဌိတည်းနေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ပြောဖွယ်ရာပင် မလိုတော့ချေ။

သို့သော် သန္တတိအမတ်ကြီး ရဟန္တာဖြစ်သည်ကို ဆင်ခြင်လျှင် မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသော ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ စသောဂါထာအဆုံး၌ပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရသည်၊ ဤအတွင်းမှာပင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို အဆင့်ဆင့် ပွားများပြီးလုပ်၍သွားသည်ဟု စဉ်းစားလျှင် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို ကြိုးစားပမ်းစား တခုပြီးတခု ရှုပွားအားထုတ်၍မနေရ၊ တခုမှတခုသို့ အလိုအလျောက် ဝင်ရောက်

၁။ ဒီ ၂ ၊ ၂၃၃။

ကူးပြောင်း သက်ဝင်လျက် နောက်ဆုံးတွင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားရသည်ကို သတိချပ်နိုင်စရာ ရှိပေသည်၊ တခမ်းတနားရှုပ်ထွားနေရသည်မဟုတ်ချေ။

အထက်ဖော်ပြပါ ရထဝိနီတသုတ်လာ "သီလဝိသုဒ္ဓိ ယာဝဒေဝ စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာ" ဟူသော ဝါကျ၌ စိတ္တဝိသုဒ္ဓတ္ထာ ဟူသော ပုဒ်၌ ပါရှိသော သွာဝိဘတ်သည် မရိယာဒ အဝဓိအနက်၌ ဖြစ်သောကြောင့် သီလဝိသုဒ္ဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သည်အထိ ကျင့်သုံးရမည်၊ နောက်နောက်သော ဝိသုဒ္ဓိများကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးဝိသုဒ္ဓိများဖြစ်သည်အထိ ကျင့်သုံးရမည်ဟူသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့အဆိုအရ ဝိသုဒ္ဓိတရားများတခုပြီးတခု ကျင့်သုံးရသည်ဟူသော စကားသည် ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ ကြည့်ရှုလျှင် အထူးတခမ်းတနား ကြိုးစားနေရသည်မဟုတ်၊ တရားသဘောအရ တခုပြီး တခု ဆက်တိုက် ဝိသုဒ္ဓိအစဉ် ဉာဏ်စဉ်တို့ ဖြစ်ပေါ်နေရခြင်းကိုပင် ဆိုရသည်၊ တနည်းအားဖြင့် ကဲ့ကူး ရေပါအနေဖြင့် တပါတည်း ပါသွားပြီးပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပေသည်၊ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အတွက်လည်း ထို့အတူပင် မှတ်သားရ၏၊ သို့သော် ပါဠိသင်ခြင်း အဖန်ဖန် ဆွေးနွေးမေးမြန်းရခြင်း လမ်းမှန်အောင် နှလုံးသွင်းခြင်း ကလျာဏမိတ္တတို့ကို ဆည်းကပ်ရခြင်း စသည်တို့ဖြင့်-အချိန်ယူ၍ ကျင့်ကြံရသော နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ မူကား ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို တပါးပြီးတပါး ကြိုးစား အားထုတ်ရမှု ရှိနိုင်ပေသည်။

ထိုသို့ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို အစဉ်အတိုင်းတခမ်းတနား ကြိုးစားအားထုတ်ရသော နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့ရှိနိုင်သဖြင့် "ပရမတ်ဆတ်ဆ တ် ခေတ်ကိုပေါက်လျှင်။ပ။အကုန်လုံး ပြီးစီးပါ၏" ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာ၏ စကားသည် ဥဂ္ဃဋိတညူဝိပဉ္စိတညူနှစ်ပါးအတွက် မှန်ကန်သော်လည်း နေယျပုဂ္ဂိုလ်အတွက် မှန်ကန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ရကား ပုံ့ချုံ့မှန်ကန်သော စကားဟု မယူဆနိုင်ကြောင်း ဝိနည်းဓိုရ်များက သုံးသပ် ဝေဖန်ကြပေသည်။

၁၃။ စောဒနာအမှတ် (၆) ပိုဒ်ခွဲ (ခ)၌လာသော -

"ဤအရာတွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသော သဘောကို ဘယ်လိုပင် မြင်မြင်၊ ဘယ်ဟာ မမြဲဟူရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း မမှန်သောနည်း ဒီဋ္ဌိပြုတ်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ကြီး" ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲလာ စကားမှာ—

ထိုစကား၏ရှေ့ဦးပါရှိသော—

"သဏ္ဌာန်နိမိတ်အရိပ်အသွင်နှင့်ပြောစရာ ပြစရာ ရောတည် မ.တည်၊ သည်ဟာ ဟိုဟာဟု တခုခုနိမိတ်နှင့် အရိပ်သွင်ဟန်ထင်ခဲ့ပြန်လျှင် ပညတ်ခံလာပြီဟူ၍သာ မှတ်ပါ"

ဟူသော ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာ၏ စကားနှင့်ဆက်စပ်၍ ပညတ်ကို ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ပညတ်နှင့်ပရမတ်နှစ်မျိုးတို့တွင် ဝိပဿနာအာရုဒ္ဓ ပရမတ်ကိုသာ လိုအပ်သဖြင့် ပညတ်ကို မလိုအပ်ကြောင်းမှာ အထူးပြောဖွယ်မရှိပေ။

၁၄။ စောဒနာအမှတ်(၆)ပိုဒ်ခွဲ(ဂ)၌—

(ဂ) ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း သူတပါး ဟောသောတရားကို ကြား၍သော်လည်းကောင်း၊ မိမိစိတ်၌ခြိုက်ခနဲ သိမြင်လျှင် သောတာပန်ပင်ဟုသာ မှတ်ပါ" (ခြောက်စောင်တဲ့၊ နှာ-၇၉)

(ဃ) "ဤကဲ့သို့ ရုပ်ခာတ် နာမ်ခာတ်တို့ကို ပေါက်အောင် ရှုမြင်သောသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် ပညာရှိတို့ သိမြင်ပုံတည်း"

"ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း သူတပါး ဟောပြောသော တရားကို ကြား၍သော်လည်းကောင်း မိမိစိတ်၌ တဂဏ်နှစ်ခြိုက်စွာ သိမြင်လျှင် သောတာပန်ဟုသာ မှတ်ပါ"။ (သြဝါဒ၊ နှာ—၅၉)

ဤစကားများသည် ကျမ်းကဲ့ စကားတူများဖြစ်၍ စောဒကဆရာတော်များက ကောက်နုတ်ချက်ပြုကာ "ကျင့်စဉ်မလို သိလျှင်ပြီးရော ဆိုပြီး လွယ်လွယ်နှင့် နေယင်းထိုင်ယင်း အလိုအလျောက် သောတာပန် ဘဝရောက်ကာ ဗုဒ္ဓပြုတ်စွာ ဒေသနာအလိုကျ ကျင့်ရအားထုတ်ရမည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး ဝိပဿနာတရားဘို့ကို အပိုအလုပ်ဟု ထင်မြင်ယူဆစေသည်" ဟု အပြစ်တင်ချက်ကို ပြုဆိုကြသည်။

သောဓနာလွှာတင် ဆရာတော်များက-

"ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းသည်မူကား ဘာဏ်အလုပ်ဖြစ်၍ လယ်လုပ်ယင်းလည်းဖြစ်နိုင်၏၊ယာလုပ်ယင်းလည်းဖြစ်နိုင်၏၊လှေသွားယင်း လှည်းသွားယင်း ဝန်ထမ်းယင်းရောင်းယင်းဝယ်ယင်း အစရှိသည်ဖြင့် အိမ်အလုပ်ကိစ္စစီးပွားနှင့် ဖက်တွဲနိုင်သတည်း" စသော စကားဖြင့်လည်းကောင်း-

"အယုတ်အားဖြင့် အစေခံအိမ်ကျွန်မ အခစား ကူလီပင်ဖြစ်သော်လည်း သံဝေဂသတိ ကောင်းကောင်းရှိပါလျှင် ဝိပဿနာဖက်တွဲနိုင်တော့သည်သာတည်း" ဟူသော စကားဖြင့်လည်းကောင်း တုံ့ပြန်ဖြေကြားကြသည်။

၁။ အာဟာရဒီပနီ၊ နှာ—၁၂၆။

ဤအပိုဒ်ခွဲ (ဂ–ဃ)ပါ ကျမ်းဆရာ၏ စကားများသည် အနက်အဓိပ္ပါယ် အားဖြင့် တူညီကြသော ကျမ်းကွဲနေသည့် ဆရာတဦးတည်း၏ စကားများသာ ဖြစ်သည်။

ဤ၌ "ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း သူတပါးဟော သောတရားကို နာကြား၍သော် လည်းကောင်း" ဟူသောစကား၌ ဤကဲ့သို့ စာပေကို ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း ဟူသောစကားမှာ ဥပစာစကားဖြစ်သည်။

ဟောပြောထားပြီးသော စကားကို စာအုပ်ပြုလုပ်သည်၊ထိုစာကိုကြည့်သည်၊ စာပေဟူသော အကျိုး၏ အမည်ကို ပထမဟောပြောထားသော အကြောင်း ဖြစ်သောစကား၌ တင်စား၍ အကြောင်းဖြစ်သော စကားကို စာပေဟု ခေါ် ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၅။ ထိုစကားသည် "သူတပါးဟောသောတရားကို ကြားနာ၍သော်လည်း ကောင်း" ဟူသောစကားနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်ရာ ပါဠိဘာသာအားဖြင့် သူတပါး ဟောသောတရားကို ကြားနာခြင်းဟူသည် "ပရတော ဃောသ"ပင် ဖြစ်သည်။

"ပရတော စ ဃောသောတိ ပရဿ သန္တိကာ အဿဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ ပရဿ သန္တိကာ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ။[1]

"ပရေဟိ သုတာ ဒေသိတာ ဝါ ဒေသနာ ပရတော ဃောသော။[2]

ပရတော ဃောသောတိ၊ ပရတော ဃောသဟူသည်ကား။ ပရဿ၊ တပါး သောသူ၏။ သန္တိကာ၊ အထံမှ။ အဿဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ မသူတော်တို့၏ တရားကို နာခြင်းတည်း။ ပရဿ၊ သူတပါး၏။ သန္တိကာ၊ အထံမှ။ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ သူတော် ကောင်းတို့၏တရားကို နာခြင်းတည်း။ ပရေဟိ၊ တပါးသောသူတို့၏ အထံမှ။ သုတာ၊ ကြားအပ်သော။ ဒေသနာ၊ ဒေသနာသည်။ ဝါ– တရားစကားသည်။ ပရတောဃောသော၊ ပရတောဃောသမည်၏။ ဝါ– တနည်းကား။ ပရေဟိ၊ တပါးသောသူတို့သည်။ ဒေသိတာ၊ ဟောအပ်သော။ ဒေသနာ၊ တရားစကား သည်။ ပရတောဃောသော၊ ပရတောဃောသ မည်၏။

ဤပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားများအရ ပရတောဃောသ ဆိုသည်မှာ ဒေသက ပုဂ္ဂိုလ်ထံမှ ထွက်လာသော ကောင်းသော တရားသံ မကောင်းသော တရားသံများပင်ဖြစ်သည်။ ဤ၌ "ပရတောဃောသ" အရ "ကောင်းသော စကားသံ" ဟု အရကောက်၍ "ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ပေါက်အောင်ရှုမြင် သော သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ပညာရှိတို့ သိမြင်ပုံတည်း" ဟူသောစကားနှင့်တွဲစပ်ကာ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ်ယူသင့်၏။

၁။ အံ ၆ ၂။၅၈။ ၂။ သီ ဋီ သစ် ၁၄၀၄။

"ပရတောဃောသကြောင့် မိမိ၏စိတ်ဓာတ်၌ ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ပေါက်အောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဖြင့် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်သိမြင်လျှင် သောတာပန်ပင်ဟုသာ မှတ်ပါ" ဤသို့အဓိပ္ပာယ် ယူသင့်ပေသည်၊ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သော စောဒနာ သောဓနာအပိုဒ် ၆– (ခ) စိစစ်သုံးသပ်ချက်နှင့် ပြန်လည်တိုက်ဆိုင်ကြည့်လျှင် ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၁၆။ ဤအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာ (ဒီ ၂ ၁၊၁၆၆၊၁၆၇) လာ ဝတ္ထုမျှားကို ဖော်ပြလိုပေသည်။

"ရဟန်းငယ်တပါးသည် သာမဏေငယ်တပါးနှင့် ဒန်ပူသားခုတ်ရန် တောထဲသို့သွားရာ သာမဏေသည် လမ်းမှဖဲထုတ်၍ ရှေ့သို့သွားသော် အသုဘတခုကို တွေ့မြင်သဖြင့် ပဌမစျာန်ကိုဖြစ်စေလျက် ထိုစျာန်ကို အခြေပြု၍ သင်္ခါရတို့ကို သုံးသပ်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်အထိ တရားထူးရ၏၊ အထက်မဂ် (အရဟတ္တဖိုလ်) အတွက် ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုနေစဉ်ရဟန်းငယ်က "သာမဏေ" ဟုခေါ်သဖြင့် ဝိပဿနာကိုဖျက်၍ "အရှင်ဘုရား" ဟု ထူး၏၊ "လာလော့"ဟုခေါ်သောခဏ၌ ရဟန်းငယ်ထံသို့ပြန်လာပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား ဤလမ်းဖြင့်သွား၍တပည့်တော် ရပ်သောနေရာ၌ နေ၍ ရှေ့သို့ ရှေးရှု ကြည့်တော်မူပါ"ဟု လျှောက်ထားလေရာ ရဟန်းငယ်သည် ထိုအတိုင်းပြုလုပ်သဖြင့် ရဟန်းငယ်လည်း အနာဂါမိဖိုလ် အထိ တရားထူးကို ရသွားလေ၏။

"တလက်ရအရပ်၌နေ၊သော ရဟန္တာ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်သည် ဥစ္စလက်အရပ်၌ နေသော သူ၏ဆရာဖြစ်သော မဟာနာဂမထေရ်၏ ပုထုဇဉ်အဖြစ်ကိုသိမြင်၍ မဟာနာဂမထေရ်အား ပုစ္ဆာတထောင် မေးလျှောက်ရာ မတွန့်မဆုတ် ဖြေဆိုနိုင်သည်ကို တွေ့ရ၍ အရှင်ဘုရား၏ ဉာဏ်သည် အလွန်ထက်မြက်လှပါပေသည်၊ အဘယ်အခါက တရားထူးကို ရခဲ့ပါသနည်းဟု မေးလျှောက်သောအခါ လွန်ခဲ့သော ၀၀–၆၀ - လောက်က တရားထူးကိုရခဲ့ပါသည်ဟု ဖြေကြား၏၊ အရှင်ဘုရား သမာဓိကို အသုံးပြုပါသေးသလောဟု မေးလျှောက်ရာ သမာဓိကိစ္စသည် ငါ့အဖို့ဝန်မလေးဟုဖြေကြား၏၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်ဘုရား ဆင်တကောင် ဖန်ဆင်းတော်မူပါဟု လျှောက်ထား၏၊ မဟာနာဂမထေရ်သည် အလုံးစုံပြည့်သော ဆင်ကိုဖန်ဆင်းလေ၏။

အရှင်ဘုရား၊ ဤဆင်သည် နားရွက်တို့ကိုစွင့်ကာ အမြီးကိုထောင်လျက်ခံတွင်း၌ နှာမောင်းကိုထည့်ပြီးလျှင် ကြောက်မက်ဖွယ်အသံကိုမြည်ကာ အရှင်ဘုရားထံသို့ ရှေးရှုလာပါစေလော့ဟု လျှောက်ထား၏။

မထေရ်လည်း လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ဖန်ဆင်းလေသော် လျှင်မြန်သောအဟုန်ဖြင့် သူ၏ထံသို့လာသော ဆင်၏ ကြောက်မက်ဖွယ် အခြင်းအရာကိုမြင်လျှင် ထချေပြီးရန် အားထုတ်၏၊ ထိုအခါ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်က သူ၏လက်ကိုဆန့်တန်းကာ သူ့ဆရာ၏ သင်္ကန်းစွန်းကိုဆွဲထားပြီးလျှင် "ရဟန္တာဟူသည် ကြောက်ရွံ့မှုရှိပါသေးသလော"ဟု လျှောက်ထား၏၊ ထိုအခါ မဟာနာဂမထေရ်က ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းသဖြင့် တပည့်ရဟန္တာ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်က ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပေး၏၊ မဟာနာဂမထေရ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပွားရန် စကြံ့သို့တက်သောအခါ တတိယခြေလှမ်း၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။

ဖော်ပြခဲ့သော ဝတ္ထုများ၌ ရဟန်းငယ်နှင့် သာမဏေတို့သည် ခေတ္တမျှ ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုရုံဖြင့် အသီးအသီး အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြခြင်း တပည့်ဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်ပေးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆရာဖြစ်သူ မဟာနာဂမထေရ်က ခေတ္တမျှ ပွားရုံမျှဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် တရားထူးကို ရရှိခြင်းတို့မှာ မြန်ဆန်လှသော်လည်း အစဉ်အတိုင်းကျင့်ရသော ဝိသုဒ္ဓိ ၆-ပါးကို သွေ့ဖိ၍ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိတရားထူးကို ရရှိကြရသည် မဟုတ်ပေ၊ အထက်စောဒနာအမှတ် ၆- အပိုဒ်ခွဲ (ခ)၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်များကို နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် သိမြင်ခဲ့ကြသောကြောင့်သာ ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး လမ်းစဉ်ဖြင့် ရရှိကြရသည့်အတွက် စောဒနာ ၆၊ ပိုဒ်ခွဲ (ဂ) (ဃ)လာ ကျမ်းဆရာ၏စကားများကို သင့်လျော်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၁၇။ စောဒနာအမှတ် ၆၊ ပိုဒ်ခွဲ (င)၌—

"မသိလျှင် မပြီး၊ သိလျှင်ပြီး၏ဟု မုချမှတ်လေ တပည့်တို့"[၁]

ဤသို့ထုတ်ပြ၍ "ကျင့်စဉ်မလို သိလျှင်ပြီးရောဆိုပြီး ဝိသုဒ္ဓိ (၇)ပါး ဝိပဿနာတရားတို့ကို အပိုအလုပ်ဟု ထင်မြင်ယူဆစေသည်"ဟု စောဒကဆရာများက အပြစ်ပြလျက် စောဒနာလွှာ တင်သွင်းကြပေသည်။

ဤစကားရပ်ပါ ကျမ်းစာမှာ ကြောင်ပန်းဆိုင်ရာမှ တာဝန်မယူဟုဆိုသော ကျမ်းစာဖြစ်သော်လည်း ရှေ့စကားရပ်များနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသဖြင့် ဤတွင် ထုတ်ဖော်သုံးသပ်၍ ပြဦးမည်။

ယင်းစကားမှာ ၎င်းကျမ်း နှာ(၁၃၂)၌ရှိသော အောက်ပါ စကားအဓိပ္ပါယ်များနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိနေကြပေသည်။

၁။ ပဋိဝေဓဒီပနီ၊ နှာ-၁၃၄။

ပရိညာသည်—
၁။ ဉာတပရိညာ၊
၂။ တီရဏပရိညာ၊
၃။ ပဟာနပရိညာ—

ဟု သုံးပါးရှိရာတွင်—

၁။ ဉာတပရိညာဖြင့် ရူပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပိုင်းခြားသိမြင်ရသည်၊
၂။ တီရဏပရိညာဖြင့် အနိစ္စစသော လက္ခဏာတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိမြင်ရသည်၊
၃။ ပဟာနပရိညာဖြင့် ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်သော တရားတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိမြင်ရသည်။

ထိုသို့ သိမြင်နိုင်အောင် စိတ်တွေ့ ဉာဏ်တွေ့ တွေ့အောင် အားထုတ်ကြရမည်။ ပရိညာသုံးပါးဖြင့် သိအောင် ကြိုးစားကြရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်မျှ၊ ဖြစ်သည်။

(က) တဿာ သပ္ပစ္စယနာမရူပါဘိဇာနနာ အာဝေဏိကာ ဘူမိ၊
(ခ) တဿာ ကလာပသမ္မသနတော ပဋ္ဌာယ အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာတိ တီရဏဝသေန ပဝတ္တမာနာယ ယာဝ အနုလောမာ အာဝေဏိကာ ဘူမိ။
(ဂ) တဿာ ဘင်္ဂါနုပဿနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဂ္ဂဉာဏာ ဘူမိ။[1]

သပစ္စယနာမရူပါဘိဇာနနာ၊ အကြောင်းနှင့်တကွ နာမ်ရူပ်ကို သိခြင်းသည်။ တဿာ၊ ထိုဉာတပရိညာ၏။ အာဝေဏိကာ၊ အသီးဖြစ်သော။ ဘူမိ၊ အရာတည်း။ ကလာပသမ္မသနတော၊ အပေါင်းအားဖြင့် နာမ်ရူပ်ကို သုံးသပ်သည်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တာတိတီရဏဝသေန၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟူသော စူးစမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တမာနာယ၊ ဖြစ်သော။ တဿာ၊ ထိုတီရဏပရိညာ၏။ ယာဝအနုလောမာ၊ အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင်။ အာဝေဏိကာ၊ အသီးဖြစ်သော။ ဘူမိ၊ အရာတည်း။ ဘင်္ဂါနုပဿနတော၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ယာဝ မဂ္ဂဉာဏာ၊ မဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင်၊ ဝါ–မဂ်ဉာဏ်အထိ။ တဿာ၊ ထိုပဟာန ပရိညာ၏။ ဘူမိ၊ အရာတည်း။

ဤပရိညာမျှားနှင့် "မသ်လျှင်မပြီး သိလျှင်ပြီးသည်"ဟူသော စကားကို ဆက်စပ် ယူဆကြည့်ပါလျှင် စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာ ၆၊ ပိုဒ်ခွဲ (၄) ကို ထုတ်ပြ၍ စောဒနာကြလိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များက ယူဆကြပေသည်။

၁၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ၂၊၃၃၄-၃၃၅။

အမှတ်(၇)စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ်သုံးသပ်ချက်

၁။ စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာအမှတ်-၇ အနေဖြင့်–

(က) ဤသို့ဝဲယာရှေနောက် ထက်အောက်ဖိလာ ဆယ်မျက်နှာ အဆုံးမရှိ သော လဟာပြင်ကြီးအတိုင်းသာ သြကာသလောကဆိုသည်[1]။

(ခ) ပရမတ္ထသဘာဝ အတိပါကဋ္ဌ အလွန်ပင်ကြီးကျယ်ထင်ရှားလှသော ရူပ်နာမ်သန်ဓါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်ရာအသန်တဓမ္မဖြစ်သော လဟာပြင် လောကကြီးကိုသာ သြကာသလောကဆိုသည်မှတ်ပါ။

(ဂ) အသန်တလဟာပြင်ကြီးမှာမှ သြကာသလောက သတ္တုကျသည် ဟူလို[2]။

ဤအချက်များကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြ၍ လဟာပြင်ကြီးကို သြကာသ လောကဟု ကောက်ယူခြင်းသည်အဋ္ဌကထာဋီကာအလိုကျမဟုတ်ကြောင်း(ဣတိ-ဝုတ် အဋ္ဌကထာ၊ ၂-၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ပ-၂၃၇။ ဝိမတိ်ဝိနောဒနီ-ဋီကာ ပ၊ ၅၂။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ ပ၊ ၂၄၀။ ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ ၁၀၇)တို့ကို ကိုးကား၍ တင်ပြစဲ့ဆိုကြပေ၏၊ စုဒိတကဆရာတော်တို့ကလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ဋီကာစသော ကျမ်းတို့ကို အလေဘက်အထားပြု၍ လဟာပြင် ကြီးသာ သြကာသလောကဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းကြပေ၏။

၂။ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်တို့သည် ယင်းတို့၏ အဆိုအခြေတို့ကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် အခါခါနှိုင်းညှိလျက် စိစစ်လေ့လာကြရာ၌–

ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ၊ ပရိဟရန္တိ ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစနာ။
တာဝ သဟဿခ သောကော၊ ဧတ္ထ တေ ဝတ္တတေ ဝသော[3]။

မြန်မာပြန်။ အရပ်မျက်နှာတို့၌ တင့်တယ်ထွန်းလင်းစေလျက် လနေတို့လှည့် လည်ရာ (လောကခေတ်တခု) ပမာဏအားဖြင့် ဤတစထောင်သောလောက၌ သင်၏အာဏာသည် ဖြစ်၏[4]။

ဖော်ပြပါ ဗြဟ္မနိမန္တနိကသုတ်လာဂါထာ၌ လနေတို့လှည့်ပတ်ရာဖြစ်သော တစထောင်သောလောကခေတ်ဟူသည် ဤစကြဝဠာအပါအဝင် စကြဝဠာပေါင်း တုထောင်ကိုဆိုလိုကြောင်း ယင်းအဋ္ဌကထာ၌–

၁။ ခြောက်စောင်တဲ့ နှာ၃၃၂။
၂။ မ ၁၊၄၀၄။
၂။ ခြောက်စောင်တဲ့ နှာ၃၃၄၊၃၅။
၄။ မ မြန် ၁၊၄၁၇။

"ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ ယတ္တကေ ဌာနေ စန္ဒိမ-သူရိယာဝ စရန္တိ။ ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစနာတိ ဒိသာသု ဝိရောစမာနာ သြဘာသန္တိ၊ ဒိသာ ဝါတေဟိ ဝိရောစမာနာ သြဘာသန္တိ။တာဝ သဟ-ဿမ္ပိ လောကောတိ တတ္တကေန ပမာဏေန သဟဿမ္ပိ လောကော၊ ဣမိနာ စက္ကဝါဠေန သဒ္ဓိ စက္ကဝါဠသဟဿန္တိ အတ္ထော[1]။

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

ယင်းစကြဝဠာတထောင်သည်ပင် သြကာသလောကဖြစ်ကြောင်းကို ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာ လောကသုတ်အဖွင့်တွင်–

တတ္ထ ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ။ ပ။ ဣတ္ထ တေ ဝတ္ထေတိ ဝေဒသာတိအာဒီသု သြကာသလောကော[2]။

ဟု ဖွင့်ဆိုလေသည်။

ဤ၌ စကြဝဠာဘဉ္ဇဟူသည် လနေတို့လှည့်ပတ်ရာ, နတ်လူဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ တည်ရာဘုံဘဲ့နှင့် မြင့်မိုရ်သတ္တရဗ္ဘန်နှင့်ကျွန်းကြီး ကျွန်းငယ်အသွယ်သွယ်တို့ပါဝင်၍ ယင်းကဲ့သို့သောစကြဝဠာ ပါင်းတထောင်ကို ဗဟုဗြဟ္မာကြီးက လွှမ်းမိုးနိုင်သည်ဟုဆိုလိုသည်၊ ယင်းစကြဝဠာပေါင်းတထောင်အပါအဝင် သတ္တလောက သဘ်ါရလောကတို့၏တည်ရာသည်ပင် သြကာသလောကဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်၊ လဟာပြင်ကြီးကိုဆိုသည်မဟုတ်ပေ။

၃။ ပိုရ်ဏထင်ရှားသည်ကား "သော ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ သဒေဝမနုဿံ"ဟူသော သာမညဖလသုတ်လာ ပါဠိတို့ကိုဖွင့်ရာ၌—

"ဝေမေတ္ထ တီဟိ ပဒေဟိ သြကာသလောကေန သဒ္ဓိ သတ္တ-လောကော"

ဟူသော သီလက္ခန်ဓာဒုကဆာ၏စကားပင်ဖြစ်၏[3]။

ဣတ္ထ ဒေတာသု ပဒေသု၊ ဤသဒေဝကံ အစရှိသောငါးပုဒ်တို့တွင်။ တီဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ သဒေဝကံ,သမာရကံ, သဗြဟ္မကံဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ သြကာသလောကေန၊ သြကာသလောကနှင့်။ သဒ္ဓိ ၊ တကွ။ သတ္တလောကော၊ သတ္တလောကကို။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်ပြီ။

ဆိုလိုသည်မှာ လူ့ပြည် အောက် ကာမာဝစရ နတ်ပြည်ငါးထပ်၌ ဖြစ်သော နတ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သောဟူသော သဒေဝကပုဒ်၊ မာရ်မင်း၏တည်ရာ

၁။ မ ၆ ၂၁၀၅။ ၂။ ဥဒါန ၆ ၁၀၆။ ၃။ ဒီ ၆ ၁၃၃၃။

ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်အပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သောဟူသော သမာရကပုဒ် ရူပါဝစရ ဗြဟ္မာအပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ဟူသော သဗြဟ္မကပုဒ် သုံးပုဒ်မှာ သြကာသလောကကို ဟောသောပုဒ်များဟု ဆိုလိုပေသည်။

၄။ ထိုအဆိုအတိုင်းပင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသား၍ အင်္ဂလိပ်လိုပြန်အဖြစ်ခံသော ဥရောပဗုဒ္ဓဘာသာအလင်းပြကျမ်းနှင့် ယင်းကို လယ်တီပဏ္ဍိတဆရာဦးမောင်ကြီး မြန်မာလိုပြန်ဆိုရေးသားခဲ့သော သာသနသမ္မတ္တိဒီပနီကျမ်း လောကဝိဒူဂုဏ်တော်ဖွင့်၌ ဤသို့ပါရှိ၏။

"ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ" ဟူသောစကားရပ်တို့ဖြင့် သြကာသလောကကိုပြတော်မူ၏၊ သဒေဝကံဟူသောစကားဖြင့် နတ်ပြည်ခြောက်ဝပ်နှင့်တကွသော လောကကိုပြဆို၏၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဘုံ၌ မာရ်နတ်၏ အပင်းအသင်း အဆက်အနွယ်ဖြစ်သော နတ်တို့၏တည်နေရာဌာနဖြစ်သော မာရလောကဟု အဘိုးအခြားရှိ၏၊ သမာရကံဟူသောစကားဖြင့် ထိုမာရလောကနှင့်တကွသော လောကကိုပြဆို၏၊ သဗြဟ္မကံဟူသောစကားဖြင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံနှစ်ဆယ်နှင့်တကွသော လောကကိုပြဆို၏[1]။

ဤအကိုးအကား သာဓကများကိုထောက်ဆ၍ လဟာပြင်ကောင်းကင်ကြီးကို သြကာသလောကဟုဆိုသော ခြောက်စောင်တွဲပါ စကားရပ်သည် ဝေါဟာရပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့်မည်ဟု ဝိနည်းဓိဋ္ဌာန်ဆရာတော်များက ယူဆကြပေသည်။

ထို့ပြင် ခြောက်စောင်တွဲဆရာကိုယ်တိုင်ပင် သုံးလောကဒီပနီ၊ ဒုတိ ၂၆၀-၌ သမ္မုတိသစ္စာကဟု စကားခံ၍ တတ္ထ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော သန္ဓာနော-ဝ သတ္တလောကော-စသည်ဖြင့် မဟာဋီကာစကားကို ဖော်ပြ၍ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓပြုပ်သော စကြဝဠာမဟာပထဝီ တိုင်းပြည်မြို့ရွာစသည်ကို သြကာသလောကဆိုသည်ဟု စာပေလာအတိုင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၅။ (ဃ) "လိုရင်းက သြကာသလောကထဲမှာ ထာဝစဉ်ထာဝရ အနိစ္စမခတ်နှုန်းများမရှိအပ်သော ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိ၏ဟု သိအပ်သည်မှာ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ်ပါဠိတော်"[2]

၁။ သာသနသမ္မတ္တိဒီပနီ၊ ၁၁၇။ ဟံသာဝတီ။ ၂။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ဒုတ ၂၅၂။
ကြောင်ပန်း ၂၄-ပ-မ-သ စ

ဖော်ပြပါစကားရပ်၌--

(၁) "ထာဝစဉ် ထာဝရအနိစ္စဓာတ်" ဟူသော စကားကို "နည်းမျှား မရှိအပ်" ဟူသော စကား၌လည်းကောင်း "နည်းမျှား မရှိအပ်" ဟူသော စကားကို "ပရမတ်တရား" ဟူသော စကား၌လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် စပ်ခဲ့လျှင် ထာဝစဉ် ထာဝရ အနိစ္စဓာတ် နည်းနည်းဖြစ်စေ, မျှားမျှားဖြစ်စေ မရှိသော (အနိစ္စဓာတ် လုံးဝမရှိသော)ပရမတ်တရားသည် ထင်ရှားရှိ၏ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။

(၂) "ထာဝစဉ် ထာဝရအနိစ္စဓာတ်" ဟူသောစကားက ဝိသေသနတခု၊ "နည်းမျှားမရှိအပ်သော" ဟူသောစကားက ဝိသေသနတခုဟု ဝိသေသနနှစ်ခု ပြုလုပ်၍ "ပရမတ်တရား" ဟူသောစကား၌ အသီးသီးဆက်စပ်ခဲ့လျှင် "ထာဝရ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်တရားသည် သြကာသလောကထဲတွင် ထင်ရှားရှိသည်၊ ထိုပရမတ်တရားသည် နည်း၍လည်းမသွား မျှား၍လည်း မလာ၊ ခန္ဓာငါးပါး အောက်လည်း လျှော့မသွား၊ ခန္ဓာငါးပါးထက်လည်း ပိုမလာ၊ ရှိနေကျ ပရမတ်အရေအတွက်အတိုင်း ထင်ရှားရှိနေသည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။

ဖော်ပြပြီးသော စာစပ်နည်းနှစ်မျိုးတို့အနက်-

အမှတ် (၁) စာစပ်နည်းအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ယူလျှင် ကောင်းကင်ထဲမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်၊

အမှတ် (၂) စာစပ်နည်းအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ယူလျှင် ကောင်းကင်ထဲမှာ ရူပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ် အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်တရားရှိသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

စောဒကဆရာတော်တို့က အမှတ်(၁)စာစပ်နည်းအတိုင်း စာစပ်၍"နိဗ္ဗာန်" ဟု ဧကာက်ယူ၍ "ကောင်းကင်ဘုံနိဗ္ဗာန်ဝါဒ"ဟု စွဲချက်တင်သည်မှာ ခြောက်စောင်ဘွဲ့ဂရာ၏ ဆိုလိုင်ရင်းအဓိပ္ပါယ်ကို ထိရောက်အောင် မသုံးသပ်ကြသော ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်မျှားက ယူဆကြသည်။

၆။ ထို (ဃ) အမှတ်နှင့်ဆက်စပ်၍-

"ဝိညာဏ်၊ အနိစ္စ ဓာတ် ပရမတ် ဖြင့်သာ သိအပ်စ္စာ၏။ အနိဒဿနံ၊ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်၏ ရှေနောက်ကာလ ရပ်ဌာနနှင့် သဏ္ဌာန်ပမာဏ ညွှန်ပြခြင်းငှါ မထိုက်။ အနန္တံ၊ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်အားလုံး ဘယ်တုန်းက၊ ဆုံးဘယ်မှဟု အစအဆုံး နှစ်ပါးလုံး မရှိအပ်။ သဗ္ဗတောပဘံ၊ ဘယ်ခါမပြတ် ခပ်သိမ်းရပ်၌ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိန်ရှိန်ထိန်ထိန်လင်းလင်း ဝင်းဝင်းတောက်ရှိ၏[၁]။

၁။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ၂၅-၂၆။

ဤသို့ ပါဠိတော်ဂါထာကို အနက်ပေး၍ ဖော်ပြထားသည်ကို ထောက်လျှင် သြကာသလောကထဲ၌ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်တရားရှိသည်ဟူသော ကောက်ယူချက်သာ ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာ၏အလိုကျဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

သို့သော် ဤသို့ကောင်းကင်ထဲမှာ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်တရားရှိ၍ "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ"စသော စကားမျှားကို သင်္ခတပရမတ်တရားရအောင် အနက်ပေးသည်မှာ အဋ္ဌကထာ ဋီကာနှင့် မလျော်ညီပေ၊ ယင်း၏ သုံးသပ်ဝေဖန်ချက်ကို ဆိုင်ရာအမှတ် (ဂ) စာဒနာအခန်း၌ ဖော်ပြမည်။

၇။ (ခ) "အသင်္ခတဆိုတာ သစ္စာမှလွတ်သော တရားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အသင်္ခတသဘောကို မြင်အောင်ရှုကြရမည်၊ မြင်အောင်လုပ်ကြရမည်ဟု ငါဆရာတို့ မိန့်ဆိုတိုက်တွန်းသတည်း။"

အထက်-ကျခဂ၊ဃတို့နှင့် ဆက်စပ်၍ ဤ (ခ) စာဒနာချက်ကို စာဒကဆရာတော်မျှားကထုတ်ပြ စာဒနာထားပေသည်၊ ဤပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီကျမ်းမှာ စုဒီတကဆရာတော်မျှားအဆိုအရ ကြောင်ပန်းဆိုင်ရာမှ တာဝန်မယူဟုဆိုသော ကျမ်းလာစကားဖြစ်သော်လည်း အမှားအမှန်ဝေဖန်နိုင်ကြရန် ဤတွင် သုံးသပ်ရပေမည်။

ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ၊ နှာ-၁၃၀-၌ "သင်္ခတဆိုတာ ဖြစ်ပျက်သဘောကို ဆိုသည်၊ အသင်္ခတဆိုတာ ဖြစ်ပျက်သဘော မရှိသည်ကိုဆိုသည်၊ ဖြစ်ပျက်မရှိဟုဆိုတာ ရူပ်နာမ်မရှိသည်ကိုဆိုသည်၊ ဝါ-အကြောင်းအကျိုး ဒုက္ခ သမုဒယငြိမ်းသည်ကိုဆိုသည်"ဟု အသင်္ခတအရ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်၍ ရေးသားထားပြီး ဖြစ်ပါလျက် နောက်စာမျက်နှာ (ယင်းကျမ်း ၁၃၁)၌ "အသင်္ခတဆိုတာ သစ္စာမှလွတ်သော တရားပင်တည်း"ဟု ဆိုပြန်သည်မှာ ရှေ့နောက်မညီညွတ်သောစကားဖြစ်သည်၊ အသင်္ခတဆိုသောစကားအရကို နိဗ္ဗာန်ကို ကောက်ယူသည့်အခါ ကောက်ယူပညတ်ကိုကောက်ယူသည့်အခါ ကောက်ယူ၊ ဤသို့ဖြင့် တည်ငြိမ်မှုမရှိ ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုမရှိသောစကားမျှားဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းခိုရ်မျှားက ယူဆကြသည်။

၈။ (စ) ရူပ်နာမ်နှစ်ပါး၌ ဖြစ်ပျက်သဘောမှ သင်္ခါရလောကကြီးကို အနှစ်အသားရှာမရတဲ့ သက်သက်လဟာပြင် ကောင်းကင်ကြီးဟု ထင်မြင်လေ၏၊ ထိုသို့ ထင်မြင်လာသောအခါ ကိလေသာသုံးချက်သည် တပြိုင်နက်ချုပ်လေ၏၊ ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်လေ၏။[1] ဤကား အနတ္တ ထင်မြင်ပုံတည်းဟူသော စကားကို စာဒကဆရာတော်မျှားက ထုတ်ပြစာဒနာကြသည်။

၁။ ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ၊ ၀၃၁။ ၂။ ပဋ္ဌိဝေဓဒီပနီ၊ ၁၂၇။

ဤစကားမှာမူ—

"သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊ မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ ဥဟစ္စ၊ ဧवं မစ္စုတရော သိယာ။
ဧवं လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ နုပဿတိ။"[1]

မြန်မာပြန်။ ။မောဃရာဇ အခါခပ်သိမ်းအောက်မေ့မှု "သတိ" ရှိလျက် မိမိကိုယ်ဟုစွဲလမ်းမှု "အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ" ကို နုတ်ပယ်၍ လောကကို ဆိုတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်ရှုလော့၊ ဤသို့ရှုသည်ရှိသော် သေမင်းကိုလွန်မြောက်နိုင်ရာ၏၊ ဤသို့ လောကကိုရှုသောသူကို သေမင်းသည် မမြင်နိုင်။

ဤ သုတ္တနိပါတ မောဃရာဇ မာဏဝပုစ္ဆာ လာ "သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု" ဟူသောပါဠိကို အဋ္ဌကထာကလည်း "သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿုတိ အဝသိယပဝတ္တသလ္လက္ခဏဝသေန ဝါ တုစ္ဆသခ်ါရသမနုပဿနာ-ဝသေန ဝါ တိဒ္ဓိဟိ ဏာရဏေဟိ သုညတော လောကံ ပဿ[2]"ဟု ဖွင့်ဆိုထား၍ လောကကို ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သကဲ့သို့ ဖြစ်သဖြင့် မှားသည်ဟု မဆိုသာပေ။

၉။ (ဆ) "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ" ဟူသော ဗြဟ္မ-နိ မန္တနသုတ် ပါဠိတော်အရကို ပြတော်မူသည်၊ (အနက်လွယ်ပြီ)။

ဤအရာမှာ သတ္တပုဂ္ဂလ အတ္တဇီဝနှင့် မရောမဖက်၊ အပြောခက်သက်သက်မျှသော သဘောတရားက ဤကား မြင်၏၊ ဤကား မမြင်၊ အနဲနဲစသော သိမှတ်ကြံဖန် နာမ်ခေါတ်ဟူသော အမှုအရာ ဤဟာဗျာ-ပါရ ကြိယာအထူးမျှ ပရမတ္ထသဘောကို ဝိညာဏံဟူသော ပုဒ်ကဟော-သည်။[3]

ဤခြောက်စောင်တွဲ ကျမ်းဆရာ၏စကားကို ထုတ်ပြု၍ "ဝိညာဏံ ပုဒ်အရ သိမှတ်ကြံဖန် နာမ်ခေါတ်ဟု ဆိုပြန်သဖြင့် နိဗ္ဗာန်အရမှာ ဝိညာဏ်ဖြစ်ပြန်သော ကြောင့် ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာနဝါဒဖြစ်ကြောင်း" ဟု စောဒနာတင်ကြပြန်သည်။

ထိုစကား၏ရှေ့က—

"ဘယ်ဟာတစိမ္မ မရှိမမြင် ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည် ဝါခေါ်သည် ကိုယ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူသည်၊ အဋ္ဌကထာပြု အလို တော်က "ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ" ဟူသော ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ် ပါဠိတော်အရကို ပြတော်မူသည်[4] ဟုပါရှိသည်။

---

[1] ခု ၁၊၄၄၈။ သုတ္တနိပါတ။
[2] ခြောက်စောင်တွဲ၊သဘာဝဒီပနီ၊ ၁၆၇။
[3] သုတ္တနိ ၅၊၂။ဌာန။
[4] ခြောက်စောင်တွဲ၊ ၁၆၇။

ဤစကားအရ စောဒကဆရာတော်မျှားက ကောင်းကင်ကို သတ္တဝါ ကောင်းကင်ကို–ငါ ကောင်းကင်ကို–ကိုယ်ခေါ်ကြောင်း စောဒနာတင်သည်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ယင်းစကားနှစ်ရပ်မှာ တဆက်တည်းပင်ဖြစ်သည်၊ နောက်စကားကို ရှေ့ ရှေ့စကားကို နောက်ထားရ၍ စောဒနာခြင်းမျှသာထူးသည်၊ အမှတ် (၇) စောဒနာ (ဃ) ၌ သုံးသပ်ချက်အကျယ် ပြဆိုမည်ဖြစ်၍ ဤ၌ အထူးမဆိုတော့ပေ၊ အမှတ် (၇) (ဃ) သုံးသပ်ချက်တွင် ကြည့်ကြရာ၏။

၁၀။ (ဇ) အဲဒီနိဗ္ဗာန်နိရောဓသစ္စာကော ဘယ်မှာလဲ၊ မျက်မြင်ကြောင်တောင် ဤကိုယ်ကောင်မှာပါဘုရား[1]။

ဤစကားကိုထုတ်ပြ၍ ကြောင်ပန်းဝါဒသည် ဒေဠတ္ထိကနိဗ္ဗာနဝါဒ ဖြစ်ကြောင်း စောဒကဆရာတော်မျှားက စောဒနာကြပေသည်။

ယင်းသို့ စောဒနာကြရာ၌–

"အနိန္ဒြိယပဒ္ဓရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဌပေတ္ဝာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သိယာ အတ္ထတ္ထာ, သိယာ ပဟိဒ္ဓါ သိယာ အတ္ထတ္ထပဟိဒ္ဓါ။ အနိန္ဒြိယပဒ္ဓရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ပဟိဒ္ဓါ"[2] ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်အရ ကိုးကား၍ နိဗ္ဗာန်သည် အတ္ထတ္ထမဟုတ် ပဟိဒ္ဓဖြစ်ကြောင်း သာဓကတင်ပြလာပေသည်။

စုဒိတကဆရာတော်မျှားကလည်း ထိုစောဒကပြု ပါဠိသာဓကနှင့်အတူ–

"အပိစ ခွါဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိံ ယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမ္မိ"[3] စသော ပါဠိမျှားကို ကိုးကား၍ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်အလို မုချနည်း နိတတ္ထနည်းအားဖြင့် ပဟိဒ္ဓတရား ဖြစ်သော်လည်း သုတ္တန်နည်း ဥပစာနည်း အားဖြင့်မူ အတ္ထတ္ထတရားဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုပြီးလျှင်–

ဒါကြောင့် ဆန္ဒိလကွဏာရှိသော အမြိုက်ပရမတ် နိဗ္ဗာနဓာတ်ကြီးဟာ မျက်မြင်ကြောင်တောင် ဤကိုယ်ကောင်ကို အာရုံအဖြစ်ဖြင့် အမှီသဟဲ အစဉ်ပြုပြီး ဖြစ်ရသောကြောင့် ဂေါစရတ္ထ အမည်ရကြောင်းကို ကောင်းကောင်းကြီး ဖွင့်ဆိုတော်မူထားတာ အထင်အရှားရှိတယ် ဒကာညွှန်ရ[4] ဟူသောစကားကိုလည်း ထောက်ပြသောဓနာ ကြပေသည်။

၁၁။ ဤစောဒက စုဒိတက အယူအဆ နှစ်မျိုးတို့တွင်–

"လောကနိရောဓန္တိ တဿ လောကဿ နိဂ္ဂုဠှံ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ ပညာပနတော သရီရသ္မိံ ယေဝ ပညာပေတိ။

---

[1] ဟောပုံကျမ်း၊ တွဲ၊ ၁၁၁၁။
[2] သံ ၁၊၆၁။
[3] အဘိ ၁၊၂၇၃။
[4] ဟောပုံကျမ်း၊ ၁၅၁။

အဒေသမ္မိ ဟိ တံ ယေသံ နိရောဓော၊ တေသံ ဝသေန ဒေသတောပိ ဥပစာရဝသေန နိဒ္ဒိသိယတိ ယထာ စက္ခုံ လောကေ ပိယရူပံ သာတ-ရူပံ။ ဧတ္ထေသာ တဏှာ ပဟီယမာနာ ပဟီယတိ၊ ဧတ္ထ နိရုဇ္ဈမာနာ နိရုဇ္ဈတိ" တိ။[၁]

ဤဋီကာစကားအရ ဒုက္ခသစ္စာ၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ဆိုရ၍ ဒုက္ခသစ္စာသည် ခန္ဓာကိုယ်ဌာသာ ချုပ်ငြိမ်းသဖြင့် တည်ရာကိုစွဲ၍ ဌာနူပစာအား ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် အဇ္ဈတ္တဖြစ်သည်ဟု ဆိုစရာဖြစ်သော်လည်း ဖော်ပြပါဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်စကားအရ "စက္ခုသောတ စသော ဣန္ဒြေနှင့် မစပ်သော အဝိညာဏ-ကရုပ်များနှင့် နိဗ္ဗာန်တရားကို ဖယ်ထား၍ ကျန်အားလုံးသော တရားတို့သည် အချို့က ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှာ ဖြစ်နေကြသည်၊ အချို့က ခန္ဓာကိုယ်အပြင်မှာ ဖြစ်နေကြသည်၊ အချို့က ခန္ဓာကိုယ် အတွင်းအပြင်မှာ ဖြစ်နေကြသည်၊ စက္ခု သောတ စသော ဣန္ဒြေနှင့်မစပ်သော အဝိညာဏက ရုပ်များနှင့် နိဗ္ဗာန်တရား တို့က ခန္ဓာကိုယ်၏ပြင်ပ "ဗဟိဒ္ဓ" မှာသာ ဖြစ်နေကြသည်ဟူသော ပါဠိတော် စကားကို မလွန်ဆန်နိုင်ပေ။

စုဒိတက ဆရာတော်တို့၏ ကိုးကားချက်ဖြစ်သော "ဣမသ္မိံ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ" စသော ရောဟိတဿသုတ်အရ ဤခန္ဓာကိုယ်အတွင်း အဇ္ဈတ္တဌ ဒုက္ခ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာလေးပါးတရား ရှိသည်ဟူသော စကား မှာလည်း မုချဒေသနာတော်မဟုတ်၊ ဥပစာဒေသနာမျှသာဖြစ်ကြောင်း အဌ-ကထာ ဆရာများက ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ကြ၏။

"အဒေသမ္မိ ဟိ တံ ယေသံ နိရောဓော၊ တေသံ ဝသေန ဥပစာရတော ဒေသတောပိ နိဒ္ဒိသိယတိ"[၂]

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဥပစာအားဖြင့် အဇ္ဈတ္တိကတရား ဖြစ်သော်လည်း မုချအားဖြင့်ကား ဗဟိဒ္ဓတရားဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆတော်မူကြသည်။

၁။ သာရတ္ထ ဋီ၊ ၁၊၂၄၀။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ ၁။၁၃၇။ ဝိမတိ ၁။၅၁။

အမှတ် (၇) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ်သုံးသပ်ချက်

၁။ (က) "နိဗ္ဗာန်ကိုရသည့် မရသည့်အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝ တရားက လျှော့ခြင်း နည်းခြင်း တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်း မရှိ၊ ခန္ဓာ ငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိနေသည်" ဟူသော စကားကို ထုတ်ပြ၍ စောဒက ဆရာတော်မျှားက နိဗ္ဗာန်ရသည့်အတွက် ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးက လျှော့နည်းမသွားပဲ နိဗ္ဗာန်ကိုမရသည့် အတွက်ကြောင့်လည်း ခန္ဓာငါးပါးက တိုးပွားမလာဟု ဆိုလို ပါကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြ၍ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား မြဲလည်း သဿတဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာရောက်သည်ဟု စောဒနာ အမှတ် ၇-ကို တင်သွင်းလာကြသည်။

ထိုစကားမှာ ထိုမျှလောက်သာ ထုတ်ဆိုတင်ပြပါက စောဒကဆရာတော်တို့ ဆိုလိုသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသော်လည်း ဝိနည်းဓိုရ် ပဋ္ဌိုလ်မျှားသည် ဆိုလိုရင်းကို ပေါ် လွင်စေရန်အတွက် ကျမ်းရင်းလာ ရှေ့စကား နောက်စကားများဖြင့် ညှိနှိုင်း ကြည့်ရှုလေ့လာကြရာ ဤသို့တွေ့ရပေသည်။

"သဘာဝသစ္စာ သဘောမှန်ပုံက ကုသိုလ်ကံ အကြောင်းကြောင့် အကျိုးခန္ဓာငါးပါး သဘာဝတရားကို လူနတ်ပြဟ္မာဟု ခေါ်ဆိုပညတ် သမုတ်ကြရတယ်၊ အကုသိုလ်ကံ အကြောင်းကြောင့် အကျိုး ခန္ဓာ ငါးပါး သဘာဝတရားကို အပါယ်လေးဘုံသား သတ္တဝါဟု ခေါ်ဆို ပညတ် သမုတ်ကြရတယ်၊ ဤသုံးဆယ့်တဘုံ၌ရှိသော သတ္တဝါတွေကို အကုန်လုံးပေါင်းလိုက်က ခန္ဓာငါးပါးသာ ရလေ၏၊ အဲဒါက သဘာဝ သစ္စာ သဘောမှန်ပုံ။

တနည်း။ ။သဘာဝသစ္စာ သဘောမှန်ပုံက ဂင်္ဂါသဲလုံးနှင့်အမျှမက မက ပွင့်တော်မူကြကုန်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ တဆူသော ဘုရားရှင် အတွက် ကျွတ်တော်မူကြကုန်သော သာဝက အရှင်မြတ်တို့သည် နှစ် ဆယ့်လေးသခြေ့နှင့် ကုဋေခြောက်ဆယ် ဗိုလ်ခြေတသိန်း ကျွတ်တမ်း ဝင်တော်မူကြသည်ဟု စာအဆိုရှိပေသည်၊ တဆူသော ဘုရားရှင်တွင် ဤမျှလောက်ကျွတ်ခဲ့လျှင် ဘုရားတွေက ဂင်္ဂါသဲလုံးနှင့်အမျှ မကမက အလွန်များသည့်အတွက် သတ္တဝါအစစ်အမှန်ရှိက ကုန်လောက်ပေပြီ၊ အဘယ့်ကြောင့် မကုန်ပါသနည်း၊ သတ္တဝါက အစစ်အမှန် မဟုတ်၊

သမ္မုတိသစ္စာ သမုတ်ရုံမှန်သော့ကြောင့် မကုန်လေသည်၊ အမှန်ကေန် ရှိတာက ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝသစ္စာတရားသာ အမှန်ရှိလေသည်၊ ဒါကြောင့် နှစ်ဆယ့်လေးသင်္ချေနှင့် ကုဋေခြောက်ဆယ် ဗိုလ်ခြေတသိန်း အစရှိသော ကျွတ်တမ်းဝင် စာအဆိုသည် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်မျှသာ ဖြစ်လေသည်။

ဒါ့ကြောင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ကျွတ်တာကလဲ ခန္ဓာငါးပါးသဘာဝ သစ္စာတရား၊ ကျန်ရှိနေတာကလဲ ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝသစ္စာတရားသာ ရှိပေသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရသည် မရသည်အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝ တရားက လျော့ခြင်း နည်းခြင်း တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်းမရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာငါးပါးအတိုင်း ရှိလေသည်၊ အဲသည် ခန္ဓာငါးပါး တရားများသည် ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ အကြောင်းကြောင့် အကျိုးတရားများဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားက "ဓမ္မာ နိယတ္တာနိဗ္ဗိဝသဘာဝါ"ဟု ဟောတော်မူ၏။[1]

၂။ ဤသို့ ရှေစကား နောက်စကားများနှင့် ဆက်စပ်၍ ကြည့်ရှုလေ့လာသောအခါ ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ လျော့နည်းမှု စသည်ကို မလိုဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ခန္ဓာတရားတို့ကိုသာ လိုကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသဖြင့်–

"သုညတော တာဝ ပရမတ္ထေန ဟိ သဗ္ဗာနေဝ သစ္စာနိ ဝေဒကာ-ကာရကနိဗ္ဗုတာဒိမကာသာဘာဝတော သုညာနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ပ။ ဧवं တာဝ သုညတော ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော"

ဟူသော သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ သစ္စဝိဘင် သုတ္တန္တဘာဇနီယ-ဝဏ္ဏနာ[2] လာ ပရမတ္ထအားဖြင့် သစ္စာတရားမှန်သမျှ ခံစားသူ ပြုသူ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားသူဟူ၍ မရှိ၊ သုညတသဘောသာ ဟူသည်နှင့်အညီ ခန္ဓာငါးပါးသာ ရှိပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိသဖြင့် စောဒကဆရာတော်တို့၏ "ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား မြဲသည် သဿတ ဖြစ်သည်"ဟူသော စောဒနာ့ချက်သည် ထိရောက်မှု မရှိဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်တို့ ယူဆကြသည်။

၃။ တဖန် စောဒကဆရာတော်တို့က—

"နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သောကာလ သတ္တဝါပြတ်၏ နောက်တဖန် ပြန်၍ သတ္တဝါမဖြစ်ပြီ ဟု သိမြင်ယူမှုမှုသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူမှားတည်း" ဟူသော စကားကို ထုတ်ပြ၍ ဘုရားရှင်ကိုပါ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသမားဟု စွပ်စွဲရာ ရောက်ကြောင်း စောဒနာတင်ကြရာ၌ အထက်ပါအတိုင်း ရှေစကား နောက်စကား အပြည့်အစုံကို ကြည့်ရှုလေ့လာကြရာ–

---

[1] စတုသစ္စပကာသနီ၊ ဂ၃။ [2] အာဘိ ၆၊ ၂၊ဂ၄။

"ဂေါတမဗုဒ္ဓ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီး၏ မင်္ဂီမပဋိပဒါ ပရမတ္ထအယူ အကျင့်လမ်းမှန်ကို မသိမမြင် နားမလည်ကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် (လူ ရှင် ရဟန်းတို့သည်) ပြဆိုအပ်ပြီးသော သဿတဒိဋ္ဌိအယူ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူ၌ နစ်၍ မြုပ်၍ မျောရှိ နေကြကုန်၏။

သတ္တဝါဟုတ်၏၊ အသက်ဟုတ်၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ အသက်ရှိ၏ ဟူ၍ သိမြင်ယူမှားမှု ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး နိဗ္ဗာန်ကိုမရသေးမီ မရောက်သေးမီ ကာလ၌ သတ္တဝါသည် ဤဘဝမှ ထိုဘဝသို့ ထိုဘဝမှ ဤဘဝသို့ ပြေးသွားကျင်လည်၍ နေ၏ဟု သိမြင်ယူမှားမှုသည် သဿတဒိဋ္ဌိ အယူမှားတည်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သောကာလ သတ္တဝါပြတ်၏၊ နောက်တဖန်ပြန်၍ သတ္တဝါမဖြစ်ပြီဟု သိမြင်ယူမှားမှုသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူမှားတည်း။"

ဟူ၍ ဓမ္မမိဠာန်သဘောကို တွေ့ရပြန်၏။

၄။ ဤ၌-

"စုတိယာ တာဝ ဝိမုဋ္ဌော သဗ္ဗညူ "ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ မရဏ"ဒိုဋ္ဌိ-စုတိံ အဂဏှန္တော သတ္တော မရတိ၊ သတ္တသ ဒေသနာ ရသက်မနုဋ္ဌိ-အာဒီနိ ဝိကပ္ပေတိ၊ ဥပပါတေ ဝိမုဋ္ဌော သဗ္ဗညူ "ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ ဇာတိ"တိ ဥပပါတံ အဂဏှန္တော သတ္တော ဥပပဇ္ဇတိ၊ သတ္တသ နဝ-သရီရပါတုဘာဝေါတိအာဒီနိ ဝိကပ္ပေတိ။ သံသာရေ ဝိမုဋ္ဌော ယော ဟေ—

"ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ ဓာတု အာယတနာန စ။
အပ္ပောစ္ဆိန္နာ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတိ"တိ။

ဧဝံ ဝဏ္ဏိတော သံသာရော၊ တံ ဧဝံ အဂဏှန္တော 'အယံ သတ္တော အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ ဂစ္ဆတိ၊ ပရသ္မာ လောကာ ဣမံ လောကံ အာဂစ္ဆတီ'တိ အာဒီနိ ဝိကပ္ပေတိ"[၂]

ဟု ဖွင့်ဆိုထားသော သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ သစ်ါရပဒနိဒ္ဒေသ အရ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည် မရဏဟု ခန္ဓာပျက်စီးခြင်း မရဏကို မယူဆနိုင်ပဲ သတ္တဝါသေ၏ သတ္တဝါ ဘဝတပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့သည်ဟု ယူဆကြုံစည်မှု ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းဌာနလည်း ဘဝအားလုံးမှာပင် ခန္ဓာတို့၏ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ဇာတိဖြစ်၏ဟု မမြင်ပဲ သတ္တဝါသည် ပဋိသန္ဓေနေ၏၊ သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာကိုယ်သစ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ယူဆကြုံစည်မှုတို့မှာ တွေ့ဝေ မိုက်မှားသော

၁။ ဗုဒ္ဓဘာသာဒီပနီ ၁၀။ ၂။ အဘိ ဋီ၊ ၂၊၁၄၂။

အသိအမြင် အယူအဆများ ဖြစ်ကြောင်း သံသရာဆိုသည်ကိုလည်း ခန္ဓာ-အာယတနဓာတ်တို့၏ အဆက်မပြတ်ဖြစ်နေသော အစဉ်ကို သံသရာခေါ်သည်ဟု မသိမမြင် မယူမဆနိုင်ပဲ ဤသတ္တဝါသည် ဤလောကမှ တပါးသောလောကသို့ တပါးသောလောကမှ ဤလောကသို့ သွားလာ ရှေ့ပြောင်း ဖြစ်ပွားနေ၏ဟု ယူဆကြုံစည်မှုတို့သည် တွေဝေမိုက်မှားသော အသိအမြင် အယူအဆများ ဖြစ်ကြောင်း—

ထို့ပြင်—

"သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ သတော သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ သတ္တဟိ ဝတ္ထူဟိ"[၁]

"ဥစ္ဆေဒဝါဒေ သတောတိ ဝိဇ္ဇမာနဿ။ ဥစ္ဆေဒန္တိ ဥပစ္ဆေဒံ။ ဝိနာသန္တိ အဒဿနံ။ ဝိဘဝန္တိ ဘာဝဝိဂမံ"။[၂]

"အဝိဇ္ဇမာနဿ ဝိနာသာသမ္ဘဝတော အတ္ထိဘာဝဟေတုကော ဥစ္ဆေဒေါတိ ဒဿေတုံ ဝိဇ္ဇမာနဝါစကေန သန္တသဒ္ဒေန "သတော"တိ ပါဋိယံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ "ဝိဇ္ဇမာနဿာ"တိ။ ဝိဇ္ဇမာနတာ ပယုဇ္ဇော စေသ ဒိဋ္ဌိဂတိကဝါဒဝိသယော သတ္တောယေव ဣဓ အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿနတ္ထံ ပါဋိယံ "သတ္တဿာ"တိ ဝုတ္တံ။[၃]

ဤ၌ ပြတ်၏ ပျက်၏ ဟူသောစကားသည် မပြတ်မီ မပျက်မီကပင် ထင်ရှားရှိနေမှသာ ပြတ်လို့ ပျက်လို့ ဖြစ်သည်၊ သတ္တဝါဟူသော အခေါ်အဝေါ်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ သမ္မုတိအားဖြင့်သာ ခေါ်ဝေါ်နေသော စကားဖြစ်သောကြောင့် သတ္တဝါပြတ်၏၊ သတ္တဝါသေ၏ဟု နှစ်နှစ်ကာကာ တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိဖြင့် စဲယူထင်မှတ်ပြီးလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟု ဆိုရ၏ဟု ဆိုလိုကြောင်း။

ထို့မှတပါးလည်း—

ခန္ဓေသု ဘိဇ္ဇမာနေသု၊ သော စေ ဘိဇ္ဇတိ ပုဂ္ဂလော။
ဥစ္ဆေဒါ ဘဝတိ ဒိဋ္ဌိ၊ ယာ ဗုဒ္ဓေန ဝိဝဇ္ဇိတာ။[၄]

ခန္ဓာငါးပါးတို့ ချုပ်ပျက်ကုန်သည်ရှိသော် (ခန္ဓာငါးပါး ချုပ်ပျက်သည်ဟု မယူဆပဲ) ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ချုပ်ပျက်သည်ဟု နှစ်နှစ်ကာကာ တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စဲယူသောအယူကို မြတ်စွာဘုရားက စွန့်ပစ်သည် ပယ်သည်၊ ထိုအယူသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုကြောင်း ထို့မှတပါးလည်း—

၁။ ဒီ ၁၃၀။ ၂။ ဒီ ဋ္ဌ ၁.၁၁၁။ ၃။ သံဋ္ဌ သစ် ၁၊၄၄၅။ ၄။ အဘိ ၄။၃၄။

ကေ သမယ် အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကသ္မိ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ယမကသ္မိ နာမ ဘိက္ခုနော ဧဝရူပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥप्पन्नं ဟောတိ တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ၊ ယထာ ခီဏာ-သဝေါ ဘိက္ခု ကာယသ္မိ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနသ္သတိ နု ဟောတိ ပရံ မရဏာတိ။[1]

ထိုအခါ ယမကမည်သော ရဟန်းအား ဤသို့သဘောရှိသော ယုတ်မာသော အယူသည် ဖြစ်ပေါ်၏၊ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန်းသည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး ခြင်းကြောင့် ပြတ်၏၊ ပျောက်၏၊သေသည်မှ နောက်၌မဖြစ်၊ ထိုသို့သောအခြင်း အရာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော တရားကို ငါသိ၏ဟု ယုတ်မာ သော အယူဖြစ်ပေါ်၏။[2]

ဖော်ပြပြီး ပါဠိတော်၌ ယမကမထေရ် ယုတ်မာသောအယူ ဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းကို အဌကထာ ဋီကာများက ဤသို့ဖွင့်ပြထားပေသည်။

> တတိယေ ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ သစေ ဟိသ ဧဝံ ဘဝေယျ "သခ်ါရာ ဥप्पज्जन्ति စေဝ နိရုज्झन्ति စ သခ်ါရပ္ပဝတ္တမေव အပ္ပဝတ္တံ ဟောတီ"တိ ဒိဋ္ဌိဂတံ နာမ နု ဘဝေယျ။ သာသနာဝစရိကံ ဥဏ္ဍံ ဘဝေယျ။ ယသ္မာ ပနသ "သတ္တော ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနသ္သတီ"တိ အဟောသိ၊ တသ္မာ ဒိဋ္ဌိဂတံ နာမ ဇာတံ[3]
>
> ဒိဋ္ဌိဂတံ နာမ ဇာတံ ခန္ဓဝိနိမုတ္တသ္သ သတ္တသ္သ ဂဟိတတ္တာ။[4]

ယမကမထေရ်၏ သန္ဓာန်၌ "သခ်ါရတို့သည် ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ ချုပ်လည်းချုပ်ကုန်၏၊ သခ်ါရတို့၏ ဖြစ်သော အစဉ် မပြတ်ခြင်းသည်သာ ဖြစ်၏" ဟူသော အယူဖြစ်ငြားအုံ၊ ယုတ်မာသောအယူသည် မဖြစ်ရာ၊ သာသနာ၌ သက်ဝင်သော အသိဉာဏ်သာဖြစ်ရာ၏၊ သို့သော် ယမကမထေရ်၏ သန္ဓာန်၌ သတ္တဝါဖြစ်၏ ပျက်၏ဟူသော အယူဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ခန္ဓာမှလွတ်သော သတ္တဝါ ပညတ်ကိုစွဲယူထားခြင်းကြောင့် ယုတ်မာသောအယူဖြစ်၏ဟုအဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ဤသာဓကသည်(ခ)အမှတ်၌ အခိုင်လုံဆုံးသော သာဓကဟု ဆိုအပ်ပေသည်၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိ အဌကထာ ဋီကာစကားတို့ကို ထောက်ဆ၍ ဖော်ပြပါ စောဒကဆရာတော်များ၏ (ခ) အမှတ်ပြု စောဒနာသည်လည်း ဆိုင်ရာကျမ်းဆရာ၌ အပြစ်ရောက်သည်ဟု ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များက မယူဆ ကြပေ။

၁။ သံ ၂။၈၉။ ၂။ သံ မြန် ၂။၈၃-၅။ ၃။ သံ ဋီ၊ ၂။၂၀၄။ ၄။ သံ ဋီ၊ ၂၊၂၄၅။

(၅) (ဂ) "သတ္တောကာသ သခ်ါရအားဖြင့် လောကသုံးပါး တို့တွင် သဝိညာဏက အဝိညာဏက ရူပ်နာမ်ဟူသမျှ ခပ်သိမ်းသော ဥပါဒ်ဌိ ဘင် ဖြစ်ပျက်စဉ် သခ်ါရတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အဆုံးလည်းမရ အစလည်းမရှိ နိယာမအား ဖြင့် မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်းသော သဘောရှိကုန်၏။[1]

ဟူသောစကားရပ်ကို ထုတ်ဆောင်၍ စောဒကဆရာတော်တို့က ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ အယူသည် အမြဲတည်သည် သဿတဖြစ်သည်ဟု စောဒနာကြပေသည်။

ဤစောဒနာစကားရပ်လာ ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားရပ်တွင် "ရူပ်နာမ်ဟူသမျှ ခပ်သိမ်းကုန်သော ဥပါဒ်ဌိဘင် ဖြစ်ပျက်စဉ် သခ်ါရတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝဟူသော အကြောင်းကြောင့်" ဟူသောစကားရပ်နှင့် "မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်း"ဟူသောစကားရပ်တို့ကို ဆက်စပ်၍အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူက မသင့်ဟုမဆိုသာချေ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဥပါဒ်ဌိဘင် ရှိနေသော ရူပ်နာမ်ဓမ္မ သခ်ါရတို့သည် ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက်နှင့် အမြဲမပြတ် တရစပ်ဖြစ်ပျက်နေကြသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့်–

"တတ္ထ ဧကေကသ္မိ ခဏေ တီသု တီသု ခဏေသု သမတိံသ သမတိံသ ကမ္မဇရူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပ။ဝုတ္တံ။[2]

ဟု အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့သည်၊ ဤအချက်အလက်တို့ကို ထောက်ထား၍ သဿတဖြစ်သည်ဟုဆိုသော စောဒကဆရာတော်တို့၏ စောဒနာချက်သည်လည်း ထိရောက်မှုမရှိဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြပေသည်။

(ဃ) (ဃ) ဘယ်ဟာတစိမ္မ မရှိမမြင်သော ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်၊ ငါခေါ်သည်၊ ကိုယ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူသည်(ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ၊ သဘာဝဒီပနီ–၁၆၇) ဟူသော စကားကို ထုတ်ပြ၍ ကောင်းကင်သည် သတ္တဝါ ကောင်းကင်သည်ငါ ကောင်းကင်သည် ကိုယ်ဟု ကြောင်ပန်းတောရ အနှစ်သာရမှာ ပေါ်လွင်သည်ဟု စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်သွင်းခဲ့သည်။

ယင်း စောဒနာစကားရပ်ကို ပြန်လည်ဖြေကြားကြသော သောဓနာတင် စုဒီတကပုဂ္ဂိုလ်များက "ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်" ဟူသော

၁။ ခြောက်စောင်တွဲသဘာဝဒီပနီ၊၁၅၁။ ၂။ အဘိ ၆ ၂၊၂၅၊၂၆။

စကားမှာ စာပုံနှိပ်တိုက် စာပြင်ဆရာတို့၏ ခ္ယျိယင်းမှုသာဖြစ်သည်၊ အမှန်မှာ ကောင်းကင်လိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်ဟု ရေးလိုရင်းဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြား သောဓနာပြုသွားကြပေသည်။

(၁) ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်။

(၂) ကောင်းကင်လိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်။

ဤစကားဝါကျ (၂)ခုကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းလျှင် မြန်မာစကားဝါကျအနေဖြင့် (၁) ဝါကျသည်သာ မှန်ကန်၍ (၂) ဝါကျသည် မှားသည်ဟု ဆိုရပါမည်၊ (၂) ဝါကျကို မြန်မာစကားမှန်ကန်အောင် ဆိုရ ရေးရလျှင် သတ္တဝါသည် ကောင်းကင်ကဲ့သို့သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်၊ မည်သည့်မြန်မာစကား မြန်မာ ဝေါဟာရ ကျမ်းကျင်သူကမျှ အမှတ်(၂)ပြ အဓိပ္ပာယ်မျိုးကို အမှတ်(၂)ပြ ရေးပုံ ရေးနည်းမျိုးဖြင့် ရေးလိမ့်မည်မဟုတ်ချေ၊ သို့သော် စုဒိတကတို့က ဤသို့သောရေးခဲ့ပါသည်ဟု အခိုင်အမာ သော့ဓနာလွှာတွင် တင်ပြထားသဖြင့် တကြောင်း ဆက်စပ်ထုတ်ပြထားသော ရှေ့စကားရပ်တို့နှင့် ညီညွတ်သဖြင့် တကြောင်းတို့ကြောင့် အမှတ်(၁)စောဒနာ စိစစ်ချက်တွင်ပြသကဲ့သို့ ဒေါသ သင့်သော ဝါကျတခုဟုသာယူဆလျက် စိစစ်သုံးသပ်ကြရပေမည်။

ကောင်းကင်လိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်(သတ္တဝါသည် ကောင်းကင်ကဲ့သို့သာ ဖြစ်သည်) ဟူသော ပြင်ဆင်ချက်အတိုင်းဆိုသော်—

"သခ်ၢါရာ၀ သခ်ၢါရေ ဝိပဿနၵီ သမ္မသနၵီ ၀ဝတ္ထပေၵီ ပရိဂ္ဂဏှၵီ ပရိစ္ဆိန္ဒၵီ"[1]

ဟူသောစကားနှင့်ညီစွာ ကောင်းကင်မှာ ဘာမျှမရှိသကဲ့သို့ သတ္တဝါမှာ ဘာမျှ မရှိ၊ ငါ-မှာ ဘာမျှမရှိ၊ ကိုယ်မှာဘာမျှမရှိဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်း ဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၇။ ဖော်ပြပြီး ဘယ်ဟာတစိမ္မ စသောစကားနှင့်ဆက်စပ်၍ ရြောက်စောင် တွဲကျမ်းဆရာက–

"ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ"[2]

ဟု ဂါထာကိုထုတ်ပြ ကိုးကားထားလေသည်။

ယင်းဂါထာဖြင့် သခ်ၢတ အသခ်ၢတတရားများ ဝိညာဏအနိဒဿနစသည်ဖြစ် နိုင်ပုံကို ရေးသားပြဆိုထားသည့်အတိုင်းပင် သော့ဓနာလွှာတင် စုဒိတက

---

[1] ဝိသုဒ္ဓိ ၂၊၂၆၃။ [2] မ ၁။၄၀၅။

ဆရာတော်များကလည်း ဝိဂ္ဂဟများပြု၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်မှာ ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော်—

> တတ္ထ ဝိညာဏန္တိ ဝိဇာနိတဗ္ဗံ၊ အနိဒဿနန္တိ စက္ခုဝိညာဏဿ အာပါ-ထံ အနုပဂမနတော အနိဒဿနံ နာမ၊ ပဒဒ္ဒယေနပိ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝုတ္တံ။

အနက်ကား။ ။တတ္ထ၊ ထိုဝိညာဏ်အနိဒဿနံ အစရှိသောပါဠိ၌။ **အတ္ထော**၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဝိညာဏန္တိ၊ ဝိညာဏ်ဟူသည်ကား။ ဝိဇာနိတဗ္ဗံ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ဖြင့် အထူးသိအပ်၏။ အနိဒဿနန္တိ၊ အနိဒဿနံဟူသည်ကား။ စက္ခုဝိညာဏဿ၊ စက္ခုဝိညာဏ်၏။ အာပါထံ၊ ရှေးရှုထင်ခြင်းသို့။ အနုပဂမနတော၊မရောက်ခြင်းကြောင့်။အနိဒဿနံ နာမ၊ အနိဒဿနမည်၏။ ပဒဒ္ဒယေနပိ၊ ပုဒ်နှစ်ခုတို့၏အပေါ်ငြိုးဖြင့်လည်း။ နိဗ္ဗာန-မေဝ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင်။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

> အန္ဓဝန္ဓာနိ ဘူတာနိ၊ အသမ္ဘူတံ အနန္ဓကံ။
> ဘူတေ အန္ဓာနိ ဒိဿန္တိ၊ ဘူတေ အန္ဓာ ပကာသိတာ။[1]

ဘူတာနိ၊ သခ်ာတရုပ်နာမ်တို့သည်။ အန္ဓဝန္ဓာနိ၊ ဥပါဒ်ဘင်ဟူသောအပိုင်းအခြားရှိကုန်၏။အသမ္ဘူတံ၊ အသခ်ာတနိဗ္ဗာန်သည်။အနန္ဓကံ၊ ဥပါဒ်ဘင်ဟူသောအပိုင်းအခြားမရှိ။ ဘူတေ၊ သခ်ာတရုပ်နာမ်၌။အန္ဓာနိ၊ ဥပါဒ်ဘင်ဟူသောအပိုင်းအခြားတို့သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ ဘူတေ၊ သခ်ာတရုပ်နာမ်၌။ အန္ဓာ၊ ဥပါဒ်ဘင်ဟူသောအပိုင်းအခြားတို့ကို။ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်ကုန်၏။

ဤအဋ္ဌကထာဆရာ၏ သာဓကစကားအရ သခ်ာတသည် အန္ဓဝန္ဓ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းရှိသည်၊ အသခ်ာတသည် အနန္ဓက ဥပါဒ်စွန်းဘင်စွန်းမရှိဟု အဖြောင့်အဓိပ္ပာယ်ရသောကြောင့် ဖော်ပြပြီး "ဝိညာဏ်" - စသော ဂါထာသည်ခြောက်စောင်တွဲဆရာဆိုသကဲ့သို့ သခ်ာ-အသခ်ာ နှစ်ချက်ရမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်အသခ်ာအတွက်သာပြသော စကားဖြစ်သဖြင့် ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏စကားနှင့် သောမနာလ္ဘာတင်ဆရာများ၏စကားတို့မှာ မှားယွင်းသောစကားများဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်များက ယူဆကြသည်။

၁။ မ ၆ ၂၊ ၃၁၁။

အမှတ် (၉) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်

၁။ "ဝိညာဏ်လိမ်ကတော့ လိမ်ချင်လိမ်ပါစေ၊ ဘုရားတောင်မှ လိမ်သေးဟာပဲ၊ အဆင်းဓာတ်သား ပရမတ်တရားကို မြတ်စွာဘုရားရဲ့ မျက်လုံးတော်က သေသေချာချာမြင်ရပါလျက် "ရာဟုလာ" လို့ စိတ်ပေါ်လာတဲ့ဒုတ္ထက် "ချစ်သား ရာဟုလာ "လို့ နှုတ်တော်က ခေါ်ရတယ်မဟုတ်လား။

မှန်ပါ ဝိညာဏ်လိမ်လက်တွင်းက မကင်းသေးလို့ နှုတ်တော်က ခေါ်ရပါဘုရား။[1]

အထက်ပါ စကားကိုတင်ပြ၍ ဘုရားရှင်ကို ဝိညာဏ်လိမ်ခံရကြောင်း ဘုရားရှင်၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်သည် ဝိညာဏ်လိမ်ဟူသော စိတ္တဝိပလ္လာသကို မဖယ်ရှားနိုင်သေးကြောင်း လောကအောရုံနှင့် တွေ့ကြုံလျှင် ဘုရားရှင်ပင် တုန်ခါရသေးကြောင်း ပြောကြဆိုကြ ရေးသားကြသည်ဟု စောဒက ဆရာတော်များက စောဒနာလွှာ တင်သွင်းခဲ့လေသည်။

ကြောင်းကျိုး ဖော်ပြချက် အနေဖြင့်—

"ချစ်သားရာဟုလာ" ဟု သုံးခြင်းသည် ဝိညာဏ်လိမ်ခံရသော ကြောင့်မဟုတ်၊ လောကခ္ခ ညီညီညွတ်ညွတ် အသိအမှတ်ပြုထားသော အမည်ပညတ်ကို မသုံးက နားလည်နိုင်မည်မဟုတ်သောကြောင့်သာ "ချစ်သားရာဟုလာ "ဟု သုံးရခြင်းဖြစ်သည်။

ဘုရားရှင်၏ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့သည် ဉာဏ်တော်နောက်သို့သာ အစဉ်လိုက်ပါလျက်ရှိသည်၊[2] တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့နောက်သို့ လိုက်ပါ၍ သုံးခြင်း မဟုတ်ကြောင်း စသည်ဖြင့် ကြောင်းကျိုးဖော်ပြလျက် စောဒကဆရာတော်များက တင်ပြလာပေသည်။

၂။ ဤအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်လာ အရဟန္တသုတ်ကို ဖော်ပြ ရှင်းလင်းသင့်ပေသည်။

တောအုပ်တခု၌ နေသော တောစောင့်နတ်တဦးသည် ယင်းတောအုပ်၌ အရည်ကင်ဝုတင် ဆောက်တည်နေကြသော ရဟန်းတော်တို့က "ငါ့ဆွမ်းစား၏, ငါ့ထိုင်၏, ငါ့သပိတ်, ငါ့သင်္ကန်း" စသည်ဖြင့် ပြောဆိုကြသော စကားကို ကြား၍ "ငါသည် ဤရဟန်းတို့ကို ရဟန္တာတို့ဟု ထင်မိသည်၊ ရဟန္တာမည်

၁။ အရှင်ကောဝိဒ၏ နာမ်လောကဝိပဿနာ အလင်းရောင်ကျမ်း၊ ၂၆၊ ၂၂။

၂။ မူလဋီ ၂၊ ၂။

သည် ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို စွဲလမ်းပြောဆိုသော ငါဟူသော စကားကို ပြောဆို မည်မဟုတ်" ဟု ယူဆကာ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွားရှိ ဤဂါထာဖြင့် လျှောက်ထားလေသည်။

ယော ဟောတိ ဘိက္ခု အရဟံ ကတာဝီ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟာဝရီ။
အဟံ ဝဒါမိတိပိ သော ဝဒေယ္ယ၊
မမံ ဝဒန္တိတိပိ သော ဝဒေယ္ယ[1]။

မြန်မာပြန်။ ။ အကြင်ရဟန်းသည် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်၏၊ (မဂ်) ကိစ္စ ကိုပြုပြီးဖြစ်၏၊ အာသဝကုန်ပြီးဖြစ်၏၊ အဆုံးစွန်သောကိုယ် ကို ဆောင်ပြီးဖြစ်၏၊ ထိုရဟန်းသည် ငါပြောဆို၏ ဟူ၍လည်းဆိုရုပါသလော၊ ထိုရဟန်းသည် ငါ့ကို(တပါးသူတို့က) ပြောဆိုကုန်၏ ဟူ၍လည်းဆိုရုပါသလော ဟု လျှောက်၏။[1]

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက—

ယော ဟောတိ ဘိက္ခု အရဟံ ကတာဝီ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟာဝရီ။
အဟံ ဝဒါမိတိပိ သော ဝဒေယ္ယ၊
မမံ ဝဒန္တိတိပိ သော ဝဒေယ္ယ။
လောကေ သမညံ ကုသလော ဝိဒိတ္ဝာ၊
ဝေါဟာရမတ္တေန သော ဝေါဟရေယ္ယ။

(မြန်မာပြန်)။ အကြင်ရဟန်းသည် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်၏၊ (မဂ်) ကိစ္စကိုပြုပြီးဖြစ်၏၊ အာသဝကုန်ပြီးဖြစ်၏၊ အဆုံးစွန်သောကိုယ်ကို ဆောင်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုရဟန်းသည် ငါပြောဆို၏ ဟူ၍လည်းဆိုရု၏၊ ထိုရဟန်းသည် ငါ့ကို (တပါးသူတို့က) ပြောဆိုကုန်၏ ဟူ၍လည်းဆိုရု၏၊ လောကဝယ် (ခန္ဓာစ-သည်တို့၌) လိမ္မာသော ထိုရဟန်းသည် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အမည်ကိုသိ၍ ခေါ်ဝေါ်မှုမျှဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ရု၏ဟု ဖြေတော်မူ၏။

ထိုအခါ နတ်က မကျေနပ်သေးပဲ ထပ်မံ၍ လျှောက်ထားပြန်သည်—

ယော ဟောတိ ဘိက္ခု အရဟံ ကတာဝီ၊
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟာဝရီ။
မာနံ နု ခေါ သော ဥပဂမ္မ ဘိက္ခု၊
အဟံ ဝဒါမိတိပိ သော ဝဒေယ္ယ။
မမံ ဝဒန္တိတိပိ သော ဝဒေယ္ယ။

---

[1] သံ ၁၊ ၁၃။ [1] သံ မြန် ၁၊ ၁၃။

မြန်မာပြန်။ ။ အကြင်ရဟန်းသည် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်၏၊ (မင်) ကိစ္စ ကို ပြုပြီးဖြစ်၏၊ အာသဝေါကုန်ပြီး ဖြစ်၏၊ အဆုံးစွန်သော ကိုယ်ကိုဆောင်ပြီးဖြစ်၏၊ထိုရဟန်းသည်(ကိုးပါးအပြားရှိသော)ထောင်လွှားမှု 'မာန'သို့ ကပ်ရောက်၍ ငါပြောဆို၏ ဟူ၍လည်းဆိုရာပါသလော၊ ထိုရဟန်း သည် ငါ့ကို (သူတပါးတို့က) ပြောဆိုကုန်၏ ဟူ၍လည်း ဆိုရာပါသလော ဟု လျှောက်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက—

ပဟီနမာနဿ နှ သန္တိ ဂန္ထာ၊
ဝိမုပ္ပိတာ မာနဂန္ထဿ သဗ္ဗေ။
သ ဝီတိဝတ္တော မုနိတံ သုမေဓော၊
အဟံ ဝဒါမီတိပိ သော ဝဒေယ္ယ။
မမံ ဝဒန္တီတိပိ သော ဝဒေယ္ယ၊
လောကေ သမညံ ကုသလော ဝိဒိတ္ဝာ။
ဝေါဟာရမတ္တေန သော ဝေါဟရေယ္ယ။

မြန်မာပြန်။ ။ထောင်လွှားမှု 'မာန'ကို ပယ်ပြီးသော ရဟန်းအား ထုံးဖွဲ့မှု 'ဂန္ထ' တရားတို့သည် မရှိကုန်၊ ထိုရဟန်းသည် အလုံးစုံသော ထောင်လွှားမှု 'မာန'ထုံးဖွဲ့မှု 'ဂန္ထ'တို့ကို ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်၏၊ ကောင်းသော ပညာရှိသော ထိုရဟန်းသည်(တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့်)မှတ်ထင်မှုကိုလွန်မြောက် ၏၊ ထိုရဟန်းသည် ငါပြောဆို၏ဟူ၍လည်း ဆိုရာ၏၊ ထိုရဟန်းသည် ငါ့ကို (တပါးသူတို့က)ပြောဆိုကုန်၏ဟူ၍လည်းဆိုရာ၏၊ လောကဝယ် (ခန္ဓာစသည် တို့၌)လိမ္မာသောထိုရဟန်းသည် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အမည်ကိုသိ၍ ခေါ်ဝေါ် မှုမျှဖြင့်ခေါ်ဝေါ်ရာ၏ဟုဟောတော်မူ၏။

ဖော်ပြပါ သံယုတ်ပါဠိတော်လာ အရဟန္တသုတ်၌ ဘုရားရှင်ဟော တော်မူသည့်အတိုင်း ရဟန္တာမျှားသည် ငါဆုမ်းစားသည်, ငါထိုင်သည်, ငါ့သပိတ်, ငါ့သင်္ကန်း စသော စကားကိုသုံးခြင်းမှာ လောကလူမျှား သိအောင် လောကလူမျှားစကားနှင့် မကွဲပြားအောင် သုံးတော်မူခြင်း သာ ဖြစ်၏၊တဏှာ မာနဒိဋ္ဌိကပ်ငြိ၍ သုံးတော်မူကြသော စကားမဟုတ်၊ အကယ်၍ ခန္ဓာမျှားစားကြသည်, ခန္ဓာမျှားထိုင်ကြသည်, ခန္ဓာမျှား၏ သပိတ်, ခန္ဓာမျှား၏သင်္ကန်းဟု သုံးနှုန်းက အမျှားလူတို့နှင့် ဝေါဟာရ ကွဲပြားသောကြောင့် မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်ကိုမျှ နားလည်ကြမည်မဟုတ် ဟူသော[1] အဋ္ဌကထာလာ အဓိပ္ပာယ်အရ စောဒကဆရာတော်မျှား၏

၁။ သံ ၃ ၁၇၀။

စကားသည် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့်ညီညွတ်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤစောဒနာအမှတ်(၉-က) မှာ စုဒိတကဆရာတော်တို့က ကြောင်ပန်းအဖွဲ့နှင့်မသက်ဆိုင်၊ ကြောင်ပန်းအဖွဲ့က တာဝန်မယူဟု ဆိုသော စာအုပ်မှ စကားရပ်ဖြစ်သော်လည်း စောဒနာလာချိုခြင်းကြောင့် အမှားအမှန်ကို ခွဲခြားသိနိုင်ရန် စိစစ်ဖော်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၃။ ထို့ပြင် ဤသို့လည်း ရေးသားထားသေးသည်—

"နာမ်ဝိဇ္ဇာတရားခွင်ကို နားရှင်းအောင် ဟောရမှာဆိုတော့ ရှေးဦးစွာ ဝိညာဏ်လိမ်နှင့် ဝိညာဏ်မြင်ကို ခွဲပြရလိမ့်မယ်၊ ဘုရားရဟန္တာများလဲ ဝိညာဏ်လိမ် ပေါ်သေးသည်ဟု အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဟောကြပြောကြတာကတော့ မနောဝိညာဏ်၏ဝိဇ္ဇာနနလက္ခဏာ ထင်ရှားစေလို သည့်အတွက် ဝိညာဏ်မြင်ကို မလိမ်သော်လည်း လိမ်သောအလား တင်စား၍ ဟောခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ စင်စစ်တော့ ဘုရား ရဟန္တာ များမှာ ဝိညာဏ်လိမ်မခံရတော့ပဲ ဝိညာဏ်မြင်သာ ရှိတော့တယ်လို့ သိထားရမယ်" (အရှင်ကောဝိဒ)။

ဤ၌ "ဝိညာဏ်မြင်"ဟု ဆို၏၊ ဝိပဿနာအလင်းရောင်၌ "ဝိညာဏ်လိမ်"ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ တဦးတည်းဖြစ်လျက် တကျမ်းတွင် တမျိုးစီ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်၊ အမှန်အားဖြင့် စင်စစ်စောဒနာထိုက် စိစစ်ထိုက်သော စကား များပင်မဟုတ်ချေ၊ **အထူး**သတိရှိကြရာ၏။

၄။ စောဒနာ(ခ)အဖြစ် စောဒကဆရာတော်များက ဤသို့ တင်ပြကြ၏။

"သညာကွန္ဓာဆိုသည်ကား ကုသိုလ်အကုသိုလ်နှစ်ပါးခွဲပင် ကြားမြင် ကြံသိသမျှ အစစခွဲ ကျမ်းကျင်မှတ်မိ တတ်သိလိမ္မာခြင်းကို သညာ ဆို သည်၊ အယုတ်အားဖြင့် အကုသိုလ်အရာမှာ မုဆိုး တံငါတို့၏အလိမ္မာ ကျား၏အသိ ကြောင်၏အသိ အစရှိသည်တို့၏အလိမ္မာတို့ကို သညာ ဆိုသည်၊ သတိထား။

အလတ်အားဖြင့် ကုသိုလ်အရာမှာ စာပေကျမ်းဂန် စသည်တို့ကို ဆောင်အံမှတ်မိ တတ်သိလိမ္မာသည်ကို သညာဆိုသည်၊

အမြတ်အားဖြင့် ဘုရားရဟန္တာတို့တွင် ပကတိသာဝကရဟန္တာ တို့၏ဘာသာတော်မှာ ကမ္ဘာရာထောင်ကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊

မဟာသာဝကတို့၏သညာတော်မှာ ကမ္ဘာတသိန်းကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊ အဂ္ဂသာဝကတို့၏သညာတော်မှာ တသောင်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ သညာတော်မှာ နှစ်သောင်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကိုလည်း မှတ်မိသိမြင်တော်မူရာ၏၊သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားတို့၏သညာတော်မှာ လေးသောင်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ ရှစ်သောင်း တဆယ့်ခြောက်သောင်း သောင်းနှစ်ဆယ်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်း စသည်ဖြင့် မှတ်သိမြင်တော်မူသမျှကို သညာဆိုသည် သတိမူပါ။[1]

ဤသို့ တင်ပြ၍ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်တော်ကို သညာဟု ကောက်ကာ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့ရာမှာ ထင်သလိုဖွဲ့သည်ဟု စောဒနာလွှာတင်သွင်းခဲ့ကြသည်။

၅။ ဤ၌—

အတ္ထပကရဏာ လိင်္ဂါ၊ သြစိတျကာလဒေသတော။
သဒ္ဒတ္ထာ ဝိဘဇိယန္တိ၊ နှ သဒ္ဒါယေဝ ကေဝလံ—

ဟူသော(ဇာလိနီသဒ္ဒါကျမ်း) စကားအရ အတ္ထပကရဏစသည်ကို သတိထား၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကောက်ယူရမည်ဟူသော ရှေးဆရာများ၏သြဝါဒအတိုင်း ကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်၏။

ဥပမာအားဖြင့် ဆိုရသော် စစ်မြေပြင်၌ "သိန္ဓဝံ အာနေဟိ" ဟုဆိုခဲ့လျှင် ဆားကို ယူသွား၍ မဖြစ်၊ မြင်းကို ယူသွားမှ သဘာဝမှန်ပေလိမ့်မည်၊ စားသောက်နေစဉ် "သိန္ဓဝံ အာနေဟိ"ဟု ဆိုခဲ့လျှင် မြင်းကို ယူသွား၍ မဖြစ်၊ ဆားကို ယူသွားမှ သဘာဝကျပေလိမ့်မည်၊ အရာဌာနအားလျော်ပေလိမ့်မည်။

ဤနည်းတူ ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းလာ အထက်ပါစကားဝါကျကိုလည်း မည်သည့်နေရာ၌ မည်သည့်အကြောင်းကို ရေးနေသနည်းဟု လေ့လာမှတ်သား သတိထား၍ စကားကျအဓိပ္ပာယ်ကို ကောက်ယူဆုံးဖြတ်မှသာ မှန်ကန်နိုင်ပေမည်၊ ဤနေရာ၌ ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာသည် ဝိညာဏကွန္ဒာမှစ၍ ဝေဒနာ-ကွန္ဒာ သညာကွန္ဒာနှင့် သင်္ခါရကွန္ဒာတို့ကို တခုစီ ရေးပြနေသည့် အခန်းကဏ္ဍ ဖြစ်၍ သညာကွန္ဒာ၏ အယုတ် အလတ် အမြတ် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သညာဖြင့် မှတ်မိပုံကို ရေးသားနေသော နေရာဌာနလည်း ဖြစ်သည်။

ဤအခန်း ကဏ္ဍ၏ အထက် တနေရာတွင် ဘုရားဟော ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ သဠာယတန ဟူသော သညာသိန္ဒြေ ပဇာနနဟူသောပညာသိတို့၏ ထူးခြားပုံကို ဖော်ပြထားကာ "သဠာယတနံ နာမ၊ သညာသိ မည်သည်ကား။ ဘုဋ္ဌ ဇာနနံ၊

၁။ ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ၊ သုံးလောကဒီပနီ- ၂၀၃-၂၀၄။

ကောင်းစွာသိခြင်းတည်း။ ကာလန္ဓရေပိ၊ ကာလတပါးဌ်လည်း။ အပမုဿမာနံ၊ မမ့ေမလျှော့သည်ကို။ ကတ္ဘ၊ ပြု၍။ ဇာနနံ၊ သိခြင်းတည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း"-စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၆။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော်ကို သညာဟု ကောက်ယူကြောင်းဖြင့် စောဒက ဆရာတော်များက တင်ပြရာ၌ ယင်းဉာဏ်တော်၌ ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ စသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မများလည်း ပါဝင်နိုင်ကြပေသည်၊ ထိုသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့တွင် သညာမှာလည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော် သိသကဲ့သို့ အပိုင်းအခြားမရှိ သိနိုင်စွမ်းရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့်—

"ယာ ပနေတ္ထ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ဟောတိ၊ သာ သညာ ဉာဏမေဝ အနုဝတ္တတိ၊ သသမ္ဘာရပထဝီအာဒီသု သေသဓမ္မာ ပထဝီအာဒီနိ ဝိယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။"[၁]

ဟု အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာဆရာကြီးတို့ ဆိုတော်မူကုန်၏။

အဓိပ္ပာယ်မှာ ဉာဏသမ္ပယုတ်သညာသည် ဉာဏ်တော်နောက်သို့သာ အစဉ်လိုက်သည်၊ ဥပမာအားဖြင့် မြေ၌အခြားသော အာပေါ တေဇော ဝါယောတို့ ပါရှိကြကုန်သော်လည်း မြေနောက်သို့သာ အစဉ်လိုက်ရကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ထို့ပြင်လည်း—

"ဉာဏမေဝ အနုဝတ္တတိ၊ တသ္မာ အဘိနိဝေသကာရိကာ ဝိပရိ-တဂ္ဂါဟိကာ စ နု ဟောတိတိ အဓိပ္ပါယော။"[၂]

ဤမူလဋီကာဆရာ၏အဆိုအရ သညာသည် ဉာဏ်တော်နောက်သို့အစဉ်လိုက်သည့်အတွက် မှားမှားယွင်းယွင်းနှလုံးသွင်းမှုကို ပြုခြင်း, ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယူခြင်းတို့ မဖြစ်နိုင်ခေတာ့ဟု သိသာနိုင်ပေသည်။

၇။ သညာ၏သိခြင်းသည် ဝိညာဏ်၏သိခြင်းကဲ့သို့ပင် လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ပေါက်ရောက်နိုင်သည့်ပြင် ဝိညာဏ်၏သိခြင်း ပညာ၏သိခြင်းတို့ကို စွဲမြဲစေနိုင်သဖြင့် သညာကို ပွားများစေရမည်ဟုပင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော် မူခဲ့ပေသည်။

၁။အဘိ ၆၊ ၁။ ၁၅၄။ ၂။မူလဋီ ၁၊ ၈၇။

(က) ရာဂသ ဘိက္ခဝေ အဘိညာယ ဆ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ ဆ။ အနိစ္စသညာ အနိစ္စေ ဒုက္ခသညာ ဒုက္ခေ အနတ္တသညာ ပဟာနသညာ ဝိရာဂသညာ နိရောဓသညာ။[1]

(ခ) ရာဂသ ဘိက္ခဝေ အဘိညာယ သတ္တ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ သတ္တ၊ အနိစ္စသညာ အနတ္တသညာ အသုဘသညာ အာဒီနဝသညာ ပဟာနသညာ ဝိရာဂသညာ နိရောဓသညာ။[2]

ဤအဂုတ္တရ ဆက္က သတ္တက ရာဂပေယျာလ တို့လာ အနိစ္စသညာ ဘာဝေ ဘဗ္ဗာတို့၌ သတိပဋ္ဌာန်တွင် သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားများသကဲ့သို့ သညာကိုအထပ်ထပ် ပွားများစေရမည်၊ သညာကို အထပ်ထပ်ပွားများခြင်းဖြင့် အသစ်အသစ် အသိအမြင် တိုးပွားမှုဟူသော ဝိညာဏ်ကိစ္စ ပညာကိစ္စတို့ အထူးအားရှိ လာနိုင်သည်ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

၈။ သို့ဖြစ်၍ အမှတ်–၉ (ခ) စောဒနာလာ သညာကိစ္စမှာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော်ကို သညာဆိုသည် မဟုတ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏ်တော်နှင့် ယှဉ်သောသညာ၏ အစုမ်းသတ္တိကိုသာ ပြဆိုခြင်းဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်ကို စွပ်စွဲသော အဗ္ဘာစိက္ခနအဓမ္မဝါဒအဖြစ်သို့မရောက်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆတော်မူကြသည်။

အမှတ် (၁၀) စောဒနာ သောဓနာတို့ကို ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်

၁။ (က) နိဗ္ဗာန် ပတ္ထေတွာဟူသော အဋ္ဌကထာ၏သဘောကား နိဗ္ဗာန်ကိုရပါလို၏ဘုရားဟု ပါးစပ်စကားဖြင့် ဆိုသည်မဟုတ်၊ ပရမတ်နှစ် ဓာတ်အစစ်ကိုသိမှ ရှိသမျှရူပ်နာမ်စုကို တခုစီခွဲခြမ်း၍ စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိဓာတ်ကို ပရမတ်ဉာဏ်ဖြင့်ရှာသော် ဗြဟ္မာ နတ်လူမပိုင် မဆီဆိုင် အလေ့ပေါက် သူအလျောက်ဖြစ်မစဲ မမြဲသည့်ဓာတ်အစုကို အတပ်ရှုမြင်လာသော် ငါ၏ကိုယ်မဆိုဝေ၊ ဝေါဟာ၊ ငါတကားစွဲဘို့ရန်မျှ ရှာကြံ၍ ဘယ်မတွေ့ သိမ်မွေ့သော ဝိပဿနာတရား သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်မှသာ နိဗ္ဗာန်ကို တောင်းရာကျသည်။[3]

ဖော်ပြပါ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီလာစာပိုဒ်ကို ထုတ်ပြ၍ "လိုရာပါဠိတို့ကို ထင်သလိုကိုးကား အမျိုးမျိုးလှည့်စားသော မာယာသာဌေယျ အဓမ္မဝါဒ"အဖြစ်ဖြင့် စောဒကဆရာတော်တို့က စောဒနာတင်ကြသည်။

၁။အံ ၂၊ ၃၉၃။ ၂။အံ ၂၊ ၅၁။ ၃။ခြောက်စောင်တွဲ၊ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ၊ ၂၈။

ယင်းသို့ စောဒနာဖာင်ရာ၌ သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်သူဟူသည်မှာ မဂ်ဉာဏ်ရသူဖြစ်ပါသည်၊ သောတာပန်ဖြစ်မှ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရာရောက်သည်ဟု ဆိုရာရောက်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရပြီး ရောက်ပြီးသူအတွက်မူ တောင်းစရာမလိုတော့၊ လက်ဝယ်ရောက်ရှိပြီးသားကို အသုံးပြုရန်သာ ရှိပါသည်....ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဆုတောင်းခြင်း ပတ္ထနာအလုပ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ အဓိကလုပ်ငန်းတရပ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်၊ ယင်းသို့ ဆုတောင်းရာ၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအလိုတော်ကျဖြစ်စေရန် ဝိဝဋ္ဋနိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဆုတောင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဆုတောင်းခြင်းသည်ရှေ့ သစ္စာသိခြင်းသည်နောက် ဆုတောင်းခြင်းသည် အကြောင်း သစ္စာသိခြင်းသည်အကျိုး ဟူ၍လည်းကောင်း အကြောင်းပြလျက် "သစ္စာလေးပါး ပိုင်းခြားသိမှ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းရာရောက်သည်" ဟူသော စကားသည် အဓမ္မဝါဒဖြစ်သည်ဟု စောဒက ဆရာတော်မျှားက ဖော်ပြထားကြသည်။

သောဓနာလ္ဘာတင် ဆရာတော်မျှားကမူ အမှတ်–၁၀၊ ပိုဒ်ခွဲ (က) နှင့် ပတ်သက်၍ သမ္မာပဋိပဒါသုတ်နှင့် အဌကထာအဆိုကို ကိုးကား၍ ကြောင်းပန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးအလိုက—

အားထုတ်မှု—ပဓာန

ဆုတောင်းမှု—အပဓာနကို ရည်ရွယ်၍ ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ဝိပဿနာအလုပ်အားထုတ်၍ အဟုတ်သိမြင်မှ နိဗ္ဗာန်ရမည်မှာ—

"ကတပုညောသိ တ္ဝံ အာနန္ဒ၊ ပဓာနမနုယုဉ္ဇ ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ"။[1]

ဤပါဠိတော်ကို ထောက်ဆသဖြင့် သိအပ်ကြောင်း ချေပကြသည်။

၂။ ဤစောဒနာ အမှတ်-၁၀ (ပိုဒ်ခွဲ-က) လာ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတွာ-စသော စကားခ၌ ပတ္ထေတွာအရ ပတ္ထနာသည်—

(က) ယာစန
(ခ) ဣဋ္ဌာသီသန—

ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိသည်။[2]

ပ+အတ္ထ+ယု+အာ=ပတ္ထနာ ဟုရှုပ်ပြီးသော ပတ္ထနာသဒ္ဒါသည် ပဏိဓာနသဒ္ဒါ ပဏိဓိသဒ္ဒါတို့နှင့် အနက်တူပင်ဖြစ်သည်။[3]

၁။ ဒီ ၂။ ၁၁၉။ ၂။ ဧဝမ် ၆၊၉။ ၃။ ဓာန်၊ ဓာန်ဋီ၊ ၄၂၆။

"လဘေယျာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယ္ယံ ဥပသမ္ပဒံ"[၁]

တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရား၏ အထံတော်၌ ရှင်အဖြစ်ရပါရစေ, ရဟန်းအဖြစ်ရပါရစေ ဟူသော စကားဝါကျမှာ "ယာစန=တောင်းခြင်း၊ ဥဇ္ဇပန်ခြင်းပတ္ထနာ"မျိုးဖြစ်သည်။

"ပတ္ထနာတိ 'ဧဝရူပေါ သိယ'န္တိ ဧဝံ ပတ္ထနာ[၂]အရ "ဤသို့သဘောရှိသူ ဖြစ်ရလို၏" ဟူသော စကား ဝါကျမှာ "ဣဋ္ဌာသီသန-အလိုရှိသည်ကို တောင်းခြင်း ပတ္ထနာ"မျိုးဖြစ်သည်။

၃။ ထိုဣဋ္ဌာသီသန ပတ္ထနာသည်—

(က) တဏှာ ပတ္ထနာ

(ခ) ကတ္တုကမ္မတာ ကုသလစ္ဆန္ဒပတ္ထနာ

ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်[၃]။

ထိုတွင် "အယံ သုမနမာလာ ဝိယ နိဗ္ဗတ္တ နိဗ္ဗတ္တဌာနေ ပိယာဝ ဟောမိ"[၄]= ဖြစ်လေရာ သံသရာ ဘုံဘဝ၌ ဤမြတ်လေးပန်း ပမာ ချစ်စရာကောင်းသူလေး သာ ဖြစ်ရပါလို၏ဟု-ဆုတောင်းမျိုးသည် လည်းကောင်း။

လင်တူအမျိုးသမီး နှစ်ဦးတို့အချင်းချင်း မနာလိုမှုဖြစ်ကြရာ မယားငယ် သေခါနီး ဆုတောင်းပတ္ထနာကြောင့် နောက်ဘဝ၌ကြောင်မဖြစ်၍ မယားကြီးက ကြက်မဖြစ်ရသည်၊ ကြောင်မက ကြက်မနှင့်တကွ ကြက်ဥများကိုစား၍ကြက်မ၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာကြောင့် နောက်တဘဝ၌ ကြက်မက သစ်မဖြစ်၍ ကြောင်မက သမင်မဖြစ်ရပြီး သစ်မက သမင်မနှင့်တကွ သားကိုစားပြန်သည်၊ သမင်မ၏ ဆုတောင်းကြောင့် သမင်မက ဘီလူးမဖြစ်ကာ သစ်မက လူမ ဖြစ်ရပြန်ပြီး ထိုဘဝ၌ လူမကမွေးလာသော ကလေးများကို စားလေသည်၊ တတိယမြောက် ကလေးရသောအခါ မြတ်စွာဘုရားထံရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားက တရားဟော သဖြင့် ရန်ငြိမ်းကြလေသည်[၅]။

ဤဝတ္ထုလာ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးတို့၏ ဆုတောင်းမျိုးသည် လည်းကောင်း "တဏှာပတ္ထနာ" မည်ပေသည်။

၁။ ဒီ ၁၊၁၆၅။ ၂။ အံ ၆၊ ၃၃။ ၃။ မဇ္ဈ ၁၊ ၄၃။ ၄။ အံ ၆၊ ၃၃။
၅။ ဓမ္မပဒ ၆ ၁၊ ၃၁ ၃၂။

"မဟာသတ္တော သောဏ္ဍာယ ကကစံ ဂဟေတ္ဝာ အပရာပရံ စာရေသိ၊ ဒန္ဓံ ကဋ္ဌိရာ ဝိယ ဆိဒ္ဓံ"သု။ အထ နံ တေ "အာဟရာပေတ္ဝာ ဂဏ္ဍိ-တ္ဝာ"သမ္မ လုဒ္ဒပုတ္တ အဟံ ဣမေ ဒန္ဓေ တုယ္ဍံ ဒဒမာနော နေဝ မယ္ဍံ အပ္ပိယာတိ ဒမ္မိ၊ နှ သက္ကတ္တ မာရတ္တ ဗြဟ္မတ္တာနိ ပတ္ထေန္တော၊ ဣမေဟိ ပန မေ ဒန္ဓေဟိ သတဂုဏေန သဟဿဂုဏေန သတသဟဿဂုဏေန သဗ္ဗညုတညာဏဒန္ဓာဝ ပိယတရာ၊သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပဋိဝေဓာယ မေ ဣဒံ ပဋိပဒံ ပစ္စယော ဟောတု"တိ ဒန္ဓေ ဒတ္ဝာ"

"အလောင်းတော် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည် နှာမောင်းဖြင့် လွှကိုကိုင်၍ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် တိုက်ဖြတ်လေရာ စွယ်တော်တို့သည် အညောက်ကဲ့သို့ ပြတ်ကျကြကုန်၏၊ ထို့နောက် စွယ်တော်တို့ကိုကိုင်လျက် "အဆွေ မုဆိုး ဤစွယ်တော်တို့ကို ပေးသောငါသည် ထိုစွယ်တော်တို့ကို မချစ်ခင်၍ ပေးသည်မဟုတ် သီကြားအဖြစ် မာရ်နတ်အဖြစ် ဗြဟ္မာအဖြစ်တို့ကို တောင့်တ၍လည်း ပေးသည်မဟုတ်၊ ဤစွယ်တော်တို့ထက် ရာပေါင်းများစွာ ထောင်ပေါင်းများစွာ သိန်းပေါင်းများစွာ အဖိုးထိုက်တန်သော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော် တည်းဟူသော စွယ်တော်မြတ်ကို သာ အလွန်အကဲ ငါချစ်မြတ်နိုးတော်မူသည်၊ ငါ၏ဤကောင်းမှုသည် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါစေသတည်း"ဟု ဆို၍ စွယ်တော်တို့ကို ပေးလှူလေ၏။

ဤဝတ္ထုလာ အလောင်းတော် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ ဆုတောင်းမျိုးသည် 'ကတ္တုကမ္မတာကုသလစ္ဆန္ဒပတ္ထနာ၊ ဝါ-ဆန္ဒပတ္ထနာ"မည်၏။

၄။ ထို့ပြင် သုမေဓာစသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ ကြီးစွာသော ဆန္ဒဖြင့် ဆုတောင်းပတ္ထနာပြုပုံကိုလည်း ဤသို့သိရှိရသည်။

က။ သစေ ဟိ ဝေမဿ ယော သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ကောဒကိဘူတံ အတ္တနော ဗာဟုဗလေန ဥတ္တရိတ္ဝာ ပါရံ ဂန္တုံ သမတ္ထော၊ သော ဗုဒ္ဓတ္တံ ပါပုဏာတိ။

ခ။ ယော ဝါ ပန သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ဝေဇ္ဇကုမ္မသဒ္ဓိနံ ဗျူဟိတ္ဝာ မဒ္ဒိတ္ဝာ ပဒသာ ဂစ္ဆေယ္ယ ပါရံ ဂန္တုံ သမတ္ထော၊ သော ဗုဒ္ဓတ္တံ ပါပုဏာတိ။

၁။ ဇာတက ၅၁၅။

၇။ ယော ဝါ ပန သကလစက္ကဝါဠဂဇ္ဈံ သတ္တိယော အာကောဠေတ္ဝာ နိရန္တရံ သတ္တိဖလသမာဂတိဏ္ဍံ ပဒသာ အက္ကမမာနော ပါရံ ဂန္တုံ သမတ္ထော၊ သော ဗုဒ္ဓတ္တံ ပါပုဏာတိ။

၈၊ ယော ဝါ ပန သကလစက္ကဝါဠဂဇ္ဈံ ဝိတစ္ဆိတဂ်ါရဘရိတံ ပါဒေဟိ မဒ္ဒမာနော ပါရံ ဂန္တုံ သမတ္ထော၊ သော ဗုဒ္ဓတ္တံ ပါပုဏာတိတိ။ ယော ဧတေသု ဧကမ္ပိ အတ္တနော ဒုက္ခရံ နိ မညတိ၊ အဟံ ဧတမ္ပိ တရိတ္ဝာ ဝါ ဂန္တာ ဝါ ပါရံ ဂဟေဿာမိ" တိ ဧဝံ မဟန္တေန ဆန္ဒေန စ ဥဿာဟေန စ ဝါယာမေန စ ပရိယေဋ္ဌိယာ စ သမန္နာဂတော ဟောတိ၊ တဿ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ နု ဣတရဿ"။

ဂ။ ရေတစပ်တည်းရှိနေသော စကြဝဠာတိုက်ကို လက်ပစ်ကူး၍ စကြဝဠာ၏ တဖက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင်ကူးနိုင်စွမ်း ရှိသူဖြစ်ပါက ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်မည်ဟု ဆိုလျှင်သော်လည်းကောင်း။

ခ။ ဝါးရုံချုံအတိ ဖုံးလွှမ်းနေသော အလျားအနုံအား ဖြင့် ယူဇနာတသန်းနှစ်သိန်း သုံးထောင် လေးရာ့ငါးဆယ်ကျယ်ပြန့်သော စကြဝဠာ တခုလုံးကို ယက်ငင်နှိမ်နင်း၍ စကြဝဠာတဖက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင်သွားနိုင်စွမ်းရှိသူ ဖြစ်ပါက ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်မည်ဟုဆိုလျှင်သော်လည်းကောင်း။

ဂ။ လှံတို့ကို စိုက်ထောင်ထားသဖြင့် အကြားမရှိ လှံသွားတို့ဖြင့် ပြည့်နေသော စကြဝဠာတိုက်တခုလုံးကို ခြေဖြင့်နင်းလျက် စကြဝဠာ၏ တဖက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင်သွားနိုင်စွမ်းရှိပါက ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်မည်ဟုဆိုလျှင်သော်လည်းကောင်း။

ဃ။ မီးတောက်မှုကင်းသော မီးကျီးတို့ဖြင့် ပြည့်နေသော စကြဝဠာတိုက်တခုလုံးကို ခြေဖြင့်နင်းလျက် စကြဝဠာ၏တဖက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင်သွားနိုင်စွမ်း ရှိပါက ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်မည်ဟုဆိုလျှင်သော်လည်းကောင်း။

ဤလေးမျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးကိုပင် မိမိအတွက် ခဲယဉ်းသည်ဟု မထင်မှတ်၊ ငါသည် ကူး၍သော်လည်းကောင်း ခြေဖြင့်သွား၍သော်လည်းကောင်း စကြဝဠာ၏ တဖက်ကမ်းကို ယူပေအုံ့ဟု ကြိုးစားသောဆန္ဒ ကြိုးစားသောအားထုတ်မှု ကြိုးစားသောလုံ့လကြိုးစားသော ရှာမှီးခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသောသူ၏ တောင့်တခြင်း ပတ္ထနာမှသာပြီးစီး၏၊ ထိုဆန္ဒမျိုး မရှိသူ၏တောင့်တခြင်း ပတ္ထနာမှာ မပြည့်စုံချေ။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းအရာများအရ မည်သည့်ဝိပဿနာတရား သစ္စာလေးပါးကိုမျှ မသိကြရသေးမီ အမျိုးမျိုးသော ကောင်းမကောင်းသည့် ဆုများ

ကို တောင်းကြ ပြည့်စုံကြသည်ဖြစ်သောကြောင့် "သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်မှသာ နိဗ္ဗာန်ကို တောင်းရာကျသည်"ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာ၏စကားမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းရှင်လူများ လက်သင့်ခံနိုင်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၅။ (၁) "အကုသိုလ်ဆယ်ပါး ပုညကိရိယာဆယ်ပါး မဟာဂျုတ်ကုသိုလ်ကိုးပါး ဤ နှစ်ဆယ့်ကိုးပါးသော သာသနာပတရားတို့သည် စကြဝဠာအနန္တ ကမ္ဘာအနန္တ သတ္တဝါ တည်ထောင်စကပင် လောကတံထွာ ဓမ္မတာတရား သတ္တဝါဖြစ်ပွားသော တရားဖြစ်၍ ဘုရား၏ ရန်သူဒေစစ် ကေန်ဖြစ်၏။

အကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကိုပြုမှားမိလျှင် အပါယ်လေးဘုံ၌ ကေန်စင်စစ် ဖြစ်မည်ဟူ၍မှတ်၊ ထို အကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကို ပြုမှားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းမသွား၊ အခြားသော ဘုံတို့၌လည်းမဖြစ်၊ အပါယ်လေးဘုံ၌သာ ဖြစ်သည်၊ ထို့အတူ ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကိရိယာဆယ်ပါးကို ပြုမှားမိလျှင် လူ့ဘုံ နတ်ဘုံမှာသာ ဖြစ်သည်၊ ထိုပုညကိရိယာဆယ်ပါးကို ပြုမှားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့လည်း မသွား၊ အပါယ်လေးပါး၌လည်း မကျ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့လည်း မဆိုက်လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ၌သာ ဖြစ်သည်၊ ထို့အတူ မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် ကိုးပါးကို ပြုမှားခြင်းကြောင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံ နှစ်ဆယ်၌သာ ဖြစ်သည်၊ ထို မဟာဂျုတ်ကံကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့လည်း မသွား၊ အခြားသော ဘုံတို့၌လည်း မဖြစ်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ဥပမာပုံ၊ သူ့ မောင်းဆုံနှင့် သူ့ မောင်းကျောက် အလားကဲ့သို့ သူ့ဘုံနှင့် သူ့ကံတရား၊ လောကတံထွာ ဓမ္မတာအားဖြင့် ဖြစ်ပွား၍သာနေသည်၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထိုကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ့်ကစ်က လွတ်ကြမည်၊ ထိုဘုံသုံးဆယ့်တစ်၌ မဖြစ်သည်ကို နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်[၁]။

ဤစကားရပ်ကိုတင်ပြ၍ စောဒကဆရာတော်တို့က စောဒနာလျှောတင်သွင်းခဲ့၏၊ ယင်းစောဒနာအမှတ် (၁၀) ပိုဒ်ခွဲ (ခ)ပါ သာဓကစကား၌ "အကုသိုလ်ဆယ်ပါး ပုညကိရိယာဆယ်ပါး မဟာဂျုတ်ကုသိုလ်ကိုးပါး ဤ နှစ်ဆယ့်ကိုးပါးသော သာသနာပတရားတို့သည် စကြဝဠာအနန္တ ကမ္ဘာအနန္တ သတ္တဝါကည် ထောင်စကပင် လောကတံထွာ ဓမ္မတာတရား သတ္တဝါဖြစ်ပွားသောတရားဖြစ်၍

၁။ ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ ၈၂၅။

ဘုရား၏ရန်သူအစစ် ကေန်ဖြစ်၏"ဟူသောစကားမှာ "အယုတ်အမြတ် ဤနှစ်ရပ်တွင် အမြတ်ကိုသာ ပြဆိုလိုသဖြင့် ဆိုရပါသည်ဟုဆိုလျှင်ကား အပြစ်မဆိုသာချေ"ဟု စောဒနာအမှတ်(၃)စာပိုဒ်နံပါတ် ၅-အဆုံးဌဿုံးသပ်ဝေဖန်ခဲ့ပေပြီ။

၅။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်နှစ်မျိုးတွင် အကုသိုလ်ကို ရှုတ်ချတော်မူသည်၊ ကုသိုလ်တို့တွင်လည်း မဟာဂုတ်လောကုတ္တရာနှင့် ကာမကုသိုလ်ဆိုလျှင် ကာမကုသိုလ်ကို ရှုတ်ချသည့်သဘောရှိသည်၊ မဟာဂုတ်နှင့် လောကုတ္တရာဆိုလျှင် မဟာဂုတ်ကို ရှုတ်ချတော်မူလေ့ရှိသည်။

ဝေဒနာပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံစားနေရသော ဓနဥ္စာနိပုဏ္ဏားကို ပုဏ္ဏားများသည် အများအားဖြင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်လိုကြသည်ဟု အမှတ်ပြု၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်း မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောခဲ့သဖြင့် ဓနဥ္စာနိပုဏ္ဏား ကွယ်လွန်သောအခါ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်လေ၏၊ ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားသိတော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏။

"ကိုပန တုံ သာရိပုတ္တ ဓနဥ္စာနိ ဗြာဟ္မဏံ သတိ ဥတ္တရိကရဏီယေ ဟိနေ ဗြဟ္မလောကေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဥဋ္ဌာယသနာ ပက္ကန္တောတိ"[1]

"သာရိပုတ္တရာ အထက်မဂ်ဖိုလ်အတွက် ပြုဖွယ်ကိစ္စ ရှိနေသေးပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဓနဥ္စာနိပုဏ္ဏားကို ယုတ်ညံ့သော ဗြဟ္မာ့ပြည်၌တည်စေ၍ နေရာမှ ထလာခဲ့ဘိသနည်း"

ဤပါဠိတော်၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကိုပင် 'ဟိနေ'ဟု ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်၊ ထို့အတူပင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ကြောင်းမေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပါကဲ့ရဲ့ရာသို့ရောက်တော့သည်။

ထို့ကြောင့်—

"ကာလကတော စ သာရိပုတ္တ ဓနဥ္စာနိ ဗြာဟ္မဏော၊ ဗြဟ္မလောကဉ္စ ဥပပန္နော"[2]။

"သာရိပုတ္တရာ ဓနဥ္စာနိ ပုဏ္ဏားကား ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်လေပြီ"ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဓနဥ္စာနိပုဏ္ဏားကို မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း ဟောခဲ့ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းဟောခဲ့

---

[1] မ ၂၊ ၄၀၆။ [2] မ ၂၊ ၄၀၆။

ကြောင်း လျှောက်ထားလေသည်၊ ထိုအချိန်မှာပင် ဓနဥ္စာနိုပုဏ္ဏား ကွယ်လွန်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်နေကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား သိတော်မူနှင့်သည့် အတွက် ဖော်ပြပြီးသော "ကာလက်ဏီ" စသော စကားကို မိန့်တော် မူခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ယင်း "ကာလက်ဏီ"စသောစကားကို မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူရခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာက ဤသို့ဖွင့်ပြတော်မူသည်။

> "ဟိနေတိ နိဟီနေ လာမကေ။ ကာလက်ဏီ စ သာရိပုတ္တာတိ ဣဒံ ဘဂဝါ "တတြဿ ဂန္ဓာ ဒေသေဟိ"တိ အဓိပ္ပာယေန ထေရံ အာဟ။ ထေရောပိ တံ ခဏံယေဝ ဂန္ဓာ မဟာပြဟ္မုနော ဓမ္မံ ဒေသေသိ၊ တတော ပဋ္ဌာယ စာတုပ္ပဒိကံ ဂါထံ ကထေန္တောပိ စတုသစ္စဝိမုတ္တိံ နာမန ကထေသိတိ"။

ကာလက်ဏီ စ သာရိပုတ္တ ဟူသော စကားကို "ထိုပြဟ္မာ့ဘုံသို့သွား၍ ဓနဥ္စာနိပြဟ္မာအား တရားဟောချေလော့" ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် မိန့်တော်မူခြင်းဖြစ်သည်။မထေရ်လည်း ထိုခဏ၌ပင် ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ကြွ၍ ဓနဥ္စာနိပြဟ္မာအား တရားဟောတော်မူသည်၊ ထိုအခါမှစ၍ (အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်)လေးပါဒရှိသော ဂါထာကို ဟောပြောရာမှာပင် သစ္စာလေးပါးမှ မလွတ်တော့ပေ။

ဖော်ပြပြီး ပါဠိအဋ္ဌကထာများပါ နိဟီနေပါဠိကို ထောက်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗြဟ္မာ့ဘုံကိုပင် ယုတ်ညံ့သည်ဟု ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်၊ ထိုဘုံသို့ ရောက်ကြောင်း၊ ဝါ-ဝင်ခ်ဆင်းရဲမှု မလွတ်ကင်းကြောင်း တရားကိုလည်း ကဲ့ရဲ့တော်မူသည်ဟု သိရှိနိုင်သဖြင့် "ရန်သူအစစ်ကေန်ဖြစ်၏"ဟူသော စကားမှာ လွန်ကဲသော စကားမဟုတ်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၆။ ဖော်ပြပြီးသော စောဒနာအမှတ်(၁၀)ပိုဒ်ခွဲ(ခ)လာ စကားဝါကျများ၌ "ရန်သူအစစ် ကေန်ဖြစ်၏"ဟူသော စကားဖြင့် အဆုံးသတ်ထားသော ဝါကျမှ ကပါး ကျန်ပိုဒ်ခွဲ(ခ)လာ စကားအားလုံးသည် စောဒနာအမှတ် (၃)ပိုဒ်ခွဲ(ဂ)နှင့်တူသည်၊ အကျဉ်းနှင့်အကျယ်သာ ခြားနားသည်၊ သို့သော်လည်း ရှင်းသည်ထက် ရှင်းအောင် ဤတွင် အကျဉ်းချုပ်သုံးသပ်ပြဦးမည်။

အကုသိုလ်ပြုလျှင်လည်း အပါယ်ကျမည်၊ ကုသိုလ်ပြုလျှင်လည်း သံသရာမှ မလွတ်၊ မည်သို့လုပ်ရမည်နည်း။

၁။ မဇ္ဈ ၃၊ ၂၉၃-၄။

ကဏ္ဍ ကဏ္ဍဝိပါက စသော ကံလေးမျိုးရှိသည်၊ ထိုကံလေးမျိုးတို့တွင် ရှေးကံသုံးမျိုးသည် စေတနာချည်းသာဖြစ်သည်၊ ထိုစေတနာ ကံသုံးမျိုးကို ကုန်စေနိုင်သောကံမှာ လေးခုမြောက်ဖြစ်သော အကဏ္ဍအသုဂ္ဂ အကဏ္ဍအသုဂ္ဂ ဝိပါက ကံဖြစ်သည်၊ ထိုကံ၏အရကို—

(က) အကဏ္ဍ အသုဂ္ဂန္တိ ကမ္မဗ္ဗယကရံ စတုမဂ္ဂဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ။

(ခ) ပဟာနာယ ယာ စေတနာတိ ဇ္ဈာ ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီ မဂ္ဂစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ဟိ ကမ္မဗ္ဗယာယ သံဝတ္တတိတိ။

(ဂ) မဂ္ဂင်္ဂသု ပန ယသ္မာ သတိယာ ဥပဋ္ဌပေတ္တာ ပညာယ ပရိစ္ဆိန္နတိ၊ တသ္မာ ဥဘယမေဝ ကမ္မံ။ သေသာ အင်္ဂါနေဝ ဟောန္တိ၊ နော ကမ္မန္တိ ဝုတ္တံ။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုပိ သေဝ နယော။ အဘိဓမ္မေ ပန သဗ္ဗမေတံ အဝိသေသေန စေတနာသမ္ပယုတ္တကမ္မန္တေဝ ဝုတ္တံ။[1]

ဤသို့ဖွင့်ဆိုသော သံခိတ္တသုတ် ဝိတ္ထာရသုတ် အဋ္ဌကထာ စကားများအရ—

(က) အရ မဂ်ဉာဏ်လေးပါး။

(ခ) အရ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီပုဗ္ဗဘာဂမဂ် စေတနာ။

(ဂ) အရ မဂ္ဂင်္ဂစ်ပါး ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဤ (က) နှင့် (ခ) အရကို စဉ်းစားသင့်ကြသည်၊ (က) အရ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးရသလို (ခ) အရ မဂ်ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော စေတနာကို ကောက်ယူလိုက ကောက်ယူကြပေလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ကောက်ယူလျှင် မှန်ပါမည်လောဟု တွေးတောကြံဆကြည့်ပါက အမှန်မဟုတ်ကြောင်း သိရှိလာပေလိမ့်မည်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် (ခ) အဖွင့်၌ "ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီ" ဟူသော ဝိသေသန ပါနေသော ကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

မဂ်နှင့်ယှဉ်သော စေတနာကို ယူစေလိုပါက "ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီ" ဟူသော ဝိသေသနမလိုပေ၊ မဂ္ဂစေတနာဟူသော ပါဠိတခုတည်းဖြင့်ပင် ပြည့်စုံလုံလောက်နိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ခ-အရကို ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ခေါ် ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော စေတနာဟူ၍လည်းကောင်း ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ် စေတနာဟူ၍လည်းကောင်း ရဲရဲကြီး ပြန်ဆိုနိုင်ပေသည်။

၁။ အံ ၂ ။ ၃ ။ ၃ ။

အချုပ်အားဖြင့် ရှေးကံသုံးမျိုးကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်သတ်သည်ဆိုခဲ့သော် အရိယာဖြစ်မှ ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ အရိယာဖြစ်မှဆိုသော်လည်း ထိုကံအားလုံး ကုန်အောင်ဆိုလျှင် အရဟတ္တမဂ်ကသာ ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်မျှားမှာ ထိုဉာဏ်မျိုးမရှိ၍ မပယ်သတ်နိုင်ပေ၊ မဂ္ဂင်, ဗောဇ္ဈင်ဟူသော အကဏ္ဍအသုက္ကကံမှာ လောကီလောကုတ္တရာ နှစ်မျိုးရှိ၍ လောကီသတိပညာ မဂ္ဂင်ဗောဇ္ဈင်သည်လည်းကောင်း ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီမဂ်ဟူသော လောကီဝိပဿနာဌ်ပါသော ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်စေတနာသည်လည်းကောင်း လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကို ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ပယ်သတ်ဆိုသော်လည်း မဂ်ကဲ့သို့ သမုစ္ဆေဒမျိုးမဟုတ်၊ တဒင်္ဂမျိုးသာ ဖြစ်သည်။

၇။ ထိုစကား ထင်ရှားစေရန်အတွက် သံယုတ်ပါဠိတော်လာ ကပ္ပနိရောဓသုတ်ကို ဖွင့်ဆိုချက်မျှားနှင့်တကွ ဖော်ပြရန်လိုပေသည်။

"နဝပုရာဏာနိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မာနိ ဒေသေဿာမိ ကမ္မနိရောဓံ ကမ္မနိရောဓ-ဂါမိနိ ံ စ ပဋိပဒံ၊ တं သုဏာထ သာဓုကံ မနသိ ကရောထ၊ ဘာသိဿာမီတိ။

(က) ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ ပုရာဏကမ္မံ။ စက္ခု ဘိက္ခဝေ ပုရာဏကမ္မံ အဘိသင်္ခတံ အဘိသঞ্চেတယိတံ ဝေဒနီယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ပုရာဏကမ္မံ။

(ခ) ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ နဝကမ္မံ။ ယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဧတရဟိ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ နဝကမ္မံ။

(ဂ) ကတမော စ ဘိက္ခဝေ ကမ္မနိရောဓော။ယော ခေါ ဘိက္ခဝေ ကာယ-ကမ္မဝစီကမ္မမနောကမ္မဿ နိရောဓော ဝိမုတ္တိ ံ ဖုသတိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မနိရောဓော။

(ဃ) ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ ကမ္မနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ။အယမေव အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မနိရောဓဂါမိနီ ပဋိ-ပဒါ။ ပ။ စျာယထ ဘိက္ခဝေ မာ ပမာဒတ္ထ၊ မာ ပစ္ဆာဝိပ္ပဋိသာရိ-နော အဟုဝတ္ထ၊ အယံ ဝော အမှာကံ အနုသာသနီတိ။[1]

(မြန်မာပြန်) ရဟန်းတို့ အသစ်အဟောင်းဖြစ်သော ကံကိုလည်းကောင်း ကံ၏ ချုပ်ရာကိုလည်းကောင်း ကံ၏ချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကို လည်းကောင်း ဟောပေအုံ့၊ ထိုတရားကို နာကြကုန်လော့၊ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းကြကုန်လော့၊ ဟောပေအုံ့။

၁။ သံ ၂။၃၄၆။

(က) ရဟန်းတို့ အဘယ်သည် ကံဟောင်းမည်သနည်း၊ ရဟန်းတို့ မျက်စိသည် ကံဟောင်းမည်၏၊ ပြုပြင်အပ်၏၊ စီမံအပ်၏၊ ခံစားမှုအကြောင်းဟူ၍ ရှိရမည်။ ပ။ စိတ်သည် ကံဟောင်းမည်၏၊ ပြုပြင်အပ်၏၊ စီမံအပ်၏၊ ခံစားမှု၏ အကြောင်းဟူ၍ ရှိရမည် ရဟန်းတို့ ဤအလုံးစုံကို ကံဟောင်းဟုဆိုအပ်၏။

(ခ) ရဟန်းတို့ အဘယ်သည်ကံသစ်မည်သနည်း၊ ရဟန်းတို့ ယခုပစ္စုပ္ပန်အခါ၌ အကြင် တစုံတခုအမှုကို ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပြု၏၊ ရဟန်းတို့ ကိုယ်နှုတ်စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဤအမှုကို ကံသစ်ဟုဆိုအပ်၏။

(ဂ) ရဟန်းတို့ အဘယ်သည် ကံ၏ ချုပ်ရာမည်သနည်း၊ ရဟန်းတို့ အကြင် နိဗ္ဗာန်သည် ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု အရဟတ္တဖိုလ်သို့ အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် ရောက်၏၊ ရဟန်းတို့ ဤနိဗ္ဗာန်ကို ကံ၏ချုပ်ရာဟု ဆိုအပ်၏။

(ဃ) ရဟန်းတို့ အဘယ်သည် ကံ၏ချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်မည်သနည်း၊ အဂ်ါရှစ်ပါးရှိသော ဤအရိယာမဂ်ပင်တည်း၊ ဤမဂ်ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ မှန်ကန်စွာသိခြင်း။ ပ။ မှန်ကန်စွာတည်ကြည်ခြင်းတည်း။

ရဟန်းတို့ ဤမဂ်ကို ကံ၏ချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဟုဆိုအပ်၏၊ ရဟန်းတို့ ဤသို့လျှင် ငါသည် ကံဟောင်းကို ဟောအပ်ပြီ၊ ကံသစ်ကို ဟောအပ်ပြီ၊ ကံ၏ချုပ်ရာကို ဟောအပ်ပြီ၊ ကံ၏ချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို ဟောအပ်ပြီ။

ရဟန်းတို့ တပည့်သာဝကတို့၏ အစီးအပွားကို လိုလားသော သနားတတ်သော ဆရာဖြစ်သော ငါသည် သနားခြင်းကိုစွဲ၍ သင်တို့အတွက် ပြုသင့်သည်ကို ပြုအပ်ပြီ၊ ရဟန်းတို့ ဤသည်တို့ကား သစ်ပင်ရင်းတို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကျောင်းတို့တည်း၊ ရဟန်းတို့ (ကိလေသာကို) ရှုံ့မြိုက်ကြကုန်လော့၊ မမေ့မလျော့ကြကုန်လင့်၊ နောင်အခါ နှလုံးမသာမယာ မဖြစ်ကြကုန်လင့်၊ ဤသည်ပင်လျှင် သင်တို့အတွက် ငါတို့၏ အဆုံးအမတည်းဟု မိန့်တော်မူ၏။[1]

ဤပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်တို့ဖြင့် ကံဟောင်း ကံသစ် ကံ၏ ချုပ်ရာနှင့် ကံ၏ ချုပ်ရာသို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်တို့ကို သိသာနိုင်၏၊ ထိုထက်ပိုမို ကျယ်ပြန့်စွာ သိသာနိုင်ရန် ယင်းပါဠိတော်၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားတို့ကို အနည်းငယ် ထုတ်ပြဦးမည်။

၁။ သံ။ မြန်၊ ၂၊ ၃၄၀။

"နဝပုရာဏဝဂ္ဂသ ပဌမေ နဝပုရာဏာနိတိ နဝါနိ စ ပုရာဏာနိ စ။ စက္ခု ဘိက္ခဝေ ပုရာဏကမ္မန္တိ နဝ ဇက္ခု ပုရာဏံ၊ ကမ္မမေဝ ပုရာဏံ၊ ကမ္မတော ပန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ပစ္စယနာမေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ အဘိသင်္ခတန္တိ ပစ္စယေဟိ အဘိသမာဂန္တ္မာ ကတံ။ အဘိသဉ္စေတယိတန္တိ စေတနာယ ပကပ္ပိတံ။ ဝေဒနိယံ ဒဋ္ဌဓမ္မေ ဝေဒနာယ ဝတ္ထု၏တိ ပဿိတဗ္ဗံ။ နိရောဓာ ဝိမုတ္တိ ဖုသတီတိ ဣမဿ တိဝိဓဿ ကမ္မဿ နိရောဓေန ဝိမုတ္တိ ဖုသတိ။ အယံ ဝုစ္စတိတိ အယံ တဿာ ဝိမုတ္တိယာ အာရမ္မဏဘူတော နိရောဓော ကမ္မနိရောဓောတိ ဝုစ္စတိ။ ဣတိ ဣမဿိ သုတ္တေ ပုဗ္ဗဘာဂ-ဝိပဿနာ ကထိတာ"[၁]။

ယင်း အဋ္ဌကထာစကားကို ဋီကာက ဤသို့ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏၊

"သမ္ပတိ ဝိဇ္ဇမာနဿ စက္ခုဿ တံနိဗ္ဗတ္တဿ ကမ္မဿ စ အဓိပ္ပေ-တတ္တာ "နစက္ခု ပုရာဏံ၊ ကမ္မမေဝ ပုရာဏ" န္တိ ဝတ္ဝာ ယထာ တဿ စက္ခုဿ ပုရာဏပရိယာယော ဝုတ္တော၊ တံ ဒဿေန္တော အာဟ "ကမ္ဗ-တော ပနာ" တိ အာဒိ။ ပစ္စယနာမေနာတိ ပုရိမဇာတိသံသိဒ္ဓတ္တာ "ပုရာဏ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗဿ ပစ္စယဘူတဿ ကမ္မဿ နာမေန ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ "ပုရာဏကမ္မ"န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ၊ ပစ္စယေဟိ အဘိသမာဂန္တ္မာကတန္တိ တဏှာ-ဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယေဟိ အဘိမုခဘာဝေန သမာဂန္တ္မာ သမေစ္စ နိဗ္ဗတ္တိတံ။ စေတနာယာတိ ကမ္မစေတနာယ။ ပကပ္ပိတန္တိ အဘိသမိဟိတံ။ ဝေဒနာ ယာတိ အတ္တာနုံ နိဿာယ အာရမ္မဏံ ဂဟေတ္ဝာ ပဝတ္တာယ ဝေဒနာယ။ ဝတ္ထု၏တိ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏံ ပဝတ္တဋ္ဌာနန္တိ ဝိပဿနာပညာယ ပဿိတဗ္ဗံ။ ကမ္မဿ နိရောဓေနာတိ ကိလေသာနုံ အနုပ္ပါဒနိရောဓသိဒ္ဓေန ကမ္မဿ နိရောဓေန။ ဝိမုတ္တိ ဖုသတီတိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ ပါပုဏာတိ။ အာရမ္မဏဘူတော နိရောဓော နိဗ္ဗာနုံ "ကမ္မနိရောဓော"တိ ဝုစ္စတိ၊ "ကမ္မံ နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာ"တိ ကတ္ဝာ၊ "စျာယထ ဘိက္ခဝေ မာ ပမာ-ဒတ္ထာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ "ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ ကထိတာတိဝုတ္တံ"[၂]။

ပြဆိုအပ်ပြီးသော ကမ္မနိရောဓသုတ် ပါဠိတော်ဖြင့်-

(က) စက္ခုစသည်၏ အကြောင်းကံကို ကံဟောင်း=ပုရာဏကံ။

(ခ) ယခု ပစ္စုပ္ပန်အခါ၌ ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော တစုံတခုသော အမှုကို ကံသစ်=နဝကံ။

၁။ သံ ၂ ၃၊ ၄၆။ ၂။ သံ ၂ ၃ ၂၊ ၃၁၅၊၃၁၆။

(ဂ) ကံသစ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု အရဟတ္တ ဖိုလ်၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ရောက်သောနိဗ္ဗာန်ကို ကံ၏ချုပ်ရာ=ကမ္မ နိရောဓ။

(ဃ) မှန်ကန်စွာမြင်ခြင်း 'သမ္မာဒိဋ္ဌိ' စသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ကံ၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း = ကမ္မနိရောဓ ပဋိပဒါဟု ပြတော်မူ၏။

ဂ။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ကံသစ်=နဝကမ္မ၏ အရမှာ ကာယဝိညတ်ကို ဖြစ်စေ၍ ကာယဒ္ဒါရကြောင့်ဖြစ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာ ၂၀-ဟူသော ကာယသဉ္စေတနာကို ကာယကံ။

ဝစီဝိညတ်ကို ဖြစ်စေ၍ ဝစီဒ္ဒါရကြောင့် ဖြစ်သော ကာမာဝစရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာ ၂၀-ဟူသော ဝစီသဉ္စေတနာကို ဝစီကံ။

ကာယ ဝစီ ဂိညတ်နှစ်မျိုးတို့ကို မဖြစ်စေမူ၍ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာ ၂၀၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉-ခုအားဖြင့် မနောသဉ္စေတနာ ၂၉-ခုကို မနောကံဟု ခေါ်သည်၊ ဤသုံးမျိုးသော ကံကို ကံသစ် နဝကမ္မဟု ဆိုရ၏။

ဤ ကမ္မနိရောဓသုတ် ပါဠိတော်ပါ—

"ယော ခေါ ဘိက္ခဝေ ကာယကမ္မဝစီကမ္မမနောကမ္မဿ နိရောဓော ဝိမုတ္တိ ဖုသတိ" ဟူသော ဝါကျကို " နိရောဓေန ဝိမုတ္တိ ဖုသတိ " တိ ဤမဿ တိ ဝိဓဿ ကမ္မဿ နိရောဓေန ဝိမုတ္တိ ဖုသတိ" ဟု အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆို၏။

အဓိပ္ပာယ်မှာ–သုံးပါးအပြားရှိသော ကံသစ် 'နဝကမ္မ' ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏ဟု ဆိုလိုသည်၊ နဝကမ္မချုပ်မှုဆိုသည်မှာ ကိလေသာတို့၏ တဖန်မဖြစ်ခြင်းဟူသော မျုပ်မှုဖြစ်မှသာ ကံချုပ်သည်ဟု ဋီကာကဆိုသည်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ရဖို့မှာ ကံချုပ်ရမည်၊ ကံချုပ်ဖို့မှာ ကိလေသာမျှား တဖန်ပြန် မဖြစ်ခြင်းဖြင့် ပြီးသည်။

ကိလေသာပြန် မဖြစ်အောင် မည်သို့လုပ်ရမည်နည်း၊ ကမ္မနိရောဓဂါမိနီ-ပဋိပဒါခေါ် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားရမည်၊ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာ မဂ်စိတ်၌ပါဝင်သော မဂ္ဂင်လော ပုဗ္ဗဘာဂခေါ် ဝိပဿနာ၌ပါဝင်သော မဂ္ဂင်လောဟု အတွေးအခေါ်နှစ်မျိုးဝင်နိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဤမသို့သုတ္တေ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ ဂဟိတာ' ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုသည်။

၁။ အာဘိ ၆ ၂ ၁၃၂။

အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ဆိုနိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိနေပြန်ရကား—

"စျာယထ ဘိက္ခဝေ မာ ပမာဒတ္ထာတိ ဝုတ္တတ္တာ ပုဗ္ဗဘာဂ-ဝိပဿနာ ကထိတာတိ ဝုတ္တံ" ဟု ဋီကာဆရာ ဖွင့်ပြလေသည်။

၉။ ဤသည်တို့ကိုထောက်ထား၍ မဂ်မရမီစပ်ကြား ဝိပဿနာဌာပါဝင်သော စေတနာ လောကီမဂ္ဂင်ဗောဇ္ဈင်ထိုက်သော သတိပညာမျှားသည် ကိလေသာကို တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်သည်နှင့်အမျှ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံခေါ် ကံသစ်နှစ်ဆယ့်ကိုးပါးတို့ကိုလည်း ဝိပဿနာဌာပါဝင်သော ယင်းစေတနာမဂ္ဂင်ဗောဇ္ဈင်ထိုက်သော ယင်း သတိပညာတို့က သူတို့သတ္တိရှိသလောက် ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သည်၊ ဝိဝဋ္ဋခေါ် နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တ၍ လှူဒါန်းသော ဒါနစေတနာသည်လည်းကောင်း ပုဗ္ဗဘာဂ ဝိပဿနာမျှားသည် လည်းကောင်း လေးခုမြောက်သော အကဏ္ဍ အသုက္ကအကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါကကံ၌ ပါဝင်သည့်အတွက် သူတို့၏ သတ္တိအလျောက် ကဏ္ဍ ကဏ္ဍဝိပါက စသော ရှေးစေတနာကံသုံးမျိုးကို နည်းပါးအောင် လုပ်နိုင်သည်ဟူသော စကား၏ အထောက်အထား အကိုးသာဓကအဖြစ် ဤ ကမ္မနိရောဓသုတ်မှာ အခိုင်မာဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ကဏ္ဍ ကဏ္ဍဝိပါက စသော ကံလေးပါးအစဉ်အရ ရှေးကံသုံးမျိုးကို လေးခုမြောက် အကဏ္ဍအသုက္ကအကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါကကံ က ကုန်နေးအောင်ပြုနိုင်သည်ဟု ဆိုရာ၌ ထို လေးခုမြောက် ကံအရမှာသည်း ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ်စေတနာနှင့် ဝိပဿနာ တရားမျှား ပါဝင်နိုင်သည်ဟူသော အယူအဆကို မကျေနပ်နိုင်သေးပါက ဖော်ပြလတ္တံ့သော 'မဟာကမ္မဝိဘင်'သုတ်လာ ပါဠိတော်စကားမျှားနှင့် အဋ္ဌကထာ စကားမျှားကို နက်နက်နဲနဲ ဝေခွဲကြည့်ရှုကြရန် လိုပေသည်။

၁၀။ လေးခုမြောက် ကံဟု ဆိုအပ်သော ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီစေတနာ မဂ္ဂင်ဗောဇ္ဈင်ထိုက်သော သတိပညာတို့ကသာ ကဏ္ဍ ကဏ္ဍဝိပါက စသော ရှေးစေတနာကံ သုံးမျိုးကို ကုန်ခန်းစေနိုင်သည်မဟုတ်၊ ရိုးရိုး ဒုဗ္ဗလကံကို ဝိုးရိုးဗလဝကံက လွှမ်းမိုးနိုင်ကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်မှာ ဤသို့ဖြစ်ပေသည်—

ဤတို့ ခေါ် အာနုဘ

(က) အတ္ထိ ကမ္မံ အဘဗ္ဗံ အဘဗ္ဗာဘာသံ၊

(ခ) အတ္ထိ ကမ္မံ အဘဗ္ဗံ ဘဗ္ဗာဘာသံ၊

(ဂ) အတ္ထိ ကမ္မံ ဘဗ္ဗဥ္စေဝ ဘဗ္ဗာဘာသဉ္စ၊

(ဃ) အတ္ထိ ကမ္မံ ဘဗ္ဗံ အဘဗ္ဗာဘာသန္တိ[1]။

---

[1] မ ၃ ၂၅၈။

(က) ကြီးပွားကြောင်း ကင်းသည်ဖြစ်၍ ကြီးပွားကြောင်း ကင်းသော ဒုဗ္ဗလ အကုသိုလ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်သော ဗလဝအကုသိုလ်တည်း။

(ခ) ကြီးပွားကြောင်း ကင်းသည်ဖြစ်၍ ကြီးပွားကြောင်း ဒုဗ္ဗလကုသိုလ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်သော ဗလဝကုသိုလ်တည်း။

(ဂ) ကြီးပွားကြောင်းလည်းဖြစ်၍ ကြီးပွားကြောင်း ဒုဗ္ဗလကုသိုလ်ကို လည်း လွှမ်းမိုးတတ်သော ဗလဝကုသိုလ်တည်း။

(ဃ) ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်၍ ကြီးပွားကြောင်းကင်းသော အကုသိုလ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်သော ကုသိုလ်တည်း။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အထောက်အထားများအရ အကုသိုလ်တဲ့ လောကီဝဋ္ဋနိဿိတ ကုသိုလ်တို့သည် ဘုံသုံးပါးဌ် တဝဲလည်လည် ဖြစ်စေနိုင်ကြသောကြောင့် ထိုကံများကို ရှောင်ကြဉ်၍ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကံ,မဂ္ဂင်,ဗောဇ္ဈင် ဟူသော အကဏ္ဍ အသုက္ကအကဏ္ဍအသုက္ကဝိပါကကံမျိုးကို ပြုစေလိုသောအားဖြင့် "အကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကို ပြုမှားမိလျှင်။ပ။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထိုကံ နှစ်ဆယ့်ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံ သုံးဆယ့်တစ်က လွတ်ကြမည်၊ ထို ဘုံသုံးဆယ့်တစ်ဌ် မဖြစ်သည်ကို နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်" ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာ၏ စကားများကို မှားသည်ဟု ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များက မယူဆကြပေ။

၁၁။ စောဒနာအမှတ် (၁၀) ပိုဒ်ခွဲ (ဂ)ဌ်-

(ဂ) "ထို့ကြောင့် ကာမ, ရူပ, အရူပ ဟူသော ဘုံသုံးရွာမှာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပျောက်ကင်းမှု ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ခွါရှဲမှု သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဖြစ်စေလျက် တဏှာမဖက် ဝင်္ဂမ္ဘထွက်လိုသောဆန္ဒ, မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခုဖြင့် ပြုသမျှသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဆိုသည် ဟူလို"။

ဤစကားရပ်များကို ထုတ်ပြု၍ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းစေပြီးမှလုပ်သောကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဟု ဆိုခြင်းသည် လိုရာတဘက်ကမ်းသို့ရောက်ပြီးမှ ကူးစရာ ဖောင်ပြန်ရှာရသည်နှင့်၊ တူပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မရသေး, မရောက်သေး၍ သံသရာ၏ဒီဘက်ကမ်းမှ နိဗ္ဗာန်တဘက်ကမ်း ကူးလို၍သာ ပါရမီကုသိုလ် ဟူသော လှေ ဖောင် သင်္ဘောကို ရှာရပါသည်၊ယခုမူ ကြောင်ပန်းဝါဒက

---

၁ ။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ၁၃၊၁၄။

နိဗ္ဗာန်ရောက်ပြီးမှ လေ့ ဖောင် သဘော်ကို ပြန်ရှာရမည်ဟု ဆိုသဖြင့် မဟာ ကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် လေးခုနှင့် ပြူသောကုသိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်မှ သံသရာကို ပြန်ကူး၍ အလည်တခေါက် ပြန်လာသလိုဖြစ်သည်...စသည်ဖြင့် စောဒက ဆရာ တော်တို့က စောဒနာ တင်ကြပေသည်။

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ထို သမုဒယတဏှာကို လောကုတ္တရာမဂ်စိတ် မဂ္ဂသစ္စာဖြင့် သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်း အကျိုးငှာ ၎င်းဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် ပါရမီကိုသာ ပြူရမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ဤကား ပါရမီပက္ခိယ ဖြစ်ပါသည် ဟူ၍လည်းကောင်း ထို သမုဒယတဏှာကို သမစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ မဟာ ကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုက် စိတ်လေးခု ပရိကမ်ဝိပဿနာ ဥပစာဝိပဿနာ အနုလုံ ဝိပဿနာ ဂေါတြဘူကျေးဇူးတို့ကြောင့် လောကုတ္တရာမဂ်တည်း ဟူသော ဗောဓိ ပက္ခိယတရားတို့ကို ရခြင်း ဤကား ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ် ပါရမီ ဗောဓိ ပက္ခိယကုသိုလ်တို့ကြောင့် ဗောဓိပက္ခိယဖြစ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား ဟူ၍ လည်း ကောင်း ချေပကြသည်။

၁၂။ ဤနှစ်ဖက်သော တင်လွှာ ချေလွှာတို့တွင် စောဒကဆရာတော်များက ခြောက်စောင်တွဲ ကျမ်းဆရာ၏စကားကို သမုဒစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း စေပြီးမှ လုပ်သောကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဟု ဆိုပါသည်ဟူ၍ ကောက်ယူ စောဒနာကြပေသည်၊ ထိုအတိုင်းသာဆိုလျှင်—

(က) တဒင်္ဂဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ။
(ခ) ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ မဟဂ္ဂတစိတ္တံ။
(ဂ) သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ မဂ္ဂစိတ္တံ။
(ဃ) ပဋ္ဌိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ ဖလစိတ္တံ။
(င) နိဿရဏဝိမုတ္တိပ္ပတ္တမ္ပိ တဒုဘယမေဝ။[1]

ယင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ—

(က) တဒင်္ဂဝိမုတ္တိစိတ်မှာ ကာမာဝစရကုသိုလ်၊
(ခ) ဝိက္ခမ္ဘန ဝိမုတ္တိစိတ်မှာ မဟဂ္ဂတ်ကုသိုလ်၊
(ဂ) သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိစိတ်မှာ မဂ်စိတ်မဂ်ကုသိုလ်၊
(ဃ) ပဋ္ဌိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိစိတ်မှာ ဖိုလ်စိတ်၊

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂၊ ၄၃။

(c) နိဿရဏဝီမုတ္တိစိတ်မှာ မဂ်စိတ်, ဖိုလ်စိတ်တို့ဖြစ်၍ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်မှာ သမုဋ္ဌေဒပဟာနသတ္တိမရှိ၊ တဒင်္ဂပဟာနသတ္တိသာ ရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓစာပေ ထေရဝါဒပါဠိကျမ်းဂန်မျှားနှင့် ဆန့်ကျင်၍ နေပေသည်။

ကြောင်ပန်းဆရာတော်သည် အာစရိယပရမ္မရ ထေရနှယ်ဆက် မပျက်စဉ်လာ ပညာရည်ပြည့်ဝ၍ သိဿာနုသိဿတ္ထိအား ဝိပဿနာနည်းနာနယ် ပြသဟောကြားလျက် ပရမတ္ထတရား အဘိဓမ္မာကျမ်းမျှားကိုလည်း ကျက်စားဆင်ခြင်နိုင်သော ပညာရှင်ကြီးတပါးဟု ထင်ရှားလှသော ဂဏာစရိယ ဂဏဦးဆောင် ဦးဒေသျှောင်ဆရာတော်တပါးပင် ဖြစ်သည်၊ ထိုကဲ့သို့သော ဆရာတော်တပါးက မဟာကုသိုလ်တရား၌ သမုဋ္ဌေဒပဟာနသတ္တိ ရှိမရှိကို သိပြီးသားသာဖြစ်ကောင်းရာပါလျက် "ကာမာဝစရမဟာကုသိုလ်မှာ သမုဋ္ဌေဒ ပဟာနသတ္တိ ရှိသည်"ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူ နိုင်လောက်အောင် ရေးသားခဲ့ခြင်းမှာ အလွန် အံ့သြဖွယ်ရာ ကောင်းလှပေသည်၊ သို့သော် "ထိုသမုဒယတဏှာကို လောကုတ္တရာမဂ္ဂသစ္စာဖြင့် သမုဋ္ဌေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ပယ်သတ်နိုင်ပါစေခြင်းငှာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် ပါရမီကုသိုလ်ကိုသာ ပြုရမည်ဟုဆိုလိုပါသည်"ဟူသော စုဒိတကတို့၏ ချေလွှာကို ရှုဆင်ခြင်သော အခါတွင်မူ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနိုင်သည်ဟု စဉ်းစားမိကြသည်။

"သာယာခြင်း လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်, ဂိုက္ခမ္ဘန-ပဟာန်တို့ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ပယ်သတ်နိုင်အောင် တဏှာမဖက် ဝင့်မှုထုက်လိုသော ဆန္ဒပါမသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုနှင့်ပြုသမျှကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဆိုသည်"ဟူသော ပိဏ္ဍတ္ထစကားမျိုး ဖြစ်ကောင်းရာပေ၏၊ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ်မထုက် ထပ်ကာထပ်ကာ မည်သို့ပင် ဖတ်ပါသော်လည်း တဏှာကို သမုဋ္ဌေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်လှန်ပြတ်စဲပြီးမှ လုပ်သောကုသိုလ်သည်သာ ပါရမီကုသိုလ်မည်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်မှာ အခါခပ်သိမ်း ပေါ်လွင်လျက်ရှိပေသည်။

တနည်းအားဖြင့်လည်း မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုမှာ ဝိက္ခမ္ဘန-သမုဋ္ဌေဒပဟာနသတ္တိ ရှိနေသည်ဟုဆိုရာသို့ ရောက်နေပေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ခြောက်စောင်တဲ့ ကျမ်းဆရာ၏ မိမိအလိုရှိရာ အနက်အဓိပ္ပာယ်သို့ ရည်ရွယ်ချက်မမီ ဆိုက်ထိအောင် မရေးသားနိုင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အဓိပ္ပာယ်မှန်ကို သွေလွှဲပယ်ရှား မရေးမသားခဲ့ခြင်းသည်ပင် အမျှားစု၏ ဉာဏ်အမြင်နှင့် ဆန့်ကျင်နေခြင်း အကြောင်းရင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၁၃။ (ဃ) ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကြောင့် ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံ တဆယ်၊ ပုညကိရိယာ ဝတ္ထုဆယ်ပါးကြောင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတဆယ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံငါးခု၊ အရူပါဝစရကုသိုလ်ကံလေးခု အားဖြင့် ကံပေါင်းနှစ်ဆယ့်ကိုးခု။[1]

စောဒကဆရာတော်များက အထက်ပါခြောက်စောင်တွဲလာ စကားရပ်ကို ထုတ်ပြ၍ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံတဆယ်နှင့် ပုညကိရိယာဆယ်ပါးကြောင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတဆယ်ကတော့ တဆယ်ချင်းတူလို့ရှိပါစေဦး၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ ငါးပါး၊ အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံလေးပါးက ဘာ့ကြောင့်ဖြစ်ရပါသလဲ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းဆိုလျှင် ဘာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းစီးဖြန်း၊ စီးဖြန်းတာချင်း သဘောတူလို့ တခုပဲဆိုလျှင် ရူပကုသိုလ်ကံလည်း ငါးခုမဖြစ်ပဲ တခုသာဖြစ်ရာသည်၊ အရူပကုသိုလ်ကံကလည်း တခုတည်းသာဖြစ်ရာသည်၊ အကယ်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာနည်းစနစ်အရ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်တောင်ရှိတာကိုးဆိုလျှင် သူ့မောင်းဆုံနှင့် သူ့မောင်းကျောက်ဆိုသော ကြောင်ပန်းပုံသေနည်းအရ ရူပအရူပကုသိုလ်ကံ လေးဆယ်ပင် ဖြစ်ရပါမည်၊ သို့မဟုတ် အထက်ကဖော်ပြခဲ့သလို သဘောတရားချင်းတူ၍ ကောက်ယူပါသည် ဆိုလျှင်လည်း တခုသာဖြစ်ရပါမည်၊ ယခုမူ တခုလည်းမဟုတ် လေးဆယ်လည်း မဟုတ်၊ အပေါ်က အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံကောက်စဉ်က ပြုလုပ်မှုအခြင်းအရာ ကမ္မပထအလိုက် တဆယ်စီကောက်ခဲ့ပြီး အောက်က မဟဂ္ဂုတ်ကျတော့မှ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရူပဈာနငါးပါး အရူပဈာနလေးပါးဟု ဆိုသော ကြောင့် ကြောင်ပန်းဝါဒသည် စာပေနည်းအရလည်းမမှန် သဘာဝမှန်လည်း မဟုတ် ကိုယ်ကြိုက်ရာကောက်ကာ စာပေပရိယတ် မတတ်ကျမ်းသူများအား လှည့်စားသော မာယာသာဌေယျဝါဒ ဖြစ်ပါသည်ဟု စောဒနာလွှာတင်သွားကြပေသည်။

စုဒိတက ဆရာတော်များကလည်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ကြီး ရေးသားစီရင်သော ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ ပဌမတွဲ နှာ–၃၃၆–လာ သင်္ခါရအပြားနှင့် သင်္ခါရမည်ပုံ ခေါင်းစဉ်ပါ ဒါန,သီလ, ဘာဝနာမယ ကာယဝစီ, မနောသင်္ခါရ ကာမာဝစရကုသိုလ် စေတနာရှစ်ခုဟု ကောက်ယူထားမှုကို နည်းယူ၍ မဟာကုသိုလ်ကံစေတနာ ရှစ်ပါးသည် ကမ္မပထနည်းအားဖြင့် ကုသိုလ်ကံတဆယ် ဖြစ်ပါသည်၊ ရူပ အရူပကုသိုလ်စေတနာ ကိုးပါးသည် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံကိုးပါး ဖြစ်ပါသည်၊ ဤသို့ပေါင်းလျှင် ကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါး ဖြစ်ပါသည်ဟု ချေပသောဓနာကြေပေသည်။

---

[1] ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ ၂၂၇။

နှစ်ဖက်သော အချေအတင်စကားများကို ခြုံငုံသုံးသပ်သည်ရှိသော် သင်္ချာအားဖြင့် တူညီနေသော်လည်း ကံစေတနာဟူသော သရုပ်မပေါ်လွင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေပေသည်။

"ဝေဒံ ပုညာဘိသင်္ခါရဝသေန တေရသ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရဝသေန ဒ္ဒါဒသ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဝသေန စတသောတိ သဗ္ဗာပေတာ ပရိပိဏ္ဍိတာ ကေ္ကနတိ သ စေတနာ ဟောန္တိ"။[1]

ဤသမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာလာစကားအရ မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ခု ရူပကုသိုလ်စိတ် ၅-ခု၌ ရှိသောစေတနာ ၁၃-ခုဟူသော ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၌ရှိသောစေတနာ ၁၂-ခုဟူသော အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အရူပကုသိုလ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော စေတနာ ၄-ခုဟူသော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ၊ ပေါင်းစေတနာ(၂၉)ပါးတို့သည် ကံမည်ကုန်၏ဟု ရေတွက်ခြင်းသည်သာ ရှင်းလင်းတိကျသည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်များက ယူဆကြပေသည်။

၁၄။ (ခ)"ပါဏာတိပါတအစရှိသော ဒုစရိုက်မှ ပြုသူခပဲမှာ ငရဲသို့ကျရောက်သည်ဟူသော ဒေါနာတော်ကို ယုံပါ၏လောမေးသောအခါ မိရိုးဖလာဆရာအစဉ် လူတိုင်းပင်ယုံပါ၏ဆိုရာတွင် အနိစ္စခေတ် ပရမတ်ပြင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဘယ်ဟာတစိ မရှိသည်ကိုပင် သိမြင်မှသာ ထိုဒေ-သနာတော်ကို ယုံရာကျမည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှာ အနှစ်အထည်နှင့် တကယ်ရှိက ထိုအဝိစိစသော ငရဲရှစ်သွယ်ကို အထယ်ရောက်အောင် ဘယ်အပေါက် ဘယ်တွင်းက ဆင်းကြမည်နည်းမေး။ ထိုအခါ အနှစ်ဖြင့် နိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စခေတ်ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဟုဆိုရာ၏၊ ဆိုဘို့သာရှိသည်၊ ထို့တူပမာ လူနတ်ဗြဟ္မာ ခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းကိုမှီ၍သာ သိရာ၏"[2]။

စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာအမှတ်-၁၀၊ ပိုဒ်ခွဲ(ခ)အဖြစ်အထက်ပါ ခြောက်စောင်တွဲလာ စကားရပ်ကိုထုတ်ပြပြီးလျှင် ဒုစရိုက်ပြုသူငရဲမသွားရုပ်နာမ်သာ ငရဲသွားသည်ကို ကြောင်ပန်းက ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဘယ်ဟာတစိ မရှိသော ကြောင့် အနိစ္စခေတ်,ပရမတ်သာရောက်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငရဲသွားသည်ဆိုလျှင် ငရဲရောက်အောင် ဘယ်တွင်း ဘယ်အပေါက်က ဆင်းကြမည်နည်းဟု အမေးထုတ်ထားပါသေးသည်။

သမ္မုတိသစ္စာနှင့်ပရမတ္ထသစ္စာကို လည်းကောင်း သမ္မုတိဒေသနာနှင့်ပရမတ္ထဒေသနာကိုလည်းကောင်း သူ့စည်းနှင့်သူ သူ့နေရာနှင့် သူ့နေရာ အသုံးမပြုပဲ

---

[1] အဘိ၀ ၂၊၁၃၆။ [2] ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှ၁၂၅၅။

ရောထွေးယှက်တင် အံ့မဝင် ဂုဏ်မကျ အသုံးချထားသဖြင့် "လှချင်လွန်း၍ သွားချောင်တိုက်၊ ရေစီးကမ်းပြိုလိုက်" ဆိုသကဲ့သို့ ပညတ်ပရမတ်ရှုပ်ထွေးလျက် ။ပ။ထိုသို့သမုတိသစ္စာ ပရမတ္ထသစ္စာမကဲ့ပဲဒုစရိုက်ကိုပြုသူမှာ သတ္တဝါပြုလုပ်သည် မဟုတ်၊ ဒုစရိုက်တရားသ ဘာဝကသာပြုလုပ်သည်၊ ထို့ကြောင့် အကျိုးတရားကို ခံစားသည်မှာလည်း အနိစ္စခေါတ် ပရမတ်, ဒုစရိုက်ပြုလုပ်သူကလည်း အနိစ္စခေါတ် ပရမတ်ဖြစ်၍ အားလုံးပရမတ်သဘောသာဆိုကာ လုပ်ချင်ရာလုပ်၍ဒုစရိုက်သော သုစရိုက်သောရှောင်ရန်မလိုပဲ ကံကိုပယ်သောဝါဒကိုဖြစ်ပွားစေခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ ဝိပဿနာတရားအင်ုပ်ကိုခိုကာ ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော်ကို ချိုးဖဲ့ကျက်ဆီးသည့် မာယာသာဌေယျ အဓမ္မဝါဒသာဖြစ်ပါသည်ဟု စောဒနာလွှာတင်ပြကြပေသည်။

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကလည်း အဘယ့်ကြောင့်ဆိုတော်မူသနည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် တိတ်နာဂတံ မဆက်ဆံသောဝေါဟာရမတ္တ သတ္တလောကပညတ်မျှမှာ ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကရဏဘာဝနာဟူသော ပရမတ်ကိစ္စလေးဌာနနှင့် ချ၍ကြည့်က မရှိ မရ သက်သက်မျှ မဆိုင်မစပ်သော ထိုသို့လူနတ်ပညတ်မျှမှာ ရှာကြံပါလျှင် အဝိဇ္ဇာနှင့်တဏှာမာန ဂါဟပြင်းထန် သဏ္ဌာန်အရိပ် နိမိတ်အမြင်ထင်လွဲစွဲမှား ဥမ္မတ္တကအလား ဒုက္ခတရားအလွန်ပွားမြဲ ဖြားသောကြောင့်တည်း။ ပ။ "ပရမတ္ထံ ကထေန္တောပိ သမ္မုတိ အမုဏ္ဍိတ္ဘာ ကထေန္တိ" (နိဒါနသံယုတ်အဋ္ဌကထာ ခဏ္ဍ-နှာ-၂၂)အရ ပရမတ္ထသစ္စာကိုမှတ်လွယ်ယူလွယ် နားလည်လွယ်စေခြင်းငှာ အခ္ခါ အခ္ခါသောအရာမှာ မြတ်စွာဘုရားကြီးတို့သည်ပင် သမ္မုတိသစ္စာကိုယှဉ်၍ အမည် တင်ကာ မြင်သာအောင်ဟောတော်မူကြကုန်၏ စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုရှင်းလင်းကာ သောဓနာလွှာတင်ကြပေ၏။

၁၅။ ဤ၌(ခ)"ပါဏာတိပါတအစရှိသော ဒုစရိုက်ပြုသူခပဲမှာ။ ပ။ ငရဲရှစ်သွယ်ကို အထယ်ရောက်အောင် ဘယ်အပေါက်ဘယ်တွင်းက ဆင်းကြမည်နည်းမေး"ဟူသောစကားကို ရှေးဦးစွာ စိစစ်လိုပေသည်။

ဖော်ပြပြီးသော ကျမ်းဆရာ၏စကားဝါကျတရပ်လုံး၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ ဒုစရိုက်သမားသည် ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ်ဖြစ်သည်၊ ပညတ်ဆိုသည်မှာ ပင်ကိုယ်ကပင် ပရမတ္ထလိုထင်ရှားရှိနေသည့် တရားမဟုတ်သည့်အတွက် ငရဲသို့ကျရောက်နိုင်(သည့်သဘောမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်ဖော်ပြပြီးသော စကားကိုမှားသည်ဟုမဆိုနိုင်ခေ့၊ ဤအကြောင်းကို စောဒနာအမှတ်(ဂ) စာပိုဒ်-၄ ၌ ပြည့်ပြည့်စုံစုံလေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပေသည်။

ဤအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သစ္စာနှင့်ကထာကို ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြရန်လိုပေသည်၊ ထိုစကားရပ်၌–

(က) သမ္မုတိသစ္စာ

(ခ) ပရမတ္ထသစ္စာ

(ဂ) သမ္မုတိကထာ-ဒေသနာ

(ဃ) ပရမတ္ထကထာ-ဒေသနာ

ဤလေးမျိုးကို ကွဲကွဲပြားပြား သိရှိရန်လိုအပ်၏။

(က) အိုးကွဲခြင်း, ပုဆိုးပျက်စီးခြင်းဖြစ်သော်လည်းကောင်း အသိဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလိုက်သော်လည်းကောင်း အိုးပုဆိုးဟူသောအနက် ပျက်ယွင်းသွားခြင်းသည် သမ္မုတိသစ္စာမည်၏။

(ခ) ပထဝီစသောရူပ်တရား၏ ကြမ်းခြင်းနုခြင်းစသော ကက္ခဋမုဒုတ္တသဘောစသည်၌လည်းကောင်း ဖဿစသောနာမ်တရား၏ ဖုသနစသောသဘောစသည်၌လည်းကောင်း ခွဲ၍စိတ်၌ကြည့်ရခြင်းသဘောကို မရနိုင်၊ သမ္မုတိသစ္စာ၏ပြောင်းပြန် ခိုင်မြဲသောအနက်သည် ပရမတ္ထသစ္စာမည်၏။

"တတြိဒံ သမ္မုတိပရမတ္ထာနံ လက္ခဏံ၊ ယသ္မိ ဘိန္နေ ဗုဒ္ဓိယာ အဝ-ယဝဝိနိဗ္ဘောဂေ ဝါ ကတေ နတ္ထိ သမညာ၊ သာ ဃဋပဋာဒိပ္ပဘေဒါ သမ္မုတိ၊ တဗ္ဘိပရိယာယတော ပရမတ္ထော၊ နဟိ ကမ္မဋ္ဌဖုသနာဒိ သဘာဝေ အယံ နယော လဗ္ဘတိ။"[1]

တနည်းအားဖြင့်—(က) ရုပ်ဝေဒနာအစရှိသော ထင်ရှားရှိသောအနက်၏ အထူးထူးဖြစ်သော အခြင်းအရာတို့ကိုစွဲ၍ စိတ်ဖြင့်ကြံစည်ပြီး အကောင်အထည်ပြုလုပ်လျက် စိတ်ဌသိအပ်ရအပ်သော သတ္တ ပုဂ္ဂလစသော ပရိကပ္ပအနက်သည် သမ္မုတိသစ္စာမည်၏။

(ခ) အနိစ္စစသော သာမညလက္ခဏာ ဖုသနစသော သီးခြားလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော စိတ်ဝေဒနာ အစရှိသော သဘာဝသိဒ္ဓ အနက်သည် ပရမတ္ထသစ္စာမည်၏။

(ဂ) သတ္တ ပေါသ ဒေဝ ဗြဟ္မာ-စသော စကားသည် အမ္မုတိကထာ ဒေသနာမည်၏။

(ဃ) အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သတိပဋ္ဌာန် သမ္မပ္ပဓာန် စသောစကားသည် ပရမတ္ထကထာ ဒေသနာမည်၏။

၁။ မဇ္ဈိ၊ဝ၊၂၄၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂၊၄၀၀

ဗုဒ္ဓါနံ ပန ဒ္ဒေကထာ သမ္မုတိကထာ စ ပရမတ္ထကထာ စ။တတ္ထ "သတ္တော ပေါသော ဒေဝေါ ဗြဟ္မာတိ" အာဒိကာ သမ္မုတိကထာ နာမ။ "အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာ ခန္ဓာ ဓာတုယော အာယတနာနိ သတိ-ပဋ္ဌာနာ သမ္မပ္ပဓာနာတိ" အာဒိကာ ပရမတ္ထကထာ နာမ။[၁]

သမ္မုတိယာ ဝေါဟာရဿ ကထနံ သမ္မုတိကထာ။ ပရမတ္ထဿ သဘာဝဓမ္မဿ ကထနံ ပရမတ္ထကထာ။[၂]

သမ္မုတိသစ္စာကို ပြောဆိုသုံးစွဲခြင်းကြောင့် အပြစ်မရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ (က) တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ လုံးဝမရှိသည့်အတွက် ဒေဝဒတ္တော, နေရယိကော, မမပတ္တံ-စသည်ဖြင့် သမ္မုတိကထာကို သုံးနှုန်းသော်လည်း ဘုရားရဟန္တာများမှာ အပြစ်မရောက်ကြတော့ပေ။

(ခ) တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မကပ်ငြိပဲ သမ္မုတိသစ္စာကို ပြောဆိုသုံးနှုန်းသော အချို့သော ပုထုဇဉ် သေက္ခများဌာ်လည်း အပြစ်မရောက်နိုင်ပေ၊ သမ္မုတိသစ္စာကို ပြောဆိုသုံးစွဲခြင်းကြောင့် အပြစ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာကား တဏှာမာနဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် နှစ်နှစ်ကာကာ ထင်မှတ်စွဲလမ်းပြီးလျှင် သမ္မုတိသစ္စာကို သုံးနှုန်းခြင်းပြောဆိုသော အချို့သော ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။[၃]

ဆိုခဲ့ပြီးသော ကထာတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျဇျာသယ အလိုက် သမ္မုတိကထာကို အသုံးပြုတော်မူသည့် အခါလည်း ရှိသည်၊ ဤကျမ်းဆရာ၏ "ပါဏာတိပါတအစရှိသော ဒုစရိုက်မှုပြုသူခပဲမှာ ရဲသို့ကျရောက်သည် ဟူသောဒေသနာကို" ဟူသောစကားမှာ သမ္မုတိကထာ သမ္မုတိဒေသနာ ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္မုတိကထာကို အသုံးပြုတော်မူသော်လည်း တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ မကပ်ငြိပဲ လူအများတို့ အသိအမှတ်ပြုထားသောစကားကို အသုံးပြုတော်မူသည့်အတွက် မှန်ကန်သော, မုသားမဖြစ်သောစကားဖြစ်၍ အပြစ်မရှိပေ။

ထို့ပြင် ပုဂ္ဂလကထာ ပညတ္တိကထာကို မြတ်စွာဘုရား အသုံးပြုတော်မူရာ၌ ဟီရိ ဩတ္တပ္ပကို ပြုခြင်းငှါ.... စသောအကြောင်း ရှစ်မျိုးတို့တွင် ရှစ်ခုမြောက် လောကသမ္မုတိကို မပယ်မြင်းအကျိုးလည်း ပါဝင်သည်ဖြစ်၍ လောကသုံးခေါ် လူအများသုံးနှင့် ဆန့်ကျင်တော်မမူပဲ လောကသမ္မုတိ၌ ရပ်တည်တော်မူသည်။

တသ္မာ အယမ္ပိ အာယသ္မာ လောကဝေါဟာရကုသလတာယ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဒေသနံ အဝိလောမေန္တော လောကသမ္မုတိယံ ဋ္ဌတ္ဝာဝ 'စတ္တာရောမေ အာဝုသော ပုဂ္ဂလာ' တိ အာဟ၊ တသ္မာ ဧတ္ထ ပရမတ္ထ-ဝသေန အဂ္ဂဟေတ္ဝာ သမ္မုတိဝသေနေဝ ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော။[၄]

၁။ ဒီဋ္ဌ ၁:၃၁၅၊ မဋ္ဌ ၁၀:၄၂။ ၂။ သီဋ္ဌိသစ်၊ ၂:၃၉၇။
၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂:၃၂၅။ ၄။ မဋ္ဌ၊ ၁၀:၄၄။

ထို့ကြောင့် ဤ အရှင် သာရိပုတ္တရာသည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်ကို ဆန့်ကျင်တော်မမူပဲ သမ္မုတိသစ္စာ၌ ရပ်တည်၍ စတ္တာရောမေ ပုဂ္ဂလာဟု ဟောတော်မူသည့်အတွက် ပရမတ္ထ၏ အစွမ်းဖြင့်မယူပဲ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် သာ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသိထိုက်၏ဟု အဌကထာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သားရာ၏။

အထက်ဖော်ပြပါ ခြောက်စောင်တွဲကျမ်း ဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းစကားအဓိပ္ပါယ်ကို စိစစ်သော်–" ဒုစရိုက်ပြုသူသည် ငရဲမကျ " ဟူသောအဓိပ္ပါယ်သည် စင်းစင်းကြီးပင် ပေါ်၍နေပေ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ်အနေဖြင့် ငရဲသို့မရောက်သည်မှာ မှန်သော်လည်း ဒုစရိုက်မှု နာနာကွဏိက ကမ္မသတ္တိကြောင့် ငရဲ၌ ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရမည်မှာ ဧကန်သာတည်း။ ခန္ဓာက ခန္ဓာကိုသတ်လျှင် ငရဲကျ၏ဟု ဟောက မည်သူက မည်သူကိုသတ်သည်ဟု သိနိုင်တော့မည်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်က သူတပါး အသက်ကိုသတ်သည်၊ ထိုသို့သတ်သောကြောင့် ငရဲသို့ကျသည်ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ် သမ္မုတိစကားဖြင့် ပြောမှ လူအများနားလည်ကြမည့် အရာဖြစ်၍ သမ္မုတိကထာကို အသုံးပြုရပေသည်၊ ခြောက်စောင်တွဲကျမ်း ဆရာသည် ထိုသဘောကို ကွဲ့ရှောင်၍ ရေးသားထားသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ နားခ၌ တံကျင်လျှိုသကဲ့သို့ ဖြစ်ရသည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်များက ယူဆကြသည်။

၁၆။ ပေါ်ပြခဲ့သော စကားများနှင့် ဆက်တွဲ၍ —

" ထိုအခါ အနှစ်ခြုပ် နိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဟု ဆိုရာ၏၊ ဆိုဘို့သာ၏သည်။ ထို့တူပမာ လူနတ်ဗြဟ္မာ ခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းကို မှီ၍သာသိရာ၏။[1]

ဟူ၍ပါရှိရာ ယင်း၏အဓိပ္ပါယ်မှာ'ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမသွား၊ အနိစ္စဓာတ်ပရမတ်သာ ငရဲသွား၏ ' ဟု ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ဆိုသဖြင့် ဘဝဟောင်းက စိတ်ဝေဒနာ စသော နာမ်ဓာတ်တို့သည် ငရဲဘုံ နတ်ဘုံသို့ သွားရောက်ကြသည်ဟု ဆိုရာသို့ ရောက်ပြန်၏၊ အမှန်မှာကား ရှေးဘဝက ရှုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည် တဆံခြည်မျှ နောက်ဘဝ လာလတ္တံ့သော ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိလာကြသည်မဟုတ်၊ ရှေးဘဝက ပြုခဲ့သော ကံ၏ နာနာကွဏိက ကမ္မသတ္တိကြောင့် နောက်ဘဝလာလတ္တံ့သောဘဝ၌ ဝိပါက်ဝိညာဏ်အမှုးရှိသော ပရမတ်တရားများသာ ဖြစ်ပေါ်လာကြရခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ ၂၃၅။

စိတ်ဝိညာဏ်ဟူသမျှ ဘယ်မျှမသွားကြောင်းကို—

"ဒုရင်္ဂမန္တိ စိတ္တဿ ဟိ မဂ္ဂဋ္ဌသုတ္တမတ္တကမ္မိ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာဘာ-ဂေန ဂမနာဂမနံ နာမ နတ္ထိ၊ ဒူရေ ဌန္တမ္မိ ပန အာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆတိတိ ဒုရင်္ဂမံ နာမ ဇာတံ။"

ဝိညာဏ်က တဆံ့ခြည်မျှ အရှေ့အနောက် တောင်မြောက်အရပ်မျှားသို့ မရွှေ့မရှား မသွားမလာပေ၊ သို့သော် အဝေးမှအာရုံကို ခံယူခြင်းဖြင့်ပင် အဝေးသို့သွားသည် မည်သည် ဖြစ်နေရပေ၏ဟု ဆိုလိုပေသည်။

၁၇။ ထို့ပြင် စုတိမှ ပဋိသန္ဓေသို့ ကူးပြောင်းပုံကိုလည်း ဤသို့ သိသင့်ပေ၏။

"သိယုံ နိဒဿနာ နေတ္ထ၊ ပဋိဃောသာဒိကာ အထ။
သန္ဓာနဗန္ဓတော နတ္ထိ၊ ဂေတာ နာပိ နာနတာ။ပ။
ဝေဠု သတိ သဗ္ဗလောကဝေါဟာရလောပေါ သိယာ။သော စ အနိဋ္ဌော၊
တသ္မာ ဘတ္ထ နကေန္ဓမေကတာ ဝါ နာနတ္ထာ ဝါ ဥပဂန္ဓဗ္ဗာတိ။"

ဤအဋ္ဌကထာစကားလာ ဥပမာကိုဖော်ပြရသော် ပင်ကိုယ်သံနှင့် ပဲ့တင်သံတို့သည် စင်စစ် တခုတည်း ဖြစ်ငြားအံ့၊ ပင်ကိုယ်သံ,ပဲ့တင်သံဟူ၍ နှစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်၊ ပင်ကိုယ်သံနှင့် ပဲ့တင်သံသည် တသီးတခြားစီ ကွဲပြားသည် ဖြစ်ငြားအံ့ ပဲ့တင်သံသည် ပင်ကိုယ်သံနှင့်ဆက်စပ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်။

ဆီမီးညှိထွန်းရာ၌ ပထမဆီမီးနှင့် ဒုတိယဆီမီးတို့သည်ဖြစ်အံ့၊ ပထမဆီမီး, ဒုတိယဆီမီးဟု နှစ်မျိုးဖြစ်မလာနိုင်၊ တသီးတခြားစီ ကွဲပြားသည်ဖြစ်အံ့၊ ဒုတိယဆီမီးသည် ပထမဆီမီးနှင့်ဆက်စပ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်။

တံဆိပ်ရိုက်ရာ၌ တံဆိပ်တုံးနှင့် အမှတ်တံဆိပ်တို့ တူသည်ဖြစ်အံ့၊ တံဆိပ်တုံး အမှတ်တံဆိပ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးဖြစ်မလာနိုင်၊ တသီးတခြားစီ ကွဲပြားသည်ဖြစ်အံ့၊ အမှတ်တံဆိပ်သည် တံဆိပ်တုံးနှင့် ဆက်စပ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်။

လူရိပ်ထင်ရာ၌ လူနှင့်အရိပ်တို့ တူသည်ဖြစ်အံ့၊ လူအရိပ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးဖြစ်မလာနိုင်၊ တသီးတခြားစီ ကွဲပြားသည် ဖြစ်အံ့၊ အရိပ်နှင့်လူသည် ဆက်စပ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်။

ဤဥပမာမျှားအတူ—ဘဝဟောင်းက ဝိညာဏ်သည် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ ရောက်လာသည်မဟုတ်၊ ဘဝဟောင်းက ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော

ဘုရားမှတ်တမ်း ၆ ၊ ၁ ၊ ၁၃၉။ ၊ အောက် ၆ ၊ ၁ ၊ ၁၅

ကံစုတိအနီး ဇောဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော သခ်ါရ၊ ညွှတ်ခြင်းစတတ်သော တဏှာ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်၏ အာရုံ အစရှိသောအကြောင်းမပါပဲလည်း ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ဝိညာဏ် ဖြစ်လာသည်မဟုတ်ဟုမှတ်ပါ၊ ဆုံလိုရင်းမှာ ဘဝသစ်တခု၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ဖြစ်လာရခြင်းသည် ရှေးဘဝက ဝိညာဏ်က လိုက်ပါလာပြီး ဖြစ်နေသည်မဟုတ်၊ ရှေးဘဝက အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ သခ်ါရတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘဝသစ်၌ အသစ်စက်စက် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

၁၈။ ထို့ပြင် ဋီကာဆရာက ပဋိသန္ဓေဝ်ညာဏ်ဖြစ်ရာ၌ ဤဥပမာကိုလည်း တင်ပြထားပေသည်—

"ဗာလသရီရေ ကတံ ဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနံ သိပ္ပသိက္ခနံ သြသဝပ္ပယောဂေါ စ။ပ။နေ စ အညတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ"[1]။

ဤမူလဋီကာဆရာ၏အလိုမှာ "ငယ်သောအရွယ်ကသင်ထားသော အတတ်ပညာသည်လည်းကောင်း အခါအားလျော်စွာ စားထားသောဆေးသည်လည်းကောင်း အရွယ်ရောက်သောအခါ၌ ထိုအတတ်ထိုဆေးတို့ မရှိကြကုန်၊ ထိုငယ်စဉ်က သင်ထားသော အတတ် ပညာနှင့်ကင်း၍လည်း ပညာထက်မြက်ခြင်းမဖြစ်နိုင်၊ထိုငယ်စဉ်က အခါအားလျော်စွာ စားထားသောဆေးနှင့်ကင်း၍လည်း ကျန်းမာခြင်းမဖြစ်နိုင်၊ အတတ်ပညာတတ်ကျွမ်းမှု အနာရောဂါကင်းရှင်းမှုသည် အခြားသူ၏သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေသည်လည်းမဟုတ်၊ ငယ်ရွယ်က ကြီးလာသော ထိုသူ၏ကိုယ်၌သာဖြစ်နေသောကြောင့်တည်း၊ငယ်စဉ်ကသင်ထားသော အတတ်ပညာနှင့်ကင်း၍လည်း အခြားသော အကြောင်းကြောင့် အတတ်ပညာ တတ်မြောက်နေသည်မဟုတ်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ငယ်စဉ်က အတတ်ပညာသင်ခြင်းမရှိခဲ့သော် အရွယ်ရောက်လာသောအခါ၌ အတတ်ပညာထက်မြက်ခြင်း မရှိနိုင်သောကြောင့်တည်း။

ဤနည်းတူ ကံကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌လည်း အကျိုးဝိပါက် ဝိညာဏ်သည် အခြားသူ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ မိမိပြုအပ်သောကံကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဤစကားမျှားအရ ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ 'ထိုအခါ အနှစ်ခြုပ်နိဗ္ဗာန်မတည်သော အနိစ္စခေတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဟု ဆိုရာ၏၊ ဆိုဖွယ်သာ ရှိသည်၊ ထို အတူပမာ လူ နတ် ပြဟ္မာခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းကို မှီ၍သာ သိရာ၏[2]။"

---

[1] မူလဋီ ၂၊၁၁၃။ [2] ခြောက်စောင်တွဲ ၂၃၅။

ဟူသော စကားဝယ် အနိစ္စခေတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဆိုသော စကားသည် ဘဝဟောင်းက အနိစ္စခေတ် ပရမတ်တရားများ ဘဝသစ်သို့ ရောက်သည်ဟု ဆိုရာကျသောကြောင့် သဿတအယူသို့ပင် ရောက်ရှိသွားသည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြသည်။

၁၉။ (စ) အများသူငါ၊ မိစ္ဆာယူလွဲ၊ ငရဲကြီးလှ၊ ကုသိုလ်ရဟု၊ ပြုကြ ရှောင်ကြဉ်၊ ဝိညာဏ်မြင်တည့်၊ မှားပင် မှားဘိ၊မှားခေါင်ထိ၏။[1]

အထက်ပါစကားရပ်ကို ထုတ်ပြ၍ ထိုသို့အကုသိုလ်ကို ရှောင်ခြင်း ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းတို့သည် ဝိညာဏ်လှည့်စားကာ ဝိညာဏ် လိမ်ခံခြင်းသာဖြစ်၍မှားပင် မှားဘိ မှားခေါင်ထိ၏ဟု ဆိုဃားပါသည်၊ ထိုစကားများအရ အကုသိုလ်လုပ်တာလည်း ဝိညာဏ်လိမ်တာ ကုသိုလ်လုပ်တာလည်း ဝိညာဏ်လိမ်တာ ဝိညာဏ်လိမ်တာကိုပင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ပြုလုပ်ခြင်းလုပ်နေကြခြင်းကြောင့် အမှားသံသရာထိပ်ခေါင်ရောက်နေသည်ဆိုခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ကိုလုပ်ချင်စိတ် ကုသလစွဆန္ဒများ အကုသိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်လိုစိတ်များ မရှိတော့ပဲ လုပ်ချင်ရာလုပ် အရေးမကြီး၊ သတ္တဝါက ငရဲမသွား အနိစ္စခေတ်ဟရားကြီးက သွားလိမ့်မည်ဟု ကမ္မဿကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ကံ၏အကျိုးတရားကို ပယ်ရှားသော အဟေတုကဆိတ်သို့ ဦးတည်စေပါသည် စသည်ဖြင့် စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်ထားကြပေသည်။ သောဓနာတင်ဆရာတော်များကလည်း အစိတ်စိတ်အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းချေပတော်မူကြပေ၏။

ထို အခြေအတင်စကားနှစ်ရပ်တို့ကို အထပ်ထပ် ကြည့်ရှု၍ မူလကျမ်းဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းကိုလည်း ပိုင်နိုင်သိရှိအောင် ရှေ့နောက်စကားများကိုလည်း ရှာဖွေလေ့လာကြပေသည်၊ ထိုအခါ ဖော်ပြပါစကားရပ်၏ ရှေ့နောက်စကားရပ်တို့ကို ဤသို့ တွေ့ရပေသည်။

"လိုရင်းကား လူရှိသည် နတ်ရှိသည် လူ့ပြည်ရသည် နတ်ပြည်ကျမည် ငရဲကျသည် ငရဲခံရမည် ဤသို့ အစရှိသော အထင်အမြင်စုသည် စက္ခုဝိညာဏ်, သောတဝိညာဏ်,ဃာနဝိညာဏ်, ဇိဝှါဝိညာဏ်, ကာယဝိညာဏ်, မနောဝိညာဏ် ဟူသော ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး၏သဘော,သမ္မာမယူဉ် မိစ္ဆာဝင်သော ဝိညာဏ်သိ ဝိညာဏ်ထင် ဝိညာဏ်မြင်ဟူ၍သာ မှတ်ပါ၊ ကိုဝိညာဏ်မြင်ကိုပင် မရှိဘူးဟု မထင်နှင့်၊ ရှိပုံမှာ အိပ်မက်သောအခါ မည်သူ၏ မျက်လုံး မည်သူ၏ မျက်တောင်ကို ကြောင်ကြောင်ကြီး မြင်ရသလိုပင် အလွန်လျှင်ကြီးကျယ် တကယ်ပင်ထင်ရှားလှသော ဝိညာဏ်မြင်၏ သဘောကလည်း သတ္တဝေလောကကြီးပါပေတည်း။

၁။ ခြောက်စောင်တွဲ ၉၅။

သခ်ၨာ ဓမ္မာ အသခ်ၨာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒေသနာတော်မြတ်ကြီး၏ အရကလည်း ဖြစ်ပျက်မှန်လှ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရပဝတ္ထု၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခသဘောမျှ မြိုမြိုသာရှိသည်၊ ဤသို့လူနတ်ပြဟ္မာသတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိဟု သိမြင်မှုမှာလည်း ဝိပဿနာ ဉာဏ်ယှဉ် သမ္မာယှဉ်သောပညာသီ ပညာထင် ပညာမြင်ဟူ၍သာမှတ်ပါ။

ထို့ကြောင့် သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်တွင်–

ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ၊ ဒုက္ခံ တိဋ္ဌတိ ဝေတိ စ။
နညတြ ဒုက္ခာ သမ္ဘောတိ၊ နညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ။

အနက်ကား။ ။ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဒုက္ခမေဝ၊ ဆင်းရဲသက်သက် သည်သာလျှင်။ သမ္ဘောတိ၊ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်၏။ ဒုက္ခံဝေ၊ ဆင်းရဲသက်သက် သည်သာလျှင်။ တိဋ္ဌတိ၊ ခဏဌိ ပဗန္ဓဌိအားဖြင့်တည်၏။ ဝေတိ စ၊ ချုပ်လည်းချုပ်၏။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခကို။ အညတြ၊ ကြဉ်ထားမူ။ ကိဉ္စိ ဓမ္မဇာတံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ခေါ်ဆိုဖွယ်ရာ တစုံတခုသော တရားသဘောသည်။ နသမ္ဘောတိ၊ ဖြစ်သည်မရှိ။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမှ။ အညံ၊ တပါးသော။ ကိဉ္စိ ဓမ္မပုဇာတံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ခေါ်ဆိုဖွယ်ရာ တစုံတခုသော တရားသဘောသည်။ နနိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်သည်မရှိ။

ထို့ကြောင့် "ဝိညာဏ်ပညာ, သိရာအမှု, မြင်နှစ်ခုတွင်, ဝိညာဏ်မြင်ပုံ နွားမမြုံသား နွားငယ်အားဖြင့် နိမ့်မြင့်ဆူကြုံ ငြင်းခုံအလား ပုံမခြားတည့်။

"အမျှားသူငါ မိစ္ဆာယူလွဲ ငရဲကြီးလှ ကုသိုလ်ရဟု ပြုကြရှောင်ကြဉ် ဝိညာဏ်မြင်တည့် မှားပင်မှားဘိ မှားခေါင်ထိ၏။

ဉာဏ်သိသဘော ပညာဇောမှာ သတ္တောကာသ သင်္ခါရမှ လောကဝေါဟာ ပညတ်သာလျက် ဖြစ်နှင့်ပျက်မျှ သဘာဝသာ အဗျာပါရ ဧကတ္တနှင့် နာနတ္တနည်း ဧဝံနည်းသာ ဓမ္မတာဟု ဖြူခါစင်စင် ပညာမြင်မှ ကြည်လင်လှသည် မြင်ကြအမျှား မှန်အမှား။

ခြောက်ပါးဝိညာဉ် သိထင်မြင်နှင့် သုံးအင် ကမ္မ ပြုသမျှမှာ သမုဒယ ဒုက္ခ သစ္စာ ဖြစ်လေရာ၏၊ ပညာသိမှ ဒဋ္ဌိရသုံးခု ပြုပြုသမျှ မဂ္ဂသစ္စာ နိရောဓဝက္ကျ ဖြစ်လေရသည် သစ္စာ့အပြား မှန်လေးပါး" ဟု စပ်ဆိုခဲ့ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ အစစ်ကေန်အမှန်အားဖြင့် လူနတ်ပြဟ္မာ သတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိသည်ကို ပင် သိမြင်၍သာဏားပါ၊ ပါပဓမ္မ ပါပကမ္မ ပါဏာတိပါတ စသော အမှုတို့မှာ် မပြုရာ"။[1]

ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ရှေနောက်ပါရှိသည့် ခြောက်စောင်တဲ့ကျမ်း ဆရာ၏ စကား ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

၁။ ခြောက်စောင်တဲ့ ၉၄-၉၆။

လူရှိသည် နတ်ရှိသည် လူ.ပြည်ရသည် နတ်ပြည်ကျမည် ဤသို့အစရှိသော အထင်အမြင်စုသည် စကျစ္ကစသော ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး၏သဘော မိစ္ဆာဝင် နေသောဝိညာဏ်သည် ဝိညာဏ်ထင် ဝိညာဏ်မြင် ဖြစ်သည်၊လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိဟုသိမြင်မှုသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ယှဉ်ပညာသိပညာမြင် ပညာထင်ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ" အစရှိသော စကားတော်ကို ဘုရားဟောတော်မူသည်။

ထိုပါဠိအရ ဆင်းရဲဒုက္ခသက်သက်သာ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သည်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခသက်သက်သာခဏဌိပဗန္ဓဌိအားဖြင့် တည်လည်းတည်၏၊ ချုပ်လည်းချုပ်၏၊ ဒုက္ခမှတပါး ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ခေါ်ဆိုဖွယ်ရာ တစုံတခုသော တရားချုပ်သည်မရှိ၊ ဤကဲ့သို့ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ မိမိဉာဏ်၌ သိမြင်၍သာထားပါ၊ ပါပဓမ္မ ပါပကမ္မ သူအသက်ကို သတ်ခြင်း စသော မကောင်းမှုတို့ကို မပြုလေနှင့် ပြုလျှင် ငရဲအိုး စောက်ထိုးသွားကြရမည် ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ကျမ်းဆရာသည် ဝိညာဏ်သိ ပညာဒိမျှားကို ဖော်ပြ၍ပညာသိအတိုင်း လူနတ်ဗြဟ္မာ ငရဲမရှိ၍ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို မလုပ်လေနှင့်၊ ပြုလုပ်က ငရဲကျမည်ဟု ရေးသားထားပေ၏၊ ဤအတိုင်းဆိုလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါစသောပညတ်ကို ပယ်သောစကားဖြစ်၍ မှားသည်ဟု မဆိုသာချေ။

၂၀။ သို့သော် သမ္မုတိ ဒေသနာ ပရမတ္ထ ဒေသနာဟူသော ဒေသနာနှစ်မျိုးတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပရမတ္ထဒေသနာကိုချည်း အသုံးပြုတော်မူသည်မဟုတ်၊ ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ သမ္မုတိ ဒေသနာတော်ကိုလည်း အသုံးပြုတော်မူသည်။

ပုံစံကား-

ဣမ ဘိက္ခဝေ ကေစ္စော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ၊ ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ၊မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတ္တာ ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတ္တာ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတ္တာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံမရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ၊တမေနံ ဘိက္ခဝေ နိရယပါလာ နာနာဗာဟာသု ဂဟေတ္တာ ယမဿ ရညော ဒဿေန္တိ၊ "အယံ ခေါ ဝေ ပုရိသော အမေတ္တေယျော အပေတ္တေယျော အသာမညော အဗြဟ္မ-ညော န ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယီ၊ ဣမဿ ခေါ ဝေ ဒဏ္ဍံ ပဏေတ္တုတိ။"

မြန်မာပြန်။ ။"ရဟန်းတို့ ဤလောကဌ အချို့သောသူသည် ကိုယ်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့် စိတ်ဖြင့် မကောင်းမှုကို ပြုကျင့်၍၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ ချမ်းသာကင်းသော မကောင်းသဖြင့် လားရာ ပျက်စီး၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော ငရဲ၌ ဖြစ်ရ၏၊ ရဟန်းတို့ ထိုသူကို ငရဲထိန်းတို့သည် အသီးသီးလက်မောင်းတို့၌ ဆွဲကိုင်ကြကုန်၍ ယမမင်းအား ပြကုန်၏၊ 'မင်းမြတ် ဤယောကျ်ားသည် အမိအဖ၌ သားသမီးတို့ကျင့်ဝတ် ချုတ်ယွင်း၏၊ သမဏ ပြာဟ္မဏတို့၌ လူတို့ကျင့်ဝတ် ချုတ်ယွင်း၏၊ အမျိုးတို့၌ ကြီးသောသူ (အဖိုးအဖွား ဦးကြီး ဦးလေး စသည်) တို့ကို အရိုအသေမပြု၊ မင်းမြတ်သည် ဤယောကျ်ားအား ဒဏ်ပေးတော်မူပါ'ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏" (အနည်းငယ် ချုံး၍ ပြန်ဆိုထားသည်)။[1]

ခြောက်စောင်တဲ့ ကျမ်းဆရာသည် ငါ သူတပါး ယောကျ်ား မိန်းမ မရှိဟူသော စကားမျှကိုသာ သုံးနှုန်း၍ ဟောလျှင် ပြီးနိုင်ပါလျက် ပညတ်ကိုချည်း အာရုံစိုက်၍ လူ နတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိဟူ၍ ဟောလာ၏၊ ထိုဟောပြောချက်ကို ကြားနာကြရသော တရားနာပရိသတ်တို့အဖို့ သတ်သာသတ်ဟေ့ ငရဲမရှိဘူးတဲ့၊ ခိုးသာခိုးဟေ့ ငရဲမရှိဘူးတဲ့ ဟူ၍လည်းကောင်း ကုသိုလ်ပြုစရာ မလိုပါဘူးကွာ လူနတ်ဗြဟ္မာမရှိတာမဟုတ်ပဲ ဟူသော အယူလွဲသူများ ရှိလာနိုင်ပေသည်။

လူတို့သဘောသည် ခက်ခက်ခဲခဲ တရားဓမ္မတို့ကို မှတ်မိသူက နည်း၍ လွယ်လွယ်ကူကူ ယူနိုင်မှတ်နိုင်သော စကားလုံးအသေးအဖွဲတို့ကိုကား အသဲစဲ့အောင် မှတ်မိလွယ်၏၊ ပရမတ်သဘော ဓာတ်သဘောတို့ကို မှတ်သား နားလည်သူ ရှိပါသည်ဟုဆိုလျှင်လည်း အနည်းစုမျှသာဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ အများစုအတွက်ကား လူနတ်ဗြဟ္မာမရှိ ငရဲမရှိဆိုသောစကားကိုသာ နားကြားအတိုင်း စဲ့မြဲ၍ အသည်းစဲ့ မှတ်မိကြဖို့မျှားပေသည်၊ အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်ဆိုသော စကားကို လေးစားကြလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

ထိုမှတပါး ဥပမာစကားဖြင့်ဆိုရသော်—

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က သစ္စကပရိဗိုဇ်သည် ဆုမ်းခံကြွလာသောအဿဇိ မထေရ်အား တွေ့မြင်သောအခါ "အို ရှင်ရဟန်း သင်တို့ဆရာ ဂေါတမရဟန်းသည် တပည့်တို့အား အဘယ်သို့ ဆုံးမလေ့ရှိသနည်း" ဟု မေးသောအခါ အဿဇိမထေရ်က "ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ရူပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်များကို အနိစ္စဟူ၍လည်းကောင်း အနတ္တဟူ၍လည်းကောင်း ဆုံးမတော်

---

[1] အင် မြန်၁-၁၅၅။

မူလေ့ရှိပါသည်၊ ထိုအတိုင်းပင် ကျင့်စေတော်မူပါသည်”ဟု ဒုက္ခလက္ခဏာ မပါပဲ အနိစ္စနှင့် အနတ္တနှစ်မျိုးကိုသာ ဖြေကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။

အာဘယ်ကြောင့် အရှင်အဿဇိမထေရ်က ဒုက္ခလက္ခဏာကို မထည့်ပဲ အနိစ္စနှင့် အနတ္တကိုသာ ဖြေကြားရပါသနည်းဟူမူ အညတာဝိန္ဒိယနိဒ္ဒေသ၌ “မဂ္ဂင် မဂ္ဂ-ပရိယာပန္နံ”ဟု မဂ်ဖိုလ်သာည် ပရိယာယဒုက္ခမည်ကြောင်း ဟောတော်မူသော အရာဌာနရှိသဖြင့် သစ္စက က အာဘယ်အကျိုးငှာ သင်တို့ ရဟန်းပြုကြသနည်းဟု မေးသော် မဂ် ဖိုလ်အကျိုးငှာ ရဟန်းပြုသည်ဟု ဖြေရလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သစ္စက က သင်တို့သာသနာသည် လူသတ်ဌာနကြီးကဲ့သို့ ပါတကား၊ ဥဿဒရဲ့ကဲ့သို့ပါတကား၊ သင်တို့၌ ချမ်းသာသော တောင့်တချက် မရှိပါတကား၊ ဒုက္ခအကျိုးငှာ ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ လုပ်ရှားထကြွလျက် ဒုက္ခကိုသာ ခံစားလှည့်လည်၍ နေကြပါတကားဟု အပြစ်တင်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ အပြစ်မတင်ရလေအောင် အရှင်အဿဇိမထေရ်သည် ဒုက္ခလက္ခဏာကို ချန်လှပ်၍ ဖြေကြားခဲ့ပေသည်။

ဤ၌ အရှင်အဿဇိမထေရ်သည်ပင် သာသနာတော်ရှေ့က အညတိတ္ထိယပရိဗ္ဗာ-ဇကတို့ အပြစ်မတင် ကြားမဝင်နိုင်စေရန် သတ္တဝါများ ယုံမှား မရှိနိုင်စေရန် ဒုက္ခလက္ခဏာကို ရှောင်ကွင်းလျက် ဖြေကြားခြင်း ပြုနိုင်ပါသေးလျက် ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းဆရာသည် သာသနာနောက်ဖျားတွင် အများသံသယ ရှိနိုင်သော ငရဲမရှိ သူအသက်သတ်ဖြတ်သူ ငရဲမသွားဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်သော ပညတ်ပယ်ရှား စကားဆန်းထွင် တန်ဆာဆင်လေသည်မှာ အမြင်မကျယ်ရာသာ ကျပေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် “ငရဲစသည်မရှိ” ဆိုသော ကျမ်းဆရာ၏ စကားမှာ တရားနာပရိသတ်တို့အဖို့ အကောက်အယူ လွဲမှားနိုင်သော စကားဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်များက ယူဆကြသည်။

၂၁။ ဤစောဒနာအမှတ် (၁၀) တွင် ပိုဒ်ခွဲ (ဆ) အဖြစ်ဖြင့်—

(ဆ) “ထို ဝဲယာ ရှေနောက် ထက်အောက်ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာအားဖြင့် ဆုံးစပိုင်းခြား ကမ်းကရနားမရှိ လဟာပြင်ကြီး အတိသာဖြစ်သော သြကာသလောကကြီး၏ နယ်တခွင်တပြင်လုံး အဆုံးမရှိကြီးထဲမှာ သစ်ပင် မြေ ရေ နေ လစသော အနိန္ဒြိယ ဗဟု အဝိညာဏက ရှိသမျှ ကိုပင် သခ်ါရလောကဆိုသည်၊ ဤန္ဒြိယဗဟု သဝိညာဏက ရှိသမျှ ကိုလည်း သတ္တလောကဆိုသည်။”

၁။ ခြောက်စောင်တွဲ၊ ၃၂။

ဤစကားရပ်ကို ထုတ်ပြ၍ လောကသုံးပါးအကောက်တွင် သခ်ါရလောကအရ အနိန္ဒြိယ ဗဒ္ဓ အဝိညာဏက ရုပ်သက်သက်ဖြစ်သော သစ်ပင် မြေ ရေ နေ လ စသည်တို့ကိုသာ သခ်ါရလောကအရ ကောက်ပြခြင်းဖြင့် သတ္တလောကဖြစ်သော ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ သဝိညာဏကဖြစ်သော သတ္တဝါများမှာ ဖြစ်ပျက်မှု သခ်ါရမရှိတော့ပဲ သခ်ါရလောကမှ ကင်းလွတ်သွားပြန်ပါသည် စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြလျက် စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်လာပေသည်။

စုံဒိတကဆရာတော်များကလည်း အပိစ တယော လောကာ ဧသော(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁၊ ၁၉၇) လာ ပါဠိများကို ကိုးကား၍လည်းကောင်း(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ၁၊ ၂၃၇ လာ) စကားများကို ကိုးကား၍လည်းကောင်း သခ်ါရလောကကောက်ပုံ အပြည့်အစုံဖော်ပြ၍ သောဓနာကြေပေသည်။

ဤစောဒနာချက်မှာ ပြီးခဲ့သော စောဒနာအမှတ်-၇ (က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ) သုံးသပ်ချက်တို့တွင် အတော်အတန်ပြည့်စုံအောင် သုံးသပ် ဝေဖန်ခဲ့ပြီးပင်ဖြစ်ပေသည်၊ အချုပ်အားဖြင့် "ဥဘယေပိ ဟိ ခန္ဓာ သခ်ါရလောကော" ဟူသော (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ၊ ၁၊ ၂၃၇) စကားအရ ဣန္ဒြေနှင့် ဧပ်ကြသည့် ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ရုပ်ခန္ဓာအပေါင်း အစဉ်သည် သတ္တလောက, ဣန္ဒြေနှင့် မစပ်ကြသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်ခန္ဓာ အပေါင်းအစဉ်သည် ဩကာသလောက, ၎င်းခန္ဓာနှစ်မျိုး အပေါင်းသည် သခ်ါရလောကဟုဆိုသော စကားနှင့် အခြားအဋ္ဌကထာဋီကာ စကားများစွာနှင့် မညီညွတ်သဖြင့် အကောက်အယူလွဲမှား၍ ရေးသားသော စကားများသာဖြစ်သည်ဟု ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များက ယူဆကြပေသည်။

စောဒနာ သောဓနာအပိုဒ်ကြီး-၁၀၊ ပိုဒ်ခွဲ ၄၈ တို့၌ ဓမ္မ အဓမ္မ နှင့် စုဒိတကပယ်ဇယား

စောဒနာအမှတ်	ပိုဒ်ခွဲများ	ဓမ္မ	အဓမ္မ	စုဒိတကတို့ပယ် သောအချက်
၁	က၊ခ၊ည၊	။		
။	ဃ၊င၊ဇ၊		။	
။	ဂ၊ဆ၊ဇ၊ဈ၊ဋ္ဌ၊			။
၂	က၊		။	
။	ခ၊			။
၃	က၊ခ၊ဂ၊	။		
၄	က၊ခ၊အရော-၁၊		။	
။	က၊ခ၊အရော-၂၊ဂ၊	။		
၅	က၊			။
။	ခ၊	။		
၆	က၊င၊			။
။	ခ-၁၊		။	
။	ခ-၂၊ဂ၊ဃ၊အရောတူ	။		
၇	က၊ခ၊ဂ၊ဃ၊ဆ၊ဇ၊		။	
။	င၊စ၊			။
၈	က၊ခ၊ဂ၊ဃ-၁၊	။		
။	ဃ-၂၊		။	
၉	က၊			။
။	ခ၊	။		
၁၀	က၊ဂ၊ဃ၊ၿ-၁၊ၿ-၂၊			
။	စ၊ဆ၊		။	
။	ခ၊	။		

ဝမ္မ အဝမ္မ ပယ်စာရင်းချုပ်

စောအမှတ်	ဝမ္မ	စောအမှတ်	အဝမ္မ	စောအမှတ်	ပယ်စာရင်း
၁	ကာခညြ	၁	ဃာငေစ။ဌ	၁	ဂါဆာဇေစျာဌ
၂	ကာခဂ	၂	ကာ	၂	ခ
၃	ကာခဆော-ၾဂ	၃	ကာခဆော-ဘ	၃	ကာ
၄	ခ	၄	ခ-ဘ	၄	ကာငေ
၅	ခ-ၾဂဃာဆော	၂	ကာခဂဃ ဆာ	၂	ငေစ
၆	ကာခဂဃ-ဘ	၆	ဃ-ၾ	၆	ကာ
၇	ခ	၁၀	ကာဂဃာင-ဘ င-ၾစာဆ		
၁၀	ခ				
စုစုပေါင်း	၁၉		၂၂		၁၂

ကြောင်ပန်း ကျမ်းစာအဆိုနှင့် ပါဠိစာပေ နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဤပူးတွဲပါ စာရင်းအရ ကြောင်ပန်းကျမ်းစာများ၌ ဝမ္မ ၁၉-ချက်၊ အဝမ္မ ၂၂-ချက်၊ ကြောင်ပန်း စုဒိတကများ တာဝန်မယူသော ကျမ်းစာများလာ အချက် ၁၂-ချက်တို့ကို တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် ၂၂-ချက်သော အဝမ္မတို့ကို ပါဠိစာပေအဆိုနှင့် ကြောင်ပန်းအဆို နှိုင်းယှဉ်ချက်အကျဉ်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်သည်။

၁။ (ဃ) (င) (စ) (ဌ) အမှတ်တို့၌၊ တုံး-နေ ကြက် စသည်တို့ကို ကြောင်ပန်းကျမ်းဆရာများက တုံးစသည်ပင် နာမ်- နာမ်ပင် တုံး စသည်ဖြင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကမခွဲပဲ အာရုံနှင့်အာရမ္မဏိကကို တသားတည်းယူဆထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ တုံးစသည်သည် အာရုံ,နာမ်စိတ်သည် အာရမ္မဏိက ဟူ၍ ဆိုထားသည်။

၂။ (က) အမှတ်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိနေသူမှန်သမျှ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ် သရဏ-ကုံ မတည်ဟု ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲ ဆရာက ဖော်ပြထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ လောကိယ သရဏကုံ-လောကုတ္တရာသရဏ ကုံ ၂-မျိုး ရှိသည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိနေသော်လည်း လောကိယသရဏကုံ တည်နိုင် သည်ဟု အဆို ရှိသည်။

၄။ (က) (ခ) အရော (ဂ) ၌ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိုရိယာဆိုပါဟု ကြောင်ပန်းကျမ်းဆရာ များက ဆိုသည်။

ပါဠိစာပေကမူ ပုညကိရိယာမှာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုက် ၂-မျိုးရှိ သည်ဟုဆိုသည်။

၆။ (ခ) (ဂ) ၌ တကယ့် ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ် ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင် ဘယ်အနိစ္စ ဒုက္ခ ဘယ် အနတ္တဟု ရှုဖွယ်ရာမလို တကယ် ပြီးစီးပါ၏၊ ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနား လုပ်ဖွယ်မရှိ အကုန်ပြီးစီးပါ၏ဟု ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ ဆရာကဆို၏။

ပါဠိစာပေကမူ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါးကို တခမ်းတနား လုပ်၍ အားထုတ်ရမည်ဟုဆို၏၊

၇။ (က) (ခ) (ဂ) အမှတ်တို့၌ လဟာပြင်ကြီး အတိသာ သြကာသ လောကမည်၏ဟု ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲ ကျမ်းဆရာကဆို၏။

ပါဠိစာပေကမူ အနိန္ဒြိယဗဟုဗြစ်သော ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ်တို့၏ အပေါင်း အစဉ်ဖြစ်သည့် တော တောင် ရေမြေ အစရှိသော အရာဝတ္ထုများသည် သြကာသလောက မည်၏ဟုဆို၏။

(ဃ) အမှတ်၌ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ စသော ပါဠိဂါထာကို အနိစ္စခတ် သခ်ၢတပရမတ် ရအောင် ခြောက်စောင်တွဲဆရာက အနက်ပေးပြထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ ၂-ပုဒ်အရ နိဗ္ဗာန်ကိုသာယူရမည်ဟုဆို၏။

(ဆ) အမှတ်၌ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ စသော ဂါထာအရ သခ်ၢတ အသခ်ၢတ တရား ၂-မျိုးလုံး ရနိုင်ပုံကို ခြောက်စောင်တွဲဆရာက ပြဆိုထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ ဟူသော ၂-ပုဒ်အရ သခ်ၢတ အသခ်ၢတ ၂-မျိုးလုံးကို မကောက်ယူရ၊ အသခ်ၢတနိဗ္ဗာန် တမျိုးတည်းကိုသာ ကောက်ယူ ရမည်ဟု (ဃ)အမှတ်၌ ဆိုထားသကဲ့သို့ပင် ပြဆိုထားသည်။

(ဇ) အမှတ်၌ နိဗ္ဗာန်ကို ဂေါစရရှုတွေ့ဟု ကြောင်ပန်း ဟောပုံကျမ်းဆရာနှင့် မူလဋီကာဆရာကြီးက ပြဆိုထားသည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် (၂၇၃)ကမူ ဗဟိဒ္ဓဟု ပြဆိုထားသည်။

၈။ (ဃ) (၂) အမှတ် နောက်ပိုင်း၌ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊အနန္တံ သပ္ပတောဝ ပဘံ (မ ၁၊ ၄၀၅)ကို ထုတ်ပြ၍ ကောင်းကင်ကို သတ္တဝါခေါ် ကြောင်း ငါခေါ်

ကြောင်း ကိုယ်ခေါ် ကြောင်း ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာက ပြဆိုထားသည်၊ အမှန်မှာ (၇)နံပါတ်(ဆ)နှင့်(ဂ)နံပါတ်(ဃ)နောက်ပိုင်းပါ စကားတို့သည် နံပါတ်တူ ဖြစ်ကြ၍ သခ်ၢတ အသခ်ၢတ ၂-မျိုးလုံးကို ပြသောစကားများ ဖြစ်ကြသည်၊ စောဒကဆရာများ တင်သည့်အတိုင်း ကောင်းကင်ဘုံကို သတ္တဝါခေါ် သည်ဟူသော စကားမျိုးမဟုတ်၊သခ်ၢတ အသခ်ၢတ ၂-မျိုးရ စကားဖြစ်ကြောင်းကို သာ ကျမ်းဆရာပြလိုရင်း ဖြစ်သည်။

ပါဠိစာပေကမူ အမှတ်(၇)(ဆ)အတိုင်း ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ ၂-ပုဒ်အရ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ကောက်ယူရမည်ဟု ပြဆိုထားပေသည်။

၁၀။ (က)အမှတ်၌ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတ္ဝာဟူသော အဋ္ဌကထာ၏သဘောကား သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်မှ နိဗ္ဗာန်ကို တောင်းရာကျသည်ဟု ဆိုထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ သစ္စာလေးပါးတရားကို မသိသော်လည်း မိမိလိုရာကို ဆုတောင်းကောင်းကြောင်း ပြဆိုထားသည်။

(ဂ) အမှတ်၌ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းစေပြီးမှ တဏှာမဖက် ဝဋ္ဋမှထွက်လိုသော ဆန္ဒမဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခုနှင့် ပြုသမျှသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဆိုသည်ဟု ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာက ပြဆိုထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်လေးခု၌ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် သမုစ္ဆေဒပဟာန်များ မရှိ တဒင်္ဂပဟာန်သာရှိသည်ဟု ပြဆိုထားသည်။

(ဃ) အမှတ်၌ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သောအကုသိုလ်ကံတဆယ် ပုဏ္ဏာဝိရိယာ ဝတ္ထုဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ တဆယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ ၅ ခု၊ အရူပကုသိုလ်ကံ ၄-ခုအားဖြင့် ကံပေါင်း ၂၉-ခုဟု ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာက ပြဆိုထားသည်။

ပါဠိစာပေကမူ ကာမ ရူပကုသိုလ်ကံ စေတနာ ၁၃-ခု၊အကုသိုလ်ကံစေတနာ (၁၂)ခု၊ အရူပကုသိုလ်ကံစေတနာ (၄)ခု၊ စုစုပေါင်း (၂၉)ဟု ပြဆိုထားသည်။

(၈-၁)၌ ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမကျဟူသော တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သော စကားမျိုးကို ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာက သုံးနှုန်းသည်။

ပါဠိစာပေကမူ သမ္မုတိဒေသနာ ပုဂ္ဂလကထာကို ဒုဿီလော သီလဝိပန္နော ။ပ။ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိဟု အကွက်ကျကျသုံးနှုန်းသည်။

(၈-၂)၌ ထိုအခါ အနှစ်ခြုပ် နိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ ငရဲသို့ ရောက်ပါသည်ဟု ခြောက်စောင်တွဲဆရာက ဆိုထားသည်။

ပါဠိစာပေကမ္မ အတိတ်ဘဝက ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ပြောင်းရွှေ့ လာကြသည်မဟုတ်၊ အတိတ်ဘဝကပြုခဲ့သော ကံစသော အကြောင်းသတ္တိကြောင့်သာ ဝိပါက်ဝိညာဉ်အမှုးရှိသော အသစ်ဖြစ်သော ပရမတ်တရားများသာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ပြဆိုထားသည်။

(စ) အမှတ်၌ လူရှိသည် နတ်ရှိသည် လူ့ပြည်ရသည် နတ်ပြည်ကျသည်၊ ဤသို့အစရှိသော အထင်အမြင်စုသည် စက္ခုစသော ဝိညာဉ်ခြောက်ပါး၏ သဘော မိစ္ဆာဝင်နေသော ဝိညာဉ်သိ ဝိညာဉ်ထင် ဝိညာဉ်မြင်ဖြစ်သည်၊ လူ နတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိဟု သိမြင်မှုသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ယှဉ် ပညာသိ ပညာထင် ပညာမြင်ဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းဆရာက ပြဆိုထားသည်။

ပါဠိစာပေကမ္မ (ဌ) (၁)မှတ်စကားရပ်ကဲ့သို့ သမ္မုတိဒေသနာ ပုဂ္ဂလ-ကထာကိုပင် အကွက်ကျကျ ပြဆိုထားလေသည်။

(ဆ) အမှတ်၌ သင်္ခါရလောကအရ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဝိညာဏကတမျိုးတည်းကိုသာ ကောက်ယူထားသည်။

ပါဠိစာပေကမ္မ သင်္ခါရလောကအရ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓခေါ် သတ္တ-လောက သြကာသလောက ၂-မျိုးလုံးကို ကောက်ယူရမည်ဟု ပြဆိုထားသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်

ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့် အမှတ် (၃) နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ် အဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်တို့သည် ကြောင်ပန်း ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်သော စောဒက စုဒိတကတို့၏ အချက်ကြီး (၁၀) ချက်၊ အချက်ငယ် (၄၈) ချက်၊ဝိနည်းဓိုရ်များ ခွဲခြားသုံးသပ်ထားသော အချက် (၅) ချက်၊ စုစုပေါင်း (၅၃) ချက်ပါ စောဒနာ သောဓနာတို့ကို—

"ပါဠိ အဋ္ဌကထာ၌ဝ၊ သာဓိပ္ပာယမသေသတော။
သြဂယှ အပ္ပမတ္တေန၊ ကရဏီဒယာ ဝိနိစ္ဆယော။"

ဟူသော အဋ္ဌကထာ အနုသာသနီနှင့်အညီ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် မြန်မာဘာသာ ကျမ်းစာပေါင်းများစွာတို့လာ အနက်အဓိပ္ပာယ် အသွယ်သွယ်တို့နှင့် ၁၃၄၃-ခုနှစ် တပို့တဲ့လပြည့်ကျော် ၁၃-ရက် (၂၁-၂-၈၂) တနင်္လာနေ့နေ့မှ

၁။ဝိ ဋ္ဌ ၁၊၃၄၆။

နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၈-ရက် (၁-၄-၈၂) ကြာသပတေးနေ့အထိ ရက်ပေါင်း (၄၀) တိုင်တိုင် နေ့စဉ် နာရီမထား ဆွမ်းစားချိန် စသည်မှလွဲ၍ နံနက် ၃-နာရီမှ ညနေ ၆-နာရီအထိ ကြည့်ရှုနိုင်းညှိ သတိပညာ ကြီးစွာလုံ့လ ဥဿာဟဖြင့် နှိုင်းဆလေ့လာ၍ ကောင်းစွာသုံးသပ် အပ်ခဲ့ကြပေပြီ။

အဘယ့်ကြောင့် ဤမျှ အချိန်ယူ၍ လေ့လာ သုံးသပ်ကြရသနည်းဟူမူ-ကြောင်ပန်းဝါဒဆိုင်ရာ စာအုပ်များစွာတွင် မူလပထမ ကြောင်ပန်းဆရာတော်ကြီး စီစဉ်ရေးသားခဲ့သည့် ကြောင်ပန်း ခြောက်စောင်တွဲကျမ်းမှာ များစွာကွယ်ဝှက် ခဲခက်ယှက်မြေး အဓိပ္ပာယ်ရှုပ်ထွေး၍ အရေးအသား အသွားအလာ အဆစ်အဖု အဖြောဖြောဖြင့် လွန်စွာအသိခက်သော ကျမ်းစာဖြစ်ပေသည်၊ အချို့နေရာတို့၌ ကျမ်းဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းကိုပင် မသိနိုင်သည်အထိ ဖြစ်ကြရပေသည်၊ ဤသို့ ကျမ်းဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကိုမျှ မရှင်းနိုင်က ယင်း အယူအဆ ဝါဒရေးရာ စုပ်စဲ့ချက်အလာကို ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်မဟုတ်ရာထို ကြောင်ပန်းခြောက်စောင်တွဲ ကျမ်းစာကိုပင် များစွာ အချိန်ယူ၍ ရှေ့နောက်ဆက်စပ် စကားရပ်တို့ကို မျက်ခြည်မပြတ် ဖတ်ရှုလျက် စောဒက စုဒိတက ဆရာတော်တို့၏တင်လွှာ ချေလွှာများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကာ ပိုင်နိုင်အောင် စဉ်းစား၍ သုံးသပ်ချက်များကို ရေးသားရပေသည်။

> "ယော စ တုလံ၀ ပဂ္ဂယှာတိ ယထာ ဟိ တုလံ ဂဟေတ္တာ ဍိုကော အတိရေကံ စေ ဟောတိ၊ ဟရတိ။ ဥနံ စေ ဟောတိ၊ ပက္ခိပတိ။ ဧ၀-မေ၀ ယော အတိရေကံ ဟရန္တော ဝိယ ပါပံ ဟရတိ ပရိ၀ဇ္ဇတိ ဥနကေ ပက္ခိပန္တော ဝိယ ကုသလံ ပရိပူရေတိ၊ ဧ၀ဥ္စ ပန ကရောန္တော သီလသမာဓိပညာ၀ိမုတ္တိ၀ိမုတ္တိဉာဏဒဿနသင်္ခါတံ ၀ရံ ဥတ္တမမေ၀ အာဒါယ ပါပါနိ အကုသလကမ္မာနိ ပရိ၀ဇ္ဇတိ။"

"ချိန်ခွင်ကိုကိုင်သောသူသည် ပိုလျှံလျှင်ပယ်၍ မပြည့်လျှင်ဖြည့်ရသည်" ဟူသော အဋ္ဌကထာ ဥပမာစကားကဲ့သို့ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို စစ်ဆေးရာ၌ ပိုဖျက်လိုစွက် အနက်အဓိပ္ပာယ်သိလွယ်အောင် ဖော်ပြ၍ ဆန္ဒ ဒေါသ ဘယ မောဟ ကင်းပကတိ လိုအပ်သော ပန်းတိုင်သို့ လှမ်းကိုင်နိုင်သည့်အထိ သတိပညာမေတ္တာကရုဏာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာသုံးသပ်၍ ဆုံးဖြတ်ရေးသားကြပေအုံ့။

၁။ စောဒနာ သောဓနာ အမှတ်(၁)ပါ—

(က) အမှတ်၌ သမုဒ္ဒရာ အင်းအိုင်စသည်၌ ကျရောက်သော နေရိပ်, လရိပ်, အိမ်, ကျောင်း, တိုးဖျာစသည်ကို သမ္မုတိပညတ်သာ ဖြစ်ပါလျက် စိတ်

၁။ ဓမ္မပဒ ၌ ၂၊၂၅၀။

နာမ်ဟု စောဒကဆရာတော်များက ကောက်ယူကြ၏၊ ကျမ်းဆရာက "ယခု အခါ ဥပမာနှင့်တကွ နာမ်ကို ပြမည်ဟုဆိုထားသော စကားအရ စိတ် နာမ်ဟူ၍ လည်းကောင်း ပညတ်နာမ်ဟူ၍ လည်းကောင်း" မဆိုသေးသောကြောင့် ဤအမှတ် (၁) (က) သည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ခ) အမှတ်၌ တုံ့,ဖျာ စသော ပညတ်တို့မှာ စိတ်စေတသိက် နာမ်တရား မရှိသကဲ့သို့ သူငါစသော သတ္တဝါပညတ်မှာလည်း စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားမရှိ၊ ပညတ်မှာ နာမ်တရားရှိ၏ဟုဆိုလျှင် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ဟု ကျမ်းဆရာက ဆိုထားသောအရာဖြစ်၏၊ တဇ္ဇာပညတ်မှတပါး ပညတ်ဟူသမျှ၌ ပရမတ္ထတရား ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် ဤအမှတ် (၁) (ခ) သည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ဃ) (င) (စ)(ဌ) အမှတ်တို့နှင့် ကြောင်ပန်းတံခွန်ခေါ် တုံးနာမ် တိုင်နာမ် ဌီကာကျမ်းတို့၌ တုံ့,နေ,ကြက်,ရေနံဆီ,ထန်းလျက်,ဦးခေါင်း,အရှေ,အနောက်, တောင်,မြောက်,အောက်,အထက်,အနိမ့်,အမြင့်, အဝေး,အနီး, အသေး,အကြီး, လေးမြောင့်,ရှစ်ထောင့်,နက်,တိမ်, တို,ရှည်,ရှိ,မရှိ,သို,မသို, ဌတ်တုတ်တို့ကို နာမ်ဟူ၍လည်းကောင်း စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဝိညာဏကွန္ဒာ ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

ယင်းအချက်တို့၌ တုံ့အစရှိသော အရာဝတ္ထုတို့သည် နာမ်၊ ဝါ-တုံ့သည် နာမ် နာမ်သည်တုံ့ စသည်ဖြင့် အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိက မခွဲခြား, တသားတည်း ယူဆထားသော အယူအဆဖြစ်ပေသည်၊ အမှန်မှာ တုံ့က အာရုံ၊ နာမ်က အာရမ္မဏိကအဖြစ်ဖြင့်သာ ဒေသနာနည်း, ဘာဝနာနည်းတို့၌ ဟောတော်မူ ထားသည်ဖြစ်သောကြောင့် အဓမ္ဓသာဖြစ်သည်။

(ည) အမှတ်၌—

လူဆိုတဲ့ အမည်က ဘာနာမ်လဲ
သမ္မုတိနာမ် ဖြစ်ပါသည်။
အဆင်းသဏ္ဌာန်အမည် ဝဏ္ဏက ဘာနာမ်လဲ
ပရမတ်နာမ် ဖြစ်ပါသည်။[1]

ဤ (ည) အမှတ်မှာ ပါဠိကျမ်းဂန်များနှင့် ညီညွတ်သောကြောင့် ဓမ္ဓသာ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စောဒနာ သောဓနာ အမှတ် (၂) ပါ—

(က) အမှတ်၌ "သူငါကစ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိရှိသမျှမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်၊ သရဏာဂုံမတည်"ဟု ဖော်ပြထားသောစကားများသည် အရိယာဖြစ်မှ သရဏဂုံ

---

[1] ကြောင်ပန်း ၃ စောင်တွဲ ၁၄၂-၃။

တည်သည်ဟု ဆိုရာရောက်နေပေသည်၊အမှန်မှာ လောကီသရဏကို လောကုတ္တရာ သရဏကိုဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်ကို ကျမ်းဆရာသတိမထားမိခြင်းကြောင့်–

အမှတ် (၂) စောဒနာ (က) စကားသည် ပါဠိစာပေနှင့် မညီညွတ်ရကား အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

၃။ စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၃)ပါ—

(က) အမှတ်၌ "ကုသလကမ္မပထသင်္ခါရကို ဗာလုဿုက္ကဟု ဆိုရမည်" ဟူသော ကျမ်းဆရာ၏စကားသည် ဝိဝဋ္ဋအရာဖြစ်၍ ဝဋ္ဋနိဿိတကို ကဲ့ရဲ့သော စကား ဖြစ်သောကြောင့် ဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

(ခ) အမှတ်၌ "လူကောင်း နတ်ကောင်း ဘဝကောင်းကို တောင့်တပြီးလျှင် ကုသလကမ္မပထတရား ပုညကိရိယာဆယ်ပါးကိုပြုမှုသောသူများသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူ သူပုန်နှင့်တူကုန်၏"ဟူသော စကားဖြစ်၏၊ ဝဋ္ဋနိဿိတ ဝိဝဋ္ဋ-နိဿိတ နှစ်မျိုးတို့တွင် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်သည် ပင်မ မပြုမနေရ ကုသိုလ် ဖြစ်သော်လည်း ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်နှင့်စာလျှင် ယုတ်ညံ့နေသည်၊ အယုတ် အမြတ် ဤနှစ်ရပ်တွင် အမြတ်ကိုသာပြုဆိုရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် (ခ) အမှတ် ကျမ်းဆရာ၏စကားသည် ဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

(ဂ) အမှတ်၌ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ နှစ်ဆယ့်ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ သုံးဆယ့်တဘုံက လွတ်ကြမည် ဟူသော စကားဖြစ်၏၊ ကဏ္ဍကဏ္ဍဝိပါက စသော ကံလေးမျိုးတို့တွင် ရှေးကံသုံးမျိုးသည် စေတနာကံဖြစ်၏၊ ထို ကံသုံးမျိုး ရှောင်နိုင်အောင် စတုဋ္ဌမြောက်ကံအရ မဂ်ရအောင်သော်လည်းကောင်း လုပ်ရမည်၊ ထိုသို့မလုပ်နိုင်လျှင် ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဖြစ်အောင်သော် လည်းကောင်း လုပ်ရမည်၊ လောကီဗောဇ္ဈင် မဂ္ဂင်၌ပါဝင်သော သတိ ပညာ ဖြစ်အောင်သော်လည်းကောင်း လုပ်ရမည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြစကားသည် ဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

၄။ စောဒနာ သောဓနာ အမှတ် (၄)ပါ–

(က) (ခ) အမှတ်တို့၌ "ထို့ကြောင့် ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလျှင် ပုညကိရိယာချည်းပင်ဟု မထင်နှင့် မမှတ်နှင့်၊ ခုရော နောင်ပါ ကောင်းအောင်သာဟု သမုဒယသစ္စာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာပါသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာ ဆိုပါ"(ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ-၁၃)ဟူသော စကားကို ရေးသားထားသည်။

ထိုစကားဌ ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသည်ဟု သောဓနာ လ္ဘာတင် ဆရာတော်များက အဆိုပြုသည့်အတိုင်း ဝဋ္ဋနိဿိတစကားကို ထည့်သွင်း ပြင်ဆင်လိုက်သည်ရှိသော် "ထို့ကြောင့် ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလျှင် ဝဋ္ဋနိဿိတ ပုညကိရိယာချည်းပင်ဟု မထင်နှင့် မမှတ်နှင့်" ဟူသော စကားဝါကျ ဖြစ်လာသည်၊ ထိုစကားဖြင့် "ခုရော နောင်ခါ ကောင်းအောင်သာဟု သမုဒယသစ္စာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာပါသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာ ဆိုပါ"ဟူသော စကားဌ မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုမှ ပုညကိရိယာ ဆိုပါ ဆိုသောစကား ပျက်ယွင်းမသွားပေ၊ဆိုလိုရင်းမှာ ပုညကိရိယာ ဆိုသည်မှာ မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုသော ကုသိုလ်မျိုး ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

စုဒိတက ဆရာတော်များ အလိုအတိုင်း ဝဋ္ဋနိဿိတ စကားထည့်လျှင်လည်း ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာမှာ မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခု ကုသိုလ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်ဟုအဓိပ္ပာယ်ရနေသည်၊အမှန်မှာ ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မျိုးဌ အမိအဖတို့က သားသမီးတို့ကို သားသမီးတို့က အမိအဖတို့ကို အမှတ်တမဲ့ ဉာဏ်မပါပဲပြုသော ကုသိုလ်မျိုးသည် စကြဝဠတေးမင်း ဧည့်စိမ်အထိ အကျိုးပေးသည်ဟူသော (ဒီ ဋ ၃၊၃၂) အရလည်းကောင်း အမိအဖတို့က တိုက်တွန်းသဖြင့် ကလေးသူငယ်တို့၏ ဦးချရှိခိုးခြင်းကုသိုလ်မျိုးသည်(သီ ဋီ သစ်၊ ၂၊၁၇၉) အရလည်းကောင်း မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မျိုးဖြစ်သည်။

ကံ ကံ၏အကျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်၍ပြုသောဉာဏ်သည် ကမ္မဿကတဉာဏ်မည်၏ ဟူသော (အဘိ ဋ ၂၊၃၉၇) စကားအရ ထိုဉာဏ်သည် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မည်၏။

ဤသို့ ဝဋ္ဋနိဿိတပုညကိရိယာဝတ္ထုမှာပင် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု အဋ္ဌကထာ ဋီကာများက ဆိုသောကြောင့် "ထို့ကြောင့် ဒါန, သီလစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလျှင်။ပ။ မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှသော ကုသိုလ်မှသာ ပုညကိရိယာဆိုပါ"ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားသည် အဓမ္မသာဖြစ်သည်။

ထို(က)ဌ်ပါသော "ကုသလကမ္မပထကုသိုလ် ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် ပုညာဘိသင်္ခါရကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ် စသည်တို့မှာ အတူတူသာမှတ်ပါ" ဟူသောစကားသည် သံသရာဝဋ္ဋဌ် လည်စေခြင်းတူသောကြောင့်လည်းကောင်း

(ခ) အမှတ်၌ပါသော "ပါရမီကုသိုလ် မဂ်ကုသိုလ် (ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ဝိပဿနာဟူသော မဂ်ကုသိုလ်) ဝိဝဋ္ဋကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကုသိုလ် စသည်တို့မှာ အတူတူသာမှတ်ပါ" ဟူသောစကားသည် ဝိဝဋ္ဋသို့ ရောက်စေခြင်းတူသောကြောင့်လည်းကောင်း ထိုစကားနှစ်ရပ်တို့သည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ဂ) အမှတ်၌ "မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် စိတ်လေးခုနှင့် ပြုပြုသမျှ ကုသလ ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကို သာသနာတော်အခါမျှားခ၌ ကောင်းသောတရားဟု ပြောမှားဟောမှား ပြုကျင့်မှားသောသူများသည် သာသနာပ လူများ အပါယ်ဘုံသား ခွေး,ဝက်,ကျွဲ,နွားများနှင့် အလားတူ ဆုယူမှားကြောင်းကို ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာ ပဋိပဒါ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ စသည်ဖြင့် သံယုတ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူ၏ "(ခြောက်စောင်တွဲ၊နှာ။၁၉) ဟူသော စကားကို ထုတ်ပြ၍ စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်သောစကား ဖြစ်သည်။

ဝိဝဋ္ဋအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ရေးသားထားသော အရာဌာနဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း အကောင်းထဲတွင် ပို၍ ကောင်းသည်ကိုသာ ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည် ဟူသော စောဒကဆရာတော်တို့၏အရေး အသားကိုတွေ့မြင်ရသောကြောင့် လည်းကောင်း၊

အထူးသဖြင့် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်, ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ပင် အယုတ်, အလတ်,အမြတ် ခွဲခြားရာ၌ လောကီကုသိုလ်တရားတို့ကို ဟီနဟူသောစကား ဖြင့် သုံးနှုန်းထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

(ဃ) အမှတ်ပါ ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားသည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

၅။ စောဒနာ သောဓနာ အမှတ်(၅)ပါ–

(ခ) အမှတ်၌ "အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်သာ အာရုံပြု၍ လှူအပ်သော ဒါနသည်သာလျှင် အမွန်ဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းပြုဆရာကြီးတို့ဆိုကြကုန်၏"ဟူသော ဝိဝဋ္ဋဒါနဒီပနီ(၂၂) ကျမ်းဆရာက ဝဒန္တိဝါဒကို ထုတ်ပြထားလေသည်။

မျက်မှောက်မှာပင် လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးကိုဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထင်မြင်နိုင်သောကြောင့် အဆိုပါ ဝိဝဋ္ဋဒါန ဒီပနီကျမ်းဆရာ၏ ဝဒန္တိဝါဒစကားသည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

၆။ စောဒနာ သောဓနာအမှတ်(၆)ပါ၊

(ခ) အမှတ်၌ "တကယ့်ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို တကယ်ထိထိမိမိနှင့် တကယ်သိမြင်လျှင် ဘယ်အနိစ္စ, ဒုက္ခ, ဘယ်အနတ္တဟု ရှုဖွယ်ရာမရှိ တကယ်ပြီးစီးပါ၏၊

ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရားဟု တခမ်းတနားအခြားလုပ်ဖွယ်မရှိ အကုန်လုံး ပြီးစီးပါ၏"စသော စကားကို ခြောက်စောင်တွဲဆရာဆိုထားသောအရာဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့တွင် ဥဿဒ္ဓိတညူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်အတွက်မှာ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး ဝိပဿနာတရား တခမ်းတနားလုပ်၍ အားထုတ်ဖွယ်မရှိဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ယခုဘဝတွင် တမင်တဖိုလ်ရအောင် အားထုတ်ရမည့် နေယျပုဂ္ဂိုလ်အတွက်မှာမူ ရထဝိနိတသုတ်လာသည့်အတိုင်း ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါးကို တခမ်းတနားလုပ်၍ အားထုတ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖော်ပြပြီး ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားမှာ ပါဠိစာပေနှင့် မလျော်ညီသောကြောင့် အဓမ္မသာ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါစကားနှင့်ဆက်၍ ရေးသားထားသော "ဤအရာတွင် ဝိပဿနာတင်လျှင် မမြဲသောသဘောကို ဘယ်လိုပင်မြင်မြင် ဘယ်ဟာမမြဲဟုရှုလျှင် မဟုတ်သောနည်း၊ မမှန်သောနည်း၊ ဒီဋ္ဌိပြုတ်နှင့်အဝေးကြီး၊ ဟုတ်မှန်သောနည်းမှာ ထိုမမြဲတဲ့သဘောရဲ့ကိုသာ ဘယ်ဟာဆိုသည်ဟု ရှုမြင်လျှင် သောတာပန်ဟုပင် မှတ်ပါ"ဟူသော ခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားသည် ထိုစကား၏ ရှေ့ဦးပါသော "သဏ္ဌာန် နိမိတ် အရိပ်အသွင်နှင့် ပြောစရာ ပြစရာရောတည့် မတည့်၊ သည်ဟာဟု ဟိုဟာဟု တခုခုနိမိတ်နှင့် အရိပ်သွင်ဟန် ထင်ခဲ့ပြန်လျှင် ပညတ်ခံလာပြီဟုသာမှတ်ပါ"ဟူသောခြောက်စောင်တွဲဆရာ၏ စကားနှင့် ဆက်စပ်၍ ဖတ်လျှင် ပညတ်ကိုဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားသည်ဖြစ်သောကြောင့် အဆိုပါစကား ဝါကျသည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

စောဒနာ သောဓနာ အမှတ် (၆) ပါ

(၇) (ဃ) အမှတ်တို့၌ "ဤကဲ့သို့စာပေကိုကြည့်၍ သော်လည်းကောင်း သူတပါးဟောသောတရားကို ကြားရ၍သော်လည်းကောင်း မိမိစိတ်ထဲ၌ ခြိုက်ခနဲသိလျှင် သောတာပန်ဟုသာမှတ်ပါ"

ဟူသောခြောက်စောင်တွဲ ဆရာ၏စကားသည် စောဒနာအမှတ် (၆) ပိုဒ်ခဲ့ (ခ)၌ လာသောနည်းအတိုင်း ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးဖြင့် တကယ်သိလာအောင် လုပ်ခဲ့လျှင် အရိယာစခန်းသို့ တက်လှမ်းနိုင်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

၂။ စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၂)ပါ

(က) (ခ) (ဂ) အမှတ်တို့၌ လဟာပြင်ကြီးအတိသာ သြကာသလောကမည်သည်ဟု ကျမ်းဆရာက ပြဆိုထားသည်။

ထိုစကားမှာ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဖြစ်သော ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ်ရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစည်ဖြစ်သည့် တော, တောင်, ရေ, မြေ အစရှိသော အရာဝတ္ထုများသည် သြကာသလောကမည်၏ဟု ဆိုထားသောအဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့်လည်းကောင်း ထိုအဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားများအတိုင်း ရေးသားထားသော သုံးလောကဒီပနီ၊ နှာ-၂၆၀၊ လာ ခြောက်စောင်တဲ့ကျမ်းဆရာ ကိုယ်တိုင်ရေးသားထားသော စကားများနှင့်လည်းကောင်း ဆန့်ကျင်နေသည် ဖြစ်သောကြောင့် ဧစာဒနာ သောဓနာအမှတ် (၂)ပါ (က) (ခ) (ဂ) အမှတ်ပါစကားရပ်များသည် အဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ဃ) အမှတ်၌လိုရင်းစကား သြကာသလောကထဲမှာ ထာဝစဉ် ထာဝရ အနိစ္စဓာတ်နည်းများ မရှိအပ်သော ပရမတ်တရား ထင်ရှားရှိ၏ဟုသိအပ်သည်မှာ " ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ(ဗြဟ္မ နိမန္တနသုတ်ပါဠိတော်) (ခြောက်စောင်တဲ့၊ နှာ-၂၅၂) ဟူသောကျမ်းဆရာ၏ စကားကိုပြု၍ ကောင်းကင်ထဲမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိသည့် ကောင်းကင်ဘုံ နိဗ္ဗာန်ဝါဒဟု စောဒက ဆရာတော်များက စွဲချက်တင်တော် မူကြသောအရာဖြစ်သည်။

ထို့နောက်၌ ကျမ်းဆရာက ဝိညာဏံ စသည်ကို အနိစ္စဓာတ် သင်္ခတပရမတ်ရအောင် အနက်ဖေးပြထားသည်၊ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ နှစ်ပုဒ်အရ အသင်္ခတပရမတ် နိဗ္ဗာန်ကိုသာရ၍ အနိစ္စဓာတ် သင်္ခတပရမတ်များကို မရဟု အဋ္ဌကထာ ဆရာက ဆိုထားသောကြောင့် စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၂) (ဃ) ပါ စကားသည် အဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ဆ) အမှတ်၌ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ ဟူသောဗြဟ္မ-နိမန္တနသုတ် ပါဠိတော်အရကို ပြတော်မူသည်၊ အနက်လွယ်ပြီ။

ဤအရာမှာ သတ္တ ပုဂ္ဂလ အတ္တ ဇီဝနှင့်မရောမဖက် အပြောခက်သက်သက်မျှသော သဘောတရားက ဤကားမြေ၏၊ဤကားမမြဲ အနဲ့နဲ့စသော သိမှတ်ကြံဖန်နှာမ်ဓာတ်ဟူသောအမှုအရာ ကိရိယာ ထူးမျှ ပရမတ္ထသဘောကို ဝိညာဏံဟူသော ပုဒ်က ဟောသည် (ခြောက်စောင်တဲ့၊ နှာ-၁၆၇)ဟူသော စကားကို ထုတ်ပြု၍ စောဒကဆရာတော်များက ဝိညာဏ်နိဗ္ဗာန်ဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒနာတင်သော အရာဖြစ်သည်၊ အမှန်မှာ စောဒကဆရာတော်တို့ဆိုတိုင်း ဝိညာဏ် နိဗ္ဗာန်ဝါဒကို ပြသော စကားမဟုတ်၊ ကျမ်းဆရာအလိုက ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ ဟူသော စကားတမျိုးတည်းဖြင့် သင်္ခတ အသင်္ခတတရား နှစ်မျိုး ရနိုင်ပုံကို ကျမ်းဆရာနှင့် စုဒိတကဆရာတော်များက ပြဆိုထားသော စကား ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ပြဆိုထားသော်လည်း ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ ဟူသော နှစ်ပုဒ်အရ သခ်ၢတ အသခ်ၢတနှစ်မျိုးလုံးကို မကောက်ယူရ အသခ်ၢတနိဗ္ဗာန်တမျိုးတည်းကိုသာ ကောက်ယူရမည်ဟု ဆိုထားသော အရာဖြစ်သောကြောင့် စောဒနာသောခနာအမှတ်(၃) (ဆ) အမှတ်ပါ စကားသည် အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်သည်။

(၈)အမှတ်၌ နိဗ္ဗာန်ကို ဂေါစရဗ္ဗတ္တဟု ကြောင်ပန်း ဟောပုံကျမ်းတွင် ဆိုသည်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် (၂၇၃)၌ ဗဟိဒ္ဓဟု တိုက်ရိုက် ဟောထားသည်။

အကောင်းဆုံး လေးသမားက ပစ်လွှတ်လိုက်သောမြား၏ လျင်မြန်နှုန်းသည် မြေပြင်၌ ရွှေလျှားနေသော ထန်းပင်ရိပ်ကို တခဏလောက်မျှဖြင့် ကျော်လွန်သွားနိုင်သည့်လျင်မြန်နှုန်းရှိသည်၊ ထိုလျင်မြန်နှုန်းဖြင့် တန်ခိုးရှင် ရောဟိတဿ ရသေ့သည် စားချိန် အိပ်ချိန် ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ချိန်မှတပါး နှစ်ပေါင်းတရာ တိုင်တိုင် အရှေ့စကြဝဠာနခမ်းမှ အနောက်စကြဝဠာနခမ်းသို့လည်းကောင်း၊ ထိုမှ အခြား စကြဝဠာနခမ်းသို့လည်းကောင်း သွားလာလှည့်လည်လျက် လောက၏အဆုံးကို ရှာခဲ့သည်မှန်သော်လည်း လောက၏အဆုံးသို့ မရောက်ရှိခဲ့ဟူသော အဋ္ဌုပ္ပတ္တိက ပုစ္ဆာဝသိက သုတ္တနိကွေပဖြင့် ဣမသို့ ဗျာမမတ္တေ ကဋ္ဌေဝရေ အစရှိသော စကားများပါဝင်သည့် ရောဟိတဿသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသည်။

ထိုသုတ်၌ နတ်သားက သူ၏ ရှေးဘဝ ရောဟိတဿ ရသေ့ဖြစ်စဉ်တုန်းက သြကာသလောက၏ အဆုံးကို ရှာခဲ့ဖူးသော်လည်း မတွေ့ရှိခဲ့ကြောင်း သြကာသလောက၏ အဆုံးကား အဘယ်ပါနည်းဟု မေးလျှောက်သောအခါ သြကာသလောက၏အဆုံးကို ရှာနေခြင်းဖြင့် ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်မည်မဟုတ်၊သခ်ၢါရလောက၏ အဆုံးကို ရှာမှ ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်မည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် အမှန်စင်စစ် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အပမှာရှိ၍ ဗဟိဒ္ဓသာဖြစ်သော်လည်း နိဗ္ဗာန်သည် ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာကိုယ်၏ အပမှာရှိသည်ဟု ဟောကြားတော်မူလျှင် ထိုရောဟိတဿနတ်သားသည် တဖန်ထပ်၍ ခန္ဓာကိုယ်အပြင်ပ၌ နိဗ္ဗာန်ကို ရှာဖွေနေပေလိမ့်ဦးမည်။

ထို အကြောင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ရှိ၏ဟု ဥပစာအားဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်၊ ထိုသို့ ဥပစာအားဖြင့် ဟောတော်မူသည်ကို အဋ္ဌကထာ ဋီကာဆရာများက ရှေ့နေလိုက်သောအားဖြင့် "ဂေါစရ-ဗ္ဗတ္တ"ဟု သုံးနှုန်းထားသည်မှန်သော်လည်း ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာဟူသော ပုဒ်၏အရ နိဗ္ဗာန်ကို ကောက်ယူထားသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏စကားကိုသာ အလေးအနက်ထား၍ နိဗ္ဗာန်ကို ဗဟိဒ္ဓဟု အမြဲတမ်း သုံးနှုန်းရပေမည်။

စုဒီတက ဦးသုန္ဒရ အဓမ္မဝါဒစွန့်လွှတ်ကြောင်း
လက်မှတ်ရေးထိုးနေပုံ

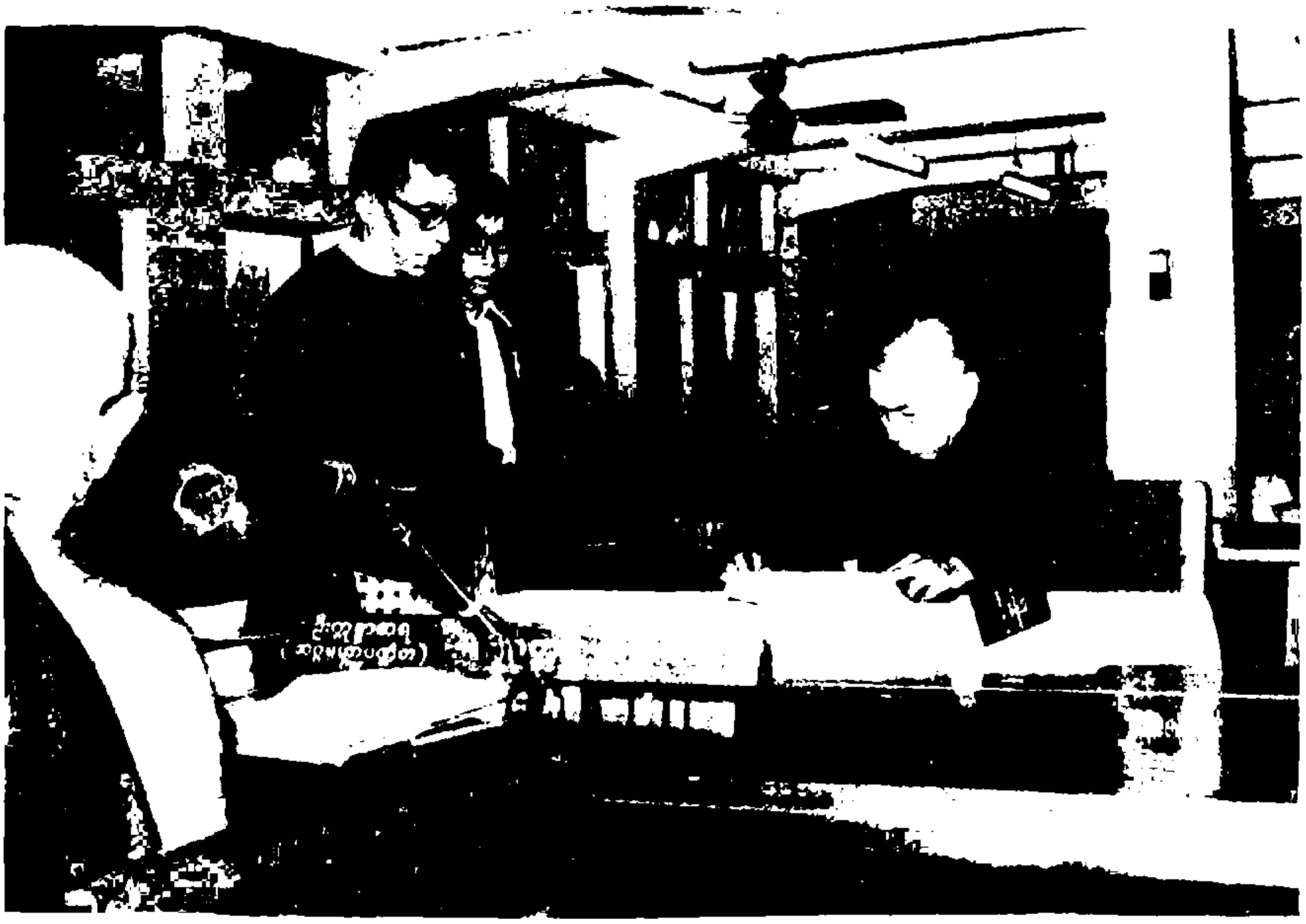

စုဒီတက ဦးနန္ဒိယ (၂) အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်ကြောင်း
လက်မှတ်ရေးထိုးနေပုံ

ထို့ကြောင့် (၈) အမှတ်ပါ ဟောပုံကျမ်းဆရာ၏ နိဗ္ဗာန်ကို ဂေါစရဂ္ဂတ္တဟု ဆိုသော စကားသည် **အဓမ္မသာ**ဖြစ်သည်။

၇။ စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၇)ပါ

(က) အမှတ်၌ "နိဗ္ဗာန်ကိုရသည်မရသည်အတွက်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝ တရားက လျော့ခြင်း နည်းခြင်း တိုးခြင်း ဆုတ်ခြင်းမရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးက ခန္ဓာ ငါးပါးအတိုင်းရှိနေသည်" (သုံးစောင်တဲ့ စတုသစ္စပကာသနီ၊ နှာ–၇၃) ဟူ သော စကားကို စောဒကဆရာတော်များက ထုတ်ပြု၍ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် တရား မြဲသည် သဿတဖြစ်သည်ဟု အပြစ်ပြု၍ စောဒနာတင်ထားသော အရာ ဖြစ်သည်။

ဤအရာ၌ ရှေစကားနောက်စကားတို့ကို ထောက်ဆလိုက်သော် ပုဂ္ဂလ ဓိဋ္ဌာန် ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ လျော့နည် မှုစသည်ကိုမလို၊ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ခန္ဓာတရားတို့ကိုသာ လိုကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည် ဖြစ်သောကြောင့် စောဒကဆရာတော်များ အပြစ်တင်သည့်အတိုင်း သဿတဝါဒ မဖြစ်၊ ပါဠိစာပေ နှင့် လျော်သောကြောင့် **ဓမ္မသာ**ဖြစ်သည်။

(ခ) အမှတ်၌ "နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သောကာလ သတ္တဝါ ပြတ်၏၊နောက်တဖန် ပြန်၍ သတ္တဝါမဖြစ်ပြီဟု သိမြင်ယူမှားမှုသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအယူမှားတည်း" (ဗုဒ္ဓ ဘာသာဒီပနီ၊ နှာ–၁၈) ဟူသောကျမ်းဆရာ၏ စကားကိုထုတ်ပြု၍ ဘုရားရှင် ကိုပါ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသမားဟု စွပ်စွဲခဲ့ ရောက်ခဲ့ကြောင်း စောဒကဆရာတော်တို့က တင်ပြထားသော အရာဖြစ်သည်။

တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ငါ သူတပါး ယောကျ်ား ပီန်းမ သတ္တဝါဟု စွဲယူ၍ သတ္တဝါပြတ်၏၊နောက်တဖန်သတ္တဝါမဖြစ်ဟု ယူဆခဲ့လျှင် အမှန်ပင် ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိအယူဖြစ်ကြောင်း ပါဠိကျမ်းဂန်များ၌ ပြဆိုထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓ ဘာ**သာ**ဒီပနီ**ကျမ်း**ဆရာ**၏** အဆိုပါစကားသည် **ဓမ္မသာ**ဖြစ်သည်။

(ဂ) အမှတ်၌ "သတ္တောကာသ သခ်ါရအားဖြင့် လောကသုံးပါးတို့တွင် သဝိညာဏက, အဝိညာဏက ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ခပ်သိမ်းသော ဥပါဒ် ၄ ဘင် ဖြစ်ပျက်စဉ်သခ်ါရတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝဟူသောအကြောင်းကြောင့် အဆုံး လည်းမရ အစလည်းမရှိ နိယ မအားဖြင့် မသုဉ်းကောင်း မဆိတ်ကောင်းသော သဘောရှိကုန်၏" (သဘာဝဒီပနီ၊ နှာ–၁၅၁) ဟူသော ကျမ်းဆရာ၏ စကား ကို ထုတ်ပြု၍ စောဒက ဆရာတော်တို့က ခန္ဓာငါးပါ.ရုပ်နာမ်တရား အမြဲတည် သည်ဟု စောဒနာတင်သော စကားကို ဖော်ပြထားသော ဌာနဖြစ်သည်။

ခန္ဓာငါးပါး ရူပ်နာမ်တရားတို့သည် ရူပ်ဝိထိစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း နာမ်ဝိထိစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်လိုက် ပျက်လိုက်နှင့် အစဉ်အတန်းကြီးဖြစ်နေ ပျက်နေကြသည်ကို ကျမ်းဆရာဆိုလိုသည် ဖြစ်သောကြောင့် (ဂ)အမှတ်သည်လည်း ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ဃ) အမှတ်၌ ဘယ်ဟာတစ်မျှ မရှိမမြင်သော ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည် ငါခေါ်သည် ကိုယ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူသည် (ခြောက်စောင်တဲ့၊ နှာ-၁၆၇) ကောင်းကင်သည်သတ္တဝါ ကောင်းကင်သည်ငါ ကောင်းကင်သည်ကိုယ်ဟု ကျမ်းဆရာက ဆိုလိုကြောင်း စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်သွင်းခဲ့သော အရာဖြစ်သည်။

စုဒိတကဆရာတော်များက ကောင်းကင်ကိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်ဟူသော စာပိုဒ်သည် စာပုံနှိပ်တိုက် စာပြင်ဆရာတို့၏ ခ္ယို့ယွင်းမှုသာ ဖြစ်ပါသည်၊ အမှန်မှာ ကောင်းကင်လိုသာ သတ္တဝါခေါ်သည်ဟု ရေးလိုရင်းဖြစ်ကြောင်း စုဒိတကဆရာတော်များက သောဓနာပြုသွားကြသည်၊ ကောင်းကင်လို သတ္တဝါခေါ်ရသည် (သတ္တဝါသည် ကောင်းကင်ကဲ့သို့သာဖြစ်သည်) ဟူသော ပြင်ဆင်ချက်အတိုင်း ဆိုသော် သခ်ါရာဝ သခ်ါရေ ဝိပဿနာ့စသော (ဝိသုဒ္ဓိ ၂၊ ၂၆၃) နှင့်အညီ ကောင်းကင်မှာ ဘာမျှမရှိသကဲ့သို့ သတ္တဝါမှာ ဘာမျှမရှိ၊ ငါမှာဘာမျှမရှိ၊ ကိုယ်မှာဘာမျှမရှိဟု အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သောကြောင့် (ဃ) အမှတ် ရှေ့ပိုင်းဖြင့်သော ကျမ်းဆရာ၏ စကားသည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(ဃ) အမှတ် နောက်ပိုင်း၌ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ အနန္တံ သဗ္ဗတော ပဘံ" (မ ၁၊၄၀၅) ကိုထုတ်ပြု၍ ကောင်းကင်ကို သတ္တဝါခေါ်ကြောင်း ငါခေါ်ကြောင်း ကိုယ်ခေါ်ကြောင်း (စောဒနာအကျယ်၊ ၈/၃) ဟုဆို၍ အပြစ်တင်သော အရာဖြစ်သည်၊ ထိုစကားသည် အမှတ်(၃) (ဆ) နှင့်အတူတူဖြစ်၍ အမှတ်(၃) (ဃ) ပါစကားသည် အနိစ္စဓာတ်သခ်ၢတပရမတ်ကို ပြသောစကားဖြစ်သည်၊ အမှတ်(၃) (ဆ) နှင့် အမှတ် (ဂ) (ဃ) နောက်ပိုင်းပါ ဝိညာဏံစသော စကားတို့သည် နံပါတ်တူဖြစ်ကြ၍ သခ်ၢတ အသခ်ၢတ နှစ်မျိုးလုံးကို ပြသောစကားများဖြစ်ကြ၏၊ ဤသို့အရတူပါလျက် စောဒကဆရာတော်များသည် အမှတ် (ဂ)အမှတ်(၃) တို့၌ တမျိုးစီရေး၍ စောဒနာတင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဤ၌ ဒေသနာလွှာတင် စုဒိတကဆရာတော်များကလည်း ဝိဂ္ဂဟများပြု၍ သခ်ၢတ အသခ်ၢတ နှစ်မျိုးရကြောင်း(မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတဲ့၊နှာ ၄၆၄)ပါစကားရပ်များကို ကိုးကား၍ သောဓနာလွှာ တင်ကြပါသေးသည်၊ ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ်ရှိသော်လည်း "ပဒဒ္ဓယေနပိ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝုတ္တံ"(မ ၆ ၂၊ ၃၁၁)နှင့်အညီ ဝိညာဏံ

နှင့် အနိဒဿနံ ပုဒ်အရ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ယူရသည် ဖြစ်သောကြောင့် စောဒနာ သောဓနာ အမှတ် (၈) (ဃ) နောက်ပိုင်းစကားသည် အမှာ်(၇) ပါ (ဃ) (ဆ) တို့ကဲ့သို့ အဓမ္မသို့သာသက်ဝင်ကျရောက်လေသည်။

၉။ စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၉) ပါ

(ခ) အမှတ်၌ "သညာကွန္ဓာဆိုသည်ကား ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှစ်ပါး၌ပင် ကြားမြင်ကြံသိသမျှ အစစ၌ ကျမ်းကျင်မှတ်မိ ကတ်သိလိမ္မာခြင်းကို သညာ ဆိုသည် စသည်ဖြင့် မုဆိုး တံငါတို့၏အလိမ္မာ ကျား၏အသံ ကြောင်၏အသံ အစရှိသည်တို့၏ အလိမ္မာမှစ၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားဘို့၏ သညာတော်မှာ လေးသခေါ်နှင့်ကမ္ဘာဘသိန်း စသည်ဖြင့် မှတ်မိသိမြင်တော်မူသမျှ သညာ ဆိုသည်" (ခြောက်စောင်တဲ့၊ နှာ–၂၀၃၊၄) ဟူသော စကားကို ထုတ်ပြ၍ ဉာဏ်တော်ကို သညာဟုကောက်ယူကြောင်း စောဒကဆရာတော်တို့က ဖော်ပြ စောဒနာကြသော အရာဖြစ်သည်။

အမှန်မှာ– ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော်ကို သညာဆိုသည်မဟုတ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏ်ဒီတော်နှင့်ယှဉ်သော သညာ၏ အစွမ်းသတ္တိကိုသာ ပြဆိုခြင်းဖြစ်သော ကြောင့် စောဒကဆရာတော်တို့ တင်ပြထားသည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်ကိုစွပ်စွဲသော အဗ္ဘာစိက္ခန အဓမ္မဝါဒအဖြစ်သို့ မရောက်၊ ဓမ္မသို့သာ သက်ဝင်ရောက်ရှိသွားလေသည်။

၁၀။ စောဒနာ သောဓနာအမှတ်(၁၀)ပါ

(က) အမှတ်၌"နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတွာဟူသော အဋ္ဌကထာ၏ သဘောကား နိဗ္ဗာန်ကိုရပါလို၏ ဘုရားဟု ပါးစပ်စကားဖြင့်ဆိုသည် မဟုတ်။ပ။သစ္စာလေးပါး ကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်မှသာ နိဗ္ဗာန်ကိုတောင်းရာကျသည်"(ခြောက်စောင်တဲ့ ဝိဝဋ္ဋဒီပနီ၊နှာ–၂၇)စာပိုဒ်ကိုထုတ်ပြ၍ မာယာသာဌေယျ အဓမ္မဝါဒအဖြစ်ဖြင့် စောဒကဆရာဘော်တို့က စောဒနာတင်ပြသော အရာဖြစ်သည်။

ယင်း ကျမ်းဆရာ၏စကား၌ သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြား၍သိမှ နိဗ္ဗာန်ကို တောင်းရာကျသည်ဟူသော စကားသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို မသိလျှင် ဆုမတောင်းကောင်း ဆုတောင်းရုံမရောက်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိလေသည်၊ အမှန် မှာ–ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း, ကောသလဘုရင်၏ သမီးတော် သုမနာ၏ အတိတ်ဘဝ ဆုတောင်းတို့ကို ထောက်ထားလျှင် သစ္စာလေးပါးတရားကို မသိသော်လည်း နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေတွာ မှစ၍ မိမိလိုချင်ကိုဆုတောင်းကောင်းကြောင်း ဆုတောင်းရာ ကျကြောင်း တွေ့မြင်ရသည် ဖြစ်သောကြောင့် အမှတ်(၁၀)(က) အမှတ်ပါ ကျမ်းဆရာ၏ စကားသည် အဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(၁) အမှတ်၌"အကုသိုလ်ဆယ်ပါး ပုညကိရိယာဆယ်ပါး သာသနာပတရား တို့သည် ဘုရား၏ရန်သူ အစစ်ကေန်ဖြစ်၏။ပ။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုဆုတောင်းသော သူတော်ကောင်းတို့အား ထိုကံနှစ်ဆယ့်ကိုးပါးကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်က လွှတ်ကြမည်၊ ထိုဘုံသုံးဆယ့်တစ်၌ မဖြစ်သည်ကို နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်"(ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ-၈၊၉)ဟူသောစကားကို ထုတ်ပြု၍ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ခြင်းသည် ဘာဝနာမယ ပုညကိရိယားထဲတွင် ပါဝင်နေပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုညကိရိယာပယ်လျင် ဝိပဿနာပယ်ပြီးသာ ဖြစ်ပါသည်ဟု အပြစ်ကိုပြု၍ စောဒကဆရာတော်တို့က စောဒနာတင်ကြသော အရာဖြစ်သည်၊ စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၃)(၈)နှင့်တူသည်၊ အကျဉ်းနှင့် အကျယ်သာကွဲသည်၊ အမှတ်(၃)(၈)၌ ရေးသကဲ့သို့ ကဏ္ဍကဏ္ဍဝိပါက စသော ကံလေးမျိုးတို့တွင် ရှေးကံသုံးမျိုးသည် စေတနာကံဖြစ်၍ ထိုကံသုံးမျိုးကို ရှောင်နိုင်အောင် စတုတ္ထမြောက် အကဏ္ဍ အသုက္ကဏ္ဍ အကဏ္ဍအသုက္ကဏ္ဍဝိပါက ကံအရ မဂ်ရအောင် သော်လည်းကောင်း လုပ်ရမည်၊ ဝိဝဋ္ဋဂါမိနီ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဖြစ်အောင်သော်လည်းကောင်း လုပ်ရမည်၊ လောကီဗောဇ္ဈင် မဂ္ဂင်၌ပါဝင်သော သတိပညာ ဖြစ်အောင် သော်လည်းကောင်း လုပ်ရမည်ဟု အဋ္ဌကထာဆိုထားသောကြောင့် စောဒနာသောဓနာ အမှတ်(၁၀) (၁)ပါကျမ်းဆရာ၏စကားသည် ဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(၈) အမှတ်၌"ထို့ကြောင့် ကာမရူပ အရူပဟူသော ဘုံသုံးရွာမှာ သာယာခြင်း လောဘတဏှာ သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပျောက်ကင်းမှု ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ခွာရှဲမှု သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဖြစ်စေလျက် တဏှာမဖက် ဝဋ္ဋမှထွက်လိုသောဆန္ဒ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ-သမ္ပယုတ်လေးခုဖြင့် ပြုသမျှသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဆိုသည်ဟူလို"(ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ-၁၃၊၁၄)ဟူသော ကျမ်းဆရာ၏ စကားကိုထုတ်ပြု၍ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းစေပြီးမှလုပ်သော ကုသိုလ်ကို ပါရမီကုသိုလ်ဆိုခြင်းသည် လိုရာတဖက်ကမ်းသို့ ရောက်ပြီးမှ ဖောင်ပြန်ရှာရသည်နှင့်တူပါသည်၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခုဖြင့် ပြုသမျှသော ကုသိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်မှ သံသရာသို့ ပြန်ကူးရ၏ အလည်တခေါက်ပြန်လာသလိုဖြစ်သည် စသည်ဖြင့် စောဒကဆရာတော်တို့က စောဒနာတင်ပြထားသော အရာဖြစ်သည်၊ (ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ ၂၊၄၁)စသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာများ၌ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ကို တဒင်္ဂဝိမုတ္တိပ္ပတ္တိစိတ် သို့မဟုတ် တဒင်္ဂပဟာနစိတ်ဟု ဆိုထားသည် ဖြစ်သောကြောင့် စောဒနာ သောဓနာအမှတ်(၁၀)(၈)၌ ပါသော ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ခွာရှဲမှု သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဖြစ်စေလျက်ဟူသော စကားများပါဝင်သည့် စကားအားလုံးသည် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

(ဃ) အမှတ်၌ "ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကြောင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံတဆယ် ပုညကိရိယာဝတ္ထုဆယ်ပါးကြောင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတဆယ် ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးပြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ကံ ငါးခု အရူပကုသိုလ်လေးခု အားဖြင့် ကံပေါင်းနှစ်ဆယ့်ကိုးခု" (ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ–၂၂၇) ဟူသော ကျမ်းဆရာ၏ စကားကိုထုတ်ပြု၍ အကုသိုလ်ကံတဆယ် ကုသိုလ်ကံတဆယ်တို့မှာ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး သုစရိုက်ဆယ်ပါးတို့ကြောင့် အသီးသီး တဆယ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားခြင်းသည် သင့်သည်ဟုဆိုလိုက ဆိုနိုင်၏သည်၊ ရူပကုသိုလ်ကံငါးခု အရူပကုသိုလ်ကံ လေးခုတို့မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးပြန်းခြင်းကြောင့်ဟု အကြောင်းပြ ထားပါလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးပြန်းခြင်းတူလျှင် ရူပါဝစရကုသိုလ်တခု အရူပ ကုသိုလ်ကံကခု ဟူ၍လည်းကောင်း စီးပြန်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကလေးခယ် ဟူသော အရေအတွက်သို့လိုက်၍ ရူပါဝစရကုသိုလ်(၄၀) အရူပါဝစရကုသိုလ် ကံ(၄၀)ဟူ၍လည်းကောင်း ဖြစ်သင့်ပါသည်၊ ယခု ထိုသို့မဟုတ်ပဲ ရေတွက် ထားခြင်းကြောင့် စာပေပရိယတ် မတတ်ကျမ်းသူများအား လှည့်စားသော မာယာသာဒေယျဝါဒဖြစ်ကြောင်း စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင် သော အရာဖြစ်သည်။

စုဒိတက ဆရာတော်များကလည်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားစီရင်သော ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီပထမတွဲ၊နှာ–၃၃၆ ၌ သင်္ခါရဒုကြားနှင့် သင်္ခါရမည်ပုံ ခေါင်းစဉ်ပါ ဒါန,သီလ,ဘာဝနာမယ ကာယဝစီမနောသင်္ခါရ ကာမာဝစရကုသိုလ် စေတနာရှစ်ခုဟု ဧကာဂ်ယူထားမှုကို နည်းယူ၍ မဟာ ကုသိုလ်ကံ စေတနာ (၈)ပါးသည် ကမ္မပထနည်းအားဖြင့် ကုသိုလ်ကံ(၁၀)ဖြစ် ပါသည် စသည်ဖြင့် ချေပလွှာတင်ကြသည်။

နှစ်ဖက်သော အချေအတင်စကားများကို ခြုံငုံသုံးသပ်သည်ရှိသော် ကံ (၂၉) ပါးသင်္ချာအားဖြင့် တူညီနေသော်လည်း အသီးသီးသော ကံစေတနာ သရုပ်ဝုပ်ကွယ်နေသည်ဖြစ်၍ ကာမရူပကုသိုလ်ကံစေတနာ(၁၃)ခု အကုသိုလ်ကံ စေတနာ(၁၂)ခု အရူပကုသိုလ်ကံစေတနာ(၄)ခုဟူသော (အဘိ ၆ ၂။၁၃၆) ရေတွက်နည်းအတိုင်းသာ ရှင်းလင်းသည်ဖြစ်သောကြောင့် စောဒနာသောခနာ အမှတ်(၁၀)(ဃ)ပါ ကျမ်းဆရာ၏စကားသည် အခမ္ဘသာဖြစ်သည်။

(c) အမှတ်၌ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ဒုစရိုက်ပြုသူခပဲမှာ ငရဲသို့ ကျရောက်သည်ဟူသော ဒေသနာစောင်ကို ယုံပါ၏လော မေးသောအခါ မီရိုးဖလာ ဆရာအစဉ် လူတိုင်းပင် ယုံပါ၏ဟု ဆိုရာတွင် အနိစ္စခေတ် ပရမတ်ပြင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဘယ်ဟာ တစိ မရှိသည်ကိုပင် သိမြင်မှုသာ ထို ဒေသနာကို ယုံရာ ကျမည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှာ အနှစ်အထယ်နှင့် တကယ်ရှိက အဝိစိ စသော ငရဲရှစ်ဆူယ်ကို အထယ်ရောက်ရောင် ဘယ်အပေါက် ဘယ်တွင်း

က ဆင်းကြမည်နည်းမေး၊ ထိုအခါ အနှစ်ခြဗ်နိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဟု ဆိုရာ၏၊ဆိုဖွယ်သာရှိသည်၊ ထို့တူပမာ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းမှီး၍သာ သိရာ၏၊ (ခြောက်စောင်တွဲ၊နှာ-၂၄၅)ဟူသော ကျမ်းဆရာစကားကို ထုတ်ပြု၍ ဒုစရိုက်ကိုပြုသူမှာ သတ္တဝါ ပြုလုပ်သည်မဟုတ်၊ ဒုစရိုက်တရားသဘောကသာ ပြုလုပ်သည်၊ ထို့ကြောင့် အကျိုးတရားကို ခံစားသည်မှာလည်း အနိစ္စဓာတ် ပရမတ် ဒုစရိုက်ပြုလုပ်သူကလည်း အနိစ္စဓာတ်ပရမတ်ဖြစ်၍ အားလုံး ပရမတ်သဘောသာ ဆိုကာ လုပ်ချင်ရာလုပ်၍ ဒုစရိုက်သော သုစရိုက်သော ရှောင်ရန်မလိုပဲ ကံကို ပယ်သော ဝါဒဖြစ်ပွားစေခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော်ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးသည့်မာယာသာဌေယျ အဓမ္မဝါဒအဖြစ် စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်သော အရာဖြစ်သည်။

စုံဒိတကဆရာတော်များကလည်း ပရမတ္ထသစ္စာကို မှတ်လွယ်ယူလွယ်စေခြင်းငှာ သမ္မုတိသစ္စာကို ယှဉ်၍ မြတ်စွာဘုရားကြီးတို့ ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟု ချေပကြသည်။

နှစ်ဖက်သော တင်လွှာချေလွှာတို့ကို ခြုံငုံစဉ်းစားလိုက်သော် ကျမ်းဆရာ၏ (c)အမှတ်စကား၌—

၁။ ပါဏာတိပါတအစရှိသော ဒုစရိုက်ပြုသူခပဲ့မှာ ငရဲသို့ ကျရောက်သည်ဟူသော ဒေသနာတော်ကို ယုံပါ၏လောဟုမေးသောအခါ မိရိုးဖလာဆရာအစဉ်လူတိုင်းပင် ယုံပါ၏ဟု ဆိုရာတွင် အနိစ္စဓာတ်ပရမတ်ပြင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဘယ်ဟာတစိ မရှိသည်ကိုပင် သိမြင်မှသာ ထိုဒေသနာတော်ကို ယုံရာကျမည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှာ အနှစ်အထယ်နှင့် တကယ်ရှိက ထိုအဝိစိစသော ငရဲကြီး ရှစ်သွယ်ကို အထယ်ရောက်အောင် ဘယ်အပေါက် ဘယ်တွင်းက ဆင်းကြမည်နည်း မေးဟူသော စကားတရပ်။

၂။ထိုအခါ အနှစ်ခြဗ် နိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါ၏ဟုဆိုရာ၏၊ ဆိုဖွယ်သာရှိသည်၊ ထို့တူပမာ လူ နတ် ဗြဟ္မာခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းမှီး၍ သိရာ၏ဟူသော စကားတရပ်၊ ထို နှစ်ရပ်သော စကားတို့တွင်(၁)အမှတ်စကားရပ်ဝယ် ကျမ်းဆရာ၏ဆိုလိုရင်း တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမကျဟူသော အဓိပ္ပာယ်မျိုးဖြစ်နေ၏၊ ဒုစရိုက်ပြုသူဟူသော စကား ငရဲဟူသော စကားတို့မှာ ပုဂ္ဂလ သတ္တဝေါဟာရပညတ်များ ဖြစ်နေ၍ အမှန်ပင် ငရဲသို့မကျရောက်နိုင်၊ အပြစ်မရှိအောင် ပြောဆိုလိုလျှင် ဒုစရိုက်မှုနှာနှာကွဲကိုကကမ္မသတ္တိကြောင့် ငရဲခေါ် ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေရသည်ဟု

ပြောဆိုရမည်၊ အဒိပ္ပဝယ်အခြောင့်ရနေသော ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမကျဟူသော ကျမ်းဆရာ၏ စကားမမှန်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

သို့သော် ထိုစကားအတိုင်း တရားနာပရိသတ်များ၏ စိတ်၌ စဲ့ယူနေခဲ့လျှင် အကုသိုလ် ဒုစရိုက်ကိုပြုရာ၌လည်း အပြစ်မရှိ၊ ကုသိုလ်သုစရိုက်ကို ပြုရာမှာလည်း ကောင်းကျိုးရမည်မဟုတ်ဟု ဇင်မှတ်ကြလျက် သားနှင့် အေမ ဖအေနှင့်သမီး ဘအိမ်တည်း မနေဝံ့လောက်အောင် လောကပါလတရား အပိုင်းအခြား အတားအဆီးများ ပျက်ပြုန်းကာ အဓမ္မဆုက မိစ္ဆာဓမ္မတို့ လွှမ်းမိုးသဖြင့် မလိုလားအပ်သော အပြစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပေသည်။

ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် ဖွားဘက်တော် ဆန္နမထေရ်ကို ဗြဟ္မဒဏ် ပေးသည့်အတွက် ဆန္နမထေရ်သံဝေဂရကာ ရဟန်းတော်တို့အား သြဝါဒပေးဖို့ လျှောက်ထားသည်၊ ရဟန်းတော်များက အနိစ္စလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာ နှစ်မျိုးကိုသာဟော၍ ဒုက္ခလက္ခဏာကို မဟောကြ၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ ဆန္နရဟန်းသည် ဘိက္ခုဟူသော သတ္တပုဂ္ဂလပညတ် အယူစွဲရှိသူဖြစ်သည်၊ အကယ်၍ ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဟောပြခဲ့သည်ရှိသော် ရုပ်သည် ဒုက္ခ။ပ။ ဝိညာဏ်သည် ဒုက္ခ မဂ်သည် ဒုက္ခ ဖိုလ်သည် ဒုက္ခဟု မှတ်ထင်၍ အရိယာဖြစ်သော သင်ရဟန်းတို့သည် ဒုက္ခရောက်နေသော ရဟန်းများဖြစ်သည်ဟု မှားသော အယူကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာကို ချန်ထား၍ အနိစ္စ, အနတ္တလက္ခဏာနှစ်မျိုးကိုသာ ဟောတော်မူကြသည်ဟု(သံ ၅ ၂၊၂၉၁)လာ ဆန္နမထေရ်အကြောင်းကို နှလုံးသွင်းသင့်သည်။

ဤဝတ္ထုခ၌ ဒုက္ခလက္ခဏာကို ချန်ထားသကဲ့သို့ ခြောက်စောင်တဲ့ဆရာသည်လည်း ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမကျဟူသော စကားကို မသုံးစဲ့ပဲ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ, ငါ, သူတပါး, ယောကျ်း, မိန်းမ မရှိဟူသော စကားကို သုံးစဲ့လျှင် ပြီးနိုင်ပါသည်။ ထိုထိုသုတ္တန်တို့၌—

> ပုန စပရံ ဂဟပတယော ဒုဿီလော သီလဝိပန္နော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိं ဝိနိပါတं နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ပ။ပုန စပရံ ဂဟပတယော သီလဝါ သီလသမ္ပန္နော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတिं သဂ္ဂं လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။[၁]

ဟု သမ္ပတိဒေသနာ ပုဂ္ဂလကထာ ဟောရခြင်းအကြောင်းရှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် သမ္ပတိကထာ ပုဂ္ဂလကထာတို့ကို အကွက်ကျကျဟောတော်မူသွားသည်ဖြစ်သောကြောင့်—

၁။ ဥဒါန။၁၇၅။

စောဒနာ သောဓနာ အမှတ် (၁၀) (၈) (၁) အမှတ်စကားရပ်သည် အဓမ္မသို့သာ ရောက်သွားပေသည်။

ဖေါ်ပြခဲ့ပြီးသော (၈) (၁) စကားများနှင့်ဆက်တွဲလျက် (၈) (၂) စကားကို ဤသို့ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်၊ "ထိုအခါ အနှစ်ခြင်းနိမိတ်မကပ်သော အနိစ္စဓာတ် ပရမတ်သာ ရောက်အပ်ပါသည်ဟု ဆိုရာ၏၊ ဆိုဖွယ်သာရှိသည်၊ ထို့တူပမာ လူနတ်ပြဟ္မာ ခေါ်ဆိုရာ ကုသိုလ်မှာလည်း ဤနည်းကို မှီး၍ သိရာ၏" (ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ ၂၃၅)။

ဤအမှတ် (၈) (၂) စကား၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ ဒုစရိုက်ပြုသူ ငရဲမသွားအနိစ္စဓာတ်ပရမတ်သာ ငရဲသွားသည်ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်၊ ထို့သို့ဆိုသဖြင့် ဘဝဟောင်းက ဝိညာဏ်ဝေဒနာ စသောတရားတို့သည် ငရဲဘုံ နတ်ဘုံသို့ ရောက်သွားကြသည်ဟု ဆိုရာရောက်နေပြန်သည်၊ အမှန်မှာ ရှေးဘဝက ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည် တဆံခြည်မျှ လာလတ္တံ့သော နောက်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ ရောက်ရှိလာကြသည်မဟုတ်၊ ရှေ့ဘဝကပြုခဲ့သော ကံစသော အကြောင်းသတ္တိကြောင့်သာ ဝိပါက်ဝိညာဏ်အမှုးရှိသော အသစ်ဖြစ်သော ပရမတ်တရားများသာ ဖြစ်ပေါ်လာကြခြင်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် အမှတ် (၈) (၂) ပါ ခြောက်စောင်တွဲ ဆရာ၏ ဟကားသည်လည်း အဓမ္မသာဖြစ်သည်။

(၄) အမှတ် ၌ "အမျှားသူငါ မိစ္ဆာယူလွဲ ငရဲကြီးလှ ကုသိုလ်ရဟု ပြုကြရှောင်ကြဉ်၊ ဝိညာဏ်မြင်တည့်၊ မှားပင်မှားဘိ၊ မှားခေါင်ထိ၏။" (ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ ၉၅) ဟူသော စကားကိုထုတ်ပြ၍ ထိုသို့ အကုသိုလ်ရှောင်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းတို့သည် ဝိညာဏ်လည့်ဖားကာ ဝိညာဏ် လိမ်ခံရခြင်းသာဖြစ်၍ ထိုစကားအရ အကုသိုလ်လုပ်တာလည်း ဝိညာဏ်လိမ်တာ၊ ကုသိုလ်လုပ်တာလည်း ဝိညာဏ်လိမ်တာ၊ ဝိညာဏ်လိမ်တာကိုပင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ပြုလုပ်ခြင်းလုပ်နေကြခြင်းကြောင့် အမှားသံသရာ ထိပ်ခေါင်ရောက်နေသည်ဟု ဆိုခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ကိုလုပ်ချင်စိတ် ကုသလစွဆန္ဒများ အကုသိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်လိုစိတ်များ မရှိတော့ပဲ လုပ်ချင်ရာလုပ် အရေးမကြီး သတ္တဝါက ငရဲမသွား အနိစ္စဓာတ်တရားကြီးကသွားလိမ့်မည်ဟု ကမ္မသကတသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ကံ၏အကျိုးတရားကို ပယ်ရှားသော အဟေတုကဒိဋ္ဌိဆိုသို့ ဦးတည်စေပါသည် စသဖြင့် စောဒကဆရာ၏ကိုက စောဒနာတင်ကြသော အရာဖြစ်သည်။

စုဒိတကဆရာတော်များ ကလည်း အမှားသူငါဆိုသည်ကား ပညတ်သမ္မုတိသစ္စာမျှသာ သုံးစွဲရပါသည်၊ မိစ္ဆာယူလွဲဆိုသည်ကား အဝိဇ္ဇာသည် မိစ္ဆာအယူ မိစ္ဆာပဋိပဒါ မိစ္ဆာအလွဲ တရားသာပြစ်ပါသည်၊ ငရဲကြီးလှ ကုသိုလ်ရဟု ပြုကြရှောင်ကြဉ်ဆိုသည်ကား ငရဲကြီးလှတာကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်၊ ဝဋ္ဋကမ္မသကတ

သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပါသည်၊ ကုသိုလ်ပြုရမည်၊ ဝဋ္ဋကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပါသည် စသည်ဖြင့် အသေးစိတ် ရှင်းလင်းချေပကြသည်။

ထိုတင်လ္ဘာ ချေလ္ဘာ စကားနှစ်ရပ်တို့ကို ခြုံငုံသုံးသပ်ကြသည့်ပြင် ကျမ်းဆရာ၏ ဆိုလိုရင်းကိုသိအောင် ရှေ့နောက်စကားများကို ရှာဖွေ လေ့လာကြသော အခါ ကျမ်းဆရာဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်မှာ ဤသို့ဖြစ်နေသည်။

လူရှိသည် နတ်ရှိသည် လူ့ ပြည်ရဒ ည် နတ်ပြည်ကျမည် ဤသို့ အစရှိသော အထင်အမြင်စုသည် စက္ခုစသော ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး၏သဘော မိစ္ဆာဝင်နေသော ဝိညာဏ်သိ ဝိညာဏ်ထင် ဝိညာဏ်မြင်ဖြစ်သည်၊ "လူနတ်ပြဟ္မာ သတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိ" ဟု သိမြင်မှုသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ယှဉ် ပညာသိ ပညာထင် ပညာမြင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဝိညာဏ်သိ ပညာသိများကို ဖေါ်ပြ၍ ပညာသိအတိုင်း လူနတ်ပြဟ္မာ ငရဲမရှိ၍ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကို မလုပ်လေနှင့် ပြုလုပ်က ငရဲကျမည်ဟု ရေးသားလိုရင်းဖြစ်ပေသည်၊ ဤအတိုင်းဆိုလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါစသော ပညတ်ကို ပယ်သောစကားဖြစ်၍ မှားသည်ဟု မဆိုသာသော်လည်း ကျမ်းဆရာသည် ငါ သူတပါး ယောကျ်း မိန်းမ မရှိဟူသော စကားမျက်ခိုသာ သုံးနှုန်း၍ ဟောလျှင် ပြီးစီးနိုင်ပါလျက် ပညတ်ကိုချည်းအာရုံစိုက်၍ လူနတ်ပြဟ္မာ သတ္တဝါခပဲ ငရဲမရှိဟု အမြဲဟောနေသဖြင့် သတ်သာသတ်ဟေ့ ငရဲမရှိဘူးတဲ့၊ ခိုးသာခိုးဟေ့ ငရဲမရှိဘူးတဲ့ဟူ၍လည်းကောင်း ကုသိုလ်ပြုစရာမလုံပါဘူးကွာ လူ နတ်ပြဟ္မာရှိတာမှ မဟုတ်ပဲဟူ၍လည်းကောင်း အယူလွဲသူများ ရှိလာနိုင်ပေသည်။

ဤအရာနှင့် ပတ်သက်၍ အဿဒိအရှင်မြတ်နှင့် သစ္စကပရိဗိုဇ်တို့ ဆွေးနွေးပုံကို ဖေါ်ပြလိုပေသည်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က သစ္စကပရိဗိုဇ်သည် ဆွမ်းခံကြွလာသော အဿဇိမထေရ်အား "သင်တို့ဆရာ ရဟန်းဂေါတမသည် တပည့်တို့အား အဘယ်သို့ ဆုံးမလေ့ရှိသနည်း" ဟု မေးသောအခါ အဿဇိမထေရ်က ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ရူပ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်များကို အနိစ္စဟူ၍ လည်းကောင်း အနတ္တဟူ၍လည်းကောင်း ဆုံးမတော်မူလေ့ ရှိပါသည်၊ထိုအတိုင်းပင် ကျင့်စေတော်မူပါသည်ဟု ဒုက္ခလက္ခဏာမပါပဲ အနိစ္စနှင့်အနတ္တနှစ်မျိုးကိုသာ ကျင့်စဉ်ကို ဖော်ပြတော်မူခဲ့ပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ပါနည်းဟူမူ ဝိဘင်းအညာတာ ဝိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၌ "မဂ္ဂင် ' မဂ္ဂ-ပရိယာပန္နံ" ဟု မဂ် ဖိုလ်သည် ပရိယာယဒုက္ခမည်ကြောင်း ဟောတော်မူသော အရာ ဌာနရှိနေသဖြင့် သစ္စကက အဘယ်အကျိုးငှာ သင်တို့ရဟန်းပြုကြသနည်း

ဟု မေးခဲ့သော် မဂ် ဖိုလ်အကျိုးငှာ ရဟန်းပြုသည်ဟု ဖြေရလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သစ္စာကက သင်တို့သာသနာသည် လူသတ်ဌာနကြီးကဲ့သို့ ပါတကား၊ ဥဿ-ဒ ငရဲကဲ့သို့ပါတကား၊သင်တို့၌ ချမ်းသာသော တောင့်တချက် မရှိပါတကား၊ဒုက္ခ အကျိုးငှာ ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ လှုပ်ရှား ထကြွလျက် ဒုက္ခကိုသာ ခံစား လှည့်လည်၍ နေကြရပါကုန်တကားဟု အပြစ်တင်ပေလိမ့်မည်၊ သာသနဗာဟီ-ရက အညတိတ္ထိယ ပရိဗ္ဗာဇကတို့ ထိုသို့အပြစ်မတင် ကြားမဝင်နိုင်စေရန် ဒုက္ခ လက္ခဏာကို ရှောင်ကင်း၍ အရှင်အသင်ဗုဒ္ဓမဏ္ဍိုင်ပင် ဖြေကြားခြင်းပြု နိုင်ပါသေးလျက် ခြောက်စောင်တွဲ ကျမ်းဆရာသည် သာသနာနောက်ဖျားတွင် အမျှားသံသယရှိနိုင်သော ငရဲမရှိ သူအသက်သတ်ဖြတ်သူ ငရဲမသွားဟု အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သော ပညတ်ပယ်ရှား ဆန်းသစ်သော စကားကို သုံးနှုန်းခြင်းသည် သမ္မုတိကထာ ပုဂ္ဂလကထာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း အကွက်ကျကျ မသုံးနှုန်းနိုင်ခြင်းကြောင့် စောဒနာ သောဓနာအမှတ် (၁၀) (၈) အမှတ်(၁) ပါ စကားရပ်ကဲ့သို့ အဓမ္မသို့သာ သက်ဝင်ရောက်ရှိသွားလေ သည်။

(ဆ) အမှတ်၌ ဤသို့ ဝဲ့ယာ ရှေ့ နောက် ထက်အောက်ဖီလာ ဆယ်မျက်နှာ အားဖြင့် ဆုံး စပိုင်းခြား ကမ်းကရနားမရှိ လဟာပြင်ကြီး အတိသာ ဖြစ်သော သြကာသလောကကြီး၏ နယ်တခွင်တပြင်လုံး အဆုံးမရှိကြီးထဲမှာ သစ်ပင်မြေရေ နေလစသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဝိညာဏက ရှိသမျှကိုပင် သခ်ၦါရ လောကဆိုသည်၊ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ သဝိညာဏက ရှိသမျှကိုလည်း သတ္တလောက ဆိုသည်၊ (ခြောက်စောင်တွဲ၊ နှာ-၃၂) ဟူသောစကားကို ထုတ်ပြု၍ လောက သုံးပါး အကောက်တွင် သခ်ၦါရလောကအရ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ အဝိညာဏက ရုပ် သက်သက်သာဖြစ်သော မြေ ရေ နေ လ စသည်တို့ကိုသာ သခ်ၦါရလောက အရ ကောက်ခြင်းဖြင့် သတ္တလောကဖြစ်သော ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ သဝိညာဏကဖြစ်သော သတ္တဝါများမှာ ဖြစ်ပျက်မှုသခ်ၦါရ မရှိတော့ပဲ သခ်ၦါရလောကမှ ကင်းလွတ်သွား ပြန်ပါသည် စသည်ဖြင့်လည်း စောဒကဆရာတော်များက စောဒနာတင်ကြ သည်။

စုဒီတကဆရာတော်များကလည်း (ဝိသုဒ္ဓိ ၁၊၁၉၈) (ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ ၁၊၃၂၂) ကို ကိုးကား၍ သခ်ၦါရလောက ကောက်ပုံ အပြည့်အစုံဖော်ပြ၍ ချေပကြသည်။

တင်လ္ဘာ ချေလ္ဘာ နှစ်ရပ်ကို ခြုံငုံ သုံးသပ်လိုက်သည်ရှိသော် ခြောက်စောင် တွဲ ကျမ်းဆရာသည် ဥဘယေပိ ဟိ ခန္ဓာ သခ်ၦါရလောကော ဟူသောဌီကာ အားလုံး၏ စကားများကို အလေးမမူ သတိမထားပဲ သခ်ၦါရ လောကအရ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ သဝိညာဏကဟု ဆိုအပ်သော သတ္တလောကကို ချန်ထား၍ ကောက် ယူသည်ဖြစ်သောကြောင့် အဓမ္မသာဖြစ်သည်။

နိဂုံးချုပ် မြောက်လင့်တောင့်တချက်

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဆုံးဖြတ်ချက်များအရ ဒုတိယ သံဂါယနာတင်ရခြင်း အကြောင်းဆယ်မျိုးတို့တွင် "ကပ္ပတိ အာစိဏ္ဏကပ္ပေါ=ဆရာ့ဦးပဇ္ဈာယ်များထံမှ ဆင်းသက်လာသော အယူအဆဖြစ်၍ မှားယွင်းနေသော်လည်း ဝိနည်းအနေဖြင့် အပ်စပ်၏"(ဝိ ဌ ၁၊၂၆) ဟူသောစကား မှန်ကန်သည်ဟု မယူဆနိုင်သော အကြောင်းဆယ်မျိုးတို့တွင် အထူးအရေးကြီးသည့် "မာ သမဏော နော ဂရု=တို့ဆရာပြောသည့်စကားမို့ အမှားမဟုတ်နိုင် အမှန်ချည်းသာ"ဟု မယူဆရ (အံ ၁၊၁၀၉၊၁၉၀။ အံ ဌ ၂၊၁၀၅) ဟူသော ၎ကားတို့ကို သတိပြုလျက် မိမိတို့ အယူအဆကို ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲဆုပ်ကိုင်ထားခြင်း=အာဓာနဂ္ဂါဟီ၊ ယူနေကျအယူအဆကို စွန့်လွှတ်နိုင်ခဲခြင်း ဝါ-မစွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်း=ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ (မ ၁၊ ၅၂။ မ ဌ ၁၊၁၉၄) သဘောထားမျိုး ကင်းရှင်းအောင် ကြိုးစားကာ အဆိုပါ အမေမှ အချက်များကို တကယ်တန်း စွန့်လွှတ်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ဝိနည်းဓိုရ်များက မြော်လင့်တောင့်တ ဆန္ဒပြုအပ်ပေသတည်း။

နိဋ္ဌိတော ဘော ဝိဝါဒါဓိ-ကရဏသ ဝိနိစ္ဆယော။
ရန္ဓပဝေသကောစေတော၊ နိစ္စံ ပဇာယ သမျတံ။

ဘော၊ အတိဇ်က ကံမဆိုးလို့ မြန်မာ့မျိုးမြန်မာ့နွယ်တွင်၊ ပါဝင်ခွင့်ရ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ သမ္မာအယူ ကြည်ဖြူလိုလား စိတ်ထားညွှတ်ပျော်း အိုသူတော်ကောင်းတို့။ ဝိဝါဒါဓိကရဏသ၊ ကြောင်ပန်းဟောစဉ်၊ တရားယဉ်ကြောင့်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ကြုံ၊ တိုင်းပြည်တုန်မျ၊ ငြင်းခုံဆူပွက်၊ အမျက်ထစ်ကြုံး၊ ဝိဝါဒ အဓိကရဏ်း၏။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ပါဠိစာပေ၊ အထွေထွေနှင့်၊ တသွေညီလား၊ မညီလားတိုင်း၊ ညီနှိုင်းဖော်လတ်၊ အဆုံးအဖြတ်သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ သာသနာ့ဘေး၊ စင်ကြယ်ရေးမို့၊ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ၊ မင့်သာပါ၊ ပညာသတိ၊ အထူးဖိ၍၊ ကြီးဘိလို့လ၊ ဥဿာဟသုံး၊ ကိုယ်စိတ်ချုံးလျက်၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ။ ပဇာယ၊ ကိလေသာကံ၊ ကြောင်းခံဖြစ်ပွား၊ လောကသား၏။ ရန္ဓဂဝေသကောစေတော၊ ဟောသူ နာသူ၊ မည်သူဖြစ်ဖြစ်၊ အပြစ်ဖြစ်ဖွယ်၊ သွယ်သွယ်များစွာ၊ ဆီပေါက်ရှာတတ်၊ လူ့စိတ်ဓာတ်သည်။ နိစ္စံ၊ အချိန်အပေါင်း၊ ရှည်ကြာညောင်း၍၊ ခေတ်ပြောင်းခေတ်လွှဲ၊ ဆုံကာတွဲလည်း၊ အမြဲနိစ္စ၊ ထာဝရပင်။ သမျတံ-သမျတု၊ ရေစင်သီတာ၊ ကဲ့ပမာသို့၊ ဝိဝါဒဘေး၊ ညစ်ကြေးကွာလှမ်း၊ပီတိလွှမ်းလျက်၊ အေးချမ်းပါစေသတည်း။

အမှတ် (၃) အဖွဲ့ ဝိနည်းဝိုရ်များ၏ အလုပ်ထိုင်ရက်

ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ရက်

၁၃၄၃-ခု၊ တပို့တဲ့လဆုတ်-၁၃ (၂၁-၂-၇၂) ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ နံနက် ၇း၀၀-နာရီအချိန်မှစ၍ ၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၈ (၁-၄-၇၂)ရက် ကြာသပတေးနေ့ နံနက် ၉း၃၀-နာရီ အချိန်၌ (ရက်ပေါင်း ၄၀) ဝေဖန်စိစစ် သုံးသပ်ချက်ပြီးသည်။

အဆုံးအဖြတ် ရေးသားရက်

၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၈ (၁-၄-၇၂) ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့ နေ့လယ် ၁း၃၀-နာ့ရီ အချိန်မှစ၍ ၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလဆုတ် ၂၊ (၁၀-၄-၇၂) ရက် စနေနေ့ညနေ ၅း၃၀-နာရီအချိန်၌ (ရက်ပေါင်း ၁၀) ဆုံးဖြတ်ချက် ရေးသားပြီးစီးသည်။

ဂန္ဓာဝရမ္ဘာ ရေးသားရက်

၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလဆုတ် ၃ (၁၁-၄-၇၂) ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ နံနက် ၇း၀၀-နာရီအချိန်မှစ၍ ၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလဆုတ် ၆ (၁၄-၄-၇၂)ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ နံနက် ၉း၀၀-နာရီအချိန်၌ (ရက်ပေါင်း ၄ ရက်) ဂန္ဓာဝရမ္ဘာကထာ ရေးသားပြီးစီးသည်။

နိဒါန်း ရေးသားရက်

၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၁၅-ရက် (၈-၄-၇၂) ကြာသပတေးနေ့ နံနက် ၇း၀၀-နာရီ အချိန်မှစတင်ရေးသား၍ ၁၃၄၃-ခု၊ နှောင်းတန်ခူးလပြည့် ကျော် ၂-ရက် (၁၀-၄-၇၂) စနေနေ့ ညနေ ၃း၀၀-နာရီ အချိန် (ရက်ပေါင်း ၃-ရက်)တွင် နိဒါနကထာကို ရေးသားပြီးစီးသည်။

စုစုပေါင်း ၅၇-ရက် ဖြစ်သည်။

၁။ ဘဒ္ဒန္တ သြဘာသ
သရက်တောကျောင်း
ကျောက်မဲမြို့

၂။ ဘဒ္ဒန္တ ပဏ္ဍိတ
ရွှေအင်း ရိပ်သာ၊ တပ်ကုန်းမြို့

၃။ ဘဒ္ဒန္တ နာရဒါဘိဝံသ
မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊မန္တလေးမြို့

၄။ ဘဒ္ဒန္တ ကဝိဓဇ
မဟာဝိဇယာရုံမတိုက်၊ ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့

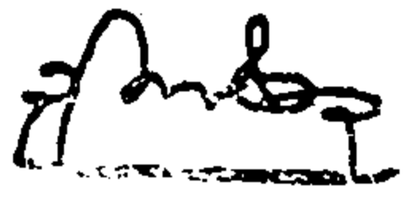

၅။ ဘဒ္ဒန္တ နေမိန္ဒ
မဟာဝိဇယာရုံမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့

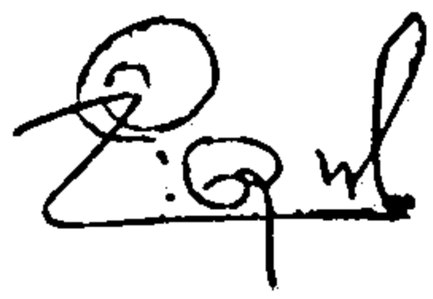

၆။ ဘဒ္ဒန္တ တိလောကသာရ
မြို့သစ်ကျောင်း၊ မလှိုင်မြို့

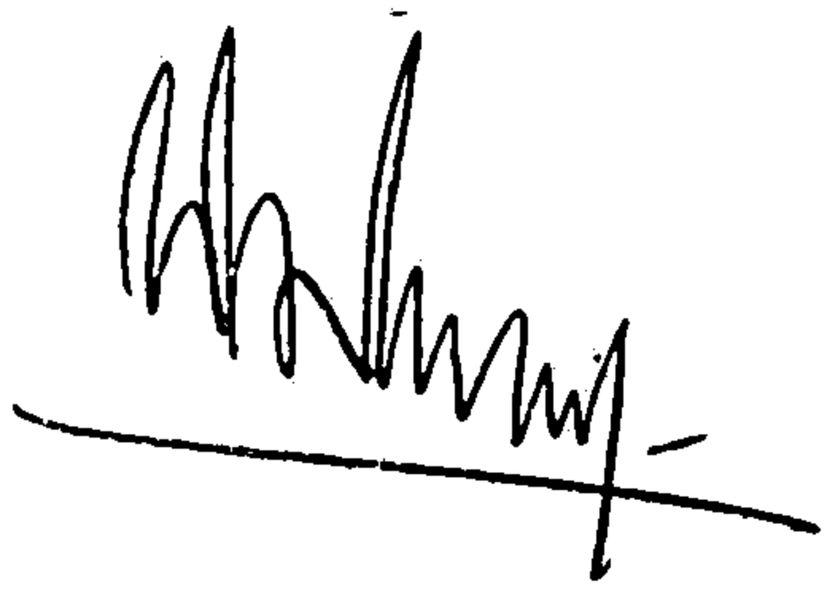

၇။ ဘဒ္ဒန္တ ဝိမလ
မဟာလယ်တီဝိုက်၊ မုံရွာမြို့

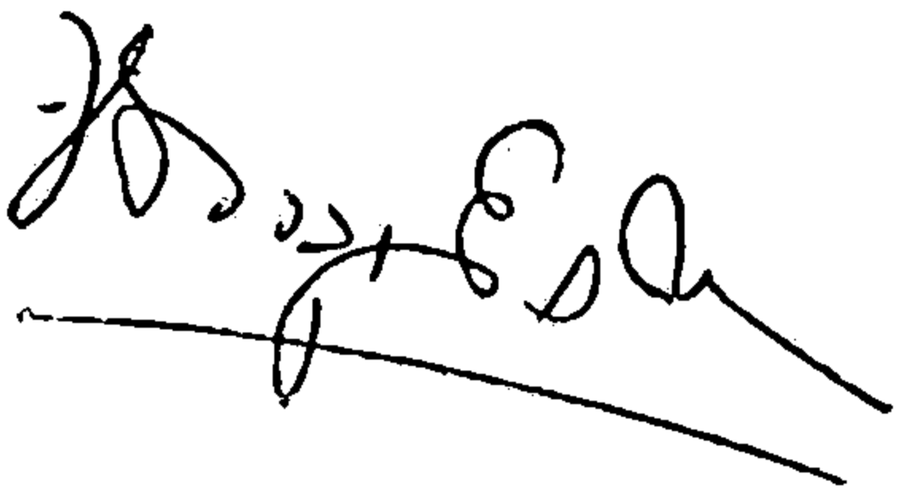

ညှိ

သဘာပတိဆရာတော်
နိုင်ငံတော် သီးခြား ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)
ဥတ္တရကုရု ကျောင်းဆောင် ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ။
ရက်စွဲ ၂၇၊ ၄၊ ၈၂။

အကြောင်းအရာ။ ။ ကြောင်ပန်းတောရကျောင်းဟူသော အမည်နှင့် ပတ်သက်၍ လျှောက်ထားခြင်း။

ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို ဓမ္မ အဓမ္မအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ် ဝိနိစ္ဆယပြုရာတွင် "ကြောင်ပန်းတောရ ကျောင်းတိုက်" ဟူသော အမည်သည် မူလဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အမည်ဖြစ်ပါသဖြင့် ယင်း"ကြောင်ပန်း" ဟူသောအမည်ကို ဆက်လက်သုံးစွဲခွင့် ပြုပါရန် လျှောက်ထားပါသည် ဘုရား။

စုဒိတက ပုဂ္ဂိုလ်မျှား

၁။ ဦးနန္ဒိယ

ဦးနန္ဒိယ

.....

၂။ ဦးနန္ဒိယ (၂)

ဦးနန္ဒိယ

.....

၃။ ဦးယုဝိန္ဒ
ကြောင်ပန်းတောရတိုက်
ဘုတလင်မြို့၊
စစ်ကိုင်းတိုင်း။

ဦးယုဝိန္ဒ

.....

၄။ ဦးပဏ္ဍိတ
ကြောင်ပန်းဓမ္မာရုံကျောင်း၊
အောင်မင်္ဂလာရပ်ကွက်။
မုံရွာမြို့ စစ်ကိုင်းတိုင်း

ဦးပဏ္ဍိတ

.....

၅။ ဦးသုန္ဒရ
ကြောင်ပန်းကျောင်း၊
ကျောက်ရေတွင်းရပ်ကွက်၊
မြောက်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်တိုင်း။

ဦးသုန္ဒရ

.....

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ
မြန်မာနိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့
အမှတ် (၃)

နေ့စွဲ။ ။၁၃၄၄-ခုနှစ် ဇာဆုန်လဆန်း
၅-ရက်

၁၉၈၂-ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇-ရက် အင်္ဂါနေ့

အကြောင်းအရာ။ ။ကြောင်ပန်းအမည်နှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်ကြားခြင်း

အထက်ပါ ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ စုဒိတက ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လျှောက်ထားလွှာနှင့် ပတ်သက်လျက် ဝိနည်းခိုရ်ဆရာတော် စုံညီဆွေးနွေးပြီးလျှင်—

(၁) ကြောင်ပန်းဝိပဿနာဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှု မရှိခြင်း၊

(၂) ဟောပြောချက်အချို့နှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှု ရှိရာတွင်လည်း အချို့သာ အဓမ္မဖြစ်၍ အချို့ဓမ္မဖြစ်ခြင်း။

ဤအကြောင်းနှစ်ရပ်ကို ထောက်ရှု၍ ပရိယတ်ဆိုင်ရာ အယူအဆများ၌သာ ဓမ္မ အဓမ္မ ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ပရိယတ်၌ အကျုံးမဝင်သော အမည်နှင့် ပတ်သက်၍ အဓမ္မအဖြစ်လည်းကောင်း အဓမ္မပစ္စည်းအဖြစ်လည်းကောင်း မသုံးသပ်ကြောင်း ပြန်ကြားလိုက်သည်။

နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)
အပရဂေါယာနကျောင်းဆောင်၊ ကမ္ဘာအေး။

၁။ ဦးသြဘာသ (သဘာပတိ)
၂။ ဦးပဏ္ဍိတ (အဖွဲ့ဝင်)
၃။ ဦးနာရဒါဘိဝံသ (အဖွဲ့ဝင်)
၄။ ဦးကဝိဓဇ (″)
၅။ ဦးနေမိန္ဒ (″)
၆။ ဦးတိလောကသာရ(″)
၇။ ဦးဝိမလ (″)

ကြောင်ပန်းတောရ
အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်ပွဲအခမ်းအနား
အခမ်းအနားအစီအစဉ်

၁။ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃) သဘာပတိဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက ဆရာတော်များကို ရှင်းလင်းလျှောက်ထားရန်။

၂။ သဘာပတိ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ကြောင်ပန်းဝိနိစ္ဆယ အမှုတွဲကို နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ပဲခူး မြို့မဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ အပ်နှံရန်။

၃။ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဓမ္မ အဓမ္မ အဓိကချက်း ပြေငြိမ်းအောင် ဆောင်ရွက်ပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သြဝါဒစကားကို မိန့်ကြားရန်။

၄။ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ အကျိုးဆောင် ဆရာတော်က "ဝိနိစ္ဆယအကျဉ်းချုပ် သုံးသပ်ချက်"ကို မိန့်ကြားပြီး "စုဒိတက" ပုဂ္ဂိုလ်များ နှလုံးသွင်းဖွယ် သြဝါဒ မိန့်ကြားရန်။

၅။ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း စုဒိတကအားလုံးတို့က သံဃမဟာနာယက ဆရာတော်ကြီးများ၏ ရှေ့မှောက်တွင် "အဓမ္မဝါဒ" စွန့်လွှတ်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးရန်။

၆။ အကျိုးဆောင် ဆရာတော်က အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်ပြီးသော ဆရာတော် (၅)ပါးတို့ကို သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှေ့ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်ကို မိန့်ကြားရန်။

-၇။ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်/တိုင်း/မြို့နယ်များမှ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လောကကြောင်းအရလည်းကောင်း ဓမ္မကြောင်းအရလည်းကောင်း အပြစ်ရှိသူများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ ဝါဒများကို အမှားဝန်ခံ၍ စွန့်လွှတ်ကြောင်းအတွက် မြို့နယ် သံဃနာယကများထံသို့ ဆက်လက်ပြီး ညွှန်ကြားမည့်အကြောင်း အကျိုးတော်ဆောင်ဆရာတော်က မိန့်ကြားရန်။

စုဒီတက ဦးပဏ္ဍိတ အဓမ္မဝါဒစွန့်လွှတ်ကြောင်း
လက်မှတ်ရေးထိုးနေပုံ

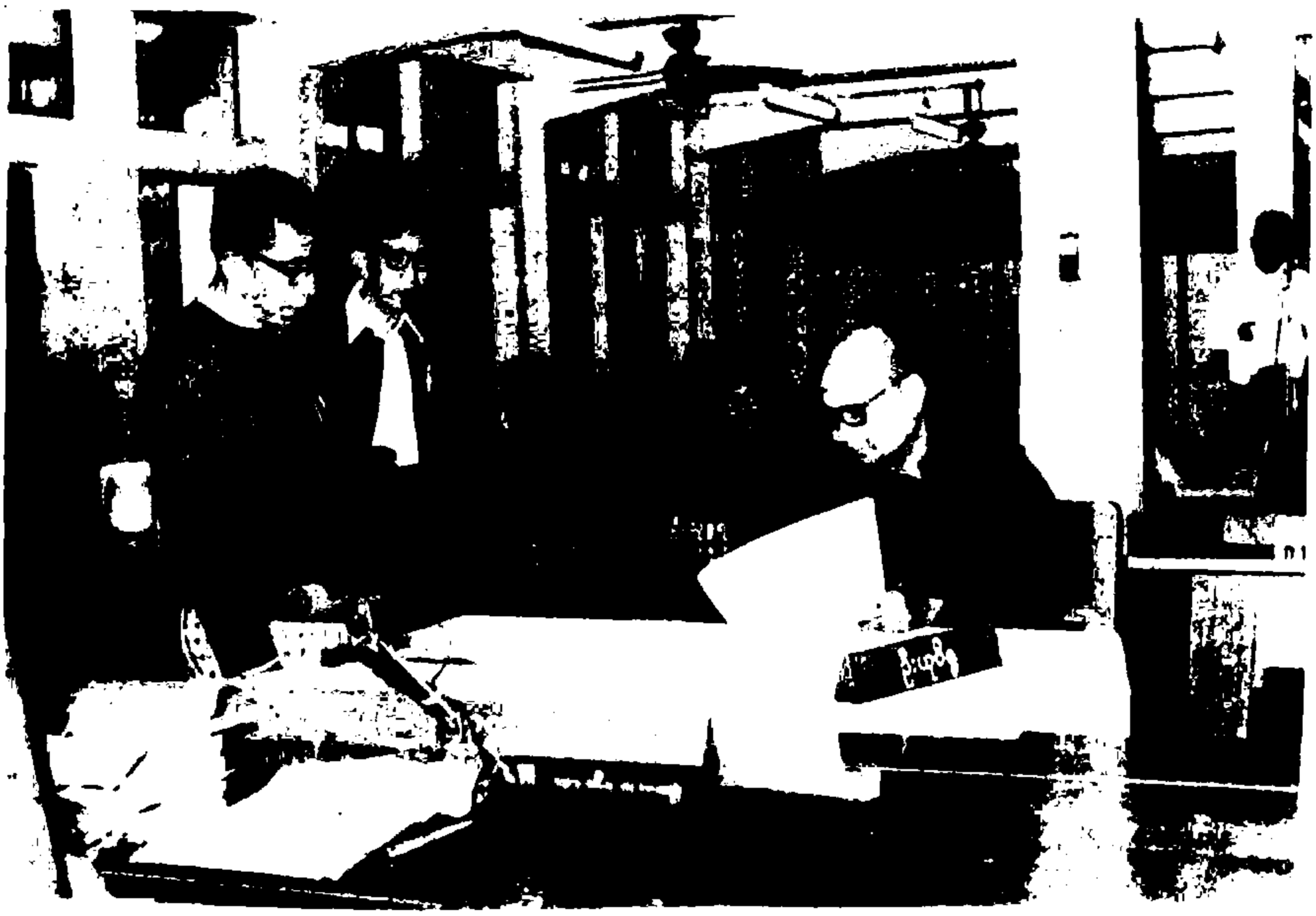

စုဒီတက ဦးယုဝိန္ဒ အဓမ္မဝါဒစွန့်လွှတ်ကြောင်း
လက်မှတ်ရေးထိုးနေပုံ

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းခိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)
ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ ဝိနိစ္ဆယစာမူကို
နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၏ လက်သို့ အပ်နှံရာ၌
ဝိနည်းခိုရ်အဖွဲ့ သဘာပတိဆရာတော်၏
ရှင်းလင်းလျှောက်ထားလွှာ

သို့

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့
ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်
ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ၊ ရန်ကုန်မြို့။

အကြောင်းအရာ။ ။နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းခိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃)၏ ဓမ္မအဓမ္မဗုဒ္ဓိ အမှတ်(၃) ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ယက်ကပ်ခြင်း။

ရည်ညွှန်းချက်။ ။၁၃၇၃-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၃-ရက်(၆-၂-၇၂) နေ့စွဲပါ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့က ရွေးချယ်သည့် နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင် ဆရာတော်များသာ ပါဝင်သော နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းခိုရ်အဖွဲ့ အမှတ် (၃) ဖွဲ့စည်းခြင်း အမိန့်စာကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

ရှိသမျှ လျှောက်ထားပါသည် နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်များ ဘုရား–

အထက်ဖော်ပြပါ အမိန့်အရ ဝိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရဏ်း မှုခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အပိုဒ် (၂၅-၂၆-၃၅)တို့နှင့်အညီ သဘာပတိဆရာတော် ရွေးချယ်ပြီးလျှင် ပုံစံ ၅-ဖြင့် စောဒက စုဒီတက ဆရာတော်များကို ဆင့်ခေါ်၍ ၁၃၇၃-ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁-ရက်(၉-၂-၇၂)အင်္ဂါနေ့ နံနက် ၇-နာရီအချိန်မှ စ၍ ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ အပရဂေါယာန ကျောင်းဆောင် အထက်ထပ် သီးခြားဝိနိစ္ဆယရုံးခန်း၌ စောဒကဆရာတော်များ၏ ပထမတင်သွင်းသော စောဒနာကို ကြားနာခဲ့ကြပြီးလျှင် ၁၃၇၃-ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၅-ရက်(၁၃-၂-၇၂) စနေနေ့ နံနက် ၇-နာရီအချိန်မှစ၍ စောဒကဆရာတော်များ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရ စောဒနာကို ဆက်လက်ကြားနာခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

ထို့နောက် ၁၃၄၃-ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၂-ရက် (၂၀-၂-၈၂) စနေနေ့ နံနက် ၈-နာရီ အချိန်မှစ၍ စုဒိတက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တင်သွင်းသော သောဓနာ ချေလွှာများကို ကြားနာခဲ့ပါသည်ဘုရား၊ စောဒက စုဒိတက နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့ အား ယင်းတို့၏ တင်လွှာ ချေလွှာများကို စာဖြင့်သာ တင်သွင်းစေခဲ့ပါသည် ဘုရား၊ ယင်းစောဒနာ သောဓနာတင်လွှာ ချေလွှာများနှင့်တကွ ကြောင်ပန်း တောရဝါဒ ဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများကို ၁၃၄၃-ခုနှစ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၃-ရက်(၂၁-၂-၈၂)နေ့မှစ၍ ယင်းဝါဒဆိုင်ရာ တင်လွှာချေလွှာစာအုပ်စာတမ်း တို့ကို နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ကြည့်ရှုသုံးသပ်ကြလျက် ဆိုင်ရာ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဂန္ထဋ္ဌရ အဝဝတို့နှင့် ညှိနှိုင်း တိုက်ဆိုင်ကာ ဤ ဝိနိစ္ဆယစာတမ်းကို ရေးသားခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။

ယင်းသို့ ရေးသားကြပြီးနောက် ၁၃၄၃-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၄-ရက် ၅-ရက် (၂၆-၄-၈၂) (၂၇-၄-၈၂) နေ့တို့၌ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် ၇-ပါး အစုံအညီ ကြွရောက်တော်မူကြ၍ စောဒကစုဒိတကတို့၏ရှေ့တွင် ဤဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဖတ် ကြား ချမှတ်ခဲ့ကြပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်များ နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်း ဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃)၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ဝိနိစ္ဆယစာမူကို ယခုစာနှင့်အတူ ပူးတွဲဆက် ကပ်ပါသည်ဘုရား။

နိုင်ငံတော်သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့ အမှတ်(၃) ဆရာတော်များ

၁။ ဘဒ္ဒန္တ သြဘာသ၊ သရက်တောကျောင်း၊ ကျောက်မဲမြို့
၂။ ဘဒ္ဒန္တ ပဏ္ဍိတ၊ ရွှေအင်းရိပ်သာ၊ တပ်ကုန်းမြို့
၃။ ဘဒ္ဒန္တနာရဒါဘိဝံသ၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊ မန္တလေးမြို့
၄။ ဘဒ္ဒန္တ ကဝိဓဇ၊ မဟာဝိဇယာရုံမတိုက်၊ ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့
၅။ ဘဒ္ဒန္တ နေမိန္ဒ၊ မဟာဝိဇယာရုံမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့
၆။ ဘဒ္ဒန္တ တိလောကသာရ၊ မြို့သစ်ကျောင်း၊ မလှိုင်မြို့
၇။ ဘဒ္ဒန္တ ဝိမလ၊ မဟာလယ်တီတိုက်၊ မုံရွာမြို့

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

သြဝါဒကထာ

၁။ နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့အမှတ် (၃)က ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးလို့ ချမှတ်ထားတဲ့ ဝိနိစ္ဆယ များကိုလဲ ဒီမှာ ဆက်ကပ် အပ်နှင်းပြီးပါပြီ၊ ဝိနည်းဓိုရ်အဖွဲ့အနေနဲ့ လုပ်ငန်း ပြီးစီးသွားပြီလို့ ဆိုရမှာဖြစ်ပါတယ်၊ ရှေ့ဆက်လက်ပြီး သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ အနေနဲ့ လုပ်ဆောင်ရမယ့် လုပ်ငန်းတာဝန်များရှိလာတယ်လို့ ဆိုယင်လဲ ဆိုရ မှာပါပဲ၊ ဒီလုပ်ငန်းတာဝန်ကတော့ ယခုကြောင်ပန်းတောရဝါဒီ ဖြစ်ကြတဲ့ ဆရာ တော်များဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရှိကြတဲ့ တသိန်းကျော် သံဃာတော်များနှင့် တန်းတူ မိမိတို့နှစ်သက်ရာ အဖွဲ့အစည်းများမှာ ပါဝင်ပြီး ညီတူညီမျှ သာသနာ့ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နိုင်ကြဖို့ သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကြီးက ကြောင့်ကြစိုက် ပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကတော့ သြဝါဒပေးဖို့ပဲ ဆိုပါတော့။

၂။ သြဝါဒပေးရုံနှင့် ပြီးပါ့မလားလို့ မေးစရာရှိပါတယ်၊ ဒီနေရာမှာ လောက ဌ် (၁) သောဝစသတာဂုဏ်ရှင် သူတော်ကောင်းပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း (၂) ဒုဗ္ဘာသမားသူယုတ်မာဟူ၍လည်းကောင်း နှစ်မျိုးရှိရာမှာ ယခု ဒီ သံဃ-မဟာနာယကအဖွဲ့ ရှေ့မှောက်မှာ ရောက်နေတဲ့ ကြောင်ပန်းဆိုင်ရာ ဆရာတော် များဟာဆိုယင် သောဝစသတာဂုဏ်ရှင် နံပါတ် (၁) သူတော်ကောင်းပုဂ္ဂိုလ် များ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဘုန်းကြီးတို့ ကောင်းကောင်း ယုံကြည်ပါတယ်၊ ဘာ ကြောင့်လဲဆိုယင် ဒီဝါဒကို စဝါင်စစ်ဆေးစ အချိန်တုန်းကပဲ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာ တော်များ ဆုံးဖြတ်တဲ့အတိုင်း နာခံပါမယ်လို့ ဝန်ခံကတိပြုထားကြတယ်၊ အဲဒီ ဝန်ခံကတိပြုချက်အတိုင်းလဲ အခုဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များရဲ့ ဝိနိစ္ဆယအတိုင်း အချို့သော အချက်များမှာ အဓမ္မဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ အဲဒီအဓမ္မဝါဒများကို လက်မှတ်ထိုးပြီး စွန့်လွှတ်ကြဖို့ အဆင်သင့်ပဲဆိုတဲ့ အချက်က ထောက်ခံလျက် ရှိနေပါတယ်။

၃။ ဒီလို သူတော်ကောင်းပုဂ္ဂိုလ်မျိုးအဖို့ရာမှာ သြဝါဒစကားဟာ လုံလောက် တဲ့ အလုပ်အဆောင်ဖြစ်ပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က မြတ်စွာဘုရား သားတော်ရှင်ရာဟုလာဟာ နံနက်မိုးလင်းယင် သဲတဆုပ်ကို ဆုပ်ယူပြီး ယနေ့ အဖို့ ဒီသဲနှင့်အမျှ အဆုံးအမ သြဝါဒတွေ ရပါစေလို့ ဆုတောင်းကာ ရရှိတဲ့ အဆုံးအမ သြဝါဒကို မြတ်မြတ်နိုးနိုး ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်လိုက်နာလေ့ရှိသတဲ့၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးဆိုယင်လဲ ယနေ့ ပြုသစ်စ သာမဏေလေး ကပဲဖြစ်စေ အပြစ်ပြုပြီး ဆုံးမလာမယ်ဆိုယင် အဲဒီ အဆုံးအမကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်ကာ လိုက်နာမယ်ဖြစ်တဲ့အကြောင်း မိန့်ဆိုလေ့ရှိသတဲ့၊ အဲဒီတော့ ယခု

ပုဂ္ဂိုလ်များလဲ ရှင်ရာဟုလာလို စိတ်မျိုး ရှင်သာရိပုတ္တရာလို စိတ်မျိုးကို အတုခိုးပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးကြရမယ့် ဘုရားသားတော်များဖြစ်လို့ သြဝါဒကို လိုက်နာကြမယ်ဆိုတာ ပြောစရာမလိုပါဘူး။

၄။ ဒီတော့ကာ အခု ဝါဒမှားများကို စွန့်လွှတ်ကြမယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းဝန်ခံကတိ လက်မှတ်ထိုးကြမှာဖြစ်လို့ မုခ္ပစွန့်လွှတ်ကြလိမ့်မယ်ဆိုတာ ယုံမှားမရှိပါဘူး၊ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အယူမှားဆိုတာဟာ ကောင်းကျိုးမပေးတတ်ပါဘူး၊ အစီးအပွားလဲ မဖြစ်ပါဘူး၊ တနေ့မှာ ဆင်းရဲဒုက္ခကိုသာ ပေးတတ်ပါတယ်၊ အဆုံးတနေ့မှာ အများရဲ့ ဒဏ်ခတ်ခြင်းပင် ခံရတတ်ပါတယ်။

"တသ္မာ အယံ ဘိက္ခု ဗုဒ္ဓေန အကထိတံ ကထေတိ၊ ဇိနစက္ကေ ပဟာရံ ဒေတိ။ပ။အဟိတာယ ဒုက္ခာယ ပဋိပန္နော"

(မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၂၊၂၀၆)

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ ဘိက္ခု၊ ဤရဟန်းသည်။ (သာတိရဟန်းကို ဆိုလို၍ သာတ်ရဟန်းသည်) ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အကထိတံ၊ မဟောအပ်သော အမေ့ဝါဒကို။ ကထေတိ၊ ဓမ္မဝါဒလုပ်၍ ဟောနေ၏။ ဇိနစက္ကေ၊ ဘုရားသာသနာတော်၌။ ပဟာရံ၊ ဒဏ်ခတ်ခြင်းကို။ ဒေတိ၊ ပေးရ၏။ပ။အဟိတာယ၊ အစီးအပွားမဲ့ရန်အလို့ငှါ။ ဒုက္ခာယ၊ ဆင်းရဲရန်အလို့ငှါ။ ပဋိပန္နော၊ ကျင့်ကြံ၍ နေပေ၏။

အဲဒီ အဋ္ဌကထာစကားအတိုင်း အမေ့ဝါဒ ဘုရားဟောမဟုတ်တာကို ဘုရားဟောလို့ ယူတဲ့သူ ဟောတဲ့သူ မစွန့်လွှတ်တဲ့သူများဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခနဲ့သာ တွေ့ကြုံရကြောင်း သတိပြုရမယ်။

၅။ ဒါ့ကြောင့် သူတော်ကောင်းလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံကြတဲ့ယခုဤပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ဤအမေ့ကို ဆုံးဖြတ်တဲ့အချက်တို့ကို စွန့်ပစ်၍ မှန်ကန်သော အယူအကျင့်များကို ကျင့်သုံးကြပြီးလျှင် ယခုမြန်မာနိုင်ငံတော်၌ တသိန်းကျော် သံဃာတော်များနှင့်အတူ သာသနာတော် သန့်ရှင်း တည်တံ့ပြန့်ပွားရေးမှာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်လုပ်ဆောင်၍ သာသနာ့ဂုဏ်ရောင်ကို ပြောင်သထက်ပြောင်အောင် အားထုတ်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းချင်တယ်၊ နောက်ပြီးတော့လဲ အယူမှန် အယူကောင်းကို နှစ်ထောင်းရှင်ပျ အားရကျေနပ်စွာ ကျင့်သုံးကြပြီးတော့ သုခါ သံဃသ သာမဂ္ဂီ ဆိုတဲ့အတိုင်း ညီညွတ်သော သံဃာနှင့် ချမ်းချမ်းသာသာ နေထိုင်လျက် မိမိတို့ရည်မှန်းရာ ပန်းတိုင်ဖြင့်တဲ့ ဝိမုတ္တိစခန်းကို တက်လှမ်းနိုင်ကြပါစေလို့လဲ ဆုမွန်ကောင်း တောင်းယင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါတယ်။

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက ပထမအဖွဲ့ခွဲမှ
တွဲဖက်အကျိုးဆောင် ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တတေဇောဘာသာဘိဝံသ
မိန့်ကြားအပ်သော ဝိနိစ္ဆယအကျဉ်းသုံးသပ်ချက်နှင့် စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်များ
နှလုံးသွင်းဖွယ် သြဝါဒကထာ

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့်တကွ အကျိုးတော်ဆောင်ဆရာတော် အမှူးရှိသော နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကဆရာတော်များ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ စောဒကဆရာတော်ဘုရားများနှင့် စုဒိတကဆရာတော် အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

အစီအစဉ်နံပါတ် (၄) အရ ဝိနိစ္ဆယအကျဉ်းချုပ်ကို ဘုရားတပည့်တော် သုံးသပ်ရမှာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီအကျဉ်းချုပ်ကို မသုံးသပ်မီ ဓမ္မ အဓမ္မဝါဒ ဆိုတဲ့ ငြင်းခုံခြင်းအကြောင်း ၆-မျိုးကို (အံ ၂၊ ၂၉၄၊ ဝိဝါဒမူလသုတ်) စသည်မှာ လာရှိသည့်အတိုင်း ဤ ဓမ္မ အဓမ္မ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၏အကြောင်းဟာ ဘယ်အကြောင်းတွေလဲလို့ စိစစ်ကြည့်ကဲ့အခါ အငြင်းအခုံ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်း ၆-မျိုးကို မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာ တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။

ငြင်းခုံခြင်းအကြောင်း ၆.မျိုး

ဒီအကြောင်း (၆) မျိုးကတော့-

၁။ ကောဓ+ဥပနာဟ= အမျက်ဒေါသကြီးခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။

၂။ မက္ခ + ပဠာသ = ကျေးဇူးချေဖျက်ခြင်း၊ သူတပါးကို ဂုဏ်တု ဂုဏ်ပြိုင်ပြုခြင်း၊

၃။ ဣဿုကီ+မစ္ဆရိ = ငြူစူခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊

၄။ သဋ္ဌ+မာယာဝီ = စဉ်းလဲကောက်ကျစ်ခြင်း၊ သူတပါးအပေါ်မှာ လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းခြင်း၊

၅။ ပါပိစ္ဆ+မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိခြင်း + ယုတ်မာသော မိစ္ဆာအယူရှိခြင်း၊

၆။ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ+အာဓာနဂ္ဂါဟီ+ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ=မှောက်မှားအယူကို ယူခြင်း၊ (၀ါ) အယူသည်းခြင်း၊ မှားတဲ့အယူကို မစွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်း၊ ပြင်းထန်စွာ စဲလမ်းခြင်း၊ (၀ါ) မှောက်မှားသော အယူကို မိမိက မစွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ ဒီ ၆-ပါးကို

အမှီပြုပြီး ငြင်းခုံမှု ဖြစ်တတ်ကြပါတယ်၊ အခုလဲပဲ ကြောင်ပန်းကောရဝါဒကို ဓမ္မ အဓမ္မဟု ငြင်းခုံခြင်းဟာ ဒီ ၆-ပါးထဲက တမျိုးမျိုးကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်တယ်ဆိုဟာ ဘယ်ဆရာတော်ဘုရားများမှ မငြင်းကွယ်နိုင်ပါဘူးဘုရား။

ဓမ္မ အဓမ္မ စိစစ်ရမည့်ဝါဒများ

ဓမ္မ အဓမ္မဝါဒ ငြင်းခုံမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီးတော့ ဘုရားတပည့်တော်တို့ ၁၃၄၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း ၁၁-ရက်၊ ၁၂-ရက်၊ ၁၃-ရက်၊ ၁၄-ရက်နေ့များမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ သာသနာတော် သန့်ရှင်း တည်တံ့ပြန့်ပွားရေး ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးက ဓမ္မ အဓမ္မ စိစစ်ရမယ့် ဝါဒ(၃)မျိုးကို ချမှတ်ခဲ့ပါတယ် ဘုရား။အဲဒီ ဝါဒ (၃)မျိုးကတော့–

၁။ လူသေလူဖြစ်ဝါဒ
၂။ ကျောက်သင်္ဘောဝါဒ
၃။ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒ
၄။ ကျောက်ပုံတောရဝါဒ
၅။ ဓမ္မနီတိဝါဒ
၆။ ရေတာရှည်မြို့နယ်၊ ဆွာမြို့၊ အရှင်မာလာဝရ ဝါဒ
၇။ မိုးညိုဝိပဿနာဝါဒတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်ဘုရား။

အဲဒီ ဝါဒ (၃) မျိုးထဲမှ ကြောင်ပန်းတောရဝိပဿနာဝါဒနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဝိနိစ္ဆယအကျဉ်းသုံးသပ်ရမယ်ဆိုယင် ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက မိမိတို့၏ ဝိနိစ္ဆယထဲမှာ အကျဉ်းချုပ်မှတ်သားထားပြီးဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီကြောင်ပန်းတောရဝိပဿနာဝါဒနှင့်ပတ်သက်ပြီး စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များ စောဒနာထားတဲ့အပိုဒ်ကြီး (၁၀) ချက်၊ အပိုဒ်ခွဲ (၄၈) ချက်ရှိတယ်လို့ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်များက သုံးသပ်ထားကြပါတယ်ဘုရား။

နောက်နောက်က ယခုလို ဝိနိစ္ဆယ ချပြီးထားတဲ့ ဝါဒတွေထဲမှာ ၁၃၄၂-ခုနှစ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၄) ရက် (၂၃-၂-၈၁) တနင်းလာနေ့မှာ ကျောက်သင်္ဘောဝါဒ ဓမ္မ အမှု ဝိဝါဒါဒိကရုဏ်းကို ဝိနိစ္ဆယချပြီး ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

၁၃၄၄-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၂) ရက် (၂၉-၁၀ ၈၁) ကြာသပတေးနေ့မှာ လူသေလူဖြစ် ဦးဥက္ကဋ္ဌဝါဒနှင့်ဟက္ခ ဝါဒါနုဝါဒဝိနိစ္ဆယကို ချမှတ်ပြီးဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊ဒီကြားထဲမှာ ဓမ္မ အဓမ္မ စိစစ်ရမယ့် ဝါဒ(၃)မျိုးထဲမှာ မပါတဲ့ ဉာဏစာဂိဆိုတဲ့ ဒေါ်ကေ ဆုံးဖြတ်ပြီးသားတမှုကိုလဲ ၁၃၄၄-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆုတ် (၃)ရက် (၁၂-၁-၈၁) အင်္ဂါနေ့မှာ ဝိနိစ္ဆယ ချပြီးဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ကြောင်ပန်းဝိနိစ္ဆယနှင့် အခြားဝိနိစ္ဆယများ မတူပုံ

ကျောက်သင်္ဘောဝါဒ ဝိနိစ္ဆယ၊ လူသေလူဖြစ် ဝါဒါနုဝါဒဝိနိစ္ဆယ၊ ဉာဏစာဂီ ဝိနိစ္ဆယတို့နှင့် ဒီကြောင်ပန်းတောရ ဓမ္မ အဓမ္မဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်ပုံ ကွဲပြားချက်ကို လျှောက်ထားလိုပါတယ် ဘုရား။

ကျောက်သင်္ဘောဝါဒနှင့် လူသေလူဖြစ် ဝါဒါနုဝါဒဝိနိစ္ဆယချမှတ်တဲ့ ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များက စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များ တင်ပြထားတဲ့ စောဒနာအမှတ်အား လုံးကို အဓမ္မအဖြစ်နဲ့ချည်း ဝိနိစ္ဆယချမှတ်ထားတာကို အားလုံးသိကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ကြောင်ပန်း ဝိနိစ္ဆယမှာတော့ အပိုဒ်ကြီး- (၁၀)ချက်၊ အပိုဒ်ခွဲ (၄၈) ချက်ရှိတဲ့ အထဲမှ ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များ ဆုံးဖြတ်ထားပုံကို အနည်းအကျဉ်းသုံးသပ်ပြပါမယ် ဘုရား၊ စောဒနာအမှတ် (၁) က-ခ-ည ကို မွေအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဃ-င-စ-ဌ- ကိုအဓမ္မအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂ-ဆ-ဇ-ဈ-ဋ-ကို စုဒိတကဆရာတော်များက ပယ်ထားသော အချက်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း အဲဒီလိုသုံးချက်ခွဲပြီးတော့ ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်ထားတာ တွေ့ရပါတယ် ဘုရား။

အဲဒီအထဲမှာ ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များ သုံးသပ်ပေါင်းရုံးပြီး ခွဲပြထား တာကတော့ ကြောင်ပန်းတောရ ဓမ္မအဓမ္မ ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်တဲ့နေရာမှာ တရားသဘော သက်ရောက်ပြီးတော့ ဝိနည်းနဲ့ ညီညွတ်တဲ့အချက်ပေါင်း(၁၉) ချက်၊ တရားသဘော မညီညွတ်ပဲ ဝိနည်းနဲ့ မလျော်ကန်တဲ့ အချက်ပေါင်း (၂၂)ချက်၊ စုဒိတကဆရာတော်များက လက်မခံတဲ့အချက်ပေါင်းက (၁၂)ချက် အဲဒီလို ခွဲခြားပြီး သုံးသပ်ထားတာကို တွေ့ရပါတယ်ဘုရား။

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်များကို ဘုရားတပည့်တော် လျှောက်ထားချင်တာကတော့ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များက မိမိတို့အပေါ် စောဒနာတာဟာလဲ မေတ္တာစိတ္တေန ဆိုတဲ့ အတိုင်း မိမိတို့သာသနာတော်မှာ နေတဲ့သံဃာတော်များ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီလိုအဓမ္မဝါဒဖြစ်နေလို့ရှိယင် ဓမ္မဝါဒသက်ရောက်ပါစေဆိုတဲ့ မေတ္တာစိတ်ထားနဲ့ စောဒနာခြင်းသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ် ဘုရား၊ "နော ဒေါသန္တရေန" ဒေါသနဲ့ စောဒနာခြင်း မဟုတ်ပါဘူး။

အတ္ထကာမာ=အရှင်ဘုရား စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ အကျိုးကို လိုလားလို့သာ
စောဒနာခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ် ဘုရား။

နော အနတ္ထကာမေန=အကျိုးကိုမလိုလား ပျက်စီးစေလိုတဲ့ စေတနာနဲ့
စောဒနာခြင်းမဟုတ်ပါ ဘုရား။

ဒါကို စောဒကအင်္ဂါနဲ့ ညီညွတ်တယ်လို့ တပည့်တော်တို့ ယူဆပါတယ် ဘုရား။

ထိုနည်းတူစွာ ဝိနည်းဓိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ယထာဓမ္မ ယထာဝိနယ ဝိနည်းဓိုရ်အင်္ဂါနှင့်ညီညွတ်စွာ ရှေးတုန်းကချမှတ်ထားတဲ့ ဝိနိစ္ဆယများကဲ့သို့ စောဒနာ (၁၀) ချက် ရှိတဲ့အထဲက အားလုံး အဓမ္မချည်း ချမှတ်ခြင်းမဖြုံပဲ ယထာဓမ္မ=တရားနဲ့ လျော်ဘယ်၊ ယထာဝိနယ=ဝိနည်းနဲ့ ညီညွတ်တယ်ဆိုယင် ဓမ္မလို့ ယူဆတော်မူကြပါတယ်၊ ယထာဓမ္မ ယထာဝိနယ မဟုတ်ဘူးဆိုရင် အဓမ္မလို့ချထားတဲ့ အတွက်ကြောင့် (ချိန်ခွင်လျှာပမာ ကျောက်စာတိုင်ပမာ ဓမ္မကိုဓမ္မ၊ အဓမ္မကို အဓမ္မလို့ ချမှတ်ထားတဲ့အတွက်) ဝိနည်းဓိုရ် ဆရာတော်များသည် စုဒိတက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ အားကိုးရာအစစ် ဖြစ်ဘယ်ဆိုတာ ငြင်းနိုင်မယ် မဟုတ်ပါဘူး ဘုရား။

သို့အတွက်ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဝါဒကို ဓမ္မအဓမ္မ အနေနဲ့ ဝိနိစ္ဆယ ချမှတ်ခြင်းခံရတာဟာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားမျက်နှာ သာသနာတော်၏မျက်နှာ သမဂ္ဂသီတင်းသုံးဖေါ်တို့ရဲ့ မျက်နှာကို ကြည့်ပြီး ဆုံးဖြတ်ထားတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် စုဒိတက ဆရာတော်များအနေနဲ့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ထိုက်ပါတယ် ဘုရား။

အရှင် စူဠသုမ မထေရ်နှင့် စူဠနာဂမထေရ်

ဓမ္မ အဓမ္မ ငြင်းခုံမှုသည် အရှင်ဘုရားများသာ မဟုတ်၊ ရှေးအခါကပင် ရှိခဲ့ဖူးပါသည် ဘုရား၊ ကြောင်ပန်းဆရာတော်များသည် ပိဋကတ်ကို အရေးပေးတဲ့ ဆရာတော်များဆိုတာ မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်ကြပါဘူး၊ မငြင်းနိုင်တဲ့ အတွက် စုဒိတက ဆရာတော်များ နှလုံးသွင်းဖို့ရာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကို ညွှန်ကြားပါ့မယ် ဘုရား၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ ဆရာဖြစ်သော တိပိဋကစူဠသုမ မထေရ်နှင့် တပည့်ဖြစ်သော တိပိဋကစူဠနာဂ မထေရ်တို့ "ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ" မှာ ပါတဲ့ မဂ္ဂအရ အယူအဆ ကွဲပြားခဲ့ဖူးကြပါတယ်။

တပည့်ဖြစ်သူ စူဠနာဂ မထေရ်က မဂ္ဂေါအရ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ်ကိုယူသင့်သည် ယူရမယ်လို့ ဆရာကိုလျှောက်ပါတယ်၊ ပိဋကသုံးပုံဆောင် ဆရာဖြစ်တဲ့ စူဠသုမ မထေရ်က မဂ္ဂအရ မိဿကမဂ်ကို ယူရမယ်လို့ အမိန့်ရှိပါတယ်၊ တပည့်က ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်၊ ဆရာက လောကီလောကုတ္တရာ (မိဿက) မဂ်လို့ အငြင်းပွားကြပါတယ်၊ တကြိမ်နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်လောက် ပြောကြဆိုကြတဲ့အခါမှာတော့ ဆရာကို ဦးစားပေးတဲ့ အနေနဲ့ တပည့်ဖြစ်သူ စူဠနာဂမထေရ်က ငြိမ်ငြိမ်လေးနေလိုက်ပါတယ်၊ ဘုရားတပည့်တော်တို့သာသနာတော်မှာ အရှင်အာနန္ဒာက မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ထားတဲ့အခါ သုံးကြိမ်ထက် ပိုပြီးလျှောက်ထားလေ့မရှိပါဘူး၊

ဒီနည်းကို ကောင်းကောင်းကြီး ရထားတဲ့ တိပိဋ္ဌက စူဠနာဂ မထေရ် ဟာ ဆရာကို ဘာမျှထပ်မံ လျှောက်လဲချက် မပြုပဲ ငြိမ်ငြိမ်လေး နေလိုက်ပါတယ် ဘုရား။

ဒီလိုနေတော့ ဆရာက ပိဋ္ဌကသုံးပုံဆောင် ပညာတတ်ပီပီ စဉ်းစားတယ်၊ စူဠနာဂ-က- ပုဗ္ဗဘာဂမင်္ဂလာ လျှောက်တယ် ငါက မိဿကမင် ဘယ်သူက မှားလို့ ဘယ်သူကမှန်တယ်ဆိုတာ ရေချိုးယင်း ရေးချိုးခုံပေါ် မှာရပ်ပြီး စဉ်းစားတော်မူပါတယ်၊ "ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ" က စပြီး ပါဠိတော်ကို ရွတ်ဖတ်ပါတယ်၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ဆုံးခါနီးမှာ "ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခဝေ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဧवं ဘာဝေယ္ယ သတ္တာဝဿာနိ" ဒီပါဠိရောက်ပါတယ်၊ ရောက်တော့ "လောကုတ္တရမဂ္ဂါ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ သတ္တာဝဿာနိ တိဋ္ဌမာနော နာမ နတ္ထိ" လောကုတ္တရာမင်္ဂလာဆိုတာ (၇) နှစ်တိုင်အောင် ဘယ်သောခါမျှ မဖြစ်ဘူး၊ မဂ္ဂါဘိ ညာ သဏ်ဌိ မတာလို့ လက်သန်းအဋ္ဌကထာမှာ ဆိုတဲ့အတိုင်း မင်္ဂလာစိတ်များဟာ တကြိမ်ပဲဖြစ်ရပါတယ်၊ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်တကြိမ်ပဲ ဖြစ်ရပါတယ်၊ (၇) နှစ်တိုင်အောင် မနေဘူး၊ ဒီအခါမှ တပည့်ဖြစ်သူ စူဠနာဂရဲ့ပုဗ္ဗဘာဂ သတိပဋ္ဌာနမင်္ဂလာ မှန်တယ်၊ ငါရဲ့ မိဿကမင်္ဂလာ မှားတယ်လို့ ဆရာက ပရိသတ် အလယ်မှာ ဝန်ခံခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီလို ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံဆောင် တိပိဋ္ဌက စူဠသုမနှင့် တိပိဋ္ဌကစူဠနာဂမထေရ်တို့တောင်မှ အယူကွဲပြားမတူထူးခြား ဖြစ်ကြသေးလျှင် ဒုဋ္ဌိဟာလဲပဲ ဓမ္မအဓမ္မ အယူကွဲပြား ငြင်းခုံကြတာ ဘာမျှမထူးဆန်းပါဘူးလို့ စုဒိတက ဆရာတော်များ အနေနဲ့ နှလုံးသွင်းကြစေချင်ပါတယ်။

စူဠကာလနှင့် မဟာကာလ

ထိုနည်းတူစွာ သုတ္တန်ပါဠိတော်မှာ ဆရာတော်တို့ ကြားဘူးကြတဲ့အတိုင်းပါပဲ၊ ဒီ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား လက်ဆက်ဘော်မှာ အရှင်ကောဏ္ဍညဟာ ပထမရှေးဦးစွာ ရဟန္တာဘဝ ရရှိပါတယ်၊ အရှင်သုဘဒ္ဒက နောက်ဆုံးပိတ် ရဟန္တာဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီရှင်ကောဏ္ဍညနှင့် ရှင်သုဘဒ္ဒအလောင်းများဟာ ဟိုတချိန်တုန်းက စူဠကာလ မဟာကာလညီအစ်ကိုများ ဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်၊ ညီအစ်ကိုဖြစ်တဲ့အထဲမှာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ညွှန်ပြထားဖော်ကတော့ စူဠကာလသည် အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်းဖြစ်သည်၊ မဟာကာလသည် အရှင်သုဘဒ္ဒအလောင်းဖြစ်သည်လို့ အကြီးနဲ့ အငယ် လဲပြီးတော့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ ကျွန်တော့်အဂ္ဂိတ္တိရ် အဋ္ဌကထာစသည်မှာတော့ မဟာကာလသည် အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း စူဠကာလသည် အရှင်သုဘဒ္ဒအလောင်းလို့ ပြဆိုထားပါတယ်၊ အဲဒီလို ဆရာတဦးထဲရေးသားတဲ့ အဋ္ဌကထာချင်းလဲ အယူအဆကွဲပြားပြီး ထူးခြားချက်

တွေ့ရှိဘာကို ထောက်ဆယင် ငါတို့အနေနဲ့ ဓမ္မ အဓမ္မ ဝိဝါဒဖြစ်ခြင်းဟာဖြင့် ထူးဆန်းတဲ့အချက် မဟုတ်ပါဘူးလို့ အဲဒီလို ဆရာတော်တို့ စိတ်ကိုဖြေနိုင်ကြ ပါစေလို့ လျှောက်ထားချင်ပါတယ်ဘုရား။

ဖွားဖက်တော် (၂) ယောက်

နောက်တချက် လျှောက်ထားပါရစေဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရား ကပိလဝတ်ကြီးသွားတဲ့အခါ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး သောတာပန်ဖြစ်တဲ့ရက်ဟာ ဒုတိယမြောက် ၂-ရက်နေ့မှာ သောတာပန်ဖြစ်တယ်၊ တတိယမြောက် ၃-ရက်နေ့မှာ သောတာပန်ဖြစ်တယ်လို့ အဲဒီလိုကွဲပြားချက် တချက်ရှိပါသေးတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ရဲ့ ဖွားဘက်တော်များကို ဖော်ပြတဲ့နေရာမှာ "အာ, ဗော, ကာ, ယ, ဆန်, ရှေ, ကဏ်," ဆိုတဲ့အတိုင်း ကဏ္ဍိကမြင်း (ခဏ္ဍကမြင်း) ရယ်လို့ မျှားသောအားဖြင့် ပြထားပေမယ်လို့ ရှင်ဓမ္မပါလရေးတဲ့ အဋ္ဌကထာမှာတော့ အားရောဟဏီယ ဆင်လို့ ပြထားတာတွေ့ရပါတယ်၊ အဲဒီလို ဖွားဖက်တော် (၂) ယောက်တောင်မှ ခဏ္ဍိကမြင်းနဲ့ အာရောဟဏီယ ဆင်လို့ကွဲပြားတာလဲ ရှိပါသေးတယ်ဘုရား။

မဟာသုမမထေရ် နှင့် မဟာပဒုမထေရ်

အဲဒီလိုသုတ္တန်မှာသာ အယူအဆ ကွဲပြားမှုမကသေးပါဘူး၊ ဝိနည်းအရာ အယူအဆ ကွဲပြားပုံကိုလဲ လျှောက်ထားပါရစေဦးဘုရား၊ ဝိနည်းအရာမှာ ဆရာ့ထံမှာ ၉-ခေါက် မိမိအလိုလို ၉-ခေါက် ဝိနည်းကို အဲဒီလို ၁၈-ခေါက် ကုန်တဲ့ မဟာပဒုမ မထေရ်နဲ့ စာတက်ဘက်ဖြစ်တဲ့ မဟာသုမ မထေရ်ဆိုတာ ရှိပါတယ်၊ ဒီမထေရ် ၂-ပါးအကြောင်းကို ဆရာတော်များ အဋ္ဌကထာမှာကြည့်လို့ရှိယင် ဝါဒပြိုင်တာတွေ့ကို တွေ့ရှိရပါလိမ့်မယ်ဘုရား၊ (ဝိဋ္ဌ ၁၊ ၂၂၈) ဒီလိုဝိနယ ဓရပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများတောင်မှ ဝိနည်းအရာမှာ မတူထူးခြား ကွဲပြားချက်တွေ ရှိသေးတယ်ဆိုယင် ဒို့လို ပညာဉာဏ် မရင့်သန်သေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ ဓမ္မ အဓမ္မပေါ်ပေါက်လာတာဟာဖြင့် ဘာမျှမဆန်းသေးပါဘူးလို့ နှလုံးသွင်းစေ ချင်ပါတယ်ဘုရား။

အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အရှင်ဥပါလိ

ဒါလောက်တင် မကသေးပါဘူး၊ ဒီမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှာ တေဒဂ် (၅) တန်ရထားတဲ့ အရှင်အာနန္ဒာကို ကြည့်ပါဦး၊ ဘိက္ခုဝိဘင်းပါရာ ဇိကဏ်ပါဠိတော် ဒုတိယပါရာဇိက ဝိနိတဝတ္ထုထဲမှာ အရှင်အဇုန်နှင့် သက်ဆိုင်တဲ့ ဝတ္ထုတပုဒ်လာရှိပါတယ်၊ အရှင်အဇုန် ဝေသာလီပြည်နေတဲ့အခါ သူ့ကို

ကြည်ညိုတဲ့ဒါယကာတယောက်မှာ သားနဲ့တူနှစ်ယောက်ရှိပါတယ်၊အရှင်အဇုန်ရဲ့ ဒကာက ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုတယ်၊ အင်မတန် သဒ္ဓါတရားနဲ့ပြည့်စုံပါတယ်၊ ပြည်စုံတော့လိမ္မာရေးခြားရှိသူကို အဖိုးတန် အမွေအနှစ် ပေးခဲ့ချင်တယ်၊ လူကြီးမိဘဆိုတာ မိမိတို့ ကိုးကွယ်ထားတဲ့ ဘာသာရေးကို ဘယ်တော့မှ မမေ့စေချင်ပါဘူး၊လောကမှာ ရှေ့ငွေ့ ရတနာဆိုတဲ့ လောကီအမွေမျိုးကိုသာ မခံစေချင်ပါဘူး၊ လောကုတ္တရာအမွေဆိုတဲ့ သာသနာ့အမွေကိုလဲ ခံစေချင်တဲ့ သဘောရှိပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒကာဖြစ်သူက အရှင်အဇုန်ကို—

"ဣမံ ဘန္တေ သြကာသံ ယော ဣမေသံ ဒ္ဒိန္နံ ဒါရကာနံ သဒ္ဓေါ ဟောတိ ပသန္နော တဿ အာစိက္ခေယျာသိ"

"အရှင်ဘုရား တပည့်တော်၏ သားနှင့်တူ နှစ်ယောက်ရှိတဲ့အထဲက သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံပြီး ရတနာသုံးပါး ကြည်ညိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို တပည့်တော်၏ ဥစ္စာနှစ်ကို ခံစားခွင့်ပေးတော်မူပါ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ကြားတော်မူပါ"

လို့ ဒကာဖြစ်သူက လျှောက်ထားသွားပါတယ်။

အဲဒီလိုလျှောက်ထားတော့ အရှင်အဇုန-က သားနှင့်တူ နှစ်ယောက်တို့တွင် သဒ္ဓါတရားနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ တူကိုအမွေဥစ္စာနှစ်ပေးရန် ညွှန်ကြားလိုက်ပါတယ်၊ တူကိုပေးတဲ့အတွက် သားဖြစ်သူက မကျေနပ်၊ မကျေနပ်တော့ အရှင်အာနန္ဒာကို လျှောက်ထားပါတယ်၊ "အရှင်ဘုရား အာနန္ဒာ မိဘရဲ့ အမွေအနှစ်ကို ဘယ်သူရထိုက်ပါသလဲ ဘုရား" လို့ လျှောက်ထားပါတယ်၊ အရှင်အာနန္ဒာ-က "သားသမီး ရထိုက်တာပေါ့ ဒကာ" လို့ ဖြေကြားလိုက်ပါတယ်။

ဒါဖြင့် အရှင်အဇုန်ဟာ တပည့်တော်အဖေရဲ့ ဥစ္စာနှစ်တွေကို သားဖြစ်တဲ့ တပည့်တော်ကို မပေးပဲနဲ့ တူဖြစ်သူကို ပေးလိုက်ပါတယ်၊ အပြစ်ရှိသလား ဘုရားလို့ မေးလျှောက်ပါတယ်၊အရှင်အာနန္ဒာ-က ဒကာ"အသမဏော ဟောတိ အာယသ္မာ အဇုနော" ဒီအတိုင်းမှန်ယင် အရှင်အဇုန်ဟာ ရဟန်းမဟုတ်တော့ဘူးလို့ အရှင်အာနန္ဒာက ဖြေပါတယ်၊ အရှင်အဇုန-က ဒီစကားကြားတော့ အရှင်ဥပါလိထံ သွားရောက်ပြီး လျှောက်ထားကာ အဆုံးအဖြတ်ခံပါတယ်။

ဒီတော့မှ အရှင်ဥပါလိက "ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ ဒကာဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သဒ္ဓါတရားနဲ့ပြည့်စုံ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို အမွေပေးပါဆိုတဲ့ အတွက်ကြောင့် သူ့စကားအရ ပေးခြင်းကို (ပေးသည့်အတွက်) အရှင်အဇုန်မှာ အပြစ်ရှိပါသလားလို့"မေးပါတယ်၊ ဒီအခါကျမှ အရှင်အာနန္ဒာက အပြစ်

မရှိပါလို့ ပြန်လည်လျှောက်ထားပါတယ်၊ ကုန်ကုန်လျှောက်ထားပါရစေဘုရား၊ ဒီအတိုင်းမှန်ယင် အရှင်အဇုန်မှာ ဒုက္ခဋ္ဌအာပတ်တောင် မသင့်ပါဘူးလို့ အရှင်အာနန္ဒာက ပြန်ပြီးလျှောက်ထားပါတယ်။

အဲဒီဝတ္ထုကို ထောက်ထားပြီး ဇေတဒဂ် ငါးတန်ရထားတဲ့ အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အရှင်ဥပါလိ အရှင်အဇုန်တို့တောင်မှ အယူအဆကွဲလွဲကြသေးယင် ဒို့လို သူသူငါငါဖြစ်တဲ့ ပါမှောက္ခုလ်မျှားအဖို့ ဘယ်မှာ ဓမ္မ အဓမ္မ မလွဲပဲရှိပါ မလဲလို့ ဆရာတော်ဘုရားမျှား စိတ်နှလုံး သက်သာခွင့်ရအောင် တွေးတောစဉ်း စားရန် လျှောက်ထားရခြင်းဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

အဌကထာနှင့် မူလဋ္ဌီကာ

ဒီလို သုတ္တန်ဝိနည်းအရာ ကွဲပြားရုံသာမက အဘိဓမ္မာအရာမှာလဲ အဌ-ကထာဆရာနှင့် မူလဋ္ဌီကာဆရာတို့ ကွဲပြားပုံကို ဆက်လက်ပြီး လျှောက်ထားချင်ပါဧသးတယ်ဘုရား။

ပထမံ ကလလံ ဟောတိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒါ။
အဗ္ဗုဒါ ဇာယတေ ပေသိ၊ ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတေ ဃနော။
ဃနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ၊ ကေသာ လောမာ နခါပိ စ။

ဆိုတဲ့နေရာမှာ (၇) သတ္တာဟကျော်တဲ့အခါ စက္ခုဒသက စသည်ဖြစ်တယ်လို့ အဌကထာဆရာက ဆိုပါတယ်၊ ဒါကို မူလဋ္ဌီကာဆရာက ကြားထဲမှာ ပဏ္ဏ-သတ္တာဟဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် (၁၁) သတ္တာဟရှိတဲ့အခါကျမှ စက္ခုဒသက စသည် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ အဲဒီလို အဌကထာဆရာနှင့် မူလဋ္ဌီကာဆရာတို့ ကွဲလွဲကြပါတယ်။

အမျှားသိနေကြတဲ့ ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ခဏငယ်သုံးချက်မှာလဲ ဥပါဒ် ဌိ ဘင် လို့ အဌကထာဆရာက ဆိုပါလျက် ဋီကာဆရာက ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ စသည့် ယမိုက်ပါဋိဋ္ဌိကို ကိုးကားပြီး ဌိမရှိဘူးလို့ဆိုပါတယ်၊ အဌကထာဆရာက ဥပါဒ် ဌိ ဘင် သုံးချက်ရှိတယ်၊ ဋီကာဆရာက ဌိ မရှိဘူး၊ ဥပါဒ်နှင့် ဘင် ၂-ချက်သာ ရှိတယ်၊ အဲဒီလို အယူအဆကွဲပြားကြပါတယ်၊ ဒီလို ကွဲပြားချက်တွေဟာ ပိဋကသုံးပုံကို ထုံးလိုချေ ရေလိုနှောက်ထားတဲ့ အဌကထာဆရာ ဋီကာဆရာ မတူတောင် ကွဲပြားကြသေးလျှင် ပညာဉာဏ် မရင့်ကျက်သေးတဲ့ စောဒက ဆရာတော်များနှင့် စုဒိတကဆရာတော်များ အယူအဆ ကွဲလွဲကြတာဟာ ဘာမျှ အံ့ဩလောက်စရာ မဟုတ်သေးပါဘူးဘုရား၊ အမှန်ကတော့ ဒီကွဲလွဲချက် တွေ့ရှိ အဖြေကို ရှာကြည့်လျှင် ပုထုဇဉ်ဘဝက မလွတ်မြောက်နိုင်ကြသေးလို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ပုထုဇဉ်အပြစ်

မြတ်စွာဘုရားက "ဥမ္မတ္တကော ဝိယ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော" ပုထုဇဉ်ဟာ ဒေါရူးလုံပဲ အရူးနှင့်တူတယ်။

သော ယံကိဉ္စိ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဂဏှာတိ။
(ဝိသုဒ္ဓိ ၂၊ ၂၀၈။ မဋ္ဌ ၁၊ ၂၇။ သံဋ္ဌ ၂၊ ၃၉။)

ပုထုဇဉ်ဆိုတာ ထင်ရာမြင်ရာကို ကောက်ယူတတ်တဲ့အတွက် ပုထုဇဉ်သဘာဝ ဓမ္မ အဓမ္မ ဝိဝါဒဖြစ်ကြတာဟာ အရှင်ဘုရားတို့အတွက် ဘာမျှဝမ်းနည်းစရာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါဖြင့် ဘယ်အချိန်ရောက်မှ ဒီအပြစ်ကကင်းလွတ်နိုင်မလဲဆိုရင်–

သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ကုက္ကုစ္စဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယန္တိ။
အဘိဓ ၁၊၄၁၅။

မိန်ဆိုထားချက် အရ အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပုထုဇဉ်ဘဝမှ သောတာပတ္တိမဂ်ရောက်ယင်(သောတာပတ္တိမဂ်ရယင်) ကုက္ကုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာ ယုံမှားသံသယတွေပျောက်ပြီး ဓမ္မ အဓမ္မလဲ မရှိနိုင်တော့ပါဘုရား။

"သော ဒိဋ္ဌသစ္စော တဏှာ သဒ္ဓါယ အညထာဘာဝေါ နတ္ထိ"
ဥဒါန်း၊ဋ္ဌ၊၁၃၉

သောတာပန်ဘဝ အောက်ထစ်ဆုံး ရောက်သွားပြီဆိုလျှင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ယုံကြည်ချက်သဒ္ဓါတရား၊ကြောင့် ယုံမှားမှု သံသယဘာဝမျှမရှိတော့ဘူးလို့ ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာမှာ မိန့်မှာထားသည်အချက်။

ကေဝါရံ မဂ္ဂဉ္ဈာဏေန ပဋိဝိဒ္ဓမေဝ၊
အညေသံ ကထေန္တာနမ္ပိ နတ္ထိ သဒ္ဒဟန္တိ နတ္ထိ။

သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို တကြိမ်ရလိုက်လို့ရှိလျှင် သူများတွေ မဟုတ်မမှန် ပြောတဲ့စကားကို ဘယ်အခါမျှ မယုံကြည်တော့ပါဖူး၊ ဘာကြောင့် မယုံကြည်သလဲဆိုရင် "ကသ္မာ အတ္တာနော ပစ္စက္ခတ္တာ" မိမိကိုယ်တိုင် အမှန်တရားကို မျက်မှောက်ပြုထားပြီးတဲ့ အရိယာဖြစ်သောကြောင့် ဤသည်ကား ဓမ္မ ဤသည်ကား အဓမ္မ ဤသည်ကား ဝိနယ ဤသည်ကား အဝိနယလို့ သိသည့် အတွက်ကြောင့် ဘယ်သောအခါမျှ အယူအဆမလွဲနိုင် ဓမ္မအဓမ္မ ငြင်းခုံမှုများ မပြစ်နိုင်တော့ပါဖူးဘုရား။

အဲဒီဒေသနာတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ယခု စောဒကနှင့် စုဒိတကတို့ငြင်းခုံခြင်းသည် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်မှ အပြစ်မရှိ၊ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော်တို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည်လည်း စောဒကနှင့် စုဒိတကတို့ ငြင်းခုံမှုကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် မိမိတို့ ပုထုဇဉ်များ၏ အဖြစ်သာလျှင် တရားခံဖြစ်ပါသည်၊ အရိယာ၏ အဖြစ်သို့ရောက်အောင် မကြိုးစားနိုင်သမျှ ဤကဲ့သို့ ဓမ္မအခမ္မ ငြင်းခုံမှု ဘယ်တော့မျှ ပျောက်မည်မဟုတ်သေးဟု နှလုံးသွင်းပြီး ဒီလိုငြင်းခုံမှုသည် အရိယာဘဝသို့ ရောက်အောင် မကြိုးစားနိုင်သေးတဲ့ ပုထုဇဉ်ဘဝမှာ တန်ရပ်နေတဲ့ ငါတို့ရဲ့အပြစ်ပါလားလို့ စုဒိတက ဆရာတော်များ ယောနိသောမနသိကာရ နှလုံးသွင်းတော်မူနိုင်ကြပါစေလို့ လျှောက်ထားပါတယ်ဘုရား။

ဝန်ချရန်အတွက် လျှောက်ထားချက်

ဝန်ချပဋ္ဌိညာဉ်ပြုဖို့အတွက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး လျှောက်ထားရလျှင်—

စည်းစိမ်တခု၊ အပြိုင်လုက၊
နိုင်သူနှလုံး၊ ပြုံးကြီးပြုံး၍၊
ရှုံးသူစိတ်မှာ၊ နာကြီးနာ၏။

ဆိုတဲ့စကားအရ နိုင်သူစိတ်နှလုံးမှာ အပြုံးကြီးပြုံးပြီး ရှုံးသူအဖို့ ကိုယ်စိတ်နှလုံး အင်မတန်မှ အပင်ပန်းကြီး ပင်ပန်းတတ်ပါတယ်၊ဒီစကားဘယ်ကလာသလဲ ဆိုယင် "ဇယံ ဝေရံ ပသဝတိ၊ ဒုက္ခံ သေတိ ပရာဇယော" ဆိုတဲ့ ဒေသနာကို မြန်မာကဗျာ ရေးစီထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ နိုင်သူမှာရန်ပွားပြီး ရှုံးသူမှာ စိတ်ဆင်းရဲတတ်ပါသတဲ့၊ ဒါတွင်မဟုတ်သေးပါဘူး။

ဝိဝါဒေန ကိသာ ဟောတိ၊
ဝိဝါဒေန ဓနက္ခယာ။
ဇာ ဌ ၃၊၃၁၆။

သတ္တကနိပါတ် ဒဗ္ဗပုပ္ဖဇာတ်မှာ ဟောထားတဲ့အတိုင်း ငြင်းခုံခြင်းဖြင့် ရဟန်းရှင်လူတို့အဖို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ကြုံလို့ခြင်း စည်းစိမ်ဥစ္စာရတနာများ ကုန်ခန်းခြင်းများလဲ ဖြစ်တတ်ပါသေးတယ်ဘုရား။

မိမိတို့က အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးရမယ် ဆိုတော့ စုဒိတကဆရာတော်များအနေဖြင့် ကိုယ်ပင်ပန်းခြင်း စိတ်ပင်ပန်းခြင်းဖြစ်မယ်

ဆိုတာ တပည့်တော်များ ကိုယ်ချင်းစာပါတယ်ဘုရား၊ စုဒိတကဆရာတော်များ ဖြေဖို့ရာက "လောကဓမ္မေဟိ ဝိနိမုတ္တော သတ္တော နာမ နတ္ထိ"မြတ်စွာဘုရား တောင်မှ လောကခံတရားမှ မလွတ်နိုင်ပါဖူး၊ အရှင်ဘုရားတို့ တပည့်တော်တို့ အဖို့ဆိုလျှင် ဘယ်မှာဆိုဖွယ်ရာရှိပါ့မလဲ၊ ထူးခြားချက်ကတော့ မြတ်စွာဘုရားက လောကခံနဲ့တွေ့ပေမဲ့ မတုန်လှုပ်ပါဖူး၊ ပုထုဇဉ်ဖြစ်ကြတဲ့ အရှင်ဘုရားတို့ တပည့်တော်တို့ အဖို့ကတော့ တုန်လှုပ်ကြမြဲဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

ထုံးသက်သေ သာဓကများ

ဒီနေရာမှာ ရှေးမထေရ်မြတ်ကြီးများပင် အမှားကို အမှားရယ်လို့ ဝန်ခံကြဘူးတဲ့ သာဓကများကို ဆက်လက် လျှောက်ထားလိုပါတယ်ဘုရား၊ နောက်က လျှောက်ထားခဲ့တဲ့အထဲမှာ ဆရာဖြစ်တဲ့ တိပိဋကာ စူဠဌသုမမထေရ်ဟာ သူ့အမှားသူသိတဲ့အခါ တပည့်ဖြစ်သူ စူဠနာဂ တရားဟောနေတဲ့ ပရိသတ် အလယ်မှာ စူဠနာဂ ငါယူဆထားတဲ့ မိသဏကမက်က မှားပြီး သင်ပြောတဲ့ ပုဗ္ဗဘာဂ မက်က မှန်တယ်လို့ ပရိသတ်အလယ်မှာ တပည့်ထံ ဝန်ခံဖူးတဲ့ ထုံးကလဲတချက်။

ထိုနည်းတူစွာ သာသနာတော်မှာ အယူသည်း အကျင့်ပြင်းထန်ကြတဲ့ ဒါရုစီရိယတို့, ဇမ္ဗုကတို့ဟာ မြတ်စွာဘုရားထံ သွားရောက်ပြီး မိမိတို့ရဲ့ အယူမှားကြောင်းကို ဝန်ခံတဲ့ ထုံးကလဲ တချက်ပါဘုရား။

ဒါ့ပြင် သာသနာတော်မှာ ဇင်ရှားတဲ့ ဥရုဝေလကဿပစတဲ့ ရသေ့ညီနောင်ရှင်တထောင်ဆိုတာ ရှိပါတယ်၊ ဒီ ဥရုဝေလကဿပတို့ဟာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ရဟန္တာလို့ သမုတ်ပြီး အထင်ကြီးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ နောက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားနဲ့ တွေ့ပြီး မြတ်စွာဘုရားက အကျိုးအကြောင်း ဟောပြော ချေချွတ်တော်မူမှ သူတို့ မှားကြောင်း ဝန်ခံတဲ့ ထုံးက တချက်ပါဘုရား။

ဆရာတော်ဘုရားများကို ကြည်ညိုကြတဲ့ ဒကာ-ဒကာမများအနေနဲ့လဲ အဓမ္မဝါဒကို စွန့်လွှတ်ဖို့ ရှိပါသေးတယ်၊ အဲဒီ ဒကာ ဒကာမတွေအနေနဲ့ အဓမ္မဝါဒကို စွန့်လွှတ်ဖို့ ခဲယဉ်းနေမယ်ဆိုယင် အရှင်ဘုရားများမှတဆင့် ကျိုးကြောင်းပြ ညွှန်ကြားတော်မူပါဘုရား၊ သာသနာတော်မှာ အဇာတသတ် မင်းတရား အပေါင်းမှားပြီး ဖခင်ကို သတ်မိတဲ့ အပြစ်ကြောင့် အိပ်စက်မရ ဖြစ်နေရာမှာ သမားတော် ဇီဝကနဲ့ တွေ့ပြီး ဘုရားထံရောက်၊ သာမညဖလသုတ် ကြားနာရလို့ သတိသံဝေဂရပြီး မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်ညို အလိမ္မာတရားတွေ ပွားများသွားတဲ့ ထုံးလဲ တရပ်ပါဘုရား။

သီရိဂုတ္တနဲ့ ဂရဟဒိန္နတို့ ဝတ္ထုကို ကြည့်ယင်လဲ သိမှတ်စရာ သာဓက ရနိုင်ပါတယ်ဘုရား၊သီရိဂုတ္တ က မြတ်စွာဘုရားတပည့်၊ဂရဟဒိန္န က ဒိဋ္ဌိတွေ့ရှိတပည့်၊

အပြန်အလှန် နှိပ်စက်ကြတဲ့အခါ ဂရဟဒိန္ဒက မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်တွေကို မီးကျီးတွင်းထဲ ချပြီး အသေသတ်မဟဲ့လို့ ကြံစည် ပြစ်မှားပါတယ်၊ ဒနာက်ပိတ်ဆုံး တန်ခိုးတော်နဲ့ အပြိုင်အဆိုင် အနိုင်ရတဲ့အခါကျမှ မိမိ အမှားကို ဝန်ချပြီး ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်တဲ့ ထုံးကလဲ တရပ်ပါဘုရား။

အဲဒီ ထုံးသက်သေ သာဓကဟောကို ထောက်ထားပြီး ဒီလို အမြေဝါဒကို စွန့်လွှတ်ရတာဟာ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတွေရဲ့ အလုပ်ပါလားလို့ မြင်ကြစေချင်ပါတယ်ဘုရား၊ အကယ်၍ မိမိတို့မှာ အပြစ်မရှိဘူးလို့ အထင်ရောက်စေဦးတော့၊ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်ဘုရားကြီး အမိန့်ရှိသွားတဲ့အတိုင်း အရှင်ရာဟုလာတို့ထုံးနှလုံးမူပြီး ကျင့်သုံးစေချင်ပါတယ်ဘုရား။

ရှင်ရာဟုလာ ပုံပမာ

နည်းယူစရာ အချက်ကတော့ မြတ်စွာဘုရားသခင်ရဲ့ သည်းချာရင်နှစ် သားတော်ရင်းဖြစ်တော်မူတဲ့ အရှင်ရာဟုလာဆိုလျှင် သာသနာတော် တခွင်မှာ သိက္ခာကာမ (သိက္ခာသုံးပါးအလိုရှိတဲ့) အရာတွင် ဧတဒဂ် အတင်ခံထားရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတပါး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သိက္ခာကာမအရာမှာ ဧတဒဂ်ရတဲ့ အကြောင်းကို သိထားတော်မူကြတဲ့ ရဟန်းတော်ဘချိုဟာ အရှင်ရာဟုလာရဲ့ စိတ်နေစိတ်ထား သဘောသွားကို စုံစမ်းကြည့်လိုကြတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားနဲ့ သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးရာ ကျောင်းတလင်း (ကျောင်းဝင်း) အတွင်းမှာ အမှိုက်သရိုက်များ ရှုပ်ထွေးနေတာတွေ့တခြား မသင့်မတော်မလျော်တဲ့ အမှုကိစ္စတွေကို မြင်တော်မူကြလို့ သံဃာတော်များက ဒီ အမှိုက်သရိုက်များ ရှုပ်ထွေးနေတာတွေ့ မသင့်မတော်မလျော်တဲ့ ကိစ္စတွေဟာ ဘယ်သူတွေများ ပြုလုပ်ထားတာလဲလို့ မေးမြန်းတော်မူတဲ့အခါ အရှင်ရာဟုလာ ပြုလုပ်ထားတဲ့ ကိစ္စတွေပါဘုရားလို့ လျှောက်ထားကြပါသတဲ့ဘုရား။

(မုန်းလို့တော့မဟုတ်ပါဘူး၊ ရှင်ရာဟုလာ စိတ်ထား သိချင်ကြလို့ပေါ့)

အဲဒီလို လျှောက်ထားတော့ သံဃာတော်များက ငါ့ရှင်ရာဟုလာ ကျောင်းတလင်းအတွင်းမှာ မသင့်မတော် မလျော်တဲ့ ကိစ္စတွေဟာ ငါ့ရှင် ရာဟုလာပြုလုပ်ထားတဲ့အမှုကိစ္စတွေဆိုတာ ဟုတ်ပါသလားလို့ မေးမြန်းတော်မူကြတဲ့အခါမှာ အရှင်ရာဟုလာက ဒီကိစ္စတွေဟာ တပည့်တော် ပြုလုပ်ထားတဲ့ကိစ္စတွေ မဟုတ်ရပါဘူးဘုရားလို့ ပြန်လှန်ပြီး မလျှောက်ထားပဲနဲ့ သံဃာတော်များအပေါ် ရိုသေလေးစားသောအားဖြင့် ဘာတခွန်းမျှ မလျှောက်ထားပဲ မသင့်တော်တဲ့ ကိစ္စမှန်သမျှ အားလုံးကုန် ရှင်းလင်းပစ်လိုက်ပါသတဲ့ဘုရား။

ဒီနည်းပမာ မိမိအပေါ်မှာ တစုံတရာ အပြစ်မရှိပေမဲ့ သံဃာတော်များကို ရှိသေလေးစားသောအားဖြင့် အမှားကိုပင် တာဝန်ယူနိုင်တဲ့ အရှင်ရာဟုလာထုံးကို နှလုံးမူကာ စုဒိတကဓာရတော်များလဲ ကျင့်သုံးသွားစေချင်ပါတယ်ဘုရား။

အရှင်အာနန္ဒာထုံး

အရှင်ရာဟုလာအပြင် အရှင်အာနန္ဒာကိုလဲ သားဓကအဖြစ် ပြောချင်ပါသေးတယ်၊ အရှင်အာနန္ဒာနဲ့ပတ်သက်လို—

၁။ ခုဒ္ဒါနု ခုဒ္ဒက အာပတ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား မလျှောက်ထားမိတဲ့ကိစ္စ
၂။ မြတ်စွာဘုရား ရေသနုပ်တော်ကို ခြေနဲ့နင်းပြီး ချုပ်မိတဲ့ကိစ္စ
၃။ မာတုဂါမများကို ရဟန်းပြုရန် ခွင့်တောင်းပေးတဲ့ကိစ္စ
၄။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မည်ဟု အမိန့်ရှိသောအခါ (မာရ်နတ်လှည့်ပတ်မှုကြောင့်) မရိပ်မိပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုဖို့ တောင်းပန်ရန် မေ့လျော့နေတဲ့ကိစ္စ
၅။ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်ကို မာတုဂါမများအား ရှေးဦးစွာ စောစောစီးစီး ရှိခိုးစေတဲ့ကိစ္စ

အဲဒီ (၅) ချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အရှင်အာနန္ဒာမှာ အပြစ်မရှိပါဘူး၊ ဒါပေမယ်လို့ ဒီအချက် (၅)ချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အရှင်အာနန္ဒာမှာ အပြစ်မကင်းဘူးလို့ သံဃမထေရ်ကြီးများက ပြောတဲ့အခါ မထေရ်ကြီးများကို ဂရုဂါရဝပြုတဲ့အနေနဲ့ အရှင်အာနန္ဒာရဲ့ ဒုက္ကဋ်အာပတ် ပြောကြားခဲ့ခြင်းဆိုတာ ရှိပါတယ်ဘုရား၊ ဒီတော့ အရှင်အာနန္ဒာတို့ အရှင်ရာဟုလာတို့တောင်မှ မိမိတို့မှာ အပြစ်မရှိပေမယ်လို့သူတပါးတို့စိတ်ချမ်းသာစေရန်ဝန်ခံခဲ့တဲ့အချက်တွေကိုထောက်ယင် အရှင်ဘုရားတို့လဲပဲ အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်တဲ့ကိစ္စမှာ ထုံးသက်သေသာကေဖြစ်တဲ့ အရှင်အာနန္ဒာတို့ အရှင်ရာဟုလာတို့ကို အတုယူလုပ်ဆောင်နိုင်ဖို့ လက်မှတ်ထိုးနိုင်ဖို့ ဖြေဆည်စရာ အထောက်အထားများ ဖြစ်ပါစေလို့ လျှောက်ထားပါတယ်ဘုရား၊ အဲဒီလို လက်မှတ်ထိုးပုံလဲ—

ယော ဗာလော မညတိ ဗာလျံ၊
ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော။
ဗာလောပိ ပဏ္ဍိတမာနီ၊
သ ဝေ ဗာလောတိ ဝုစ္စတိ။

ဟု ဟောထားချက်အရ.... "မိမိကိုယ်တိုင် မသိမလိမ္မာသည်ကို သိချင်ယောင်, လိမ္မာချင်ယောင် ဆောင်ပြီးနေလျှင် လူမိုက်၊ မိမိကိုယ်တိုင် မသိ မလိမ္မာ

သည်ကို မလိမ္မာကြောင်း ဝန်ခံလျှင်(အဓမ္မဝါဒကို အဓမ္မဖြစ်ကြောင်းသိလျှင်) ပညာရှိ"ဟု ခေါ်ဆို မှတ်သားရပါမည် ဘုရား။

ယောနိသော မနသိကာရထားပြီး လက်မှတ်ထိုးရန်

ဓမ္မ အဓမ္မ ဖြစ်ရတာ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အယူအဆမှားယွင်းမှုကို အကြောင်းပြုပြီးဖြစ်ရပါတယ်၊ဒီဋ္ဌိ ဥပနိဿာယကုသလာပိအကုသလာပိ ဥပပဋ္ဌာန်၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် အဌကထာ (၁၆၆) မှာ မိန့်ဆိုထားချက်အရ မိမိတို့အယူဝါဒကို အမှီပြုပြီး ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ပေါ်ရတယ်လို့ မှာဆိုထားခြင်း၊ ဒီလို ဒိဋ္ဌိဖြစ်တဲ့အခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်အောင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝူပသမော နာမ သမ္မာ-ဒိဋ္ဌိ၊ မိမိတို့၏အယူမှားကို အမှားမှန်းသိပြီး သမ္မာအယူကို ပြောင်းလိုက်လို့ရှိယင် စိတ္တကွဏ တချက်နဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘဝကနေပြီး သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရောက်နိုင်တာတချက်။

"ဒေ၀ သံ၀ဏ္ဏော ဟိ တဿ ဘဂ၀တော ပရိသာ ယဒိဒံ အညမညဝ၀ စနေန အညမညဝ၀ဋ္ဌာ ပနေန" လို့ ပါတိမောက်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတော်မူတဲ့ အတိုင်း ဘုရားသားတော် အချင်းချင်း ဤသည်ကားဓမ္မ ဤသည်ကားအဓမ္မ အရှင်ဘုရားတို့၏ဝါဒသည် မမှန်ဟုတ် အဓမ္မသာဖြစ်သည်လို့ အချင်းချင်းပြော ဆိုခြင်း ဆုံးမခြင်း အာပတ်မှ ထစေခြင်းသာရှိရင် မြတ်စွာဘုရားပရိတ်သတ် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်သည် ကြီးပွားခြင်းသာဖြစ်ရမယ်လို့ ဟောတော်မူသည့် အချက်တို့ကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် စုဒိတက ဆရာတော်များ အနေနှင့် မိမိတို့ဝါဒ အဓမ္မဖြစ်ခဲ့သော် တိပိဋကစူဠသုမ, ဒါဂုစိရိယ, ဇမ္ဗုက, ဥရုဝေဠ ကဿပ အစရှိသည်တို့၏ထုံးကိုနှလုံးမူ၍လည်းကောင်း ဆရာတော်ဘုရားများ၏ ဒကာ ဒကာမများကိုလဲ အဇာတသတ် မင်းတရားနှင့် ဂရဟဒိန္နတို့ ထုံးကိုနှလုံး မူ၍လည်းကောင်း အပြစ်မရှိဘူးလို့ ထင်ပါသော်လည်း အရှင်အာနန္ဒာတို့ အရှင် ရာဟုလာတို့ ထုံးကိုထောက်ဆ၍လည်းကောင်း မိမိတို့၏ ပညာမဲ့ဘဝမှ ပညာရှိ အဖြစ်ကိုရပြီး သာသနာတော် တိုးတက်ကြီးပွားခြင်းကို မျှော်ကိုးကာ ဆရာ တော်ဘုရားများ၏ အဓမ္မဝါဒအဖြစ် စွန့်လွှတ်ခြင်းကို နိုင်ငံတော်သံဃ မဟာနာ ယက ဆရာတော်ဘုရားများ၏ ရှေ့မှောက်၌ ဤကဲ့သို့ နှလုံးသွင်းထားပြီး ယောနိသော မနသိကာရနဲ့ လက်မှတ်ထိုးတော်မူကြပါလို့ ဘုရားတပည့်တော် တောင်းပန်တိုက်တွန်း ဩဝါဒညွှန်းအပ်ပါသည် ဘုရား

မြို့နယ်သံဃနာယကများထံသို့ ဆက်လက် ညွှန်ကြားမည့် အကြောင်း နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက တွဲဖက် အကျိုးဆောင် ဆရာတော်၏ မိန့်ကြားချက်

ကြောင်ပန်းတောရ ဆရာတော်များဘုရား။

အစီအစဉ် (၆) အရ အမှုင်ဘုရားများအတွက် ရှေ့ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရမယ့် အစီအစဉ်ကို လျှောက်ထားပြီးတဲ့နောက် အစီအစဉ် (၇) နံပါတ်အရ သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ် တိုင်း အသီးသီးမှာ ရှိကြတဲ့ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီ သံဃာတော်များနှင့် ဆရာတော်ဘုရားများ၏ ဝါဒကို လိုက်နာတဲ့ ဒကာ ဒကာမများအတွက် ညွှန်ကြားချက်များပြုဘို့ တိုက်တွန်းရန်အတွက် တပည့်တော်တို့မှာ တာဝန်ရှိကြပြန်ပါတယ်ဘုရား—

ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ ဘုရားတပည့်တော်တို့ တွေ့ရပုံ ကြုံရပုံ အခက်အခဲများကို လျှောက်ထားပါရစေဘုရား၊ ကျောက်သင်္ဘောဝါဒ ဦးဥက္ကဋ္ဌ၏ လူသေလူဖြစ် ဝါဒါနုဝါဒ အစရှိသည်တို့ကို အမေ့လို့ဆုံးဖြတ်ပြီးသည့်နောက် နိုင်ငံတော်သံဃ မဟာနာယက အဖွဲ့အနေနဲ့လည်းကောင်း ပြည်ထဲရေးနှင့် သာသနာရေးဝန်ကြီး ဌာနအနေနှင့်လည်းကောင်း အဓမ္မဝါဒများကို စွန့်လွှတ်ကြဘို့နှင့် စွန့်လွှတ်ပြီး နောက် သာသနာဝင်မှတ်တမ်းများကိုရယူပြီး သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်/တိုင်း/ပြည်နယ်များရှိ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့တွင် ပါဝင်မှုများပြုကြရန် ညွှန်ကြားထားပေတယ်လို့ တချို့အယူသည်း ရဟန်းများ တချို့အယူသည်း ဒကာဒကာမများက အားကြီးလို့အားနည်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖိတယ်၊ ရေကြီးလို့ ရေနိုင် မီးကြီးလို့ မီးနိုင်တဲ့သဘော (သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း လုပ်ပြီးတော့, သူတို့ကိုနှိမ်တဲ့သဘော) မျိုး ပြောဆိုယူဆကြပြီး တင်းတင်းမာမာနဲ့မလိုက်နာပဲ နေကြတာမျိုးတွေ့ကိုလဲ တပည့်တော်များ တွေ့ရှိရပါတယ်ဘုရား။

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက အဖွဲ့အစည်းနှင့်တကွ ရှိရှိသမျှ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ပါဝင်ကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိတို့ သမဏသက္ကပုတ္တိယ အနှယ်တွေ့ချည်း ဖြစ်ကြတဲ့အတွက်ကြောင့် ကြောင်ပန်း တောရဆရာတော်များနှင့် တကွ ဓမ္မအမွေ ဆုံးဖြတ်ရမည့် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးကိုလည်းကောင်း နောက်ဆုံး ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်တဲ့ ဥဏာစာဂိ အသင်းအပင်းကိုလည်းကောင်း နှိမ်လိုတဲ့စိတ်ထားမရှိပါဘူး၊ပယ်ဖျက်လိုတဲ့ စိတ်လဲမရှိပါဘူး၊ အကျိုးမဲ့စေချင်တဲ့ သဘောလဲမရှိပါဘူး၊ အဓမ္မဖြစ်နေတာကိုဓမ္မဖြစ်အောင် မပေါင်းသင်းနိုင်တာကို ပေါင်းသင်းနိုင်အောင် မညီညွတ်တာကို ညီညွတ်အောင်သာ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက အနေနဲ့ညွှန်ကြားရခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊ ဒီလိုညွှန်

ကြားပေတယ်လို့ နောက် နောက် ပြီးခဲ့တဲ့ကိစ္စတွေမှာ အယူသည်းသူများ တွေ့ခဲ့ရတဲ့အတွက်ကြောင့် အစီအစဉ် (၇) နံပါတ်အရ အရှင်ဘုရားများကလဲ သက်ဆိုင်ရာ တပည့်သံဃာများနှင့် ဒကာဒကာမများကို ထပ်ဆင့် ညွှန်ကြားတော်မူကြပါ၊ လုပ်ခဆောင်ရမည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ရှင်းပြတော်မူကြပါလို့ လျှောက်ထားရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

အရှင်မောဂ္ဂလာန် အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့ထုံး

ဆရာတော်များက ကျန်တဲ့သံဃာတော်များကို သြဝါဒပေးတဲ့အခါ ဥရုဝေဠ ကဿပ နဒီကဿပ ဂယာကဿပတို့ဟာ မြတ်စွာဘုရားထံ ရဟန်းပြုမယ်ကြံတော့ သူတို့တပည့်တွေကို သင်တို့ကော ဘယ်လိုသဘောရသလဲလို့ မေးပါတယ်၊ အဲဒီလို မေးတဲ့ထုံးရှိတာကိုလဲ သတိပြုတော်မူကြပါဘုရား။

ထိုနည်းတူစွာ အရှင်မောဂ္ဂလာန်နှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်းများဟာ ရှင်အဿဇိနဲ့တွေ့လို့ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ ဦးတော့ ဘုရားစစ်,တရားစစ်, တွေ့ထားပြီ၊ သိဥည်းဆရာကြီးထံမှခွါပြီး မြတ်စွာဘုရားထံ သွားတော့မယ်၊ သင်တို့တဘက်ရဲ့ သဘောက ဘယ်လိုလဲလို့ တပည့်တွေကိုမေးပါတယ်၊ ဒီတော့ တပည့်များက ဆရာတို့သွားလျှင် တပည့်များလဲ မြတ်စွာဘုရားထံ သွားကြမယ်လို့ ပြန်ပြီးလျှောက်ထားပါတယ်၊ အဲဒီလိုဆရာက တပည့်များကို ဆုံးမ, သြဝါဒ ပန်ကြားတဲ့ထုံးလဲရှိပါတယ်၊ အဲဒီထုံးများကို နည်းယူပြီး ကြောင်ပန်း တောရဝါဒရှိတဲ့ ဆရာတော်များကလဲ မိမိတို့ဝါဒီအယူရှိကြတဲ့ သံဃာတော်များ ကို ဥရုဝေဠကဿပတို့ထုံး အရှင်မောဂ္ဂလာန်နှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့ထုံးကို ထောက်ဆပြီး တပည့်တော်တို့၏ ညွှန်ကြားချက်ကိုသာမက ဆရာတော်ဘုရား များကလဲ နံပါတ် ၆-အစီအစဉ်မှာပြောထားတဲ့ အတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ သံဃာ့အဖွဲ့ အစည်းမှာ ပါဝင်နိုင်ဖို့၊ သာသနာဝင်မှတ်တမ်း ရရှိဖို့ ဘယ်လိုဆောင်ရွက် ရင် ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း ညွှန်ကြားတော်မူကြပါဘုရား။

သြဝါဒနှင့် အနုသာသနီ

သံဃာတော်များအတွက် ညွှန်ကြားပြီးတဲ့နောက် ဒကာ-ဒကာမများ အတွက် ဆက်လက် ညွှန်ကြားစေလိုဒါကတော့ ကြောင်ပန်းဆရာတော်များဟာ ဆရာအဆက်ဆက် များလာတဲ့အတွက် ကြောင်ပန်းတောရဆရာတော်များကို ကိုးကွယ်တဲ့ ဒကာ ဒကာမတွေလဲ အများကြီးရှိမယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်၊ ဆရာတော်တို့အပေါ်မှာ ပစ္စည်းလေးပါး ထောက်ပံ့ထားတဲ့ ဒကာ ဒကာမများ သည် သံဃာတော်တို့အပေါ်မှာ မိဖအရာ တည်တယ်ဆိုတာ ဆရာတော်တို့ သိပြီးသားပါ ဘုရား။

အမိ အဖအရာမှာ တည်တဲ့ ပစ္စည်းလေးပါး ဒကာ ဒကာမများကို "တေ တယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနူဒနံ" ဆိုတဲ့အတိုင်း ဆရာတော်ဘုရားများက ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ တရားဓမ္မ ဟောဖေါ်ညွှန်ပြ ဆုံးမဖို့ တာဝန်ရှိပါတယ်ဘုရား၊ ဒါလောက်သာမကသေးပါဘူးဘုရား။

ဩဝဒေယျာနုသာသေယျ၊
အသဗ္ဘာ စ နိဝါရယေ။ အရ
တကြိမ်တခါ ဆုံးမခြင်းဩဝါဒ၊
ထပ်ခါထပ်ခါဆုံးမခြင်း အနုသာသနီ၊
မျက်မှောက် ဆုံးမခြင်းဩဝါဒ၊
မျက်ကွယ်ဆုံးမခြင်း အနုသာသနီ၊
အပြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ဆုံးမတဲ့ဩဝါဒ၊
အပြစ်မပေါ်မီ ဆုံးမတဲ့ အနုသာသနီ။

တနည်း။ ။ရှေးဦးစွာ ဆုံးမခြင်းဆိုတဲ့ ဩဝါဒ၊
နောက်မှဆုံးမခြင်းဆိုတဲ့ အနုသာသနီ၊
အပြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ဆုံးမတဲ့ဩဝါဒ၊
အပြစ်မပေါ်မီ ဆုံးမခြင်း အနုသာသနီ၊
ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးအတွက် ဆုံးမတဲ့ဩဝါဒ၊
တမလွန်အကျိုးအတွက် ဆုံးမခြင်း အနုသာသနီ

များဖြင့်ဆုံးမဩဝါဒအနုသာသနပြုလုပ်ရမယ့်ဝတ်တရားများလဲ အရှင်ဘုရားတို့မှာ ရှိနေပါတယ်ဘုရား။

အသဗ္ဘာ စ နိဝါရယေ ဆိုတဲ့အတိုင်း မ်မိတို့ ဒကာ ဒကာမများ မသင့်မတော်တဲ့ အပြုအမူများ ကျင့်မယ်, ကြံမယ်, ကြိုးကုတ်မယ် ဆိုလျှင်လဲ အရှင်ဘုရားများအနေနဲ့ ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်တဲ့ ဒကာ ဒကာမများအပေါ် တားမြစ်ရမဲ့သဘောလဲ ရှိပါတယ်၊ အဲဒီလို တားမြစ်တဲ့အခါ——

သတံ ဟိ သော ပိယော ဟောတိ၊
အသတံ ဟောတိ အပ္ပိယော။

ဆိုတဲ့အတိုင်း သူတော်ကောင်းစိတ် မမွေးနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များက မချစ် မနှစ်သက်ပေတယ်လို့ သူတော်ကောင်း စိတ်မွေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ ဒို့ရဲ့ကြောင်ပန်းတောရ ဆရာတော်အရှင်မြတ်များဟာ ဒို့အပေါ်မှာ ဩဝါဒ အနုသာသန အသဗ္ဘနိဝါရယ ဂုဏ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံပါလားလို့ ဆရာတော်များအပေါ် ပိယ ဂရု

ဘာဝနိယ အစရှိတဲ့ဂုဏ်တွေကို အာရုံပြုကာ ကျေနပ်ကြမှာဖြစ်လို့ သက်ဆိုင်ရာ ဒကာ ဒကာမများအပေါ် ဆရာတော်များက သင့်လျော်တဲ့ သြဝါဒများ ညွှန်ကြားပေးတော်မူကြပါ။

ဘုရားတပည့်တော်များအနေနဲ့ ကြောင်ပန်းဂိုဏ်းဝင် သံဃာတော်များနှင့် ဒကာ ဒကာမများကို ဓမ္မ အခမ္မ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း ငြိမ်းအေးမှု၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်း/ပြည်နယ် မြို့နယ် ရပ်ကွက် ကျေးရွာ အသီးသီးမှာရှိကြတဲ့ သံဃာ့ အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်နိုင်မှု၊ သာသနာဝင်မှတ်တမ်းရရှိမှု၊ ဆရာနှင့် ဒကာ စည်းလုံးညီညွတ်မှု ရရှိအောင် ရှေဆောင်ဦးရွက် ညွှန်ကြား ပေးတော်မူကြ ပါ ဆိုတဲ့အကြောင်း ထပ်လောင်းကာ လျှောက်ထားပါတယ်ဘုရား။

ပုဂ္ဂိုလ်က စီရင်ခြင်းမဟုတ် ဓမ္မက စီရင်ခြင်း

ဓမ္မ, အဓမ္မအဖြစ်နဲ့ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒကို စစ်ဆေးတဲ့နေရာမှာ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၊ စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိနည်းဓိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုးသုံးစား ရှိတဲ့အထဲမှာ ပုဂ္ဂိုလ်က စောဒနာခြင်းမဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်က သောဇနာခြင်းလဲမဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်က ဆုံးဖြတ်ခြင်းလဲ မဟုတ်ပါဘုရား။

"ယော ဝေါ အာနန္ဒ မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ
ဒေသိတော ပညတ္တော၊ သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ"

ဆိုတဲ့မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီး ဟောထားတော်မူသော ဒေသနာတော် အတိုင်း ယခု စောဒကဆရာတော်များ စောဒနာခြင်းသည် ပုဂ္ဂိုလ်က စောဒနာ ခြင်းမဟုတ်ပဲ ဓမ္မအားဖြင့်သာ စောဒနာခြင်း၊ စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောဇနာခြင်း မှာလဲစောဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့အပေါ် ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းမရှိပဲ ဓမ္မအားဖြင့်သာ သောဇနာ ခြင်း၊ ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာတော် များ၏ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လည်း စောဒက နှင့်စုဒိတကတို့၏ မျက်နှာကိုမကြည့်ပဲ ဘုရားရှင်၏ မျက်နှာတော်၊ တရားတော်၏ မျက်နှာတော်၊ ဝိနည်းတော်၏ မျက်နှာတော်ကိုသာကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်တယ်လို့ ဆရာတော်ဘုရားများ နှလုံးသွင်းစေချင်ပါတယ်ဘုရား။

စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်များအနေနဲ့လဲ စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်တို့အပေါ် မနာလိုမုန်းထား၍ စောဒနာခြင်းမဟုတ်ပဲ–

ပရဝဇ္ဇာနုပဿိယ၊ နိစ္စမုဠ္ဍာနသညိနော။
အာသဝါ တသ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ။

ဆိုတဲ့အတိုင်း သူတပါးတို့အပေါ်မှာ အမြဲတမ်း အပြစ်ရှုနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ အာသဝေါတရားတို့ အမြဲတမ်း ပွားများကတ်ပါတယ်၊ အာသဝေါတရားပွားများ ယင် အာသဝေါလေးတန် ကုန်ငြိမ်းရာအမှန် ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးတယ် ဆိုတဲ့ မြတ်စွာဘုရား၏ အနုသာသနီကို စောဒကဆရာတော်များ သိပြီးဖြစ်ပါတယ် ဘုရား၊ အဲဒါကြောင့် စောဒကဆရာတော်များကလဲ အပြစ်ကိုရှုလို၍ စောဒနာခြင်းမဟုတ်ပဲ ကြောင်ပန်းတောရဝါဒီ ဆရာတော်များ သာသနာတော်အတွင်းမှာ ခံစားခွင့် ခံစားထိုက်တဲ့ အခွင့်များ ရခစချင်တဲ့စေတနာဖြင့် စောဒနာခြင်းဖြစ်တယ်လို့ ဘုရားတပည့်တော်များက ယူဆပါတယ်ဘုရား။

စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်ကလဲ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များ အနေပါ ရန်ငြိုးမထားကြစေလိုပါ၊ အဓမ္မဝါဒီဖြစ်နေတဲ့ ဒို့ကို ဓမ္မဝါဒီဖြစ်အောင် စောဒနာတာပါလားလို့ သဘောထားမယ်ဆိုရင် –

နု ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊
သမ္မန္တီဓ ကုဒါစနံ။
အဝေရေန စ သမ္မန္တိ၊
ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော။

ဒို့ကို သူတို့ကစောဒနာယင် ဒို့ကလဲ သူတို့ကိုပြန်ပြီး ရန်တုံ့မှုမယ်၊ အဲဒီလို သဘောထားယင် ဘယ်တော့အခါမှ ငြိမ်းချမ်းရေး ရနိုင်မည်မဟုတ်ပါဘုရား၊ တပါးနှင့်တပါး တဖွဲ့နှင့်တဖွဲ့ ရန်တုံ့မှုမှ ငြိမ်းအေးမှုရမယ်ဆိုတဲ့ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ကို နှလုံးမူပြီး ဒို့အပေါ်မှာ ကောင်းစားစေလိုတဲ့ စေတနာနဲ့ စောဒနာတာပါကလားလို့ စုဒိတကဆရာတော်များက ရန်တုံ့မှုဖို့တချက်—

နိမ်ခိနံဝ ပဝတ္တာရံ၊ ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ။
နိဂ္ဂယှဝါဒိံ မေဓာဝိံ၊ တာဒိသံ ပဏ္ဍိတံ ဘဇေ။
တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊ သေယ္ယော ဟောတိ နု ပါပိယော။

ဟူသော ဒေသနာအရ.....မိမိရဲ့အပြစ်ကို ပြတတ်တဲ့ဆရာသမား မိမိကို နှိမ်နင်းပြီး ဆိုတတ်တဲ့ ပညာရှိ၊အဲဒီဆရာနှင့် ပညာရှိကို မှီဝဲထားလို့ရှိယင် လိုရာရတဲ့ ရှေအိုး(ဥစ္စာ)ကို ပေးတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မှီဝဲတာနှင့် အတူတူပါပဲ၊ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲထားလို့ရှိယင် ယုတ်ညံ့ခြင်းမဖြစ်ပဲ မိမိတို့မှာ အမြဲတစေ တိုးတက်ကြီးပွားခြင်း အမြတ်တရားကို ရခြင်းသာဖြစ်တယ်လို့ ဟောတားတဲ့ဒေသနာတော်အတိုင်း ဒီစောဒကပုဂ္ဂိုလ်များက စောဒနာတဲ့အတွက် ဒို့ဓမ္မအပြစ်ကို ရပါပြီ၊ အခုလို ရခြင်းဟာ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကျေးဇူးပါလားလို့ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များအပေါ် ကျေးဇူးတင်ဖို့တချက်။

သာသနာညွှန်ပြက် မသက်စေလို

ဒီလို စောဒက စုဒိတကတို့ ဓမ္မ-အဓမ္မ၊ခြင်းခုံပွဲကြီး ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းဟာ ဘာကြောင့်လဲလို့ အရင်းစစ်မယ်ဆိုရင်–

လာဘော သိလောကော သက္ကာရော၊
ပူဇာ ပရကုလေသု စ။

ဆိုတဲ့အတိုင်း

၁။ လာဘော=လာဘ်ရလိုမှု

၂။ သိလောကော=ကျော်စော်လိုမှု

၃။ သက္ကာရော=သူတပါးအရှိအသေပြုခြင်းကို ခံလိုမှု

၄။ ပူဇာ ပရကုလေသု=သူတပါး၏ အပူဇော်ကိုခံလိုမှု

အဲဒီအချက်တွေကြောင့် သာသနာတော်မှာ ငြင်းခုံခြင်းဖြစ်ရပါတယ်ဘုရား၊ ဆရာတော်ဘုရားများအနေဖြင့် လာဘ, သိလောက,သက္ကာရ,ပူဇာဆိုတဲ့ တရားဆိုးတွေဟာဖြင့်၊

ပကော်ာ ဧသောတိ အက္ခာတော၊
ပြဟ္မစရိယဿ နာရဒ။ ဆိုတဲ့

နာရဒဇာတ်တော်မှာ ဟောထားတဲ့အတိုင်း မဂ္ဂပြဟ္မစရိယခေါ်တဲ့ သာသနာတော်ရဲ့ ညွှန်အိုင်သဖွယ်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်ထားစေချင်ပါတယ်၊ အဲဒီ လာဘ်ဆိုတဲ့ညွှန်ထဲမှာ၊ အကျော်အစောဆိုတဲ့ ညွှန်ထဲမှာ၊ သူတပါးအရှိအသေခံလိုခြင်းဆိုတဲ့ ညွှန်ထဲမှာ သူတပါးအပူအဇော်ခံလိုခြင်းဆိုတဲ့ ညွှန်ထဲမှာ ငါတို့တတွေ နစ်နေရပါလားဆိုတဲ့ အချက်၊ ဒီအချက်တွေ သေသေချာချာ စဉ်းစားပြီး စောဒကဆရာတော်ဘုရားများရော၊ စုဒိတကဆရာတော်ဘုရားများရော အဲဒီလာဘ်ကိုလိုချင်လည်းကောင်း၊ အကျော်အစောကို လိုချင်လည်းကောင်း၊ သူတပါးအရှိအသေပြုမှုကို လိုချင်လည်းကောင်း၊ သူတပါးအပူဇော်ခံမှုကို လိုချင်လည်းကောင်း ဘယ်တော့မှ ဓမ္မ, အဓမ္မမဖြစ်အောင် ဓမ္မ, အဓမ္မဝိဝါဒါ ဓိကရုဏ်း မပေါ်အောင် နေနိုင်ကြပါစေလို့ လျှောက်ထားလိုပါတယ်ဘုရား။

တပည့်တော် ဆက်လက်လျှောက်ထားပါရစေဘုရား—

သာသနာတော်မှာ နေကြတဲ့ သံဃာတော်များဟာ ရောဟိနီထေရိမ လျှောက်ထားကဲ့–

ယဿ ဂါမာ ပက္ကမန္တိ၊ နဝိလောကေန္တိ ကိဉ္စနံ။
အနပေက္ခာဝ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေန မေ သမဏာ ပိယာ။

ဆိုတဲ့အတိုင်း—

သံဃာတော်အရှင်မြတ်များသည် သပိတ်တလုံး သင်္ကန်းသုံးထည်နဲ့ မိမိနေရာဟောင်းမှ ဖဲသွားကြလိုရှိရင် အဲဒီ မိမိနေရာဟောင်းကို ဘယ်အခါမှ ပြန်ကြည့်လေ့ မရှိပါဘူးတဲ့ဘုရား။

အဲဒီပုံပမာကို နည်းယူပြီး စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်များအနေနဲ့လဲပဲ ဒီစောဒကပုဂ္ဂိုလ်များက စောဒနာတဲ့အတွက်ကြောင့် အဓမ္မ-အဆုံးအဖြတ်ခံရတယ်ဆိုတဲ့ သဘောထားမျိုး မထားစေချင်ပါဘူး၊ ရဟန်းတော်များဟာ မိမိမနေလိုတဲ့ နေရာကရှောင်လဲသွားတဲ့အခါ အဲဒီနေရာကို အာလယပြတ်ဖြတ်သလိုပဲ မိမိတို့၏ ယခင်မှားယွင်းသော အယူအဆဟောင်းအပေါ် တွယ်တာအောက်မေ့၍ မနေစေချင်ပါ၊ စုဒိတကဆရာတော်များရဲ့ မှားယွင်းသော အယူအဆဟောင်းများ၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်များရဲ့ မလဲသာတဲ့အဟုတ် စောဒနာရတဲ့အချက်များ၊ဝိနည်းဝိုရ်ဆရာတော်များရဲ့ ရုံးထိုင်ရတဲ့ကိစ္စများကို ဟောဒီ ဇမ္ဗုဒီပကျောင်းဆောင်အစည်းအဝေးခန်းမမှာ ထားခဲ့ပြီး နောက်ကြောင်းပြန် အောက်မေ့မနေစေချင်ပါဘူးဘုရား၊ ဆရာတော်အချင်းချင်း သံဃာတော်အချင်းချင်း နေထိုင်ဖို့ရာ

နာနာကုလာ ပဗ္ဗဇိတာ၊ နာနာဇနပဒေဟိ စ။
အညမညံ ပိဟယန္တိ၊ တေန မေ သမဏာ ပိယာ။

ဆိုတဲ့အတိုင်း သာသနာတော်မှာ —

နာနာကုလာ ပဗ္ဗဇိတာ = မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ သဒ္ဒေးမျိုး၊ ဆင်းရဲသားမျိုး ကလဲ ထွက်ပြီး ရဟန်းပြုကြပါတယ်။

နာနာဇနပဒေဟိ စ = ထိုထိုမြို့ရွာ နိုဂုံး ဇနပုဒ်တို့မှလဲ ထွက်ပြီး ရဟန်းပြုကြတာလဲ ရှိပါတယ်။

အဲဒီလို အမျိုးကွဲပြား အရပ်ဒေသကွဲပြားကြပေမယ်လို့ သာသနာဘောင်မှာ သမဏသက္ကပုတ္တိယဘုရားသားတော်ဖြစ်ပြီဆိုလျှင် ဘယ်နေရာမှာပဲ တွေ့တွေ့ ဘယ်နေရာမှာပဲ ဆုံဆုံ သံဃာဆိုတာ "အညမညံ ပိဟယန္တိ" အချင်းချင်း ညီရင်းအစ်ကို တမိထဲဖွားထားတဲ့ သားချင်းတွေလိုပဲ အမြဲတမ်းချစ်ခင်စိတ် ရှိကြပါတယ်လို့ ရောဟိနီထေရီလျှောက်ထားတဲ့အတိုင်း နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကဆရာတော်များ အပါအဝင် စောဒကဆရာတော်များ၊ စုဒိတက ဆရာတော်များနှင့်တကွ ဝိနည်းဝိုရ် ဆရာတော်များပါ တသာသနာလုံးမှာ ရှိကြကုန်သော

သံဃာတော်များသည် အချင်းချင်း ညီရင်း အစ်ကို လေးလေးစားစား ချစ်ခင်သော ကာယသံသဂ္ဂ=ကိုယ်၏ ပေါင်းသင်းမှု၊စိတ္တသာမဂ္ဂီ=စိတ်၏ညီညွတ်မှုများ ဖြစ်ပေါ် စေလျက် ကာယကံမေတ္တာ ဝစီကံမေတ္တာ မနောကံမေတ္တာများ ထားရှိကြပြီး အချင်းချင်း တဦးနှင့်တဦး အမြဲတမ်း မေတ္တာတရား ပွားများကာ သီတင်းသုံးနေနိုင်ကြပါစေလို့ ဘုရားတပည့်တော် လျှောက်ထားယင်း နိဂုံးချုပ် အပ်ပါတယ်ဘုရား။

အမေမွဝါဒ စွန့်လွှတ်ပြီးသော ရဟန်းတော်များကို သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့်တွင် ပါဝင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှောဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များကို နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက ပထမအဖွဲ့ခွဲမှ တွဲဖက်အကျိုးတော်ဆောင် ဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တတေဇောဘဝသာဘိဝံသ၏ မိန့်ကြားညွှန်ပြချက်

အမေမွဝါဒကို စွန့်လွှတ်ပြီးဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ဘုရားတပည့်တော်တို့ သာသနာတော်မှာနေတဲ့ သံဃာတော်များ ထုံးစံအရ ဆရာတော်များ အနေနဲ့ ဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သွားပြီဆိုတာ ယုံမှားသံသယမရှိပါဘုရား။

သာသနာတော်ရဲ့ နောက်ပိုင်းပြန်ကြည့်တဲ့အခါ မဇ္ဈိမဒေသမှ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဗမာနိုင်ငံထိအောင် သမဏသက္ကပုဏ္ဏိယ ဘုရားသားတော်ချင်း တူပေတယ်လို့ ဂိုဏ်းချင်းမတူ ထူးခြားကွဲပြားချက်တွေကို ဆရာတော်တို့ သိပြီးဖြစ်ကြပါတယ်ဘုရား။

အသူးအားဖြင့် ဘုရားတပည့်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ တဂိုဏ်းနှင့် တဂိုဏ်းမတူညီမျှတဲ့ အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံတော်အဂိုးရက မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှာရှိတဲ့ ဂိုဏ်းအသီးသီးကို ညီညွတ်စေချင်တဲ့ဆန္ဒနဲ့ မှော်ဘီမှာတကြိမ် အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခဲ့ဘူးပါတယ်ဘုရား၊ ပြုလုပ်ခဲ့ပေတယ်လို့ အဲဒီအစည်းအဝေးကြီး ထမြောက်အောင်မြင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါဘုရား၊ နောက်ပိုင်းမှာ ပိုမိုကွဲပြားလာပြီး ဝိနိစ္ဆယဌာနတွေမှာလဲ ဘယ်အမှုတွေကိုမျှ ပြီးပြတ်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါဘုရား၊ ဘယ်လိုမှ ချုပ်ကိုင်မရအောင် ဖြစ်လာပါတယ်ဘုရား။

ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီး

အဲဒီလိုဖြစ်လာတာကိုသိတဲ့နိုင်ငံတော်အစိုးရဟာ လူမှုရေးမှာတစိတ်တဒေသ ပါဝင်ဆက်သွယ်နေတဲ့ သာသနာရေးကို ဒီအတိုင်း ပစ်ထားလို့ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒိုပြင်ကိစ္စတွေမှာ အစိုးရအနေနဲ့အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး သာသနာရေးကိစ္စမှာအောင်မြင်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ဘူးဆိုလျှင် မျှားစွာ ဆုံးရှုံးနစ်နာ

ဖွယ်ရာရှိတယ်လို့ စဉ်းစားမိတဲ့အတွက် ၁၄၄၁-ခုနှစ်ကစပြီး သာသနာတော် သန့်ရှင်း တည်တံ့ပြန့်ပွားရေး ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးကို ကြိုးစားပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့တာဟာ ယနေ့ဆိုယင် ထမြောက်အောင်မြင်ခဲ့တယ်ဆိုတာ ဆရာတော်ဘုရားများ အသင်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊အစည်းအဝေးကြီးမှ အသိအမှတ်ပြုချက်အရ ဂိုဏ်းကြီး ၉-ဂိုဏ်း ဖွဲ့စည်းပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အခြေခံစည်းမျဉ်း အပိုဒ်(၂)(ဃ)နှင့် အပိုဒ်(၇) အပိုဒ်(၈) အရ ဒီဂိုဏ်းကြီး ၉-ဂိုဏ်းအပြင် နောက်ထပ် မည်သည့် ဂိုဏ်းမျှ မဖွဲ့မစည်းရတော့ပါဘုရား၊ သာသနာတော်မှာ ရှိကြတဲ့ သံဃာတော်အားလုံး အဲဒီ ဂိုဏ်းကြီး ၉-ဂိုဏ်းမှ သီးခြား နေလို့လဲ မရတော့ပါဘုရား၊ အဲဒါကြောင့် စုဒိတကဆရာတော်များသည် နံပါတ် ၅ အစီအစဉ်တွင် ရေးဆွဲထားသော အဓမ္မဝါဒ မစ္စန့်လွှတ်နိုင်ဘူးဆိုလျှင် ဆရာတော်များအဖို့ ဓမ္မ အဓမ္မဝိဝါဒါဓိကရဏ် ငြိမ်းအေးမှု ဘယ်ခါမျှ မရတော့ပါဘုရား။

ယခု အရှင်ဘုရားများက နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် အကျိုးဆောင်ဆရာတော်များ သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်များ၏ ရှေမှောက်မှာ အဓမ္မဝါဒ စွန့်လွှတ်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဓမ္မ အဓမ္မဝိဝါဒါဓိကရဏ် ငြိမ်းအေးမှုကို ရရှိသွားပြီဖြစ်တဲ့အတွက် မိမိတို့ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဂိုဏ်းထဲမှာ ပါဝင်ခွင့်ရပြီ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

သာသနာဝင်မှတ်တမ်းကိစ္စ

အဲဒီလို ပါဝင်ခွင့် ရရှိသွားပြီးနောက် ဆရာတော်ဘုရားများဟာ ဓမ္မဝါဒီများ ဖြစ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘုရားသာသနာတော်မှာ နေထိုင်ကြတဲ့ သံဃာတော်တိုင်း ကိုင်ဆောင်ရမယ့် သာသနာဝင်မှတ်တမ်း ရရှိမှုများကိုလဲ မိမိတို့မြို့နယ်သံဃနာယကဆရာတော်များနှင့် ဆက်သွယ်တော်မူပါဘုရား၊ ယင်းသို့ ဆက်သွယ်သည့်အခါ ဆရာတော်ဘုရားများ သာသနာဝင်မှတ်တမ်းရရှိမှုကိစ္စကို ဆိုင်ရာမြို့နယ် သံဃနာယကဥက္ကဋ္ဌ အကျိုးဆောင်နှင့် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များက ထောက်ခံ ဆောင်ရွက်ပေးကြပါလိမ့်မယ်ဘုရား။

ကကယ်လို့သာ အဓမ္မဝါဒမစ္စန့်လွှတ်ခဲ့ယင် ဆရာတော်များအနေနဲ့ သာသနာဝင်မှတ်တမ်းရရှိဖို့ မလွယ်ကူတဲ့အဟုတ် သွားမှု လာမှု နေမှု လိုင်မှု စားမှုသောက်မှု ကျဉ်းကျဉ်းကျုပ်ကျုပ်ဖြစ်ပြီး "စာတုဒ္ဒိသော အပ္ပဋိဃော" ဆိုတဲ့ အရပ်လေးမျက်နှာ လိုရာသွားနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သံဃာတော်တို့ရဲ့ လွတ်လပ်ရေး

တရားတော်ကို ဘယ်အခါမျှ မရရှိနိုင်ပါဘူးဘုရား၊ အခုတော့ အဓမ္မဝါဒကို စွန့်လွှတ်ပြီး ဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြတဲ့အတွက်ကြောင့် "စာဘုဒ္ဓိသော အပ္ပဌိ-ဃော"ဆိုတဲ့ သံဃာတော်များ၏ လွတ်လပ်မှုတည်းဟူသော သွားရေးလာရေးမှ အစ ရသင့်ရဆိုက်သော လွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေးတွေ အပြည့်အစုံ ရရှိမည်ဖြစ်တဲ့ အတွက် ဆရာတော်များ သီတင်းသုံးနေတဲ့ ရပ်ကွက် မြို့ရွာ ပြည်နယ် တိုင်းအသီး သီးမှာရှိတဲ့ သံဃနာယက ဥက္ကဋ္ဌဆရာတော်များထံ သာသနာဝင်မှတ်တမ်းများ ရယူရန် ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊ ရယူကြပါလို့လဲ တိုက်တွန်းပါတယ်ဘုရား။

သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်တွင် ပါဝင်နိုင်ခြင်း

သာသနာဝင်မှတ်တမ်း ရယူပြီးနောက် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းအခြေခံ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းစည်းမျဉ်းအရ သက်ဆိုင်ရာ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးမှာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊ ယခင် ဓမ္မ အဓမ္မ ခြင်းခုံမှုဝိဝါဒါဓိကရဏ်း အမှုတန်းလန်းရှိနေစဉ်အခါမှာ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတွင် ပါဝင်ခွင့်မရှိပဲ ချန်ထားခြင်းကို ခံခဲ့ရပါတယ်ဘုရား၊ အခုတော့ အဓမ္မဝါဒကို စွန့်လွှတ်ပြီးဖြစ်တဲ့ အတွက် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းအခြေခံစည်းမျဉ်း အခန်း(၂) အပိုဒ် (၁၁) အရ သီးခြားမနေရတော့ပဲ ဆရာတော်ဘုရားများ သီတင်းသုံးရာ ရပ်ကွက် မြို့ ရွာ ပြည်နယ်/တိုင်းသံဃနာယကအဖွဲ့ထံ လျှောက်လွှာတင်ပြီး မိမိတို့ ရပိုင်ခွင့် နေပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့်မှာ ပါဝင်နိုင်မှု အသီးသီးကိုလဲ မိမိတို့ သီတင်းသုံးရာ ဒေသသို့ ပြန်ရောက်တဲ့အခါ ပါဝင်မှုရရှိအောင် ကြိုးစား တော်မူကြပါဘုရား။

ဒီလို ကြိုးစားတဲ့အခါ အကယ်၍များ အခြား တစုံတရာ အနှောင့်အယှက် အခက်အခဲရှိယင် တပည့်တော်တို့ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ကြီး တည် ရာဌာနချုပ်သို့ လျှောက်ထားတော်မူကြပါလို့ ညွှန်ကြားလိုက်ပါတယ်ဘုရား။

ကွဲပြားခြင်း၏ ဆိုးပြစ်များ

ယခင်က ဆရာတော်ဘုရားများနှင့် သံဃာတော်အချင်းချင်း ဝိဝါဒကွဲပြားခဲ့ ကြပေမဲ့ အဓမ္မဝါဒကိုစွန့်လွှတ်ပြီးချိန်မှစပြီး ဆရာအချင်းချင်း,ဒကာအချင်းချင်း ဝိဝါဒမကွဲပြားတော့ပဲ ရောနှောထားသောနို့နှင့် ရေအလား တသားတည်း ဖြစ် သွားကြပါပြီဘုရား၊နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဓမ္မ အဓမ္မ စိစစ်ခိုင်းခြင်းသည် ဒီနံပါတ် (၄)အချက်ဟာ လိုရင်းပဓာန ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊ ဆရာကွဲလျှင် ဒကာကွဲ ဆရာ ဒကာကွဲလျှင် ညီညွတ်မှု မရရှိပဲ စည်းလုံးရေးပျက်ပြားတတ်ပါတယ်ဘုရား။

လူမှုစည်းလုံးရေး ပျက်ပြားလျှင် တိုင်းပြည်တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးအောင် ကမ္ဘာမှာ ဗမာဟော့လို့ ကြေးကြော်နိုင်အောင် လုပ်နေတဲ့ နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖို့ ထိခိုက်နစ်နာနိုင်ပါတယ်ဘုရား၊ လူမှုစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးရရှိမှုသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖို့ အရေးအကြီးဆုံး ပဓာန သော့ချက်ဖြစ်သောကြောင့် တပည့်တော်တို့သံဃာတွေ ကဲ့ပြားယင် တိုင်းပြည်၏ တိုးတက်မှုပါ ထိခိုက်နိုင်၍ ဓမ္မအဓမ္မ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းများကို လျင်လျင်မြန်မြန် ငြိမ်းအေးမှုရရှိအောင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရခြင်း ဖြစ်ပါတယ် ဘုရား။

သံဃာကဲ့ပြားလျှင် အားလုံးကဲ့ပြားတာ ဟုတ်မဟုတ် ဆရာတော်များသိပြီးဖြစ်ပါတယ် ဘုရား၊ ကောသမ္မက ခန္ဓကမှာ ဝိနည်းဝိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဓမ္မကထိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန့်သက်ရေထားမှု မထားမှုကဲပြီး သံဃာကဲ့ပြား ကြပါတယ်၊ သံဃာကဲ့ပြားတဲ့အခါ ကိုယ်စောင့်နတ်တွေကစပြီး ဘုမ္မဇုဝ်းနတ် အာကာသဇုဝ်းနတ် ဗြဟ္မာ (၂၀) တိုင်အောင် ပုထုဇဉ်တွေကဲ့ပြားတာကို ထောက်လို့ရှိလျှင် ဆရာတော်ဘုရားများနှင့် ဓမ္မအဓမ္မစသည် ငြင်းခုံမှုတွေဖြစ်နေပါက ဟိုဘက် ဒီဘက်ဗြဟ္မာ ၂၀-တိုင်အောင် ကဲ့ပြားမှုများဖြစ်နိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဗြဟ္မာ ၂၀-အောက်မှာ နေထိုင်ကြတဲ့ တပည့်တော်တို့ ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ လူမှုရေးစည်းလုံးမှု ညီညွတ်မှု တိုးတက်မှုတွေကို ထိခိုက်နိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီလို မထိခိုက်ရခလအောင် ဓမ္မအဓမ္မငြိမ်းအေးမှုကို ပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်ပါတယ် ဘုရား။

ညီညွတ်ခြင်းအကျိုး

ယခုအခါမှာတော့ ဓမ္မအဓမ္မမရှိပဲ အဓမ္မဝါဒကို စွန့်လွှတ်ပြီးဖြစ်တဲ့ အဝဲ့ကောင့် (ဆရာတော်များ၏ ပဋ္ဌိညာဉ်ပြု ဝန်ခံမှုကြောင့်) အားလုံးသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သူ နိုင်ငံတော်သားများ စည်းလုံးညီညွတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ တိုးတက်မှုဟာ ကမ္ဘာမှာ ဂုဏ်ယူလောက်အောင် . ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ဆရာတော်ဘုရားများ၏ စိတ်ထဲမှာ အစဉ်နှလုံးသွင်းပြီး—

"အစဉ်နက်ဝှမ်း၊ ကမ်းကိုမလွန်
ရှုံ့ဖွယ်မတည့်၊ အမည်စွန့်ပြန်
ပြည့်လှုံ့မရှိ၊ အတိဆားင်
ဆယ်တန်ရတနာ၊ တည်ရာမှန်ဘိ
တိမိ ပိဂ်လ၊ စသည်ငါးကြီး
ခိုမှီးနေရာ၊ ဤရှစ်ဖြာသည်
မှတ်ပါသမုဒ္ဒရာ အုံ့ဖွယ်တည်း"လို့ ဟောထားတဲ့အတိုင်း

သမုဒ္ဒရာမှာ အမည်တမျိုးတည်းသာရှိသလို မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှာ သမဏသက္ကပုတ္တိယဆိုတဲ့ နာမည်တမျိုးတည်းသာ ရှိရခြင်းဆိုတဲ့ စတုတ္ထအုံ့ဖွယ်အရ ကြောင်ပန်းအဖွဲ့ဝင်ဆရာတော် ဘုရားများ ယခုလိုဓမ္မဝါဒ ဖြစ်သွားကြတဲ့ အတွက်ကြောင့် သာသနာတော်မှာရှိကြတဲ့ သံဃာတော်အားလုံးနှင့် သမဏသက္ကပုတ္တိယချင်း ညီရင်းအကို ဖြစ်ကြသည် ဆိုတာကိုလဲ စဉ်းစားဝမ်းမြောက် ဂုဏ်ယူတော်မူကြပါ ဘုရား။

သုခါ သံဃသ သာမဂ္ဂီ=သံဃာတော် အားလုံးညီညွတ်လျှင် ကိုယ်ချမ်းသာခြင်း စိတ်ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်နိုင်တဲ့အတွက်—

အဓမ္မဝါဒကိုစွန့်ပြီး ဓမ္မဝါဒဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ရှေကို သာသနာဝင် မှတ်တမ်းများရအောင် ယူဆောင်ကြပါ။ ။သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက် မြို့ရွာ ပြည်နယ် တိုင်းအသီးသီးမှ မိမိတို့ပါဝင်နိုင်ခွင့် ရှိတဲ့ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ပါဝင်နိုင်ခွင့်ရအောင် ကြိုးစားကြပါ။ ။ဆရာတော်ဘုရားများနှင့်တကွ အားလုံးသော ဒကာ ဒကာမများ စည်းလုံးညီညွတ်မှုရရှိပြီး နိုင်ငံတော်၏ ဂုဏ်ကို ဆယ်တဲ့အနေနဲ့ ကြိုးစားတော်မူကြပါလို့ ဘုရားတပည့်တော်က ရှေလုပ်ငန်းစဉ်များကို တိုက်ကွန်း နှိုးဆော်လျှောက်ထားအပ်ပါတယ် ဘုရား။

(၂) ။ကိုး-ဝ၀၀၀-ကျော်-ဂ၁၂-ဂ.၂-၁၀-ခုနှစ်-ပ-မ-သ။

လေး သုံး ခြောက်ဆင့် အင်္ဂါနှင့် သင့်တင့်ညီမျှမှု

ဗုဒ္ဓရှင်ဖြတ် ကြွရောက်လတ် ဆုံးဖြတ်သည်နှင့်တူ

ယော ဟိ ဘိက္ခု စတုဗ္ဗိဓဝိနယကောဝိဒေါ တိလက္ခဏသမ္ပန္နော ဣမာနိ ဆ ဌာနာနိ သြလောကေတ္မာ အဓိကရဏံ ဝူပသမေသိ၊ တသ္မာ ဝိနိစ္ဆယော အပ္ပဋိဝတ္တိယော၊ ဗုဒ္ဓေန သယံ နိသီဒိတ္မာ ဝိနိစ္ဆိတ-သဒိသော ဟောတိ။ (ဝိ ဋ ၁၊၂၀၂)။

ဟိ၊ မှန်၏။ ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်းသည်။ စတုဗ္ဗိဓဝိနယ-ကောဝိဒေါ၊ ၁- သုတ္တခေါ်သော ပါဠိတော်ကို လေ့လာခြင်း၊ ၂-သုတ္တာနုလောမခေါ် ပါဠိတော်နှင့် အညီပြေပြယ်တူစကားများကိုလေ့လာခြင်း၊၃-အာစရိယ-ဝါဒခေါ် ဗုဒ္ဓမတညူအဋ္ဌကထာဆရာကြီးများ၏ အယူအဆကို လေ့လာခြင်း၊ ၄- အတ္တနောမတိခေါ် အထက်ဖော်ပြပါသုံးရပ်ကို မျက်ခြည်မပြတ်ကြည့်ရှုလျက် ဆင်ခြင်သက်ဝင်နှိုင်းညှိ၍ မိမိအယူအဆကို ဖော်ထုတ်ခြင်း ဟူသော လေးပါးအပြားရှိသောဝိနည်းဌ လိမ္မာ၏။ တိလက္ခဏသမ္ပန္နော၊ ၁-သုတ္တခေါ် ပါဠိတော်စကားကို နှစ်ပါးသော အာဂမ သဘာဝ ဝိနိစ္ဆယညာဏ်ရင့်သန်အောင် ကြိုးစားခြင်း၊ ၂-ပါဠိတော်၌ ရပ်တည်လျက် မဆုတ်ယုတ်ရအောင် ကြိုးစားခြင်း၊ ၃- အာစရိယပရမ္ပရနယမဟိဋ္ဌကို ရမိကျမ်းကျင်မှုရှိအောင် ကြိုးစားခြင်း ဟူသော လက္ခဏာသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ဣမာနိ ဆ ဌာနာနိ၊ ၁-အမှု၏အခြေခံ၊ ၂-အစဉ်အဆက်အဖြစ်အပျက်၊ ၃-ပတ်ဝန်းကျင်၊ ၄-စုလယ်အဆုံး၊ ၅-အတွင်း၌ သင့်နိုင်သည့်အပြစ်၊ ၆- အပြစ်လွတ်နိုင်ခွင့်၊ ဤခြောက်ပါးသော အရာတို့ကို။ သြလောကေတ္မာ၊ ကြည့်၍။ အဓိကရဏံ၊ အဓိကရဏ်းကို။ ဝူပသမေသိ၊ ငြိမ်းစေအံ့။ တသ္မာ၊ ထိုဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်း၏။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဖြတ်ထုံးကို။ အပ္ပဋိ-ဝတ္တိယော၊ မမြစ်တားမဖျက်ဆီးနိုင်။ ဗုဒ္ဓေန၊ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ သယံ၊ ကိုယ်တော်တိုင်။ နိသီဒိတ္မာ၊ ထိုင်တော်မူ၍။ ဝိနိစ္ဆိတ-သဒိသော၊ အဆုံးအဖြတ်ပေးအပ်သည်နှင့်တူသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။